DE BOEKEN VAN DE NAR

DERDE BOEK

HET LOT VAN DE NAR

ROBIN HOBB

Robin Hobb

Het lot van de nar

UITGEVERIJ MEULENHOFF

Proloog

Strijd tegen het lot

De doelstelling van de Witte Profeet lijkt simpel: hij wilde de wereld op een ander pad brengen dan het pad dat al tijdens zoveel rondwentelingen van de tijd was gevolgd. Naar zijn idee herhaalt de tijd zich en maken de mensen tijdens al die herhalingen dezelfde stomme fouten als altijd. Ze leven van dag tot dag en geven toe aan hun wensen en verlangens naar ze opkomen, want wat ze ook doen, zo menen ze, de wereld als geheel draait toch wel door.
Maar volgens de Witte Profeet is die opvatting verre van juist. Zelfs een kleine, onzelfzuchtige daad, elke dag herhaald, kan de aanzet zijn om de wereld naar een ander pad te duwen. Als ieder van ons zulke kleine stapjes zou zetten, zouden minder helden het geweldige offer hoeven te brengen om de wereld voor

ons allen te verbeteren. Hij kon zichzelf natuurlijk geen held noemen, want hij zag zich gewoon als iemand die door het lot was voorbestemd om de wereld in een betere koers te duwen.

En wat was ik voor hem? Zijn Katalysator. Degene die hij zou gebruiken om de wereld uit zijn voorspelbare spoor te dwingen. Hij had me vaak verteld dat een kiezelsteen in staat is een wiel uit zijn spoor te wrikken, en dat was wat mijn rol zou zijn. En hij had er dikwijls bij gezegd, dat het voor de kiezelsteen geen leuke ervaring zou zijn.

De Witte Profeet beweerde dat hij niet alleen de toekomst had gezien, maar véle toekomsten, en dat de meeste daarvan op een oersaaie manier op elkaar leken. Maar in een zeer klein aantal gevallen was er een verschil, en dat verschil leidde dan tot een stralend domein van nieuwe mogelijkheden.

Het eerste verschil was het bestaan van een erfgenaam van de Zieners – een nakomeling die in léven bleef. Dat was ik. Hij dwong me tot overleven en sleepte me weg bij de Dood, die telkens probeerde me te elimineren om het rad van de tijd in zijn gewone, comfortabele spoor te houden. Het bleek inderdaad niet zo leuk om die kiezel te zijn. De dood en de bijna-dood verslonden me, keer op keer, maar

telkens sleurde hij me – gehavend en gewond als ik was – van de rand vandaan, en volgde ik hem daarna weer. Hij gebruikte me meedogenloos, maar niet zonder verdriet om wat hij me aandeed.

En hij slaagde erin – dat zei hij tenminste – het lot van zijn gepredestineerde koers af te buigen naar een koers die beter zou zijn voor de wereld. Dat zei hij tenminste. Maar er waren mensen die zijn mening niet deelden, mensen die een toekomst zagen zónder een erfgenaam van de Zieners, een toekomst zónder draken. En een van die mensen besloot dat de beste manier om die andere toekomst te verzekeren bestond uit het opruimen van de nar die haar in de weg stond.

Hoofdstuk 1

Hagedissen

Het lijkt allemaal zo lang geleden. Het lijkt oneerlijk dat gebeurtenissen van zo lang geleden door alle jaren heen zo ver naar voren kunnen reiken en hun klauwen in je leven kunnen slaan en alles vervormen wat erna komt. Dat we de som zijn van alles wat we hebben gedaan én van alles wat ons is aangedaan. Er is geen ontkomen aan, voor geen van ons.
Dat geldt dus ook voor alles wat de nar ooit tegen me heeft gezegd én de dingen die hij ongezegd heeft gelaten. En het eindresultaat was dat ik hem heb verraden. Zo zou hij het althans zien. Zelf meende ik dat ik naar beste vermogen in zijn belang handelde, en in het mijne. Hij had voorspeld dat hij zou sterven, als hij naar het eiland Aslevjal zou reizen. Hij vreesde tevens dat de Dood daar opnieuw zou

proberen zijn muil om me heen dicht te klappen. Hij beloofde zich tot het uiterste in te spannen om dat te beletten, want dat was noodzakelijk voor zijn grote schema om de wereld te redden. Maar omdat ik mijn laatste nauwe aanraking met de dood nog vers in mijn geheugen had, vond ik zijn beloften eerder bedreigend dan geruststellend. Ook had hij me monter laten weten dat ik na aankomst op dat eiland zou moeten kiezen tussen mijn trouw aan hém, mijn oude vriend, of aan prins Plicht – niet alleen mijn neef, maar ook mijn gezworen heer.

Dat was te veel. Misschien had ik één van die dingen onder ogen kunnen zien en kunnen doorstaan, al betwijfel ik dat. In feite waren de twee omstandigheden ieder op zich voldoende om me krachteloos te maken. De combinatie van beide ging mijn krachten simpelweg te boven.

Dus ik ging naar Chade. Ik vertelde hem wat de nar tegen me had gezegd. En mijn oude mentor regelde het zo, dat de nar niet met ons zou meegaan wanneer we uitzeilden naar de Buiteneilanden.

Het was lente geworden in de Hertenhorst. Het grimmige bouwwerk van zwart rotsgesteente stond nog steeds dominant op de steile kliffen boven de stad Hertenhorst, maar op de glooiende heuvels achter de burcht bokste jong groen gras optimistisch op tegen het bruinige stro van het vorige jaar. In de kale wouden ontloken aan elke tak groene blaadjes. De winterse stapels dood zeewier op de zwarte stranden aan de voet van de kliffen waren weggespoeld door de getijden. Trekvogels waren teruggekeerd en overal langs het strand vochten de krijsende zeevogels om de beste plekjes voor het bouwen van een nest in de rotswanden. De lente was zelfs doorgedrongen in de schemerige gangen en hoge zalen van het kasteel zelf, want elke nis en elke wachtkamer van de ontvangstzalen werd opgefleurd door takken in bloei en vroege bloemen.

De warmere wind leek zelfs mijn somberheid weg te blazen. Geen van mijn problemen en zorgen was verdwenen, maar het was lente en in dat seizoen kijk je tegen allerlei moeilijkheden toch heel anders aan. Mijn fysieke toestand was verbeterd. Ik voelde me jeugdiger dan ik me als twintiger had gevoeld. Ik herwon mijn volledige kracht, nadat ik die slopende Vermogensgenezing had ondergaan. Niet alleen bouwde ik nieuw vlees en nieuwe spieren op, ik beschikte opeens over het gezonde lichaam dat een volwassene van

mijn leeftijd behóórde te hebben. De hardhandige genezing die de onbeholpen leden van de coterie me hadden opgedrongen, had onbedoeld en ongeweten de schade van vele jaren ongedaan gemaakt: het misbruik dat Galen van mij had gemaakt tijdens zijn lessen in het Vermogen, de oude wonden die ik als soldaat had opgelopen, de gevolgen van de martelingen waaraan prins Regaal me in zijn kerkers had laten onderwerpen – dat alles was verdwenen. Ik had bijna nooit meer hoofdpijn en kreeg ook bijna nooit meer een wazige blik wanneer ik vermoeid was. Ook hoefde ik me niet meer behoedzaam te bewegen in de kou van een vroege ochtend. Mijn hart bonkte soms nog wat zwaar en mijn geest was vaak belast met sombere gedachten, maar ik woonde nu in het lichaam van een sterk en gezond dier. Weinig dingen zijn zo inspirerend als een blakende gezondheid op een mooie lentemorgen.

Ik stond op de top van een toren en keek uit over de rimpelige zee. Achter me stonden twee tonnetjes met aarde – vers bemest – waarin twee fruitboompjes in bloei stonden, het ene wit, het andere roze. In kleinere potten stonden wijnstokjes met opzwellende knopjes en in andere verhieven de lange groene blaadjes van bloembollen zich aarzelend boven de grond, alsof ze de lucht wilden uitproberen. In andere potten waren alleen nog kale bruine stengels te zien, maar de belofte van bloemen en planten die op de terugkeer

van warmere dagen wachtten wás er al. Al die potten waren smaakvol gearrangeerd met beeldhouwwerken en lokkende banken ertussenin. Afgeschermde kandelaars wachtten op de zwoele zomeravonden, waarin ze hun zachte licht zouden kunnen verspreiden in de duisternis. Dit was de Koninginnentuin, die door koningin Kettricken in zijn oude luister was hersteld. Het was haar privé-domein, dit hoge toevluchtsoord. De eenvoud van het huidige ontwerp was een tribuut aan haar herkomst uit het Bergrijk, maar de tuin zelf was een veel oudere Hertenhorstse traditie. Ik voelde me vereerd dat ze me had toegestaan de tuin te gebruiken.

Ik liep rusteloos heen en weer over het pad dat eromheen liep, maar dwong mezelf toen te blijven staan. De jongen was niet te laat. Ikzelf was te vroeg. Dat de minuten zich nu zo traag voortsleepten was niet zijn schuld. Verwachting en angst streden in mijn binnenste om voorrang. Dit werd mijn eerste ontmoeting onder vier ogen met Vlug, de zoon van Burrich. Ik had er niet vrijwillig mee ingestemd hem zowel lezen en schrijven als de omgang met wapens te onderwijzen. Mijn koningin had me die taken opgedragen. Ik was er bang voor. Niet alleen bezat de jongen de Wijsheid, hij was ook nog koppig, zonder enige twijfel. Die twee eigenschappen, in combinatie met zijn intelligentie, konden hem binnen de Hertenhorst diep in de problemen brengen. De koningin mocht dan hebben gedecreteerd dat degenen die de Wijsheid

bezaten met respect behandeld moesten worden, toch waren er nog genoeg lieden die een strop, een mes en een vuur de beste remedie tegen beestenmagie bleven vinden. De grondigste afrekenaars zouden na afloop de as van de dode bovendien nog boven stromend water willen uitstrooien.
Toch begreep ik het motief van de koningin om de zorg voor Vlug aan mij toe te vertrouwen. Zijn vader, Burrich, had hem uit zijn huis weggestuurd toen de jongen niet bereid bleek zijn Wijsheidsmagie op te geven. Toch had diezelfde Burrich jaren van zijn leven besteed om *mij* op te voeden toen ik als kind was verlaten door mijn koninklijke vader, die dit bastaardkind niet durfde te erkennen. Het was een passende compensatie dat ik nu hetzelfde deed voor *zijn* zoon, ook al kon ik de jongen natuurlijk nimmer laten weten dat ik vroeger FitzChevalric was geweest – zijn vaders pleegzoon. Daarom was ik voor deze ontmoeting met Vlug, een magere jongen van tien zomers, even nerveus als ik vaak voor ontmoetingen met zijn vader was geweest. Ik zoog de koele ochtendlucht diep naar binnen. Er hing een heerlijk geurtje van bloeiende fruitbomen in de lucht. En dat bracht me iets in herinnering: hoe ongemakkelijk het voor mij ook zou zijn om met Vlug om te gaan, het zou niet lang duren. Al heel spoedig zou ik de prins vergezellen op zijn queeste naar Aslevjal, een van de Buiteneilanden. Het moest me toch niet al te zwaar vallen om in de twee weekjes tot dan een behoorlijke mentor voor de

knul te zijn!
Als ikzelf niet de Wijsheid had bezeten, zou de jongen me hebben verrast. Maar het is een magie die je scherper bewust maakt van ander leven om je heen, dus ik bespeurde zijn aanwezigheid en draaide me om, nog voordat hij het zware poortje openduwde dat toegang gaf tot de daktuin. Hij deed het rustig achter zich dicht. Ondanks de lange klim over de steile stenen trap, hijgde hij nauwelijks. Ik bleef staan waar ik stond, gedeeltelijk verborgen achter bloesems, en nam hem op. Hij droeg Hertenhorsts blauw, het simpele tenue van een page. Chade had gelijk. De jongen was mager, op de manier waarop alle actieve jongens van die leeftijd het zijn, maar de knobbels van zijn schouders onder zijn wambuis beloofden dat hij te zijner tijd de stoerheid van zijn vader zou hebben. Erg lang zou hij niet worden, verwachtte ik, maar in de breedte zou hij veel goedmaken. Het zou een echte bijlvechter worden. Mijn blik verplaatste zich naar zijn gezicht. Vlug had de zwarte ogen en het donkere krulhaar van zijn vader, maar in de lijn van zijn kaak en de stand van zijn ogen herkende ik iets van Mollie – mijn verloren geliefde, en Burrichs echtgenote. Ik haalde diep adem. Dit zou nog moeilijker kunnen worden dan ik al had verwacht.
Ik zag dat hij zich van mijn aanwezigheid bewust werd en vervolgens naar me uitkeek. Ik bleef stil staan en liet me vinden. Een poosje keken we elkaar zwijgend aan. Toen liep

hij over de meanderende paden van de daktuin tot vlak voor mij. Zijn buiging was té ingestudeerd om gracieus te zijn.
‘Mijn heer, ik ben Vlug de Wijze. Ik heb opdracht me hier te melden, en dus ben ik nu hier.’
Ik zag en hoorde dat hij had geprobeerd iets van de hoofse manieren op te steken, maar de botte manier waarop hij zijn beestenmagie uitdroeg in de naam die hij zichzelf gaf leek bijna een provocatie – alsof hij wilde nagaan of de bescherming die de koningin aan Wijzen had beloofd ook hier gold, onder vier ogen met mij. Hij keek me ook aan en hield mijn blik vast met een directheid die de meeste edelen brutaal zouden hebben gevonden. Maar ik wás ook geen edele, moest ik mezelf in herinnering brengen. Ik zei het hem. ‘Ik ben voor niemand “mijn heer”, jongen. Ik ben Tom Dassenkop, een soldaat in de garde van de koningin. Je kunt me meester Dassenkop noemen, en tegen jou zal ik Vlug zeggen. Is dat afgesproken?’
Hij knipperde twee keer met zijn ogen en knikte toen. Meteen besefte hij dat dit niet correct was. ‘Dat is het, meneer. Meester Dassenkop.’
‘Mooi zo. Vlug, weet je waarom je naar mij bent gestuurd?’
Hij beet twee keer op zijn bovenlip, lichtjes, snel achter elkaar, haalde toen diep adem en antwoordde met neergeslagen ogen. ‘Ik denk omdat ik iemand heb geërgerd, op een of andere manier.’ Toen keek hij me opeens weer

recht aan. ‘Maar ik weet niet wat ik heb gedaan, of tegen wie.’ Bijna uitdagend vervolgde hij: ‘Ik kan niet helpen wat ik ben. Als het is omdat ik de Wijsheid bezit, dan is het niet eerlijk. Onze koningin heeft gezegd dat mijn magie geen verschil mag maken in hoe ik word behandeld.’

Mijn adem stokte in mijn keel. Ik zag puur zijn vader in die donkere ogen! Die compromisloze eerlijkheid en de vastberadenheid om de waarheid te zeggen, dat was Burrich ten voeten uit. Maar in zijn overhaaste streven om goed duidelijk te maken dat hij de Wijsheid bezat hoorde ik Mollies driftige temperament. Even stond ik met mijn mond vol tanden, zo ontroerd was ik. De jongen interpreteerde mijn zwijgen als misprijzen en sloeg zijn ogen neer. Maar zijn schouders staken nog steeds recht omhoog. Hij was zich niet bewust van welke fout ook, en zo lang dat zo bleef zou hij geen berouw tonen.

‘Je hebt niemand ergernis bezorgd, Vlug. En je zult merken dat voor sommigen binnen de Hertenhorst het feit dat je de Wijsheid bezit helemaal geen verschil maakt. Dat is niet de reden waarom je van de andere kinderen gescheiden bent, als je dat soms mocht denken. Het is juist een verandering in je eigen belang. Het werd opgemerkt dat jouw kennis van schrijven en rekenen verder gevorderd was dan bij de andere kinderen van jouw leeftijd. Tegelijk werd het niet verstandig geacht om jou, een nieuweling hier, in een groep kinderen te

plaatsen die veel ouder zijn dan jij. Tevens werd besloten dat jij profijt zou kunnen hebben van lessen in het omgaan met een strijdbijl. Dat is de reden, denk ik, waarom ze *mij* hebben gekozen als jouw mentor.'
Zijn hoofd kwam met een ruk omhoog en hij keek me ontdaan en verward aan. 'Een strijdbijl?'
Ik knikte, zowel naar hem als naar mezelf. Dit was typisch weer zo'n oude truc van Chade. Kennelijk had hij de jongen niet gevraagd of die er iets voor voelde dat wapen te leren gebruiken. Ik moest me inhouden om niet te zuchten. In plaats daarvan produceerde ik een glimlach. 'Natúúrlijk een strijdbijl! De soldaten van de Hertenhorst weten nog dat jouw vader voortreffelijk omging met dat wapen. En omdat je op hem lijkt, in je gezicht en je lichaamsbouw, lijkt het alleen maar logisch dat dit jouw wapen zou moeten zijn.'
'Ik lijk helemaal niet op mijn vader. Meneer.'
Bijna had ik hardop gelachen, niet van blijdschap, maar omdat de jongen juist op dat moment sprékend op zijn vader leek. Het was een vreemde ervaring weer eens iemand voor me te zien die me precies met *zijn* duistere blik aankeek! Maar ik herinnerde me op tijd dat een dergelijke houding niet passend was voor een knul van zijn leeftijd, dus ik zou koel: 'Je lijkt genoeg op hem, volgens de koningin en raadsheer Chade. Wil je soms bestrijden wat zij voor je hebben besloten?'
Even hing alles in een wankel evenwicht. Ik zag het moment

waarop hij zijn beslissing nam en het was bijna of ik de radertjes van zijn denkproces kon zien. Hij kon weigeren, maar dan zou hij waarschijnlijk worden beschouwd als een ondankbare – en naar zijn vader worden teruggestuurd. Dan kon hij maar beter zijn hoofd buigen, deze rotklus aanvaarden en hier blijven. En dat zei hij dus ook, met gebogen hoofd. 'Nee, meneer. Ik bestrijd niet wat zij hebben besloten.'
'Mooi zo,' zei ik met valse jovialiteit.
Maar voordat ik verder kon praten liet hij me weten: 'Maar ik héb al vaardigheid met een wapen. De boog, meneer. Ik heb er nog niets over gezegd, omdat ik meende dat het niemand hier zou interesseren. Maar als ik word opgeleid als page én als strijder, is het misschien beter dat u weet dat ik al een wapenkeuze heb gemaakt.'
Interessant. Ik bleef een poosje zwijgend naar hem kijken. Ik herkende genoeg van Burrich in hem om te vermoeden dat hij niet zou pochen over een vaardigheid die hij niet bezat. 'Goed, dan zal ik je de kans geven om me ook je vaardigheid met de boog te laten zien. Maar dit moment is bestemd voor schrijven en rekenen. Voor dat doel mogen we gebruikmaken van boeken en rollen uit de bibliotheek van de Hertenhorst. Dat is een hele eer voor ons allebei.' Ik wachtte op een reactie.
Hij knikte, maar herinnerde zich toen zijn goede manieren. 'Ja, meneer.'

‘Mooi. Kom morgen om dezelfde tijd hier bij me. Dan nemen we een uur voor een les in die dingen. Daarna gaan we naar het wapenveld. We kijken of ze een oefenbijl hebben die bij je past. Zo niet, dan zullen we er eentje kleiner moeten maken. En jij kunt me laten zien wat je met een boog voor elkaar krijgt.’ Weer wachtte ik zijn reactie af.
‘Ja, meneer. Meneer?’
‘Wat is er?’
‘Ik ben een goede ruiter, meneer. Ik ben een beetje uit de praktijk geraakt. Om redenen van zijn eigen makelij heeft mijn vader me het afgelopen jaar niet in de buurt van paarden laten komen. Maar ik ben ook een vaardige ruiter.’
‘Het is goed dat te weten, Vlug.’ Ik wist waarom hij het me had gezegd en wat hij hoopte. Ik keek naar zijn gezicht en zag de glans in zijn ogen doven na mijn neutrale antwoord. Ik had bijna automatisch gereageerd. Een jongen van zijn leeftijd moet een band met een dier nog niet eens overwégen. Ik wist dat het een verstandige zaak was, hem op deze manier te beveiligen, maar toen hij teleurgesteld zijn hoofd boog moest ik terugdenken aan mijn eigen eenzaamheid, lang geleden. Ook Burrich had alles gedaan om mij voor een bandvorming met een dier te behoeden. De wetenschap dat dit verstandig was geweest maakte de herinnering aan mijn schrijnende eenzaamheid niet minder akelig. Ik schraapte mijn keel en probeerde mijn stem kalm en zelfverzekerd te

houden. ‘Goed, Vlug, dus morgen om dezelfde tijd. En trek je oude kleren van thuis aan, ik verwacht zweet en modder.’
Hij keek geschrokken.
‘Nou, wat is er, jongen?’
‘Ik… dat gaat niet, meneer. Ik heb mijn oude kleren niet meer. Alleen de twee stellen die de koningin me heeft gegeven.’
‘Wat is ermee gebeurd?’
‘Ik… ik heb ze verbrand, meneer.’ Opeens kreeg hij weer dat uitdagende over zich. Hij keek me in mijn ogen, zijn kaak stond strak.
Ik overwoog hem naar het waarom te vragen. Het was niet nodig – zijn houding maakte het helder. Hij had demonstratief alles willen vernietigen wat hem met het verleden verbond. Ik vroeg me af of ik hem moest dwingen dat hardop toe te geven, maar besloot dat daarmee niets te winnen was. Natuurlijk was het opstoken van een stel goede kleren iets waarvoor hij zich behoorde te schamen. Ik vroeg me af hoe bitter de geschillen met zijn vader geweest waren. Opeens leek de dag me heel wat minder stralend blauw. Ik haalde mijn schouders op en zette het onderwerp van me af. ‘Trek dan maar aan wat je hebt,’ zei ik abrupt. Ik hoopte dat het niet al te bars klonk.
Hij stond naar me te staren en ik begreep dat ik hem nog geen toestemming had gegeven om te vertrekken. ‘Je kunt nu gaan,

Vlug. Tot morgen.'
'Ja, meneer. Dank u, meester Dassenkop.' Hij boog – weer houterig correct – maar aarzelde toen nog. 'Meneer? Mag ik iets vragen?'
'Zeker.'
Hij keek om zich heen, bijna achterdochtig. 'Waarom wilt u me helemaal hier boven ontmoeten?'
'Het is hier rustig. En plezierig. Toen ik jouw leeftijd had wilde ik op een mooie lentedag liever niet binnen zitten.'
Dat bracht een aarzelend glimlachje op zijn gezicht. 'Ik ook niet, meneer. Noch zo ver bij de dieren uit de buurt. Dat moet een behoefte zijn van mijn magie, neem ik aan?'
Ik had liever gezien dat hij dat punt had laten rusten. 'Misschien. En misschien moet je goed nadenken voordat je eraan toegeeft.'
Hij trok een grimas en reageerde toen verontwaardigd. 'De koningin heeft gezegd dat mijn magie voor niemand een verschil mag maken. Dus dat niemand me om die reden slecht kan behandelen.'
'Dat is waar. Maar je moet het niet uitleggen in die zin dat de mensen je *goed* zullen behandelen wegens je magie. Ik raad je aan die magie als een privé-zaak te beschouwen, Vlug. Loop er niet mee te koop tegenover mensen, tenzij je ze heel goed kent. Als je wilt weten hoe je het beste met je Wijsheid kunt omgaan, kijk en luister dan goed naar Web de Wijze,

wanneer hij voor de grote haard verhalen zit te vertellen.'
Hij keek al lelijk voordat ik was uitgesproken. Ik gaf hem kortaf verlof om te gaan en hij vertrok. Ik meende dat ik hem dóórhad. Zijn bezit van de Wijsheid was de bron van de oorlog met zijn vader geweest. Hij had hem met succes weten te weerstaan en was naar de Hertenhorst gevlucht, vastbesloten om hier openlijk als een Wijze te vertoeven aan het tolerante hof van de koningin. Maar als hij had gemeend dat het bezit van de Wijsheid álles was wat hij nodig had om hier een plaats te verwerven, dan moest dat waanidee maar eens snel worden opgeruimd. Hij bezat de Wijsheid; het was een onderdeel van zijn wezen. Ik zou niet proberen die magie van hem af te pakken. Maar zijn provoceren met die eigenschap – als het zwaaien van een rode lap voor een stier, alleen om eens te kijken hoe het beest zou reageren – zat me ernstig dwars. Vlug de Wijze, ja, ja! Vroeg of laat zou hij een jonge edelman tegenkomen die hem flink te grazen zou nemen wegens die beestenmagie. Dat was iets waar geen van de Wijzen aan het hof voordeel van zou ondervinden. De tolerantie was een opgedragen houding, waaraan onwillig werd toegegeven door velen die in hun hart nog steeds walgden van onze magie. Vlugs houding maakte me dubbel zo vastbesloten om hem niet te laten merken dat ikzélf de Wijsheid bezat. Het was al erg genoeg dat hij met de zijne liep te koketteren. Ik kon niet toestaan dat hij de mijne zou

verraden.
Ik keek nog eens naar het weidse schouwspel van de zee en de hemel. Het was een adembenemend uitzicht, dat tegelijk imposant en heerlijk vertrouwd was. En toen keek ik naar beneden, over het lage muurtje dat tussen mij en een doodsmak stond. Ik dwong mezelf naar beneden te kijken. Ooit was ik door Galen de Vermogensmeester fysiek en geestelijk zó getreiterd, dat ik had geprobeerd hier naar beneden te springen. Burrichs hand had me toen op het laatste moment weerhouden. Hij had me meegenomen naar zijn kamer, mijn wonden verzorgd, en ze later gewroken op de Vermogensmeester. Daar was ik hem nog steeds alle dank voor verschuldigd. Misschien zou het onderwijzen van zijn zoon en het beschermen van die zoon tegen problemen hier aan het hof het enige zijn dat ik ooit voor hem terug kon doen. Ik prentte me die gedachte in mijn geest om mijn tanende enthousiasme voor die taken op te peppen. Toen verliet ik de daktuin. Ik had een andere afspraak en ik moest me haasten, want de stand van de zon leerde me dat ik al bijna te laat was.
Chade had openbaar gemaakt dat hij de jonge prins tegenwoordig onderwees in de Vermogensmagie die zijn erfrecht was. Dat had me dankbaar, maar ook verongelijkt gemaakt. De aankondiging betekende dat prins Plicht en Chade voor dit doel niet langer stiekem bij elkaar hoefden te

komen. Dat de prins zijn zwakbegaafde bediende meenam naar die lessen werd gezien als een excentriek trekje van hem. Niemand in het paleis zou hebben geraden dat Bolle een medestudent van de prins was, en véél sterker in deze oeroude Zienersmagie dan welke levende Ziener ook. Het kwalijke van de situatie was dat ik, de echte Vermogensleraar, nu de enige was die stiekem naar deze bijeenkomsten moest komen. Ik was tegenwoordig Tom Dassenkop, en dat eenvoudige lid van de garde had natuurlijk niets te maken met de magie van het Zienersgeslacht.

Dus zo haastte ik me van de Koninginnentuin naar beneden en daarna door de burcht. Vanuit het bediendengedeelte waren er zes ingangen naar het labyrint van spionagegangen dat zich door het hele kasteel uitstrekte. Ik zorgde ervoor dat ik nooit twee dagen achter elkaar dezelfde ingang gebruikte. Vandaag koos ik de route via de voorraadkamer van de keuken. Ik wachtte tot de gang leeg was en dook toen die kamer in. Daar kroop ik tussen drie rekken met gerookte worsten door naar het geheime paneel, dat me toegang gaf tot een duister stelsel waar ik inmiddels goed de weg wist.

Ik nam niet de tijd om mijn ogen aan het donker te laten wennen. In dit deel van het netwerk drong geen straaltje licht door. De eerste keren dat ik hier was geweest had ik een kaars bij me gehad, maar ik meende dat ik hier ondertussen wel zonder licht mijn weg kon vinden. Ik telde mijn stappen

en vond op de tast een nauwe trap. Bovenaan draaide ik scherp naar rechts en daar zag ik smalle banen zonlicht die in de stoffige gang naar binnen vielen. Gebukt volgde ik dat spoor en al snel kwam ik in een bekender deel van het netwerk. Even later stapte ik via het paneel naast de haard onze kamer in de Zeezichttoren binnen. Ik duwde het paneel terug op zijn plaats, maar verstarde toen ik het geluid van de grendel hoorde. Ik kon nog net wegglippen achter de gordijnen van het hoge venster.

Ik hield mijn adem in, maar het waren slechts Chade, Plicht en Bolle die naar binnen kwamen voor hun les. Ik wachtte tot ze de deur achter zich hadden gesloten en stapte toen achter de gordijnen vandaan. Het verraste Bolle, maar Chade zei alleen: 'Je hebt spinrag op je linkerwang. Wist je dat?'

Ik veegde het plakkerige spul weg. 'Het verbaast me dat het alleen op mijn wang zit. Sinds de lente begonnen is wemelt het in de gangen van de spinnen.'

Chade knikte ernstig. 'Ik had vroeger een plumeau van veren bij me, waarmee ik voor me uit wuifde tijdens mijn tochten door de gangen. Het hielp. Een beetje. In die dagen maakte het natuurlijk weinig uit hoe ik eruitzag als ik op de plaats van mijn bestemming kwam. Maar het glibberige gevoel van kleine eitjes in mijn nek stond me tegen.'

Prins Plicht meesmuilde bij het idee dat de smetteloos geklede en gekapte adviseur van de koningin ooit door de

geheime gangen had geschuifeld. Er was een tijd geweest dat heer Chade een verborgen bewoner van de burcht was geweest, de moordenaar des konings, een man die zijn gepokte gezicht verborgen hield en 's konings rechtvaardigheid uitdeelde in de schaduwen. Nu niet meer. Hij schreed majesteitelijk door de gangen, openlijk, als hooggewaardeerde diplomaat en vertrouwde adviseur van de koningin. Zijn elegante kleding, in blauwe en groene tinten, gaf uitdrukking aan zijn status, evenals de juwelen die zijn keel en oorlellen versierden. Zijn sneeuwwitte haren en felgroene ogen leken zorgvuldig gekozen accessoires bij zijn uitdossing. De littekens die hem vroeger zo ontoonbaar hadden gemaakt waren in de loop van de jaren vervaagd. Ik misgunde hem zijn mooie kleren en sieraden niet. Laat de oude man maar lekker inhalen wat hij in zijn jonge jaren heeft moeten missen. Daar had niemand last van, en degenen die erdoor werden verblind hadden dikwijls niet door hoe vlijmscherp zijn geest was – die zijn echte wapen was.

Daarentegen was de prins bijna even eenvoudig gekleed als ikzelf. Ik schreef dit toe aan het principe van soberheid, dat koningin Kettricken uit het Bergrijk had meegebracht. Ongetwijfeld had het ook iets te maken met zijn moeders aangeboren zuinigheid. Op zijn vijftiende was de prins nu een opgeschoten slungel. Wat had het dan voor zin hem dure kleren voor alledaags gebruik te geven, als hij er over een

paar maanden tóch uitgegroeid zou zijn – of ze scheurde tijdens zijn oefeningen met wapens? Ik bestudeerde de jongeman die grijnzend voor me stond. Zijn donkere ogen en krullende zwarte haren waren sprekend die van zijn vader, maar zijn lengte en de stand van zijn kaak deden me meer denken aan het portret van Chevalric.

De gedrongen man die hem vergezelde vormde een scherp contrast. Ik schatte dat Bolle achter in de twintig was. Zelf had hij geen idee van zijn leeftijd. Hij had de kleine, platte oortjes en naar buiten hangende tong van een halvegare. De prins had hem laten voorzien van een blauwe tuniek en een bijpassende broek die op zijn eigen kleren leken, inclusief het embleem van de hertenbok op de borst, maar de tuniek spande zich om de bolle buik van de kleine man en zijn broek flodderde op een komische manier om zijn knieën en enkels. Ongetwijfeld maakte hij een rare indruk – amusant en lichtjes weerzinwekkend – op degenen die niet in staat waren, zoals ik, de Vermogensenergie op te merken die als het vuur van een smidse in zijn binnenste brandde. Hij was bezig de Vermogensmuziek onder controle te krijgen, die zijn equivalent was van wat bij een gewoon mens gedachten zijn. Deze muziek was minder indringend en daardoor minder hinderlijk geworden dan voorheen, maar de kracht van zijn magie was nog steeds zodanig, dat hij haar constant met ons allen deelde. Ik kon me er volledig voor afsluiten, als ik

wilde, maar daardoor sloot ik me dan tevens af voor minder krachtige manifestaties van het Vermogen, zoals die van Chade en Plicht. Dat kon ik me natuurlijk niet permitteren, als hun leraar, dus ik moest Bolles muziek op de koop toe nemen.

Vandaag bestond deze uit de geluiden van een knippende schaar en het klikken van een weefgetouw, met daarin vervlochten het hoge gegiechel van een vrouw. 'Zo, vanmorgen weer een pasbeurt gehad?' vroeg ik de prins.

Hij toonde geen verbazing, want hij begreep hoe ik dit had gededuceerd. Hij knikte gelaten. 'Bolle en ik. Het was een érg lange ochtend.'

Bolle knikte nadrukkelijk. 'Ga op die kruk staan. Niet krabben. Niet bewegen. Terwijl ze Bolle steken met spelden.' Het laatste op boze toon, met een verwijtende blik naar de prins.

Plicht zuchtte. 'Dat was een ongelukje. Ze had je gevraagd stil te staan.'

'Ze is gemeen,' vervolgde Bolle op een gemelijke toon en ik vermoedde dat hij best wel eens gelijk kon hebben. Veel van Plichts edelen vonden het moeilijk te accepteren dat de prins bevriend was met een licht misvormde halvegare, en om een of andere reden hadden sommige bedienden daar nog meer moeite mee. Ik had het idee dat sommigen kleine maniertjes wisten om dat ongenoegen bot te vieren.

‘Het is nu allemaal weer achter de rug, Bolle,’ troostte de prins hem.
Tijdens het praten hadden we onze vaste posities aan de enorme tafel ingenomen. Telkens als ik hem zag kreeg ik weer medelijden met degenen die hem helemaal naar boven hadden moeten zeulen. Nadat Chade had aangekondigd dat hij Plicht les ging geven in het Vermogen, was deze kamer in de toren Zeezicht rijkelijk ingericht. Er hingen grote gordijnen aan weerszijden van de hoge vensters, die nu openstonden om het frisse briesje binnen te laten. De stenen muren en vloer van de kamer waren grondig geschrobd, de tafel en stoelen waren in de olie gezet en glimmend geboend. Er waren echte rekken gemaakt waarop Chades kleine bibliotheek was uitgestald en er stond een afgesloten kist, waarin hij de teksten bewaarde die hij bijzonder waardevol of gevaarlijk achtte. Op een langwerpige schrijftafel stonden inktpotten klaar. Ook lagen er verse schrijfveren en royale stapeltjes papier en perkament. Ook stond er een muurkastje met flessen wijn, glazen en andere dingen die een prins voor zijn comfort nodig heeft. Het was een aangename, zelfs ietwat weelderige kamer geworden, die eigenlijk beter bij Chade paste dan bij de prins.
Mij beviel de verandering heel goed.
Ik nam mijn plaats aan de tafel in en bestudeerde de gezichten om me heen. Plicht keek me met een alerte blik aan. Bolle

onderzocht iets dat zich binnen zijn linkerneusgat bevond. Chade zat stram rechtop en zinderde van energie. Wat hij had geslikt om zo vief te zijn, had geen invloed gehad op de rode adertjes in zijn ogen. Het contrast daarvan met het groen van zijn iris was een beetje akelig om te zien.
'Wat ik vandaag zou willen… Bolle, hou daarmee op!'
Hij keek me effen aan, met zijn vinger nog in zijn neus. 'Gaat niet. Het jeukt daar!'
Chade wreef over zijn voorhoofd en wendde zijn blik af. 'Misschien met een zakdoek?' suggereerde hij aan niemand in het bijzonder.
Prins Plicht zat het dichtst naast Bolle. 'Hier, snuit je neus. Misschien komt het mee naar buiten.'
Hij gaf Bolle een vierkante, geborduurde zakdoek. Bolle keek er enkele tellen met een dubieuze blik naar en nam hem toen aan. Ondanks zijn oorverdovende pogingen om zijn neus te snuiten nam ik het woord. 'De afgelopen nacht zouden we allemaal proberen een Vermogenswandeling te maken tijdens onze slaap.' Ik was nerveus geweest om dat voor te stellen, maar ik had het gevoel dat zowel Plicht als Chade eraan toe was. Bolle vergat gewoonlijk wat hij na afloop van de lessen moest doen, dus over hem maakte ik me weinig zorgen. Tijdens zo'n Vermogenswandeling verliet je je lichaam en nam je de wereld korte tijd via iemand anders waar. Ik had het diverse keren voor elkaar gekregen, meestal per ongeluk. In

een van de perkamentrollen had ik gelezen dat dit niet alleen een goede manier was om informatie te verzamelen, maar ook om diegenen op het spoor te komen die voldoende openstonden voor het Vermogen om als man des konings dienst te doen – een bron van kracht voor een Vermogensgebruiker. Soms bleken zulke helpers ook zélf over enig Vermogen te beschikken. Chade had zich gisteren enthousiast getoond, maar vandaag toonde hij geen van de tekenen van triomf die hij zou hebben uitgestraald als het hem zou zijn gelukt. Ook Plicht keek somber. 'Wel, geen succes?'

'Ja!' riep Bolle uit.

'Jij hebt een Vermogenswandeling gemaakt?' vroeg ik verbluft.

'Néé! Ik heb dat pietje. Kijk maar.' Hij liet ons de groenige trofee in Plichts zakdoek verheugd zien. Chade draaide zijn hoofd opzij en slaakte een kreetje van walging.

Plicht, die vijftien was, lachte hardop. 'Indrukwekkend, Bolle. Dat is een flinke. Lijkt op een oude groene salamander.'

'Ja,' was Bolle het tevreden met hem eens. Zijn mond hing een eindje open van genoegen. 'Ik heb vannacht van een grote blauwe hagedis gedroomd. Nog groter dan deze!' Zijn gelach, dat klonk als het blije hijgen van een hond, voegde zich bij dat van de prins.

'Mijn prins en toekomstige monarch,' bracht ik Plicht streng

in herinnering, ‘we hebben wérk te doen!’ In feite moest ik me inspannen om mijn gezicht in de plooi te houden. Chades jufferachtige walging contrasteerde té komisch met Bolles innige tevredenheid en Plichts jongensachtige uitgelatenheid. Het was goed de prins zo ongedwongen te zien lachen, al was het maar om zoiets kinderachtigs als een neuspulksel. Vanaf het moment dat ik de jongen voor het eerst had ontmoet had hij me voortdurend bezwaard geleken door zijn positie en zijn eeuwige plichten. Nu pas zag ik hem zich eens gedragen als een jongen in de lente, dus ik had spijt van mijn verwijt toen de glimlach onmiddellijk van zijn gezicht verdween. Met een ernst die de mijne verre overtrof wendde hij zich tot Bolle, griste hem de zakdoek uit zijn handen – waarop de prooi nog lag uitgestald – en maakte er een prop van.

‘Nee, Bolle. Stop. Luister naar mij. Je hebt gedroomd van een grote blauwe hagedis. Hoe groot?’

De woorden van de prins klonken zo urgent dat Chade hem verrast aankeek, maar Bolle was in verwarring en beledigd door de abrupte stemmingswisseling en stemverandering van de prins. Hij fronste zijn voorhoofd, liet zijn tong verder naar buiten hangen en zijn onderlip zakken, kortom: hij pruilde. ‘Dat was niet aardig. Graaien is niet netjes.’

Ik herkende dat zinnetje. We hadden geprobeerd Bolle wat tafelmanieren bij te brengen. Als hij ons zou begeleiden op de reis naar Aslevjal, behoorde hij een minimum aan

omgangsvormen onder de knie te krijgen. Helaas leek hij zich de regels alleen te herinneren wanneer hij er anderen mee om hun oren kon slaan.

'Het spijt me, Bolle. Je hebt gelijk. Graaien is niet netjes. Vertel eens over de grote hagedis waarvan je hebt gedroomd.' De prins glimlachte oprecht naar Bolle, maar de intensiteit van zijn vraag en de snelheid van de onderwerpwisseling waren te veel voor de kleine man. Hij schudde zijn hoofd en wendde zich af van de prins. Ook sloeg hij zijn armen demonstratief over elkaar. 'Nee,' weigerde hij botweg.

'Alsjeblieft, Bolle,' begon de prins, maar Chade onderbrak hem. 'Kan dit niet wachten, Plicht? We hebben niet veel dagen meer voordat we vertrekken en we moeten nog heel wat onderwerpen afwerken, willen we als coterie kunnen functioneren.' Ik kende deze bezorgdheid van de oude man. Ik was het met hem eens. Het Vermogen zou doorslaggevend kunnen zijn voor het succes van de missie. Geen van ons hechtte veel geloof aan het idee dat hij werkelijk een in het ijs begraven draak zou doden. De echte waarde van het Vermogen zou zijn dat Chade en ik informatie konden vergaren en aan de prins doorgeven, die het pad voor de huwelijksbesprekingen zou effenen. Tot dat doel moesten we proberen zoveel mogelijk Vermogensvaardigheden te oefenen.

'Nee. Dit is belangrijk, Chade. Denk ik. Nou ja, kán het zijn.

Want zelf heb ik vannacht ook van een grote blauwe hagedis gedroomd. Eigenlijk was het schepsel waarvan ik droomde een draak.'
Het bleef even stil, terwijl we hierover nadachten. Toen suggereerde Chade aarzelend: 'Nou, misschien is het niet verrassend dat jij en Bolle eens hetzelfde dromen. Jullie hebben overdag zo vaak Vermogenscontact, dat het 's nachts misschien kan doorwerken. Als een soort lek.'
'Nee, dat geloof ik niet, want ik *sliep* niet toen het gebeurde. Ik was aan het proberen de Vermogenswandeling te maken. Fi… Tom zei dat zoiets voor hem het gemakkelijkste was vanuit een lichte slaap. Dus ik lag in mijn bed te soezen en deed mijn best om niet in slaap te vallen, terwijl ik om me heen reikte met mijn Vermogen. En toen voelde ik het.'
'Wat?' vroeg Chade.
'Dat ze naar me keek. Met haar grote draaiende zilveren ogen.' Het was Bolle die dit antwoord gaf.
'Ja,' bevestigde de prins langzaam.
Mijn hart zonk in mijn schoenen.
'Ik begrijp het niet,' zei Chade geërgerd. 'Begin bij het begin en breng op correcte wijze verslag uit.' Dit was tot de prins gericht. Ik begreep de dubbele bron van Chades irritatie. Weer hadden ze alle drie een oefening geprobeerd, Bolle en Plicht met enig succes, terwijl Chade had gefaald. En daar kwam de vermelding van een draak nog eens dunnetjes

overheen. Er was de laatste tijd veel te váák sprake geweest van draken: een bevroren draak voor Plicht, die hij moest opgraven en onthoofden; verder de draken waar de delegatie uit Beijerstad over had opgeschept en die, naar ze beweerden, precies deden wat die Beijerstadse vaarders van ze vroegen; en nu een draak die zich in onze Vermogensoefeningen naar binnen drong. We wisten veel te weinig over de draken die ons bedreigden. We durfden ze niet af te doen als legenden en leugens, want we herinnerden ons nog al te goed de stenen draken die zestien jaar geleden onze Zes Hertogdommen te hulp waren geschoten. Maar over al die soorten draken wisten we eigenlijk bijna niets concrééts.

'Er is praktisch niks om verslag over te doen,' antwoordde Plicht. Hij haalde diep adem en sprak toen zijn eigen woorden tegen, want hij begon aan een precies rapport op de manier die Chade hem en mij had geleerd. 'Ik had me teruggetrokken in mijn slaapkamer, net zo alsof ik van plan was te gaan slapen. Ik lag in mijn bed. Er brandde een getemperd vuurtje in de haard en daar lag ik naar te kijken. Ik probeerde mijn geest te ontspannen en open te stellen op een manier die de slaap liet naderen, maar niet té dichtbij, en tastte om me heen met mijn Vermogen. Twee keer ben ik weggedoezeld. Beide keren heb ik me hernomen en de oefening opnieuw geprobeerd. De derde keer heb ik getracht het proces om te keren. Ik tastte om me heen met het

Vermogen, heel alert, en probeerde vanuit *die* toestand in slaap te vallen.' Hij schraapte zijn keel en keek om zich heen naar ons allen. 'Toen voelde ik iets groots. Echt heel groot.' Hij keek me aan. 'Zoals die keer op het strand.'

Bolle volgde het verhaal met zijn mond driekwart open en een peinzende blik in zijn ronde oogjes. 'Een grote vette blauwe hagedis,' opperde hij.

'Nee, Bolle.' De prins bewaarde zijn geduld en sprak zonder stemverheffing. 'Niet meteen. Aanvankelijk was er alleen die immense… aanwezigheid. En ik wilde er graag naar toe gaan, maar tegelijk was ik bang om dat te doen. Niet dat er zoiets als een dreiging van uitging. Integendeel, het leek juist oneindig… welwillend. Kalm en veilig. Ik was bang het aan te raken omdat… omdat ik elk verlangen zou verliezen om dan nog terúg te keren. Het leek me het einde van het een of ander te zijn. Een rand. Een plek waarachter iets heel anders begint. Nee. Een wezen dat zich bevindt op de plek zélf waar iets anders begint.' De prins was steeds zachter gaan praten.

'Ik begrijp het niet. Wees eens wat duidelijker,' eiste Chade.

'Veel meer duidelijkheid valt er niet aan te geven,' kwam ik rustig tussenbeide. 'Ik ken het soort wezen, of gevoel, of plek waar de prins over spreekt. Ik heb het ook meegemaakt, of ontmoet, twee keer. Een keer heeft het ons geholpen. Maar ik had toen het gevoel dat dat een uitzondering was. Misschien zou een ander exemplaar van die soort ons hebben

geabsorbeerd, of niet eens ópgemerkt. Het is een ongelooflijk verlokkende kracht, Chade. Warm en aanvaardend, zacht als moederliefde.'
De prins fronste zijn voorhoofd en schudde zijn hoofd. 'Deze was sterk. Beschermend en wijs. Als een vader.'
Ik hield mijn tong in bedwang. Ik had al lang geleden geconcludeerd dat deze krachten zich aan ons presenteerden in de vorm waarnaar we het meeste smachtten. Mijn moeder had me in de steek gelaten toen ik nog zeer jong was. Plicht had zijn vader nooit gekend. Het zijn dingen die een grote leemte in een man achterlaten.
'Waarom heb je dit soort dingen nooit eerder met me besproken?' vroeg Chade kregelig.
Inderdaad, waarom niet? Omdat die ontmoeting me te persoonlijk had geleken om haar met anderen te delen. Maar nu kwam ik met een smoes: 'Omdat u alleen maar gezegd zou hebben wat u daarnet zei. Wees eens wat duidelijker. Het is een fenomeen waarvoor ik geen verklaring heb. Misschien is wat ik zojuist zei alleen maar een rationalisatie van mijn subjectieve ervaringen. Als het navertellen van een droom, daar lijkt het op. Een poging om verband te zoeken in een reeks elementen die spotten met de logica.'
Chade bond in, maar hij keek niet tevreden. Ik bereidde me erop voor dat hij later meer feiten, gedachten en impressies uit me zou wringen.

‘Ik wil vertellen over de grote hagedis,’ zei Bolle opeens, tegen niemand speciaal. Hij had een moment bereikt waarop hij weer eens graag het centrum van de aandacht wilde zijn. Hij vond kennelijk dat het verhaal van de prins *zijn* optreden had verpest.

‘Ga je gang, Bolle. Zeg ons wat je droomde, dan vertel ik daarna wat ik heb gedaan.’ De prins gunde hem alle aandacht.

Chade zuchtte diep en liet zich tegen de rugleuning van zijn stoel zakken. Hij hield ervan gestructureerde rapporten te horen, met alle details op de juiste plek. Maar hij wist dat de prins gelijk had. Als we Bolle te lang negeerden, riskeerden we dat hij zou weigeren zijn Vermogensdroom met ons te delen. We konden hem maar beter nu ter wille zijn en straks verdergaan met het verslag van de prins. Dus ik keek hem aan en zag zijn gezicht opklaren. Hij draaide zijn hoofd alsof hij een jonge hond was die een aai had gekregen en ging verzitten in zijn stoel. Toen fronste hij zijn wenkbrauwen en streefde moeizaam naar een imitatie van het soort verslaggeving dat hij Plicht en mij tegenover Chade had horen uitspreken.

‘Ik ging gisteravond naar bed. En ik had mijn rode deken op. Toen, Bolle was bijna in slaap, en ging in de muziek binnen. Toen, ik wist dat mijn prins daar buiten was. En ik keek. Niet met mijn ogen, maar… jullie weten wel… hier.’ Hij tikte met zijn vingertoppen tegen zijn slapen. ‘Soms, Bolle volgt hem

naar zijn dromen. Hij heeft veel goede dromen, meisjesdromen…'
Bolles stem leek even af te dwalen. Hij haalde diep adem door zijn open mond en was in gedachten verzonken. De prins keek opeens zeer gegeneerd, maar Chade en ik wisten onze gezichtsuitdrukking vrijwel neutraal te houden.
Abrupt hernam Bolle zijn relaas. 'Toen, ik dacht: waar is hij? Misschien is het een spel. Hij verstopt zich voor Bolle. Dus ik zeg "prins" en hij zegt "stil". En ik ben stil en Bolle is klein en de muziek klinkt overal om me heen. Alsof ik me verstop achter gordijnen. Dan gluur ik om het hoekje, heel even maar. En het is een grote vette hagedis, blauw, zo blauw als mijn hemd, maar glimmend wanneer ze zich beweegt, als de messen in de keuken. Dan, ze zegt "kom maar tevoorschijn, kom maar. We kunnen een spelletje doen", maar de prins zegt "sst, nee, niet doen", dus ik doe het niet. En dan wordt ze kwaad en wordt steeds groter. Haar ogen worden blinkend en draaien rond en rond, als toen ik een bord liet vallen en de kokkin naar me schreeuwde. En dan Bolle denkt "maar ze is aan de dromenkant, ik ga naar de andere kant", dus ik maak de muziek luider en luider en wekte mezelf. En er was geen hagedis, maar mijn rode deken lag op de vloer.'
Hij eindigde met een diepe zucht, want hij was buiten adem geraakt van het praten. Hij keek ons een voor een aan, en ik

gaf Chade een minuscule por met het Vermogen. Hij keek me even aan, maar wist het de schijn te geven dat dat puur toeval was. Ik voelde me buitengewoon trots op de oude man toen hij zei: 'Een uitstekend verslag, Bolle. Je hebt me veel gegeven om over na te denken. Laten we nu eerst naar de prins luisteren, dan zal ik straks zien of ik nog vragen voor je heb.'

Bolle richtte zich op in zijn stoel en zijn borst zwol zó van trots, dat ik even vreesde voor de strakgespannen stof om zijn bolle buik. Zijn tong hing nog steeds uit zijn brede kikvorsgrijns, maar zijn oogjes dansten toen hij van Plicht naar mij keek om te controleren of we goede nota hadden genomen van zijn triomf. Ik vroeg me af waarom indruk maken op Chade voor hem zo belangrijk was geworden, maar begreep toen opeens dat ook dit een imitatie was van het gedrag van zijn prins.

Plicht was zo verstandig om Bolle nog een paar momenten te geven om zich te koesteren in onze aandacht. 'Bolle heeft jullie het grootste deel van het verhaal verteld, maar ik wil…'

'Ik heb álles verteld!' onderbrak Bolle hem verontwaardigd.

'Ja. Zeker, Bolle, dat heb je gedaan. Maar nu zal ik het vertellen vanuit mijn gezichtspunt. Luister mee, Bolle, en help me als ik iets vergeet.' Toen Bolle was gekalmeerd hervatte Plicht zijn verslag. 'Ik had het daarnet over een immense aanwezigheid. Ik zag… nee, ik *ervoer* die

aanwezigheid, en werd langzaam, heel langzaam, die kant op getrokken. Het was niet beangstigend. Ik wist dat ze gevaarlijk was, maar ik maakte me eigenlijk geen zorgen dat ik geabsorbeerd zou kunnen worden en voor altijd verloren zou zijn. Het leek me simpelweg van geen belang. Toen begon die aanwezigheid zich terug te trekken. Ik wilde er achteraan gaan, maar op dat moment werd ik me bewust van iets anders dat me opnam. En dat andere voelde niet zo welwillend aan. Mijn gevoelen was eigenlijk dat ik door dit andere wezen was beslópen, terwijl ik over die eerste aanwezigheid aan het mijmeren was geweest. Ik keek nu om me heen en zag dat ik aan de rand stond van een melkachtige rivier, op een zeer smalle oever van klei. Daaromheen stond een woud van kolossale bomen. Ze waren hoger dan torens en veranderden het daglicht in schemering. Aanvankelijk zag ik verder niets, maar toen merkte ik een klein schepseltje op, als een hagedis, maar plomper gebouwd. Het zat me vanaf een groot boomblad te beloeren. Maar vanaf het moment dat ik het zag begon het te groeien. Of misschien begon ik te krimpen. Ik weet het niet zeker. Het woud werd ook steeds groter, tot het moment waarop dat dier op de klei stapte. Het was een draak. Blauw en zilver, enorm groot, prachtig. En ze sprak tegen mij en zei: “Wel, je hebt me gezien. Nou, dat maakt mij niets uit. Maar jou wél! Je bent een van de zijnen. Zeg eens, wat weet jij over een zwarte draak?” En daarna – dit

gedeelte was bijzonder raar – kon ik mezelf niet meer vinden. Het was alsof ik te ingespannen naar haar had getuurd en was vergeten te onthouden dat ikzelf óók bestond. Maar toen concludeerde ik, dat ik achter een boom moest staan. En dat was ook zo.'

'Dit klinkt niet als het Vermogen,' kwam Chade geërgerd tussenbeide. 'Het klinkt als een droom.'

'Precies. En zo heb ik dit alles ook van me afgezet, nadat ik wakker was geworden. Ik wist dat ik even het Vermogen had gebruikt, maar nam aan dat ik vervolgens door slaap was overmand en dat de hele rest een droom moest zijn geweest. Maar in die droom – op de rare manier waarop dat in dromen gebeurt – was Bolle opeens bij me. Ik wist niet of hij de draak had gezien, dus ik reikte naar hem en zei dat hij stil moest zijn en zich voor haar verstopt moest houden. Dus we hielden ons verborgen en zij werd erg boos, ik denk omdat ze wist dat we er nog waren, maar ons verstopt hielden. En toen was Bolle opeens verdwenen. En dat verbaasde me zo, dat ik mijn ogen opende.' De prins haalde zijn schouders op. 'Ik was in mijn slaapkamer. Ik dacht dat het gewoon een erg levendige droom was geweest.'

'Dat kan ook best. Een droom die jij en Bolle met elkaar deelden,' antwoordde Chade. 'Ik denk dat we dit nu kunnen laten rusten en dat we aan de belangrijke zaken moeten beginnen.'

‘Ik denk van niet,’ zei ik. Iets in Chades nonchalante afwimpeling van de droom waarschuwde me. De oude man wilde niet dat we hierover praatten. Ikzelf was ook niet happig op een discussie over Tintaglia, maar *mijn* redenen kende ik. Wat waren die van Chade? Ik was bereid een deel van mijn geheimen prijs te geven om die van hem te ontdekken. ‘Ik denk dat de draak echt is. Bovendien hebben we eerder van haar gehoord, geloof ik. Tintaglia, de draak van Beijerstad. De draak waar de gemaskerde jongen over heeft gesproken.’

‘Selden Vestrit.’ Plicht sprak de naam zacht uit. ‘Hebben draken het Vermogen? Waarom zou ze willen horen wat wij weten van een zwarte draak? Zou ze IJsvuur bedoelen?’

‘Dat lijkt me nagenoeg zeker. Maar dat is de enige van je vragen die ik kan beantwoorden.’ Ik wendde me met tegenzin naar Chade, die kwaad keek. ‘Ze is ook al een paar keer in *mijn* dromen opgedoken. Met dezelfde vraag: wat ik weet van een zwarte draak en een eiland. Ze weet iets over onze queeste, waarschijnlijk via de Beijerstadse delegatie die ons om een bondgenootschap in hun oorlog met Kwarts kwam vragen. Maar ik denk dat Tintaglia niet meer weet dan die delegatie. Dat er een draak in het ijs vastzit en dat Plicht hem gaat doden.’

Chade maakte een geluid dat op grommen leek. ‘Dan weet ze dus ook de naam van het eiland. Aslevjal. Het zal slechts een

kwestie van tijd zijn, dan weet ze waar dat ligt. De Beijerstadse vaarders zijn beroemd om hun handelscontacten. Als ze de weg naar Aslevjal willen weten, dan komen ze daar heus wel achter.'
Ik spreidde mijn handen en vertoonde een kalmte die ik niet voelde. 'Daar kunnen we verder niets aan doen, Chade. We zullen moeten afwachten wat er gebeurt.'
Hij duwde zijn stoel naar achteren. 'Wel, ik zou beter kunnen reageren als ik *wist* wat ons te wachten staat,' zei hij, al bijna met stemverheffing. Hij liep naar het venster en staarde uit over de zee. Toen draaide hij zijn hoofd en keek me over zijn schouder boos aan. 'Wat heb je nog méér voor me verzwegen?'
Als we alleen waren geweest zou ik hem misschien hebben verteld dat de draak Netel had bedreigd en hoe zij het schepsel had weggestuurd, maar ik wilde in aanwezigheid van de prins niet over mijn dochter praten, dus ik beperkte me tot het schudden van mijn hoofd. Hij keek daarna weer naar de zee.
'Dan hebben we dus een nieuwe vijand erbij, behalve de kou en het ijs van Aslevjal. Tja. Zeg me dan tenminste hoe groot dit wezen is. Hoe sterk.'
'Ik weet het niet. Ik heb haar alleen in dromen gezien en in mijn dromen veranderde ze haar omvang van zo klein als een hagedis tot zo groot als een vos. Maar ze voelde veel groter

aan, véél groter. Ik denk dat we niet kunnen afgaan op wat ze ons in dromen heeft laten zien.'
'Nou, dat is nuttige informatie,' antwoordde Chade mismoedig. Hij kwam terug naar de tafel en liet zich op zijn stoel vallen. 'Heb jij vannacht óók iets van deze draak gemerkt?' vroeg hij me opeens.
'Nee. Niets.'
'Maar je hebt wel een Vermogenswandeling gemaakt?'
'Heel even.' Ik had een bezoekje gebracht aan Netel, maar daar wilde ik in deze kring niet over praten. Hij scheen mijn terughoudendheid niet op te merken.
'Ik ook niet. Ondanks mijn hevige inspanningen.' Zijn stem klonk zo verongelijkt als die van een beledigd kind. Ik keek hem in de ogen en zag daarin niet alleen frustratie, maar ook verdriet. Hij keek me aan alsof ik hem had buitengesloten van een kostbaar geheim of een heerlijk avontuur.
'Chade, het komt nog wel. Soms denk ik dat u zich té hevig inspant.' Ik sprak die woorden uit, maar was er niet zeker van. Toch kon ik het niet opbrengen te zeggen wat ik in mijn hart vreesde: dat hij te laat met deze lessen was begonnen en dat hij de magie die hem zo lang was ontzegd nooit helemaal meester zou worden.
'Dat zeg je telkens weer,' zei hij met een holle stem.
Daar wist ik geen antwoord op. Tijdens de rest van deze les werkten we oefeningen af uit een van de perkamentrollen,

maar slechts met matig succes. Chades ontmoediging leek zijn toch al beperkte vermogens gesmoord te hebben. Als we elkaar bij de hand hielden kon hij beelden en woorden ontvangen die ik naar hem toe stuurde, maar als we elkaar loslieten kon ik hem niet meer bereiken, en evenmin was hij in staat geestelijk contact te maken met Plicht of Bolle. Zijn groeiende frustratie bracht ons allemaal van slag. Toen Plicht en Bolle ten slotte vertrokken voor hun andere plichten die dag, hadden we niet alleen geen vorderingen gemaakt, maar zelfs onze prestaties van de vorige dag niet geëvenaard.

'Weer een dag voorbij, maar geen stap dichter bij een functionerende coterie,' stelde Chade op bittere toon vast toen we onder vier ogen waren. Hij liep naar de kast en schonk zich een beker brandewijn in. Toen hij vragend naar me keek schudde ik van nee.

'Nee, bedankt. Ik heb nog niet eens ontbeten.'

'Ik ook niet.'

'Chade, u ziet er uitgeput uit. Ik denk dat een uurtje of twee slaap en een goede maaltijd nuttiger zijn dan brandewijn.'

'Wijs me twee lege uren aan in mijn dag, dan zal ik graag gaan slapen,' repliceerde hij gelijkmoedig. Hij liep met zijn beker naar het venster en keek naar de zee. 'Het komt allemaal tegelijk op me af, Fitz. Het gaat niet alleen om de voorbereidingen van de reis, die me belasten. Ik moet ontzettend veel dingen regelen om alles in de Hertenhorst

soepel te laten verlopen tijdens mijn afwezigheid.' Hij nam een slokje en vervolgde: 'Over tien dagen vieren we het Lentefeest. Daarna vertrekken we naar Aslevjal. Tien dagen, terwijl ik eigenlijk minstens zes weken nodig heb om alles hier geregeld te krijgen!'

Ik wist dat hij het niet had over de belastingen en andere inkomsten van de kroon, of over de training van de garde. We hadden genoeg meesters die dat soort dingen voor hun rekening namen en rechtstreeks onder de koningin werkten. Chade maakte zich zorgen over zijn netwerk van spionnen en informanten. Niemand wist precies hoe lang onze diplomatieke missie naar de Buiteneilanden zou duren, laat staan hoeveel tijd prins Plichts queeste naar Aslevjal in beslag zou nemen. Ik koesterde nog steeds een vage hoop dat 'het doden van de draak' gewoon een of ander Buiteneilands ritueel zou blijken te zijn, maar Chade was ervan overtuigd dat er werkelijk een ingevroren draak in dat gletsjerijs zat opgesloten en dat Plicht een deel van dat ijs moest verwijderen om het hoofd van die draak af te hakken, dat hij vervolgens publiekelijk aan de narkieza moest presenteren.

'Uw leerling kan die zaken toch wel afhandelen tijdens uw afwezigheid?' Ik deed mijn best om mijn stem neutraal te houden. Ik had Chade nooit aangesproken op zijn selectie van die leerling. Ik was nog steeds niet gerust op de keuze van vrouwe Rosemarie als lid van de hofhouding van de koningin,

laat staan als leerling-moordenaar. Maar dit zou een beroerd moment zijn om Chade te laten weten dat ik wist wie zijn leerling was. Hij zát al in de put.
Hij schudde geprikkeld van nee. 'Sommigen van mijn contacten vertrouwen alleen mij persoonlijk. En de helft van mijn specifieke vaardigheid is natuurlijk, dat ik wéét wanneer ik moet doorvragen of bepaalde geruchten moet laten uitzoeken. Nee, Fitz, mijn leerling zal proberen mijn zaakjes te behartigen, maar ik moet me erbij neerleggen dat er bij mijn terugkeer gaten zijn gevallen in mijn informatievoorziening.'
'U bent hier wel eens eerder weg geweest. Tijdens de oorlog met de Rode Kapers. Hoe hebt u het *toen* dan geregeld?'
'O, maar dat was een heel andere situatie. Toen ging ik achter de dreiging zélf aan en vervolgde die tot in de kern. Deze keer zal ik aanwezig zijn bij een cruciale onderhandeling, maar er gebeurt hier in de Hertenhorst nog van alles dat in het oog gehouden moet worden.'
'Zoals de Bonten,' opperde ik.
'Precies. Onder andere. Maar dat zijn inderdaad degenen die ik het meeste vrees, al hebben ze zich de laatste tijd rustig gehouden.'
Ik wist wat hij bedoelde. Het ontbreken van activiteit door de Bonten was niet echt geruststellend. Ik had de leider van hun organisatie gedood, maar ik was bang dat iemand anders

Laudwines plaats zou innemen. We waren ver gegaan om het respect en de samenwerking van de hele gemeenschap van Wijzen te verdienen. Misschien dat die verzachting van de situatie de angst en de haat van de extremistische Bonten zou dempen. Dat was onze strategie geweest – door amnestie aan de Wijzen te beloven zouden we misschien de voedingsbodem van de haat die de Bonten dreef kunnen wegnemen. Als de Wijzen door de Zienersdynastie werden verwelkomd als leden van de gewone samenleving, zelfs met het recht om openlijk voor hun magie uit te komen, dan zouden ze minder reden hebben om die dynastie van de troon te stoten. Dat was wat we hadden gehoopt, en het scheen te werken. Maar als het *niet* werkte, dan smeedden ze misschien nog steeds complotten tegen de prins en zouden ze proberen hem bij zijn edelen in diskrediet te brengen door aan te tonen dat hij een Wijze was. Een koninklijke proclamatie dat het bezit van de Wijsheid niet langer als een bezoedeling mocht worden beschouwd was natuurlijk niet zo maar in staat het vooroordeel en wantrouwen van vele generaties uit te wissen. Daaraan zou ook worden bijgedragen, hoopten we, door de aanwezigheid van Wijzen aan het hof van de koningin. Niet alleen jongens zoals Vlug, maar ook mannen als Web de Wijze.

Chade stond nog steeds uit te kijken over het water. Zijn blik was zorgelijk.

Ik trok een grimas toen ik ze uitsprak, maar kon de woorden niet ongezegd laten, al zat ik allerminst te wachten op nóg meer taken: 'Kan ik iets doen?'
Hij richtte zijn blik op mij. 'Meen je dat echt?'
De toon van zijn woorden vermurwde me. 'Ik denk van wel. Waarom? Hebt u iets voor mij in gedachten?'
'Laat me Netel hierheen halen. Je hoeft haar niet te erkennen als je dochter. Laat me alleen Burrich nog eens benaderen met het voorstel om haar naar het hof te halen en in het Vermogen te onderwijzen. Ik denk dat er in zijn hart nog voldoende aanwezig is van zijn oude eed van trouw aan de Zieners. Als ik hem zeg dat haar prins haar dringend nodig heeft, dan zal hij haar laten komen. En het zou ook voor Vlug heel fijn zijn om zijn zus zo dicht bij zich in de buurt te hebben.'
'O Chade!' Ik schudde mijn hoofd. 'Vraag me wát u wilt, maar laat mijn kind met rust.'
Hij schudde zijn hoofd en bewaarde zijn stilzwijgen. Lange tijd stond ik naast hem, maar ten slotte aanvaardde ik die stilte als een toestemming om te vertrekken. Ik liet hem daar achter. Hij staarde nog steeds naar het water, waarin ginds, ergens in het verre noordoosten, de Buiteneilanden lagen te wachten.

Hoofdstuk 2

Zonen

Nemer was de eerste man die zichzelf koning van de Hertenhorst noemde. Hij was vanaf de Buiteneilanden naar deze kust gekomen, als piraat en plunderaar, zoals veel anderen dat vóór hem hadden gedaan. Hij zag in het houten fort, hoog op de kliffen boven de zee en de rivier, een ideale positie om vaste voet aan wal te krijgen en te houden. Dat zeggen sommigen. Anderen zeggen dat hij een verkleumde, natte, zieke zeeman was, die blij was dat hij na de woelige zee weer vaste grond onder zijn voeten had. Wat zijn aanvankelijke motief ook geweest mocht zijn, hij viel het houten fort op zijn oude stenen fundamenten met succes aan en werd de eerste Zienerskoning in de Hertenhorst. Het meedogenloze gebruik van vuur was zijn eigen

manier van veroveren geweest, en daarom werden alle volgende versterkingen van de burcht uitgevoerd in het zwarte rotsgesteente dat ter plekke zo overvloedig aanwezig was. Vanaf het allereerste begin heeft de heersende dynastie van de Zes Hertogdommen dus wortels gehad in de Buiteneilanden. Ze is uiteraard niet de enige familie voor wie dit geldt. De bewoners van de Zes Hertogdommen en de Buiteneilanden hebben elkaars bloed even vaak vergoten als aangevuld.
'Historiën', Venturn.

Nu ons vertrek nog maar vijf dagen op zich liet wachten begon de reis voor mij realiteit te krijgen. Tot dan toe had ik de missie nog gemakkelijk uit mijn gedachten kunnen zetten als iets van abstracte aard. Ik had me er wel op voorbereid, maar als op een soort eventualiteit. Ik had hun schrift bestudeerd en veel van mijn vrije avonden doorgebracht in een herberg waar veel kooplieden en zeelui van de Buiteneilanden kwamen. Daar had ik mijn best gedaan om de taal zo goed mogelijk te leren. Luisteren was daarbij mijn

beste hulpmiddel. Het Buiteneilands heeft veel wortels gemeen met onze eigen taal en na een zeker aantal avonden van luisteren klonk het me allemaal niet zo vreemd meer in de oren. Ik kon het niet goed spreken, maar ik kon me verstaanbaar maken en, nog belangrijker, ik verstond het meeste dat ik hoorde. Ik hoopte dat dat voldoende zou zijn.

In mijn lessen aan Vlug had ik goede voortgang geboekt. In sommige opzichten zou ik de jongen na mijn vertrek zeker missen. In andere opzichten zou ik blij zijn van hem af te zijn. Precies zoals hij had beweerd, bleek hij een uitstekende boogschutter te zijn, voor een jongen van tien. Toen ik Kreswel daarop had geattendeerd nam deze hem graag onder zijn hoede. 'Hij heeft er gevoel voor. Hij is niet iemand die langdurig en precies blijft staan mikken. Deze jongen schiet zijn pijl met zijn hand én zijn oog af. Het zou zonde zijn hem aan de strijdbijl te verspillen. Laten we zijn kracht vergroten en hem geleidelijk steeds zwaardere bogen geven.' Dat was hoe Kreswel het inschatte en toen ik die woorden aan Chade doorgaf ging de oude moordenaar daarmee ten dele akkoord.

'Maar uiteindelijk moeten we hem ook leren omgaan met de bijl,' droeg Chade me op. 'Dat kan hem nooit kwaad doen.'

Minder tijd met de jongen bleek een grotere opluchting te zijn dan ik mezelf wilde bekennen. Het was een slimme knul en hij was aangenaam in de omgang, op twee punten na: hij herinnerde me veel te veel aan zowel Mollie als Burrich, en

hij kon het onderwerp van zijn Wijsheid niet met rust laten. Wáár mijn les ook over ging, hij wist de discussie steeds naar zijn magie te leiden. De mate van zijn ignorantie over die magie onthutste me, maar tegelijk vond ik het niet plezierig zijn misvattingen te corrigeren. Zijn koppige aandrang om met die Wijsheid bezig te zijn noopte me om Web te consulteren – een beslissing waar ik algauw spijt van kreeg.

Alleen al het *vinden* van Web was een probleem. Sinds hij aan het hof was gekomen als zegsman en pleiter voor zijn volk en hun belasterde magie, had hij het respect gewonnen van velen die ooit verachting hadden gehad voor de Wijsheid en al degenen die haar beoefenden. Ze noemden hem tegenwoordig vaak de Wijsheidsmeester – wat aanvankelijk een bespotting was geweest van Kettrickens besluit om hem naar het hof te halen, was inmiddels een eretitel geworden. Velen vroegen zijn advies, niet alleen over zijn magie of zijn volk van het Oude Bloed. Web was een innemende man, die voor iedereen belangstelling toonde en die over nagenoeg ieder onderwerp een levendige conversatie kon voeren. Mijn analyse van zijn gedrag had me geleerd dat hijzelf niet praatziek was, maar dat hij op een actieve manier luisterde. Mensen reageren heel goed op iemand die aan hun lippen hangt. De absolute oprechtheid waarmee hij luisterde overtuigde me ervan dat hij eerlijk geïnteresseerd was in elke persoon die hij tegenkwam. Als hij niet onze onofficiële

ambassadeur was geweest van de Wijzen in het rijk, zou hij beslist een populaire hoveling zijn geworden. Tegelijk vergrootte deze merkwaardige combinatie zijn gezag nóg meer, want als je de koningin wilde laten blijken dat je haar beleid tegenover de Wijzen steunde, hoe kon je dat dan beter demonstreren dan door Web uit te nodigen voor een diner of ander vermaak? Vele edelen probeerden op deze wijze de gunst van de koningin te winnen. Ik weet niet zeker of er in Webs verleden niets was geweest dat hem op deze hovelingenrol had voorbereid, maar hij speelde die rol met bravoure – zoals hij trouwens álles met verve deed. En hij veranderde geen zier, bij mijn weten. Hij was nog steeds even gecharmeerd van het gebabbel van een dienstmeisje als van intellectuele discussies met hoge edelen. Ik zag hem zelden alleen.

Maar er zijn plekjes waar een beschaafd gezelschap een man alleen laat. Ik wachtte Web op toen hij van de plee terugkeerde. Ik begroette hem en zei: ‘Ik zou graag je advies willen vernemen. Heb je even tijd voor een gesprekje en een rustige wandeling in de Vrouwentuin?’

Hij trok nieuwsgierig een van zijn grijze wenkbrauwen op en knikte toen. Zonder iets te zeggen volgde hij me toen ik hem voorging. Hij paste zijn deinende zeemansgang moeiteloos aan bij mijn tred. Ik was altijd dol geweest op de Vrouwentuin, als kleine jongen al. Daar komen veel van de

kruiden en groenten vandaan die de keuken van de Hertenhorst in de zomer gebruikt, maar dat alles is daar zo gearrangeerd dat je er fijn kunt wandelen en het nuttige met het aangename kunt verenigen. Het heet alleen maar Vrouwentuin omdat het vrouwen zijn die daar het meeste werk doen. Niemand zou raar opkijken als hij ons beiden daar zag lopen. Ik plukte een paar groene takjes kopervenkel, waarvan ik er een aan Web aanbood. Boven ons ontplooide een berk zijn mooie gebladerte. Rond de bank die we uitkozen stonden rabarberbedden. Dikke rode stelen staken uit de grond naar boven. Van enkele planten hadden de gekreukelde bladeren zich geopend voor het zonlicht. De rabarber moest nu spoedig worden geoogst, anders zouden de stengels te lang worden en hun smaak verliezen. Het was iets waar ik Web terloops op attendeerde.

Hij krabde bedachtzaam over zijn kortgeknipte grijze baard. Ik zag een vrolijke twinkeling in zijn bleke ogen toen hij me vroeg: 'Je wilt me consulteren over rabarber?' Hij stak het venkelsteeltje tussen zijn tanden en begon erop te knabbelen, wachtend op mijn antwoord.

'Nee, natuurlijk niet. En ik weet dat je drukbezet bent, dus ik zal niet meer van je tijd in beslag nemen dan noodzakelijk is. Ik maak me zorgen over een jongen die aan mij is toevertrouwd om hem les te geven – rekenen, schrijven en omgang met wapens. Hij heet Vlug en is de zoon van een man

die hier vroeger de stalmeester was, Burrich. Maar Vlug heeft gebroken met zijn vader, wegens Vlugs gebruik van de Wijsheid. En daarom noemt hij zich nu Vlug de Wijze.'
'Aha!' Web knikte nadrukkelijk. 'Ja, ik ken die knaap. Hij komt vaak tot bij de rand van de cirkel luisteraars wanneer ik 's avonds verhalen vertel, maar ik kan me niet herinneren dat hij ooit tegen me heeft gesproken.'
'Nee? Wel, ik heb hem dringend aangeraden niet alleen naar je te luisteren, maar ook met je te praten. Ik maak me zorgen over zijn visie op zijn magie. En hoe hij erover praat. Hij is er ongetraind in, want zijn vader keurde de Wijsheid streng af. Maar zijn onwetendheid maakt hem roekeloos, in plaats van voorzichtig! Hij onthult zijn Wijsheid aan iedereen die hij tegenkomt. Hij wrijft haar onder hun neus en eist zowat dat ze haar erkennen. Ik heb hem gewaarschuwd dat er binnen de Hertenhorst – decreet van de koningin of geen decreet – nog altijd veel mensen zijn die de Wijsheid iets walgelijks vinden. Hij schijnt niet te snappen dat een verandering van de wet niet meteen een verandering in de hárten van de mensen kan afdwingen. Hij loopt met zijn Wijsheid te koop op een manier die hem in gevaar kan brengen. En binnenkort moet ik hem alleen achterlaten, wanneer ik met de prins vertrek. Ik heb nog maar vijf dagen over om hem wat voorzichtigheid bij te brengen.'
Ik was buiten adem geraakt en Web zei meelevend: 'Ja, ik

snap dat je dat niet erg lekker zit.'
Het was niet het commentaar dat ik verwacht had en even was ik uit het veld geslagen. 'Het gaat er niet alleen om dat hij zichzelf in gevaar brengt door zijn magie van de daken te schreeuwen,' verontschuldigde ik mezelf. 'Het gaat om méér. Hij praat openlijk over het kiezen van een dier om een band mee aan te gaan, en spoedig. Hij heeft daarvoor mijn hulp gevraagd en zou graag toegang hebben tot de stallen. Ik heb hem gezegd dat dat volgens mij niet de juiste manier van doen is, en dat er méér komt kijken bij het aangaan van een band, maar hij luistert niet. Hij wuift het weg en zegt dat ik zijn behoeften beter zou begrijpen als ikzélf de Wijsheid bezat.' Ik probeerde bij die laatste woorden de ergernis uit mijn stem te houden. Hoe vaak had ik al op mijn tong gebeten om maar niet te verraden dat ik *precies* wist wat de jongen bedoelde, maar dat hij dat gewoon moest verduren tot hij de leeftijd had om een ware band aan te gaan?
Web kuchte even en gaf me een wrange glimlach. 'Ja, ik snap ook best waarom dát je erg dwarszit.'
Zijn woorden bezorgden me een rilling over mijn rug. Ze waren zwaarbeladen met onuitgesproken kennis. Ik probeerde dat te negeren. 'Daarom wend ik me tot jou, Web. Wil jij eens met hem praten? Ik denk dat jij hem beter dan wie ook kunt leren hoe hij zijn magie kan aanvaarden zonder erdoor te worden meegesleept. Jij zou hem kunnen uitleggen waarom

hij moet wachten met het aangaan van een band en waarom hij terughoudend moet zijn met de informatie dat hij een Wijze is. Kortom, jij kunt hem leren zijn magie met waardigheid te accepteren en als een privé-zaak te behandelen.'

Web leunde achterover tegen de rugleuning van de bank. De blaadjes van de venkel trilden, terwijl hij op het steeltje kauwde. Toen nam hij het takje uit de mond en zei zacht: 'Al die dingen zou jij hem evengoed kunnen bijbrengen, FitzChevalric, als je daar zin in had.' Hij keek me aan met een vaste blik en op deze mooie lentedag leek het blauw in zijn ogen te prevaleren boven het grijs. Zijn blik was niet koud, maar toch was het alsof ik werd doorboord met priemen van ijs. Ik haalde diep en langzaam adem. Ik zei niets en piekerde over de vraag hoe hij dit kon weten. Wie had het hem gezegd? Chade? Kettricken? Plicht?

Met meedogenloze logica vervolgde hij: 'Maar je woorden zouden natuurlijk alleen indruk op hem maken als je hem vertelde dat jij óók de Wijsheid hebt. En ze zouden het effectiefst zijn als je hem je ware naam bekendmaakte, en je relatie tot zijn vader. Maar hij is misschien nog wat jong om dat geheim ten volle te delen.'

Hij keek me nog een paar tellen aan en wendde toen zijn blik af. Ik dacht dat het een vorm van genade was, tot hij vervolgde: 'Ik zie nog steeds je wolf in je ogen. Jij denkt dat niemand je ziet, als je maar roerloos blijft staan. Maar dat

werkt bij mij niet, jongeman.'
Ik stond op. Graag zou ik mijn naam hebben ontkend, maar ik wist dat ik in zijn ogen dan een sukkel zou lijken. En ik wilde niet dat meester Web me als een sukkel zou zien. 'Ik houd mezelf niet voor een jongeman,' zei ik verwijtend. 'En misschien heb je gelijk. Ik zal zelf met Vlug praten.'
'Je bent jonger dan ik,' zei Web tegen mijn verdwijnende rug. 'En in méér opzichten dan alleen in jaren, meester Dassenkop.' Ik bleef staan en keek om. 'Vlug is niet de enige die onderwezen moet worden in zijn magie,' vervolgde hij, zo zacht dat alleen ik het kon verstaan. 'Maar ik onderwijs niemand die het me niet zélf komt vragen. Zeg dat tegen de jongen. Dat hij het me moet vragen. Ik zal hem geen lessen opdringen.'
Ik wist dat ik kon gaan en begon weer te lopen. Toen hoorde ik zijn stem opnieuw, deze keer op een nonchalante toon. 'Holly zou een dag als deze erg fijn hebben gevonden. Een heldere hemel en een licht briesje. Wat zou haar havik lekker hebben kunnen zweven!'
Daar was het antwoord op mijn onuitgesproken vraag. Deze keer was het wel een vorm van genade, vermoedde ik. Hij wilde me niet laten raden wie op de Hertenhorst mijn identiteit had verraden, maar liet me duidelijk weten dat hij een andere bron had. Holly, de weduwe van Zwarte Rolf, die me jaren geleden in de Wijsheid had onderwezen. Ik bleef

lopen alsof ik zijn woorden opvatte als niet meer dan een aardigheidje, maar nu had ik iets nóg ergers om me ongerust over te maken. Had Holly deze kennis rechtstreeks aan Web doorgegeven of was ze van mond tot mond doorgegeven? Hoeveel Wijzen wisten wie ik in werkelijkheid was? Hoe zéker wisten ze dat? Hoe kon die wetenschap tegen de troon van de Zieners worden gebruikt?

Ik was die dag verstrooid tijdens mijn werkzaamheden. Ik had een wapenoefening met mijn compagnie en ik kwam er vandaan met meer blauwe plekken dan gewoonlijk. Er was ook een laatste pasbeurt voor het nieuwe uniform dat we allen zouden dragen. Ik was onlangs officieel lid geworden van de nieuw gevormde persoonlijke garde van de prins. Chade had me verzekerd dat ik niet alleen was gekózen voor dit elitegezelschap, maar dat het lot me ook had aangewezen als een van degenen die de prins op zijn queeste zouden vergezellen. Het uniform van de nieuwe prinsengarde was blauw op blauw en had het hertenbokembleem van de Zieners op de borst. Ik hoopte dat het mijne op tijd klaar zou zijn om er de geheime zakjes in aan te brengen die ik nodig had. Ik had verklaard dat ik geen moordenaar voor het Zienersregiem meer wilde zijn, maar dat wilde niet zeggen dat ik alle hulpmiddelen van die stiel nu versmaadde.

Het was maar goed dat ik die middag geen afspraken had met Chade of Plicht, want beiden zouden onmiddellijk hebben

gemerkt dat er iets mis was. Ik wist dat ik Chade zou inlichten. Het was informatie waarover hij per se diende te beschikken. Maar ik wilde het nog niet meteen doen. Eerst wilde ik het echt goed tot me laten doordringen.

En de beste manier om dat te doen, wist ik, was door mijn zinnen te verzetten. Toen ik die avond naar de stad Hertenhorst ging besloot ik mezelf verlof te geven van mijn studie van de Buiteneilanders en liever wat tijd met Pé door te brengen. Ik moest mijn geadopteerde zoon meedelen dat ik 'door het lot was gekozen' om met de prins mee te gaan, en alvast afscheid van hem nemen, voor het geval daarvoor geen nieuwe gelegenheid zou komen. Ik had de jongen een poos niet meer gezien en we zouden al over weinig dagen vertrekken, dus het leek me gerechtvaardigd meester Gindast te vragen hem een hele avond vrij te geven. Ik was erg blij met de vorderingen die mijn pleegzoon had gemaakt sinds hij bij de andere leerlingen was gaan wonen en zich oprecht toelegde op zijn scholing. Meester Gindast was een van de beste meubelmakers in de stad. Ik prees mezelf nog steeds gelukkig dat hij – met hulp van een duwtje door Chade – bereid was geweest Pé als leerling te nemen. Als de jongen die leer met succes wist af te ronden, zou hij zich overal in de Zes Hertogdommen kunnen vestigen en een stralende toekomst tegemoet kunnen zien.

Ik arriveerde toen de leerlingen zich juist voorbereidden op

de avondmaaltijd. Meester Gindast was niet aanwezig, maar een van de oudere gezellen gaf Pé toestemming om met me mee te gaan. Ik verbaasde me een beetje over de tegenzin waarmee hij dat leek te doen, maar schreef het toe aan een persoonlijk probleem van de man zelf. Toch leek ook Pé niet echt blij me te zien. Het duurde heel lang voordat hij zijn jas had gehaald en toen we buiten waren liep hij stil naast me.
'Pé, is alles in orde?' vroeg ik hem ten slotte.
'Ik geloof van wel,' antwoordde hij zacht, 'maar u zult het daar ongetwijfeld niet mee eens zijn. Ik heb meester Gindast mijn woord gegeven dat ik me op dit punt zal beteren. Het beledigt me dat hij het niettemin nodig vond u te roepen om mij ook nog eens verwijten te komen maken.'
'Ik heb geen idee waar je het over hebt,' zei ik. Ik probeerde mijn stem effen te houden, maar mijn hart zonk me in de schoenen. Ik besefte opeens dat ik over een paar dagen verdwenen zou zijn. Was er iets gebeurd dat ik in zo korte tijd zou kunnen verhelpen? Van slag gebracht, kwam ik nu maar meteen met mijn nieuws. 'Mijn naam staat bij die van de gardisten die de prins op zijn missie naar de Buiteneilanden moeten begeleiden. Dat kwam ik je vertellen. Ik wilde nog een avond bij je zijn voor we uitzeilen.'
Hij maakte een snuivend geluid, maar het was tegen hemzelf gericht, denk ik. Hij had zijn probleem aan mij verraden, terwijl dat eigenlijk helemaal niet nodig was geweest. En dat

besef verdrong nu een spontane reactie op *mijn* nieuws. Ik liep zwijgend naast hem en wachtte tot hij zou praten. Het was die avond vrij rustig in de straten van Hertenhorst. Het bleef langer licht aan het einde van die mooie lentedagen, maar de mensen stonden ook vroeger op en maakten daardoor meer uren dan anders. Vaak gingen ze daarom al naar bed voordat het echt donker was. Toen Pé bleef zwijgen zei ik tenslotte: 'De *Hondenfluit* is die kant op. Een goeie plek voor een maaltijd en lekker bier. Zullen we daarheen gaan?'

Hij keek me niet aan toen hij repliceerde: 'Ik zou liever naar het *Varken aan het Spit* gaan, als het u hetzelfde is.'

'Nee, dat is het niet,' zei ik op een geforceerd minzame toon. 'Dat is te dicht bij Jinna's huis en je weet dat ze er 's avonds soms naar toe gaat. Je weet ook dat zij en ik tot een scheiding van onze wegen zijn gekomen. Ik kom haar vanavond liever niet tegen, als het aan mij ligt.' Ook had ik onlangs ontdekt, te laat, dat het *Varken aan het Spit* bekendstond als een ontmoetingsplaats van Wijzen, hoewel niemand die beschuldiging openlijk uitsprak. Dat verklaarde een deel van de nogal dubieuze reputatie van die herberg; het andere deel kwam gewoon doordat alles er nogal vuil en schamel was. Dat waren echter dingen die ik Pé niet aan zijn neus wilde hangen.

'Is het bezwaar niet eigenlijk dat u weet dat Svanja in die

buurt woont?' vroeg hij me onomwonden.
Ik onderdrukte een zucht en begon in de richting van het *Varken aan het Spit* te lopen. Onderweg zei ik op conversatietoon: 'Ik dacht dat ze je had ingeruild voor die zeeman met zijn mooie cadeautjes?'
Hij keek pijnlijk getroffen, maar antwoordde met een neutrale stem: 'Dat dacht ik ook eerst. Maar toen Reften weer op zee was kon ze weer naar me toe en had ze de vrijheid om erover te praten. Haar ouders hebben die verbintenis geregeld en zijn er blij mee. Die afspraken zijn de reden waarom ze een hekel aan me hadden.'
'Dus ze dachten dat jij wist dat ze verloofd was, en dat je niettemin met haar bleef omgaan?'
'Denk ik.' Nog steeds met die neutrale stem.
'Wat jammer dat ze haar ouders nooit heeft verteld dat ze jou bedroog. Of jou iets over deze Reften heeft verteld.'
'Zo was het niet, Tom.' Er was een ondertoon van kwaadheid in zijn stem gekomen. 'Ze was niet van plan iemand te bedriegen. Ze dacht aanvankelijk dat we gewoon vrienden zouden zijn, dus er was geen reden om me te zeggen dat ze verloofd was. En toen we eenmaal gevoelens voor elkaar hadden gekregen, was ze báng om het me te zeggen, uit angst dat ik haar trouweloos tegenover hem zou vinden. Maar in werkelijkheid heeft ze hem nooit haar hart geschonken. Hij had alleen het "woord" van haar ouders.'

‘En toen hij terugkeerde?’
Hij haalde diep adem en probeerde zijn drift in te houden. ‘Het is ingewikkeld, Tom. Haar moeders gezondheid is niet goed en ze heeft haar zinnen gezet op dat huwelijk. Reften is de zoon van een jeugdvriend van haar. En haar vader wenst zijn woord niet terug te nemen, nu hij eenmaal heeft ingestemd met het huwelijk. Hij is iemand met trots. Dus toen Reften in de stad terugkwam leek het haar beter om voor de korte periode van zijn aanwezigheid maar te doen alsof alles in orde was.’
‘En nu hij weg is, is ze weer bij jou teruggekeerd?’
‘Ja.’ Hij zei het kortaf, alsof er verder niets meer te zeggen viel.
Ik legde tijdens het lopen mijn hand op zijn schouder. Ik voelde dat zijn spieren gespannen waren, zo hard als steen. Ik stelde de vraag die ik moest stellen. ‘En wat zal er gebeuren wanneer hij weer in de haven verschijnt, met cadeautjes en het vaste vertrouwen dat ze *zijn* liefje is?’
‘Dan zal ze hem zeggen dat ze van mij houdt en nu de mijne is,’ zei hij zacht. ‘Of *ik* zeg het hem.’ Het laatste zei hij bijna uitdagend. Een poosje liepen we in stilte voort. Hij ontspande zich niet onder mijn hand, maar hij schudde hem tenminste ook niet van zich af. ‘Je denkt dat ik een sufferd ben,’ zei hij ten slotte, toen we de straat in liepen waarin het *Varken aan het Spit* lag. ‘Jij denkt dat ze met me speelt en dat ze me

weer aan de kant zet zodra Reften thuiskomt.'
Ik probeerde mijn stem niet ironisch te laten klinken. 'Dat lijkt me mogelijk.'
Hij zuchtte diep. Ik voelde het aan de schouder onder mijn hand. 'Mij ook. Maar wat moet ik dán, Tom? Ik houd van haar. Svanja, niemand anders. Ze is mijn andere helft en wanneer we samen zijn vormen we een geheel waaraan ik niet kan twijfelen. Nu ik hier met u over haar loop te praten weet ik dat het onnozel klinkt, ook in mijn eigen oren. Ik heb dezelfde twijfels als u. Maar als ik bij haar ben en zij me in de ogen kijkt, dan weet ik dat ze me de waarheid vertelt.'
We liepen een eindje in stilte. Om ons heen veranderde het ritme van de stad. De uren van hard werken waren voorbij, nu kwamen het avondmaal en de tijd voor het gezin. Winkels sloten hun luiken voor de nacht. Uit de huizen kwamen kookluchtjes aangewaaid. Kroegen wenkten naar typen als Pé en ik. Vergeefs verlangde ik dat we gewoon ergens een lekkere maaltijd tot ons konden nemen. Ik had gehoopt dat hij in veilige wateren was terechtgekomen, dat was een gedachte die me had getroost wanneer ik vooruitkeek naar mijn vertrek. Ik stelde de vraag die even onvermijdelijk als stupide was: 'Zou het je lukken haar een poosje niet te zien?'
'Nee.' Hij antwoordde ogenblikkelijk en keek voor zich uit toen hij vervolgde: 'Dat kan ik niet, Tom. Ik kan haar net zo min missen als water of voedsel.'

Toen sprak ik eerlijk mijn vrees uit. ‘Dan maak ik me zorgen dat je hiermee tijdens mijn afwezigheid opnieuw in de problemen komt, Pé. Meester Hartshorn heeft toch al de pest aan ons beiden. Als hij gelooft dat je zijn dochter hebt gecompromitteerd, zal hij proberen zich op jou te wreken.’
‘Ik kan haar vader wel aan,’ zei hij botweg, maar ik voelde zijn schouder weer verstijven.
‘Hoe dan? Door je door hem te laten aframmelen? Of hem bewusteloos te slaan? Vergeet niet dat ik met hem heb gevochten, Pé. Hij vraagt geen genade en géét ook geen genade. Als de stadsgarde niet tussenbeide was gekomen, zou het zijn doorgegaan tot een van ons beiden bewusteloos was geweest, of dood. Maar ook als het zo ver niet komt, zijn er andere dingen die hij kan doen. Hij kan naar Gindast gaan en klagen dat zijn leerling geen fatsoen heeft. Dat zou Gindast serieus nemen, is het niet? Uit wat je daarstraks zei leid ik af dat je meester tóch al ontevreden over je is. Hij kan je op straat zetten. Of Hartshorn kan zijn dochter op straat zetten. En dan?’
‘Dan vang ik haar op,’ antwoordde Pé grimmig, ‘en zorg voor haar.’
‘Hoe?’
‘We zien wel. Ik weet niet hoe, maar het lukt me wel.’ De boosheid in zijn stem was niet voor mij bedoeld, maar voor hemzelf, omdat hij geen manier wist om mijn vraag te

bagatelliseren. Ik concludeerde dat dit een goed moment was om even mijn mond te houden. Mijn jongen was niet van zijn pad af te brengen. Als ik dat probeerde, zou hij zich alleen maar van me afwenden en achter háár aan gaan.
We liepen verder. Toen we het *Varken aan het Spit* genaderd waren stelde ik een andere onvermijdelijke vraag. 'Tref je haar openlijk?'
'Nee,' antwoordde hij met tegenzin. 'Ik loop langs haar huis. Ze kijkt naar me uit, maar we doen alsof we elkaar niet opmerken. Maar wanneer ze me heeft gezien bedenkt ze een smoesje en glipt later die avond naar buiten om me te ontmoeten.'
'In het *Varken aan het Spit*?'
'Nee, natuurlijk niet. We hebben een plekje ontdekt waar we alleen kunnen zijn.'
En zo kwam het dat ik me een onderdeel van hun bedriegerij voelde toen ik met Pé voorbij Svanja's huis liep. Ik vernam nú pas welk huis het precies was en toen we erlangs liepen zat Svanja op de stoep, met een kleine jongen. Ik had ook niet geweten dat ze een broertje had. Ze stond onmiddellijk op en ging met het kind naar binnen, alsof Pé en ik veel te min voor haar waren. Wij liepen verder naar de herberg.
Ik had weinig zin om binnen te gaan, maar Pé ging me voor en ik volgde. De herbergier gaf ons een nors knikje. Het verraste me dat hij me niet wegstuurde. De vorige keer dat ik

hier was geweest had ik gevochten met Hartshorn en had hij de stadsgarde moeten roepen. Misschien kwam zoiets hier met enige regelmaat voor. Aan de manier waarop de herbergbediende Pé begroette zag ik dat deze hier een vaste klant was. Hij koos een hoektafeltje alsof dat zijn vaste plek was. Ik legde wat munten op de tafel en in reactie daarop hadden we al snel twee mokken bier en twee borden met een of andere onduidelijke vissoep voor ons staan. Het bijgevoegde brood was hard. Pé leek het niet op te merken. We spraken weinig tijdens het eten en ik voelde dat hij de tijd in de gaten hield en probeerde te schatten hoe lang het zou duren voor Svanja een excuus had gevonden om weg te komen en naar hun ontmoetingsplek te gaan.

'Ik was van plan om Gindast wat geld voor jou in bewaring te geven, dan heb je iets achter de hand als je het tijdens mijn afwezigheid nodig zou hebben.'

Pé schudde zijn hoofd, met volle mond. Even later zei hij zacht: 'Dat zou niet werken. Als hij om een of andere reden kwaad op me is, houdt hij dat geld achter.'

'En je denkt dat je meester kwaad op je zal zijn?'

Even reageerde hij niet. Toen zei hij aarzelend: 'Hij denkt dat hij me van alles moet voorschrijven, alsof ik een jongen van tien ben. Maar de avonden zijn van mij, dan mag ik doen waar ik zin in heb. U hebt betaald voor mijn plaats als leerling en ik doe overdag mijn werk. Dat is alles wat hem behoort aan te

gaan. Maar nee, hij wil dat ik bij de andere leerlingen blijf zitten om sokken te stoppen, terwijl zijn vrouw naar ons schreeuwt dat we kaarsen verspillen en naar bed moeten gaan. Dat soort toezicht heb ik niet nodig. En ik verdraag het niet.'

'Juist.' We aten in stilte verder van onze smakeloze hap. Ik worstelde met een beslissing. Pé was te trots om mij te vragen dat geld rechtstreeks aan hem te geven. Ik kon het hem weigeren, om op die manier blijk te geven van mijn afkeuring. Wat hij deed beviel me in het geheel niet. Ik voorzag dat hij in problemen zou komen en als die problemen zich voordeden tijdens mijn afwezigheid zou hij misschien geld nodig hebben om zich vrij te kopen. Ik kende de kerkers van de stad goed genoeg om niet te willen dat mijn jongen daar enige tijd zou moeten doorbrengen, omdat hij geen geld had om zijn boete te betalen. Maar als ik hem geld gaf, was dat dan niet tevens een touw om zichzelf aan op te hangen? Zou hij het besteden aan cadeautjes om zijn schatje te imponeren? Of aan drank en maaltijden in dure herbergen? Het was mogelijk.

Het kwam hierop neer: *vertrouwde* ik de jongen die ik de afgelopen zeven jaar had opgevoed? Van de dingen die ik hem had geleerd had hij er al verschillende van zich af gezet. Maar dat zou Burrich ook van *mij* hebben gezegd toen ik Pés leeftijd had, als hij had geweten hoe vaak ik de Wijsheid gebruikte. En ook Chade zou het hebben gezegd, als hij had

geweten hoe vaak ik stiekem naar de stad ging. Maar nu zat ik hier – nog steeds in hoge mate de man die zij van me hadden gemaakt. In zó hoge mate, dat ik in een kroeg van deze reputatie nooit een beurs met munten zou laten zien. 'Dan zal ik jou het geld maar geven, en erop vertrouwen dat je er verstandig mee omgaat,' zei ik.

Pés gezicht klaarde op. Ik wist dat het wegens het getoonde vertrouwen was, niet wegens de munten. 'Dank u, Tom. Ik zal er voorzichtig mee zijn.'

En daarna verliep onze maaltijd plezieriger. We spraken over mijn aanstaande reis. Hij vroeg hoe lang ik zou wegblijven. Ik zei dat ik het niet wist. En of de reis gevaarlijk zou zijn. Hij had alleen gehoord dat de prins zou vertrekken om een draak te doden ter ere van de narkieza. Ik dreef lichtelijk de spot met het idee dat we een dergelijk wezen in het ijs van de Buiteneilanden zouden aantreffen. En ik vertelde hem, naar waarheid, dat ik een saaie en ongemakkelijke reis verwachtte, maar geen gevaarlijke. Tenslotte was ik slechts een simpele gardist, eervol uitgekozen om de prins te begeleiden. Ongetwijfeld zou ik de meeste tijd doorbrengen met wachten tot iemand me kwam vertellen wat ik moest doen. We lachten daar samen om en ik hoopte dat hij had begrepen wat ik hem duidelijk had willen maken: dat het gehoorzamen van een superieur niet kinderachtig is, maar een plicht die elke man in zijn leven mag verwachten. Maar als hij het in dat licht zag,

dan toch zonder er iets over te zeggen.
We treuzelden niet met het eten. De kwaliteit ervan gaf er geen aanleiding toe en ik begreep best dat Pé zat te popelen om naar zijn afspraak met Svanja te gaan. Als ik eraan dacht, voelde ik me somber worden, maar ik besefte dat er niets aan te doen was. Dus toen we onze gehaaste maaltijd hadden beëindigd schoven we de borden van ons af en verlieten *Varken aan het Spit*. We liepen een poosje samen op en zagen hoe de avond zich over Hertenhorst heen liet zakken. Toen ik een jongen was zouden de straten om deze tijd helemaal leeg zijn geweest, maar Hertenhorst was flink gegroeid en het aantal activiteiten dat tijdens de schemering en het donker voortging was navenant toegenomen. Op een druk kruispunt zag ik vrouwen heen en weer slenteren. Ze praatten af en toe wat met elkaar, terwijl ze de mannen bekeken die passeerden en wachtten tot ze zouden worden aangesproken. Daar bleef Pé staan. 'Ik moet nu gaan,' zei hij zacht.
Ik knikte en liet zorgvuldig na iets te vragen over zijn bestemming. Ik haalde de beurs die ik voor hem had gevuld uit mijn jasje en drukte hem onopvallend in zijn handen. 'Neem nooit alles tegelijk mee, maar alleen wat je op een bepaalde dag nodig hebt. Weet je een veilige plek om hem op te bergen?'
'Dank u, Tom.' Hij keek ernstig en stopte de beurs onder zijn

hemd. ‘Ja. Althans – Svanja. Ik zal haar vragen hem voor me te bewaren.’
Het vergde alle zelfbeheersing die ik bezat, om mijn acute wantrouwen uit mijn blik en mijn gezichtsuitdrukking te houden. Ik knikte alsof ik geen moment betwijfelde dat alles mooi in orde zou komen. Toen omhelsde ik hem kort en namen we afscheid van elkaar.
Ik stelde vast dat ik nog geen zin had om naar de Hertenhorst terug te keren. Het was een verontrustende dag geweest – eerst Webs woorden, nu weer Pés perikelen. En het voedsel dat ik in het *Varken aan het Spit* had genuttigd had mijn maag eerder gemaltraiteerd dan bevredigd. Het zou niet lang bij me blijven, vreesde ik. Dus ik koos demonstratief een andere richting dan Pé – hij mocht niet denken dat ik hem wilde volgen – en dwaalde een poosje door de straten van Hertenhorst. Rusteloosheid en eenzaamheid versterkten elkaar. Ik kwam langs de kleermakerij die ooit de kaarsenwinkel was geweest waarin Mollie werkte. Ik schudde mijn hoofd om mezelf en liep toen moedwillig naar de haven. Daar wandelde ik een poosje heen en weer, terwijl ik probeerde te tellen hoeveel schepen van de Buiteneilanden afkomstig waren, hoeveel van Beijerstad of Jamaillia, of nog verder, en hoeveel uit ons eigen land. De kaden waren langer en voller dan ik me uit mijn jeugd herinnerde en het aantal buitenlandse schepen was even groot als dat van de onze.

Toen ik langs een van die vaartuigen slenterde hoorde ik een Buiteneilandse zeeman een ruwe grap maken, die door zijn maten in dezelfde geest werd beantwoord. Ik gaf mezelf een pluim, want ik kon het allemaal verstaan.

De schepen die ons naar de Buiteneilanden zouden brengen lagen bij elkaar aan de hoofdkade. Ik vertraagde mijn tred en staarde naar de kale masten. Het laden was gestaakt, nu het avond was, maar op het dek werd de wacht gehouden bij het licht van lantaarns. De schepen zagen er nu groot uit, maar ik wist hoe klein ze zouden zijn na een paar dagen op zee. Behalve het schip dat de prins en een select gevolg zou vervoeren waren er drie schepen voor lagere edelen en hun bagage, en een aantal geschenken en handelsartikelen. Het schip voor prins Plicht heette *Meisjesgeluk*. Het was van oudere datum en had al vaak bewezen dat het degelijk en zeewaardig was. Nu het van onder tot boven was geschrobd, en compleet nieuwe verf en zeilen had gekregen, zag het er uit als nieuw. Het was een koopvaardijschip, waarin snelheid was opgeofferd in ruil voor laadvermogen en stabiliteit. De romp was zo bol als de buik van een drachtige zeug. Het voorkasteel was vergroot om een passend onderkomen voor de edele gasten mogelijk te maken. In mijn ogen was het schip topzwaar en ik vroeg me af of de kapitein akkoord was gegaan met de veranderingen die ten behoeve van het comfort van de prins waren aangebracht. Zelf zou ik hier ook aan

boord zijn, samen met de andere gardisten die als lijfwacht voor de prins waren uitgekozen. Ik vroeg me af of Chade een kajuitje voor me had kunnen versieren of dat ik me moest behelpen met wat de andere gardisten toegewezen kregen. Het had weinig zin om daarover te speculeren, wist ik. Ik moest het nemen zoals het kwam. Het liefste zou ik helemaal géén reis maken.

Ik herinnerde me de tijd waarin ik gretig naar elke reis had uitgekeken. Dan was ik op de ochtend van vertrek al voor dag en dauw wakker, vol enthousiasme voor het avontuur dat me wachtte. Ik stond toen al te trappelen om te vertrekken, terwijl anderen nog slaperig onder hun dekens lagen.

Ik wist niet precies wanneer ik die begeestering voor het reizen was kwijtgeraakt, maar ze was echt helemaal wég. In plaats van opwinding voelde ik een groeiende angst. Alleen al de gedachte aan de aanstaande zeereis en de vele dagen in een krappe ruimte tijdens onze reis in noordoostelijke richting deed me vurig wensen dat ik me aan deze expeditie zou kunnen onttrekken. Ik stond mijn geest niet toe alvast vérder vooruit te denken – naar de ongetwijfeld gereserveerde ontvangst door de Buiteneilanders en ons langdurige verblijf in hun koude en rotsachtige vaderland. Bijna elke nacht had ik wel even gepiekerd over de rare keuze van de taak die de narkieza voor de prins had vastgesteld om te bewijzen dat hij haar hand waardig was. Steeds opnieuw had ik geprobeerd een

motief te vinden dat er enige zin aan kon geven. Het was me niet gelukt.
Maar nu, terwijl ik door de winderige straten van Hertenhorst liep, dwaalden mijn gedachten af naar wat mijn gróótste angst was. Het meest van alles vreesde ik het moment waarop de nar zou ontdekken dat ik zijn plannen had doorverteld aan Chade. Hoewel ik mijn best had gedaan om zijn wonden na mijn ruzie met de nar te helen, had ik sindsdien weinig tijd met hem doorgebracht. Ten dele had ik hém ook vermeden, om niet per ongeluk door een woord of gebaar van mijn verraad blijk te geven, maar grotendeels was het te wijten geweest aan de nar zelf.
Heer Gouden, zoals hij zich tegenwoordig presenteerde, had zijn gedrag aanzienlijk veranderd. Voorheen had zijn rijkdom hem gepermitteerd zich te buiten te gaan aan extravagante kleren en buitenissige bezittingen. Tegenwoordig liep hij op meer vulgaire manier met zijn geld te pronken. Hij smeet ermee zoals een bediende stof om zich heen verspreidt bij het poetsen. Naast zijn appartement in de burcht huurde hij nu de hele bovenverdieping van *De zilveren sleutel*, een herberg in de stad die populair was bij de welgestelden. Het modieuze etablissement hing als een klit aan een steile rotswand, een bouwlocatie die in mijn jeugd zeer ongunstig zou zijn geacht. Maar vanuit die hooggelegen positie had je een mooi uitzicht over de stad en het water.

Binnen die herberg had heer Gouden een eigen kok en ander personeel. Volgens de geruchten over de zeldzame wijnen en exotische gerechten die hij serveerde, was zijn dis daar superieur aan die van de koningin zelf. Terwijl hij dineerde met een selecte groep vrienden werd er om hun aandacht gevochten door de beste minstrelen en muzikanten van de Zes Hertogdommen. Het was niet ongebruikelijk dat hij een minstreel, een jongleur én een goochelaar tegelijkertijd liet optreden in verschillende hoeken van de eetzaal. Zulke maaltijden werden altijd voorafgegaan en gevolgd door gokspellen, steeds met zo hoge inzetten, dat alleen de rijkste en spilzuchtigste edelen met hem konden meedoen. Hij begon zijn dagen laat en zijn nachten eindigden met de dageraad.

Ook ging het gerucht dat zijn gehemelte niet het enige zintuig was dat door hem werd verwend. Telkens wanneer er een schip aanmeerde dat de haven van Beijerstad of Jamaillia of een van de Piraten Eilanden had bezocht, was er gegarandeerd een bezoeker voor hem aan boord. Getatoeëerde courtisanes, voormalige Jamailliaanse slaven, slanke jongens met beschilderde oogleden, en vrouwen in soldatenkleren en zeelieden met een harde blik in hun ogen kwamen bij hem over de vloer. Ze bleven een nacht of drie bij hem opgesloten in zijn kamers en vertrokken dan weer met dezelfde schepen. Sommigen zeiden dat ze hem de lekkerste rookdrugs kwamen

brengen, en ook cindin, een ondeugd uit Jamaillia die recentelijk tot Hertenhorst was doorgedrongen. Anderen beweerden dat ze ook kwamen voldoen aan zijn andere 'Jamailliaanse smaken'. Degenen die iets durfden te vragen over zijn gasten konden rekenen op een hooghartige blik of een kokette weigering om te antwoorden.

Hoe vreemd het ook klinkt, die excessen leken hem binnen een bepaald deel van de adel van de Zes Hertogdommen alleen maar populairder te maken. Menige jonge edelman werd door zijn ouders streng naar huis geroepen of ontving bezoek van een gealarmeerde pa of ma wegens de kosten die het met zich meebracht om de jongeman aan het hof te houden. Onder conservatieve edellieden werd gemopperd dat de buitenlander de jeugd van het koninkrijk bedierf. Maar wat ik vaker bemerkte dan afkeuring was een wellustige fascinátie met de excessen en immoraliteit van heer Gouden. Natuurlijk werden de verhalen die over hem de ronde deden van mond tot mond steeds ietsje verder aangedikt, maar in de kern van al die roddels zat een element van waarheid, dat niet ontkend kon worden. Gouden had zich in een fase van excessen begeven, die sinds mensenheugenis door geen andere edele was benaderd, op prins Regaal na.

Ik kon het niet begrijpen. Het zat me verschrikkelijk dwars. Het dagprogramma dat hij aanhield en de constante stroom van bezoekers die hij bij zich haalde maakte het voor mij

bijna onmogelijk een rustig momentje met hem samen te hebben. In mijn nederige positie van Tom Dassenkop kon ik natuurlijk niet eventjes langsgaan bij een zo verheven figuur als heer Gouden. Hij zocht mij niet op. Zelfs wanneer hij de nacht doorbracht in zijn kamers binnen de burcht, vulde hij ze tot in de ochtenduren met gasten en entertainers. Sommigen beweerden dat hij zijn hoofdkwartier naar de stad had verplaatst, omdat hij daar beter toegang had tot gokspelletjes en ander vermaak van een laag allooi. Ik vermoedde eerder dat hij verder bij Chades observaties vandaan wilde zijn en dat zijn buitenlandse logeergasten er niet voor zijn fysieke genoegens waren, maar omdat het spionnen en boodschappers van zijn vrienden in het zuiden waren. Ik vroeg me af welke tijdingen ze hem kwamen brengen en waarom hij er zo op gebrand leek zijn reputatie te verpesten en zijn fortuin te verkwisten. En welk nieuws gaf hij mee terug naar Beijerstad en Jamaillia?

Dat soort gepieker was natuurlijk even zinloos als mijn vragen over het motief van de narkieza om prins Plicht achter die draak IJsvuur aan te sturen. Duidelijke antwoorden waren er niet en alle speculaties kostten me alleen maar uren die ik beter aan slapen had kunnen besteden. Ik keek op naar de luiken voor de vensters van *De zilveren sleutel*. Mijn verraderlijke voeten hadden me hierheen gebracht zonder dat mijn geest daartoe opdracht had gegeven. De bovenste

verdieping was vanavond helder verlicht en ik zag glimpen van gasten in de weelderig ingerichte kamers. Op het enige balkon stonden een vrouw en een jonge man geanimeerd met elkaar te praten. Ik hoorde de wijn in hun stemmen. Ze spraken eerst zachtjes, maar daarna verhieven ze om de beurt hun stem. Ik knielde, alsof ik mijn schoenveter moest vastbinden, en luisterde mee.

'Ik heb een mooie kans om heer Verdants beurs te plukken, maar alleen als ik genoeg geld heb om de weddenschap aan te gaan. Geef me dus nu wat je me schuldig bent,' eiste de jonge man.

'Kan ik niet.' Ze sprak met de overdreven dictie van iemand die niet wil toegeven dat ze dronken is. 'Ik heb het niet, jochie. Maar binnenkort wel. Als heer Gouden me betaalt wat hij me na het gokken van gisteren schuldig is, dan krijg jij ook je geld. Zou ik hebben geweten dat je er zo vervelend over ging doen, dan had ik het nooit van je geleend.'

De jonge man slaakte een kreetje dat tussen wanhoop en boosheid in lag. 'Als heer Gouden je betaalt? Zeg dan maar liever nóóit! Iedereen weet dat hij zijn schulden niet meer aankan. Zou ik hebben geweten dat je van mij leende om tegen hém te wedden, dan had ik het je nooit geleend!'

'Je loopt te koop met je ignorantie,' verweet ze hem, na een moment van gechoqueerde stilte. 'Iedereen weet dat die man onuitputtelijk rijk is. Wanneer het volgende schip uit

Jamaillia is gearriveerd, zal hij geld genoeg hebben om ons allemaal te betalen.'
Ik was opgestaan en had me teruggetrokken in de schaduwen om de hoek van de herberg. Ik keek en luisterde gespannen.
'Wanneer het volgende schip uit Jamaillia is gearriveerd… wat ik trouwens betwijfel, gezien het verloop van de oorlog… moet het zo groot als een berg zijn om het geld te kunnen bevatten dat nodig is om ons allemaal te betalen! Heb je niet gehoord dat hij zelfs achter is met het betalen van zijn huur, hier, en dat de herbergier hem alleen laat blijven omdat hij andere klandizie aantrekt?'
Na die woorden wendde de vrouw zich boos van hem af, maar hij greep haar bij een pols. 'Luister, stom wicht! Ik waarschuw je, ik wil niet lang meer wachten op wat je me schuldig bent. Zoek maar gauw een manier om me te betalen, vanavond nog!' Hij bekeek haar van top tot teen en voegde er op hese toon aan toe: 'Het hoeft niet allemaal in baar geld te zijn.'
'Ha, vrouwe Heliotrope, hier bent u! Ik heb u overal gezocht, ondeugende meid. Probeert u me te ontlopen?'
Het waren de ontspannen klanken van heer Gouden die mijn oren bereikten toen hij daar op het balkon verscheen. Het tegenlicht deed zijn gouden haren glanzen en accentueerde zijn slanke gestalte. Hij stapte naar de rand van het balkon, steunde licht op de leuning en keek uit over de stad onder

hem. De man liet de pols van de vrouw meteen los en zij trok zich van hem terug, na een ruk van haar hoofd, en ging op het fraaie uitkijkplekje naast heer Gouden staan. Ze hield haar hoofd schuin, terwijl ze hem aankeek, en klaagde op de toon van een klikkend kind: 'Lieve heer Gouden, heer Kunner hier vertelde me zojuist dat er weinig kans is dat u me de winst van onze weddenschap betaalt. Zeg hem hoezeer hij zich vergist!'

Heer Gouden trok een van zijn elegante schouders op. 'Hoe snel gaan geruchten toch rond, zodra je een dag of wat te laat bent met het voldoen van een weddenschap onder vrienden! Natuurlijk moet je nooit wedden om meer dan je kunt missen… of om winst die je niet kunt missen. Vindt u ook niet, heer Kunner?'

'Of om meer dan je onmiddellijk kunt betalen,' suggereerde heer Kunner snedig.

'Nou, nou. Zou dat onze gokspelletjes niet beperken tot bedragen die een man in zijn beurs bij zich heeft? Kleine inzetjes zouden dat zijn, hoor. Enfin, lieve dame, waarom dacht u dan dat ik naar u op zoek was? Hierin, denk ik, vindt u grotendeels datgene wat ik u verschuldigd ben. In parels, niet in munten. Ik hoop dat u dat niet erg vindt?'

Ze wierp haar hoofd naar achter en stuurde de zuur kijkende heer Kunner weg. 'Helemaal niet. En als er zijn die het wel erg vinden, tja, dan moeten ze maar wachten tot er contant

geld beschikbaar is. Gokken gáát toch helemaal niet om geld, heer Gouden?'
'Natuurlijk niet. Het *risico* zorgt voor het genot, zeg ik altijd, en winnen is het ware genoegen. Niet het bedrag als zodanig. Vindt u ook niet, Kunner?'
'Wat zou ik eraan hebben als ik het daarmee niet eens was?' antwoordde hij op gemelijke toon. Hem en mij was het niet ontgaan dat de vrouw niet onmiddellijk aanstalten maakte om hem terug te betalen.
Heer Gouden lachte luid. Het melodieuze geluid drong tot ver in de koele lentenacht door. 'Helemaal niets, mijn beste! Helemaal niets! Wel, ik hoop dat jullie nu met me naar binnen gaan om eens te proeven van een nieuwe wijn die ik heb. Hier buiten, in de koele wind, zou een mens dodelijk kou kunnen vatten. Vrienden kunnen toch zeker wel een warmer plekje vinden om privé met elkaar te praten dan dit balkon?'
De anderen hadden zich al omgedraaid om naar de helder verlichte salon terug te keren. Heer Gouden bleef nog eventjes peinzend staan turen naar de plek waar ik mezelf zo goed verborgen had gewaand. Toen knikte hij héél lichtjes, draaide zich om en liep naar binnen.
Ik wachtte nog een paar tellen, stapte toen uit de schaduwen en keerde terug naar de Hertenhorst. Ik ergerde me aan hem, omdat hij me zo moeiteloos had ontdekt en omdat zijn

aanbod om me elders te ontmoeten voor mij onbegrijpelijk vaag was geweest. Hoe graag ik ook bij hem was gaan zitten en met hem had gepraat, groter was mijn angst dat hij mijn verraad zou ontdekken. Ik kon mijn vriend beter ontwijken, besloot ik, dan het risico lopen dát in zijn ogen te moeten lezen. Ik liep mokkend door de donkere straten, helemaal alleen. De nachtelijke wind die me onderweg in mijn nek blies en naar de Hertenhorst duwde bezorgde me rillingen.

Hoofdstuk 3

Zenuwen

Toen raakte Hoquin vertoornd op degenen die vraagtekens zetten bij de manier waarop hij zijn Katalysator behandelde en hij besloot zijn autoriteit over haar eens demonstratief te laten blijken. 'Ze mag dan een kind zijn,' verklaarde hij, 'maar toch is de last de hare, en hij moet gedragen worden. En niets mag ertoe leiden dat ze vragen zou stellen omtrent haar rol of dat ze zou worden overgehaald om zichzelf te redden, ten koste van een veroordeling van de wereld.'
En toen eiste hij van haar dat ze zou terugkeren naar haar ouders, en dat ze beiden moest loochenen door te zeggen: 'Ik heb geen moeder, ik heb geen vader. Ik ben slechts de Katalysator van de Witte Profeet Hoquin.' En voorts moest ze zeggen: 'Ik geef jullie de

naam terug die jullie me hebben gegeven. Ik ben niet langer Redda, maar voortaan ben ik Wild-oog, zoals Hoquin me heeft gemaakt.' Want hij had haar die bijnaam gegeven, omdat haar ene oog altijd naar opzij wegdraaide.
Dit wilde ze niet doen. Ze huilde toen ze ging, ze huilde toen ze de woorden sprak en ze huilde toen ze terugkeerde. Twee dagen en twee nachten achter elkaar vloeiden er onophoudelijk tranen uit haar ogen, en hij stond haar deze rouwperiode toe. Toen sprak Hoquin tot haar: 'Wild-oog, stop met die tranen.'
En dat deed ze. Want ze moest het.
Klerk Cateren, van de Witte Profeet Hoquin.

Wanneer een reis nog twaalf dagen weg is, kan dat heel lang lijken, tijd zat om alles nog te regelen. Zelfs als het nog maar zeven dagen is, lijkt het een zee van tijd. Maar als het aantal dagen slinkt tot vijf, vier, drie lijken de resterende uren als zeepbellen uit elkaar te spatten en worden taken die eenvoudig hadden geleken opeens erg ingewikkeld. Ik moest

alles meenemen wat ik nodig had om moordenaar, spion en Vermogensmeester te zijn, maar ogenschijnlijk alleen de gewone spullen van een gardist bij me hebben. Ik moest van een aantal mensen afscheid nemen – soms was dat gemakkelijk, soms moeilijk

Het enige deel van de reis waarop ik me kon verheugen was het idee dat we ten slotte in de Hertenhorst zouden terugkeren. Angst voor het een of ander kan een man vermoeider maken dan zware arbeid, en mijn angst werd nog van dag tot dag erger. Drie nachten voordat we zouden vertrekken voelde ik me uitgeput en half ziek van angst. Het was die spanning die me wekte in de duisternis, lang voordat de dag begon, en die me verdere slaap ontzegde. Ik ging rechtop zitten. De smeulende as in de haard van de torenkamer verlichtte weinig meer dan de schop en de pook die naast de haard tegen de muur stonden. Langzaam wenden mijn ogen aan het schemerige licht in de vensterloze kamer. Deze kamer was me bekend uit mijn dagen als leerling van de moordenaar. Wie had toen ooit kunnen denken dat het nog eens mijn *eigen* kamer zou worden? Ik stond op van het bed – vroeger was het van Chade geweest – en liet mijn nachtmerrie-doorwoelde dekens en de warmte van mijn slaap achter me.

Ik slofte naar de haard en legde er een klein houtblok op. Er zat nog water in de ketel. Ik hing hem aan de haak en draaide

deze tot boven de lage vlammen. Ik overwoog thee te zetten, maar voelde me nog te vermoeid. Ik was te ongerust om te slapen en te vermoeid om toe te geven dat ik nu wakker was voor de nieuwe dag. Het was een akelige plek, eentje die me steeds vertrouwder begon voor te komen naarmate de dag van ons vertrek naderde. Ik viste een brandend takje uit de haard en liep met het licht naar de andere kant van de tafel, waar ik de wachtende kaarsen in de meerarmige kandelaar op het oude, gehavende tafelblad een voor een aanstak. De stoel voelde koud aan toen ik me er kreunend op liet zakken.

Ik zat in mijn nachthemd aan de werktafel en staarde naar de verschillende kaarten die ik de vorige avond bij elkaar had gehaald en daar had laten liggen. Ze waren allemaal van Buiteneilandse makelij, maar zo uiteenlopend van formaat en indeling, dat het moeilijk was hun onderlinge relatie vast te stellen. Het is hun eigenaardige gewoonte, dat zeekaarten alleen gemaakt mogen worden op de huid van zeezoogdieren of vissen. Ik vermoedde dat het leer voor deze kaarten was gelooid met behulp van urine, want daar roken ze naar, op een scherpe, kleverige manier. Hun zeden schrijven tevens voor, dat een eiland op de kaarten moet worden weergegeven als een van de runen van hun god – de Buiteneilanden heten daar Gods Runen – hetgeen betekent dat je op die kaarten uitlopers en versieringen ziet die niets met de fysieke gesteldheid van het landschap van dat eiland te maken hebben.

Ik had gehoord dat deze kleine frutsels veel betekenis hadden voor een Buiteneilander. Die kon eruit opmaken wat voor soort haven of stroming of wind je er mocht verwachten, en of het 'geluk' van een eiland in de klasse goed, neutraal of slecht viel. Voor mij waren die versieringen alleen maar verwarrend. De vier kaarten die ik had weten te vinden waren van verschillende handen en hadden allemaal een andere schaal. Ik had ze op de tafel uitgespreid volgens hun vermoedelijke relatie tot elkaar. Niettemin had ik nog slechts een vaag idee van de afstand die we zouden afleggen. Opnieuw probeerde ik onze route van kaart tot kaart te traceren, waarbij ik de krassen en brandvlekken op het tafelblad tussen de kaarten in alvast interpreteerde als onbekende gevaren en zeeën.

We zouden eerst van de stad Hertenhorst naar Skyrene zeilen. Dat was niet het grootste van de Buiteneilanden, maar het scheen de beste haven en de vruchtbaarste grond te bezitten, en had daarom de grootste bevolking. Peottre, moedersbroer van de narkieza, had met minachting over Skyrene en de havenstad, Zylig, gesproken. Hij had Chade en Kettricken uitgelegd dat Zylig, de drukste haven van de Buiteneilanden, een toevluchtsoord voor allerlei soorten lieden was geworden. Er kwamen daar veel buitenlanders op bezoek of om er handel te drijven, en naar de smaak van Peottre waren veel te veel van die buitenlanders – met hun plompe

gewoonten – daar blijven plakken. Het was tevens de bevoorradingshaven voor veel van de schepen die naar de noordelijke zeeën kwamen om er op zeezoogdieren te jagen, voor hun huid en olie, en waarvan de ruige bemanningen een verpestende invloed hadden op menige Buiteneilandse knaap en maagd. Peottre had het allemaal niet laten klinken alsof het een aangename of exotische plek was. Veeleer was het een smerige en gevaarlijke havenstad, waar het schuim van de mensheid een groot deel van de bevolking uitmaakte.

Daar zouden we voor het eerst aan land gaan. Dit eiland was het terrein van Arkon Bloedsnees moederhuis ofwel clanhuis, en de clan bezat ook een versterkt huis in de havenstad zelf. Tijdens ons bezoek zouden we daar een bijeenkomst hebben met de hetgurd, dat was een losse verzameling van Buiteneilandse hoofdmannen, om nader over onze queeste te overleggen. Chade en ik waren allebei zeer wantrouwig over dit onderdeel van het programma. Wat was er te overleggen, en waarom? Chade verwachtte dat er misschien enige weerstand tegen het huwelijk bestond, en misschien ook tegen ons doel. De taak die de narkieza aan Plicht had opgelegd was dat hij haar de kop van de draak IJsvuur moest brengen. Voor sommige Buiteneilanders gold IJsvuur als een geest die over de eilanden waakte. Onze bedoeling om hem de kop af te hakken zou door hen niet met gejuich worden begroet. Maar Chade was van plan het

huwelijk hoe dan ook door te drijven.
Wanneer we onze verplichtingen in Zylig hadden vervuld zouden we ons schip verruilen voor een Buiteneilands type dat geschikter was voor de wateren waarin we moesten navigeren. De kapitein en de bemanning zouden het gebied goed kennen. Ze zouden ons naar Wuislington op het eiland Mayle brengen. Dat was het thuiseiland van Elliania en Peottres narwalclan. Plicht zou daar aan haar familie worden voorgesteld en worden ontvangen in haar moederhuis, het traditionele huis van de narwalclan. Er zouden feesten zijn ter gelegenheid van de verloving en de prins zou adviezen krijgen voor de taak die op hem wachtte. Daarna zouden we terugkeren naar Zylig en vervolgens weer scheep gaan, nu naar Aslevjal en de draak die daar in het gletsjerijs vastzat.
Ik gaf toe aan een impuls en schoof de kaarten opzij. Ik sloeg mijn armen over elkaar en legde mijn voorhoofd op de gekruiste polsen. Zo staarde ik naar de duisternis tussen mijn armen. Mijn maag was verkrampt van angst. Dat kwam niet alleen door het vooruitzicht van de reis. Er waren al risico's te bezweren vóór we aan boord gingen. De Vermogenscoterie die ik voor Plicht probeerde te vormen had haar magie nog steeds niet onder de knie. Ik vermoedde dat prins Plicht en zijn vriendje, heer Civil, tegen mijn waarschuwingen in, hun Wijsheidsmagie nogal openlijk praktiseerden, en dat de prins op een zeker moment betrapt zou worden. Maar al te vaak zag

ik de laatste tijd mensen in zijn gezelschap die openlijk de Wijsheid bezaten. Ook al had de koningin gedecreteerd dat het geen schande was die magie te bezitten, de gewone mensen en haar edelen hadden nog steeds walging voor degenen die de Wijsheidsmagie daadwerkelijk beoefenden. Hij bracht zichzelf daarmee in gevaar en misschien ook de huwelijksonderhandelingen. Ik had geen idee hoe de Buiteneilanders tegen de Wijsheid aankeken. Pé liep nog steeds achter Svanja aan en ik zag er vreselijk tegenop hem alleen te laten. De paar keren dat mijn dromen tegen die van Netel aan hadden gestreken had zij me zowel bezorgd als gereserveerd geleken. Vlug leek met de dag onhandelbaarder te worden. Ik zou blij zijn wanneer ik van die verantwoordelijkheid verlost was, maar maakte me zorgen om wat er in mijn afwezigheid met hem kon gebeuren. Ik had Chade nog steeds niet gezegd dat Web wist wie ik was en had daar ook niet met Web zelf over gesproken. Mijn gedachten tolden in rondjes achter elkaar aan – allemaal zorgen. Mijn wanhopige verlangen naar iemand bij wie ik mijn hart zou kunnen uitstorten maakte weer eens pijnlijk duidelijk hoe geïsoleerd ik was geraakt. Ik miste Nachtogen, zoals ik mijn eigen hartslag zou missen.

Toen mijn voorhoofd met een tik op het tafelblad viel was ik opeens weer klaarwakker. De slaap, die me in bed nog had ontweken, had me aan de tafel opgezocht. Met een zucht

richtte ik me op, draaide wat met mijn schouders en bereidde me voor op de nieuwe dag. Er waren dingen te doen en ik had er nog maar een beperkte hoeveelheid tijd voor. Als we eenmaal aan boord van het schip waren, zou ik tijd genoeg hebben om te slapen en zelfs nog meer tijd om me vruchteloos zorgen te maken. Er was voor mij maar weinig dat nog vervelender was dan een lange tijd op zee.

Ik stond op en rekte me uit. Het was bijna licht. Tijd om me aan te kleden en naar de Koninginnentuin te gaan om Vlug zijn les te geven. Het water in de ketel was bijna drooggekookt terwijl ik zat te slapen. Ik mengde het met koud water uit de kan, waste me en kleedde me aan. Ik trok een simpele leren tuniek aan over mijn hemd en broek in Hertenhorsts blauw. Ik koos zachte laarzen en bond mijn haren tot een korte vlecht.

Ik zag een vermoeide man in de spiegel, terwijl ik alvast de rest van de dag de revue liet passeren. Na mijn sessie met Vlug zou de coterie weer bijeenkomen om te oefenen. Daar keek ik niet verlangend naar uit. We maakten elke dag vorderingen, maar onvoldoende om Chade tevreden te stellen. Hij zag zijn eigen trage vooruitgang als een regelrecht falen. Zijn frustratie en zijn zelfverwijten waren bijna tastbare dissonanten geworden tijdens al onze bijeenkomsten. Gisteren was me opgevallen dat Bolle de oude man niet in de ogen durfde te kijken en dat ook Plichts

open gezicht een soort wanhoop had uitgedrukt. Ik had Chade onder vier ogen gevraagd zichzelf minder te verwijten en meer begrip te hebben voor de tekortkomingen van de andere leden van de coterie, maar hij had dat verzoek opgevat als kritiek en was er alleen nog grimmiger en ontevredener over zichzelf door geworden. De spanning voor de andere drie coterieleden was er niet door verminderd.

'Fitz,' zei iemand zachtjes, en ik draaide me verrast om. De nar stond afgetekend in de opening die gewoonlijk werd verborgen door het wijnrek. Hij kon zich nog altijd stiller bewegen dan iedereen die ik heb gekend. Daar kwam bij dat hij niet waargenomen kon worden door mijn Wijsheidsmagie. Deze maakte me gevoelig voor de aanwezigheid van andere levende wezens, maar de nar was de uitzondering. Hij was in staat me volledig te verrassen. Hij wist het en ik denk dat hij het leuk vond. Nu glimlachte hij verontschuldigend toen hij de kamer binnenstapte. Zijn geelbruine haren waren losjes en glad naar achter gebonden. Op zijn gezicht was geen van de verfjes van heer Gouden te zien. Zo bloot, was zijn gezicht bronskleuriger dan ik het ooit eerder had gezien. Hij droeg een van heer Goudens opzichtige kamerjassen, maar zonder de gekunstelde maniertjes van dat heerschap sloeg dit kledingstuk als een tang op een varken.

Zijn plotselinge opduiken choqueerde me. Hoewel hij wist hoe hij toegang kon krijgen tot het verborgen labyrint in de

burcht, was hij nooit eerder onuitgenodigd hier verschenen. 'Wat doe je hier?' flapte ik er dan ook uit, waarna ik op beleefdere toon vervolgde: 'Maar ik ben blij je te zien.'
'Aha. Dat had ik me namelijk afgevraagd. Toen ik je onder het balkon zag staan meende ik dat je een ontmoeting wilde. Ik heb Chade de volgende dag een discreet briefje gestuurd, maar ik kreeg geen antwoord. Dus ik besloot het je gemakkelijk te maken.'
'Ja. Wel, kom binnen.' Zijn plotselinge aanwezigheid en de onthulling dat hij me een berichtje had gestuurd, dat door Chade niet was doorgegeven, deden bij mij allerlei alarmbellen rinkelen. Ik voelde me overvallen. 'Het is geen erg geschikt moment voor mij. Ik moet zo dadelijk bij Vlug zijn, in de Koninginnentuin. Maar ik heb nog wel een paar momenten. Eh, zal ik thee zetten?'
'Ja, graag. Als je nog tijd hebt. Ik wil niet lastig zijn. Ik weet hoe druk we het allemaal hebben, deze laatste dagen.' Toen hield hij abrupt op met praten en staarde me aan. De glimlach verdween van zijn gezicht. 'Hoor eens hoe raar we doen! Zo beleefd, zo zorgvuldig in onze woordkeuze!' Hij haalde diep adem en vervolgde toen, met een botheid die niet bij hem hoorde: 'Toen ik na dat bericht niets van je vernam, begon je zwijgen me te verontrusten. Ik weet dat we onlangs verschillen van mening hebben gehad. Ik dacht dat we ze hadden gerepareerd, maar nu werd ik overvallen door

twijfels. Vanmorgen besloot ik dat ik de waarheid moet weten. Wilde je me spreken, Fitz? Waarom heb je niet geantwoord op mijn bericht?'
Zijn plotselinge verandering van toon bracht me nog verder uit mijn evenwicht. 'Ik heb geen bericht van je ontvangen. Misschien heeft Chade het niet begrepen, of is hij het vergeten. Hij heeft de laatste tijd erg veel kopzorgen.'
'En toen je laatst onder mijn venster verscheen?' Hij liep naar de haard, goot wat vers water uit de emmer in de ketel en hing deze weer boven het vuur. Toen hij knielde om het vuur op te porren en er een blok hout op te leggen was ik blij dat ik hem niet in de ogen hoefde te kijken.
'Toen wandelde ik gewoon wat door Hertenhorst, piekerend over mijn eigen problemen. Ik was niet van plan je op te zoeken. Mijn voeten hebben me onbewust die kant op gebracht.'
Het klonk stom en onnozel, maar hij knikte zwijgend. Het wederzijdse bewustzijn van ons onbehagen stond als een muur tussen ons in. Ik had mijn best gedaan om de wonden van onze ruzie te helen, maar de herinnering aan die breuk was bij ons beiden nog steeds vers. We hadden daarna onze goede bedoelingen ten opzichte van elkaar uitgesproken, maar de scheur in onze vriendschap was nog steeds zichtbaar. Zou hij denken dat ik zijn blik vermeed omdat ik een nog steeds voortsmeulende kwaadheid voor hem verborgen wilde

houden? Of kon hij raden welk schuldgevoel ik probeerde te verstoppen?
'Je eigen problemen?' vroeg hij zacht, terwijl hij opstond en zich in de handen wreef. Ik was blij van onderwerp te kunnen veranderen. Mijn perikelen met Pé leken me verreweg het veiligste onderwerp om met hem over te praten.
En zo nam ik hem in vertrouwen over de zorgen die mijn zoon me baarde en al doende raakte ik een deel van mijn onbehagen over de situatie kwijt. Ik zocht thee voor het borrelende water en roosterde wat brood dat over was van mijn avondmaaltijd. Hij luisterde goed – zoals hij dat altijd had gedaan – terwijl hij mijn kaarten en aantekeningen naar de zijkant van het tafelblad verschoof. Toen ik was uitgepraat stond hij dampende thee te gieten in de twee bekers die ik had klaargezet. Misschien dat een oud instinct ons naar dit eenvoudige delen van voedsel en drank had geleid. In elk geval herinnerde het me aan de gemakkelijke manier waarop we altijd met elkaar hadden samengewerkt. Toch was deze constatering tevens een versterking van mijn schrijnende besef dat ik hem had bedrogen. Ik wilde dat ik het moment ongedaan kon maken waarop ik Chade had ingelicht over mijn angst om de nar. Mijn zorg was geweest dat de nar, de Witte Profeet, geloofde dat hij op het eiland Aslevjal zijn dood zou vinden, en tóch vastbesloten was om erheen te gaan. Chades reactie was veeleer ingegeven door zijn bezorgdheid dat de

nar op een of andere manier zou storen bij de geplande onthoofding van de draak, en dus bij de verloving tussen Plicht en de narkieza. Het maakte echter weinig verschil wat de drijfveren van Chade waren geweest – het resultaat was eender. Op de dag dat we uitzeilden zou de nar opeens ontdekken dat hij niet van de partij zou zijn. En dat kwam door mij!

Dat waren de gedachten die door mijn hoofd kolkten, zodat er een korte stilte viel nadat we aan tafel waren gaan zitten. Hij bracht zijn beker naar de mond, nam een slokje en zei toen: 'Het is niet jouw schuld, Fitz. Hij heeft een besluit genomen. Woorden noch daden van jouw kant kunnen daar nu nog verandering in brengen.' Heel even leek het alsof hij reageerde op mijn onuitgesproken gedachten, en mijn nekhaartjes gingen al rechtop staan, omdat hij me zo goed kende, maar toen vervolgde hij: 'Soms kan een vader niets anders doen dan toekijken en een ramp aanzien, en daarna de scherven bij elkaar rapen.'

Ik hervond mijn stem en antwoordde: 'Een van mijn angsten, Nar, is nu juist dat ik er niet bij zal zijn om het aan te zien en de scherven op te rapen. Stel je voor dat hij in zware problemen komt en er is niemand hier om het voor hem op te nemen?'

Hij hield zijn beker in beide handen en keek me over de rand heen aan. 'Is er niemand die hier achterblijft aan wie je kunt

vragen een oogje op hem te houden?'
Ik onderdrukte een impulsieve neiging om te zeggen: 'Jij misschien?' Ik schudde mijn hoofd. 'Niemand die ik goed genoeg ken. Kettricken zal natuurlijk hier zijn, maar het lijkt me niet gepast de koningin te vragen iets dergelijks op zich te nemen voor de zoon van een gewone gardist. En Jinna… zelfs als Jinna en ik nog goed met elkaar overweg zouden kunnen – ik vertrouw haar oordeel niet meer.' Bijna wanhopig voegde ik eraan toe: 'Het is eigenlijk verbijsterend, hoe weinig mensen ik echt kan vertrouwen. Of zelfs maar goed kén! Als Tom Dassenkop, bedoel ik.' Ik zweeg even om daarover na te denken. Tom Dassenkop was een rol, een masker dat ik dagelijks droeg, maar toch had ik me nooit echt op mijn gemak gevoeld in die rol. Het stuitte me tegen de borst dat ik goede mensen, zoals Wim en Laurier, had moeten bedriegen. Het vormde een barrière tegen ware vriendschap. 'Hoe doe jij dat toch?' vroeg ik de nar opeens. 'Jij verandert je identiteit van jaar tot jaar, van plaats tot plaats. Heb jij nooit spijt dat niemand je echt kent als de persoon die je van geboorte bent?'
Hij schudde langzaam zijn hoofd. 'Ik bén niet de persoon die ik bij mijn geboorte was. En jij evenmin. Ik ken niemand die dat is. Echt, Fitz, we kennen altijd slechts facetten van elkaar. Misschien hebben we het gevoel dat we een ander goed kennen wanneer we véél facetten van die persoon kennen –

vader, zoon, broer, vriend, minnaar, echtgenoot… allemaal rollen die een man kan hebben, zonder dat iemand hem in ál die rollen kent. Ik zie jou in je rol van Pés vader, maar toch ken ik je niet op dezelfde manier als ik *mijn* vader heb gekend, en op mijn beurt heb ik mijn vader niet gekend zoals zijn *broer* hem heeft gekend. Welaan, als ik mezelf in een verschillend licht toon, is dat geen doen alsof. Ik laat de wereld slechts een facet zien dat verschilt van wat hij tevoren heeft gezien. Werkelijk, er is een plek in mijn hart waar ik voor altijd de nar ben, jouw speelkameraad. En in mij bevindt zich een echte heer Gouden, die dol is op lekkere drank en goed bereide maaltijden en elegante kleren en geestige conversatie. Dus wanneer ik mezelf vertoon als heer Gouden is dat geen bedriegen van wie dan ook, maar slechts het delen van een ánder aspect van mij met de wereld.'

'En Amber?' vroeg ik zacht. Meteen daarna verwonderde ik me dat ik het had durven vragen.

Hij beantwoordde mijn blik zonder zijn ogen neer te slaan. 'Ze is een facet van mij. Niet meer dan dat. En niet minder.'

Ik wenste opeens dat ik het gesprek niet deze richting op had gestuurd. Ik keerde snel terug naar het vorige onderwerp. 'Hoe dan ook, daar wordt mijn probleem niet kleiner door. Waar vind ik iemand die namens mij op Pé kan passen?'

Hij knikte begrijpend. Opnieuw viel er een kleine, ongemakkelijke stilte. Een pijnlijke echo daarvan voelde ik in

mijn binnenste. Het zat me vreselijk dwars dat we zo angstvallig met elkaar omgingen, maar ik wist niet hoe ik dat kon veranderen. De nar was nog steeds mijn oude vriend uit mijn jongensjaren. Maar tegelijk ook niet. Te weten dat hij ook nog andere 'facetten' bezat gooide al mijn vroegere ideeën over hem door elkaar. Ik voelde me opeens in een val gelopen. Ik wilde er blijven, om te proberen onze oude vriendschap op de oude manier terug te halen. Maar tegelijk wilde ik vluchten. Hij gaf me de kans.

'Wel, jammer dat ik op een slecht moment ben gekomen. Ik weet dat je nu naar Vlug moet. Misschien krijgen we voor het vertrek nog een kans om weer met elkaar te praten.'

'Hij moet maar wachten,' hoorde ik mezelf opeens zeggen. 'Dat doet hem geen kwaad.'

'Dank je,' zei hij.

Maar toen volgde er een nieuwe hapering in de conversatie. Hij loste het op door een van de gekreukelde kaarten op te pakken. 'Is dit Aslevjal?' vroeg hij, terwijl hij de kaart op de tafel uitspreidde.

'Nee, dat is Skyrene. De eerste haven waarin we aanleggen is Zylig.'

'Wat is dit hier?' Hij wees naar krullerig penwerk op een van de kusten van het eiland.

'Een Buiteneilandse vorm van kaartversiering, denk ik. Of misschien verwijst het naar een draaikolk, of een wisseling

van onderstromen, of bedden van zeewier. Ik weet het niet. Ik denk dat zij die dingen anders bekijken dan wij.'
'Ongetwijfeld. Heb je een kaart van Aslevjal?'
'Die kleine daar, met de bruine vlek aan de zijkant.'
Hij rolde de kaart uit naast de andere en vergeleek de twee toen met elkaar. 'Ja, ik zie wat je bedoelt,' mompelde hij, terwijl hij met een vinger over een onmogelijk krullerig deel van de kust streek. 'Wat denk je dat dit is?'
'Een smeltende gletsjer. Dat is tenminste wat Chade gelooft.'
'Ik vraag me af waarom hij je mijn bericht niet heeft doorgegeven.'
Ik vermoedde dat ik het wel wist, maar veinsde onwetendheid. 'Zoals ik al zei – misschien is hij het vergeten. Als ik hem straks zie, zal ik het hem vragen.'
'Eigenlijk wil ik zelf ook met hem praten. Privé. Misschien kan ik vandaag meegaan naar je Vermogensles?'
Ik voelde een acuut onbehagen, maar wist zo snel geen manier te verzinnen om er onderuit te komen hem uit te nodigen. 'Die vindt vandaag pas na de middag plaats. We plannen de bijeenkomsten tussen de andere verplichtingen van Chade door. Vlugs lessen nemen bijna de hele ochtend in beslag, eerst in de tuin, daarna op het wapenveld.'
Hij knikte onbekommerd. 'Dat is best. Ik moet dingen opruimen en inpakken in mijn kamers beneden.' Als om me te stimuleren om naar de reden te vragen zei hij: 'Ik ben daar

al zo goed als weg. Er is niet veel meer over dat de moeite waard is.'

'Dus je bent van plan permanent naar *De zilveren sleutel* te verhuizen?' vroeg ik.

Even werd zijn gezicht volmaakt effen. Ik had hem verrast. Toen schudde hij langzaam zijn hoofd en glimlachte liefjes naar me. 'Je gelooft nooit iets van wat ik je vertel, Fitz, is het wel? Enfin, wel, misschien heeft dat ons beiden tijdens menige storm een goede bescherming gegeven. Nee, mijn vriend, ik zal mijn appartement in de Hertenhorst leeg achterlaten bij ons vertrek. En mijn recente verliezen bij het gokken hebben ervoor gezorgd dat de mooiste prachtstukken en kostbaarheden in *De zilveren sleutel* tóch al van anderen zijn, omdat ik ze in onderpand heb gegeven voor het betalen van mijn schulden. Wat ik natuurlijk niet van plan ben. Na mijn vertrek uit de stad Hertenhorst verwacht ik dat mijn schuldeisers zich als kraaien op de kamers storten en alles zullen wegpikken. En dat zal het einde zijn van heer Gouden. Ik zal niet terugkeren naar Hertenhorst. Ik zal nérgens naar terugkeren.'

Zijn stem trilde noch haperde. Hij sprak rustig en keek me in de ogen. Toch hadden zijn woorden een effect alsof ik een trap van een paard had gekregen. Hij sprak als een man die wist dat hij ging sterven, een man die bezig was de losse eindjes van zijn leven op te ruimen. Ik bekeek alles opeens

vanuit een ander perspectief. Mijn ongemakkelijke gevoel tegenover hem werd veroorzaakt door onze recent geheelde ruzie en het feit dat ik wist dat ik hem bedroog. Ik vreesde zijn dood niet, want ik wist dat ik deze al had voorkomen. Maar *zijn* ongemak had een andere oorzaak. Hij sprak tegen mij als een man die wist dat hij de dood onder ogen zou zien, en wel tegen een oude vriend, die voor dat feit onverschillig leek te zijn. Hoe gevoelloos moest ik in zijn ogen hebben geleken! Al die dagen was ik bij hem uit de weg gebleven! Misschien had hij gemeend dat ik me van hem had gedistantieerd, om alvast vooruit te lopen op de aanstaande wrede en pijnlijke ingreep door de dood zelf. De woorden barstten uit me los en waren de enige volle waarheid die ik die ochtend tegen hem heb gesproken: 'Doe niet zo stom! Ik láát je niet doodgaan, Nar!' Daarna had ik opeens een brok in mijn keel. Ik pakte mijn beker met afgekoelde thee op en nam snel een grote slok.

Hij hield even zijn adem in en lachte toen – een geluid als van brekend glas. Er stonden plotseling tranen in zijn ogen. 'Dat geloof je met hart en ziel, is het niet? Ach, Geliefde. Van alle dingen die ik vaarwel moet zeggen ben jij het moeilijkste om te verliezen. Vergeef me dat ik je heb gemeden. Misschien is het beter dat we een ruimte tussen ons beiden scheppen, om eraan te wennen voordat het lot ons daartoe dwingt.'

Ik zette mijn beker met een klap neer. Er spetterde thee over

het tafelblad tussen ons beiden in. ‘Stop met die praatjes! Bij Eda en El op een kluitje, Nar! Is dat de reden waarom je je fortuin verspilt en leeft als een gedegenereerde edelman uit Jamaillia? Zeg me alsjeblieft dat je niet alles over de balk hebt gesmeten, dat er nog iets over is voor… voor als je terugkomt.’ Ik aarzelde, want ik had op het punt gestaan me te verraden.

Hij glimlachte op een vreemde manier. ‘Het is verdwenen, Fitz. Helemaal op, of van een bestemming voorzien. Het kwijtraken van al die rijkdom is niet alleen een uitdaging geweest, maar ook veel leuker dan het bezit ervan ooit heeft kunnen zijn. Ik heb op papier gezet dat Malta naar Burrich zal gaan. Kun je je voorstellen hoe hij zal kijken wanneer iemand hem haar teugels aanreikt? Ik weet dat hij haar zal koesteren en goed voor haar zal zorgen. En voor Patience – o, je had het eigenlijk moeten zien, voordat ik het naar haar toe stuurde. Een hele wagen vol boeken en perkamentrollen, over alle denkbare onderwerpen. Ze zal nooit een idee hebben waar ze vandaan komen. En ik heb ook gezorgd voor Garetha, mijn tuinmeisje. Ik heb haar een huisje met een lapje grond gekocht, en wat geld erbij gedaan om van te leven. Dat zal wel een schandaaltje veroorzaken. De mensen zullen zich afvragen waarom heer Gouden dit tuinmeisje zo goed bedeelt. Laat ze maar. Zij zal het begrijpen, haar zal het niets kunnen schelen. En voor Jofron, mijn, eh, vriendin uit

Jhaampe? Ik heb haar een collectie mooi hout en al mijn snijgereedschap nagelaten. Ze zal het waarderen en goede herinneringen aan me bewaren, ook al heb ik haar erg abrupt verlaten. Ze heeft al een reputatie opgebouwd als speelgoedmaakster. Wist je dat?'

Hij glimlachte bij het vertellen van zijn royale voorzieningen, en bijna verdween de schaduw van de dood uit zijn blik. Maar niet helemaal. 'Praat niet zo, alsjeblieft,' smeekte ik. 'Ik zweer het je: ik láát je niet sterven!'

'Alsjeblieft, doe me geen beloften die ons beiden de kop kunnen kosten, Fitz. En trouwens…' Hij haalde diep adem. 'Als het jou zou lukken tegen de volle kracht van het voorbestemde lot in mij in leven te houden, dan nóg zal heer Gouden moeten verdwijnen. Hij heeft de grenzen van zijn nut bereikt. Wanneer ik hier eenmaal weg ben, zal ik nooit meer hém worden.'

Toen hij me had verteld hoe hij zijn fortuin had vergooid en zijn naam wilde uitwissen, voelde ik me misselijk. Hij was vastberaden en grondig te werk gegaan. Als we hem nu achterlieten op de kade, zou hij zich werkelijk in een lastig parket bevinden. Ik wist zeker dat Kettricken voor hem zou zorgen, ongeacht hoe hij zijn geld had verspild, en ik besloot voor ons vertrek een woordje met haar te wisselen, om haar voor te bereiden op een reddingsactie, mocht die noodzakelijk zijn. Toen sleurde ik mijn gedachten terug naar

onze conversatie, want de nar zat me op een rare manier aan te kijken.
Ik schraapte mijn keel en probeerde verstandige woorden te bedenken. 'Ik geloof dat je te pessimistisch bent. Als je ergens nog een beetje geld over hebt, wees daar dan maar zuinig op, voor het geval dat ik gelijk krijg en je in leven houd. En nu moet ik gaan, want Vlug wacht al een poos.'
Hij knikte en stond op, net als ikzelf. 'Kom je me in mijn oude kamers halen als het tijd is om Chade te ontmoeten tijdens jullie Vermogensles?'
'Ik denk van wel,' gaf ik toe. Ik probeerde het niet afwerend te laten klinken.
Hij glimlachte vaag. 'Dan veel succes met Burrichs zoon,' zei hij. Daarna verliet hij de kamer.
Ik keek naar de bekers en de kaarten op de tafel en voelde me opeens te moe om ze op te ruimen, laat staan om me naar mijn les aan Vlug te haasten. Maar ik deed het toch. Toen ik in de daktuin arriveerde zat hij op me te wachten, in een vierkant van gespikkeld zonlicht, met zijn rug tegen een kille stenen muur. Hij speelde op een goedkoop fluitje. Op nog geen drie stappen bij hem vandaan scharrelden een paar duiven rond, en heel even schrok ik, maar bij mijn nadering vlogen ze allemaal op en de handvol graan waardoor ze waren aangelokt dwarrelde op door het gefladder van hun vleugels. Vlug moet de opluchting op mijn gezicht hebben gezien. Hij

haalde het fluitje uit zijn mond en keek naar me op.
'U dacht dat ik de Wijsheid gebruikte om ze te lokken en daar schrok u van,' constateerde hij.
Ik wachtte bewust even voordat ik hem antwoord gaf. Ik hield mezelf voor dat het waarschijnlijk niet zijn bedoeling was geweest om brutaal te zijn en dat Web misschien gelijk had gehad. Hoe dan ook, zo lang ik niet had besloten hem te zeggen dat ik de Wijsheid bezat, had hij alle recht om aan te nemen dat ik haar *niet* bezat.
En wat mijn schrikreactie betrof, daar had hij gelijk in. 'Even was ik bang,' gaf ik toe. 'Niet om het idee dat je misschien je Wijsheid gebruikte, maar omdat ik vreesde dat je een band zocht met een van die duiven.'
Hij schudde langzaam zijn hoofd. 'Nee. Niet met een vogel. Ik heb een paar keer geestelijk contact gehad met een vogel. Dat voelde niet goed aan – niet voor mij. Het is alsof mijn gedachten op hun geest afketsen als een platte steen die over water kaatst.' Toen glimlachte hij bijna neerbuigend en besloot: 'Niet dat ik verwacht dat u begrijpt wat ik bedoel.'
Ik bleef kalm staan en dwong mezelf tot zwijgen. Ten slotte vroeg ik hem: 'Heb je de rol met het verhaal over koning Slachter en de verovering van Holt nu uit?'
Hij knikte en daarna begonnen we met de les, maar zijn houding bleef me nog lang dwarszitten. Ik reageerde het een beetje af op het wapenveld, waar ik hem dwong tot een

oefening met de strijdbijl tegen mij, voordat hij naar zijn boogles mocht. We liepen beiden al snel te hijgen. De bijl was zwaarder dan ik me herinnerde en zelfs als de bladen goed omwikkeld zijn met leer kun je tijdens zo'n oefening lelijke blauwe plekken oplopen. Pas toen hij zijn wapen amper nog omhoog kon tillen liet ik hem naar Kreswel gaan. Om mezelf te straffen voor het feit dat ik mijn irritatie had afgereageerd op een jongen zocht ik daarna een partner die wél kon omgaan met een strijdbijl. Toen ik terdege begreep dat mijn vaardigheid behoorlijk roestig was geworden verliet ik het wapenveld en ging een poosje naar de stoombaden. Bevrijd van mijn zweet en mijn frustraties, at ik in de wachterskamer haastig een maaltijd van brood en soep. Er werd daar luid en opgewonden gepraat en het ging allemaal over de aanstaande expeditie naar de Buiteneilanden. Er werd soms melding gemaakt van de draak en wat de missie voor ons kon betekenen, maar de meeste gesprekken gingen toch over Buiteneilandse vrouwen en drank. Van beide werd beweerd dat ze sterk en lekker waren. Ik probeerde te lachen om de grappen, maar bij het horen van de beperkte visie van de jongere gardisten voelde ik me nogal een oude man, dus ik was blij toen ik kon vertrekken naar mijn werkkamer in de toren.

Daarvandaan nam ik de geheime gang naar het appartement dat ik met heer Gouden had gedeeld toen ik nog zijn bediende

was. Ik luisterde zorgvuldig voordat ik de verborgen toegangsdeur opende. Alles was stil aan de andere kant en ik hoopte bijna dat de nar er niet zou zijn, maar ik had de geheime deur nog nauwelijks achter me gesloten, of hij trad vanuit de zitkamer het kamertje binnen. Ik keek hem met knipperende ogen aan. Hij droeg een simpel tenue met bijpassende broek – alles in het zwart. Plus lage zwarte schoenen. Het licht vanuit het venster achter zijn rug gaf zijn haren een gouden gloed. Het daglicht viel om zijn silhouet heen mijn oude bediendenkamertje binnen en onthulde dat het was gevuld met allerlei bezittingen die ik had achtergelaten toen ik heer Goudens dienst verliet. Het schitterende zwaard dat hij me had geschonken lag knus op een stapel kleurrijke en extravagante kleren die hij in die periode voor mij had laten maken. Ik keek de nar verwonderd aan. 'Ze zijn van jou,' zei hij zacht. 'Je moet ze meenemen.'

'Ik betwijfel of ik ooit nog de kans krijg me weer in die stijl te kleden,' zei ik, en begreep pas daarna dat het als een botte afwijzing had geklonken.

'Je weet maar nooit,' zei hij kalm, terwijl hij zijn blik van me afwendde. 'Misschien zal op een dag heer FitzChevalric weer door de gangen van de burcht Hertenhorst lopen. In dat geval zouden de kleuren en de snit van deze kleren hem buitengewoon goed staan.'

'Ik denk niet dat het ooit zal gebeuren.' Ook dat klonk weer te

bot, dus ik verzachtte mijn reactie: 'Maar evengoed bedankt. Ik zal ze meenemen – voor je weet maar nooit.' En al mijn onbehagen viel weer als een verstikkend gordijn om me heen.
'En het zwaard,' bracht hij me in herinnering. 'Vergeet het zwaard niet. Ik weet dat het een beetje opzichtig is, naar jouw smaak, maar…'
'Maar het is een van de beste zwaarden die ik ooit in mijn hand heb gehad. Ik zal er zuinig op zijn.' Ik probeerde mijn eerste onenthousiaste reactie hiermee een beetje goed te maken. Door het in mijn kamertje achter te laten toen ik zijn dienst verliet, begreep ik nu, had ik zijn gevoelens gekwetst.
'O ja, en dit hier. Dat kan nu ook maar beter bij je terugkeren.' Hij stak zijn hand uit om de gesneden houten oorring los te maken die heer Gouden altijd droeg. Ik wist wat erin verborgen was: de vrijheidsoorring die van Burrichs grootmoeder via Burrich naar mijn vader en ten slotte naar mij was gegaan.'
'Nee!' protesteerde ik, en ik stak mijn hand uit om hem tegen te houden. Ik pakte hem bij de pols en keek hem in de ogen toen ik zei: 'Stop met dit begrafenisritueel! Ik heb gezegd dat ik niet van plan ben je te laten sterven!'
Hij verroerde zich niet. 'Begrafenisritueel,' fluisterde hij. Toen lachte hij. Ik rook abrikozenbrandewijn in zijn adem.
'Verman je, Nar. Je lijkt nu zo weinig op jezelf, dat ik nauwelijks nog weet hoe ik met je kan praten,' riep ik

geërgerd. Ik voelde het soort boosheid opkomen dat bij onbehagen altijd op de loer ligt. ‘Kunnen we niet een beetje ontspannen doen en onszélf zijn in de dagen die ons resten?’
‘De dagen die ons resten,’ herhaalde hij. Met een draai van zijn pols maakte hij zich moeiteloos los uit mijn greep. Hij draaide zich van me af en ik volgde hem naar zijn grote, frisse kamer. Zonder al zijn bezittingen erin leek deze nog groter dan anders. Hij liep naar de karaf met brandewijn en schonk zich nog eens in. Daarna vulde hij een glaasje voor mij.
‘In de dagen die ons resten voor we uitzeilen,’ vulde ik aan, terwijl ik het glaasje van hem aannam. Ik keek om me heen. De noodzakelijke dingen stonden er nog: een tafel, stoelen, een bureau. De rest was verdwenen of stond klaar om te worden weggehaald. Opgerolde matten en wandtapijten leunden als dikke worsten tegen de muur. De deur van zijn privé-kamer stond open, maar deze kamer was nu totaal leeg. Al zijn geheimen daar waren opgeruimd. Ik liep die kamer binnen, met mijn glas in de hand. Zelfs mijn stem had er een rare echo toen ik constateerde: ‘Je hebt elk spoor van jezelf uitgewist.’
Hij volgde me de kamer in. We staarden samen door het venster naar buiten toen hij het beaamde. ‘Ik laat plekken graag netjes opgeruimd achter. Je moet zoveel dingen onvoltooid laten in het leven, dat ik met genoegen iets afrond als dat wél kan.’

‘Ik heb nooit eerder meegemaakt dat je je zo laat meeslepen door emotie. Het lijkt wel alsof je ervan geniet.’ Ik moest mijn best doen om het niet verwijtend te laten klinken.
Er speelde een scheef glimlachje om zijn mond. Toen zuchtte hij diep, alsof hij zich van iets bevrijd voelde. ‘Ha, Fitz, van alle mensen in de wereld ben jij de enige die zóiets tegen me zou zeggen. Er schuilt drama in het onder ogen zien van het definitieve einde. Ik heb nooit eerder met zulke gevoelens te maken gehad… Maar inderdaad, in een soortgelijke situatie zou *jij* er vermoedelijk onaangedaan bij blijven. Je hebt me eens proberen uit te leggen dat je wolf uitsluitend op het moment van het heden leefde en dat hij je heeft geleerd alle mogelijke bevrediging te ontlenen uit wat je hébt. Misschien heb je dat heel goed van hem geleerd. Maar ik, die altijd heeft geleefd met pogingen om de toekomst bij te sturen voordat ik er zou arriveren, ik zie nu opeens een bestemming voor me die helemaal zwart is. Pure zwartheid. Dat is waar ik ’s nachts van droom. En als ik ga zitten en me inspan om vooruit te reiken, naar de toekomst, naar mijn pad, dan zie ik niets anders. Zwartheid.’
Ik wist niet wat ik tegen hem kon zeggen. Ik zag dat hij zijn wanhoop van zich af probeerde te schudden zoals een hond zou proberen een wolf van zijn keel te schudden. Ik nam een slokje van de brandewijn. De abrikozensmaak en de zwoelheid van een warme zomerdag stroomden door me

heen. Ik herinnerde me onze dagen in mijn huisje. De brandewijn op mijn tong riep de genoegens van die ongecompliceerde tijd weer op. ‘Deze is erg lekker,’ zei ik zonder nadenken tegen hem.
Hij staarde me verbluft aan. Toen knipperde hij zijn tranen weg en glimlachte me oprecht toe. ‘Ja,’ zei hij zacht. ‘Je hebt gelijk. Dit is erg lekkere brandewijn. Niets dat gaat gebeuren kan dáár verandering in brengen. Evenmin als de toekomst ons de dagen kan afpakken die ons nog resten… tenzij we dat laten gebeuren.’
Ik voelde dat hij een soort wegkruising in zijn binnenste was gepasseerd. Hij leek opeens meer innerlijke vrede te hebben bereikt. Ik nam nog een slok en staarde naar de heuvels achter de Hertenhorst. Toen ik zijdelings naar hem gluurde zag ik dat hij naar me keek met een vertedering die ik niet kon verdragen. Hij zou niet zo hebben gekeken als hij had geweten hoe ik hem bedroog! Toch bevestigde zijn angst voor de komende dagen de vastbeslotenheid van mijn oordeel dat ik de beste beslissing voor hem had genomen. ‘Zonde om dit overhaast af te ronden, maar Chade en de anderen wachten op ons.’
Hij knikte ernstig, hief zijn glas in een kleine heildronk voor mij en goot de brandewijn toen in één teug naar binnen. Ik volgde zijn voorbeeld en moest even stil blijven staan toen de hitte van de sterkedrank zich door mijn lichaam verspreidde.

‘Erg lekker,’ herhaalde ik nog eens.
Hij glimlachte ijl. ‘Ik zal de resterende flessen aan jou nalaten,’ bood hij heel zacht aan, maar hij lachte hardop toen ik hem woedend aankeek. Zijn tred leek lichter geworden toen hij me door de geheime gangen en trappenhuizen achter de officiële muren van de Hertenhorst volgde. Terwijl ik hem voorging door de schemering vroeg ik me af hoe ik me écht zou voelen als ik dag en uur van mijn dood met zekerheid nabij wist. Anders dan heer Gouden, zou ik weinig materiële bezittingen hebben om uit te delen. Ik probeerde mijn schatten in gedachten op een rij te zetten, in de mening dat ik niets bezat dat van belang was voor iemand anders dan mezelf, maar besefte opeens dat dit niet waar was. Met een steek van spijt om mijn egoïsme besloot ik dit te corrigeren. We bereikten de verborgen ingang tot de toren Zeezicht. Ik opende het paneel en we kwamen naast de schouw de kamer binnen.
De anderen waren er al. Ik had geen gelegenheid voor een woordje met Chade om hem voor te bereiden, maar toen we binnenkwamen slaakte de prins een kreetje van blijdschap en stond hij op om heer Gouden hartelijk te begroeten. Bolle was voorzichtiger; hij keek achterdochtig. Chade wierp me één verwijtende blik toe, maar streek zijn gezicht toen glad en wisselde begroetingen met de nar. Na die eerste welkomstmomenten volgde er echter een periode van gêne.

Bolle, kennelijk van zijn stuk gebracht door de aanwezigheid van een vreemde in ons midden, liep rusteloos door de kamer, in plaats van op zijn plaats aan de tafel te blijven zitten. Ik kon bijna *zien* hoe prins Plicht probeerde zich heer Gouden – zelfs in zijn simpele zwarte kleding van vandaag – voor te stellen als de hofnar van koning Vlijm, het verhaal dat hij door zijn moeder had horen vertellen. Chade op zijn beurt vroeg nogal bot: 'Wel, mijn beste, wat brengt je hierheen? Altijd fijn om je te zien, natuurlijk, maar we moeten nog veel leren over het Vermogen en hebben daar nog maar weinig tijd voor.'

'Dat begrijp ik heel goed,' zei de nar. 'Maar er is ook weinig tijd meer om mijn kennis met u te delen. Daarom heeft Fitz me hierheen gebracht in de hoop dat u na afloop van de les een momentje tijd voor me hebt, privé. Er zijn een paar dingen die ik u wil meedelen.'

'Ik denk dat het heel goed is dat u gekomen bent,' zei de prins argeloos. 'Zelf vind ik dat u hier vanaf het begin bij had moeten zijn. U bent degene die onze krachten heeft gebundeld en ze via u heeft doorgeleid om Tom te genezen. Ik denk dat u evenveel recht hebt om lid van deze coterie te zijn als wie ook.' Hij had mijn geadopteerde naam met enige nadruk uitgesproken. Dit was hoe ik in aanwezigheid van Bolle steeds werd genoemd. Hij wist dat ik ooit een andere naam had bezeten, maar we hadden het allemaal verstandiger

geoordeeld om mij in zijn aanwezigheid te laten voortbestaan als Tom Dassenkop. We konden tijdens onze aanstaande reis geen versprekingen gebruiken.
De nar leek geroerd door de woorden van de prins. Hij keek omlaag naar zijn handen, die keurig in zwarte handschoenen waren gehuld. Hij wreef zijn vingertoppen verstrooid tegen elkaar aan en bekende toen: 'Ik geloof niet dat ik van mezelf enig Vermogen bezit. Ik gebruikte alleen het restje van wat ik van Veritas had overgenomen. En mijn persoonlijke kennis van… Tom.'
Bij het horen van zijn vaders naam stak Plicht zijn neus in de wind als een jachthond die een prooi heeft geroken. Hij leunde dichter naar de nar toe, alsof diens kennis van Plichts vader, koning Veritas, iets was dat ópgesnoven kon worden. 'Niettemin,' verzekerde hij heer Gouden, 'verheug ik me op de reis met u beiden. Ik weet heel goed dat dit niet de eerste reis is die u samen maakt. En aangezien u bij ons bent, denk ik dat u een waardevolle aanvulling van onze coterie kunt zijn, ongeacht het niveau van uw Vermogen. Kunt u niet gewoon een dag meedoen aan de les? Dan kunnen we de mate van uw bekwaamheid nader bestuderen.'
Ik zag dat Chade in tweespalt verkeerde. Enerzijds bood de nar een kans om de kracht van de coterie te vergroten. Daar was Chade zeer op gebrand. Anderzijds vreesde hij dat de nar zich zou verzetten tegen het kerndoel van onze missie – het

afhakken van de kop van die draak. Ik vroeg me zelfs af of er ook niet iets van jaloezie blonk in de blik waarmee hij de nar en mij beurtelings opnam. De nar en ik waren altijd dikke vrienden geweest en Chade wist dat de nar een navenante invloed op me had. Maar juist nu wenste Chade zélf de sterkste invloed op mij te hebben.
Zijn hebzucht voor het Vermogen won het. Hij stemde mee met Plicht. 'Alsjeblieft, heer Gouden, kom bij ons zitten. Wat je er verder ook van opsteekt, misschien vind je onze pogingen tenminste amusánt.'
'Nou, dat zal ik dan maar doen,' verklaarde nar bijna op blije toon. Hij schoof een stoel bij en keek verwachtingsvol. Ik vroeg me af of iemand van de anderen iets merkte van de zwartere woelingen die achter de kalme minzaamheid van zijn gespeelde rol kolkten. Chade en ik namen plaats op stoelen aan weerszijden van hem, terwijl Plicht Bolle overhaalde om bij ons aan de tafel te komen zitten. Toen dat was gelukt haalden we alle vier gelijktijdig diep adem en streefden naar de staat van openheid die noodzakelijk is om het Vermogen te bereiken. Terwijl ik daarmee bezig was kreeg ik een inzicht dat in een opzicht bevestigend, maar in een ander opzicht alarmerend was. De nar was hier een binnendringer. Zelfs in de korte periode die we daarvoor ter beschikking hadden gehad was het ons gelukt een coterie te vormen. We hadden een eenheid gesmeed. Ik had dat niet goed opgemerkt, tot de

nar er nu in binnendrong. Terwijl ik mijn bewustzijn bij dat van Plicht en Bolle voegde, bemerkte ik dat Chade ergens aan de rand van die eenheid fladderde, als een paniekerige vlinder. Ik bemerkte dat Bolle geruststellend een soort geestelijke hand naar hem uitstrekte en hem dichter naar ons toe trok. Hij hoorde bij ons. Maar de nar niet.

Hij was veeleer een áfwezigheid dan een áánwezigheid. Ik had al jaren geleden geconstateerd dat hij het enige levende was dat onzichtbaar leek voor mijn Wijsheidsmagie. En nu ik doelgericht probeerde met het Vermogen naar hem te reiken was het alsof ik probeerde een trillende zonneschijnweerkaatsing van een kalme vijver omhoog te tillen.

'Heer Gouden, ontwijk je ons?' vroeg Chade heel zacht.

'Ik ben hier,' antwoordde hij. Het leek alsof zijn woorden een lichte rimpeling in de kamer veroorzaakten – alsof mijn gespitste zintuigen ze niet alleen hoorden, maar ook voelden.

'Geef me je hand,' stelde Chade voor. Hij legde die van hemzelf met de palm omhoog op de tafel, vlak voor mijn vriend. Het leek evenzeer een uitdaging als een invitatie.

Ik voelde een minuscule kieteling van angst, een huivering via de Vermogensband tussen de nar en mij. Het maakte me duidelijk dat die band nog steeds bestond. Toen tilde de nar zijn gehandschoende hand op en legde hem in die van Chade.

Vanaf dat moment kon ik hem voelen, maar niet op een

manier die gemakkelijk te beschrijven is. Als ons gecombineerde Vermogen een kalme vijver was, dan was de nar nu een blad dat er bovenop dreef. Er was een soort druk die aangaf dat hij er was, maar die hem niet wás.

'Reik naar hem,' stelde Chade voor, en dat deden we toen allemaal. Via onze band werd ik me sterker bewust van het onbehagen dat de nar voelde, maar ik geloof niet dat de anderen daarvan iets bespeurden. Ze konden hem bijna aanraken, maar hij spleet dan uiteen en voegde zich achter die aanraking weer aan elkaar – alsof ze met hun vingers door water sleepten. Het verstoorde zijn aanwezigheid, maar maakte hem geenszins benaderbaar of concreet. Zijn angst nam toe. Ik tastte voorzichtig via onze band om te ontdekken wat hem zo bevreesd maakte.

Bezit. Hij wilde niet worden aangeraakt op een manier die hem voor een ander zoiets als bezit maakte. Te laat herinnerde ik me wat Regaal en zijn coterie hem ooit hadden aangedaan. Ze hadden hem weten te vinden, dankzij de band die ik met hem deelde, en hadden toen een deel van zijn bewustzijn geroofd om het tegen mij te gebruiken – om mij te bespioneren en Mollies verblijfplaats te ontdekken. Dat verraad bezorgde hem nog altijd schaamte en pijn. Het deed me verdriet te weten dat hij nog steeds zoveel wroeging voelde voor iets dat zo lang geleden was. En mijn verdriet werd schrijnend toen ik besefte dat hij spoedig zou merken

dat ik hem óók had bedrogen.
Dat was jouw schuld niet. Ik probeerde hem via onze band te troosten, maar hij weigerde het. Toen – als van ver weg, maar toch helder – bereikten zijn gedachten mij.
Ik wist dat het zou gebeuren. Ik had het mezelf voorspeld, als kind al. Dat degene die je het meest nabij stond jou zou verraden. Toch had ik nooit geloofd dat ik *diegene zou zijn. En zo heb ik mijn eigen voorspelling laten uitkomen.*
We hebben het allemaal overleefd.
Op het nippertje.
'Hebben jullie contact met elkaar via het Vermogen?' vroeg Chade geprikkeld. Ik voelde én hoorde zijn woorden.
Ik haalde diep adem en voelde mezelf verder wegzakken in het Vermogen. 'Ja,' fluisterde ik. 'Ik kan hem bereiken. Maar slechts met moeite. En alleen omdat we al eerder een Vermogensband hebben gehad.'
'Wil je méér hiervan hebben?' vroeg de nar. Zijn stem was nog minder dan een gefluister. Ik bespeurde een uitdaging in zijn woorden, maar kon deze niet thuisbrengen.
'Ja, alsjeblieft. Probeer het,' verzocht ik hem.
Ik was me ervan bewust dat de nar, naast me aan de tafel, iets deed, een kleine beweging maakte, maar ik hield mijn ogen onscherp op de kamer gericht. Ik begreep pas wat hij van plan was toen zijn hand zich om mijn pols sloot en zijn vingertoppen zonder aarzeling de vervaagde, grijs geworden

vingerafdrukken vonden die hij daar zoveel jaren geleden op mijn huid had achtergelaten. Zijn aanraking was zachtaardig, maar voelde aan als een pijl door mijn hart. Ik maakte een stuiptrekking – fysiek, als een vis die aan een speer wordt geregen – en bevroor toen. De nar stroomde door mijn aderen, heet als brandewijn, koud als ijs. Tijdens een flitsend moment deelden we een fysiek bewustzijn. De intensiteit daarvan overtrof elke samenvoeging die ik ooit had meegemaakt, en was intiemer dan een kus en ingrijpender dan een messteek, hechter dan een Vermogensband, intenser dan een paring, en zelfs dan mijn Wijsheidsband met Nachtogen was geweest. Het was geen delen meer, het was een wórden. Noch pijn, noch genot zou dit voor elkaar kunnen krijgen. Erger nog – ik voelde dat ik kronkelde en me ervoor opende, alsof ik de mond van mijn geliefde op de mijne voelde, terwijl ik niet eens wist of ik bezig was te verslinden of verslónden te worden. Over één hartslag zouden we elkaar zijn geworden en zouden we elkaar volmaakter doorgronden dan twee afzonderlijke wezens dat ooit zouden kunnen.
Dan zou hij mijn geheimen kennen.
'Nee!' riep ik, voordat hij mijn samenzwering tegen hem zou kunnen ontdekken. Ik wrong mezelf los, naar lichaam en naar geest. Lange tijd viel ik, tot ik de koele tegels van een vloer raakte. Ik liet me onder de tafel rollen om nog verder aan zijn aanraking te ontsnappen. Ik hijgde, ik hapte naar adem. Er

volgde een periode van zwartheid die uren leek te duren, maar in werkelijk waren het slechts enkele tellen. Chade had me vastgepakt en trok mijn ineengedoken gestalte onder de tafel uit. Hij knielde op de harde vloer naast me neer en trok me tegen zijn borst aan. Vaag was ik me ervan bewust dat hij vragen stelde. 'Wat is er gebeurd? Ben je gewond? Wat heb je met hem gedaan, Nar?'

Ik hoorde een soort snik van Bolle. Hij alleen, misschien, had iets ervaren van wat er was gebeurd. Er ging een prikkende huivering over mijn rug. Ik kon niets zien. Toen besefte ik dat ik mijn ogen stijf dichtgeknepen hield en dat mijn lichaam verkrampt was tot een bol. Ook toen ik die waarnemingen had begrepen kostte het me nog tijd om mezelf ervan te overtuigen dat ik er verandering in kon brengen. Juist toen ik mijn ogen opende, ontplooide de gedachte van de nar zich in mijn geest – als een blad dat zich opent voor zonlicht.

En ik stel geen grenzen aan die liefde.

'Het is te veel,' zei ik met gebroken stem. 'Niemand kan zoveel geven. Niemand.'

'Hier is brandewijn,' zei Plicht vlak bij mijn oor. Het was Chade die me omhoogtrok tot ik een zittende houding had en toen de beker bij mijn lippen bracht. Ik dronk alsof het water was en hoestte tegen het branden in mijn keel. Toen het lukte mijn hoofd te draaien zag ik dat de nar de enige was die nog kalm op zijn stoel aan de tafel zat. Hij had zijn handschoenen

weer aan en de blik die hij me gaf was ondoorgrondelijk. Bolle hurkte in een hoek van de kamer. Hij omarmde zichzelf en zat te rillen. Zijn Vermogensmuziek was zijn moeders liedje – een wanhopige poging om zichzelf gerust te stellen.
'Wat is er gebeurd?' herhaalde Chade, nu op dwingende toon. Ik leunde nog tegen zijn borst en voelde een woede die als hitte van hem af straalde. Maar ik wist dat hij zijn beschuldigende blik op de nar had gericht, niet op mij. Toch was ik degene die antwoord gaf.
'Het was te intens. We vormden een Vermogensband die zo compleet was, dat ik mezelf niet meer kon terugvinden. Alsof we tot één wezen versmolten waren.' Ik noemde het Vermogen, maar wist niet zeker of dat wel de juiste benaming was. Ik had het ook een vonk van de zon kunnen noemen. Ik haalde nog eens diep adem. 'Het maakte me bang. Daarom heb ik me losgerukt. Ik had iets dergelijks helemaal niet verwacht.' De laatste woorden waren evenzeer tot de nar gericht als tot de anderen. Ik zag dat hij ze hoorde, maar ik denk dat hij er een andere boodschap in hoorde dan ik had bedoeld.
'En het had op jou helemaal geen effect?' wilde Chade van hem weten. Plicht stak zijn hand uit om me overeind te trekken. Ik moet tot mijn schande bekennen dat ik zijn hulp nodig had. Ik liet me meteen op mijn stoel ploffen. Toch was het geen vermoeidheid die ik voelde, maar een ontketende

energie. Ik had de hoogste toren van de Hertenhorst kunnen beklimmen – als ik nog had geweten hoe mijn kniegewrichten werkten.
'Het had effect op mij,' zei de nar kalm. 'Maar op een andere manier. Mij maakte het niet bang.'
'Zullen we het nog eens proberen?' stelde Plicht naïef voor.
'Nee!' riepen Chade, de nar en ik in koor, ieder met een verschillende graad van nadruk.
'Nee,' herhaalde de nar kalmer in de kleine stilte die volgde. 'Zelf denk ik, dat ik vandaag genoeg heb geleerd.'
'Dat geldt misschien voor ons allemaal,' gaf Chade schor toe. Het schraapte zijn keel en vervolgde: 'Het wordt trouwens tijd om aan onze andere taken te werken.'
'We hebben nog tijd genoeg,' protesteerde Plicht.
'In normale tijden zou dat zo zijn,' was Chade het met hem eens, 'maar de laatste dagen vliegen nu voorbij. Ik weet dat je nog heel wat dingen moet regelen voordat we op reis gaan, Plicht. Ik wil ook dat je je toespraak om de Buiteneilanders voor hun gastvrijheid te bedanken nog eens repeteert. En vergeet niet dat je de "ch"-klank helemaal achter aan in je keel moet uitspreken.'
'Die heb ik al honderd keer gelezen,' kreunde Plicht.
'Wanneer de tijd daar is, moeten die woorden uit je hárt lijken te komen, niet uit een rol perkament.'
Plicht knikte instemmend, maar met tegenzin, en keek nog

even naar de heldere, winderige lentedag achter het venster.
'Weg nu,' zei Chade, en het was duidelijk dat zowel Plicht als Bolle diende te vertrekken.
Ik zag een glimp van een andere teleurstelling over Plichts gezicht glijden. Hij wendde zich tot heer Gouden. 'Wanneer we op zee zijn heb ik meer tijd en minder taken. Dan wil ik graag met u praten over mijn vader. Als u het niet erg vindt. Ik weet dat u voor hem hebt gezorgd toen hij… aan het einde van zijn dagen.'
'Dat is zo,' beaamde de nar vriendelijk. 'En het zal me een genoegen zijn mijn herinnering aan die dagen met je te delen.'
'Dank u,' zei de prins. Hij liep naar de hoek van de kamer en haalde Bolle op zachtzinnige wijze over om met hem mee te gaan. Waarom was hij in hemelsnaam zo bang geworden, vroeg hij hem. Er was toch niemand gewond geraakt? Ik was blij dat Bolle geen begrijpelijk antwoord wist te formuleren.
Ze waren bijna bij de deur toen ik me een eerder voornemen herinnerde. 'Prins Plicht, als je vanavond een moment voor jezelf hebt, kun je dan even naar mijn werkkamer komen? Ik heb daar een voorwerp dat je zou moeten inpakken.'
Hij trok vragend een wenkbrauw op, maar toen ik verder niets zei, antwoordde hij: 'Ik zal tijd vinden. Tot straks.'
Toen vertrok Plicht. Bolle slofte achter hem aan, maar vlak voor de deur draaide hij zich om. Hij keek de nar op een

vreemde, onderzoekende manier aan en richtte zijn blik toen op mij. Ik vroeg me ongerust af hoeveel hij had bespeurd van wat er tussen de nar en mij was voorgevallen. Maar toen was Bolle verdwenen, nadat hij de deur iets te hard achter zich had gesloten.

Even vreesde ik dat Chade méér zou willen weten over het gebeurde, maar voordat hij iets kon zeggen nam de nar het woord: 'De prins moet IJsvuur niet doden. Dat is het belangrijkste dat ik u kom zeggen, Chade. Het leven van de draak moet tot elke prijs worden gespaard.'

Chade was naar de plank met drankflessen gelopen. Hij koos er een uit, schonk zich stilletjes een glas in en wendde zich toen weer tot ons. 'Dat wezen zit al langer dan sinds mensenheugenis vastgevroren in een gletsjer. Denk je niet dat het een beetje laat is om over het sparen van zijn leven te beginnen?' Hij nam een slokje. 'Of geloof je echt dat een dier zo lang kan voortleven, zonder warmte, water en voedsel?'

De nar haalde zijn schouders op en schudde zijn hoofd. 'Wat weten we écht over draken? Hoe lang hadden die stenen draken daar roerloos geslapen toen Fitz ze kwam wekken? Als ze in hun aard iets gemeen hebben met echte draken, gloeit er ook binnen IJsvuur misschien nog een vonkje van leven.'

'Wat weet je van IJsvuur?' vroeg Chade. Hij kwam terug naar

de tafel en ging zitten. Ik bleef staan en bekeek het tweetal.
'Ik weet niet meer over hem dan u, Chade.'
'Waarom wil je ons dan verbieden zijn kop af te slaan, als dat essentieel is om een band tussen de Zes Hertogdommen en de Buiteneilanden te smeden? Of denk je dat de wereld een betere koers zal volgen als onze beide rijken elkaar nog een eeuw of twee naar de keel blijven vliegen?'
Ik trok een grimas bij het horen van zijn sarcasme. Zelf zou ik nooit hebben gespot met de voornemens van de nar om de wereld te veranderen. Het schokte me dat Chade het deed en het maakte me duidelijk hoe diep zijn ongenoegen met de nar zat.
'U weet dat ik geen liefde heb voor conflicten, Chade Valster,' antwoordde de nar met zachte stem, 'maar zelfs een oorlog tussen mensen is niet het ergste dat een wereld kan overkomen. Beter dát, dan een essentiëler, ernstiger gevaar voor de wereld zelf. Zeker nu we slechts een heel klein kansje hebben om een bijna onherstelbaar onrecht goed te maken.'
'En dat is?'
'Als IJsvuur nog leeft… en ik geef toe dat het een vreemd mirakel zou zijn als dat het geval is… maar als er nog een sprankje leven in hem is, dan moeten we alle andere doeleinden terzijde zetten om hem uit het ijs te bevrijden en weer ten volle tot leven te brengen.'

‘Waarom?’
‘Heb je hem dat niet gezegd?’ Hij keek me beschuldigend aan. Ik ontweek zijn blik. Hij wachtte mijn antwoord niet af. ‘Tintaglia, de draak in Beijerstad, is de enige volledig tot ontwikkeling gekomen vrouwelijke draak in de wereld. Elk jaar wordt het waarschijnlijker dat de jonge draakjes die zijn ontbolsterd misvormd en zwak zullen blijven, niet in staat om te jagen of te vliegen. Draken paren tijdens de vlucht. Als die jongen nooit kunnen vliegen, kunnen ze nooit paren. Dan sterven de draken uit. En deze keer zal het voor altijd zijn. Tenzij er nog één volledig ontwikkelde mannelijke draak zou zijn, die kan opvliegen en met Tintaglia kan paren en voor een nieuwe generatie draken kan zorgen.’
Ik had Chade dat alles verteld. Ik wist zeker dat hij een specifieke reden had om er de nar niettemin naar te vragen. Ik vroeg me af welke reden dat kon zijn.
‘Je zegt dus,’ zei Chade, zorgvuldig formulerend, ‘dat we de vrede tussen de Zes Hertogdommen en de Buiteneilanden moeten riskeren ter wille van het tot nieuw leven brengen van draken als diersoort? Wat zou daarbij ons voordeel zijn?’
‘Dat is er niet,’ gaf de nar na enig nadenken toe. ‘Integendeel. Het zal voor de mensheid veel nadelen opleveren. En veel aanpassing vragen. Draken zijn een arrogante en agressieve soort. Ze negeren grenzen en hebben absoluut geen besef van “eigendom”. Als een draak een koe in een wei ziet staan en

die draak heeft honger, dan zal hij die koe oppeuzelen. Voor draken is dat heel gewoon. De wereld is er om voedsel te geven en je pakt wat je nodig hebt.'
Chade glimlachte hautain. 'Dan moet ik misschien hetzelfde doen, ter wille van de mensheid. De wereld heeft ons een periode zonder draken gegeven. Ik denk dat ik die periode zal pákken.'
Ik keek naar de nar. Hij was niet van zijn stuk gebracht door Chades woorden. Hij hield een poosje zijn mond, maar zei toen: 'U doet maar, Chade Valster. Maar wanneer de tijd daar is, zal die beslissing misschien niet aan u zijn. Het kan de mijne zijn. Of die van Fitz.' En toen Chade zijn ogen opensperde van woede vervolgde hij: 'En niet alleen de wereld, maar ook de mensheid heeft draken nodig.'
'Waarom dát nou weer?' vroeg Chade minachtend.
'Om het evenwicht te bewaren,' antwoordde de nar. Hij keek even naar mij en toen langs me heen, naar het open venster. Hij kreeg een afwezige, peinzende blik in zijn ogen. 'De mensheid vreest geen rivalen. U bent vergeten wat het betekent de wereld te delen met schepsels die even arrogant en superieur zijn als de mens. U denkt de wereld naar uw wensen te kunnen inrichten. Daarom maakt u kaarten van het gezicht van de wereld en trekt er lijnen op, en maakt aanspraak op gebieden om de enkele reden dat u daarvan een plaatje hebt kunnen tekenen. De planten die er groeien en de

dieren die er grazen eist u op als de uwe, en u maakt niet alleen aanspraak op wat er vandaag groeit, maar ook op wat er morgen kan groeien, om ermee te doen naar uw willekeur. In uw verwaandheid en agressie voert u zelfs oorlogen en moordt elkaar uit om wille van de verzonnen lijnen die u op het gezicht van de wereld hebt getekend.'

'En ik neem aan dat draken beter zijn dan wij, omdat ze zulke dingen niet doen, maar gewoon pakken wat ze zien? Vrije geesten, schepsels van de natuur zelf, met alle morele verhevenheid die volgt uit hun onvermogen om na te denken?'

De nar schudde zijn hoofd, glimlachend. 'Nee. Draken zijn niet beter dan mensen. Ze verschillen eigenlijk maar *weinig* van mensen. Ze zullen de mensheid een spiegel van haar zelfzuchtigheid voorhouden. Ze zullen u eraan herinneren dat al uw gepraat over het bezitten van dit en het opeisen van dat hetzelfde is als het geblaf van een kettinghond of het provocerend gefluit van een mus. Zulke claims gelden niet langer dan de tel waarin ze worden uitgeroepen. Noem het zoals u wilt, beweer wat u maar wilt – de wereld behoort niet toe aan de mens. De mens behoort toe aan de wéreld. U bent geen eigenaar van de bodem waarin uw lijf straks weer zal opgaan, noch zal die bodem zich uw naam herinneren.'

Chade repliceerde niet meteen. Ik dacht even dat hij verbluft was door de woorden van de nar en dat hij de werkelijkheid met nieuwe ogen bezag. Maar toen snoof hij minachtend.

‘Pff. Je woorden maken alleen nóg duidelijker dat niemand er voordeel van zal hebben als we die draak weer tot leven brengen.’ Hij wreef zich vermoeid in de ogen. ‘Ach, waarom maken we ons druk over deze abstracte kwestie? Je hebt zelf toegegeven dat we niet weten wat we daar zullen aantreffen. Op dit moment is het niet meer dan filosofisch geklets en een sprookje voor kinderen. Als ik ermee te maken krijg, zal ik wel zien wat het beste is. Goed? Ben je daarmee tevreden?’
‘Ik denk dat *mijn* tevredenheid u niet echt interesseert.’ Terwijl de nar deze merkwaardige woorden uitsprak, keek hij met een schuin oog naar mij. Het was echter niet een blik die mijn aandacht trok, veeleer een die Chades aandacht op mij vestigde.
‘Je hebt gelijk,’ gaf Chade vlot toe. ‘Het gaat niet om jouw tevredenheid, maar om die van Fitz. En zoals je zei: uiteindelijk zal het misschien niet helemaal *mijn* beslissing zijn. Maar jouw tevredenheid is voor hem van belang, van veel belang. Dus als het moment zou komen, als er op dit punt een beslissing nodig zal zijn, dan wil ik graag dat hij zich prettig voelt bij die last.’ Chade keek me recht in de ogen. ‘Als de noodzaak zich voordoet, dan zullen we beslissen. Tot dan toe blijft de keuze open. Is dat acceptabel?’
‘Bijna,’ antwoordde de nar. Zijn stem klonk koel toen hij vervolgde: ‘Geef ons uw belofte, als Ziener, dat Fitz, wanneer het moment zich voordoet, mag doen wat zijn geweten hem

ingeeft.'
'Mijn belofte als *Ziener*?' vroeg Chade verontwaardigd.
'Precies,' antwoordde de nar kalm. 'Tenzij uw woorden een fopspeen zijn om ons voorlopig stil te houden.' Hij leunde achterover in zijn stoel aan de tafel. Even herkende ik hem, deze slanke man in het zwart, met zijn naar achteren gebonden, glanzende haren. Dit was de jongen die de nar was geweest, maar nu opgegroeid tot man. Toen draaide hij zijn hoofd en keek Chade nog directer aan – en de gelijkenis verdween. Wat ik nu zag was een gebeeldhouwd profiel van vastberadenheid. Ik had Chade nooit eerder door iemand zó zien worden uitgedaagd.
Ik werd gechoqueerd door de woorden die Chade vervolgens sprak. Hij glimlachte er eigenaardig bij en zijn blik ging van mij naar de nar en terug, maar ik was degene die hij aankeek toen hij zei: 'Ik geef mijn woord als Ziener. Wanneer de tijd daar is, zal Fitz beslissen naar zijn geweten hem ingeeft. Als de beslissing aan hem is, bedoel ik, en niet aan prins Plicht. Ziezo. Nu tevreden, man?'
De nar knikte langzaam. 'Ja. Ik ben tevreden. Want de beslissing zal aan hem zijn, dat is wat ik het helderste zie van alles dat ik nog zie. Dus ik kan nu verklaren dat ik content bent, althans zo content als momenteel mogelijk is. Er zijn echter nog zaken die we moeten bespreken, u en ik, maar daarvoor hebben we nog de tijd wanneer we aan boord van het

schip zijn. Nu vlieden de dagen voort, zoals u terecht constateerde, en ik heb nog veel voor te bereiden in Hertenhorst. Goedendag, Chade Valster.'

Er hing een flauw glimlachje om zijn lippen. Hij richtte zijn blik van Chade naar mij en toen maakte hij een hoogst merkwaardige geste: hij spreidde zijn armen en maakte een elegante buiging voor Chade, alsof ze elkaar een grote hoffelijkheid hadden bewezen. Pas nadat hij zich had opgericht, sprak hij tot mij. Zijn stem was nu warmer. 'Het was fijn je vandaag weer eens een poosje gesproken te hebben, Fitz. Ik had je gemist.' Toen zuchtte hij even, alsof hij zich een vervelende verplichting herinnerde die nog op hem wachtte. Misschien dacht hij terug aan zijn aanstaande dood? Zijn glimlach vervaagde. 'Heren, als u me nu wilt excuseren?' mompelde hij, waarna hij via de krappe opening naast de haard verdween met de afgemeten waardigheid van een hoge heer die een banket verlaat.

Ik staarde hem nog een poosje na. Onze recente Vermogenservaring van ál te grote intimiteit vermengde zich in mijn geest met zijn merkwaardige woorden en nog merkwaardiger gestes. Hij was frontaal tegen Chade aan gebotst over het een of ander, en hij had getriomfeerd. Toch had ik eigenlijk geen idee van wat er zojuist tussen hen beiden was voorgevallen.

Mijn oude mentor sprak alsof hij mijn gedachten had

gelezen. ‘Hij daagt me uit met betrekking tot mijn trouw aan jou. Hoe durft hij! Mij – die je praktisch heeft ópgevoed! Hoe kan hij menen dat er een kans zou bestaan op een meningsverschil tussen ons? We weten toch allebei wat er afhangt van het welslagen van deze queeste? Mijn woord als Ziener, toe maar! En wie denkt hij trouwens wel dat *jij* bent?’
Hij vroeg het op een toon alsof hij een automatische instemming van mijn kant verwachtte. ‘Misschien,’ repliceerde ik zacht, ‘gelooft hij dat hij de Witte Profeet is en dat ik zijn Katalysator ben.’ Toen haalde ik diep adem en stelde op mijn beurt een vraag. ‘Hoe kunnen jullie beiden ruziemaken over trouw aan mij, alsof ik zelf niets te zéggen zou hebben over een eventuele beslissing die ik moet nemen?’ Ik snoof van verontwaardiging. ‘Ik zou zelfs een hond of een paard niet voor een zo willoze pion houden als jullie schijnen te denken dat *ik* ben.’
Hij staarde langs me heen door het venster naar buiten toen hij sprak, en ik geloof niet dat hij diep nadacht over het belang van zijn woorden. ‘Geen paard of hond, nee. Zo zou ik nooit over jou denken, Fitz. Nee. Je bent een zwaard. Dat ben je gemáákt, door mij. Een wapen dat gebruikt moet worden. En hij denkt dat je het beste past in *zijn* hand.’ De oude man snoof minachtend bij die gedachte. ‘De man is nog steeds een nar.’
Daar wist ik niets op te zeggen. Ik verliet de kamer even

stilletjes als ik was gekomen en bewoog me blindelings door het donkere labyrint binnen de muren van de Hertenhorst. Ik had vandaag zowel mijn vriend als mijn mentor van dichterbij leren kennen dan me lief was. Ik vroeg me af of het feit dat de nar mijn pols had aangeraakt niet een vooropgezet plan was geweest – een demonstratie voor Chade en voor mij om te tonen welke invloed hij op me had. En toch… toch had het zo niet aangevoeld. En hij had me tevoren immers gevraagd of ik het wilde? Niettemin had het een demonstratie geleken. Was het een onbedoelde samenloop van omstandigheden geweest dat Chade daarbij toevallig aanwezig was geweest?

Ik keerde terug naar de torenkamer. De gedachten die ik er mee naar toe nam bevielen me geen van alle.

Toen ik de deur openduwde voelde ik instinctief dat de nar hier tevoren geweest was. Hij had zijn cadeautje achtergelaten op het tafeltje naast de stoel die voor de haard stond. Ik liep erheen en liet mijn vinger over Nachtogens rug glijden. Mijn in hout gesneden wolf was uitgebeeld in de kracht van zijn leven. Er lag een dood konijn tussen zijn voorpoten. Hij had zijn kop in de hoogte gestoken en keek me met zijn donkere ogen intelligent, geduldig aan.

Ik pakte hem op. Ik had gezien hoe de nar al in mijn oude hut was begonnen aan dit beeldje. Ik had toen geen idee gehad wat het moest worden en was bijna vergeten dat hij me toen had beloofd dat hij het me zou laten zien wanneer het klaar

was. Ik raakte de puntjes van de gespitste oren aan. Toen liet ik me in de stoel zakken en staarde naar het vuur, met mijn handen om mijn wolf heen geschulpt.

Hoofdstuk 4

Een uitwisseling van wapens

Wapenmeester Hod volgde wapenmeester Crend op, nadat ze lange tijd als zijn plaatsvervangster had gediend. Die periode was welbesteed, want ze leerde niet alleen allerlei wapens te gebruiken, maar ook uitstekende klingen te smeden. Sommigen vinden nog steeds dat de productie van voortreffelijke wapens haar grootste talent was en dat de Hertenhorst en de Zieners er goed aan gedaan zouden hebben iemand anders tot Wapenmeester te benoemen en Hod bij de smidse te laten. Koning Vlijm zag dat echter anders. Na de dood van Crend maakte Hod onmiddellijk promotie. Zij had de supervisie over de training van alle soldaten die tot de Hertenhorst behoorden. Ze diende het regiem van de Zieners heel goed en gaf ten slotte haar leven in de strijd, voor Veritas, die op

dat moment nog de kroonprins was.
'Kronieken', Fedwren.

Misschien kwam het doordat de nar zo zorgvuldig had gepland wat er met zijn bezittingen moest gebeuren, maar opeens overviel me een verlangen om mijn eigen bezittingen te sorteren en afstand te doen van wat niet relevant was. In plaats van mijn laatste spullen in te pakken, zat ik die nacht op de rand van Chades vroegere bed, omringd door alles wat ik bezat. Als ik geneigd was geweest tot de fatalistische melancholie van de nar, zou dat me misschien triest hebben gemaakt, maar eigenlijk moest ik veeleer grijnzen om de schamelheid van mijn hebben en houden. Zelfs mijn fret Gilly, die overal aan neusde, leek absoluut niet onder de indruk.
Er was die stapel kleren uit mijn kamertje in het appartement van de nar, en het prachtige zwaard met dat overmatig versierde gevest. Qua omvang was dat eigenlijk mijn voornaamste bezit. De kleren uit mijn jaren in de hut waren grotendeels verwerkt tot de poetslappen die op de werktafel lagen. Ik bezat twee nieuwe uniformen als gardist van de

prins. Een ervan had ik met mijn andere kleren al zorgvuldig ingepakt in de hutkoffer die aan het voeteneinde van mijn bed stond. Eronder had ik een aantal pakketjes met giffen, verdovende middelen en oppeppers verstopt die door Chade en mij een paar avonden tevoren gereed waren gemaakt. Op het bed naast me lagen diverse werktuigjes, lopers en andere handige dingetjes, allemaal in een smalle rol van linnen die onder mijn hemd verborgen kon worden. Voorlopig zou ik de rol in de hutkoffer verbergen. Het restant van mijn bezittingen vormde een eigenaardige collectie. Ik sorteerde de onderdelen, terwijl ik op Plicht wachtte.

Het houten beeldje van Nachtogen had al een ereplaats op de schoorsteenmantel gekregen. Ik wilde niet riskeren het mee te nemen op deze reis. Ook had ik een halssnoer – een amulet – dat Jinna de haagheks voor me had gemaakt toen we nog bevriend waren. Ik betwijfelde of ik de amulet ooit nog zou dragen, maar voelde tevens een vreemde tegenzin om me ervan te ontdoen. Ik legde het voorwerp bij de kleren die heer Gouden me had opgedrongen. Ik bezat nog één ander sieraad: de zilveren vossenspeld die Kettricken me had gegeven. Deze droeg ik op zijn vaste plek – aan de binnenzijde van mijn hemd, op mijn hart. Ik was natuurlijk niet van plan me ervan te ontdoen. Op een ander plekje had ik een paar dingen bij elkaar gelegd die Pé misschien zou willen hebben. De meeste waren spulletjes die ik voor hem had gemaakt of

gekocht toen hij een kind was – een draaitol, een trekpop, dat soort dingen. Ik deed ze zorgvuldig in een doos met een deksel waarin een eikel was uitgesneden. Die zou ik hem geven voor we vertrokken. Ik wilde hem nog een keer zien voor ik uitzeilde.

Midden op mijn bed lag de bundel gebeeldhouwde veren die ik had meegenomen van het Strand van de Anderen. Ooit was ik van plan geweest ze aan de nar te geven, om ze in zijn houten kroon te zetten. Ik had zeker geweten dat ze daarin precies zouden passen, maar hij had er slechts een korte blik op geworpen en ze afgewezen. Ik rolde de zachte leren lap open waarin ik ze had gewikkeld, bekeek ze een voor een, en borg ze toen weer op. Wat moest ik ermee? Ten slotte stopte ik ze weg in een hoekje van mijn hutkoffer. Daar deed ik ook mijn naalden en klosjes garen in. Extra schoenen, ondergoed. Een scheermes. Beker, kom en lepel voor aan boord.

En dat was alles. Meer had ik niet in te pakken, meer hád ik ook eigenlijk niet. Ja, mijn paard Mijnzwarte, maar zij had weinig belangstelling voor mij. Ze deed braaf wat ze moest doen, maar had liever te maken met andere paarden en zou me helemaal niet missen. Ik had al geregeld dat een van de staljongens regelmatig met haar uit rijden zou gaan, en zo lang Manus stalmeester was hoefde ik niet bang te zijn dat ze misbruikt of verwaarloosd zou worden.

Gilly kwam onder het stapeltje kleren op het bed uit om me

uit te dagen. ‘Jij zult me ook wel niet missen,’ zei ik, terwijl hij deed alsof hij me in mijn vingers wilde bijten. Er waren in de geheime gangen van de Hertenhorst voldoende muizen en ratten om hem weldoorvoed te houden. Hij zou het waarschijnlijk wel lekker vinden het hele bed voor zichzelf te hebben. Hij meende tóch al dat het kussen zijn eigendom was. Ik liet mijn blik door de kamer dwalen. Was er nog iets dat ik moest meenemen? Chade had alle perkamentrollen onder zijn hoede genomen die ik uit mijn hut hierheen had gehaald. Hij had ze gesorteerd. De onschuldige waren aan de bibliotheek toegevoegd, en de andere – waarin pijnlijke waarheden stonden opgetekend – waren achter slot en grendel gelegd. Ik miste ze niet.

Ik propte het stapeltje kleren uit mijn periode als heer Goudens bediende in een van Chades oude kleerkasten. Toen kreeg ik wroeging, haalde ze er weer uit en vouwde ze een voor een netjes op voordat ik ze weer in de kast legde. Bij nader inzien, moest ik tijdens het opbergen vaststellen, waren ze lang niet zo opzichtig als ik ze in mijn herinnering had gehad. Ik besloot zelfs een aantal ervan toch maar in mijn hutkoffer te doen. Onder andere de warm gevoerde jas. Toen ik dat alles had gedaan legde ik het met juwelen bezette zwaard op het deksel van de koffer. Ik zou het meenemen als mijn wapen, had ik besloten. Ondanks het wat al te weelderige gevest, was het een prima, voortreffelijk

uitgebalanceerd wapen. Net als de man die het me had gegeven – achter het glinsterende uiterlijk ging een dodelijke doeltreffendheid schuil.
Er werd beleefd geklopt en toen zwaaide het wijnrek naar binnen. Toen Plicht behoedzaam de kamer in stapte sprong Gilly van het bed en rende provocerend naar hem toe. Hij bedreigde hem met zijn ontblote witte tandjes en wervelde om zijn voeten heen.
'Ja, ik vind het ook fijn je weer te zien,' zei Plicht ter begroeting en hij tilde het diertje met een hand op, streelde het zachtjes onder zijn keel en zette het toen weer neer. Gilly viel onmiddellijk zijn voeten aan. Plicht paste op dat hij niet op hem trapte en kwam verder naar binnen. 'Je had nog iets dat ik moest inpakken?' Met een diepe zucht liet hij zich naast me op het bed zakken. 'Ik heb mijn buik vol van inpakken,' bekende hij. 'Ik hoop dat het iets kleins is.'
'Het ligt op de tafel,' zei ik. 'En het is niet klein.'
Toen hij naar de werktafel liep – ik schaam me het te bekennen – voelde ik een moment van intense spijt en zou ik het geschenk graag ongedaan hebben gemaakt als dat nog mogelijk was geweest. Hoe kon dit voor de jongen ooit hetzelfde betekenen als het voor mij had betekend? Hij keek ernaar en toen keek hij naar mij. Geschokt, zo te zien. 'Ik begrijp het niet. Je geeft me een zwaard?'
Ik stond op en zag het besef tot hem doordringen. 'Het is je

vaders zwaard. Veritas heeft het me gegeven toen we voor de laatste keer afscheid van elkaar namen. Nu is het voor jou,' zei ik rustig.
De uitdrukking die toen op Plichts gezicht verscheen wiste elke eventuele twijfel die ik nog had compleet uit. Hij stak zijn hand uit, trok hem weer terug, keek me toen aan. Ongeloof en verwondering stonden op zijn gezicht te lezen. Ik glimlachte.
'Voor jou, zei ik. Pak het op en voel maar eens hoe het in de hand ligt. Ik heb het daarnet gepoetst en geslepen, dus wees voorzichtig.'
Hij stak zijn hand weer uit en betastte het gevest. Ik keek en wachtte, benieuwd hoe hij zou reageren wanneer hij de exquise balans van het wapen voelde. Maar hij trok abrupt zijn hand terug.
'Nee.' Het woord choqueerde me. Dan: 'Wacht hier. Alsjeblieft. Wacht op me.' Hij draaide zich om en vluchtte de kamer uit. Ik hoorde zijn voetstappen verdwijnen in de geheime gang.
Ik was perplex door zijn reactie. Aanvankelijk had hij zo opgetogen geleken! Ik liep naar de tafel en keek naar het zwaard. Vers in de olie gezet en gepoetst – het glom. Het was tegelijk prachtig en elegant, maar in het gehele ontwerp was niets te vinden dat in strijd kon komen met zijn functie. Het was een gereedschap om andere mensen te doden. Het was

voor Veritas gemaakt door Hod, dezelfde wapenmeester die mij had leren vechten met zwaard en bijl. Toen Veritas op queeste was gegaan had zij hem begeleid en was ze voor hem gestorven. Dit was een zwaard dat een koning waardig was. Waarom had Plicht het afgewezen? Ik was er zo zeker van geweest dat hij het zwaard van Veritas had willen hebben!
Ik zat voor de haard, met een beker thee in beide handen, toen hij terugkeerde. Hij had een langwerpig pakje bij zich. Hij praatte en wikkelde de doek van dat pakje al af nog voordat hij helemaal binnen was. ‘Ik weet niet waarom ik me dit niet al meteen heb herinnerd toen mijn moeder me had verteld wie je bent. Misschien omdat ik het zelf al heel lang geleden heb gekregen, waarna mijn moeder het voor me heeft opgeborgen. Kijk eens!’
Het laatste deel van de doek werd opzij getrokken en hij hield het voorwerp omhoog. Breed grijnzend nam hij het toen op een andere manier in zijn handen en bood het me aan, op zijn arm, met het gevest naar me toe gericht. Zijn ogen schitterden van voorpret en verrukking. ‘Neem het aan, FitzChevalric Ziener. Je vaders zwaard!’
Er ging een huivering door me heen en alle haartjes op mijn lichaam kwamen overeind. Ik zette mijn beker weg en stond langzaam op. ‘Chevalrics zwaard?’
‘Ja.’ Ik had niet gedacht dat zijn glimlach nóg breder kon, maar het kon.

Ik staarde naar het zwaard. Ja. Ook zonder zijn bevestiging zou ik het hebben geweten. Dit zwaard was het oudere broertje van het zwaard dat Veritas had gedragen. Het leek sprekend op het andere, maar dit exemplaar was iets groter en iets rijker versierd. En het was een beetje langer, ontworpen voor een man die iets groter was dan Veritas. Op de slagvanger was een gestileerde hertenbok afgebeeld. Het was een zwaard, besefte ik opeens, dat was gemaakt voor een prins die koning zou worden. Toen ik dat besefte wist ik, dat ik het nooit zou kunnen dragen. Niettemin verlangde ik ernaar. 'Hoe kom je eraan?' vroeg ik fluisterend.

'Patience had het, natuurlijk. Ze had het achtergelaten in Woeste Woud toen ze naar de Hertenhorst kwam. Maar toen ze na afloop van de oorlog met de Rode Kapers de rommel aan het opruimen was, zoals zij het noemde, omdat ze met haar hele huishouden naar Oversteek ging verhuizen, kwam ze het tegen. Ergens in een kast. 'Maar goed dat ik het nooit heb meegenomen naar de Hertenhorst,' heeft ze tegen me gezegd toen ik het van haar kreeg. 'Regaal zou het hebben ingepikt en verkocht. Of zelf gehouden.'

Dat was zó typerend voor Patience dat ik glimlachte. Het zwaard van een koning – in haar 'rommel'.

'Neem het aan!' commandeerde Plicht me gretig, en ik moest wel. Ik moest voelen, al was het maar één keer in mijn leven, hoe mijn hand zou rusten op het gevest dat ooit door mijn

vader was vastgehouden. Toen ik het zwaard aannam leek het bijna gewichtloos. Het rustte als een vogeltje in mijn hand. Meteen nadat ik het van Plicht had aangepakt, stapte deze naar de tafel en pakte het zwaard van Veritas op. Ik hoorde zijn kreet van tevredenheid en grijnsde toen ik zag dat hij het met twee handen vastpakte en een paar proefslagen door de lucht maakte. Dit waren échte zwaarden, geschikt om vlees te doorklieven, maar ook om ermee naar kwetsbare punten te priemen. Een poosje gedroegen we ons als jongens en bewogen onze zwaarden op alle mogelijke manieren, met grote zwaaien of kleine polsbewegingen, of op een manier die eerst de slag van een tegenstander afweerde en vervolgens uitmondde in een dodelijke houw – zoals die keer dat Plicht zich nog net op het nippertje boven de perkamenten kaarten op de tafel kon inhouden.

Chevalrics zwaard was precies op mijn maat. Dat was een zeer bevredigende constatering, al besefte ik meteen dat mijn vaardigheden voor een wapen als dit hopeloos onder de maat waren. Ik was een competente zwaardvechter, maar meer ook niet. Ik vroeg me af wat de uitgeschakelde koning gevonden zou hebben van een enige zoon die beter kon omgaan met een bijl dan met een zwaard, en eerder geneigd was gif te gebruiken dan een van die twee wapens. Het was een ontnuchterende gedachtegang, maar voordat ik er somber door kon worden verscheen Plicht aan mijn zijde. Hij

vergeleek zijn zwaard met het mijne.
'Dat van Chevalric is langer!'
'Hij was groter dan Veritas. Maar toch geloof ik dat zijn zwaard lichter is. Veritas had de kracht om zijn volle gewicht achter een slag te zetten. Daarom heeft Hod zijn wapen die stevigheid gegeven. Het zal interessant zijn om te zien welk wapen het beste bij jou past wanneer je volwassen bent.'
Hij begreep mijn bedoeling onmiddellijk. 'Fitz, ik heb je dat zwaard gegeven om het te houden! Ik meen het.'
Ik knikte. 'En ik dank je voor die gedachte, echt waar, uit de grond van mijn hart. Maar ik zal me tevreden moeten stellen met de bedoeling in plaats van de realiteit. Kijk eens goed, Plicht. Dit is een zwaard voor een koning! Niet voor een gardist, laat staan voor een moordenaar of een bastaardkind. Zie maar hier, op het gevest. Een hertenbok, groot en duidelijk. Op dat van Veritas ook, maar kleiner. Desalniettemin heb ik het gevest tijdens de hele oorlog met de Rode Kapers onder leren windsels verborgen gehouden. Iedereen die de hertenbok zou hebben gezien had meteen geweten dat ik dat wapen niet rechtmatig kon bezitten. Bij dit tweede zwaard zou dat nóg opvallender zijn.' Met spijt en respect legde ik het op de werktafel.
Plicht legde zijn wapen er zorgvuldig naast. Er kwam een koppige trek op zijn gezicht. 'Hoe kan ik mijn vaders zwaard van je aannemen, als jij dat van Chevalric niet van *mij* wilt

aannemen? Mijn vader heeft jou dat zwaard gegeven. Hij wilde dat je het hád.'
'Zeker, zeker. Op dat moment. En het heeft me vele jaren goede diensten bewezen. Nu zal het me een nog betere dienst bewijzen – als ik het in jouw handen zie. Ik weet zeker dat hij het met me eens zou zijn. Vooralsnog moeten we het zwaard van Chevalric allebei ongebruikt laten, maar als je wordt gekroond zullen je edelen die oud genoeg zijn om het zich te herinneren dát zwaard aan je zijde verwachten.'
Hij trok een lelijk gezicht. 'Had koning Vlijm geen zwaard? Wat is daar van geworden?'
'Ongetwijfeld had hij er een. Maar waar het is, daarvan heb ik geen flauw idee. Misschien had Patience gelijk en heeft prins Regaal het verkocht of gedragen, en is het na zijn dood gestolen door lijkenpikkers. In elk geval is het weg, bij mijn weten. Tegen de tijd dat je de troon bestijgt moet je 's konings zwaard dragen, dunkt me. Maar tijdens deze reis naar Aslevjal zou je het zwaard van je vader moeten dragen, denk ik.'
'Dat zal ik doen. Zullen de mensen zich niet afvragen waar ik het vandaan heb?'
'Dat betwijfel ik. We laten Chade rondvertellen dat hij het ergens voor je in bewaring heeft gehouden. Dat is vrij dicht bij de waarheid, en mensen zijn dol op dat soort verhalen. Ze zullen het maar al te graag geloven.'

Hij knikte langzaam. Toen zei hij: 'Het bederft een deel van mijn plezier, dat jij Chevalrics zwaard niet even openlijk kunt dragen als ik het mijne.'
'Ook van mijn plezier,' zei ik naar waarheid. 'Kon het maar, Plicht. Maar zo is het nu eenmaal. Ik heb een zwaard dat me door heer Gouden is geschonken, en ook dát heeft een kwaliteit die mijn vaardigheid overtreft. Dat zal ik dragen. Als ik je ooit zou moeten beschermen, zou ik dat beter met een bijl kunnen dan met een zwaard, denk ik.'
Hij keek naar het tafelblad, peinzend. Toen legde hij zijn hand op het gevest van Chevalrics zwaard. 'Tot de dag waarop je me dit zwaard teruggeeft om het te dragen op mijn kroningsdag, wil ik dat het hier bij jou blijft.' Hij haalde diep adem. 'En wanneer ik dan het zwaard van je vader overneem, zal ik mijn vaders zwaard hier bij je laten.'
Het was een geste die ik niet kon weigeren.
We praatten nog een poosje en toen vertrok hij zoals hij was gekomen, maar nu met het zwaard van Veritas bij zich. Ik maakte verse thee voor mezelf en ging aan de tafel zitten kijken naar het zwaard dat van mijn vader was geweest. Ik probeerde vast te stellen wat het voor me betekende, maar ontdekte alleen een merkwaardig soort leegte in mijn binnenste. Zelfs het feit dat hij me via het Vermogen enigszins in het oog had gehouden – naar ik niet lang geleden had ontdekt – was geen compensatie voor zijn fysieke

afwezigheid tijdens mijn hele leven. Misschien had hij van me gehouden, daar in de verte, maar Burrich was degene geweest die me discipline had geleerd en Chade had me onderwijs gegeven. Toen ik de thee op had wist ik nog steeds het antwoord niet, en eigenlijk ook niet wat precies mijn vráág was geweest. Maar ik had besloten dat ik de tijd moest vinden om nog één keer met Pé te praten voor we vertrokken. Ik ging naar bed en wist mijn kussen op Gilly te heroveren. Niettemin sliep ik slecht en zelfs die beroerde nachtrust werd verstoord. Netel kwam mijn dromen binnen als een kind dat tegen heug en meug troost zocht. Het was een eigenaardig contrast. Mijn eigen droom was dat ik over een steile helling van puin liep. Ik herinnerde me die plek van mijn verblijf in het Bergrijk. Ik werkelijkheid had ik tijdens die gevaarlijke tocht – er dreigde een lawine van stenen – het slappe lichaam van de nar in mijn armen gehad. In mijn droom droeg ik die last niet, maar de helling leek steiler en de eventuele val nog gevaarlijker. Losse steentjes schoten geniepig weg onder mijn schoenzolen en ik wist dat ik elk moment over de steile helling naar beneden kon glijden – even snel als de steentjes die links en rechts langs me heen schoten. Mijn spieren waren verkrampt van de spanning en het zweet stroomde over mijn rug. Toen zag ik vanuit mijn ooghoek een beweging. Ik draaide mijn hoofd langzaam, want abrupte bewegingen durfde ik niet te riskeren. En ik zag Netel. Ze zat doodkalm

een eindje boven me op de helling naar mijn wanhopige geploeter te kijken.
Zelf zat ze op gras en tussen bloemen. Haar jurk was groen en haar haren waren bedekt met madeliefjes. Zelfs in mijn vaderlijke ogen zag ze er meer als vrouw uit dan als kind, maar haar manier van zitten was die van een klein meisje: haar knieën opgetrokken tot onder haar kin, haar armen om haar benen geslagen. Haar voeten waren bloot en haar ogen keken bezorgd.
Dat was het contrast. Ik worstelde nog steeds om mijn evenwicht niet te verliezen op die steile helling van steenslag, maar zij, in de droom die in de mijne binnendrong, zat op een strook van een bergweide. Haar aanwezigheid op zichzélf dwong me te erkennen dat ik droomde, maar toch durfde ik mijn nachtmerrie-inspanningen niet op te geven. Was ik bang dat ik dood zou vallen of dat ik wakker zou schrikken? Ik wist het niet. 'Wat is er?' riep ik haar dus toe, terwijl ik moeizaam, voetje voor voetje vooruit probeerde te komen. Het maakte niet uit hoeveel stapjes ik zette, want het einde van de helling bleef even ver weg en Netels positie boven mij veranderde al evenmin.
'Mijn geheim,' zei ze zacht. 'Het knaagt aan me. Daarom ben ik gekomen om je advies te vragen.'
Ze zweeg, maar ik reageerde niet. Ik wist opeens dat ik haar geheim helemaal niet wilde kennen en dat ik haar ook geen

advies wilde geven. In beide gevallen zou ik me verplichten haar te helpen. Dat kon ik niet. Ik droomde dan wel, maar wist heel goed dat ik de Hertenhorst binnenkort zou verlaten. Zelfs als ik zou blijven, kon ik me niet in haar leven wagen zonder het risico te lopen het te vernietigen. Ik kon beter een vage droomverschijning aan de rand van haar bewustzijn blijven. Maar ondanks mijn stilte, sprak ze me aan.

'Als iemand haar woord geeft om over iets te zwijgen, zonder op dat moment te beseffen hoeveel verdriet dat zal veroorzaken, niet alleen aan haarzelf, maar ook aan anderen, is ze dan verplicht zich aan haar woord te houden?'

Dat was een te ernstige vraag om onbeantwoord te laten. 'Je weet zelf het antwoord,' hijgde ik. 'Een woord is een woord. Een vrouw houdt zich eraan, of het is niets meer waard.'

'Maar toen ik het beloofde wist ik niet welke problemen het zou veroorzaken. Vlot loopt rond als een half-wezen. Ik wist niet dat mama papa de schuld zou geven, en dat papa zijn toevlucht zou zoeken in de drank, omdat hij zichzelf nog schuldiger acht dan mama hem vindt.'

Ik verminderde mijn inspanningen en bleef toen staan. Het was gevaarlijk dat te doen, maar ik draaide me half om en keek haar aan. En terwijl ik dat deed besefte ik opeens, dat haar woorden me al in een ernstiger gevarenzone hadden gebracht dan het diepe ravijn dat onder me gaapte. Ik sprak behoedzaam. 'En je denkt dat je een manier hebt gevonden

om je gegeven woord te omzeilen. Namelijk door mij datgene te vertellen wat je beloofd hebt aan niemand te zeggen.'
Ze liet haar voorhoofd op haar knieën zakken. Haar stem klonk gesmoord toen ze vroeg: 'Is dat verkeerd? Je hebt gezegd dat je papa hebt gekend, lang geleden. Ik weet niet wie je in werkelijkheid bent, maar misschien ken je hem nóg. Je zou met hem kunnen praten. Je schijnt dingen te weten – zowel over hem als over Vlug. Toen mijn broer laatst was weggelopen, wist jij me te zeggen dat hij en papa veilig op weg waren naar huis. Alsjeblieft, Schaduw Wolf! Ik weet niet wat je relatie met onze familie is, maar ik weet dát er een band is. In mijn poging om Vlug te helpen heb ik ons bijna uit elkaar gerukt. Ik ken niemand anders tot wie ik me kan wenden. En ik heb Vlug nooit beloofd dat ik het jou niet zou vertellen.'
Ik keek naar mijn voeten. Ze had me veranderd – zoals alleen zij dat kon – in haar beeld van mij. Haar droom was tegen de mijne aan komen liggen en slokte hem nu op. Ik was een mannelijke wolf geworden. Mijn zwarte klauwen boorden zich in het losse steenslag. Door me op alle vier mijn poten te bewegen kon ik over de glibberige helling langzaam haar kant op klimmen. Toen ik zo dichtbij was dat ik de zoutspoortjes van haar opgedroogde tranen op haar wangen kon onderscheiden gromde ik: 'Wát te vertellen?'

Meer toestemming had ze niet nodig. ‘Ze denken dat Vlug is weggelopen om naar zee te gaan. Die schijn hebben hij en ik proberen te wekken. Kijk me niet zo aan! Je weet niet hoe erg het hier was, in die dagen. Papa was continu een onweerswolk en Vlug was al bijna even erg. De arme Vlot liep rond als een geslagen hond en schaamde zich voor elke lof die hij van papa kreeg, omdat zijn tweelingbroer er niet in deelde. En mama gedroeg zich als een feeks en vroeg iedere avond wat hun toch bezielde, en ze wilden er allebei niets over zeggen. Er was bij ons thuis geen vrede meer, helemaal geen vrede. Dus toen Vlug bij me kwam en me vroeg hem te helpen om te vluchten leek me dat een verstandig idee.’
‘Wat voor hulp heb je hem gegeven?’
‘Ik gaf hem geld. Geld dat van mezelf was, waarmee ik mocht doen wat ik wilde. Ik heb het verdiend toen ik Gossoin vorige lente met zijn lammeren heb geholpen. We wisten dat mama hem soms naar het dorp stuurde om honing of kaarsen af te leveren. En ik heb het plannetje voor hem bedacht – dat hij zou beginnen bij buren en bekenden te informeren naar havens en vissersboten en zeevaart. En ten slotte heb ik een brief voor hem geschreven, en daar papa’s naam onder gezet, zoals ik voor papa zelf wel vaker heb gedaan. Zijn ogen… Papa kan nog schrijven, maar hij kan de letters niet lezen wanneer hij ze opschrijft – want het papier is dan te dichtbij. Dus ik schrijf tegenwoordig brieven voor hem, over de

verkoop van een paard of zo. Iedereen zegt dat mijn handschrift precies op het zijne lijkt, misschien omdat hij me heeft leren schrijven…'

'Dus je schreef voor Vlug een brief waarin stond dat zijn vader hem wegstuurde en dat hij maar moest zien wat hij verder van zijn leven wilde maken,' zei ik langzaam. Elk woord dat ze had gesproken betekende een nieuwe last voor me. Burrich en Mollie maakten ruzie. Hij was weer aan de drank. Zijn gezichtsvermogen liet hem in de steek. Nu meende hij dat hij zijn zoon had verjaagd. Al deze dingen sneden door mijn hart, want ik wist dat ik er niets aan kon verhelpen.

'Het kan voor een jongen moeilijk zijn om aan werk te komen als de mensen denken dat hij van huis is weggelopen, of dat hij een leerling van iemand is, voor wie hij eigenlijk nog behoort te werken.' Ze zei het aarzelend, bij wijze van excuus voor haar vervalsing. Ik durfde niet naar haar te kijken.

'Mama pakte zes bundels kaarsen in en vroeg Vlug ze naar het dorp te brengen en het geld mee naar huis te nemen. Toen hij me gedag kwam zeggen wist ik dat hij deze kans zou grijpen. Hij kwam nooit terug.' Om haar heen bloeiden madeliefjes en een kleine bij zoemde van het ene naar het andere, op zoek naar nectar.

Ik liet de woorden langzaam tot me doordringen. 'Hij stal het geld van de kaarsen voor zijn reis?' Mijn respect voor Vlug

kelderde.
'Het was… niet echt stelen. Hij had altijd geholpen met de korven. En hij had het dringend nodig!'
Ik schudde mijn hoofd. Het stelde me teleur dat ze verontschuldigingen voor hem zocht. Maar tja, zelf had ik nooit een jonger broertje gehad. Misschien was dit iets dat alle oudere zussen gedaan zouden hebben.
'Wil je me niet helpen?' vroeg ze zielig toen mijn zwijgen lang duurde.
'Dat kan ik niet,' zei ik hulpeloos. 'Ik kan het niet.'
'Waarom niet?'
'Hoe zou ik kúnnen helpen?' vroeg ik. Het weidegras was nu stevig onder mijn vier poten en de geur van een lentedag in de heuvels omringde me. De bij zoemde vlak langs mijn oor en ik schudde mijn kop. Ik hoefde niet om te kijken om te weten dat daar het ravijn van mijn nachtmerrie nog lag te gapen. Als ik twee stappen achteruit deed zou ik weer op die glibberige helling staan.
'Praat namens mij met papa. Zeg hem dat het niet zijn schuld was dat Vlug is weggelopen.'
'Ik kan niet met je papa praten. Ik ben ver, heel ver weg. Alleen in dromen kunnen we zo grote afstanden overbruggen.'
'Kun je zijn dromen bezoeken, zoals je de mijne bezoekt? Kun je op die manier met hem praten?'

‘Nee, dat kan ik niet.’ Lang geleden had mijn vader Burrich afgeschermd van alle andere gebruikers van het Vermogen. Dat had Burrich me zelf gezegd. Chevalric was in staat geweest kracht aan hem te ontlenen voor zijn Vermogensgebruik, maar die band tussen hen beiden maakte Chevalric kwetsbaar – via Burrich – voor andere gebruikers van het Vermogen. Betekende dit, zo vroeg ik me in mijn achterhoofd af, dat Burrich ooit een zeker talent voor het Vermogen had bezeten? Of betekende het alleen dat de twee mannen zo nauw met elkaar verbonden waren dat Chevalric kracht aan Burrich had kunnen onttrekken?

‘Waarom niet? Je komt toch ook in *mijn* dromen? En je hebt hem lang geleden gekend, zei je. Als jullie ooit vrienden waren, ben je het hem dan niet verschuldigd? Alsjeblieft. Het kan zo niet doorgaan. Het betekent zijn dood! En die van mijn moeder.’ Zachtjes besloot ze: ‘Ik denk dat je het hem verschuldigd bent.’

Een bij zoemde vlak langs mijn snuit en ik sloeg ernaar met een poot. Ik concludeerde dat ik snel een einde moest maken aan dit contact met haar. Ze begon té veel gevolgtrekkingen te maken over haar vader en mij. ‘Ik kan niet in je vaders dromen komen, Netel. Maar er is misschien iets anders dat ik kan doen. Ik zou met iemand kunnen praten – iemand die Vlug kan vinden en hem naar huis kan sturen.’ Reeds terwijl ik de woorden uitsprak, zakte de moed me in mijn schoenen.

Hoe vervelend Vlug zich ook gedroeg, ik wist precies wat er zou gebeuren als hij naar Burrich werd teruggestuurd. Burrich zou zijn Wijsheid niet tolereren. Het besef versterkte mijn vastberadenheid. Dit was werkelijk niet *mijn* probleem. Vlug was Burrichs zoon en ze moesten dit samen maar uitzoeken. Ik kon er niet bij betrokken raken. Daar zouden die twee alleen maar méér schade door ondervinden.

'Dus je weet waar Vlug is? Heb je hem gezien? Gaat het hem goed, mankeert hem niets? Ik heb wel duizend keer aan hem gedacht – zo jong en dan al helemaal alleen op de wereld. Ik had me nooit door hem moeten laten overhalen! Vertel!'

'Het gaat hem goed,' zei ik samenvattend. De bij zoemde weer langs mijn oor. Nu voelde ik dat hij op mijn nek ging zitten. Ik probeerde hem met mijn poot weg te jagen, maar voelde zijn steek. Een tel later ging ik gebukt onder het gewicht van een behoorlijk zwaar dier. Ik jankte even en verzette me, maar voordat ik opnieuw adem had kunnen halen hing ik te bungelen in de kaken van de draak. Ze schudde me door elkaar – niet om me te doden, maar om me tot voorzichtigheid te manen. Ik gaf mijn verzet op en hing daar roerloos. Haar tanden zetten zich in de vacht van mijn nek. Ze drongen niet door de vacht of mijn huid heen, maar verlamden me niettemin.

Toen Netel verontwaardigd overeind sprong en naar me toe wilde komen tilde de draak me hoger op. Ik bungelde even

boven Netel en werd toen tot boven de afgrond van de voorafgaande nachtmerrie gedraaid.
'Aha!' waarschuwde de draak ons beiden. 'Verzet je niet, anders laat ik hem vallen! Wolven kunnen niet vliegen.' De woorden kwamen niet uit haar mond en keel, maar drongen regelrecht in mijn gedachten binnen. Een contact van geest tot geest.
Netel verstijfde. 'Wat wil je?' gromde ze. De blik in haar donkere ogen was spijkerhard geworden. Zelf kon ik niet reageren. De greep waarin de draak me hield stond me amper toe om adem te halen.
'Dat weet *hij* wel,' antwoordde Tintaglia, terwijl ze me lichtjes door elkaar schudde. Ik had het idee dat al mijn rugwervels van elkaar los waren geraakt. 'Ik wil alles weten wat jullie me kunnen zeggen over een zwarte draak die in ijs begraven ligt. Ik wil alles weten wat jullie me kunnen zeggen over een eiland dat de mensen Aslevjal noemen.'
'Ik weet daar helemaal niets van!' riep Netel kwaad. Ze had haar handen tot vuisten gebald. 'Laat hem los.'
'Best.' De draak liet me los en één adembenemend moment stortte ik naar beneden. Toen schoot haar kop op haar slangachtige nek naar voren en ving ze me weer op. Deze keer klemden haar kaken zich om mijn ribben. Ze beet even door, om te laten merken hoe gemakkelijk ze me zou kunnen verbrijzelen, maar liet de greep toen verzwakken. 'Wel,

wolfje, wat doe je nu?' vroeg ze.
'Niets!' hijgde ik, en toen ze weer even doorbeet blies ik alle lucht uit mijn longen, tot het allerlaatste restje toe. Het zou snel afgelopen zijn, hield ik mezelf voor ogen. Ik zou mijn leugen niet lang hoeven vol te houden. Draken zijn niet geduldig van aard; ze zou me snel doden. Ik keek naar opzij om een laatste blik op mijn dochter te werpen.
Netel leek nu veel groter te zijn geworden. Haar mond was verwrongen, ik zag haar tanden. Opeens spreidde ze haar armen. Haar haren waaiden op in een windvlaag die alleen zij kon voelen en vormden een halo rond haar gezicht. Toen wierp ze haar hoofd naar achter. 'Dit is een dróóm!' schreeuwde ze. 'En het is *mijn* droom! Ik smijt je eruit!' De laatste vier woorden sprak ze met de gebiedende autoriteit van een koningin. En voor het eerst voelde ik toen de ware kracht van het Vermogen waarover mijn dochter beschikte. Ik had er nooit echt bij stilgestaan dat haar capaciteit om dromen te scheppen en te bepalen wat er in die dromen gebeurde een manifestatie van haar talent in het Vermogen was, en dat ze er zó sterk in was.
Tintaglia wierp me naar opzij. Ik viel tollend een onafzienbare leegte in. Onder me zag ik niet het rotsachtige ravijn van mijn nachtmerrie, maar een eindeloze diepte zonder kleur of rand. Vanuit mijn ooghoek zag ik dat Netel de draak had terugveranderd tot de grootte van een bij. Daarna kneep ik

mijn ogen stijf dicht tegen de duizelingwekkende val, maar toen ik pijnlijk adem haalde om te gillen hoorde ik Netels stem zacht bij mijn oor: 'Het is maar een droom, Schaduw Wolf. En hij behoort mij toe. In mijn dromen zal je nooit iets overkomen. Doe nu je ogen open. Ontwaak in je eigen wereld.'

Een momentje voordat ik werkelijk wakker werd voelde ik de troostende zachtheid van mijn matras al onder me. Toen ik mijn ogen opende in de duisternis van mijn werkkamer was ik niet in paniek. Netel had de angel uit de nachtmerrie gehaald. Wel voelde ik opluchting. Ik zuchtte een paar keer diep en terwijl ik me weer overgaf aan de slaap, voelde ik een doezelige verwondering over de merkwaardige kracht in het Vermogen die mijn dochter bleek te bezitten. Maar toen ik even later mijn deken hoger over mijn schouders trok, nadat ik de helft van het kussen had heroverd op de fret, kwam er alsnog een diep onbehagen over me heen. Het eerste deel van mijn droom maakte me klaarwakker. Vlug had gelogen. Burrich had hem niet weggestuurd en de vrijheid gegeven. Erger nog, Vlugs vlucht had het hele gezin in ellende gestort.

Ik bleef stil liggen, met mijn ogen dicht, en probeerde vergeefs slaap af te dwingen. In plaats daarvan zette ik op een rij wat ik moest doen. De jongen behoorde naar huis gestuurd te worden, maar ik wilde niet degene zijn die dat deed. Hij zou eisen dat ik hem vertelde hoe ik wist dat hij had gelogen.

Dus. Ik zou Chade zeggen dat Burrich de jongen *niet* had weggestuurd. Het impliceerde dat ik Chade moest bekennen dat ik weer eens Vermogenscontact met Netel had gehad. Nou ja, dat zou ik bagatelliseren. Ik kon er niet onderuit, moest ik toegeven. Al mijn geheimen leken voorbestemd om na verloop van tijd uit te lekken en algemeen bekend te worden.

Zo kwam ik tot een besluit. Ik probeerde mezelf ervan te overtuigen dat ik niet méér kon doen. Ik weigerde me voor de geest te halen hoe Burrich iedere avond dronken werd, of hoe Mollie werd geteisterd – niet alleen door het zuipen van haar man, maar ook door de verdwijning van haar zoon. Ik wilde me niet afvragen hoeveel Burrich nog wel of niet kon zien. Kennelijk zo weinig, dat hij niet eens een poging had gedaan om zijn zoon op te sporen. Of dat het hem niet was gelukt.

Ik stond meteen bij het aanbreken van de dag op. Ik haalde brood en melk en ham in de wachtersruimte en nam de spullen mee naar de Vrouwentuin om te ontbijten. Ik zat er te luisteren naar het gefluit van de vogels en rook de warmte van de nieuwe dag, die de aarde koesterde. Ik heb altijd veel troost ontleend aan zulke dingen. Die morgen bevestigden ze me dat het goede van de aarde eeuwig voortduurt. Ze wekten ook een verlangen bij me op om hier te blijven, om de zomer te zien naderen en het fruit te zien zwellen aan de bomen.

Ik voelde haar komst al voordat ik haar zag. Spreeuw droeg

een ochtendjas van een bleke blauwe kleur. Haar haren hingen los over haar schouders en haar sierlijke smalle voetjes waren in simpele sandalen gestoken. Ze droeg met beide handen een beker met iets dampends erin. Ik zag haar komen en wenste dat onze relatie minder gecompliceerd had kunnen zijn. Ze zag me zitten op mijn bank onder de boom en opende haar mond in geveinsde verbazing, waarna ze een glimlach op haar gezicht bracht en naar me toe kwam. Toen ze naast me zat schopte ze haar sandalen uit en trok haar benen op, zodat ze op de bank tussen ons in lagen.

'Wel, goedemorgen,' begroette ze me. Er blonk een lichte verbazing in haar ogen. 'Ik had je bijna niet herkend, Fitz. Het lijkt alsof je tien jaar jonger bent.'

'Tom,' bracht ik haar vriendelijk in herinnering, hoewel ik wist dat ze mijn oude naam alleen had gebruikt om me van streek te maken. 'En ik heb het idee dat je gelijk moet hebben. Misschien is de dagelijkse routine van een gardist precies wat ik altijd nodig heb gehad.'

Ze maakte een sceptisch keelgeluid en nam een slok van haar beker. Toen ze weer opkeek zei ze op zure toon: 'Ik constateer dat je hetzelfde niet voor mij vindt gelden?'

'Wat? Dat je het beter zou doen als gardist?' vroeg ik quasi-argeloos, maar toen ze deed alsof ze me een schop wilde geven voegde ik eraan toe: 'Spreeuw, je ziet er voor mij altijd uit als Spreeuw. Noch ouder, noch jonger dan ik verwacht,

maar altijd als Spreeuw.'
Ze fronste haar voorhoofd, maar trok toen haar schouders op en lachte. 'Ik weet bij jou nooit of je zoiets als een compliment bedoelt of niet.' Toen boog ze zich naar me toe en snoof mijn lucht op. 'Muskus? Gebruik je tegenwoordig geurtjes, Tom Dassenkop? Als je misschien belangstelling van vrouwen wilt trekken…'
'Nee, ik draag geen geurtje. Maar ik heb vannacht bij een fret geslapen.'
Ik had naar waarheid geantwoord, en haar schaterlach verbaasde me. Even later zat ik ook te grijnzen. Ze keek me hoofdschuddend aan en ging toen zo verzitten, dat haar door de zon verwarmde dij tegen me aan drukte. 'Echt iets voor jou, Fitz. Echt.' Ze zei het op tevreden toon en vervolgde toen, loom: 'Mag ik dus aannemen dat je rouwperiode voorbij is en dat je weer een band hebt aangegaan?'
Haar woorden verduisterden die mooie lentemorgen. Ik schraapte mijn keel en koos mijn woorden voorzichtig. 'Nee. Ik betwijfel of ik dat nog ooit zal doen. Nachtogen en ik pasten bij elkaar als een dolk en een schede.' Ik keek naar een perk met kamille en zei zacht: 'Na hem kan er geen ander zijn. Het zou niet eerlijk zijn ten opzichte van het dier waarmee ik me verbond. Dat zou een surrogaat zijn, nooit een echte partner.'
Ik denk dat ze meer uit mijn woorden opmaakte dan ik erin

had gelegd. Ze legde haar arm languit op de rugleuning van de bank en liet haar hoofd erop leunen. Zo keek ze naar de hemel, tussen de takken door die ons schaduw gaven. Ik dronk de melk op die ik had meegebracht en zette de lege beker naast me. Ik wilde me juist excuseren om naar mijn ochtendles aan Vlug te vertrekken toen ze opeens vroeg: 'Heb je dan ooit overwogen om Mollie terug te nemen?'
'Wat?'
Ze draaide haar hoofd. 'Je hield van het meisje. Dat heb je tenminste altijd volgehouden. En ze heeft je kind ter wereld gebracht, tot groot nadeel van haarzelf. Ze had het tijdig uit haar lichaam kunnen verwijderen, als ze dat had gewild. Diep in haar hart moet ze dus veel voor je hebben gevoeld. Ga naar haar toe. Neem haar terug.'
'Dat is heel lang geleden. Mollie is getrouwd met Burrich. Ze hebben samen een eigen leven opgebouwd. Ze hebben zes kinderen van zichzelf,' bracht ik haar stijfjes in herinnering.
'Nou en?' Ze zocht mijn blik met de hare. 'Ik heb hem even gezien toen hij hierheen was gekomen om Vlug terug te halen. Hij was nors en grimmig toen ik hem begroette. En hij was oud. Hij loopt mank en zijn ogen raken beneveld.' Ze schudde medelijdend haar hoofd. 'Als je besloot Mollie van hem terug te nemen zou hij geen concurrentie kunnen bieden.'
'Zoiets zou ik nooit doen!'

Ze nam een slok uit haar beker en keek me van boven de rand ervan aan. ‘Dat weet ik,’ zei ze, terwijl ze de beker liet zakken. ‘Ook al heeft hij haar van je afgepakt.’
‘Ze denken allebei dat ik dood ben!’ wees ik haar terecht, op scherpere toon dan ik had bedoeld.
‘Weet je wel zeker dat je het *niet* bent?’ vroeg ze pesterig, maar toen ze mijn reactie zag kreeg ze een zachtere blik in haar ogen. ‘Ach, Fitz. Je doet nooit eens iets voor jezelf, is het wel? Je pakt nooit wat je wilt.’ Ze leunde dichter tegen me aan. ‘Denk je dat Mollie je zou hebben bedankt voor je beslissing? Denk je echt dat jij het recht had die beslissing voor haar te nemen?’ Ze boog zich een eindje naar achteren en bestudeerde mijn gezicht. ‘Je hebt haar en je kind weggegeven alsof je een goed huis had gevonden voor een puppy. Waarom?’
Ik had het mezelf zo vaak afgevraagd, dat ik over het antwoord niet hoefde na te denken. ‘Hij was de betere man voor haar. Dat was toen waar. Dat is nu waar.’
‘Heus? Ik vraag me af of Mollie dat met je eens zou zijn.’
‘En hoe gaat het tegenwoordig met *jouw* echtgenoot?’ vroeg ik botweg.
Haar blik werd ondoorgrondelijk. ‘Wie kan het zeggen? Hij is naar de heuvels om op forellen te vissen, samen met heer en vrouwe Roodeik. Zoals je weet, ben ik nooit verzot geweest op zulke uitjes.’ Ze keek me zijdelings aan. ‘Maar hun

schattige dochter Klimop lust er wel pap van. Ze ging dolgraag mee, heb ik gehoord.'
Dat was duidelijk genoeg. Ik pakte haar bij de hand. 'Het spijt me, Spreeuw.'
Ze zuchtte. 'Echt waar? Het maakt me weinig uit. Ik heb zijn naam en zijn geld om van te genieten. En hij geeft me de vrijheid voor mijn minstreelgewoonten, om te komen en te gaan naar het me belieft.' Ze hield haar hoofd schuin. 'Ik heb overwogen om me bij Plichts gevolg te voegen en mee te gaan naar de Buiteneilanden. Wat vind jij daarvan?'
Mijn maag draaide zich om bij de gedachte. Nee, nee! 'Dat zou veel erger zijn dan vissen op forellen, denk ik. Zelf verwacht ik voornamelijk veel ongemak en kou. En dat Buiteneilandse voedsel is vreselijk. Als ze je een mengsel van reuzel, honing en beenmerg geven, heb je meteen het hoogtepunt van hun cuisine.'
Ze ging met sierlijke bewegingen rechtop staan. 'En vispastei,' zei ze. 'Je bent hun vispastei vergeten. Die ze overal overheen smeren.' Ze keek op me neer en stak toen haar hand uit om een paar haarsliertjes van mijn voorhoofd te vegen. Daarna betastten haar vingertoppen het litteken op mijn wang. 'Op een dag,' zei ze zacht, 'op een dag zul je beseffen dat wij het volmaakte paar waren, jij en ik. Dat in alle tijden en op alle plaatsen waar je geweest bent *ik* de enige was die je echt heeft begrepen en niettemin van je

heeft gehouden.'
Ik keek haar met open mond aan. In alle jaren dat we elkaar hadden gekend had ze nooit over 'houden van' gesproken.
Ze liet haar vingers onder mijn kin glijden en duwde mijn mond dicht. 'We zouden vaker samen moeten ontbijten,' stelde ze voor. Toen slenterde ze weg, onder het lopen een slokje van haar beker nemend – in de zekerheid dat ik haar nakeek.
'Tja, in elk geval ben je in staat om me al mijn andere problemen een poosje te laten vergeten,' moest ik mezelf zachtjes bekennen. Daarna bracht ik mijn beker terug naar de keuken en begaf me naar de Koninginnentuin. Misschien kwam het door mijn gesprek met Spreeuw, maar toen ik op de top van de toren was gekomen, waar de jongen duiven aan het voeren was, nam ik geen blad voor de mond.
'Je hebt gelogen,' zei ik, nog voordat hij me had kunnen begroeten. 'Je vader heeft je niet weggestuurd. Je bent weggelópen. En je hebt geld gestolen om dat te kunnen doen.'
Hij keek me verbijsterd aan. Zijn gezicht trok wit weg. 'Wie… hoe weet…'
'Hoe ik dat weet? Als ik jou die vraag beantwoord, dan ook aan Chade en de koningin. Wil je dat zij weten wat ik weet?'
Ik bad dat ik hem goed had beoordeeld. Toen hij moeizaam knikte en daarna nadrukkelijk nee knikte, wist ik dat ik goed

had gegokt. Als hij de kans kreeg om naar huis terug te gaan zonder dat iemand hier te weten kwam hoe beschamend hij zich had gedragen, zou hij die kans pakken.
'Je ouders zijn ziek van de zorgen om jou. Je hebt niet het recht om mensen die van je houden zó in angst te laten zitten om je lot. Pak je spullen bij elkaar, jongen, en ga naar huis zoals je gekomen bent. Hier.' Impulsief haalde ik mijn beurs van mijn riem. 'Er zit genoeg in om je veilig thuis te brengen en om terug te betalen wat je gepakt hebt. Zorg daarvoor.'
Hij kon me niet in mijn ogen kijken. 'Ja, meneer.'
Toen hij zijn hand niet uitstak nam ik die hand in de mijne, draaide hem met de palm naar boven en legde er de beurs op. Daarna liet ik hem los. Hij staarde me aan. Ik wees naar de deur die naar het trappenhuis leidde. Hij draaide zich om, nog steeds verbluft, en liep onzeker die kant op. Met de hand op de klink bleef hij staan. 'U weet niet hoe het daar voor mij *is*,' fluisterde hij zacht.
'Jawel. Ik weet het. Veel beter dan je vermoedt. Ik denk niet dat je me gelooft, maar het is de waarheid. Ga naar huis, buig je hoofd voor wat je vader je oplegt en dien je familie tot je meerderjarig bent, zoals het een eerlijke jongen betaamt. Hebben je ouders je niet opgevoed? Hebben zij je niet het leven gegeven, voedsel op je bord gelegd, kleren om je lichaam gehangen, schoenen aan je voeten gedaan? Dan is het alleen maar billijk dat je werkkracht aan je ouders behoort tot

je wettelijk een man bent. Daarna kun je openlijk je eigen weg volgen. Je zult nog vele jaren hebben om je magie nader te ontdekken, jaren die van jezelf zijn en die je eerlijk hebt verdiend. Dan kun je leven zoals je wilt. Je Wijsheid kan zo lang wel wachten.'

Hij leunde even met zijn voorhoofd tegen de deur. 'Nee. Mijn magie zal niet wachten.'

'Ze zal wel *moeten*,' zei ik hardvochtig. 'Ga nu naar huis, Vlug. Vertrek vandaag nog.'

Hij boog zijn hoofd, duwde de deur open en vertrok. Hij sloot de deur achter zich en ik hoorde zijn voetstappen verdwijnen. Ook werd zijn aanwezigheid steeds vager in mijn Wijsheidsbesef. Ik zuchtte diep. Ik had hem weggestuurd om iets heel moeilijks te doen. Ik hoopte dat Burrichs zoon de karaktersterkte bezat om het te doen. Ik hoopte – zonder het werkelijk te geloven – dat de terugkeer van de jongen voldoende zou zijn om de breuk in het gezin te helen. Ik liep naar de kantelen en tuurde een hele poos naar de rotsen in de diepte.

Hoofdstuk 5

Vertrek

Kijk niet neer op degenen die moeten constateren dat hun sterkste Vermogenstalent bestaat uit het vormgeven van dromen. Het is een talent dat het vaakste voorkomt onder de zogeheten seuls: de afzonderlijke Vermogensgebruikers, die weliswaar niet zo effectief zijn als de leden van een coterie, maar wier unieke talent hun monarch op zeer subtiele en effectieve manieren wel degelijk van nut kan zijn. Onheilspellende dromen die een vijandige krijgsheer worden gezonden kunnen hem dwingen nog eens goed over zijn acties of voornemens na te denken, terwijl dromen van victorie en roem elke militaire leider kunnen aanvuren. Dromen kunnen een beloning zijn, dromen kunnen soms ook balsem zijn voor het hart van iemand die triest en mismoedig

is.
'Kleinere toepassingen van het Vermogen',
Treeknee.

De resterende dagen voor ons vertrek waren in een warreling van kleine taken voorbijgegaan. Toen we die avond onze kleine gereedschappen en hulpmiddelen inpakten zei ik tegen Chade dat Vlug opeens vreselijk heimwee had gekregen en dat ik hem naar huis had gestuurd, in de hoop dat hij zijn relatie met Burrich zou kunnen herstellen. De oude man knikte verstrooid bij die woorden. De jongen was wel de minste van zijn zorgen.

Tevens koos ik dat moment om hem te informeren dat Web wist wie ik in werkelijkheid was. Op die mededeling reageerde hij veel heftiger. 'Verdomme! Waarom moet je juist nú ontmaskerd worden? Alsof ik niet al meer dan genoeg zorgen aan mijn hoofd heb!'

'Ik geloof niet dat ik ontmaskerd ben,' zei ik stijfjes. 'Ik geloof dat dit een brokje kennis is dat iemand al heel lang in zijn bezit heeft gehad, en dat het pas nu naar buiten wordt gebracht om ons te prikkelen. Wat moet ik eraan doen, vindt

u?'
'Doen? Wat kun je doen?' vroeg hij hatelijk. 'Het is bekend, jongen. We kunnen alleen maar hopen dat Web ons werkelijk zo welgezind is als hij schijnt te zijn. En dat deze kennis niet al te wijdverspreid is onder de Wijzen.' Hij duwde op een leren tas die hij had volgepropt met documenten en begon de veters dicht te rijgen. 'Holly, zeg je?' vroeg hij even later. 'Denk je dat zij degene is die het Web heeft verteld?'
'Dat leek hij te suggereren.'
'En wanneer heb je haar voor het laatst gezien?'
'Jaren en jaren geleden. Toen ik een poos onder de Wijzen heb geleefd. Ze was de vrouw van Rolf.'
'Dat weet ik! Zó slecht is mijn geheugen nog niet.' Hij leek daarover na te denken, terwijl hij bezig was weer een stuk perkament op te rollen. 'Er is geen tijd,' verkondigde hij ten slotte. 'Ik zou je naar deze Holly hebben gestuurd als er tijd was geweest. Ik meen me te herinneren dat jullie vriendschappelijk afscheid van elkaar hebben genomen. Misschien is zij voor ons de snelste weg om te achterhalen aan wie ze iets heeft doorverteld, en waarom. Maar we hebben gewoon geen tijd. Denk eens met me mee, Fitz. Hoe zullen ze dit gebruiken?'
'Ik weet niet zo zeker óf Web dit wel wil gebruiken. De manier waarop hij het zei, Chade, was eerder alsof hij me wilde helpen met een persoonlijk probleem. Ik voelde

helemaal geen bedreiging van zijn kant – niet eens een snoeven met de wetenschap dat hij mijn geheim kende. Het was meer alsof hij me wilde inprenten dat ik met eerlijkheid tegenover Vlug het gemakkelijkste tot hem zou kunnen doordringen.'

'Hm.' De oude man was in gedachten verzonken. Hij knoopte een laatste tas dicht en liet zich toen op een stoel bij de tafel vallen. 'Duw de theepot eens deze kant op.' Hij schonk zich in. 'Web is een raadsel, vind je niet? De man weet ontzettend veel, en heus niet alleen de verhalen over Wijzen die hij bij de haard zit te vertellen. Ik zou hem niet een geleerde noemen, maar toch, zoals hij het zelf eens heeft uitgedrukt: voor alles waarvan hij ooit heeft besloten dat hij het moest weten, heeft hij een manier gevonden om het te leren.' Chade had een afwezige blik in zijn ogen gekregen. Kennelijk had hij al vaker gepiekerd over het raadsel dat Web voor ons was. 'Ik was niet gecharmeerd van Civils voorstel dat Plicht een coterie van Wijzen zou moeten hebben, naast onze coterie van Vermogensgebruikers. Het zal je niet zijn ontgaan dat de optie niet publiekelijk aan de orde is geweest. Toch schijnt er niettemin zoiets tot stand te zijn gekomen. Het zijn Civil Bresinga met zijn kat, die minstreel Kokkel, plus Web. Allemaal zijn ze van plan ons op deze reis te begeleiden. En ik heb het gevoel – hoewel de prins hier ongaarne over spreekt – dat ze inderdaad een soort coterie zijn geworden.

Wanneer ze allemaal in één ruimte zijn hebben ze een beslotenheid om zich heen, die mij bijna buitensluit. En Web is duidelijk het hart van die groep. Hij is eerder een priester voor de anderen dan een leider, hoe vreemd dat misschien ook klinkt. Hij commandeert niet, maar geeft raad en praat vaak over het dienen van 'de geest van de wereld' of 'het goddelijke'. Hij schijnt zich absoluut geen zorgen te maken of zulke woorden hem in een raar daglicht stellen. Zou hij ambities hebben, dan was hij een gevaarlijk persoon. Maar ik bespeur niets van ambities in hem. Vreemd. Als hij er zijn zinnen op zette, zou hij ons allemaal van ons voetstuk kunnen stoten. Maar dat doet hij niet. Het is zoals jij zegt. De schaarse keren dat hij tegen me heeft gesproken was dat steeds op een zeer indirecte manier. Hij geeft je het gevoel dat hij je tot actie aanzet, maar zegt er niet bij op wélke actie hij hoopt. Hij doet me denken aan mijn oude mentor. Die hield ervan me een brokje kennis voor de neus te houden en dan te wachten tot ik zag wat hij bedoelde, liever dan me meteen te zeggen wat het was. Hm.'

'Wel.' Ik ging de mogelijkheden zorgvuldig na en telde ze af op mijn vingers. 'Misschien wilde Web alleen dat ik eerlijk was tegenover Vlug. Enfin, nu de jongen weg is, is dat niet meer actueel. Maar misschien wil hij dat ik iederéén laat weten wie ik in het echt ben. Of misschien wil hij de Zieners laten toegeven dat de prins de Wijsheid bezit. Of – als beide

punten tegelijk tot uitvoer werden gebracht – om in feite toe te geven dat de Zieners de Wijsheid in hun bloed hebben.' Toen bevroor mijn tong. Wás dat wel zo? De laatste prins die onomstreden de Wijsheid had bezeten was de Bonte Prins geweest, en die had zelf geen nakomelingen gehad. De kroon was overgegaan naar een andere tak van de Zieners. Dus misschien had ik mijn Wijsheid van moeders kant – zij kwam uit het Bergrijk. En misschien had ik mijn Wijsheid doorgegeven toen Veritas mijn lichaam had gekaapt om er Plicht mee te verwekken. Dat was een stukje van de puzzel dat ik nooit aan Chade had gegeven, en ook niet van plán was hem ooit te geven. Veritas had zijn Vermogen gebruikt om die ene lange nacht mijn lichaam in bezit te nemen, terwijl hij me opgesloten hield in het wrak van zijn eigen lichaam en me daar liet piekeren over mijn sterfelijkheid. Hij had mijn vlees om zich heen geslagen om de jongen te verwekken en zijn Vermogen had zo laaiend gebrand dat niemand, zelfs de koningin niet, het verschil had opgemerkt. Plicht, daarvan was ik overtuigd, was de zoon van Veritas' geest. Maar nu vroeg ik me toch ongerust af of Veritas, door gebruik te maken van mijn lichaam, niet tevens een deel van mijn verfoeide magie aan zijn zoon had doorgegeven.

'Fitz,' zei Chade. Ik schrok op van zijn stem, mijn gedachten waren ver afgedwaald. 'Maak je niet zoveel zorgen. Als Web ons kwaad wilde doen, zou het niet slim van hem zijn geweest

deze kaart zichtbaar te maken. Hij gaat met ons mee op queeste, dus we kunnen hem in het oog houden. Praat met hem. Speciaal jij hebt de kans. Doe desnoods alsof je meer van de Wijsheid wilt leren. Dat zal hem voor je innemen.'
Ik zuchtte zacht. Nog meer bedrog. Ik was ziek van alle bedriegerij. Ik zei iets van die aard tegen Chade. Hij snoof spottend.
'Je bent geboren voor bedrog, Fitz. Gebóren! Net als ik, net als alle bastaarden. We zijn dubbelzinnige wezens – zonen, maar geen erfgenamen, koninklijk, maar geen prinsen. Ik had gemeend dat je het inmiddels had aanváárd!'
Ik gaf daar geen antwoord op, maar beperkte me tot: 'Ik zal tijdens de reis proberen Web beter te leren kennen. En na te gaan wat hij van plan is.'
Chade knikte bedachtzaam. 'Een schip is daarvoor een uitstekende plek. Mannen hebben tijdens een reis weinig anders te doen dan praten. En als hij zou blijken een gevaar voor ons te zijn… tja.'
Hij hoefde niet uit te spreken hoe gemakkelijk iemand aan boord van een schip een ongeluk zou kunnen overkomen. Ik had liever gehad dat hij helemáál niets had gezegd. Maar hij praatte al verder.
'Heb jij Spreeuw aangepraat dat ze moest meekomen? Ze hield voor de koningin een uitvoerige toespraak over de noodzaak dat een minstreel op passende wijze verslag zou

doen van de prinselijke avonturen.'
'Ik niet. Heeft de koningin haar toestemming gegeven?'
'Ik heb het geweigerd. Ik zei dat alle plekken op het schip van de prins al bezet waren en dat we met Kokkel al een minstreel aan boord hadden. Waarom? Denk je dat haar aanwezigheid nuttig zou zijn?'
'Nee. Ik vrees eerder dat het met deze queeste zal gaan zoals met de vorige: hoe minder van de waarheid thuis bekend wordt, hoe beter het is.' Ik was opgelucht dat Chade had geweigerd Spreeuw mee te nemen, maar tegelijk voelde een stiekem deeltje van mijn binnenste een lichte teleurstelling. Het was een gevoel waar ik me zo voor schaamde, dat ik het niet nader wenste te analyseren.
De volgende dag lukte het me Pé nog even te spreken. Het was maar een kort bezoekje en tijdens het gesprek werkte hij door. Een van de gezellen was bezig met een inlegklus en hij had Pé gevraagd de voltooide gedeelten met zand bij te schuren. Het leek me buitengewoon saai werk, maar Pé leek er helemaal in opgegaan toen ik hem benaderde. Hij glimlachte vermoeid toen ik hem begroette en accepteerde met een ernstig gezicht de spullen en afscheidscadeautjes die ik voor hem bij me had. Toen ik vroeg hoe het ging deed hij geen poging om een ontwijkend antwoord te geven. 'Svanja en ik zijn nog bij elkaar, haar ouders weten nog van niets, ik worstel nog steeds om de balans met mijn verplichtingen als

leerling in evenwicht te houden. Maar ik geloof dat het me lukt. Mijn hoop is dat ik me hier kan bewijzen en snel gezel mag worden. Als ik die status eenmaal heb, kan ik me misschien aan Svanja's vader presenteren als een huwelijkskandidaat voor zijn dochter.' Hij zuchtte. 'Ik ben doodmoe van dat stiekeme gedoe, Tom. Soms denk ik dat Svanja ervan geniet, dat het voor haar alles nog opwindender maakt. Maar zelf… wel, ik heb de zaken liever geregeld en correct. Als ik eenmaal gezel ben, zo houd ik mezelf voor ogen, kan ik alles in orde brengen.'

Ik beet op mijn tong en zei maar niet dat leerlingschap een kwestie van jaren was, niet van maanden. Hij wist het, ik wist het. Belangrijker voor mij was het feit dat de jongen zich niet wilde onttrekken aan zijn opleiding, maar er integendeel de hoop aan ontleende om ooit zijn dromen waar te kunnen maken. Wat kon ik meer van hem verlangen, als ik realistisch was? Dus ik omhelsde hem en verzekerde hem dat ik aan hem zou denken. De omhelzing die hij me op zijn beurt gaf was krachtig. Dicht bij mijn oor zei hij: 'Ik zal u niet te schande maken, Tom. Dat beloof ik. Niet te schande.'

Die middag ging ik voor het eerst aan boord van de *Meisjesgeluk*. In de Hertenhorst hadden we onze hutkoffers op een wagen geladen en achter die wagen aan waren we naar de stad gelopen. Hertenhorst maakte zich op voor het Lentefeest. Er hingen bloemenslingers aan de deurposten en

overal wapperden vlaggen. De deuren van de kroegen en herbergen stonden open, en er waaiden al muziek en de geur van feestelijk voedsel naar buiten.
Dit was onze kans om vroegtijdig aan boord van het schip te zijn en een plekje te claimen voor onszelf en onze bagage. De volgende ochtend, zo wisten we, moesten we de prins op een ceremoniële manier naar het schip escorteren. Vandaag sleepten we onze koffers aan boord en streden op het benedendek vriendschappelijk om een plekje binnen de ruimte die ons was toegewezen. Ik keek om me heen en de moed zonk me in de schoenen. Het was er donker en muf, en het stonk er naar massa's mensen in een krappe ruimte en naar het ruimwater onder de vloerplanken. Ik stootte mijn hoofd twee keer aan de lage dwarsbalken en bewoog me daarna alleen nog maar in gebukte houding door de schemering. We zouden zo ongeveer lijf aan lijf liggen, met weinig privacy en nog minder rust. De door rook donker geworden planken leken zelf een sfeer van bedruktheid uit te wasemen. Ik hoorde het water tegen de buitenkant van de romp klotsen – als om ons er fijntjes aan te herinneren dat slechts een dun laagje hout ons scheidde van de koude, natte zee.
Ik zette mijn koffer snel weg, want ik wilde al meteen graag wegwezen uit deze benauwende ruimte. Het kon me ook niets schelen op welke plek de hutkoffer werd vastgebonden. Ik

besloot zoveel mogelijk tijd op het dek, in de frisse lucht door te brengen. Ongeveer de helft van de gardisten had ervaring met dit soort reizen. Zij waren al heel blij met de omstandigheid dat we niet bij de matrozen waren ondergebracht, want die hielden ze voor dronkelappen, dieven en vechtersbazen. Persoonlijk vermoedde ik dat die matrozen ongeveer hetzelfde beeld hadden van de gardisten.
Ik haastte me dus naar het dek voor wat licht en lucht. Daar kon ik niet lang blijven, want het wemelde er van de matrozen en passagiers die het stuk voor stuk druk hadden met taken waarvoor ze vlák langs me heen moesten. Kratten met van alles erin werden vanaf de kade aan boord gehesen en dan tot boven de luiken in het dek gedraaid om in het ruim te worden gestouwd. De matrozen die niet naar elkaar schreeuwden leken allemaal gesmoord aan het vloeken te zijn op de landrotten die hun in de weg liepen.
Toen ik op de loopplank was zuchtte ik van opluchting. Maar al te spoedig zou ik aan boord van dat schip zijn opgesloten! Dan zou ik geen kant meer op kunnen. Kort nadat ik op de kade was gestapt verdween mijn opluchting als sneeuw voor de zon. Verderop stond de nar, in zijn rol als heer Gouden. Hij was ziedend. Een hele stoet van bedienden met dozen, kratten, zakken, koffers en pakjes in alle soorten en maten stond achter hem. En vóór hem, als een blokkade, stond een gekweld kijkende klerk met een stapeltje papieren in zijn

hand. Hij schudde zijn hoofd, met zijn ogen bijna dicht, terwijl heer Gouden hem belaagde.
'Ja, natúúrlijk is hier een fout gemaakt. Maar wat je schijnt te ontgaan, is dat het niet *mijn* fout is geweest. Het staat al maanden vast dat ik de prins zal vergezellen op zijn queeste. Wie kan hem beter adviseren, zou ik wel eens willen weten, dan een man als ik, die verre reizen heeft gemaakt en vele culturen heeft meegemaakt? Dus ga snel opzij. Ik zal persoonlijk een passende kajuit selecteren, omdat je beweert dat er geen voor mij is gereserveerd, en mijn reisbenodigdheden daarheen transporteren, terwijl jij je hiervandaan rept om na te gaan wie verantwoordelijk is voor deze grove nalatigheid.'
De klerk had al die tijd nee staan schudden. Hij wachtte nog even om er zeker van te zijn dat heer Gouden was uitgeraasd en toen hij sprak hoorde ik meteen dat de klerk woorden herhaalde die hij al eerder had geuit. 'Heer Gouden, ik verontschuldig me oprecht voor eventuele fouten die zijn gemaakt, maar ik kan u alleen zeggen dat ik een lijst heb gebruikt die regelrecht van heer Chade afkomstig is, en mijn instructies waren zeer expliciet. Alleen degenen die op déze lijst staan mogen aan boord van dit schip worden toegelaten. Ook mag ik mijn post hier geen moment verlaten, dus ook niet om na te gaan of er vergissingen zijn gemaakt. Mijn orders zijn op dat punt volkomen helder.'

Heer Gouden zuchtte diep. Toen hij zich omdraaide naar de bediende die achter hem stond leek zijn blik langs me heen te schieten, maar toch keken we elkaar héél even recht in de ogen. 'Zet dat neer,' beval hij zijn bediende en de man liet met enige opluchting een kistje op de grond zakken. Heer Gouden ging er onmiddellijk op zitten. Hij sloeg zijn in een groene pofbroek gestoken benen over elkaar en gebaarde gebiedend naar al zijn andere bedienden. 'Jullie allemaal! Zet de spullen neer waar jullie staan.'

'Maar… u blokkeert de… Alstublieft, heer Gouden…'

Hij negeerde de woorden van de benarde klerk. 'Hier zijn we en hier blijven we, tot deze kwestie naar genoegen is opgelost,' verklaarde heer Gouden op gekwetste toon. Hij sloeg zijn armen over elkaar, stak zijn kin naar voren en keek over het water uit alsof verder niets ter wereld hem nog interesseerde.

De klerk wierp een ongeruste blik langs hem heen. Zijn bedienden en bagage vormden een effectieve blokkering van de kade. Andere passagiers stonden er al in een kluitje achter en dragers met tonnen en kratten konden niet verder. De klerk haalde diep adem en probeerde autoritair te klinken: 'Meneer, u zult uzelf en uw bezittingen hier moeten verwijderen tot de zaak is opgelost.'

'Dat doe ik niet. Ik stel voor dat je een koerier naar heer Chade stuurt en hem de toestemming laat bevestigen mij aan

boord te laten. Met minder zal ik geen genoegen nemen.'
Mijn hart zonk in mijn schoenen. Ik wist dat heer Goudens opmerking eerder voor mij dan voor de klerk bestemd was. Hij had me gezien. Hij verwachtte dat ik me nu naar de Hertenhorst zou haasten om iets in Chades oor te fluisteren dat aan dit geschil spoedig een einde zou maken. Hij had geen reden om te vermoeden dat ik iets te maken had met het onderhavige probleem, en dat Chade absoluut niet naar me zou luisteren. Ik wendde me af van het opstootje dat hij bezig was te veroorzaken en zag dat hij me een bijna onzichtbaar knipoogje gaf. Ongetwijfeld meende hij dat heer Goudens vertrek uit Hertenhorst een van de fraaie legendes rond zijn persoon zou worden.
Ik draaide me om en liep weg. Ik kon het niet meer aanzien. Terwijl ik traag over de steile weg liep die naar de Hertenhorst leidde, hield ik mezelf voor ogen dat ik geen reden had om treurig te zijn. Heer Gouden zou uiteindelijk gewoon van die plek worden verwijderd. Niet meer en niet minder. En als we dan morgen uitzeilden zonder hem, wel, dan zou hij veilig in de stad Hertenhorst verblijven, terwijl wij allerlei ongemak en een zee van verveling tegemoet moesten zien. Niet meer en niet minder.
Niettemin sléépte de rest van die dag zich voort. Na alle dagen van drukte had ik nu eigenlijk niets meer te doen. Mijn plekje in de barak van de garde was leeg, op de kleren en het

wapen na die ik morgen zou dragen. De garde van de prins zou fraai zijn uitgedost. Onze broeken, hemden en tunieken waren allemaal in Hertenhorsts blauw. We droegen de hertenbok van de Zieners op de borst geborduurd. Ik had nieuwe laarzen, die op maat waren gemaakt en niet knelden. Ik had ze al deugdelijk ingevet tegen het vocht. Hoewel het lente was, hadden we dikke wollen jassen gekregen met het oog op de verwachte kou op de Buiteneilanden. Het zwaard dat ik van de nar cadeau had gekregen lag als een soort verwijt van hem op mijn stapeltje kleren. Ik liet het daar liggen – in de barakken, waar de eer van een man het kostbaarste was wat hij in de wereld bezat, was het volkomen veilig. Om te overleven moesten gardisten blindelings kunnen vertrouwen op hun maten.

In mijn torenwerkkamer zag het er ongeveer hetzelfde uit. Ook daar had ik niet bepaald mijn persoonlijke stempel op gedrukt. Als Chade had opgemerkt dat het nu Chevalrics zwaard was dat naast de schouw hing, had hij verkozen er niets over te zeggen. Ik bewoog me besluiteloos door de kamer en probeerde iets nuttigs te bedenken om te doen. Ik ruimde wat op – dingen op hun plaats zetten die Chade na het inpakken had laten rondslingeren. De kaarten van de Buiteneilanden en alle andere dingen die we nuttig hadden geacht waren ingepakt. Toen ik niets beters meer wist ging ik op het bed liggen en begon de fret te plagen. Maar al spoedig

had zelfs Gilly daar genoeg van. Hij vertrok om op rattenjacht te gaan. Zelf ging ik naar het stoombad, waar ik me stevig afboende en me twee keer schoor. Voor het overige was die langwerpige ruimte bijna uitgestorven. Slechts een paar veteranen hadden net als ik besloten vroeg naar bed te gaan. De anderen waren op stap in Hertenhorst om hun kroegen en hoeren vaarwel te zeggen. Ik trok de dekens hoog over me heen en staarde naar het plafond.

Ik vroeg me af hoe kwaad de nar zou zijn wanneer hij merkte dat hij was achtergelaten, en hoe hard hij zou proberen achter ons aan te komen. Chade had me verzekerd dat het hem niet zou lukken ergens in Hertenhorst passage te boeken. Hij zou eerst naar een andere haven moeten reizen, maar ook daarna zou het een massa geld kosten om een kapitein over te halen om achter ons aan te zeilen. Na zijn recente gedrag zouden zijn vrienden niet staan te trappelen om hem geld te lenen, vermoedde ik. Dus hij zou vastzitten.

En woest zijn op mij, concludeerde ik. Hij was slim genoeg. Hij zou al spoedig tot de gevolgtrekking komen dat ik achter zijn uitsluiting zat. Hoe zou hij zich voelen? Verraden. Door mij, zijn Katalysator. Chade mocht dan de orders hebben gegeven om hem van alle schepen weg te houden, maar *ik* was de enige die ten volle begreep wat zijn uitsluiting voor hem betekende. Hij zou weten dat ik had verkozen zijn leven belangrijker te vinden dan wat hij als zijn bestemming zag.

Hij zou me daar niet dankbaar voor zijn! Zijn Katalysator werd geacht hem te hélpen bij het veranderen van de koers van de wereld, niet hem tégen te werken.
Ik sloot mijn ogen en zuchtte. Ik moest verschillende pogingen doen voordat het me lukte mezelf te kalmeren. Toen ik tenslotte ergens vlak onder de oppervlakte van de slaap hing reikte ik naar Netel. Deze keer zat ze in een eikenboom. Ze droeg een jurk die was gemaakt van vlindervleugels. Ik keek naar haar op vanaf een verhoogd stukje aarde aan de voet van de boom. Ik was weer de mannelijke wolf, zoals steeds in haar dromen. 'Al die dode vlinders,' zei ik verwijtend. Ik schudde mijn kop.
'Doe niet zo gek. Het is maar een droom.' Ze ging op haar tak staan en sprong naar beneden. Ik verhief me op mijn achterpoten en opende mijn armen om haar val op te vangen, maar de vlinders van haar jurk begonnen allemaal tegelijk te fladderen en ze zweefde naar beneden, zo licht als een veertje, en landde keurig op haar voeten naast me. Ze droeg een grote gele vlinder als een soort hoedje op haar hoofd. Deze bewoog nu traag zijn vleugels. De kleur van haar jurk veranderde, want alle andere vlinders volgden traag dat voorbeeld.
'Kietelt het niet, al die kleine pootjes?'
'Nee. Het is immers maar een droom? De vervelende bijverschijnselen laat je gewoon weg.'

‘Dus je hebt nooit nachtmerries?’ vroeg ik bewonderend.
‘Toen ik heel klein was wel, denk ik. Nu niet meer. Waarom zou ik in een droom blijven die me niet bevalt?’
‘Niet iedereen kan zijn dromen controleren zoals jij dat kunt, kind. Wees maar blij met die gave!’
‘Heb jij nachtmerries?’
‘Soms. Weet je niet meer waar je me de vorige keer hebt gevonden, vlak naast dat ravijn?’
‘O. Ja, dat weet ik nog. Maar ik dacht dat het iets was wat je leuk vond om te doen. Sommige mannen zijn namelijk verzot op gevaarlijke dingen.’
‘Misschien. Maar andere mannen hebben zulke dingen meer dan vaak genoeg meegemaakt en proberen ze in hun dromen tot elke prijs te vermijden.’
Ze knikte langzaam. ‘Mijn moeder heeft soms vreselijke nachtmerries. Zelfs als ik erin naar binnen ga en zeg dat ze naar buiten moet komen, doet ze het niet. Ofwel ze wil het niet, ofwel ze kan me niet zien. En mijn vader… ik weet dat hij akelige dromen heeft, want hij schreeuwt soms in zijn slaap. Maar in zijn dromen kan ik niet binnendringen.’ Ze zweeg even om daarover na te denken. ‘Ik denk dat hij daarom weer is gaan drinken. Wanneer hij dronken is raakt hij bewusteloos in plaats van dat hij in slaap valt. Denk je dat hij zich zo verstopt voor zijn nachtmerries?’
‘Ik weet het niet,’ zei ik, en ik wenste dat ze me dit soort

dingen niet had verteld. ‘Maar ik breng je nieuws waar ze beiden misschien baat bij hebben. Vlug is op weg naar huis.’
Ze kneep haar handen samen en zuchtte diep. ‘O, dank je, Schaduw Wolf! Ik wist wel dat je me kon helpen.’
Ik probeerde streng te zijn. ‘Ik had je niet hoeven te helpen als je je gezonde verstand had gebruikt. Vlug is veel te jong om al in zijn eentje de wijde wereld in te trekken. Je had hem niet moeten helpen weglopen.’
‘Dat weet ik nu ook. Maar op dat moment wist ik het niet. Waarom kan het echte leven niet als een droom zijn? Als er in een droom iets verkeerd gaat, kun je het gewoon veranderen.’ Ze bracht haar handen omhoog en streek ermee over de voorkant van haar jurk. Opeens bestond deze uit papaverblaadjes. ‘Zie je? Geen kriebelende pootjes meer. Je hoeft de onderdelen die je kwijt wilt alleen maar te zeggen dat ze moeten gaan.’
‘Zoals je de draak hebt weggestuurd.’
‘De draak?’
‘Je weet wie ik bedoel. Ze verschijnt eerst als iets kleins, als een hagedis of een bij, en wordt dan groter, tot jij haar laat verdwijnen.’
‘O, zij.’ Ze fronste haar voorhoofd. ‘Ze komt alleen wanneer jij er bent. Ik dacht dat ze een deel was van *jouw* droom.’
‘Nee. Ze is geen onderdeel van welke droom ook. Ze is écht. Ze is zo echt als jij en ik.’ Het verontrustte me opeens dat

Netel dat zelf niet had ontdekt. Hadden onze droomgesprekken haar aan grotere gevaren blootgesteld dan ik me had gerealiseerd?
'Zo, dus ze is echt? Wie is ze dan, wanneer ze wakker is?'
'Dat zei ik toch? Een draak.'
'Draken bestaan niet,' zei ze lachend, en dat sloeg me even met stomheid.
'Geloof je niet in draken? Wie hebben de Zes Hertogdommen dan van de Rode Kapers gered?'
'Vooral soldaten en matrozen, neem ik aan. Maar het maakt weinig uit, toch? Het is al zo lang geleden.'
Ik wreef over mijn behaarde voorhoofd. 'Voor sommigen onder ons maakt het véél uit,' mompelde ik. 'Vooral voor degenen die erbij waren.'
'Dat geloof ik best. Ik heb vastgesteld dat bijna niemand een samenhangend verhaal kan vertellen over wat er precies is gebeurd om de Zes Hertogdommen te redden. Alleen dat ze vanuit de verte draken hebben gezien en dat een poosje later de schepen van die kapers vernietigd of gezonken bleken te zijn.'
'Draken hebben een eigenaardig effect op het geheugen van mensen,' legde ik haar uit. 'Ze… ze lijken herinneringen te absorberen wanneer ze in de buurt van mensen komen. Zoals een doek die geknoeid bier opzuigt.'
Ze grijnsde. 'Dat is een interessante beeldspraak. Draken als

poetsdoeken. Wel, als dat waar is, waarom heeft Tintaglia dat effect dan niet op óns beiden? Hoe komt het dat wij ons kunnen herinneren dat ze in onze dromen is verschenen?'
Ik stak waarschuwend mijn hand op. 'Laten we haar naam niet uitspreken! Ik heb geen zin om haar weer tegen te komen. En wat dat herinneren betreft, wel, misschien omdat ze ons niet in levenden lijve benadert, maar als een droomfiguur. Of misschien zuigt ze onze herinneringen niet op omdat deze draak een schepsel van vlees en bloed is, en niet…'
Ik besefte opeens met wie ik in gesprek was, en zweeg abrupt. Ik was bezig mijn mond voorbij te praten. Als ik niet oppaste legde ik haar straks nog uit hoe je met behulp van het Vermogen draken kon uithakken uit geheugengesteente, en dat *die* wezens de Ouderlingen waren waarvan in oude verhalen en liederen gewag werd gemaakt.
'Ga verder,' drong ze aan. 'Als Tintaglia niet van vlees en bloed was, wat zou ze dán voor iets zijn? En waarom stelt ze ons steeds weer vragen over een zwarte draak? Wil je zeggen dat hij óók echt is?'
'Ik weet het niet,' zei ik voorzichtig. 'Ik weet niet eens met zekerheid óf hij bestaat. Laten we daar nu verder maar niet over praten.' Vanaf het moment dat ze Tintaglia's naam had uitgesproken had ik me nerveus gevoeld. Het woord leek als een schim in de lucht te hangen – als een ijl vleugje rook van een kookvuur.

Maar wat er ook waar moge zijn van de vermeende magie in het uitspreken van een naam, déze nacht werden we ontzien. Ik wenste Netel welterusten en trok me terug uit haar droom. En bij dat vertrek kwam ik om een of andere reden in mijn oude nachtmerrie terecht en stond ik weer op die steile helling van steenslag. De steentjes rolden meteen weg onder mijn poten en ik stortte weer naar beneden, mijn dood tegemoet. Ik hoorde dat Netel me nariep: 'Verander het in vliegen, Schaduw Wolf! Maak er een droom van vliegen van!' maar ik had geen idee hoe ik dat moest doen. In plaats daarvan schrok ik wakker en schoot recht overeind in mijn bed in de barak van de garde.

Het was bijna ochtend en de meeste bedden waren nu bezet. Toch was er nog een beetje tijd om te slapen. Toen het me echter niet lukte daar gebruik van te maken stond ik op, eerder dan gewoonlijk. Geen van mijn maten verroerde zich al. Ik trok mijn nieuwe uniform aan en spendeerde enige tijd om mijn haren over te halen om niet voor mijn gezicht te gaan hangen. Ik had ze afgeschoren uit rouw om Nachtogens dood en ze waren nog onvoldoende bijgegroeid om ze achter mijn hoofd tot een soldatenvlecht te binden. In plaats daarvan bond ik ze tot een lachwekkend knotje, waarvan ik wist dat het in een mum van tijd los zou raken, waarna mijn haren tot ver over mijn voorhoofd zouden vallen. Nou ja, niets aan te doen.

Ik ging naar de wachtersruimte en at met smaak van het copieuze ontbijt dat de keuken voor ons had klaargemaakt. Omdat ik voor de anderen arriveerde was alles nog heel vers en kon ik kiezen wat ik wilde. Ik wist dat ik voorlopig afscheid moest nemen van vastelandsvoedsel, dus ik deed me royaal te goed aan warm vlees, vers brood en lekkere pap met honing en room. De maaltijden aan boord van het schip zouden afhankelijk zijn van het weer, maar de meeste bestonden uit ingezouten, gedroogde, simpel bereide eetwaren. Als het ruw weer was en de kok het stoken van een vuur te gevaarlijk vond, kregen we koud vlees en hard brood. Dat vooruitzicht maakte me niet blij.

Toen ik terugkeerde in de barak bleken de meeste gardisten juist bezig wakker te worden. Ik zag dat ze zich in hun blauwe uniformen hulden en hoorde klachten over het gewicht van de wollen jas op een mooie lentedag als deze. Chade had het nooit hardop gezegd, maar ik vermoedde dat er zich in onze compagnie minstens een stuk of vijf bevonden die meer spion dan gardist waren. Ik kon niet precies zeggen aan welke details ik merkte welke van mijn collega's mannen van Chade waren. Het was veeleer een algehele alertheid en opmerkzaamheid, waarin ze enigszins afweken van de andere gardisten.

Raadsel, een knul van rond de twintig, behoorde nadrukkelijk niet tot dat slag. Zo somber als ik was, zo opgewonden was

hij. Hij had al minstens tien keer de spiegel geraadpleegd om te kijken of zijn nogal jonge snorretje wel goed zat. Hij was degene die erop stond om me pommade te lenen voor mijn haren, want hij zou zich schamen – zo beweerde hij – op een zo mooie dag naast een boer met een ragebol te lopen. Zelf had hij zijn kleding tot in de puntjes verzorgd en nu zat hij op zijn brits ongeduldig met zijn voeten over de vloer te schuifelen en hield een constante stroom van gebabbel en vragen op gang – van plagerij over het versierde gevest van mijn zwaard tot en met de vraag of ik wel wist dat je een draak alleen maar kon doden door een pijl recht in zijn oog. Zijn overmatige energie was even irritant als een ongedurige hond, dus ik was bijna opgelucht toen Langwiek, onze nieuwe kapitein, ons gespannen kwam zeggen dat we ons buiten dienden op te stellen.

Niet dat deze order betekende dat we gereed waren om te vertrekken. Het betekende alleen dat we gereed waren om buiten in formatie te gaan staan wachten. Wachters – het woord zegt het al – besteden meer tijd aan wachten dan aan oefenen en vechten samen. Deze ochtend vormde geen uitzondering. Nog voordat we op mars gingen had ik al een zeer gedetailleerd verslag mogen aanhoren van alle drie de liaisons die Swinick de afgelopen avond en nacht voor elkaar had gekregen, mede dankzij de vele behulpzame vragen die Raadsel hem stelde. Toen we eindelijk de opdracht kregen in

beweging te komen, gingen we niet verder dan de voorhof bij de hoofdingang. Daar stelden we ons op rond het paard van de prins en zijn stalknecht, om weer een potje te wachten. Bedienden en lakeien die, net als wij, in hun beste uniformen waren gekleed om aan te geven hoe belangrijk hun meester was, voegden zich al spoedig bij ons. Sommigen hadden een paard bij de teugel, anderen een hond aan de lijn, maar de meesten stonden, net als wij, gewoon gewapend en wel in de houding.

Ik neem aan dat de prins en zijn begeleiders een soort vaarwelontbijt hadden. Wat het ook was, het duurde bijna tot het middaguur. Er liep tegen die tijd zweet over mijn rug. De wollen kraag van de mantel schuurde over mijn nek. Maar ten slotte kwamen de prins en zijn gevolg dan toch naar buiten. Plicht had vandaag geen blik voor mij over. Ik was even anoniem als zijn andere gardisten. De koningin en haar garde gingen voor ons uit en raadsheer Chade had een eigen escorte gekregen, dat meteen na ons kwam. Ik zag Civil, met zijn kat aan zijn zijde, en ik ving een glimp op van Web, die met de jonge man praatte, terwijl ze hun plaatsje in de stoet opzochten. Ondanks Chades bezwaren had de koningin aangekondigd dat ze diversen van haar ‘vrienden van het Oude Bloed’ met haar zoon meestuurde op deze missie naar de Buiteneilanden. Haar edelen hadden daar gemengd op gereageerd. Sommigen meenden dat we nu zouden zien of de

magie van het Oude Bloed ergens voor deugde, anderen mompelden dat *die* beoefenaars van de beestenmagie dan tenminste uit de Hertenhorst weg waren.
Achter hen kwamen de geselecteerde edelen die de prins mochten begeleiden – zowel om bij hem in de gunst te komen als om de handelskansen met de Buiteneilanden te onderzoeken. Degenen die met ons naar de stad zouden paraderen om daar afscheid te nemen van de prins en vervolgens het Lentefeest te vieren kwamen achteraan. Hoe ik mijn nek ook uitstak en draaide, nergens zag ik heer Gouden in de stoet die zich vormde. Tegen de tijd dat Plicht op zijn paard zat en we tot buiten de poort marcheerden leek het wel of de héle Hertenhorst ons volgde in een ware karavaan van mensen, paarden, honden en zwaarbeladen bagagekarren. Ik was dankbaar dat we nogal voorop liepen, want anders zouden we over een vertrapte smurrie van modder en mest hebben moeten marcheren.
We bereikten de schepen, maar daar was onze beproeving nog lang niet voorbij. We konden natuurlijk niet gewoon instappen en wegvaren. Welnee. De mensen van de stad hadden zich verzameld om hun prins vaarwel te zeggen. Er waren toespraken en er werden bloemen en laatste afscheidscadeaus overhandigd. Ik had min of meer verwacht heer Gouden daar met zijn bedienden en bagage nog op de kade aan te treffen, maar weer zag ik geen spoor van hem. Nu

toch vrij ongerust vroeg ik me af wat er met hem gebeurd zou zijn. Had hij toch een manier gevonden om aan boord van het schip te komen?
Ik stond tijdens al die formaliteiten te zweten. Daarna gingen we aan boord van het schip, meteen na de prins, die zich naar zijn kajuit begaf. Daar zou hij afscheidsbezoekjes krijgen van edelen die hem niet vergezelden. Degenen die wél meegingen zouden ondertussen aan boord komen en zich in hun hutten installeren. Enkelen van ons werden bij de kajuit van de prins op wacht gezet, maar de rest, onder wie ikzelf, werd benedendeks gestuurd om niet in de weg te lopen.
Daar bracht ik het restant van die miserabele ochtend zittend op mijn hutkoffer door. Boven me hoorde ik op het dek de drukke geluiden van komende en gaande mensen en dieren. Er zouden een paar paarden met ons meegaan – om cadeau gedaan te worden – en verschillende daarvan vonden dat geen prettig idee. Ergens blafte een hond aan één stuk door. Maar het meeste geluid kwam van de onophoudelijke voetstappen boven ons hoofd, en de eb en vloed van met stemverheffing gevoerde conversaties. Het was alsof je in een ton was gestopt, waar van buiten hardhandig tegenaan geslagen werd. Een schemerige, stinkende ton, verbeterde ik mezelf. De stank van het ruimwater was nu al bijna ondraaglijk. Ik lag elleboog aan elleboog met mannen die meenden dat je altijd moest schreeuwen om je verstaanbaar te maken. Ik probeerde

mijn gedachten af te leiden door over het lot van de nar te speculeren, maar dat maakte mijn gevoel van verstikking alleen maar erger. Ik liet mijn kin op mijn borst zakken, sloot mijn ogen en probeerde alleen te zijn.
Raadsel kwam op mijn koffer naast me zitten. 'Bij Eda's tieten, wat stinkt het hier beneden! Denk je dat het erger wordt wanneer we onderweg zijn en al dat ruimwater heen en weer begint te klotsen?'
'Waarschijnlijk wel.' Ik wilde daar liever niet bij voorbaat aan denken. Ik had eerder op zee gereisd, maar al die keren had ik op het dek geslapen, of tenminste vrije toegang tot het dek gehad. Hier, in dit krappe, donkere ruim, bezorgde zelfs de lichte deining van het nog aangemeerde schip me al hoofdpijn.
'Tja.' Hij schopte met zijn hakken tegen de kist en de trillingen plantten zich voort tot diep in mijn hoofd. 'Ik ben nooit eerder op zee geweest. Jij wel?'
'Een paar keer. Op kleinere schepen, waar ik licht en lucht had. Niet zoals hier.'
'Aha. Ooit op de Buiteneilanden geweest?'
'Nee.'
'Gaat het wel met je, Tom?'
'Niet echt. Te veel gedronken en te weinig geslapen vannacht.'
Het was een leugen, maar het werkte. Hij grijnsde, gaf me

een vriendschappelijke duw – waarom ik hem vervloekte – en liet me toen alleen. Het leek alsof de drukte en het lawaai me van alle kanten belaagden. Ik voelde me opeens ellendig en bang, en wenste dat ik dat zoete gebak na het ontbijt maar had laten staan. Niemand besteedde enige aandacht aan me. Mijn kraag zat te strak en Sada was al van boord, dus ze kon het niet voor me verhelpen.

'Bolle,' fluisterde ik. Opeens begreep ik wat de bron van mijn ellende was. Ik richtte me op en zoog de bedompte lucht diep naar binnen. Ik moest me inspannen om niet te kokhalzen. Toen reikte ik naar hem.

Hallo, kleine man. Gaat het een beetje?

Nee.

Waar ben je?

In een klein kamertje. Er is een rond venster en de vloer beweegt.

Dan heb je het beter dan ik. Hier is geen venstertje.

De vloer beweegt.

Dat weet ik. Maar het wordt beter. Straks zijn al die extra mensen van boord en dan maken de matrozen de zeilen los en gaan we op weg naar het avontuur. Vind je dat niet leuk?

Nee. Ik wil naar huis.

Ach, als we onderweg zijn wordt het beter. Je zult het zien.

Nee, niet waar. De vloer beweegt. En Sada zei dat ik

zeeziek zal worden.
Sada was een van de vrouwen die Plicht had gevonden om namens hem een oogje op Bolle te houden. Ik wenste dat iemand eraan zou hebben gedacht haar te instrueren de aanstaande reis positief te benaderen.
Is Sada dan bij ons aan boord? Gaat ze mee?
Nee. Alleen ik, in mijn eentje. Want Sada wordt heel erg ziek aan boord van een schip. Ze vond het vreselijk jammer voor mij dat ik mee moet. Ze zei dat elke dag op het schip voor haar wel een jáár leek. En dat er niets anders te doen is dan ziek zijn, en kotsen en kotsen en kotsen.
Helaas had Bolle geen ongelijk. Het was al laat in de middag toen de laatste afscheidnemers het schip verlieten. Ik wist even aan dek te komen, maar niet lang. De kapitein vloekte de gardisten uit en zei dat we moesten verdwijnen om zijn matrozen de ruimte te geven. Ik ving slechts een glimp op van de menigte op de kade. Vergeefs zocht ik naar een spoor van de nar. Ik had gevreesd zijn beschuldigende blik te moeten trotseren, maar dat ik hem helemáál niet zag was nog erger. Toen werd ik met de rest van de garde weer het ruim in gestuurd en de luiken gingen boven ons dicht, zodat het beetje licht en lucht dat we hadden ons ook nog werd ontnomen. Ik ging maar weer op mijn koffer zitten. De harsachtige geur van het houtwerk werd nog penetranter. Boven, wist ik, liet de kapitein ons nu door zijn sloepen bij

de kade vandaan slepen. De klotsende geluiden aan de andere kant van de romp veranderden van karakter. Op het dek schreeuwde de kapitein onverstaanbare bevelen en ik hoorde de blote voeten van de matrozen die renden om eraan te gehoorzamen.
Toen hoorde ik hoe de sloepen aan boord werden gehesen. Het hele schip leek even naar voren te kantelen en daarna veranderde het ritme van de bewegingen. Ik begreep dat de zeilen gehesen waren en dat ze zich hadden gebold in de wind. Dit was het. Eindelijk waren we op weg. Iemand kreeg medelijden met ons daar beneden en opende een luik op een kier. Het was eerder een marteling dan een troost. Ik staarde naar het smalle strookje licht.
'Ik verveel me nú al,' bekende Raadsel me. Hij stond naast mijn hutkoffer en kerfde iets in een plank van de romp.
Ik maakte een onbestemd geluid. Hij ging door met kerven.
Wel, Tom Dassenkop, we zijn op weg. Hoe gaat het daar beneden?
De prins klonk opgewekt. Tja, wat kon je anders verwachten van een jongen van vijftien die op weg was om na een zeereis een draak te doden en de hand van een narkieza te winnen? Ik voelde Chade op de achtergrond en stelde me voor dat hij naast de prins aan een tafeltje zat, met de vingers van de prins lichtjes op de rug van zijn hand gedrukt. Ik zuchtte. We hadden nog heel wat werk te doen voordat de coterie naar

tevredenheid zou functioneren. *Ik verveel me nu al. En Bolle schijnt er nogal beroerd aan toe te zijn.*
Aha. Ik hoopte al dat je zin zou hebben in een klusje. Ik zal iemand naar je kapitein sturen. Bolle staat aan de reling op het achterdek en kan wat gezelschap gebruiken. Ga jij maar naar hem toe. Dit was onmiskenbaar Chade. Hij sprak tot me via de prins.
Is hij al misselijk?
Nog niet helemaal. Maar hij heeft zoveel over zeeziekte horen praten, dat hij ervan overtuigd is dat het eraan komt.
Nou, zo kwam ik tenminste onder het dek vandaan in de frisse lucht, dacht ik wrang.
Even later riep kapitein Langwiek mijn naam. Toen ik me bij hem meldde liet hij me weten dat ik voor de bediende van de prins moest zorgen, Bolle, die ziek was en op het achterdek stond. De mannen die meeluisterden naar de opdracht grijnsden en pestten me dat ik kindermeisje moest spelen voor een gek. Ik zei dat ik liever op het dek was met één halvegare dan opgesloten in het ruim met een halve compagnie van zulke lui. Ik was blij dat ik over de trap naar boven mocht, de frisse zeelucht in.
Bolle stond inderdaad op het achterdek. Hij hield de reling vast en keek mistroostig in de richting van Hertenhorst. Het zwarte kasteel op de top van de kliffen werd al snel kleiner.

Civil stond naast de kleine man, met zijn jachtkat aan zijn voeten. Noch hij, noch de kat leek blij dat ze aan boord waren en toen Bolle zich naar voren boog en braakgeluiden begon te maken legde de kat zijn oren plat naar achteren.
'Ik ben hier, Tom Dassenkop,' zei ik tegen Bolle. 'Het komt nu wel goed, geloof me maar.' Civil gaf me een beleefd knikje – edelman naar gardist. Als altijd nam hij me vervolgens onderzoekend op. Hij wist dat ik niet was wat ik leek. Ik had destijds in Hertenhorst zijn leven gered toen hij in handen van de Bonten was. Hij moest zich nog steeds afvragen hoe het kwam dat ik hem opeens te hulp was gesneld. Wel, dat zou hij zich zijn leven lang *blijven* afvragen, zoals ik me moest blijven afvragen hoeveel Laudwine hem had verteld over mij en heer Gouden. We hadden er nooit met elkaar over gepraat en ik was dat nu ook niet van plan. Ik maakte mijn blik ondoorgrondelijk en boog.
'Ik ben hier om mijn plicht te doen, meneer.' Mijn toon was neutraal en respectvol. Meer niet.
'Ik ben blij je te zien. Wel, Bolle, je bent nu in goede handen. Ik ga terug naar mijn hut. Ik hoop dat je je straks beter voelt.'
'Ik ga dóód,' antwoordde Bolle ontdaan. 'Ik ga mijn ingewanden uitkotsen en dan ga ik dood.'
Civil gaf me een meelevende blik. Ik deed alsof ik het niet zag en ging naast Bolle aan de reling staan. Hij boog weer ver naar voren en forceerde braakgeluiden. Ik hield hem vast aan

de achterkant van zijn jas. Tja. Het avontuur van een zeereis…

Hoofdstuk 6

Droomreis

... andere toepassingen van de beestenmagie. Onwetenden geloven dat de Wijsheid uitsluitend gebruikt kan worden om menselijke wezens in staat te stellen met dieren te spreken (woorden onleesbaar wegens schroeiplekken) en gedaantewisseling met kwade bedoelingen. Gunrody Lian, de laatste man die voor de rechtbank openlijk heeft toegegeven dat hij de Wijsheid bezat (hier is een groot fragment door brand verdwenen) en ook om de geest te genezen. Ook van beesten, zo beweerde hij, kon hij instinctieve kennis omtrent geneeskrachtige kruiden loskrijgen, en ook voorzichtigheid met betrekking (hier eindigt dit fragment. De volgende rol begint na schroeigaten als volgt:) ... legde zijn handen op haar hoofd, hield het stevig vast en keek haar in de ogen. Zo stond hij

over haar heen gebogen, terwijl de akelige chirurgische ingreep plaatsvond. Zij wendde haar blik geen moment van hem af, noch slaakte ze ook maar één kreet van pijn. Dit heb ik met mijn eigen ogen gezien, maar… (hier weer een schroeiplek. De volgende woorden kunnen misschien worden gelezen als:) durfde het niet te zeggen.

Uit Valsters poging om de zogeheten 'Wijsheidsrol' van Vermogensmeester Goedgedaan te reconstrueren (fragmenten gevonden achter een muur in de Hertenhorst).

Ik hield het helemaal tot de volgende ochtend vol voordat ik zelf moest overgeven. Ik was de tel kwijtgeraakt van het aantal keren dat ik Bolle had moeten vasthouden omdat hij zich naar voren boog en hulpeloos boven de zee hing te kokhalzen. De plagerijen van de matrozen waren niet echt behulpzaam en als ik Bolle alleen had durven laten zou ik een paar van die lui voldoening hebben gevraagd. Er was sprake van méér dan slechts spot voor een landgenoot die toevallig geen maag had voor de bewegingen van een schip. Er klonk

een lelijke ondertoon in door – als van kraaien die een eenzame adelaar durven te belagen. Bolle was anders. Hij was een zwakbegaafd iemand met een raar, misvormd lichaam, en ze genoten van zijn ellende, zwelgend in het besef dat zij superieur waren aan hem. Naarmate de avond en de nacht vorderden en andere ongelukkigen zich aan de reling bij ons voegden, was het steeds Bolle die het mikpunt bleef van hun spot.

Dat hield even op toen de prins en Chade voor een kleine avondwandeling op het dek verschenen. Geen van beiden leek last te hebben van het schommelen van het schip. De prins leek daarentegen opgefleurd door de frisse zeewind en het besef dat hij bevrijd was van de Hertenhorst. Het was algemeen bekend dat Bolle een lieveling van de prins was en niemand durfde iets te zeggen over het feit dat hij kwam kijken hoe zijn bediende het maakte. Terwijl hij naast Bolle stond en zachtjes met hem praatte, legde Chade zijn hand zodanig op de reling dat deze zogenaamd per ongeluk de mijne raakte. Hij stond met zijn rug naar me toe en luisterde ogenschijnlijk naar de prins en Bolle.

Hoe gaat het met hem?

Ziek als een hond, ellendig. Chade, de manier waarop de matrozen hem bespotten helpt ook niet bepaald.

Daar was ik al bang voor. Maar als de prins het merkt en verwijten gaat uiten, krijgen ze ook nog eens op hun kop

van de kapitein. Je weet wat er dan volgt.
Ja. Dan gaan ze manieren zoeken om het stiekem op Bolle af te reageren.
Precies. Probeer het voorlopig te negeren. Ik denk dat het zal verminderen wanneer ze langer gewend zijn aan zijn aanwezigheid. Kan ik je iets laten brengen?
Een paar dekens. En een emmer zoet water, dan kan hij zijn mond spoelen.
Zo bleef ik tijdens die lange en vermoeiende nacht aan Bolles zijde om hem te beschermen tegen fysieke pesterij en om te voorkomen dat hij in zijn wanhoop van boord viel. Twee keer heb ik geprobeerd hem terug te brengen naar zijn hutje, maar beide keren kwamen we niet verder dan vijf stappen van de reling voordat hij begon te kokhalzen. Zelfs toen hij absoluut niets meer in zijn maag had weigerde hij naar binnen te gaan. De zee werd in de loop van de nacht steeds ruwer en tegen de ochtend werden we niet alleen doorweekt door het rondvliegende schuim van de golven, maar ook door een striemende regen. We waren nat, we hadden het koud en we voelden ons beroerd. Toch weigerde hij zijn plek bij de reling te verlaten. ‘Je kunt in een emmer spugen,’ zei ik tegen hem. ‘Binnen. Daar is het tenminste warm.’
‘Nee, nee, ik ben te ziek om me te bewegen,’ kreunde hij herhaaldelijk. Ik voelde dat hij zijn hele geest had gefixeerd

op zijn zeeziekte, met een soort vastberadenheid om zich zo ellendig mogelijk te voelen. Ik wist geen manier om daarmee om te gaan, dus ik liet hem maar aanmodderen in de hoop dat het zou overgaan. Als hij het maar koud genoeg kreeg, zou hij vast wel mee naar binnen willen.

Kort na de dageraad kwam Raadsel me iets te eten brengen. Ik begon te vermoeden dat deze argeloze en vriendelijke jongeman misschien tóch voor Chade werkte en bedoeld was om me te helpen. Zo ja, dan had ik dat liever niet, maar toch was ik blij met het pannetje moes dat hij me kwam brengen. Bolle had honger, ondanks zijn misselijkheid, dus we deelden het voedsel met elkaar. Dat was een fout, want toen ik zag hoe het Bolle kort daarna alweer verliet, kwam mijn maag acuut op het idee om dat voorbeeld te volgen. Dat incident was het enige dat Bolle die ochtend even opvrolijkte.

'Zie je wel? Iedereen wordt ziek. We moeten nu terugkeren naar Hertenhorst.'

'Dat gaat niet, kleine man. We moeten doorvaren naar de Buiteneilanden, want de prins moet een draak de kop afslaan om de hand van de narkieza te winnen.'

Bolle zuchtte diep. Hij rilde van de kou, ondanks de dekens die om hem heen waren geslagen. 'Ik mág haar niet eens! Ik geloof dat de prins ook niet dol op haar is. Laat haar die hand maar *houden*. Laten we naar huis gaan. Die draak mogen ze óók houden!'

Op dat moment was ik het graag met hem eens, maar dat durfde ik niet te zeggen.
'Ik heb de pest aan álles aan boord van dit schip,' draafde hij door. 'En ik heb de pest aan het schip zelf. Ik zou willen dat ik nooit hierheen was gekomen!'
Vreemd, hoe een man zó aan iets gewend kan raken, dat hij het niet meer opmerkt. Pas toen Bolle die woorden uitsprak besefte ik opeens dat ze volledig overeenkwamen met zijn woeste Vermogenslied. De hele nacht had het tegen mijn muren gebeukt – een lied dat was gemaakt van klapperende zeilen, knarsende touwen en krakende planken, en het klotsen van de golven tegen de romp. Bolle had die geluiden getransformeerd tot een lied van woede en angst, van ellende en kou en verveling. Hij had alle negatieve emoties die een zeeman voor een schip kan hebben tot een geheel gebundeld, en dat schalde hij nu uit als een woedend krijgslied. Ik kon mijn afschermingswanden oprichten en me bewust blijven van zijn lied, zonder er door beïnvloed te worden. Sommigen van de zeelieden aan boord van de *Meisjesgeluk* waren echter niet zo fortuinlijk. Niet allemaal waren ze gevoelig voor het Vermogen, maar degenen die het wél waren moesten zich bijzonder rot voelen. En in deze krappe ruimten zou dat al spoedig overslaan op hun collega's.
Ik nam even de tijd om de matrozen aan het werk te zien. De huidige ploeg verrichte effectief zijn taken, maar leek iets

wrokkigs over zich te hebben. Hun competentie leek tegelijk iets driftigs te hebben en de stuurman, die momenteel de opdrachten verstrekte, leek met een adelaarsoog op zoek te zijn naar het kleinste foutje of moment van ledigheid van zijn mannen. De gemoedelijkheid die ik tijdens het laden van het schip had opgemerkt was verdwenen en ik voelde een onderhuidse onenigheid groeien.
Ze waren als een nest horzels dat de bijlslagen al voelde waarmee op de stam van hun boom werd ingehakt. Ze waren opgeschrikt tot een zoemende kwaadheid, waarvoor ze tot nu toe geen doelwit hadden gevonden. Als deze vage, maar algemene woede bleef aanzwellen, zouden we te maken krijgen met vechtpartijen tussen de matrozen of gardisten onderling, of met elkaar. Of zelfs met een muiterij. Het was alsof ik zag hoe een ketel water aan de kook werd gebracht. Als ik niets deed zouden we allemaal brandwonden oplopen.
Bolle. Je muziek is momenteel erg luid. En om erg bang van te worden. Kun je andere muziek maken? Iets zachts, zoals je moederlied?
'Dat kan ik niet!' Hij kreunde de woorden en zond ze me tegelijk toe via het Vermogen. *'Ik ben te ziek!'*
Bolle, je maakt de matrozen doodsbang. Ze weten niet waar de muziek vandaan komt. Ze kunnen haar niet echt horen, maar sommigen voelen haar – al is het maar een beetje. Ze raken erdoor van streek.

'Dat kan me niets schelen. Ze behandelen me tóch maar gemeen. Ze moeten ervoor zorgen dat dit schip terugkeert.'
Dat kunnen ze niet, Bolle. Ze moeten de kapitein gehoorzamen en de kapitein moet doen wat de prins hem opdraagt. En de prins moet naar de Buiteneilanden gaan.
'Prins moet zeggen dat we terugkeren. Ik stap in Hertenhorst van boord en blijf thuis.'
Maar we hebben je nódig, Bolle.
'Ik ga dood, denk ik. We moeten terug.' En na die woorden zwol zijn muziek aan in een crescendo van angst en wanhoop. Vlakbij waren een paar matrozen bezig geweest meer zeil bij te zetten. Ze hesen touwen omhoog en hun losse broeken van zeildoek fladderden in de wind, zonder dat ze zich daar iets van aantrokken. Maar nu opeens Bolles desperate kakofonie in hun geest binnendrong raakte hun ritme verstoord en toen de voorste man meer gewicht te tillen kreeg dan waarop hij had gerekend stortte hij bijna naar beneden. Hij vloekte zijn makkers stijf, maar samen hadden ze de touwen snel weer onder controle. Ik had echter genoeg gezien.
Ik zocht de prins met mijn geest. Hij zat in zijn hut met Civil een stenenspelletje te spelen. Gehaast gaf ik het probleem aan hem door. *Kun je Chade inlichten?*
Niet gemakkelijk. Hij is vlakbij, zit naar ons spel te kijken, maar dat geldt ook voor Web en zijn jongen.

Heeft Web een jongen?
Die jongen Vlug.
Is Vlug de Wijze aan boord?
Ken je hem? Hij kwam met Web mee en schijnt hem te dienen zoals een page een meester dient. Waarom? Is het belangrijk?
Alleen voor mij, bedacht ik. Ik trok een grimas van frustratie.
Van later zorg. Maar licht Chade zo snel mogelijk in. Kun je Bolle bereiken en hem tot kalmte manen?
Ik zal het proberen. Verrek! Je hebt me afgeleid en nu heeft Civil gewonnen!
Ik denk dat dit ietsje belangrijker is dan een spelletje met de stenen! liet ik hem gepikeerd weten, waarna ik ons contact verbrak. Bolle zat aan mijn voeten op het dek met gesloten ogen zielig heen en weer te deinen. Zijn muziek was een akelige begeleiding van dat ritme. Dat was trouwens niet het enige waar ik misselijk van was. Ik had Netel gezegd dat haar broer op weg was naar huis. En dat was niet zo. Daar moest ik iets aan doen, maar wat kon ik tegen haar zeggen? Ik zette het van me af als iets waar ik toch niet meteen iets aan kon verhelpen. In plaats daarvan hurkte ik naast Bolle.
'Luister naar mij,' zei ik zacht. 'Je muziek bereikt de matrozen. Ze begrijpen niet wat het is en ze raken erdoor van streek. Als het nog lang doorgaat, kunnen ze…'
En op dat moment zweeg ik. Ik wilde hem niet bang maken

voor de matrozen. Angst is een degelijke bodem voor haat. ‘Alsjeblieft, Bolle,’ besloot ik hulpeloos, maar hij voelde zich ellendig en keek koppig over de golven uit.
De ochtend verstreek, terwijl ik wachtte op hulp van Chade. Ik vermoedde dat Plicht geruststellende boodschappen naar hem stuurde, maar Bolle negeerde ze onbewogen. Ik keek naar de schepen die al vanaf Hertenhorst achter ons aan voeren: drie kraken, die als een rijtje dikke eenden in het water lagen. Ook waren er nog twee kleine scheepjes – pinassen. Deze waren meegegaan om boodschappen tussen de grotere schepen uit te wisselen en om de edelen onderweg in staat te stellen bij elkaar op bezoek te gaan. Die kleinere boten – eigenlijk waren het grote sloepen – konden zowel met zeilen als met roeiriemen worden voortbewogen, en waren veel wendbaarder in drukke havens. Alles bij elkaar was het een behoorlijk grote vloot die op weg was naar de Buiteneilanden.
De regen verminderde tot een druilerig niveau en hield toen helemaal op, maar de zon bleef nog achter wolken verscholen. De wind was constant. Ik probeerde Bolle een paar positieve gedachten mee te geven. ‘Kijk eens hoe snel we nu over het water glijden. We zullen al heel gauw bij de Buiteneilanden zijn. Lijkt het je niet opwindend om eens een nieuw land te zien?’
Maar Bolle antwoordde slechts: ‘Hij blaast ons steeds verder

van huis weg. Breng me meteen terug!' Raadsel bracht ons een middagmaaltje van hard brood, gerookte vis en waterig bier. Ik denk dat hij blij was even op het dek te zijn. De garde werd geacht beneden te blijven, om de zeelui niet voor de voeten te lopen. Niemand had hardop gezegd dat hoe meer ze ons uit elkaar hielden, hoe kleiner de kans was dat er vechtpartijtjes zouden uitbreken – maar we wisten het allemaal. Ik zei weinig, maar Raadsel praatte voor twee en deelde me mee dat ook de gardisten onder het dek helemaal uit hun gewone doen waren. Sommigen waren zeeziek, terwijl ze dat nooit eerder in hun leven geweest waren, naar ze beweerden. Dat was geen goed nieuws voor mij. Ik at iets en wist mijn voedsel deze keer binnen te houden, maar ik kon Bolle niet overhalen om zelfs maar even te knábbelen aan zijn stuk brood. Raadsel nam onze borden mee en liet ons weer alleen. Ik probeerde Bolle te verleiden om naar de kajuit van de prins terug te keren, maar ook dat weigerde hij. Dus ik bleef bij hem en doorstond de blikken – de spottende en de wrokkige – die de matrozen aan dek onze kant op bleven sturen.

Toen Chade en de prins eindelijk kwamen opdagen, waren mijn ongeduld en woede afgekoeld tot een doffe berusting. Terwijl de prins met Bolle praatte maakte Chade me snel duidelijk hoe moeilijk het voor de prins en hem was geweest om met hen beiden uit de kajuit weg te komen. Behalve Web,

Civil en Vlug waren er maar liefst drie andere edelen op bezoek geweest, en ze waren allemaal lang gebleven om met hem te praten. Zoals Chade eerder had opgemerkt, was er aan boord weinig anders om de tijd te doden en de edelen die de prins begeleidden deden dat om bij hem een wit voetje te halen. Ze zouden elke kans aangrijpen.

'Tja. Wanneer gaan we verder met onze Vermogenslessen?' vroeg ik hem zachtjes.

Hij trok een lelijk gezicht. 'Ik betwijfel of we daar veel tijd voor kunnen vrijmaken. Maar ik zal zien wat ik kan doen.'

De prins leek bij Bolle even weinig succes te hebben als ik had gehad. Bolle staarde gemelijk voor zich uit, terwijl de prins met ernstige, dringende woorden op hem in praatte.

'Enfin, in elk geval is het ons gelukt te vertrekken zonder heer Gouden,' merkte ik tegen Chade op.

Hij schudde zijn hoofd. 'Dat was veel moeilijker dan ik had gedacht. Ik neem aan dat je hebt vernomen dat hij heeft geprobeerd de toegang tot het schip te blokkeren? Hij gaf het pas op toen de stadsgarde kwam en hem arresteerde.'

'U hebt hem laten arrestéren?' Ik was diep geschokt.

'Nou, kalm maar, jongen. Hij is een edelman en zijn overtreding is van vrij lichte aard. Hij zal daar veel beter worden behandeld dan jij destijds. En ze houden hem maar twee of drie dagen vast, tot alle schepen met bestemming de Buiteneilanden hoog en breed zijn vertrokken. Dit leek me de

gemakkelijkste manier om het aan te pakken. Ik wilde niet dat hij naar de Hertenhorst zou komen om mij aan te spreken, of om een gunst van de koningin te vragen.'
'Zij weet waarom we dit hebben gedaan, hoop ik?'
'Jazeker. Maar het bevalt haar niet. Ze vindt dat ze de nar veel verschuldigd is. Maar maak je geen zorgen. Ik heb allerlei hindernissen aangebracht die het heer Gouden moeilijk, zo niet onmogelijk zullen maken een audiëntie bij haar te krijgen.'
Ik had niet gedacht dat mijn stemming nóg dieper kon zakken, maar dat gebeurde nu toch. Het idee dat de nar in de gevangenis zat en straks zou worden genegeerd door de koningin was afschuwelijk. Ik wist precies hoe Chade dat zou hebben aangepakt: een woordje hier, een hint daar dat de nar niet meer bij hare majesteit in de gunst was. En tegen de tijd dat hij uit de nor kwam zou hij een sociale paria zijn geworden. En dan ook nog zonder een duit. Met een berg schulden.
Ik had hem alleen veilig achter willen laten, niet in déze ellende willen brengen. Ik zei het tegen Chade.
'Ach, maak je over hem maar geen zorgen, Fitz. Je doet soms alsof niemand zich kan redden zonder jou. Hij is erg capabel, erg vindingrijk. Hij redt zich wel. Als ik minder had gedaan, hadden we hem nu in ons kielzog gehad.'
Het mocht dan waar zijn, maar ik vond het een schrale troost.

‘En die zeeziekte van Bolle kan niet lang meer duren,’ liet Chade me op montere toon weten. ‘Daarna zal ik duidelijk maken dat Bolle zich erg aan je heeft gehecht. Dat geeft je een mooi excuus om vaak bij hem te zijn, soms zelfs in zijn hutje, dat grenst aan de kajuit van de prins. Misschien krijgen we daar dan af en toe de gelegenheid voor enig overleg.’
‘Misschien,’ zei ik dof. Ondanks de inspanningen van de prins was Bolles muziek nog steeds oorverdovend. Ze werkte me op mijn zenuwen. Door me bijzonder in te spannen kon ik mezelf duidelijk maken dat Bolles misselijkheid niet de mijne was, maar het was een inspanning die ik telkens opnieuw moest opbrengen.
‘Weet je zeker dat je niet mee wilt komen naar de kajuit?’ vroeg de prins hem.
‘Nee. De vloer gaat op en neer.’
De prins keek verwonderd. ‘Het dek hier gaat óók op en neer.’
Nu was het Bolles beurt om verwonderd te kijken. ‘Nee, niet waar. Het schip deint op en neer op het water. Dat is niet zo erg.’
‘Juist.’ Plicht had kennelijk de hoop opgegeven dat hij zoiets aan Bolle kon uitleggen. ‘Hoe dan ook, je zult er binnenkort aan gewend zijn en dan gaat de zeeziekte vanzelf over.’
‘Nee, niet waar,’ sprak Bolle hem met een grafstem tegen. ‘Sada heeft gezegd dat iedereen dat tegen mij zal zeggen,

maar dat het niet waar is. Zij werd telkens ziek wanneer ze aan boord van een schip ging, en het ging nooit over. Daarom wilde ze niet met me mee komen.'
Ik begon een hekel te krijgen aan die Sada, terwijl ik haar niet eens kende.
'Nou, dat heeft Sada dan mis,' verklaarde Chade resoluut.
'Nee, hoor,' antwoordde Bolle stijfkoppig. 'Kijk maar. Ik ben nog steeds ziek.' En hij boog zich over de reling en kokhalsde demonstratief – zonder dat er iets naar buiten kwam. Ik stak mijn arm uit om hem bij de achterkant van zijn tuniek vast te pakken. Ik voelde me stokoud.
'Hij komt er wel overheen,' zei Chade, maar hij klonk minder zelfverzekerd dan daarnet.
'Hebt u geen kruiden die hem kunnen helpen?' vroeg ik hem toen ze wegliepen. 'Gember misschien?'
Chade bleef staan. 'Een uitstekend idee, Dassenkop. Ik geloof dat ik daarvan iets bij me heb. Ik zal de kok vragen sterke gemberthee te maken. Die stuur ik dan naar je toe.'
Toen de thee werd gebracht bleek deze meer naar valeriaan en slaapmelisse te ruiken dan naar gember, maar ik was het met de achterliggende gedachte van Chade volkomen eens. Misschien was slaap de beste remedie tegen Bolles vastberaden zeeziekte. Toen ik hem de thee gaf beweerde ik dat deze een oud zeemansmiddel tegen misselijkheid was en dat het hem gegarandeerd zou helpen. Hij bekeek het drankje

met veel wantrouwen. Mijn woorden legden natuurlijk lang niet hetzelfde gewicht in de schaal als die van Sada. Hij nam een slokje, stelde vast dat de gembersmaak hem beviel en dronk toen de rest van de beker half leeg. Helaas spuwde hij die hele oogst even later weer even gulzig uit. Een deel spatte zijn neusgaten binnen en de gember prikkelde zijn gevoelige huid zodanig, dat hij hierna geen slok meer wilde nemen, zelfs geen kleintje.

Ik was pas twee dagen aan boord. Het leken al zes maanden.

De zon brak eindelijk door de wolken, maar de wind en het rondspattende schuim van de golven slorpten alle warmte op. Bolle, in een klamme deken gewikkeld, was in een onrustige slaap gevallen. Hij kronkelde en kreunde onder invloed van zijn nachtmerries en op de maat van zijn aanhoudende lied van de zeeziekte. Ik zat naast hem op het natte dek en sorteerde mijn zorgen tot nutteloze hoopjes. Zo trof Web mij daar aan.

Ik keek naar hem op en hij knikte ernstig. Toen ging hij aan de reling staan en hief zijn blik naar de hemel. Ik volgde zijn blik en zag een zeevogel loom door de lucht zeilen. Ik had het dier nooit eerder gezien, maar wist dat het Risico moest zijn. De Wijsheidsband tussen Web en de meeuw leek een weefsel van blauwe lucht en woelig water, dat tegelijkertijd kalm en vrij was. Ik koesterde me aan de rand van hun gedeelde vreugde over deze dag en probeerde te negeren dat ergens in

een hoekje van mijn geest een bekend gevoel van eenzaamheid werd geprikkeld.
Pas toen mijn spieren zich ontspanden besefte ik hoe verkrampt ik was geweest. Bolle zakte dieper weg in zijn slaap en zijn gezicht keek iets minder nors. De wind in zijn Vermogenslied kreeg een minder onheilspellende klank. De kalmte die door Web werd uitgestraald had kennelijk ons beiden beïnvloed, al drong dat slechts langzaam tot me door. Zijn serene warmte omhulde me als een deken en dempte mijn zorgen en mijn vermoeidheid. Het was geen Wijsheid, het was ook geen Vermogen. Dit was zo simpel en natuurlijk als ademhalen. Ik merkte dat ik naar hem glimlachte en dat hij de glimlach beantwoordde. Zijn tanden blonken wit tussen zijn baardharen.
'Het is een mooie dag om te bidden. Maar dat geldt voor de meeste dagen, natuurlijk.'
'Was dat wat je deed? Bidden?' Toen hij had geknikt vroeg ik: 'Wat smeek je de goden dan af?
Hij trok zijn wenkbrauwen op. 'Smeken?'
'Gaat het daar dan niet om, bij bidden? Dat je de goden bedelt om je te geven wat je wenst?'
Hij lachte, diep en galmend, als de wind – maar vriendelijker. 'Ja, sommige mensen bidden zo, neem ik aan. Ik niet. Niet meer.'
'Hoe bedoel je?'

‘Nou, kinderen bidden op die manier. Om een pop terug te vinden. Of om te vragen dat vader met een goede vangst aan vissen naar huis zal komen. Of dat niemand zal merken dat ze een klusje hebben verwaarloosd. Kinderen denken dat ze precies weten wat het beste voor ze is, en ze schromen niet de goden daar rechtuit om te vragen. Maar ik ben al vele jaren een man en ik zou me moeten schamen als ik ondertussen nog steeds niet beter wist.’

Ik liet me in een gemakkelijke houding zakken, met mijn rug tegen de reling. Als je een beetje gewend bent aan het schommelen van het schip kun je een rustgevende positie vinden. Mijn spieren hadden zich tot dan toe verzet en al mijn ledematen deden me pijn. ‘Aha. Hoe bidt een mán dan?’

Hij keek geamuseerd op me neer en kwam toen naast me zitten. ‘Weet je dat niet? Hoe bid jij dan?’

‘Ik bid niet.’ Toen dacht ik even na en lachte hardop. ‘Tenzij ik doodsbang ben. Dan bid ik als een kind, zou ik zeggen. Haal me hieruit, dan zal ik nooit meer zo stom doen. Laat me alsjeblieft in leven blijven!’

Hij lachte met me mee. ‘Wel, zo te zien zijn je gebeden tot nu toe verhoord! En heb jij je aan je beloften aan de goden gehouden?’

Ik glimlachte spijtig en schudde mijn hoofd. ‘Ik ben bang van niet. Ik vind steeds wel een nieuwe manier om iets stoms te doen.’

‘Precies. Zo vergaat het ons allen. Daarom heb ik geconcludeerd dat ik niet verstandig genoeg ben om de goden iets specifieks te vragen.’
‘Juist. Maar hoe *bid* je dan, als je het niet doet om iets te vragen?’
‘Tja. Wel, bidden is voor mij meer een kwestie van luisteren dan van vragen. En na al mijn jaren constateer ik, dat ik nog maar één gebed over heb. Het heeft me een heel leven gekost om mijn gebed te vinden en ik denk dat dit het gebed is dat álle mensen vinden, als ze maar lang genoeg zoeken en piekeren.’
‘En dat is?’
‘Denk erover na,’ zei hij glimlachend. Hij ging langzaam staan en keek uit over het water. Achter ons waren de zeilen van de schepen in ons konvooi gebold als de kelen van baltsende duiven. Op hun manier vormden ze een fraaie aanblik. ‘Ik heb altijd van de zee gehouden. Ik was al op schepen voordat ik kon praten. Het doet me verdriet dat de eerste ervaringen van je vriend zo beroerd moeten zijn. Zeg hem alsjeblieft dat het voorbij zal gaan.’
‘Dat heb ik geprobeerd. Maar hij kan me niet geloven, zo schijnt het. Dat is de helft van zijn ziekte, volgens mij. Hij heeft er zichzelf van overtuigd dat zeeziekte onvermijdelijk en ongeneeslijk is.’
‘Jammer. Wel, mijn beste wensen. Maar misschien voelt hij

zich beter wanneer hij straks wakker wordt.'
Hij begon weg te lopen, maar ik herinnerde me opeens dat ik nog iets anders met hem te bespreken had. Ik stond op en riep hem na. 'Web? Is Vlug met jou aan boord gekomen? De jongen over wie we hebben gepraat?'
Hij draaide zich om. 'Ja. Waarom vraag je dat?'
Ik wenkte hem dichterbij en hij kwam. 'Je weet nog dat dit de jongen is die de Wijsheid heeft?'
'Natuurlijk. Daarom was ik zo blij dat hij bij me kwam en aanbood mijn "page" te zijn, als ik bereid was hem les te geven. Alsof ik een idee heb wat een page geacht wordt te doen!' Hij lachte om die onzin, maar keek meteen weer ernstig toen hij mijn gezicht zag. 'Wat is er?'
'Ik had hem naar huis gestuurd. Ik had ontdekt dat zijn ouders hem helemaal geen toestemming hadden gegeven om naar de Hertenhorst te gaan. Ze denken dat hij is weggelopen en zijn verschrikkelijk bezorgd om zijn verdwijning.'
Web bleef stil staan om die woorden tot zich te laten doordringen. Toen schudde hij spijtig zijn hoofd. 'Ik leef met ze mee. Het moet vreselijk zijn als iemand van wie je houdt opeens verdwijnt, en je altijd blijft zitten met de vraag wat er van hem is geworden.'
Ik zag opeens een beeld van Patience voor mijn geestesoog en ik vroeg me af of hij zijn woorden met opzet zo had gekozen. Misschien niet, maar de mogelijkheid op zichzélf

ergerde me al. ‘Ik heb hem gezegd dat hij naar huis moest terugkeren. Hij is zijn ouders zijn arbeid verschuldigd tot hij meerderjarig is of tot ze hem de vrijheid geven.’ Ik had hem bijna verteld dat Vlug ook nog geld had gestolen om te vluchten, maar kon het niet over mijn hart verkrijgen Web dat aan zijn neus te hangen.
‘Dat vinden sommigen,’ zei Web, maar zijn toon gaf aan dat hij het er niet geheel mee eens was. ‘Er zijn echter manieren voor ouders om een kind te verraden, en in die gevallen is het kind hun niets verschuldigd. Ik denk dat kinderen die worden mishandeld er verstandig aan doen zo snel mogelijk te vertrekken.’
‘Mishandeld? Ik heb Vlugs vader jaren geleden gekend. Ja, hij zal de knaap wel eens een klap geven, of wat harde woorden, als de jongen het heeft verdiend. Maar als Vlug beweert dat hij thuis mishandeld of verwaarloosd werd, dan liegt hij, ben ik bang. Zo is Burrich niet.’ Het duizelde me bij het idee dat de jongen zó over zijn vader zou hebben gesproken.
Web schudde langzaam zijn hoofd en kwam dichter naar me toe. Hij keek even naar Bolle, als om er zich van te vergewissen dat deze nog sliep. ‘Er zijn andere vormen van verwaarlozing en beknotting. Je kunt ontkennen wat in iemand aan het ontluiken is, magie verbieden die zich ongevraagd komt aandienen, ignorantie afdwingen op een manier die gevaar uitlokt, door tegen een kind te zeggen: je

mag niet zijn wat je bent. Dat is verkeerd.' Zijn stem klonk vriendelijk, maar de veroordeling was er niet minder om.
'Hij voedt zijn zoon op zoals hijzélf is opgevoed,' antwoordde ik stijfjes. Het was een merkwaardige ervaring hem te verdedigen, want ik had vaak genoeg gerebelleerd tegen wat Burrich mij in dit opzicht had aangedaan.
'En hij heeft niets bijgeleerd. Niet van zijn ervaringen met zijn eigen ignorantie, noch van wat er is gebeurd met de vorige jongen die hij zo heeft opgevoed. Ik probeer medelijden met hem te hebben, maar als ik denk aan alles dat had kúnnen zijn, als je vanaf je jongste jaren op de juiste manier was opgevoed…'
'Hij heeft het met mij goed gedaan!' snauwde ik. 'Hij heeft me opgenomen toen niemand anders me wilde hebben en ik wil geen kwaad woord over hem horen!'
Web deed een stap achteruit. Er gleed een schaduw over zijn gezicht. 'Moord in je ogen,' mompelde hij.
De woorden waren als een koude douche. Ze choqueerden me, maar voordat ik kon vragen wat hij ermee bedoelde, knikte hij ernstig. 'Misschien zullen we er nog eens over praten. Later.' En hij draaide zich om en liep weg. Ik herkende die manier van lopen. Het was geen vlucht. Het was hoe Burrich zou zijn weggelopen van een dier dat als gevolg van een foute training kwaadaardig was geworden, en dat langzaam opnieuw moest worden getemd. Ik voelde me

beschaamd.
Langzaam liet ik me weer naast Bolle op het dek zakken. Ik leunde achterover tegen de reling en deed mijn ogen dicht. Misschien kon ik een dutje doen nu hij sliep. Maar het leek alsof ik meteen na het sluiten van mijn ogen door zijn nachtmerries werd belaagd – alsof ik in de rokerige, rumoerige gelagkamer van een goedkope kroeg naar binnen stapte. Bolles misselijkheidsmuziek zwol aan en zijn angsten versterkten het rollen van het schip tot een duizelingwekkende, onvoorspelbare opeenvolging van woeste sprongen en vallen. Ik deed mijn ogen weer open. Beter wakker te blijven, dan in die droom ten onder te gaan!
Raadsel bracht me een kom zoutige stamppot en een beker waterig bier, terwijl Bolle nog zat te doezelen. Hij had zijn eigen portie ook meegebracht. Kennelijk nuttigde hij die liever aan dek dan in het krappe ruim. Toen ik Bolle wilde wekken om het voedsel met hem te delen hield Raadsel me met een gebaar tegen. ‘Laat de arme zot maar slapen. Hij boft dat hij de kans heeft, iedere gardist benedendeks is jaloers op hem.’
‘Waarom?’
Hij haalde een schouder op in een gebaar van hulpeloosheid. ‘Ik zou het niet weten. Misschien doordat we elkaar zo dicht op de huid zitten. Maar de humeuren zijn geprikkeld en niemand slaapt goed. De helft van ons weigert te eten, bang

dat het voedsel er meteen weer uit zal komen – zelfs degenen onder ons die vaak op zee zijn geweest. Als het je lukt in slaap te sukkelen, word je al gauw weer gewekt door de kreten van iemand die een nachtmerrie heeft. Misschien trekt het over een paar dagen wel bij, maar op *dit* moment zou ik liever in een kuil vol met vechthonden stappen dan weer naar beneden te gaan. Er waren daarnet twee vuistgevechten over de vraag wie als eerste eten moest krijgen.'

Ik knikte ernstig en probeerde mijn ongerustheid te verbergen. 'Ik denk ook dat het wel goed zal komen. De eerste dagen van een reis zijn altijd de moeilijkste.' Ik loog dat ik zwart zag. Gewoonlijk waren de eerste dagen juist de beste! Dan was de reis nog nieuw en had de verveling nog niet toegeslagen. Bolles dromen waren besmettelijk. Ze verstoorden de rust van de gardisten. Ook van de matrozen?

Ik probeerde me kameraadschappelijk te gedragen zo lang Raadsel bij me was, maar meteen toen hij met de lege borden was vertrokken schudde ik Bolle wakker. Hij schoot overeind met een kreetje van schrik, als een kind.

'Sst. Er gebeurt je niets. Luister naar me, Bolle. Nee, stil nou, luister! Dit is belangrijk. Je moet ophouden met je muziek, of haar tenminste véél zachter maken.'

Zijn gezicht was gerimpeld als een pruim – hij was boos en gekwetst omdat ik hem zo ruw had gewekt. Er stonden tranen in zijn ronde oogjes. 'Dat kan ik niet!' jammerde hij. 'Ik denk

dat ik doodga!'
Er waren matrozen aan het werk op het dek en ze wierpen kwade blikken onze kant op. Een ervan mompelde iets onvriendelijks tegen zijn maat en maakte een teken om ongeluk af te weren. Op een onbewust niveau wisten ze instinctief wat de bron van hun onbehagen was. Ik vermoedde dat iemand echt compleet doof moest zijn voor het Vermogen om Bolles voortdurende fanfare van ellende en wanhoop *niet* op te merken. Het was een verkeerd moment – maar ik besefte opeens dat dit een machtig wapen kon zijn! Als Bolle tenminste ooit kon leren het te beheersen…
Hij snotterde en mokte, terwijl ik op hem in praatte, maar verzette zich koppig tegen elke suggestie dat hij hetzij zijn lied kon dempen, hetzij over zijn angst en zeeziekte heen zou kunnen komen. Sada's voorspellingen hadden in zijn geest de kracht van een onuitwijkbare profetie gekregen. Hij zou zeeziek zijn zo lang hij aan boord van dit schip was, en waarschijnlijk zou hij sterven. En alle angsten voor dat onvermijdelijke zilte lot waren samengebald in de Vermogensmuziek die hij naar alle kanten uitbazuinde. Chade en de prins waren gewend hun geest tegen Bolles muziek af te schermen. Net als ik in het begin, hadden ze automatisch hun afweer enigszins versterkt, zonder het bewust op te merken. Ik had echt medelijden met de andere opvarenden, die geen enkele verdediging hadden. Ik werd me pas volledig

bewust van Bolles woeste Vermogensgebruik toen ik probeerde Plicht te bereiken boven de kakofonie van Bolles emoties uit. Het was zoiets als schreeuwen in een sneeuwstorm, maar ten slotte wist ik zijn aandacht te trekken. Toen hij besefte hoe moeilijk het voor hem was om mij te verstaan, voelde ik een golfje van paniek door hem heen gaan. Hij zat midden in een maaltijd en kon niet met goed fatsoen weglopen. Toch wist hij Chade iets duidelijk te maken van onze crisis. Samen maakten ze zo snel mogelijk een einde aan de maaltijd, waarna ze zich naar boven haastten en bij me kwamen.

Tegen die tijd was Bolle weer weggedoezeld. Hij had geklaagd dat hij honger had, na alle overgeslagen maaltijden, maar tegelijk gesteigerd bij het idee dat hij een hap door zijn keel zou kunnen krijgen – dus nu was de honger een nieuw element geworden in het tapijt van ellende dat hij voor ons weefde. Toen wij drieën onze krachten bundelden in een poging om zijn lied te smoren of te dempen, stuitten we al snel op de ondoorgrondelijke diepte van zijn krachten. We stonden er hulpeloos tegenover. We maakten er geen directe confrontatie van, maar probeerden zijn muziek op te sluiten binnen de grenzen van zijn eigen geest. Maar hoe we dat ook probeerden, het lukte gewoon niet. Het verstoorde zijn dromen en maakte ze nóg wilder. We gaven onze pogingen op, om erger te voorkomen.

‘Ik kan een zwaar slaapmiddel mengen,’ zei Chade zachtjes, ‘dat we hem met geweld kunnen laten innemen.’
De prins trok een grimas. ‘Liever niet. Bolle vergeet een slechte behandeling niet snel. En wat zouden we erbij winnen? Hij slaapt nu, maar zijn lied is niettemin krachtig genoeg om een dóde te kwellen!’
‘Als ik hem heel *diep* in slaap kan krijgen…’ suggereerde Chade onzeker.
‘Dan riskeren we misschien zijn dood,’ zei ik, ‘zonder de zekerheid dat zijn lied zal stoppen.’
‘We hebben slechts één optie,’ zei de prins zacht. ‘Omdraaien en hem naar huis brengen. Hem van boord zetten.’
‘Dat kan niet!’ zei Chade ontsteld. ‘Dan verspelen we te veel dagen. En we hebben Bolles kracht misschien nodig als we echt te maken krijgen met een draak!’
‘Heer Chade, we zien nu het volle effect van Bolles krachten. En we zien dat ze niet gedisciplineerd zijn en niet door ons beheerst kunnen worden.’ Er klonk een nieuwe toon in de stem van de prins, een monarchale toon. Ik geloof niet dat ik die al eens eerder had gehoord. Het deed me denken aan Veritas, wanneer hij zijn zorgvuldig afgewogen woorden uitsprak. Ik respecteerde ze, maar ik moest er niettemin om glimlachen. Dat leverde me een onvriendelijk voorhoofdfronsen van de prins op. Ik haastte me om mijn gedachten toe te lichten.

‘Momenteel worden Bolles krachten door niemand beheerst, ook niet door hemzelf. Hij bedoelt het niet kwaad, maar zijn muziek bedreigt ons allemaal. Ik denk dat we nu kunnen zien welk kwaad hij kan aanrichten als hij tot echte woede zou worden geprovoceerd. Of zwaar gewond zou raken. Ik denk dat we in overweging moeten nemen dat Bolle, ook als we zijn zeeziekte genezen en zijn lied dempen, toch altijd een tweesnijdend zwaard zal blijven. Als we geen veilige beheersing van zijn krachten achter de hand hebben, kan hij ons altijd in gevaar brengen wanneer hij ontdaan raakt. En dan maakt het niet uit of hij ons bewust kwaad wil doen of niet. Misschien zou het daarom verstandiger zijn hem terug te brengen.’

‘Dat gaat niet,’ hield Chade vol, en toen Plicht en ik hem vragend aankeken vervolgde hij: ‘Geef me nog een nacht om na te denken. Ik weet vast wel een oplossing te vinden. En geef hem nog een nacht om aan het schip te wennen. Misschien is zijn ziekte morgenvroeg over.’

‘Goed dan,’ antwoordde Plicht na een moment. Weer hoorde ik die ondertoon in zijn stem. Ik vroeg me af of hij het bewust aan het léren was, of dat het veeleer een kwestie was van groeien in zijn rol als aanstaande heerser. In elk geval was ik blij met de ontwikkeling. Ik wist niet of zijn beslissing om Chade nog een nacht de tijd te geven verstandig was, maar het was een beslissing, en een die hij met zelfvertrouwen had

genomen. Dat was het waardevolle.
Toen Bolle wakker werd was hij nog steeds ziek. Ik vermoedde dat zijn langdurige honger nu in gelijke mate verantwoordelijk was voor zijn zwakte als zijn aanhoudende zeeziekte. Hij had keelpijn van het kokhalzen, en behalve die rauwe keel had hij natuurlijk pijn aan alle spieren van zijn buik en maag. Ik kon hem niet overhalen om iets tot zich te nemen, behalve – na veel moeite – een paar slokken water. Het was die dag niet koud en niet warm, maar Bolle zat te rillen in zijn vochtige kleren. Ik stelde me voor dat ze overal over zijn huid schuurden, maar elke suggestie dat we naar zijn hut konden gaan om droge kleren aan te trekken of om warm te worden stuitte op verontwaardigd verzet. Ik kreeg zin om hem op te pakken en simpelweg daarheen te drágen, maar wist al bij voorbaat hoe hij daarop zou reageren. Niet alleen zou hij schreeuwen en zich met kracht tegen me verzetten, ook zou hij zijn muziek tot een ondraaglijke intensiteit opvoeren. Maar ik zag hem steeds verder verzwakken en vreesde dat hij écht ziek kon worden.
De uren gingen traag en miserabel voorbij, en niet alleen voor ons beiden. Ik hoorde de stuurman twee keer verschrikkelijk uitvallen tegen zijn mokkende bemanning. De tweede keer bedreigde hij zelfs iemand met zweepslagen, als hij zo respectloos bleef kijken. Ik voelde dat de spanning aan boord van het schip groeide.

Laat in de avond kwam de regen terug. Minder hevig, minder koud – eerder een alles doordringende natte mist. Ik voelde me alsof ik al een week niet droog was geweest. Ik legde mijn deken over Bolle heen en hoopte dat het gewicht van de wol hem een beetje extra warmte zou geven. Hij lag onrustig te doezelen op het dek. Hij kronkelde in zijn slaap als een hond die last heeft van nachtmerries. 'Je kunt niet doodgaan aan zeeziekte, maar je wenst dikwijls dat het wél zou kunnen.' Ik had die grap vaak gehoord. Nu begreep ik de kern van waarheid die erin verscholen was. Hoe lang kon een lichaam dit verdragen?

Mijn Wijsheid maakte me al bewust van Webs komst voordat ik zijn silhouet in het tegenlicht van een van de scheepslantaarns vlak bij me zag staan. 'Je bent een trouw iemand, Tom Dassenkop,' zei hij, terwijl hij naast me hurkte. 'Dit kan onmogelijk een aangename plicht zijn, maar je bent geen moment van zijn zijde geweken.'

Zijn lof verwarmde me, maar gaf me tevens een ongemakkelijk gevoel. 'Het is mijn verantwoordelijkheid,' antwoordde ik, zonder op het complimentgedeelte te reageren.

'En die neem je ernstig.'

'Dat heeft Burrich me zo geleerd,' zei ik, ietwat hatelijk.

Web lachte ongedwongen. 'Heeft hij je ook geleerd een wrok te blijven vasthouden zoals een vechthond dat met de neus

van een stier doet? Vergeet het, FitzChevalric Ziener. Ik zal niets meer over de man zeggen.'
'Ik heb liever dat je die naam niet zo achteloos laat vallen,' zei ik na een korte, beladen stilte.
'De naam is van jou. Je zou hem moeten terugnemen.'
'Hij is dood. En dat kan beter zo blijven, ter wille van allen die ik liefheb.'
'Is het echt voor hén, of is het voor jezelf?' vroeg hij aan de nacht.
Ik keek niet naar hem. Ik keek over het achterschip heen naar de schepen die in de waterige nacht achter ons aan zeilden. Het waren nu zwarte vormen, waarvan de zeilen de sterren verduisterden. De lantaarns op de voorplecht deinden op en neer, als grote, nabije sterren. 'Web, wat wil je eigenlijk van mij?' vroeg ik hem tenslotte.
'Alleen dat je nadenkt,' zei hij op sussende toon. 'Niet dat je kwaad wordt, al schijn ik daarin uit te blinken. Of misschien is je kwaadheid continu aanwezig, als iets dat in je binnenste smeult, en ben ik slechts het mes dat de puist opent en de etter naar buiten laat.'
Ik schudde zwijgend van nee. Het kon me niets schelen of hij me wel of niet kon zien. Ik had nu andere dingen aan mijn hoofd en wilde dat hij me met rust liet.
Alsof hij mijn gedachten kon lezen, vervolgde hij: 'Maar vanavond was ik helemaal niet van plan om over je nadenken

te beginnen. Ik kwam je een kleine pauze aanbieden. Ik zal wake houden bij je pupil, dan kun jij een paar uur voor jezelf nemen. Ik denk dat je weinig hebt geslapen sinds je deze wacht op je hebt genomen.'

Het bracht me in verleiding. Ik zou graag wat hebben rondgelopen om eens te proeven hoe de stemming op de rest van het schip was. En meer dan dat: ik snakte naar een paar uur zorgeloze slaap. Het aanbod was bijzonder attractief, dus het maakte me meteen achterdochtig.

'Waarom?'

Web glimlachte. 'Is het zo ongebruikelijk dat mensen aardig tegen je doen?'

Die vraag schokte me op een vreemde manier. Ik haalde diep adem. 'Daar moet het soms wel op lijken, neem ik aan.'

Ik stond langzaam op, want de avondkilte had mijn spieren stijf gemaakt. Bolle mompelde iets in zijn onrustige slaap. Ik stak mijn armen omhoog en rolde met mijn schouders, terwijl ik een snelle gedachte naar Plicht stuurde. *Web biedt aan mijn wacht bij Bolle een poos van me over te nemen. Mag ik dat toestaan?*

Natuurlijk. Hij leek bijna verbaasd dat ik het vroeg.

Maar mijn prins was soms ietsje te goedgelovig. *Geef het door aan Chade, ja?*

Ik voelde Plichts instemming. Na afloop van mijn rekoefeningen sprak ik hardop tegen Web, in de hoop dat

mijn zwijgen slechts een natuurlijke pauze had geleken. ‘Dank je. Ik wil je aanbod met grote dankbaarheid aanvaarden.’

Ik zag dat hij behoedzaam naast Bolle op het dek ging zitten. Hij haalde een instrumentje onder zijn hemd vandaan. Ik herkende het als de kleinste versie van een panfluit die ik ooit had gezien. Zeefluiten zijn op alle schepen bijzonder populair, want ze zijn goed bestand tegen slecht weer en onzorgvuldige behandeling. Ook is het niet moeilijk om er een simpel deuntje op te leren fluiten, terwijl een getalenteerde speler er zelfs een Hertenhorstse minstreel mee kan boeien. Het verbaasde me eigenlijk niet dat Web er een bij zich had. Hij was visser geweest. Misschien was hij het nóg, in diverse opzichten.

Hij wuifde me weg. Terwijl ik me verwijderde hoorde ik een fluisterzacht muziekje opklinken. Hij speelde – heel zacht – een kinderliedje op het fluitje. Had hij instinctief begrepen dat dit Bolle zou kunnen kalmeren? Ik vroeg me af waarom ikzélf niet had bedacht dat muziek Bolle zou kunnen troosten. Ik zuchtte. Ik raakte vastgeroest in mijn gewoonte om voor alle problemen naar een oplossing te zoeken. Ik moest nodig leren weer eens wat flexibeler te zijn!

Ik ging naar de kombuis in de hoop dat ik daar wat warm voedsel bij elkaar kon bedelen, maar in plaats daarvan kreeg ik hard brood en een stukje kaas dat niet groter was dan twee

vingers. De kokkin zei dat ik blij mocht zijn met wat ik kreeg. Ze had geen voedsel te missen, zij niet, aan boord van deze topzware, overbelaste schuit. Ik had ook gehoopt op waswater, al was het maar genoeg om het zout van mijn gezicht en handen te spetteren, maar daar was geen schijn van kans op. Ik had mijn portie van die dag toch al gehád, zeker? Ik moest maar nemen wat ik kreeg en mocht heus niet klagen. Gardisten! Geen idee van de zelfdiscipline die het leven aan boord van een schip vereiste!

Ik trok me maar gauw van haar scherpe tong terug. Ik verlangde ernaar bovendeks te blijven om mijn hapje voedsel te nuttigen, maar ik besefte dat het niet mijn territorium was en dat de zeelui in een stemming waren om me dat te bewijzen. Dus ik ging naar beneden, waar de rest van de garde lag te snurken of zat te kletsen of kaart te spelen bij het licht van een bungelende lantaarn. Het was daar in de loop van de dagen niet frisser gaan ruiken. Ik merkte dat Raadsel niet had overdreven in zijn beschrijving van het humeur van de mannen. De opmerkingen over 'de teruggekeerde kindermeid' zouden voldoende zijn geweest voor een gevecht, als ik daar zin in had gehad, maar dat had ik niet, dus ik liet de beledigingen langs me heen glijden, at snel mijn voedsel op en haalde toen mijn deken uit mijn hutkoffer. Een plekje om me op uit te strekken was onmogelijk te vinden. Overal lagen gardisten. Ik was al blij dat ik me ergens in hun

midden in elkaar kon rollen. Liever had ik met mijn rug tegen de romp gezeten, maar daar bestond geen kans op. Ik trok mijn laarzen uit en maakte mijn riem los. De man naast me mopperde boos en draaide zich een miniem eindje opzij toen ik me naast hem op de planken liet zakken en probeerde me zo goed mogelijk met mijn deken te bedekken. Ik sloot mijn ogen en ademde langzaam in en uit. Ik snakte naar bewusteloosheid. Ik hield mezelf voor ogen dat ik blij moest zijn met deze kans om eindelijk een poosje te slapen. Nu kon ik tenminste in mijn dróóm aan deze nachtmerrie ontsnappen!

Terwijl ik me in het schimmige grensgebied tussen waken en dromen bevond, drong het tot me door dat dit misschien een oplossing voor mijn problemen kon zijn. Dus in plaats van me te laten wegzakken in een diepe slaap bewoog ik me als het ware zijwaarts, op zoek naar Netel.

Ze was moeilijker te vinden dan ik had verwacht. Overal bulderde Bolles muziek en mijn weg daar doorheen zoeken leek op een tastende tocht door braambosjes in de mist. En die gedachte was nog niet bij me opgekomen, of de muziek kreeg inderdáád doorns en vertakkingen. Muziek zou een mens geen pijn moeten doen, maar deze muziek kreeg het voor elkaar. Ik strompelde door een dikke walm van misselijkheid en mijn hoofd bonkte van een valse muziek, die van alle kanten op me in beukte. Na een poos bleef ik staan.

‘Het is een droom,’ zei ik tegen mezelf, en de doorns om me heen prikten en krabden nog eens hevig om me te bespotten. Terwijl ik stil stond om mijn situatie te overdenken kronkelden de takjes zich om mijn benen. ‘Het is een droom,’ zei ik nog eens. ‘Het kan me geen kwaad doen.’ Maar die woorden hielpen me niet verder. Ik voelde de doorns nog steeds door mijn broekspijpen heen diep in mijn vlees prikken. Ik probeerde verder te strompelen, maar ze versterkten hun greep en hielden me vast.

Ik bleef staan, vechtend om mijn kalmte te bewaren. Wat me aanvankelijk was opgedrongen door Bolle, was nu mijn eigen nachtmerrie geworden. Ik richtte me op tegen de doornige ranken die probeerden me naar beneden te trekken. Ik bracht mijn hand naar mijn heup en trok Veritas’ zwaard. Ik hakte op de ranken in en ze maakten ruimte voor mij. Ze kronkelden bij me vandaan als gehalveerde slangen. Daardoor aangemoedigd, gaf ik mijn zwaard een steekvlam, waarmee ik die kronkelige planten verzengde en me een weg brandde door die verstikkende mist. ‘Ga bergop,’ droeg ik mezelf op. ‘Nevel blijft hangen in de dalen. Hogerop zal het open en helder zijn.’ En dat was ook zo.

Toen ik me eindelijk had ontworsteld aan Bolles Vermogensmist bleek ik aan de rand van Netels droom te staan. Daar keek ik een poos omhoog naar een glazen toren die op een heuveltop stond. Behoedzaam nam ik de

wolfsgedaante aan die zij zich van mij had gevormd. Ik herkende dit verhaal. De helling boven me was bezaaid met verstrengelde draden. Terwijl ik daar doorheen waadde, klitten ze aan me als draden van een spinnenweb. Ik wist dat Netel zich van me bewust was. Niettemin liet ze me op eigen kracht voortploeteren en moest ik me moeizaam naar boven werken door de enkeldiepe wirwar van draden – die in het verhaal de verbroken beloften van al haar valse minnaars voorstelden. In het oude sprookje kon alleen een man met een waarachtig hart zich daar doorheen bewegen zonder te vallen.

In de droom was ik een wolf. Regelmatig bleef ik met alle vier mijn poten in het plakkerige spul steken. Dan moest ik pauzeren om mezelf weer los te bijten. Om een of andere reden smaakten de kleverige draden naar anijs – een lekker smaakje, indien met mate genoten, maar verstikkend als je het met mondenvol tegelijk naar binnen werkte. Toen ik ten slotte aan de voet van de glazen toren stond en naar haar opkeek, was mijn borst nat en dropen mijn kaken van speeksel. Ik schudde mijn vacht – druppeltjes vlogen in het rond – en zei: 'Vraag je me niet naar boven te komen?'

Ze gaf geen antwoord. Ze leunde over de rand van haar balkon en staarde uit over het landschap. Ik keek achter me, waar de kronkelige braamstruiken boven de ondoordringbare mist van de diepe vallei stonden te wuiven. Kroop die mist dichterbij?

Ik vroeg me af of Netel hetzelfde uitzicht zag als ik. Toen Netel me bleef negeren liep ik in een drafje om de voet van de toren heen. In het oude sprookje van de prinses in de toren was er geen toegangsdeur geweest. Netel had zich hieraan in deze herschepping keurig gehouden. Betekende dit dat ze een minnaar had gehad die haar ontrouw was geweest? Mijn hart draaide zich om en een moment was ik het doel van mijn aanwezigheid hier geheel vergeten. Toen ik om de toren heen was gelopen liet ik me op mijn achterpoten zakken en keek omhoog naar het figuurtje op het balkon. 'Wie heeft je bedrogen?' vroeg ik haar.

Ze bleef voor zich uit turen en ik dacht dat ze geen antwoord zou geven. Maar toen zei ze, zonder naar beneden te kijken: 'Ga weg. Allemaal.'

'Hoe kan ik je helpen als ik weg ben?'

'Je kunt me toch niet helpen. Dat heb je me vaak genoeg gezegd. Dus je kunt net zo goed vertrekken en me alleen laten. Net als iedereen.'

'Wie is vertrokken en heeft je alleen gelaten?'

Dat leverde me een woedende blik op. Wel, ze had nu tenminste even naar me gekéken. Ze sprak verder met een zachte stem, die vol woede zat. 'Ja, waarom zou je de moeite nemen om zoiets te onthouden? Mijn broer, om te beginnen. Mijn broer Vlug, van wie je hebt gezegd dat hij binnenkort naar huis zou komen. Nou, dat is niet gebeurd. En eindelijk

heeft mijn stomme vader besloten naar hem op zoek te gaan. Alsof een man met benevelde ogen iets kan gaan zoeken! En we zeiden dat hij niet moest gaan, maar hij ging toch. Er is iets gebeurd, we weten niet wat, maar zijn paard keerde zonder hem terug. Dus ik ging op mijn eigen paard weg, hoewel mijn moeder gilde dat ik thuis moest blijven, en ik volgde het spoor en vond papa naast de weg. Hij zat onder het bloed en de blauwe plekken, en probeerde naar huis te kruipen. Een been sleepte slap achter hem aan. Dus ik bracht hem naar huis en mijn moeder schold me uit dat ik niet naar haar had geluisterd. En nu ligt mijn vader in bed en hij doet niets anders dan naar de wand staren en tegen niemand iets zeggen. Omdat mijn moeder ons allemaal heeft verboden hem ook maar één slok drank te brengen. Dus hij wil geen woord zeggen, niet eens wat hem is overkomen. Wat mama woest maakt op ons allemaal. Alsof het *mijn* schuld was!'

Halverwege haar tirade waren haar tranen gaan stromen. Ze druppelden van haar kin en liepen over haar handen en daarvandaan langs de wand van de toren naar beneden. Daar stolden ze tot ondoorzichtige snoertjes van verdriet. Ik richtte me op mijn achterpoten op en klauwde ernaar, maar ze waren te klein of te ver weg om te raken. Ik voelde me hol vanbinnen en oud. Ik probeerde mezelf wijs te maken dat de ellende in Mollies huishouden niet *mijn* probleem was. Ik had het niet veroorzaakt en ik kon er ook niets aan verhelpen.

Maar tegelijk – de oorzaken lagen erg, érg diep, nietwaar?
Na een poosje keek ze op me neer en lachte bitter. 'Wel, Schaduw Wolf? Moet je niet zeggen dat je me hierin niet kunt helpen? Dat zeg je toch altijd?' Toen ik geen antwoord wist te bedenken vervolgde ze op beschuldigende toon: 'Ik weet niet eens waarom ik met je práát! Je hebt tegen me gelogen. Je zei dat hij naar huis kwam.'
'Dat dacht ik toen,' antwoordde ik. Eindelijk kon ik weer woorden vinden. 'Ik ben naar hem toe gegaan en heb hem gezegd dat hij naar huis moest terugkeren. Ik dacht dat hij het had gedaan.'
'Wel, misschien heeft hij het geprobeerd. Misschien is hij op weg gegaan, maar is hij gedood door rovers. Of in een ravijn gestort. Je hebt er zeker niet bij stilgestaan dat tien jaar wat érg jong is om een jongen alleen op weg te sturen? Je hebt zeker niet bedacht dat het veiliger zou zijn als je hem even bij ons kwam brengen, in plaats van hem te stúren, zoals jij dat noemt. Nee, nee, dat kwam je zeker niet goed uit.'
'Netel, stop. Laat me uitspreken. Vlug is in veiligheid. Ongedeerd en in veiligheid. Hij is nog steeds hier bij me.' Ik zweeg even en probeerde kalm te ademen. De onvermijdelijkheid van wat op deze woorden moest volgen maakte me ziek. Nu komt het, Burrich, zei ik tegen mezelf. Alle pijn die ik je altijd heb proberen te besparen. Alles samengebald in een klein pakketje ellende voor jou en je

gezin.
Want Netel vroeg het. Ik had tevoren geweten dat ze het moest vragen. ‘Hoezo – veilig bij jou? Hoe weet ik dat hij in veiligheid is? Hoe weet ik dat je zelfs maar écht bent? Misschien ben je zoals de rest van mijn dromen – iets dat door mij is gemáákt. Kijk eens naar jezelf, wolfman. Je bent niet echt en je geeft me valse hoop.’
‘Ik ben niet echt in de vorm die je voor je ziet,’ antwoordde ik langzaam. ‘Maar ik ben echt. En lang geleden heeft je vader me gekend.’
‘Lang geleden,’ zei ze minachtend. ‘Weer een sprookje van Schaduw Wolf. Neem je dwaze verhaaltjes maar méé!’ Ze haalde rillend adem. Nieuwe tranen stroomden over haar gezicht. ‘Ik ben geen kind meer. Stomme verhaaltjes helpen me niet.’
Toen wist ik dat ik haar kwijt was. Haar vertrouwen, haar vriendschap. En mijn kans om mijn kind als een *kind* te kennen. Er welde een vreselijk verdriet in me op, maar het was vermengd met muziek van een braambos dat zich uitbreidde. Ik keek snel achter me. De mist en de doornige struiken waren inderdaad dichter mijn kant op gekomen. Was het gewoon mijn eigen droom die me belaagde, of was Bolles muziek nóg dreigender geworden? Ik wist het niet. ‘En ik kwam nog wel je hulp zoeken,’ bracht ik mezelf hardop in herinnering.

‘Mijn hulp?’ vroeg Netel met gesmoorde stem.
Ik had het zonder nadenken gezegd. ‘Ik weet dat ik niet het recht heb je iets te vragen.’
‘Nee, dat klopt.’ Ze keek langs me heen. ‘Maar wat wás het?’
‘Een droom. Of eigenlijk een nachtmerrie.’
‘Ik dacht dat je nachtmerries had over naar beneden storten.’ Haar stem klonk nieuwsgierig.
‘Het gaat niet om een nachtmerrie van mezelf. Het is de droom van iemand anders. Het is een… zéér krachtige nachtmerrie. Zo krachtig, dat hij in de dromen van andere mensen binnendringt. En hun leven bedreigt. En ik denk dat de man die de nachtmerrie droomt zelf niet in staat is die nachtmerrie in toom te houden.’
‘Maak hem dan gewoon wakker!’ Ze liet het nogal minachtend klinken.
‘Dat helpt heel even. Maar ik heb een meer permanente oplossing nodig.’ Even overwoog ik haar te zeggen dat ook Vlug door deze nachtmerrie in gevaar werd gebracht, maar ik zette die gedachte van me af. Het had geen zin om haar bang te maken, zeker niet nu ik niet eens wist of ze me kon helpen.
‘Wat denk je dat ik eraan zou kunnen doen?’
‘Ik dacht dat je me misschien kunt helpen om die droom binnen te gaan en hem te veranderen. Er iets aangenaams, iets kalms van te maken. Hem ervan overtuigen dat wat hem overkomt niet iets dodelijks is, maar dat alles in orde komt.

Dan zullen zijn dromen misschien rustiger worden. En krijgen we allemaal weer rust.'
'Hoe zou ik dat kunnen?' En op scherpere toon: 'En waaróm zou ik dat doen? Wat bied je me in ruil aan, Schaduw Wolf?'
Het beviel me niet dat het tot onderhandelen was gekomen, maar ik had het alleen aan mezelf te wijten. Het was een wrede samenloop van omstandigheden – het enige dat ik in ruil te bieden had zou haar vader opzadelen met verdriet en schuldgevoelens. Ik sprak langzaam. 'Wat betreft het hoe: je bent zeer sterk in de magie die het mogelijk maakt in iemands dromen binnen te gaan en ze te veranderen. Misschien zelfs sterk genoeg om de droom van mijn vriend binnen te gaan, hoewel hijzelf óók buitengewoon sterk is. En buitengewoon bang.'
'Ik heb geen magie.'
Die woorden negeerde ik. 'Wat betreft het waarom…Ik heb je gezegd dat Vlug bij me is, en ongedeerd. Je twijfelt aan me. Dat kan ik wel begrijpen, want mijn eerdere toezegging is niet uitgekomen. Maar ik zal je woorden geven om tegen je vader te zeggen. Ze zullen… ze zullen voor hem moeilijk zijn om aan te horen. Maar wanneer hij ze heeft gehoord, zal hij weten dat het waar is wat ik zeg. Dat je broer levend is, en ongedeerd. En bij mij.'
'Zeg me die woorden dan.'
Een kort Chade-achtig moment overwoog ik te eisen dat ze

me eerst moest helpen met Bolles droom, maar toen wierp ik die gedachte met kracht van me af. Mijn dochter was aan mij precies hetzelfde verschuldigd als ik aan haar had gegeven: niks. Misschien was er ook angst dat ik beter nu meteen kon spreken, voordat ik de moed verloor. Het zeggen van de woorden was voor mij alsof ik mijn tong tegen een gloeiende kool aan duwde, maar ik zei ze: 'Zeg hem dat je droomde van een wolf met egelnaalden in zijn snuit. En dat de wolf tegen je zei: "Zoals jij ooit deed, zo doe ik nu. Ik bescherm en begeleid je zoon. Ik zal mijn leven tussen hemzelf en elk gevaar in plaatsen, en wanneer mijn taak is voltooid zal ik hem veilig bij je terugbrengen."'

Ik had mijn boodschap zo goed mogelijk verhuld, naar omstandigheden. Netel was niettemin veel te dicht bij de waarheid toen ze gretig vroeg: 'Heeft mijn vader voor jouw zoon gezorgd, lang geleden?'

Sommige beslissingen zijn gemakkelijker wanneer je jezelf de tijd niet gunt om erover na te denken. 'Ja,' loog ik tegen mijn dochter. 'Precies.'

Ik zag dat ze hierover even bleef piekeren. Langzaam begon de toren van glas weg te smelten in water. Het vloeide warm en ongevaarlijk langs mijn poten tot haar balkon was afgedaald tot de aarde. Ze bood me haar hand aan en ik hielp haar over de leuning klimmen. Ik voelde de hand – en ik voelde hem ook *niet* – die ik nu voor de eerste keer in haar

leven aanraakte. Haar gebruinde vingers rustten even op mijn zwarte geklauwde poot. Toen ging ze van me af staan en keek naar beneden, waar de mist en het kruipende braambos nog steeds over de helling naar boven kwamen sluipen.
'Weet je dat ik zoiets nog nooit heb gedaan?'
'Ik ook niet,' bekende ik.
'Voordat we zijn droom binnengaan moet je me iets meer over hem vertellen,' stelde ze voor. Uit haar toon kon ik niet opmaken of ze uit angst sprak of gewoon uit nieuwsgierigheid.
Ik had geen tijd om erover in debat te gaan. De nevel en de doorns kwamen steeds dichterbij. Alles wat ik haar over Bolle vertelde zou te veel zijn, maar als ze geheel onwetend in zijn droom kwam kon dat gevaarlijk zijn voor ons allemaal. Ik bracht mezelf in herinnering dat ik geen controle had over wat Bolle haar in de context van zijn droom zou kunnen onthullen. Heel even vroeg ik me af of ik niet met Chade of Plicht had moeten overleggen voordat ik Netels hulp inriep. Maar toen glimlachte ik grimmig. Was ik de Vermogensmeester of niet? In deze dingen had *ik* het voor het zeggen!
Dus ik vertelde mijn dochter dat Bolle een simpele ziel was, iemand met de geest en het hart van een kind, maar met de kracht van een leger als het om Vermogensmagie ging. Ik zei haar zelfs dat hij de Zienersprins diende en dat hij met hem

op een schip reisde. Ik legde haar uit hoe zijn oorverdovende Vermogensmuziek en nu ook nog zijn dromen het moreel van de opvarenden aantastten. En dat hij ervan overtuigd was dat hij voor altijd zeeziek zou blijven, en daaraan zou sterven. En terwijl ik haar deze dingen vertelde, kwamen de doornranken steeds dichter naar ons toe gekronkeld. Ik zag dat ze snel haar conclusies trok uit mijn woorden: dat ik eveneens aan boord van dat schip was, en dus haar broer ook, en dat we een zeereis maakten met de Zienersprins. Ze mocht dan ver weg op het platteland wonen, maar ze had misschien wel gehoord van de narkieza en van de queeste waaraan de prins was begonnen. Ik hoefde het me niet lang af te vragen. Ze legde het verband uit zichzelf.

'Dus dat is de zwarte draak waarover de zilveren draak je steeds ondervraagt. De draak die de prins wil gaan doden.'

'Spreek haar naam niet uit,' smeekte ik Netel.

Ze keek me minachtend aan om mijn dwaze angst te bespotten. 'Daar gaan we,' zei ze toen zacht. En de braamstruiken golfden om ons heen.

Ze maakten krakende geluidjes en slingerden zich over onze enkels en knieën naar boven. Het klonk als een knetterend vuur. De doorns beten in ons vlees, en toen steeg er om ons heen een dichte walm op, verstikkend en dreigend.

'Wat is dit?' riep Netel op geërgerde toon. En toen de dikke nevel mij aan haar gezicht onttrok: 'Stop hiermee, Schaduw

Wolf! Stop er meteen mee! Dit is allemaal van *jou*, deze hele knoeiboel. Laat het gaan!'
En ze rukte de droom van me weg. Het was zoiets als wanneer iemand je dekens van je af rukt. Maar voor mij het meest schokkende aspect van de ervaring was een opgeroepen herinnering die ik half wel, half niet herkende: een andere tijd, een oudere vrouw, die iets fascinerends, iets glimmends uit mijn mollige knuistje loswrong, en zei: 'Nee, Keppet. Niet voor kleine jongens.'
Ik was even buiten adem, nadat ik zo abrupt uit mijn droom was weggerukt, maar het volgende moment stortten we beiden letterlijk in die van Bolle naar binnen. De mist en het braambos waren nergens meer te zien, maar koud zeewater sloot zich boven mijn hoofd. Ik was bezig te verdrinken. Hoe ik ook worstelde, ik kon niet naar boven komen. Toen greep een hand de mijne beet en terwijl Netel me overeind hielp tot ik naast haar stond riep ze me geïrriteerd toe: 'Wat ben je toch lichtgelovig! Het is maar een droom, meer niet! En nu is het *mijn* droom, en in mijn droom kunnen we over de golven lopen. Kom mee.'
Ze zei het en het was zo. Toch bleef ik tijdens het lopen haar hand vasthouden. Overal om ons heen strekte zich het water uit, van de ene horizon tot de andere, zonder dat er een kustlijn te zien was. Bolles muziek was de wind die om ons heen raasde. Ik tuurde uit over het water en vroeg me af hoe

we Bolle in deze eindeloze zee van golven moesten vinden, maar Netel kneep in mijn hand en sprak duidelijk boven het kabaal van Bolles woeste lied uit: 'We zijn nu dicht bij hem.'
En ook dat was zo. Een paar stappen verderop liet ze zich op haar knieën vallen en slaakte een kreetje van medelijden. Het verblindende zonlicht over het water verborg waar ze naar staarde. Ik knielde naast haar en voelde mijn hart breken.
Het beeld was te realistisch. Hij moest het ooit in het echt hebben gezien. Het verdronken katje dreef vlak onder het wateroppervlak. Te jong nog om zelfs maar de oogjes geopend te hebben, zweefde het daar in de greep van het zeewater. De haartjes van het bontvelletje stonden wuivend overeind, maar toen Netel het katje bij zijn nekvel pakte en uit het water tilde werd het vachtje meteen sluik en plat. Het dier bungelde in haar hand, het water droop van de staart en de pootjes naar beneden en druppelde uit zijn neus en open rode mondje. Ze omvatte het katje zonder vrees met haar ene hand en boog zich eroverheen, waarna ze de kleine ribbenkast voorzichtig betastte met de duim en wijsvinger van haar andere hand. Toen hield ze het kleine kopje dicht bij haar gezicht en blies haar warme adem in het open rode mondje. Op al deze momenten was ze op en top een dochter van Burrich. Zo had ik hem geboorteslijm uit de mond van een pasgeboren puppy zien blazen.
'Nu ben je weer in orde,' zei ze op autoritaire toon tegen het

katje. Ze streelde het dier, en waar haar hand was geweest was het vachtje terstond droog en zacht. Het katje had oranje en witte strepen, zag ik opeens. Even tevoren had ik gemeend dat het zwart was. ‘Je bent in leven en in veiligheid, ik zal niet toestaan dat jou iets naars overkomt. En je weet dat je me kunt vertrouwen. Want ik hou van je.’

Bij het horen van die woorden kreeg ik een brok in mijn keel. Ik vroeg me af waar ze ze vandaan haalde. Heel mijn leven had ik gewenst – zonder het bewust te weten – dat iemand precies déze woorden tegen me zou zeggen, op een eerlijke, geloofwaardige toon. Het was alsof je iemand anders een cadeau zag krijgen waar je zelf altijd naar had verlangd. Toch voelde ik geen bitterheid of afgunst. Ik voelde alleen een grote verwondering dat zij, op haar vijftiende, het in zich had om dit aan iemand te geven. Zelfs als ik Bolle in zijn droom zou hebben kunnen opsporen en zelfs als iemand me had geïnstrueerd om deze woorden tegen hem te zeggen, de woorden waar hij wanhopig naar snakte, zou ik ze nooit zo waarachtig hebben kunnen laten klinken als zij dat deed. Ze was mijn dochter, bloed van mijn bloed, maar de verbazing die ze op dat moment bij me opriep maakte haar bijna een wezen van een andere orde.

Het katje verroerde zich in haar hand. Het keek blind om zich heen. Het rode mondje was wijdopen en ik verwachtte een luid gejank, maar in plaats daarvan vroeg een hees stemmetje:

‘Mam?’
‘Nee,’ antwoordde Netel. Mijn dochter was dapperder dan ik. Ze overwóóg het gemakkelijke leugentje niet eens. ‘Maar iemand zoals zij.’ Netel keek om zich heen alsof ze nu pas de zee en de golven zag. ‘En dit is geen goede plek voor iemand als jij. Laten we het veranderen. Waar zou je graag willen zijn?’
Zijn antwoorden verrasten me. Ze praatte de informatie uit hem los, stukje bij beetje. Toen ze klaar waren zaten we in poppenformaat midden op een groot bed. In de hoogte zag ik vaag de huif van een reiswagen, zoals poppenspelers en straatmuzikanten vaak gebruiken om van dorp naar dorp te trekken. Het rook er naar de gedroogde pepers en geregen uien die in een van de hoeken naar beneden hingen. De muziek die ons nu omringde kende ik. Het was Bolles moederlied, waarvan ik nu ook de samenstellende elementen beter kon thuisbrengen: de rustige ademhaling van een slapende vrouw, het gekraak van wielen, de kalme tred van twee hoefdieren, en dat alles als achtergrond voor het neuriën van een vrouw en een fluitje dat een kinderliedje ten gehore bracht. Het was een lied van veiligheid en aanvaarding en tevredenheid. ‘Het bevalt me hier,’ zei Netel tegen hem toen ze klaar was. ‘Misschien kom ik je hier nog eens opzoeken, als je het niet erg vindt. Is dat goed?’
Het katje maakte een spinnend geluid en rolde zich verder op,

niet in slaap, maar lekker veilig midden op dat grote bed. Netel stond op om weg te gaan. Pas op dat moment besefte ik dat ik weliswaar kéék naar Bolles droom, maar dat ik er zelf niet meer in voorkwam. Ik was verwijderd, samen met alle andere storende en gevaarlijke elementen. Ik had geen plaats in het wereldje van zijn moeder.

'Voorlopig vaarwel,' zei Netel, en ze vervolgde: 'Maar je moet onthouden hoe gemakkelijk het is hierheen te komen. Als je besluit te gaan slapen, hoef je alleen maar aan dit kussen te denken.' Ze raakte een van de vele rijk geborduurde kussens op het bed aan. 'Kijk goed, onthoud dit kussen, en als je droomt zul je regelrecht hierheen komen. Kun je dat?'

Weer spon het katje tevreden, waarna Bolles droom om me heen begon te vervagen. Even later stond ik weer op de helling voor de gesmolten glazen toren. Het braambos en de mist waren verdwenen. In plaats daarvan zag ik een prachtig panorama van groene valleien en glinsterende beekjes.

'Je hebt hem niet gezegd dat hij voortaan niet meer zeeziek zal zijn,' schoot me opeens te binnen. Toen besefte ik geschrokken hoe ondankbaar dat klonk. Netel keek me boos aan. Ik zag de vermoeidheid in haar ogen.

'Dacht je dat het gemakkelijk was al die dingen te vinden en ze om hem heen te verzamelen? Hij bleef voortdurend proberen ze weer in koud zeewater te veranderen.' Ze wreef in haar ogen. 'Ik lig te slapen, maar ik denk dat ik straks

uitgeput wakker word.'
'Ik verontschuldig me,' zei ik op ernstige toon. 'Ik weet heel goed dat magie een tol kan vragen. Ik sprak zonder na te denken.'
'Magie,' zei ze afwerend. 'Dit droomvormen is geen magie. Het is gewoon iets dat ik kán.'
En met die gedachte liet ze me alleen. Ik zette de bange gedachten van me af aan wat er kon gebeuren als ze Burrich doorgaf wat ik had gezegd. Daar kon ik nu toch niets meer aan doen. Ik ging aan de voet van de toren zitten, maar nu Netel als ankerpunt was verdwenen begon ook deze droom al te vervagen. Ik zakte weg in een droomloze slaap van mezelf.

Hoofdstuk 7

Reis

Maak niet de vergissing de Buiteneilanden te zien als een koninkrijk onder een gezamenlijke monarch, zoals onze Zes Hertogdommen, of zelfs als een alliantie van volken, zoals het Bergrijk. Ook de afzonderlijke eilanden, hoe klein ook, zijn niet onder de exclusieve heerschappij van een enkele edelman of heerser. In feite kénnen ze daar niet eens 'edelen' of 'heersers'. Mannen ontlenen hun status aan hun vaardigheid als krijger en de rijkdom van de buit die ze mee naar huis brengen. Soms hebben ze de steun van hun moederclan om hun reputatie als vechtersbaas te versterken. De verschillende clans bezitten een territorium op de eilanden, dat is waar, maar dit zijn stranden en akkers en weiden die het bezit zijn van vrouwen en die aan dochters worden

nagelaten.

Stadjes, vooral havenstadjes, zijn geen eigendom van een clan. Daar heerst in het algemeen het recht van de sterkste. Verwacht niet dat de stadsgarde u te hulp komt als u er wordt beroofd of gemolesteerd. Elke man wordt geacht daar zélf het respect af te dwingen dat hij van anderen verlangt. Hulpkreten worden beschouwd als een teken van zwakte; ze worden genegeerd. Soms bezit echter de clan die de omgeving domineert een 'versterkt huis' in zo'n stadje en werpt hij zich op als rechter over de lokale disputen.

De Buiteneilanders bouwen geen burchten of forten zoals wij die kennen in de Zes Hertogdommen. Een belegering bestaat veeleer uit een aanval met schepen en is niet gericht op het veroveren van land, maar op het controleren van een haven of riviermonding. Het is echter niet ongebruikelijk dat zich in de grotere steden een of twee versterkte clanhuizen bevinden. Dit zijn fortachtige gebouwen die ontworpen zijn om tegen aanvallen verdedigd te worden. Vaak hebben ze diepe kelders met een eigen bron en veel koele opslagruimte voor voedselvoorraden. Deze versterkte huizen zijn meestal het bezit van de sterkste clan in de stad,

maar ze waren eerder bedoeld als schuilplaats in tijden van binnenlandse beroerten dan om aanvallen vanuit het buitenland te weerstaan.
'Buiteneilandse reizen', Shelbye.

Mijn problemen met Bolle waren niet voorbij, maar toen ik ontwaakte voelde ik meteen dat alles op het schip was gekalmeerd. Ik had niet veel uren geslapen, maar voelde me uitgerust. De mannen om me heen lagen te slapen, alsof ze voor het eerst sinds dagen een goede nachtrust genoten. Misschien was dat waar.
Ik stond voorzichtig op, maakte van mijn deken een bundeltje in mijn armen en stapte behoedzaam tussen de slapende gardisten door. Ik legde de deken weer in mijn koffer, trok een schoon hemd aan en keerde terug naar het dek. Het was nog nacht, maar de ochtend was nabij. De wolken hadden zich droog geregend en tussen hun kieren door zag ik glimpen van sterren. Er waren zeilen bijgezet om meer profijt te hebben van de kalmere wind. De blootsvoetse matrozen bewogen zich ontspannen over het dek. Het deed me allemaal denken aan een ochtend na een storm.

Toen ik mijn plaats bij Bolle weer innam lag hij nog ineengerold te slapen. De trekken van zijn gezicht waren slap en vredig, zijn ademhaling was hees, maar regelmatig. Web zat naast hem te doezelen met zijn hoofd op zijn opgetrokken knieën. Ik zag vaag de donkere contouren van een zeevogel die op de reling was neergestreken. Zo te zien was het een soort meeuw, maar groter dan normaal. Ik ving de glinstering van Risico's oog op en knikte haar bij mijn nadering vriendelijk toe. Ik haastte me niet, maar gaf Web de tijd om in alle rust zijn ogen te openen en naar me op te kijken. Hij glimlachte naar me.

'Hij schijnt nu beter uit te rusten. Misschien is het ergste voorbij.'

'Ik hoop het,' antwoordde ik. Voorzichtig stelde ik me open voor Bolles muziek. Deze was geen Vermogensstorm meer, maar nog wel even constant als de klotsende golven. Zijn moederlied was nu de dominante inhoud geworden, maar ik hoorde ook het spinnen van een katje en echo's van Netels geruststellende stem, die hem verzekerde dat hij in veiligheid was en dat ze van hem hield. Het maakte me lichtelijk ongerust. Hoorde ik dit alleen omdat ik getuige was geweest van de ingreep, of zouden ook Chade en de prins de stem en de woorden verstaan?

'Jij lijkt me nu ook beter uitgerust,' merkte Web op. Zijn stem herinnerde me aan mijn goede manieren en riep me

terug naar de werkelijkheid.
'Ja, zo voel ik me ook. Nogmaals bedankt!'
Hij stak zijn hand uit en ik hielp hem overeind. Toen hij stond liet hij mijn hand los en rolde met zijn schouders om zijn spieren los te maken. Zijn vogel kwam over de rand van de reling een paar stapjes dichterbij. Het begon al een beetje licht te worden en ik zag nu dat haar snavel en voeten een rijke gele kleur hadden. Uit Burrichs lessen van lang geleden herinnerde ik me dat heldere kleuren betekenden dat vogels weldoorvoed waren. Dit dier glom van gezondheid. Alsof ze zich bewust was van mijn bewondering, draaide ze haar kop en streek ze demonstratief een van haar langste veren glad met haar snavel, waarna ze zich van de reling verhief – even moeiteloos als een kat op een stoel springt – en met gespreide vleugels de wind opving die haar in een sierlijke vlucht naar boven droeg.
'IJdeltuit,' mompelde Web. Hij glimlachte naar mij. Het herinnerde me aan het feit dat Wijsheidspartners even trots op elkaar zijn als ouders op hun kinderen. Ik beantwoordde zijn glimlach meelevend.
'Aha, dat ziet er oprecht uit. Na verloop van tijd, mijn vriend, zul je me wel gaan vertrouwen. Zeg me als het zo ver is.'
Ik zuchtte zacht. Het zou hoffelijk zijn geweest als ik had beweerd dat ik hem nu al vertrouwde, maar ik vermoedde dat ik niet goed genoeg kon liegen om hem daarvan te

overtuigen. Dus ik beperkte me tot een instemmend knikje. Toen hij zich omdraaide om weg te gaan herinnerde ik me opeens de kwestie Vlug. 'Ik zou je nog een andere gunst willen vragen,' zei ik aarzelend.
Hij draaide zich om. Ik zag oprechte blijdschap op zijn gezicht. 'Dat vat ik op als een teken van vooruitgang.'
'Zou je Vlug willen vragen vandaag wat tijd aan mij te besteden? Ik wil met hem praten.'
Web hield zijn hoofd schuin als een meeuw die een dubieuze oesterschelp bekijkt. 'Ga je hem de huid vol schelden omdat hij niet naar zijn vader is teruggekeerd?'
Ik dacht even na. Was ik dat van plan? 'Nee. Ik ga hem alleen zeggen dat ik het een erezaak acht om hem veilig naar Hertenhorst terug te brengen. En dat ik van hem verwacht dat hij tijdens deze reis zijn lessen bij mij voortzet.' Ja, dat zou Chade leuk vinden, bedacht ik wrang. Ik had tóch al zo weinig tijd, en nu nam ik er nog een nieuwe taak bij.
Web glimlachte warm. 'Ik zal hem met genoegen naar je toesturen om *die* dingen te vernemen,' antwoordde hij. Hij gaf me een kleine zeemansbuiging bij het weggaan, en ik antwoordde met een knikje.
Ik vroeg de prins via het Vermogen om vandaag vroeg op te staan en kort daarna was hij bij me, juist toen Bolle zich eindelijk begon te verroeren. Een bediende bracht even later een mandje met warm brood en een pot verse thee. De geur

ervan deed me beseffen dat ik rammelde van de honger. De bediende zette het mandje naast Bolle op het dek, waarna de prins hem wegstuurde. Samen keken we zwijgend uit over de golven. We wachtten tot Bolle wakker zou zijn.

Wanneer is zijn muziek veranderd? Toen ik vanmorgen ontwaakte kon ik niet geloven hoe ontspannen en uitgerust ik me voelde. Het duurde even voordat ik besefte hoe dat kwam.

Nou en of, een hele opluchting! Ik wilde meer zeggen, maar durfde het niet. Ik kon tegenover de prins niet toegeven dat ik me had bemoeid met Bolles dromen, want ik was eigenlijk niet degene die dat had gedaan. Ik betwijfelde of Bolle had gemerkt dat ik erbij was geweest.

Het feit dat Bolle wakker werd redde me. Hij hoestte en opende toen zijn ogen. Hij keek omhoog naar Plicht en mij, en langzaam verscheen er een glimlach op zijn gezicht. 'Netel heeft mijn droom weer goed gemaakt,' zei hij. Voordat Plicht of ik daarop kon reageren kreeg Bolle een hoestbui. 'Ik voel me niet goed,' zei hij. 'Mijn keel doet pijn.'

Ik greep de kans aan om het gespreksonderwerp te veranderen. 'Dat komt door al het kokhalzen dat je hebt gedaan. Kijk, Bolle, de prins heeft vers brood en thee voor je meegebracht. De thee is goed voor je keel. Zal ik je een beker inschenken?'

Zijn enige antwoord was een nieuwe hoestbui. Ik hurkte naast

hem en raakte zijn wang aan. De huid voelde heet aan, maar hij was net wakker en zat nog in wollen dekens gehuld. Het hoefde niet te betekenen dat hij koorts had. Hij schudde de dekens nu geërgerd van zich af en zat toen te rillen in zijn verkreukelde, vochtige kleren. Hij zag er ellendig uit en in zijn muziek begonnen weer onheilspellende valse tonen door te klinken.

De prins kwam in actie. 'Dassenkop, pak dat mandje. Bolle, je gaat met me mee naar mijn kajuit. Nu meteen.'

'Ik wil het niet,' kreunde hij, maar hij schokte me door tóch langzaam op te staan. Hij deed een wankele stap, keek toen over de reling en leek zich alles weer te herinneren. 'Ik ben zeeziek.'

'Dat is waarom ik je wil meenemen naar de kajuit. Daar gaat het over,' zei de prins tegen hem.

'Nee, ik wil het niet,' hield Bolle vol, maar toen Plicht begon weg te lopen sjokte Bolle traag achter hem aan. Zijn gang was wankel, zowel wegens zijn verzwaktheid als wegens het schommelen van het dek. Ik pakte hem bij de arm om hem te steunen en droeg het volle mandje op mijn andere arm. Hij strompelde naast me voort. We bleven twee keer staan om hem te laten hoesten en toen we de deur van de kajuit van de prins bereikten was mijn ongerustheid echte bezorgdheid geworden.

De kamer van de prins was mooier en rijker gemeubileerd

dan zijn slaapkamer thuis. Kennelijk was hier iemand aan het werk geweest die heel andere ideeën had over wat passend was voor een prins. Hij had een paar venstertjes met uitzicht op het kielzog achter het schip. Er lagen dikke tapijten op de geboende vloerplanken en de zware meubels waren vastgezet tegen het slingeren van het schip. Ik zou waarschijnlijk nog dieper onder de indruk zijn geraakt als ik er langer had vertoefd, maar Bolle haastte zich naar zijn eigen kamertje, dat aan de kajuit van de prins grensde. Dit hok was veel bescheidener – eigenlijk weinig meer dan een kast waar zijn brits in paste. Onder die brits had hij wat ruimte voor zijn persoonlijke bezittingen. De architect van het schip had het hok waarschijnlijk bedoeld voor een lijfknecht van de prins, niet voor zijn lievelingshalvegare. Bolle liet zich onmiddellijk ineengerold op het bed vallen. Ondanks zijn gekreunde en gesteunde protesten trok ik hem zijn gevlekte en klamme kleren uit. Toen ik hem daarna bedekte met een lichte deken trok hij die dicht om zich heen en klaagde klappertandend over de kou. Ik haalde een gevoerde sprei van het voeteneinde van het bed van de prins. Inmiddels wist ik zeker dat Bolle koorts had. Zijn koppigheid om aan dek te blijven en geen hap te eten had hem ziek gemaakt.

De thee was een beetje afgekoeld, maar ik schonk Bolle een beker in en bleef bij hem toen hij hem dronk. De koorts werd hoger en maakte hem ellendiger dan ooit. Hij smeekte me bij

hem te blijven en met tegenzin deed ik het. Na mijn Vermogenssuggestie liet de prins wilgenbastthee tegen de koorts en frambozensiroop tegen de keelpijn brengen. Toen een bediende er eindelijk mee kwam, moest ik Bolle met zachte dwang overhalen de middeltjes te slikken. Gelukkig leek zijn koppigheid minder te worden naarmate zijn koorts hoger werd, dus ten slotte lukte het me.

Het kamertje was zo klein dat ik de deur niet kon sluiten zo lang ik naast Bolle op de brits zat, dus tijdens mijn verpleging van onze simpele ziel zag ik een komen en gaan van lieden die de prins kwamen opzoeken. Dat was weinig interessant, tot Plichts 'coterie van Wijzen' verscheen. Deze bestond uit Civil, Web, de minstreel Kokkel, en Vlug. Plicht zat aan zijn tafel zachtjes zijn toespraak voor de Buiteneilanders te repeteren toen ze binnenkwamen, en hij schoof deze met zichtbare opluchting van zich af, nadat hij de bediende die het stel had toegelaten had weggestuurd. Civils kat was pal achter hem meegekomen en maakte het zich meteen gemakkelijk op het bed van de prins. Daar leek niemand zich om te bekommeren.

Web keek verwonderd naar mij, voordat hij de prins begroette. 'Aan alle kanten vrij, prins Plicht.' Ik vond dat een rare begroeting, maar besefte opeens dat Web een paar woorden had doorgegeven van Risico, zijn meeuw. 'Geen andere schepen in zicht dan de onze.'

‘Mooi.’ De prins glimlachte goedkeurend en richtte zich toen tot de anderen. ‘Hoe gaat het vandaag met je kat, Civil?’
Civil stak zijn hand omhoog. Zijn mouw gleed naar beneden en onthulde een rode kras over de hele lengte van zijn onderarm. ‘Hij verveelt zich. En is gefrustreerd door zijn opsluiting. Hij zal blij zijn wanneer we land in zicht krijgen.’
Alle Wijzen lachten toegeeflijk, als ouders die het over hun koppige kinderen hebben. Ik merkte dat ze zich allemaal zeer op hun gemak voelden bij de prins. Alleen Vlug gedroeg zich nogal gedwongen, maar dat kon ofwel liggen aan mijn aanwezigheid, ofwel aan het leeftijdsverschil tussen hem en de rest van het gezelschap. De omgang van de anderen met de prins was niet erg formeel. Zo was Veritas omgegaan met de edelen die hem het meest nabij stonden, herinnerde ik me, en ik wist dat de ontspannen affectie van zijn mannen veel waardevoller was geweest dan de buigingen en pluimstrijkerijen van Regaals jaknikkers voor hém.
Dus ik vond het niet ál te bizar dat Web zich op een gegeven moment naar me omdraaide en aan Plicht vroeg: ‘Is Tom Dassenkop zich vandaag bij ons komen voegen, mijn prins?’
Het waren woorden waarin twee vragen waren opgesloten. Was ik hier om mijn Wijsheid te bekennen, en misschien zelfs mijn identiteit? Of zou ik me aansluiten bij hun zogenaamde coterie. Ik hield mijn adem in toen Plicht antwoordde. ‘Niet precies, Web. Hij verzorgt mijn man

Bolle. Ik heb begrepen dat je hem vannacht hebt afgelost om Dassenkop wat rust te gunnen, en daarvoor bedank ik je. Maar nu heeft Bolle een lelijke hoest overgehouden van zijn verblijf buiten, en hij is koortsig. Hij vindt Dassenkops gezelschap geruststellend en daarom heeft hij erin toegestemd bij hem te blijven.'

'Aha. Juist. Wel, Bolle, het spijt me te horen dat je ziek bent.' Terwijl hij die woorden sprak, stak Web zijn hoofd om de hoek van Bolles kamertje. Aan de tafel achter hem had de rest van de coterie haar gedempte conversatie voortgezet. Vlug keek bezorgd Webs kant op. Bolle, die diep in zijn dekens was weggedoken en naar de wand lag te staren, leek zich amper van Webs aanwezigheid bewust. Zelfs zijn Vermogensmuziek leek verstild en afgezwakt door de koorts, alsof hij er niet genoeg energie meer voor had. Dat gaf me een opgelucht gevoel, maar tegelijk baarde het me zorgen. Toen Bolle niet reageerde raakte Web zacht mijn schouder aan en zei bij mijn oor: 'Ik zal de komende nacht weer met genoegen een poos bij hem blijven, als je wilt rusten. Ondertussen…' Hij draaide zich om en wenkte Vlug, wiens gezicht betrok. Hij snapte wat er ging komen. 'Ik zal mijn "page" bij je laten. Ongetwijfeld hebben jullie van alles te bespreken, en als er klusjes zijn waarmee hij kan bijdragen aan Bolles comfort, zal Vlug ze met genoegen voor je doen. Is het niet zo, jongen?'

Vlug zat in een onhoudbare positie, en hij wist het. Hij kwam als een geslagen hond naar ons toe en bleef met neergeslagen ogen naast Web staan.
'Is het niet zo, jongen?' drong Web aan.
'Ja, meneer,' zei Vlug langzaam. Hij richtte zijn blik op mij en het beviel me niet wat ik in zijn ogen zag. Het was angst, vermengd met afkeer. Ik had niet het idee dat ik een van beide emoties verdiend had.
'Vlug,' zei Web, waarmee hij de blik van de jongen naar zich toe trok. Hij praatte zacht. Zijn woorden waren alleen voor onze oren bestemd. 'Het komt goed. Vertrouw me. Tom wil er alleen zeker van zijn dat je zijn lessen aan boord van dit schip blijft volgen. Dat is alles.'
'Niet helemaal,' zei ik onwillig. Nu keken ze me allebei aan. Web trok een wenkbrauw op. 'Ik heb iets beloofd,' vervolgde ik langzaam. 'Aan jouw familie, Vlug. Ik heb beloofd dat ik mijn leven plaats tussen jou en alles wat je eventueel zou bedreigen. Ik heb beloofd dat ik je veilig naar huis breng, wanneer dit afgelopen is.'
'En als ik niet naar huis *wil* wanneer dit afgelopen is?' vroeg Vlug brutaal en met stemverheffing. Ik voelde meer dan ik zag, dat de prins zich bewust werd van onze conversatie. Toen vervolgde de jongen op verontwaardigde toon: 'Wacht eens! Hoe kunt u met mijn vader hebben gesproken? Er was geen tijd om een koerier te sturen en antwoord te krijgen voordat

we vertrokken. U liegt!'
Ik haalde langzaam adem door mijn neus. Toen ik kalm kon praten antwoordde ik met zachte stem: 'Nee. Ik lieg niet. En als het voor jou verschil maakt: ik heb het niet je vader beloofd, maar je zuster. Dat beschouw ik als even bindend. En de manier waaróp leg ik je ooit misschien wel eens uit.'
'Er was geen tijd voor,' protesteerde hij, maar nu stiller. Web keek hem afkeurend aan. Ik trok een lelijk gezicht. Web wierp ook mij een afkeurende blik toe, maar daar trok ik mij niets van aan. Ik had beloofd de jongen veilig thuis te brengen – *niet* dat ik me zijn beledigingen zou laten welgevallen.
'Ik veronderstel dat dit voor jullie beiden een lange reis kan worden,' merkte Web op. 'Ik laat jullie nu in elkaars gezelschap. Probeer er het beste van te maken! Ik meen dat jullie elkaar iets te bieden hebben. Maar dat wordt alleen gewaardeerd als je het zélf ontdekt.'
'Ik heb het koud,' kreunde Bolle, waardoor hij me van Webs lesjes redde.
'Dat is je eerste klus,' zei ik abrupt tegen Vlug. 'Ga de bediende van de prins vragen waar je nog twee dekens voor Bolle kunt halen. Ze moeten van wol zijn. En breng meteen een grote beker water voor hem mee.'
Ik denk dat het zijn waardigheid beledigde dat ik hem dingen liet halen voor een halvegare, maar dat vond hij nog altijd te verkiezen boven mijn gezelschap. Toen Vlug zich had

verwijderd zuchtte Web diep.
'Waarheid tussen jullie beiden,' adviseerde hij me. 'Dat is je enige brug om die jongen te bereiken, Tom. En hij heeft het nódig dat je hem bereikt. Ik geloof dat ik dat nu pas besef. Hij is van huis weggerend en hij is van jou weggerend. Hij moet ophouden met weglopen, anders leert hij nooit zijn problemen onder ogen te zien.'
Zo, hij hield mij dus voor een van Vlugs problemen? Ik wendde mijn blik van hem af en knikte niet na zijn woorden. 'Ik pak hem wel aan,' zei ik alleen.
Web zuchtte bezorgd en antwoordde: 'Dan laat ik hem maar onder jouw hoede.'
Toen keerde Web terug naar de tafel en de conversatie daar. Een poosje later vertrok de gehele coterie van Wijzen. De prins zette zich weer aan het stilletjes repeteren van zijn toespraak. Tegen de tijd dat Vlug terugkeerde met dekens en een beker water, had ik de verzameling teksten doorgenomen die de prins bij zich had. Ik koos er een paar uit die voor Vlug geschikt konden zijn, maar vond er tot mijn verrassing ook een stel die ik nog niet kende en die door Chade kort voor ons vertrek moesten zijn aangeschaft. Ze gingen over zeden en gewoonten op de Buiteneilanden. Ik zou graag tijd hebben gehad om ze zelf te lezen, maar moest ze met tegenzin weer opbergen. De teksten voor Vlug hield ik bij me.
Daarna verzorgde ik Bolle zo goed ik kon. Zijn koorts werd

nog steeds hoger. Hoe heter hij werd, hoe fantastischer de muziek die hij met zijn Vermogen produceerde. Hij had nog steeds geen voedsel tot zich genomen, maar wel was hij de wil kwijtgeraakt om zich tegen me te verzetten, dus ik bracht de beker naar zijn mond en zorgde ervoor dat hij hem helemaal leegdronk. Daarna stopte ik hem weer goed onder en vroeg me af hoe het kwam dat een man die verhit was door koorts niettemin kon menen dat hij het koud had.

Toen ik klaar was zag ik dat Vlug met walging naar ons stond te kijken. 'Hij ruikt raar,' klaagde de jongen bij het zien van mijn verwijtende blik.

'Hij is ziek.' Ik wees naar de vloer en nam zelf weer plaats op de rand van Bolles bed. 'Ga daar zitten. En lees me voor, niet te hard, uit deze rol. Nee, die daar, met de gerafelde rand. Ja, dat is hem.'

'Waar gaat hij over?' vroeg hij onnodig, terwijl hij de rol los bond en openrolde.

'Het is een beschrijving en geschiedenis van de Buiteneilanden.'

'Waarom moet ik dat lezen?'

Ik telde de redenen af op mijn vingers. 'Omdat je moet oefenen in lezen. Omdat we daarheen op weg zijn, en je iets over de mensen ginds moet weten, anders zou je onze prins in verlegenheid kunnen brengen. Omdat de geschiedenis van de Zes Hertogdommen verweven is met die van de

Buiteneilanden. En omdat ik het zeg.'
Hij sloeg zijn ogen neer, maar ik bespeurde niets van een verzachting in zijn houding tegenover mij. Ik moest hem nog eens aansporen voordat hij begon, maar daarna kreeg hij zelf belangstelling voor de tekst, geloof ik. Het rijzen en dalen van zijn jongensstem had een bedwelmende invloed. Ik liet mijn gedachten de vrije loop en hoorde nauwelijks wat hij voorlas.
Hij was nog aan het voorlezen toen Chade binnenkwam. Ik besteedde zogenaamd geen aandacht aan de oude man, die zachtjes met de prins overlegde. Toen werd ik geraakt door Plichts Vermogen.
Chade vraagt of je Vlug een poosje kunt wegsturen, dan kunnen we vrijuit praten.
Een moment.
Ik knikte, alsof ik voor mezelf bevestigde wat de jongen zojuist had gelezen. Toen hij inademde om verder te gaan tikte ik hem op zijn schouder. 'Dit is genoeg voor vandaag. Je kunt gaan. Maar ik zal hier morgen weer zijn, en jij ook. Ik verwacht je.'
'Ja, meneer.' Geen voorpret in zijn stem, ook geen berusting. Niets anders dan een vlakke bevestiging. Ik onderdrukte een zucht en gaf hem een knikje na zijn buiging. Toen ging hij naar de prins, maakte een diepere buiging, en mocht vertrekken. Na een kleine Vermogensaansporing mijnerzijds

had Plicht hem even laten weten dat kennis een waar voordeel was voor elke man en dat ook hij verwachtte dat Vlug zich elke dag door mij liet onderwijzen. Hij kreeg dezelfde lauwe instemming te horen als ik.
De deur had zich amper achter de jongen gesloten toen Chade al naast me stond. ‘Hoe gaat het met hem?’ vroeg hij bezorgd, terwijl hij aan Bolles gezicht voelde.
‘Koorts en hoesten. Hij heeft gedronken, maar niet gegeten.’
Chade ging zwaar op de rand van de brits zitten. Mij duwde hij bijna weg. Ik maakte ruimte voor hem. Hij betastte Bolles keel, vlak onder zijn kaken, en duwde zijn hand toen onder zijn kraag door om de koorts te meten. ‘Hoe lang,’ vroeg hij me, ‘heeft hij niet gegeten?’
‘Minstens drie dagen geen vast voedsel meer dat hij heeft binnengehouden.’
Chade ademde luidruchtig in en uit door zijn neusgaten. ‘Wel, dan moeten we daarmee beginnen. Zorg dat hij voedsel binnen krijgt. Bouillon, met veel zout en zacht vlees en groenten. Dat zou het beste zijn.’
Ik knikte, maar Bolle draaide zijn hoofd opzij en keek naar de wand. Zijn muziek had een eigenaardig, zweverig karakter gekregen. Ze leek in de verte te verstommen, alsof ze daar weglekte naar een plaats waar ik niet bij kon. Het was verontrustend, als je er goed over nadacht. Liever probeerde ik het van me af te zetten.

Chades hand op mijn pols leidde me af. *Wat heb je vannacht met hem gedaan? Kan dat de oorzaak van zijn ziekte zijn, denk je?*

Het idee schokte me en ik antwoordde hardop. 'Nee! Nee, ik denk dat dit gewoon het gevolg is van zijn zeeziekte en zijn verblijf op het dek, in de kou en de regen, en zonder iets te eten.'

Misschien was Bolle zich even bewust geweest van ons Vermogengebruik. Hij draaide zijn hoofd naar ons toe en keek me op een onheilspellende manier aan. Toen zakten zijn oogleden langzaam weer naar beneden.

Chade ging staan, liep de kajuit in en wenkte dat ik hem moest volgen. Hij liet zich op de dikke kussens van een bank onder een van de venstertjes zakken en gebaarde dat ik naast hem moest komen zitten. De prins had stenen gereed gelegd voor een spelletje. Nu keek hij een momentje nieuwsgierig onze kant op.

'Grappig, dat zachtjes praten de beste manier is om dit privé te houden.' Chade wees naar buiten, alsof hij me op iets attendeerde. Ik boog me naar het venster en knikte. Hij glimlachte en praatte toen dicht bij mijn oor. 'Ik kon vannacht niet slapen. Ik heb op eigen houtje een paar Vermogensoefeningen gedaan. Ik geloof dat ik er beter in word. Bolles muziek was luid en woest. Toen bespeurde ik iets… iemand. Dat was jij, dacht ik. Maar er was ook nog een

tweede aanwezigheid, eentje waar ik al eens eerder een glimp van heb opgevangen. Deze werd sterker, overheersend. En daarna werd Bolles muziek veel kalmer.'
Een deel van mij verbaasde zich dat Chades Vermogen sterk genoeg was gebleken om dit alles op te merken. Ik dacht niet snel genoeg na. Ik had te lang gezwegen toen ik quasi-argeloos vroeg: 'Een tweede aanwezigheid?'
Chade glimlachte zijn tanden bloot. 'Netel, denk ik. Breng je haar op deze manier in onze coterie binnen?'
'Niet echt,' zei ik. Het was alsof er een muur instortte – dit bekennen van mijn geheim aan Chade. Ik had er de pest over in, maar kon niet ontkennen dat ik me tevens opgelucht voelde nu ik er met iemand over kon praten. Ik had schoon genoeg van al mijn geheimen, besefte ik opeens. Ik was te moe om ze allemaal te blijven beschermen. Laat hem maar weten van Netel en haar kracht. Dat wilde nog lang niet zeggen dat ik hem toestemming gaf om haar te gebruiken. 'Ik heb haar een gunst gevraagd. Ik moest haar laten weten dat Vlug in veiligheid is en dat ik over hem zou waken. Voordat we de Hertenhorst verlieten had ik haar namelijk beloofd dat hij naar huis zou komen, want dat geloofde ik toen. Nadat ik had ontdekt dat hij met Web aan boord van dit schip was gekomen, wel… ik kon haar toch niet in spanning laten zitten of haar broer onderweg vermoord was of ergens in een sloot lag?'

‘Nee, natuurlijk niet,’ mompelde Chade joviaal. Zijn ogen glinsterden van gulzigheid naar meer informatie. Ik voedde hem.

‘In ruil vroeg ik haar Bolles nachtmerries te kalmeren. Haar Vermogen lijkt zeer goed toegerust om haar eigen dromen tot in detail vorm te geven. De afgelopen nacht heeft ze bewezen dat ook met andermans dromen te kunnen.’

Ik hield zijn gezicht even scherp in het oog als hij het mijne. Ik zág hem als het ware nadenken over de toepassingsmogelijkheden van zoiets, en daarna zag ik de vonkjes in zijn ogen toen hij besefte dat dit een machtig wapen kon zijn. Controle te krijgen over de beelden die iemand in zijn hoofd ziet, en ze gruwelijk en noodlottig maken, of juist mooi en stimulerend! Het bood ongekende mogelijkheden. Je kon een man gek maken met steeds nieuwe nachtmerries, of je kon een huwelijk forceren door de partners te bestoken met romantische dromen, of een bondgenootschap vergiftigen door verdenkingen in iemands geest te planten.

‘Nee,’ zei ik zacht. ‘Netel is zich niet bewust van het bijzondere waartoe ze in staat is. Ze heeft geen idee dat dit iets met het Vermogen te maken heeft. Ik zal haar niet in de coterie halen, Chade.’ En toen speldde ik hem de slimste leugen op de mouw die ik in de gauwigheid kon verzinnen. Als hij het had gemerkt, zou Chade misschien wel trots op

me zijn geweest. ‘Ze werkt het beste voor ons in een positie als seul, zonder zich bewust te zijn van het ware belang van wat ze doet. Op die manier zal ze plooibaarder blijven. Net als ikzelf destijds, toen ik een onwetende jongen was.’
Hij knikte ernstig bij die woorden en nam niet de moeite om ze te ontkennen. Dat attendeerde me op een blinde vlek bij mijn mentor. Hij had van me gehouden, maar had me niettemin steeds gebruikt, en nog steeds stond hij toe dat ik gebruikt werd. Misschien precies zoals *hij* ook altijd was gebruikt. Hij raadde niet dat ik Netel van een dergelijk lot wilde afschermen. ‘Ik ben blij dat je nu inziet dat dat het beste is,’ zei hij goedkeurend.
‘Wat is er te zien?’ vroeg de prins nieuwsgierig. Hij stond op en kwam naar ons en het venstertje. Chade antwoordde iets onzinnigs over gezichtsbedrog en over schepen die er dan wel, dan niet leken te zijn, als gevolg van schitteringen in het water.
‘En waarover wilde u ons privé spreken?’ vroeg de prins vervolgens.
Chade haalde diep adem en ik zág hem zoeken naar iets plausibels. ‘Ik geloof dat deze regeling voortreffelijk is. Als zowel Bolle als Fitz hier is, hebben we onze hele coterie bij elkaar. Ik denk dat we algemeen bekend moeten maken dat Bolle erg gehecht is geraakt aan Fitz, en hem graag bij zich heeft. Met dat excuus kan deze gewone gardist vaak bij de

prins in de buurt zijn, ook nadat Bolle straks is opgeknapt.'
'Dat hádden we toch al besproken?' vroeg de prins.
'Heus? Tja. Dat zal dan wel. Vergeef deze oude man dat hem soms iets ontgaat, mijn prins.'
Plicht maakte een sceptisch geluidje. Zelf trok ik me tactvol terug naar Bolle.
Diens koorts was nog niet gezakt. Chade liet een bediende komen en bestelde het voedsel dat hij voor Bolle het meest geschikt achtte. Ik dacht terug aan de bitse kokkin en had bij voorbaat medelijden met de jongen die de opdracht moest uitvoeren. Deze keerde veel te snel terug met een kom heet water, waar een lap gezouten vlees in was gelegd. Chade werd ziedend en liet een tweede bediende komen, die zeer strenge en precieze orders kreeg. Ik drong Bolle wat gewoon water op en luisterde bezorgd naar het geluid van zijn ademhaling, dat steeds heser werd.
Het voedsel kwam. De tweede inspanning van de kokkin overtrof de eerste, en het lukte me Bolle een paar lepels van het spul te voeren. Zijn keel deed pijn en het slikken deed hem pijn, dus de maaltijd verliep zeer traag. In opdracht van Chade had de kokkin ook mijn voedsel meegegeven, zodat ik kon eten zonder Bolles zijde te hoeven verlaten. Dat werd daarna het normale patroon van mijn maaltijden. Het was fijn dat ik op mijn gemak kon eten, zonder met de rest van de gardisten te hoeven concurreren, maar het beroofde me van

alle gesprekken – behalve die met Bolle, Chade en Plicht. Vlug telde ik niet echt mee, wegens zijn recalcitrante gedrag. Ik had gehoopt tijdens mijn eerste nacht in de kajuit van de prins eens lekker te kunnen slapen. Bolle was rustig. Hij woelde niet en kreunde niet. Ik durfde te hopen dat hij nu een soort vrede had gevonden. Ik maakte een veldbed in de krappe vrije strook naast zijn brits en sloot mijn ogen. Ik verlangde eigenlijk alleen naar rust, maar haalde toen drie keer diep adem en reikte naar Bolles droom.

Hij was niet alleen. Katje-Bolle lag lekker op zijn kussen, midden op het grote bed, terwijl Netel zich stilletjes door het kamertje verplaatste. Ze leek het druk te hebben met allerlei avondlijke klusjes. Neuriënd ruimde ze kledingstukken op en zette borden en bekers terug in kastjes. Toen ze klaar was zag het kamertje er schoon en opgeruimd uit. 'Ziezo,' zei ze tegen het katje, dat aandachtig had toegekeken. 'Alles is in orde. Zie je wel? Alle spulletjes zijn op hun plekje. En jij bent in veiligheid. Droom maar lekker, kleintje.' Ze moest op haar tenen staan om de lamp uit te blazen. Ik had opeens een merkwaardige ervaring. Ik had al die tijd geweten dat ze Netel was, maar zag haar via Bolles ogen als een kleine, gedrongen vrouw met lang, grijs haar dat achter haar hoofd tot een knotje was gebonden, en met diepe groeven in haar gezicht. Zijn moeder, begreep ik, en ik begreep toen ook dat ze hem op late leeftijd ter wereld moest hebben gebracht. Ze zag er

eerder uit als zijn grootmoeder.
Vervolgens leek het alsof Bolles droom zich van me terugtrok. Het was opeens alsof ik van veraf een verlicht venster zag. Ik keek om me heen. We stonden weer op de helling. De gesmolten toren stond boven me en een wirwar van dorre doornstruiken omringde me. Netel stond naast me. 'Ik doe het voor hém, niet voor jou,' zei ze botweg. 'Niemand zou zulke akelige angstdromen moeten verduren. Maar ik troost hem niet ter wille van jou.'
'Ben je kwaad op me?' vroeg ik langzaam. Ik vreesde het antwoord.
Ze keek me niet aan. Ergens vanuit het niets kwam een bries die tussen ons door waaide. Ze sprak in dat gedruis. 'Wat betekenden ze precies, die woorden die ik van jou tegen mijn vader moest zeggen? Ben je werkelijk een harteloos beest, Schaduw Wolf, dat je me iets tegen hem laat zeggen dat zijn hart doorboort?'
Ja. Nee. Ik wist geen oprecht antwoord voor haar. Ik probeerde te zeggen dat ik hem nooit verdriet had willen doen. Maar was dat de waarheid? Hij had Mollie voor zichzelf genomen. Beiden hadden ze gemeend dat ik dood was, geen van beiden had de bedoeling gehad me te benadelen. Maar toch had hij haar van me afgepakt. En mijn dochter opgevoed, veilig en gezond. Jawel. Dat was waar, en ik was hem daar dankbaar voor. Maar niet dankbaar voor het

feit dat zij steeds *zijn* gezicht voor zich zou zien wanneer ze het woord 'papa' hoorde.
'Jij vroeg me woorden om tegen hem te zeggen,' zei ik, en ik hoorde zelf meteen hoe bars dat klonk.
'En net als bij een wens in een sprookje gaf je me wat ik wilde. En het heeft mijn hart gebroken.'
'Wat is er gebeurd?' vroeg ik met tegenzin.
Ze wilde het me niet zeggen, maar deed het toch. 'Ik zei hem dat ik had gedroomd en dat in die droom een wolf met egelnaalden in zijn snuit had beloofd op Vlug te passen en hem veilig naar huis te brengen. En ik herhaalde de woorden die je me had gezegd: *Zoals jij ooit deed, zo doe ik nu. Ik bescherm en begeleid je zoon. Ik zal mijn leven tussen hemzelf en elk gevaar in plaatsen, en wanneer mijn taak is voltooid zal ik hem veilig bij je terugbrengen.*'
'En toen?'
'Mijn moeder was deeg aan het kneden en zei dat ik beter niet over Vlug kon praten, als ik alleen hersenspinsels en onzin te melden had. Maar ze zat met haar rug naar de tafel waar ik met mijn vader aan zat. Ze zag niet hoe hij zijn ogen opensperde bij het horen van mijn woorden. Even zat hij me roerloos aan te staren. Ik zag bijna alleen het wit van zijn ogen. Toen viel hij van de stoel op de vloer en staarde omhoog als een dode. Ik dacht dat hij een beroerte had gehad. Mijn broers en ik legden hem op zijn bed. We vreesden het

ergste. Mijn moeder was doodsbang en vroeg hem waar hij pijn had. Maar hij gaf geen antwoord. Hij legde zijn handen op zijn ogen, rolde zich in elkaar als een geslagen kind en begon te huilen. Hij heeft vandaag de hele dag gehuild en tegen niemand van ons een woord gezegd. Bij het vallen van de avond hoorde ik hem opstaan. Ik kroop naar de rand van de zoldering en gluurde naar beneden. Hij was gekleed om op reis te gaan. Mijn moeder hield hem bij de arm en smeekte hem niet te vertrekken. Maar hij zei tegen haar: "Vrouw, je hebt geen idee wat we hebben gedaan en ik heb niet de moed om het je te zeggen. Ik ben een lafaard. Ik ben altijd een lafaard geweest." En toen rukte hij zich los en ging weg.'

Tijdens één verschrikkelijk moment had ik een afschuwelijk visioen van Mollie – versmaad en verlaten! Het ging me door merg en been.

'Waar ging hij heen?' wist ik uit te brengen.

'Ik vermoed dat hij naar jou gaat. Waar je ook bent.' Haar woorden waren bits, maar ik hoorde er een ondertoon van hoop in – de hoop dat ik wist waar haar vader naar toe ging, en waarom. Ik moest haar die hoop ontnemen.

'Nee. Ik ben niet ergens waar hij bij me kan komen. Maar ik denk dat ik wel weet waar hij heen is, en ik denk dat hij spoedig bij jullie terug zal zijn.' De Hertenhorst, dacht ik. Burrich was iemand van de directe aanpak. Hij zou naar de Hertenhorst gaan om Chade om rekenschap te vragen. In

plaats van hem zou hij Kettricken krijgen. En zij zou het hem zeggen. Zoals ze ook Plicht had gezegd wie ik in werkelijkheid was. Want zij geloofde erin om mensen de waarheid te zeggen, ook als het hun pijn deed.
Terwijl ik daar nog over peinsde hoorde ik Netel weer. 'Wat heb ik aangericht?' vroeg ze me. Het was geen retorische vraag. 'Ik dacht dat ik zo slim was! Ik dacht dat ik met je kon onderhandelen en dat je mijn broer veilig naar huis zou brengen. In plaats daarvan… wat heb ik aangericht? Heb ik ons gezin vernietigd? Zeg me, wat ben je? Ben je iets slechts? Haat je mijn vader?' Een korte pauze, dan met nog meer angst in haar stem: 'Is mijn broer op een of andere manier in je macht?'
'Wees alsjeblieft niet bang voor me. Je hebt geen enkele reden om bang te zijn,' zei ik vlug, hoewel ik me meteen daarna afvroeg of het wel waar was. 'Vlug is echt in veiligheid en ik beloof je dat ik hem zo snel mogelijk naar huis zal brengen.' Ik zweeg even. Hoeveel kon ik haar veilig vertellen? Ze was niet achterlijk, die dochter van me. Té veel aanwijzingen, en ze zou het hele mysterie kunnen ontrafelen. En dan zou ik haar misschien voor altijd kwijt zijn. Zelfs deze ijle droomcontacten zouden ophouden.
'Ik heb je vader gekend, lang geleden. We waren nauw met elkaar verbonden. Maar ik nam besluiten die tegen zijn regels in gingen, en toen zijn we uit elkaar gegaan. Heel veel jaren

heeft hij geloofd dat ik dood was. Door jouw woorden weet hij nu dat ik nog leef. En omdat ik nooit ben teruggekeerd gelooft hij, dat hij me groot onrecht heeft gedaan. Dat is niet zo. Maar als jij je vader een beetje kent weet je, dat hij gedreven wordt door wat hij in zulke situaties gelóóft.'
'Je hebt mijn vader lang geleden gekend? Heb je mijn moeder toen ook gekend?'
'Ik kende hem lang voordat jij geboren bent.' Geen leugen, wel bedrog. Ik hielp haar zichzelf om de tuin te leiden.
'En dus betekenden mijn woorden niets voor haar,' concludeerde Netel na een paar momenten van stilte.
'Ja,' bevestigde ik. En vroeg toen gretig: 'Hoe gaat het met haar?'
'Slécht, natuurlijk!' Ik voelde haar ongeduld om mijn stommiteit. 'Ze stond voor het huis en schreeuwde hem na toen hij vertrok, en daarna kwam ze ons binnen tierend vertellen dat ze nooit met zo'n verschrikkelijke stijfkop had moeten trouwen. Ze heeft wel tien keer gevraagd wat ik precies tegen hem had gezegd en dat heb ik wel tien keer gedaan. Ik heb zelfs overwogen om haar alles te zeggen wat ik uit mijn dromen van jou weet, maar dat zou niet hebben geholpen, is het wel? Ze heeft je nooit gekend.'
Tijdens één akelig kil moment keek ik mee door Netels ogen. Mollie stond op de weg. In haar worsteling om Burrich tegen te houden was haar haar los geraakt. Het krulde nog even

mooi als altijd en streek over haar schouders toen ze haar gebalde vuist naar hem zwaaide. Haar jongste zoontje, amper zes, hing aan haar rok en snikte hulpeloos bij dit tafereel – zijn vader die zijn moeder alleen liet. De zon ging al onder en zette het landschap in een bloedrood licht. 'Blinde ouwe gek!' riep Mollie haar echtgenoot na. De woorden raakten me als stenen. 'Je verdwaalt! Je wordt beroofd! Je komt nooit meer bij ons terug!' Maar ze kreeg geen ander antwoord dan wegstervend hoefgetrappel.

Toen Netel zich afwendde van deze ijselijke herinnering bleek ik niet meer op de helling met de gesmolten toren te staan, maar waren we op een open zolder. Mijn wolfsoren streken af en toe tegen de lage dakspanten aan. Zelf zat Netel op haar bed, met haar knieën opgetrokken onder haar kin. Achter het gordijn dat ons afschermde van de rest van de zolder hoorde ik het ademen van haar broertjes. Een ervan verroerde zich in zijn slaap en slaakte een onrustig kreetje. Niemand sliep die nacht rustig in dat huis.

Ik wilde haar wanhopig graag smeken om tegenover Mollie met geen woord van mij te reppen. Ik durfde het niet, want dan zou ze zéker weten dat ik had gelogen. Ik vroeg me tóch al af hoe sterk haar vermoedens waren dat er een band had bestaan tussen haar moeder en mij. Ik gaf haar geen rechtstreeks antwoord. 'Ik denk niet dat je vader lang zal wegblijven. Als hij thuiskomt, wil je me dat dan laten weten,

om mijn geest rust te geven?'
'Ja, áls hij thuiskomt,' zei ze zacht. Ik begreep opeens dat Mollie een reële angst van het hele gezin had uitgesproken. 'Papa ziet niet meer zo scherp.' Nu sprak Netel langzaam en met tegenzin, alsof het hardop uitspreken van een waarheid deze nog echter maakte. 'Hij is al eens beroofd en in elkaar geslagen toen hij in zijn eentje op zoek was naar Vlug. Hij heeft het tegenover ons nooit toegegeven, maar we weten allemaal wat hem is overkomen. En toch is hij nu wéér in zijn eentje op stap!'
'Typisch Burrich,' zei ik. Ik durfde het niet hardop te zeggen, maar ik hoopte dat hij een paard had meegenomen dat hij heel goed kende. Ik wist wel dat hij nooit zijn Wijsheid zou gebruiken om met zijn rijdier te communiceren, maar dat verhinderde die dieren niet om met hém te communiceren.
'Ja, typisch mijn vader,' beaamde ze, met zowel trots als bezorgdheid in haar stem. En toen begonnen de wanden van de zolder te vervloeien alsof het met verse inkt geschreven letters waren, die door tranen werden weggespoeld. Netel zelf was het laatste beeld dat uit die droom verdween. En toen ik tot mezelf kwam lag ik omhoog te staren naar een donker hoekje van de kajuit van de prins, waarin ik in het geheel niets kon onderscheiden.
De dagen en nachten die volgden herinner ik me vooral als stomvervelend. Bolles conditie veranderde weinig – ten

goede noch ten kwade. Soms leek hij een dag opgeleefd, dan weer hoestte hij een hele dag en had koorts. Zijn echte ziekte had zijn angst voor zeeziekte verdreven, maar dat was voor mij slechts een schrale troost. Meer dan eens moest ik Netels hulp inroepen om zijn koortsdromen te dempen voordat ze de hele bemanning tot waanzin dreven. Zeelieden zijn van nature bijgelovig. Onder invloed van Bolle deelden ze dezelfde nachtmerrie en wanneer ze deze dan de volgende dag onder elkaar vergeleken, wisten ze met zekerheid dat ze door de goden was gezonden. Het gebeurde slechts één keer, maar dat was al bijna genoeg om een muiterij te starten.
Ik werkte vaker en van meer nabij met Netel dan me lief was. Ze praatte niet over Burrich en ik stelde geen vragen, maar ik wist dat we beiden de dagen sedert zijn vertrek telden. Als ze iets over hem vernam zou ze het me laten weten, dat wist ik zeker. Door zijn afwezigheid uit haar leven was er nu een plaatsje voor mij. Met tegenzin moest ik bekennen dat onze band hechter werd, tot ik me uiteindelijk voortdurend van haar aanwezigheid bewust was. Ze leerde me – zonder dat zelf te beseffen – hoe ik achter Bolles dromen kon glippen en ze kon manipuleren, door ze geleidelijk naar rustiger vaarwater en troostende beelden te sturen. Ik kon het niet zo goed als zij het kon. Ik legde suggesties aan hem voor, terwijl zij de droom gewoonweg veranderde.
Twee keer merkte ik dat Chade ons gadesloeg. Het zat me

dwars, maar ik kon er niets aan verhelpen. Als ik aandacht aan hem besteedde zou ook Netel hem opmerken. Zelf had ik er trouwens ook voordeel van dat ik hem negeerde, want hij werd brutaler. En ik wist dat mijn oude mentor sterker werd in zijn Vermogen, althans in dit bijzondere hoekje ervan. Besefte hij het niet of hield hij het voor mij verborgen? Ik vroeg het me af, maar deelde die nieuwsgierigheid niet met hem.

Ik ben nooit dol geweest op zeereizen. Het ene zeelandschap lijkt sprekend op het andere. Na een paar dagen leek zelfs de kajuit van de prins me even beperkt, bedrukkend en bedompt als het ruim dat mijn medegardisten met elkaar moesten delen. Het voedsel was steeds hetzelfde, het eindeloze deinen was om moe van te worden, en mijn zorgen om Bolle vraten me vanbinnen op. Zonder hem maakte onze coterie geen vorderingen tijdens de Vermogenslessen.

Vlug bleef dagelijks bij me komen. Hij las voor uit de rollen, stak daardoor kennis op over de Buiteneilanden en verfriste de mijne. Aan het einde van elke voorleesbeurt stelde ik hem vragen om er zeker van te zijn dat hij het gelezene begrepen en onthouden had, en dat de teksten niet het ene oor in en het andere uit waren gegaan. Hij leek een goed geheugen te hebben en soms deed hij me het genoegen zélf een paar vragen te stellen. Vlug was zelden aimabel, maar als leerling was hij gehoorzaam, en voorlopig was dat alles wat ik

verlangde. Ik gaf hem ook oefenopdrachten mee.
Bolle leek Vlugs aanwezigheid geruststellend te vinden. De kleine man ontspande zich en zijn voorhoofd kreeg minder rimpels wanneer hij meeluisterde. Bolle zelf sprak maar weinig. Hij ademde hees en kreeg af en toe een hoestbui. Het proces om hem lepels bouillon te voeren was voor ons beiden even uitputtend. De rondheid van zijn buik slonk zienderogen en zijn oogjes zakten steeds dieper weg in hun donkere holten. Hij was zo ziek als ik ooit maar iemand ziek had zien zijn, en zijn aanvaarding van dat miserabele lot was hartverscheurend. Volgens hemzelf was hij aan het doodgaan en zelfs in zijn dromen kon ik die gedachte niet helemaal uit zijn geest bannen.
Ook Plicht kon me daarmee niet helpen. De prins deed zijn best en ik ben ervan overtuigd dat hij werkelijk gesteld was op Bolle. Vaak zag ik, wanneer hij naast Bolle op de rand van de brits kwam zitten en zachtjes met hem praatte, dat hij een echte affectie had voor de kleine man. Maar Plicht was pas vijftien en in vele opzichten nog een jongen. Bovendien werd hij door zijn edelen in de watten gelegd. Ze verzonnen dagelijks nieuwe dingen om zijn aandacht vast te houden – en bij hem in de buurt te kunnen blijven. Nu hij verlost was van Kettrickens sobere hofmanieren, overlaadden ze hem met vermaak en vleierij. De twee scheepjes onderhielden koeriersdiensten binnen onze verlovingsvloot. Niet alleen

brachten ze edelen die bij Plicht op bezoek kwamen, ook namen ze Chade en hem vaak mee naar andere schepen voor feestjes met wijn en gezang. Dat was allemaal bedoeld om hem af te leiden van de onverdraaglijke saaiheid van deze reis, en in dat opzicht slaagden ze wonderwel. Het ging trouwens niet alleen om vermaak, besefte ik, op momenten dat ik me aan Plicht begon te ergeren. Deze lieden waren zijn edelen en hij was verplicht zijn aandacht en gunsten min of meer gelijkelijk over het hele stel te verdelen. Het succes van zijn regering zou later afhankelijk kunnen zijn van de banden die hij nu smeedde. Hij kon moeilijk weigeren van boord te gaan. Toch beviel het me niet, hoe gemakkelijk hij zijn aandacht liet afleiden van zijn zieke bediende.

Web was in deze dagen mijn enige troost. Zonder dat iemand het hem had gevraagd kwam hij elke dag discreet aanbieden om een poos bij Bolle te waken, zodat ik wat tijd had voor mezelf. Niet dat ik me tijdens die perioden van respijt helemáál kon ontspannen. Ik moest een Vermogensbewustzijn van Bolle instandhouden om te voorkomen dat hij in al te woeste dromen zou wegzakken. Maar in elk geval kon ik de kajuit verlaten, wat rondlopen over het dek, de wind in mijn gezicht voelen. Het probleem was alleen, dat ik op deze manier nooit eens met Web onder vier ogen was. Ik wilde graag met hem praten – en niet alleen omdat Chade het me had verzocht. Zijn kalme competentie

en vriendelijkheid maakten steeds meer indruk op me. Het was natuurlijk geen toeval dat hij zich op deze manier aan mij presenteerde. Ik had het gevoel dat hij me het hof maakte – niet op de manier zoals Plichts edelen de prins het hof maakten, maar zoals Burrich zich vroeger had gedragen in de nabijheid van een paard dat hij opnieuw wilde temmen. En bij mij wérkte het, zelfs al was ik me van de opzet bewust. Van dag tot dag kreeg ik minder argwaan en voorzichtigheid tegenover hem. Het leek me geen bedreiging meer dat hij wist wie ik in werkelijkheid was, maar bijna een soort troost. Ik had een massa vragen die ik hem graag zou stellen. Hoevelen van het Oude Bloed wisten dat FitzChevalric nog in leven was? Hoevelen wisten dat *ik* hem was? Dat soort vragen durfde ik niet te stellen in aanwezigheid van Bolle, zelfs niet wanneer hij leek ondergedompeld in zijn koortsdromen. Ik wilde niet het risico lopen dat hij de woorden zou herhalen.

Heel laat op een avond, toen de prins en Chade waren teruggekeerd van een tochtje naar een ander schip, wachtte ik tot Plicht zijn bedienden had weggestuurd. Hij en Chade zaten in onze schemerige kajuit met een glas wijn in de hand rustig te praten op de zachte bank onder het venstertje dat uitzicht gaf op ons kielzog. Ik stond op en liep bij Bolle vandaan. Ik ging naar de tafel en wenkte dat ze bij me moesten komen. Vermoeid als ze beiden waren na langdurige stenenspelletjes met heer Best, bracht hun nieuwsgierigheid

hen toch meteen naar me toe. Ik viel met de deur in huis en vroeg Plicht: 'Heeft Web je ooit bekend dat hij weet dat ik FitzChevalric ben?'
De verbijstering op zijn gezicht was als antwoord duidelijk genoeg.
'*Moet* hij dat weten?' vroeg Chade me verongelijkt.
'Is er een reden om zulke kennis voor me achter te houden?' antwoordde de prins namens mij, maar op scherpere toon dan ik had verwacht.
'Alleen dat dit brokje kennis geen verband houdt met onze huidige missie. Ik heb liever dat je geest geconcentreerd is op de zaken die van direct belang zijn, prins Plicht.' Chades stem klonk gespannen.
'Misschien, raadsheer Chade, mag ik zelf beslissen welke zaken voor mij van belang zijn?' De hatelijkheid in Plichts stem waarschuwde me dat dit kennelijk een onderwerp was waar ze al vaker ruzie over hadden gemaakt. Plicht vond het niet leuk dat Chade bepaalde welke kennis hem al of niet bereikte. Zelf vond ik dat Plicht daar geen ongelijk in had, maar op dit moment had ik geen tijd voor ruzies. Ik veranderde meteen van onderwerp.
'Dus je hebt niet het vermoeden dat iemand anders in je coterie van Wijzen eveneens weet wie ik ben?'
De prins aarzelde even, maar antwoordde toen: 'Nee. Er is af en toe gesproken over de Wijze Bastaard. En nu ik daaraan

terugdenk – het was Web die het onderwerp ter sprake bracht. Maar dat gebeurde op dezelfde manier als bij andere onderwerpen die hij in zijn lessen geschiedenis en tradities van de Wijsheid aan de orde stelt. Hij zegt iets over de kwestie en stelt ons dan vragen, die ons tot een beter begrip brengen. Hij heeft over FitzChevalric nooit anders dan als over een historisch personage gesproken.'

Een beetje griezelig, mezelf een historisch personage te horen noemen! Chade sprak voordat ik me té ongemakkelijk ging voelen.

'Dus Web geeft die coterie van Wijzen echt lés? Geschiedenis, tradities… wat verder nog?'

'Hoffelijkheid. Hij vertelt ons oude fabels over mensen en dieren met de Wijsheid. En hoe je je moet voorbereiden voordat je op zoek gaat naar een dierlijke partner. Ik denk dat sommige van de dingen die hij onderwijst aan de anderen al vanaf hun jeugd bekend zijn, maar hij doet het ter wille van mij en van Vlug. Maar wanneer hij fabels vertelt, luisteren de anderen ook met gespitste oren, vooral de minstreel Kokkel. Ik vermoed dat Web veel verhalen kent die op het punt staan uit te sterven. Hij vertelt ze om ze te bewaren en in de hoop dat wij ze gaan doorvertellen.'

Ik knikte instemmend. 'Toen de gemeenschappen van Wijzen steeds wreder werden vervolgd begonnen ze hun tradities en kennis te verbergen. Logisch, dat hun kinderen en

kleinkinderen op de duur steeds minder wisten en doorgaven.'
'Waarom, denk je, heeft Web over FitzChevalric gesproken?' vroeg Chade nieuwsgierig.
Ik zag dat Plicht hierover nadacht. Hij volgde natuurlijk de stappen die Chade ook mij had geleerd. Wat kon hij erbij winnen? Wie bedreigde het? 'Het is mogelijk dat hij vermoedt dat ik het weet. Maar toch is het dat niet, denk ik. Eerder geloof ik dat hij het de coterie heeft voorgelegd om iedereen te laten nadenken over de vraag: wat is het verschil tussen een heerser die wel en een die niet de Wijsheid heeft? Wat zou het voor de Zes Hertogdommen hebben betekend als Fitz destijds aan de macht zou zijn gekomen, in plaats van geëxecuteerd te worden wegens zijn Wijsheid? Wat zou het voor de Zes Hertogdommen betekenen als ik ooit veilig bekend kan maken dat ik van het Oude Bloed ben? En wat heeft mijn volk eraan, héél mijn volk, een heerser uit kringen van het Oude Bloed te hebben? En hoe kan mijn coterie van Wijzen me helpen bij het regeren?'
'Tijdens je regering?' vroeg Chade op scherpe toon. 'Reiken hun ambities zó ver vooruit? Er was sprake van hulp tijdens deze queeste, om de Zes Hertogdommen te bewijzen dat de Wijsheid nuttige diensten kan verlenen. Denken ze ook ná deze taak nog adviseurs en helpers te blijven?'
Plicht fronste zijn voorhoofd. 'Ja, natuurlijk!'

Toen de oude man geërgerd keek, kwam ik weer tussenbeide. ‘Het lijkt me heel natuurlijk dat ze dat verwachten, zeker als hun inspanningen tijdens deze queeste inderdaad nuttig zouden blijken te zijn. Ze eerst te gebruiken en daarna van je af te stoten lijkt me niet het soort verstandig optreden dat u me in de loop van de jaren hebt onderwezen.’
Chade keek nog steeds lelijk. ‘Tja… ik neem aan… als ze werkelijk van enige waarde blijken te zijn, zullen ze een soort compensatie voor hun hulp verwachten.’
De prins hield zijn stem in bedwang, maar ik voelde dat hij zijn drift moest onderdrukken. ‘En wat voor compensatie zou u verwachten dat ze vroegen als ze een coterie van Vermógengebruikers waren die me hielpen?’ Hij leek zo sprekend op Chade bij het uitspreken van deze strikvraag, dat ik bijna hardop moest lachen.
Chade brieste. ‘Dat is iets heel anders! Het Vermogen is je aangeboren magie, die trouwens heel wat krachtiger is dan de Wijsheid. Dat je je verbindt met andere gebruikers van het Vermogen, en dat je hun advies en gezelschap accepteert, is de natuurlijkste zaak van de wereld. Niemand zou iets anders verwachten.’ Toen hield hij abrupt op met praten.
Plicht knikte langzaam. ‘Ook Oud Bloed is magie die me aangeboren is. En ik vermoed dat er veel meer in zit dan we weten. En inderdaad, Chade, ik verbind me graag met degenen die deze magie met me delen, en ik accepteer hun advies en

gezelschap. Zoals u zelf zegt – niemand zou iets anders verwachten.'
Chade opende zijn mond om iets te zeggen, maar deed hem weer dicht. Even later ging zijn mond nogmaals open, en toen ook weer dicht. Irritatie en bewondering mengden zich ten slotte in zijn stem toen hij zei: 'Goed, ik volg je logica. Ik ben het niet per se eens met de conclusie die jij trekt, maar ik volg de redenering.'
'Meer vraag ik niet,' antwoordde de prins, en in die woorden hoorde ik de monarch die hij zou worden. Dit was werkelijk de zoon van Veritas.
Chade richtte zijn sceptische blik nu op mij. 'Waarom ben je hierover begonnen?' vroeg hij botweg, alsof ik erop uit was geweest een ruzie tussen hen beiden te stoken.
'Omdat ik moet weten wat Web van mij probeert te bereiken. Ik voel dat hij me het hof maakt, dat hij mijn vertrouwen probeert te winnen. Waarom?'
Aan boord van een schip is ware stilte onbestaanbaar. Altijd zijn er gesprekken tussen het hout en het water, de zeilen en de wind. Het waren die stemmen die een poos als enige te horen waren in de kajuit. Toen maakte de prins een snuivend geluid. 'Je vindt het misschien onwaarschijnlijk, Fitz, maar misschien wil hij gewoon je vriend zijn. Wat kan er ánders voor hem te winnen zijn?'
'Hij kent een geheim,' zei Chade op wrange toon. 'En dat

geeft altijd macht.'
'Maar is ook een gevaar,' repliceerde de prins. 'Het onthullen van dit geheim zou even gevaarlijk zijn voor Web als voor Fitz. Stel eens dat hij het bekendmaakte. Zou dat mijn heerschappij niet ondermijnen? Zou het niet vele edelen opzetten tegen mijn moeder, omdat zij dit geheim heeft gehouden en Fitz heeft beschermd?'
Ik zag dat Chade deze overwegingen door zijn geest liet gaan. 'Zeker, het bedreigt niet alleen Fitz, maar ook jouw aanstaande positie,' gaf hij op bezorgde toon toe. 'Voor dit moment heb je gelijk. Web heeft er baat bij om dit geheim te houden. Zo lang jouw beleid gunstig is voor de Wijzen hebben ze er geen belang bij om je te laten vallen. Maar als je ooit de indruk zou wekken zich tégen hen te keren? Wat dan?'
'Tja, wat dan?' spotte de prins. 'Chade, stel de vraag die u mij zo vaak hebt gesteld: wat zou er vervolgens gebeuren? Als mijn moeder en ik werden afgezet, wie zou daarna de macht grijpen? Nou, degenen die ons hebben afgezet, natuurlijk. En dat zouden dus vijanden van de Wijzen zijn, vijanden waarmee de Wijzen er slechter aan toe zijn dan met de Zieners. Nee, ik denk dat het geheim van Fitz veilig is. Ik denk zelfs dat hij er goed aan zou doen zijn achterdocht te vergeten en Web toe te staan zijn vriend te worden.'
Ik knikte, maar vroeg me tevens af waarom dat vooruitzicht me ongerust maakte.

‘Ik zie nog steeds weinig heil in jouw coterie van Wijzen,’ mompelde Chade.
‘Ja? Waarom vraagt u me dan elke dag wat Webs vogel heeft gezien? Is het geen geruststelling dat hij alleen koopvaarders en vissersboten heeft waargenomen? En bedenk wat hij ons vandaag heeft gemeld. Hij heeft boven de havenstad Zylig gevlogen en Web heeft via zijn ogen naar beneden gekeken. Hij heeft geen tekenen van opstand of verraad gezien, maar een drukke stad, met meer mensen dan gewoonlijk, waar een feestelijke stemming lijkt te heersen. Dat is toch nuttige, geruststellende informatie?’
‘Zeker. Maar verraad is gemakkelijk te verbergen…’
Bolle draaide zich kreunend om in zijn bed en ik gebruikte dat als excuus om me te verwijderen. Niet lang daarna vertrok Chade naar zijn eigen kajuit. De prins ging slapen en ik liet me zakken op het veldbed dat ik elke nacht naast Bolles brits legde. Ik dacht aan Web en Risico en probeerde me voor te stellen hoe de oceaan en de Buiteneilanden er vanuit een vogelperspectief uitzagen. Schitterend, ongelooflijk! Maar voordat ik me helemaal kon laten meeslepen door mijn verbeelding, kwam er een golf van verlangen naar Nachtogen in me op. Die nacht droomde ik mijn eigen dromen en ze waren vol wolven, die lekker op jacht waren in een zomers heuvellandschap.

Hoofdstuk 8

De hetgurd

Dit is zoals het was. Eda en El paarden in de duisternis, maar hij vond geen gunst bij haar. Toen baarde zij het land, en de wateren die ze tijdens deze geboorte uitscheidde vormden de zee. Het land was vormloos, van roerloze klei, tot Eda het in haar handen nam. Een voor een kneedde ze de runen van haar geheime naam, en ook die van El vormde ze op deze wijze. Ze spelde de namen van god in Gods Runen, die ze volgens een doordachte orde in de oceaan plaatste. En dit alles zag El aan.
Maar toen hij zelf klei wilde nemen om zijn eigen runen te kneden, wilde Eda hem geen klei geven. 'Jij hebt me alleen een straal vocht uit je lichaam gegeven om dit alles te maken. Het vlees kwam van mij. Dus neem slechts datgene terug wat je in de

aanvang vanuit jezelf hebt bijgedragen en wees daarmee tevreden.'

El was hiermee niet tevreden. Dus hij maakte voor zichzelf mannen en hij gaf ze schepen en hij zette ze op het gezicht van de zee. Lachend sprak hij toen: 'Het zijn er te veel voor haar om ze allemaal in het oog te houden! Spoedig zullen ze op haar land lopen en het hervormen naar mijn genoegen, zodat de runen ten slotte mijn naam zullen spellen en niet meer de hare.'

Maar Eda had vooruitgedacht. En toen Els mannen op het land aankwamen troffen ze daar Eda's vrouwen aan, die er al liepen en die het groeien van fruit en graan begeleidden en het vruchtbare vee verzorgden. En deze vrouwen wilden niet dulden dat de mannen vormgaven aan het land, noch zelfs dat ze lang aanwezig bleven. In plaats daarvan zeiden de vrouwen tegen de mannen: 'We zullen jullie toestaan ons het vocht van je lendenen te geven, waarvan we vlees zullen vormen dat het onze zal opvolgen. Maar nooit zal het land dat door Eda is gebaard toebehoren aan jullie zonen. Uitsluitend aan onze dochters.'

Geboorte van de wereld, zoals verhaald door Buiteneilandse barden.

Ondanks Chades argwaan, had Webs vogel precies laten zien wat ons te wachten stond. De volgende morgen schreeuwde de uitkijkpost 'land in zicht' en die middag zagen we de eerste eilandjes aan stuurboordzijde langsglijden. Eilanden met groene randen, kleine huisjes en vissersbootjes fleurden een uitzicht op, dat naar mijn smaak al veel te lang veel te waterig was geweest. Ik sprak erover met Bolle en probeerde hem over te halen om met mij naar het dek te gaan om te zien hoe dicht we bij het einde van de reis waren, maar hij liet zich niet overhalen of verleiden. Zelfs práten wilde hij nauwelijks. Toen hij eindelijk reageerde waren zijn woorden traag en afgemeten. 'Dat is niet thuis,' kreunde hij. 'We zijn veel te ver van huis en daar zal ik nooit meer terugkeren. Nooit meer.' Hij hoestte en draaide zijn hoofd van me af.

Maar zelfs zijn bittere frustratie kon mijn opluchting niet bederven. Wanneer hij eenmaal aan land was, troostte ik mezelf, zou hij zijn gezondheid en optimisme wel hervinden. Het feit dat we nu binnenkort van dat krappe schip af zouden mogen maakte dat de laatste momenten aan boord een eeuwigheid leken te duren. In feite zagen we al de volgende

middag de haven van Zylig in de verte, maar het leek alsof er een maand was voorbijgegaan! Toen er kleine schepen kwamen om ons te begroeten en te begeleiden door het nauwe kanaal naar de haven zou ik graag bij Chade en prins Plicht op het dek hebben gestaan.

In plaats daarvan liep ik heen en weer door de kajuit van de prins en moest ik genoegen nemen met het uitzicht door de venstertjes in de achtersteven. Ik hoorde onze kapitein zijn bevelen brullen en ik hoorde ook het geroffel van voetstappen op het dek. Plicht en Chade en de edelen stonden daar allemaal naar Zylig te kijken. De kajuit leek opeens krapper en bedompter dan ooit. Ik voelde me als een hond in een kennel, waarvan alle honden mee mochten met een jachtpartij. Ik ving een glimp op van de door roeiers voortgedreven scheepjes die ons kwamen begroeten en loodsen. Ik voelde dat onze zeilen werden gereefd en dat sleepkabels strak werden getrokken. Onze voorsteven werd in de richting van de haven gedraaid. Toen ik eindelijk de plons van ons anker hoorde keek ik ongedurig uit naar de vreemde stad die op ons wachtte. De andere schepen uit de Zes Hertogdommen werden behoedzaam naar plekken links en rechts naast ons gemanoeuvreerd.

Ik geloof niet dat er iets tragers bestaat dan een schip dat een haven binnenloopt – of het zou het proces van het lossen van zo'n schip moeten zijn. Opeens zwermden er overal bootjes

om ons heen. De kleine, op en neer gaande roeiriemen deden me denken aan de pootjes van waterinsecten. Een van die boten, iets groter dan de andere, droeg al spoedig de prins, Chade, een paar edelen en een handvol gardisten naar de wal. Ik zag het aan en voelde me jaloers als een in de steek gelaten kind. Ik wist zeker dat iedereen mij en Bolle compleet was vergeten. Toen werd er aan de deur geklopt. Het was Raadsel, die een schoon uniform had aangetrokken. Zijn ogen glinsterden van opwinding.

'Ik moet op je halvegare passen, terwijl jij jezelf in gereedheid brengt. Er ligt een boot klaar om jou en hem en de rest van de garde aan wal te brengen. Haast je! Verder is iedereen al klaar!'

Dus ze waren me niet vergeten, al hadden ze het niet nodig gevonden me tijdig te informeren omtrent hun plannen. Ik geloofde Raadsel op zijn woord. Ik liet hem bij Bolle en haastte me benedendeks. Daar bleek het gardistenruim uitgestorven. De anderen hadden zich al bij het naderen van de haven in een schoon uniform gestoken. Degenen die niet in de boot bij de prins waren geweest stonden op het dek te popelen om van boord te gaan. Ik kleedde me snel om en haastte me terug naar de kajuit van de prins. Het zou geen plezierige of gemakkelijke taak zijn om Bolle te dwingen schone kleren aan te trekken, maar toen ik arriveerde bleek Raadsel zich al van die taak te hebben gekweten.

Bolle zat heen en weer te deinen op de rand van zijn brits. Zijn blauwe broek en tuniek hingen los om zijn vermagerde lijf. Pas nu hij was aangekleed zag ik hoeveel vlees hij was kwijtgeraakt. Raadsel knielde naast de brits en deed goedmoedige pogingen om Bolle over te halen zijn schoenen aan te trekken. Bolle kreunde zacht en maakte zwakke bewegingen die bedoeld waren om behulpzaam te zijn. Zijn gezicht was nog steeds een toonbeeld van ellende. Als ik er nog aan had getwijfeld – nú wist ik zeker dat Raadsel een van Chades mannen was. Een gewone gardist zou deze taak nooit op zich hebben genomen.

'Ik maak dit wel af,' zei ik tegen hem, waarbij ik een zekere bitsheid niet helemaal uit mijn stem kon houden. Ik kon niet precies zeggen waarom ik me zo beschermend opstelde tegenover de kleine man die me zo ongelukkig aankeek met zijn kleine oogjes, maar het gebeurde gewoon.

'Bolle,' zei ik, toen ik klaar was met het aantrekken van zijn schoenen, 'we gaan nu aan wal. Daar hebben we weer vaste grond onder de voeten en zul jij je veel beter gaan voelen. Let op mijn woorden.'

'Nee, hoor,' sprak hij me tegen. Hij hoestte weer en de akelige klank daarvan baarde me zorgen. Maar ik zocht zijn jas en hielp hem daarna overeind. Hij wankelde naast me toen we de kajuit verlieten. Op het dek, voor het eerst sinds dagen in een frisse wind, rilde hij en trok zijn jas dicht om zich

heen. De zon scheen stralend, maar een zomerdag hier was niet zo warm als in Hertensprong. Op de toppen van de hoogste bergen lag nog sneeuw en de wind droeg de kou daarvan onze kant op.
De Buiteneilanders zorgden voor vervoer naar de kade. Raadsel en ik waren beiden nodig om Bolle vanaf het dek in de dansende boot te krijgen. In stilte vervloekte ik de gardisten die lachten om ons gestuntel. De Buiteneilanders aan hun roeiriemen praatten ongegeneerd in hun eigen taal. Ze wisten niet dat ik verstond welke minachting ze toonden voor een prins die een idioot als metgezel bij zich had. Toen ik naast Bolle had plaatsgenomen op het bankje moest ik mijn arm om hem heen slaan om hem te beschermen tegen het gewiebel van het open bootje en tegen zijn angsten. Hij huilde aan een stuk door tijdens de woelige overtocht. Zelf knipperde ik met mijn ogen tegen het felle zonlicht dat door het water verblindend werd weerkaatst. Verder staarde ik onbewogen naar de loodsen en huizen op de kaden van Zylig, terwijl de roeiers hard moesten werken om ons daarheen te brengen.
Het uitzicht was niet inspirerend. Peottre Zwartwater had tegenover Chade met geringschatting over deze plaats gesproken. Hij had niet overdreven. Zylig toonde alle negatieve aspecten van een levendige havenstad. Werven en dokken vulden de kustlijn op een nagenoeg willekeurige

wijze. Vaartuigen in alle soorten en maten lagen er aangemeerd. De meeste waren vettige dikbuikige walvisvaarders, die voortdurend naar olie en slachtpartijen stonken. Ook lagen er een paar koopvaarders uit de Zes Hertogdommen. Ik zag een schip dat me uit Kwarts afkomstig leek en een dat wellicht Jamailliaans was. Tussen die grote vaartuigen door bewogen zich de talloze kleine vissersboten die de drukke stad dagelijks van voedsel voorzagen, en nog kleinere bootjes, waarop gerookte vis, gedroogd zeewier en andere proviand naar vertrekkende schepen werd gebracht. Tegen de hemel tekende zich een woud van masten af en de aangemeerde schepen werden groter naarmate we dichterbij kwamen.

Daarachter zag ik allerlei soorten bouwsels. Pakhuizen stonden er pal naast zeemanskroegen en winkels. Er waren meer gebouwen van steen dan van hout. Nauwe straten, sommige niet meer dan stegen, scheidden de drukke wirwar van gebouwen en gebouwtjes van elkaar. Aan de ene kant van de baai, waar het water ondieper en de bodem rotsachtig was, dus ongeschikt voor ankers, stonden veel huisjes dicht bijeen op de oever. Daar lagen roeiboten die tot boven de vloedlijn op het strand getrokken waren en opengesneden vissen hingen er als wasgoed te drogen aan lijnen die tussen palen waren gespannen. Walmende vuren in greppels onder die lijnen zorgden voor een apart smaakje aan deze aldus

geconserveerde vissen. Ik zag daar ook een stel kinderen, die bezig waren met een wild spelletje en gilden van plezier.
Het deel van de stad dat wij naderden leek van recente datum. In tegenstelling tot de rest van wat we zagen waren de straten hier breed en recht. Hout vulde de inheemse steensoorten aan en de meeste gebouwen waren hoger dan elders. Sommige hadden op de hogere verdiepingen ramen van verstevigd glas. Ik herinnerde me dat de draken van de Zes Hertogdommen in deze havenstad op bezoek waren geweest en dat ze dood en verderf hadden gezaaid onder onze toenmalige vijanden. De gebouwen in deze wijk waren stuk voor stuk uit dezelfde tijd. De rechte straten waren keurig geplaveid. Het stak hier allemaal scherp af tegen de rommelige rest van deze chaotische havenstad en ik kon me wel voorstellen hoe het er had uitgezien voordat Veritas-als-Draak hier met de andere draken had huisgehouden. Merkwaardig eigenlijk, dat oorlogsgeweld een zo steriele, nette nieuwbouw kon afdwingen.
De stad zelf strekte zich achter het havengebied uit over rotsachtige hellingen. Donkere sparren en dennen stonden daar op beschutte plekken. Karrensporen slingerden zich tot nog veel hoger door het groen, naar de plekken waar schapen en geiten graasden. Rookpluimen kringelden op vanuit hutten die zelf niet of nauwelijks te zien waren. Daar weer achter rezen hogere heuvels en bergen op, de laatste soms met

besneeuwde toppen.
Maar nu naderden we de kade. We waren bij eb aangekomen, dus de kade bevond zich een heel eind boven ons. De dikke palen waren bezet met mossels en andere zwarte aangroeisels. De sporten van de houten ladder naar boven waren nog nat van de teruggevloeide vloed en er hingen guirlandes van zeewier aan. De prins en een paar boten vol edelen waren al aan land gegaan, andere edelen waren daar nog mee bezig. Met tegenzin gaven ze ons nu voorrang, om de gardisten in de gelegenheid te stellen de prins te escorteren tijdens zijn tocht door de stad.
Ik was de laatste die ons wankele bootje verliet. Ik duwde een kreunende Bolle voor me uit de glibberige ladder op. Toen we boven waren liep ik een eindje de kade op en keek om me heen. De prins, met zijn adviseurs om zich heen, werd begroet namens de hetgurd. Ik stond met Bolle een eindje terzijde daarvan, onzeker van wat er van mij werd verwacht. Ik wist alleen dat ik hem snel ergens heen moest brengen waar hij zich op zijn gemak voelde en uit het gezicht was. Ik vroeg me bezorgd af of ik niet beter met hem aan boord had kunnen blijven, want de blikken van onverbloemde walging en ontsteltenis die Bolle trok waren niet bepaald een warm welkom. Kennelijk deelden de Buiteneilanders de opinie van Bergrijkbewoners over kinderen die met een handicap geboren werden. Als Bolle in Zylig ter wereld was gekomen,

zou zijn leven geen dág hebben geduurd.
Mijn dubbele status als moordenaar en bastaard had me vaak in de schaduwen van officiële ceremonies gebracht. Ik voelde me niet miskend. Als ik alleen was geweest, had ik geweten dat ik me zo onopvallend mogelijk onder het publiek moest mengen en mijn ogen en oren open moest houden. Maar hier, in een vreemd land, opgezadeld met een zieke en zielige halvegare, en gekleed als gardist, kon ik noch onopvallend zijn, noch me onder het publiek mengen. Dus ik stond daar ongemakkelijk aan de rand van de menigte, met mijn arm om Bolle heen, terwijl ik luisterde naar de uitwisseling van zorgvuldig geformuleerde begroetingen, welkomstwoorden en dankbetuigingen. De prins scheen zich aardig te kunnen redden. Degenen die hem waren komen begroeten vertegenwoordigden uiteenlopende clans, naar ik zag aan de diersymbolen die zo opvallend in hun juwelen en tatoeages figureerden. De meesten waren mannen. Ze waren rijk uitgedost met het bont en de zware sieraden die op de Buiteneilanden zowel rang als rijkdom symboliseerden. Toch waren er ook vier vrouwen. Zij droegen wollen gewaden die waren afgezet met bont en ik vroeg me af of dit bedoeld was om de rijkdom van hun bezittingen te demonstreren. Ik zag de vader van de narkieza, Arkon Bloedsnee, onder de aanwezigen, samen met minstens zes anderen die het everzwijnembleem van zijn clan voerden. Peottre Zwartwater

was er ook. Zijn narwal had de vorm van een ivoren beeldje aan een gouden ketting om zijn nek. Het kwam me merkwaardig voor dat ik geen andere narwalemblemen zag. Dat was de moederclan van de narkieza, dus naar Buiteneilandse begrippen haar belangrijkste familie. We waren hier om de huwelijksafspraken tussen Plicht en haar af te ronden en te bekrachtigen. Dat moest voor haar clan toch iets belangrijks zijn? Waarom was dan alleen Peottre hier om de clan te vertegenwoordigen?

Toen het welkomstceremonieel eindelijk was voltooid werden de prins en zijn gevolg van edelen naar elders geëscorteerd. De garde formeerde zich zonder mij en marcheerde achter de prins aan. Even vreesde ik dat iedereen Bolle en mij daar gewoon op de kade zou laten staan. Juist toen ik me afvroeg wie ik moest omkopen om ons terug te brengen naar ons schip, kwam een oude man naar ons toe. Hij droeg een kraag van wolfsvacht en het everzwijnembleem van Bloedsnees clan, maar leek me minder rijk dan de andere mannen die ik had gezien. Hij meende kennelijk dat hij mijn taal kon spreken. Ik zou hem graag hebben gevraagd maar gewoon Buiteneilands te spreken, maar was bang hem daardoor te beledigen. Ik verstond ongeveer een op de vier woorden van zijn barbaars misvormde versie van onze taal, maar begreep uiteindelijk dat Everzwijn hem had aangewezen om voor ons te zorgen. Bolle en ik moesten hem volgen naar

ons logeeradres.
Hij bood niet aan me te helpen met de zieke man. In feite kwam hij nadrukkelijk geen duimbreed dichter bij Bolle in de buurt dan strikt noodzakelijk was, alsof de geestelijke handicap van de kleine man een besmettelijke ziekte was, die hem als een zwerm luizen zou kunnen bespringen. Ik vatte het op als een belediging, maar raadde mezelf aan geduldig te zijn. Hij liep met bruuske tred voor ons uit en bleef dat doen, ook al moest hij herhaaldelijk een poosje blijven stilstaan om ons de gelegenheid te geven hem in te halen. Ik denk dat hij niet met ons geassocieerd wilde worden – of dat hij de gapers wilde afschudden wier aandacht we trokken. Ik denk dat we inderdaad een bezienswaardige aanblik boden, ik in mijn uniform als gardist en de arme zieke Bolle, die, in een jas gehuld, gesteund door mijn arm, naast me voortstrompelde.
Onze gids leidde ons via het nieuwbouwgedeelte van de stad naar een smalle weg die steil naar boven leidde. Bolles ademhaling werd schor en kreunend. 'Hoe ver nog?' vroeg ik onze gids. Eigenlijk *riep* ik het, want de man liep weer een heel eind voor ons uit.
Hij draaide zich abrupt om, trok een lelijk gezicht en gebaarde dat ik mijn stem moest dempen. Nu wist ik heel zeker dat hij niet met ons gezien wilde worden. Hij wees naar een oud gebouw aan het einde van de straat. Het was helemaal

van steen en veel groter dan de gebouwen waar we in de benedenstad langs waren gekomen. Het was rechthoekig en had een spits dak van leisteen. Het telde drie verdiepingen, die op regelmatige afstanden waren voorzien van vensters. Het was een sober, functioneel gebouw, zeer stevig van constructie. Vermoedelijk behoorde het tot de oudste gebouwen van de stad. Ik knikte zwijgend. Een everzwijn – met uitdagend opgeheven slagtanden en staart – was uitgehakt in een gevelsteen boven de toegangspoort. Wel, wel. We zouden dus logeren in het versterkte huis van de clan Everzwijn! Ik vertraagde doelbewust mijn tred om me bij Bolles moeizame voortgang aan te passen.

Tegen de tijd dat we op de hof aankwamen die het huis omringde stond onze gids bijna letterlijk op zijn snor te kauwen in een vertoon van ergernis en ongeduld. Het kon me niets meer schelen. Toen hij een zijdeur opende en me gebaarde dat ik snel naar binnen moest gaan, richtte ik me langzaam in mijn volle lengte op en keek op hem neer. In mijn beste Buiteneilands – aan mijn accent dacht ik maar liever niet – zei ik tegen hem: 'Het is niet de wens van de metgezel van mijn prins om zich te haasten. En ik dien zijn commando, niet het uwe.'

Ik zag onzekerheid op zijn gezicht verschijnen. Had hij misschien iemand beledigd met een veel hogere rang dan hij wist? Hij vertraagde zijn pas en toonde iets meer beleefdheid

toen hij ons na twee steile trappen een kamer wees die achter een ruit van dik glas uitzicht bood op de stad en de haven. Tegen die tijd had ik genoeg van hem. Ik schatte hem in als een lagere bediende van een tweederangs kaempra van Everzwijn. Ik stuurde hem bars weg en sloeg de deur voor zijn gezicht dicht toen hij in de gang nog even leek te treuzelen.

Ik zette Bolle op de rand van het bed en nam onze kamer snel op. Er was een verbindingsdeur met een andere, veel grotere en luxueuzere kamer. Ik concludeerde dat we in een bediendenkamer naast het appartement van de prins waren ondergebracht. Het bed in Bolles kamer was goed, het meubilair eenvoudig, maar na zijn kast in het schip leek dit wel een paleis. 'Blijf hier zitten,' zei ik tegen Bolle. 'Ga nog niet slapen.'

'Waar zijn we? Ik wil naar huis,' brabbelde hij. Ik negeerde hem en sloop de kamer van de prins binnen. Daar hielp ik mezelf aan een karaf water, een waskom en een paar droge doeken. Ook stond er een bord met voedsel op de tafel. Ik kon niet goed bepalen wat het was, maar nam een paar brokken mee van een donker, plakkerig spul dat in vierkantjes was gesneden, plus een olieachtige cake waar zaadjes overheen waren gestrooid. Ten slotte pikte ik een fles – ik nam aan dat er wijn in zat – en een beker.

Toen ik terugkeerde in onze kamer bleek Bolle achterover op

het bed gevallen te zijn. Met pijn en moeite wist ik hem weer overeind te hijsen. Ondanks zijn gekreunde protesten, liet ik hem zijn gezicht en handen wassen. Liever zou ik een tobbe hebben gehad om hem in te stoppen. Hij stonk penetrant, na al zijn dagen van ziekte. Toen dwong ik hem iets te eten en liet hem een beker wijn drinken. Hij klaagde en snoof en hikte, maar had niet de kracht om zich echt tegen me te verzetten. Een keer voelde ik dat hij probeerde zijn Vermogenskracht tegen me te gebruiken, maar zelfs dat leek slechts een kinderlijk zwak duwtje, waartegen ik niet eens mijn afweerwanden hoefde op te trekken. Ik trok hem zijn tuniek en zijn schoenen uit en legde hem in bed. 'De kamer beweegt nog steeds,' klaagde hij nukkig. Toen deed hij zijn ogen dicht en hield zijn mond. Even later zuchtte hij diep, rekte zich uit onder de dekens en viel in een diepe slaap. Ik sloot mijn ogen en liep op mijn tenen naar zijn droom. Het katje lag opgerold te slapen op het geborduurde kussen. Hij voelde zich veilig. Ik opende mijn ogen en slaakte een zucht van verlichting. Ik voelde me opeens zo moe, dat ik me op de harde vloer had kunnen laten zakken en ter plekke in slaap zou zijn gevallen.

Maar dat deed ik niet. In plaats daarvan gebruikte ik het restant van het schone water. Toen proefde ik het voedsel. Het was oneetbaar, maar ik at het toch. Het olieachtige spul was waarschijnlijk bedoeld als zoet gebakje of zo, en het

andere smaakte sterk naar vispastei. De 'wijn' was iets dat gemaakt was van gegist fruit, maar voor de rest kon ik er weinig uit opmaken. Het slaagde er niet helemaal in om de vissmaak uit mijn mond weg te spoelen.
Ik ruimde de kamer op, hing Bolles jas weg en legde zijn kleren opgevouwen op het voeteneinde van zijn bed. Hij leek diep in slaap. Hij zag er nog steeds afgemat en ziek uit, maar zijn gezicht leek me ontspannen. Ik vermoedde dat hij enkele uren in slaap zou blijven. Gewapend met de waskom vol vuil water, verliet ik onze kamer om op verkenning te gaan. Als iemand me vragen zou stellen kon ik zeggen dat ik op zoek was naar een plek om het water te lozen.
Het gebouw was enerzijds een burcht, anderzijds een logeerplaats voor de clan. Wij bevonden ons op de hoogste verdieping. Ik hoorde daar geen geluiden van andere gasten. De binnenmuren waren versierd met geschilderde en gebeeldhouwde everzwijnen en slagtandmotieven. De buitendeur van de gang was niet gesloten. De verdieping leek te bestaan uit een afwisseling van kleine kamers, zoals de onze, en grotere, rijker ingerichte. Geen ervan haalde het niveau dat in de Hertenhorst zelfs voor de lagere edelen beschikbaar was. Daar zocht ik voorlopig niets achter. Ik had niet het gevoel dat ze probeerden ons te beledigen. Ik wist dat Buiteneilanders andere opvattingen over gastvrijheid hadden dan wij in de Zes Hertogdommen. In het algemeen werden

gasten hier geacht voor hun eigen voedsel en comfort te zorgen. Dat hadden we voor onze komst hierheen geweten. De wijn en het voedsel in de kamer van de prins leken me een kleine tegemoetkoming aan de usances in ons land en een wederprestatie voor de gastvrijheid die de narkieza in de Hertenhorst had genoten. Er waren geen tekenen van bedienden op deze verdieping en ik betwijfelde zeer of ze ons zulke hulp zouden geven.

De verdieping eronder leek hetzelfde. Deze kamers roken echter alsof ze onlangs waren gebruikt – er hingen nog geurtjes van rook, voedsel en, in een geval, een natte hond. Ik vroeg me af of ze ter wille van ons waren ontruimd. De kamers hier waren iets kleiner en de ramen waren niet van glas, maar van geoliede vliezen. Zware houten luiken – sommige met oude littekens van pijlpunten – boden bescherming tegen aanvallen van buiten. Kennelijk waren de hoogste kamers bestemd voor degenen met de hoogste rang. Dat was het tegenovergestelde van de gewoonte in de Zes Hertogdommen, waar het personeel op de hoogste verdiepingen werd ondergebracht – dan hoefden de edelen niet zoveel trappen op. Ik had juist een van de deuren gesloten toen ik voetstappen naar boven hoorde komen. Er verscheen een hele stoet bedienden uit ons reisgezelschap, die allerlei spullen van hun meesters bij zich hadden. Ze dromden in de gang bijeen en leken in verwarring. ‘Hoe

weten we welke kamer voor wie is?' vroeg een van hen aan mij.
'Geen idee,' verklaarde ik opgewekt. 'Ik weet niet eens waar we vuil water kunnen lozen.'
Ik wandelde weg en liet het probleem van de kamerverdeling aan hen over. Ik vermoedde dat de beste kamers deze keer naar de edelen met de meest agressieve bedienden zouden gaan. Op de begane grond vond ik een achterdeur die toegang gaf tot een afvalput achter de toiletten. Daar kieperde ik mijn waskom leeg. Een andere deur leidde naar een gang die uitkwam bij een grote keuken, waarin een paar jonge Buiteneilandse mannen bezig waren op grote schaal vlees aan het spit te braden, met aardappelen en uien erbij, en deeg te kneden voor brood. Ze leken het druk te hebben met hun taken en negeerden me nagenoeg. Een snel tochtje om het huis heen leerde me dat er een tweede ingang was, veel groter, die toegang gaf tot een grote zaal die bijna de hele begane grond van het gebouw in beslag nam. Deze deuren stonden wijd open om licht en lucht toe te laten. Binnen zag ik iets dat ongetwijfeld een welkomstbijeenkomst ter ere van de prins was. Snel zette ik de kom op het gras naast het gebouw, streek mijn uniform glad en wreef mijn haren naar achteren.
Onopgemerkt glipte ik vervolgens de zaal binnen. Achterin, tegen de muur aan, stonden enkelen van mijn medegardisten.

Ze keken zo alert als mannen dat doen die genegeerd worden en zich stierlijk vervelen. Inderdaad leek er weinig te geschieden dat de aanwezigheid van gardisten vergde.
Het was een lange zaal met een laag plafond. Het grootste deel was gevuld met banken, die allemaal even hoog waren. Er was geen troon of podium, noch waren de banken zodanig opgesteld dat ze de aandacht op een bepaalde persoon of positie richtten. Veeleer bevonden ze zich aan alle vier de zijden van de zaal en lieten ze het midden van de vloer open. Toen ik binnenkwam stond er juist een Buiteneilander midden in de zaal te buigen naar alle vier de zijden, nadat hij was uitgesproken, alvorens naar zijn bank terug te keren. Een andere man stond op, liep naar het midden en begon aan een toespraak. Ik zag de prins en Chade naast elkaar zitten, te midden van de edelen uit ons gevolg, in een eigen sectie van de banken. Dit was dus de hetgurd, begreep ik. Deze vergadering van krijgers en leiders van de clans had de prins geen nadere indicatie van zijn rang gegeven. In deze kring was hij slechts een krijger onder de krijgers, zoals alle andere clanleiders. Dit was een bijeenkomst van gelijken, verzameld om over het huwelijk van de narkieza te spreken. Zagen ze hem écht zo? Ik trok bijna een lelijk gezicht bij de gedachte alleen al.
Dit alles ging door me heen in de paar momenten die mijn ogen nodig hadden om na het zonlicht buiten aan het

schemerige licht binnen te wennen. Ik koos een stukje muur naast Raadsel om er tussen de andere gardisten tegenaan te leunen. Raadsel sprak fluisterend vanuit het hoekje van zijn mond: 'Helemaal niet zoals thuis, mijn vriend. Geen feest of cadeaus of andere leuke dingen. Na een beleefd welkom op de kade hebben ze de prins regelrecht hierheen gebracht om over de verloving te discussiëren. Meteen ter zake, vinden ze hier. Sommigen bevalt het idee niet dat een van hun vrouwen haar moederland zal verlaten om in de Zes Hertogdommen te gaan wonen. Ze houden het voor onnatuurlijk en vrezen dat het ongeluk zal brengen. Maar de meesten kan dat aspect niets schelen. Ze denken dat een eventueel ongeluk hoogstens de clan van de Narwal zal treffen, verder niemand. Het echte punt van discussie is het doden van die draak. Luister maar.'

Ik knikte na zijn samenvatting te hebben vernomen. Chade had een goede man in deze Raadsel. Ik vroeg me af waar hij hem had weten te vinden en concentreerde mijn aandacht toen op de Buiteneilander die aan het woord was. Ik zag nu dat hij in een cirkel stond die op de vloer geschilderd was – een gestileerde afbeelding, waarin echter duidelijk een slang die in zijn eigen staart beet te herkennen was. De man noemde zijn naam niet. Misschien werd iedereen geacht hem te kennen, misschien was de zeeotter die op zijn voorhoofd was getatoeëerd voldoende als identificatie. Hij sprak in

eenvoudige woorden, zonder opwinding, als iemand die iets evidents uitlegt aan tamelijk domme kinderen.
'IJsvuur is geen koe die aan een van ons toebehoort. Hij is geen vee dat kan worden geofferd als onderdeel van een bruidsschat. Minder nog behoort hij aan een buitenlandse prins. Hoe kan hij dan het hoofd van een schepsel dat niet van hem is aanbieden als betaling aan het moederhuis Zwartwater van de narwalclan? We kunnen zijn belofte slechts op twee manieren zien. Ofwel hij heeft het aangeboden in onwetendheid, ofwel het is een belediging.'
Hij zweeg en maakte toen een merkwaardig handgebaar. Even later was me duidelijk wat hij had bedoeld, want prins Plicht stond langzaam op en kwam toen in de cirkel naast hem staan. 'Nee, kaempra Otter.' Plicht sprak hem aan als de leidende krijger van zijn clan. 'Het was geen onwetendheid. Het was niet bedoeld als een belediging. De narkieza legde deze daad aan me voor als uitdaging om te bewijzen dat ik haar waardig was.' De prins stak zijn handen omhoog en liet ze hulpeloos vallen. 'Wat kon ik ánders doen dan accepteren? Als een vrouw een dergelijke uitdaging aan ú had voorgelegd, voor het oog van al uw krijgers, met de woorden: *neem het aan of geef toe dat u laf bent*, wat zou u dan doen? Wat zou iederéén van u dan doen?'
Ik zag dat vele hoofden instemmend knikten. De prins op zijn beurt knikte nu ook ernstig en vervolgde: 'Dus wat moet ik nu

doen? Ik heb mijn woord gegeven, voor uw krijgers en de mijne, in de zaal van mijn ouders. Ik heb gezegd dat ik zal proberen deze daad uit te voeren. Ik ken geen eerbare manier om zulke woorden terug te nemen. Is er een gewoonte hier, onder het volk van de narkieza, die een man toestaat woorden terug te nemen die door zijn mond zijn uitgesproken?'

De prins maakte met zijn handen een gebaar dat imiteerde hoe de kaempra van de otterclan hem had uitgenodigd de cirkel te betreden. Hij boog naar de vier zijden van de hal en keerde terug naar zijn bank. Terwijl hij ging zitten nam de kaempra Otter weer het woord.

'Als dit de wijze is waarop u de uitdaging hebt aanvaard, treft u geen blaam. Ik houd voor me wat ik denk van de dochter van de clan Zwartwater, om zulk een uitdaging voor te leggen. Ongeacht de omstandigheden.'

Ik had al eerder opgemerkt dat Peottre Zwartwater nagenoeg in zijn eentje op een van de voorste banken zat. Hij trok een lelijk gezicht bij deze opmerking van de Otter, maar maakte geen aanstalten om het woord te vragen. De vader van de narkieza, Arkon Bloedsnee, zat een eindje bij Peottre vandaan, met een stel everzwijnkrijgers om hem heen. Arkon fronste niet eens zijn voorhoofd. Hij deed alsof het verwijt hem niets aanging, en misschien was dat ook zo, volgens de normen die hier golden. De Otter had Elliania een verwijt gemaakt als dochter van de narwalclan. Arkon Bloedsnee was

een Everzwijn. Hier, onder zijn gelijken, nam hij de rol aan die ze van hem verwachtten. Hij was slechts de vader van de narkieza. Niet hij, maar moedersbroer Peottre was verantwoordelijk voor de kwaliteit van haar opvoeding.
Toen de stilte zo lang had voortgeduurd dat het duidelijk was dat niemand een woord zou zeggen ter verdediging van de narkieza, schraapte de leider van Otter zijn keel. 'Het is waar dat u als man uw woord niet kunt terugnemen, prins van de Zienersclan van Hertensprong. U hebt gezegd dat u deze taak zult beproeven en ik wil toegeven dat u het nu moet doen, anders zou u niet meer voor een man worden aangezien. Dat ontslaat ons van de Buiteneilanden echter niet van ónze plichten. IJsvuur is van ons. Wat hebben onze grootmoeders ons verteld? Dat hij tot ons kwam, in de jaren voordat wij zijn geteld, en dat hij een schuilplaats kwam vragen in zijn verdriet. Onze wijze vrouwen hebben hem die plaats gegund. En in ruil voor die beschutting heeft hij ons zijn bescherming toegezegd. We kennen de kracht van zijn geest en de onkwetsbaarheid van zijn vlees, en vrezen niet echt dat u hem kunt doden. Maar als het u zou lukken, wegens een vreemde gril van het lot, hem te verwonden, op wie zal zijn toorn zich dan richten, nadat hij u heeft gedood? Op óns.' Hij draaide zich langzaam in de rondte tijdens het spreken. De waarschuwing gold alle aanwezige clans. 'Als IJsvuur van ons is, dan zijn wij ook van hém. We moeten de wederzijdse

beloften zien als een wederzijdse verplichting. Als zijn bloed wordt vergoten, moeten wij dan op onze beurt geen bloed vergieten? Als wij, zijn naasten, nalaten hem te hulp te schieten, kan hij dan niet tienvoudig onze bloedprijs eisen, volgens onze wet? De prins moet zijn woord als man gestand doen. Dat is zo. Maar moet daarna niet wederom oorlog volgen, ongeacht of de prins het overleeft of niet?'

Ik zag dat Arkon Bloedsnee langzaam en diep ademhaalde. Nu pas viel me op dat hij zijn hand in een bepaalde stand hield – geopend, met zijn vingers in de richting van zijn borstbeen uitgestoken. Een verzoek om het woord te krijgen? Ja, want toen de krijger van Otter het inmiddels bekende gebaar maakte dat hij was uitgesproken stond Bloedsnee op en liep naar de cirkel.

'Niemand van ons wil weer oorlog – noch wij hier op Gods Runen, noch de bewoners van het akkerland van de prins aan de overzijde van het water. Maar wat een man heeft beloofd dient te worden volbracht. En hoewel we hier allemaal mannen bij elkaar zijn, is er ook de wil van een vrouw bij betrokken. Welke man kan zich verzetten tegen de wil van een vrouw? Welk zwaard kan haar koppigheid doorklieven? Aan vrouwen hebben de goden deze eilanden gegeven, en dat wij hier lopen is slechts omdat zij het ons toestaan. Het is niet aan mannen om de uitdaging door een vrouw terzijde te schuiven. Moeten onze moeders dan zeggen: "Jullie hebben

geen respect voor het vlees waaruit jullie zijn ontsproten! Verdwijn dan maar van de eilanden die de goden ons hebben gegeven. Leef voortaan zonder ons verder, met alleen water onder jullie kiel en nooit meer zand onder jullie voeten." Is dat gemakkelijker dan oorlog? We zitten gevangen tussen het woord van een man en de wil van een vrouw. Geen van beide kan worden verbroken zonder schande voor allen.'

Ik kon Bloedsnees woorden goed verstaan, maar de volle betekenis ervan ontging me toch. Kennelijk bestonden er hier gewoonten waar wij geen weet van hadden en waar we met onze huwelijkspolitiek in verzeild waren geraakt. Bezorgd vroeg ik me af of we in een val waren gelopen. Was de familie Zwartwater van de narwalclan misschien uit op een nieuwe oorlog tussen de Zes Hertogdommen en de Buiteneilanden? Was hun aanbod van de narkieza bedrog geweest, slechts bedoeld om ons in een situatie te lokken waarin we – ongeacht de uitkomst – nieuw bloedvergieten zouden afroepen over onze kusten?

Ik bestudeerde het gezicht van Peottre Zwartwater. Het stond onbewogen, zijn blik was naar binnen gericht. Hij leek onverschillig voor het dilemma waarin zijn zustersdochter ons had gebracht, maar tegelijk voelde ik dat hij *niet* onverschillig was. Veeleer had ik het idee dat we balanceerden op het scherp van een snede die al diep in hem stak. Hij zag er eigenlijk uit, viel me opeens op, als een man

die geen keuze heeft. Een man die geen hoop meer heeft en die weet dat niets wat hijzelf doet hem nog kan redden. Hij wachtte af. Hij had geen plannen of intriges. Hij had reeds voltooid wat zijn taak was geweest. Nu kon hij alleen afwachten om te zien wat de anderen ermee zouden doen. Ik wist zeker dat ik gelijk had, maar had geen flauwe notie van het hoe of wat. Waarom had hij het gedaan? Of was het – zoals haar vader daarnet had gezegd – omdat het gewoon buiten zijn macht lag? Omdat een vrouw die jonger was dan hij, en in zekere zin afhankelijk van hem, tóch de macht bezat om te bepalen wie zich wel en niet op haar moederlijk erfgoed mochten bewegen?

Ik keek om me heen. De verschillen waren gewoon te talrijk, concludeerde ik. Hoe konden de Zes Hertogdommen ooit vrede sluiten met de Buiteneilanden als onze zeden en gewoonten zó hemelsbreed verschilden? Volgens de traditie zou de Zienerslinie haar wortels hebben gehad op de Buiteneilanden en was Nemer, de eerste koning, begonnen als een indringer, die het houten fort Hertenhorst had veroverd en het toen had behouden en verbouwd als zijn machtsbasis. Onze wegen waren sindsdien ver van elkaar gescheiden geraakt. Toch hingen vrede en voorspoed nu af van de mogelijkheid om gezamenlijke belangen te vinden.

De waarschijnlijkheid daarvan leek me echter niet bijster groot.

Toen ik mijn ogen opsloeg zag ik dat de prins zijn blik op mij gericht hield. Ik had hem niet eerder willen afleiden. Nu zond ik hem een geruststellende gedachte. *Bolle ligt boven in zijn kamer te slapen. Hij heeft tevoren iets gegeten en gedronken.*

Kon ik dat ook maar doen! Ze gaven me niet eens de kans om mijn gezicht te wassen voordat ze deze hetgurd bij elkaar riepen. En er schijnt geen einde aan deze bijeenkomst te komen.

Geduld, mijn prins. Dat einde komt heus wel. Zelfs Buiteneilanders moeten af en toe eten, drinken en slapen.

Moeten ze ook pissen, denk je? Dat begint voor mij een acuut probleem te worden. Ik heb overwogen me stilletjes te excuseren, maar ik vraag me af hoe ze het zouden opvatten als ik nu opeens wegliep.

Mijn nekhaartjes gingen rechtop staan toen ik een ander Vermogen aarzelend voelde rondtasten. *Bolle?*

Maar het was Chade. Ik zag dat Plicht zijn hand uitstak om de oude man te helpen, maar ik hield hem tegen. *Nee, niet doen. Laat het hem op eigen kracht proberen. Chade, kunt u ons horen?*

Nauwelijks.

Bolle ligt boven te slapen. Hij heeft iets gegeten en gedronken.

Mooi. Ik voelde hoe hij zich moest inspannen voor dit korte

antwoord, maar toch grijnsde ik breed. Hij kón het!
Doe weg. Stomme grijns, verweet hij me. Toen keek hij ernstig om zich heen. *Slechte situatie. Heb tijd nodig om na te denken. Moet dit stoppen voor het te ver doorschiet zonder ons.*
Ik trok een plechtig gezicht. Dat paste ook beter bij de manier van kijken van allen om me heen. Arkon Bloedsnee stond de sprekerskring af aan iemand die het embleem van Adelaar droeg. Ze begroetten elkaar op krijgersmanier – door elkaars polsen vast te grijpen – voordat de nieuwkomer het woord nam. De kaempra van Adelaar was oud, misschien de oudste man in de hele zaal. Ik zag grijze en witte strepen in zijn sterk uitdunnende haar, maar hij bewoog zich nog als een krijger. Hij keek beschuldigend om zich heen en begon toen opeens te praten. De eindes van zijn woorden werden verzacht doordat hij vele tanden miste.
'Ongetwijfeld moet een man doen wat hij heeft gezegd te zullen doen. Het is verspilling van onze dag om daarover zelfs maar te práten. En mannen moeten zich houden aan hun familiebanden. Als deze buitenlandse prins hierheen was gekomen om te zeggen: "Ik heb een vrouw beloofd dat ik Orig van de adelaarclan zal doden," zouden jullie allemaal zeggen: "Dat moet je proberen, als je het beloofd hebt." Maar we zouden tevens zeggen: "Weet echter dat sommigen van ons een bloedband hebben met Orig. En we zullen je doden

voordat we je zoiets laten doen." En we zouden verwachten dat de prins ook dat als volkomen correct zou beamen.'
Hij nam de verzamelde aanwezigen met een minachtende blik op. 'Het riekt hier naar kooplieden en handelaren, die vroeger krijgers en eerbare mannen waren. Moeten we aan de Zes Hertogdommen ruiken als een hond die een teef besnuffelt? Willen jullie je eigen soort verraden in ruil voor wat brandewijn en zomerappels en rood graan? Niet deze Adelaar!'
Hij besloot met een snuivend blijk van walging voor iedereen die mocht menen dat er verder nog iets te discussiëren viel. Hij verliet de cirkel en schuifelde terug naar zijn plek op een bank. Er viel een stilte. Iedereen dacht over zijn woorden na. Sommigen wisselden blikken uit en ik besefte dat de oude man de kern van de zaak had getroffen. Velen hier voelden zich slecht op hun gemak bij de gedachte dat de prins hun draak zou doden, maar hunkerden tegelijk naar vrede en handel. De oorlog met de Zes Hertogdommen had destijds al hun verbindingen met landen ten zuiden van ons afgesneden, en datzelfde gebeurde nu weer wegens de oorlog tussen Kwarts en Beijerstad. Als ze geen vrijhandel met de Zes Hertogdommen konden bereiken, moesten ze nóg langer verstoken blijven van alle goederen en luxe die warmere landen hun te bieden hadden. Dat was bepaald geen prettig vooruitzicht. Toch was er niemand die het standpunt van deze

Adelaar kon tegenspreken zonder zélf als een gulzige handelaar te kijk te staan.

We moeten hier op een of andere manier een eind aan maken! Nu meteen, voordat iemand zijn woorden hardop goedkeurt! Chades zwakke Vermogengebruik klonk dringend en wanhopig.

Niemand stapte naar voren om het woord te vragen. Niemand had een oplossing bij de hand. Hoe langer de stilte duurde, hoe geladener de stemming in de zaal werd. Ik wist dat Chade gelijk had. We moesten een diplomatieke oplossing voor deze situatie bedenken. En als die er niet was, moesten we zien uit te zoeken hoeveel clans op de Buiteneilanden ons actief zouden tegenwerken en hoeveel slechts van hun afkeuring blijk zouden geven. En wanneer die gegevens bekend waren, zou de narkieza dan volharden in haar uitdaging aan Plicht of zou ze deze intrekken? Kón ze haar met goed fatsoen intrekken? Dat was de stand van zaken – een echte confrontatie, en we waren nog geen dág op het eiland!

Mijn onbehagen werd versterkt door het scherpe besef dat Plicht dringend moest urineren. Ik wilde mezelf al afschermen van zijn Vermogen, maar kreeg toen een beter idee. Ik herinnerde me hoe Bolles ellende van invloed was geweest op de stemming van de matrozen. Kon Plichts benardheid niet op dezelfde manier worden gebruikt?

Ik opende mezelf voor zijn onbewuste boodschap en

versterkte haar en stuurde haar door middel van mijn Vermogen naar alle hoeken van de zaal. Geen van de Buiteneilanders die ik betastte had een noemenswaardige aanleg voor het Vermogen, maar velen waren tot op zekere hoogte ontvankelijk voor wat ik uitstraalde. Ooit had Veritas deze techniek gebruikt om stuurlieden van de Rode Kapers te beïnvloeden. Hij had hun bijvoorbeeld ingeprent dat ze bepaalde markeringen allang voorbij waren – waardoor ze hun schip op de rotsen lieten lopen. Iets dergelijks probeerde ik nu met de hetgurd te doen. Ik wist dat Chade en de prins moesten overleggen om een manier te vinden om uit deze impasse te komen, dus ik probeerde alle aanwezige mannen duidelijk te maken dat hun blaas overvol was en dat ze dringend moesten plassen.

En overal in de zaal begonnen de mannen onrustig te schuifelen op hun banken. En sommigen schuifelden onrustiger dan anderen.

Wat doe je? wilde Chade weten.

Deze bijeenkomst beëindigen, antwoordde ik grimmig.

Aha! Ik voelde dat Plicht het opeens begreep, waarna hij zijn inspanningen bij de mijne voegde.

Wie heeft de leiding? vroeg ik hem.

Niemand. Ze hebben gedeelde autoriteit. Dat beweren ze tenminste. Plicht vond het kennelijk maar een armzalig systeem.

Beer opende de vergadering. Chade klonk gespannen. Ik voelde dat hij mijn aandacht richtte op een man die een snoer van berentanden om zijn nek droeg. Ik begreep opeens hoeveel inspanning het Chade kostte om tot zijn zwakke Vermogensgebruik in staat te zijn.

Forceer uw krachten niet, waarschuwde ik.

Ik ken mijn grenzen, reageerde hij geprikkeld, maar tegelijk zag ik dat hij zijn schouders liet zakken.

Ik concentreerde mijn volle aandacht op Beer. Gelukkig bleek hij slechts een geringe weerstand tegen Vermogen te bezitten, plus een volle blaas. Ik drong hem de noodzaak op deze onmiddellijk te legen en hij stond plotseling op. Hij liep tot in de sprekerskring. De anderen gaven hem met hun handgebaren toestemming om het woord te nemen.

'We moeten hierover nadenken. Wij allemaal,' stelde hij voor. 'Laat ons uit elkaar gaan en met onze clans overleggen, en horen wat zij ons te adviseren hebben. Laten we morgen weer bijeenkomen en bespreken wat we hebben geleerd en overwogen. Denken jullie dat dit verstandig is?'

Er ging een woud van instemmende armen de lucht in.

'Dan is de bijeenkomst van vandaag nu gesloten,' zei Beer.

En zo snel gebeurde dat. De mannen stonden meteen op en begaven zich naar de deur. Het geschiedde zonder ceremonie, zonder dat er sprake was van rangen of standen. Iedereen wilde gewoon zo snel mogelijk naar buiten, de een iets

dringender dan de ander.
Zeg je kapitein dat je op je beschermeling moet passen. Dat ik heb bevolen dat je bij hem moet blijven tot hij helemaal genezen is. We komen straks boven bij je.
Ik gehoorzaamde de opdracht van mijn prins. Toen Langwiek me toestemming had gegeven haalde ik de waskom van het grasveld en keerde terug naar Bolles kamer. De kleine man had zich zo te zien nauwelijks verroerd. Ik voelde zijn voorhoofd. Het was nog koortsig, maar brandde niet meer zo als aan boord van het schip. Niettemin wekte ik hem en dwong hem wat water te drinken. Hij had weinig aansporing nodig om een hele beker te legen en liet zich toen weer achterover zakken. Ik voelde me opgelucht. Hier, in deze ruime kamer, ver weg van de muffe krapte van het schip, zag ik pas goed hoe uitgemergeld Bolle eruitzag. Enfin, vanaf nu zou hij genezen. Hij had alles wat hij nodig had: een bed, voedsel, drank. Binnenkort zou hij weer beter zijn. Ik probeerde me die hoop vast in mijn hoofd te prenten.
Ik hoorde prins Plicht en Chade op de gang. Ze praatten met iemand. Ik drukte mijn oor tegen de deur en luisterde. Plicht excuseerde zich wegens vermoeidheid. Toen hoorde ik de deur van de aangrenzende kamer dichtgaan. Zijn eigen bedienden moesten daar op hem hebben gewacht, want ik hoorde een gemompel van stemmen. Daarna hoorde ik dat hij ze wegstuurde. Even later ging de tussendeur open. Plicht

kwam bij ons naar binnen. Hij hield een blokje van dat zwarte voedsel in zijn hand en zag er neerslachtig uit. Hij stak het voedsel mijn kant op en vroeg: 'Enig idee wat dit is?'
'Niet echt, maar er zit vispastei in. Misschien ook wat zeewier. De koekjes met zaad erop zijn zoet. Olieachtig, maar zoet.'
Plicht bekeek het voedsel in zijn hand met zichtbare afkeer, maar haalde toen zijn schouders op. Hij was een jongen van vijftien die in geen uren iets had gegeten – dus hij at het op. Hij likte zijn vingers af. 'Niet slecht, als je eenmaal weet dat je een vissmaak moet verwachten.'
'Geen verse vis,' merkte ik op. Hij antwoordde niet. Hij liep naar het bed waarin Bolle lag te slapen. Hij bekeek de kleine man en schudde toen langzaam zijn hoofd.
'Het is allemaal zo onéérlijk voor hem! Wordt hij nu beter, denk je?'
'Ik hoop het.'
'Zijn muziek is zo zacht geworden, dat ik me zorgen maak. Soms heb ik het gevoel dat Bolle bij ons wéggaat, als zijn koorts erg hoog wordt.'
Ik stelde me open voor Bolles muziek. Plicht had gelijk. De intensiteit was sterk verminderd. 'Tja, hij is ziek. Het kost energie en inspanning om het Vermogen te gebruiken.' Ik had liever niet dat hij zich daar nú zorgen over maakte. 'Chade heeft me vandaag verrast.'

‘Ja? Je had toch kunnen weten dat hij zou blijven oefenen tot hij tenminste *dit* zou kunnen? Niets houdt die oude man tegen, wanneer hij zich eenmaal iets in zijn hoofd heeft gezet.’ Hij wendde zich van me af en begaf zich naar de tussendeur. Daar bleef hij staan. ‘Wil jij ook iets van dat spul eten?’

‘Nee, dank je. Ga je gang.’

‘Voedsel kan een probleempje worden,’ zei hij over zijn schouder. Hij verdween in zijn kamer en kwam terug met een handvol viskoekjes. ‘Ik had aangenomen dat ze onze gastvrijheid in de Hertenhorst met gelijke munt zouden terugbetalen, maar daar lijkt het nog niet op. Hier zorgt elke clan voor zijn eigen voedsel wanneer ze ergens op bezoek zijn. Elke man zorgt voor zichzelf. Een krijgsleider kan zijn mannen te eten geven, wanneer hij denkt dat ze hem eer hebben bewezen, maar de gebruikelijke manier is dat elke man in zijn eigen behoeften voorziet.’ Hij beet een van de blokjes doormidden, trok een vies gezicht en at toen gauw ook de tweede helft op.

‘Bedoel je dat we niets te eten krijgen?’

‘Misschien. Of misschien niet. Chade schijnt te denken dat we moeten doen alsof we niets verwachten.’

‘Heb je dat aan je edelen verteld?’

Hij knikte. ‘Velen zijn meegekomen om nieuwe handelsbanden aan te knopen en om te zien welke

mogelijkheden de Buiteneilanden te bieden hebben – en natuurlijk om me te steunen in mijn hofmakerij van de narkieza. Zij vinden het dus niet erg om zich door Zylig te bewegen, om te kijken wat hier te koop is en wat de mensen graag zouden willen hebben. Maar wij zullen voedsel moeten hebben voor de garde, de bedienden en natuurlijk mijn coterie van Wijzen. Chade is momenteel bezig dat te regelen.'

'De hetgurd schijnt weinig respect voor je te hebben,' zei ik bezorgd.

'Ik geloof dat ze niet goed begrijpen wat ik ben. Het is voor hen een vreemd concept dat een jongen van mijn leeftijd, die zich als krijger nooit heeft bewezen, tóch de heerschappij over een zo groot gebied zal verwerven. Hier zijn mannen geen soeverein over een land of zelfs maar een klein gebied, maar tonen ze hun kracht door het aantal krijgers dat ze onder hun bevel hebben. In zekere zin word ik meer beschouwd als een zoon uit het huis van mijn moeder. Koningin Kettricken was aan de macht toen we hen versloegen aan het einde van de oorlog met de Rode Kapers. Dat is iets waar ze ontzag voor hebben. Zij heeft niet alleen haar eigen land met succes verdedigd, maar bovendien wraak genomen door die draken naar hen toe te sturen. Zo wordt het hier verhaald.'

'Je schijnt in korte tijd veel bijgeleerd te hebben.'

Hij knikte, tevreden met zichzelf. 'Het is een combinatie van

dingen die ik hier heb gehoord en ervaringen met de Buiteneilanders die bij ons op bezoek zijn geweest. En de dingen die ik onderweg hierheen heb gelezen.' Hij zuchtte even. 'Het is alles bij elkaar niet zo nuttig als ik had gehoopt. Als ze ons gastvrijheid bieden, ik bedoel: te eten geven, kan dat worden opgevat als een blijk van welkom – ze weten dat het onze gewoonte is en houden zich daaraan. Maar je kunt het ook zien als een belediging – dat we te zwak zijn om onszelf te voeden en te stom om dit te hebben voorzien. Maar ongeacht hoe wij het opvatten, we zullen nooit met zekerheid weten wat zij *bedoeld* hebben.'

'Precies zoals het doden van die draak. Ben je gekomen om de draak te doden en zo te bewijzen dat je de narkieza waardig bent? Of ben je gekomen om de draak te doden die hun land bewaakt en zo te bewijzen dat je hier alles van hen kunt afpakken waar je zin in hebt?'

Plicht verbleekte. 'Zo had ik het nog niet bekeken.'

'Ik ook niet. Maar diverse Buiteneilanders wél. Al met al brengt ons dat weer terug bij de fundamentele vraag: waaróm? Waarom heeft de narkieza deze specifieke taak voor jou bedacht?'

'Denk je dan dat die taak voor haar relevant is – afgezien van het feit dat ik mijn leven moet wagen om met haar te mogen trouwen?'

Even staarde ik hem verbluft aan. Was ikzelf ook ooit zó jong

geweest? ‘Allicht! Dacht jij dan van niet?’
‘Civil zegt dat ze waarschijnlijk een blijk van mijn liefde wenst. Hij zegt dat meisjes dat vaak willen – dat de man iets gevaarlijks of illegaals of onmogelijks doet om zijn liefde voor haar te bewijzen.’
Ik nam daarvan goede nota. Ik vroeg me af wat Civil gevraagd was, en door wie, en of het iets te maken had met de Zienersmonarchie, dan wel alleen een kwestie was van stoerdoenerij van jongens onder elkaar.
‘Tja, ik geloof niet dat de narkieza erg romantisch of frivool was. Hoe kon ze in hemelsnaam denken dat je van haar hield, gezien de manier waarop ze je had behandeld? En ze heeft toch echt niet laten blijken dat ze dol was op je gezelschap.’
Heel even keek hij me puur ontdaan aan. Toen maakte hij de uitdrukking op zijn gezicht zó volmaakt onbewogen, dat ik me afvroeg of ik me had vergist. Was de prins verliefd geworden op het meisje? Ze hadden niets met elkaar gemeen, en nadat hij haar per ongeluk had beledigd, had zij hem behandeld als minder dan een jankende hond die achter haar rokken aan liep. Ten slotte had ze haar minachting voor hem bekroond door deze drakendoderij van hem te verlangen – een doodsgevaarlijke taak, als het werkelijk om een levende draak zou blijken te gaan. En zelfs als er geen draak zou blijken te zijn, of alleen een bevroren lijk in het ijs, moest ze hebben geweten dat deze missie voor de Zes Hertogdommen een

soort diplomatieke zelfmoord zou zijn. Ze had een stenenspel op tafel gelegd dat onmogelijk te winnen was. En niettemin zou Plicht menen dat Elliania écht iets om hem gaf? Was dat mogelijk?
Ik keek naar hem. Vijftien jaar oud. Een jongen kan bijna álles geloven wanneer hij vijftien is. Al deze gedachten schoten binnen een oogwenk door me heen. Plicht maakte een snuivend geluidje. 'Nee. Ze wilde mijn aanwezigheid niet eens toleréren. Denk maar eens na. Ze is niet met haar vader en oom hierheen gekomen om ons welkom te heten op de eilanden. Zij is degene die deze belachelijke queeste heeft verzonnen, maar nu dat aan haar landgenoten moet worden uitgelegd is ze in geen velden of wegen te bekennen. Dus misschien heb je gelijk. Misschien heeft het niets te maken met de vraag of ik mijn liefde voor haar wil bewijzen, of zelfs alleen maar mijn moed. Misschien was het vanaf het begin bedoeld als een struikelblok voor ons húwelijk.' Met een grafstem vervolgde hij: 'Misschien hoopt ze dat ik stérf tijdens de poging!'
'Als we de uitvoering van die taak forceren, staat er meer op het spel dan alleen je huwelijk. Het kan onze landen weer in een oorlog storten!'
Het was Chade die deze woorden sprak toen hij het kamertje binnenkwam. Hij zag er moe en bezorgd uit. Hij keek geringschattend om zich heen en zei: 'Zo, ik zie dat Bolle

een kamer heeft gekregen die bijna even luxueus is als degene die de prins en ik toegewezen hebben gekregen. Is er iets te eten en te drinken?'
'Niets dat ik kan aanbevelen,' repliceerde ik.
'Vispastei en vette koekjes,' bood prins Plicht aan.
Chade trok een gepijnigd gezicht. 'Is dat alles wat de lokale markt te bieden heeft? Ik zal iemand proviand van het schip laten halen. Buitenlands voedsel zou me na deze dag slecht bekomen. Kom, laat ons Bolle wat rust gunnen.' Hij zei het over zijn schouder toen hij ons via de tussendeur voorging naar de kamer van de prins. Daar ging hij op de rand van Plichts bed zitten en vervolgde: 'Ik keur het niet goed dat je het Vermogen voor zulke laag-bij-de-grondse doeleinden gebruikt, Fitz. Anderzijds moet ik bekennen dat je ons uit een penibele situatie hebt gered. Maar gelieve voortaan met me te overleggen voordat je er weer eens zodanig gebruik van maakt.'
Het was tegelijk een verwijt en een compliment. Ik knikte, maar Plicht protesteerde. 'Overleggen met ú? Heb ik hier geen zeggenschap in?'
Chade ving het goed op. 'Natuurlijk wel. Ik bedoelde alleen maar duidelijk te maken dat Fitz in kwesties van diplomatieke aard niet zo maar moet aannemen dat hij degene is die weet wat er moet gebeuren.'
De prins opende zijn mond om te reageren, maar op dat

moment werd er op de deur geklopt. Na een gebaar van Chade trok ik me terug in Bolles kamer en deed de tussendeur bijna helemaal achter me dicht. Door de kier kon ik een deel van de andere kamer zien, zonder zelf gemakkelijk waargenomen te kunnen worden. 'Wie is daar?' vroeg Chade met stemverheffing.

De bezoeker interpreteerde dit als een uitnodiging om binnen te komen. De deur ging open en ik zette me schrap, maar degene die binnenkwam was Peottre Zwartwater. Hij sloot de deur achter zich en maakte een Hertensprongse buiging voor de prins en Chade. 'Ik kom om te zeggen dat u en uw edelen geen moeite hoeven te doen om voedsel en drank te halen. De clans van het Everzwijn en de Narwal zullen u graag even royaal onthalen als u ons hebt onthaald bij ons bezoek aan de Zes Hertogdommen.'

De woorden waren onberispelijk van uitspraak. Het was een vaak gerepeteerd toespraakje. Chades antwoord was even geroutineerd. 'Het is een zeer vriendelijk aanbod, maar onze mensen hebben hun proviandering reeds geregeld,'

Peottre keek sip, heel even, maar bekende toen: 'We hebben uw mensen al ingelicht over onze uitnodiging en we zijn vereerd dat ze allen hebben geaccepteerd.'

De prins en Chade vertrokken geen spier van hun gezicht, maar in mijn geest hoorde ik de bezorgde reactie van de prins. *Ik had moeten waarschuwen dat ze geen*

uitnodigingen mochten aannemen buiten mij om! Worden we nu als zwakkelingen gezien?

Peottre verplaatste zijn bezorgde blik van Chade naar de prins. Hij scheen aan te voelen dat hij een misstap had begaan. 'Mag ik een moment met u praten?' vroeg hij.

'Heer Zwartwater, u hebt desgewenst altijd mijn oor,' antwoordde Plicht in een reflex.

Er kwam een flauw glimlachje om Peottres lippen. 'Wel, u weet dat ik geen "heer" ben, prins Plicht, maar slechts een kaempra van de narwalclan. En zelfs in die hoedanigheid bevind ik me in de hetgurd zonder krijgers achter mijn rug. Ze tolereren me daar meer wegens mijn zusters echtgenoot, Arkon Bloedsnee, dan uit respect voor mij. Onze clan maakt zware tijden door, in alle opzichten – behalve in de rijkdom van ons moederland en de eer van onze bloedlijn.'

Ik vroeg me af welke ándere vormen van zware tijden er dan nog bestonden, maar Peottre praatte al verder. 'Ik was niet onvoorbereid op wat we vanmiddag in de hetgurd hoorden. Dat heb ik verwacht, eerlijk gezegd, vanaf het moment dat de narkieza met haar uitdaging op de proppen kwam. Ook Arkon Bloedsnee heeft zien aankomen dat sommigen ontstemd zouden raken door de test die zij aan de prins heeft voorgelegd. Hij zegt dat dit weliswaar de moeilijkheden voor ons kan vergroten, maar in gelijke mate ook de glorie die de prins kan behalen wanneer hij slaagt en de hand van de

narkieza wint. Ik wilde u laten weten dat we daarvoor niet slecht zijn toegerust. We hebben plannen gemaakt en voorzieningen getroffen. De gastvrijheid die we u bieden in dit versterkte huis is een voorbeeld van die veiligheidsmaatregelen. We hadden gehoopt dat de oppositie niet zo snel onder woorden zou zijn gebracht, en niet door een zo gerespecteerd iemand als de kaempra van Adelaar. We hebben geboft dat de kaempra van Beer – die geallieerd is met Everzwijn – het gewenst vond de vergadering abrupt te sluiten. Anders zou de discussie te ver zijn doorgeschoten om achteraf nog ongedaan gemaakt te kunnen worden.'

'U had ons tevoren voor deze oppositie kunnen waarschuwen, kaempra Peottre. Voordat we voor de hetgurd werden geleid!' zei Chade op kalme toon, maar de prins nam zelf het woord. 'Het kan ongedaan worden gemaakt? Hoe?'

Ik trok een grimas. De prins was veel te gretig. Chade had gelijk: de man verdiende een verwijt voor het feit dat hij ons in een val had gelokt, en niet een aanvaarding bij voorbaat van eventuele hulp bij het ontsnappen uit die val!

'Het zal tijd kosten, maar niet veel. Eerder dagen dan maanden. Sedert onze terugkeer uit uw land hebben we veel geld en invloed gespendeerd om bondgenoten te verwerven. Ik spreek hier natuurlijk onverbloemd uit wat niet openlijk erkend kan worden. Degenen die ermee hebben ingestemd ons te steunen kunnen niet al te gemakkelijk onze zijde

kiezen, maar moeten overtuigd lijken door de argumenten die de clan Everzwijn ten gunste van ons naar voren zal brengen. Dus ik wil u beiden graag adviseren geduldig en voorzichtig te zijn, tot de stemming in de hetgurd is omgeslagen.'
'Voorzichtig?' vroeg Chade op scherpe toon. *Moordenaars?* Zijn onuitgesproken angst bereikte me in alle helderheid.
'Dat is niet het goede woord,' zei Peottre verontschuldigend. 'Soms lijkt de ene taal slechts een enkel woord te hebben voor iets dat in de andere taal meer namen heeft. Ik bedoel… niet zichtbaar. Niet gemakkelijk te zien… of aan te spreken.'
'Onbereikbaar?' stelde de prins voor.
Peottre glimlachte vaag en haalde zijn schouders op. 'Als dat het woord is dat u zou gebruiken. We hebben hier een gezegde: het is moeilijk een man te beledigen met wie je niet spreekt. Dat is wat ik voorstel. Dat de clan van de Hertensprongse Zieners het geven van aanstoot vermijdt door… onbereikbaar te zijn.'
'En vertrouwen dat de clan Everzwijn onze zaak behartigt?' vroeg Chade. Ik hoorde dat hij een spoortje scepsis in zijn stem toeliet. 'En wat moeten we in de tussentijd doen?'
Peottre glimlachte. Ik had geen ideale positie om hem te observeren, maar ik meende toch iets van opluchting te hebben waargenomen toen we geneigd leken zijn advies over te nemen. 'Ik stel voor dat we u geheel en al uit Zylig verwijderen. Iedereen neemt aan dat u het moederhuis van de

narkieza zult bezoeken. Het is bijna verrassend te noemen dat u eerst hierheen bent gekomen. Daarom stel ik voor dat u morgen aan boord gaat van de *Slagtand*, dat is een schip van Everzwijn, en met ons naar Wuislington zeilt, het moederland van de clan Narwal. Daar zult u ontvangen en verzorgd worden zoals u ons hebt ontvangen en verzorgd in de Hertenhorst. Ik heb mijn moederhuis ingelicht over de gewoonten die op dit gebied bij u gelden. Ze vinden ze ongebruikelijk, maar achten het gepast om u te voeden, zoals u ons hebt gevoed.'

Deze keer klonk zijn stem echt hoopvol – dat kon hij niet verbergen. En zijn gretigheid alarmeerde me. Probeerde hij ons weg te lokken uit gevaar of juist naar gevaar *toe* te lokken? Ik voelde dat Chade met precies dezelfde vraag worstelde toen hij repliceerde: 'We zijn net vandaag gearriveerd. We hebben onze buik vol van de golven. En de bediende van de prins, Bolle, kan niet tegen de zee. Hij is erg ziek geworden en heeft rust nodig. Nee. We kunnen er niet aan denken om morgen al te vertrekken.'

Ik wist dat het bést kon en dat Chade die eventualiteit nu al aan het overwegen was. Maar eerst wilde hij weten hoe Peottre op deze woorden zou reageren. Op dat moment had ik bijna medelijden met de Buiteneilander. Hij kon niet weten dat Chade en de prins hun gedachten met elkaar deelden, laat staan dat ik achter het hoekje stond en alles hoorde en zag, en dat ik mijn observaties aan de anderen doorgaf. Ik zag de

schrik in zijn ogen en ik bevestigde tegenover de prins en Chade dat hij volgens mij oprecht ontsteld was toen hij uitriep: 'Maar u moet weg! Laat iemand bij die man achter om hem te verzorgen. In dit versterkte huis van Everzwijn zal hij veilig zijn. Iemand vermoorden in het huis van een clan is een verschrikkelijke belediging, en de clan Everzwijn is machtig. Niemand zal het in zijn hoofd halen.'
'Maar wel als hij zich buitenshuis zou wagen? Of als ik vanavond de deur uit zou gaan, bijvoorbeeld om ergens een maaltijd te zoeken?' De fluwelen beleefdheid van Chades toon verhulde niet helemaal dat de vraag een messcherpe kern had.
Vanuit mijn verborgen positie zag ik dat Peottre spijt had van zijn overhaaste woorden. Hij overwoog een leugen, maar koos toen toch voor de naakte waarheid. 'U moet hebben geweten dat het zo ver zou kunnen komen. U bent niet dom, geen van beiden. Ik heb gezien hoe u mannen observeert en hoe u het gevraagde afweegt tegen wat er wordt aangeboden. En ik heb gezien hoe u honing dan wel prikkels gebruikt om anderen naar uw wil te laten handelen. U wist bij uw komst hierheen heus wel wat IJsvuur voor ons betekent. U hebt deze oppositie ongetwijfeld zien aankomen.'
Ik voelde dat Chade prins Plicht tot stilte maande. Hij sprak namens hem, streng en nadrukkelijk.
'Oppositie, jawel. Zelfs gemompel over een oorlog. Maar

een dreigement om de bediende van de prins te vermoorden, of de prins zelf, néé. Hij is de enige erfgenaam van de Zienerslinie. U bent ook niet dom. U weet wat dat zou betekenen. We hebben hem al verder in gevaar gebracht dan ons lief is door hem toe te staan aan deze belachelijke queeste te beginnen. Nu geeft u toe dat zijn leven misschien in gevaar is, enkel omdat hij zich wil houden aan zijn woord tegenover uw zustersdochter. De inzet voor deze alliantie is te hoog geworden, Peottre. Ik wil het leven van mijn prins niet op het spel zetten voor dit huwelijk. De eis van de narkieza heeft in mijn ogen tóch al nooit enige zin gehad. Geef ons één goede reden waarom we hiermee zouden doorgaan!'

De prins was ziedend. Zijn Vermogensbezwaren tegen Chades eigenmachtige optreden overwoekerden mijn eigen gedachten. Ik dacht dat ik begreep waar Chade mee bezig was, maar de enige emotie die ik opving was Plichts verontwaardiging omdat Chade leek te suggereren dat de prins zou terugkomen op zijn woord. Zelfs Bolle draaide zich kreunend om in zijn bed, zo onbeheerst was Plichts Vermogensreactie.

Peottre wierp een snelle blik op de prins. Hij had geen Vermogen nodig om de geest van een jongen van vijftien te doorgronden. 'Omdat prins Plicht heeft gezegd dat hij het zal doen. Als hij dat woord nu terugneemt en naar huis vlucht, zal

hij te boek staan als laf en zwak. Dat hoeft niet tot een oorlog te leiden, maar zal zeker overvallen en rooftochten uitlokken. U kent misschien ons gezegde: een lafaard houdt nooit lang iets in zijn bezit.'

In de Zes Hertogdommen zeggen we: angst is het enige dat je een lafaard niet kunt afpakken. Maar dat betekende eigenlijk hetzelfde. Als onze prins zich laf toonde, zouden alle zes de hertogdommen voor laf worden gehouden, en de Buiteneilanders zouden ons zien als een prooi die rijp was voor de pluk.

Stilte! Kijk maar zo kwaad als je wilt, maar hou je mond!

Chades commando in de richting van de prins was misschien wel het sterkste staaltje van Vermogensgebruik dat ik ooit van hem had meegemaakt. Nog verbazingwekkender was het privé-commando dat hij ondertussen uitsluitend tot mij richtte. *Houd zijn gezicht scherp in het oog, Fitz.* Ik wist welke krachtsinspanning dit Chade moest kostem, maar hij hield zijn stem effen toen hij op koele toon vervolgde: 'Kaempra Narwal, u begrijpt me verkeerd. Ik heb niet gezegd dat de prins zijn woord zou terugnemen, dat hij de kop van die draak aan de voeten van de narkieza zal leggen. Hij heeft zijn woord gegeven en een Ziener komt niet terug op zijn woord. Maar nadát hij die daad heeft verricht… Waarom zou mijn prins het bloed van zijn linie verspillen aan een vrouw die hem in zulk gevaar heeft gezonden – zowel van de kant van

haar volk, als van de kant van de draak? Hij zal doen wat hij heeft beloofd, maar we zullen ons niet verplicht voelen hem nadien met de narkieza te laten trouwen.'

Ik had gedaan wat Chade me had gevraagd, maar de uitdrukkingen die achtereenvolgens op Peottres gezicht verschenen waren moeilijk te interpreteren. Eerst verbazing, natuurlijk, gevolgd door verwarring. Ik wist wat Chade probeerde te achterhalen. Wat was voor Peottre en de narkieza nu eigenlijk het belangrijkste: de dood van de draak of de alliantie met de Zieners? Maar dat antwoord kwam geen stapje dichterbij toen Peottre stamelde: 'Is dat niet wat de Zes Hertogdommen het meeste begeren? Het scheppen van goede verhoudingen en een bondgenootschap door de twee met elkaar te laten trouwen?'

'Zij is niet de enige vrouw met een hoge status op de Buiteneilanden,' antwoordde Chade onverschillig. De prins was nu doodstil. Ik voelde dat zijn gedachten door zijn hoofd tolden, maar kon ze niet volgen. 'Prins Plicht kan onder uw volk ongetwijfeld wel een vrouw vinden die hem *niet* op zo frivole wijze in levensgevaar brengt. En zo niet, dan zijn er andere allianties denkbaar. Denkt u niet dat bijvoorbeeld Kwarts een overeenkomst als deze met de Zes Hertogdommen zeer op prijs zou stellen? Misschien mag ik u een van ónze zegswijzen in herinnering brengen: er zwemt meer dan één vis in de zee.'

Peottre worstelde nog om de plotselinge omslag in het perspectief tot zich te laten doordringen. ‘Waarom zou hij zijn leven riskeren om de draak te verslaan, als daar geen beloning tegenover staat?’ vroeg hij verbijsterd.
Nu was het eindelijk de beurt aan de prins om te spreken. Chade had hem de woorden met de paplepel ingegeven, maar ik denk dat de prins ze ook zonder hulp had weten te vinden. ‘Om de Buiteneilanders in herinnering te brengen dat een Ziener doet wat hij zegt, dáárom. Er zijn weinig jaren voorbijgegaan sinds mijn vader zijn bondgenoten onder de Ouderlingen opriep om een groot deel van deze stad te verwoesten. Misschien is een huwelijk *niet* de beste manier om een oorlog tussen de Zes Hertogdommen en de Buiteneilanden af te wenden. Misschien is het beter uw landgenoten er nog eens aan te herinneren dat we doen wat we zéggen te doen.’ De prins sprak de woorden op een kalme, effen toon. Niet als man tot man, maar als koning.
Zelfs een krijger als Peottre was niet ongevoelig voor die nuance. Hij nam minder aanstoot aan de woorden van mijn jonge prins dan hij gedaan zou hebben als een van zijn medekaempra’s zo gesproken zou hebben. Ik zag dat er onzekerheid in zijn houding kwam, maar ik had niet kunnen zeggen of dat kwam door het vooruitzicht dat zijn zustersdochter misschien toch niet zou trouwen met deze prins, of door opluchting. ‘Het moet misschien lijken alsof

we een truc hebben gebruikt om u tot het verrichten van deze taak te verleiden. En nu u het volle gewicht van deze belofte hebt ontdekt, lijkt de truc dubbel zo achterbaks. Wat Elliania u heeft gevraagd is een heldendaad. U hebt gezworen het te doen. Als het ons om een truc ging, zou ik hebben gezegd dat u tevens uw woord hebt gegeven dat u met haar zult trouwen. Ik zou dat misschien vragen, als u geen Ziener was, die ook op dat punt gehouden is te doen wat hij heeft gezegd. Maar van die belofte ontsla ik u zonder nadere woordenwisseling. U voelt zich door ons verraden. Ik kan niet ontkennen dat het daar de schijn van heeft. Ik weet zeker dat u heel goed inziet wat er gebeurt als u de taak vervult en daarna de hand van de narkieza weigert. Dan zult u ons te schande maken in dezelfde mate als waarin uzelf glorieert. Haar naam zal een synoniem worden voor trouweloos bedrog door een vrouw. Ik verheug me niet op dat vooruitzicht. Maar ik buig voor uw recht om een dergelijke houding in te nemen. Ook zal ik u geen bloedwraak brengen. Ik zal mijn zwaard in de schede houden en erkennen dat u een recht had om u gebruuskeerd te voelen.'

Op het verborgen plekje waar ik stond schudde ik mijn hoofd. Wat Peottre zei vervulde hem kennelijk met grote emotie, maar ik wist dat de ware importantie van zijn woorden me ontging. Onze tradities verschilden té sterk van elkaar. Iets anders wist ik evenwel met zekerheid, en een weerklank van

die gedachte voelde ik in de geest van de prins, die Peottre nadenkend stond aan te kijken. *Nou, ik geloof dat ik de situatie niet heb verbeterd. We zijn nu van beide kanten gepikeerd wegens het gedrag van de tegenpartij. Hoe kan ik dat verbeteren? Door ter plekke mijn zwaard te trekken en hem uit te dagen?*

Wees geen ezel! Chades reactie was zo scherp, alsof Plichts suggestie wél een serieus voorstel was geweest. *Accepteer zijn aanbod om ons aan boord van dat schip naar Wuislington te brengen. We wisten bij voorbaat dat we die reis moesten maken, dus doe nu maar alsof we hem zijn zin geven. Misschien kunnen we daar iets wijzer worden. Het raadsel moet worden opgelost en ik heb je graag uit de buurt van de hetgurd en eventuele moordpogingen tot ik meer weet.*

Prins Plicht bewoog zijn hoofd in een bijna onzichtbaar knikje. Ik wist dat het een reactie was op Chades woorden, maar in Peottres ogen leek het misschien een kleine verzachting van de strekking van zijn vorige woorden. 'We zullen vanavond uw gastvrijheid met genoegen aanvaarden, Peottre Zwartwater. En we zullen morgen aan boord gaan van de *Slagtand* om naar Wuislington te vertrekken.'

De opluchting die Peottre bij het horen van deze woorden voelde was bijna tastbaar. 'Ik sta persoonlijk garant voor de veiligheid van uw mensen tijdens uw afwezigheid.'

Plicht schudde langzaam zijn hoofd. Ik voelde dat zijn geest op topsnelheid werkte. Als Peottre van plan was hem te scheiden van zijn garde en adviseurs, dan wilde hij dat niet toestaan. 'Mijn edelen zullen uiteraard hier blijven. Ze zijn niet van de Zienerslinie en zullen dus niet worden gezien, neem ik aan, als leden van mijn clan of geschikte doelwitten voor wraak. Maar een deel van mijn gevolg moet me begeleiden. Mijn garde en mijn adviseurs. Daarvoor hebt u ongetwijfeld begrip.'

En Bolle? Hij is nog erg ziek. Ik vroeg het op een dringende toon.

Ik kan jou niet achterlaten en wil hem niet toevertrouwen aan de dubieuze verzorging die hij van anderen zou krijgen. Hoe zwaar het voor hem ook is, hij moet met ons mee. Hij is een lid van mijn Vermogenscoterie. En trouwens – bedenk eens wat voor chaos hij met zijn nachtmerries zou kunnen aanrichten als we afwezig waren!

'Zienerprins van de Zes Hertogdommen, op dit punt kunnen we u tegemoetkomen.' Peottre was nog steeds zo blij met onze toestemming, dat hij bijna struikelde over zijn woorden. De conversatie kwam in veiliger banen. Even later bracht Peottre hen naar beneden om een maaltijd te genieten. Chade had hardop tegen de prins gezegd dat iemand moest regelen dat er een goede maaltijd naar Bolle zou worden gebracht, om diens herstel zo goed mogelijk te bespoedigen. Peottre

beloofde meteen dat het zou gebeuren, en daarna hoorde ik iedereen de kamer verlaten. Toen ze veilig buiten waren kon ik een paar keer diep in- en uitademen. Ik rolde met mijn schouders en liep toen naar Bolle om te kijken hoe het met hem was. Hij sliep nog steeds, in zalige onwetendheid van het feit dat hem nogmaals een ellendige zeereis wachtte. Ik keek op hem neer en stuurde kalmerende gedachten naar zijn dromen. Toen ging ik bij de deur zonder veel enthousiasme zitten wachten op de Buiteneilandse gerechten die naar boven gebracht zouden worden.

Hoofdstuk 9

Moederhuis

Boogband was in die dagen de kaempra van de clan Das. Zijn schepen waren talrijk, zijn krijgers sterk en zijn overvallen hadden veel succes en leverden massa's wijn en zilver en ijzeren gereedschappen op. Hij was bijna een held – maar toen zette hij zijn clan te schande.
Hij begeerde een vrouw van de clan Meeuw. Hij ging naar haar moederhuis met geschenken, maar zij aanvaardde ze niet. Haar zuster wel, en hij ging met haar naar bed, maar dat was voor hem niet voldoende. Hij ging weg en pleegde een jaar lang overvallen en keerde toen terug naar het moederhuis van Das met veel rijkdom, maar zonder trots in zijn hart, want hij werd verteerd door onwaardige lustgevoelens.

Zijn krijgers waren goede vechters, maar dom in hun hart, want ze luisterden naar zijn commando toen hij ze meenam om het moederhuis van Meeuw te overvallen. Hun krijgers waren afwezig en de vrouwen bewerkten de akkers toen de schepen van Boogband daar op de kust kwamen. Kaempra Boogband en zijn krijgers doodden hun oude mannen en een paar van hun bijna volwassen jongens, en namen vervolgens de vrouwen op de naakte aarde, hoe hevig ze zich ook verzetten. Sommigen stierven liever dan te worden verkracht. Boogband bleef daar zeventien dagen en elke dag dat hij er was dwong hij de meeuwenclandochter Serferet zijn lichaam te aanvaarden. Ten slotte stierf ze daardoor. Toen vertrokken ze om terug te keren naar hun eigen moederhuis.

De maan wisselde en daarna vernam het moederhuis van Das wat hun kaempra had aangericht. Ze voelden zich beschaamd. Ze verjaagden hun mannen van hun land en zeiden dat ze nooit mochten terugkeren. Zeventien van hun zonen gaven deze vrouwen aan de clan Meeuw om ermee te doen wat ze maar wilden, ter verzoening van Boogbands misdaad. En de moederhuizen van alle clans verbanden Boogband en zijn krijgers van hun

landen, en elke man die hun hulp zou bieden moest hun lot delen.
Binnen minder dan een jaar verzwolg de zee hem en zijn mannen. En de clan Meeuw gebruikte zijn verbeurd verklaarde zusterzonen niet als slaven, maar als krijgers om hun kust te verdedigen en als mannen om meer dochters en zonen voor de clan Meeuw te verwekken. En de vrouwen van de moederhuizen hadden weer vrede met elkaar.
Exempel (Buiteneilanden), door bard Ombir.

De volgende dag gingen we scheep om ons naar het eiland Mayle te begeven. Prins Plicht en Chade gingen kort op bezoek bij de hetgurd om dit mee te delen. De prins hield een beknopte toespraak waarin hij uiteenzette dat hij had besloten het conflict als een zaak voor de hetgurd te beschouwen. Als man kon hij zijn gegeven woord niet terugnemen, maar hij wilde de hetgurd een kans geven om de zaak rustig te bespreken en een consensus te bereiken over hun reactie. Hij sprak met waardigheid en kalmte, heeft Chade me later gezegd, en zijn bereidheid om toe te geven dat alleen de

hetgurd hierover kon beslissen leek veel van de opgestoken veren weer een beetje glad te strijken. Zelfs Adelaar sprak er welwillend over. Hij verklaarde dat een man die een uitdaging onvervaard onder ogen zag altijd een man was die respect verdiende, waar hij ook geboren mocht wezen.
De edelen van de prins hoorden het bericht van zijn vertrek met wisselende graden van verrassing en verdriet aan. Aan hen werd het gepresenteerd als een kleine verandering in het reisschema. De meesten waren toch al niet van plan geweest de prins te vergezellen op zijn reis naar het moederhuis van zijn verloofde. Ze hadden al in de Hertenhorst te horen gekregen dat zulke huizen niet waren ingericht om grote aantallen gasten te ontvangen. Ze waren voornemens geweest om in Zylig te blijven en contacten te leggen voor toekomstige handelstransacties. De meesten vonden het niet erg om op het eiland Skyrene te blijven. Arkon Bloedsnee, de kaempra van de clan Everzwijn, had ons discreet verzekerd dat hij bij zijn krijgers zou blijven om toe te zien op een aangenaam verblijf van onze edelen en om onze zaak bij de hetgurd te bepleiten.
Chade heeft me later gezegd dat hij de edelen dringend had geadviseerd liever in het versterkte huis van de clan Everzwijn te blijven dan de gastvrijheid van de herbergen in de stad aan een onderzoek te onderwerpen. Hij raadde hun ook aan hun eigen familiewapens te voeren wanneer ze buiten

de deur kwamen, net als de Buiteneilanders dat deden met hun clantekens. Ik betwijfel of hij er eerlijk bij heeft verteld dat het veiliger was om niet met de Zienersclan – de clan van de prins – geassocieerd te worden.

De *Slagtand* was een schip van Buiteneilands model, en veel minder comfortabel dan onze *Meisjesgeluk* was geweest. Het deinde meer, zag ik toen de anderen aan boord gingen, maar de ondiepe kiel was geschikter voor het verkeer tussen de eilanden dan de diepe kiel van ons eigen schip. In sommige kanalen, had ik gehoord, kon je bij laag tij nauwelijks varen, en bij het allerlaagste tij, dat slechts een of twee keer per jaar voorkwam, kon je tussen sommige eilanden te voet oversteken. We moesten door een aantal van deze ondiepe kanalen om daarna via een stukje open zee naar het eiland van de narkieza en haar dorp Wuislington te reizen.

Het was een wrede marteling voor Bolle. Ik liet hem zo lang mogelijk slapen voordat ik hem wekte en een warme maaltijd gaf van vertrouwde gerechten, die we van de *Meisjesgeluk* hadden laten halen. Ik drong er bij hem op aan dat hij goed moest eten en drinken, en praatte verder slechts over prettige onderwerpen. Ik hield verborgen dat we weer op reis zouden gaan. Hij vond het niet leuk dat hij zich moest wassen en kleden, want eigenlijk wilde hij alleen maar slapen. Dat zou ik hem graag hebben gegund, want dat was natuurlijk het beste voor zijn gezondheid, maar ik wist dat we hem niet veilig

konden achterlaten in Zylig. Hij was overduidelijk van de Zienersclan, want dat was het embleem dat hij droeg. En omdat hij geestelijk onvolwaardig was, zouden zelfs Bloedsnees Everzwijnen volgens mij in de verleiding komen om hem te kwellen en te pesten in plaats van hem te beschermen. Nee, hij moest met ons mee, hoe vreselijk voor hem we dat ook vonden.

Zelfs toen we al op de kade stonden, met de garde van de prins, zijn coterie, Chade en prins Plicht zelf, terwijl de bruidsgeschenken werden overgeladen van de *Meisjesgeluk* naar de *Slagtand*, verkeerde Bolle in de mening dat we slechts hierheen waren gekomen bij wijze van een ochtendwandeling. Het schip lag tegen de kade aan. In elk geval, constateerde ik grimmig, zou het niet *moeilijk* zijn aan boord te gaan. Maar dat had ik verkeerd gezien. Hij zag onbekommerd toe hoe de anderen over de loopplank aan boord gingen, maar toen het zijn beurt was bleef hij stokstijf naast me staan. 'Nee.'

'Wil je het Buiteneilandse schip niet bekijken, Bolle? Iedereen is aan boord gegaan om het te zien. Het schijnt heel anders te zijn dan onze schepen. Laten we gaan kijken.'

Hij keek me even zwijgend aan. 'Nee,' herhaalde hij. Zijn oogjes begonnen zich al te vernauwen van argwaan.

Meer bedrog zou zinloos zijn. 'Bolle, we moeten aan boord. Het schip gaat nu snel vertrekken om de prins naar het huis

van de narkieza te brengen. We moeten met hem mee.'
De activiteiten om ons heen waren afgerond. Alles was klaar, iedereen was aan boord. Het schip wachtte alleen nog op Bolle en mij. Mannen van andere schepen en passanten staarden nieuwsgierig naar de rariteit die Bolle was, met verschillende gradaties van afkeer op hun gezicht. Matrozen van de *Slagtand* stonden klaar om de loopplank op te halen en de trossen los te gooien. Ze keken geërgerd en ongeduldig. Ze vonden alleen al onze aanwézigheid een belediging. Waarom verdwenen we niet zo snel mogelijk benedendeks? Tijd om in actie te komen. Ik pakte hem resoluut bij de arm. 'Bolle, we moeten nu aan boord gaan.'
'Nee!' Hij brulde het woord en sloeg woest mijn kant op, ook met een hevige golf van zijn Vermogen. Ik wankelde naar opzij, wat bij degenen die stonden te kijken tot een lachbui leidde. Ze moeten het komisch hebben gevonden dat een wilde klap van deze halvegare me bijna op mijn knieën had gekregen.
Aan wat volgde denk ik liever niet terug. Ik had geen andere keuze dan dwang, maar Bolles doodsangst gaf ook hém geen andere keuze. We vochten het uit op de kade – mijn fysieke grootte en kracht en de stevigheid van mijn Vermogensmuren versus zijn Vermogen en zijn onbeholpen manier van vechten. Zowel Chade als Plicht begreep natuurlijk meteen wat mijn dilemma was. Ik voelde dat de prins probeerde Bolle te

bereiken om hem te kalmeren, maar Bolles rode waas van woede bleek een efficiënte verdedigingsmuur tegen het Vermogen. Chade voelde ik in het geheel niet. Ik denk dat hij nog niet bekomen was van zijn inspanningen van de vorige dag. De eerste keer pakte ik Bolle simpelweg op met de bedoeling hem aan boord van het schip te dragen, maar zijn Vermogen drong in mij binnen. Door ons contact van huid tot huid was ik kwetsbaar. Het was zijn angst die me aanviel – en ik deed het bijna in mijn broek, want hij riep afschuwelijke herinneringen bij me op aan de keren dat de kaken van de dood me bijna hadden vermalen. Ik voelde hoe de tanden van een ontzielde zich vastbeten in mijn schouder, hoe een pijl me vol in de rug raakte. Ik had hem over mijn schouder getild en zakte door mijn knieën – meer onder invloed van zijn terreur dan door zijn gewicht. Dit ontlokte de toeschouwers opnieuw een hatelijk gelach. Bolle rukte zich los en stond daar toen luidkeels maar woordloos te krijsen. En hij kon geen kant op, want we waren omringd door een kring van joelende toeschouwers.

De spottende opmerkingen van het publiek raakten me harder dan Bolles ongericht om zich heen slaande vuisten. Ik kon hem niet vastpakken zonder de stevigheid van mijn afweermuren in gevaar te brengen. Ook kon ik die muren niet laten zakken om mijn eigen Vermogen meer effect te geven. Daarom deed ik futiele pogingen om hem de loopplank op te

drijven, terwijl hij van zijn kant steeds opnieuw langs me heen glipte, de kade op. Daar maakten de omstanders dan ruimte voor hem. Vervolgens probeerde hij met een uitgestoken hand in mijn buurt te komen, want als hij me aanraakte, wist hij, zouden mijn afweermuren het begeven en zou ik me weer moeten terugtrekken om die hand van me af te werpen. En de hele tijd stonden mannen om ons heen me uit te lachen en in hun lelijke taal te bespotten – kom eens kijken, deze Hertogman kan zelfs geen gék aan!

Het was uiteindelijk Web die me redde. Misschien waren het de opgewonden kreten van de matrozen van de *Slagtand* die hem naar het dek hadden gelokt. De forsgebouwde zeeman duwde de gapers opzij en kwam over de loopplank naar ons toe. 'Bolle, Bolle, Bolle,' zei hij kalmerend. 'Kom, kom. Dit is niet nodig. Helemaal niet nodig.'

Ik wist dat je de Wijsheid kon gebruiken om iemand te *weerstaan*. Wie is nooit teruggedeinsd voor de ontblote tanden van een hond of de amper ontweken uithalen van een klauwende kat? Het zijn dan niet alleen de bedreigingen zelf die ons tot een uitwijkende reactie dwingen. De woede van het dier wekt tevens een soort golf op, die de uitdager naar achteren dúwt. Iemand met de Wijsheid leert dit *weerstaan* op even natuurlijke wijze als hij leert vluchten. Ik had er nooit bij stilgestaan dat er misschien nog een tegengestelde kracht bestond – een kracht die suste, die uitnodigde.

Ik heb geen woord voor wat Web met Bolle deed. Ik was niet zijn doel, maar ik kreeg er indirect ook zelf iets van mee. Mijn nekhaartjes gingen liggen, het bonken van mijn hart kalmeerde. Bijna ongewild liet ik mijn schouders zakken en ontspande ik mijn kaken. Op Bolles gezicht verscheen een soort verwondering. Zijn mond zakte open en zijn tong, die toch al nooit helemaal binnenboord was, zakte verder naar buiten. Hij deed zijn oogjes bijna helemaal dicht. Web praatte zacht. 'Rustig maar, vriend. Kom maar, kom maar met me mee.'

Er is een manier van kijken die een katje krijgt wanneer zijn moeder hem bij zijn nekvel oppakt. Zó keek Bolle nu, toen Web zijn grote hand op zijn arm legde. 'Kijk maar niet,' stelde Web hem voor. 'Houd je blik maar op mij gericht.' En Bolle gehoorzaamde hem en keek naar Webs gezicht, terwijl de Wijsheidsmeester hem rustig aan boord van het schip bracht – zo gedwee als een stier met een ring door zijn neus.

Ik stond nog na te trillen. Het zweet liep me over de rug. Mijn bloed steeg me naar het gezicht bij het horen van de hatelijkheden van de mannen om me heen. De meesten spraken een rudimentaire vorm van onze eigen taal, en die gebruikten ze nu – om er zeker van te zijn dat ik hun minachting goed zou voelen. Ik kon niet doen alsof ik het niet hoorde, want mijn gezicht was rood van schaamte. Ik had geen uitlaatklep voor mijn woede toen ik achter Web aanliep.

Ik hoorde dat de loopplank meteen nadat ik op het dek was gestapt werd opgehaald. Zonder om te kijken liep ik in het kielzog van Web naar een tentachtig bouwsel dat op het dek van het schip was gezet.

De accommodatie was hier veel primitiever dan die op de *Meisjesgeluk*. Op het voordek bevond zich een permanente kajuit met houten wanden, zoals je die op een schip verwacht. Ik zou ontdekken dat deze kajuit in twee kamers was verdeeld. De grootste was aan de prins en Chade gegeven, en in de kleinste zat de Wijsheidscoterie op elkaar gepropt. Deze tijdelijke tent op het dek was voor de garde bedoeld. De wanden bestonden uit zware leren lappen die tussen en op palen waren gehangen, en de gehele constructie was verankerd aan zware wiggen die in het dek waren geslagen. Later zou het me duidelijk worden dat deze bescherming tegen weer en wind eigenlijk een concessie was aan de gevoeligheden van mensen uit de Zes Hertogdommen, want Buiteneilanders prefereerden een open dek, dat ze zowel voor vrachtvervoer als piraterij het meest geschikt achtten. Ik hoefde maar naar de gezichten van mijn medegardisten te kijken om te weten hoe welkom Bolle in hun midden zou zijn. Na mijn beschamende optreden op de kade was ik niet bepaald in hun achting gestegen. Web probeerde Bolle te laten gaan zitten op een van de hutkoffers die van de *Meisjesgeluk* hierheen waren gebracht.

‘Nee,’ zei ik zacht tegen hem. ‘De prins heeft liever dat Bolle dicht bij hem in de buurt is. We moeten hem naar de kajuit brengen.’
‘Daar is het nog voller dan hier,’ legde Web uit, maar ik schudde mijn hoofd.
‘De kajuit,’ hield ik vol, en hij gaf toe. Bolle ging met hem mee, nog steeds met die glazige blik van blind vertrouwen in zijn ogen. Ik liep achter hen aan en voelde me zo uitgeput alsof ik de hele ochtend met het zwaard had geoefend. Pas later heb ik beseft dat Web zijn eigen veldbed aan Bolle afstond. Civil zat in de hoek op een nog kleiner veldbed, met zijn grauwende kat op zijn schoot. De minstreel Kokkel zat ontroostbaar naar de drie gebroken snaren van een harpje te turen. Vlug keek alle kanten op, behalve naar mij. Ik voelde zijn ontsteltenis dat de halvegare nu in zijn leefwereld was binnengedrongen. De stilte in het krappe kamertje was dikker dan boter.
Toen de kleine man op het veldbed lag streek Web met zijn eeltige hand over Bolles bezwete voorhoofd. Bolle keek in een soort verwondering naar hem op en deed toen zijn ogen dicht, als een vermoeid kind. Zijn ademhaling klonk schor, maar hij viel bijna meteen in slaap. Ik zou na de kloppartij zijn voorbeeld graag hebben gevolgd, maar Web nam me bij de arm.
‘Kom,’ zei hij. ‘We moeten praten, jij en ik.’

Ik zou hem hebben weerstaan als ik het had gekund, maar toen hij zijn hand op mijn schouder legde smolt mijn onwil weg. Ik liet me naar het dek leiden. Mijn wangen gloeiden nog van schaamte toen ik door de matrozen weer met gejoel werd begroet. Web negeerde het en nam me mee naar de reling. 'Hier,' zei hij, en hij gaf me een flacon in een leren foedraal. Hij had de stop al verwijderd. Ik rook dat het brandewijn was. 'Een slok, en daarna een paar keer diep ademhalen. Je ziet eruit als een man die half is doodgebloed.'

Ik had niet het idee dat ik een slok nodig had, tot ik de brandewijn lekker heet door me heen voelde stromen.

Fitz?

De bezorgde vraag van de prins bereikte me als een gefluister. Ik besefte opeens hoe krampachtig ik mijn afweermuren nog overeind hield. Gretig liet ik ze zakken. Toen richtte ik me tot Plicht. *Alles goed. Web heeft Bolle gekalmeerd.*

'Ja, dat klopt. Dat hoef je me niet te vertellen.'

Geef me een moment, mijn prins, om tot mezelf te komen. Ik had plotseling begrepen dat ik hardop tegen Web had herhaald wat ik tevoren via het Vermogen aan de prins had laten weten.

'Weet ik. Ik ben nog een beetje van slag, denk ik.'

'Zeg dat wel. Ik begrijp alleen niet goed waaróm. Ik heb echter mijn vermoedens. De kleine man is bijzonder belangrijk voor de prins, is het niet? En het heeft iets te

maken met zijn weerstaan van een krijger in de kracht van zijn leven, als die hem wil dwingen iets te doen waar hij geen zin in heeft. Waarom deins je terug voor zijn aanraking? Toen *ik* hem aanraakte gebeurde er niets met mij.'
Ik gaf hem zijn flacon terug. 'Niet *mijn* geheim,' zei ik botweg.
'Aha.' Hij nam zelf een slok van zijn brandewijn en keek toen bedachtzaam voor zich uit. Risico vloog een lome lus rondom het schip, wachtend op ons vertrek. Er bolde een zeil op aan de mast en even later voelde ik ons schip een kleine duik naar voren maken. Daarna wonnen we snelheid. 'Een korte reis, hebben ze me gezegd. Drie dagen, hoogstens vier. Als we de *Meisjesgeluk* hadden genomen zouden we om de hele groep van eilanden heen hebben moeten zeilen. Maar dan hadden we aan de andere kant een haven moeten zoeken om alsnog over te stappen op een ondiep schip om het eiland met Wuislington te kunnen bereiken.'
Ik knikte ernstig, maar wist absoluut niet of het waar was wat hij beweerde. Misschien had zijn vogel hem ingelicht. Waarschijnlijker was het dat hij het van de zeelieden had vernomen. Zijn oren stonden altijd open.
Alsof het een volmaakt logische voortzetting was, vroeg hij: 'Als ik het geheim zou raden, wil je dan bevestigen dat ik gelijk heb?'
Ik zuchtte even. Nu het gevecht al een poosje voorbij was,

besefte ik pas goed hoe uitgeput ik was. En hoe sterk Bolle kon zijn, als hij uit angst en woede al zijn krachten tegen mij inzette. Ik hoopte dat hij geen reserves had opgebruikt die hij niet kon missen. Zijn ziekte had al veel van zijn krachten opgeslorpt. Hij had gemeend dat hij op leven en dood met mij in gevecht was, daar was ik zeker van. Opeens voelde ik me bijzonder bezorgd om hem.

'Tom?' drong Web aan. Ik herinnerde me zijn vraag.

'Het is niet mijn geheim,' herhaalde ik koppig. Er welde een gevoel van wanhoop uit me op – als bloed uit een steekwond. Ik herkende het als een emotie van Bolle. Niet dat ik daar iets mee opschoot. Ik moest dat gevoel stelpen, en snel, voordat het van invloed werd op alle andere opvarenden. Ik wist niet hoe en ik betwijfelde of ik het zou kunnen, zelfs als ik het wél zou weten. En ik wist dat deze twijfels aan mijn vaardigheid eveneens van Bolle afkomstig waren, maar ook dát miserabele gevoel kon ik niet verhelpen.

Kun je hem voor ons onder controle houden?

Het positieve antwoord dat ik de prins stuurde was eerder een bevestiging van zijn vraag als zodanig dan een bewering dat het me zou lukken.

Web bood me zijn flacon nog eens aan. Ik nam een slok en zei toen: 'Ik moet terug naar Bolle. Het is niet goed voor hem als hij alleen wordt gelaten.'

'Ik geloof dat ik dat snap,' beaamde hij, terwijl hij de flacon

weer van me aannam. ‘Wist ik maar zeker of je zijn beschermer dan wel zijn cipier bent. Enfin, Tom Dassenkop, wanneer je van oordeel bent dat het veilig voor me is met hem alleen te zijn, laat het me dan weten. Zo te zien kun je zelf ook wel wat rust gebruiken.’

Ik knikte zonder iets te zeggen. Ik liet hem achter en ging naar het kamertje dat aan de Wijsheidscoterie was toegewezen. Alle anderen waren daar vandaan gevlucht, waarschijnlijk verontrust door de hevige emoties die Bolle vanuit een aanzwellende Vermogensvloed uitstraalde. Hij sliep nu, maar het was geen vredige slaap – het was een slaap van uitputting. Ik keek naar zijn gezicht en zag daarop een eenvoud die niet kinderlijk was, en zelfs niet simpel. Zijn wangen hadden een blos en op zijn voorhoofd zag ik kleine zweetdruppeltjes. Zijn koorts was teruggekeerd en zijn ademhaling klonk rasperig. Ik ging naast zijn veldbed op het dek zitten. Ik schaamde me voor wat we hem aandeden. Het was niet goed en we wisten het, Chade en Plicht en ik. We wisten het, maar we hadden geen andere keuze. En toen gaf ik toe aan mijn vermoeidheid en liet me naast hem op de planken zakken.

Ik gunde mezelf drie ademhalingen om me te concentreren en mijn Vermogen bij elkaar te rapen. Toen sloot ik mijn ogen en legde mijn arm licht over hem heen om onze Vermogensband te versterken. Ik had verwacht dat hij zijn

wanden tegen mij zou hebben opgetrokken, maar hij bleek zonder verdediging te zijn. Toen glipte ik zijn droom binnen, waarin hij als een verdwaald katje wanhopig tegen een ziedende zee aan het vechten was. Ik trok hem uit het water, precies zoals Netel dat had gedaan, en bracht hem terug naar de huifkar en het grote bed en het geborduurde kussen. Ik bezwoer hem dat hij in veiligheid was en voelde dat zijn angsten verminderden. Maar zelfs in zijn droom herkende hij me. 'Maar jij hebt me gedwongen!' riep het katje opeens. 'Jij hebt me gedwongen weer aan boord te gaan!'

Ik had woede en opstandigheid verwacht, of zelfs een aanval, maar wat ik kreeg was erger. Hij begon te huilen. Het katje schreide ontroostbaar, met het stemmetje van een klein kind. Ik voelde zijn golf van teleurstelling dat ik hem zó had kunnen bedriegen. Hij had me vertrouwd! Ik pakte hem op en hield hem stil tegen me aan, maar hij bleef huilen en ik kon hem niet troosten, want ik was de bron van zijn verdriet.

Ik verwachtte Netel niet. Het was niet nacht en zij zou dus niet in slaap zijn. Ik neem aan dat ik tot dan had aangenomen dat ze het Vermogen slechts kon gebruiken wanneer ze sliep. Dom idee, maar tja. Terwijl ik het kleine wezentje dat Bolle was zat te wiegen, voelde ik haar aanwezigheid naast me. *Geef hem maar aan mij*, zei ze met die bijklank in haar stem van een vrouw die de incompetentie van een man gadeslaat. Ik voelde me schuldig om mijn opluchting, maar gaf hem

meteen aan haar. Ik vervaagde naar de achtergrond van zijn droom en voelde dat zijn gespannenheid navenant afnam. Het deed me pijn dat hij door mijn aanwezigheid van streek raakte, maar ik kon het hem niet kwalijk nemen.
Na een poos bleek ik opeens aan de voet van de gesmolten toren te zitten. Het leek daar erg troosteloos en verlaten. Overal om me heen was de helling bedekt met verdorde doornstruiken. Het enige geluid was dat van de wind die door de takjes blies. Ik wachtte.
Netel kwam bij me. *Waarom dit?* vroeg ze, met een gebaar naar de desolate omgeving.
Dat leek me passend, antwoordde ik mistroostig.
Ze snoof van verachting en veranderde al die dode struiken met één armgebaar in een mals zomers grasveld. De toren werd een stenen ruïne, waar allerlei bloesemende ranken zich omheen slingerden. Zelf nam ze plaats op een door de zon verwarmd stuk leisteen. Ze trok haar rode rok over haar blote voeten en vroeg toen: *Doe je altijd zo dramatisch?*
Ik geloof van wel.
Dan moet het erg vermoeiend wezen om bij jou in de buurt te zijn. Je bent op een na de meest emotionele man die ik ken.
Wie is nummer een?
Mijn vader. Hij kwam gisteren thuis.
Mijn adem stokte, maar ik probeerde op een nonchalante

toon te praten. *En?*
En hij was naar de burcht Hertenhorst geweest. Dat is wat hij ons heeft verteld. Hij ziet er enerzijds uit alsof hij tien jaar ouder is geworden, maar anderzijds betrap ik hem er soms op dat hij glimlachend voor zich uit zit te staren. En naar mij blijft hij kijken – ondanks zijn benevelde ogen – alsof hij me nooit eerder heeft gezien. Moeder zegt dat ze een gevoel heeft alsof hij voortdurend bezig blijft haar vaarwel te zeggen. Hij komt naar haar toe, slaat zijn armen om haar heen en houdt haar vast alsof ze elk moment door iemand kan worden weggegrist. Het is moeilijk te beschrijven hoe hij zich gedraagt – alsof een bepaalde taak eindelijk is voltooid, maar tegelijk alsof hij zich voorbereidt op een reis.
Wat heeft hij jou verteld? Ik probeerde geen angst te laten doorklinken.
Niets. En mijn moeder geen greintje méér, naar ze beweert. Hij had voor ons allemaal cadeaus bij zich toen hij terugkeerde. Trekpoppen voor mijn jongste broers en heel mooi uitgesneden legpuzzels voor de oudere jongens. Voor mijn moeder en mij had hij doosjes met houten halssnoeren bij zich, geen gewone kralen, maar allemaal kleine beeldhouwwerkjes.
Ik wachtte – wetend wat ik te horen zou krijgen, biddend dat het niet gezegd zou worden.

En zelf draagt hij nu ook een oorring – een bolletje van hout. Ik heb hem nooit eerder een oorring zien dragen. Ik wist niet eens dat hij een gaatje in zijn oorlel had.
Ik vroeg me af of ze met elkaar hadden gepraat, heer Gouden en Burrich. Misschien had de nar deze cadeaus alleen maar achtergelaten bij koningin Kettricken met het verzoek om ze aan Burrich te geven. Ik vroeg me zovéél dingen af, maar kon naar geen ervan vragen. *Wat ben je nu aan het doen?* vroeg ik in plaats daarvan.
Kaarsen ronddraaien in de was. Het vervelendste en stomste klusje dat bestaat. Ze zweeg even. Dan: *Ik heb een boodschap voor je.*
Mijn hart bleef stilstaan. *Ja?*
Als ik weer eens van de wolf droom, heeft mijn vader gezegd, zeg hem dan: je had al lang geleden naar huis moeten komen.
Zeg hem… Er flitsten wel duizend boodschappen door mijn hoofd. Wat kon ik zeggen tegen een man die ik zestien jaar niet had gezien? Zeg hem dat hij niet bang hoeft te zijn dat ik iets van hem afpak? Zeg hem dat ik nog van hem houd, zoals ik altijd van hem heb gehouden? Nee. Dat niet. Zeg hem dat ik hem vergeef? Nee, hij heeft me nooit bewust iets misdaan. Zulke woorden zouden de last die hij zichzelf aanpraat alleen maar zwaarder maken. Er waren wel duizend dingen die ik graag wilde zeggen, maar geen ervan durfde ik door te geven

via Netel.
Zeg hem? drong Netel aan. Natuurlijk was ze nieuwsgierig.
Zeg hem dat ik sprakeloos was. En dat ik hem dankbaar ben. Al vele jaren.
Het leek ontoereikend, maar ik dwong mezelf het hierbij te laten. Ik mocht niet overhaast te werk gaan. Ik moest lang en diep nadenken voordat ik Netel échte berichten kon laten doorgeven aan Burrich. Ik wist niet hoeveel ze wist of vermoedde. Ik wist niet eens hoeveel Burrich zélf wist van alles wat me sedert onze laatste ontmoeting was overkomen. Beter spijt te hebben van onuitgesproken woorden dan berouw over woorden die ik niet meer zou kunnen terugnemen.
Wie ben je?
Dat was ik haar toch minimaal verschuldigd. Een naam om me mee aan te spreken. Er was er slechts één die me voor haar geschikt leek. *Wisselaar. Mijn naam is Wisselaar.*
Ze knikte, teleurgesteld en vergenoegd tegelijk. In een andere plaats en tijd werd ik door mijn Wijsheid gewaarschuwd dat er anderen in de buurt waren gekomen. Ik trok me terug uit de droom en zij liet me met tegenzin gaan. Ik keerde terug in mijn vleselijke omhulsel. Terwijl ik mijn ogen nog even gesloten hield, opende ik al mijn andere zintuigen. Ik lag in de kleine kajuit. Bolle lag naast me zwaar te ademen. Ik rook de olie die de minstreel gebruikte voor

het hout van zijn harp en toen hoorde ik Vlug fluisteren: 'Waarom slaapt hij nu?'
'Ik slaap niet,' zei ik zacht. Ik trok mijn arm heel voorzichtig van Bolle af, om hem niet te wekken, en ging langzaam rechtop zitten. 'Ik was alleen bezig Bolle te kalmeren. Hij is nog steeds erg ziek. Ik zou willen dat we hem niet hadden hoeven mee te nemen op deze reis.'
Vlug keek me nog steeds op een rare manier aan. De minstreel was stilletjes het hout van zijn gerepareerde harpje aan het boenen. Ik ging staan – met gebogen hoofd, zo laag was het plafond – en keek naar Burrichs zoon. Hij wilde me graag ontwijken, maar ik had een plicht. 'Heb je het momenteel druk met het een of ander?' vroeg ik Vlug.
Hij keek naar Kokkel alsof hij verwachtte dat de minstreel namens hem zou spreken. Toen deze echter bleef zwijgen, antwoordde Vlug zacht: 'Kokkel gaat een aantal van onze liederen zingen voor de Buiteneilanders. Ik zou graag luisteren.'
Ik zuchtte. Ik moest deze jongen dichter naar me toe zien te trekken, wilde ik mijn belofte aan Netel houden. Anderzijds had ik hem al van me vervreemd door te proberen hem weer naar huis te sturen. Als ik hem nu té strak aan de teugel hield, zou dat geen vertrouwen wekken. Dus ik knikte instemmend. 'Luisteren naar minstrelen kan heel leerzaam zijn. Luister ook goed naar wat de Buiteneilanders zeggen en zingen, en

probeer een paar woorden van hun taal op te steken. Later zullen we bespreken wat je wijzer bent geworden.'
'Dank u,' zei hij stijfjes. Dank uit te drukken was voor hem even moeilijk als erkennen dat ik enige autoriteit over hem bezat. Daar wilde ik voorlopig nog geen hard punt van maken. Dus ik knikte nog eens en liet hem gaan. Kokkel maakte bij de deur een sierlijke minstrelenbuiging voor me en heel even ontmoetten onze blikken elkaar. De vriendelijkheid in de zijne verbaasde me, tot hij zijn afscheidswoorden sprak: 'Het is zeldzaam een krijgsman aan te treffen die de waarde van educatie onderkent, en nog zeldzamer dat zo iemand inziet dat minstrelen een bron van kennis kunnen zijn. Dank u, meneer.'
'Nee, *ik* moet bedanken. Mijn prins heeft me gevraagd de knul educatie te geven. Misschien kun jij hem duidelijk maken dat het opdoen van kennis geen pijnlijk proces hoeft te zijn.' In dezelfde ademtocht nam ik een tweede beslissing. 'Ik zou willen meegaan, als je het niet storend vindt?'
Hij trakteerde me op een tweede buiging. 'Ik zou me vereerd voelen.'
Vlug was ons al voorgegaan en keek niet blij toen hij mij met de minstreel naar buiten zag komen. Buiteneilandse zeelui waren precies hetzelfde als alle anderen die ik kende: elke vorm van vermaak was beter dan de saaie routine van een schip. Degenen die geen dienst hadden verzamelden zich om

naar Kokkel te luisteren. Het was een mooi podium voor de minstreel, dat kale dek. De wind speelde met zijn haar en hij had de zon in zijn rug. De mannen die zich om hem heen verzamelden brachten hun klusjes mee – net als vrouwen die borduurwerk of breiwerk meenemen. Een van hen vlocht bollen versleten touw tot een hangmat, een ander kerfde lui in een stuk hout tijdens het luisteren. De aandacht waarmee ze luisterden bevestigde wat ik al had vermoed: bij toeval of niet, maar de meeste zeelieden aan boord van dit schip hadden enige kennis van de Zes Hertogdommen. Zelfs degenen die dienst hadden in het want probeerden met een half oor de muziek te volgen.

Kokkel voerde diverse traditionele balladen uit, waarin Zienerkoningen de hoofdrol speelden. Hij was snugger genoeg om geen van de liederen te zingen die betrekking hadden op onze lange vete met de Buiteneilanden. Vandaag zou me het lied van Gaffel Eiland bespaard blijven! Vlug leek de voordrachten met belangstelling te volgen. Zijn interesse nam zienderogen nog verder toe toen Kokkel een gezongen versie van een fabel van het Oude Bloed ten gehore bracht. Ik hield de Buiteneilanders in het oog toen Kokkel dit deed, want ik was benieuwd of zij bij het horen van dit lied dezelfde weerzin en onvrede zouden tonen als veel van mijn landgenoten. Dat was echter niet het geval. Deze zeelieden leken het onderwerp gewoon te accepteren als een

eigenaardig lied over een buitenlandse vorm van magie.
Toen Kokkel klaar was stond een van de matrozen op. Zijn brede grijns maakte diepe rimpels in de everzwijntatoeage op zijn wang. Hij had zijn stukje hout weggelegd en borstelde nu de afgekerfde schilfers van zijn borst en zijn broek. 'Denken jullie dat die magie krachtig is?' vroeg hij uitdagend. 'Ik ken er een die nog sterker is, en dat moeten jullie weten, want daar krijg je misschien mee te maken.'
Met zijn blote voet porde hij een scheepsmaat aan die op het dek naast hem zat. Duidelijk verlegen door het grote aantal toehoorders, haalde deze niettemin een fluitje tevoorschijn dat hij aan een koord onder zijn hemd droeg. Hij speelde een simpele, klaaglijke melodie, terwijl zijn makker meer met passie dan met een goede stem het verhaal van de Zwarte Man van Aslevjal voor ons begon te zingen. Hij zong het in de Buiteneilandse taal, en wegens de schorheid van zijn stem en de speciale accenten die hun barden gebruiken was de tekst voor mij nog moeilijker te verstaan. De Zwarte Man sloop rond op het eiland en betekende onheil voor eenieder die daar arriveerde met onwaardige bedoelingen. Hij was de bewaker van de draak, of misschien was hij de draak zélf, in menselijke gedaante. Hij was zwart, zoals de draak zwart was, en hij was 'iets', zoals de draak 'iets' was, en hij was zo sterk als de wind en even onverslaanbaar, en onverzoenlijk als ijs was hij, net zoals de draak dat allemaal was. Hij kauwde op de

botten van de lafaards en doorkliefde het vlees van de roekelozen en hij…'

'Aan het werk!' riep Peottre, die opeens in onze kring was verschenen. Zijn bevel was van een joviale strengheid. Het herinnerde ons eraan dat hij de kapitein van dit schip was, tevens onze gastheer. De schorre zeeman hield op met declameren en keek hem met een schuin oog aan. Ik voelde een zekere spanning. Het everzwijn beduidde dat de zanger tot Bloedsnees clan behoorde. Zoals de meeste andere matrozen aan boord was ook hij door Bloedsnee voor deze taak uitgeleend aan Peottre. Peottre maakte een minieme beweging met zijn hoofd, die zowel verwijt als waarschuwing leek te zijn, en de man liet zijn schouders zakken.

'Wat voor werk, in onze rusttijd?' vroeg hij nog, toch met een tikkelje bravoure in zijn toon.

Peottre antwoordde op milde toon, maar zijn houding drukte uit dat hij geen verzet zou dulden. 'Het is jouw werk, Rutor, om in deze uren te rústen. Als je dan weer aan het werk moet, ben je fris. Dus rust nu uit en laat het vermaken van onze gasten maar aan mij over.'

Achter hem waren Chade en de prins uit hun kajuit gekomen. Ze stonden nieuwsgierig toe te kijken. Web verscheen achter hen. Ik vroeg me af of Peottre de man had horen zingen en zich toen abrupt bij de anderen had verontschuldigd. Ik tastte naar hen beiden. *Kennen wij een verhaal over een Zwarte*

Man op het eiland Aslevjal? Iemand die de draak bewaakt, misschien? Want daarover ging het lied dat Peottre zojuist heeft afgekapt.
Niet dat ik weet. Ik zal het op een rustig moment aan Chade vragen.
Chade? Ik probeerde een rechtstreeks contact te leggen.
Er kwam geen reactie. Hij keek niet eens mijn kant op.
Ik denk dat hij zich gisteren heeft geforceerd.
Heeft hij vandaag een of andere thee gedronken? vroeg ik achterdochtig. Een Vermogensinspanning als die van gisteren kon een beginneling inderdaad uitputten, maar de oude man bewoog zich even kwiek als altijd. Elfenbark misschien? Ik vroeg het me jaloers af. Mij verboden, maar door hem wél geslikt?
Hij drinkt elke morgen een smerig drankje. Ik heb geen idee wat erin zit.
Steel eens wat voor mij! Ik onderdrukte die gedachte juist op tijd. Ik besloot zélf wat van dat spul te pikken, niet om het te gebruiken, maar om na te gaan wat erin zat. De oude man ging te roekeloos om met zijn gezondheid. Hij liep het gevaar zijn leven op te branden in zijn poging om het tot ons nut te verlengen.
Maar ik kreeg de kans niet. De resterende dagen van onze korte reis verliepen rimpelloos. Ik hield me bezig met de verzorging van Bolle en de educatie van Vlug. Die twee taken

vielen deels samen, want toen Bolle na een lange slaap ontwaakte was hij zwak en zeurderig, en wilde hij zich niet door mij laten verzorgen. Daarentegen wilde hij zich door Vlug wel laten helpen. De jongen had daar natuurlijk weinig zin in. Zorgen voor een zieke is saai en kan onprettig zijn. Vlug voelde ook de aangeboren afkeer die velen in de Zes Hertogdommen hebben van mensen met afwijkingen. Mijn afkeuring bracht hem niet op betere gedachten, maar Webs kalme aanvaarding van de aberraties van de kleine man deden Vlug geleidelijk van mening veranderen. Webs vermogen om Vlug door zijn goede voorbeeld een lesje te leren gaf mij het gevoel dat ik maar een domme en onbeholpen leraar was. Ik wilde erg graag mijn best doen, en evenaren wat Burrich met Netel had gedaan, maar het lukte me niet eens om Vlugs vertrouwen te winnen. En dat Web daar moeiteloos in slaagde maakte mijn zelfbeeld niet fraaier.

Dagen kunnen erg lang zijn wanneer iemand zich nutteloos voelt. Ik bracht weinig tijd door met Chade of de prins. Er bestond op het overvolle schip geen kans om onopvallend met die twee samen te zijn, dus onze communicatie moest zich beperken tot het Vermogensgebruik. Ik viel Chade zo weinig mogelijk lastig, in de hoop dat hij zich volledig zou herstellen van zijn inspanningen. De prins liet me weten dat Chade niets wist van een Zwarte Man op het eiland Aslevjal. Peottre hield de matroos die erover was begonnen

voortdurend druk aan het werk, dus hij kon voor mij geen bron zijn. Geïsoleerd van Chade en Plicht, en verworpen door Bolle, voelde ik me eenzaam en kon ik nergens vrede vinden. Mijn hart verlangde naar oude herinneringen, zoals de mooie romance met Mollie en de onbekommerde vriendschap die ik ooit met de nar had gedeeld. Nachtogen kwam vaak in mijn gedachten, want Web en zijn vogel waren dagelijks te zien en Civils kat liep hem overal op het schip op de hielen.

Toen we een klein haventje binnenvoeren, niet meer dan een hap uit de kustlijn van dat eiland, was ik méér dan toe aan het einde van de reis, maar zelfs die blijdschap werd bij voorbaat getemperd door de wetenschap dat we hier slechts tijdelijk zouden blijven. En daarna moesten we weer terug naar Zylig en het versterkte huis van Everzwijn, voordat we zelfs maar begónnen aan onze reis naar Aslevjal en de draak. Ik kon me niet eens meer voorstellen wat ons daar te wachten zou staan. En pas dáárna, heel ver weg, kon ik aan thuis denken. Ik wilde nog niet vooruitlopen op wat daar gebeurd kon zijn. Ik wilde me vooral geen zorgen maken over Pés doen en laten. Hij moest zijn gang maar gaan, ik kon er toch niets aan veranderen. Ook wilde ik geen tijd verspillen aan zorgen over de nar, of over wat hij bij mijn terugkeer tegen me zou zeggen. Ik had hem voor zijn eigen bestwil verraden. Ik betwijfelde of hij dat ooit zou accepteren, maar ik wist dat het waar was en probeerde daaraan een vredig gevoel te

ontlenen. En wat Netel betreft, en Burrichs uitnodiging om 'naar huis' te komen… mijn hart snakte ernaar om precies dat te doen, maar ik wist dat ik naar een *tijd* terugverlangde, niet naar een plaats, en dat noch Eda, noch El een mens zoiets te bieden heeft.

Web kwam aan de reling bij me staan en verstoorde mijn gezwelg in melancholie. 'Vlug helpt Bolle nu om zijn schoenen aan te trekken. Hij zal blij zijn weer vaste grond onder zijn voeten te voelen, al geeft hij dat niet toe. Hij is niet eens meer echt zeeziek. Zijn longontsteking heeft hem verzwakt. En zijn heimwee.'

'Ik weet het. Maar aan boord van dit schip kan ik aan beide weinig verhelpen. Aan wal hoop ik een plek voor hem te vinden waar hij op veel rust en goed voedsel kan rekenen. Dat is meestal de beste medicijn voor zulke aandoeningen.'

Web knikte meelevend. We naderden de kust. Op een landtong stond een meisje in een wijde bruinrode rok onze nadering te bekijken. Schapen en geiten graasden op de rotsachtige weide achter haar, die een uitloper was van de glooiende heuvels verderop. Daar zagen we ook rook opkringelen uit hutten die knus tegen dichte bremstruiken aan stonden. Een enkele pier op stenen pijlers stak in de kleine baai naar voren. Ik zag nergens een spoor van een dorp. Het meisje op de landtong stak haar armen omhoog en wuifde drie keer. Ik dacht dat ze ons begroette, maar misschien was

het een signaal voor de bewoners van de nederzetting geweest, want kort daarna kwamen er allerlei mensen over het pad naar de kust. Sommigen gingen op de pier staan wachten, anderen – jongelui – liepen over het strand heen en weer, en riepen opgewonden naar elkaar.
Onze bemanning bracht ons schip tot pal naast de pier – een demonstratief staaltje van zeemanskunst. De uitgeworpen trossen werden opgevangen en vastgemaakt, waardoor de laatste beweging van ons uitdrijvende schip werd gestopt. In een mum van tijd werden de zeilen gereefd en opgerold. Op het dek verraste Peottre me door de everzwijnbemanning met stoere, welgekozen woorden te bedanken. Het bracht me in herinnering dat we in deze queeste met twee clans te maken hadden, niet slechts een. Waarschijnlijk beschouwden zowel Peottre als de mannen van Everzwijn dit als een groot voorrecht en een bron van groot prestige binnen de andere clans.
Dat bleek nog duidelijker uit de manier waarop we van boord gingen. Peottre was de eerste en hij maakte diepe buigingen voor de vrouwen die hem op de pier opwachtten. Er stonden daar ook mannen, maar achteraan, en pas nadat Peottre welkom was geheten door de oudere vrouwen van zijn clan, kwamen de mannen naar voren om hem te begroeten. De meesten van hen, zag ik, hadden niet de krijgersleeftijd. De paar die dat wel hadden, leken door krijgshandelingen

gehandicapt te zijn geraakt. Ook waren er oude mannen en een onrustig groepje jongeren. Ik fronste mijn voorhoofd en probeerde mijn observatie door te geven aan Chade. *De volwassen mannen achten het niet gepast om ons te begroeten, óf ze houden zich ergens verscholen.*
De repliek die ik van hem kreeg was ijl als rook: *óf ze zijn gedecimeerd in de oorlog met de Rode Kapers. Sommige clans zijn daardoor zwaarder getroffen dan andere, en hebben enorme verliezen geleden.*
Ik voelde dat Chade zich zeer moest inspannen en hij verbrak het contact meteen. Hij had nu andere dingen aan zijn hoofd. De teleurstelling en rusteloosheid van mijn prins pikte ik meer met mijn Wijsheid dan met mijn Vermogen op. De reden was duidelijk. Elliania bevond zich niet bij degenen die ons waren komen begroeten. *Maak je daar niet druk over,* raadde ik hem aan. *We weten niet genoeg over hun gewoonten om te beoordelen wat deze afwezigheid betekent. Neem dus niet meteen aan dat het een belediging is.*
Druk? Ik had het amper opgemerkt. Dit gaat over een alliantie, Fitz, niet over de grillen van een meisje. De scherpte van zijn reactie verried dat het een leugen was. Ik zuchtte inwendig. Vijftien. Ik dankte Eda dat ik *die* leeftijd niet meer hoefde over te doen.
Peottre moest Chade hebben ingelicht over hun gewoonten

op dit punt, want hij en ons hele gezelschap bleven rustig op het dek staan wachten tot een jonge vrouw van voor in de twintig haar stem verhief en de zoon van de hertenbokclan en de Zienersbezittingen uitnodigde om met zijn gevolg van boord te gaan.
'Dat is ons teken,' zei Web rustig. 'Vlug heeft Bolle nu wel in gereedheid gebracht om te vertrekken. Zullen we gaan?'
Ik knikte, maar vroeg toen – op een toon alsof ik het recht had dat te vragen: 'Wat laat Risico je zien? Ziet ze ergens gewapende mannen?'
Hij glimlachte gespannen. 'Zou ik dat niet hebben gemeld, dacht je? Ook *mijn* nek zou dan in gevaar zijn. Nee, alles wat ze ziet is wat wij ook zien. Een keurige nederzetting tijdens een vredige ochtend. En een zeer vruchtbare vallei, vlak achter die heuvels.'
Dus we voegden ons bij de anderen en gingen van boord en bleven op gepaste afstand achter onze prins staan toen deze werd verwelkomd namens Elliania Zwartwaters Moederhuis en Bezittingen. De begroetingswoorden waren simpel en daaraan herkende ik hun rituele karakter. Door deze daad van begroeting en het geven van toestemming om aan land te komen bevestigden de vrouwen hun eigendomsrecht op het land en hun autoriteit over degenen die voet zetten in Wuislington. Toch was ik een beetje verrast toen een soortgelijk begroetingsritueel volgde voor de leden van de

everzwijnclan, die na ons van boord waren gekomen. Toen zij antwoordden op de welkomstwoorden hoorde ik iets dat me eerder was ontgaan: door het welkom te aanvaarden beloofden ze tevens op de eer van hun moederhuis dat elke man verantwoordelijk zou zijn voor het gedrag van alle andere. De straf voor het schenden van de gastvrijheid werd niet expliciet vermeld. Ik begreep al snel wat de achtergrond was van dit ritueel. In een natie van overvallers en piraten moest er een veiligheidsmechanisme bestaan dat hun thuishaven beschermde tijdens hun afwezigheid. Waarschijnlijk ging het hier om een oeroude overeenkomst tussen de vrouwen van de diverse clans onderling. Ik vroeg me af hoe een moederhuis een man zou straffen die zich tegenover een ander moederhuis had misdragen…

Toen de begroetingen waren afgerond leidden de vrouwen van het moederhuis van Narwal de prins en zijn gevolg weg. Zijn garde volgde hem en daarna kwamen Web, Vlug en ik met Bolle. De jongen liep voor ons uit, terwijl Web en ik Bolle ondersteunden. Achter ons kwamen de matrozen van de everzwijnclan. Ze maakten zich vrolijk over ons vieren. Boven ons wiekte Risico in de helderblauwe lucht. Onder onze voeten knerste het zand van het strand op de goed onderhouden weg.

Ik had verwacht dat Wuislington groter zou zijn en dichter bij de zee zou liggen. Toen de everzwijnmatrozen ons begonnen

in te halen omdat we niet snel genoeg opschoten sprak Web een van hen aan. De man wilde liever bij zijn makkers zijn en vond het niet leuk in het gezelschap van de halvegare en zijn verzorgers gezien te worden, dus zijn antwoord was beknopt, maar wel beleefd. Web scheen altijd beleefdheid af te dwingen bij degenen die hij aansprak. Hij legde uit dat de haven goed was, maar niet excellent. Er was hier weinig stroming om je zorgen over te maken, maar als de heersende winden het op hun heupen kregen waren ze zo koud en fel 'dat ze je het vlees van je botten blazen'. Wuislington was gebouwd in een beschermende kom in het landschap, vlak achter gindse helling, waar de wind niet doorheen, maar overheen waaide.

En dat bleek te kloppen. Het dorp lag als het ware in een geschulpte handpalm. We volgden de weg die naar beneden leidde en de dag leek stiller en warmer te worden naarmate we verder afdaalden. Het dorp bleek netjes gepland te zijn. Het moederhuis van steen en hout was het grootste gebouw, dat als een versterkt huis boven de kleine hutten en huizen van het dorp uit torende. Het leien dak was versierd met een schildering van een enorme narwal. Achter het moederhuis zag ik een gecultiveerde tuin die me sterk aan onze Vrouwentuin bij de Hertenhorst deed denken. De straten van het dorp volgden een concentrisch patroon eromheen. De markten en de huizen van de kooplieden bevonden zich het

dichtste bij de weg naar de zee. Dit alles konden we waarnemen tot onze afdaling zo ver was gevorderd dat we zelf in het dorp waren.
De prins en zijn gezelschap waren allang uit ons gezicht, maar Raadsel kwam bij ons terug. Hij hijgde na het drafje. ‘Ik zal wijzen waar jullie logeren,’ legde hij uit.
‘Niet bij de prins?’ vroeg ik ongerust.
‘Hij wordt als gast ondergebracht in het moederhuis, samen met zijn minstreel en zijn metgezellen. Er is een speciaal gebouw voor krijgers van bezoekende clans, buiten het versterkte huis. Mannen mogen overdag te gast zijn, maar krijgers moeten ’s nachts het moederhuis verlaten. De garde van de prins wordt elders ondergebracht. Het bevalt ons niet, maar heer Chade heeft kapitein Langwiek opgedragen het te accepteren. En er is een hut beschikbaar voor Bolle. Het spijt me.’ Raadsel keek ongelukkig. Met zachtere stem, als in een verontschuldiging, besloot hij: ‘Ik zal zorgen dat je hutkoffer daarheen wordt gebracht. En Bolles spullen.’
‘Bedankt.’ Verder zei ik niets. We volgden hem door de straten.
Ik had ook geen vragen. Bolles buitenissigheid maakte hem onaanvaardbaar als gast in het moederhuis. Nou ja, in elk geval waren ze zo verstandig geweest om ons niet bij de garde onder te brengen. Niettemin werd het voor mij onderhand wel erg belastend om Bolles status als paria te

delen. Ik was niet verzot op de intriges binnen het Zienershof, maar als ik te ver uit de buurt van Plicht en Chade verwijderd was, maakte me dat toch erg zenuwachtig. Ik wist dat we hier in gevaar verkeerden, en het grootste gevaar is altijd het gevaar dat je niet ként. Ik wilde horen wat Chade hoorde, en van moment tot moment weten hoe de onderhandelingen verliepen. Maar Chade kon natuurlijk moeilijk eisen dat we dichter bij de prins ondergebracht moesten worden. En er moest iemand bij Bolle blijven. En ik was daarvoor de logische keuze. Het was allemaal begrijpelijk en verstandig, maar dat maakte er mijn frustratie geen greintje kleiner op.

Het was ook geen belediging. Het stenen huisje bestond uit slechts een kamer, maar het was schoon, al rook het een beetje naar leegstand. Kennelijk had er al een aantal maanden niemand gewoond. Toch lag er hout in de mand naast de haard en waren er ketels om in te koken. Iemand was hier zopas nog geweest, want de waterkaraf was boordevol vers water. Er stond een tafel met stoelen. In de hoek stond een bed met twee dekens. Door het enige raam viel een brede baan zonlicht naar binnen. Ik had wel in beroerdere kamers gelogeerd.

Bolle zei weinig toen we hem in bed stopten. Het duizelde hem nog van de lange wandeling. Zijn wangen waren rood, maar het was geen blos van gezondheid. De felle vlekken op

zijn wang waren die van een zieke die zich te zeer had ingespannen. Ik trok hem zijn schoenen uit en stopte hem zo goed mogelijk onder de dekens. Ik vermoedde dat de nachten hier koud zouden zijn, zelfs in de zomer, en vroeg me af of hij aan twee dekens wel genoeg had.

'Heb je hier hulp nodig?' vroeg Web me. Vlug stond ongeduldig in de deuropening en keek in de richting van het moederhuis, twee straten verderop.

'Niet van jou, maar wel heb ik Vlug een poos nodig.' Ik had de ontgoochelde blik van de jongen verwacht, maar liet er me niet door vermurwen. Ik had zowel Netel als Burrich beloofd hem te beschermen en was van plan hem zoveel mogelijk bij me in de buurt te houden. Ik haalde geld uit mijn beurs. 'Ga naar de markt. Ik heb geen idee wat ze hier te koop aanbieden. Wees erg beleefd, maar haal ons iets te eten. Vlees en groenten voor soep. Vers brood, als ze het hebben. Fruit. Kaas, vis. Wat je maar kunt kopen.'

Aan zijn gezicht te zien werd hij verscheurd tussen nervositeit en een jongensachtige gretigheid om een nieuwe omgeving te verkennen. Ik legde de munten op zijn handpalm en hoopte maar dat de Buiteneilanders ons muntgeld zouden accepteren.

'Daarna,' vervolgde ik, en ik zag hem lelijk kijken bij het vooruitzicht van een extra taak, 'moet je naar ons schip gaan. Raadsel zal regelen dat onze koffers hierheen komen, maar ik

wil dat je extra dekens en matrassen haalt. Genoeg om voor jou en mij hier een veldbed te maken, plus een derde deken voor Bolle.'
'Maar ik zou in het moederhuis logeren, bij de prins en…' Zijn stem stierf weg. Ik zag zijn teleurstelling toen ik mijn hoofd schudde.
'Ik heb je hier nodig, Vlug.'
Hij keek naar Web alsof hij diens steun zocht. De Wijsheidsmeester hield zijn gezicht echter onbewogen en neutraal. 'Weet je zeker dat ik je niet behulpzaam kan zijn?' vroeg hij me nog eens.
'In feite,' begon ik, en ik verkrampte bijna, zo moeilijk was het voor mij om het aan hem te vragen, 'in feite… als je het niet erg vindt om later terug te komen, zou ik graag een paar uur voor mezelf hebben. Als de prins je tenminste niet nodig heeft.'
'Dat doe ik. Bedankt dat je het vraagt.' De tweede opmerking klonk oprecht, niet als een routineuze beleefdheid. Ik zweeg; ik moest er even over nadenken. Hij prees me, omdat het me eindelijk gelukt was hem een gunst te vragen. Toen ik zijn blik ontmoette besefte ik hoe lang ik de stilte had laten voortduren. Zijn gezicht leek overigens nog steeds even kalm en geduldig als altijd. Weer had ik het gevoel dat hij omzichtig om me heen sloop – niet als een jager om zijn prooi, maar als een trainer die een argwanend dier op zijn

gemak wil stellen.
'Dank je,' wist ik uit te brengen.
'En misschien zal ik met Vlug meegaan naar de markt. Ik ben even nieuwsgierig naar dit stadje als hij. Maar we zullen niet te lang wegblijven, dat beloof ik. Zou het Bolles eetlust opwekken als we een gebakje meebrachten, mochten we toevallig een bakkerij tegenkomen?'
'Ja.' Bolles stem haperde een beetje, maar ik vond zijn teken van belangstelling zeer bemoedigend. 'En kaas,' voegde hij er hoopvol aan toe.
'Zoek dus allereerst naar gebak en kaas,' vroeg ik Web, maar toen ik glimlachend naar Bolle keek wendde deze zijn blik van me af. Het was me nog steeds niet vergeven dat ik hem aan boord van het schip had gedwongen. Ik wist dat ik het nog minstens twee keer zou moeten doen – de terugreis naar Zylig en dan de tocht naar Aslevjal. Aan onze uiteindelijke reis naar huis durfde ik nog niet eens te denken. Die was té ver weg.
Web en Vlug vertrokken. De jongen babbelde opgewekt en de man antwoordde op gelijke toon. Eigenlijk voelde ik me opgelucht dat ze samen gingen. Een jongen in een vreemde stad kan gemakkelijk iets verkeerds doen, onopzettelijk. Toch voelde ik me in de steek gelaten toen ze weg waren. Ik mocht hier kindermeisje spelen bij een halvegare, die momenteel ook nog de pest aan me had. Dát was mijn onmisbare

dienstverlening aan de Zienersdynastie!
Ik trok me terug van de golf van zelfmedelijden die me dreigde te overspoelen en richtte mijn gedachten op de mensen van wie ik hield. Ik wilde me geen zorgen maken over het lot van Pé en de nar. De jongen was best verstandig. Ik moest hem vertrouwen. En de nar had zijn leven – levens – ettelijke jaren zonder enige hulp van mij voortgezet. Toch vond ik het een onaangenaam idee dat hij ginds, ergens in de Zes Hertogdommen, waarschijnlijk woest op me was. Ik bemerkte dat ik onwillekeurig de zilverige vingerafdrukken betastte die hij met zijn Vermogensaanraking op mijn pols had achtergelaten. Ik bespeurde helemaal niets van hem, maar ik hield mijn handen voor alle zekerheid toch maar ver uit elkaar. Weer vroeg ik me af wat hij tegen Burrich had gezegd en of ze elkaar eigenlijk wel gesproken hadden.
Behalve dat soort gedachten had ik weinig anders om me mee bezig te houden. Bolle keek me na tijdens mijn ongedurige heen en weer gewandel. Ik bood hem een beker koel water uit de karaf aan, maar hij weigerde. Zelf dronk ik wel. Ik proefde het eiland in dit water, dat een beetje mosachtig en zoet smaakte. Waarschijnlijk water uit een vijver, concludeerde ik. En ik besloot alvast een vuurtje te stoken, voor het geval dat Web en Vlug rauw vlees bij zich zouden hebben.
De tijd vergleed zeer langzaam. Raadsel en een andere gardist kwamen onze koffers brengen. Ik haalde kruiden uit mijn

bagage, vulde de zware ketel met water en hing hem boven het vuur – meer om iets te doen te hebben dan omdat ik zin had in thee. Ik mengde de kruiden tot een zoete en kalmerende melange van kamille en venkel en frambozenwortel. Bolle keek achterdochtig mijn kant op toen ik er heet water overheen goot, maar ik bood hem die eerste beker niet aan. In plaats daarvan ging ik bij het venster zitten, vanwaar ik uitzicht had op de schapen en de grazige weiden op de hellingen achter het dorp, en dronk de thee zelf op. Ik probeerde de tevredenheid terug te vinden die ik vroeger tijdens zulke stille, eenzame momenten had genoten.
Toen ik Bolle daarna een beker aanbood accepteerde hij. Misschien was hij er nu pas van overtuigd dat ik niet van plan was hem te verdoven of te vergiftigen, bedacht ik somber. Web en Vlug keerden terug. Ze hadden hun armen vol. De jongen had rode wangen van de wandeling in de frisse lucht. Bolle werkte zich omhoog tot een zittende positie om te zien wat ze bij zich hadden. ‘Hebben jullie aardbeientaart en gele kaas gevonden?’ vroeg hij hoopvol.
‘Dat niet, maar kijk eens wat we wél hebben,’ nodigde Web hem uit, terwijl hij zijn schatten op de tafel uitstalde. ‘Plakken gerookte rode vis, lekker zoutig en zoet tegelijk. En kleine broodjes, met zaadjes erop gestrooid. En hier is een grasmandje vol met bessen voor jou. Ik heb ze nooit eerder gezien. De vrouwen noemden ze muisbessen, omdat de

muizen ze verzamelen om ze in hun holletjes te laten drogen voor de winter. Ze zijn een beetje zuur, maar we hebben wat geitenkaas gevonden die er precies bij past. Deze grappige oranje wortels moeten we op de kolen roosteren, zeiden ze, en dan kunnen we het binnenste ervan opeten met wat zout. En ten slotte deze hier. Ze zijn niet meer zo heet als toen we ze kochten, maar ze ruiken nog steeds heerlijk, vind ik.'

Het laatste ging over pasteien ter grootte van een vuist. Web had ze bij zich in een soort zak van geweven grashalmen, van binnen gevoerd met zeewierslierten. Toen hij ze op de tafel tentoonstelde rook ik vis. De pasteien bleken flinke brokken witvis te bevatten, in een rijke, vette jus. Het deed me deugd dat Bolle wankel uit zijn bed kwam om er een te proeven. Hij schrokte hem naar binnen – slechts onderbroken door een korte hoestbui – en nam toen een tweede ter hand. Deze at hij in een kalmer tempo en hij dronk er nog een beker thee bij om hem naar beneden te spoelen. Na die thee moest hij zo hard en lang hoesten, dat ik even vreesde dat hij bezig was te stikken, maar ten slotte kreeg hij weer adem. Hij keek ons met waterige oogjes aan en zei: 'Ik ben zo moe.' Zijn stem trilde en Vlug hielp hem onder de dekens, waar Bolle binnen enkele tellen wegdoezelde.

Vlug had onze maaltijd verlevendigd met zijn verslag van de inkooptocht. Ik had zwijgend geluisterd naar zijn observaties. De jongen had een scherpe blik en een onderzoekende geest.

De meeste marktmensen waren vriendelijk geweest toen ze eenmaal de munten hadden gezien die hij bij zich had. Ik vermoedde dat Webs joviale nieuwsgierigheid hieraan niet vreemd was geweest. Een oude vrouw had hem zelfs toevertrouwd, dat de eb in de ochtend het beste moment was om op het strand naar kleine zoete mosselen te zoeken. Nadat hij dit had gememoreerd, dwaalde Web af naar een verhaal over mosselen zoeken met zijn moeder, en daarvandaan naar andere anekdotes uit zijn jeugd. Vlug en ik hingen aan zijn lippen.

Ik zette nog wat thee, maar juist toen de middag gezellig en plezierig werd verscheen Raadsel in de deuropening. 'Heer Chade stuurt me. Jullie moeten naar het moederhuis komen om welkom geheten te worden.'

'Ga dan maar gauw,' zei ik onwillig tegen Web en Vlug.

'Jij ook,' deelde Raadsel me mee. 'Ik moet bij de halvegare van de prins blijven.'

Ik keek hem aan. 'Bolle,' zei ik zacht. 'Zijn naam is Bolle.'

Het was het eerste verwijt dat ik Raadsel ooit had gemaakt. Hij keek me alleen maar aan. Ik kon niet uitmaken of hij zich gekwetst of beledigd voelde. 'Bolle,' verbeterde hij zichzelf. 'Ik moet bij Bolle blijven. Je weet dat ik er niks kwaads mee bedoelde, Tom Dassenkop,' voegde hij er bijna uitdagend aan toe.

'Weet ik. Maar het kwetst Bólles gevoelens.'

‘O.’ Raadsel keek een beetje schichtig naar de slapende man, alsof het hem verbaasde te vernemen dat deze gevoelens bezat. ‘O.’
Ik kreeg medelijden met hem. ‘Er staat eten op tafel en er is heet water voor thee, als je zin hebt.’
Hij knikte, en ik voelde aan dat we weer vrede hadden. Ik nam even de tijd om mijn haren te kammen en een schoon hemd aan te trekken. Daarna gaf ik de kam aan Vlug, zeer tegen zijn zin, en constateerde dat hij de klitten in zijn verwarde haardos nauwelijks los kon krijgen. ‘Je moet dit voortaan elke morgen doen. Je vader heeft je heus wel geleerd dat je niet hoort rond te lopen als een bergpony in de rui!’
Hij wierp me een scherpe blik toe. ‘Precies zijn woorden!’ riep hij uit, en ik verdoezelde mijn verspreking door te zeggen: ‘Het is een algemeen gezegde in Hertensprong, jongen. Wel, laat me eens kijken. Ja, zo kun je ermee door. Wat vaker wassen zou je ook geen kwaad doen, maar daar hebben we nu geen tijd voor. Laten we gaan.’
Ik voelde een steek van sympathie voor Raadsel toen we hem daar in zijn eentje aan de tafel lieten zitten.

Hoofdstuk 10

De Narkieza

Dit zijn hun gewoonten met betrekking tot het huwelijk. Het is slechts bindend zo lang de vrouw erdoor gebonden wenst te zijn. De man wordt gekozen door de vrouw, hoewel de man een vrouw die hem bevalt het hof mag maken, met behulp van geschenken en krijgsdaden ter ere van haar. Wanneer een Buiteneilandse vrouw zulk een hofmakerij door een man accepteert, wil dat nog niet zeggen dat ze zich aan hem heeft gebonden, maar hoogstens dat ze hem in haar bed verwelkomt. Dit geflirt kan een week duren, een jaar, of een leven lang – geheel naar believen van de vrouw. Alle voorwerpen die onder een dak worden bewaard zijn het eigendom van de vrouw, zoals ook alles dat wordt opgebracht door de landerijen die haar moederhuis bezit. Haar kinderen

behoren tot haar clan en worden gewoonlijk opgevoed en onderwezen door haar broers en ooms, en niet door hun vader. Zo lang de man op haar land woont of in haar moederhuis, is zijn arbeidskracht onder haar zeggenschap. Alles bij elkaar verbijstert het deze reiziger waarom een man zich vrijwillig aan zulk een bijrolletje zou willen onderwerpen, maar van hun kant schijnen de Buiteneilanders verbijsterd door onze regelingen. Ze vroegen me soms: 'Waarom verlaten jullie vrouwen vrijwillig de rijkdom van hun eigen familie om een bediende te worden in het huis van een man?'

'Verslag van een reis door een barbaars land', door klerk Fedwren.

Het moederhuis van de clan Narwal was zowel een fort als een woning. Het was veruit het oudste gebouw in Wuislington. De dikke muur om de hoven en tuinen heen vormde de eerste verdedigingslinie. Mocht het indringers lukken de verdedigers naar achteren te jagen, dan konden deze hun toevlucht nemen in het moederhuis zelf.

Schroeivlekken op de muren en balken bewezen dat het huis zelfs tegen vuur bestand was gebleken. Op de begane grond waren er helemaal geen vensters, op de eerste verdieping alleen smalle schietgaten. Slechts de tweede verdieping had echte vensters, maar deze bezaten dikke luiken, waar geen enkele pijl doorheen zou kunnen.
Toch was het geen burcht in onze betekenis. Er was hier geen plek om schapen naar toe te brengen of een heel dorp bescherming te bieden, en zelfs geen ruimte voor grote voedselvoorraden. Ik vermoedde dat het eerder was bedoeld om overvallers tegen te houden, die kwamen en gingen met het getij, dan om een langdurige belegering te doorstaan. Ook in dit opzicht verschilde dit volk van ons en onze manier van denken.
Twee jongemannen die het narwalembleem droegen lieten ons via de poort in de omringende muur naar binnen. Het pad dat we betraden bestond niet alleen uit grind, maar ook uit gemalen schelpen, waardoor het geheel veelkleurige glitteringen vertoonde wanneer je erover liep. De deur van het moederhuis zelf stond open en de vrije ruimte was breed genoeg om drie mannen naast elkaar naar binnen te laten. Binnen was er alleen schemering en licht van toortsen. Het was bijna alsof je een grot betrad.
Vlak achter de ingang bleven we even staan om onze ogen aan het donker te laten wennen. De lucht was dik van geurtjes die

getuigden van een eeuwenlange bewoning. Ik rook voedselluchtjes – stamppot, gerookt vlees, geknoeide wijn – en de geur van gelooid leer en een menigte mensen dicht bij elkaar. Het had een stank kunnen zijn, maar dat was het niet. Eerder was het een knusse geur, van veilig zijn, en fijn bij elkaar.

Je kwam meteen in een grote zaal, die alleen werd onderbroken door een aantal dragende pilaren. Ik zag drie haarden, alle drie tevens gebruikt om erin te koken. Op de betegelde vloer lag vers strooisel. Tegen de wanden stonden banken en kasten. De onderste banken waren breed en de opgerolde dekens en huiden maakten duidelijk dat ze 's nachts als bedden en overdag als tafels werden gebruikt. Op de hogere, minder diepe planken boven die banken lagen etenswaren en persoonlijke bezittingen. Het meeste licht in de zaal kwam van de haarden, maar in nisjes in de pilaren stonden vele kaarsen zwak te walmen. Links achteraan draaide een brede wenteltrap zich naar de duisternis. Dat was bij mijn weten de enige toegang tot de hogere verdiepingen. Het leek me logisch. Zelfs als binnendringers deze zaal wisten te veroveren, hoefden de bewoners slechts die ene toegang tot de rest van het gebouw te verdedigen. De aanvallers zouden een hoge prijs moeten betalen om de bovenste verdiepingen van dit moederhuis te bereiken.

Dit alles zag ik tussen de verzamelde menigte door. Er waren

mensen van alle leeftijden in de zaal en er hing een sfeer van verwachting. Kennelijk waren we te laat. Aan het einde van de langwerpige zaal wachtte prins Plicht voor de grootste haard. Aan zijn kant van de haard stonden daar tevens Chade en Plichts coterie van Wijzen opgesteld, en achter hem zijn garde, in drie rijtjes. De mensen van de narwalclan maakten ruimte voor ons en wij haastten ons om onze posities in te nemen. Web en Vlug gingen bij Kokkel de minstreel en Civil met zijn kat staan, ik aan het einde van de voorste rij gardisten.

Elliania was er niet. Degenen die aan de andere kant van de haard stonden waren voornamelijk vrouwen. Peottre was de enige volwassen man. Er stonden een paar oude grootvaders, vier knapen van de leeftijd van de narkieza, en zes of zeven jongens van nog jeugdiger leeftijd – inclusief een paar kleuters die aan de rok van hun moeder hingen. Had de oorlog van de Rode Kapers deze narwalclan zó gedecimeerd? De krijgers van Everzwijn die ons hierheen hadden gevaren stonden een eindje verderop bij elkaar, kennelijk meer als getuige dan als deelnemer aan wat er ging gebeuren. De rest van de menigte in de zaal bestond nagenoeg uitsluitend uit leden van de narwalclan, naar bleek uit hun juwelen, emblemen en tatoeages. De uitzonderingen waren bijna allemaal mannen die naast een vrouw stonden. Dat moesten dus de mannen of vrijers van narwalvrouwen zijn. Ik zag

Everzwijnen, Otters en een Adelaar.
De vrouwen waren zonder uitzondering feestelijk opgemaakt. Zelfs degenen die geen juwelen of goud of edelstenen droegen hadden hun kleding versierd met schelpen, veren of zaden. Ook waren de kapsels hoog en ingewikkeld – sommige vrouwen leken er een heel stuk groter door. Anders dan in de Hertenhorst, waar vrouwen als krachtens geheime afspraken steeds een subtiele gezamenlijke mode van sieraden en kleren leken te volgen, zag ik hier een enorme variatie van stijlen door elkaar. Het enige dat ze allemaal gemeenschappelijk hadden in hun met kraaltjes of borduurwerk of anderszins versierde gewaden, schenen de felheid van de kleuren en het gebruik van het narwalmotief te zijn.
Degenen die in de eerste cirkel stonden waren familieleden van de narkieza, nam ik aan. Die het dichtst bij de haard stonden waren de naaste familie. Dat waren bijna allemaal vrouwen. Al die narwalvrouwen bij de haard straalden een intense, bijna vurige alertheid uit. De spanning in dat deel van de zaal was voelbaar. Terwijl we stonden te wachten bestudeerde ik de gezichten, waarin ik Elliania's trekken in diverse varianten herkende. Ik vroeg me af wie haar moeder was. En wat ons te wachten stond.
Het antwoord kwam ten slotte. Er viel een absolute stilte. Vier mannen van de clan Narwal droegen een oude grijze

dame over de trap naar beneden. Ze zat in een stoel van gevlochten wilgentenen, die glommen in het licht. Berenhuiden dienden als kussens. Haar dunne witte haren waren op haar hoofd tot een kroontje gevlochten, dat met een speld was vastgezet. Haar ogen waren nog zeer zwart en helder. Ze droeg een rood gewaad, waarop het narwalmotief in talloze opgenaaide knoopjes werd herhaald. De mannen zetten haar draagstoel niet op de vloer, maar op een tafel, vanwaar ze allen die zich in haar huis hadden verzameld kon overzien. Licht kreunend ging de oude vrouw verzitten, waarna ze haar rug rechtte en de menigte opnam. Haar roze tong maakte haar gerimpelde lippen nat. Aan haar magere voeten bungelden zware bontpantoffels.

'Wel, hier zijn we dan!' verkondigde ze. Ze sprak de woorden in haar Buiteneilandse taal te luid uit, zoals oude mensen die een beetje doof worden dat vaak doen. Ze leek zich minder bewust van de formaliteit van deze bijeenkomst en was ook niet zo gespannen als de andere vrouwen. Ik zag dat een van de vrouwen haar bezorgd aankeek en ik kon haar ongerustheid wel raden. De oppermoeder van de clan Narwal was erg oud geworden. Misschien was haar verstand niet meer helemaal zo scherp als het ooit was geweest.

De oude moeder boog zich naar voren. Haar knokige handen grepen het gevlochten hout van de steulleuningen vast. 'Wel, stuur hem naar voren. Wie komt dingen naar de hand van

Elliania, onze narkieza van de clan Narwal? Waar is de krijger die zo vermetel is haar moeder toestemming te komen vragen om met haar naar bed te gaan?'
Ik weet zeker dat Plicht andere welkomstwoorden had verwacht. Zijn gezicht was pioenrood toen hij naar voren stapte. Hij maakte een krijgersbuiging voor de oude vrouw en zei in helder Buiteneilands: 'Ik sta voor de moeders van de clan Narwal en vraag toestemming om uw linie te verbinden met de mijne.'
Ze staarde even naar hem en trok toen een lelijk gezicht – niet naar Plicht, maar naar een van de jonge mannen die haar stoel hadden gedragen. 'Wat doet een slaaf uit de Zes Hertogdommen hier? Is hij een geschenk? En waarom probeert hij onze taal te spreken en maakt hij daar een potje van? Snij zijn tong af als hij het nog een probeert!'
Er viel een stilte, die werd onderbroken door een zenuwachtige lachbui van iemand achter in de zaal. Het lachen werd snel gesmoord. Plicht bewaarde zijn aplomb – ik weet niet hoe – en was zo verstandig de vertoornde moeder geen nadere uitleg te verschaffen. Een vrouw uit het gevolg van de narkieza stapte tot naast de oude vrouw en fluisterde haar dringende woorden in het oor.
'Hou op met dat gefluister en gespuug, Almata! Je weet dat ik geen woord kan verstaan als je zo zacht praat. Waar is Peottre?' Ze keek om zich heen alsof ze een schoen zocht,

maar zag toen Peottre staan. Ze fronste haar voorhoofd. ‘Aha, daar is hij. Je weet dat ik hem het beste versta. Waarom staat hij zo ver weg? Kom hier, brutale rekel, en leg me uit wat er aan de hand is!’
Het zou iets vertederends hebben gehad de oude vrouw de ervaren krijger zo te horen commanderen, maar ik zag bezorgdheid op zijn gezicht. Hij liep met grote passen naar haar toe, liet zich even op een knie zakken en ging toen dicht naast haar staan. Ze stak haar knokige hand uit en legde hem op zijn schouder. ‘Waar gaat het over?’ vroeg ze.
‘Oerttre,’ zei hij zacht. Ik vermoedde dat zijn donkere stem geschikter was voor haar oren dan het schrille gefluister van de jonge vrouw was geweest. ‘Het gaat over Oerttre. Weet u nog?’
‘Oerttre,’ herhaalde ze, en opeens had ze tranen in haar ogen. Ze keek om zich heen. ‘En Kossi? Ook de kleine Kossi? Is ze hier? Is ze eindelijk naar huis gekomen?’
‘Nee,’ zei Peottre ronduit. ‘Ze zijn niet hier, geen van beiden. En daar gaat dit over. Weet u nog? We hebben er vanmorgen over gepraat, in de tuin. Weet u nog?’ Hij knikte nadrukkelijk, als om haar aan te moedigen.
Ze bekeek zijn gezicht en begon toen langzaam met hem mee te knikken. Toen hield ze ermee op. Ze schudde haar hoofd. ‘Nee,’ riep ze uit, maar met gesmoorde stem. ‘Ik weet het niet meer. De schildzaad staat niet meer in bloei en de

pruimen zijn zuur dit jaar. Ik herinner me dat we daarover hebben gesproken. Maar… nee. Peottre, was het belangrijk?'
'Dat was het, Grote Moeder. Dat is het. Zeer belangrijk.'
Ze keek bekommerd, maar toen opeens boos. 'Belangrijk, belangrijk? Belangrijk, beweert een man, maar wat weten mannen?' Haar oude stem, die krakerig en schel klonk, werd steeds luider van kwaadheid en spot. 'Het bed in duiken en bloedvergieten, dat is alles wat ze kunnen, dat is alles wat ze belangrijk vinden! Wat weten jullie van schapen scheren en fruit plukken, wat weten jullie van het aantal vaatjes zoute vis voor de winter en het aantal tonnetjes zoete reuzel? Belangrijk? Wel, als het belangrijk is, laat Oerttre het dan afhandelen. Zij is nu de Moeder, ik heb recht op mijn rust.' Ze haalde haar hand van Peottres schouder af en greep de armleuningen van haar stoel vast. 'Ik heb recht op mijn rust!' klaagde ze zielig.
'Ja, Grote Moeder. Neem rust. Ik zal zorgen dat alles wordt afgehandeld zoals het behoort. Ik beloof het.' En met deze woorden verscheen Elliania aan de top van de trap, waarna ze haastig naar beneden kwam lopen. Haar voeten, slechts licht geschoeid, leken bijna over de treden te zwéven. De helft van haar haar was opgestoken en vastgezet met kleine speldjes, de andere helft golfde vrij over haar schouders. Het leek niet zo gepland. Twee meisjes achter haar maakten aanstalten om over de trap achter haar aan te komen, maar bleven toen

geschokt staan. Ze fluisterden iets tegen elkaar. Ik vermoed dat ze bezig waren geweest Elliania in gereedheid te brengen voor haar optreden, maar dat ze zich had losgerukt toen ze beneden de opgewonden woordenwisseling hoorde.
Ik herkende eigenlijk haar houding eerder dan haar uiterlijk, toen de mensen ruimte maakten om haar door te laten. Zoals Plicht, was ook zij langer geworden in de maanden dat ik haar niet had gezien. Al haar kindervet was weggesmolten en had plaatsgemaakt voor vrouwenvlees. Toen ze voor haar rij vrouwen langs liep waren het niet alleen de mannen uit de Zes Hertogdommen die hun adem inhielden. Haar japon bedekte haar schouders en rug, maar liet haar trots omhooggerichte borsten vrij. Had ze haar tepels geverfd, om ze zo fier rood te krijgen? Ik voelde dat mijn vlees zich in een reactie verroerde en een seconde later had ik mijn muren opgetrokken. *Hoed je gedachten!* raadde ik Plicht aan. Hij moet me hebben gehoord, maar hij vertrok geen spier van zijn gezicht. Hij staarde naar de borsten van de narkieza alsof hij nog nooit vrouwenborsten had gezien – hetgeen trouwens heel goed mogelijk was.
Ze had geen blik over voor hem en zijn gegaap. Ze liep regelrecht naar de Grote Moeder – zo noemde ik haar in gedachten nu ook. ‘Ik regel dit, Peottre,’ zei ze met haar nieuwe stem, die van een vrouw. Toen richtte ze zich tot de mannen die de stoel hadden gedragen. ‘Jullie hebben onze

Grote Moeder gehoord. Ze verlangt naar haar rust. Laten we haar allen bedanken dat ze ons de eer heeft bewezen vanavond aanwezig te zijn. En laten we haar nu goede nacht en pijnloze botten wensen.'

Er werd mompelend gereageerd op dit welterusten door de narkieza en daarna droegen de jonge mannen de Grote Moeder weg. De narkieza bleef hoog opgericht en zwijgend staan wachten tot ze in het donker boven aan de trap waren verdwenen. Ze haalde diep adem. De prins staarde nu naar haar rug, die onder haar sierlijke hals en boven haar bovenste wervel een strookje bloot liet zien, omdat een deel van het haar was opgestoken. De naaister had uitstekend werk verricht, zag ik. Zelfs geen glimpje van haar rugtatoeages was te zien. Ik zag ook dat Chade de prins een discrete por in zijn ribben gaf. De jongeman schrok alsof hij uit een droom was gerukt en ontwikkelde een plotselinge belangstelling voor Peottres voeten. Peottre hield hem argwanend in het oog – alsof de prins een brutale hond was, die een stuk vlees van de tafel zou gappen als je even niet oppaste.

Ik zag dat de narkieza haar schouders rechtte. Toen draaide ze zich om. Haar blik nam de verzamelde menigte op. Het blauwe sieraad in haar haren was gemaakt van narwalbeen. Ik heb geen idee hoe ze er die stralende blauwe kleur aan kunnen geven. De kleine speldenpunten eromheen flonkerden. Ik betwijfelde nu minder dan ooit, dat het beeldje

dat prins Plicht op het Schattenstrand had gevonden *dit* moment had voorspeld. Wat dat te betekenen had, wist ik echter nog steeds niet, en nu had ik geen tijd om erover na te denken.

Ergens wist de narkieza een glimlach vandaan te halen. Deze was een beetje wrang bij de mondhoeken, maar de narkieza lachte even en haalde toen haar schouders op. 'Ik ben vergeten wat ik nu geacht word te zeggen. Kan iemand de moederwoorden namens mij uitspreken?' Maar voordat iemand op haar verzoek kon reageren, liet ze haar blik op Plicht rusten. Tot dan toe had hij gebloosd, nu brándde hij toen hij haar in de ogen keek. Ze negeerde zijn verhitting en sprak kalm. 'Weet je, we combineren vandaag twee van onze tradities. Toevallig is dit mijn moment om me voor mijn clan als bloedende vrouw te presenteren. En uitgerekend op deze dag kom je hierheen om je als mijn bedgenoot aan te bieden.'

Zijn lippen bewogen. Ik vermoedde dat hij de woorden 'bloedende vrouw' probeerde te herhalen, maar ze produceerden geen geluid.

Ze lachte, maar echt luchtig klonk het niet meer. Het deed me meer denken aan brekende ijspegels. 'Heeft jullie volk geen ceremonie zoals deze? Een jongen die zijn zwaard bloedig maakt om een man te worden, of zoiets? Door zijn vaardigheid om te doden verkondigt hij dat hij vanaf nu volledig is. Maar een vrouw heeft daarvoor geen zwaard

nodig. Eda zelf maakt ons bloedend en verkondigt aldus dat we volledig zijn. Wat een man kan némen met zijn zwaard, kunnen wij géven vanuit ons vlees alleen. Leven.' Ze legde haar beide ringloze handen op haar vlakke buik. 'Ik heb mijn eerste vrouwenbloed vergoten. Voortaan kan ik leven voortbrengen uit mijn schoot. Ik sta hier voor u allen, vrouw nu.'

Er volgden gemompelde reacties als 'welkom, Elliania, vrouw van de narwalclan'. Ik begreep dat haar laatste woorden een terugkeer tot het oude ritueel waren geweest. Peottre had zich teruggetrokken in de gelederen van haar clangenoten. Vrouwen kwamen om Elliania heen staan en ik zag nu dat elke volwassen vrouw van de clan de narkieza op een formele manier begroette. Een groepje meisjes met wijd uiteenstaande ogen en losse haren tot over hun schouders stond naar haar te kijken. Een ervan, groter dan de anderen, en zelf bijna een vrouw, wees naar Plicht en mompelde iets goedkeurends tegen twee van haar vriendinnen. Ze giechelden en stootten elkaar aan, en gingen dichter bij Elliania in de buurt staan. Ik vermoedde dat het de speelkameraadjes van Elliania waren geweest, maar dat de narkieza nu voorlopig afstand had genomen en tot de rangen der vrouwen was toegetreden. De moeiteloze manier waarop ze daarnet het heft in handen had genomen, had me duidelijk gemaakt, dat ze al een hele poos een vrouw wás. Dit ritueel behelsde de

formele erkenning, dat haar lichaam nu haar geest had ingehaald.
Toen elke vrouw haar welkom had geheten deed Elliania een stap achteruit, tot buiten de directe kring van het haardlicht. Het gemompel maakte plaats voor een stilte, die voor iedereen ongemakkelijk leek. Peottre stond te schuifelen met zijn voeten, maar dwong zich toen tot roerloosheid. Plicht bleef staan waar hij stond. Ik voelde dat al deze minuten voor hem wel úren leken.
Ten slotte kwam dezelfde jonge vrouw naar voren die had geprobeerd de Grote Moeder iets in het oor te fluisteren. Er lag een lichte blos op haar wangen. Kennelijk meende ze dat ze zich iets aanmatigde, maar er was niemand anders die zich als vrijwilligster had gemeld. Ze schraapte haar keel, maar haar stem beefde toch nog een beetje toen ze zei: 'Ik ben Almata, een dochter van de moeders van de clan Narwal. Ik ben een nicht van de narkieza Elliania, en zes jaar ouder dan zij. Hoe onwaardig ik ook ben, ik zal namens de moeder spreken.'
Ze zweeg even, als om iedereen de gelegenheid te geven haar claim te bestrijden. Er waren oudere vrouwen aanwezig, maar niemand maakte aanstalten om iets te zeggen. Sommigen gaven aanmoedigende knikjes. De meesten keken neerslachtig. Almata haalde diep adem, zocht zichtbaar naar kracht en sprak toen verder.

‘We zijn bijeen in ons moederhuis omdat iemand die niet tot onze clan behoort tot ons is gekomen om zijn linie met de onze te verbinden. Hij vraagt niet zo maar een vrouw, maar onze narkieza Elliania, zij, van wie de dochter op haar beurt narkieza en moeder en grote moeder van ons allen zal zijn. Stap voorwaarts, krijger. Wie is het die onze Elliania het hof wil maken, onze narkieza van de Narwal? Waar is de krijger die zo vermetel is om de moeders permissie te vragen om het bed te delen met onze dochter, en haar dochters te geven die worden opgevoed als latere moeders van de narwalclan?’
Plicht haalde rillend adem. Dat had hij niet moeten doen. Hij had zich flinker moeten houden, maar ik kon het hem niet kwalijk nemen. Ik voelde dat hier iets niet klopte – en dat het heel iets ánders was dan ons binnendringen in een Buiteneilandse ceremonie. Ik had het gevoel dat de mensen zich inspanden om een gat te dichten, een tragedie ongedaan te maken, door zich in een ritueel terug te trekken. Maar we hadden niet de ruimte om voorzichtig of terughoudend te zijn. Plicht verklaarde met een vaste stem: ‘Hier ben ik. Ik wil graag narkieza Elliania van de clan Narwal als de moeder van mijn kinderen hebben!’
‘En hoe zult u voor haar zorgen, en voor de kinderen die u haar zult geven? Wat zult u aan de narwalclan bijdragen om ons over te halen dat uw bloedlijn zich mag mengen met de onze?’

En toen hadden we opeens vaste grond onder de voeten. Voor dit gedeelte had Chade ons uitvoerig geïnstrueerd. Raadsel gaf me een duwtje en ik deed bijna gelijk met de andere gardisten een stap opzij. Achter ons bevond zich een vormloze stapel die was bedekt met zeildoek. Dit zeil werd nu door Langwiek weggetrokken, waarna de gardisten om de beurt een voorwerp van de stapel pakten en het naar voren droegen, terwijl Chade ondertussen vertelde wat het was. Plicht keek tijdens deze presentatie van zijn geschenken aan Almata en Elliania zwijgend en trots toe – en terecht, want er waren geen kosten gespaard.
Een deel van de schatten hadden we bij ons. Ze waren haastig van de *Meisjesgeluk* overgeladen naar de *Slagtand*. Tonnetjes brandewijn uit Schoof, een hele baal huiden van hermelijnen uit het Bergrijk, kleurige snoeren van glazen kralen uit Gaarde, die tot een gordijn waren geregen dat je voor een venster kon hangen. Zilveren oorringen – handwerk door Kettricken zelf. Katoen, linnen en fijne wollen stoffen uit Holt. Andere geschenken waren nog slechts symbolisch aanwezig. Ze moesten later per afzonderlijk schip uit Zylig worden aangevoerd. Het voorlezen van die lijst kostte nogal wat tijd. Het werk van drie geschoolde smeden, drie jaar lang. Een stier en twaalf koeien van ons edelste ras. Zes spannen ossen en een span volbloedpaarden. Jachthonden en twee jachtvalkjes die waren afgericht voor een dame. Sommige

andere geschenken die Chade namens prins Plicht aanbood waren nog slechts dromen – handel en vrede tussen de Zes Hertogdommen en de Buiteneilanden, graanhulp in jaren van tegenvallende visvangst, goed ijzer, handelsvrijheid in alle havens van de Zes Hertogdommen. Het was een lange lijst en ik voelde de vermoeidheid van een lange dag geleidelijk bezit van me nemen toen Chade bezig was de hele catalogus af te werken.

Maar alle vermoeidheid viel van me af toen Chade klaar was en Almata weer het woord nam. 'Dit is het aanbod dat u onze clan doet. Moeders, dochters en zusters, wat vinden jullie ervan? Wil iemand zich tegen hem uitspreken?'

Er volgde stilte op haar vraag. Kennelijk kwam dit neer op instemming, want Almata knikte ernstig. Toen richtte ze zich tot Elliania. 'Nicht, vrouw van de clan Narwal, narkieza Elliania, wat is je wil? Begeer je deze man? Wil je hem als de jouwe nemen?'

Ik zag dat de spieren in Peottres nek zich spanden toen de slanke jonge vrouw naar voren stapte. Plicht stak zijn hand uit, met de palm naar boven. Elliania ging naast hem staan, schouder aan schouder, en legde haar hand vlak op de zijne. En toen ze haar hoofd draaide en hun blikken elkaar ontmoetten bloosde mijn jongen opnieuw. 'Ik zal hem nemen,' verkondigde ze op ernstige toon. In mijn achterhoofd noteerde ik dat ze niet reageerde op de vraag of ze hem

begéérde. Ze haalde diep adem en vervolgde met luidere stem: 'Ik zal hem nemen en hij zal het bed met me delen en ik zal het moederhuis dochters geven. Mits hij de taak vervult die ik hem al heb genoemd. Als hij hierheen kan brengen, naar deze haard, de kop van de draak IJsvuur, dan mag hij me echtgenote noemen.'

Peottres ogen gingen heel even dicht, maar toen weer open. Hij dwong zichzelf aan te zien hoe zijn zustersdochter zichzelf verkocht. Zijn schouders bewogen zich in een beweging die een onderdrukte snik leek. Almata stak een hand uit en iemand legde er een lange strook leer op. Toen stapte ze naar voren. Ze bond de polsen van Plicht en Elliania aan elkaar en sprak ondertussen: 'Dit bindt u, zoals uw woorden u hebben gebonden. Deel met geen ander uw bed, Plicht, zo lang zij u accepteert, want het leven van die vrouw zal aan Elliania's mes vergeven zijn. Deel met geen ander uw bed, Elliania, zo lang hij u behaagt, want die andere man moet de uitdaging door Plichts zwaard onder ogen zien. Meng nu uw bloed op de haardstenen van ons moederhuis, als offer aan Eda voor de kinderen die ze u wellicht zal schenken.'

Ik had geen verlangen om dat aan te zien, maar deed het niettemin. Eerst werd het mes aan Plicht gegeven. Hij verried geen pijn toen hij een snee in zijn onderarm maakte waaruit rijkelijk bloed vloeide. Hij schulpte zijn vastgebonden hand en wachtte tot er onder de leren riem door wat bloed in zijn

handpalm was gesijpeld. Elliania deed hetzelfde. Haar gezicht stond ernstig en in zekere zin onbewogen, alsof ze in een situatie was beland die zó schandelijk was, dat niets er nog toe deed. Toen beide handpalmen een plasje bloed bevatten dwong Almata de twee tot een handdruk, waarna ze moesten knielen en de bebloede handpalm op de tegelvloer voor de haard leggen. Toen ze vervolgens waren opgestaan en weer met hun gezicht naar de menigte stonden, bond Almata de leren riem los. Ze gaf hem aan Plicht, die hem ernstig in ontvangst nam. Almata ging tussen beiden in staan, met haar handen op hun schouders. Ik geloof dat ze probeerde haar stem een blije klank te geven, maar de woorden klonken me dof in de oren: 'Zo staan ze hier voor u, verenigd en gebonden. Wens deze twee geluk, mensen!' Het instemmend gemompel dat volgde leek meer een applaus voor een moedige daad dan een gejuich voor een zojuist in de echt verenigd paartje. Elliania boog haar hoofd – ze was een offer voor haar volk, al begreep ik nog steeds niet *hoe* dan wel.
Ben ik nu getrouwd? Verwondering, ontsteltenis en woede vermengden zich in Plichts onbeheerste Vermogensgedachte.
Pas nadat je haar die drakenkop hebt gegeven, waarschuwde ik hem.
Pas nadat we de echte ceremonie in de Hertenhorst achter de rug hebben. troostte Chade hem.
De prins keek verdwaasd.

In de zaal bruiste het opeens van activiteiten. Er werden schraagtafels opgesteld en daar werd voedsel op geserveerd. Buiteneilandse minstrelen begonnen muziek te maken op hun schorre instrumenten. Een ervan zong daarbij een lied, maar de woorden werden zo vervormd door de melodie dat ik ze nauwelijks kon verstaan. Ik zag dat de minstrelen Kokkel bij zich hadden uitgenodigd. Zo te zien was het een gebaar van oprechte hartelijkheid. Het was niet de eerste keer dat de universele, spontane affiniteit tussen muzikanten me opviel.
Plicht deelde via het Vermogen de woorden met mij die Elliania zachtjes tegen hem sprak. 'Nu moet je mijn hand vasthouden en met me mee gaan, terwijl ik je aan mijn oudere nichten voorstel. Vergeet niet dat ze ouder zijn. Ik mag dan de narkieza zijn, toch ben ik hun respect verschuldigd wegens hun leeftijd. En jij dus ook.' Ze sprak alsof ze een kind instructies gaf.
'Ik zal proberen je niet voor gek te zetten,' antwoordde hij stijfjes. Ik was niet blij met die woorden, maar ik kon het hem niet écht kwalijk nemen dat hij ze zei.
'Glimlach dan. En zwijg, want dat past een krijger in een moederhuis dat niet het zijne is,' repliceerde ze. Ze nam hem bij de hand en nam demonstratief de leiding. Ongeveer zoals je een prijsstier bij zijn neusring leidt, dacht ik. De vrouwen kwamen geen stap naar hem toe, maar Elliania bracht hem van het ene groepje naar het andere. Telkens maakte hij zijn

krijgersbuiging zoals deze op de Buiteneilanden gangbaar was: hij stak zijn lege zwaardhand – nu bebloed – naar voren met de pols naar boven, en boog tegelijkertijd zijn hoofd. Ze glimlachten naar hem en gaven de narkieza commentaar bij haar keuze. Ik voelde dat in andere tijden en omstandigheden deze kleine gesprekjes luchthartig en plagerig zouden zijn geweest, maar in dit geval en ten aanzien van deze man, waren de commentaren die de narkieza kreeg beschaafd en plichtmatig. Daardoor werd de spanning van de formele ceremonie niet verbroken, maar juist verlengd.

Toen Chade had gezien dat de lokale krijgers zich vrijelijk door de zaal bewogen, kregen ook Plichts gardisten verlof om hun positie te verlaten. *Ogen en oren open*, vroeg hij me, terwijl ik me in de menigte begaf.

Zoals altijd, antwoordde ik hem. Hij hoefde me niet op te dragen om de prins in het oog te houden. Tot ik wist wat achter deze façade van een huwelijk verscholen ging, had ik geen idee wie hem wel of niet onheil toewenste. Terwijl ik me in het huwelijksfeest stortte, want dat was het toch eigenlijk, bleef ik in de buurt van de prins en hield ik een licht Vermogenscontact met hem in stand.

Het feest was heel anders dan wat we in de Hertenhorst gewend waren. Hier was geen sprake van een plaatsing van de gasten naar rang of gunst. Er stond overal voedsel klaar en de gasten konden zichzelf bedienen, waar en wanneer ze maar

wilden. Er was geroosterd schapenvlees van een spit boven de haard, en gevogelte dat met huid en haar was gebraden. Ik nam een flinke portie gerookte kaarsvis, die van een pittig sausje was voorzien en heerlijk smaakte. Het Buiteneilandse brood bleek donker en ongedesemd te zijn en het werd gebakken in grote platte broden. Je brak er een homp vanaf, die je dan vollaadde met gesneden groente in het zuur, dan wel in olie of in een saus dipte. Alle smaken van alle voedsel leken mij iets te pittig, en veel was gemarineerd of gezouten. Alleen de schapen en de kippen waren vers vlees, maar zelfs dit werd gekruid met een of andere soort zeewier.

Het eten en drinken, de muziek, en een of andere jongleerwedstrijd, met weddenschappen en al, vonden allemaal tegelijk plaats. Het kabaal van de luidruchtige stemmen was bijna oorverdovend. Na een poos werd ik me bewust van een ander gedrag. Jonge Buiteneilandse vrouwen van de narwalclan benaderden niet alleen onze gardisten, maar zelfs Civil en Kokkel. Ik zag diverse medegardisten stompzinnig grijnzen toen ze door jonge meiden de trap op of naar buiten werden geleid.

Zijn ze bewust bezig Plichts garde weg te lokken? vroeg ik bezorgd aan Chade.

Nee, dit is hier een voorrecht van de vrouwen, antwoordde hij, eveneens via het Vermogen. *Kuisheid staat hier niet hoog aangeschreven, geloof ik. De gardisten zijn*

gewaarschuwd dat ze zich voorzichtig, maar niet koel moeten gedragen. De soldaten van de prins en zijn metgezellen worden verwacht tijdens de avond beschikbaar te zijn. Mits ze worden uitgenodigd. Het zou een inbreuk op de gastvrijheid worden gevonden als je een vrouw benaderde die niet tevoren zélf blijk had gegeven van haar belangstelling. Je zult wel hebben gezien dat hier een mannentekort heerst. En er zijn veel minder kinderen dan normaal is bij zoveel vrouwen. Een lege schoot die op een huwelijksavond wordt gevuld belooft in deze contreien gelúk.

Is er een reden waarom dit me niet éérder is verteld?

Zit het je dwars?

Ik keek tersluiks om me heen en ontdekte mijn oude mentor. Hij zat op een van de bedbanken aan een kippenpoot te knabbelen en converseerde met een vrouw die niet half zijn leeftijd had. In een glimp zag ik Civil en zijn kat naar de bovenkant van het huis glippen. De vrouw die hem voorging was zeker vijf jaar ouder dan hij, maar dat leek Civil niet te intimideren. Ik had geen tijd om me zorgen te maken over de vraag waar Vlug naar toe was verdwenen. Hij was toch zeker te jong voor deze mannenverslindsters! Op dat moment realiseerde ik me opeens dat Plicht het moederhuis verliet in een werveling van Elliania's vriendinnen. De narkieza zag er niet bepaald verheugd uit, hoewel ze hem nog steeds bij de

hand hield toen ze naar buiten liepen.
Het viel niet mee hem te volgen. Een vrouw met een grote schaal zoete gebakjes stapte tussen mij en de deur in. Ik wist een domme onverschilligheid te veinzen voor het feit dat ze méér dan alleen plakkerige hapjes in de aanbieding had en schrokte gulzig een hele handvol naar binnen. Dat leek ze niettemin als een soort compliment op te vatten, want ze zette de schaal weg en kwam naar me toe. Ze was nog bij mijn elleboog toen ik de deur bereikte. 'Waar is de plee?' vroeg ik, en toen ze die term niet bleek te kennen maakte ik met gebaren duidelijk wat ik bedoelde. Ze keek me verwonderd aan, wees me een laag gebouwtje verderop en keerde terug naar het feesten. Toen ik erheen liep keek ik overal om me heen of ik Plicht ergens zag. Er waren diverse stelletjes in de buurt, in diverse stadia van vrijen, en ik zag twee jongens die een emmer water uit de bron naar het moederhuis droegen. Waar was hij gebleven?
Eindelijk vond ik hem. Hij zat naast Elliania op een grazige helling bij een paar jonge appelbomen. De andere meisjes zaten in een kring om hen heen. Aan hun losse haren was te zien dat dit nog meisjes waren, geen vrouwen. Ik schatte ze op tien tot vijftien jaar.
Ja, dat zal wel, liet Plicht me mokkend weten, *maar ze hebben me van alle kanten gekeurd, alsof ik een paard ben dat ze goedkoop op de markt heeft kunnen kopen. 'Als hij*

een krijger is, waar zijn dan zijn littekens?' 'Heeft hij geen clan? Ik zie geen tatoeage?' Ze plagen haar, en een ervan, Lestra heet ze, is een gemeen krengetje, een ouder nichtje van Elliania. Je mag dan wel een vrouw zijn, heeft ze spottend tegen Elliania gezegd, en zelfs in naam al getrouwd, maar volgens mij ben je nog nooit gekúst. Lestra beweert dat ze al vaak gekust is, zelfs zeer grondig, al heeft ze nog niet gebloed. Fitz, kennen de meisjes in dit land geen schaamte of terughoudendheid?

Ik begreep het op een intuïtief niveau. *Plicht, het is een vorm van wegjagen. Elliania is niet langer een van hen, dus vanavond willen ze haar plagen en prikkelen. Dat zou in álle gevallen gebeurd zijn, ook als jij het niet was geweest. Ik denk dat het bij dit ritueel hoort.* Geheel ten overvloede vervolgde ik: *Wees voorzichtig. Doe wat ze suggereert en zet haar niet te schande.*

Ik heb geen idee wat ze van me verlangt, antwoordde hij hulpeloos. *Ze kijkt me vanuit haar ooghoeken woedend aan, maar klampt mijn hand vast alsof ik haar enige reddingsboei ben in een woeste zee.*

De woorden bereikten me via onze Vermogensband even duidelijk alsof ik vlak naast hem zat. Het meisje dat de uitdaging onder woorden bracht was groter dan Elliania en denkelijk iets ouder dan zij. Ik wist genoeg van vrouwen om te weten dat het moment van bloeden niet uitsluitend van de

leeftijd afhing. Afgezien van haar losse haren zou ik haar eigenlijk al voor een vrouw hebben gehouden. Lestra sprak op een lijzige, provocerende toon: 'Wel, dus je bindt hem aan jou, zodat niemand anders hem mag hebben, maar je durft hem niet eens te kussen!'

'Misschien *wil* ik hem nog niet kussen. Misschien ben ik van plan daarmee te wachten tot hij heeft bewezen dat hij me waardig is.'

Het meisje schudde haar hoofd. Ze had kleine belletjes in haar haren gestrikt en ik hoorde ze tinkelen toen ze spottend zei: 'Nee, Elliania, we kennen je te goed. Als meisje was je altijd het tamste en verlegenste van ons allemaal. Als vrouw ben je nog precies zo, durf ik te wedden. Je durft hem niet te kussen en hij is te timide om een kus te pákken. Hij is een jongen met gladde wangen, die poseert als een man, is het niet zo, "prins"? Je bent even timide als zij is. Misschien kan ik je leren wat meer lef te hebben. Hij kijkt niet eens naar haar borsten. Of misschien zijn ze zo klein dat hij ze niet kan zien.'

Ik benijdde Plicht niet. Ik wist ook geen advies voor hem. Ik liet me zakken op een laag muurtje dat de rand van de boomgaard markeerde. Ik bracht mijn handen naar mijn gezicht en wreef over mijn wangen – zoals een man doet die veel gedronken heeft en een tinteling uit zijn gezicht probeert te verdrijven. Ik hoopte dat de mensen zouden

denken dat ik dronken was, en me met rust lieten. Ik vond het geen genoegen om Plicht in zijn dilemma te moeten gadeslaan, maar ik durfde hem niet alleen te laten. Ik liet mijn schouders zakken en draaide mijn hoofd in de richting van een onbestemde verte, maar hield hem vanuit mijn ooghoeken in de gaten.
Plicht ondernam een poging. Hij sprak stijfjes. 'Misschien respecteer ik narkieza Elliania te veel om te nemen wat ze me niet heeft aangeboden.' Ik voelde zijn stalen voornemen om bij het uitspreken van deze woorden niet naar haar borsten te gluren. Het voortdurende bewustzijn van hun aanwezigheid, zo bloot en warm en dichtbij, begon zijn tol van hem te eisen.
Hij kon niet zien hoe Elliania keek toen ze haar hoofd afwendde. Zijn antwoord had haar niet bevallen.
'Maar je respecteert *mij* toch niet?' pestte het krengetje hem.
'Nee,' antwoordde hij ronduit. 'Ik geloof van niet.'
'Dan is er geen probleem! Toon je vermetelheid en kus *mij*!' commandeerde Lestra hem op triomfantelijke toon. 'En ik zal haar daarna vertellen of ze iets heeft gemist.' En als om hem te dwingen boog ze zich opeens naar voren, met haar gezicht tot vlak bij het zijne, terwijl ze met een bedreven hand onverhoeds naar zijn kruis tastte. 'Wat is dát?' kraaide ze opgetogen, terwijl Plicht een kreet van woede slaakte en overeind sprong. 'Hij heeft heel wat meer dan alleen een kus

voor je in gereedheid, Elliania! Kijk toch eens! Een leger van één heeft hier een tent voor je opgericht! Gaat de belegering lang duren?'

'Stop daarmee, Lestra!' snauwde Elliania. Ook zij was opgesprongen. Haar wangen waren vuurrood, maar ze keek niet naar Plicht. Haar woede was op haar vijand gericht. Haar blote borsten rezen en daalden met haar geagiteerde ademhaling.

'Waarom? Jij bent kennelijk niet van plan iets interessants met hem te doen. Waarom mag ik hem dan niet pakken? Rechtens zou hij trouwens de mijne moeten zijn, zoals ik rechtens ook de narkieza zou moeten zijn. En ook zál zijn, als hij je heeft meegenomen om een mindere vrouw in zijn eigen moederhuis van je te maken.'

De andere meisjes hoorden het met open mond aan, maar Elliania's ogen spuwden nu pas echt vuur.

'Dat behoort tot de oudste leugens die je rondstrooit, Lestra! Je overgrootmoeder was de jongste van de tweeling. Dat hebben allebei de vroedvrouwen bevestigd.'

'De eerste die uit de baarmoeder komt is niet altijd de oudste, Elliania. Dat zeggen velen. Jouw overgrootmoeder was een ziekelijk, mauwend katje van een baby. De mijne was een sterk, gezond kind. Jouw overgrootmoeder had niet het recht narkieza te zijn, en haar dochter ook niet, en haar kleindochter evenmin. Dus *jij* niet!'

‘Ziekelijk? Hoe komt het dan dat ze nog leeft, als Grote Moeder? Neem je leugen terug, Lestra, of ik duw hem door je strot!’ Elliania zei het op een zachte, dreigende toon. Maar uitstekend verstaanbaar. Ik was niet de enige die de ruzie volgde. Toen Plicht naar voren stapte en zijn mond opende om iets te zeggen, legde Elliania haar vlakke hand op zijn borst en duwde hem achteruit. De jonge meisjes vormden een kring rond de twee potentiële strijdende partijen en Plicht stond erbuiten. Hij keek hulpeloos mijn kant op.

Kom niet tussenbeide. Denk ik. Elliania heeft duidelijk gemaakt dat ze dat niet wenst.

Ik hoopte dat mijn advies goed was. Terwijl ik bezig was Chade te informeren via mijn Vermogen, zag ik opeens Peottre. Waarschijnlijk had hij vlak buiten mijn gezichtsveld vanachter de hoek van het gebouw staan kijken. Hij slenterde over het gras tot bij het muurtje waarop ik zat en leunde er nonchalant met zijn heup tegenaan. ‘Hij kan daar beter buiten blijven,’ verklaarde hij op conversatietoon.

Ik draaide mijn hoofd en keek hem wazig aan. ‘Wie?’

Hij keek me recht in de ogen. ‘Je prins. Hij moet dit door Elliania laten regelen. Het is een vrouwenkwestie. Ze zal het niet waarderen als hij er zich mee bemoeit. Je moet hem dat doorgeven, als je kunt.’

Peottre zegt: hou je erbuiten! Laat Elliania dit regelen.

Wat? vroeg Plicht confuus.

Waarom praat Peottre tegen jou? wilde Chade weten.
Dat wéét ik niet!
Tegen Peottre zei ik: 'Ik ben alleen maar zijn gardist, meneer. Ik adviseer de prins niet.'
'Je bent zijn lijfwacht,' antwoordde Peottre op aangename toon. 'Of zijn… hoe heet het in jullie taal? Zijn chaperon. Zoals ik dat ben voor Elliania. Je bent goed, maar je bent niet onzichtbaar. Ik heb gezien dat je hem in het oog houdt.'
'Ik ben zijn gardist. Ik word geacht hem te beschermen,' protesteerde ik. Ik probeerde een beetje aangeschoten te praten. Ik wenste dat ik tenminste één glas wijn had gedronken. De lucht van drank kan zeer overtuigend zijn.
Hij keek al niet meer naar mij. Ik volgde zijn blik heuvelopwaarts. Achter me, vanuit de deuropening van het moederhuis, hoorde ik een kreet. De twee meisjes waren slaags geraakt. Lestra wierp Elliania met evident gemak ruggelings tegen de grond. Zelfs vanaf die afstand hoorde ik hoe de lucht uit haar longen werd gedrukt. Peottre maakte een geluidje van frustratie. Ik herkende de onderdrukte gebaren die hij maakte – het soort aanwijzingen dat een ervaren vechter onwillekeurig geeft wanneer hij een goede leerling aan het werk ziet. Toen Lestra zich op Elliania stortte trok het kleinere meisje opeens haar knieën op tot aan haar kin en schopte haar tegenstandster resoluut in haar middenrif. Lestra schoot achteruit en kwam ongelukkig terecht. Elliania

werkte zich op haar knieën en stortte zich nu op haar beurt op Lestra, zonder zich iets van haar japon of kapsel aan te trekken. Elke spier in Peottres nek en armen was gespannen, maar hij bewoog zich niet van de plek waar hij tegen de muur geleund stond. Ik ging eveneens staan, om een beter zicht te hebben, en keek gefascineerd toe, net als de andere gardisten van de prins. De Buiteneilanders die naar buiten waren gekomen om naar de strijd te kijken waren ook wel geïnteresseerd, maar niet echt fanatiek. Kennelijk vonden zij het niet choquerend om vrouwen of meisjes op deze manier tegen elkaar te zien vechten.

Door op Lestra's borst te gaan zitten, met haar knieën op haar armen, hield Elliania het grotere meisje effectief tegen de grond gepind. Lestra worstelde en schopte om zich heen, maar de narkieza had een handvol van haar losse haren vastgegrepen en rukte daarmee ook het hoofd tegen de grond aan. Met haar vrije hand propte ze een kluit aarde in Lestra's mond. 'Laat eerlijke aarde de leugen van je lippen wissen!' riep ze triomfantelijk. Plicht stond een eindje achter hen. Zijn mond hing half open. Hij was zich bewust van het wilde wippen van Elliania's blote borsten, zoals ze daar opgewonden zat te hijgen. Ik voelde dat hij nog getroebleerder was door zijn fysieke reactie op die aanblik dan door het gevecht tussen de meisjes zelf. De meisjes om de strijdende partijen heen juichten en moedigden ze

luidruchtig aan.
Met een woeste kreet wist Lestra haar hoofd los te rukken uit Elliania's greep, al kostte haar dat een pluk haren. Elliania sloeg haar hard in het gezicht en greep haar toen bij de keel. 'Noem me narkieza, anders heb je daarnet voor de laatste keer ademgehaald!' schreeuwde ze haar toe,
'Narkieza! Narkieza!' gilde het oudere meisje, en toen begon ze wild te snikken, meer uit frustratie en vernedering dan van pijn.
Elliania legde haar handpalm breeduit op Lestra's gezicht en duwde zich zo omhoog bij het opstaan. 'Laat haar liggen!' waarschuwde ze twee meisjes die aanstalten maakten om de verliezeres te helpen. 'Laat haar daar liggen en wees blij dat ik mijn mes niet bij me heb. Ik ben nu een vrouw. Vanaf vandaag zal mijn mes iedereen antwoord geven die waagt te betwijfelen of ik de narkieza ben. En mijn mes zal ook iedereen antwoord geven die het waagt de man aan te raken die ik voor mezelf heb opgeëist.'
Ik wierp een snelle blik op Peottre. Zijn grijns was hard – en toonde elke tand die hij bezat. Elliania was in twee grote stappen bij Plicht. Hij stond met open mond te gapen naar zijn verfomfaaide bruid. Zo nonchalant als ik een paard bij zijn manen zou pakken om op het zadel te stappen, ze gemakkelijk greep zij hem bij zijn krijgersvlecht. Ze trok zijn gezicht naar beneden en commandeerde hem: 'Nú kus je me!'

Een fractie van een tel voordat hun monden elkaar raakten verbrak hij zijn Vermogensband met mij, maar noch ikzelf, noch welke andere man ook die toekeek, had het Vermogen nodig om de passie van die kus waar te nemen. Ze sloot haar mond vast om de zijne en toen hij zijn armen onbeholpen in beweging bracht om haar dichterbij te trekken liet ze zich voorover vallen in zijn omhelzing en wreef haar blote borsten opzettelijk tegen zijn torso aan. En toen verbrak ze de kus, en terwijl Plicht hortend en stotend probeerde adem te krijgen keek ze hem in de ogen en bracht hem in herinnering: 'IJsvuurs hoofd. Voor mijn moeders haard. Dan pas mag je me echtgenote noemen.' Toen keek ze om naar haar vroegere speelkameraadjes, en nog vanuit Plichts omarming zei ze tegen de meisjes: 'Jullie kunnen gerust nog wat buiten blijven spelen, als je zin hebt, maar ik neem mijn man mee naar binnen, naar het feest.'

Ze stapte uit Plichts armen en pakte hem weer bij de hand. Hij volgde haar dociel, maar nu met een bête grijns op zijn gezicht. Lestra zat rechtop en keek de twee na, vol woede en schaamte. Sommige vrouwen juichten Elliania bij het langskomen toe en enkele mannen kreunden jaloers toen ze haar prijsdier langs hen heen leidde. Ik keek even naar Peottre. Hij leek verbaasd. Toen zag hij me naar hem kijken. 'Dat *moest* ze doen,' legde hij me streng uit. 'Om haar positie duidelijk te maken tegenover de andere meisjes. Daarom

heeft ze het gedaan. Om zich in hun ogen als een vrouw te manifesteren en om haar claim op hem te onderstrepen.'
'Dat kon ik wel zien,' beaamde ik op neutrale toon. Maar ik geloofde hem niet. Ik vermoedde dat er zojuist iets was gebeurd dat buiten zijn plannen voor Elliania en Plicht lag. Dit maakte het voor mij des te dringender om te achterhalen wat zijn ware bedoeling was.
De rest van de avond was betrekkelijk saai. Eten, drinken en naar Buiteneilandse barden luisteren haalden het niet bij de machtsstrijd die ik zojuist had gadegeslagen. Ik haalde een vleespastei en een grote beker bier en trok me terug in een rustige hoek. Ik deed alsof ik opging in mijn eten en drinken, maar gaf ondertussen Chade alles door wat ik had meegemaakt.
Dit gaat sneller dan ik had durven hopen, antwoordde hij me, eveneens via het Vermogen. *En toch heb ik een zeker wantrouwen. Wenst ze hem werkelijk als echtgenoot, of wilde ze alleen bewijzen wat ze had beweerd – dat niemand hem van haar kan afpakken? Hoopt ze misschien dat zijn begeerte hem zal aansporen om die draak voor haar te doden?*
Ik voelde me een beetje dom toen ik moest bekennen: *Nu pas heb ik me gerealiseerd dat iemand kan zeggen dat ze haar positie hier heeft verspeeld, als ze straks zijn bruid wordt en bij hem gaat wonen. Dat was een belediging die*

Lestra uitsprak: ze zou een 'mindere vrouw' in zijn moederhuis worden. Wat bedoelde ze precies?
Chade gaf zijn antwoord met merkbare tegenzin. *Ik geloof dat ze deze term ook gebruiken voor vrouwen die tijdens een overval zijn buit gemaakt, maar die als echtgenote en niet als slavin zijn meegenomen. Haar kinderen hebben geen clan. Het lijkt een beetje op bastaardschap.*
Waarom zou ze daarmee dan akkoord gaan? Waarom zou Peottre het toestaan? En als ze geen narkieza meer is, als ze meegaat naar de Hertenhorst en daar blijft, wat is dan ons voordeel bij dit huwelijk? Chade, het lijkt me allemaal erg onlogisch.
Er zijn hier nog veel te veel dingen die onduidelijk zijn. Ik bespeur zoiets als een ongeziene onderstroom in dit alles. Blijf op je hoede.
Dat deed ik, die lange avond en nog langere nacht. De zon bleef met een randje boven de horizon, zoals dat in die noordelijke gebieden gebeurt, dus eigenlijk was het meer een aanhoudende schemering dan een nacht. Toen voor het bruidspaar het moment was gekomen om zich terug te trekken, was het Plicht die kwam melden dat hij zijn gewone bed in de gezamenlijke ruimte zou gebruiken, 'opdat niemand kan beweren dat ik heb genomen wat ik nog niet heb verdiend'. Dat voegde een nieuw ongelukkig moment aan de dag toe, en ik zag Lestra – die een gezwollen lip had –

bedenkelijke blikken wisselen met haar vriendinnen. Het paar ging aan de voet van de trap uiteen. Elliania ging naar boven en Plicht liep naar Chade toe en nam naast hem plaats. Deze nacht zou hij in het moederhuis slapen, zoals het een keurig in de clan ingetrouwde man was toegestaan, maar hier beneden op een bedbank, niet boven bij Elliania. Zijn gardisten konden naar bed waar ze maar wilden, evenals de leden van Plichts coterie van Wijzen, mits hun partners een plekje buiten het moederhuis wisten te regelen. Ik zou graag naar Chade en de prins zijn gegaan voor overleg, maar dat zou een vreemde indruk wekken, wist ik. Het was beter om terug te keren naar mijn eigen logeeradres.

Ik was niet ver gekomen toen ik achter me knersende voetstappen op het grind hoorde. Ik keek om en zag dat het Web was. Naast hem wankelde een vermoeide Vlug. Zijn wangen waren erg rood en ik vermoedde dat hij veel te veel wijn had gedronken. Web knikte naar me en ik vertraagde mijn tred, zodat ze me even later hadden ingehaald. ‘Een hele ceremonie,’ merkte ik losjes op toen Web naast me liep.

‘Ja. Ik geloof dat de Buiteneilanders van mening zijn dat de prins nu met hun narkieza is getrouwd. Ik dacht eigenlijk dat het alleen de bedoeling was hun verloving nog eens te bevestigen voor de haard van haar moederhuis.’ Er klink een vragende ondertoon in de laatste zin.

‘Ik geloof dat zij geen verschil maken tussen paren die

trouwen en paren die aankondigen dat ze zúllen trouwen. Hier, waar eigendommen en kinderen aan de vrouw toebehoren, worden huwelijken vanuit een ander standpunt bekeken.'
Hij knikte langzaam. 'Geen vrouw hoeft zich ooit af te vragen of het kind echt van háár is,' stelde hij vast.
'Maakt het dan veel verschil of kinderen meer bij de vrouw dan bij de man horen?' vroeg Vlug nieuwsgierig. Zijn woorden klonken helder, maar wanneer hij praatte rook ik de wijn in zijn adem.
'Ik denk dat het van de man afhangt,' anrwoordde Web ernstig.
Daarna liepen we een poosje in stilte voort. Of ik het wilde of niet, mijn gedachten dwaalden af naar Netel en Mollie en Burrich en mij. Bij wie hóórde ze nu eigenlijk?
Terwijl we ons huisje naderden was het dorp om ons heen stil en uitgestorven. De mensen die niet bij de bruiloft van de narkieza aanwezig waren lagen allang in bed. Ik opende de deur voorzichtig. Bolle had alle rust die hij kon krijgen hard nodig, dus ik wilde hem niet wekken. Het beetje licht dat door de deuropening naar binnen viel toonde ons dat Raadsel naast Bolles bed op de grond lag. Hij deed een oog open en tastte naar het getrokken zwaard dat naast hem lag, maar toen hij zag wie we waren deed hij dat oog weer dicht en sliep verder.
Ik bleef roerloos bij de deur staan. Er was nog een andere

indringer in de hut, een die door Raadsel niet was opgemerkt. Groot en rond als een dikke kat, maar met de kop van een fret, zat hij op de tafel, met zijn harige gestreepte staart recht naar boven gestoken. Hij keek ons met ronde ogen aan van boven de homp kaas die hij tussen de klauwen van zijn voorpoten geklemd hield en waarin zijn tandafdrukken al duidelijk te zien waren.

'Wat is dat?' fluisterde ik naar Web.

'Ik geloof dat ze het een roofrat noemen, hoewel het duidelijk geen rat is. Nooit eerder zoiets gezien,' antwoordde hij even zacht.

De roofrat keek langs ons heen. Zijn volle aandacht was op Vlug gericht. De Wijsheidsuitwisseling tussen hen beiden streek als een fluistering langs mijn zintuigen. Er was een glimlach op Vlugs gezicht gekomen. Hij stapte naar voren en duwde Web en mij een eindje opzij om tussen ons door te kunnen. Ik stak mijn hand naar hem uit, maar voordat ik hem aanraakte viel Webs hand op Vlugs schouder. Hij rukte de jongen naar achteren en de beweging was zo abrupt dat de roofrat ervan schrok. Hardop zei Web tegen het schepsel: 'Pak die kaas en verdwijn.' Met de strengste stem die ik ooit van hem had gehoord richtte hij zich vervolgens tot Vlug. 'Wat was de bedoeling? Heb je dan niet één woord onthouden van wat ik heb geprobeerd je bij te brengen?'

Roofrat en kaas waren in een oogwenk verdwenen. Het dier

sprong door het open venster en verdween in een flits van gestreepte staart.
Vlug slaakte een kreet van teleurstelling en probeerde zich uit Webs greep los te rukken, maar de gedrongen man hield hem klemvast. De jongen was kwaad – vooral, denk ik, in reactie op Webs kwaadheid op hém. 'Ik heb hem alleen maar begroet! Hij voelde goed aan, vond ik. We zouden uitstekend met elkaar kunnen opschieten, wist ik. En ik wilde…'
'Je wilde hem hebben zoals een kind een kleurig speeltje op een kermis wil hebben!' zei Web streng. Er bestond geen enkele twijfel over de afkeuring in zijn stem. Toen liet hij Vlugs schouder los. 'Omdat hij sluw en snel en geraffineerd was. En even jong en stom als jij. En even nieuwsgierig. Dat hij reageerde op jouw reiken was niet omdat hij een partner zoekt, maar omdat hij nieuwsgierig naar je was. Dat is geen basis voor een Wijsheidsband. En je bent niet oud genoeg en niet rijp genoeg om naar een partner op zoek te zijn. Als je dit nog eens probeert, zal ik je straffen. Dan zal ik je straffen zoals we een kind straffen dat zichzelf of een vriendje in gevaar heeft gebracht.'
Raadsel was rechtop gaan zitten en hoorde de conversatie aan met zijn mond open van verbazing. Het was voor niemand een geheim dat zowel Vlug als Web lid was van de zogenaamde coterie van Wijzen van de prins. Ik huiverde even – bijna had ik daarnet verraden dat ikzelf tot het Oude Bloed behoorde!

Zelfs Bolle had een slaperig oog geopend om de ruzie te volgen.
Vlug liet zich verontwaardigd op een stoel vallen. ‘Gevaar,’ mopperde hij. ‘Hoezo gevaar? Is het gevaarlijk, als ik eindelijk iemand zou vinden die iets om me geeft?’
‘Een band met een wezen waar je helemaal niets van weet? Dat thuis misschien een maatje en jongen heeft? Had je hem willen meenemen, of was je van plan op dit eiland te blijven wanneer wij vertrekken? Wat eet hij? Hoe vaak? Blijf je zijn hele leven hier of haal je hem bij al zijn soortgenoten weg en veroordeel je hem tot een leven zonder maatje en jongen? Je hebt geen seconde over hém nagedacht, Vlug, of over iets anders dan dit ene moment. Je bent als een dronkeman die voor één nacht die leuke meid in bed wil krijgen, zonder zich om de dag van morgen te bekommeren. Maar dat is een gedrag waarvoor ik geen excuus ken. En *niemand* van het echte Oude Bloed.’
Vlug keek hem woedend aan. Raadsel sprak argeloos in de gespannen stilte. ‘Ik wist niet dat Wijzen regels hadden voor het omgaan met dieren. Ik dacht dat ze met elk wezen een band konden aangaan, voor een uur of voor een jaar.’
‘Dat is een misvatting,’ antwoordde Web ernstig, ‘die veel voorkomt bij mensen die niet van het Oude Bloed zijn. Zulke opvattingen ontstaan wanneer onze mensen hun gewoonten ongezien en geheim moeten houden. Dan ontstaat het

onjuiste beeld dat wij dieren gebruiken naar ons goeddunkt, en ze dan lozen. Zo is het voor de mensen gemakkelijker te geloven dat we een beer gebruiken om een familie uit te moorden, of een wolf om een kudde schapen te doden. Maar de Wijsheidsband is geen relatie die een mens de macht geeft over een dier. De band is een verbintenis die is gebaseerd op wederzijds respect, en die levenslang voortduurt. Begrijp je dat, Vlug?'

'Ik bedoelde niets kwaads,' antwoordde hij stijfjes. Er klonk geen verontschuldiging of berouw in zijn stem.

'Dat geldt ook voor een kind dat met vuur speelt en het hele huis in de fik steekt. Geen kwaad *bedoelen* is niet genoeg, Vlug. Als je tot het Oude Bloed wilt behoren, moet je onze regels en gewoonten *altijd* in acht nemen, niet alleen wanneer het je uitkomt.'

'En als ik dat niet doe?' vroeg Vlug mokkend.

'Noem jezelf dan een Bonte, want dat is wat je dan bént.' Web haalde diep adem en blies de lucht toen langzaam uit. 'Of een paria,' zei hij zacht. Ik voelde dat hij zijn best deed om bij die laatste woorden niet mijn kant op te kijken. 'En waarom iemand buiten de gemeenschap van zijn soortgenoten zou willen blijven, dat ontgaat me.'

Hoofdstuk 11

Wuislington

De mate waarin de vrouwen aan hun land gehecht zijn is opmerkelijk. Vaak verwijzen ze naar het verhaal dat de eilanden zijn vervaardigd uit Eda's eigen vlees en beenderen. Alle land behoort aan de vrouwen van de clan. De mannen die in de clan geboren zijn mogen helpen bij het bewerken van het land en het binnenhalen van de oogst, maar de vrouwen bepalen de verdeling van die oogst en beslissen welke gewassen worden gezaaid, en waar, en in welke verhoudingen. Het is niet slechts een kwestie van eigendom, maar tevens een manier om Eda te eren.
Mannen kunnen overal begraven worden. Meestal worden ze aan de zee gegeven. Alle vrouwen dienen echter in de grond van hun clan begraven te worden.

Deze graven worden zeven jaar verzorgd. In die periode laten ze de begraafplaats braak liggen. Daarna wordt de aarde omgeploegd. De eerste oogst van deze nieuwe akker wordt tijdens een speciaal feestmaal geserveerd.

Terwijl Buiteneilandse mannen van nature reizigers zijn en vaak jarenlang van huis zijn, blijven de vrouwen gewoonlijk dicht in de buurt van hun geboortegrond. Na hun huwelijk worden hun echtgenoten geacht bij hen in te trekken. Wanneer een Buiteneilandse vrouw ergens buiten haar clangebied sterft, worden grote inspanningen geleverd om haar naar haar geboortegrond terug te brengen. Een andere houding zou voor haar clan gelden als schande en heiligschennis. Clans zijn zelfs bereid tot oorlog over te gaan om het lijk van een vrouw naar haar geboortegrond te brengen.

'Verslag van een reis door een barbaars land', door klerk Fedwren.

We waren in Wuislington twaalf dagen lang te gast in het

moederhuis van de narkieza. Het was een merkwaardige gastvrijheid die ze ons aanboden. Chade en prins Plicht kregen slaapbanken toegewezen op de begane grond van het gebouw. De coterie van Wijzen en de garde moesten buiten de muren overnachten. Bolle en ik bleven in onze hut, waar we Vlug en Raadsel vaak op bezoek kregen. Elke dag stuurde Chade twee gardisten naar het dorp om voedsel te kopen. Een deel daarvan brachten ze naar ons, een deel naar de garde en de rest naar het moederhuis. De indruk te vestigen dat we afhankelijk waren van de goedgeefsheid van het moederhuis zou zijn opgevat als een teken van zwakte en slechte planning. Ik wist dat dit hier de gewoonte was, maar nadat wij hen zo royaal hadden onthaald in de Hertenhorst vond ik het niettemin een vrekkige manier van doen.

Er zaten goede kanten aan ons langdurige verblijf. Bolle begon op te knappen. Hij hoestte nog steeds en werd bij het lopen snel kortademig, maar zijn slaap werd rustiger, hij kreeg belangstelling voor zijn omgeving, at en dronk, en kreeg zelfs iets van zijn goede humeur terug. Zelf was ik nog steeds de gebeten hond. Ik had hem immers gedwongen per schip hierheen te komen en straks weer per schip te moeten vertrekken. Elke poging mijnerzijds om over andere dingen te praten mislukte. Hij begon steeds weer over de steen des aanstoots. Soms leek het me gemakkelijker maar helemaal niets tegen hem te zeggen, want zijn verontwaardiging over

mijn gedrag smeulde in hem voort. Ik vond het heel vervelend dat onze verhouding zo was verslechterd, nadat ik zo mijn best had gedaan om zijn vertrouwen te winnen. Toen ik iets van die aard opmerkte tegen Chade, tijdens een van onze korte ontmoetingen, deed hij het af als iets noodzakelijks. 'Het zou erger zijn als hij Plicht de schuld gaf, snap je. In dit opzicht moet jij de klappen maar opvangen, Fitz.' Ik wist dat hij gelijk had, maar zijn woorden troostten me niet.

Raadsel bracht vele uren bij Bolle door, meestal wanneer Chade het nodig vond dat ik Plicht onopvallend in het oog hield. Web en Vlug kwamen vaak op bezoek in onze hut. Vlug leek getemd door Webs verwijten. Zowel Web als ik werd door hem met meer respect behandeld. Ik hield de jongen bezig met dagelijkse lessen en eiste dat hij zijn vaardigheden met de boog op peil hield. Ook oefenden we te zwaard met elkaar. Bolle kwam dan naar buiten en bekeek onze schijngevechten op de omheinde weide voor de schapen. Hij juichte altijd voor Vlug en brulde van genoegen wanneer het de jongen lukte me met zijn houten oefenzwaard te raken. Ik moet bekennen dat die toejuichingen mijn gevoelens even pijnlijk kwetsten als Vlugs rake slagen zélf. Het ging mij namelijk vooral om het op scherpte houden van mijn eigen vaardigheden. Het onderwijzen van de jongen gaf me niet alleen een excuus om te oefenen, maar ook om de Buiteneilanders te demonstreren wat ik kon. Niet dat ze zich

verzamelden om toe te kijken, maar ik zag vaak jongens die ons van een afstandje in het oog hielden. Als ze spioneerden, wisten ze nu dat ik geen gemakkelijke prooi zou zijn. Ik geloofde namelijk niet dat hun belangstelling zo maar onschuldige nieuwsgierigheid was.

Ik voelde me daar voortdurend in de gaten gehouden. Waarheen ik ook ging, altijd zag ik iemand quasi-nonchalant in mijn buurt rondhangen. Ik had geen enkele jongen of oude vrouw concreet kunnen aanwijzen als spion, maar voelde continu blikken in mijn rug prikken. Ook voelde ik een zeker gevaar voor Bolle. Dat zag ik in de blikken die hem werden toegeworpen wanneer hij buiten de deur kwam en in de reacties van de mensen die we onderweg tegenkwamen. Ze deinsden voor hem achteruit alsof hij een besmettelijke ziekte had en staarden ons na als was hij een kalf met twee koppen. Zelfs Bolle scheen er zich van bewust te zijn. Ik merkte dat hij onbewust probeerde zijn Vermogen te gebruiken om minder opvallend te zijn. Niet op de brute manier van 'je ziet me niet!' waarmee hij me ooit bijna had geveld, maar meer als een voortdurende uitstraling die zijn onbelangrijkheid moest accentueren. Ik borg die observatie weg als een punt dat met Chade besproken moest worden.

Mijn oude mentor en ik hadden maar weinig privé-tijd samen. De boodschappen die ik via het Vermogen met hem wisselde waren beknopt. We hadden allemaal het gevoel dat hij zijn

Vermogenskrachten vooral moest reserveren ten nutte van Plicht. Als Zwartwater toch al had geconcludeerd dat ik Plichts lijfwacht was, zo had Chade besloten, dan kon het voor mij geen kwaad die rol iets openlijker te vervullen. 'Zo lang hij maar niet merkt dat je meer dan dat bent,' had Chade me gemaand.

En zo probeerde ik de prins onopvallend in het oog te houden en te bewaken. Plicht klaagde nooit, maar ik denk dat mijn constante glurende aanwezigheid hem niet erg beviel. De rest van de nederzetting scheen hem en Elliania nu als een getrouwd stel te beschouwen. Er werd geen poging gedaan een chaperon of chaperonne in hun buurt te houden. Alleen Peottres aanwezigheid – zo subtiel als een levensgroot standbeeld – herinnerde eraan dat sommigen in de familie van de narkieza haar relatie met de prins kuis wilden houden tot Plicht ook het laatste deel van de afspraken was nagekomen. Ik geloof dat Peottre en ik elkaar even vaak in het oog hielden als onze beschermelingen. Op een merkwaardige manier werden we een soort partners van elkaar.

Ik ontdekte in die tijd een van de redenen waarom de narkieza zo hoog in aanzien stond bij alle clans, niet alleen Narwal. In deze cultuur waren vrouwen de eigenaars van het land en alle opbrengsten. Ik had aangenomen dat de rijkdom van Wuislington vooral uit schapen bestond, maar toen ik met

Plicht en Elliania was meegegaan op een van hun tochtjes door het rotsachtige heuvelland kwam ik tot een andere conclusie. Ze hadden de top van een heuvelrug bereikt, met Peottre op discrete afstand en ikzelf daar weer een eindje achter. Toen ook ik de top bereikte en naar de vallei in de diepte keek viel mijn mond open van verbazing.
Ik zag drie meertjes in die vallei en twee ervan dampten, zelfs op deze warme zomerdag. Het groen eromheen was weelderig, zoals ook de gewassen die als op een speelbord van strak afgetekende velden en akkers het hele dal bedekten. Terwijl ik het gezelschap naar beneden volgde, dieper de vallei in, nam de koele wind steeds verder af en liep ik de koesterende warmte van een minerale vochtigheid binnen. Rotsblokken en stenen waren uit de aarde van de akkers verwijderd en vormden nu keurige grenslijnen tussen de velden. Niet alleen groeiden normale gewassen sneller en beter in deze warme vallei, ook zag ik bomen en planten die ik zo hoog noordelijk nooit zou hebben verwacht. Ik begreep dat we hier, binnen de barre Buiteneilanden, een oase van zachte warmte en overvloed voor ons zagen. Geen wonder dat het winnen van de narkieza als een hoofdprijs werd gezien. Een alliantie met iemand die déze voedselproductie controleerde moest in een zo schraal bedeelde natie wel buitengewoon waardevol zijn.
Toch moest ik tevens constateren dat veel van die akkers

braak lagen, ook nu het zomer was, en dat het aantal arbeiders naar verhouding gering was. Er waren meer vrouwen en meisjes dan mannen en jongens, en onder die mannen zag ik weinig volwassenen in de bloei van hun jaren. Het bleef een raadsel voor mij: waarom waren hier niet meer mannen van ándere clans aanwezig om de vrouwen het hof te maken en dit rijke eiland van kinderen te voorzien?

Op een vroege avond reden Plicht en Elliania op hun twee pony's – de kleine, magere dieren die op dit eiland voor allerlei taken werden gebruikt. Het parcours bestond uit een stenige weide op de zacht glooiende helling aan de voet van een echte heuvel. De geïmproviseerde hindernissen bestonden uit twijgen die op stenen links en rechts waren gelegd. Het verbaasde me hoe hoog deze kleine pony's konden springen – mits je ze kon prikkelen om dat te doen. Schapen hadden het gras van de weide kort gegraasd en laag struikgewas omringde het parcours. De hemel was een donkerblauwe koepel boven ons hoofd, waarin zich spoedig de eerste lichtpunten van de sterren zouden vertonen. Ze reden zonder zadel, en Plicht was al twee keer van zijn schrale en koppige paardje gevallen in zijn poging om zijn drieste gezellin bij te houden. Het meisje amuseerde zich kostelijk. Ze zat schrijlings op haar pony en haar gele rok golfde en bloesemde om haar benen. Vanaf de knie naar beneden waren haar benen bloot, en zelfs haar voeten. Ze had

een blos op haar wangen, haar haren wuifden wild, maar ze gaf nergens iets om – als ze maar kon bewijzen dat ze de prins in deze vaardigheid kon overtreffen. De eerste keer dat hij viel was Elliania doorgereden. We hadden allen haar spottende lach gehoord. De tweede keer was ze waarachtig een eindje teruggereden om te kijken of hij zich had bezeerd, en Peottre had het recalcitrante dier gevangen en teruggebracht. Ik lette vooral op de prins. Ik was trots op zijn goedmoedige reactie op beide valpartijen.

Deze pony's zijn mager en knokig als kalveren. Wanneer ze je zijwaarts proberen af te werpen kun je je beter laten vallen dan je daartegen te verzetten.

Maar Elliania schijnt het bést te kunnen! repliceerde ik plagend. Toen ik de blik zag die hij me toewierp vervolgde ik haastig: *Het is inderdaad moeilijk, zo te zien. Ik denk dat ze je vasthoudendheid bewondert.*

Ik denk dat ze mijn blauwe plekken bewondert, het krengetje. Ik meende een ondertoon van vertedering in dat epitheton te horen. Het verraste me. Als om me van die constatering af te leiden zei de prins opeens: *Fitz, kijk eens naar links en zeg me of je tussen de rotsen achter dat struikgewas iemand ziet.*

Ik draaide mijn ogen die kant op, niet mijn hoofd. Er zat daar iets weggedoken. Ik wist niet of het een mens was of een groot dier. De prins klom weer op zijn pony en probeerde

stand te houden toen het dier weer een serie wilde bokkensprongen over de weide inzette. Het paardje begon zichtbaar genoeg te krijgen van het spel, maar Elliania's vrolijke gelach was een beloning voor Plichts dappere pogingen om niet te worden afgeworpen. Het lukte hem over de hindernis te springen die hem de vorige keer fataal was geweest en dat begroette ze met een halve revérence. Haar blijdschap om het spektakel leek me oprecht en een snelle blik op Peottre leerde me dat zelfs zijn zure gezicht een onwillige glimlach vertoonde. Ik voegde mijn gelach bij het hunne en liep dichter naar hen toe.

Rij die kant op en laat je daar vallen. En zorg dat de pony dan in de richting van die rotsblokken vlucht.

Zijn Vermogensreactie drukte weerzin uit, maar hij deed wat ik hem had gevraagd. En toen de pony wegrende schoot ik op volle snelheid achter hem aan, zogenaamd om hem te vangen, maar in feite om hem nog iets verder weg te jagen. Samen verrasten we op die manier een vrouw die daar verscholen had gezeten. Ze was helemaal in bruine en mosgroene tinten gekleed. Ze vluchtte weg – ze deed geen poging om iets anders te veinzen – en ik herkende niet alleen hoe ze zich bewoog, maar ook een vaag geurtje dat ze verspreide. Ik had een aanvechting om achter haar aan te gaan, maar beheerste me. In plaats daarvan gaf ik mijn nieuwe informatie via het Vermogen door aan Plicht en Chade.

Dat was Henja! Die in de Hertenhorst zogenaamd de bediende van de narkieza was. Ze is op dit eiland en bespioneert ons.

Van geen van beiden kreeg ik een andere reactie dan een golf van angst.

Ik was opzettelijk onbeholpen bij het vangen van de pony. Ten slotte kwam Peottre me helpen. 'We hebben die oude vrouw flink laten schrikken,' merkte ik op toen ik de pony zijn kant op jaagde.

Hij greep het recalcitrante dier bij de manen en keek toen naar de hemel. Hij ontweek mijn blik. 'Het wordt donker. We boffen dat de prins niet ongelukkig terecht is gekomen. Dan had hij zich ernstig kunnen verwonden.' En tot onze beschermelingen: 'We moeten naar huis. De pony's zijn moe van het springen en het begint donker te worden.'

Ik vroeg me af of hij had geprobeerd me te waarschuwen voor een ernstiger gevaar voor de prins dan de val van een pony. Ik liep weer naar hem toe. 'Denkt u dat die oude vrouw zich wel kan redden? Ze leek me erg bang. Wat dééd ze daar eigenlijk tussen die rotsen, vraag ik me af.'

Zijn gezicht stond onbewogen en zijn stem klonk effen toen hij antwoordde: 'Wat aanmaakhout zoeken, denk ik. Of kruiden, of wortels. Ik denk niet dat we ons zorgen hoeven te maken over haar.' En met stemverheffing: 'Elliania, de speeltijd is om. We moeten terug naar het moederhuis.'

Ik zag Elliania's gezicht toen je Henja op de loop jaagde. De narkieza was verbaasd. En nu is ze bang.
Het bruuske knikje waarmee ze op Peottres aansporing reageerde bevestigde de opinie van de prins. Ze liet zich onmiddellijk van de rug van haar paardje glijden, maakte zijn lichte halster los, trok het over zijn hoofd en stuurde hem de helling op. Peottre deed hetzelfde met de pony waarop de prins had gereden en even later liep ik met het gezelschap mee terug naar het moederhuis. Elliania en Plicht liepen voorop en de stilte tussen hen beiden contrasteerde triest met hun blijdschap van daarstraks. Ik leefde met Plicht mee. Ik had het gevoel dat hij van dit Buiteneilandse meisje kon gaan houden, maar telkens wanneer ze dichter tot elkaar leken te komen was er die verdomde politiek of een staatszaak die weer tussenbeide kwam. Het was een gedachte die me opeens zó ergerde, dat ik onbesuisd sprak.
'Dat was Henja, meen ik. De vrouw die zich daar achter de struiken verborgen hield. Ze was een van de bedienden van de narkieza toen ze in de Hertenhorst op bezoek was, als ik me niet vergis.'
Ik bewonderde de man om zijn koelbloedigheid. Hoewel hij niet mijn kant op keek, bleef zijn stem effen. 'Dat betwijfel ik. Ze heeft onze dienst al verlaten voordat we uit Hertenhorst vertrokken. We meenden allebei dat ze in de Zes Hertogdommen misschien gelukkiger zou zijn, dus we

hebben haar met genoegen laten gaan.'
'Misschien is ze op eigen gelegenheid naar Wuislington teruggekeerd? Misschien heeft ze heimwee gekregen.'
'Dit is niet haar huis – ze is niet van ons moederhuis,' liet Peottre me op resolute toon weten.
'Vreemd.' Ik was eenmaal begonnen en besloot nu ook meedogenloos te zijn. Tenslotte was ik slechts een gardist. Van mij werd geen tact verwacht, hoogstens wat nieuwsgierigheid. 'Ik dacht dat in dit land alles draaide om de familie van moeders kant. Dus ik dacht dat bedienden van de narkieza ook uit haar moeders familie zouden zijn.'
'Gewoonlijk wel, ja.' De tegenzin in Peottres stem werd steeds duidelijker. 'Maar toen we uitzeilden kon geen vrouw van haar clan worden gemist. Dus toen hebben we haar in dienst genomen.'
'Aha.' Ik haalde mijn schouders op. 'Ik heb me ook afgevraagd waarom Elliania's moeder en zusters hier nu niet voor haar zorgen. Zijn ze dood?'
Hij rilde alsof ik hem met een pijl had geraakt. 'Nee. Dat niet.' Er kwam bitterheid in zijn stem. 'Wel haar twee oudere broers. Ze zijn gesneuveld in de oorlog van Kebal Rauwbrood. Haar moeder en haar jongere zuster leven nog, maar ze worden ergens… opgehouden, wegens een belangrijke kwestie. Als ze nu bij haar hadden kunnen zijn, zouden ze zeker aanwezig zijn geweest.'

‘Ja, dat geloof ik graag,’ zei ik doodleuk. Ik was ervan overtuigd dat hij geen woord had gelogen, maar ook dat ik niet de volle waarheid had gehoord.

Later die avond, toen Bolle diep in slaap was, gaf ik dit via het Vermogen door aan Chade. Ik probeerde mijn gedachtewisseling met de oude man gescheiden te houden van mijn Vermogensband met de prins. Van hem bespeurde ik dat hij in een rusteloze slaap was. De onderliggende gevoelens – de jongen was gefrustreerd en ongeduldig – werkten me op mijn zenuwen. Ik probeerde me van die emoties los te rukken toen ik Chade doorgaf wat er tussen Peottre en mij was voorgevallen. Chade ergerde zich over de onverbloemdheid van mijn optreden, maar was bijzonder nieuwsgierig naar zijn reacties.

Er is hier sprake van een intrige binnen de intrige, zoals in een van die houten puzzelballen van de nar. Ik weet zeker dat hij en de narkieza samen een eigen agenda hebben en dat niet iedereen in haar moederhuis daar iets van weet. Sommigen wel. Zoals Almata. En Elliania’s grootmoeder is het verteld, al schijnt ze de relevantie ervan niet te kunnen onthouden. Lestra en haar moeder – dat intrigeert me. Lestra zal narkieza worden als Elliania naar de Hertenhorst vertrekt om met Plicht te trouwen. Toch schijnt ze met Elliania te willen concurreren om Plichts aandacht. Haar moeder moedigt dat aan, vermoed

ik. Begrijpt ze misschien dat het verhevener is koningin van de Zes Hertogdommen te worden dan de titel van narkieza van Elliania af te pakken? Ik denk dat Lestra en haar moeder geen groot belang hechten aan het feit dat Elliania de kop van de draak opeist. Ik heb het idee dat zowel Elliania als Peottre zich zorgen zou moeten maken over Lestra's ambities, maar ze lijken er onverschillig voor – alsof ze met hun gedachten elders zijn. Wel jaagt Elliania Lestra weg wanneer deze té provocerend wordt om het te kunnen negeren.

Zoals tijdens die vechtpartij op de avond voor het huwelijk?

Verloving, Fitz. Verloving. Wij erkennen deze ceremonie niet als een echt huwelijk. De prins moet thuis trouwen, in de Hertenhorst, en het huwelijk moet geconsumeerd worden. Maar nee, niet alleen die ene ruzie. Lestra heeft ook naderhand nog verschillende toenaderingspogingen tot de prins gedaan, vooral wanneer de narkieza uit de buurt was.

Weet Elliania dat?

Hoe zou dat kunnen?

Ik vraag me af wat ze zou doen als ze het wist.

Dat wil ik niet uitproberen. De situatie is nú al ingewikkeld genoeg. Misschien is het slechts een kwestie van rivaliteit tussen nichtjes. Ik zou Henja's rol in dit alles graag beter

begrijpen. Is ze alleen maar een getikte oude vrouw? Of steekt er meer achter? Weet je zeker dat zij het was?
Heel zeker. Niet alleen mijn ogen hadden dit bevestigd, maar ook – al zou ik dat Chade niet vertellen – mijn neusgaten. Ik had nog genoeg van de wolf in me om me niet in haar geur te kunnen vergissen.
Chade was vermoeid geworden door onze gedachtewisseling en ik gaf hem de gelegenheid om te gaan rusten. Ik controleerde of de deur was vergrendeld en deed toen met tegenzin ook de vensterluiken dicht. Ik hield er niet van in afgesloten ruimten te slapen. Ik sliep altijd beter wanneer ik frisse lucht op mijn gezicht kon voelen, maar nu ik eerder die dag Henja had gezien wilde ik niemand de kans geven me aan te vallen.
Dat was mijn gemoedstoestand toen ik me opmaakte om te gaan slapen. En de volgende morgen probeerde ik diezelfde gemoedstoestand verantwoordelijk te stellen voor mijn nachtmerries. Maar eigenlijk was het niet fair om mijn dromen zo te noemen. Er was niets afschuwelijks in, alleen wat onbehagen, en daarnaast een levendigheid die niet uit het Vermogen kwam, maar uit iets anders. Ik droomde van de nar zoals hij vroeger was geweest – niet heer Gouden, maar een bleke, tengere jongen met kleurloze ogen. In die gedaante ging hij achter Meisje-op-de-Draak op die draak zitten, waarna ze allemaal samen naar de blauwe hemel opstegen.

Maar toen werd hij opeens heer Gouden, en terwijl hij zich door de lucht bewoog, achter het uitgehouwen, zielloze meisje dat deel uitmaakte van het drakenbeeld dat hij tot bewustzijn en leven had opgewekt, fladderde er een zwart-en-wit gestreepte mantel achter hem aan. Zijn haren waren sluik en strak naar achteren getrokken en tot een krijgersvlecht gebonden. Zijn gezichtsuitdrukking was zo strak en streng dat hij even zielloos leek als het meisje van wie hij het middel omklemd hield. Zijn handen waren onbedekt, zag ik tot mijn verbazing. Het was lang geleden dat ik hem iets had zien doen zónder dat hij zijn handschoenen droeg. Steeds hoger rezen ze hemelwaarts, en nog hoger, tot hij opeens zijn arm uitstak en met een dunne, spitse vinger naar iets wees, waarna het meisje de draak met haar knieën die kant op stuurde. Toen werden ze door wolken omhuld en vlogen ze een dichte nevel binnen. En ik schrok op uit mijn slaap en merkte dat ik mijn vingers verkrampt tegen de bleke vlekken gedrukt hield die de nar lang geleden in mijn ene pols had achtergelaten. Ik ging verliggen, maar het lukte me niet volledig wakker te worden. Toen trok ik mijn deken dichter om me heen en gaf me weer over aan de slaap.

En kwam terecht in een Vermogensdroom en was getuige van een onthutsende scène. Netel zat op een grazige helling met Tintaglia te praten. Ik wist dat het een droom was van Netels eigen makelij, want nooit had ik in het echt bloemen gezien

die zo uitbundig bloeiden en zo gelijkmatig over een grasveld verdeeld waren. Het deed me denken aan een zorgvuldig ontworpen tapijt. De draak zelf was zo groot als een paard en lag op een welhaast onbedreigende manier op het gras uitgestrekt. Ik stapte de droom binnen. Netels rug was kaarsrecht en haar stem klonk bijna frêle toen ze de draak vroeg: 'En wat heeft dat alles met *mij* te maken?'

In een zwijgend terzijde richtte ze zich tot mij. *Waar bleef je zo lang? Heb je niet gevoeld dat ik je ontbood?*

'Dat kan ik verstaan, hoor,' deelde Tintaglia haar kalm mee. 'En hij heeft niet gehoord dat je hem ontbood, omdat ik niet *wilde* dat hij het hoorde. Dus je begrijpt wel dat je akelig alléén bent, als ik dat nodig vind.' Toen richtte de draak haar kille blik plotseling op mij. Alle schoonheid was uit haar slangenogen gevloden; het waren nog slechts juwelen die tolden van woede. 'Een feit dat ook jou niet is ontgaan, mag ik aannemen.'

'Wat wil je van me?' vroeg ik de draak.

'Je weet wat ik wil. Ik wil horen wat je weet van een zwarte draak. Is hij echt? Is er nog een andere draak op de wereld, een volwassen, ongedeerde draak?'

'Ik weet het niet,' antwoordde ik naar waarheid. Ik voelde hoe haar geest aan de mijne plukte om achter mijn woorden te kijken om te zien of ik iets verborgen hield. Het was alsof je de kille pootjes van een rat over je heen voelde trippelen

tijdens een nacht in een gevangeniscel. Toen maakte ze zich meester van die beeldspraak en probeerde het gevoel te versterken en tegen me te gebruiken. Ik trok mijn afweermuren hoger op. Helaas betekende dit dat ook Netel aan de buitenkant bleef. Allebei werden ze gereduceerd tot een schaduw van buitenaf op zoiets als een wuivend gordijn om me heen.

Tintaglia sprak tegen me. Haar stem klonk als een gefluister van het noodlot. 'Aanvaard dat jouw soort mijn soort zal dienen. Dat is de natuurlijke orde der dingen. Dien me hierin en ik zal ervoor zorgen dat jij en de jouwen voorspoed zullen kennen. Weersta me, en jij en de jouwen zullen worden weggevaagd.' De gedaante van de draak werd opeens veel groter en torende boven Netel uit. 'Of verslonden,' suggereerde ze gemeen.

Ik voelde een onbestemde angst. Kennelijk associeerde de draak Netel met mij, op een fundamenteel niveau. Alleen omdat ze me altijd slechts via mijn dochter had kunnen bereiken? Of voelde ze aan dat we familie van elkaar waren? En maakte het iets uit? Mijn dochter was in gevaar. En dat was mijn schuld. Wederom. En ik had geen idee hoe ik haar zou kunnen beschermen.

Het werd irrelevant. Even tevoren had het bloemenpatroon op de weide me aan een tapijt doen denken, en nu stond Netel abrupt op, greep haar droom beet en schudde hem uit –

inderdaad als een tapijt – om er stof af te wapperen. En de draak fladderde weg en verdween buitelend en draaiend in het niets. En in dat niets stond Netel voor me. Ze vouwde haar droom op en stopte hem in een zak van haar schort. Ik wist niet meer wie of wat of waar ik was in haar droom, maar ze stuurde me woorden toe. *Je zult moeten leren je schrap te zetten en haar weg te jagen, in plaats van je in elkaar te rollen als een bal, en je te verstoppen. Vergeet niet, Schaduw Wolf, dat je een wólf bent. Geen muis. Dacht ik tot nu toe, tenminste.* En ze begon te vervagen.

Wacht! Het was de prins. Hij gebruikte zijn Vermogen op een wanhopige, maar vastberaden manier. Op een wijze die ik niet snapte wist hij haar vast te pakken en bij zich te houden. *Wie ben je?*

Netels geschoktheid ging als een golf door me heen. Ze verzette zich even, maar toen hij zijn greep wist te handhaven snauwde ze: *Wie ik ben? Wie ben jij dan wel, dat je hier zo grof naar binnen dringt? Laat me los.*

Plicht reageerde niet best op haar verwijt. *Wie ik ben? Ik ben de prins van alle zes de hertogdommen. Ik ga waar ik wil.*

Heel even was ze sprakeloos. *Jij bent de prins?* vroeg ze toen. Haar ongeloof was even evident als haar minachting.

Jawel. Hou nu op mijn tijd te verspillen en zeg me wie je bent! Ik trok een grimas bij het horen van de arrogantie in zijn stem. Er ontstond een akelige stilte om me heen, maar

toen reageerde Netel precies zoals ik had verwacht.
Aha. Wel, natuurlijk zal ik je dat zeggen. Vooral omdat je het zo netjes vraagt, prins Onbeschoft. Ik ben koningin Maak-dat-de-kat-wijs van de Zeven Mesthopen. En je mag dan gaan 'waar je wilt', maar wanneer dat 'waar' mijn domein is, wil ik dat je weg blijft. Schaduw Wolf, kun je niet wat kritischer zijn in de omgang met je vrienden?
Ik zag wat ze had gedaan. Tijdens de korte stilte had ze precies begrepen hoe hij zich aan haar had bevestigd. En nu schudde ze hem moeiteloos van zich af. En verdween.
Ik schrok wakker en voelde me alsof ik een regen van kiezelstenen was ontvlucht – zo tastbaar was haar minachting geweest. Verscheurd door ontzag voor mijn dochter en angst voor de draak, probeerde ik mijn zelfbeheersing te hervinden. Ik moest nadenken over wat me te doen stond, maar in plaats daarvan drong Chade zich mijn geest binnen.
We moeten met elkaar praten. Privé. Zijn Vermogen trilde van opwinding.
Privé? Weet u wel wat dat woord betékent? Waarom had hij me uitgerekend déze nacht moeten bespioneren?
Helemaal niet privé! Mijn prins was woedend op ons beiden en mengde zich ruw in ons Vermogenscontact. *Wie is ze? Hoe lang is dit al gaande? Ik eis het te weten. Hoe durf je iemand anders met het Vermogen op te leiden en haar hele bestaan voor mij verborgen te houden?*

Ga weer slapen! Bolles luidruchtige Vermogensgebruik was iets dat zich tussen een kreun en een bevel in bevond. *Ga slapen en hou op met dat geschreeuw. Het was gewoon Netel. En haar draak. Ga weer slapen.*

Iedereen weet ervan, alleen ik niet? Dat is onduldbaar! De woede en frustratie in Plichts Vermogensgebruik getuigden ervan dat hij zich verraden voelde. Hij was iemand die zojuist had ontdekt dat een geheim voor hem verborgen was gehouden. *Ik eis te weten wie ze is. Nu meteen.*

Ik schermde mijn gedachten strak af en bad in stilte. Ik wist dat het me niets zou helpen.

Chade? De prins dwong hem tot een antwoord.

Ik weet het niet, mijn heer. De oude man loog overtuigend en zonder wroeging. Ik vervloekte hem, maar bewonderde hem ook.

FitzChevalric?

Iemand bij zijn ware naam noemen – daar schuilt magie in, zegt men. Ik geloof dat het waar is. Ik rilde even en smeekte toen: *Noem me niet zo. Niet hier, niet nu. Het kan zijn dat de draak meeluistert.* Niet van de draak vreesde ik dit, maar van mijn dochter. Al te veel stukjes van de waarheid vielen in haar handen.

Zeg het me, Tom.

Niet op deze manier. Als we hierover moeten praten, dan alleen van stem tot oor. Iets verderop draaide Bolle zich

kreunend om onder zijn dekens.
Kom dan nu bij me. De stem van de prins klonk grimmig.
Dat is niet verstandig, waarschuwde Chade ons beiden. *Laat het wachten tot morgenvroeg, mijn prins. Het heeft geen zin allerlei vragen op te roepen door midden in de nacht iemand van je garde te ontbieden.*
Nee. Nu. Het écht onverstandige was het feit dat jullie beiden me onwetend hebben gehouden met betrekking tot deze Netel. Ik wil weten wat er achter mijn rug om gebeurt, en waarom. Het was alsof ik in het moederhuis was en naast de bedbanken vlak bij hem stond. Ik voelde hoe zijn woede de kilte van zijn blote borst verdreef toen hij zijn dekens opzij duwde, ik voelde hoe verontwaardigd hij zijn voeten in zijn schoenen wrong.
Geef me dan wat tijd om me aan te kleden, vroeg Chade vermoeid.
Nee. Blijf waar u bent, raadsheer Chade. U wist immers van niets? Dan heeft het ook geen zin om de moeite te nemen mij te ontmoeten. Ik zal hierover alleen met Fitz… alleen met Tom spreken. Zijn kwaadheid was nu echt ziedend, maar hij had nog steeds mijn naam niet genoemd. In een hoekje van mijn geest bewonderde ik dat blijk van zelfbeheersing. Een groter deel van mijn geest hield zich inmiddels bezig met een waar dilemma. Dit was mijn prins. Hij was woedend op mij. Vanuit zijn gezichtspunt gezien was

dat gerechtigd. Hoe moest ik op zijn vragen reageren? In welke rol moest ik me vannacht manifesteren? Vriend, mentor, oom of onderdaan? Ik bemerkte opeens dat Bolle rechtop in bed zat. Hij zag dat ik me aankleedde.
'Ik blijf maar even weg. Er zal je hier niets gebeuren,' stelde ik hem gerust, hoewel ik me afvroeg of het wel waar was.
Ik wil Bolle hier niet alleen laten, gaf ik de prins door. Ik hoopte dat het een mooi excuus zou blijken te zijn.
Breng hem dan mee. Het klonk als een barse opdracht.
'Wil je mee?'
'Ik heb hem gehoord,' antwoordde Bolle vermoeid. Hij zuchtte diep. 'Je brengt me altijd naar plaatsen waar ik niet heen wil,' klaagde hij, terwijl hij in het donker naar zijn kleren begon te zoeken.
Het leek alsof het wel een jaar duurde voordat hij gekleed was. Hij weigerde hooghartig elk aanbod mijnerzijds om hem te helpen. Ten slotte verlieten we samen het huisje en zochten ons een weg door het dorp. Het rare schemerlicht dat in deze zeer noordelijke landstreken voor de nacht moest doorgaan gaf alles om ons heen een grauwe aanblik. Het was echter op een vreemde manier rustgevend voor mijn ogen en na een poosje besefte ik hoe dat kwam: de gedempte kleuren herinnerden me aan de manier waarop Nachtogen de wereld had gezien tijdens de avonden en vroege ochtenden dat we samen op jacht waren geweest. Het was een lieflijk licht, een

licht waarin je niet werd afgeleid door kleuraccenten, zodat je zelfs de kleinste bewegingen van het wild kon waarnemen. Ik liep zo licht als de wind, maar Bolle slofte ontroostbaar naast me. Af en toe hoestte hij. Ik bracht mezelf in herinnering dat hij nog niet helemaal was genezen en dat ik dus geduld moest hebben met zijn slome tred.

Hoog in de lucht zag ik kleine vleermuizen vliegen. Ook zag ik een roofrat uit een omgevallen regenton wegglippen naar een deuropening. Zou het dezelfde zijn als die waarmee Vlug had geprobeerd vriendschap te sluiten? Ik zette de gedachte van me af. We naderden het moederhuis. De voorhof was leeg. Ze zetten daar geen wachters neer, hoewel ze vanaf elders wel een oogje op de kust en de haven hielden. Kennelijk vreesden ze geen aanvallen vanuit hun eigen volk. Ik vroeg me toen weer af of Peottre me over Henja wel alles had verteld wat hij wist. Het was heel duidelijk dat hij en de narkieza zich zorgen maakten om die vrouw. En hij had gezegd dat ze een buitenstaanster was. Waarom hielden ze hier dan niet de wacht?

Ik bracht Bolle niet naar de voordeur, maar leidde hem naar de achterzijde van het moederhuis tot bij het muurtje en de heggen die de weide voor de schapen omringden. Bij een paar bosjes achter de toiletten stond de prins op ons te wachten. Hij bewoog zich onrustig toen hij ons zag naderen. Ik voelde hoe ongeduldig hij was. Ik stak mijn hand op en wenkte dat hij

net als wij naar de beschutting achter de heg moest komen.
Kom niet verder. Blijf staan. Nee, verstop je. Of ga weg.
Ik bleef staan, in verwarring gebracht door de plotselinge commando's van de prins. Toen zag ik wat hem in paniek had gebracht. Elliania stond in de deuropening. Ze keek om zich heen. Ze droeg een mantel over haar nachthemd. Ik had nog juist tijd om een hand op Bolle borst te leggen en hem achter de heg, uit het gezicht te duwen. De kleine man sloeg mijn hand boos van zich af. 'Ik hoorde hem wel!' klaagde hij, hoewel ik hem tot stilte had proberen te manen.
We moeten heel stil zijn, Bolle. De prins wil niet dat Elliania weet dat we hier zijn.
Waarom niet?
Hij wil het gewoon niet, dat is alles. We moeten hier neerhurken en erg stil zijn. Ik gaf het voorbeeld, ruim achter de heg, en tikte uitnodigend op het gras naast me. Bolle stond in het schemerlicht mokkend en voorovergebogen op me neer te kijken. Ik had hem het liefste meteen naar huis gebracht, maar ik wist zeker dat Elliania zijn sloffende tred zou horen als we probeerden weg te sluipen. We konden beter afwachten. Het zou vast niet lang duren. Waarschijnlijk wilde ze alleen even naar het toilet. Ik keek naar de onderkant van de heg of ik daar ergens een gaatje kon vinden om doorheen te gluren. *Kom hierheen voordat ze je ziet,* stelde ik de prins voor.

Nee. Ze hééft me al gezien. Ga weg. Ik praat later met je. Toen merkte ik – ongelovig – dat hij zijn Vermogenswanden tegen me optrok. Hij was sterker geworden. Via mijn Wijsheid nam ik hem nog waar – hoe hij daar stokstijf en tegelijk rillend in haar strakke blik gevangen werd gehouden, terwijl zij naar hem toe kwam lopen in het schemerige licht van een zon die over de rand van de horizon schraapte en weigerde onder te gaan.

Ik voelde een steek van onbehagen door me heen schieten toen ik zag hoe snel ze naar hem toe ging en hoe dicht ze bij hem ging staan. Dit was niet de eerste clandestiene ontmoeting van die twee! Ik wilde mijn blik afwenden, maar toch bleef ik door het gat in de struiken gretig toekijken. Haar woorden kon ik nauwelijks verstaan. 'Ik hoorde de deur open- en dichtgaan en toen ik door het venster naar buiten keek zag ik je hier staan.'

'Ik kon niet slapen.' Hij leek aanstalten te maken om haar handen vast te pakken, maar liet zijn armen toen weer langs zijn lichaam vallen. De scherpe blik in mijn richting voelde ik meer dan dat ik hem zag. Ik vermoedde dat hij wist dat ik er nog was. Even later wist ik het zeker.

Ga weg, Tom. Ik spreek je morgen. Zijn Vermogensboodschap was klein, afgemeten, heel precies op *mij* gericht. Ik betwijfelde of zelfs Bolle er iets van had gemerkt. Er klonk een koninklijk commando in door. Hij

verwachtte van me dat ik hem zou gehoorzamen.
Dat gaat niet. Je weet dat dit gevaarlijk is. Stuur haar terug naar haar kamer, Plicht. Praat daarna met me.
Ik had niet het gevoel dat mijn repliek tot hem doordrong. Hij had zich strak van me afgesloten en fixeerde zich uitsluitend op het meisje. Achter me stond Bolle op. Hij gaapte uitvoerig. 'Ik ga terug,' kondigde hij toen op slaperige toon aan.
Sst! Nee. We moeten hier blijven en heel stil zijn. Praat niet hardop! Ik keek bezorgd door de heg, maar als Elliania Bolle had gehoord, dan gaf ze daar geen blijk van. Ik vroeg me ongerust af waar Peottre was en wat hij met Plicht zou doen als hij hem in deze situatie aantrof.
Bolle zuchtte zwaar. Hij hurkte neer en liet zich toen plompverloren met zijn achterwerk op de grond vallen. *Dit is stom gedoe. Ik wil terug naar bed.*
Elliania keek demonstratief naar de handen die Plicht nog steeds naar beneden liet hangen. Toen hield ze haar hoofd schuin en keek hem recht in zijn gezicht. 'Wel, waar wacht je op?' Ze kneep haar ogen tot spleetjes. 'Lestra? Heeft *zij* je uitgenodigd om hier te verschijnen?'
Er verscheen een heel merkwaardig glimlachje om Plichts lippen. Deed het hem plezier dat hij haar jaloezie had opgewekt? Hij sprak zachter dan zij had gedaan, maar ik kon aan zijn lippen zien welke woorden ze vormden. 'Lestra?

Waarom zou ik in het maanlicht op Lestra staan te wachten?'
'Er is vannacht geen maan,' wees Elliania hem bits terecht. 'En wat betreft het waarom van Lestra, wel, omdat zij je graag haar lichaam zou geven om het te gebruiken naar jouw begeerten. Overigens meer om mij een loer te draaien dan omdat ze jou knap vindt.'
Hij sloeg zijn armen over elkaar. Ik vroeg me af of hij dat deed om zijn tevredenheid te maskeren of om te beletten dat hij haar zou omhelzen. Ze was zo slank als een wilg en haar nachtvlechten vielen tot haar heupen. Ik kon bijna zélf voelen hoe haar warmte tegen hem aan straalde. 'Zo? Denk je dat ze me knap vindt?'
'Wie zal het zeggen? Ze houdt van rare dingen. Ze heeft een kat met een kromme staart en te veel tenen. Zij vindt dat mooi.' Ze haalde haar schouders op. Haar mening over de smaak van haar nicht met betrekking tot troeteldieren was duidelijk. 'Maar ze zou zéggen dat ze je knap vindt, alleen om je in te palmen.'
'Zou ze dat doen? Maar misschien *wil* ik door Lestra niet worden ingepalmd. Ze is mooi, maar misschien wil ik Lestra helemaal niet hebben,' opperde hij.
De hele nacht hield zijn adem in toen zij naar hem opkeek. Ik zag het rijzen en dalen van haar borsten toen ze een paar keer diep ademhaalde om moed te verzamelen. 'Wat wil je dan wél hebben?' vroeg ze, fluisterzacht als een briesje.

Hij deed geen poging om haar in zijn armen te nemen. Ik denk dat ze zich daartegen verzet zou hebben. In plaats daarvan maakte hij een hand vrij en duwde met het topje van een vinger haar kin omhoog. Toen boog hij zich voorover en stal een kusje van haar lippen. Stal hij het? Ze vluchtte niet weg. In plaats daarvan ging ze op haar tenen staan toen hun monden elkaar in de schemer ontmoetten.

Ik voelde me een oude gluurder, zoals ik daar achter die heg lag te spioneren. Ik wist dat hij zichzelf in gevaar had begeven, dat ze hier *beiden* stomme risico's namen, maar tegelijk sprong mijn hart op van vreugde bij het vooruitzicht dat mijn jongen misschien echte liefde zou kennen, en niet alleen een gearrangeerd huwelijk. Toen ze de kus hadden afgebroken hoopte ik dat hij haar onmiddellijk naar haar slaapkamer zou sturen. Ik gunde hem dit moment van harte, maar wist tevens dat ik zou moeten ingrijpen zodra het de schijn kreeg dat hun experimenten het stadium van een kus te boven zouden gaan. Ik kromp bij voorbaat ineen bij die gedachte, maar bereidde me geestelijk al voor op de eventuele noodzaak van die ingreep.

En met angst in mijn hart hoorde ik haar gefluisterde vraag. 'Een kus. Was dat alles wat je wilde?'

'Het is alles wat ik nu zal nemen,' repliceerde hij. Zijn borst ging op en neer alsof hij een wedstrijd had gelopen. 'Ik zal wachten tot ik meer heb verdiend voordat ik meer zal nemen.'

Er kwam een onzeker glimlachje op haar gezicht. ‘Je hoeft het niet te verdienen als ik zou verkiezen me aan jou te géven.’
‘Maar… je hebt gezegd dat je niet mijn vrouw zou zijn totdat ik je de kop van de draak heb gebracht.’
‘In mijn land geeft een vrouw zichzelf wanneer ze dat wil. Het is iets anders dan getrouwd zijn. Of je vrouw zijn, zoals jij het noemt. Wanneer een meisje eenmaal vrouw is geworden, kan ze elke willekeurige man nemen die ze tussen haar lakens wenst te ontvangen. Dat wil niet zeggen dat ze met al die mannen gehuwd is.’ Ze wendde haar hoofd af en besloot op behoedzame toon: ‘Jij zou mijn eerste zijn. Sommigen zien dat als iets dat veel specialer is dan aan elkaar beloofd zijn. Maar het zou me natuurlijk niet tot je vrouw maken. Ik zal pas je vrouw zijn, of met je gehuwd zijn, nadat je me de drakenkop hebt gebracht, hier in mijn moederhuis.’
‘Ik zou ook graag hebben dat je *mijn* eerste wordt,’ zei Plicht, die zijn woorden al even behoedzaam koos. En toen vervolgde hij, hortend, met een moeite alsof hij met zijn blote handen een flinke boom uit de grond stond te rukken: ‘Maar niet nu. Pas nadat ik heb gedaan wat ik heb beloofd te doen.’
Ze was geschokt, maar niet door het feit dat hij zich aan zijn belofte wenste te houden. ‘Jouw eerste? Echt waar? Heb je nog nooit een vrouw gehad?’

Hij moest even slikken, maar gaf het toen toe. ‘Dat is de gewoonte in mijn land, hoewel niet iedereen er zich aan houdt. We wachten tot we gehuwd zijn.’ Hij sprak stijfjes, alsof hij vreesde dat ze hem zou uitlachen om zijn kuisheid.
‘Ik zou best je eerste willen zijn,’ bekende ze. Ze stapte naar hem toe en deze keer sloeg hij zijn armen om haar heen. Ze liet haar lichaam tegen het zijne aan smelten toen hun monden elkaar wederom vonden.
Dankzij mijn Wijsheid was ik me eerder van Peottres komst bewust dan zij. Ze gingen trouwens zo volledig in elkaar op, dat volgens mij een hele kudde schapen links en rechts om hen heen had kunnen lopen zonder dat zij het zouden hebben opgemerkt. Ik ging staan toen ik de oude krijger vanachter de hoek van het moederhuis zag verschijnen. Zijn zwaard hing op zijn heup en hij had een gevaarlijke blik in zijn ogen. ‘Elliania!’
Ze sprong uit Plichts omarming vandaan. Toen veegde ze met een hand over haar mond alsof ze de genoten kussen onzichtbaar wilde maken. Ik moet Plicht alle eer geven: hij gaf geen krimp. Hij draaide zijn hoofd en keek met een vaste blik naar Peottre. In zijn houding was niets te bespeuren van wroeging of schaamte, en ook niets jongensachtigs. Hij zag eruit als een man die gestoord was bij het kusssen van een vrouw die de zijne was. Ik hield mijn adem in en vroeg me af of ik de situatie beter of slechter zou maken als ik uit mijn

schuilplaats kwam.
De stilte was waakzaam als de nacht zelf. Peottre en Plicht hielden elkaars blikken vast. Het was een schattende manier van kijken, niet een uitdagende. Toen Peottre ten slotte sprak waren zijn woorden voor Elliania. ‘Ga liever terug naar je slaapkamer.’
Ze draaide zich om en vluchtte meteen weg. Haar blote voeten bewogen zich geluidloos over de stoffige aarde van de achterhof. Ook nadat ze uit het gezicht was verdwenen bleven Peottre en Plicht nog naar elkaar staren. Uiteindelijk was het weer Peottre die sprak. ‘De drakenkop. Dat hebt u beloofd. Als man hebt u uw woord gegeven.’
Plicht boog zijn hoofd, ernstig, één moment. ‘Dat klopt. Als man heb ik het beloofd.’
Peottre maakte aanstalten om weg te lopen. Plicht praatte verder.
‘Wat Elliania me heeft aangeboden bood ze aan als vrouw, niet als narkieza. Staat het haar vrij dat aan te bieden, volgens uw zeden?’
Ik zag dat Peottres rug verstrakte. Hij draaide zich langzaam om en sprak onwillig. ‘Wie anders kan u zoiets aanbieden, behalve een vrouw? Haar lichaam is haar eigendom. Ze kan het met u delen. Maar ze zal niet echt uw vrouw zijn tot u haar het hoofd van IJsvuur hebt gebracht.’
‘Aha.’

Weer maakte Peottre aanstalten om door te lopen, maar opnieuw hield Plichts stem hem tegen.
'Dan heeft ze meer vrijheid dan ik heb. Mijn lichaam en mijn zaad behoren de Zes Hertogdommen toe. Ik ben niet vrij om ze te delen met wie ik wil, maar uitsluitend met mijn vrouw. Zo zijn onze zeden.' Ik kon bijna horen hoe hij slikte. 'Ik wilde dat ze dat zou weten. Dat ik – volgens onze gewoonten – niet kan aanvaarden wat zij aanbiedt, tenzij oneervol.' Zijn stem werd zachter – de volgende woorden waren een verzoek. 'Ik zou haar willen vragen me niet te verleiden of te bespotten met datgene wat ik niet op eervolle wijze kan aannemen. Ik ben een man, maar… ik ben een man.' De uitleg was zowel onbeholpen als eerlijk.
Peottres antwoord eveneens. Er klonk een schoorvoetend respect in zijn stem toen hij zei: 'Ik zal zorgen dat ze het weet.'
'Zal ze… zal ze me nu lager aanslaan? Lager aanslaan als man?'
'*Ik* niet. Ik zal ervoor zorgen dat ze begrijpt wat het een man kost om een dergelijk aanbod niet meteen aan te nemen.' Hij keek naar Plicht alsof hij hem voor de eerste keer zag. Toen hij sprak hoorde ik een diepe droefenis in zijn woorden. 'U bént een man. U zou een goede partij zijn voor mijn zustersdochter. De kleindochters van uw moeder zouden mijn linie verrijken.' Het laatste klonk meer als een traditionele

beleefdheid dan als iets waar hij echt op kon hopen. Toen draaide hij zich om en vertrok in stilte.
Ik zag dat Plicht diep ademhaalde en zijn schouders rechtte. Toen blies hij de lucht langzaam uit. Ik was even bang dat hij met zijn Wijsheid naar me zou reiken, maar hij deed het niet. In plaats daarvan keerde hij met gebogen hoofd terug naar Elliania's moederhuis.
Bolle was zittend op de grond in slaap gevallen. Zijn kin leunde zwaar op zijn borst. Hij kreunde zacht toen ik hem voorzichtig wakker schudde en overeind hielp. 'Ik wil naar huis,' mompelde hij, toen hij naast me zijn eerste wankele stappen zette.
'Ik ook,' zei ik tegen hem. Maar het was niet de Hertenhorst die me op dat moment voor mijn geestesoog verscheen, maar een weide vanwaar je uitzicht had over de zee, en een meisje in een felrode jas en rok dat me wenkte. Meer een tijd, eigenlijk, dan een plaats. Waar geen enkele weg nog naar toe leidde.

Hoofdstuk 12

Neef en nicht

De tandige spitsen van het drakeneiland omvatten de gletsjer in zijn muil,
die opwelt als bloed uit de gapende mond van een stervende krijger.
Jongeman, wil je daarheen?
Wil je dat ijs beklimmen om de achting van je medekrijgers te winnen?
Durf je de kloven te overschrijden, de geziene en de ongeziene?
Durf je de stormen te trotseren die zingen over IJsvuur, die slaapt in het ijs?
Hij zal je botten verzengen door kou, reken maar. De ijzige wind is zijn vurige adem.
Daarmee zal hij de huid van je gezicht blakeren tot de vellen loshangen van het rauwe roze vlees

eronder.
Jongeman, waag je je daarheen?
Om de gunst van een vrouw te winnen, is dat waarom je onder het ijs wilt lopen over natte zwarte stenen die geen hemelkoepel van de lucht zien?
Wil je de geheime grot vinden die daar slechts gaapt wanneer het getij zich terugtrekt?
Zul je dan je eigen hartslagen tellen als maat voor de tijd die verglijdt tot de zeegolven terugkeren, die je lichaam als een klodderige bloedvlek zullen uitsmeren over de hemel van donkerblauw ijs boven je hoofd?
'Het welkom van de draak', Buiteneilands lied, vertaald door Dassenkop.

Meteen de volgende dag kregen we te horen dat alle kwesties inzake het doden van IJsvuur bevredigend waren opgelost. We zouden naar Zylig terugkeren om daar de voorwaarden van de hetgurd te accepteren, om vervolgens door te reizen naar Aslevjal en op jacht te gaan naar onze draak. Ik vroeg me even af of die abrupte plannen om weg te zeilen iets te maken

hadden met de idyllische scène waar ik de afgelopen nacht getuige van was geweest, maar zag toen de vogel die op weg werd gestuurd om onze komst aan te kondigen. Ongetwijfeld waren het dezelfde vleugels geweest die de positieve berichten namens de hetgurd waren komen brengen.
De drukte die volgde bespaarde me een pijnlijk gesprek met de prins, maar bezorgde me een heel andere vorm van ellende. Bolle was vierkant tegen een nieuw verblijf aan boord van een schip. Het was zinloos om hem uit te leggen dat dit de enige manier was om uiteindelijk ooit thuis te komen. Op zulke momenten werden de beperkingen van zijn geest en logica me duidelijker dan ooit. Hij werd een bang en opstandig kind, en verstandig tegen hem praten had geen enkele zin. Ten slotte nam Chade zijn toevlucht tot een krachtig slaapmiddel, dat Bolle werd toegediend voor de nacht die voorafging aan ons vertrek. Dat leidde ertoe dat ik die hele nacht wake moest houden bij zijn dromen. Ze waren onrustig en ik suste ze naar mijn beste vermogen. Ik had bange vermoedens wegens het feit dat Netel zich niet vertoonde om me te helpen, hoewel ik om andere redenen blij was dat ze uit de buurt bleef.
Bolle sliep nog steeds als een blok toen we hem de volgende dag op een handkar legden en naar het schip brachten. Ik voelde me opgelaten tijdens dat tochtje over hobbelige wegen, maar Web liep naast me en converseerde zo luchtig

alsof dit soort vervoer voor hem iets heel gewoons was.
Ons vertrek scheen een groter evenement te zijn dan onze aankomst. Twee schepen lagen op ons te wachten. Ik stelde vast dat het gehele contingent uit de Zes Hertogdommen weer op het schip van de clan Everzwijn werd ondergebracht. De narkieza, Peottre en een paar mensen die hen vergezelden gingen aan boord van een kleiner, ouder schip, dat een vlag voerde met een narwal erop. Haar Grote Moeder kwam persoonlijk afscheid nemen en een zegening uitspreken. Ik begreep dat er ook andere ceremonies plaatsvonden, maar ik zag er weinig van, want Bolle lag onrustig te woelen op zijn brits. Ik moest bij hem blijven om te voorkomen dat hij na het ontwaken zou proberen van het schip af te lopen.
Ik zat naast hem in zijn kleine hutje en probeerde hem via het Vermogen rustige en veilige dromen te bezorgen. Ondanks mijn inspanningen drongen de beweging van de golven en de geluiden van het schip tot zijn bewustzijn door, en op een gegeven moment schrok hij wakker. Hij staarde met grote ogen paniekerig om zich heen. ‘Het is een nachtmerrie!’ klaagde hij.
‘Nee,’ moest ik hem zeggen, ‘het is echt. Maar ik garandeer je veiligheid, Bolle. Geloof me!’
‘Je kunt dat niet garanderen! Niemand kan iets garanderen op een schip!’ riep hij beschuldigend. Ik had mijn arm troostend om hem heen gelegd toen hij rechtop was gaan zitten. Nu

rukte hij zich van me los, hulde zich in zijn dekens, rolde zich met zijn gezicht naar de wand en begon onbeheerst te snikken.
'Bolle,' begon ik hulpeloos. Nooit had ik me zo wreed gevoeld, nooit ook zo *fout* in wat ik deed.
'Ga weg!' Ondanks de beschermingswanden die ik had opgericht, was zijn gesnauwde commando bijna fysiek voelbaar in mijn hoofd. Ik sprong op en tastte naar de deur van de minieme kajuit waarin we ons bevonden. Toen dwong ik mezelf om nog even te blijven staan.
'Is er iemand die je graag bij je wilt hebben?' vroeg ik zonder hoop.
'Nee! Jullie haten me allemaal! Jullie houden me voor de gek en vergiftigen me en dwingen me naar de zee te gaan, die me zal doden. Ga weg!'
Dat deed ik maar al te graag, want zijn Vermogen bestookte me als een gure stormwind. Toen ik gebukt door de lage deuropening was gelopen richtte ik me te snel op, waardoor ik mijn hoofd stootte. De rest van mijn weg naar het dek bleef ik me duizelig voelen. Bolles wrede gelach was een tweede klap.
Ik begreep snel dat het geen ongelukje was geweest. Misschien die eerste keer wel, maar tijdens de volgende dagen van onze reis liet Bolle me zo dikwijls struikelen en mijn hoofd stoten dat ik elke gedachte aan toeval liet varen.

Als ik me van hem bewust was, kon ik me meestal verweren, maar wanneer hij me als eerste zag liet hij het dek onder me kantelen. Juist doordat ik me schrap zette tegen de imaginaire beweging, viel ik dan op het dek of tegen de reling aan.

Die eerste keer weet ik het nog aan mijn eigen onhandigheid. Ik ging naar Chade en Plicht, want ik had via Raadsel te horen gekregen dat ik zo snel mogelijk na ons vertrek bij hen moest komen. We hadden nu meer privacy dan tijdens onze vorige reizen. Peottre en de narkieza met haar krijgers bevonden zich op het andere schip. Onze matrozen van de clan Everzwijn leken geen belangstelling te hebben voor de vraag hoe wij met elkaar omgingen, dus we hoefden weinig te veinzen.

Zo kwam het dat ik regelrecht naar de kajuit van de prins liep. Ik klopte aan. Chade deed open. Ze hadden zich keurig geïnstalleerd, inclusief een maaltijd die op de tafel gereedstond. Het was weliswaar Buiteneilands voedsel, maar er was in elk geval een overvloed. De wijn was best lekker, zoals ik kon vaststellen nadat Plicht me met een hoofdknikje had uitgenodigd om toe te tasten – hetgeen me plezier deed.

'Hoe gaat het met Bolle?' vroeg hij zonder inleiding. Het was bijna een opluchting voor me om hem dát in detail te beschrijven, want ik had gevreesd dat hij onmiddellijk opheldering zou vragen over Netel. Ik legde uit hoe ellendig

en verraden de kleine man zich voelde. ‘Ongeacht zijn Vermogenskracht,’ besloot ik, ‘zie ik niet hoe we hem kunnen dwingen hiermee door te gaan. Bij elke scheepsreis krijgt hij meer de pest aan mij en wordt hij onhandelbaarder. We riskeren dat we in hem een vijandigheid opwekken die we nooit meer ongedaan kunnen maken, waardoor hij zijn Vermogen tégen ons kan gaan gebruiken. Ik stel voor dat we hem in Zylig laten, als dat veilig kan, en hem niet meenemen naar Aslevjal.’

Chade zette zijn glas met een klap neer. ‘Je weet dat het niet kan, dus waarom vráág je het dan?’ Ik wist dat zijn irritatie een maskerade was voor zijn eigen gevoelens van schuld en spijt, want hij vervolgde: ‘Ik zweer dat ik nooit heb voorzien dat het voor hem zo moeilijk zou zijn. Kan niemand hem duidelijk maken hoe belángrijk het is wat we aan het doen zijn?’

‘De prins zou dat misschien kunnen uitleggen. Op mij is Bolle momenteel zo kwaad, dat hij geen woord gelooft van wat ik zeg.’

‘Hij is niet de enige die kwaad op je is,’ stelde de prins koel vast. Daarvoor boog ik mijn hoofd. De kalmte waarmee hij me aansprak waarschuwde me dat zijn kwaadheid echt heel diep zat. Hij beheerste die woede nu bijna zoals een man zijn zwaard beheerst – in afwachting van een opening.

‘Zal ik jullie alleen laten om hierover te praten?’ bood Chade iets te gretig aan.

‘Nee, nee. Aangezien u immers niets weet van Netel en haar draak, kan dit voor u even leerzaam zijn als voor mij.’
Chade liet zich langzaam terugzakken op zijn stoel, tegengehouden door het sarcasme van de prins. Ik besefte opeens dat ik van de oude man absoluut geen hulp hoefde te verwachten. Veeleer *verkneukelde* hij zich over de moeilijke positie waarin ik me bevond!
‘Wie is Netel?’ vroeg de prins botweg.
Mijn antwoord was even direct. ‘Mijn dochter. Maar dat weet ze niet.’
Hij leunde achterover alsof ik een emmer koud water over hem heen had gegooid. Er volgde een lange stilte. Chade, verdomme, bracht zijn hand naar zijn mond – maar te laat om zijn glimlach te verbergen. Ik keek hem woedend aan. Hij liet zijn hand zakken. Nu grijnsde hij openlijk.
‘Aha,’ zei de prins na een poos. En toen, op een toon alsof hij de belangrijkste conclusie had weten te trekken: ‘Ik heb een nicht. Hoe oud is ze? Waarom heb ik haar nooit ontmoet? Of ken ik haar? Wanneer was ze voor het laatst aan het hof? Welke vrouwe is haar moeder?’
Ik kon geen woorden vinden, maar Chade antwoordde namens mij. ‘Ze is nooit aan het hof geweest, mijn prins. Haar moeder is een kaarsenmaakster. Haar vader… de man die zij voor haar vader houdt… is Burrich, voormalig stalmeester van de Hertenhorst.’ Hij zweeg hierna. Misschien wilde hij de

prins even tijd geven om dit goed tot zich te laten doordringen.
'Vlugs vader? Dan… is Vlug je zoon? Je hebt gezegd dat je een pleegzoon hebt, maar…'
'Nee, Vlug is een zoon van Burrich. En dus een halfbroer van Netel.' Ik haalde diep adem en hoorde mezelf toen vragen: 'Heb je brandewijn? Gewone wijn is niet voldoende voor dit verhaal.'
'Dat kan ik begrijpen.' Hij stond op en haalde de drank, meer neef dan prins op dat moment, en klaar om zich te laten meeslepen door een oud familieverhaal. Het was voor mij een hele opgave om dat verhaal uit de doeken te doen, en de meelevende knikjes van Chade maakten het eigenlijk nog moeilijker. Toen de ingewikkelde verhoudingen ten slotte aan Plicht duidelijk waren uitgelegd schudde hij zijn hoofd.
'Wat heb je er een knoeiboel van gemaakt, FitzChevalric! Nu ik dit stukje ken is het verhaal van je leven dat mijn moeder me vertelde opeens veel duidelijker. En nu zul je Mollie en Burrich dus wel haten omdat ze je beiden van zich af hebben gezet, en je trouweloos zijn vergeten, en troost hebben gevonden bij elkaar.'
Het schokte me dat hij er zo over kon praten. 'Helemaal niet,' zei ik resoluut. 'Zo was het niet. Ze geloofden dat ik dood was. Het was absolúút niet trouweloos dat zij doorgingen met leven. En als ze zichzelf daarna aan iemand moest geven…

dan gelukkig aan een man die haar waardig was! En die nu eindelijk een beetje geluk voor zichzélf vond. En die, samen met haar, mijn kind heeft beschermd!' Het werd steeds moeilijker om te praten, want mijn keel dreigde zich te sluiten. Ik verhielp het probleem door een flinke teug brandewijn en haalde toen een paar keer diep adem.

'Hij was de betere man voor haar,' wist ik toen nog uit te brengen. Dat was wat ik mezelf al die jaren heel vaak had voorgehouden.

'Ik vraag me af of zij die mening zou hebben gedeeld,' mompelde de prins, maar toen hij de uitdrukking op mijn gezicht zag vervolgde hij snel: 'Neem me niet kwalijk. Het is niet aan mij om me zulke dingen af te vragen. Maar… het choqueert me dat mijn moeder dit heeft toegestaan. Ze heeft me vaak in zeer krachtige woorden voorgehouden wat er allemaal op mijn schouders rust nu ik de enige erfgenaam van de troon ben!'

'In dat opzicht heeft ze aan de gevoelens van Fitz toegegeven. Tegen mijn raad in,' legde Chade uit. Ik hoorde in zijn stem een zekere bevrediging. Eindelijk was het moment van zijn wraak gekomen.

'Wel. Nou ja… eigenlijk niet. Maar de actuele vraag is: hoe heb je haar het Vermogen geleerd? Heb je bij haar in de buurt geleefd, voordat…'

'Ik heb haar niets geleerd. Wat ze van het Vermogen weet,

heeft ze zich zelf eigen gemaakt.'
'Maar ik heb altijd gehoord dat dat vreselijk gevaarlijk was!' Het leek alsof de gechoqueerdheid van de prins nog toenam. 'Hoe kon je haar dat risico laten lopen, terwijl je wist hoe belangrijk ze is voor de Zienerstroon?' Die vraag was voor mij bedoeld. Meteen daarna richtte hij zich beschuldigend tot Chade. 'Hebt u verhinderd dat ze naar het hof kwam? Was dat een onnozele poging om de naam van de Zieners te beschermen?'
'Helemaal niet, mijn prins,' ontkende hij vlot. Hij richtte zijn kalme blik op mij en legde de prins uit: 'Ik heb Fitz vaak gevraagd om toe te staan dat Netel naar de Hertenhorst werd gehaald. Dan kon ze haar betekenis voor de Zienerslinie leren kennen en ook onderwezen worden in het Vermogen. Maar ook op dit punt had Fitz uitgesproken gevoelens. Tegen de raad van mezelf en de koningin in.'
De prins haalde een paar keer diep adem. 'Dit is ongelooflijk,' zei hij toen zacht. 'En ontoelaatbaar. Het zal verholpen worden. Ik doe het zelf.'
'Wát doe je?' wilde ik weten.
'Het meisje zeggen wie ze is! En haar naar het hof halen en haar daar behandeld laten worden zoals bij haar status past. En haar een opleiding laten geven in alles, inclusief het Vermogen. Mijn nicht wordt opgevoed als een plattelandsmeisje – om kaarsen te maken en kippen te

voeren! En als de Zienerstroon haar nodig zou hebben? Ik kan nog steeds niet begrijpen dat mijn moeder dit heeft toegestaan!'
Is er iets verkillenders dan de aanblik van een vijftienjarige die meent dat hij alles weet, en die de macht heeft je hele leven te verstoren? Ik voelde me duizelig van kwetsbaarheid. 'Je hebt geen idee hoe dat mijn leven zou veranderen,' probeerde ik voorzichtig.
'Nee, dat klopt,' gaf hij grif toe, met nog steeds groeiende woede. 'En jij evenmin. Jij neemt voortdurend ingrijpende beslissingen over wat mensen wel en niet van hun eigen leven dienen te weten, maar hoe dat afloopt weet jij evenmin als ik. Jij doet gewoon wat je het veiligste lijkt en kruipt dan weg, in de hoop dat niemand erachter komt en jou later de schuld geeft.' Hij wond zich zo op, dat ik opeens begreep dat het niet alleen over Netel ging.
'Waarom ben je zo kwaad?' vroeg ik ronduit. 'Dit heeft niets met jou te maken.'
'*Niets* met mij te maken? Niets met *mij* te maken?' Hij ging zo wild staan dat zijn stoel bijna omviel. 'Hoe kan Netel niets met mij te maken hebben? Hebben we niet dezelfde grootvader? Is ze niet een geboren Ziener, heeft ze niet het Vermogen? Begrijp je niet…' Hij deed een zichtbare poging om zich te beheersen en vervolgde met zachtere stem: 'Besef je niet wat het voor mij betekend zou hebben om op te

groeien met een lotgenoot? Iemand van mijn eigen bloed, iemand van mijn eigen leeftijd om mee te praten? Iemand die een deel van mijn verantwoordelijkheid voor het Zienersregiem met me had kunnen delen, zodat ik niet steeds op mezelf aangewezen zou zijn?' Hij wendde zijn hoofd af en keek alsof hij door de wand van de kajuit heen kon kijken. Hij maakte een vreemd geluidje. 'Dan had *zij* hier in deze kajuit kunnen staan, om straks met een Buiteneilander te trouwen, in plaats van ik. Als mijn moeder en Chade twee Zieners achter de hand hadden gehad om er vrede mee te kopen…'
Mijn bloed stolde bij die gedachte. Ik wilde hem niet zeggen dat dit precies het lot was waartegen ik Netel had proberen te beschermen. Maar iets anders gaf ik toe. 'Uit die hoek heb ik het nog nooit bekeken. Ik heb niet aan het effect op jouw positie gedacht.'
'Wel, dat effect bestáát.' Hij richtte zich opeens tot Chade. 'Ook u bent buitengewoon nalatig geweest! Dit meisje is een erfgename van de Zienerstroon, na mij. Dat moet met getuigenverklaringen worden vastgelegd! Dat had allang gebeurd moeten zijn! Als me iets overkomt in mijn poging die bevroren draak een kop kleiner te maken, zal er in ons land chaos ontstaan, want niemand zal weten…'
'Het is al gebeurd, mijn prins. Jaren geleden. De documenten worden op een veilige plaats bewaard. Ik ben in het geheel niet nalatig geweest.' Chade leek zwaar gepikeerd dat de prins

zoiets zelfs maar kon dénken.
'Het zou mooi zijn geweest als ik dat had geweten. Kan een van jullie me uitleggen waarom het zo belangrijk was deze informatie voor me achter te houden?' Hij keek kwaad naar Chade, maar vervolgens naar mij, en stelde vast: 'Het schijnt dat je een groot deel van je leven bezig bent geweest beslissingen te nemen voor anderen. Je deed wat je het beste achtte, maar vroeg die anderen niet wat *zij* wilden. En je hebt niet altijd gelijk!'
Ik bewaarde mijn kalmte. 'Dat is het probleem met het nemen van beslissingen. Je weet nooit bij voorbaat of je gelijk hebt – pas achteraf. Maar het is wat volwassenen verondersteld worden te doen. Beslissingen nemen. En er daarna mee te leven.'
Hij zweeg een poos. Toen zei hij: 'En als ik de volwassen beslissing neem Netel te zeggen wie ze is? Om in ieder geval dát stukje van het onrecht dat we haar hebben aangedaan goed te maken?'
Ik zuchtte. 'Ik vraag je dat na te laten. Het is niet iets dat je allemaal zo maar op haar dak kunt laten vallen.'
Hij zweeg weer een geruimte tijd en vroeg toen op wrange toon: 'Zijn er nog meer geheime familieleden die op de meest ongewenste momenten in mijn leven kunnen komen opduiken?'
'Niet dat ik weet,' antwoordde ik op nuchtere toon. En

formeler: ‘Alsjeblieft, mijn prins. Laat mij degene zijn die het haar zegt, als het haar gezegd moet worden.’
‘Dat is inderdaad wel een klus die je verdiend hebt,’ merkte hij op. Chade, die al een poosje plechtig voor zich uit had zitten kijken, glimlachte. De prins leek iets melancholieks in zijn stem te hebben toen hij vervolgde: ‘Ze schijnt sterk te zijn in het Vermogen. Stel je eens voor hoe het zou zijn geweest als ze nu bij ons was. Dan hadden we op haar kunnen rekenen. Misschien hadden we Bolle thuis kunnen laten.’
‘In feite werkt ze met Bolle heel goed samen. Ze kan hem voortreffelijk kalmeren en heeft zijn vertrouwen gewonnen. Zij was degene die zijn nachtmerries voor ons onschadelijk heeft gemaakt tijdens onze reis naar Zylig. Maar wat je laatste opmerking betreft, prins: nee. Bolle is inmiddels te sterk en te wispelturig om wáár dan ook in zijn eentje achtergelaten te worden. Dat is iets waar we steeds meer rekening mee moeten houden. Hoe meer we hem leren, hoe gevaarlijker hij wordt.’
‘Ik denk dat het voor Bolles koppigheid het beste zou zijn als we hem weer in zijn vertrouwde omgeving konden brengen. Daar zal hij wel weer een gelijkmatig humeur krijgen. Helaas moet ik voordien eerst nog even een draak vinden en doden.’
Ik was blij dat we het onderwerp Netel konden verlaten, maar er moest nog een laatste punt worden aangeroerd. ‘Mijn prins, Vlug weet hier niets van. Hij weet niet dat Netel mijn

dochter is, en slechts een halfzuster van hem. Zo wil ik het graag laten.'
'Aha. Toen je besloot dit geheim te houden heb je er niet bij stilgestaan wat het voor latere kinderen zou betekenen.'
'Precies,' gaf ik stijfjes toe.
'Wel, ik zal zwijgen. Voorlopig. Maar probeer je eens voor te stellen hoe *jij* zou reageren als je pas op dit moment vernam wie je ouders waren.' Hij hield zijn hoofd schuin en keek me aan. 'Denk eens na. Stel eens dat je opeens hoorde dat je geen kind van Chevalric bent, maar van Veritas? Of Regaal? Of Chade? Hoe dankbaar zou je degene dan zijn die je tegen die waarheid "beschermd" had?'
Heel even voelde ik een gapend ravijn van twijfel, maar toen zette ik die wilde vermoedens van me af. Chade was beslist in staat tot dat soort bedrog, maar mijn logica streepte de mogelijkheden af. Maar Plicht had zijn doel bereikt: ik snapte hoe kwaad ik me zou hebben gevoeld als *ik* al die jaren voor de gek zou zijn gehouden. 'Ik zou waarschijnlijk de pest aan hem hebben,' gaf ik toe, maar ik keek hem recht in de ogen toen ik vervolgde: 'Dat is een van de redenen waarom ik niet wil dat Netel het weet.'
De prins tuitte zijn lippen en knikte toen. Het was geen belofte om mijn geheim te bewaren, maar een erkenning van de gecompliceerdheid van de onthulling ervan. Op meer hoefde ik niet te rekenen. Ik hoopte dat hij het onderwerp nu

zou verlaten, maar hij trok een lelijk gezicht en vroeg opeens: 'Waarom heeft koningin Maak-dat-de-kat-wijs contacten met de Beijerstadse draak? Speelt ze onder een hoedje met Tintaglia?'

'Nee, mijn prins!' Hij kon hij zoiets van haar denken! 'Tintaglia heeft haar gevonden door rond te neuzen in *mijn* gedachten. Denk ik. Wanneer we op een krachtige manier het Vermogen gebruiken, is de draak in staat ons waar te nemen. Denk ik. Of als je aan het droomwandelen bent – zoals jij en Bolle hebben gemerkt. Tintaglia weet iets over wie ik ben via de delegatie uit Beijerstad die bij ons op bezoek is geweest. We waren toen nogal onvoorzichtig in ons gebruik van het Vermogen. Ik denk dat Tintaglia me toen heeft opgemerkt. En ze weet dat ik Netel opzoek. Ik denk dat ze probeert Netel te bedreigen om mij informatie af te persen. Ze wil horen wat wij weten over de zwarte draak, IJsvuur. Aangezien de jonge draakjes die in de Regenwouden uit hun cocon zijn gekomen allemaal erg zwak blijken te zijn, is deze draak misschien haar enige hoop op een partner. Haar enige hoop om het voortbestaan van haar soort veilig te stellen.'

'En wij hebben geen manier om Netel te beschermen.'

Er klonk een ondertoon van trots in mijn stem toen ik antwoordde: 'Ze heeft zich tegenover de draak heel capabel getoond. Ze heeft zichzelf, en mij, veel beter beschermd dan ikzélf had kunnen hopen te doen.'

Hij keek me schattend aan. ‘Dat zal ze ongetwijfeld blijven doen – zo lang de draak een dreiging blijft die zich alleen in haar drómen vertoont. Maar we weten niet veel over deze Tintaglia. Als onze zwarte draak inderdaad haar enige hoop op nageslacht is, kan ze érg wanhopig worden. In haar dromen kan Netel zich verdedigen, maar als die draak opeens voor haar deur staat? Is Burrichs huis in staat de furie van een draak te weerstaan?’

Daar dacht ik liever niet over na. ‘Ze schijnt Netel alleen ’s nachts in haar dromen te kunnen vinden. Misschien weet ze niet waar Netel in het echt verblijft.’

‘Of misschien verkiest ze om bij de jonge draakjes te blijven. Vooralsnog. En volgende week, of over een uur, gedreven door wanhoop, vliegt ze naar Netels woning.’ Hij bracht zijn handpalmen naar zijn slapen en wreef er toen mee over zijn gesloten ogen. Toen deed hij zijn ogen open en schudde zijn hoofd. ‘Ik kan niet geloven dat je daarover nog niet hebt nagedacht! Wat moeten we doen?’ Hij wachtte niet op mijn antwoord, maar richtte zich tot Chade. ‘Hebben we postvogels aan boord?’

‘Natuurlijk, mijn prins.’

‘Ik zal mijn moeder een bericht sturen. Netel moet binnen de veiligheid van de Hertenhorst worden gehaald… nee, dit is waanzin. Het is veel effectiever om haar via het Vermogen te waarschuwen voor het gevaar en haar naar mijn moeder te

sturen!' Weer wreef hij zich in de ogen. Toen hij zijn handen had laten zakken zuchtte hij diep. 'Het spijt me, FitzChevalric,' zei hij, zacht en oprecht. 'Als ze niet in gevaar had verkeerd, had ik het nog kunnen laten zoals het is. Maar dat gaat niet. Het schokt me dat jij dat zelfs maar overwéégt!' Ik boog mijn hoofd. Zijn woorden bezorgden me een vreemd gevoel – geen kwaadheid of verdriet, maar een besef van nu eindelijk onafwendbaar geworden onvermijdelijkheid. Ik rilde even, de haartjes op mijn handen en armen gingen rechtop staan. Voor mijn geestesoog zag ik opeens een tevreden glimlachende nar. Toen ik naar beneden keek zag ik dat ik zijn vingerafdrukken op mijn pols zat te betasten. Ik voelde me als iemand die zojuist was gedwongen tot een fatale zet in het stenenspel. Of een wolf die eindelijk in de val was gelokt. Het was een ommekeer die te ingrijpend was om er spijt of angst om te hebben. Je kon slechts roerloos afwachten en de golf van consequenties over je heen laten komen.

'FitzChevalric?' vroeg Chade toen mijn zwijgen voortduurde. Ik hoorde de bezorgdheid in zijn stem en het medeleven in zijn blik deed me bijna pijn.

'Burrich weet het,' zei ik aarzelend. 'Dat ik nog leef. Ik heb hem via Netel een bericht gestuurd dat alleen hij kon begrijpen. Want ik had Netel mijn woord gegeven en Burrich moest weten dat zijn zoon, dat Vlug, in veiligheid was. Bij

ons. Toen is Burrich naar Kettricken gegaan. En misschien heeft hij ook met de nar gesproken. Dus… hij weet het.' Ik haalde diep adem. 'Misschien dat hij iets dergelijks nu zelfs verwácht… dat ze aan het hof wordt ontboden. Hij moet het vermoeden hebben dat ze het Vermogen bezit. Hoe kon ze anders van mij hebben vernomen dat Vlug in veiligheid is? Hij was een man des konings voor Chevalric. Hij weet wat het Vermogen is. Jammer dat Chevalric hem tegen het Vermogen heeft afgeschermd, anders had ik rechtstreeks met hem… als ik dat gedurfd zou hebben…'

'Was Burrich een man des kónings voor Chevalric?' Plicht liet zijn stoel achterover kantelen en op twee poten balanceren. Hij keek ons beiden geschokt aan.

'Hij leende prins Chevalric zijn kracht voor het Vermogensgebruik,' bevestigde ik.

Plicht schudde langzaam zijn hoofd. 'Weer iets dat me nooit is verteld.' Hij liet de stoel met een klap op alle vier de poten vallen. 'Wat is er nodig? Wat moet er gebeuren om jullie beiden álle geheimen te ontfutselen?'

'Dit was geen geheim,' zei Chade ernstig. 'Gewoon een brokje oude geschiedenis, allang vergeten, omdat het van weinig belang leek voor het heden. Fitz, weet je zeker dat Burrich is afgeschermd?'

'Ja. Ik heb hem vele keren proberen te bereiken. Ik heb zelfs geprobeerd zélf Vermogenskracht aan hem te ontlenen,

destijds in de bergen. Maar het ging niet. Hij is als het ware ondoorzichtig. Ook Netel heeft geprobeerd in zijn dromen door te dringen, maar het is haar niet gelukt. Hoe Chevalric het voor elkaar heeft gekregen, weet ik niet, maar hij is zeer grondig geweest.'

'Interessant. We moeten eens zien na te gaan hoe Chevalric dat afschermen heeft aangepakt. Als we ooit voor de noodzaak komen te staan om Bolle als bedreiging uit te schakelen is dát de manier. Afschermen.' Chade sprak de woorden op zijn bedachtzame manier, zonder op het idee te komen dat iemand er misschien aanstoot aan zou kunnen nemen.

'Genoeg!' snauwde de prins naar hem, en we krompen allebei ineen bij het horen van de intensiteit in zijn stem. Hij sloeg zijn armen over elkaar en schudde zijn hoofd. 'Jullie zitten hier als poppenspelers het lot van andere mensen te bekijken en te manipuleren!' Hij richtte zijn blik op mij, dwong ons beiden hem aan te kijken. Zelf was hij jong en kwetsbaar, met nu opeens het inzicht van een prooi in zijn blik. 'Weten jullie wel hoe beángstigend jullie soms zijn? Hoe kan ik hier zitten, in de wetenschap hoe jullie Netels leven hebben gekneed, zonder me af te vragen wat jullie misschien ooit voor *mij* in petto hebben? U, Chade, spreekt doodkalm over het afschermen van Bolle. Moet ik me niet afvragen of jullie niet hetzelfde zouden doen met *mijn* Vermogen, mocht ik ooit in

jullie optiek een bedreiging worden?'
Ik was gechoqueerd dat hij ons beiden over een kam scheerde, maar kon zijn verkillende woorden eigenlijk moeilijk tegenspreken. Hij bevond zich immers hier voor een queeste die hij niet had bedacht en om een bruid te winnen die hij niet had gekozen. Ik durfde niet naar Chade te kijken, want een tersluikse uitwisseling van blikken zou bij de prins nu beslist *niet* goed vallen. Ik keek liever naar mijn glas brandewijn, nam het tussen twee vingers, draaide de drank langzaam rond, zoals ik Veritas zo vaak had zien doen wanneer hij over iets peinsde. De antwoorden die hij in die draaiende vloeistof had menen te zien waren me altijd ontgaan.
Ik hoorde dat Chade langzaam zijn stoel naar achteren schoof en waagde toen een blik die kant op. Hij was gaan staan – nu ouder dan hij tien minuten tevoren was geweest – en liep langzaam om de tafel heen. Terwijl de prins zich op zijn stoel draaide om hem met een verwonderde blik na te kijken, liet de oude moordenaar zich pompeus voor hem op een knie zakken, en toen op de tweede. Hij boog zijn hoofd en sprak tegen de vloer.
'Mijn prins,' begon hij met gebroken stem, en vervolgde toen: 'Mijn koning zul je zijn. Dat is mijn enige plan. Nooit zou ik een hand opheffen om je kwaad te doen, nimmer. Of anderen aanzetten om dat te doen. Neem nu mijn eed van

trouw in ontvangst, als je dat wilt, die anderen pas formeel zullen zweren op het moment dat je daadwerkelijk wordt gekroond. Want die trouw van mij héb je al vanaf het moment dat je geboren bent, nee, vanaf het moment dat je werd verwékt!'

Ik voelde tranen prikken in mijn ogen.

Plicht zette zijn handen op zijn heupen en boog zich naar voren. Hij sprak tegen de achterkant van Chades hoofd. 'Maar u hebt tegen me gelogen. *Ik weet niets van Netel en haar draak*.' Hij deed Chades stem heel goed na. 'Hebt u dat niet gezegd?'

Er volgde een lange stilte. Ik had medelijden met die oude knieën op de vloer. Chade haalde diep adem en sprak met hoorbare tegenzin: 'Ik geloof niet dat het fair is iets een leugen te noemen wanneer we beiden weten dat ik lieg. Een man in mijn positie wordt geacht af en toe tegen zijn heer te liegen. Dan kan die heer later naar waarheid antwoorden op vragen over wat hij van een bepaald onderwerp wel of niet wist.'

'Ach, sta op!' Er klonk een mengeling van ergernis en wrange geamuseerdheid in de stem van de prins. 'U haalt de feiten zo ingewikkeld door elkaar, tot we geen van beiden meer weten waarover we het hadden. U kunt me duizend keer trouw zweren, maar als u morgen zou menen dat kotsen me zou helpen, zou u me zonder scrupules een braakmiddel laten

toedienen.' Bij het uitspreken van die woorden was hij gaan staan. Hij stak zijn hand uit. Chade liet zich door de prins overeind helpen. Hij rechtte kreunend zijn rug, liep om de tafel heen en liet zich weer op zijn stoel zakken. Hij leek niet echt onder de indruk van de botte woorden van de prins of het falen van zijn dramatische toneelstukje.

Maar zelf vroeg ik me af wat ik daarnet nu eigenlijk had waargenomen. Niet voor het eerst realiseerde ik me hoe anders de relatie tussen de oude moordenaar en deze jongen was dan die tussen hem en mij was geweest toen ik opgroeide. En dát, overwoog ik, was eigenlijk het hele antwoord in een notendop. Wanneer Chade en ik met elkaar zaten te praten deden we dat zoals kooplieden onder elkaar dat doen, zonder ons te schamen voor de grote en kleine trucs die onderdeel waren van ons beroep. We behoorden zo niet te praten in aanwezigheid van de prins, concludeerde ik. Hij was geen moordenaar en moest buiten de onverkwikkelijke affaires worden gehouden. We moesten geen leugens vertellen over zulke onderwerpen, maar misschien moesten we ze hem niet aan zijn neus hangen.

Dat was wellicht hetgene dat de prins ons in herinnering had willen brengen. Ik schudde in stille bewondering mijn hoofd. Zijn koningschap leek in hem op te bloeien met dezelfde vanzelfsprekendheid als waarmee een jong hondje meteen een spoor volgt. Hij wist nu al hoe hij ons moest aansporen

en gebruiken. Ik voelde me daardoor niet gekleineerd – veeleer gerustgesteld.
Maar die troost nam hij me bijna onmiddellijk weer af. 'FitzChevalric, ik verwacht dat je vannacht contact opneemt met Netel. Zeg haar dat ik beveel dat ze naar de Hertenhorst moet gaan om toevlucht te zoeken bij mijn moeder. Dat zal haar ervan overtuigen dat ik ben wie ik zeg te zijn. Zul je dat doen?'
'Moet ik die formulering gebruiken?' vroeg ik onwillig.
'Nou… misschien in wat andere bewoordingen. Ach, zeg maar wat je wilt, als ze maar meteen naar de Hertenhorst gaat en begrijpt dat het gevaar waarin ze verkeert écht is. Zelf zal ik een briefje voor mijn moeder per postvogel versturen, om iedereen goed duidelijk te maken dat ik geen tegenspraak duld.' Hij stond op en zuchtte diep. 'En nu ga ik slapen, in een echt bed en achter gesloten deuren, in plaats van op een bedbank in een open ruimte, waar ik als de overwinningstrofee van een jachtpartij lag uitgestald! Ik kan me niet herinneren ooit zó moe te zijn geweest.'
Ik was blij dat ik zijn kajuit kon verlaten. Ik liep een rondje over het dek. Er stond een frisse wind. Risico zocht de hemel boven ons schip af en het was een prachtige dag. Ik wist niet goed of ik de aanstaande taak vreesde of met verlangen tegemoet zag. De prins had niet gezegd dat ik Netel meteen moest zeggen dat ze mijn dochter was, maar als ik haar naar

de Hertenhorst stuurde, stuurde ik haar een weg op die naar kennis leidde. Ik schudde mijn hoofd. Ik wist niet meer goed wat ik eigenlijk had gehoopt. Maar ik wist wél nog wat ik vreesde. Wat de prins over Tintaglia had gezegd was voor mij schokkend geweest. Had ik me werkelijk te laconiek betoond in mijn idee dat Netel deze draak wel de baas kon? Was het mogelijk dat het schepsel wist waar Netel woonde?

De dag kroop voorbij. Twee keer ging ik kijken hoe het met Bolle ging. Hij bleef op zijn brits liggen, met zijn gezicht naar de wand. Hij beweerde dat hij ziek was, maar eerlijk gezegd vermoedde ik dat hij aan het reizen op zee begon te wennen. Toen ik tegen hem zei dat hij me niet echt ziek leek en dat hij het misschien fijn zou vinden om aan dek te komen, begon hij zo hard te rochelen dat het hem bijna lukte vlak voor mijn voeten over te geven. In plaats daarvan kwam hij in een akelige, ongeveinsde hoestbui terecht, waarna ik besloot dat het verstandiger was de kleine man met rust te laten. Op weg naar buiten stootte ik 'per ongeluk' met mijn schouder tegen de deurpost. Bolle lachte.

Ik wreef over mijn nieuwe pijnlijke plek en liep doelloos over het dek. Op de voorplecht vond ik Raadsel. Hij zat met een vierkant lapje zeildoek en een stel stenen voor zich op de planken van het dek en probeerde twee van de matrozen het stenenspel te leren. Ik liet die verontrustende aanblik snel achter me. Verderop kwam ik Vlug en Civil tegen. Diens kat

was in een mast geklommen en ze probeerden hem over te halen om naar beneden te komen, tot ergernis van de kapitein, maar geamuseerdheid van de matrozen. Risico kwam naar beneden en zocht een plekje in de tuigage waar de kat haar net niet kon bereiken. Ze begon pesterige geluiden voort te brengen en met haar vleugels te wapperen, tot Web kwam om zijn vogel tot de orde te roepen en te helpen bij het naar beneden praten van de kat.

Zo ging de dag voorbij. De gevreesde en verlangde avond brak aan. Ik keerde terug naar de kajuit die ik met Bolle deelde. Vlug had hem avondeten gebracht en aan de lege borden op de vloer te zien was Bolles eetlust geheel intact. Ik stapelde de borden op elkaar en zette ze weg, om kort daarna over diezelfde borden te struikelen. Een gedempt gegrinnik van Bolle bewees dat hij getuige was geweest van mijn onbeholpenheid. Toen ik hem welterusten wenste negeerde hij me.

Hij had de enige brits. Ik wikkelde me in mijn dekens en zocht een plekje op de vloer. Daar besteedde ik heel wat tijd aan pogingen om voldoende kalmte te vinden om me in die krappe ruimte tussen waken en slapen te begeven, waarin ik in staat was tot droomwandelen. Het was verspilde moeite. Hoe ik ook zocht, ik kon Netel die nacht niet vinden. Het baarde me zoveel zorgen, dat ik vervolgens niet in slaap kon komen en dus bijna de hele nacht doorbracht met vruchteloze

droomwandelingen. Maar hoe harder ik naar haar zocht, hoe nadrukkelijker ze afwezig bleef.
Als Netel iets is overkomen, zo hield ik mezelf in de duisternis van die muffe scheepshut voor, zou ik het zeker hebben geweten. We hadden een Vermogensband. Ze zou beslist om hulp hebben geroepen als ze in gevaar had verkeerd. Ik troostte me met de gedachte dat mijn dochter me al eens eerder uit haar dromen had geweerd en dat ze boos op me was geweest omdat ik tijdens onze laatste ontmoeting de prins had 'toegestaan' aanwezig te zijn op ons gezamenlijke plekje. Misschien was dit haar manier om me te straffen. Maar terwijl ik daar in het donker voor me uit lag te kijken herinnerde ik me óók, dat Tintaglia bij die gelegenheid had beweerd dat ze me van Netel weg kon houden, als ze dat wilde. Hoe had de draak dat ook alweer tegen Netel gezegd? *Je bent akelig alleen, als ik dat nodig vind*. Waar was mijn dochter nu? Zat ze gevangen in een nachtmerrie, werd ze gemarteld door een draak? Nee, sprak ik mezelf krachtig tegen, Netel heeft verschillende keren bewezen dat ze zich in een droom goed kan verdedigen. Ik vervloekte de logica die ik van Chade had geleerd, want deze zei me dat de draak dan natuurlijk een andere strijdwijze zou kiezen… Bijvoorbeeld een fysieke jacht op mijn dochter.
Hoe snel kon een draak vliegen? Snel genoeg om binnen een nacht helemaal van de Regenwouden naar Hertensprong te

komen? Vast niet. Maar ik wist het niet, ik kon er niet helemáál zeker van zijn. Ik lag te woelen op de houten vloer en worstelde met de te korte dekens.

Toen het eindelijk ochtend was stond ik op, met slaperige ogen, en wankelde op mijn voeten. Die raakten verward in de dekens, waarna ik uitgleed en mijn schenen schaafde. Bolle leek door mijn gevloek heen te slapen. Buiten begaf ik me regelrecht naar de prins. Hij luisterde in grimmig stilzwijgen. Noch hij, noch Chade wreef het me in dat ik zo stom was geweest mijn dochter zonder bescherming tegen de draak achter te laten, zogenaamd om haar te beschermen. 'Laten we maar hopen dat ze alleen maar kwaad op je is,' zei de prins slechts. 'De vogel is gisteren al vertrokken. Zodra hij de Hertenhorst bereikt, zal mijn moeder Netel meteen laten halen. We hebben alles gedaan wat in ons vermogen ligt, FitzChevalric.'

Het was een schrale troost. Wanneer ik niet fantaseerde hoe de draak zich te buiten ging aan Netels tere vlees, zag ik Burrichs reactie voor me op het moment dat leden van de garde van de koningin Netel kwamen halen om haar naar de Hertenhorst te brengen. Ik bracht de rest van die reis door in een mengsel van ellende en stress, met als enige afleiding de geniepige maniertjes van Bolle om zich op mij te wreken. De tweede keer dat ik mijn vingerknokkels had gestoten toen ik de klink van de kajuitdeur probeerde vast te pakken wendde ik

me tot hem.
'Ik weet dat jij dit doet, Bolle. Ik vind het niet eerlijk. Het is niet mijn schuld dat je aan deze reis deelneemt.'
Hij ging langzaam rechtop zitten en sloeg zijn blote benen over de zijrand van de brits. 'O nee? Van wie dan wel? Wie heeft me aan boord van dit schip gedwongen, waarop ik zal sterven?'
Ik zag mijn fout. Ik kon niet zeggen dat ik slechts had uitgevoerd wat de prins me had gevraagd. In deze zaak moest ik de schuld op me nemen. Ik zuchtte. 'Ja, ik heb je op het schip gebracht, Bolle. Maar dat is omdat we je hulp nodig hebben wanneer we de draak gaan verslaan.' Ik legde alle warmte en opwinding in mijn stem die ik kon opbrengen. 'Wil je de prins dan niet helpen? Wil je dan geen deel hebben aan het grote avontuur dat we beleven?'
Hij keek me aan alsof ik gek was geworden. 'Avontuur? Braken, allerlei visachtig voedsel eten? Op en neer deinen, op en neer, de hele tijd door? Met mensen om me heen die me het liefst dóód zouden zien?' Hij sloeg zijn korte armpjes over elkaar. 'Ik ken avonturen uit verhalen. Dan gaat het over gouden munten en magie en mooie meisjes om te kussen. Avonturen zijn niet om van te kotsen!'
Op dat moment was ik geneigd het met hem eens te zijn. Toen ik de kajuit verliet struikelde ik over de drempel. 'Bolle!' riep ik verwijtend.

‘Dat deed ik niet!’ beweerde hij, maar hij grinnikte van harte.
De kleine schepen gleden pijlsnel over de witgekuifde golven en de wind kwam uit de goede richting. Niettemin leek de reis mij een eeuwigheid te duren. Overdag probeerde ik Vlug wat lessen te geven en zorgde ik ervoor dat Bolle niet werd verwaarloosd – zonder dat ik daarbij zelf meer dan wat lichte wondjes opliep. ’s Nachts worstelde ik om mijn dochter te bereiken, maar zonder haar te vinden. Tegen de tijd dat we de haven van Zylig bereikten voelde ik me een gammel wrak. Zo zag ik er waarschijnlijk ook uit. Toen we de stad naderden kwam Web aan de reling naast me staan.
‘Ik zal niet naar je geheimen vragen,’ zei hij zacht. ‘Maar ik bied aan je te helpen bij het dragen van wat je ook aan het dragen mag wezen.’
‘Dank je, maar je hebt me al goed geholpen. Ik weet dat ik de afgelopen dagen weinig geduld heb gehad met Vlug en dat jij hem hebt geholpen bij zijn lessen. En ik weet ook dat je vaak bij Bolle bent geweest en hem hebt geholpen zijn verveling te verdrijven. Dat is de beste hulp die iemand me momenteel kan geven. Dank je.’
‘Tja, goed dan,’ zei hij spijtig. Hij gaf me een schouderklopje en liet me alleen.
Ook aan ons verblijf in Zylig leek vervolgens maar geen einde te komen. We logeerden weer in het versterkte huis. Deze keer bracht ik daar ook veel van mijn dagen door. Bolle

hoestte nog steeds, maar ik geloof niet dat hij zo ziek was als hij beweerde te zijn. Het was voor mij buitengewoon saai om aan zijn ziekbed te blijven, maar ik hield dat nog steeds voor het beste, want de twee keren dat ik hem had overgehaald om buiten te wandelen werd hij geconfronteerd met allerminst vriendelijke blikken. Als er een aanleiding gevonden kon worden, dat wist ik zeker, dan zou er beslist een confrontatie tussen Bolle en de Eilandbewoners hebben plaatsgevonden. Hij was als een kreupele hen in een ren vol gezonde kippen. Elk excuus zou toereikend zijn om hem dood te pikken. Hij gedroeg zich hoogst onaangenaam tegenover mij, maar ik wilde hem niettemin liever niet alleen laten. Zelf vroeg hij me nooit om bij hem te blijven, maar telkens wanneer ik zijn kamer verliet vond hij een smoesje om snel achter me aan te komen of om me al na een paar minuten te laten roepen.

De eerste keer dat Web me op Chades voorstel bij Bolle kwam aflossen meende ik dat de oude man bezig was een nadere band tussen Web en mij te forceren. Maar de reden was een andere. Chade liet me roepen en stuurde me de avond in. Hij gaf me de kleren van een Buiteneilander. Hij schilderde zelfs in de gauwigheid een uil op mijn wang – het leek een tatoeage – en tekende een scheef litteken onder mijn onderlip om mijn zwijgzame gedrag en keelachtige manier van praten te verklaren. Hij gaf me voldoende Buiteneilands geld om me die avond in hun veel te hete

kroegen te laten vollopen met hun vieze Buiteneilandse bier. Na die eerste avond werd de procedure nog diverse keren herhaald, zij het dat ik een koopman van telkens een andere clan moest voorstellen. Zylig was een grote haven, dus een onbekend gezicht meer of minder in een rumoerige, volle herberg viel echt niet op.

Het was mijn taak om naar de verhalen en de geruchten te luisteren. De onderhandelingen met de hetgurd hadden allerlei belangen tot leven gewekt. De lokale barden vingen veel fooien door alle liederen ten gehore te brengen die ze over Aslevjal en IJsvuur kenden, en de makkers bij de haardvuren wisselden sterke verhalen uit waarin ze elkaar probeerden te overtroeven. Ik hield mijn oren goed open en probeerde snoeverij en legenden te scheiden van feiten die misschien echt waren.

Er bevond zich beslist iets dat bevroren was, daar in het ijs van het eiland Aslevjal, maar het was al bijna een generatie geleden dat iemand dit 'iets' helder had kunnen waarnemen. De mannen vertelden hoe hun váders het eiland hadden bezocht. Sommigen hadden op het strand gekampeerd en waren over de gletsjer getrokken om een glimp op te vangen. Anderen waren op bezoek geweest tijdens de laagste getijden van het jaar, wanneer er onder het ijs aan de zuidkant van het eiland een passage ontstond. Volgens alle verhalen was deze passage buitengewoon verraderlijk, want je kon er

gemakkelijk verdwalen of een verkeerde schatting maken van de tijd die je nog restte tot het weer vloed werd. In dat geval werd je door het opkomende water verpletterd – en nog nooit waren de beenderen van zo iemand teruggevonden. Degenen die verstandig en sterk en sluw genoeg waren konden via deze passage onder het ijs een enorme blauwe ijsgrot bereiken, waar je met de ingesloten draak kon praten en een gunst van hem kon vragen. Sommigen hadden op die manier vaardigheid in de jacht verworven, anderen geluk bij de vrouwen, weer anderen vruchtbaarheid voor hun moederhuis. Zo luidden de verhalen.

Ook spraken ze over het achterlaten van een offer voor de Zwarte Man van Aslevjal. Sommigen spraken over hem als over een kluizenaar, anderen als over een geest die de draak beschermde. Allen waren het erover eens dat hij gevaarlijk was en dat het verstandig was hem gunstig te stemmen door middel van een geschenk. Sommigen dachten dat rauw rood vlees het beste offer was, anderen meenden dat zijn welwillendheid gekocht kon worden met pakketjes theekruiden, met kleurige kralen, of met honing.

Twee keer hoorde ik het eiland noemen in relatie tot onze oorlog met de Rode Kapers. Daar werd weinig over gesproken. Zelden wordt er langdurig stilgestaan bij oorlogen die niet glorieus gewonnen zijn. Ik begreep dat Kebal Rauwbrood en de Bleke Vrouw op Aslevjal een fort

hadden willen bouwen. Niemand maakte melding van een waaróm, maar er waren veel gevangengenomen inwoners van de Zes Hertogdommen daarheen gebracht om er de rest van hun leven als slaven te arbeiden. Het scheen dat Rauwbrood ook slaven had gemaakt van alle familieleden van Buiteneilanders die zich tegen de oorlog verzetten. Ook zij werden door hem ontzield en daarna naar het eiland Aslevjal gedeporteerd, waarna niemand ooit nog iets van hen had gehoord of gezien. Zo had het eiland een reputatie van schande en ellende gekregen, welke de oude legende over de draak was gaan overvleugelen. Nog slechts weinigen begaven zich daarheen om hun moed te bewijzen en hun geluk te beproeven.

Al zulke details onthield ik, waarna ik ze rapporteerde aan Chade en Plicht. In de late uurtjes probeerden mijn oude mentor en ik na te gaan hoe deze dingen ons konden helpen bij of hinderen in onze queeste. Soms had ik het gevoel dat we deze vage geruchten alleen maar bespraken omdat we eigenlijk amper over echte *feiten* beschikten.

Plicht had twee lange bijeenkomsten met de hetgurd. Ze duurden allebei diverse dagen. Na afloop bleek het erop neer te komen, dat ze de jacht op de draak hadden gereglementeerd alsof het een soort wedstrijd in worstelen of schieten was. Wat Chade ertoe bracht zich te verbijten was het feit dat de clan Everzwijn de onderhandeling had gevoerd

en ons had gecommitteerd zonder hem te raadplegen. Ik was er zelf niet bij, maar hoorde achteraf hoe verbaasd Arkon Bloedsnee was geweest toen de prins met koele hoffelijkheid liet weten dat de afspraken hem niet bevielen.
'We kunnen niet wijzigen wat hij namens ons is overeengekomen,' zei Chade op grimmige toon, 'maar het was de moeite waard Bloedsnees gezicht te zien toen Plicht tegen hem zei: "Mijn woord is het mijne en ik ben de enige man die het kan geven. Matig u nooit meer aan namens mij te spreken!"'
Hij vertelde me dit bij de brandewijn, in dezelfde kamer in het versterkte huis als die hij en de prins op de heenreis hadden bewoond. Bolle en Plicht bevonden zich in de aangrenzende kamer. Ik hoorde hun conversatie slechts vaag en gesmoord. Plicht probeerde Bolle kalm uit te leggen waarom hij de volgende dag weer aan boord van een schip moest gaan. Bolles reactie varieerde van een kinderlijk gejank tot het boze weigeren van een volwassene. Maar nu ik wist waartoe Bloedsnee ons had verplicht, had ik niet de indruk dat er ook maar iets nog érger kon worden!
Onze edelen hadden het tijdens onze afwezigheid goed gedaan. Beter dan ik had verwacht. Handelsovereenkomsten tussen de verschillende clans en de diverse huizen in de Zes Hertogdommen waren in veel gevallen al geformaliseerd. Doordat ze hun eigen emblemen hadden gevoerd, hadden de

edelen zich kennelijk afdoende weten te onderscheiden van de hertenbok in het wapen van de Zieners, zodat ze alle clans vrijelijk hadden kunnen benaderen. Plicht dineerde bijna elke avond met zijn edelen en elke avond leken er weer nieuwe handelssuccessen behaald te zijn. Als het de prins mocht lukken een drakenkop aan de narkieza te presenteren, zouden we in onze missie geslaagd zijn. De Buiteneilanden en de Zes Hertogdommen zouden door een huwelijk en door handelscontacten zo nauw met elkaar verbonden zijn, dat een oorlog voor geen van beide partijen nog lonend was.
Maar de hetgurd scheen zich te hebben voorgenomen om het ons zo lastig mogelijk te maken. Het werd de prins toegestaan de draak uit te dagen, maar de hetgurd bepaalde de regels voor die confrontatie. Bij ons vertrek naar Aslevjal zouden we de garde van de prins niet meenemen. Ze bepaalden een gelimiteerd aantal krijgers dat met hem mee mocht. De leden van zijn coterie van Wijzen namen dat aantal grotendeels in beslag. Plicht had zich niet gehouden aan Chades suggestie om de coterie achter te laten en liever een paar geharde krijgers mee te nemen. De narkieza zou ons begeleiden – daartoe had Plicht haar immers uitgedaagd. We namen aan dat dit zou neerkomen op Peottres aanwezigheid, plus misschien die van een paar krijgers van de clans Narwal en Everzwijn, hoewel hun hulp ons niet was beloofd. Een door de hetgurd gekozen schip zou ons naar Aslevjal brengen,

samen met zes vertegenwoordigers van de hetgurd zelf, die moesten controleren of we ons aan de regels hielden. Dat zouden krijgers uit zes verschillende clans zijn, exclusief Narwal en Everzwijn. Ze zouden ons op generlei wijze behulpzaam zijn. Wat we meenamen moest beperkt blijven tot wat dit ene schip kon vervoeren. Aan land zou ieder zijn eigen spullen moeten dragen.

'Het valt me nog mee dat de prins de draak niet in zijn eentje hoeft aan te vallen.'

'Het scheelde maar weinig,' zei Chade op zure toon. 'Hij wordt geacht de eerste man te zijn die het dier uitdaagt. En hem werd met kracht geadviseerd meteen een doodklap uit te delen – als zoiets bestaat. Later in het gevecht, zo weten ze als krijgers natuurlijk best, kan het soms moeilijk zijn om uit te maken wie de fatale klap of steek heeft uitgedeeld. Een van hun barden zal ons begeleiden, als getuige. Precies wat we nodig hadden.' Hij wreef zich vermoeid over een bakkebaard. 'Niet dat we ons hierover veel zorgen maken. Zoals ik vanaf het begin heb gezegd, is dit volgens mij meer het opgraven van een bevroren lijk dan het vechten tegen iets levends. Voor dat eerste zou ik liever wat meer mankracht tot mijn beschikking hebben gehad.' Hij kuchte even en leek tamelijk tevreden met zichzelf toen hij vervolgde: 'Maar misschien heb ik iets bij me dat die extra hulptroepen zal kunnen vervangen.'

‘Hoeveel mannen mag Plicht meenemen?’
‘Twaalf. En dan ben je gauw uitgeteld. Jij en ik, Web, Civil, Kokkel, Raadsel, Bolle, Langwiek en vier gardisten.’ Hij schudde zijn hoofd. ‘Ik zou willen dat Plicht tenminste Civil en Kokkel hier wilde laten. Twee ervaren krijgers kunnen in bepaalde situaties juist de doorslag geven.’
‘En Vlug? Blijft hij hier?’ Ik wist niet of ik bij dat vooruitzicht ongerustheid dan wel opluchting moest voelen.
‘Nee, we nemen hem mee. Maar hij is nog een jongen en telt niet mee voor het aantal krijgers.’
‘En we vertrekken morgen?’
Chade knikte. ‘Langwiek heeft de afgelopen week proviand voor ons bij elkaar gehaald. Het voedsel dat we uit de Zes Hertogdommen hadden meegebracht is bijna op, ben ik bang. We zullen lokaal spul moeten eten. Hij heeft bekeken wat we nog hadden en vervolgens aanvulling gekocht voor een groep van twaalf. Ik heb hem gewaarschuwd dat we ook een kat bij ons zullen hebben. We zullen allemaal een wapen dragen, ongeacht of we daarin geschoold zijn of niet. Een bijl voor jou?’
Ik knikte. ‘En een voor Vlug. Hij heeft zelf een boog en pijlen, maar zoals u al zei: voor het hakken in ijs heb je meer aan een bijl.’
Chade zuchtte. ‘Maar verder reikt mijn fantasie niet. Ik heb geen idee wat ons te wachten staat, Fitz. We hebben voedsel

en tenten en wapens en wat gereedschappen. Verder kan ik niet bevroeden wat we nodig hebben.' Hij schonk zichzelf een zuinig bodempje brandewijn in. 'Ik kan niet ontkennen dat het me plezier doet dat Peottre zich door dit alles even ontregeld voelt als ik. Hij en de narkieza zullen ons begeleiden. Bloedsnee komt ook aan boord, maar ik denk niet dat hij meegaat naar het drakengevecht.' Hij glimlachte ironisch bij dat woord – volgens hem zou iets dergelijks nooit plaatsvinden. 'Het is verdomd hinderlijk voor ons allemaal dat ze deze taak aan de regels van een soort wedstrijd hebben onderworpen. Ze hebben ons ook maar twee postvogels toegekend. Uitsluitend te gebruiken om het schip te roepen zodra we klaar zijn om het eiland weer te verlaten. Onder de hoede van onze chaperons.'

Dat trok mijn gedachten een andere kant op. 'Denkt u dat onze vogel al bij Kettricken kan zijn?'

Hij keek me medelijdend aan. 'Onmogelijk te zeggen, dat weet je. Storm, een havik… van alles kan een vogel vertragen of tegenhouden. Een postvogel vliegt alleen naar zijn huis en zijn maatje. Kettricken kan óns geen bericht sturen.' Behoedzaam voegde hij eraan toe: 'Heb je overwogen om het nog eens via Burrich te proberen?'

'De afgelopen nacht,' antwoordde ik. Bij het zien van zijn opgetrokken wenkbrauw vervolgde ik snel: 'Niets. Alsof ik een mot was die tegen het glas van een lantaarn aan botste. Ik

kan hem niet bereiken. Jaren geleden lukte het me glimpen van hen beiden op te vangen, van Mollie en Burrich. Geen directe contacten van geest tot geest, maar… Enfin, het lukt niet meer. Ik vermoed dat destijds Netel mijn tussenschakel was, hoewel ik de gebeurtenissen niet via háár ogen zag.'
'Interessant,' zei hij zacht. Ik wist dat hij dit brokje informatie opborg voor toekomstig gebruik. 'En Netel kun je nog steeds niet bereiken?'
'Nee.' Ik probeerde mijn stem onbewogen te laten klinken. Toen reikte ik over de tafel naar de fles brandewijn.
'Kalmaan daarmee,' waarschuwde Chade me.
'Ik ben nog lang niet dronken,' antwoordde ik geprikkeld.
'Dat zeg ik ook niet,' repliceerde hij op milde toon. 'Maar we hebben niet veel meer over. En op Aslevjal hebben we het misschien harder nodig dan hier.'
Ik zette de fles neer. Juist op dat moment kwam Plicht de kamer binnen, met Bolle in zijn kielzog. De kleine man keek wrokkig. 'Ik ga niet mee,' zei hij meteen.
'Jawel, je gaat mee,' antwoordde Plicht koppig.
'Nee.'
'Wel.'
'Genoeg!' kwam Chade tussenbeide – alsof het twee kinderen van zeven jaar waren.
'Nee!' fluisterde Bolle nog snel. Hij liet zich op een stoel bij de tafel ploffen.

‘Jawel,’ hield Plicht vol, ‘tenzij je hier in je eentje wilt achterblijven. Moederziel alleen, zonder iemand om mee te praten. Helemaal alleen in een kamer. En dan maar wachten tot we terugkeren.’
Bolle stak zijn kin naar voren, en tegelijk ook zijn tong en zijn onderlip. Toen sloeg hij zijn korte dikke armen over elkaar en keek Plicht schattend aan. ‘Geef ik niks om. En trouwens niet alleen. Ik kan met Netel praten. Ze zal me verhalen vertellen.’
Ik schoot overeind. ‘Jij kunt met Netel praten?’
Hij keek kwaad mijn kant op. Misschien besefte hij dat hij iets aan mij had weggegeven door zich zo bot tot Plicht te richten. Hij zwaaide zijn voeten opzij. ‘Misschien. Maar jij kunt het niet.’
Ik wist dat ik tegenover hem mijn humeur niet mocht verliezen. En dat ik hem niet te zwaar onder druk kon zetten.
‘Omdat jij verhindert dat ik met haar praat?’
‘Nee. Ze *wil* gewoon niet met je praten.’ Hij nam me kritisch op, alsof hij wilde nagaan of ik dit erger vond dan het idee dat *hij* me van haar kon afschermen. Hij had gelijk. Ik vond het erger. Ik zond een subtiel berichtje naar Plicht. *Zoek eens voor me uit of ze in veiligheid is.*
Bolles blik schoot tussen Plicht en mij heen en weer. De prins zei niets. Hij wist even goed als ik dat Bolle ons op Vermogensgebruik had betrapt. Alles wat hij nu metéén tegen

Bolle zei zou dus verdacht zijn. En de kleine man wás al kwaad op de prins. Bij die herinnering knoopte ik aan. 'Zo, dus je gaat niet met ons mee wanneer we vertrekken, Bolle?'
'Nee. Niet meer op een schip.'
Het was wreed, maar ik deed het toch. 'Hoe wil je dan thuiskomen? Per schip is de enige manier.'
Hij gaf me een dubieuze blik. 'Jullie gaan niet naar huis. Jullie gaan naar het eiland met die draak.'
'Om te beginnen, ja. Maar daarna gaan we naar huis.'
'En jullie komen eerst hierheen om Bolle op te halen.'
'Misschien,' gaf de prins toe.
'Misschien, als we nog in leven zijn,' werkte Chade dit nader uit. 'We hadden op jouw hulp gerekend. Als jij hier blijft en we het zonder jou moeten stellen…' De oude man haalde zijn schouders op. 'De draak doodt ons misschien allemaal.'
'Net goed,' antwoordde Bolle op hatelijke toon, maar ik geloofde dat we een barstje in zijn vastbeslotenheid hadden gemaakt. De blik waarmee hij naar zijn mollige handen keek, die stil op het tafelblad lagen, had iets peinzends.
Chade sprak langzaam en weldoordacht. 'Als Netel in staat is Bolle verhalen te vertellen en hem gezelschap te houden, denk ik niet dat ze in groot gevaar is, Fitz.'
Als hij had gehoopt hiermee Bolle een commentaar te ontlokken, was het een mislukking. De kleine man maakte een minachtend geluidje, leunde achterover en sloeg zijn

armen demonstratief over elkaar.
'Laat maar,' zei ik zacht tegen iedereen tegelijk. Ik wist maar al te veel redenen te bedenken waarom Netel zo kwaad op me kon zijn dat ze geen contact wenste. Maar anderzijds, hield ik mezelf streng voor ogen, was het beter te weten dat ze in leven was, hoe vertoornd ook, dan te moeten vrezen dat een draak haar en haar familie misschien had uitgeroeid. Ik zou graag zekerheid hebben gehad, maar wist dat ik die zou moeten ontberen. Ik hoopte dat onze postvogel zich extra zou inspannen. Laat Netel maar woest op me zijn – zo lang het maar in een veilige omgeving was.
Verder werd er die avond weinig meer gezegd. Drie van ons begonnen met het inpakken van onze spullen, waarbij Chade mompelend een vrachtlijst raadpleegde, terwijl Bolle zo opzichtig mogelijk *niets* inpakte. Op een gegeven moment begon Plicht Bolles kleren in een tas te stoppen, maar nadat Bolle de inhoud van de tas op de vloer had omgekieperd lieten ze de rommel allebei gewoon liggen. En die kleren lagen er nog steeds toen we naar bed gingen.
Ik sliep niet goed. Nu ik wist dat Netel me met opzet negeerde, kon ik de aard van haar barrière vinden en voelen. Veel ergerlijker was het feit dat Bolle gadesloeg hoe ik aan de afweer morrelde en rukte, zonder in staat te zijn er doorheen te komen. Zonder zijn aanwezigheid zou ik misschien een serieuzere poging hebben gedaan om in Netels

droom binnen te dringen, maar nu gaf ik het op en probeerde ik écht in slaap te komen. In plaats daarvan kreeg ik een rusteloze nacht vol droomflarden over alle mensen die ik pijn had gedaan of teleurgesteld, van Burrich tot Patience, met als hoogtepunt een levendige impressie van de beschuldigende blik van de nar.

We stonden de volgende morgen al voor zonsopgang op. We ontbeten nagenoeg in stilte. Bolle zat te mokken en te pruilen, wachtend tot we hem zouden bevelen of smeken in actie te komen. Als bij stilzwijgende overeenkomst deden we dat geen van drieën. In de weinige woorden die we met elkaar wisselden negeerden we zijn aanwezigheid. We vulden ieder onze eigen tas. Raadsel kwam ons helpen met het vervoer. Chade liet zijn tas dragen door de gardist, maar Plicht wilde de zijne zelf dragen. En toen gingen we.

Het was een vreemde ervaring, dat ik nu alleen met Chade en Plicht op straat liep. Raadsel liep een paar stappen achter Chade en droeg zijn tas. Langwiek en de vier overige gardisten liepen daar weer achter. Ik kende geen van vieren erg goed. Hest, een jonge vent, was me sympathiek. Surrie en Drub waren dikke vrienden en ervaren soldaten. Van Kien wist ik alleen dat hij zijn naam eer aandeed als het om dobbelen ging. De rest van de garde bleef achter bij onze edelen. Wij zouden ons verzamelen op de kade. Terwijl we over de straatkeien liepen vroeg ik: ‘En als Bolle niet achter

ons aan komt, wat dan?'
'Dan laten we hem achter,' zei Plicht grimmig.
'Dat gaat niet,' zei ik, en de prins gromde iets.
'Ik kan teruglopen en hem dragen,' bood Raadsel twijfelend aan. Ik trok een grimas bij de gedachte en Chade schudde zwijgend van nee.
Maar dat kan een oplossing zijn, liet ik hem privé weten. *Zelf kan ik het niet, want met zijn Vermogen kan hij me tegen de grond werken, maar iemand die het Vermogen niet bezit en ongevoelig is voor Bolles kracht is misschien in staat hem fysiek te dwingen. Dat gebeurde vroeger ook wel – de keren dat andere bedienden hem zijn munten afpakten. Hij zou weer vele dagen woest op ons zijn, natuurlijk, maar in elk geval hebben we hem dan bij ons.*
Laten we nog even afwachten, zei de prins streng.
Naarmate we de kade naderden werd het steeds drukker. Kennelijk verzamelde zich een hele menigte om ons vertrek gade te slaan. We zouden varen op Bloedsnees schip van de everzwijnclan. De lading was gisteren al aan boord gebracht. Het wachten was alleen nog op onze komst en de vloed. Onder de Buiteneilanders heerste een vreemde stemming. Het was alsof ze naar een wedstrijd tussen kampioenen waren komen kijken – maar *wij* waren niet de favorieten. Niet dat ze ons met beledigingen of rotte groenten bestookten, maar een nadrukkelijke stilte kan eveneens intimiderend zijn. Wel

maakten ze ruim baan voor ons.
Dichter bij het schip hadden onze eigen edelen zich verzameld om afscheid te nemen. Ze dromden samen rond de prins om hem hun beste wensen mee te geven, en terwijl ik gehoorzaam wachtte viel het me op hoe weinig ze snapten van deze queeste en het immense belang ervan. Ze plaagden hem goedmoedig en wensten hem veel geluk, maar geen van de edelen leek zich echt zorgen te maken over het lot van de prins.
Toen we aan boord gingen was er nog steeds geen spoor van Bolle. Mijn maag zat in een strakke knoop. We konden hem hier niet alleen achterlaten, al was de prins nóg zo kwaad op hem. Ik had niet alleen angst om wat Bolle zelf kon aanrichten in onze afwezigheid, maar ook om wat hém zou worden aangedaan wanneer de protectie door de prins verdwenen zou zijn. Zouden zelfs Plichts edelen zich veel aantrekken van het lot van zijn halvegare lakei? Ik leunde op de reling en keek over de hoofden van de menigte in de richting van het versterkte huis. Web kwam naast me staan.
'Wel, verheug je je op de reis?' vroeg hij.
Ik glimlachte wrang. 'De enige reis waarop ik mij verheug is de reis die ons naar huis zal brengen.'
'Ik heb Bolle nog niet aan boord zien komen.'
'Klopt. We wachten nog op hem. Hij voelde er niets voor om wéér aan boord van een schip te gaan, maar we hopen dat hij

uit eigen beweging zal komen.'
Web knikte langzaam en begripvol, en slenterde toen weg. Ik stond me figuurlijk op te vreten. Letterlijk kauwde ik op de binnenkant van mijn duim.
Bolle? Kom je? Het schip vaart bijna weg.
Laat me met rust, Stinkhond!
Hij slingerde me het scheldwoord zo heftig naar mijn hoofd, dat ik het bijbehorende beeld bijna kon *ruiken*. Achter zijn verontwaardiging bespeurde ik zijn angst en zijn gekwetstheid bij het idee dat we hem inderdaad achter zouden laten. Ons vertrek had hem opgewonden en bang gemaakt, maar ik vermoedde dat zijn koppigheid nog de overhand zou behouden.
Tijd en getij wachten op geen mens, Bolle. Neem snel een beslissing. Zodra de vloed hoog genoeg is moet dit schip vertrekken. En daarna zal het te laat zijn, zelfs als je ons zou laten weten dat je van mening bent veranderd en tóch mee wilt. Dan kunnen we niet terugkomen om je te halen.
Kan me niks schelen. En daarna trok hij zijn beschermingswanden zo abrupt om zich heen dat het voor mij bijna aanvoelde als een fysieke klap. Ik had het idee dat ik de situatie niet echt had verbeterd.
Maar al te vlug zag ik de laatste voorbereidingen tot ons vertrek beginnen. Er werd nog snel wat lading vanaf de *Meisjesgeluk* aan boord gebracht. Kleine vaatjes. Ik moest

glimlachen. Had Chade zich een voorraadje brandewijn herinnerd? Ook werden er nog wat wapens en gereedschappen aan boord gebracht. Alle lege hoekjes in het ruim werden gevuld met spullen waarvan Chade vermoedde dat ze misschien nuttig zouden zijn. Maar uiteindelijk werd het toch echt tijd om te vertrekken. Afscheidnemers die met de prins aan boord waren gekomen verlieten nu het schip. De vertegenwoordigers van de hetgurd verschenen met hun bagage. Alles werd snel in het ruim gestouwd. De sloepen die ons vanuit de haven naar open water zouden slepen lagen al klaar, met roeiers en al. Web kwam weer bij me staan, deze keer duidelijk bezorgd.

'Ik denk niet dat hij komt,' zei ik zacht. Ik voelde me misselijk. 'Ik moet met de prins praten. We moeten iemand naar hem toe sturen.'

'Heb ik al gedaan,' zei Web grimmig.

'Ja? Wat zei prins Plicht?' Ik had geen van onze gardisten het schip zien verlaten.

'Nee, niet met hem gesproken,' antwoordde Web verstrooid. 'Iemand gestúúrd. Vlug.' Meer tegen zichzelf, leek het, vervolgde hij mompelend: 'Ik hoop dat het geen unfaire test is. Ik geloof dat hij het kan. Maar misschien had ik zelf moeten gaan.'

'Vlug?' In gedachten plaatste ik de opgroeiende knul tegenover Bolle. Ik schudde mijn hoofd. 'Dat lukt hem nooit.

Bolle is onhandig, maar als hij kwaad is wordt hij verschrikkelijk sterk. Hij zou de jongen kwaad kunnen doen. Ik kan maar beter achter hen aan gaan.'
Web pakte me bij de arm. 'Nee! Niet doen. Kijk, hij heeft het gedaan. Daar komen ze al!'
De opluchting in zijn stem deed vermoeden dat Vlug iets geweldigs had verricht, maar als ik eerlijk ben – misschien wás dat ook zo. Ik zag het tweetal naderen, de kleine man slofte naast de magere jongen. Vlug droeg Bolles tas en hield hem beschermend bij de hand. Dat choqueerde me, maar zelfs vanaf deze afstand was het duidelijk te zien: een beschérmende houding. De jongen hield zijn hoofd omhoog en ontweek de blik van geen van de mensen die hij tegenkwam – alsof hij iedereen uitdaagde om de spot te drijven met de halvegare of om hun voortgang te belemmeren. Het was een vertoon van moed zoals ik het maar zelden had gezien en de jongen steeg enorm in mijn achting. Het zou mijn uiterste wilskracht hebben gevergd om Bolle aan mijn hand door die menigte te leiden, maar Vlug presteerde het. Toen ze dichterbij waren gekomen en ik de uitdrukking op Bolles gezicht kon zien, besefte ik dat hier méér aan de hand was dan alleen een verzoek om mee te komen.
'Hoe doet hij het?' vroeg ik Web zacht.
'Door het Oude Bloed. Dat weet je best.' Hij sprak zacht,

zonder mijn kant op te kijken. ‘Het werkt het beste van Wijze tot Wijze, zoals jij dat zou noemen. Maar zelfs degenen die de Wijsheid niet hebben kun je benaderen met een aantrekkingskracht. Ik heb Vlug laten oefenen. Dit was een moeilijker test dan waar hij eigenlijk aan toe is, maar hij heeft het goed gedaan.’

‘Ja, dat zie ik.’ Ik zag een uitdrukking van vertrouwen op Bolles gezicht toen de jongen hem naar de loopplank leidde. Daar bleef Bolle aarzelend staan. Vlug sprak een paar zachte woorden tegen hem en leidde de kleine man – hij had nog steeds zijn hand vast – over de plank naar boven. Ik worstelde met mezelf, maar mijn nieuwsgierigheid dwong me de vraag te stellen. ‘Ik weet hoe ik iemand van me af kan stoten. Dat heb ik vanaf het begin geweten, geloof ik. Maar iemand áántrekken met de Wijsheid?’

‘Aha. Wel, dat afstoten kan instinctief aangeleerd worden. Omdat het aangeboren is. Het aantrekken ook, denk ik. Ik meen dat alle schepsels het van nature doen, in zekere mate, tegenover hun jongen bijvoorbeeld, of wanneer ze een maatje proberen te versieren. Ik denk dat jij het mechanisme ook hebt gebruikt, maar zonder het te beseffen. Dat is de reden waarom iemand die over deze magie beschikt zich zou moeten inspannen om er méér van te leren. Om te beseffen hoe hij zijn magie gebruikt.’ Hij liet een korte stilte vallen en besloot toen: ‘Ik bied je nogmaals aan je de dingen te leren

die je zou moeten weten.'
'Ik moet nu eerst naar Bolle, om hem op zijn plekje te installeren.' Ik draaide me om en wilde me weg haasten.
'Ja, dat weet ik. Je hebt vele taken en plichten, en ik wil niet eens beweren dat ik álles weet wat je voor je prins doet. Ik weet best dat je elk moment van de dag een excuus kunt vinden om te zeggen dat je het te druk hebt. Maar een man máákt tijd voor de dingen die in zijn leven belangrijk zijn. Welnu, ik hoop dus dat je naar me toe komt. Dit is de laatste keer dat ik het aanbied. Het is nu aan jou om het te accepteren.'
En voordat ik me weg kon haasten draaide hij zich kalm om en liet me daar staan. Boven onze hoofden verliet Risico haar plekje op de tuigage met een schrille kreet die werd meegevoerd door de wind. De trossen werden losgegooid, de loopplank opgehaald en de mannen in de sloepen trokken aan de riemen en brachten ons tot buiten de haven, waar de wind vat kon krijgen op onze zeilen. Ik beloofde mezelf dat ik nog diezelfde dag tijd zou maken om met Web verder te praten over de aangeboden lessen in mijn magie. Ik hoopte dat ik mezelf niets wijsmaakte.
Niets schijnt immers ooit gemakkelijk te zijn. Nu we de narkieza, haar vader Arkon Bloedsnee en haar oom Peottre aan boord hadden, ging de sociale tijd van Plicht en Chade grotendeels op aan gesprekken met die drie. Zelf zag ik de

prins en mijn oude mentor maar zelden onder vier ogen. Net als de vorige keer moest ik het weer in hoofdzaak met Bolles gezelschap stellen. Hij voelde zich ellendig en zag geen reden waarom ik me niet óók ellendig zou voelen. Hij begon me dus weer te pesten door ervoor te zorgen dat ik me stootte of dat ik viel, en ik kon er weinig tegen doen. Als ik mijn afweerwanden oprichtte, zou ik voor Chade of Plicht slechter bereikbaar worden. Dus ik droeg mijn lot als een man.

Om de zaken erger te maken, hadden we deze keer te maken met woelige golven. Net als de wind gingen de stromingen bovendien steeds de verkeerde kant op. Twee dagen lang rolde en stampte ons schip als een waanzinnige, en deze keer werd Bolle weer echt zeeziek, net als Kokkel, Vlug en Civil. De rest van ons at weinig. We bewogen ons van het ene houvast naar het volgende. Ik zag op een gegeven moment een bijzonder bleke narkieza aan de arm van haar oom Peottre over het dek wandelen. Geen van beiden keken ze alsof ze ervan genoten. De dagen kropen voorbij.

En ik kreeg geen kans om met Web over de Wijsheid te praten. Af en toe herinnerde ik me mijn voornemen, maar dat leek steeds op een moment te gebeuren wanneer nog wel tien andere zaken mijn aandacht vroegen. Ik probeerde te doen alsof ik door overmacht weerhouden werd hem te benaderen, maar in feite *wist* ik niet goed wat me tegenhield.

Ten slotte verscheen onze bestemming aan de horizon. Zelfs van veraf zag Aslevjal er al akelig uit. Het behoort tot de noordelijkste van de Buiteneilanden. Het bood een gekartelde en grimmige aanblik. Zomer breekt daar nooit écht aan. De mildere dagen van wat daar voor een zomer moet doorgaan zijn niet in staat de sneeuw van vorig jaar op de bergen te doen smelten. Het grootste deel van het eiland is opgesloten onder de gletsjer die er met twee gevorkte punten overheen ligt. Sommigen zeggen dat het eigenlijk twee eilanden zijn, die door het ijs van de gletsjer met elkaar verbonden zijn, maar ik zou niet weten waarop dat geloof gebaseerd zou moeten zijn. Bij eb komen rondom stukjes zwart zandstrand bloot – als de grauwe rand van een rok. Aan het einde gaan die zandstroken over in een reep kale, rotsachtige bodem, met daarachter een niet al te hoge klifwand. Op sommige plekken steken rotspunten door de bleke gletsjerlaag naar boven. Ik kon niet onderscheiden of de nevel die om het eiland hing het effect van verdampend ijs was dan wel een sneeuwstorm die door de constante noordenwind gaande werd gehouden.

We naderden traag. Zowel de wind als het water leek zich tegen onze komst te verzetten. We kwamen slechts moeizaam vooruit. Ik stond aan de reling toen Plicht en de narkieza op het dek verschenen om naar het eiland te kijken. Ze hadden Chade en Peottre bij zich. Plicht trok een lelijk gezicht. ‘Dat

ziet er niet uit als een plek waar iemand voor zijn plezier heen gaat, laat staan een draak. Wat had een draak hier te zoeken?'
De narkieza schudde haar hoofd en antwoordde zacht. 'Ik weet het niet. Ik weet alleen dat onze legenden zeggen dat hij hier is. Dus moeten we hierheen.' Ze trok haar wollen jas strakker om zich heen. De wind leek de snijdende kou van het eiland naar ons toe te blazen.
Die middag rondden we een landtong en voeren terug naar de enige baai die het eiland bezat. Onze spionnen hadden gemeld dat het een eenzame plek was, met alleen de resten van een kade en een paar half ingestorte stenen gebouwen. Toch zag ik op het kale klif achter het strand een kleurige vlek. Terwijl ik ernaar staarde en probeerde te verzinnen wat het kon zijn, kwam er een gestalte uit dat kleurenvlak naar buiten. Ik concludeerde dat het een tent of een hutje moest zijn. De man kwam op de rand van het klif staan. Hij droeg een mantel in zwart en wit, met een hoofdkap. De mantel fladderde wild om hem heen. De man stak geen hand op ter begroeting, maar bleef simpelweg op ons staan wachten.
'Wie is dat?' vroeg Chade aan Peottre, nadat de kreten van de uitkijkpost ook de kapitein op het dek hadden geroepen.
'Geen idee,' antwoordde Peottre. Er klonk diepe angst in zijn stem.
'Misschien de legendarische Zwarte Man van het eiland,'

opperde Bloedsnee. Hij boog zich gretig over de reling en tuurde naar de eenzame figuur op de rotsen. ‘Ik heb me altijd afgevraagd of die verhalen waar zijn.’
‘Dat wil ik helemaal niet weten,’ zei de narkieza zacht. Ze had grote ogen opgezet. Naarmate we de baai naderden werd het drukker aan de reling. We keken allemaal naar onze bestemming en de onheilspellende eenzame man die daar op ons wachtte. Pas toen we ons anker in de baai hadden laten vallen en we de sloepen in gereedheid brachten die ons en onze bagage naar de kust zouden brengen, kwam hij in beweging. Hij daalde af tot op het strand en bleef bij de vloedlijn staan. Nog voordat hij zijn hoofdkap naar achteren sloeg voelde ik mijn hart stilstaan. Ik werd misselijk van angst.
De nar stond me op te wachten.

Hoofdstuk 13

Aslevjal

Zes Wijzen gingen eens op reis
naar Jhaampe in de bergen.
Ze klommen naar een hoge top,
dat moest veel krachten vergen.
Ze kwamen daarvan niet weerom,
veranderden in steen
en vlogen met z'n allen heen.

Vijf Wijzen gingen eens op reis
naar Jhaampe in de bergen.
Ze liepen op een vlakke weg,
dat moest veel krachten vergen.
En ze veranderden in veel,
en toen opeens in ééntje maar,
hun taak die was nog lang niet klaar.

Vier Wijzen gingen eens op reis
naar Jhaampe in de bergen.
Ze spraken woorden zonder toon,
dat moest veel krachten vergen.
Ze vroegen aan hun koningin
verlof om weg te gaan tot na de grens,
en wat hun lot werd weet geen mens.

Drie Wijzen gingen eens op reis
naar Jhaampe in de bergen.
Ze hadden de koning bijgestaan,
dat moest veel krachten vergen.
Daarna wilden ze de berg op gaan,
maar de drie zijn met hun allen
van de stenen omlaag gevallen.

Twee Wijzen gingen eens op reis
naar Jhaampe in de bergen.
Mooie vrouwen troffen ze aan,
dat moest veel krachten vergen.
Ze vergaten hun doel en bleven daar,
en leefden nog lang en tevreden,
zoals Wijzen dat het liefste deden.

Een Wijze ging ooit eens op reis
naar Jhaampe in de bergen
om daar zijn koningin te helpen.
Dat moest veel krachten vergen.
Hij deed zijn werk en viel in slaap,
en gaf zijn hele gebeente
te leen aan het gesteente.

Geen Wijzen gaan nu nog op reis
naar Jhaampe in de bergen.
Het zware zwoegen onderweg
dat zou veel krachten vergen.
Toon je slimheid en je moed
door thuis te blijven, zonder klachten,
en rustig op de dood te wachten.
Hertensprongs aftelversje.

Ik bevond me met de andere gardisten in de eerste sloep die aan land werd gezet. Vlak daarna stak de volgende sloep zijn neus in het zand. Deze bracht Chade en Plicht, de narkieza, Peottre en Arkon Bloedsnee. We stapten in het ondiepe water

om de dolboorden van die tweede sloep vast te pakken en hem bij het volgende golfje verder op het zand te trekken. Zo konden de passagiers droge voeten houden bij het uitstappen. Tijdens dit klusje was ik me voortdurend bewust van de nar, die vanaf een naar voren stekend stuk rotsgesteente naar ons stond te kijken. Hij had daarvandaan een goed uitzicht over het hele strandje. Hij zweeg nog steeds, maar de koude wind leek namens hem te spreken. Zijn mantel klapperde met droge, verontwaardigde geluidjes, zijn lange gouden haren wapperden alle kanten op. Hij had geen poeder gebruikt om zijn gezicht een lichtere tint te geven en droeg ook geen andere Jamailliaanse make-up om zich als buitenlander te profileren. Het warme bruin van zijn huid over de fijnbesneden beenderen van zijn gezicht en zijn goudkleurige haardos maakten hem tot een wezen uit een sprookje. Het sobere zwart en wit van zijn kleding deed in niets meer denken aan de decadente heer Gouden die hij was geweest. Ik vroeg me af of iemand anders dan Chade en ik hem al had geïdentificeerd. Ik probeerde een blik met hem te wisselen, maar hij keek dwars door me heen. Hij sprak pas toen de prins uit de sloep en op het strand was gestapt. Eerst maakte hij een buiging.

'Ik heb hete thee voor u klaarstaan,' riep hij naar beneden. Zijn stem kwam boven het constante gieren van de wind uit. Meer zei hij niet. Hij wees naar zijn tent en begaf zich toen in

die richting.
'Kent u hem? Wie is dat?' vroeg Arkon Bloedsnee op hoge toon. Hij hield zijn hand in de nabijheid van het gevest van zijn zwaard.
'Ik ken hem al heel lang,' antwoordde Chade ernstig. 'Maar hoe hij hier is gekomen, of waaróm, daarvan heb ik geen idee.' De prins stond de nar bijna met open mond na te staren. Toen wierp hij mij een blik toe, maar ik keek snel naar de grond.
Was dat heer Gouden? Het was een oprechte vraag van de prins. De verandering in het uiterlijk van de nar was zo extreem dat Plicht aan het twijfelen was gebracht.
Nee. En het is ook niet de nar. Dat zijn slechts facetten van wie hij is.
Doe niet zo dramatisch! Chade richtte zijn ergernis op ons beiden. Hardop zei hij: 'Hij is geen gevaar voor ons. Ik zal met hem praten. Gardisten, blijf hier en help met het uitladen van onze bagage. Ik wil alles ruim boven de vloedlijn en afgeschermd tegen vocht.'
Zo raakte Chade op een nette manier van me af. Hij hield me bij de nar uit de buurt tot hij had onderzocht wat er gaande was. Ik wilde achter hem aan lopen naar de tent van de nar, maar Raadsel gaf me een por. 'Ik denk dat je maar beter bij ons kunt blijven om te helpen.'
Bolle kwam samen met de coterie van Wijzen aan land. Zijn

vingerknokkels waren wit, zo verkrampt hield hij zich aan de rand van de sloep vast. Hij hield zijn ogen stijf dicht. Web had een hand licht op zijn schouder gelegd, maar Bolle leek weg te duiken onder die aanraking. Ik zuchtte en begaf me naar Bolle om hem onder mijn hoede te nemen. Een volgende sloep bracht de krijgers van de hetgurd.

De avond begon al te vallen toen we eindelijk alle bagage van het schip hadden gehaald en met touwen en zeildoek veilig hadden afgeschermd. Ik wierp een snelle blik op de vaatjes die Chade op het laatste moment aan boord had laten brengen. Het was geen brandewijn. Uit een ervan lekte een poederachtig spul. Met een mengsel van onrust en nieuwsgierigheid besefte ik dat dit het knalpoeder was waarmee Chade al diverse keren had geëxperimenteerd. Was dit de reden waarom hij zich niet sterker had verzet toen de hetgurd ons verbood meer mankracht mee te nemen? Hoe dacht hij dit poeder te kunnen gebruiken?

Ik dacht hierover nog een poosje na, terwijl onze tijdelijke nederzetting steeds meer vorm kreeg. Langwiek was een goede commandant. Hij hield ons groepje – de gardisten én de coterie van Wijzen – voortdurend in actie. Hij had een plek gekozen op het hoogste stukje open grond dat de helling te bieden had. Daarvandaan hadden we een onbelemmerd uitzicht over de omgeving. Onze tenten werden in keurige rijen opgesteld, we groeven een afvoergreppel en op het

strand werd wrakhout bij elkaar gezocht. Er werd water gehaald van een beekje ijzig smeltwater dat van de gletsjer naar beneden kwam. Hest, die met zijn twintig jaar de jongste van de garde was, werd op wacht gezet en Drub, een veteraan met spieren als een beer, werd als kok aangewezen. Kien en Surrie moesten gaan slapen, want zij zouden straks Hest aflossen. Raadsel werd aangewezen om bij de prins in de buurt te blijven, om hem op elk moment van dienst te kunnen zijn. En ik kreeg tot taak, wie had dat gedacht, om de bediende van de prins onder mijn hoede te nemen. De leden van de coterie van Wijzen, die nu in naam onder Langwieks bevel vielen, kregen lichtere klussen in het kamp en mochten daarna de omgeving verkennen. Het was voor sommigen van hen een merkwaardige ervaring, mag ik aannemen, vooral voor de jonge edelman Civil, maar ik moet zeggen dat de jongeman gewillig zijn werk deed en dat hij Langwiek behandelde met het respect dat hem toekwam. Soms zag ik hem afkeurend in de richting van de tent van de nar kijken, maar hij hield zijn bedenkingen voor zich. Chade en de prins hadden de gastvrijheid van de prins aanvaard, samen met de narkieza, haar vader en Peottre Zwartwater.

Bolle had zich voorgenomen om zielig in elkaar gedoken in de tent te blijven, die hij met Web, Vlug en mij zou delen. Niet ver daarvandaan brandde het kookvuur. Drub was in de weer met de enorme ketel die ons avondmaal bevatte. Ik had

een kleinere ketel voor theewater op de rand van het vuur gezet. Ik zag aankomen dat brandhout op dit boomloze eiland binnenkort een probleem zou worden. Ik liep rusteloos heen en weer voor onze tent, wachtend tot het water zou koken, en voelde me een kettinghond – beroofd van zijn vrijheid, terwijl de andere honden hun gang mochten gaan.
De krijgers van de hetgurd hadden hun tenten verderop in een rij gezet. Ze hadden hun eigen voorraden naar de wal gebracht en beschikten ieder voor zich over een eigen tentje. Ik bekeek het gezelschap vanuit mijn ooghoeken. Het waren geen jonge soldaten, maar echte veteranen. Ik kende hun namen niet. Ik had horen verluiden dat in het kader van deze missie hun namen niet van belang waren. Het ging slechts om de clans waartoe ze behoorden en deze werden door hun tatoeages aangeduid. De Beer, donker en massief als het dier zelf, leek hun leider te zijn. De Uil was een magere, oude man, die tevens hun bard en dichter was. De Raaf had even zwarte haren als de gelijknamige vogel, en even heldere ogen. De Zeehond was een korte, gedrongen man die twee vingers van zijn linkerhand miste. Ook was er een Vos, die duidelijk de jongste van het gezelschap was. Hij was prikkelbaar en scheen tegen zijn zin op Aslevjal te zijn. De Adelaar was een slanke, lange man van middelbare leeftijd, die vanavond hun eerste wachter was. Hij stond op de uitkijk, terwijl de anderen met gekruiste benen bij hun kampvuur zaten te eten

en zacht met elkaar praatten. Hij zag dat ik naar hem keek, maar beantwoordde mijn blik onbewogen.
Ik voelde geen vijandigheid van hun kant. Ze hadden tot taak erop toe te zien dat we ons aan de regels hielden die de hetgurd ons had opgelegd, maar ze schenen niet gekant te zijn tegen onze queeste als zodanig. Eerder leken ze in afwachting van zoiets als een sportief gevecht. Op het schip hadden ze zich vrijelijk met ons gemengd en hun dichter had een amusante, rivaliserende vriendschap met Kokkel gesloten. Nu we aan land waren zouden ze misschien strengere grenzen in acht nemen, maar dat zou niet langer dan twee of drie nachten duren, verwachtte ik. We waren met té weinigen, het landschap was té guur.
Twee iets grotere tenten waren aan weerszijden van de kleurige tent van de nar gezet. Peottre en de narkieza zouden de ene met elkaar delen, Chade en de prins de andere. Ik had geen van hen nog gezien sedert we aan land waren gegaan en zij door de nar waren ontvangen in zijn tent. Wat zich daar had afgespeeld was me onbekend. Chade noch de prins had me ook maar iets meegedeeld via het Vermogen. Ik had geholpen bij het opzetten van de tenten ernaast, maar de conversatie binnen was voor mij onverstaanbaar geweest – vaag en verlokkend als de geur van lekkere thee.
Nu de avond was gevallen, bevonden de nar en Plichts coterie van Wijzen zich aan boord van het schip voor een

afscheidsetentje met Arkon Bloedsnee. Deze zou vertrekken, samen met zijn everzwijnkrijgers. Ik zou graag de logica daarvan hebben vernomen. Probeerde de clan Everzwijn zich te distantiëren van een stom project van de clan Narwal, of was het gewoon een demonstratieve manier om Peottre de eer van de leiding te laten? Ik trok een lelijk gezicht en schopte tegen de harde grond. Er was te veel dat ik niet wist. Ik had op zijn minst de nabije omgeving willen verkennen, maar Bolle had geweigerd nog eens aan boord te gaan, ook al zou hem daar een heerlijke maaltijd hebben gewacht. Hij was bij de gardisten en mij gebleven en had ons eenvoudige etensrantsoen met ons gedeeld, terwijl geheel onnodig een van ons op de uitkijk stond. Schuifelende voetstappen op de bijna bevroren bodem trokken mijn aandacht. Ik draaide mijn hoofd. Raadsel zwaaide naar ons en kwam met een brede glimlach dichterbij.

‘Opwindend oord, hier! Als je van sneeuw, gras en zand houdt.’ Hij hurkte naast het vuur en stak zijn handen uit naar de vlammen.

‘Ik dacht dat je met de prins mee was naar het schip.’

‘Nee. Hij heeft gezegd dat hij me vanavond niet meer nodig had. Dat kwam me goed uit. Staan te kijken hoe anderen zitten te dineren is niet mijn idee van een leuke avond. Waar ben jij mee bezig?’

‘Het gewone gedoe. Bolle gezelschap houden. Ik ben

momenteel thee voor ons aan het zetten.
Raadsel dempte zijn stem. ‘Als je wilt, kan ik hier blijven en thee zetten zodra het water kookt. Dan kun jij je benen strekken en wat rondkijken.’
Ik aanvaardde het aanbod dankbaar. Ik draaide mijn hoofd in de richting van de tent: ‘Vind je het erg als ik wat ga rondlopen, Bolle? Raadsel maakt thee voor je.’
De kleine man trok zijn dekens strakker om zijn schouders. ‘Kan me niks schelen,’ antwoordde hij gemelijk. Hij was hees van het hoesten.
‘Goed. Wil je niet meegaan? Wat rondlopen zou goed voor je zijn. Daar krijg je het warm van. Het is hier trouwens niet zó vreselijk koud, Bolle.’
‘Hm.’ Hij wendde zijn hoofd van me af. Raadsel gaf me een meelevend knikje en gebaarde dat ik maar beter kon vertrekken.
Terwijl ik wegliep hoorde ik de gardist zeggen: ‘Kop op, Bolle, niet zo somber. Speel eens een liedje op je fluit voor ons. Dat houdt de duisternis op afstand.’
Tot mijn verrassing ging Bolle op die suggestie in, want even later hoorde ik de eerste aarzelende tonen van Bolles moederlied. Ik voelde – letterlijk – hoe de kleine man zijn aandacht daarop concentreerde, waardoor zijn Vermogensaversie jegens mij navenant verzwakte. Het was alsof er een last van mijn schouders viel. Hoewel het wijsje

vaak onderbroken werd, omdat Bolle vaak op adem moest komen, hoopte ik dat zijn instemming om fluit te spelen een teken van herstel was. Ik zou willen dat ik op soortgelijke wijze de kilte die tussen de nar en mij hing zou kunnen minderen. Geen woord hadden we met elkaar gewisseld – we waren niet eens op spreekafstand van elkaar geweest – maar ik had zijn woede als een gure wind op mijn huid gevoeld. Ik had gewild dat hij vannacht in zijn tent was gebleven, dan hadden we discreet een paar woorden kunnen wisselen, maar hij was uitgenodigd voor het afscheidsetentje aan boord van het schip. Ik vroeg me af wie op dat idee was gekomen. De prins, omdat hij nieuwsgierig was? Of Chade, omdat hij de goudkleurige man graag nauwkeurig in het oog wilde houden? Ik liep in het vallende duister over het strand. Het beantwoordde aan de beschrijving die Chades spion ons had verstrekt. Het was eb geworden, waardoor een groter deel van het strand zichtbaar was. Dikke palen, met mossels bedekt, stonden schots en scheef in een dubbele rij, die boven het teruggetrokken water uitstak. Aan de landzijde van die pier hadden ooit stenen huisjes gestaan, maar ze waren vervallen tot ruïnes. Er stonden alleen nog wat kniehoge muurtjes – bijna als tandstompen in een lege schedelkaak. De rest van de muren lag in puin voor en achter die brokstukken. Ik fronste mijn voorhoofd. De vernieling leek me wel érg grondig. Had iemand hier huisgehouden met de bedoeling niet alleen de

bewoners te doden, maar het hele dorpje onbewoonbaar te maken? Iemand had een poging gedaan om het plaatsje van de aarde weg te vagen.

Ik klom op de lage rotswand die de halvemaan van het strand afgrensde. Daar werd ik begroet door een rotsachtige weide waarop taaie grassoorten groeiden, die in het duister kleurloos naar boven staken vanuit hun ongeziene wortels. Bomen zag ik niet, wel schrale, grillig gevormde en sterke struiken hier en daar. Het mocht dan zomer zijn, maar de gletsjer daar in de hoogte ademde het hele jaar winter uit. Ik baande me een weg door het ruige gras, door geen dieren begraasd. De zaadkopjes streken tegen mijn broekspijpen aan. En opeens stond ik aan de rand van een steengroeve. Was het nog iets donkerder geweest, dan zou ik vermoedelijk een lelijke val hebben gemaakt. Ik liep naar de rand en keek naar beneden. Al op een meter diepte maakten de met graszoden bedekte wanden plaats voor glad zwart gesteente, met dunne zilverige aders erin. Ik voelde een huivering door me heen gaan. Er was hier geheugengesteente afgegraven, precies zoals in de enorme groeve in het Bergrijk, waar Veritas zijn draak had uitgehouwen uit ditzelfde gesteente! In het water dat zich op de bodem had verzameld zag ik een tweede sterrenloze nachthemel weerspiegeld. Twee grote steenblokken – hun regelmatige hoekigheid bewees dat ze door mensenhand waren gevormd – staken als kale eilandjes

boven het water uit. Ik ging voorzichtig een eindje bij de rand vandaan staan.
Toen liep ik naar ons kamp terug. Ik voelde nu nog meer aandrang om met Chade en de prins te overleggen, maar vooral had ik deze ontdekking graag willen bespreken met de nar. Ik wist dat de aanwezigheid van deze groeve betekenisvol was, maar niet in welk opzicht. Ik ging bij de rand van de rotswand staan en keek uit over de baai. Het schip van Everzwijn lag er kalm aan zijn anker te deinen, de sloepen dobberden er in een trosje omheen. Morgen zou het schip vertrekken. Arkon Bloedsnee keerde naar Zylig terug. Wij zouden beginnen aan onze speurtocht naar de begraven draak onder de gletsjer. Het kalme klotsen van de golven had een geruststellend effect moeten hebben, maar ik bespeurde er iets van meedogenloosheid in – een langzaam maar zeker verslinden van het land. Golven op het strand hadden me nooit eerder een dergelijk gevoel bezorgd.
Vlak voor de kust dook een groot dier op. Ik verstijfde. Voordat ik kon zien wat het was werd het ondergedompeld door een volgende golf, maar het kwam weer boven water toen de golf zich terugtrok. De gedaante was volledig roerloos. Ik spande mijn ogen in, maar zag niets anders dan een zwarte vorm tegen een achtergrond van zwart water. Zo te zien was het wezen zo groot als een kleine walvis. Een zo groot zeewezen in zo ondiep water? Dat verbaasde me. Ofwel

het behoorde verder uit de kust te zijn, ofwel het was dood, en hier aangespoeld. Mijn Wijsheid leerde me dat er in de massa nog een versuft, verzwakt niveau van primitief leven aanwezig was – maar zonder de berustende of opstandige emoties van een dier dat stervende is.

Ik liep naar het strand en zag dat het terugtrekkende water niet alleen dat amorfe lijf van een groot dier blootlegde, maar ook een paar grote blokken rotsgesteente. Ze glommen nat in het maanlicht. Ik vergat al het andere naarmate de golven hun laatste greep op het strand verloren en steeds verder naar achteren weken. Het wezen dat zich aan mijn blik vertoonde kwam me op een griezelige manier bekend voor. Wie eenmaal een indolente draak heeft gezien vergeet dat nooit. Kon dit het antwoord op onze vragen zijn?

Ik geloof dat ik je draak heb gevonden, Plicht. Bedenk een smoesje om aan dek te gaan en kijk eens naar het strand. Het is te zien nu het eb is. Er ligt hier een stenen draak.

Mijn Vermogen had niet alleen Plicht bereikt, maar ook Chade. Even later kwamen de dinergasten allemaal aan dek. Ze staarden naar het strand, maar ik vermoedde dat ze het wezen lang niet zo goed konden waarnemen als ik, want ik zag het nu in het tegenlicht van de lantaarns op het schip en in dat extra licht, nu ook de laatste golven zich hadden teruggetrokken, besefte ik mijn vergissing. Wat ik had aangezien voor een draak was in feite een verzameling

rotsblokken. Ze lagen dicht bij elkaar, maar raakten elkaar net niet. Ik zag zijn kop op zijn voorpoten rusten, en dan een deel met de nek en de schouders, en dan drie segmenten van de rug en de achterpoten, en tenslotte een stel kleinere brokken die de staart vormden. Samengevoegd zouden ze een draak hebben opgeleverd, nu deden de stukken me denken aan de bouwstenen van een model.

Is dit onze draak? Wil ze dat deze stenen kop naar haar moederhuis wordt gebracht? vroeg ik.

Ik was verbonden met Plicht en zag hem wijzen, en toen mijn vraag herhalen voor Peottre. Maar het was Arkon Bloedsnee die antwoordde. Hij schudde lachend zijn hoofd. Via mijn band met Plicht hoorde ik het antwoord zo duidelijk alsof ik naast hem stond. 'Nee, nee, wat u daar ziet was een van de zotheden van de Bleke Vrouw. Ze liet haar slaven hier werken in de steengroeve. Ze beweerde dat alleen het zwarte gesteente van dit eiland geschikt was als ballast voor haar witte schepen. Zo te zien heeft ze sommige slaven bovendien aan het beeldhouwen gezet. Met welk doel, dat zullen we waarschijnlijk nooit…'

'Het wordt laat,' onderbrak Peottre hem ruw. 'En je zeilt uit met de ochtendvloed, broeder. Laat ons nog een keer lekker aan boord slapen, in een echt bed, voordat we aan het harde leven beginnen. Ik raad u ook aan vroeg naar bed te gaan, prins Plicht. Morgen moeten we vroeg op weg om de echte

draak te zoeken. Dat wordt een inspannende tocht. Laten we allemaal nog een laatste goede nachtrust zien te krijgen.'
'Een verstandige raad van een verstandig iemand. Ik wens u alvast veel succes en voor nu, welterusten.' Arkon nam Peottres suggestie terstond over.
Wel, dat was handig gedaan, zei Chade toen de mannen zich over het dek verspreidden. *Arkon moet hebben begrepen dat hij een verhaal dreigde te vertellen waarvan Peottre niet wilde dat we het zouden horen. Kijk eens wat je nog meer kunt ontdekken, Fitz.*
Hoe heeft de nar op dit verhaal gereageerd? wilde ik weten.
Daar heb ik echt niet op gelet, antwoordde Chade bruusk.
Hoe is de nar hierheen gekomen? Waarom is hij hier? Waarom houdt u hem bij mij uit de buurt? Ik kon de vragen niet meer inhouden, noch mijn ergernis dat ze me helemaal niets over de nar hadden meegedeeld.
Hou op met dat mokken. Chade was niet onder de indruk van mijn ergernis. *Hij heeft ons maar heel weinig verteld. Je weet hoe hij is. Laat het rusten tot morgen, Fitz. Dan zijn we allemaal samen aan land en kun je hem uithoren zoveel als je wilt. Tegenover jou zal hij vast openhartiger zijn dan tegenover ons. Ik heb hem vooral bij me gehouden om hem bij die hetgurdkrijgers uit de buurt te houden. Hij heeft zich tegenover de narkieza en Peottre al bekendgemaakt*

als een 'Witte Profeet', en kondigde aan dat hij alles zal doen wat in zijn vermogen ligt om ons over te halen om de draak niet te doden. Hij is raadselachtig, charmant en buitenissig genoeg geweest om Peottre en Bloedsnee te intrigeren, maar ik geloof dat de narkieza bang voor hem is. Ze ontwijkt zijn blik.

Nu mengde de prins zich in onze gedachtewisseling. *Aanvankelijk meenden de hetgurdmannen dat we bedrog hadden gepleegd. Dat we stiekem een extra helper hadden laten komen. We wezen erop dat we vooraf niet konden weten welke voorwaarden de hetgurd ons zou stellen, en dat vonden ze wel een overtuigend argument.*

Hoe reageerden de narkieza en Peottre op zijn claim dat hij een Witte Profeet is en dat hij de draak wilde helpen? vroeg ik aan hen beiden.

Chades antwoord klonk weloverwogen. *Ze reageerden vreemd. Ik zou hebben gedacht dat Peottre en de narkieza een afkeer van hem zouden hebben, maar Peottre leek eerder opgelucht, bijna dánkbaar hem hier te zien. Zelf ben ik trouwens blij dat hij niet méér heeft gezegd dan hij heeft gezegd. Ik vraag je dringend om al jouw discussies met hem buiten het gehoor van Peottre en de narkieza te houden! Als ze ontdekken hoe lang jullie al vrienden zijn, zullen ze misschien denken dat jij óók tegen het doel van onze queeste bent.*

Er klonk een waarschuwing door in die woorden. Ze waren een verholen test voor mijn loyaliteit. Ik negeerde het. *Ik zal privé met hem praten*, zei ik tegen Chade.
Precies, dat moet je doen. Zijn reactie was iets tussen een bevestiging en een bevel in.
De mensen aan boord van het schip zochten hun bedden op. Ik keek achterom naar ons kamp. Daar lag iedereen al te slapen, zo te zien. Het kampvuur brandde laag. Ik had niet eens mijn deel van het avondrantsoen gegeten. Hete pap zou waarschijnlijk een ware traktatie worden, voordat we deze missie achter de rug hadden, maar op dát moment had ik er geen trek in. De zee had zich zo ver teruggetrokken, dat ik om de hele draak heen kon lopen zonder hoger dan tot boven mijn enkels nat te worden. Ik wist dat ik de volgende morgen spijt zou hebben van mijn doorweekte schoenen, maar als ik dit stenen schepsel nader wilde bestuderen moest het nú gebeuren. Niet door een coterie van Vermogensgebruikers was dit wezen uitgehakt, maar door slaven van de Bleke Vrouw. Ik meende dat ik wel wist waaróm. Ik vermoedde al jaren geleden dat Regaal en zijn Vermogensmeester Galen een deel van de bibliotheek met teksten over het Vermogen hadden verkocht. Waren ze in het bezit gekomen van Kebal Rauwbrood, de leider van de Rode Kapers? Hadden hij en zijn bondgenoot, de Bleke Vrouw, geprobeerd een eigen legertje van draken te vormen om daarmee de Zes Hertogdommen aan

te vallen? Ik was er bijna zeker van.
Het viel me op dat het glimmende rotsgesteente noch door mos, noch door andere aangroeisels werd bedekt. De wanden waren nog zo glad en zwart als op de dag dat ze waren uitgehakt. Gretig legde ik er een hand tegenaan. De materie voelde koud, nat en hard aan, maar zinderde van Wijsheid. Precies zoals die slapende draken dat hadden gedaan. Toch was het deze keer anders. Ik wist niet precies in welk opzicht, tot ik het aangrenzende rotsblok aanraakte. Ook dit bevatte een zindering van leven, maar op een verschillende manier. Voorzichtig, bang voor een onbenoembare valstrik, tastte ik om me heen met mijn Vermogen. Niets. Ik streek met mijn hand over het gladde gesteente, dat zonder mos of zeewier of schelpen was. En opeens was er toen wél iets – er werd geagiteerd, met stemverheffing door elkaar heen gesproken. En toen weer niets.
Ik draaide mijn hoofd langzaam opzij en spitste mijn oren, maar begreep toen dat dit nergens op sloeg. De Vermogensuitbarsting die ik had waargenomen was geen geluid dat ergens uit de verte was gekomen. Met een tegenzin alsof ik een gloeiende ketel moest aanraken streek ik met mijn vingertoppen over het natte gesteente. Weer hoorde ik een groot aantal stemmen die door elkaar heen spraken, ergens ver weg. Ik veegde mijn hand automatisch droog aan de voorkant van mijn hemd en deed een stap opzij. Slecht op

mijn gemak, overwoog ik een gedachte die bij me was opgekomen.

Dit was geheugengesteente. Uit een groeve op dit eiland, maar niettemin precies hetzelfde gesteente als Veritas had gebruikt voor het uithouwen van zijn draak. Alle draken die ik had aangetroffen in de Beeldentuin in het Bergrijk waren eveneens uit dit gesteente gehakt, sommige door Vermogenscoterieën die een permanente schatkamer voor hun herinneringen en de kern van hun wezen hadden gezocht, sommige – misschien – door Ouderlingen. De draken die ik had gezien waren niet alleen gevormd door de herinneringen en gedachten die in hun stenen lijf waren opgeslagen, maar ook letterlijk door de gereedschappen die de beeldhouwers hadden gebruikt. Die draken hadden de mensen door wie ze werden geschapen uiteindelijk geheel en al geabsorbeerd. Ik had met mijn eigen ogen gezien hoe Veritas was opgegaan in zijn draak. De nieuwe vorm had al zijn herinneringen en zijn levenskracht opgeslorpt, plus die van Ketel, om het gesteente te vullen en te verzadigen en ten slotte tot leven te wekken. En hoewel Ketel heel oud was geweest en Veritas een overvloed van diepe passies had bezeten, was dat maar amper genoeg geweest. Veritas had ook een deel van mijn eigen herinneringen in zijn draak gestopt en later had ik – impulsief – andere herinneringen aan het uitgehakte Meisje-op-de-Draak afgestaan. En in alle gevallen had ik goed beseft hoe

vraatzúchtig het geheugengesteente was geweest. Als ik niet had opgepast had Meisje-op-de-Draak me helemáál kunnen opslokken – en dat zou een soort verlossing zijn geweest!
Of misschien een gevangenschap. Wat gebeurde er met een stenen draak die niet genoeg herinneringen en levenskracht had kunnen absorberen om tot leven te komen? Ik had gezien wat er met Meisje-op-de-Draak was gebeurd. Zij was daar in de steengroeve achtergebleven, gestold in gesteente, maar onaf. In haar geval was dat geen gevolg geweest van een tekort aan herinneringen, meende ik, maar van een gebrek aan bereidheid om de eigen individualiteit af te staan aan een groter geheel. De leidster van de coterie die haar had uitgehouwen had geprobeerd haar herinneringen slechts op te slaan in de meisjesfiguur die schrijlings de draak bereed, in plaats van ze toe te voegen aan het beeldhouwwerk als geheel. Dat was tenminste wat Ketel me had uitgelegd, nadat ik haar had gevraagd waarom die draak niet tot leven was gekomen.
Ik zou willen dat Ketel nu bij me was om me uit te leggen wat er met déze draak fout was gegaan. Niet dat ik geen vermoeden had. Het gesteente was niet in één stuk uitgehakt, maar in losse brokstukken. Ook hadden de steenhouwers niet hun eigen herinneringen in het gesteente laten binnendringen. Eerder, zo vermoedde ik, was dit een soort duister memento voor de oorlog met de Rode Kapers. Wat was er geworden van de herinneringen en emoties van de ontzielden? De losse

flarden werden vertegenwoordigd door deze losse steenblokken. Ze hadden als ballast gediend in de ruimen van de Witte Schepen. Als de Bleke Vrouw en Kebal Rauwbrood de magie van het tot leven wekken van een stenen draak hadden leren kennen uit een oude tekst, waarom hadden ze daar dan geen gebruik van gemaakt om de Zes Hertogdommen aan te vallen? Waren ze niet bereid geweest hun eigen leven te offeren om hun creaties een toereikende levensenergie te schenken? Hadden ze gemeend een draak te kunnen maken van de herinneringen die ze van ontzielde mensen uit de Zes Hertogdommen hadden gestólen?

Hier zag ik het bewijs voor me liggen, dat ze in essentie totaal niet hadden begrepen waarom een coterie naar Jhaampe en verder zou reizen om daar een draak te beeldhouwen. Ze waren kennelijk in staat geweest om de herinneringen van ontzielde bewoners van de Zes Hertogdommen op te slaan in dit gesteente, maar ze hadden dat vermogen niet gepaard aan een onvoorwaardelijke vastberádenheid om een draak tot leven te brengen. Zelfs menige coterie had dat uiteindelijk niet kunnen opbrengen. Van sommige waren de leden getrouwd met vrouwen uit het Bergrijk, waarna ze tot de dood toe een regulier leven hadden geleid. Andere coterieën was het gewoon niet gelúkt een levensvatbare draak te creëren. Het was geen simpele opgave, zelfs niet voor een vastbesloten coterie. Maar een draak die

was gevuld met de herinneringen van een heterogeen gezelschap, allemaal in één brok steen gepropt, en dan bovendien nog herinneringen die grotendeels bestonden uit doodsangst en woede en wanhoop, *die* draak zou krankzinnig zijn, zelfs als het iemand lukte hem tot leven te brengen.
Of was dat misschien juist de *bedoeling* geweest van Kebal Rauwbrood en de Bleke Vrouw?
Er was een moment geweest waarop het voor mij zeer verleidelijk had geleken om me met huid en haar door een draak te laten opslorpen. Ik wist nog goed hoe gekwetst ik me had gevoeld toen Veritas me buiten zijn creatie had gehouden. Achteraf, als volwassene, begreep ik het wel. Soms, toen Nachtogen nog leefde, had ik nóg wel eens gespeeld met het idee. Wat zouden wij tweeën een mooie draak hebben kunnen maken, mijmerde ik dan. Momenteel was ik ook weer onderdeel van een soort coterie, maar ik had nog geen moment overwogen dat Plicht, Bolle, Chade en ik misschien ooit een eigen draak zouden willen creëren. Onze coterie was veeleer een product van toeval dan van vrijwillige inzet en doelgerichtheid. Ik kon me niet voorstellen dat we ooit allemaal de vastbesloten begeerte zouden hebben een draak te maken, laat staan om allemaal tegelijk daartoe ons leven te beëindigen!
Ik draaide me om en liep langzaam bij de stenen draak vandaan. Ik probeerde niet al te diep na te denken over de

herinneringen van de ontzielden die in deze brokstukken waren opgesloten. Was er ook enig bewustzijn in stand gebleven? Zo niet, wat was er dan voor in de plaats gekomen?
Ik reikte weer naar Plicht en Chade. Ze stonden op het schip nu op het punt om naar bed te gaan. *Ik geloof dat ik herinneringen en gevoelens heb gevonden van een aantal van de ontzielden uit de Zes Hertogdommen.*
Wát? vroeg Chade ongelovig.
Toen ik het had uitgelegd bleef er een geschokte stilte tussen ons drieën hangen. Toen vroeg Plicht aarzelend: *Kunnen we ze bevrijden?*
En dan? De meeste mensen van wie dit de herinneringen zijn, zijn inmiddels allang dood. Gestorven door mijn hand, sommigen. Best mogelijk. Ik weet trouwens ook niet of het kán, laat staan hoe het zou moeten. Heeft een gevoel of een herinnering een eigen vorm van bewustzijn? Of is het slechts een gestold, dimensieloos moment? Hoe langer ik erover nadacht, hoe griezeliger ik het vond. Wat zat er nu eigenlijk *precies* in die rotsblokken opgesloten?
Chades gedachten waren kalm en berustend. *Vooralsnog moeten we het laten zoals het is. Als we hebben afgerekend met deze draak, zal Peottre misschien meer bereidheid tonen om zijn kennis met ons te delen. Of misschien kunnen we een schip van de Zes Hertogdommen hierheen laten komen om discreet mee naar huis te nemen wat van*

ons ons. Ik voelde zijn mentale equivalent van een schouderophalen. *Wát het ook moge wezen*.
En daar lieten we het toen voorlopig maar bij.
Het kookvuur bij ons kamp was vervaagd tot een rode vlek. Ik porde het op en legde er de laatste stukjes wrakhout in. Dat leverde een paar bleke vlammen op. Er was nog wat lauwwarme thee in de ketel en een bodempje pap in de kookpot. Raadsel zelf was verdwenen – hetzij om zijn wachtbeurt te vervullen, hetzij om onder zijn dekens te kruipen. Ik kroop via de lage ingang mijn tent binnen en zocht op de tast naar mijn hutkoffer. Bolle was een vage vorm onder zijn dekens. Ik probeerde hem niet te wekken, terwijl ik naar mijn beker zocht. Het verraste me toen hij opeens in het donker begon te praten. 'Dit is een akelige plek. Ik wilde hier niet heen.'
Privé was ik het met hem eens. 'Het is hier woest en troosteloos,' zei ik echter hardop, 'maar er zijn wel ergere plekken. Niemand van ons wilde hier graag naar toe, maar nu moeten we er het beste van maken en doen wat gedaan moet worden.'
Hij hoestte. 'Dit is de ergste plek waar ik ooit ben geweest,' zei hij toen. 'En jij hebt me hierheen gebracht.' Hij hoestte weer en ik voelde dat hij heel graag van al dat hoesten verlost zou zijn.
Misschien had hij gelijk. 'Heb je het warm genoeg? Wil je

nog een deken van mij?'
'Ik heb het koud. Vanbinnen en vanbuiten, net als alles hier. De kou eet me op. De kou zal ons allemaal tot op onze botten opeten.'
'Ik maak thee warm. Wil je een beker?'
'Misschien. Als er honing is?'
'Nee.' Maar het was een verleiding die ik niet kon weerstaan.
'Misschien. Kijk, hier heb je nog een deken. Blijf binnen, dat is lekker warm. Ik laat de thee heet worden en ga ondertussen kijken of iemand honing heeft.'
'Tja,' zei hij aarzelend.
Ik stopte hem onder de dekens. Zo dicht was ik in dagen niet bij hem geweest. 'Ik vind het niet prettig als je boos op me bent, Bolle. Ik wilde hier ook niet heen, ik wilde je niet hierheen brengen. Het is gewoon iets wat we allebei *moeten* doen. Om onze prins te helpen.'
Hij gaf geen antwoord en ik voelde geen vermindering van de kilte in zijn houding tegenover mij, maar in elk geval *sloeg* hij me niet. Ik wist wie wellicht honing zou hebben. Ik verliet ons tentje en liep de helling op tot bij de grotere tenten van de narkieza en de prins. Ertussenin stond de veelkleurige tent van de nar, die nog iets hoger was dan de andere twee. De zeildoeken fladderden zacht in de wind en leken in de zwarte duisternis een vaag licht van binnenuit te verspreiden.
Ik aarzelde voor de ingang. De tentflap was stevig

dichtgebonden. Als jongen was ik ooit onuitgenodigd de privé-kamer van de nar binnengegaan. Daar had ik spijt van gehad, niet alleen omdat het meer raadsels had opgeleverd dan opgelost, maar ook omdat het een kleine breuk had veroorzaakt in onze vertrouwensrelatie. Zonder ze ooit expliciet uit te spreken, had de nar me heel goed duidelijk gemaakt welke regels ik in acht moest nemen om zijn vriendschap te behouden. Over zichzelf beantwoordde hij slechts de vragen die hijzelf *wilde* beantwoorden, en verder rondneuzen of aandringen werd opgevat als een inbreuk op zijn privacy. Dat gold ook voor onderzoek naar privé-dingen die hij niet uit zichzelf aan mij had willen vertellen. Dus ik bleef daar staan, terwijl de ijzige wind aan mijn kleren plukte, en vroeg me af of ik dit risico wilde nemen. Had onze veelbeproefde vriendschap niet tóch al te veel scheuren?

Maar toen bukte ik me, bond de tentflap los en glipte naar binnen.

De tent was gemaakt van een materiaal dat ik niet kende. Misschien was het een soort zijde, maar in elk geval was het weefsel zo dicht dat binnen geen zuchtje wind wist door te dringen. De vage lichtgloed was afkomstig van een klein komfoor, dat in een uitgegraven holte in de bodem stond. De zijden wanden hielden de warmte van dat komfoor binnen, terwijl het licht van de vlammen meervoudig weerkaatst leek te worden door de glanzende stof. Niet dat het echt licht was

in de tent. Eerder kon je het een warme, intieme schemering noemen. De rest van de bodem was bedekt met een dun tapijt, dat kennelijk was ontworpen om bij het tentmateriaal te passen. In een hoek stond een eenvoudige brits met wollen dekens. Mijn wolfsneus snoof de typerende geurtjes van de nar op. In een andere hoek stond een tas met kleren en een paar andere spullen. Ik zag dat de nar zijn veerloze Hanenkroon had meegebracht. Om een of andere reden verbaasde me dat niet. De veren van het eiland van de Anderen – de veren die in deze kroon pasten – bevonden zich in mijn tas. Sommige dingen zijn te belangrijk om ze zo maar achter te laten.

Hij had een magere voorraad voedsel bij zich en maar één kookpot. Kennelijk had hij voor zijn overleven op langere termijn alvast op onze komst gerekend. Ik zag geen enkel wapen onder zijn spullen. De enige messen die ik zag deugden alleen voor het bereiden en eten van maaltijden. Ik vroeg me af welk schip hij bereid had gevonden om hem hier af te zetten en waarom hij zich niet royaler van proviand had voorzien. Wel vond ik een potje honing. Dat nam ik mee.

Ik zag nergens een snipper papier om hem een briefje te schrijven. Ik had hem alleen willen zeggen dat ik niet had gewild dat hij hier zou sterven en dat ik daarom had geprobeerd hem uit de buurt te houden. Uiteindelijk legde ik toen maar de Hanenkroon op zijn bed. Hij zou begrijpen dat

ik dat had gedaan, en ook waarom. Ik wilde niet dat hij zou denken, zelfs maar een moment, dat ik had geprobeerd mijn bezoek te verbergen. Bij het weggaan knoopte ik de tentflap weer stevig dicht.
Bolle was bijna weggedoezeld, maar toen ik de thee had ingeschonken en er honing bij had gedaan ging hij rechtop zitten om de beker van me aan te pakken. Ik was royaal geweest met de honing. Hij dronk de beker halfleeg en zuchtte diep. 'Ha, dat is beter.'
'Wil je nog meer?' Er zou weinig voor mij overblijven, maar ik wilde deze kans om zijn gunst terug te winnen niet laten lopen.
'Een beetje. Alsjeblieft.'
Ik voelde dat hij zijn wanden een eindje liet zakken. 'Geef me dan je beker.' Terwijl ik thee inschonk en zoete honing toevoegde, zei ik: 'Weet je, Bolle, ik vond het heel vervelend dat we geen vrienden meer waren. Het is echt niet leuk om ruzie met jou te hebben.'
'Voor mij ook niet,' gaf hij toe. Hij nam de beker van me aan.
'En het is moeilijker dan ik had gedacht.'
'Is dat zo? Waarom ben je dan doorgegaan?'
'Om Netel te helpen boos op je te zijn. Netel zegt dat ze voor altijd boos op je zal blijven.'
'Aha.' Ik liet me niet uit het veld slaan, maar beperkte me tot: 'Dat liet ze zeker klinken alsof het een heel goed idee was.'

‘Ja,’ gaf hij somber toe.
Ik knikte langzaam. ‘Maar haar mankeert niets, zeker? Ze is niet gewond. Of in gevaar.’
‘Ze is kwaad. Omdat ze thuis weg moest. Wegens de draak. Dat maakte me bang. Ik zei dat ze hierheen moest komen, omdat wij een draak de kop gaan afslaan, maar ze zei dat haar vader elke draak zou doden die haar zou bedreigen, dus dat ik me over haar geen zorgen hoefde te maken. Hij had haar altijd al beschermd.’
Ik voelde een duizeling. Nu was het onomkeerbaar. De postvogel was aangekomen in de Hertenhorst en de koningin was snel in actie gekomen en had Netel naar de veiligheid van de burcht gehaald. En iemand – Kettricken of Burrich – had haar gezegd dat ze mijn dochter was. Waarom ze dat nú hadden gedaan en hoe ze het onder woorden hadden gebracht leek opeens niets meer uit te maken. Netel wist het. En ze was kwaad op me, maar had toch een manier gevonden om me via Bolle iets door te geven. Namelijk dat ze wist wie ik was en dat ze wist dat ik altijd had gemeend in het belang van haar veiligheid te handelen. Er gingen allerlei tegenstrijdige gevoelens door me heen. Ik vroeg me af of ze nu álles van me wist, of alleen dat er een andere man was die haar had verwekt, hetgeen, wegens zijn afkomst, haar blootstelde aan gevaar. Had iemand het Vermogen aan haar uitgelegd? Wist ze dat ik de Wijsheid bezat? Ik had haar zélf willen zeggen dat ik

haar vader was, mocht ik ooit besluiten dat ze het moest weten. Zou het dan gemakkelijker voor haar zijn geweest, of juist moeilijker? Ik wist het niet. Er was zeer veel wat ik niet wist over haar, en ook zeer veel wat zij niet wist over mij.
En toen ging me opeens een heel ánder licht op. Als Netel in de Hertenhorst was, en zich openstelde voor het Vermogen, zouden we contact hebben met de koningin en konden we haar op de hoogte houden van alles wat we deden! Ik voelde een merkwaardige opwinding. Plicht had nu een echt functionerende coterie!
Ik werd uit mijn mijmeringen gewekt doordat Bolle zijn beker aan me teruggaf. Leeg. 'Heb je het nu iets warmer?' vroeg ik.
'Een beetje,' gaf hij toe.
'Ik ook,' zei ik, maar dat had niets te maken met de fysieke kou van die nacht. Er zijn momenten in het leven dat je hart zo krachtig en vrij klopt, dat geen enkele kou je kan deren. Ik voelde me zeer levend, zeer vervuld, en ook gerechtvaardigd in alles wat ik had gedaan. Bolle liet zich weer op zijn veldbed zakken, nog steeds met mijn deken strak om zijn schouders. Het kon me niets schelen. Ik sprak heel voorzichtig.
'Als Netel vannacht in je dromen verschijnt, wil je haar dan zeggen…' Dat ik van haar houd. Nee. Het was veel te vroeg om dat soort dingen te zeggen. En ze behoorde zulke

woorden rechtstreeks uit mijn mond te vernemen. Nu zouden het slechts lege frasen zijn van een schaduwvader die ze nooit van haar leven had ontmoet. Nee. 'Wil je haar dan vragen de koningin te zeggen dat alles goed gaat en dat we veilig op het eiland zijn aangekomen?' Ik hield de boodschap met opzet vaag. Ik kon niet weten of Tintaglia meeluisterde met de communicatie die Bolle en Netel uitwisselden.

'Netel mag de koningin niet graag. Ze is te aardig, en heeft te veel mooie rokken voor Netel en lekkere geurtjes en glimmende dingen. Ze is Netels moeder niet! Maar ze moet in haar buurt blijven en mag niet weg zonder een gardist. Daar heeft Netel de pest aan. En ze heeft ook al meer dan genoeg lessen gehad, dank u wel!'

Ondanks mijn zorgen moest ik glimlachen. Het vooruitzicht dat Kettricken en Netel met elkaar zouden botsen beviel me niet, maar achteraf bezien leek het me iets onvermijdelijks. Ik moest glimlachen om de manier waarop Netels manier van praten doorklonk in Bolles weergave. En om het feit dat Netel op dit moment geen grotere zorgen leek te hebben dan rokken en lessen. Ik zag al aankomen dat mijn leven weer heel wat ingewikkelder zou worden, maar ik voelde me min of meer gelukzalig…

Bolle was gaan slapen, maar ik wilde nog even blijven nadenken. Ik liep naar het stervende kampvuur, nadat ik de tentflap achter me had gesloten, en schraapte het restje pap

uit de kookpot. Omdat ik als laatste had gegeten, was het mijn taak om de pot te reinigen voor de volgende maaltijd. Ik gebruikte zand en zeewater, maar voelde noch de kou van het water, noch de ruwheid van het zand. Mijn gedachten waren elders. Zou Kettricken haar in mijn oude kamer hebben ondergebracht? Droeg mijn dochter nu de sieraden en kleren van een prinses? Ik schonk het laatste restje thee in mijn beker en kieperde het residu uit boven het vuur. Ik kon de pot honing in het donker niet meteen vinden, dus ik dronk de thee zoals hij was – sterk en bitter en heerlijk, net als de verandering die in mijn leven was gekomen.

Hoofdstuk 14

De Zwarte Man

Precies zoals een Vermogenscoterie haar talenten kan bundelen om de bewuste geest van anderen te beïnvloeden en hun doelpersonen de indruk op te dringen dat bepaalde dingen waar zijn, zo kan een Vermogensdromer zijn Vermogen richten op zijn eigen slapende geest om een wereld te creëren die – voor hem – even echt is als de wereld die wij in wakende toestand ervaren. De Vermogensdromer zet zijn Vermogen als het ware in tegen zijn eigen gedachten. Terwijl de meesten van ons geen invloed hebben op wat we 's nachts dromen, heeft een Vermogensdromer daarentegen waarschijnlijk nog nooit ongestructureerde, toevallige dromen meegemaakt. Misschien heeft hij zelfs moeite om zich zulke dromen voor te stellen, of om te geloven dat

andere mensen zó dromen.
‘Vermogensdromen’, Vermogensmeester Solicitas.

Ik sliep goed, zonder wat voor dromen dan ook, en werd gewekt door het geluid van de golven op het strand. Er was nog nauwelijks daglicht, maar de gardisten en de krijgers van de hetgurd waren al druk in de weer. Ik spetterde het ijskoude water tegen mijn gezicht. De opkomende vloed had de onvoltooide draak bedekt, maar nu ik wist waar hij lag voelde ik daarvandaan een soort Wijsheidszoemen onder het water uit komen. Ik keek naar het schip dat verderop voor anker lag. Ik wilde Web graag vragen wat hij van de draak vond, maar tegelijk voelde ik me schuldig bij die gedachte. Ik had hem nog steeds niet toegestaan om me te onderwijzen. Had ik wel het recht hem te vragen zijn kennis voor mij ter beschikking te stellen, terwijl ik anderzijds te beroerd was om zulke dingen van hem te léren? Ik wist hoe ik zou reageren als Vlug zich op deze manier tegenover *mij* zou gedragen, maar anderzijds bracht ik mezelf grimmig in herinnering dat een dag slechts een beperkt aantal uren kent en dat ik de mijne de laatste tijd toch echt állemaal hard nodig had gehad.

Ik liet Bolle slapen. Zelf liep ik naar het kampvuur, waar de ontbijtpap nog niet warm genoeg was. Langwiek had niet meteen een taak voor me. Ik keek naar het schip en de sloepen, maar zag daar nog geen tekenen van leven. Ik liep naar de steengroeve. Bij daglicht meende ik nu glimpen van een schedel en gebeente te ontwaren in de poel regenwater, maar de wanden van de groeve waren steil en ik had geen zin om naar beneden te klimmen. Wat hier ook gebeurd mocht wezen – het was lang geleden. Mijn eigen problemen waren urgenter. Ik slenterde naar de plek waar de tenten van de hetgurdmannen stonden. Ze waren allemaal naar buiten gekomen. Aanvankelijk meende ik dat ze samen zaten te ontbijten aan een lange stenen tafel, maar toen ik dichterbij kwam bleek hun sporadische conversatie een soort voortgezette discussie te zijn. Ik bleef staan, krabde me en rekte me demonstratief uit, met mijn gezicht naar de zee. Toen liet ik me op een knie zakken, als om een veter strak te binden. De hele tijd door hield ik mijn oren gespitst. De mannen mopperden met gedempte stem tegen elkaar, dus het was niet gemakkelijk te verstaan wat ze zeiden, maar na een poosje begreep ik dat ze een offer voor de Zwarte Man hadden neergelegd op de traditionele plek, namelijk deze stenen plaat, en dat dit offer niet was aanvaard. Pas daarna stond ik op en liep naar hen toe.

Met een schaapachtige grijns op mijn gezicht en een

overdreven dik accent in mijn uitspraak van hun Buiteneilandse taal vroeg ik hakkelend of ze misschien wisten wanneer de narkieza en haar gezelschap aan land zouden komen. De brede man met de tatoeage van een beer op zijn wang liet me weten dat ze zouden komen wanneer ze kwamen. Ik knikte vriendelijk, met de ietwat vage blik in mijn ogen van iemand die niet zeker weet of hij heeft begrepen wat er daarnet tegen hem is gezegd. Toen knikte ik naar de stenen tafel en vroeg wat ze aan het eten waren. Ik zette drie stappen naar voren, maar daar werd me door twee mannen de weg versperd.

De Beer legde me uit dat dit geen maaltijd was, maar een offer en dat ik beter bij mijn makkers kon gaan eten, want ze hadden hier weinig op met bedelaars. Ik keek hem aan. Ik bewoog mijn mond alsof ik in stilte probeerde zijn woorden te herhalen. Toen grijnsde ik breed, wenste iedereen goedemorgen en liep weg. Ik had de tafel van dichtbij kunnen bekijken. Er stond een aardewerken pot op, met daarnaast een donker brood en een schotel gezouten vis in olie. Het had er niet aanlokkelijk uitgezien, ondanks mijn ochtendhonger, en ik kon me wel voorstellen dat de Zwarte Man het liever niet had aangeroerd. Hun verdriet over die afwijzing was echter interessant. Kennelijk hadden ze echt verwacht dat een of andere eilandbewoner die etenswaren discreet zou zijn komen ophalen. Ze maakten zich zorgen nu dit niet was

gebeurd. Het waren geharde krijgers, door de hetgurd geselecteerd op hun vastberadenheid. De meeste soldaten met wie ik te maken had gehad waren erg pragmatisch op het terrein van de godsdienst en het bijgeloof. Ze strooiden soms wat zout, omdat het 'geluk zou brengen', maar de meesten stonden vrij nuchter tegenover voortekenen – zoals een briesje dat het zout in een bepaalde richting deed opwaaien. Mijn conclusie was dat deze mannen hadden verwacht dat de Zwarte Man hun giften zou accepteren en daarmee als het ware toestemming zou geven voor hun aanwezigheid hier. Die toestemming ontbrak nu. Daar maakten ze zich ongerust over. Hoe zou dit van invloed zijn op hun houding tegenover onze queeste?

Terwijl ik terugliep naar mijn tent overwoog ik, dat mijn redenering impliceerde dat ooit in het verleden iemand of iets de offergave wél aanvaard moest hebben. Betekende dit dat er werkelijk iemand op dit eiland leefde? Of ging het om een schepsel zoals die roofrat waarmee Vlug zo vlot vriendschap had willen sluiten?

Bolle was bezig wakker te worden. Hij leek vandaag iets vriendelijker gestemd te zijn en liet me hem helpen zich warm aan te kleden. Hij had een hoestbui die hem buiten adem bracht en rode blossen op zijn wangen veroorzaakte. Het maakte me bezorgder dan ik liet merken. Chronische hoestbuien zoals deze konden de sterkste krijgers slopen –

en Bolle was noch sterk, noch een krijger. Hij liep al te lang rond met zijn longziekte en werd nu gedwongen tot een verblijf in een tochtige tent tijdens een koude winter. Ik hield mijn zorgen echter voor me toen ik met hem naar het vuur liep om onze portie van de warme pap en de thee op te eisen.
Raadsel en de andere gardisten verkeerden in die fase van wrange humor die kenmerkend is voor mannen die een moeilijke en wellicht onaangename taak voor zich zien. Ze wisselden ruwe grappen uit, klaagden over de pap en maakten hatelijke opmerkingen over onze 'kindermeisjes' namens de hetgurd. Langwiek zat een eindje bij ons vandaan en vond na het eten voor iedereen wel een klusje. Hij had aanvaard dat ik de kroon diende door op Bolle te passen, en gaf me geen andere opdrachten. Dus ik kon de kleine man meenemen op een wandeling. Hij had geen commentaar bij de steengroeve of het ijzige beekje smeltwater, en zelfs niet bij de enorme blauwe gletsjer boven ons. Maar toen ik hem opzettelijk naar het strand leidde, tot in de buurt van de ondergedompelde draak, schudde hij zijn hoofd en verklaarde plechtig: 'Dit is geen goede plek.' Hij keek langzaam om zich heen en vervolgde: 'Er zijn hier erge dingen gebeurd. En het voelt nu nog steeds zo aan.'
Ik zou graag nader zijn ingegaan op dat commentaar, maar hij stak zijn korte arm uit en wees naar de zee. 'Daar komen ze!' riep hij. En zo was het: de sloepen naderden de kust. We

bleven staan kijken. Peottre, Bloedsnee en de narkieza zaten in de eerste sloep, Chade, de prins, Civil en zijn kat, en Web in de tweede, en ten slotte de nar, Vlug en Kokkel in de derde. Kokkel leek in een opperbest humeur. Hij legde iets uit – met veel handgebaren erbij – en Vlug zat geamuseerd te grijnzen. Ik zuchtte even, maar glimlachte toen. Zó snel had mijn nar die twee ingepalmd met zijn charme! Ik schudde mijn hoofd. Ik wilde dat hij niet was gekomen, want ik vreesde zijn voorspellingen met betrekking tot zijn lot, maar tegelijk had ik een blij gevoel dat hij hier was. Ik had hem gemist.

Tegen de tijd dat de sloepen het strand bereikten waren Bolle en ik niet meer de enigen die daar stonden te wachten. Raadsel en een van de andere gardisten trokken Peottres boot verder het zand op tot buiten het bereik van de golven. Langwiek en ik deden dit met de sloep van de prins en daarna die van de nar. Hij stapte uit zonder zelfs maar door een blik te laten merken dat hij me kende. Toen iedereen op het strand stond kwamen de mannen van de hetgurd om Arkon Bloedsnee heen staan. Zonder een poging te doen hun stemmen te dempen lieten ze hem weten dat de Zwarte Man had geweigerd hun offer te accepteren. Om die reden, meenden ze, moesten we nu allemaal goed begrijpen dat onze missie hier hem zeer onwelgevallig was. De narkieza zou dus van mening moeten veranderen en de prins van zijn taak

moeten ontheffen.
Ik wist dat ze van streek waren, niet dat ze het zó belangrijk vonden, liet ik Chade en de prins weten. Ik had al eerder doorgegeven wat ik bij de stenen tafel had gehoord en gezien. Geen van beiden keek mijn kant op toen ik deze aanvullende mededeling deed. Ze wachtten beleefd, op een discrete afstand van de discussie die nu rond Peottre en Bloedsnee was aangevangen. De narkieza zelf stond nog een eindje verder. Zij keek uit over de zee. Ze leek wel een standbeeld – haar vastberadenheid en kalmte waren in haar gezicht gebeiteld.
De discussie over de Zwarte Man duurde voort, maar ik werd ervan afgeleid door de nar. Hij was dichtbij gekomen, onderwijl vriendschappelijk babbelend met Kokkel en Vlug. De zwarte en witte vlakken van zijn kleding deden me zo sterk terugdenken aan zijn dagen als nar van koning Vlijm, dat ik een brok in mijn keel kreeg. Hij keek een keer mijn kant op, één enkele flikkering van zijn bruine ogen, en daarna werd zijn belangstelling opgezogen door de gesprekken van de vertegenwoordigers van de hetgurd met Peottre en Bloedsnee. Hij was als een jachthond die de eerste geur van een prooi in zijn neus had gekregen. Hij concentreerde zich volledig op dat doel en liep onopvallend die kant op, onverschillig of iemand het als een onbeleefdheid zou opvatten.

De discussie was eigenlijk een ruzie geworden. De Buiteneilandse taal werd zo snel gesproken en was zo keelachtig van geagiteerdheid, dat ik de woorden nog maar nauwelijks kon volgen. Peottre stapte uit de groep en sloeg zijn armen demonstratief over elkaar, nadat hij zijn hoofd opzij had gedraaid en met zijn hand hard op de schede van zijn zwaard had geslagen. Het was een gebaar dat in de Zes Hertogdommen niet bekend was, maar ik begreep uitstekend wat het uitdrukte. Mocht iemand nog verder met hem willen argumenteren, dan met het zwaard! De hetgurdmannen wendden hun blik van hem af. Kennelijk wezen ze die uitdaging af. Ze verzamelden zich rond Bloedsnee, die een gebaar van hulpeloosheid maakte en toen naar zijn dochter wees. Hij haalde zijn schouders op, alsof hij wilde zeggen dat de grillen van vrouwen nu eenmaal het begrip van mannen te boven gaan. Dat leek een nieuwe fase in te luiden.

De hetgurdvertegenwoordiger met de tatoeage van een beer verliet het groepje en liep naar de narkieza. Ze keek niet zijn kant op, maar ik weet zeker dat ze zich van zijn nadering bewust was. Ze bleef over het water naar de horizon achter het schip turen. De wind speelde met de randen van de blauwe hoofdkap van haar mantel en met de zoom van haar geborduurde rok. Eronder kon je nog juist haar schoenen van zeehondenbont en haar wollen kousen zien. Ze negeerde de vrijpostigheden van de wind met evenveel gemak als de

aanwezigheid van de wachtende Beer. Hij schraapte zijn keel en voelde zich gedwongen te spreken voordat zij zich naar hem toe had gewend.
'Narkieza Elliania, ik wil met u spreken.'
Ze draaide haar hoofd zijn kant op, meer niet. Hij vatte het op als toestemming om iets te zeggen. Zijn woorden klonken helder en formeel. Ik denk dat hij de bedoeling had dat iedereen ze zou horen en begrijpen. De Uil kwam dichterbij – misschien om straks de woorden beter te kunnen vastleggen voor het nageslacht. Barden hebben geen besef van privacy.
'Ik weet zeker dat u onze discussies hebt gehoord, maar ik zal het nog eens duidelijk samenvatten. Gisteravond hebben we een offer klaargelegd voor de Zwarte Man, zoals gebruikelijk is wanneer we dit eiland bezoeken, voor welke reden dan ook. Vanmorgen lag het nog onaangeroerd op de stenen tafel. Lange tijd is gezegd dat niemand de goedkeuring van de Zwarte Man kan kopen met giften, maar wanneer hij ze aanneemt geeft hij je toestemming om hier je leven te riskeren. Vanmorgen begrepen we echter dat hij ons zelfs dát niet toestaat. Narkieza, we zijn met u hierheen gekomen in de wetenschap dat de uitdaging die u uw hofmaker hebt gegeven op zichzélf al onwelvoeglijk was. U hebt niet naar ons geluisterd. Wilt u nu aandacht schenken aan wat de Zwarte Man zelf ons heeft laten weten? We zijn hier minder dan

welkom. Hij tolereert niet eens onze aanwézigheid. Velen van ons verwachtten al dat hij boos zou zijn op u. Wij hadden echter niet verwacht dat hij zijn toestemming zelfs zou onthouden aan degenen die enkel hierheen zijn gekomen om toe te zien op een correcte uitvoering van de afspraken. U brengt niet alleen uzelf en uw echtgenoot in gevaar, maar ons allen. En mocht u uw doel bereiken, dan zal de ontstemming van de goden niet slechts u treffen, zo vrezen we nu, maar allen die getuige zijn geweest van de daad.'

Ik zag dat ze een keer met haar ogen knipperde, en misschien dat haar wangen ietsje roder waren aangelopen. Alleen haar roerloosheid getuigde ervan dat ze hem had aangehoord. Ze keek weer naar de verte. Hij praatte verder, iets zachter nu, maar nog steeds duidelijk verstaanbaar voor iedereen. 'Trek de uitdaging in, narkieza. Kies in plaats daarvan een passender taak. Vraag de hoorn van een narwal van hem, of de tanden van een beer, die hij in zijn eentje en eigenhandig heeft gedood. Laat hem vechten met een wezen dat geschikt is om zich met een jager te meten. En laat ons allen dit eiland en de draak die het beschermt verlaten. IJsvuur is niet bestemd om door een mens te worden gedood, narkieza. Zelfs niet uit liefde voor u.'

Ik had gedacht dat hij haar misschien zou overhalen, tot ik die laatste woorden hoorde. Ze klonken zó minachtend, dat zelfs ik het voelde. Ze richtte haar blik niet op hem toen ze

antwoordde. ‘Mijn uitdaging blijft gelden.’ Ze sprak de woorden tot de zee, maar keek Plicht aan toen ze vervolgde: ‘Omdat het moet. Voor de eer van de clan Narwal.’
Ze sprak de laatste woorden bijna verontschuldigend, alsof ze ze liever niet had hoeven uit te spreken. Plicht beperkte zich tot een enkele knik – een aanvaarding van de uitdaging zelf én van haar mededeling dat deze gehandhaafd bleef. Het was een daad van vertrouwen tussen hen beiden. Ik begreep op dat moment iets dat Chade al langer beseft scheen te hebben – dat die twee, mits beteugeld, een machtig span zouden vormen.
De Beer balde zijn handen tot vuisten en stak zijn kin naar voren. De Uil knikte een paar keer nadrukkelijk, alsof hij dit historische moment nog eens extra in zijn geheugen wilde prenten. De narkieza verkoos het die dingen niet op te merken. In plaats daarvan richtte ze zich tot Peottre: ‘Moeten we geen aanstalten maken om te vertrekken? Het schijnt een lange en moeilijke reis te zijn om de plek te bereiken waar de draak onder het ijs ligt.’
Peottre knikte ernstig. ‘Meteen nadat we afscheid hebben genomen van je vader.’
In mijn oren klonk het als een wegwuiven van die hele Arkon Bloedsnee, maar de man leek niet beledigd. Veeleer opgelucht. ‘We moeten profiteren van de vloed,’ zei hij.
‘Weest getuigen!’ riep Beer kwaad. Iedereen keek zijn kant

op. ‘Wees getuigen! Als wij hier sterven, wij die hier zijn gekomen op verzoek van de hetgurd, weet dan en getuig, dat de clan Narwal en de clan Everzwijn onze moederhuizen bloedgoud verschuldigd zullen zijn! Want we zijn niet geheel uit vrije wil hier, noch zoeken wij het conflict dat u wenst uit te lokken. Weet dan en getuig, dat wij die hier blijven vrij zijn van boze bedoelingen. En als we het misnoegen van de goden over ons afroepen, laat onze families dan niet vergeefs om gerechtigheid roepen!’

Er viel een stilte na die woorden. ‘Getuige,’ zei Peottre toen met een schorre stem. Arkon Bloedsnee zorgde voor een echo. ‘Getuige.’

Kennelijk ging het hier om een ceremonieel dat ik niet kende. Chade leek mijn verwarring op te merken. Ik voelde dat hij zichzelf ook niet erg op zijn gemak voelde. *Hij heeft hen beiden gecommitteerd. Als er ellende en ongeluk volgt na onze acties, zal dat worden geweten aan de clans Everzwijn en Narwal. Beer heeft alle aanwezigen opgeroepen om daarvan getuige te zijn.*

Ik geloof dat Beer een beetje verbluft was door het gemak waarmee Peottre en Bloedsnee zijn grote gok hadden aanvaard. Hij balde zijn handen nog een paar keer tot vuisten, maar toen niemand de moeite nam dat op te merken draaide hij zich om en liep weg. De Uil volgde hem. Ik vermoedde dat ze eigenlijk een strijd met woorden of zwaarden hadden

verwacht, maar nu tot hun verdriet moesten vaststellen dat ze zichzelf hadden verplicht aan de missie te blijven deelnemen.
Het afscheid van Elliania's vader werd daarna een nogal stroeve aangelegenheid. Formeel waren het de hetgurdmannen, Chade, de prins, Peottre en de narkieza die afscheid namen. De rest van ons zag het als informele getuigen aan. Bolle liep ondertussen doelloos over het strand. Hij draaide hier en daar een steen om en porde met zijn voet tegen de kleine schaaldieren die hij deed opschrikken. Ik deed alsof ik hem beter in het oog wilde houden en bewoog me onopvallend in de richting van de nar. Hij leek zich bewust van mijn bedoelingen, want hij schuifelde een eindje bij Vlug en Kokkel vandaan. Toen ik op fluisterafstand was gekomen zei ik: 'Zo, ondanks al mijn inspanningen is het je gelukt hierheen te komen. Hoe heb je dat gedaan?'
Hoewel we even groot zijn, wist hij de indruk te wekken dat hij koel op me neer keek. Er was in zijn gezicht een roerloosheid die van grote woede getuigde. Ik dacht dat hij niets tegen me zou zeggen. 'Ik ben komen vliegen,' zei hij toen opeens. Hij keek me niet aan en ademde kalm. Ik voelde me aangemoedigd door het feit dat hij niet was weggelopen, al was dat misschien alleen omdat hij niet de aandacht op ons wilde vestigen. Ik negeerde zijn spottende antwoord op mijn vraag.

‘Hoe kun je boos op me zijn? Je weet waarom ik het heb gedaan. Als je hierheen kwam, zou je sterven. Dat heb je gezegd. Dus ik probeerde te regelen dat je niet hierheen zou komen.’

Even bleef hij zwijgen. We zagen beiden dat Arkon Bloedsnee in een kleine sloep stapte. Twee van zijn Everzijnen roeiden hem. Ik zag aan hun blikken dat ze blij waren het eiland te mogen verlaten. De nar keek me zijdelings aan. Zijn ogen waren donkerder geworden – ze hadden nu de kleur van sterke thee in een glas. Zonder poeder of verf, had zijn gezicht een gladde goudbruine kleur. ‘Je had moeten respecteren dat ik wist wat ik moest doen,’ verweet hij me, maar ik bespeurde in zijn stem een kleine verzwakking van zijn vaste voornemen om razend op me te zijn.

‘Als je wist dat *ik* mijn dood tegemoet ging, zou je dan niet proberen me tegen te houden?’

Het was een foute vraag – ik besefte het bijna onmiddellijk. Hij staarde naar het schip in de verte. Matrozen waren in de weer met de ankerketting en de zeilen. Hij sprak zacht, zijn lippen bewogen zich nauwelijks. ‘Integendeel. Vaak heb ik geweten dat je geloof of je koppigheid je leven in gevaar zou brengen, maar steeds heb ik je besluiten gerespecteerd om het te laten gebeuren.’

En toen draaide hij zich om en liep langzaam bij me weg.

Vlug wierp me een vreemde blik toe en liep toen achter hem aan. Ik zag dat Civil de twee nakeek met iets van weerzin in zijn blik. Ik hoorde knersend zand en toen ik opzij keek zag ik dat Web naar me toe kwam lopen. Ik had moeite om hem recht in de ogen te kijken. Ik voelde me schuldig – alsof ik hem op een of andere manier had beledigd door niet in te gaan op zijn aanbod om me les te geven. Maar als hij dergelijke gevoelens koesterde, dan hield hij ze verborgen. Hij wees met zijn kin naar de nar en Vlug. 'Je kent hem?'

'Natuurlijk.' De vraag verraste me. 'Het is heer Gouden, uit de Hertenhorst. Heb je hem niet herkend?'

'Nee, niet meteen. Pas toen heer Chade hem later aansprak als heer Gouden zag ik de gelijkenis. Maar ook op dát moment had ik nog niet het gevoel dat ik hem echt kende. Maar jij wel, geloof ik. Hij is een vreemd wezen. Kun jij hem voelen?'

Ik wist wat hij bedoelde. De nar was nooit bespeurbaar geweest voor mijn Wijsheid. 'Nee. En hij heeft geen geur.'

'Aha.' Meer zei hij niet, maar ik vermoedde dat ik hem heel wat had gegeven om over na te denken.

Ik keek naar mijn voeten op het kiezelachtige strand. 'Web, het spijt me. Ik blijf me steeds weer voornemen om tijd voor je vrij te maken, maar het schijnt me nooit te lukken. Het is niet omdat ik geen belangstelling zou hebben of omdat ik zou neerkijken op wat je me kunt leren. Het is alleen zo dat er

steeds nieuwe hindernissen opdoemen tussen mij en de dingen die ik zou willen doen.'
'Zoals nu ook weer,' antwoordde hij grijnzend. Hij wees met zijn kin naar Bolle. De kleine man zat gehurkt naast een stuk wrakhout dat hij had omgedraaid. Zijn interesse voor de zandvlooien en krabbetjes die hij zag was zo intens, dat hij niet merkte dat de uitlopers van de golven al bijna bij zijn voeten kwamen. Als ik niet snel ingreep zou hij de hele dag met natte voeten rondlopen. Ik wisselde een begrijpende blik met Web en haastte me over het strand naar mijn pupil.
Al voordat het schip uit het gezicht was begon Langwiek zijn mannen opdrachten te geven. Met de nonchalante precisie van een veteraan verdeelde hij onze proviand in hanteerbare porties. Aan het aantal pakketten die hij liet maken was duidelijk te zien dat hij verwachtte dat iedereen zou meewerken aan het transport naar ons volgende kamp. Bolle had zijn exploratie van het strand opgegeven. Hij zat nu zielig in de opening van onze tent, met een deken om zijn schouders. En zó koud was het niet, die dag. Ik vroeg me bezorgd af of hij weer koorts kreeg. Ik ging overleggen met Langwiek.
'Hoe ver denk je vandaag te reizen?' Ik hield mijn hoofd schuin en keek in de richting van Bolle.
Langwiek volgde mijn blik en begreep mijn bezorgdheid. 'Ik heb horen zeggen dat het drie dagen reizen is naar die draak.

Maar je weet natuurlijk dat zulke maten weinig zeggen. Een dagreis voor een ervaren reiziger met lichte bagage kan hetzelfde zijn als drie dagen voor een ongeoefende hoveling met volle bepakking.' Hij richtte zijn blik op de heldere hemel en daarna op de ijzige pieken van de bergen in de verte. 'Het wordt voor geen van ons allen een aangename reis,' voorspelde hij. 'Het is altijd winter, wanneer je over een gletsjer loopt.'

Ik bedankte hem en liep weg. De andere mannen waren begonnen hun tenten af te breken, maar Bolle zat nog steeds als een zielig hoopje in de opening van de onze. Ik probeerde een blij gezicht te trekken, maar de moed zonk me in de schoenen bij het vooruitzicht van de taak die me wachtte. Hij had me gehaat toen ik hem aan boord van een schip had gedwongen. Wat zou zijn reactie wel zijn nu hij moest meedoen aan een barre voettocht over een gletsjer? 'Tijd om in te pakken, Bolle!' riep ik opgewekt.

'Waarom?' kreunde hij.

'Nou, als we de draak willen doden, moeten we naar die draak toe.'

'Ik wil de draak niet doden.'

'Wel, dat hoeven wij ook niet te doen. Dat zal de prins voor zijn rekening moeten nemen. Wij zijn er alleen bij om hem te helpen.'

'Ik *wil* niet mee,' jammerde hij, maar tot mijn opluchting ging

hij staan en stapte uit de tent naar voren, alsof hij verwachtte dat ik het ding onmiddellijk zou afbreken.
'Weet ik, Bolle. Zelf heb ik ook geen zin om door sneeuw en ijs te ploeteren, maar we zullen wel moeten. We zijn mannen des konings, dus dan kan het niet anders. Maar voordat we de tent afbreken moeten we ons warmer aankleden. Is dat goed?'
'We hebben geen koning.'
'Prins Plicht zal op een dag koning zijn. En als het zo ver is, zullen wij nog steeds bij hem horen. Dus we zijn nú al mannen des konings, begrijp je? Maar je kunt ook zeggen dat we mannen des prinsen zijn, als je dat liever hebt.'
'Ik haat sneeuw en ijs.' Hij stak zijn hoofd de tent binnen en keek hulpeloos om zich heen.
'Ik pak je spullen wel,' stelde ik hem gerust en ik ging meteen aan het werk. Ik was in mijn leven al van alles geweest, dus bediende spelen voor de kleine man was in mijn ogen niet zo bizar als het me vroeger ooit geleken zou hebben. Ik zocht zijn kleren bij elkaar en hielp hem ze aan te trekken. Het was zoiets als het aankleden van een groot kind. Hij klaagde dat de mouwen van zijn eerste hemd naar boven kropen toen ik er een tweede hemd overheen trok, en daarna dat zijn laarzen te strak zaten wegens de extra sokken. Tegen de tijd dat ik klaar was met het gedoe voelde ik me bezweet en claustrofobisch. Ik stuurde hem de tent uit, waarschuwde hem dat hij bij het water vandaan moest blijven, kleedde mezelf dubbel aan en

begon ten slotte mijn en Bolles bezittingen in te pakken. Ik moest grijnzen toen ik besefte dat ik onder meer opzag tegen de koude reis omdat ik wist dat mijn oude littekens pijn zouden gaan doen – want ik hád geen littekens meer, wist ik opeens, althans niet meer van die diepe, waarvan de pijn tot in mijn spieren en botten doordrong. Ze waren vervangen door oppervlakkige sporen op mijn huid om te suggereren dat ik ze nog steeds bezat. Ik rolde met mijn schouders om te bewijzen dat het diepe litteken in mijn rug toch echt weg was. Ik voelde inderdaad helemaal geen pijn en grijnsde tevreden bij het inpakken van onze spullen en het afbreken van de tent zelf.

Ik sleepte onze bagage naar de plek waar Langwiek supervisie hield over het uitdelen van de proviandpakketten. Er stond daar nog een tentje. De commandant had besloten een deel van onze voorraden hier achter te laten. Hij besprak nu met Chade de vraag of hij er wel of niet twee wachters bij zou houden. Chade vond één wel voldoende, dan zou ons groepje des te sterker blijven, maar Langwiek bleef beleefd doch koppig aandringen op twee. ‘Dit is een griezelig eiland, meneer. En we weten dat veel gardisten bijgelovig zijn. De hetgurdmannen hebben het over een Zwarte Man gehad en nu beweren onze eigen mannen dat ze vannacht een geheimzinnige donkere schaduw hebben gezien. Een man alleen zou het moeilijk krijgen met zulke ideeën. Met hun

tweeën kunnen ze dobbelen en scherper opletten.'
Uiteindelijk kreeg Langwiek zijn zin. Surrie en Drub zouden op onze voorraden passen. Toen dat was geregeld richtte Chade zich tot mij. 'Is de bediende van de prins gereed voor de reis, Dassenkop?' vroeg hij.
'Naar verhouding wel, heer Chade.' *Maar hij is er niet blij mee.*
Wie wel? 'Mooi. Ik heb nog een paar dingen die we bij de hand willen hebben wanneer we de draak hebben bereikt. Langwiek heeft ze verdeeld, wegens het gewicht.'
'Zoals u wilt, heer Chade.' Ik maakte een kleine buiging en Langwiek gaf me een vaatje van Chades plofkruit om te dragen. Ik kreunde bij voorbaat, want het bleek zwaarder dan ik had gedacht. We namen slechts twee van die vaatjes mee. Het andere was aan Raadsels lasten toegevoegd en de rest bleef bij de andere voorraden achter.
Een man alleen zou vrijwel meteen na het wegzeilen van Bloedsnees schip klaar zijn geweest om te vertrekken, maar als een heel gezelschap zich in gereedheid moet brengen is dat een heel ander verhaal. Het was al bijna middaguur voordat we alles hadden ingepakt. Ik merkte dat de nar zijn mooie paviljoen snel had afgebroken, zonder hulp van wie dan ook. Opgevouwen of opgerold bleek de stof uiteindelijk maar een verbazend klein pakketje te vormen. Hij droeg het moeiteloos op zijn rug, met zijn andere bagage, en dat

verbaasde me niets, want ik had altijd geweten dat hij veel sterker was dan zijn ogenschijnlijk frêle gestalte deed vermoeden. Hij bewoog zich in ons midden, maar maakte in feite deel uit van geen van beide gezelschappen. De hetgurdmannen bezagen hem met de voorzichtigheid die veel krijgers reserveren voor hen die door de goden zijn aangeraakt. Het was niet zo dat ze hem minachtten, maar ze vonden het verstandiger hem niet op te merken en niet door hem opgemerkt te worden. De andere wachters leken het idee te hebben dat ze niets met hem te maken hadden en wilden in elk geval niet gerekruteerd worden om hem te helpen bij het dragen van zijn spullen, of op welke andere manier ook. Kokkel hield hem van een afstand in het oog. Hij rook dat hier een verhaal in zat, maar de geur was nog niet sterk genoeg om hem te activeren. Alleen Vlug leek een onverholen fascinatie voor de nar te hebben. Hij had zijn bagage op de grond gelegd en was erop gaan zitten, terwijl hij opgewekt met de nar aan de praat was. Mijn oude vriend was altijd goed geweest met woorden en Vlugs gretige lach leek dat vermogen alleen maar aan te vuren. Web zag de communicatie tussen het tweetal met duidelijk welgevallen aan. Het daagde me opeens dat dit inderdaad de eerste keer was dat ik Vlug spontaan vriendschap zag sluiten met wie dan ook. Ik vroeg me af hoe de nar de reserve in de jongen had doen wegsmelten, en juist op dat moment zag ik Civil vol

walging zijn kant op kijken. Toen Civil bemerkte dat ik keek draaide hij snel zijn hoofd weg, maar ik voelde zijn onbehagen broeden onder de oppervlakte. Ik vroeg me af of ik hem discreet apart kon nemen om zijn angsten te sussen. Het was duidelijk dat hij zich zijn eerste kennismaking met heer Gouden herinnerde – de keer dat we bij hem thuis hadden gelogeerd. Het was gemakkelijk te raden wat zijn zorgen nu waren: hij vreesde dat de nar bezig was de jongen te verleiden. Ik wilde tussenbeide komen voordat Civil die bezorgdheid met iemand zou delen. Ik vreesde dat de Buiteneilanders weinig tolerantie voor zo iemand zouden kunnen opbrengen – of hij door de goden was aangeraakt of niet!

Langwiek deelde wandelstokken met een ijzeren punt uit. Zelf zou ik er nooit aan gedacht hebben zulke dingen mee te nemen, maar het werd al spoedig duidelijk dat we het aan Peottre te danken hadden. Chade riep ons bij elkaar om naar de man te luisteren.

Zowel Peottre als de narkieza was even zwaar gepakt en gezakt als wij allemaal. Ze stonden te wachten naast drie sleeën, die eveneens door Zwartwater waren geleverd. Ze waren al beladen met een groot deel van onze voorraden. De lange buitenjas van de narkieza was helemaal van sneeuwwit vossenbont. Ze droeg een veelkleurige gebreide muts, waaronder haar lange zwarte haren volledig waren

weggestopt. Haar ruime laarzen hadden zolen van geschraapt walrussenleer, maar de schachten, die vlak onder de knie met veters waren dichtgebonden, waren van zacht, harig hertenleer. Afgezien van de ernstige uitdrukking op haar gezicht leek ze helemaal uitgedost als een sneeuwbruidje. Peottre leek een omvangrijke massa, zoals hij daar in zijn jas van wolfsvel en broek van berenhuid naast haar stond. Meer dan welke Wijze die ik ooit had gekend leek *hij* op zo'n gedaantewisselaar uit de verhalen. De vele lagen vacht die hem omhulden hadden zijn formaat tot een bijna lachwekkende proportie opgeblazen. Toch luisterde iedereen met ernstige aandacht naar hem, bang een woord te missen.

'Ik weet waar de draak ligt te slapen,' begon hij. 'Ik ben er twee keer eerder geweest. Maar dat wil nog niet zeggen dat het gemakkelijk zal zijn jullie daarheen te leiden. Te weten waar iets *is* wil op een gletsjer nog niet zeggen dat je weet hoe je er moet komen. Gletsjers zijn niet als rotsen of aarde. Ze blijven niet jaar in, jaar uit hetzelfde, en deze speciale gletsjer behoort tot de meest ongedurige die ik ken. Ze slapen of ze lopen. Soms worden ze kreunend wakker en zetten ze krakend hun gapende kaken open. En daarna gaan ze weer slapen, en dan blaast de wind bruggen van sneeuw over de diepe kloven en verbergt zo de gevaren voor iedereen die hier loopt – behalve de allervoorzichtigsten.

In een kloof vallen is ongeveer hetzelfde als verzwolgen

worden door een sneeuwdemon. U stort in de duisternis, steeds dieper, en dat is uw einde. We zullen om u rouwen, maar we zullen verder trekken.'
Hij nam ons tijdens die woorden een voor een op en ik zal heus niet de enige zijn geweest die een rilling moest onderdrukken. Hij knikte zwijgend, alsof hij ook voor zichzelf nog eens wilde bevestigen wat hij daarnet had gezegd.
'Volg me,' zei hij toen. 'Niet zo maar de richting die ik kies, maar heel precies al mijn schreden. En vertrouw zelfs dán niet blindelings op het ijs onder uw voeten. Als we eenmaal op de gletsjer lopen, moet u elke stap eerst aftasten. Een man, twee mannen, drie mannen kunnen veilig voor u uit lopen – maar dan opeens kan de ijslaag u toch nog verraden. Tast het ijs af met uw stok voor elke stap die u zet. U zult het moe worden dat te doen, maar stop er pas mee zodra u levensmoe bent geworden!' Weer keek hij ons een voor een aan. En weer knikte hij tot besluit. 'Volg me,' zei hij toen.
Zonder nog een woord te verspillen draaide hij zich om en leidde ons over het strand naar boven. De narkieza liep pal achter hem aan. Daarna volgden de prins en Chade. Heer Gouden eiste de volgende plek voor zich op en niemand bestreed het. Toen volgde de coterie van Wijzen, aan wie een van de sleden was toevertrouwd, daarachter de getuigen namens de hetgurd, vervolgens Langwiek en Hest met de

tweede slee, en ten slotte Kien en Raadsel, die de derde slee trokken. Zelf bungelde ik helemaal achteraan, met Bolle sloffend in mijn kielzog. Ik had een deel van zijn bagage voor mijn rekening genomen, maar niettemin had ik hem een deel van de last laten behouden – om zijn gevoelens niet te kwetsen. Ik had er algauw spijt van en nam me heilig voor hem de volgende dag zónder bagage te laten lopen. Zelfs op zijn beste momenten zou hij met zijn korte beentjes en waggelende gang moeite hebben gehad om hier vooruit te komen, maar nu hij een last droeg en geplaagd werd door hoestbuien kon hij Peottres tempo simpelweg niet bijhouden. Tegen de tijd dat we de rand van de gletsjer bereikten was er al een gat ontstaan tussen de rest van het gezelschap en ons. Vanaf dat moment begon het aftasten van het ijs en ik hoopte dat we in dit tragere tempo de kans zouden krijgen de anderen in te halen, maar ik had buiten de waard gerekend. Bolle had besloten om Peottres waarschuwing volstrekt letterlijk te nemen. Hij prikte voor elke stap in het ijs alsof hij een grote vis aan een speer wilde rijgen. Hij hijgde al spoedig van de inspanning, maar mijn aanbod om voor ons beiden te prikken werd krachtig afgeslagen.

'Ik wil niet worden verzwolgen door een ijsdemon,' liet hij me nors weten.

Kun je ons spoor zien? vroeg Plicht via het Vermogen.

Heel duidelijk. Maak je geen zorgen. Als het nodig wordt

dat jullie op ons wachten, laat ik het weten. In elk geval houdt al dit prikken Bolle warm.
Té warm. Het is zwaar werk! klaagde Bolle.
'Je hoeft maar een tikje te geven. Het is niet nodig de stok in het ijs te boren.'
'Je moet de ijsdemon doden voor hij je kan opeten,' sprak Bolle me tegen. Ik concludeerde dat woorden zinloos waren en liet Bolle zijn zin doen, hoewel het mijn geduld zwaar op de proef stelde om voor hem uit een zo traag tempo aan te houden dat hij het kon volgen. Het verveelde me en gaf me veel te veel tijd om te piekeren over de situatie waarin we ons bevonden. Ik hield niet van de manier waarop de ontwikkelingen zich voltrokken, maar ik kon niet precies definiëren wat me dwarszat. Misschien kwam het gewoon door wat Bolle had gezegd: er waren hier erge dingen gebeurd en het voelde nu nog steeds zo aan.
Er blies een constante wind, maar de lucht was helder en blauw. Telkens na zekere tussenpozen zag ik stokken uit het ijs steken, soms met resten van een kleurig lint eraan gebonden. Kennelijk markeerden ze een route die door Peottre werd gevolgd. Hij bleef vaak staan om een van die stokken recht te zetten of om er een nieuw lint om te binden, maar desondanks schoot het gezelschap sneller op dan Bolle en ik. Ik zag de groep voor ons uit steeds kleiner worden en ten slotte krimpen tot een stel iele poppetjes die een

dansende streep op het ijs in de verte vormden. Onze schaduwen werden geleidelijk langer en smaller. Ze leken op het ijs en de harde sneeuw een bleke kleur blauw te hebben. De oppervlakte waarover we liepen was naar mijn gevoel noch ijs, noch sneeuw. Bovenop lag een dun laagje echte sneeuw, maar wat daaronder lag leek het meest op een stapel spelden van ijs, die allemaal met de puntjes naar boven wezen.

Op een gegeven moment realiseerde ik me dat ik zojuist had besloten die avond met de nar te spreken en dat het me niets kon schelen wat anderen daarvan zouden denken. En bijna meteen daarna voelde ik een zwakke Vermogensaanraking, afkomstig van Chade. Zacht en privé vroeg hij me: *Jongen, ben je nog de mijne?*

Hij behoorde trots te zijn op het antwoord dat ik hem gaf. Ik wist zeker dat hijzelf op zo korte termijn niets beters had kunnen verzinnen. *Evenveel als altijd*, zei ik.

Ik voelde hoe hij grinnikte. *Aha. Wel, tenminste lieg je me niets voor. Wat heeft hij je verteld?*

De nar?

Wie anders?

We hebben alleen gepraat over mijn poging om hem ginds achter te laten. Om zijn leven te redden. Ik geloof dat hij mijn argumenten niet toereikend vindt.

Hij denkt waarschijnlijk dat ik je heb opgestookt om het te

doen, om hem bij die draak uit de buurt te houden tot hij is opgegraven en onthoofd. Een kleine pauze. *De narkieza huilt tijdens het lopen. Ze heeft niet naar ons omgekeken, om de tranen op haar wangen verborgen te houden, maar ik hoor het aan haar manier van ademhalen. Ze heeft haar gezicht twee keer afgeveegd met haar handschoenen en beide keren geklaagd dat de schrijnende wind haar ogen doet tranen. Denk eens mee, Fitz. Waarom zou ze huilen?*
Ik weet het niet. Het is een inspannende tocht, maar ze lijkt me geen meisje dat om wat kleine ontberingen zou huilen. Misschien vreest ze de afkeuring door de Zwarte Man, of is ze bang dat ze haar familie en die van haar vader bij de hetgurd in opspraak…
Stil! Dat was Bolle, zeer geërgerd. *Jullie zijn dommer dan ezels. Ze huilt omdat ze bedroefd is. Dus hou op met kabaal maken en luister! Luister naar de muziek van deze plek en praat er niet de hele tijd doorheen!*
Chade en ik dempten onze gedachten onmiddellijk. We hadden beiden gemeend dat we een stille, discrete conversatie voerden. Ik wist zeker dat ook Chade zich nu afvroeg, net als ik, of de prins misschien óók had kunnen meeluisteren. Vervolgens vroeg ik me af waarom Chade ons gesprek zélf voor hem verborgen had willen houden. Ze waren bij de kam van een door de wind gevormde helling en zouden zo dadelijk achter die kam uit het gezicht verdwijnen.

Hun spoor was nu duidelijk te zien, maar naarmate de zon dieper zakte zou dat moeilijker worden, wist ik. Ik keek geprikkeld om naar Bolle. Hij leek trager vooruit te komen dan ooit.
Geërgerd door zijn sloomheid en zijn commando dat we stil moesten zijn, draaide ik hem mijn rug toe en begon in mijn eigen tempo te lopen. Wel betastte ik voor elke stap de bodem. Ik had het idee dat hij op een gegeven moment mijn kant op zou kijken en dan zou snappen dat ik van hem wegliep, maar toen ik na een poosje omkeek slenterde hij nog even traag voort als daarnet. Ik voelde een opkomende drift, maar opeens zag ik iets in zijn bewegingen dat me opviel. Ze leken een beetje op een dans. Hij prikte met zijn staf in de sneeuw, prik, prik, prik, en zette dan één grote stap. En dan prikte hij weer, prik, prik, prik, waarna hij zijn andere voet een even grote stap liet zetten. Ik liet mijn afweer verder zakken om zijn eeuwig-aanwezige muziek te horen. Meestal herkende ik de elementen waaruit hij deze had opgebouwd, maar vandaag bleek elke stap die hij zette de maat te volgen van een soort zuchtende windvlagen, waarbij het prik, prik, prik van zijn stok voor een vast metrum op de achtergrond leek te zorgen. Ik schermde me weer af van zijn muziek en luisterde met mijn oren, maar op het eiland zelf kon ik geen parallelle geluiden gewaarworden.
Terwijl ik was blijven staan had Bolle me bijna ingehaald. Hij

keek omhoog van de sneeuw die hij had lopen bestuderen en zag dat ik hem stond aan te kijken. Hij trok een lelijk gezicht en keek toen langs me heen. Zijn gezicht werd nóg onvriendelijker. ‘Ze zijn weg! Waarom heb je niet opgelet? Nu zijn ze weg en weten we niet waar ze gebleven zijn.’
‘Het is in orde, Bolle,’ stelde ik hem gerust. ‘Ik kan hun spoor nog zien. En kijk, ginds op de kam staat weer een stok met een lapje eraan. We halen ze wel in. Maar we moeten ons wel haasten.’ Ik probeerde niets te laten merken van mijn ongerustheid over het vallen van de avond en het zwarter worden van de schaduwen. Ik zou niet graag moederziel alleen de nacht willen doorbrengen op een donkere gletsjer!Opeens wees hij met zijn korte armpje in de richting van de kam. ‘Kijk! Het is goed! Dat is iemand van ons!’
Ik keek in de richting die hij aanwees en vermoedde dat de prins iemand had teruggestuurd naar de top van de helling om ons de weg te wijzen. Bolle had gelijk. Er stond daar iemand. Maar zelfs van die afstand en in dat zwakke licht zag ik meteen dat het niet iemand uit ons gezelschap was. Hij bewoog zich snel, op een vreemde manier, die me niettemin vaag bekend voorkwam. Ik zag alleen zijn silhouet, daar boven op de kam, en toen was hij opeens weer weg. Ik voelde een koude angst door mijn aderen kruipen en richtte me dringend tot Chade en Plicht. *De Zwarte Man! Ik geloof dat de Zwarte Man jullie volgt!*

Al meteen daarna had ik spijt van mijn paniek. Plicht kon zijn geamuseerdheid niet verbergen. *Er is niemand achter ons, voorzover ik kan zien, Fitz. Alleen sneeuw en schaduwen. Zijn jullie bijna bij de top van de helling?*
We zijn nog niet eens aan de klim begonnen! Bolle wordt afgeleid en beweegt zich langzaam.
Niet afgeleid! Opnieuw werd ik gechoqueerd door het gemak waarmee Bolle gedachten oppikte die niet voor hem bestemd waren. *Ik luister naar muziek, dat is alles. Maar jullie praten er steeds doorheen.*
Chade's inmenging was als olie op het water. *Ik heb Peottre gevraagd of we spoedig zullen stoppen voor de nacht en hij heeft ja gezegd. Als je eenmaal over die heuvel heen bent kunnen jullie ons gemakkelijk zien. Hij heeft me al gewezen waar we ons kamp zullen opslaan. Er zijn hier nergens hindernissen, dus jullie kunnen van heel ver de kampvuren zien branden.*
Kampvuren? Binnenkort eten?
Ja, Bolle, binnenkort eten. Waarschijnlijk vrijwel meteen wanneer je hier bent. Ik heb van het schip wat zoetigheid meegebracht. Die zal ik met je delen, als je tenminste hier bent voordat ik alles op heb.
Ik moest Plichts sluwheid bewonderen, al was het hoofdschuddend. Het vooruitzicht van snoep leidde Bolle af van zijn 'muziek'. Hij stemde er zelfs in toe mijn voetstappen

te volgen en het prikken aan mij over te laten. Ik vond Peottres voorzichtigheid op dat moment tóch al een tikkeltje overdreven. Waar het hele gezelschap al over de gletsjer heen had kunnen lopen zouden Bolle en ik toch maar weinig te duchten hebben? Het was een veronderstelling die juist bleek. We beklommen de sneeuwheuvel over het spoor van onze voorgangers en pauzeerden enkele keren om Bolle op adem te laten komen of omdat hij moest hoesten.

Toen we over de top heen waren zag ik ons kamp meteen liggen. Er was een kring van stokken omheen gezet, met kleurige linten aan de punten gebonden. Dit was kennelijk een terrein dat door Peottre als een veilige verblijfplaats voor de nacht werd gezien. De grotere tenten van de prins en de narkieza waren al opengebloeid als paddestoelen. Het veelkleurige paviljoen van de nar stak ertegen af als een bloem die op de sneeuw was geworpen. Door de verlichting van binnenuit leken de wanden te glinsteren alsof ze glas-in-loodramen waren. Wat me aanvankelijk abstracte versieringen hadden geleken bleken in dit tegenlicht gestileerde draken en slangen te zijn. Wel, hij had duidelijk te kennen gegeven aan welke kant hij stond. Er waren twee kleinere kampvuren voor de grauwe tentjes van de rest van ons gezelschap. De hetgurdmannen hadden hun tenten een eindje bij de onze vandaan gezet en stookten hun eigen vuurtje, alsof ze de goden wilden demonstreren dat ze echt niet bij ons hoorden

en het dus niet verdienden ons lot te moeten delen.
Ik zag geen teken van een Zwarte Man, noch een plekje waar hij zich verstopt zou kunnen houden. Dat dempte mijn ongerustheid niet, integendeel. Ik had iets of iemand gezien. Ik was niet van plan dat te gaan ontkennen, want Bolle had het eveneens gezien.
Terwijl we afdaalden in de richting van het kamp kwamen we onze eerste kloof in het ijs tegen. Het was een smalle, kronkelige scheur – niet meer dan dat – en ik stapte er moeiteloos overheen. Bolle bleef staan en staarde in de diepte, waarvan de kleur geleidelijk verduisterde van blauwachtig tot zwart. 'Kom maar,' moedigde ik hem aan. 'Het is niet ver meer naar het kamp. Ik geloof dat ik het eten boven het vuur al kan ruiken!'
'Dat is diep.' Hij rukte zijn blik los van de diepte. 'Peottre had gelijk. Deze zou me kunnen verzwelgen en inslikken, háp!' Hij deed een stap achteruit.
'Nee, dat kan hij niet. Er is niets aan de hand, Bolle. Het is niet iets dat leeft, het is gewoon een scheur in het ijs. Kom nu mee.'
Hij haalde diep adem en begon toen te hoesten. Toen hij was uitgehoest zei hij: 'Nee. Ik ga terug.'
'Dat gaat niet, Bolle. Het is bijna donker. Dit is maar een scheur. Stap er gewoon overheen.'
'Nee.' Hij schudde zijn hoofd. Zijn nek was zo kort dat hij

met zijn kin over de kraag van zijn jas wreef. ‘Hij is gevaarlijk.’
Uiteindelijk zette ik weer een stap op de andere kant en stak mijn hand uit om hem over te halen, en toen viel ik bijna, omdat hij met een onhandige en overdreven sprong naar mijn kant sprong voordat ik me goed schrap had kunnen zetten. Ik wankelde even, en één ademloos moment lang zag ik me daar muurvast tussen de wanden van die kloof geklemd, buiten het bereik van helpende handen, maar tevens klem, zodat ik niet verder kon vallen. Bolle voelde mijn angst en troostte me met een: ‘Zie je wel dat het gevaarlijk is? Je was daarnet bijna gevallen en gestorven!’
‘Kom nou maar mee naar het kamp,’ stelde ik voor.
En daar hadden ze warm voedsel voor ons, zoals beloofd. Raadsel en Hest waren zelfs al klaar met eten. Ze stonden zacht met Langwiek te praten, die een wachtschema voor de nacht aan het opstellen was. Ik zette Bolle op mijn bagage naast het vuur en haalde voor ons beiden het voedsel dat door Kien werd opgeschept. Deze keer was het een stamppot van gezouten vlees – te veel zout en te weinig kooktijd. Ik glimlachte toen ik bedacht hoe snel ik weer gewend was geraakt aan het lekkere eten in de Hertenhorst. Wist ik dan niet meer hoe de rantsoenen van gardisten smaakten? Er waren perioden in mijn leven geweest dat ik aan het einde van de dag met veel minder genoegen had moeten nemen, of, na

een lange, koude dag, met helemaal *niets*. Ik nam een nieuwe hap – maar helaas, het vlees was nog even taai en zout. Ik keek tersluiks naar Bolle, want ik verwachtte dat hij zou klagen. Hij zat echter vermoeid naar het vuur te staren. Zijn kom balanceerde wankel op zijn knie. 'Je moet eten, Bolle,' spoorde ik hem aan, en hij schrok op als uit een droom. Ik kon de kom nog juist tegenhouden voordat hij van zijn knie viel. Daarna begon Bolle langzaam te eten, zonder iets van zijn gebruikelijke enthousiasme voor eten te tonen. Vaak stopte hij om te hoesten. Het baarde me zorgen. Ik wilde mijn ongerustheid doorgeven aan Chade en Plicht, maar stopte juist op tijd. Bolle mocht dit niet horen! Ik at haastig mijn kom leeg en stond op. Ik liet Bolle alleen. Hij zat naar de vlammen van het kampvuur te staren en gedachteloos te kauwen.

Chade en Plicht waren met de andere leden van de coterie van Wijzen bij het tweede kampvuur. Er werd daar gepraat en zelfs af en toe gelachen. Even benijdde ik dat gezelschap. Het duurde een moment voordat het tot me doordrong dat de nar er niet bij was. Hij had zich waarschijnlijk al teruggetrokken in zijn tent. Toen viel me een andere afwezigheid op: ook Peottre en de narkieza ontbraken. Ik keek naar hun tent. Die was helemaal donker. Sliepen ze al? Wel, dat was geen slecht idee. Ongetwijfeld zou Peottre ons morgen in alle vroegte wekken om verder te gaan.

Ik denk dat Chade me aarzelend aan de rand van hun lichtkring zag staan. Hij liep bij het vuur weg, alsof hij zich wilde ontlasten, en ik volgde hem in stilte. Ik ging in het donker naast hem staan en praatte zacht. 'Ik maak me zorgen over Bolle. Hij wordt op een rare manier afgeleid. En zijn humeur verandert van het ene moment op het andere, van geërgerd in angstig, en dan opeens in opgetogen.'
Chade knikte langzaam. 'Er is iets met dit eiland… ik kan het niet benoemen, maar het trékt aan me. Ik voel meer angsten en zorgen dan nodig is, en dan verdwijnen die gevoelens opeens weer. Het lijkt bijna alsof dit land via het Vermogen met me praat. En als ik het al kan horen, met mijn kleine talentje, hoe duidelijk moet Bólle het dan niet verstaan?'
Ik hoorde bitterheid in zijn geringschattende woorden over zijn aanleg. 'U wordt met de dag sterker in het Vermogen,' verzekerde ik hem. 'Maar verder geloof ik dat u gelijk kunt hebben. Ook zelf heb ik de hele dag een onbestemde ongerustheid aan me voelen knabbelen. Soms is dat mijn aard, maar in dit geval zijn de zorgen amorfer dan ooit. Kan het iets te maken hebben met de herinneringen die in die stenen draak zijn opgeslagen?'
Hij maakte een berustend geluidje. 'Hoe kunnen wij dat weten? We kunnen er alleen voor zorgen dat Bolle goed eet en lekker slaapt.'
'Hij wordt steeds sterker in zijn Vermogensgebruik.'

‘Ik heb het gemerkt. Het doet mijn eigen schamele vaardigheid nog verder verbleken.’
Bijna had ik gezegd dat hij niet zo moest jammeren, maar dat was niet wat hij moest vernemen. ‘Geduld, Chade. Het komt met de tijd. U doet het heel goed, voor iemand die er zo laat mee is begonnen en nog niet lang oefent.’
‘Tijd. Ja, tijd is het enige waar we genoeg voorraad van hebben, lijkt het soms wel. En tegelijk hebben we er nóóit genoeg van. Jij kunt er kalm onder blijven. Jij bezit genoeg van de magie, meer dan genoeg, en al je leven lang, maar ik heb moeten klauwen en graaien om op mijn oude dag nog iets te pakken te krijgen. Waar blijft de gerechtigheid van het lot, als een halvegare in overvloed iets bezit – en niet eens waardéért – waar ik zo wanhopig naar smacht?’ Hij draaide zich naar me toe. ‘Waarom heb jij altijd het Vermogen tot je beschikking gehad, in overvloed, zonder er met je hele hart naar te verlangen het volledig te beheersen, zoals *ik* dat graag wil?’
Het begon beangstigend te worden. ‘Chade, ik geloof dat deze plek zich laaft aan onze geesten, en de hoekjes opent die ons bang en wanhopig maken. Richt uw wanden op en vertrouw alleen op uw logica, niet op uw gevoelens.’
‘Hm. Ik ben nooit een slaaf van mijn gevoelens geweest, maar deze keer kunnen we beter gaan rusten dan verder praten, denk ik. Zorg zo goed je kunt voor Bolle. Ik zal de prins in

het oog houden. Ook hij lijkt me in een somberder stemming dan we van hem gewend zijn.' Hij wreef zijn gehandschoende handen over elkaar. 'Ik ben oud, Fitz. Oud. En moe. Ik heb het koud. Ik zal blij zijn als dit alles voorbij is en we weer veilig op weg naar huis zijn.'

'Anders ik wel!' was ik het hartgrondig met hem eens. 'Maar ik heb nog een ander nieuwtje dat ik met u wil delen. Eigenlijk heel merkwaardig – ooit was het Vermogen het toppunt van discrete communicatie, maar nu moet ik persoonlijk bij u komen fluisteren. Ik geloof dat Bolle er nog niet aan toe is dat ik deze gunst van hem vraag. Hij voelt nog steeds een rancune tegenover mij. Het kan beter van de prins of u komen.'

'Wat?' vroeg Chade ongeduldig. Hij schuifelde met zijn voeten en ik begreep dat zijn magere oude botten last hadden van de kou.

'Netel is naar de Hertenhorst gegaan. Ik denk dat onze vogel de koningin heeft bereikt en dat zij iemand naar Burrich heeft gestuurd. Ze is voor haar veiligheid naar de burcht gegaan en ze weet dat de dreiging die haar treft iets te maken heeft met onze queeste naar deze draak.' Ik kon het niet opbrengen Chade meteen te vertellen dat ze nu wist dat ik haar vader was. Ik wilde eerst met zekerheid weten wat Burrich haar had verteld. Misschien was dit geheim tóch nog steeds een geheim.

Chade begreep de implicaties onmiddellijk. ‘En Bolle heeft in zijn dromen contact met Netel. We kunnen communiceren met de Hertenhorst. Met de koningin.’
‘Bijna. Ik geloof dat we het voorzichtig moeten aanpakken. Bolle heeft nog steeds wrokkige gevoelens tegenover mij en zou zeker dwarsliggen als hij wist dat me dat zou ergeren. En Netel is ook kwaad op me. Ik kan haar niet rechtstreeks bereiken en ik weet niet hoeveel aandacht ze zou geven aan boodschappen die ik haar via Bolle zou proberen door te geven.’
Hij maakte een smalend geluid. ‘Had je maar eerder naar me moeten luisteren. Ik maak je niet graag verwijten, Fitz, maar als je had toegestaan Netel meteen naar de Hertenhorst te halen zodra we haar potentie hadden ontdekt, zou ze nooit in gevaar zijn gekomen. En zouden ruzies tussen jou en haar ons niet zo hebben gehinderd als nu. Dan had de prins of ik direct contact met haar kunnen opnemen, want dan had ze les gehad in het gebruik van haar magie. En hadden we voortdurend contact kunnen hebben met de koningin.’
Het was kinderachtig van me, maar ik kon het niet laten. ‘Nee, want dan zou u haar waarschijnlijk hebben meegenomen om de prins extra kracht te geven.’
Hij zuchtte, alsof ik een koppige leerling was, die zijn ongelijk niet wilde toegeven. Daar had het trouwens best wel iets van weg. ‘Zoals je wilt, Fitz. Maar ga in deze zaak niet

aan de slag als een stier die wordt opgejaagd door een bijenzwerm, alsjeblieft. Laat haar een paar dagen wennen aan de Hertenhorst. Ondertussen zullen de prins en ik overleggen over hoeveel ze moet weten. En hoe we haar het beste via Bolle kunnen benaderen. Het zal naar Bolle toe ook enkele voorbereidingen vergen.'

Er ging een golf van opluchting door me heen. Ik was juist bang geweest dat Cháde als een dolle stier aan de gang zou gaan. 'Ik zal doen wat u vraagt. Kalm aan.'

'Brave jongen,' antwoordde Chade verstrooid. Ik wist dat zijn gedachten al waren afgedwaald naar de mogelijkheden die dit nieuwe gegeven hem op het speelbord zou bieden.

En zo gingen we die avond uiteen.

Hoofdstuk 15

Civil

De zogeheten ontzieling was waarschijnlijk het effectiefste wapen dat de Rode Kapers tijdens de oorlog tegen ons inzetten. De techniek van het ontzielen is ons nog steeds niet bekend, maar de vreselijke gevolgen ervan zijn velen maar al te vertrouwd. De eerste gevallen zijn destijds aangetroffen bij Smidswater, een mijnstadje, dat in een nacht was aangevallen door Rode Kapers. Ze doodden een groot deel van de bevolking en namen de rest mee als gijzelaars. In een losgeldbrief werd aan de Hertenhorst een flink bedrag in goud gevraagd, anders zouden de gijzelaars worden vrijgelaten. Koning Vlijm begreep dat vreemde dreigement niet, en hij weigerde te betalen. De Rode Kapers maakten hun dreigement toen waar. Ze lieten

de ogenschijnlijk ongedeerde gijzelaars los en verdwenen in de nacht.
Al snel werd echter duidelijk dat de dorpelingen als gevolg van een onbekende vorm van magie niet langer zichzelf waren. Ze wisten nog wel wie ze waren en tot welke familie ze behoorden, maar ze schenen voor dat soort dingen totaal geen belangstelling meer te hebben. Moraal en ethiek waren hun volledig ontstolen. Ze dachten nog slechts aan het onmiddellijk bevredigen van hun acute behoeften, en aarzelden niet te stelen, te moorden en te verkrachten. Ze werden 'gevangen' door hun familieleden, die allerlei pogingen deden om de slachtoffers weer hun oude zelf te laten worden, maar vergeefs, altijd vergeefs.
Ontzieling was een tactiek die tijdens de oorlog nog herhaaldelijk is toegepast. Het effect was dat van het achterlaten van een lokaal, vijandig leger, dat bestond uit onze eigen geliefden. Voor Kebal Rauwbrood en zijn trawanten waren hieraan geen emotionele of andere kosten verbonden. Het doden van de ontzielden werd vervolgens een demoraliserende, maar tegelijk humane taak voor ons eigen volk. De littekens daarvan bestaan voort tot op de dag van heden. Het stadje Smidswater is

nimmer herbouwd.
Fedwrens 'Geschiedenis van de oorlog met de Rode Kapers'.

Ondanks Chades suggestie heb ik niet meteen mijn dekens opgezocht. Ik keerde terug naar het vuur, waar Bolle naar de gloeiende as zat te turen. Hij zat te rillen, want de kou van de gletsjer kreeg steeds meer vat op hem. Ik zorgde ervoor dat hij zijn veldbed opzocht in de tent die we deelden met Raadsel en Hest. Al die lichamen in de krappe ruimte zouden voor welkome warmte zorgen. Bolle liet zich gewillig helpen, zuchtte diep, hoestte toen een poos, zuchtte nogmaals en viel ten slotte in slaap. Ik vroeg me af of hij vannacht met Netel zou praten. Misschien zou ik morgen de moed opbrengen om het hem te vragen. Voorlopig moest ik me tevredenstellen met de wetenschap dat ze veilig in de Hertenhorst woonde.
Ik verliet de tent en ging onder de sterrenhemel staan. De vuren waren nu bijna helemaal uitgedoofd. Langwiek liet een paar kolen gloeien in een pot, want we hadden niet genoeg hout om alle vuren brandend te houden. Vanuit Plichts tent

viel een vaag licht naar buiten. Waarschijnlijk had hij binnen een kleine lantaarn branden. De tent van de nar was op gelijke manier vanbinnen verlicht, maar straalde als een juweel in de nacht. Ik liep er over de sneeuw stilletjes naar toe.
Ik bleef buiten staan toen ik binnen zachte stemmen hoorde. Ik verstond de woorden niet, maar herkende de sprekers. Vlug zei iets en de nar reageerde plagend. De jongen grinnikte. Het klonk vredig en vriendelijk. Ik had het pijnlijke gevoel buitengesloten te zijn en was bijna naar mijn tent teruggekeerd. Toen verweet ik mezelf kinderachtige jaloezie. Wel, de nar had dus vriendschap gesloten met de jongen. Iets beters had Vlug waarschijnlijk niet kunnen overkomen! Aangezien ik niet kon aankloppen om mijn aanwezigheid kenbaar te maken, schraapte ik luidruchtig mijn keel, waarna ik de tentflap op een kiertje opende. Er viel een streep licht op de sneeuw. ‘Mag ik binnenkomen?’
Een minieme pauze, dan: ‘Als je wilt. Probeer sneeuw en ijs buiten te laten.’
Hij kende me te goed. Ik wreef de natte sneeuw van mijn broek en mijn laarzen. Toen liep ik gebukt naar binnen. De tentflap viel achter me weer dicht.
De nar had altijd een bijzonder talent gehad om een wereldje voor zichzelf te creëren wanneer hij zich wenste terug te trekken. Deze tent was geen uitzondering. Tijdens mijn vorige bezoek was hij charmant geweest, maar leeg. Nu vulde

de nar de ruimte met zijn aanwezigheid. Een klein vuurpotje in het midden op de grond brandde bijna rookloos. Er hing nog een vage kooklucht van iets kruidigs. Vlug zat met gekruiste benen op een kussen met franjes, terwijl de nar half achterover op zijn veldbed lag. Twee pijlen, de ene dofgrijs, de andere felgekleurd, lagen op Vlugs knieën. Allebei waren ze het werk van de nar, dat was duidelijk te zien.

'Hebt u me nodig, meneer?' vroeg Vlug meteen. Ik hoorde aan zijn stem dat hij niet graag weg zou gaan.

Ik schudde mijn hoofd. 'Ik wist niet eens dat je hier was,' antwoordde ik.

Toen de nar rechtop ging zitten zag ik wat Vlug aan het lachen had gemaakt. De nar had een kleine marionet aan zijn hand bungelen, die met vijf dunne zwarte draadjes aan elk van zijn vingertoppen verbonden was. Ik moest glimlachen. Hij had een miniatuur van een hofnar gemaakt, in zwart en wit. Het bleke gezichtje was dat van hemzelf – zoals het was geweest toen hij een jongen was. Wit donzig haar hing om het kopje. Met een minieme beweging van een van zijn lange vingers liet de nar dat kopje een knikje in mijn richting maken. 'Wat brengt je hierheen, Tom Dassenkop?' vroegen de nar en zijn pop me. Een nieuwe vingerbeweging – en de marionet hield zijn hoofd op een vragende manier schuin.

'Gezelschap,' zei ik na een moment van nadenken. Ik ging tegenover Vlug zitten, aan de andere kant van het vuur. De

jongen keek me wrokkig aan en wendde toen zijn blik af.
Het gezicht van de nar had een neutrale uitdrukking. 'Aha. Welkom.' Er klonk echter geen welkom in de woorden en ik was een indringer. Er viel een pijnlijke stilte en ik begreep opeens dat ik een stomme fout had gemaakt. De jongen wist niets van de relatie tussen de nar en mij, dus ik kon niet vrijuit spreken. Sterker nog – ik wist opeens *niets* meer te zeggen. De jongen zat nors naar het vuur te staren, kennelijk in ongeduldige afwachting van mijn vertrek. De nar begon de draadjes van zijn marionet los te binden van zijn vingers, een voor een.
'Ik heb nooit een tent zoals deze gezien. Uit Jamaillia?' Zelfs in mijn eigen oren klonk het als een nietszeggende vraag van een wildvreemde.
'Nee, uit de Regenwouden. De stof is door Ouderlingen gemaakt, vermoed ik, maar ik heb de ingeweven patronen zelf uitgezocht.'
'Door Ouderlingen?' Vlug ging rechtop zitten met de gretigheid van een jongen die een spannend verhaal ruikt. Er speelde een flauwe glimlach om de mond van de nar. Ik vermoedde dat hij ook de opflakkerende belangstelling in *mijn* blik had waargenomen.
'Dat zeggen de mensen uit de Regenwouden. Die ver stroomopwaarts aan de bron van de Wilde Regen Rivier wonen. Ze beweren dat daar ooit grote steden stonden en dat

in die steden Ouderlingen hebben gewoond. Wie of wat die Ouderlingen precies geweest zijn, is moeilijker te zeggen. Maar op sommige plekken zijn er diep onder de moerassen van de Regenwouden restanten van stenen steden aangetroffen. Op sommige plaatsen is het mogelijk gebleken een weg naar binnen te ontdekken, en in kamers die droog en intact zijn gebleven hebben ze schatten uit een andere tijd en van een ander volk gevonden. Sommige voorwerpen die ze daar hebben aangetroffen zijn magisch van aard en hebben een gebruikswijze en mogelijkheden die zelfs de mensen van de Regenwouden niet geheel kunnen doorgronden. Op andere plekken hebben ze dingen gevonden zoals wij die zelf ook maken, maar van een heel andere kwaliteit. Zoals de stof voor deze tent. Fijner dan zijde, maar tegelijk veel sterker dan zijde. Ik kan al het materiaal verfrommelen tot een prop die ik in één hand verborgen kan houden, maar het is zo ondoordringbaar, dat het de warmte binnenhoudt en de kou buiten.'

Vlug streek met zijn vinger tastend over een wand. 'Het is lekker hier. Veel warmer dan ik in een tent voor mogelijk had gehouden. En die drakenversiering bevalt me.'

'Mij ook,' zei de nar. Hij liet zich weer achterover zakken op zijn veldbed en staarde naar de vuurpot. De vlammetjes vonden een tweelinghuisje in zijn ogen. Ik leunde naar achteren, weg bij het vuur, en bestudeerde hem. Zijn gezicht

had hoeken en vlakken gekregen die het niet bezat toen we nog kinderen waren. Zijn haar leek voller te zijn nu het een kleur had. Het wapperde niet meer warrig om zijn hoofd wanneer het los hing, zoals nu. Het was sluik als de manen van een paard, maar natuurlijk veel dunner, en het hing tot zijn schouders. 'De draken zijn de reden waarom ik hier ben.'

Heel even toonden zijn ogen een flikkering in mijn richting. Ik sloeg mijn armen over elkaar en leunde verder achterover in de schaduwen.

'Er zijn draken in de Wilde Regenlanden,' vervolgde hij, zich richtend tot Vlug. 'Maar slechts één daarvan is sterk en gezond. Ze heet Tintaglia.'

De jongen boog zich nog dichter naar hem toe. 'Dan hebben de vaarders uit Beijerstad dus de waarheid gesproken? Ze hebben een draak?'

De nar hield zijn hoofd schuin, alsof hij over het antwoord moest nadenken. Weer zag ik een heel vaag glimlachje om zijn lippen. Toen schudde hij zijn hoofd. 'Zo zou ik het niet uitdrukken. Ik zou eerder zeggen dat er een draak in de Wilde Regenlanden is, en dat Beijerstad tot het territorium behoort dat zij als het hare opeist. Ze is een magnifiek wezen, blauw als staal, zilverig als een glinsterend juweel.'

'Hebt u haar zelf gezien, met eigen ogen?'

'Nou en of.' De nar glimlachte om de verwondering van de jongen. 'En ik heb met haar gesproken.'

Vlug hield zijn adem in. Hij scheen mijn aanwezigheid op de achtergrond geheel vergeten te zijn, maar toch vroeg ik me af tot wie de nar zich richtte toen hij vervolgde: 'Deze tent is een van de cadeaus die de mensen van de Regenwouden mij op haar aandringen hebben gegeven.'
'Waarom heeft ze hun gevraagd u cadeaus te geven?'
'Ze heeft hun ópgedragen me cadeaus te geven, omdat ze wist dat ik haar doeleinden zou dienen, onvoorwaardelijk. Want we hebben elkaar gekend, in andere tijden en gedaanten.'
'Hoe bedoelt u?' De jongen vermoedde nu dat hij voor de gek werd gehouden. Maar dat was niet zo, vreesde ik.
'Ik ben niet de eerste van mijn soort die met de drakensoort te maken heeft gehad. En zij bezit alle herinneringen van haar soort. Die wervelen door haar geest als glimmende kraaltjes aan een snoer. Ze gaan heel ver terug, tot naar de slang die ze ooit was, en het ei waar die slang uit is gekomen, en naar de draak die dat ei had gelegd, en naar de slang die die draak daarvóór was geweest, en het ei waar *die* slang uit was gekomen, en de draak die…'
'Genoeg!' lachte de jongen. De nar had de litanie met virtuoze snelheid afgeraffeld.
'Tot naar de tijd waarin ze iemand van mijn soort had gekend. En als ikzelf het geheugen van een draak had bezeten, zou ik misschien gezegd kunnen hebben: *maar natúúrlijk, dat weet ik nog goed. Leuk dat ik je weer eens zie.* Maar ik heb niet

het geheugen van een draak. Dus ik moest haar op haar woord geloven toen ze beweerde dat ze wist dat ik echt en heus een betrouwbare vent was.'
De nar sprak nu op de toon van een professionele verhalenverteller. De jongen hing aan zijn lippen. 'En welke doeleinden zult u dienen?' vroeg Vlug nieuwsgierig.
'Aha!' De nar veegde zijn haren van zijn voorhoofd, rekte zich uit en wees toen opeens met een lange, priemende vinger naar mij. 'Dat weet *hij*. Want hij heeft beloofd me te helpen. Zo is het toch, Dassenkop?'
Ik pijnigde mijn geheugen. Had ik beloofd hem te helpen? Of had ik alleen gezegd dat ik dat zou beslissen wanneer het moment gekomen was? Ik glimlachte, en met een sluwheid die ik niet voelde antwoordde ik: 'Als de tijd daar is, zal ik mijn taak vervullen.'
Ik wist dat hij aanvoelde dat ik me van zijn woorden distantieerde, maar hij glimlachte alsof ik volmondig had ingestemd. 'Zoals wij allen,' zei hij vlot. 'Zelfs de jonge Vlug, zoon van Burrich en zoon van Mollie.'
'Waarom noemt u me zo?' De jongen was gepikeerd. 'Mijn vader betekent niets voor mij. *Niets*.'
'Wat hij ook voor jou moge wezen, jij bent nog steeds zijn zoon. Misschien kun jij hem ontkennen, maar je kunt hem niet dwingen *jou* te ontkennen. Sommige banden kunnen niet worden doorgesneden door woorden. Sommige banden

bestáán gewoon. Het zijn de banden die de wereld en de tijd bij elkaar houden.'
'Niets bindt me aan hem,' hield de jongen mokkend vol. Er volgde een korte pauze. Vlug voelde aan dat hij de magie van het verhaal had verstoord en dat de nar niet van plan was ongevraagd verder te vertellen. Na een poosje gaf hij het zichzelf toe. Opnieuw vroeg hij het, nu in andere woorden: 'Wat beoogt de draak met uw aanwezigheid?'
'Kom, kom, dat weet je best!' De nar ging rechtop zitten. 'Je weet wat er op het strand is gezegd en ik weet hoe snel geruchten in een klein groepje als dit de ronde doen. Jullie zijn gekomen om de draak te doden. Ik ben hier om ervoor te zorgen dat het niet zal gebeuren.'
'Tenzij het een rechtmatige strijd is. Tenzij de draak ons als eerste aanvalt.'
De nar schudde zijn hoofd. 'Nee. Ik ben gewoon hier om ervoor te zorgen dat de draak in leven blijft.'
Vlugs blik ging van de nar naar mij en weer terug. Hij praatte aarzelend. 'Bent u dan onze vijand hier? Om ons te bestrijden als we proberen de draak te doden? Maar u bent helemaal alleen! Hoe denkt u ons te kunnen uitdagen?'
'Ik daag niemand uit. Ik maak niemand mijn vijand, hoewel sommigen me misschien als hún vijand zien. Vlug, het is zo simpel als ik het zeg. Ik ben hier om ervoor te zorgen dat niemand de draak doodt die onder het ijs ligt.'

De jongen voelde zich slecht op zijn gemak. Ik kon bijna voelen welke gedachten er door zijn hoofd gingen en toen hij ze uitsprak klonk het zó naar Burrich, dat mijn hart bijna brak. 'Ik heb gezworen mijn prins te dienen.' Hij haalde diep adem, maar desondanks haperde zijn stem toen hij vervolgde: 'Als u zich tegen hem verzet, meneer, dan moet ik me tegen u verzetten.'

De nar had zijn blik strak op het gezicht van de jongen gericht gehouden. 'Ja, vast en zeker, als je gelooft dat het de juiste manier van handelen is,' zei hij zacht. 'En als dat zo is, wanneer de tijd straks gekomen zal zijn, is dat vroeg genoeg om elkaars opponenten te zijn. Ik weet zeker dat je de plicht van mijn hart evenzeer respecteert als ik de plicht van jouw hart respecteer. Voorlopig reizen we allemaal samen in dezelfde richting, dus ik zie geen reden om vooralsnog niet met elkaar te delen wat Tom Dassenkop hier kwam zoeken: gezelschap.'

Weer ging Vlugs blik tussen ons beiden heen en weer. 'Dus jullie zijn vrienden van elkaar?'

'Al vele jaren,' zei ik, terwijl de nar bijna tegelijkertijd zei: 'Veel meer dan vrienden, zou ik zeggen.'

Precies op dat moment rukte Civil Bresinga de tentflap open en stak zijn hoofd naar binnen. 'Daar was ik al bang voor!' riep hij kwaad. Vlug keek naar hem op. Zijn mond vormde een grote O van verrassing. De nar zuchtte geërgerd. Ik was

de eerste die mijn tong vond.
'Je angst is zonder grond,' zei ik zacht, terwijl Vlug, die Civils verwijt totaal verkeerd had begrepen, antwoordde: 'Ik zou mijn prins nóóit ontrouw zijn, wie ook zou proberen me daartoe over te halen!'
Die repliek bracht Civil op zijn beurt compleet in verwarring, geloof ik. In elk geval wist hij nu niet meer wat er aan de hand was. 'Vlug, kom naar buiten,' beval hij op een minachtende toon, 'en ga slapen onder je eigen dekens.' Vervolgens tegen de nar: 'Geloof maar niet dat het hierbij blijft. Ik zal mijn bezorgdheid voorleggen aan de prins.'
Pal daarna, nog voordat de nar of ik had kunnen repliceren, hoorden we Raadsels stem bars uitroepen: 'Halt! Wie is daar?'
Ik duwde Vlug opzij en schoot naar buiten. Daarbij werkte ik Civil bijna tegen de grond – overigens zonder dat het me speet. Ik voelde dat hij me volgde en wist dat Vlug en de nar achter hem aan zouden komen. Tegen de tijd dat ik de plek bereikte waar Raadsel op wacht stond was zowat iedereen in het kamp onder zijn dekens uit gekomen om te kijken wat er aan de hand was.
'Wie is daar?' riep Raadsel nogmaals. Zijn onzekerheid maakte zijn stem des te schriller en uitdagender.
'Waar?' vroeg ik toen ik naast hem stond. Hij wees met een vinger.

‘Daar,’ zei hij zacht, en toen zag ik de schaduw van de man. Of was het de man zelf? Het oneffen oppervlak van de verwaaide sneeuw op de gletsjer werd alleen beschenen door het zwakke licht van ons kampvuur en het donkergrijs van een noordelijke hemel bij nacht. Het was moeilijk om vormen en schaduwen van elkaar te onderscheiden. De besneeuwde bergen in de verte wierpen een tweede reeks schaduwen, donkerder getint, over de sneeuwvlakte. Ik kneep mijn ogen tot spleetjes. Er stond daar iemand aan de buitenste rand van het schijnsel van ons smeulende kampvuur. Ik zag slechts een silhouet, maar wist zeker dat het dezelfde gestalte was die ik eerder die dag had gezien. Achter me hoorde ik Peottres geschokte: ‘De Zwarte Man!’ Ik hoorde angst in zijn stem. Het gemompel dat ik opving van de hetgurdmannen die waren opgestaan klonk al even ongerust. De nar verscheen opeens naast me. Zijn lange vingers knepen hard in mijn onderarm. Hij fluisterde zijn woorden, ik denk dat alleen ik ze kon verstaan. ‘Wat is hij?’

‘Kom naar voren en laat je zien!’ commandeerde Raadsel. Hij had zijn zwaard in de hand toen hij buiten de cirkel van licht stapte. Langwiek had inmiddels een toorts in het smeulende kampvuur gestoken, maar toen deze vlam had gevat en omhoog werd gestoken was de man gewoon nergens meer te zien. Zoals een schaduw verdwijnt wanneer er licht komt, zo was deze gestalte nu ook verdwenen.

Zijn verschijnen had het kamp in opschudding gebracht, maar zijn verdwijnen zorgde pas echt voor een chaos. Iedereen praatte door elkaar heen. Raadsel en de andere gardisten renden naar voren om de plek te onderzoeken waar ze de man hadden zien staan en Chade riep dat ze vooral van de sneeuw daar vandaan moesten blijven. Toen Chade en ik er arriveerden hadden ze echter alle eventuele sporen al vertrapt. Langwiek stak de toorts nog wat hoger in de lucht, maar we zagen nergens sporen van voetstappen – noch naar de plek toe, noch ervandaan. Het was binnen de omtrek van ons kamp en onze eigen voetsporen liepen daar alle kanten op.

Een van de Buiteneilanders bad luidkeels tot El. Nooit had ik iets akeligers gehoord dan dit gebed van een geharde krijger tot een god die berucht was om zijn meedogenloze hart. Het was bovendien een gruwelijk gebed, waarin giften en andere offers werden beloofd als El zo goed zou willen wezen om zijn aandacht op iets anders te richten. Web leek erdoor gechoqueerd en Peottres gezicht was zelfs in het toortslicht duidelijk verbleekt. De narkieza zag eruit alsof ze uit ivoor was gebeeldhouwd, zo stil en verdoofd leek ze.

'Misschien was het alleen maar een gezichtsbedrog van licht en schaduwen,' opperde Kokkel, maar niemand nam hem serieus. De hetgurders hadden geen suggesties, maar praatten zacht en snel met elkaar. Hun stemmen klonken bezorgd. Ook

Peottre bewaarde zijn stilzwijgen.
‘Wat of wie het ook was, het is nu verdwenen,’ verkondigde Chade ten slotte. ‘Laten we de slaap grijpen die ons vannacht nog rest. Langwiek, verdubbel de wacht. En stook de vuren wat hoger op.’
De vertegenwoordigers van de hetgurd hadden misschien niet veel vertrouwen in onze wacht, want ze stelden er zelf ook een op. Ook spreidden ze een otterhuid uit op de sneeuw, ergens bij de rand van ons kamp, en legden er diverse offergaven op. Ik zag dat Peottre de narkieza naar haar tent begeleidde, maar betwijfelde of hij vannacht nog een oog zou dichtdoen. Ik vroeg me af waarom hij eigenlijk zo onthutst leek. Wist ik maar meer van deze ‘Zwarte Man’ en de verhalen die erbij hoorden!
Ik dacht dat Chade misschien met me zou willen praten, maar hij keek me alleen beschuldigend aan. Ik meende eerst dat hij vond dat ik meer had moeten doen om de indringer te pakken te krijgen, maar besefte toen dat hij zo keek omdat de nar nog naast me stond. Ik maakte aanstalten om me van mijn vriend te verwijderen, maar hield daar abrupt mee op, geërgerd. Ik maakte zelf wel uit waar ik wilde staan, niet Chade! Ik keek hem brutaal aan en gaf geen krimp. Niettemin schudde hij lichtjes zijn hoofd voordat hij zich van me af wendde en met Plicht terugkeerde naar hun tent.
Ik werd me pas bewust van Vlugs angsten toen hij naast me

het woord nam. ‘Wat moet ik nu doen?’ Ik hoorde een onuitgesproken vrees en bezorgdheid in zijn stem. Ik probeerde me te herinneren wat mij op deze leeftijd gerustgesteld zou hebben en dacht terug aan Burrichs verstandige methode. Geef hem een taak!

‘Ga naar de tent van de prins. Ik denk dat je vannacht het beste dáár kunt slapen, want je hebt scherpe oren en bovendien de Wijsheid, dus je kunt meteen waarschuwen als iemand de tent nadert. Herinner hun daaraan en zeg maar dat ik heb voorgesteld dat je vannacht zijn wachter bent. Ga maar gauw, voordat ze onder de dekens liggen.’

Hij keek me heel even met open mond aan. Toen veranderde de uitdrukking op zijn gezicht in een van pure dankbaarheid. Hij keek me in de ogen, deze keer zonder enige wrok of terughoudendheid in zijn blik. ‘U weet dat ik mijn prins trouw ben.’

‘Natuurlijk,’ bevestigde ik. Ik vroeg me af of het gezicht van Burrich ook zo had geglommen toen Chevalric de eerste keer had verkondigd dat hij *zijn* man was. Ik had opeens het gevoel dat hij te goedkoop gekocht was, deze zoon van Burrich. Als hij ook maar half zo loyaal en moedig was als zijn vader, had mijn prins een waar juweel op de kop getikt! Toen hij door het duistere kamp wegrende draaide ik me om, want ik had achter me voetstappen gehoord. Het was Web. Civil liep twee passen achter hem. Alsof hij mijn gedachten had gelezen zei

Web: ‘De jongen zal een goede man worden.’
‘Als hij de kans krijgt zich te ontwikkelen, zonder tussenkomst. Of zonder een smaak voor het cultiveren van onnatuurlijke voorkeuren,’ voegde Civil aan Webs woorden toe. Hij stapte de lichtcirkel binnen. Nooit had ik een man gezien die gretiger uitzag naar een gevecht. Zijn kat was een sneeuwgeest bij zijn voeten. Ik wilde dit niet. Ik wilde die insinuaties niet en ik wilde geen gevecht, maar ik zag geen manier om ze te vermijden. De nar sprak echter voordat ik iets kon zeggen.
‘Je blijft koppig volharden in die misvatting,’ zei hij zacht. ‘Maar als het nog eens tegen je gezegd moet worden, dan zal ik het zeggen. Ik ben geen bedreiging voor de jongen. Wat tussen jou en mij voorviel in het huis van je moeder was een list, om daar met een goede smoes snel weg te kunnen. Je bent geen stommeling. Je hebt gezien dat Tom Dassenkop en ik beiden de prins dienen op een wijze die niemand jou volledig heeft uitgelegd. Of ooit zál uitleggen. Zet die hoop dus maar van je af. Dit is alles wat je van me krijgt en ik druk me helder uit. Ik voel me niet fysiek aangetrokken tot de jongen, ik heb geen plannen met zijn lichaam. En dat geldt ook voor mijn houding tegenover jou.’
Dat had Civil moeten geruststellen, als die vraag zijn ware zorg was geweest. Maar dat was natuurlijk niet zo. Ik zag het aan de manier waarop zijn kat zijn oren naar achteren legde.

Civil sprak met zachte stem. ‘En mijn verloofde dan? Sydel? Wilt u beweren dat u zich ook tot háár fysiek niet aangetrokken hebt gevoeld en geen plannen met haar lichaam had, toen u de vertrouwensband tussen ons beiden vernietigde?’

De stilte en kou om ons heen waren niet meer uitsluitend producten van de gletsjer. Ik had zelden meegemaakt dat de nar zo zorgvuldig zijn woorden wikte. Ik merkte opeens dat Kokkel een eindje verderop nieuwsgierig stond mee te luisteren. Ook anderen die op weg waren geweest naar hun tent waren blijven staan om te zien hoe dit afliep. Ik vroeg me af wat de minstreel zou maken van het voorafgaande – laat staan van wat de nar nú misschien zou antwoorden.

‘Sydel was een lieftallig kind toen ik haar de laatste keer zag,’ zei de nar zacht. ‘En precies zoals een kind was ze vatbaar voor snelle wisselingen in de sfeer van fantasie en fascinatie. Ik deed mijn voordeel met haar belangstelling voor mij. Dat geef ik toe. En ik heb je al gezegd waarom ik dat heb gedaan. Maar ik heb de vertrouwensband tussen jullie beiden niet vernietigd. Alleen jullie beiden zélf waren daartoe in staat. En dat is ook wat jullie hébben gedaan. Er is enige tijd overheen gegaan. Als je nu terugblikt zie je misschien in, dat het vertrouwen dat je meende te hebben het vertrouwen van een kind was, niet de liefde van een jonge vrouw. Ik durf te wedden dat ze maar weinig andere jongens dan jou gekend

heeft. Ze heeft je niet echt gekózen, Civil. Jij was gewoon bij de hand, en haar ouders vonden het goed. En toen ik op bezoek kwam en zij in de gaten kreeg dat er misschien een *keuze* mogelijk was…'

'Probeer niet *mij* van alles de schuld te geven!' Civil gromde nu zowat en zijn kat produceerde een zwakke echo van dat geluid. 'U hebt haar verleid en van mij gestolen. En toen hebt u haar verworpen en aan haar schande overgelaten.'

'Ik…' De gechoqueerdheid van de nar was voor mij voelbaar. Hij leek met stomheid geslagen. Maar toen hij weer sprak was zijn stem nog steeds beheerst. 'Je vergist je. Alles wat tussen Sydel en mij is voorgevallen heb je met je eigen ogen gezien. Dat was natuurlijk ook precies mijn *bedoeling*. We hebben geen privé-momenten met elkaar doorgebracht, laat staan dat ik haar heb verleid! Ik heb haar verlaten, welzeker, maar ik heb haar niet te schande gezet.'

Civil schudde zijn hoofd, iets te wild. Hoe kalmer de nar sprak, hoe geagiteerder de jongen was geworden. 'Nee! Nee, u hebt alles tussen ons kapotgemaakt met uw walgelijke voorkeuren! En nu wilt u beweren dat het een soort spel of list was. U hebt mijn moeders dromen voor ons beiden verbrijzeld en haar vader vernederd, zodat hij niet meer kan verdragen in één ruimte met haar te zijn. En dat alles alleen maar in schijn? Nee! Nee, ik weiger dat te geloven.'

Ik voelde me slecht op mijn gemak. Ik had deelgenomen aan

dat complot. We hadden het ter wille van de prins gedaan, om hem des te sneller te kunnen volgen zonder dat iemand zich achterdochtig zou afvragen waarom we zo snel vertrokken. Maar het spoor van vernieling dat erop was gevolgd maakte me misselijk nu ik opeens begon te vrezen waartoe dit moest leiden. *Mijn prins, ik vrees dat ik je tussenkomst moet vragen bij een ruzie tussen Civil en de nar. Ik geloof dat Civil van plan is klappen uit te delen.*

'Het spijt me,' zei de nar. Hij legde een diepte in die woorden, die bij niemand twijfel kon laten bestaan over zijn oprechtheid. Hij aarzelde even en vervolgde toen: 'Echt waar, Civil, het is nooit te laat. Als je van het meisje houdt, zoals het geval schijnt, moet je na je terugkeer in de Zes Hertogdommen naar haar toe gaan en dat tegen haar zeggen. Geef haar de tijd om een vrouw te worden en uit te vinden of ze je gevoelens beantwoordt. Zo ja, wees dan gelukkig met elkaar. Zo nee, weet dan dat het tussen jullie nooit iets zou zijn geworden, ongeacht mijn bezoek.'

Dat was niet wat Civil wenste te horen. Zijn gezichtskleur veranderde van vuurrood in wit, en opeens gilde hij: 'Ik eis genoegdoening!' En hij stortte zich op de nar.

Een tel te laat probeerde Web hem bij de schouder te grijpen, een tel te laat probeerde ik zijn weg te blokkeren. Hij wierp zich op de nar zoals een kat zich op een muis stort en even later rolden ze samen over de sneeuw. Civil grauwde tijdens

het vechten als een kat. Iets wat Web deed, denk ik, weerhield Civils kat van deelname aan de strijd. Ik stapte naar voren om tussenbeide te komen, maar voelde opeens de aanwezigheid van de prins in mijn geest. Fysiek arriveerde hij eveneens, half gekleed.

Laat ze het maar uitvechten, Fitz. Beter dat die twee het onderling regelen dan dat jij er ook nog bij betrokken raakt, en straks het hele gezelschap partij gaat kiezen. Dit smeult al heel lang in Civil. Met woorden is het niet meer te blussen.

Maar de nar vécht niet! Ik heb hem nooit zien vechten.

Geeft niet. Dit was Chade. Ik hoorde een grimmige tevredenheid. *Nu wel.*

Ik denk dat ze verwachtten dat Civil snel zou winnen, maar op dat punt kende ik de nar beter. Hij mocht frêle lijken, maar zelfs wanneer ik in vorm was had hij zich qua kracht altijd met me kunnen meten. Ooit, toen ik gewond was, had hij me op zijn rug een heel eind door de sneeuw gedragen. Zijn acrobatische toeren hadden altijd behendigheid vereist, maar ook veel kracht. Dus ik wist dat hij sterk genoeg was om Civil te verslaan, als hij dat wilde. Ik vreesde echter dat hij het *niet* zou willen, en die vrees was zeer gegrond. Civil zat nu schrijlings op de nar en ik kromp ineen bij het horen van de geluiden van Civils vuisten op diens borst, schouder en kaken.

Maak hier een eind aan! smeekte ik de prins. *Zeg dat ze moeten stoppen!*
Laat ze het nu maar afhandelen, dan is het voorbij, stelde Chade voor. Ik keek hem woedend aan, want volgens mij had hij andere redenen om graag te zien dat de nar werd verslagen voor de snel samengestroomde toeschouwers.
Dan maak ik er zelf een einde aan! Maar toen ik naar voren stapte zag ik dat het gevecht al een andere wending had genomen. De nar had zich onder Civil uit gedraaid en drukte nu met zijn volle gewicht op diens heup. Ook had hij een van Civils benen klem in zijn knieholte. Toen maakte hij een paar vliegensvlugge bewegingen die ik niet kon volgen en meteen daarna bleken de rollen omgekeerd: hij zat op Civil. Ik wachtte geschokt op de wraak die hij nu kon nemen.
Maar dat deed hij niet. Hij greep Civils wild zwaaiende armen vast en hield ze zo te zien zonder enige moeite in bedwang. Er droop donkerrood bloed uit een van de neusgaten van de nar. Het druppelde op Civil, die onder hem lag te worstelen. De nar versterkte zijn greep nog een beetje en ik zag met hoeveel tegenzin hij een van de armen van de jongen naar beneden wrong, tot Civil kreunde van de pijn. Zijn kat grauwde vervaarlijk. Webs hand op zijn rug leek daar bijna achteloos te rusten, maar de kat was gevangen in stalen boeien.
De nar hield de worstelende jongen tegen de grond gedrukt.

Ik wist hoe woest het Civil moest maken, dat het de nar ogenschijnlijk zo moeiteloos lukte. Als je iemands mannelijkheid zojuist had beledigd, wilde je door die persoon niet zo gemakkelijk in een houdgreep worden gehouden! 'Het is klaar.' De nar sprak op vastberaden toon. Hij richtte zich niet alleen tegen Civil, maar tegen ons allemaal. 'Het is voorbij. Ik zal dit niet nóg eens met je bespreken.'

Civils lichaam werd opeens slap. De nar hield hem nog even tegen de grond geduwd, maar richtte zijn voorovergebogen lichaam toen op. Daarna ging hij staan, enigszins wankel, en rechtte zijn rug. Juist toen hij begon weg te lopen rolde Civil zich opzij en sprong overeind om zich op de nar te storten. Ik sprong naar voren, maar op hetzelfde moment stapte de nar soepel opzij, zonder zelfs te hebben omgekeken. Civil en ik stonden opeens borst aan borst in het donker. De jongen keek met open mond omhoog, ik keek naar beneden. Hij deed een strompelende stap achteruit, draaide zich om en siste zijn belediging naar de nar: 'U zegt dat hij niet uw minnaar is, maar hij staat klaar om uw gevechten voor u af te handelen.'

De nar bewoog zich als een schip onder vol zeil tot pal voor de jongen. Hij sprak op vlakke toon. 'Hij is niet mijn minnaar. Hij is voor mij veel meer dan dat, veel kostbaarder. Ik ben de Witte Profeet en hij is mijn Katalysator. We zijn hierheen gekomen om de loop van de tijd te veranderen. Ik ben hier

om ervoor te zorgen dat IJsvuur blijft leven.'
Peottre was als een geest aan de rand van het strijdtoneel verschenen. Nu zag ik hem in het schemerige licht beven alsof hij zojuist door een pijl was geraakt. De mannen van de hetgurd, die zich hadden verzameld wegens het verzetje van een gevecht, begonnen opeens zorgelijk te mompelen. Ik had geen tijd om er lang op te letten. Civil gedroeg zich als een kruipende kat met een zwiepende staart. Zijn volle aandacht was op de nar gefixeerd toen hij gromde: 'Het kan me niet schelen hoe u zichzelf noemt, of hem. Ik weet wat u bent!'
Hij spúwde de laatste woorden als het ware uit en waagde een nieuwe sprong. Deze keer werd hij echter door de nar opgevangen. Civil probeerde hem met woeste klappen te raken, maar de nar ontweek ze lenig, stapte Civils dekking binnen en pakte hem bij zijn lichaam – niet om hem weg te duwen, maar juist om hem naar voren te rukken, met de richting van zijn momentum mee, waardoor de jongen voorover op de keiharde sneeuw knalde. De nar liet zich meteen op hem vallen en pinde hem vast, waarbij hij zijn ene arm om de keel van de jongen sloeg en de andere onder Civils bovenarm door naar boven stak, waardoor hij die rechterarm in een gemene klem kreeg. Civil vloekte onbeheerst en was bijna in tranen, en de nar waarschuwde hem met hese stem: 'Blijf je verzetten en ik ruk je arm uit de kom, dat garandeer ik je! Laat me weten wanneer je

gekalmeerd bent en bereid om op te geven.'
Ik was bang dat de jongen zo stom zou zijn om zichzelf te verwonden. De nar had zijn lichaam nu breed gemaakt en hield de jongen tegen de sneeuw gedrukt. Hij liet hem worstelen. Twee keer probeerde Civil zich uit de greep van de nar los te rukken, beide keren hoorde ik hem daarbij kreunen van de pijn. Ten slotte bleef hij stil liggen, alsof hij nu in de garantie door de nar geloofde. Maar hij was nog verre van kalm! Hij hijgde en vloekte en schreeuwde ten slotte: 'Het was allemaal uw schuld! Dat kunt u niet ontkennen! U hebt alles kapotgemaakt, álles. En nu is mijn moeder dood en heb ik niets meer. Niets. Sydel is te schande gezet en ik kan niet naar haar toe gaan om een huwelijk aan te bieden, want ik heb niets, en haar vader geeft mijn familie de schuld voor de ondergang van zijn dochter. Hij laat me niet eens bij haar toe! Als u niet bij ons was gekomen zou dit allemaal niet zijn gebeurd. Dan zou ik nog een leven hebben.'
'En de prins zou dood zijn geweest. Of erger.' Zonder het te beseffen was ik dichter naar de kemphanen toe gegaan. Ik vroeg me af of iemand anders de zacht uitgesproken woorden van de nar had kunnen verstaan.
Kreunend, verslagen, liet Civil zijn gezicht op de sneeuw zakken. Hij bleef stil liggen. De nar vroeg hem niet zijn overgave mondeling te bevestigen. In plaats daarvan stond hij langzaam op. Ik trok een grimas, want ik voelde hevig mee

met de pijn die hij moest voelen.
De nar hijgde om op adem te komen en sprak in korte zinnetjes. ‘Dat was ik niet. Ik heb je moeder niet gedood. Of iemand te schande gezet. Dat waren de Bonten. Geef hun de schuld. Niet mij. En hang geen loodzware schuld… aan een meisje… dat niets ergers heeft gedaan… dan flirten met een vreemdeling. Het was ook niet háár schuld. Vergeef haar… en vergeef jezelf. Je bent in de val gelokt en misbruikt. Jullie beiden.’
Deze keer drongen de scherpzinnige woorden van de nar als speren binnen in Civils ziel, en zijn verdriet vloeide van hem weg in de nacht. Met Wijsheid en Vermogen voelde ik het, een heet, rottend gif dat uit hem naar buiten stroomde. Toen de nar hem losliet en zelf opstond deed de jonge man geen poging meer om hem aan te vallen. Hij draaide zich op zijn zij op de sneeuw en snikte van ellende. Zijn kat jankte van medeleven en werd door Web losgelaten om zich bij Civil te voegen. Zelf stond de nar een eindje bij de twee vandaan. Hij wreef met zijn mouw over zijn gezicht en keek toen hoofdschuddend naar de rode bloedvlekken op het smetteloze wit. Toen liep hij iets verder weg, boog zich voorover, steunde met zijn handen op zijn knieën en zoog een aantal keren diepe teugen van de koude nachtlucht naar binnen.
Eindelijk liet de prins zich horen. ‘Laat dit afgelopen zijn,

hier en nu. We zijn maar een klein gezelschap en kunnen ons geen onenigheid in ons midden veroorloven. Civil, jij hebt je uitdaging kunnen uitspreken. Dit moet je genoegdoening zijn. Heer Gouden, u bent hier dankzij mijn tolerantie. U hebt openlijk verkondigd dat u zich tegen mijn missie verzet. Ik aanvaard dat, zoals ik ook de gewetensbezwaren aanvaard die tot de aanwezigheid van waarnemers namens de hetgurd hebben geleid. Maar als u op grond van het gebeurde wrok zou voelen tegenover Civil, zal mijn tolerantie eindigen. Dan wordt u buiten ons gezelschap gezet om uw eigen weg te zoeken.'

Ik voelde die laatste woorden aan als een dreigement. Ik ging naast de nar staan en wachtte rustig tot hij op adem zou zijn gekomen. Web was ondertussen naar Civil gegaan en hurkte op de sneeuw naast hem neer. De jongen lag daar zijn kat te knuffelen zoals een kind dat doet met zijn speelgoeddier. Webs stem was een donker gemompel. Ik kon er geen woord van verstaan. Vlug stond nogal verloren tussen iedereen in en staarde van de ene kemphaan naar de andere. Ik pakte de nar bij zijn arm en begon hem naar zijn tent te helpen. Nu het allemaal voorbij was, leek hij half verdoofd. 'Ga naar bed, zoon,' zei ik in het voorbijkomen tegen Vlug. 'Het is nu afgelopen. We praten er later wel over.'

Hij knikte en staarde ons na. De nar struikelde af en toe, dus ik verstevigde mijn greep op hem. Achter ons hoorde ik

Langwiek een paar gardisten uitfoeteren omdat ze zich hadden laten afleiden van hun plicht. Langzaam keerde de rust in ons kamp terug.
Ik hielp de nar zijn tent binnen en ging toen met zijn zakdoek naar buiten om een handvol sneeuw voor hem te halen. Toen ik terugkeerde goot hij wat olie in de kleine vuurpot, waarna de dansende vlammetjes hoger opflakkerden en rimpelige schaduwen over de zijden wanden van de tent wierpen. Hij zette een keteltje op het vuur en ging op de rand van zijn veldbed zitten. Hij kneep zijn neusgaten dicht met een bebloede hand. Het bloeden was bijna gestopt, maar ik zag dat zijn gezicht donkerder werd op de plekken waar Civils vuisten doel hadden getroffen. Hij leunde voorzichtig achterover, alsof de hele linkerkant van zijn lichaam hem pijn deed.
'Probeer dit eens,' zei ik. Ik ging naast hem zitten en drukte het koude kompres voorzichtig tegen zijn wang. Hij draaide zijn hoofd weg.
'Niet doen! Het is ijs en ik héb het al zo koud,' klaagde hij. 'Ik heb het hier aan een stuk door koud gehad.'
'Toch maar doen,' hield ik meedogenloos vol. 'In elk geval tot je neus niet meer bloedt. Het zal verhinderen dat je wang te veel opzwelt. Een blauw oog zul je er niettemin wel aan overhouden.'
'Alsjeblieft, Fitz,' protesteerde hij nogmaals, en hij stak zijn

onbedekte hand uit om mijn pols vast te pakken, juist toen mijn vingertoppen over zijn wang streken.
De intensiteit van die wederzijdse aanraking verblindde me een moment, precies alsof ik vanuit een schemerige stal in het volle zonlicht was gestapt. Ik draaide me bij hem vandaan, waarbij de zakdoek met sneeuw op de grond viel, en knipperde met mijn ogen, maar het beeld dat ik zojuist had gezien was op mijn netvlies gegrift. Ik kan niet zeggen hoe ik weet wat ik had gezien. Misschien had er tijdens het korte moment van aanraking een overdracht van informatie plaatsgevonden. Ik haalde rillend adem en stak onvervaard mijn gestrekte vingers uit naar zijn gezicht.
'Ik kan je genezen,' zei ik, verbaasd en bijna sprakeloos door mijn ontdekking. De wetenschap van mijn nieuwe vermogen stroomde heet door mijn aderen. 'Ik zie wat er fout is. Ik zie welke onderdeeltjes beschadigd zijn en waar er onderhuidse bloedpropjes zijn ontstaan die op die plek niet thuishoren. Nar, ik kan je genezen door het Vermogen te gebruiken!'
Weer pakte hij mijn pols, maar deze keer om mijn hand een eind van zijn gezicht vandaan te trekken. Weer voelde ik een schok door me heen gaan toen zijn door het Vermogen aangeraakte vingertoppen rechtstreeks mijn huid raakten. Hij verplaatste zijn greep snel naar de zoom van mijn mouw. 'Nee,' zei hij zacht, maar er speelde een glimlach op zijn gezwollen gezicht. 'Heb je niets geleerd van je eigen

genezing, die we je hebben opgedrongen? Ik heb geen reserves die ik me kan permitteren te verbranden ter wille van een snelle genezing. Ik laat mijn lichaam zelf wel voor genezing zorgen, in zijn eigen tempo en op zijn eigen manier.' Toen liet hij mijn pols los. 'Maar bedankt,' besloot hij zacht, 'voor het aanbod.'

Er ging een huivering door me heen, zoals wanneer een paard probeert vliegen af te schudden. Ik keek hem met knipperende ogen aan en voelde me alsof ik zojuist wakker was geworden. De verleiding vervaagde iets langzamer. Er was toch wel érg veel van Chade in me, bedacht ik wrang. De wetenschap dat ik iets kón deed me popelen om het ook echt te *doen*. Wanneer ik naar zijn gehavende gezicht keek was het alsof ik een schilderij scheef zag hangen. Het gaf me de impulsieve neiging het recht te trekken. Ik zuchtte. Ik sloeg mijn armen over elkaar en richtte me op.

'Je begrijpt het, is het niet?' vroeg hij.

Ik knikte, maar toen bezorgde hij me een schok, want hij had kennelijk iets heel anders voor ogen gehad dan ik dacht. 'We moeten de koningin bericht zien te sturen. Sydel is onschuldig, denk ik. Ze verdient gered te worden en na de ellende die ze mede door mijn toedoen heeft beleefd hoop ik dat het lukt. Ik durf niet te raden wie van haar beide ouders de Bonte is die met Laudwine heeft samengewerkt. Misschien beiden. Sydel is met schande overladen doordat ze toevallig

bij onze activiteiten betrokken is geraakt. Civil wordt niet meer gezien als een mogelijke partij voor haar, want hij heeft de zijde van de Zieners gekozen.'

Natuurlijk. De verbanden waren duidelijk genoeg, nu de nar ze had aangewezen. Ik dacht nog eens terug aan hoe haar ouders hadden lijken te reageren op heer Goudens 'belangstelling' voor het meisje. Haar moeder had oog gehad voor de voordelen, was me gebleken, maar haar vader was voorzichtiger geweest. Hadden ze hem gezien als iemand die de Bonten toegang zou kunnen geven tot het hof? Of als weldoener, die hun zaak zou steunen met zijn onuitputtelijke rijkdom?'

'Waarom heeft Civil dit niet al maanden geleden tegen Plicht gezegd?' Ik was zeer verontwaardigd. Mijn prins had Civil vergeven en weer als vriend in zijn armen gesloten, maar diezelfde vriend had deze belangrijke informatie voor ons achtergehouden.

De nar schudde zijn hoofd. 'Ik geloof niet dat Plicht zich de implicaties van dit alles ten volle realiseert. Misschien heeft hij vermoedens, maar daar durft hij dan niet dieper op in te gaan. Zelf is hij echt Oud Bloed, geen Bonte. Wat ze hebben gedaan is in zijn ogen zo monsterlijk, dat hij zich niet kan voorstellen dat Sydel bij een dergelijke intrige betrokken kan zijn geweest.' Hij boog zich naar voren, raapte de met sneeuw gevulde zakdoek op, keek er met een lelijk gezicht naar en

legde het kompres toen voorzichtig tegen zijn gezwollen wang aan. Met zijn vrije hand opende hij een houten doosje dat aan het hoofdeinde van zijn bed stond en haalde er een bij elkaar passende beker en kom uit, en daarna een kruidenzakje dat eronder lag. Hij strooide wat van die kruiden in de beker en de kom. Ondertussen praatte hij verder. 'Dat is de enige manier waarop ik de stukken aan elkaar kan passen. Sydel heeft zich in de ogen van haar vader onmogelijk gemaakt. De verloving is verbroken. Civil meent dat ze op heterdaad is betrapt met *mij* en omdat hij geen andere verklaring kan bedenken geeft hij mij dus de schuld van alles wat hem is overkomen. Maar ten onrechte. Een van haar ouders is een Bonte. Of misschien zijn ze het beiden. De Bonten gebruikten de nauwe banden van Sydels ouders met het huis Bresinga om de berichten te onderscheppen die voor Civil bestemd waren, en ze te beantwoorden met hun eigen berichten. Zo regelden ze dat de prins kon onderduiken bij de Bresinga's. En ze gaven de prins een kat via de Bresinga's. Hun planning was dat Civil zou trouwen met hun dochter, waardoor hijzelf en zijn rijkdom aan de zijde van de Bonten zouden worden toegevoegd. Maar Sydel stak een spaak in hun wiel door met mij te flirten. En daarom was het ónze schuld geweest dat het hele eerste plan van de Bonten in duigen viel. Dát is de reden waarom ze uit de gratie is geraakt.' Hij zuchtte en leunde toen achterover op zijn deken. Hij drukte

de natte zakdoek tegen een ander plekje op zijn gezicht. ‘Het is een schrale troost dat we het nu snappen.’
‘Ik zal zorgen dat Kettricken het te horen krijgt,’ beloofde ik, maar ik verzweeg hoe ik dat zou proberen aan te pakken – via Bolle en Netel. Eerst wilde ik dit bespreken met Chade en Plicht, maar privé. En niet vannacht. Er was toch al weinig tijd meer over om te slapen en ik voelde me doodmoe. Het trage zeulen met Bolle was vermoeiender dan een snelle dagmars met soldaten. Dit geheim kon nog wel één nachtje wachten.
‘Een klein raadsel opgelost, vanavond, maar een groot raadsel erbij gekregen,’ mijmerde de nar. ‘Wie is hij, wat is hij?’
‘De Zwarte Man?’
‘Natuurlijk.’
Ik haalde mijn schouders op. ‘Een kluizenaar die op dit eiland woont en die giften aanneemt van bijgelovig volk. En die mensen molesteert die geen giften voor hem klaarleggen. Dat is de simpelste verklaring.’ Chade had me geleerd dat de simpelste verklaring vaak de juiste was.
De nar schudde langzaam zijn hoofd. Hij keek me ongelovig aan. ‘Nee, dat geloof je toch zeker zelf niet? Ik ben nooit een man tegengekomen die zo omringd lijkt door… tekenen… Niet sinds ik jou heb ontmoet. Ik voel een tinteling van… significantie. Hij is belangrijk, Fitz, buitengewoon belangrijk. Misschien is het de belangrijkste persoon die we ooit zijn

tegengekomen. Voel je de consequenties niet? Ze hangen als een soort nevel in de lucht!' Hij haalde de zakdoek van zijn gezicht en boog zich gretig naar me toe. Een laatste druppel rood bloed hing aan het puntje van zijn neus. Ik wees ernaar en hij veegde het achteloos weg met zijn mouw.
'Nee. Iets dergelijks heb ik helemaal niet gevoeld. In feite… hé, bij Eda en El! Waarom denk ik daar nú pas aan? Ik kon hem niet zien toen de wachter alarm sloeg, en nadat hij was aangewezen meende ik alleen zijn schaduw te zien. Want ik voelde hem niet met mijn Wijsheid. Helemaal niet. Hij was zo afwezig als een ontzielde… Het is een ontzielde, Nar! En dat wil zeggen dat niet te voorspellen is wat hij van plan is.'
Ik rilde, ondanks de knusse warmte in de tent. Het was jaren geleden dat ik te maken had gehad met ontzielden, maar de akelige herinneringen aan die tijd waren niet vervaagd. Rode Kapers hadden ontzieling toegepast op dorpelingen, die ze tijdelijk gevangen hadden genomen, en die na een paar dagen naar huis werden teruggestuurd, geheel beroofd van hun menselijkheid, hun gevoelens, hun besef van goed en kwaad. Ik nam aan dat het geheugengesteente dat door de beruchte Witte Schepen als ballast werd gebruikt hier iets mee te maken had gehad. Misschien was de ontzieling aanvankelijk een ongewenst neveneffect geweest van het opslaan van gevoelens en herinneringen van de gevangenen in de brokken gesteente, die later een draak zouden moeten vormen. Ik

huiverde toen ik terugdacht aan de uitgehouwen steenblokken die ik bij het strand had gezien. Kennelijk was de techniek van het ontzielen bij toeval ontdekt toen ze daar aan het werk waren geweest met hun eigen mensen. Vervolgens hadden de Buiteneilanders begrepen dat dit een potentieel terreurwapen was. Beroofd van hun gevoelens voor hun verwanten en hun besef van ethiek en moraal, waren de ontzielde gevangenen uit de Zes Hertogdommen naar hun streek van herkomst teruggestuurd, waar ze zich tegen hun eigen familie en buren hadden gekeerd, en zich schuldig maakten aan moord, diefstal, verkrachting en andere misdaden. Een van mijn taken als Chades leerling-moordenaar was het geweest om zoveel mogelijk van zulke ontzielden te doden, op welke manier dan ook. Die executies spookten nog vaak door mijn geest.

'Ontzield? Nee, zeer zeker niet!' De stelligheid van de ontkenning rukte me uit mijn mijmeringen. De nar schudde zijn hoofd. 'Nee, Fitz, niet ontzield! Bijna het tegendeel, als zoiets mogelijk is. Ik voelde in hem het gewicht van honderd mensenlevens, de betekenis van tientallen helden. Hij… verandert de loop van het lot. Ongeveer zoals jij dat doet.'

'Dat begrijp ik niet,' zei ik, slecht op mijn gemak. Het beviel me niet als de nar zo praatte. Zelf was hij er dol op.

Hij boog zich naar voren. Zijn ogen glinsterden van enthousiasme. Hij pakte het keteltje dat boven het vuur hing en goot heet water in de beker en de kom. Een geur van

gember en kaneel walmde mijn kant op. ‘Elk stukje tijd, elk schijfje, kent vele knooppunten van keuzemogelijkheden. Daaraan zijn we gewend geraakt. Zelfs iemand als ik moet zich soms bewust in herinnering brengen dat hij keuzes maakt, ook al gebeurt het ongemerkt, automatisch. Zelfs elke ádemhaling is in wezen een keuze. Soms wordt het besef van het kiezen je opgedrongen. Soms kom ik iemand tegen die zó beladen is met mogelijkheden en alternatieven, dat het pure bestaan van zo iemand me met een ruk naar de werkelijkheid dwingt. Jij bent zo iemand voor mij, nog steeds. De pure onmogelijkheid van je bestaan benam me de adem. Ik heb maar heel weinig potentiële vormen van de toekomst kunnen ontdekken waarin je zelfs maar bestáát. In de meeste varianten ben je reeds als kind gestorven. In andere varianten… enfin, ik hoef je niet te vertellen op welke manieren je al die andere keren gestorven bent. Hoe vaak ben je niet op de wonderlijkste manieren uit de klauwen van de dood gerukt? Geloof me maar op mijn woord, Fitz, in tijden die aan de onze parallel lopen ben je op zulke momenten wél doodgegaan. Maar toch ben je er nog steeds, hier bij mij, tegen alle kansberekening in. En puur door je bestaan, door elk van je ademhalingen, verander je de tijd als geheel. Je bent als een wig die in droog hout is gedreven. Met elke hartslag dring je dieper door in datgene wat mogelijk is, en zo breek je de toekomst open en leg je honderd, duizend

nieuwe alternatieven bloot, die ieder naar honderd, duizend volgende alternatieven leiden!' Hij zweeg even om op adem te komen. Hij zag de ontstemming op mijn gezicht en lachte hardop. 'Wel, of je het leuk vindt of niet, dat *doe* je, Katalysator. En datzelfde gevoel gaf ook hij me vanavond, de Zwarte Man. Er glinsterden zóveel mogelijkheden om hem heen, dat ik hemzélf nauwelijks kon zien. Hij is nog onwaarschijnlijker dan jij!' Hij haalde een zwarte zakdoek uit zijn mouw en begon alle sporen van bloed van zijn gezicht en daarna zijn handen te wrijven. Toen vouwde hij de bebloede kant zorgvuldig naar binnen en stopte de zakdoek weer in zijn mouw. Hij leunde achterover op zijn kussens en staarde naar de schaduwen onder de punt van zijn tent. 'Maar ik heb geen idee van wie of wat hij is. Ik heb nooit eerder een glimp van hem opgevangen. Wat betekent dat? Dat pas door onze komst hierheen zijn invloed op de toekomst een mogelijkheid is geworden?'

Hij reikte me de dampende kom aan en excuseerde zich: 'Ik heb maar één beker meegenomen, snap je. Lichte bagage. Je zult je moeten behelpen met de kom.' Deze voelde lekker warm aan in mijn handen. Met een schokje herinnerde ik me opeens dat het in de Zes Hertogdommen nu zomer was. Zomer leek me opeens iets zeer belangrijks – vooral wanneer je hier op een van de Buiteneilanden verbleef, nota bene op een gletsjer! Hij nam de beker in zijn hand en keek

even om zich heen. Hij fronste zijn voorhoofd. ‘Jij hebt de honing gepikt, neem ik aan. Heb je hem toevallig bij je? Dan komt de smaak van gember beter tot zijn recht en maakt de thee je warmer vanbinnen.’
‘Het spijt me. In mijn tent gelaten… nee, dat klopt niet helemaal. Buiten bij het vuur laten staan, vannacht. Vanmorgen was het potje verdwenen.’ Het was alsof iemand opeens een sleuteltje in een slot stak. ‘Of meegenomen,’ verbeterde ik mezelf. ‘Nar, de Buiteneilanders hadden geschenken klaargelegd voor de Zwarte Man. Hij heeft niets van die spullen aangenomen, behalve de honing. Die was de volgende morgen verdwenen.’
‘Door hem meegenomen, denk je? Heeft hij het potje honing opgevat als een offer dat door jou was aangeboden?’
Zijn opwinding over mijn speculatieve gedachte was buiten proportie, meende ik. Ik nam een slokje van de thee die hij had gemaakt. De smaak van gember was warm en verspreidde zich behaaglijk door mijn lichaam – een tegenwicht tegen het onbehagen dat zijn woorden bij me opriepen. ‘Waarschijnlijk heeft iemand uit ons eigen kamp de honing gejat,’ zei ik. ‘Hoe had hij ongezien tussen onze tenten kunnen komen?’
‘Ongezien en ongevoeld,’ corrigeerde hij me. ‘Je zei dat je hem met je Wijsheid niet kunt waarnemen. Dat geldt dan waarschijnlijk ook voor de andere Wijzen in ons midden. Wel, ik denk dat hij de honing heeft meegenomen. En

daardoor heeft hij zijn lot met het onze verbonden. Je moet namelijk weten dat het een band schept, Fitz.' Hij nam een slok van zijn thee en deed zijn ogen bijna dicht, zo genoot hij van het warme vocht. Toen hij de beker neerzette was deze bijna leeg. Hij reikte naar een felgele sprei, die even dun leek als de tentwanden. Hij sloeg de lap om zijn schouders, schopte zijn losse laarzen uit en trok zijn smalle voeten onder zich op. 'Het verbindt hem met ons beiden. Met jou én met mij. Dat zou zeer significant kunnen zijn. Begrijp je dat het de uitkomst van onze missie hier zou kunnen veranderen? Vooral als ik bekendmaakte dat de Zwarte Man wel óns offer heeft aanvaard.'

Snel liep ik de mogelijkheden na. Zou die aankondiging de Buiteneilanders naar zijn kant halen? Of Peottre en de narkieza tegen hem opzetten? En wat zou het voor *mij* betekenen – niet alleen in relatie tot de genoemden, maar ook tot Chade? Het waren geen vrolijke vooruitzichten. 'Het zou de tweespalt binnen ons gezelschap alleen maar vergroten.'

Hij dronk het restje van zijn thee op voordat hij antwoordde. 'Nee. Het zou slechts de tweespalt verduidelijken die er tóch al is.' Hij keek me aan met bijna iets van medelijden in zijn blik. 'Dit is het culminatiepunt van mijn levenswerk, Fitz. Je kunt niet van me verwachten dat ik wapens of kansen die het lot me geeft zou afslaan. Als ik moet sterven op dit koude en

vervloekte eiland, laat het dan zijn in het besef dat ik mijn doel heb bereikt.'
Ik dronk mijn thee op en zette de kom naast zijn beker. Toen zei ik resoluut: 'Ik blijf niet luisteren naar deze… onzin. Ik geloof er niets van.'
Maar dat loog ik. En mijn angst voor zijn toekomst bezorgde me meer maagkrampen dan welk gevaar voor mezelf ook.
'En jij denkt dat het niet zal gebeuren, zo lang jij maar weigert te gelóven dat het gebeurt? Dát is pas echt onzin, Fitz. Aanvaard het, en laat ons het beste maken van de tijd die ons nog rest.' Er klonk een zo verschrikkelijke kalmte in zijn stem, dat ik hem wel een klap had willen geven. Als de dood werkelijk voor hem op de loer lag, dan mocht hij daar niet zo berustend op reageren! Dan moest hij terúgvechten! Of daartoe worden aangezet!
Ik haalde diep adem. 'Nee. Ik wil het niet geloven en ik wil het niet aanvaarden.' Er kwam een gedachte bij me op. Ik probeerde op een luchtige toon te spreken, maar wist dat het als een dreiging zou klinken. 'Vergeet niet wat ik voor jou ben, Witte Profeet. Ik ben je Katalysator. Ik ben de Wisselaar. En ik kan dingen veránderen, zelfs de dingen waarvan jij meent dat ze gefixeerd zijn.'
Al na mijn eerste woorden zag ik dat zijn gezicht vertrok van emotie. Ik had wel willen stoppen, maar het leek alsof het vervolg van mijn toespraakje uit zichzelf mijn mond verliet.

De huid van zijn gezicht was zó verstrakt, dat het bijna leek alsof ik naar zijn naakte schedel keek. ‘Wat zeg je daar?’ fluisterde hij geschokt.
Ik wendde mijn blik af. Ik moest wel. ‘Alleen wat jij me zelf al zowat mijn hele leven hebt gezegd. Jij mag dan de Profeet zijn en dingen voorspellen, maar ik ben de Katalysator. Ik veránder dingen. Misschien zelfs dingen die jij hebt voorspeld.’
‘Fitz, alsjeblieft!’
Nu keek ik hem weer aan. ‘Hoezo?’
Hij ademde zwaar, alsof hij zojuist een wedstrijd had gelopen – en verloren. ‘Doe dit niet,’ smeekte hij me. ‘Probeer me niet te weerhouden van wat ik *moet* doen. Ik dacht dat ik het je duidelijk had gemaakt, daar op het strand. Ik had hiervan kunnen wegrennen. Ik had in Hertenhorst kunnen blijven, of naar Beijerstad kunnen terugkeren, of zelfs naar huis gaan. Of naar waar vroeger mijn thuis geweest is. Maar dat heb ik niet gedaan. Ik ben hier. Ik zie het onder ogen. Ik ben bang, dat ontken ik niet. Maar het is waartoe ik bestemd ben geweest, al die jaren. Jij weet wat het betekent verplichtingen te hebben tegenover je gezin en je koning. Jij begrijpt dat maar al te goed. Zie nu dan ook in, dat dit mijn verplichting is tegenover wat *ik* ben. Als je gaat proberen me te verslaan, enkel met de bedoeling me in leven te houden, zul je heel mijn leven alsnog doelloos en zinloos maken. Dan zal alles

wat we samen tot nu toe hebben doorgemaakt voor niets zijn geweest. Dan zul je me veroordelen tot een voortbestaan tot aan mijn dood in het besef dat ik heb gefaald. Zou je me dát willen aandoen?'
Hij keek me deerniswekkend aan. Ik sloeg mijn armen over elkaar en gaf hem een paar momenten om te kalmeren. 'Zo,' zei ik toen zacht, 'jij beweert dus eigenlijk: als ik zie dat iemand jou wil doden, moet ik dat laten gebeuren. Zelfs als ik het zou kunnen verhinderen.'
Hij leek opeens in verwarring. 'Ik denk van wel…'
'Maar als dat de foute reactie zou zijn? Stel eens dat ik zie dat een beer je bedreigt, maar dat het eigenlijk de bedoeling is dat je door een lawine om het leven komt? Als ik dan niets doe, sterf je op de verkeerde manier en het verkeerde moment. Dan is dus óók alles voor niets geweest.'
Hij keek me een aantal tellen verwezen aan. 'Maar dat… Nee. Ik denk dat je het zult weten. Wanneer het moment daar is, denk ik dat je zult weten wat…'
'En als ik het niet weet? Als ik een fout maak, wat dan?'
'Ik…' Hij aarzelde. Ik zag zijn onzekerheid.
Ik zette door. 'Begrijp je nu hoe stom dat is? Ik kan echt niet werkloos toezien hoe jij sterft, Nar. Ik weet dat en jij weet dat. Je zou iets van me vragen dat geheel in strijd is met wie en wat ik ben. In dat geval zou *jij* de veranderaar zijn, niet ik. En heb je me niet ooit gezegd dat het forceren van

veranderingen *mijn* taak was, niet de jouwe? Vraag zoiets dus niet van mij. Als het lot van je eist dat je sterft, wel, dan zal ook ik waarschijnlijk moeten sterven. En daarna zal het ons beiden niet veel meer uitmaken, denk ik.' Ik ging abrupt staan. 'Meer wil ik er niet over zeggen. Dit is een discussie waar *ik* helemaal geen zin in had. Het is laat, ik ben moe. Ik ga naar bed.'

De verandering die in zijn gezicht optrad choqueerde me. Pure opluchting zag ik in zijn ogen. Ik geloof dat ik pas op dát moment werkelijk begreep hoe bang hij was geweest voor het lot dat hem wachtte. Dat hij dit tegenover niemand had laten blijken was in mijn ogen een teken van bijzondere moed. Toen ik de tentflap opende sprak hij opnieuw. 'Fitz, ik heb je erg gemist. Ga niet weg. Blijf vannacht hier slapen. Alsjeblieft.'

Ik bleef.

Hoofdstuk 16

Elfenbast

Elfenbast, preciezer gezegd: de bast van de elfboom, is een krachtig stimulerend middel, dat als ongelukkig neveneffect de gebruiker gevoelens van neerslachtigheid en angst bezorgt. Om deze reden wordt het door slavenhouders in Kwarts vaak gebruikt om het aantal uren dat een slaaf kan werken kunstmatig te vergroten, en hem tegelijk onder de duim te houden. Als je het langdurig slikt wordt het verslavend. Sommigen zeggen dat je er zelfs bij sporadisch gebruik een ander karakter door kunt krijgen – men wordt dan achterdochtig en terughoudend, zelfs tegenover zijn beste vrienden, en heeft last van een sterk verminderd zelfrespect. Ondanks al deze nadelen kunnen er momenten zijn waarop de risico's van elfenbast op de koop toe

moeten worden genomen. Het is een minder grillig middel dan carriszaad of cindin – twee middelen die tot onbeheerste emoties en valse euforie kunnen leiden, en tot domme en gevaarlijke acties.

De beste kwaliteit elfenbast wordt verkregen van de jongste loten van zeer oude bomen. Maak een snee in de lengte, dan twee rondom, bovenaan en onderaan, en pel de bast met een vingernagel of het puntje van een mes over de volle lengte los. Het verwijderde stukje krult zich onmiddellijk samen. Stop het in een tasje en bewaar het op een koele, droge plek tot het zo verdord is dat het gemakkelijk tot poeder gestampt kan worden. Maak daar thee van.

In dringende gevallen kan de thee gemaakt worden van zojuist verwijderde bast, maar het is dan moeilijker om de kracht van de thee af te lezen aan de kleur van het vocht.

'Lijst van kruiden', Raichal.

Ik verliet de tent van de nar zeer vroeg, voordat de rest van het kamp was ontwaakt. Ik had slecht geslapen, wegens

amorfe nachtmerries waar ik geen greep op kon krijgen. Tegen het aanbreken van de ochtend had ik wakker gelegen en vurig gewenst dat ik over Netels vaardigheid beschikte om dromen naar mijn hand te zetten. Daardoor moest ik aan haar denken. Ik wilde met Chade en Plicht spreken, zonder dat Bolle meeluisterde. Ik liep naar de rand van onze kampplaats om me te ontlasten. Kien hield de wacht. Hij gaf me in het voorbijgaan een knikje. De rest van mijn reisgenoten sliep nog. Ik liep regelrecht naar de tent van de prins, zachtjes. Ik was vergeten dat ik Vlug daar op wacht had gezet. De jongen was zo alert als een vos, want toen ik naderde sloeg hij de tentflap een klein eindje open, waardoor ik niet alleen zijn waakzame ogen, maar ook de punt van een pijl in de aanslag te zien kreeg.

'Ik ben het,' zei ik snel, en tot mijn opluchting liet hij de pijl meteen zakken. Ik probeerde een klusje te verzinnen om hem weg te sturen en liet hem wat verse sneeuw bij elkaar zoeken om de prins van schoon water te voorzien. Ik drukte hem op het hart om binnen de markering van ons kamp te blijven.

Meteen toen hij was weggelopen, met een emmer in zijn hand, glipte ik de schemerige tent binnen. 'Zijn jullie wakker?' vroeg ik zacht.

De prins zuchtte diep. 'Nu wel. Volgens mij ben ik zowat de hele nacht al wakker geweest. Heer Chade?'

Een gesmoord gegrom was zijn enige antwoord. Hij had zijn

dekens tot boven zijn hoofd getrokken.
'Dit is belangrijk. Ik moet vlug praten, voordat Vlug terugkomt,' waarschuwde ik hen.
Chade maakte een opening tussen zijn dekens. 'Praat dan.' Hij geeuwde hartgrondig. 'Ik ben te oud voor kamperen in de sneeuw na een hele dag ploeteren,' zei hij hatelijk, alsof het allemaal mijn schuld was.
'Ik heb gisteravond met de nar gepraat, nadat hij met Civil had gevochten.'
'Aha. En wij spraken met Civil. Of liever: Civil tegen ons. Ik heb al die tijd geen idee gehad dat jullie toneelspel in de burcht Galeton zó overtuigend is geweest. Civil vindt het hoogst verontrustend dat wij Vlug toestaan tijd bij heer Gouden door te brengen.' Chade praatte brommerig en gaapte tussen de woorden door.
Plicht grinnikte toen hij mijn lelijke gezicht zag. 'De waarheid is dat Civil liever dát gelooft dan wat er écht aan de hand was,' zei ik. 'De nar heeft het me uitgetekend. Hij denkt dat Sydels ouders – of minstens een van de twee – verraders waren die Plicht aan de Bonten hebben verkocht. Ik vermoed dat haar vader degene is die de verloving tussen hen beiden heeft verbroken en dat hij dit misschien méér heeft gedaan omdat Civil zich had verzet tegen de Bonten dan omdat Sydel zich dom had gedragen.'
Mijn beloning was dat Chade zijn neus boven de dekens uit

stak. Ik zag dat hij zorgvuldig naging of deze stukjes bij elkaar pasten. Na een poosje gaf hij als met tegenzin toe: 'Ja, dat zou best kunnen. Sydels ouders waren in de juiste positie om alles te doen wat er gedaan is. Had ik nog maar een postvogel om de koningin dit bericht te sturen! Maar ik heb er nog maar één voor de Hertenhorst en één voor de hetgurd, dus we kunnen nu geen vogel meer missen.'
Ik trok een wenkbrauw op. 'Bolle en Netel?' vroeg ik botweg. Ik vroeg me af of hij de prins nog in onwetendheid had gehouden.
Chade schudde zijn hoofd. Zijn witte haar streek over de dekens. 'Nee, die verbinding is nog niet klaar om zo gewichtige tijdingen door te geven. Stel je de gevolgen voor als de boodschap verkeerd begrepen zou worden, of als het meisje zou weigeren Bolles woorden te geloven. Nee. Die methode moet worden uitgeprobeerd met simpele berichten, zowel heen als terug, voordat we erop kunnen vertrouwen in zaken van leven en dood.' Hij zuchtte diep. Het geluid klonk me als een onuitgesproken verwijt in de oren. 'Daar moesten we vanavond trouwens maar eens mee beginnen. Laat Bolle vannacht in onze tent slapen. Voordat hij in slaap valt, zal Plicht hem vragen de groeten te doen aan Netel en een simpele boodschap door te geven aan de koningin – een boodschap die haar tot een reactie zal aanzetten. We moeten goed nadenken over een geschikt bericht. Als het lukt, zullen

we morgen iets moeilijkers proberen. Maar berichten over een mogelijke verrader moeten we niet langs deze weg verzenden voordat we zeker weten dat ze correct worden doorgegeven.' Hij knikte voor zich uit en draaide toen zijn hoofd naar de prins. 'Mee eens?'

'Mee eens.' De prins zuchtte even. 'Laten we hopen dat koningin Maak-dat-de-kat-wijs bereid zal zijn om via het Vermogen met me te communiceren.' Ook hij keek me aan met een blik waarin hij mij nog eens nadrukkelijk de schuld gaf van het feit dat hij zijn nichtje nog nooit had ontmoet.

'Ik deed wat me het beste leek,' zei ik stijfjes.

Chade was iemand die een kans nooit liet lopen. 'Natuurlijk deed je dat,' zei hij glad. 'Je handelt altijd uit de edelste motieven, Fitz. Maar wanneer je de volgende keer een beslissing moet nemen op basis van wat jou het beste lijkt, onthoud dan en bedenk, dat ik misschien een aantal jaartjes meer ervaring heb dan jij. Misschien geef je dan de volgende keer iets meer gewicht aan *mijn* opinie in de zaak.'

'Ik zal dat advies in gedachten houden,' zei ik. Deze keer waren mijn woorden niet alleen formeel, maar ook koel. Ik had nooit gedacht qua loyaliteit nog eens tussen de nar en Chade te moeten hangen als een lap waaraan van twee kanten getrokken werd. Ze hadden beiden beloofd dat de beslissing aan mij zou zijn, maar kennelijk geloofden ze geen van beiden dat ik daartoe zonder aansporing hunnerzijds in staat

zou zijn. En toen kwam Vlug terug met een emmer vol sneeuw – water voor de ochtendklusjes – en ik verontschuldigde me. De prins keek me enigszins peinzend na, maar ik voelde geen aanraking door zijn geest.
Inmiddels was het hele kamp ontwaakt. Peottre was al vroeg opgestaan, hoorde ik van Raadsel, om alvast het eerste gedeelte van onze route te verkennen. Hij hield niet van de vochtige wind, zwaar van ijzig water, die over de besneeuwde bodem scheerde. Zelfs Bolle was al opgestaan. Hij rommelde rond in de tent en had zijn hele rugzak overhoopgehaald om schone kleren te vinden. Toen ik hem uitlegde dat we slechts lichte bagage bij ons hadden en dus dezelfde kleren als gisteren moesten aantrekken, keek hij ongelukkig. Ik bracht hem in herinnering dat hij vroeger, toen hij nog niet in dienst was van de prins, maar een enkel stel kleren had bezéten. Hij fronste zijn voorhoofd, maar schudde toen zijn hoofd en beweerde dat hij zich dat niet kon herinneren. Ik hielp hem in zijn overkleren en werkte hem de tent uit, zodat de gardisten deze konden afbreken.
Ik haalde voedsel voor ons – pap en een stukje gerookte vis. Hij was niet tevreden met het ontbijt, en ikzelf ook niet, maar we hadden niets te willen. Toen stopte ik een groot deel van zijn bagage in mijn rugzak, terwijl ik hem ondertussen de bemoedigende vooruitzichten voor de aanstaande tocht beschreef. We wisten nu immers hoe we over de gletsjer

moesten lopen, dus we zouden de anderen gemakkelijk kunnen bijhouden. Hij knikte bij mijn woorden, maar op een onovertuigde manier, die mij het ergste deed vermoeden.
Met een nonchalance die ik niet voelde vroeg ik toen: 'Ik heb vannacht niet goed geslapen. Akelige dromen. Jij hebt natuurlijk Netel als gezelschap gehad. Leuke dromen om je welkom te heten.'
'Nee.' Hij trok een want uit om aan zijn neus te krabben en trok hem toen weer aan. 'Overál akelige dromen vannacht,' vervolgde hij op duistere toon. 'Netel kon ze niet veranderen. Toen ik haar riep zei ze alleen: ga daar weg, kijk daar niet naar. Maar dat ging niet, want ze waren overal. Ik liep en liep en liep maar door de sneeuw, maar de dromen bleven steeds maar naar me toe komen en naar me kijken.' Hij trok zijn want weer uit en pulkte bedachtzaam in een neusgat. 'Een ervan had pietjes in zijn neus, als pieren, maar dan kronkelig. Ik kreeg een gevoel alsof er maden in mijn neus zaten.'
'Nee, Bolle, er is niets aan de hand met je neus. Denk er niet aan. Kom, laten we eens rondlopen om te kijken wat iedereen aan het doen is.'
Wij behoorden deze keer tot de eersten die klaar waren om te vertrekken. Ik wilde graag snel weg, want de heldere hemel had zich gevuld met een lage bewolking. De wind was al vochtig en het vooruitzicht van sneeuw dan wel regen stemde me somber. De anderen leken alle tijd te nemen om zich

klaar te maken, ondanks het feit dat Peottre onrustig door het kamp beende, vaak ongerust naar de wolken keek en ons maande om op te schieten. Bolle begon te klagen dat hij te moe was om te lopen en bovendien te dik gekleed. Om hem af te leiden nam ik hem mee om te kijken hoe de nar zijn tent afbrak. Vlug was er al en hielp hem. De rugzak van de jongen, plus zijn boog en pijlen, lagen al netjes op een stapeltje, terwijl hij instructies kreeg voor het aanpakken van de twee houten stokken waaraan de lichte stof van de tent had gehangen. In het voorbijgaan zag ik dat de merkwaardige pijl die ik gisteren had gezien nu in zijn pijlkoker was gestoken.
De tent viel snel in elkaar. Ik zag tot mijn verbazing dat de stokken werden opgedeeld in stukken die ieder niet langer waren dan een pijl, maar via zwaluwstaarten aan elkaar bevestigd konden worden. Ik had gedacht dat het vuurpotje van zwaar aardewerk zou zijn, maar toen ik het nieuwsgierig optilde bleek het van een licht, poreus materiaal vervaardigd te zijn. De dekens die gisteren zo warm en dik hadden geleken, bleken bij nader inzien in elkaar gevouwen te kunnen worden tot een pakket dat niet groter was dan een kussentje. Toen alles klaar was, bleek de rugzak van de nar groter en waarschijnlijk zwaarder te zijn dan de mijne – ook al droeg ik Bolles bezittingen mee – maar niettemin hing hij hem moeiteloos en zonder kreunen aan zijn schouderriemen op zijn rug. Nooit eerder had ik een tent met toebehoren zo snel

en netjes ingepakt zien worden. Mijn bewondering voor de vaardigheden van de Ouderlingen die zulke spullen hadden kunnen ontwerpen nam nog verder toe.
'De Ouderlingen maakten zulke wonderbaarlijke dingen, maar toen waren ze opeens verdwenen. Ik heb me altijd afgevraagd hoe dat kwam.' Het was minder een poging om een gesprek aan te knopen, dan een manier om Bolle af te leiden. Hij stond weer over zijn neus te wrijven.
'Toen de draken ten onder gingen, zijn ook de Ouderlingen ten onder gegaan. De ene soort kon niet bestaan zonder de andere.' De nar zei het alsof hij vaststelde dat boomblaadjes groen zijn en dat de hemel blauw is. Feiten die algemeen bekend en aanvaard zijn.
Voordat ik kon reageren op zijn verbluffende uitspraak haalde Bolle zijn hand van zijn neus en vroeg: 'Wat is een Ouderling?'
'Niemand weet het precies,' zei ik, maar de uitdrukking op het gezicht van de nar weerhield me van een nadere toelichting. 'Ik geloof dat heer Gouden wel een idee heeft,' zei ik vlug.
Mijn vriend keek alsof hij uit elkaar zou barsten als ik hem niet de gelegenheid gaf zijn kennis te luchten. Ik vroeg me af waar hij zijn informatie vandaan had en waarom hij verkoos deze nu met ons te delen. Vlug voelde iets spannends en kwam nader.

‘De Ouderlingen waren een heel oud volk, Bolle. Niet alleen oud omdat ze als volk al heel lang bestonden, maar ook omdat ze allemaal heel veel jaren oud werden. En sommigen, denk ik, hadden niet alleen alle herinneringen van hun eigen lange leven, maar bovendien herinneringen uit het leven van hun voorvaderen.’
Bolle had zijn wenkbrauwen gefronst in zijn inspanning om dit te begrijpen. Vlug werd al helemaal meegesleept door het verhaal. ‘Wéét je deze dingen, of raad je ze maar?’ vroeg ik.
Daar dacht hij even over na. ‘Ik weet ze zo zeker als maar kan zijn, zonder dat ik ooit een Ouderling of een draak heb geraadpleegd.’
Nu was het mijn beurt om verwonderd te kijken. ‘Een draak? Waarom zou je een draak willen raadplegen over de Ouderlingen?’
‘Omdat ze… met elkaar verweven zijn.’ De nar had even nagedacht over een zorgvuldige formulering. ‘In alles wat ik heb gelezen of gehoord, treffen we nooit de ene soort aan zonder de andere. Het schijnt dat ze elkaar creëren of op een andere manier noodzakelijk zijn voor elkaars voortbestaan. Ik kan het niet uitleggen, ik kan het alleen maar observeren.’
‘Dus als het je lukt de draken terug te brengen, breng je ook de Ouderlingen weer tot leven?’ vroeg ik brutaalweg.
‘Misschien.’ Hij glimlachte onzeker. ‘Ik weet het niet. Maar het zou niet erg zijn, denk ik, als dat gebeurde.’

Meer tijd om te praten hadden we niet. Peottre was terug en wilde dat we zo snel mogelijk vertrokken. De prins riep Bolle en we gingen naar hem toe. Chade wierp een boze blik mijn kant op. *Waar ging dat lange gesprek over?*

Ouderlingen, antwoordde ik, ten volle beseffend dat Bolle en de prins onze gedachtewisseling deelden. *Als hij de draken weer tot leven kan wekken, zo gelooft heer Gouden, zullen ook de Ouderlingen in de wereld terugkeren. Hij voelt dat er een soort schakel tussen die twee is, al kan hij niet uitleggen wát voor schakel precies.*

En dat was alles?

Ja. Met de kortheid van dat antwoord wreef ik hem mijn afkeuring van zijn spionage onder de neus. Ik vroeg me af of Plichts stilzwijgen duidde op goedkeuring dan wel afkeuring van Chades manier van doen, maar concludeerde ten slotte dat het geen verschil maakte. Wanneer of áls de tijd kwam dat het echt aan mij was om te kiezen of de draak zou leven of sterven, dan zou ik een beslissing nemen. Tot dat moment zou ik weigeren mezelf te kwellen met die vraag, of mijn vriendschap met wie ook te laten bederven.

Peottre stelde ons op voor de tocht van die dag. Deze keer kregen wij een plek vlak achter de prins. Peottre waarschuwde ons dat de lauwe wind die nu over de sneeuw waaide het ijs van de gletsjer onbetrouwbaar zou maken. We zouden de oude route volgen, die gemarkeerd werd door

paaltjes met linten eraan, maar we moesten niet vergeten dat deze route niet per definitie betrouwbaar was. Situaties konden veranderd zijn, er kon stuifsneeuw over scheuren zijn geblazen, we moesten, kortom, op alles voorbereid zijn.
Daarna vertrokken we, ieder met een stok in de hand, allemaal in een rij achter elkaar. Tijdens het eerste deel van de tocht konden Bolle en ik aardig bijblijven. Hij hoestte, maar minder dan de dag tevoren. Hij slofte braaf mee. Peottre hield deze keer een kalmer tempo aan en tastte de bodem bij elke stap voorzichtig af met zijn stok. Hij had gelijk wat de verraderlijkheid van het weer betrof. Het warme briesje dat ons de kans gaf hoofdkappen en kragen naar beneden te doen, vormde de meest fantastische sculpturen van de sneeuw. Sommige waren werkelijk prachtig om te zien en wierpen blauwachtige schaduwen over de witte sneeuw van het bevroren droomlandschap waar we doorheen trokken.
Twee keer liet Peottre ons afwijken van de gemarkeerde route. De eerste keer zakte de bodem voor hem weg toen hij er voorzichtig in prikte – een ijslaag boog in het midden en zakte toen sloom naar beneden in een diepe holte. De wind had daar een fraai ogende brug van ijskristallen gevormd, die niet in staat was het gewicht van een mens te dragen. Peottre leidde ons om de blootgelegde kloof heen.
De tweede omleiding vond 's middags plaats. Tegen die tijd was Bolle moe en neerslachtig geworden. De natte sneeuw

plakte aan onze schoenen en broekspijpen, en maakte onze voortgang nog moeilijker. Geleidelijk waren we achteropgeraakt. We hadden anderen de gelegenheid gegeven om ons te passeren. Zoals de vorige dag, nam de rest van de groep daarna geleidelijk een flinke voorsprong op ons, terwijl wij over hun sporen voortsjokten. We waren juist over de top van een heuveltje geklommen toen we het hele gezelschap onze kant op terug zagen komen. Peottre was op onbetrouwbaar terrein gestuit. Het was een moeizame klim geweest, dus Bolle vloekte zachtjes toen we diezelfde helling weer moesten afdalen naar de ijzige vlakte om verderop een andere route uit te proberen.

Het felle zomerse zonlicht dat door de blauwige en witte sneeuw nog feller werd weerkaatst werd steeds hinderlijker voor onze ogen. We knepen ze halfdicht, tot onze wenkbrauwen bijna verkrampten, maar niettemin begonnen ze te tranen. En Peottre dreef ons steeds maar voort.

Onze tocht die tweede dag was langer en duurde langer dan de dag tevoren. De zon begon de horizon al te naderen toen we nog steeds voortliepen. Bolle en ik hadden een ruime achterstand opgelopen en ik begon me af te vragen of Peottre van plan was nog ooit halt te houden voor de nacht. Bolle had al twee keer gedreigd om geen stap meer te zetten. Hij was moe, zijn laarzen en broekspijpen waren doorweekt, hij had het koud, hij wilde eten, hij had dorst. Het was een litanie van

mijn eigen klachten, dus wanneer ik hem ze hoorde uitspreken was dat bepaald niet bevorderlijk voor mijn eigen goede humeur. Bovendien had ik vaak zin om zonder hem verder te lopen. Ik had een hekel aan de rol van kindermeid die me was opgedrongen, en hoewel ik probeerde me tegenover Bolle geduldig en stimulerend te gedragen heeft hij natuurlijk aangevoeld dat ik me aan hem ergerde. Zijn muziek was die dag een dof ritmisch gebonk dat meedogenloos tegen mij was gericht – een geluid dat was samengesteld uit het gekners van de sneeuw en het ijs onder onze voeten en het prikken van de spitse punten van onze stokken in diezelfde bevroren sneeuwlaag. Voor mij was het een voortdurende ergernis. Waarom moest ik zijn bagage eigenlijk dragen? Waarom moest ik hier voortsjokken naast een halve gek, terwijl de anderen gezellig bij elkaar liepen? Zou dit de rest van mijn leven mijn rol zijn – oppasser van de halvegare van de prins?

Als ik ver voor hem uit liep, liet hij zich naar achter zakken, dus ik moest wel dicht voor hem uit gaan en zijn slome, methodische geprik in de bodem dulden. Naarmate het donkerder werd, volgde een saaie herhaling van de vorige dag. De ene stap was nog trager dan de andere en de situatie begon onhoudbaar te worden. Mijn woede groeide aan, langzaam maar zeker, alsof iemand systematisch telkens één blok hout meer op het smeulende vuur legde. Hoe was ik in deze

positie gekomen? Waarom duldde ik dit? Waarom had Chade me deze veeleisende taak toegewezen? Het moest een straf zijn, een opzettelijke vernedering! Ik was ooit een krijger voor de Zieners geweest, maar als straf voor de vrijheid die ik op een gegeven moment had gepakt kleineerde Chade me nu door me het kindermeisje te maken van een dikke, stinkende idioot. Ik probeerde me alle logische redenen te herinneren en me af te vragen wie ánders de oppasser kon zijn voor iemand met een zo krachtig Vermogen als Bolle bezat, maar ik kon mezelf niet meer overtuigen van de noodzaak van deze walgelijke klus. Mijn gepieker trok me in een soort spiraal steeds verder de diepte in van een put van frustratie en verontwaardiging en wrok. Ik moest me inspannen om me te beheersen. Met een suikerzoete stem probeerde ik hem aan te sporen. 'Kun je iets sneller vooruit proberen te komen, Bolle? Kijk, ze zijn al begonnen het kamp op te slaan. Wil je niet naar het kamp – lekker droog, lekker warm?'

Hij draaide zijn hoofd en keek me kwaad aan. 'Je zegt aardige woorden, maar ik weet welke dingen je in mijn richting dénkt. Zoals messen en stenen en dikke knobbelige knuppels. Wel, jij hebt er zelf voor gezorgd dat ik hier ben. En als je probeert me pijn te doen, zal ik jou nog érger pijn doen. Want ik ben sterker dan jij. Ik ben sterker en ik hoef je niet te gehoorzamen.'

Hij was zo dom geweest me door die woorden vooraf te waarschuwen, dus ik trok mijn afweer op en zette me schrap tegen zijn Vermogensaanval, en in het moment vlak voordat hij me met zijn aanval raakte besefte ik opeens, dat al mijn animositeit jegens hem was verdwenen – alsof iemand dat vuurtje onder een natte deken had gesmoord. Zijn uithaal trof me daardoor als een ijzeren hamer op een aambeeld van kaas. Hij had me niet geraakt, maar toen kreeg ik een gevoel alsof hij mijn lichaam met kracht fijn kneep. Ik struikelde en viel op de sneeuw, en had het idee dat mijn bloed uit al mijn poriën aan het sijpelen moest zijn…

Maar opeens vroeg Bolle: 'Waarom zijn we gek? Wat *doen* we toch?'

Het was de wanhoopskreet van een kind. Hij moest zijn wanden tegen *mij* hebben opgericht en had op dat moment eenzelfde wegebben van zijn woede ervaren als ik. Hij slofte door de sneeuw naar de plek waar ik was gevallen, juist op het moment dat de regen die ons zo lang had bedreigd eindelijk begon te vallen. Ik liet me opzij rollen, bij zijn aanraking vandaan. Ik wist weliswaar dat hij het goed bedoelde, maar vreesde dat mijn afweerwanden zouden zakken als hij me aanraakte. 'Ik heb geen pijn, Bolle. Echt niet. Ik voel me alleen wat misselijk.' En verdoofd. En door elkaar gerammeld. En gekneusd, alsof ik van een paard was geworpen. Ik wist me op mijn knieën op te richten en kwam

toen moeizaam overeind. ‘Nee, Bolle, raak me niet aan. Maar luister. Luister goed. Er is iemand bezig ons tegen elkaar op te zetten. Iemand gebruikt onze eigen magie om ons op slechte gedachten te brengen. Iemand die we niet kennen.’ Ik wist het opeens helemaal zeker. Iemand gebruikte zijn Vermogen tegen ons.

‘Iemand die we niet kennen,’ herhaalde hij dof. Vaag drong het tot me door dat Plicht probeerde me via het Vermogen te bereiken. Ongetwijfeld had hij een soort schaduw bemerkt van Bolles aanval op mij. Ik waagde het mijn afweer een momentje te laten zakken. *Wees voorzichtig!* waarschuwde ik hem. *Scherm je gedachten af!* En daarna richtte ik mijn afweer onmiddellijk weer op, want opnieuw voelde ik het intieme tasten van een Vermogen dat in mijn geest probeerde binnen te dringen. Ik wist dat ik eigenlijk moest proberen een tegenaanval in te zetten, of tenminste een spoor naar de bron moest zien te volgen. Het vergde al mijn moed om mijn wanden nogmaals te laten zakken. Ik tastte wild graaiend om me heen en probeerde te achterhalen wie had geprobeerd mijn geest en die van Bolle te vergiftigen.

Maar ik voelde niets en niemand. Chade en Plicht en Bolle waren er, alle drie tegen me afgeschermd. Ik overwoog om naar Netel te reiken, maar besloot dat na te laten. Zij die me aanvielen wisten wellicht niets van haar bestaan en dat wilde ik dan graag zo houden. Ik haalde rillend adem en richtte toen

mijn afweerwanden weer op. Ik voelde me slechts een klein beetje veiliger. Ik had nu ontdekt dat we een onbekende vijand hadden. Ik zou niet rusten tot ik daar al het mogelijke over te weten was gekomen.
'Iemand die me ook die akelige dromen heeft bezorgd,' zei Bolle, zonder enige aarzeling in zijn stem.
'Ik weet het niet. Kan zijn.'
'Ik weet het wel. Zeker. Dat zijn ze – de makers van akelige dromen.' Bolle knikte nadrukkelijk.
De regen kwam nu gestaag naar beneden en viel met een ruisend geluid op de sneeuw om ons heen. Ik hoopte dat de anderen de tent al hadden opgezet en dat we een droge schuilplaats zouden vinden. De hele dag had de natte sneeuw me al belaagd en langzaamaan druipnat gemaakt. Regen was het laatste waar ik op had gewacht. 'Kom mee, Bolle, laten we ons naar het kamp haasten,' stelde ik voor. We liepen in een sneller tempo over de ongelijke sneeuw, die aan onze laarzen plakte. 'Hou je afweerwanden overeind,' raadde ik hem aan. 'Iemand heeft geprobeerd ons ruzie met elkaar te laten maken. Ze weten niet dat we vrienden zijn. Ze wilden dat we elkaar pijn zouden doen.'
Bolle keek me mismoedig aan. 'Soms zijn we vrienden. Soms maken we ruzie.'
Dat was waar. Zoals het ook waar was, dat ik er de pest aan had voortdurend als zijn oppasser te moeten optreden. Ze

hadden die wrok en ergernis tegenover Bolle weten op te sporen en hadden deze toen gevoed, zoals Veritas destijds de gevoelens van angst of overmoed in onze vijanden had opgespoord en versterkt om hen tot dodelijke fouten te verleiden. Het was een geraffineerde aanval geweest, opgezet door iemand die gevoelens had weten te vinden die ik voor eenieder verborgen had gehouden. Dat was iets om zenuwachtig van te worden.

'Soms maken we ruzie,' gaf ik tegenover Bolle toe. 'Maar we doen elkaar niet echt pijn. We verschillen van mening. Vrienden verschillen vaak van mening. Zelfs als we kwaad zijn op elkaar, is het niet zo dat we elkaar echt *pijn* proberen te doen. Want we zijn vrienden.'

Bolle zuchtte diep. 'Ik heb geprobeerd je wél pijn te doen. Op het schip. Ik heb geprobeerd je je hoofd te laten stoten. Dat spijt me nu.'

Ik geloof dat ik nooit eerder in mijn leven een zó oprechte verontschuldiging had gehoord. 'En mij spijt het dat ik je heb moeten dwingen per schip hierheen te komen.'

'Dat vergeef ik je, geloof ik. Maar ik zal toch weer kwaad op je zijn als we aan boord van een schip moeten om naar huis te gaan.'

'Dat is best redelijk, denk ik,' zei ik, na een korte pauze. Ik had geprobeerd het zonder angst of moedeloosheid in mijn stem te zeggen.

Bolle choqueerde me door opeens te blijven staan en mijn hand te grijpen. Ondanks zijn afweerwanden voelde ik de Vermogenswarmte die hij uitstraalde. ‘Ik was altijd boos op mam wanneer ze mijn oren waste,’ zei hij, ‘maar ze wist dat ik van haar hield. Ik houd ook van jou, Tom. Je hebt me een fluit gegeven. En een lekkere roze cake. Ik zal proberen niet meer gemeen tegen je te doen.’

De eenvoudige woorden verrasten me volledig. Hij stond daar voor me, met zijn lippen en tong naar voren gestoken. Zijn kleine oogjes staarden me aan vanonder zijn gebreide muts. Hij was een dik, gedrongen mannetje en hij had een snotneus. Het was lang geleden dat iemand me zo eerlijk en eenvoudig zijn liefde had aangeboden. Merkwaardig genoeg, wekte dit de wolf in me. Bijna zág ik het trage, aanvaardende kwispelen van Nachtogens staart voor mijn geestesoog. We waren troepgenoten! ‘Ik houd ook van jou, Bolle. Kom, laten we snel een droge plek opzoeken.’

Tegen de tijd dat we strompelend in het kamp arriveerden was de regen kouder en natter geworden. Chade kwam ons begroeten, zogenaamd uit bezorgdheid voor het halvegare vriendje van de prins. Zodra hij binnen fluisterafstand was gekomen waarschuwde ik hem. ‘Houd uw wanden opgericht. Iemand heeft geprobeerd ons te beïnvloeden via het Vermogen – ongeveer zoals Veritas dat tijdens de oorlog met de Rode Kapers deed met onze vijanden. Hij… ze

probeerden Bolle en mij tegen elkaar op te hitsen. En het was bijna gelukt.'
'Wie steekt daar achter?' wilde Chade weten, alsof hij meende dat ik dat wist.
'De akelige-droommensen,' antwoordde Bolle in volle ernst. Ik haalde mijn schouders op bij het zien van Chades geërgerde gezichtsuitdrukking. Zelf had ik geen betere suggestie. We volgden hem verder het kamp in.
Dat kamp was die nacht allerminst een paradijs. Alles was vochtig of doornat. De vuurtjes die we ons zouden hebben kunnen veroorloven van ons kostbare brandhout wilden eenvoudig niet branden. Peottre zette wederom stokken in de grond om ons terrein af te bakenen en waagde zich op pad om alvast de route van morgen te verkennen. In de tent van de narkieza was een vage lichtgloed te zien, als afkomstig van één enkele kaars. De tent van de nar was weer een stralend baken in de nacht en ik zou er graag naar toe zijn gegaan, maar Chade had mijn aanwezigheid bevolen en ik zag zelf ook wel in dat hij behoefte had aan een volledig rapport mijnerzijds.
In de tent van de prins was er weinig ruimte, omdat overal natte kleren waren uitgespreid om te drogen, hoewel niemand de illusie had dat de spullen de volgende ochtend werkelijk droog zouden zijn. Chade en de prins hadden al schone kleren aangetrokken. Door middel van een dikke kaars in een

metalen kom probeerden ze een keteltje sneeuwwater te verhitten. Ik nam Bolles jas en laarzen mee naar buiten om de natte sneeuw af te kloppen, terwijl hij een lang wollen hemd en droge sokken aantrok. Toen ik naar buiten stapte leek de natte wind nog bijtender dan tevoren. Binnen zocht ik daarna een plekje om Bolles kleren te drogen te leggen. De tocht van morgen zou geen lolletje worden – nadat we onze nog klamme kleren hadden moeten aantrekken – maar daar was nu eenmaal niets aan te doen, overwoog ik mokkend. 'Niet bepaald een queeste met een prins en een monster en een schone maagd waar minstrelen een prachtig lied van kunnen maken,' mopperde ik.

'Nee,' beaamde Bolle op doffe toon. 'Daar horen zwaarden en bloed bij. Niet van die stomme natte sneeuw.'

'Ik denk dat zwaarden en bloed je nóg slechter zouden bevallen dan natte sneeuw, Bolle,' merkte de prins corrigerend op, maar op dat moment was ik het eigenlijk met Bolle eens. Een vurig gevecht leek me de voorkeur te verdienen boven dit eindeloze geploeter door kou en nattigheid. Enfin, met mijn geluk zou ik ongetwijfeld op de ene én de andere traktatie mogen rekenen.

'We hebben een vijand,' verkondigde ik. 'En het is iemand die weet hoe hij het Vermogen tegen ons kan gebruiken.'

'Dat heb je gezegd,' bevestigde Chade. 'Maar de prins en ik hebben met elkaar overlegd. Wij hebben er niets van

gemerkt.' Hij schonk het lauwe water over de theeblaadjes, maar trok bij voorbaat een sceptisch gezicht.
Zijn woorden brachten me een moment in verwarring. Als iemand probeerde ons aan te vallen, zou toch zeker de hele coterie het doelwit zijn? Ik bracht die vraag hardop naar voren en besloot met: 'Waarom zouden ze alleen Bolle en mij aanvallen? Wij behoren tot de laagste bedienden in het gezelschap.'
'Iedereen die het Vermogen bezit zal beseffen dat Bolle niet is wat hij lijkt, en jij evenmin. Misschien waren ze zich bewust van Bolles kracht en hebben ze geprobeerd hem uit te schakelen door jullie tegen elkaar op te zetten.'
'Maar waarom dan niet meteen een aanval ingezet op de prins en zijn vertrouwde adviseur? Waarom júllie niet tegen elkaar opgezet – tweespalt binnen de top van de hiërarchie, en niet binnen de voet?'
'Het zou aardig zijn om dat te weten,' gaf Chade na een momentje nadenken toe. 'Maar we weten het niet. Ons is alleen bekend dat Bolle en jij het gevoel hebben gehad aangevallen te worden. De prins en ik hebben niets gevoeld – tot jullie elkaar te lijf gingen.'
'Dat was nogal indrukwekkend,' liet Plicht zich nu horen. Hij wreef zich vermoeid over zijn slapen en begon enorm te geeuwen. 'Was dit maar allemaal voorbij,' zei hij toen zacht. 'Ik ben moe, ik heb het koud en ik voel eigenlijk helemaal

niets voor de taak die voor me ligt.'
'Dat zou een beïnvloeding via het Vermogen kunnen zijn,' waarschuwde ik hem. 'Je vader gebruikte het Vermogen om stuurlui van de Rode Kapers een verkeerde kant op te sturen, tegen de klippen op.'
De prins schudde zijn hoofd. 'Mijn afweerwanden staan stevig overeind. Nee, dit komt echt uit mijn binnenste.' Hij zag dat Chade een slokje van zijn geelachtige thee proefde, een lelijk gezicht trok en het keteltje weer boven de kaarsvlam hing.
'Het is geen invloed door het Vermogen,' riep Chade op bittere toon, 'maar door onze verdomde nar, die met zijn praatjes tegen de coterie van Wijzen en de mensen van de hetgurd sympathie oproept voor de draak en inspeelt op hetgurdbijgeloof! Hou je bij je voornemens, mijn prins. Vergeet niet dat je de narkieza hebt beloofd het hoofd van de draak voor de haard van haar moederhuis te deponeren.'
'Dat hebt u beloofd,' viel Peottre hem ernstig bij, terwijl hij de tentflap opende. 'Mag ik binnenkomen?'
'Ja, kom maar,' antwoordde Plicht. 'En jawel, ik weet nog wat ik heb beloofd. Maar ik heb nooit beloofd het met *genoegen* te zullen doen.'
Mijn Wijsheid had me gewaarschuwd dat iemand de tent naderde, maar ik had verwacht dat het Vlug of Raadsel zou zijn. Ik vroeg me af wat de Buiteneilander kwam doen en ik

hoopte dat hij niet zou wachten met praten tot ik weg was. Maar hij gaf me een knikje en leek daarmee toe te geven dat ik het recht had aanwezig te zijn. Ook begon hij niet aan een onheilspellend verhaal over de gevaren onderweg. In plaats daarvan glimlachte hij wrang. 'Vandaag was het voor geen van ons allen een pretje. Morgen zal het even vermoeiend zijn. Na een zo koude en natte dag leek het me een goed idee onze kuur voor een zo ellendige reis met u te delen.' Hij zuchtte diep. 'Dit weer maakt onze taak er niet gemakkelijker op. De regen vreet zich binnen in de sneeuw en verzwakt plekken die tot dan toe stevig waren. Morgen moeten we bij het oversteken van het zadel van het eiland zowel bedacht zijn op lawines als op ravijnen.'

Terwijl hij sprak wikkelde hij een gevlekte doek van een donker baksel. Ik had honger en mijn reukvermogen werkte op volle sterkte. Wat het ook mocht wezen – het was in brandewijn gedrenkt om het te conserveren. Hij brak er een stuk vanaf en ik zag dat er rozijnen, brokjes niervet en misschien ook gedroogde schijfjes appel in zaten. De geur van brandewijn werd sterker. Bolle ging nieuwsgierig rechtop zitten, maar tegelijk voelde ik via het Vermogen een vleugje ongerustheid zijnerzijds. Visolie. Zou het smaken naar visolie?

Peottre leek zich bewust van mijn gretige blik, want hij bood me dat eerste brokje aan. 'Jij lijkt me de koudste en natste

van ons allemaal,' zei hij. Het klopte. De anderen droegen inmiddels droge kleren. Ik nam het stukje dankbaar aan en nam een hap. 'Deze koek wordt door onze krijgers dapperheidskoek genoemd. We doen er dikke, donkere honing in, met gedroogd fruit en versterkende kruiden, waarna alles in brandewijn wordt gedompeld om de koek te conserveren. Een man kan een dag vechten of twee dagen reizen na slechts een handvol van deze koek.'

Zoetigheid en de echo van brandewijn vulden mijn mond. Toen ik had geslikt voelde ik een vertrouwde nasmaak. De bitterheid van elfenbast was verdoezeld geweest door de smaak van honing, niervet en gedroogd fruit. Ik wist dat ik Chade behoorde te waarschuwen, maar mijn vermoeide lichaam schreeuwde verlangend om de stoot van energie die ik verwachtte binnen te krijgen.

En toen ging de wereld om me heen dood.

Ik weet niet hoe ik het anders zou kunnen beschrijven. De eerste keer dat ik met ontzielden te maken kreeg was tevens de eerste keer dat ik me bewust werd van mijn Wijsheidsmagie. Ik had nooit beseft dat ik een extra zintuig bezat om de aanwezigheid van levende wezens waar te nemen, tot ik die ontzielden tegenkwam – want zij onttrókken zich nu juist aan die waarneming. Door de ontzieling werd iemand uit het netwerk van levenden en leven weggerukt. Mensen werden zo tot zielloze dingen misvormd, die moordden en

aten en verkrachtten, maar zonder enig begrip of gevoel voor andere levende wezens. En zo had ik ontdekt hoe ik door de Wijsheid was verbonden met alles wat leeft.
Dit was een vergelijkbare ervaring, maar dan precies omgekeerd. Ik had het Vermogen gezien als een magie die me slechts verbond met andere gebruikers van het Vermogen. Nu was ik opeens afgesloten van alle minieme verbindingen die de magie legde met álle mensen. De alomvattende stem van de menselijke wereld, het constante gemurmel van andere gedachten en geesten om me heen, dat alles was gesmoord. Ik knipperde met mijn ogen en stak zelfs onderzoekend een vinger in mijn oor – want heel even wist ik niet wat er aan de hand was. Ik kon zien, ruiken, horen, aanraken, en ik proefde de smaak van de koek nog op mijn tong, maar een ander zintuig – tot dan toe onbekend en zonder naam – was volledig uitgeschakeld door die ene hap. Ik deed een acute poging om Chade of Plicht via het Vermogen te bereiken, maar het was alsof ik een bevroren hand opdroeg iets vast te pakken. Ik herinnerde me hoe mijn Vermogen ooit tegen me was gebruikt, maar nu leek het in mijn binnenste verdóófd te zijn.
Peottre glimlachte. Hij reikte Bolle een brokje van de koek aan. De kleine man had zijn mond al wijd open en reikte met zijn hand naar de koek. Ik stak mijn arm uit en trok zijn pols opzij. Bolle bewoog zijn hoofd om het hapje alsnog met zijn mond te vangen. Het was een beweging die komisch zou zijn

geweest, als ze niet tevens zo gevaarlijk was geweest voor onze coterie. 'Elfenbast!' Nu ik het Vermogen miste moest ik het woord uitschreeuwen, alsof gewoon praten niet voldoende was.
Maar meteen daarna dempte ik mijn stem. Ik deed alsof mijn uitval alleen voor Bolle zelf bedoeld was geweest. 'Nee, Bolle, je weet dat dit kruid je ziek maakt. Geef mij dat hapje, dan beloof ik dat ik een andere lekkernij voor je zoek. Niet doen, Bolle, alsjeblieft.'
'Wat voor kruid? Ik ben niet ziek. Het is voor mij, voor mij! Je zei dat we vrienden zijn en elkaar geen pijn doen. Laat los! Het is niet eerlijk. Graaien is niet beleefd!'
Omdat hij zo dol was op zoetigheid, bleef hij zich verzetten. Ik wilde hem niet eens laten *proeven*. Zelf had ik nooit eerder zó heftig gereageerd op het kruid. Ik voelde de energie door me heen kolken en ik vroeg me al meteen af in welke poel van wanhoop ik zou vallen nadat het spul was uitgewerkt. Het lukte me de koek buiten Bolles bereik te houden. Hij liet zich met zijn achterwerk op de grond ploffen, snikte een keer van kwaadheid en kreeg toen een hoestbui. Ik gaf het brokje snel aan Chade en improviseerde een waarschuwing. 'Ik zou dit niet in zijn bijzijn opeten, meneer. Ik weet hoe hij reageert op zoetigheid. Als hij u iets ziet eten dat hij moet missen – nou, dan zal horen en zien ons allemaal vergaan!'

Ik vroeg me af of Chade en Plicht probeerden me via het Vermogen te bereiken, en of Bolle bij wijze van wraak probeerde me te laten struikelen en op het theeketeltje te laten vallen, maar ik voelde absoluut niets. Zelfs geen vederlichte aanraking van mijn geest. Mijn Wijsheid voelde hun aanwezigheid nog wél, en dat was een hele troost, maar de Vermogensdraadjes die ons met elkaar hadden verbonden waren allemaal doorgesneden. Peottre trok een lelijk gezicht. Ik denk dat hij op het punt stond zich beledigd te voelen. Chade reageerde echter sneller dan ik had durven hopen. 'Ja, ik weet nog goed hoe je er de vorige keer op hebt gereageerd, Bolle,' zei hij. 'Het zou echt heel slecht voor je zijn, dus wees nu een brave jongen. Ik weet zeker dat we iets voor je kunnen vinden dat minstens even lekker is.' Hij draaide zijn hoofd naar Peottre en gaf hem een samenzweerderige knipoog. 'De bediende van de prins bleef die keer een hele nacht en dag wakker, en verviel daarna in een zo zwarte somberheid dat hij dagen achter elkaar met geen mogelijkheid kon worden opgevrolijkt. Niet iets waar we tijdens een expeditie als deze op zitten te wachten. Kom op, Bolle, kijk niet zo kwaad! Ik denk dat prins Plicht nog wel een paar lekkere zuurtjes voor je heeft bewaard.'

De prins was al aan het woelen in zijn bagage en Chade pakte het nu bijna verkruimelde stukje koek haastig van me aan en wikkelde het samen met de rest van de koek handig in de

doek die Peottre hem aanreikte, waarna hij het pakketje demonstratief in zijn zak stopte. ‘De prins en ik zullen hier - straks zeker van genieten,’ zei hij fluisterend tegen Peottre. ‘Wanneer Bolle slaapt. Zelf weet ik heel goed wat elfenbast voor een oude man kan betekenen. Ik wist niet dat u het kruid op de Buiteneilanden ook gebruikt.’

‘Elfenbast?’ Deed Peottre nu alsof hij van niets wist? ‘Ik ken geen plant met die vreemde naam. Er zitten allerlei kruiden in die koek, maar elk moederhuis heeft zijn eigen recept en de ingrediënten zijn strikt geheim. Zelfs ik weet niet welke kruiden er allemaal in zitten, maar ik kan u zeggen dat dit de koek van mijn eigen moederhuis is, het moederhuis van de narkieza. Deze dapperheidskoek is de clan Narwal al vele generaties van groot nut geweest!’

‘Ongetwijfeld, ongetwijfeld!’ riep Chade verheugd. ‘Ik zal er met graagte van proeven, later vanavond. Of misschien morgenvroeg, na een goede nachtrust, voor de ontberingen van de nieuwe dag zich aandienen. Arme Tom, ik weet welk effect elfenbast op jou heeft. Je zult er misschien van genieten, maar ik vrees dat je vannacht geen oog zult dichtdoen. Ik heb je toch al vaker gezegd dat je er ’s avonds beter af kunt blijven? Enfin, op dit punt ben je hardleers, is het niet?’

Ik produceerde een grijns die ik niet voelde. ‘Ja, dat is zo, heer Chade. Hoe lang u me ook de les leest, ik hoor er toch

geen woord van.' Aan zijn ogen zag ik dat hij heel goed begreep wat ik bedoelde.
Chade schonk zichzelf een beker slappe thee in, nam een slokje en begon hard te hoesten. Hij leek wel alsof hij moest kokhalzen en hij sloeg zich een paar keer hard op zijn borst. 'Je kunt nu gaan, Tom Dassenkop,' zei hij daarna met een piepende stem. 'Ongetwijfeld slaap je vannacht liever in je eigen tent. Zorg eerst dat je een paar happen eten naar binnen krijgt. Maar meld je nog even, voordat je gaat slapen. Ik vermoed dat Bolle vannacht hier wil blijven.'
'Ja, mijn heer.' De strekking van zijn educatieve toneelstukje was me niet ontgaan.
Ik verliet de tent en liep via een onopvallende route naar de andere zijde van ons kamp. Het regende niet meer, maar de wind blies nog steeds. Aan de rand van het kamp stak ik twee vingers diep in mijn keel en probeerde het stukje koek dat ik had gegeten uit te braken. Het lukte niet. Ik had te lang niets gegeten en mijn maag had het te snel opgenomen. Het weinige dat ik naar boven kon halen deed me rillen, zo bitter was het. Braken zou niet meer geholpen hebben, vermoedde ik. Het kruid was al meteen bij mijn eerste hap beginnen te werken.
Ik at een handvol natte sneeuw om de vieze galsmaak uit mijn mond weg te spoelen. Daarna schopte ik wat sneeuw over mijn armetierige braaksel en keerde rillend terug naar de

tenten. Ik rilde niet alleen van de kou. Als je eenmaal het geniepige verraad van een vergiftiging hebt ervaren, vergeet je dat nooit meer. De wetenschap dat je iets in je lichaam binnen hebt gekregen, te voelen dat er veranderingen aan de gang zijn, ondermijnende veranderingen, die tijdens elke hartslag een graadje verder reiken, is een vorm van terreur die bijna niet te beschrijven is. Ik had de elfenbast geproefd en de gevolgen merkte ik nu al. Maar waren er ook andere middelen in de koek verwerkt geweest, waarvan ik de schadelijke effecten niet eens kon vermoeden? Ik probeerde mijn hoofd koel te houden. Het zou niet logisch zijn, hield ik mezelf voor ogen. De koek was een cadeautje geweest van Peottre, die me te goeder trouw had geleken. We waren hier met de bedoeling een draak te verslaan, dus waarom zou hij dan proberen iemand van ons te vergiftigen? Toch leek het me een verdacht toeval, dat hij me een zo krachtig middel had toegediend dat mijn gehele magie erdoor werd uitgewist.

Ik voelde me koud en nat en rillerig. Ik wilde me niet bij de gardisten in mijn tent voegen voordat ik mijn kalmte had herwonnen. Als gevolg van een instinctief zoeken naar veiligheid bleek ik opeens voor de tent van de nar te staan. Ik frommelde met mijn koude handen aan de tentflap. ‘Heer Gouden,’ fluisterde ik, want het was opeens tot me doorgedrongen dat hij misschien andere gasten had.

Er moet in mijn stem iets te horen zijn geweest van mijn

ontdaanheid. Hij sloeg de tentflap open en haalde me meteen naar binnen. ‘Blijf daar staan, maak niet alles nat!’ zei hij verwijtend, toen hij zag hoe nat ik was. Zelf had hij zich omgekleed. De lange zwarte kamerjas die hij droeg leek me heerlijk warm en droog. Ik benijdde hem.
‘Peottre gaf me een stuk koek. Er zat elfenbast in. Nu ben ik mijn Vermogensmagie kwijt.’ De woorden uit mijn klappertandende mond buitelden over elkaar heen.
‘Trek je natte kleren uit.’ Meteen na mijn binnenkomst was hij in zijn bagage gaan rommelen. Nu haalde hij een lang, koperkleurig gewaad tevoorschijn. ‘Dit past je wel, denk ik. Het is veel warmer dan je zou denken. Hoe kan één hap elfenbast je hele Vermogen uitwissen? Dat effect heeft het spul toch nooit eerder op jou gehad?’
Ik schudde mijn hoofd. ‘Toch is het gebeurd. En iemand heeft Bolle en mij via het Vermogen bewerkt om ons tegen elkaar op te hitsen. Het was bijna gelukt, tot ik het gevoel kreeg dat Bolle me met zijn Vermogen wilde aanvallen, waarna ik mijn verdedigingswanden heb opgericht. Vanaf dat moment kon ik mijn eigen gedachten weer vormen en begreep ik dat ik het echt niet zó verschrikkelijk vond om zijn kindermeid te moeten spelen. Hij kan er tenslotte niets aan doen en zelfs als het mij niet bevalt, dan mag ik het natuurlijk niet op hém afreageren, toch? Dan kan ik beter Chade als mijn doelwit nemen, en niet Bolle. Hij is immers degene die me in deze

positie heeft gebracht. Volgens mij probeert hij me continu bezig te laten zijn om me bij jou vandaan te houden, zodat ik niet door jou beïnvloed kan worden…'
'Stop!' riep de nar gealarmeerd. Ik sloot meteen mijn mond, maar wilde even later vragen wat er aan de hand was. Hij legde me het zwijgen op door allebei zijn handen omhoog te steken. 'Fitz. Luister eens naar jezelf. Ik heb je nooit eerder zo horen… babbelen. Het maakt me nerveus!'
'Het komt door de elfenbast.' Ik huiverde. Er bruiste een rusteloze energie in mijn lichaam. Ik legde het laatste natte kledingstuk op het stapeltje en aanvaardde in dank het gewaad die hij me aanreikte. Toen schrok ik, want het voelde kil aan. 'Het is koud! Koud als ijzer! Waarvan is het gemaakt? Van schubben?'
'Vertrouw me maar en trek het aan. Het wordt snel warm.'
Ik had geen andere keus. Ik trok het gewaad over mijn hoofd en liet het langs mijn lichaam naar beneden vallen. Het reikte bijna tot mijn voeten. Ik bewoog mijn schouders onder de strakke aanraking, waarna de stof opeens heel soepel leek te zijn geworden. 'Dat is vreemd! Het zat heel strak om mijn schouders en borst, maar nu past het me opeens als gegoten. Kijk eens – het reikt zelfs tot mijn polsen! Het doet me denken aan een ongelooflijk verfijnde maliënkolder. Is dit weer een voorbeeld van de magie van de Ouderlingen? Komt het uit de Wilde Regenwouden? Waar hebben ze het van

gemaakt, denk je? Kijk eens naar die glans – alle kleuren van de regenboog, als ik me beweeg.'
'Fitz, zwám niet zo! Ik krijg er de kriebels van.' De nar had mijn natte kleren opgeraapt. Er droop aan alle kanten water uit. 'Ik leg ze buiten, dan loopt de ergste nattigheid eruit. Het is toch onmogelijk om ze voor morgenvroeg te laten drogen. Heb je andere kleren?'
'Ja. In mijn rugzak, maar die ligt nog bij de prins in de tent. Daar heb ik trouwens ook Chades tonnetje met plofpoeder achtergelaten. En de spullen van Bolle, want die heb ik grotendeels in mijn rugzak opgeborgen. Maar zelf is hij er ook, dus dat geeft niets. Hij zal ze wel vinden, als het nodig is.' Deze keerde hoorde ik zelf hoe ik ratelde en het lukte me ermee op te houden voordat hij het me opdroeg.
Ik zat nog even te rillen, maar toen begon het gewaad mijn lichaamswarmte aan me terug te geven. Zuchtend liet ik me op de dekens van het veldbed zakken en trok mijn voeten onder me op. Een tel later had ik ze echter alweer opzij gestoken en probeerde ik een gemakkelijker houding te vinden. De nar kwam terug in de tent en keek me nieuwsgierig aan, want ik was gaan staan en liep een rondje om zijn kaars. 'Wat is er?'
'Alsof er mieren over mijn huid kruipen.' Ik wreef mijn haren uit mijn gezicht en bond mijn krijgersvlecht opnieuw. 'Ik kan niet stilzitten. Ik kan niet ophouden met kletsen en nadenken,

maar ik kan ook niet órdelijk nadenken, als je begrijpt wat ik bedoel.' Mijn handen voelden opeens aan alsof ze te groot waren en niet echt bij me hoorden. Ik liet mijn vingerknokkels een voor een bewegen en schudde mijn vingers daarna los. De nar stond het met een grimmig gezicht te bekijken. 'Het spijt me,' verontschuldigde ik me vlug. 'Ik kan er niets aan doen.'

'Dat lijkt me wel duidelijk,' mompelde hij. Beter verstaanbaar voegde hij eraan toe: 'Ik zou willen dat ik je op een of andere manier kon helpen, maar het lijkt me geen goed idee om je een kalmerend kruid te geven. En ik maak me zorgen over de diepe val van je stemming wanneer deze euforie straks over is. Ik heb je nooit zo onrustig gezien. Als de put van wanhoop straks even diep is als deze pieken van activiteit hoog zijn, dan vrees ik het ergste voor ons allemaal.'

Ik zag aan zijn gezicht dat hij het ernstig meende. 'Ik ook. Dat wil zeggen – ik zou het *moeten* vrezen, maar ik kan me er nu niet op concentreren. Er wervelen te veel andere gedachten door mijn hoofd. Hoe kan ik mijn kleren vóór morgenvroeg droog krijgen? Ik moest me nog een keer bij Chade melden, maar ik kan in dit gewaad niet door het kamp lopen, hoe lekker warm het ook is. Moet ik dan die koude, natte kleren aantrekken, voor dat korte eindje? Maar ik heb in die andere tent mijn droge kleren. Bij de spullen van Bolle, in dezelfde

rugzak. Maar dat geeft niets, want Bolle zelf is ook daar.'
'Sst,' siste hij dringend. 'Wees nou toch even stil, Fitz, en laat me eens nadenken. In het verleden heeft elfenbast je talent alleen tijdelijk gesmoord. Mogen we dus hopen dat je magie zal terugkeren?'
Ik haalde wild mijn schouders op. 'Geen idee. Ik geloof niet dat we kunnen afgaan op wat elfenbast in het verléden met me heeft gedaan. Heb ik al verteld dat we op het nippertje konden voorkomen dat Bolle óók een hap nam?'
'Nee, dat heb je niet verteld.' De nar sprak behoedzaam, alsof ik een gevaarlijke gek was, en misschien wás ik dat ook, op dat moment. 'Wil je voor mij eens iets proberen? Laat je haren en je mond met rust. Vouw je handen op je schoot en vertel me wat je vandaag is overkomen. De hele dag. Alsjeblieft.'
Pas toen hij dat zei merkte ik dat ik aan mijn onderlip zat te plukken. Ik vouwde mijn handen op mijn schoot en deed mijn best om aan hem te rapporteren alsof hij Chade was. Ik zag dat zijn gezicht ernstiger werd naarmate ik vorderde. Ik wist dat ik veel te snel praatte, en nogal onsamenhangend, van de hak op de tak, precies zoals het in mijn geest toeging. Lang voordat ik was uitgesproken liep ik al door zijn tent te ijsberen, want mijn kriebelige, onbeheerste energie zocht een uitweg. Opeens kreeg ik inspiratie. 'Wacht even!' riep ik, terwijl ik mijn blote pols naar hem toe stak. 'Laten we eens

kijken of mijn Vermogen wérkelijk totaal verdwenen is, zoals ik denk. Raak me aan. Probeer me te bereiken via het Vermogen, zoals je dat eerder hebt gedaan.'
Hij keek me verbijsterd aan. Toen kwam er een wrang, ongelovig glimlachje om zijn lippen. 'Dat vráág je me?'
'Natuurlijk. Ja. Laten we eens kijken hoe erg het is. Als je me nog kunt bereiken, komt mijn Vermogen misschien terug zodra het kruid is uitgewerkt. Laten we het proberen!' Ik ging naast hem zitten en legde mijn onderarm met de polsader naar boven op zijn knie. Hij keek naar zijn vervaagde vingerafdrukken op mijn huid en wierp me toen een zijdelingse blik toe.
'Nee.' Hij trok zich een eindje terug. 'Je bent vanavond niet jezelf, Fitz. Dit is iets dat je normaliter niet zou toestaan, laat staan vrágen. Nee.'
'Wat, ben je bang?' daagde ik hem uit. 'Ga je gang! Wat hebben we te verliezen?'
'Ons respect voor elkaar. Alsof ik zoiets zou doen terwijl jij zo goed als drónken bent! Nee, Fitz, breng me niet in verleiding.' Zijn glimlachje was angstig en nerveus.
'Maak je geen zorgen. Ik weet morgen heus nog wel dat ik dit zelf heb voorgesteld. Ik moet het weten. Is mijn magie dood?' In een ver hoekje van mijn geest voelde ik een gealarmeerdheid. Ik wilde hiermee ophouden. Ik wilde nadenken. Maar de ontketende energie die me over mijn hele

lijf kippenvel leek te geven stond het niet toe. Doe het nú, *doe* iets, kom in actie! Ik moest optreden, ik moest handelen, ik voelde een urgentie die gewoon onweerstaanbaar was.
Dus ik stak mijn hand uit en pakte zijn smalle pols vast. Hij droeg geen handschoen en verzette zich niet. Ik legde zijn vingers op de oude, vervaagde littekens op mijn pols. Het paste allemaal nog precies. Ik wachtte. Ik voelde niets. Ik keek hem vragend aan.
Hij had zijn ogen gesloten. Even later deed hij ze open. Ze hadden een donkere gouden tint. En ze waren leeg van ongeloof. 'Niets. Ik voel de warmte van je pols onder mijn vingers. Ik reik naar je, maar je bent er niet. Dat is alles.'
Mijn hart sloeg diverse slagen over. Ik probeerde meteen te ontkennen wat we zojuist hadden geconstateerd. 'Wel, dat bewijst niets, neem ik aan. We hebben dit nooit eerder geprobeerd, dus wat hadden we eigenlijk mogen verwachten? Niets. Helemaal niets. Morgen, als ik wakker word, zal het Vermogen in mij misschien weer even sterk zijn als altijd.'
'Of niet,' zei de nar zacht. Hij bestudeerde mijn gezicht. Zijn vingers rustten nog op mijn pols. 'Misschien zullen we nooit meer op deze manier verbonden zijn.'
'Of niet,' beaamde ik. 'Misschien ben ik bij het wakker worden nog even geïsoleerd en doof als nu. Misschien.' Ik ging staan en trok mijn pols uit zijn losse greep. 'Tja, het heeft geen zin om daarover te piekeren en bezorgd te zijn, is

het niet? Evenmin als over de vraag of het morgen zal regenen of niet. Het komt zoals het komt.' Ik zweeg even, in de mening dat ik best in staat was om te zwijgen, maar de volgende vraag barstte alweer los. 'Denk je dat Peottre me dit met opzet heeft aangedaan? Denk je dat hij wist wat er zou gebeuren? Weet hij dat elfenbast Vermogensmagie kan vernietigen? En hoe weet hij trouwens dat ik die magie bezit? En als hij wil dat ik de prins help om die draak te doden, waarom hándicapt hij me dan? Of *wil* hij niet dat de prins IJsvuur doodt? Heeft hij ons allemaal hierheen gelokt met de bedoeling om de prins te laten falen? Dat slaat toch nergens op! Of wel, denk je?'

Hij leek totaal verdoofd door mijn litanie van vragen. 'Kun je niet stil zijn, Fitz?' vroeg hij me serieus. Ik dacht even na en schudde toen mijn hoofd.

'Ik geloof van niet.' Ik bewoog me ongedurig. Ik voelde me ellendig, kon geen enkele houding vinden die me rust of comfort gaf. Ik voelde dat ik slaap had, maar kon me niet herinneren hoe ik van een toestand van waken moest overschakelen naar slapen. Ik wilde opeens dat alles en iedereen zou verdwijnen, dat alles en iedereen me met rust zou laten. Ik liet mijn gezicht in mijn handen zakken en bedekte mijn ogen. 'Mijn hele leven lang heb ik alles fout gedaan.'

'Het wordt een lange nacht,' stelde de nar mismoedig vast.

Hoofdstuk 17

IJsvuur

Hoort, dit is het verhaal van Yysal Robbenschoen en de draak IJsvuur, en wat haar overkwam in de jaren toen Wisal de Grote Moeder van haar moederhuis was. Wisal kreeg een hekel aan een jongeman die door Yysal naar huis was meegebracht voor haar bed, en ze gaf haar drie redenen daarvoor. Hij had o-benen en een kippenborst, en iedereen weet dat dit eigenschappen zijn die je aan je kinderen meegeeft, en Wisal wilde geen zwakkelingen met o-benen in haar moederhuis. Zijn haren waren rood, en dat was een kleur die Wisal bij haar nakomelingen niet wenste te zien. En telkens wanneer het lente werd en de wilgen hun harige sliertjes lieten hangen, begon die man te hoesten en traanden zijn ogen, en was hij totaal onbruikbaar voor het werk dat bij de lente

hoorde. Dus toen Yysal op een mooie zomerdag naar de hoogste berghelling was gegaan om zwarte bessen te plukken heeft Wisal de andere vrouwen opgedragen om Yysals bedgenoot met kluiten aarde en stenen te bestoken, niet erg genoeg om hem zwaar te verwonden, maar hard genoeg om hem weg te jagen. En Yysals zusters en moeder en tantes deden dat met genoegen, want geen van hen hield van de begerige blikken die hij op hen wierp wanneer Yysal afwezig was.

Toen Yysal bij haar terugkeer merkte dat haar bedgenoot was gevlucht, huilde ze en tierde ze, en ze zwoer dat ze naar de draak zou gaan om wraak op haar familieleden te vragen. Iedereen weet dat zulks een zware zonde is tegen je moederhuis, maar zij was zo door het dolle heen dat ze niet naar rede wilde luisteren, noch de stoere, zwartharige krijger wilde accepteren die ze haar ter vervanging van die zwakkeling met o-benen en een kippenborst hadden aangeboden. Dus ze vertrok naar Aslevjal en wachtte daar op het gunstigste getij van het jaar, en glipte toen onder het ijzige dak van de gletsjer om naar het hart van het eiland te gaan en de draak haar perfide verzoek voor te leggen.

Diep onder de koepel van ijs trok ze haar kleine boot

op een zoutig strand. Ze hield haar toorts in de hoogte, maar nam niet de tijd om zich te vergapen aan de schoonheid van IJsvuurs blauwe tombe van ijs. Ze stapte meteen uit het bootje en begaf zich naar de kronkelige blauwe ijstunnels die haar naar de draak moesten brengen, die ergens in de ijsmassa opgesloten was. En daar smolt ze een holte in het ijs met het bloed van het lam dat ze had meegebracht en smeekte de draak om de vrouwen die hadden meegeholpen om haar bedgenoot weg te jagen állemaal onvruchtbaar te maken.

Dassenkops vertaling van een Buiteneilandse sage.

Ik herinner me de rest van de nacht en de daaropvolgende dag en nacht zoals iemand zich koortsdromen herinnert. Mijn geest deinst achteruit voor het terugdenken aan de ellende die ik heb moeten doorstaan. 'Het gebeurde allemaal in je geest,' zei Chade een poos later tegen me, en het deed me pijn dat hij zo luchtig praatte over wat ik had verduurd. Ons hele léven, had ik hem willen antwoorden, speelt zich in onze geest af! Waar ánders? Waar ánders gebeurt het, en tellen we

de plussen en minnen van wat ons overkomt bij elkaar op? Een gebeurtenis is pas een gebeurtenis wanneer iemand er een zin aan geeft!

Ik overleefde het. Iedereen die meent dat er een verschil bestaat tussen een kruid en een vergif is nooit in een zo peilloze diepte gedompeld geweest als ik toen. Op een gegeven moment heeft Chade die nacht Raadsel naar me toe gestuurd. Hij sloeg een deken om me heen en bracht me zoals ik was – blootsvoets en gekleed in dat rare Ouderlingengewaad – naar de tent van de prins. Als ik het me goed herinner heb ik Chade daar de volgende uren uitvoerig verteld hoezeer ik mezelf verachtte. Plicht zei me later dat hij nooit eerder een zo vermoeiend verslag van ingebeelde zonden had aangehoord. Ik sprak openlijk over zelfmoord, een vage gedachte die al wel eens eerder bij me was opgekomen. Plicht walgde van die melodramatische suggestie en Chade beschuldigde me van egoïsme. De daad zou mijn fouten trouwens heus niet corrigeren, maakte hij me duidelijk. Ik denk dat mijn aanwezigheid hem op dat moment al behoorlijk de keel uit hing.

Toch was het allemaal niet mijn schuld. Irrationele overwegingen mijnerzijds hielden me continu aan het praten. Het was een onweerstaanbare reactie op de kruiden die ik had geslikt. Tegen het aanbreken van de dageraad had ik Plicht meer onthuld over mijn jeugdzonden dan ooit mijn bedoeling

was geweest. Als hij ooit de neiging mocht hebben gevoeld om te experimenteren met carriszaad of elfenbast, moet deze lange nacht hem daarvan grondig hebben genezen.
Toen Bolle mijn gejeremieer niet langer kon aanhoren werd Raadsel geroepen, die hem naar de tent van de coterie van Wijzen bracht. Daar nam Web hem de rest van de nacht onder zijn hoede. Chade en Plicht waren van plan geweest via Bolle contact op te nemen met Netel, maar mijn toestand maakte dat onmogelijk. Voordat Bolle vluchtte hadden ze geprobeerd als coterie gezamenlijk tot me door te dringen met het Vermogen, maar het was hun evenmin gelukt als de nar. Toen ik dit tegen Chade zei betrok zijn gezicht. Ik wist dat hij het afkeurde dat ik dit met de gouden man zelfs maar had geprobéérd.
De volgende dag bleef zowel Raadsel als Web tijdens de hele tocht bij mij en Bolle in de buurt. Ik weet zeker dat Raadsel deze taak in opdracht van Chade uitvoerde, maar ik geloof dat Web het ter wille van mij deed. Tot de dag van vandaag vraag ik me af wat Bolle hem verteld heeft om hem het idee te geven dat zijn aanwezigheid bij mij vereist was. Ik liep die hele dag in een stille, inktzwarte wanhoop over een eindeloze, kwellende leegte van schitterend ijs of zacht dwarrelende sneeuw. Raadsel en Bolle liepen voor ons; ze praatten weinig. Web liep vlak achter me en zei de hele dag geen woord. De zomer had de zaken weer in de hand. De wind

die de sneeuwduinen tot de meest fantastische vormen beeldhouwde waaide zacht en voelde bijna zwoel aan. Ik weet nog dat Webs vogel twee keer een rondje boven ons hoofd kwam draaien, klaaglijk krijsend, en daarna weer in de richting van de zee wegvloog. De aanwezigheid van zijn Wijsheidsdier maakte me acuut en pijnlijk bewust van de áfwezigheid van het mijne, hetgeen me in een nog weer diepere poel van zelfbeklag stortte. Ik snikte niet, maar er liepen voortdurend tranen over mijn wangen.

Emotie kan uitputtender zijn dan fysieke inspanning. Tegen de tijd dat Peottre aankondigde dat we onze tenten gingen opzetten, kon het me allemaal niets meer schelen. Ik stond willoos en futloos te kijken naar het werk van de anderen. Ik herinner me vaag dat Peottre zich tegenover Chade verontschuldigde over het effect dat zijn dapperheidskoek op mij bleek te hebben. Chade accepteerde de verontschuldiging op een nonchalante manier en zei dat ik altijd al last had gehad van een onvoorspelbaar karakter en een neiging om middeltjes te slikken. Ik wist waarom hij zulke woorden zei, maar toch staken ze als een dolk in mijn hart. Ik kon er mezelf niet toe brengen de kom pap leeg te eten die Web me ten slotte kwam brengen. Ik kroop onder de dekens, terwijl de rest van het kamp nog klaarwakker was. Ik sliep niet, maar lag naar de schaduwen in de hoekjes van de tent te staren en vroeg me af waarom mijn vader verdomme het bed had

gedeeld met mijn moeder. Het leek me een kwalijke fout. Ik hoorde Web buiten de tent iets op zijn instrumentje spelen voor Bolle. Opeens miste ik de eeuwige Vermogensmuziek van de kleine man. Uiteindelijk viel ik als een blok in slaap.

Toen ik wakker werd was de dag al een eind gevorderd. De veldbedden om me heen waren leeg. Ik vroeg me af waarom niemand me had gewekt en waarom het kamp niet was opgebroken. Ik kroop rillend onder mijn dekens uit, keek met een grimas naar het bizarre gewaad dat ik droeg en kleedde me snel aan in mijn eigen kleren. Ik stopte het opgevouwen gewaad in mijn rugzak, nog steeds verwonderd over de stilte in het kamp. Dwongen de weersomstandigheden ons om pas op de plaats te maken?

Buiten bleek er nog steeds een matig, mild briesje te staan, met daarin een paar kleine sneeuwvlokken die van de oprijzende gletsjerwand voor ons uit over het kamp heen waaiden. Het kamp zelf was bijna uitgestorven. Ik zag Web bij een ketel die aan een driepoot boven een vuurtje in een aardewerken kom hing. De warme kom deed het ijs eromheen smelten. ‘Ha, je bent wakker,’ heette Web me glimlachend welkom. ‘Je voelt je nu beter, neem ik aan?’

‘Ik… ja,’ antwoordde ik, want eigenlijk tot mijn verrassing voelde ik me inderdaad veel beter. De onberedeneerde zwartgalligheid van mijn stemming was verdwenen. Niet dat ik me opgewekt voelde – daarvoor wogen het ontbreken van

mijn Vermogen en de taak die voor ons lag te zwaar – maar mijn wanhoopsgevoel en zelfmoordneiging waren weg. Langzaam begon zich een doffe woede in mijn binnenste te vormen. Ik haatte Peottre om wat hij me had aangedaan. Ik wist dat Chades strategie tegenover de man me afhield van een wraakneming, maar ik weigerde te geloven dat deze 'dapperheidskoek' dezelfde hoeveelheid elfenbast had bevat die hij en zijn makkers normaliter te slikken kregen. Ik was met opzet vergiftigd. Weer. Ik hoopte dat ik op enig moment voor onze terugkeer naar de Zes Hertogdommen de kans kreeg om deze rekening met Peottre te vereffenen. Heel mijn training als moordenaar was erop gericht geweest om de luxe van wraakgevoelens af te zweren. Vanaf het moment dat koning Vlijm me zijn man des konings had gemaakt was me geleerd dat mijn talenten werden ingezet ten gunste van de troon, niet ter wille van mijn persoonlijke gevoelens of wraakgedachten. Ik was een enkele keer buiten die grenslijn gestapt, maar met funeste gevolgen. Dat bracht ik mezelf diverse keren in herinnering, terwijl ik het kamp om me heen bestudeerde.

Het bevond zich op een glooiende helling van sneeuw. Niet ver bij ons vandaan stak een rij zwarte rotspieken boven de sneeuwlaag uit en daarachter torende een steile berg. Deze leek op een omgekeerde kom waarvan een stukje uit de rand was gebroken. Hier en daar stak zwart gesteente door de

sneeuwlaag heen. De komvorm bestond uit wanden van sneeuw en ijs, een bevroren waterval. En ons kamp was opgeslagen op de bevroren uitlopers van die waterval.
'Je bent erg stil,' merkte Web op. 'Heb je pijn?'
'Nee. Maar bedankt voor je bezorgdheid. Ik heb veel om over na te denken.'
'En je Vermogensmagie is van je gestolen.'
Bij het zien van mijn blik hief hij afwerend zijn hand op. 'Niemand anders heeft dat geheim ontdekt. Bolle liet het me per ongeluk weten. Hij was erg bezorgd om jou. Vol ergernis ook, maar tevens bezorgd. Gisteravond heeft hij geprobeerd me uit te leggen dat hij zich niet alleen gealarmeerd voelde wegens je sombere stemming en je geklets en je gezeur, maar vooral door je afwezigheid in zijn geest. Hij vertelde me een verhaal over toen hij klein was. Zijn moeder had tijdens een drukke kermis zijn handje losgelaten. Urenlang had hij daarna verdwaald rondgelopen. Hij kon haar nergens meer vinden, niet met zijn ogen en niet met zijn geest. Uit wat hij me vertelde leid ik af dat ze heeft geprobeerd hem kwijt te raken, maar dat ze zich later die dag heeft bedacht en hem alsnog is komen halen. Het kostte hem veel moeite om me uit te leggen dat hij al die tijd wel wist dat zijn moeder er wás, maar dat ze hem niet wilde toestaan haar gedachten aan te raken. Maar jij, zo zei hij, bent gewoon helemaal wég. Alsof je dood bent, zoals zijn moeder nu. Maar tegelijkertijd

ziet hij je lopen en hoort hij je praten. Daarom maak je hem nu bang.'
'Ik moet in zijn beleving zoiets als een ontzielde zijn.'
Web trok een meelevend gezicht. Ik begreep eruit dat hij ook ervaring had gehad met ontzielden. 'Nee, mijn vriend,' zei hij. 'Ik voel je aanwezigheid nog steeds met mijn Wijsheid. *Die* magie ben je niet kwijt.'
'Maar wat heb ik eraan, zonder partner?' vroeg ik op bittere toon.
Hij wachtte even, maar antwoordde toen sussend: 'Ook weer iets dat ik je zou kunnen leren, mocht je ooit de tijd vinden om les te nemen.'
Dat was iets waar ik weinig op wist te zeggen. In plaats daarvan stelde ik een vraag. 'Waarom zijn we nog niet onderweg?'
Hij keek me verwonderd aan en glimlachte toen. 'Omdat we er *zijn*, vriend. Een betere kampplaats dan deze zal niet gemakkelijk te vinden zijn. Peottre zegt dat de draak hiervandaan vaag door het ijs te zien was, de vorige keer. Onze prins en Chade en anderen zijn nu met Peottre en de narkieza op zoek. De getuigen namens de hetgurd zijn mee. Daar boven.' Hij wees.
Het gladde, glimmende oppervlak van de gletsjer was misleidend. Waar het goed begaanbaar leek, hielden zich kloven en ravijnen onder de sneeuwlaag verborgen. Ik zag dat

ons gezelschap zich in een lange linie, als mieren, over de helling naar boven bewoog. Ik zag Peottre in zijn bontkleding vooroplopen, met de narkieza vlak achter hem aan. Iedereen was erbij, daar op die helling, behalve Web. Hij was bij me gebleven.

'Ik wilde niet dat je hier in je eentje wakker zou worden,' zei hij desgevraagd. 'Raadsel zei dat je over zelfmoord had gesproken.' Hij keek streng en schudde zijn hoofd. 'Dat had ik niet van je verwacht. Maar ik had gezien in welke stemming je gisteren verkeerde, dus ik wilde geen enkel risico nemen.'

'Ik zou nooit zelfmoord plegen. Dat was een voorbijgaand waandenkbeeld – iets wat het giftige kruid via mijn mond beweerde, niet ikzelf,' verontschuldigde ik me. Achteraf schaamde ik me, eerlijk gezegd, dat ik de gedachte hardop had uitgesproken. In de Zes Hertogdommen geldt zelfmoord als een toppunt van lafheid.

'Waarom gebruik je dat kruid dan, als je weet dat je er zo beroerd van wordt?' vroeg hij me verwijtend.

Ik beet op mijn tong. Wat had Chade beweerd over mijn verslaving? 'Ik heb het lang geleden gebruikt om pijn of vermoeidheid te bestrijden,' zei ik rustig. 'Maar deze keer was de dosis veel zwaarder dan ik had gedacht.'

Web zuchtte diep. 'Aha,' zei hij, meer niet – maar zijn afkeuring was er niet minder duidelijk om.

Ik at de stollende massa die nog in de ketel zat. Het was een Buiteneilandse soep, die stonk naar olieachtige vis. Ze maakten zulke soep van plakkerige brokjes gedroogde vis die ze in olie tot moes stampten. Het spul lag me zwaar op de maag, maar toch voelde ik me na het ontbijt beter. Er heerste om me heen nog steeds een merkwaardige stilte. Dat kwam niet alleen door het ontbreken van Bolles muziek, maar ook doordat ik was afgesneden van het subtiele netwerk van mijn zwijgende contacten met Plicht, Chade, de nar en Netel.

Web keek toe terwijl ik at en vervolgens de ketel omwaste. Ik dempte het vuurtje in de aardewerken kom, in de hoop dat het zou blijven smeulen. 'Zullen we achter hen aan gaan?' nodigde hij me uit. Ik knikte grimmig.

Peottre had de route gemarkeerd met stokken, links en rechts, waaraan lapjes rode stof gebonden waren. Web en ik volgden dit kronkelige pad over de helling van de gletsjer naar boven. Aanvankelijk praatten we weinig, maar na een poosje begon Web tegen me te praten en deze keer luisterde ik eindelijk.

'Je vroeg wat het voordeel van de Wijsheid is als je geen partner hebt. Ik begrijp dat je nog steeds om je wolf rouwt, en dat hoort ook zo. Ik zou minder respect voor je hebben als je snel een nieuwe band was aangegaan om maar van je eenzaamheid verlost te zijn. Dat is niet de manier van het Oude Bloed – zo min als een weduwnaar enkel en alleen

meteen zou moeten hertrouwen om maar iemand voor de opvoeding van zijn moederloze kinderen en het warmen van zijn bed te hebben. Dus je hebt gelijk dat je wacht. Maar in de tussentijd moet je de magie niet je rug toekeren. Je spreekt heel weinig met de anderen in ons gezelschap die de Wijsheid bezitten. Degenen die niet weten dat je onze magie deelt denken dat je ons ontwijkt omdat je haar veracht. Ook Vlug. Zelfs als je hun niet wilt laten weten dat je ook van het Oude Bloed bent, zou je die indruk volgens mij moeten corrigeren. Ik begrijp niet goed waarom je allebei je vormen van magie zo nodig geheim wilt houden. De koningin heeft gezegd dat ze geen vervolging van de Wijzen meer zal toestaan en ik heb trouwens gezien dat je tóch al op haar protectie kunt rekenen. En als je de Zienersmagie bezit, het Vermogen, zoals ik meen dat het geval is, wel, dat is in de Zes Hertogdommen altijd een eerbare, hoog aangeschreven vorm van magie geweest. Waarom moet dan worden verhuld dat je je koningin en prins ermee dient?'

Ik deed alsof ik buiten adem was om niet meteen te hoeven antwoorden. De klim was wel steil, maar niet zó steil. Ten slotte reageerde ik op zijn stilzwijgen. 'Ik zou te veel stukjes verraden van wie ik ben. Iemand zou ze aan elkaar voegen. De Wijze Bastaard leeft nog, zou hij dan zeggen. De moordenaar van koning Vlijm, de ondankbare bastaard die zijn oude beschermheer heeft verraden! Ik denk niet dat het tolerante

beleid van onze koningin ten opzichte van de Wijzen dáár al op berekend is.'
'Dus je zult de rest van je leven Tom Dassenkop blijven.'
'Helaas wel.' Ik probeerde de bitterheid uit mijn stem te houden, maar het lukte me niet.
'Voel je dat?' vroeg Web opeens.
'Het lijkt me het verstandigste, zo al niet het gemakkelijkste,' antwoordde ik met tegenzin.
'Nee, nee, niet waarover we aan het praten waren. Open je Wijsheid, jongeman. *Voel* je iets – iets dat groter is, immenser, dan je ooit eerder hebt gevoeld?'
Ik bleef staan en zei niets. De Wijsheid lijkt op andere zintuigen: je raakt zo gewend aan alledaagse geluiden en kookluchtjes dat je er niet meer op let. Maar nu spande ik me in om het netwerk van levens om me heen bewust waar te nemen. Ik voelde Web, warm en stevig en dichtbij. Verderop voelde ik de anderen; zij straalden verschillende niveaus van vermoeidheid en onbehagen uit. De gevoelens van de Wijzen onder hen drongen iets scherper tot me door dan die van de andere leden van het gezelschap. Webs vogel bespeurde ik niet; vermoedelijk was zij ergens boven het water, op zoek naar voedsel. 'Alleen de gewone…' begon ik, maar ik maakte de zin niet af. Had ik niet een kleine opleving van de Wijsheid gevoeld, een soort zwelling? Het was alsof een deur heel even op een kier was gezet, en toen weer gesloten. Ik deed

mijn ogen dicht en concentreerde me opnieuw. De ervaring deed zich niet meer voor. 'Nee,' zei ik. Ik opende mijn ogen.
Hij had kennelijk goed naar mijn gezicht gekeken. 'Je hebt het even gevoeld,' constateerde hij. 'En zelf voel ik het nog steeds. Wanneer je het de volgende keer voelt, haak je er dan aan vast.'
'Me vasthaken?'
Hij schudde spijtig zijn hoofd. 'Vergeet het maar. Het is een van de dingen die je op een zekere dag van me zou kunnen leren.'
Het leek op een verwijt en ik voelde me aangesproken. Ik wist dat ik het verwijt verdiende. Ik vond de kracht om hem nederig te vragen: 'Zou je het misschien tijdens het lopen aan me kunnen uitleggen?'
Hij draaide zijn hoofd en trok in gespeelde verrastheid zijn wenkbrauwen op. 'Zeker wel, Fitz. Dat zou ik kunnen, nu je het me expliciet hebt gevraagd. Kies iemand uit het gezelschap daarginds, iemand die niet de Wijsheid heeft, en ik zal proberen je uit te leggen hoe het gedaan wordt. Sommigen van het Oude Bloed denken dat dit de manier is waarop een groepje jagers zich op één prooidier concentreert. Misschien heb je wel eens jonge wolven of andere roofdieren zien falen bij hun eerste jacht. In plaats van zich allemaal samen op één dier te concentreren vallen ze een hele kudde aan, met als gevolg dat de hele kudde weet

weg te komen. Dat is natuurlijk de kracht van een kudde. Zulke prooidieren houden hun individualiteit als het ware in de kudde verborgen voor de jagers, Ze verstoppen zich in een amorfe hoeveelheid soortgenoten.'

En zo begonnen dan eindelijk mijn lessen bij Web. Tegen de tijd dat we de anderen inhaalden was ik in staat Chade af te zonderen en me van hem bewust te zijn, ook op momenten waarop hij buiten mijn gezicht was. Voorts had ik met mijn Wijsheid nog twee keer die immense aanwezigheid bespeurd. Anders dan Web, had ik die ervaring al eerder ondergaan. Ik hield die kennis echter voor mezelf, hoewel ik daar geen goed gevoel bij had. Ik herkende een draak wanneer ik er een tegenkwam! Ik verwachtte elk moment de enorme schaduwen van zwarte vleugels boven me te zien opdoemen, want ik wist geen andere manier om te verklaren dat ik de aanwezigheid van een zo reusachtig wezen kon voelen zonder dat ik het kon zien – maar de hemel boven me bleef blauw, helder en leeg.

Toen we bij de anderen arriveerden stonden ze in de halve beschutting van een schuin overhellende rotswand. Op die wand waren reeksen Buiteneilandse runen gegraveerd, die zich tot onder het ijs voortzetten. De hetgurdgetuigen stonden bij de rotswand en hun tegenzin om hier te zijn was duidelijk van hun gezicht af te lezen. Toch leken de meesten van hen op een grimmige manier tevens geamuseerd te zijn. Ik vroeg me af waarom. Een van de hetgurdmannen had zich

op zijn knieën laten zakken en zat koppig te hakken in het ijs dat tegen de rotswand aan gekruid was. Hij gebruikte daartoe het mes dat hij aan zijn riem had gedragen en deed alsof hij een tegenstander aan het vermoorden was. Na tien of twaalf steken kon hij dan een stukje ijs losrukken. Het leek me een zinloze bezigheid, maar hij legde zijn hele ziel en zaligheid in de taak.

Langwieks mannen hadden hun gereedschappen meegebracht – schoppen en houwelen en priemen – maar tot nu toe waren deze geen van alle ingezet. De soldaten stonden te wachten, verveeld en ongeïnteresseerd, zoals goede soldaten dat vaak zijn, zo lang ze geen concrete opdracht hebben gekregen. Ik hoefde me niet lang af te vragen waarom ze nog niet aan het werk waren gegaan. Toen we arriveerden stonden Chade en Plicht tegenover de narkieza en Peottre. De andere leden van de coterie van Wijzen stonden een eindje verderop af te wachten. Bolle had zich achter hen op de sneeuw laten zakken en zat voor zich uit te neuriën. Zijn hoofd knikte mee in de maat.

'Ja, maar wáár?' wilde Chade weten. Aan zijn toon te horen was het niet de eerste keer dat hij de vraag had gesteld.

'Hier,' antwoordde Peottre geduldig. 'Hier,' herhaalde hij, en met een armgebaar wees hij naar het kleine plateau waarop we allen stonden. 'Hier slaapt de draak IJsvuur, zeggen deze runen. Ik heb u hierheen gebracht, zoals we waren

overeengekomen, en de narkieza heeft ons vergezeld om getuige te zijn van wat u zult doen. Vanaf nu bent ú aan de beurt. U bent degenen die hem moeten uitgraven en zijn hoofd moeten afslaan. Is dat niet de taak waarmee de prins heeft ingestemd, in zijn eigen moederhuis?'

'Ja, maar niemand heeft gezegd dat hij een hele gletsjer in diggelen moet hakken om die draak te vinden! Ik dacht dat er een aanwijzing zou zijn, maar ik zie alleen maar ijs en sneeuw en rotsen. Waar moeten we beginnen?'

Peottre haalde zijn met dikke lagen bont bedekte schouders op. 'Waar u maar wilt, zou ik denken.' Een van de hetgurdgetuigen grinnikte hatelijk. Chade keek bijna verwilderd om zich heen. Met de korte blik die hij me toewierp liet hij me weten dat hij had opgemerkt dat ik eindelijk aanwezig was, en tevens dat hij me van weinig nut achtte. Hij probeerde het nog eens met Peottre.

'De vorige keer dat u hier was en de draak hebt gezien, waar lag hij toen?'

Peottre schudde langzaam zijn hoofd. 'Ik ben hier maar één keer geweest, met mijn tante, toen ik klein was. Ze heeft me tot hier gebracht om me de weg te leren. Maar we hebben de draak nooit gezien, alleen deze runen. Het is zeker een generatie geleden dat de draak voor het laatst door het ijs heen is waargenomen.'

Dat leek iets wakker te roepen bij de vertegenwoordiger van

de clan Uil, want hij maakte zich opeens los van het groepje hetgurdgetuigen. Hij glimlachte vaag en knikte voor zich uit toen hij verklaarde: 'Mijn grootmoeder heeft hem gezien toen ze een meisje was. Ik zal u zeggen wat ze mij heeft verteld, misschien kunt u er iets van leren. Ze was hierheen gekomen met haar eigen grootmoeder om een geschenk voor IJsvuur achter te laten en een grotere vruchtbaarheid van onze schapen te vragen. Toen ze hier waren gearriveerd heeft haar moedersmoeder haar een donkere schaduw aangewezen, die onder het ijs nog net zichtbaar was op het moment dat de zon het felste scheen. "Daar is hij," heeft ze mijn grootmoeder gezegd. "Vroeger was hij veel beter te zien, maar elk jaar wordt het ijs dikker en zakt hij dieper weg. Nu is hij nog maar een schaduw en er zal een tijd komen dat de mensen gaan twijfelen of hij ooit heeft bestaan. Dus kijk goed en zorg ervoor dat niemand van óns geslacht ons ooit te schande zal maken door te twijfelen aan de wijsheid van ons eigen volk!"'
De bard hield even abrupt op met praten als hij ermee was begonnen. Hij stond daar voor ons, zijn wangen rood door de wind die zijn haren deed wapperen, en knikte vergenoegd voor zich uit.
'Kunt u dan aanwijzen waar we het beste kunnen beginnen met zoeken?' Dat was Chade.
De Uil lachte. 'Nee. En als ik het wist zou ik het niet zeggen.'
'Ik ben nieuwsgierig,' zei nu de prins zelf, vriendelijker.

‘Welk geschenk heeft ze de draak aangeboden? En heeft hij het aanvaard?’
‘Bloed,’ antwoordde de Uil prompt. ‘Ze sneden een schaap de keel door en lieten het bloed op het ijs vallen. De moeders bestudeerden de vorm van de plas die zo ontstond, en van de groeven die in het ijs smolten. Ze concludeerden eruit dat IJsvuur hun geschenk in dank had aanvaard. Ze lieten het dode schaap achter voor de Zwarte Man en keerden naar huis terug. De volgende lente kregen veel van onze schapen twee lammeren in plaats van slechts een. Geen ervan had buikloop. We hadden een geweldig jaar.’
Uil keek met een zuur gezicht om zich heen. ‘Dat soort geluk verdienden we door IJsvuur op passende wijze eer te brengen. Ontzeg hem die eer, of twijfel aan zijn bestaan, en zie maar eens welk ongeluk uw huizen zal treffen!’
‘En ook ónze huizen,’ vulde Zeehond somber aan. ‘Want wij zijn erbij aanwezig!’
Peottre keek niet hun kant op, maar bracht iedereen in herinnering: ‘Ons moederhuis heeft alle eventuele gevolgen voor zijn rekening genomen. Geen ander zal worden getroffen door ongeluk.’
‘Ja, dat zeg *jij*!’ riep Uil minachtend uit. ‘Maar ik betwijfel of jij namens IJsvuur spreekt, jij, die hem wegens een vrouwengril zou vernietigen!’
‘Waar is de draak?’ liet nu Chade zich weer horen. Zijn

ergernis was tot het kookpunt genaderd. Het antwoord kwam uit een onverwachte hoek.

'Hij is hier,' zei Vlug zacht. 'Nou en of! Zijn aanwezigheid rijst en daalt als een onbeheerst getij, maar hij *is* er, reken maar!' De jongen stond te wankelen terwijl hij dit zei en hij had een afwezige blik in zijn ogen. Kokkel legde zijn hand op de schouder van de jongen en Web haastte zich bij me weg om naar Vlug te lopen.

'Kijk me aan!' commandeerde hij de knaap, en toen Vlug niet onmiddellijk gehoorzaamde schudde Web hem door elkaar. 'Kijk me aan!' herhaalde hij op dringender toon. 'Vlug! Je bent jong en je hebt nooit een band gehad. Misschien begrijp je niet wat ik nu zeg, maar hou jezelf bij jezelf! Ga niet naar hem toe, laat hem niet in je binnen. Dit is een machtige aanwezigheid die we voelen, een prachtige, ontzagwekkende aanwezigheid. Laat je er niet door absorberen. Ik voel in dit wezen de charme van een grote kat, het lokkende spinnen dat een jongeling tot een band kan dwingen, of hij het wil of niet.'

'Je kunt de draak voelen? Hij is er werkelijk? Levend?' vroeg Chade ongelovig.

'Nou en of,' antwoordde Vlug onwillig. Nu pas zag ik hoe bleek hij was. Alle anderen in ons gezelschap hadden rood aangelopen wangen van de kou. Plicht stond roerloos een eindje bij ons vandaan. Hij keek naar de narkieza en sprak tot

haar. ‘De draak IJsvuur is werkelijk hier. En hij schijnt in leven te zijn, al begrijp ik niet hoe dat mogelijk is.’ Hij zweeg even, alsof hij diep nadacht, en kreeg een verre blik in zijn ogen. ‘Ik kan met mijn geest over de zijne wrijven. Ik reik naar hem, maar hij negeert me. Ik begrijp ook niet hoe ik me op het ene moment van hem bewust kan zijn, terwijl hij op het volgende moment weer buiten mijn bereik raakt.’

Ik probeerde mijn mond niet open te laten vallen – de prins liet hier achteloos blijken dat hij de Wijsheid bezat. Het verwonderde me ook dat hij de aanwezigheid van de draak moeiteloos scheen aan te voelen, terwijl ik me daarvoor moest inspannen. Geruime tijd geleden was ik tot de conclusie gekomen dat zijn aanleg voor de Wijsheid minder sterk was dan de mijne. Hadden zijn lessen bij Web zijn vaardigheden verbeterd? Een tweede mogelijkheid drong met een schok tot me door. Voelde hij de draak met zijn Wijsheid of met zijn Vermogen? In mijn dromen had de draak Tintaglia me bereikt via het Vermogen. Ook Netel had ze op die manier weten te vinden. Ik wierp een blik op Chade. De oude man leek diep in gedachten verzonken. En hij keek gefrustreerd. Het was Bolle die bij mij de doorslag gaf. Hij scheen helemaal op te gaan in zijn neuriën, dat hij nog steeds met hoofdknikjes begeleidde. Ik zou willen dat ik zijn Vermogensmuziek kon horen. Nóg liever had ik hem aangezet om de beschermingswanden van zijn Vermogen op te richten.

Nooit eerder had ik de kleine man zó begoocheld gezien.
'Probeer niet hem te pakken te krijgen,' waarschuwde Web, zonder zich om de rang van de prins te bekommeren. 'Er zijn legenden – oeroude Wijsheidsverhalen – over de fascinerende aantrekkingskracht van draken. Volgens die verhalen zijn ze in staat een onvoorbereide geest op slag verliefd te maken en een bijna slaafse devotie af te dwingen. Volgens de oudste sagen moet je vermijden de uitgeademde adem van een draak naar binnen te krijgen.' Hij draaide zich om. Plotseling moest ik denken aan een commandant die voor zijn troepen stond toen hij zich tot Kokkel richtte. 'Jij kent het lied waarover ik spreek, neem ik aan? Het zou mooi zijn als iedereen het vanavond eens zou horen. In mijn jeugd schonk ik weinig aandacht aan zulke oude liederen, maar op latere leeftijd is me duidelijk geworden dat in oude poëzie diverse kernen van waarheid verborgen kunnen zijn. Ik zou het lied graag nog eens horen.'
'Ik ook,' viel Chade hem onverwacht bij. 'En ook alle andere liederen over draken die je kent. Maar vooralsnog… nu de coterie van Wijzen de aanwezigheid van de draak kan voelen, is ze misschien ook in staat ons te wijzen waar we moeten beginnen te graven?'
'Zeggen waar hij is, zodat u hem kunt opgraven om hem te doden? Nee! Dat zal ik nooit doen!' Vlug sprak de woorden met ongecontroleerde hartstocht. Hij zag er ellendiger uit

dan ik hem ooit had gezien. Chade nam hem onmiddellijk te grazen.
'Ben je je belofte aan je prins zó snel vergeten?'
'Ik…' De jongen kon geen woorden vinden. Hij bloosde, en verbleekte toen weer. Ik zag hem worstelen om zijn loyaliteit te hervinden en wenste dat ik hem zou kunnen helpen. Maar ik wist, beter dan wie ook misschien, hoe verscheurd hij vanbinnen moest zijn.
'Stop daarmee,' zei Web zacht, terwijl de oude moordenaar Vlug met zijn strenge blik bleef aankijken.
'Daar heb jij niets mee te maken,' zei Chade zacht. Voor het eerst zag ik Web kwaad worden. Het deed zich voor als een samenballing van zijn spieren en een zwelling van zijn borst. Hij beheerste zich, maar ik zag hoeveel moeite het hem kostte. En mijn prins zag het ook.
'Stop daarmee,' zei prins Plicht in een echo van Webs woorden, maar hij gaf er het gewicht van een koninklijk commando aan. 'Vlug, kalmeer. Ik twijfel niet aan je trouw aan mij. Ik zal die trouw niet op deze manier op de proef stellen – door een van mijn mannen te laten kiezen tussen wat hij heeft beloofd en wat zijn hart hem ingeeft als het juiste. Ik vind dat ik iemand niet in alle eer een dergelijke last kan opleggen. Ook is mijn eigen wil op dit punt nog onzeker.' Hij richtte zijn blik plotseling op de narkieza. Zij ontweek die blik en staarde naar de sneeuwvlakte onder ons. De prins

verbaasde me door vlak voor haar te gaan staan. Peottre leek aanstalten te maken om tussenbeide te komen, maar Plicht deed geen poging om haar aan te raken. ‘Kijk me aan, alsjeblieft,’ zei hij alleen. Rustig.
Ze draaide haar hoofd en stak haar kin omhoog tot ze hem recht in zijn ogen keek. Haar gezicht bleef onbewogen, op een flits van provocatie in haar ogen na. Even bleef Plicht zwijgen, alsof hij hoopte dat *zij* als eerste iets zou zeggen. Alles was doodstil op de gletsjer, op het ruisen van de wind over de oude sneeuw na, en het kraken van diezelfde sneeuw onder de voeten van gardisten die een andere verdeling van hun lichaamsgewicht zochten. Zelfs Bolles geneurie was opgehouden. Ik wierp een blik in zijn richting. Hij leek perplex – alsof hij probeerde zich iets te herinneren. Toen de narkieza bleef zwijgen zuchtte Plicht.
‘Je weet meer over deze draak dan je me ooit hebt willen onthullen. En ik heb nooit de fout gemaakt deze taak aan te zien voor de gril van een meisje die een hofmaker op de proef stelt. Er is *niets* grilligs aan deze taak. Wil je niet eindelijk verklaren wat het hogere belang is van deze plicht die je me hebt opgelegd – opdat ik beter kan beoordelen wat ik moet doen?’
Ik dacht even dat hij haar had vermurwd, tot hij het laatste zinnetje toevoegde. Ik voelde haar wanhoop bij zelfs maar het idéé dat hij niet zou doen wat hij had beloofd. En ik zag dat de

eerlijkheid die misschien op haar lippen had gelegen acuut plaatsmaakte voor de gepikeerdheid die ik van jonge edele dames aan het hof heel goed kende. 'Is dat hoe jij je aan je beloften houdt, prins? Je hebt gezegd dat je dit zou doen. Als je daar nu voor terugdeinst, spreek het dan openlijk uit, dan kan iedereen zelf vaststellen op welk moment de moed je in je schoenen zonk.'

Het was niet een uitdaging die ze werkelijk meende. Ik zag dat in, en Plicht ook. Ik denk dat het hem dubbel kwetste dat ze zijn trots probeerde te prikkelen met iets dat niet eens uit haar hart kwam. Hij haalde diep adem en rechtte zijn schouders. 'Ik houd me aan mijn woord. Nee. Dat is niet de correcte formulering. Ik heb mijn woord aan jou gegeven en jij hebt verkozen me eraan te houden. Je zou het me terug kunnen geven en me aldus kunnen ontheffen van deze taak. Maar dat doe je niet. Derhalve zal ik, krachtens de eer van mijn vaderhuis én mijn moederhuis, doen wat ik heb gezworen te doen.'

Web nam het woord. 'Dit is geen hert waarop u jaagt voor het vlees, mijn prins. Het is niet eens een wolf die u wilt doden om uw kudden te beschermen. Dit is een schepsel dat even intelligent is als wij, indien de legenden op waarheid berusten, en dat u geen reden heeft gegeven om hem te doden. U weet toch…' Hier aarzelde Web even. Zelfs in zijn opgewonden staat wilde hij niet verraden dat de prins over de

Wijsheid beschikte. ‘U mag niet uit het oog verliezen wat ik u nu zeg. Hij is in léven, deze IJsvuur. Hoe hij dat heeft gered is me een raadsel en ik weet ook niet precies hoe krachtig de levensvonk in zijn binnenste nog is. Hij flikkert aan en uit, als een stervende vlam in een bijna gedoofd haardvuur. Misschien zijn we dit hele eind alleen hierheen gekomen om nog juist getuige te zijn van zijn vertrek van deze wereld. Daar zou geen oneer mee verbonden zijn. Ik heb lang genoeg aan uw zijde gereisd om te weten dat u geen schepsel zult doden dat weerloos aan uw voeten ligt. Misschien zult u bewijzen dat ik ongelijk heb. Ik hoop van niet. Maar…’ Nu richtte hij zich tot zijn metgezellen die de Wijsheid bezaten. ‘Maar als we niet voldoen aan het verzoek van de prins om hem te helpen bij het vinden van de draak en als we IJsvuur niet snel bevrijden uit het ijs dat hem in zijn greep heeft, zal de draak met zekerheid sterven, geloof ik, ongeacht of iemand hem zou onthoofden. Jullie mogen ieder doen wat je maar wilt, maar ik zal niet aarzelen om de magie waarmee Eda me heeft gezegend te gebruiken om de draak op te sporen en uit het ijs te verlossen.’ Hij vervolgde met zachtere stem: ‘Het gaat natuurlijk gemakkelijker wanneer jullie allemaal meehelpen.’

Tijdens deze discussies had het contingent van de hetgurd zich op een afstandje gehouden. Toen ik weer eens die kant op keek was ik slechts licht verbaasd toen ik de nar daar zag

staan, niet in hun midden, maar wel vlakbij – als om te demonstreren waar zijn loyaliteit lag. De Uil, hun bard, had tijdens het luisteren die blik in zijn ogen gehad die ik me nog goed herinnerde van mijn tijd met Spreeuw. Elk woord dat hier werd gesproken werd in zijn geheugen geëtst om later deel uit te maken van vurige, schilderachtige verzen in Buiteneilandse heldendichten. Op de gezichten van de anderen streden nieuwsgierigheid en angst om voorrang. Toen bonkte Beer, hun leider, met zijn vuist op zijn borst om ieders aandacht te vragen. Hij deed een paar stappen naar voren.

'Vergeet ook ons niet, of de reden waarom we hier zijn. Als het is zoals jullie tovenaars zeggen, en als de draak in leven is, maar nog slechts zwak, en jullie graven hem op, dan zullen wij daarvan getuige zijn. En als deze boerenprins uit de Zes Hertogdommen dan onze draak doodt, wanneer deze ziek is en niet tot strijd in staat, dan zal de volle wraak van alle clans niet alleen neerdalen op de clans van de Narwal en het Everzwijn, die een zo laffe daad zouden hebben toegestaan, maar ook op de Zes Hertogdommen. Als de jonge prins dit doet om een bondgenootschap te smeden en een oorlog met het volk der Runen te voorkomen, laat hem er zich dan van verzekeren dat hij het doet op de afgesproken wijze. Hij moet de draak tegemoet treden in een eerlijke strijd, niet hem oneervol onthoofden terwijl hij in ziekte wegkwijnt. Er is

geen eer in het roven van een souvenir van een krijger die al stervende is, en niet door je eigen hand.'

De nar zei geen woord tijdens deze toespraak door Beer, maar iets in zijn houding gaf me de indruk dat de hetgurdman eigenlijk *zijn* zegsman was. Hij had zijn armen niet over elkaar geslagen en keek ook niet dreigend, maar veeleer peinzend naar Plicht – echt als een Witte Profeet die bijna mijmerend de man stond te bekijken die wellicht zijn tegenstrever zou zijn in zijn heilige taak om de wereld op een betere weg te dwingen. En het bezorgde me rillingen op mijn rug.

Alsof hij zich bewust was van mijn starende blik, keek de nar opeens mijn kant op. De vraag in zijn ogen was duidelijk. Wat zou ik doen, welke keuze zou ik maken? Ik wendde mijn hoofd af. Ik kon niet kiezen, nog niet. Wanneer ik de draak zag, hield ik mezelf voor ogen, dán zou ik het weten. En een laf deel van mijn ik mompelde: 'Als hij sterft voor we hem uit het ijs hebben gehakt, is alles opgelost en hoef ik me noch tegen Chade, noch tegen de nar te verzetten.' En ik had het akelige vermoeden dat ze zich beiden bewust waren van deze geheime hoop die ik koesterde.

Het was nu Peottre die reageerde op de woorden van Beer. Hij sprak op de toon van een vermoeide man die iets voor de honderdste keer uitlegde aan een koppig kind. 'Het moederhuis Narwal accepteert alle gevolgen die we over

onze hoofden afroepen. Laat het maar geschieden – als de draak zich wreekt op ons en onze nakomelingen. Laat het maar geschieden – als ons volk en de andere clans zich tegen ons keren. Wij aanvaarden wat we over onszelf afroepen.'

'Je kunt je eigen clan binden!' riep Beer kwaad. 'Maar je woorden en daden zijn niet in staat IJsvuur te binden! Wie zegt dat hij niet zal opstaan om wraak te nemen op iedereen die hierheen is gekomen om getuige te zijn van hoe hij werd verraden?'

Peottre keek neer op de sneeuw voor zijn voeten. Hij leek zich schrap te zetten om een last op zich te nemen die nóg zwaarder was dan wat hij al torste. Toen sprak hij langzaam en duidelijk, alsof hij een rituele tekst uitsprak, al waren de woorden op zich heel eenvoudig. 'Wanneer de tijd komt om partij te kiezen, hef je wapens dan tegen mij op. Ik beloof plechtig dat ik stand zal houden en ze alle onder ogen zal zien. En wanneer ik verslagen word, laat dan iedere man van jouw zijde zijn wapen bloedig maken aan mij, tot ik sterf. Als IJsvuur al datgene is wat de legenden zeggen dát hij is, zal hij weten dat jij zijn belangen hebt verdedigd en zal hij jou en je moederhuis niet verantwoordelijk houden voor wat we hier hebben gedaan. Stelt dat je tevreden?'

Halverwege het toespraakje was Elliania's adem hoorbaar gestokt. Ze stapte naar voren als om Peottre tegen te houden, maar hij duwde haar opzij. Nooit eerder had ik haar zo ruw

door hem behandeld zien worden. Hij hield haar bovenarm in een stevige greep, op een armslengte bij hem vandaan, terwijl zij haar gezicht achter haar beide handen verborg en haar lichaam schokte alsof ze snikken of kreten onderdrukte. Maar toen hij was uitgesproken trok hij haar abrupt tegen zich aan en omhelsde haar, waarbij hij woorden in haar haren fluisterde – woorden die ik niet kon verstaan.

Het gezicht van alle aanwezige Buiteneilanders was als gevolg van Peottre Zwartwaters woorden bevroren in een vreselijke ernst. Weer kon ik alleen maar raden naar de volle betekenis van de eed die was uitgesproken, maar ik voelde aan dat Peottre zichzelf en de anderen nogmaals tot iets heel ergs had verplicht. Of zat er een macaber addertje onder het gras van zijn retoriek? Ik wist het niet, ik kon alleen maar raden.

Plicht was een bleke getuige. Chade stond roerloos en zwijgend toe te kijken. Ik snakte ernaar om weer over mijn Vermogen te kunnen beschikken. Het kwam me voor dat de dobbelstenen nu opeens té veel kanten op konden rollen. De draak kon dood zijn als we hem hadden opgegraven. Of levend, maar te zwak om te vechten. Of we sloegen hem niettemin zijn kop af, waarna Peottre zou sterven, omdat hij zich aan zijn woord moest houden… Ik merkte dat ik de hetgurdmensen stond te bestuderen in hun kwaliteit van krijgers. Wie zou ik zonder meer wel aankunnen, bij wie zou

ik een vuile truc moeten uithalen? Een zijdelingse blik naar Langwiek leerde me dat hij gefluisterde bevelen stond uit te delen. Ik vermoedde dat de prins vanaf nu elk moment van de dag en de nacht een lijfwacht bij zich zou hebben, als een schaduw.

Maar het vreemdste van alles waren misschien de bezigheden van Web, Kokkel, Vlug en Civil. Ze negeerden de hele rest van het gezelschap en liepen ogenschijnlijk willekeurige routes over de sneeuw en het ijs, waarbij ze allemaal naar de grond tuurden alsof ze daar tussen de glinsterende kristallen een grote diamant hoopten te vinden. Web was de eerste die een plek vond waar hij het nodig achtte zwijgend en kalm te blijven staan. Vlug vond een plek die een stap of tien verderop lag. Ook hij bleef daar staan wachten. Een scheepslengte verder liet Civil zich van een steil stukje ijs glijden en bleef aan de voet daarvan staan. Kokkel was de laatste die een positie koos. Hij had iets onzekers in zijn blik en hield zijn handen tastend uitgestrekt, alsof hij zocht naar een walm van onzichtbaar opstijgende warmte. Ten slotte bleef hij op ongeveer vijftien passen van Web staan, aan de andere kant dan waar Civil stond. De minstreel zocht met een onzekere blik Webs instemming. Web knikte langzaam. ‘Ja. Ik geloof dat je gelijk hebt. Hij is immens, groter dan enig schepsel dat ik ooit heb gezien. Hier onder mijn voeten voel ik hem het sterkste. Of hier zijn hoofd rust of zijn hart klopt,

dat kan ik niet zeggen. Misschien komt de punt van zijn staart hier toevallig het dichtste bij de oppervlakte. Markeer de plek waar je staat en kom dan hierheen om me te zeggen of jullie mijn impressie delen.'

Kokkel trok een van zijn wanten uit en liet deze op de sneeuw vallen. Civil stak zijn stok in het ijs en liet hem daar staan. Toen liep iedereen voorzichtig naar Web. Plicht en ik wisselden een blik en liepen toen eveneens naar de Wijsheidsmeester – alsof we gewoon maar nieuwsgierig waren. Ik keek naar Plichts gezicht, maar ik denk dat hij zich minder sterk bewust was van de gewaarwording dan ik. Ik bespeurde een aanwezigheid die groeide en verflauwde als een flakkerende kaarsvlam. Zelfs toen ik vlak naast mijn prins en Web stond was mijn besef van de aanwezigheid van de draak niet ononderbroken. Maar ik was het eens met Web – wannéér ik de draak voelde, was dat gevoel het sterkste op deze plek.

Web en de andere leden van de coterie van Wijzen hadden hun ogen nog neergeslagen gehouden, alsof ze door de sneeuw heen konden kijken, maar nu richtten ze een voor een hun hoofd op. Plicht wachtte tot hij Webs blik opving. Ik weet niet wat ze met elkaar uitwisselden – misschien namen ze elkaar de maat – maar nadat Web langzaam had geknikt, bevestigde Plicht dit gebaar met een knikje zijnerzijds. Toen pas richtte hij zich tot Chade.

‘Hier beginnen we te graven,’ zei hij.

Hoofdstuk 18

IJs

Mijn vrouwe de koningin,
Weet dat ik uw trouwste dienaar blijf. Ik stel geen vragen bij de wijsheid van uw oordeel, maar verzoek u slechts die wijsheid te milderen op grond van de overweging, dat we misschien door datgene wat we hebben moeten verduren tot voorbij de grenzen van recht en vergelding zijn gedreven. Ik verzeker u dat het rapport inzake het zogenaamde 'bloedbad onder Bonten' een grove overdrijving is. Als wij van het Oude Bloed ons hebben vergist, dan is het doordat we zo lang passief zijn gebleven bij het ondernemen van acties die de renegaten in ons midden de overtuiging zullen geven, dat we hun wandaden jegens hun eigen volk niet langer zullen dulden. Het gaat hierbij, in zekere zin, om het reinigen van onze

eigen woningen, ons eigen nest, zogezegd, en het beschaamt ons welke vuiligheid we dienen weg te schrobben. Kijk een andere kant op, smeken wij u, zo lang wij de schandvlekken verwijderen die onze reputatie bezoedelen.
Anonieme brief, na het bloedbad bij Grimston.

En zo begonnen we in het ijs te hakken.
Langwiek stuurde twee man naar het kamp om meer schoppen en houwelen te halen. Langwiek vroeg de prins hoe groot het gat moest worden. Chade en de prins tekenden het uit op de sneeuw – een oppervlak dat groot genoeg was om vier man tegelijk aan het werk te zetten zonder dat ze elkaar hinderden. Raadsel, Hest en ik waren de gravers. Tot mijn verrassing werkte Langwiek zelf mee. Ik neem aan dat hij zich daartoe aangespoord voelde wegens het kleine aantal gardisten waarover hij beschikte. We deden ons best, maar waren niet erg behendig. De gardisten waren soldaten, geen boeren, en hoewel ze wel eens greppels hadden moeten graven, hadden ze nooit eerder op een gletsjer gestaan. Ikzelf ook niet. Het was een leerzame ervaring.

Graven in ijs is iets heel anders dan graven in aarde. Aarde bestaat uit deeltjes, en die deeltjes gaan opzij voor het blad van een schop. IJs daarentegen zit aan elkaar vast, en strak bovendien. De bovenlaag van losse sneeuw was alleen vervelend – zoiets als het opscheppen van meel. Het woog niets, maar verwaaide bijna voordat je het spul ergens anders had kunnen deponeren. Het laagje eronder was beter. Dat bestond uit samengepakte sneeuw, die op gewone aarde leek. Maar hoe dieper we kwamen, hoe moeilijker het werd. Ten slotte kon je geen scheppen sneeuw meer loswrikken, maar moest je eerst het ijs in stukjes hakken. Daarvoor gebruikten we de houwelen. We schepten de ijsbrokken tot naast de rand van het gat, vanwaar ze door anderen op een van onze sleeën een eindje werden afgevoerd. Als ik mijn jas aanhield zou mijn rug bezweet raken. Trok ik hem uit, dan zou mijn hemd bevriezen.

We hoefden niet alles alleen te doen. Er was een compromis bereikt, want de coterie van Wijzen zorgde voor de afvoer van de sneeuw en de ijsbrokken bij de rand van het gat vandaan. Na een poos losten ze ons af bij de schoppen, priemen en houwelen. Bij het vallen van de avond kon ik nog net over de rand van het gat heen kijken. Onder de bodem was nog geen spoor van de draak te zien.

Naarmate het donkerder werd begon het harder te waaien. Losse sneeuw werd van de gletsjerhelling naar beneden

geblazen. Toen we beneden in ons kamp zaten en lauw voedsel nuttigden, gezeten rond onze kleine kampvuurtjes in kommen van aardewerk, vroeg ik me ongerust af hoeveel sneeuw de wind in ons moeizaam gegraven gat zou blazen.
Hoewel de verdeling binnen onze groep tijdens het werk was vervaagd, was deze 's avonds weer zichtbaar. We hadden ons allemaal binnen de schamele beschutting van de opgezette tenten verzameld. Ze braken de wind enigszins en gaven op de barre, winderige ijsvlakte een illusie van beslotenheid. De totale beschutte ruimte was niet groot, maar niettemin zaten we in afzonderlijke groepjes bij elkaar. De hetgurdkrijgers gedroegen zich tegenover de Wijzen en de nar vriendelijker dan voorheen. Ze wisselden voedsel en gesprekjes met elkaar uit. Hun magere bard, Uil, ging naast Kokkel zitten toen deze ons op een voorstelling vergastte. Kokkel zong zijn twee liederen zonder begeleiding, want hij wilde noch zijn handen, noch zijn instrument blootstellen aan de gure wind. Het ene ging over een draak die een man zo in verleiding bracht, dat hij zijn gezin verliet en nooit meer werd gezien. Als daar een diepe waarheid in verscholen was, dan was het er een die me ontging. Wel was het inderdaad een man die de adem van de draak had ingeademd, zoals Web had gezegd, en die daardoor in de ban van het wezen was geraakt. In het andere lied was de verwijzing naar draken nog schimmiger. Toch luisterden we allemaal in stilte en met volle aandacht naar Kokkel, die zijn

best deed om boven het gieren van de wind uit te komen. Het enige concurrerende geluid was afkomstig van Bolle, die naast Plicht zat te neuriën en heen en weer te wiegen. Hoewel Chade een paar keer probeerde hem tot stilte te manen, begon de kleine man steeds na een kort poosje opnieuw met zijn muziek. Het baarde me zorgen, maar ik kon er niets aan doen.

Van Peottre en de narkieza zag ik niets. Ik had eerder die dag glimpen van hen opgevangen toen ze naar ons werk waren komen kijken. Ik had hun gezichtsuitdrukking nogal verkrampt gevonden – alsof ze werden verscheurd tussen hoop en angst. Plicht was met hen gaan praten, maar ik had zijn woorden niet verstaan en hun antwoorden evenmin. De narkieza had hem aangekeken alsof hij een wildvreemde was, die haar lastigviel op een moment dat ze met haar gedachten heel ergens anders was. Die avond hadden ze niet met ons gegeten, maar waren ze meteen naar hun tent gegaan. Het vage licht van een kaars in die tent was het enige teken van hun aanwezigheid.

Toen Kokkel was uitgezongen en we hem hadden bedankt zou ik graag naar bed zijn gegaan. Weliswaar wilde ik onder vier ogen praten met Chade, Plicht en de nar, maar slapen lokte me nóg meer. Mijn lichaam had zich nog niet helemaal hersteld van de elfenbastaanval en het zware werk in de kou had me uitgeput.

Ik stond op en rekte me uit, maar Chade wenkte me meteen. Hij vroeg me Bolle naar de tent van de prins te brengen en hem klaar te maken voor de nacht. Eerst dacht ik dat het een smoesje was om privé met me te kunnen spreken, maar toen ik me over Bolle heen boog voelde ik me opeens erg bezorgd. De kleine man wiegde zijn bovenlijf nog steeds heen en weer, en hij neuriede zonder ophouden. Hij had zijn ogen dicht. Ik aarzelde voordat ik hem durfde aanraken, zoals een kind dat zich heeft verbrand aarzelt voordat het zijn hand weer uitsteekt naar vuur. Toen overwoog ik dat in mijn huidige toestand – een morsdood Vermogen – een Vermogensaanraking door Bolle geen schrik, maar juist een ópluchting zou zijn. Dus ik legde mijn hand op zijn schouder en schudde hem vriendelijk door elkaar. Niet alleen voelde ik geen spoortje van enig Vermogen, maar Bolle reageerde helemáál niet. Ik moest hem steviger door elkaar schudden en overeind helpen voordat hij liet blijken dat hij min of meer wakker was. Meteen begon hij te snotteren als een kind dat ruw uit zijn slaap was gewekt, en ik voelde me een bruut toen ik hem naar de tent van de prins leidde. Terwijl ik daar zijn met sneeuw beplakte laarzen en bovenkleren uittrok deed hij niets anders dan brabbelend klagen over de kou. Hij kroop uit zichzelf onder de dekens en ik stopte hem onder.

Daarmee was ik juist klaar toen Chade en de prins in de tent binnenkwamen. ‘Ik maak me zorgen over hem,’ zei ik zacht,

terwijl ik Bolle met mijn kin aanwees. Vanonder de berg dekens klonk alweer een zacht neuriën.
'Het is de draak,' zei Chade met een grafstem.
'Denken we,' verbeterde Plicht hem vermoeid. Hij liet zich op de rand van zijn veldbed zakken en boog zich naar voren om zijn laarzen uit te trekken. 'We weten het niet zeker. We proberen via het Vermogen met Bolle in contact te komen, en het schijnt dat hij er wel *is*, maar dat hij ons negeert.'
Ik leverde het nieuws af dat de hele dag als een molensteen op me had gedrukt. 'Ik heb geen aanwijzingen dat ik herstel. Mijn Vermogen is nog steeds totaal weg.'
De prins knikte ernstig, niet verrast. 'Ik reik naar je en het is net alsof je er helemaal niet bent. Het is een merkwaardige ervaring.' Hij keek me in de ogen. 'Ik besef nu dat je er zowat mijn hele leven wél bent geweest. Een kleine aanwezigheid in een hoekje van mijn geest. Wist je dat?'
'Ik was er al bang voor,' gaf ik toe. 'Chade en ik hebben erover gesproken. Hij zei dat je als kleine jongen rare dromen had, dromen over een wolf en een man.'
Even leek de prins verrast. Toen verscheen er een glimlach op zijn gezicht. 'Was *jij* dat? Met Nachtogen?' Hij zuchtte diep en wendde zijn blik van me af. 'Dat waren een paar van de mooiste dromen die ik ooit heb gehad. Toen ik klein was probeerde ik mezelf bij het slapengaan te dwingen die droom nóg eens te hebben, maar dat lukte nooit. Nooit twee keer

dezelfde droom. Maar wel soms een nieuwe. Hmm. Dus toen al probeerde je me in het Vermogen te onderwijzen. Je leerde me naar jou te reiken, jou te vinden. En Nachtogen. O, bij Eda, wat zul je hem missen, Fitz! In die dromen waren jullie één geheel, wist je dat?'

Ik voelde opeens tranen branden en wendde mijn hoofd af. Ik wreef over mijn ogen voordat er een traan over mijn wang zou rollen. 'Ik vermoedde het. Netel ziet me nog steeds zo – als een wolfman.'

'Ben je ook naar háár dromen gegaan?'

Hoorde ik een ondertoon van afgunst in zijn stem? 'Nooit opzettelijk. Bij geen van jullie beiden. Het is vroeger niet in me opgekomen dat ik jullie beiden op deze manier iets van het Vermogen leerde. Met Netel probeerde ik af en toe opzettelijk in contact te komen, in een poging om iets van Mollie en Burrich te zien. Want ik hield van ze en ik miste ze. En omdat Netel mijn dochter is.'

'En ik?'

Op dat ene specifieke moment was ik blij dat mijn Vermogen verdwenen was. Ik wilde dat de prins nooit zou vernemen welke rol ik had gespeeld bij zijn verwekking. Veritas mocht dan mijn lichaam hebben gebruikt voor dat doel, Plicht was niettemin de zoon van mijn kóning, en niet van mij. In geen enkel opzicht van mij, behalve wat betreft dat roepen van zijn geest naar de mijne. Hardop zei ik dus: 'Jij was de zoon van

mijn koning. Ik heb je niet bewust opgezocht en wist niet dat je mijn dromen deelde. Dat heb ik pas veel later ontdekt.'
Ik wierp een blik op Chade, maar tot mijn verbazing leek deze weinig aandacht te hebben voor onze conversatie. Hij staarde naar een onbestemde verte en zag niet wat er pal voor zijn neus gebeurde. 'Chade?' vroeg ik bezorgd. 'Voelt u zich niet goed?'
Hij zuchtte rillend, alsof ik hem wreed uit een sluimering had gewekt. 'Ik denk dat Bolle in de ban is van deze draak. Ik probeerde zijn aandacht te krijgen, maar deze muziek is krachtig en overheerst alles. Noch de prins, noch ik kan de draak bespeuren met ons Vermogen, maar als ik naar Bolle reik dan… *voel* ik iets, een vreemde aanwezigheid. Zoiets als de schaduw van een man, niet de man zelf. Ik kom niets anders over hem te weten dan dat hij er *is*. Plicht zegt dat hij via zijn Wijsheid van tijd tot tijd een glimp van IJsvuur opvangt, maar dat hij daarna weer verdwijnt als een geurtje dat door de wind wordt weggeblazen.'
Ik bleef even staan en reikte om me heen met mijn Wijsheid. Na een poosje meldde ik: 'Hij is er. En dan weer niet. Ik kan niet bepalen of het iets is dat hij met opzet doet, als een soort Wijsheidscamouflage, of dat hij op de rand van de dood balanceert, zoals Web meent.'
Ik keek naar Plicht, maar zijn gedachten hadden kennelijk een heel andere richting gevolgd. Ik vroeg me af of hij iets had

gehoord van wat Chade en ik tegen elkaar hadden gezegd. ‘Ik ga vannacht proberen Netel te bereiken via het Vermogen,’ verklaarde hij opeens. ‘We hebben een echte verbinding met de Hertenhorst nodig en zij is onze enige hoop om dat te bereiken. En als iemand van ons Bolle uit zijn fascinatie voor de draak kan wegrukken, dan is zij het. Ook als het niet de draak is, dan kunnen we Bolle via haar misschien wakker schudden.’

Het verbaasde me. Ik zag liever niet dat hij het probeerde. ‘Kun je haar bereiken, denk je?’

‘Misschien. Het zou gemakkelijker zijn als ik haar kénde.’ Weer dat verwijt in zijn stem. Ik slikte het en onderbrak hem niet. ‘Ik heb maar kort contact met haar gehad, via jou. Dus misschien zal ik haar moeilijk kunnen bereiken.’

‘Als het je lukt, wat ga je haar dan vertellen?’

Hij keek me koel aan en antwoordde toen: ‘De waarheid. Misschien een erg gewaagd idee, maar één Ziener moest het maar eens proberen, dacht ik.’

Ik wist dat hij me wilde provoceren. Het was voor hem een zware dag geweest en mijn prins gedroeg zich nu als een opstandige vijftienjarige die een zondebok zocht. Ook dit slikte ik. ‘De waarheid is iets zeer groots. Welk deel van de waarheid wil je haar vertellen?’ vroeg ik. Ik afwachting van zijn antwoord probeerde ik te glimlachen.

‘Voorlopig alleen de delen die bij mij horen. Dat ik prins

Plicht ben en dat ik haar dringend nodig heb om berichten door te geven aan mijn moeder, en vervolgens moeders adviezen aan mij. Ik wil mijn moeder inlichten over Sydel en haar ouders. Om voor die ouders op te passen én om Sydel te redden, eerlijk gezegd. En als Netel die boodschap wil aanhoren en doorgeven, dán zal ik haar zeggen welke zorgen we ons maken om Bolle. Misschien kan zij hem bereiken, hem afleiden van de draak.' Opeens zuchtte hij. 'Het zou een hele bof zijn als ik haar in één contact zo ver kon krijgen.' Weer keek hij me nogal beschuldigend aan.

Op dat moment voelde ik het gemis van mijn Vermogen pijnlijker dan tevoren. Ik wilde niet dat Plicht buiten mij om met mijn dochter praatte. Ik vreesde dat hij zich onbedoeld van alles kon laten ontvallen. Hij zou haar gedachten over mij kunnen beïnvloeden, voordat ik een kans kreeg om me zélf aan haar bekend te maken. Hij reageerde alsof ik mijn gedachtegang hardop had uitgesproken.

'Je zult me moeten vertrouwen, nietwaar?'

Ik haalde diep adem. 'Ik vertrouw je,' zei ik, en ik hoopte dat het niet klonk als een leugen.

'Ik zal bij de jongen zijn,' liet Chade me weten. Hij lachte toen hij zag hoe ontsteld ik keek. 'Nee, zeg maar niet dat je me vertrouwt. Dat zou ik niet kunnen verdragen.'

'Maar ik *moet* u wel vertrouwen,' wees ik hem terecht. Chade knikte, en vroeg toen: 'Wat zijn jouw gedachten over de

gebeurtenissen van vandaag? Denk je dat de mensen van de hetgurd zich tegen ons zullen keren als we de draak levend uit het ijs krijgen en dan proberen zijn kop af te slaan?'
'Ja. Zonder twijfel. Ik denk dat het uitblijven van instemming vanwege de Zwarte Man alle bijgelovige angsten die ze kennen heeft aangewakkerd.'
'Ik denk dat je gelijk hebt. Ik zag dat ze vanavond een nieuw offer voor hem hebben klaargelegd, bij de rand van ons kamp.'
Ik schudde mijn hoofd. 'Ik weet wat u overweegt. Nee, zelfs al zou het me lukken, het zou niet verstandig zijn. Als het offer nu wél werd aanvaard, zouden ze het dan niet opvatten als een goedkeuring van hun gedrag – namelijk dat ze zich nu openlijk hebben uitgesproken tegen de bedoelingen van de prins? Nee, op dat punt is het te laat voor intriges, Chade.'
'Volgens mij heb je gelijk,' zei hij zonder zich te verontschuldigen. 'En als je werd betrapt bij het stelen van het offer, zouden ze misschien meteen al in actie komen. Nee, we kunnen beter wachten.' Hij zuchtte diep en begon toen krachtig over zijn armen te wrijven. 'Ik word gék van de kou. Ik ben veel te oud voor dit soort dingen.'
De prins keek me veelzeggend, maar zwijgend aan.
Ik veranderde van onderwerp. 'Wees alsjeblieft voorzichtig, jullie beiden, wanneer jullie Bolle proberen te bereiken. En jij, Plicht, als je Netel wilt vinden. Ik weet zeker dat ik me

niet heb verbééld wat Bolle en mij onlangs is overkomen. Iemand gebruikte het Vermogen om ons tegen elkaar op te hitsen. En wie of wat het ook was – het *is* er nog. Het heeft Bolles geest een keer weten te vinden. Als je via het Vermogen probeert Bolle te bereiken kun je worden opgemerkt, en als dat wezen jou dan volgt, Plicht, vindt het Netel. Of je haalt de draak Tintaglia naar je toe.' Ik voelde me opeens een lafaard, nu ik niet meer in staat was hen beiden te beschermen. 'Dus wees voorzichtig,' herhaalde ik.
'Natuurlijk,' zei Plicht geërgerd. Ik wist zeker dat hij mijn waarschuwing niet serieus genoeg nam. Ik keek Chade aan.
'Heb je me ooit ánders dan voorzichtig gekend?' vroeg mijn oude mentor.
Bijna had ik bevestigend geantwoord. Toen u achter het Vermogen aan ging, toen was u roekeloos! En ik ben bang dat u dat nogmaals zult doen en daarbij alles wat mij lief is in gevaar zult brengen. Maar ik hield de woorden voor me en beperkte me tot een knikje. 'Er is veel te doen, maar ik kan momenteel niets concreets bedenken,' zei ik. 'Dus als u het niet erg vindt ga ik naar bed. Ik ben uitgeput.' Ik rolde met mijn schouders. 'Ik had in de Hertenhorst moeten oefenen met een schóp, in plaats van een zwaard.'
De prins grinnikte. Chade vroeg ernstig: 'Zie je de nar zo dadelijk nog?'
'Ja,' antwoordde ik, op mijn hoede.

‘Blijf je daar weer slapen?’
Ik vroeg niet hoe hij wist dat ik de nacht had doorgebracht in de tent van de nar. Zonder emotie in mijn stem antwoordde ik: ‘Misschien. Ik weet het niet. Als we nog lang blijven praten of als hij mijn gezelschap wil.’
‘Het komt bij de anderen vreemd over, moet je weten. Nee, kijk niet zo kwaad, mij zal dat een zorg zijn. Ik ken je te lang om te twijfelen aan je voorkeur qua bedgenoten. Ik bedoel alleen dat anderen het idee kunnen krijgen dat je zijn opinie over IJsvuur deelt, namelijk dat we de draak moeten opgraven om hem te *bevrijden*, niet om te doen wat de narkieza ons heeft opgedragen.’
Ik bleef even staan om daarover na te denken. ‘Ik heb geen invloed op wat anderen dénken, Chade,’ zei ik zacht.
‘Je wilt hem niet ontwijken?’
Ik keek hem in de ogen. ‘Nee. Hij is mijn vriend.’
Chade kneep zijn lippen een momentje op elkaar. Heel voorzichtig vroeg hij daarna: ‘Is er een kansje dat je hem kunt overhalen tot onze visie?’
‘Tot úw visie, bedoelt u,’ corrigeerde ik hem. ‘Dat betwijfel ik. Het is niet zomaar een gril van hem, Chade. Hij gelooft al zijn hele leven dat hij de Witte Profeet is. Een onderdeel van zijn missie is het terugbrengen van draken in deze wereld. Ik denk niet dat ik hem op andere gedachten kan brengen.’
‘Jullie zijn al heel lang vrienden. Hij is bijzonder op je

gesteld,' constateerde Chade behoedzaam.
'Juist daaróm zal ik niet proberen hem op dat punt te beïnvloeden.' Ik wreef mijn haren uit mijn gezicht. Het opgedroogde zweet van mijn graverij bezorgde me koude rillingen. En ik had overal pijn, niet alleen in mijn lichaam. 'Chade, in dit opzicht zult u *mij* moeten vertrouwen. Ik kan uw werktuig niet zijn en ik kan niet bij voorbaat beloven dat ik op een bepaalde manier zal handelen, ongeacht wat we zullen opgraven. Deze ene keer in mijn leven moet ik trouw zijn aan mezelf.'
Er flitste woede over zijn gezicht, gevolgd – zo kort, dat ik het bijna miste – door gekwetstheid. Toen wendde hij zijn gezicht snel af tot in de schaduw. 'Juist. Ik had gedacht dat je eed aan de Zieners méér voor je betekende. En, hoe dom van me, dat we misschien vrienden waren, eigenlijk nog langer dan jij en de nar bevriend zijn.'
'Ach, Chade.' Ik voelde me opeens zo moe dat ik nauwelijks kon praten. 'U bent voor mij veel meer dan een vriend. U bent mijn mentor geweest, een vaderfiguur, en mijn beschermer toen velen mij van alle kanten belaagden. Betwijfel nooit, dat ik mijn leven voor u over heb!'
'En hij is zelf een Ziener,' zei de prins opeens, tot verbazing van ons beiden. 'Iemand wiens eed tegenover de familie hem al zeer veel heeft gekost. Dus deze keer beveel ik het als je prins, FitzChevalric Ziener. Houd je aan je belofte tegenover

jezelf. Wees zo trouw aan je eigen hart als je het ooit was aan dat van Veritas, en voordien aan koning Vlijm. Dat is het bevel van je koning.'

Ik keek hem verbaasd aan – niet alleen wegens de genereusheid van zijn commando, dat me een vrijheid schonk die geen andere Zienerkoning ooit voor me had bedacht, maar ook wegens de abruptheid van zijn verandering van mokkende tiener naar erfgenaam van de troon. Hij fronste zijn voorhoofd bij het zien van mijn verwondering, kennelijk onwetend van wat hij had gedaan. Ik hervond mijn stem. 'Dank je, mijn prins. Dit is de grootste gunst die enige Zienerkoning me ooit heeft geschonken.'

'Graag gedaan. Ik hoop alleen dat ik niet iets bijzonder stoms heb uitgehaald, want we moeten beiden niet vergeten, ongeacht wat je voor jezelf beslist, dat *ik* me moet houden aan wat ik de narkieza heb beloofd. Ik ben hier om de kop van die draak af te hakken. En dat ze dan maar veel plezier mag hebben van die bevroren schedel!' Hij schudde zijn hoofd. 'Ik kan alleen proberen het juiste te doen en ik mag hopen dat ik deze keer goed aanvoel wat "het juiste" is.' Opeens was hij weer gewoon een jongen. Ik keek hem aan en besefte eens te meer hoe moeilijk dit alles voor hem moest zijn.

'Precies *mijn* probleem,' mompelde Chade.

'Maar ook het mijne,' vulde ik aan. Chade zat bij de vuurkom gehurkt en had uit de smeulende kolen een enkele vurige tong

weten op te wekken. Daar legde hij nu voorzichtig een blokje hout op.
'Ik ben te oud voor deze toeren,' mopperde hij tegen niemand in het bijzonder.
'Nee, dat bent u niet. U bent pas te oud, als u dit soort dingen *niet* meer onderneemt. Volgens mij doet deze tocht u alleen maar goed.' Ik hurkte naast hem. 'Chade, geloof me op mijn woord: dit gaat niet over wie zijn zin krijgt, de nar of u. Het is geen wedstrijd tussen jullie beiden in wilskracht of invloed.'
'Wat is het dan?' vroeg hij onwillig.
Ik probeerde hem een helder antwoord te geven. 'Ik moet zien wat de waarheid is, dan pas kan ik besluiten welk standpunt ik steun. We weten allemaal, al vanaf het moment dat we uit de Hertenhorst zijn vertrokken, dat er achter dit verzoek van de narkieza nog iets ánders schuilgaat. Misschien bent u straks *blij* dat ik heb geaarzeld en niet blindelings heb gedaan wat zij wenst. Haar dienstmeisje Henja had een band met de Bonten. Daar durf ik alles onder te verwedden. Zij en Peottre en haar moederhuis trotseren de complete hetgurd door de prins deze taak op te leggen. Waarom? Wat winnen ze ermee? Welke waarde heeft de kop van een rottende draak voor hen?'
'Het lijkt haar geen genoegen te doen dat ze dit van me moet vragen,' merkte Plicht zachtjes op. 'Ze is zo hard als een steen in haar vastbeslotenheid om deze taak van mij te eisen,

maar ze lijkt er zonder gretigheid of blijdschap naar uit te zien – eerder met angst en weerzin. Alsof het niet háár wens is om me dit op te dragen.'
'Wiens wens dan? Van Peottre?'
Chade schudde langzaam zijn hoofd. 'Nee. Zijn belangen zijn gelijk aan de hare, zij volgt hem trouw. Als ze dit had gevraagd om hém een plezier te doen, zou ze er zelf ook meer genoegen aan beleven. Nee. Dus Fitz heeft onze wezenlijke vraag geformuleerd: wie wenst dit?'
Ik gaf mijn beste gissing. 'Henja. Zij heeft de twee op een of andere manier in haar macht. Dat hebben we gezien. En ze heeft connecties met de Bonten, die niet erg dol op ons zijn.'
'Schrijf je de Bleke Vrouw dan af, ondanks wat de nar heeft gezegd?' vroeg Chade nieuwsgierig.
'Ik weet het niet. Hebben we iets van haar gezien of gehoord? We weten alleen wat de nar ons over haar heeft verteld. De Buiteneilanders spreken over haar als over een kwaad uit het verleden, niet met de angst voor iets dat ook tegenwoordig nog op de loer zou liggen. Maar ze brengen haar wel in verband met dit eiland. Ze zeggen dat zij hier gesteente liet uithakken als ballast voor haar Witte Schepen. En het valt niet te ontkennen dat die onvoltooide stenen draak riekt naar haar bezigheden.' Opeens moest ik enorm geeuwen.
'Ga nu maar gauw naar bed,' zei Chade verwijtend. 'Jij kunt tenminste uitrusten. De prins en ik gaan vannacht proberen

Netel over te halen om ons te helpen. Ik wil graag horen wat er op dit moment in de Zes Hertogdommen gebeurt, moet ik bekennen. Als de Bonten in actie zijn gekomen, zou daaruit kunnen volgen dat ze een dubbel spel spelen.'

'Misschien,' beaamde de prins. Ook hij moest gapen. Opeens had ik medelijden met hem. Ik kon lekker gaan slapen, hij had een halve nacht wérken voor de boeg. Maar toen ik hen welterusten had gewenst en de tent verliet had ik het gevoel dat Plicht weliswaar tegen het contact met Netel opzag, maar het tegelijk ook wel leuk vond. Ik zette mijn zorgen van me af – ze waren zinloos, ik had geen enkele invloed meer. En misschien zou dat altijd zo blijven. Ik voelde de aarde onder mijn voeten beven bij die gedachte, maar dwong mezelf tot doorlopen. Zou het werkelijk zo erg zijn om de rest van mijn leven geen Vermogen meer te bezitten? Kon ik het niet evengoed zien als een *bevrijding*? Ik liep even bij de tenten van de gardisten langs. Langwiek zelf had wachtbeurt. Hij knikte me zwijgend toe toen ik in mijn tent verdween en na een kort verblijf tussen mijn snurkende collega's weer naar buiten kwam. Langwiek vroeg niet waar ik mee bezig was. Echt een man van Chade.

Ik dacht daar nog over na toen ik voor de tent van nar stond. Ik aarzelde. Ik luisterde naar de harde wind, die de losse sneeuw tot kniehoogte opblies, maar af en toe een vlaag tegen mijn gezicht aan zwiepte. Verder hoorde ik echter niets. Het was

stil in de tent van de nar en op de buitenkant van de dunne kleurige stof van zijn tent zag ik alleen het levendige spelen van het vlammetje van zijn vuur. ‘Mag ik binnenkomen?’ vroeg ik zacht.
‘Een moment,’ antwoordde hij even zacht. Ik hoorde het ruisen van stof – bijna onhoorbaar in de geluiden die de wind maakte – en even later opende hij de tentflap en liet me binnen. Natuurlijk bracht ik ijzige kou mee naar binnen. Ik kon er niets aan doen, maar de nar trok een gekweld gezicht toen ik de sneeuw van mijn kleren wreef. Daarna haalde ik het bundeltje met het Ouderlingengewaad onder mijn jas vandaan. ‘Hier, ik breng het terug.’
Hij lag weer op zijn veldbed en had zijn deken al over zich heen getrokken, maar de kleine ketel boven zijn kaarsvuurtje maakte veelbelovende pruttelgeluiden. Hij trok zijn wenkbrauwen op en glimlachte. ‘Het stond je zo schattig! Wil je het niet houden?’
Ik zuchtte. Zijn plagende luchthartigheid was totaal in strijd met al mijn gevoelens op dat moment. ‘Chade en Plicht gaan vannacht proberen Netel te bereiken. Via het Vermogen. Ze zijn bang dat de draak bezig is Bolles geest te stelen en hopen dat Netel in staat is hem van IJsvuur los te maken.’
‘En jij hebt verkozen daaraan niet mee te werken?’
‘Dat kan ik niet. Ik heb geen greintje van het Vermogen meer in me. Dat Bolle in de problemen zit merk ik alleen aan de

manier waarop hij neuriet. In het verleden verzond hij altijd zijn eigen muziek, via het Vermogen. Maar nu neuriet hij alleen. Met zijn stem. En mompelt dingen voor zich uit. Waarom? Het is een verandering, en ik heb een hekel aan veranderingen – vooral degene die ik niet snap.'

'Leven is verandering,' stelde de nar kalm vast. 'En de dood is een nog grotere verandering. Ik denk dat we ons tegenover veranderingen maar het beste berustend kunnen opstellen, Fitz.'

'Ik heb geen zin meer in berusting. Ik ben mijn leven láng al aan het berusten geweest!' Ik gooide het pakje op zijn veldbed en liet mezelf toen zwaar op het voeteneinde zakken, waardoor ik hem dwong zijn benen op te trekken. Ik trok mijn wanten uit en hield mijn handen bij het zwakke vuurtje om ze te warmen.

'Tja, Katalysator, kan het zijn dat je niet alle veranderingen *ziet* die je hebt aangericht? Sommige door je berusting en het aanvaarden van de omstandigheden, sommige door je wilde verzet. Je kunt wel zeggen dat je een hekel hebt aan veranderingen, maar je bént verandering.'

'Alsjeblieft!' Ik sloeg mijn armen over elkaar, legde ze op mijn knieën en liet mijn hoofd erop zakken. 'Praat daar vanavond niet over. Bedenk iets anders, alsjeblieft. Ik wil vanavond niets meer horen over keuzes en veranderingen!'

'Goed.' Zijn stem klonk vriendelijk. 'Waar wil je dan over

praten?'
'Wat je maar wilt. Iets over jou. Hoe ben je uit Hertenhorst hierheen gekomen, nadat we je daar hadden achtergelaten?'
'Dat heb ik je al gezegd. Ik ben komen vliegen.'
Ik tilde mijn hoofd op en keek hem zuur aan, maar hij glimlachte op een uitdagende manier. Ik kende die glimlach – het oude teken dat hij beweerde de waarheid te spreken, terwijl hij loog dat hij barstte. 'Nee, echt niet,' zei ik dus resoluut.
'Nou, als jij het zegt.'
'Kettricken moet je hebben geholpen om passage te vinden, ondanks Chades advies om dat te weigeren. En je bent hierheen gekomen op een schip met de naam van een vogel.'
Ik raadde het in het wilde weg, veronderstellend dat zijn bewering wel een kleine kern van waarheid zou bevatten.
'Feitelijk heeft Kettricken me tijdens ons uiterst korte gesprekje aangeraden om in Hertenhorst te blijven. Ik geloof dat het haar zeer zwaar viel om verder niets tegen me te zeggen. Het was puur geluk dat ik bij het weggaan uit de Hertenhorst Burrich tegen het lijf liep. Enfin, als ik dit dan toch moet vertellen, laat het me dan in de juiste volgorde doen. Vanaf het moment dat ik jou voor het laatst zag – toen ik erop rekende dat je me te hulp zou schieten.'
Ik trok een grimas, maar hij vervolgde op effen toon: 'De havenmeester liet de stadsgarde komen en die wist heer

Gouden en zijn bezittingen op effectieve manier van de kade te verwijderen. En ze hielden me vast, zoals je ongetwijfeld vermoed zult hebben, tot het schip vertrokken was. Tegen de tijd dat heer Gouden in zijn logement terugkeerde hadden zich daar zijn schuldeisers verzameld. Ze waren ervan overtuigd dat hij had getracht de stad te verlaten zonder zijn schulden te betalen. Hetgeen trouwens klopte. Ze namen derhalve met graagte zijn gehele bagage in beslag, op een pakket na, waarin hij, met vooruitziende blik, dingen had verpakt die naar zijn opvatting minimaal noodzakelijk waren voor zijn voortleven.'

Het keteltje boven de kaarsvlam produceerde nu stoom. De nar goot het water in een opzichtige theepot.

Ik moest glimlachen. Ik wees om me heen naar de tent. 'Minimaal noodzakelijk?'

Hij trok een gouden wenkbrauw op. 'Voor een beschaafd avontuur? Jazeker.' Hij deed het deksel op de theepot. Het had de vorm van een roos. 'Waarom zou je met minder genoegen nemen? Enfin, waar was ik gebleven? O ja, heer Gouden, ontdaan van zijn bezittingen en glans, was niet langer heer Gouden. Degenen die hadden gemeend hem zeer goed te kennen zagen tot hun stomme verbazing hoe hij met grote lenigheid over het balkon van zijn hotelkamer naar beneden klom, zachtjes op zijn voeten landde en in de stegen verdween. Foetsie.'

Hij liet me wachten. Hij wreef in een van zijn ogen en glimlachte peinzend. Ik beet op mijn tong tot hij eindelijk toegaf en verder praatte.

'Ik ging naar Kettricken, via wegen en manieren die ik aan je verbeelding zal overlaten. Ik denk dat ze nogal verbaasd was toen ze me in haar slaapkamer aantrof. Zoals ik al zei drong ze erop aan dat ik in Hertenhorst zou blijven. Binnen de burcht, zelfs, onder haar hoede, tot jij haar missie zou hebben voltooid. Dat moest ik natuurlijk afwijzen. En daarna…' Hij aarzelde even. 'Ik praatte met Burrich. Dat wist je al, denk ik. Of je hebt het vermoed. Het choqueerde me dat hij me onmiddellijk herkende, net als jij destijds. Hij stelde me vragen, maar niet omdat hij de antwoorden nodig had. Alleen om nog eens bevestigd te horen wat hijzelf al had geconcludeerd na zijn eerdere gesprek met Kettricken.'

Hij zweeg hierna zo lang, dat ik vreesde dat hij niets meer wilde zeggen. Toen vervolgde hij echter heel zacht: 'Op een gegeven moment was hij zo kwaad over wat ik hem vertelde, dat ik bang was dat hij me dood zou slaan. Maar opeens begon hij toen te huilen.' Weer aarzelde de nar heel lang. Mijn tong voelde aan als as in mijn mond. Ik hoopte bijna dat de nar zou ophouden met praten. Toen hij verder vertelde wist ik dat hij veel ongezegd liet.

'Toen het duidelijk was dat ik het zonder koninklijke steun moest stellen was ik zo stom om naar mijn hotel terug te

keren om te zien of de schuldeisers misschien nog iets hadden achtergelaten. Mijn kamers waren kaalgevreten alsof er een horde sprinkhanen doorheen was gegaan. Maar het ergste moest nog komen. De herbergier had me zien binnenkomen en hij was omgekocht om in dat geval onmiddellijk mijn schuldeisers te waarschuwen. Dat geld heeft hij eerlijk verdiend. En voor de tweede keer werd ik overvallen door een furieuze bende van voormalige vrienden. Je zou denken dat ze het geld dat ze met weddenschappen van me hadden gewonnen eerlijk hadden *verdiend*, zo verontwaardigd gedroegen ze zich! Enfin, dus ik sloeg nogmaals op de vlucht. Deze keer verliet ik de stad. Niet direct uit angst voor mijn schuldeisers, maar meer uit woede op mijn zogenaamde vrienden. Je had mij verraden, Fitz. Maar misschien was het jouw beurt om mij eens te verraden, gegeven het feit dat ik je ooit zo ernstig in de steek had gelaten.'

'Wát?'

Het verbijsterde me dat hij zoiets kon zeggen, maar toen onze blikken elkaar kruisten zag ik een oude schaamte in de diepte van zijn ogen – een herinnerde episode in het Bergrijk, toen mijn vijanden hem tegen mij hadden gebruikt. 'Je weet dat ik jou dat nooit heb aangerekend, Nar! Het was niet jouw schuld. Echt niet!'

'En misschien was het meer Chade die me heeft verraden dan

dat jij het was, maar de schade was hoe dan ook aangericht. En ik was woedend en bang en wanhopig bij de gedachte dat ik misschien dit hele eind was gekomen om ten slotte uitgerekend door hém verslagen te worden die ik ten volle had vertrouwd! Ik vluchtte te voet bij Hertenhorst en de schuldeisers vandaan, maar ik wist dat ik dat niet lang zou kunnen volhouden. Ik vroeg me af wat ik moest doen. Hoe was het mogelijk, zo piekerde ik, dat de Katalysator in staat was gebeurtenissen zodanig te veranderen dat de Witte Profeet volledig verslagen werd? En geleidelijk drong het tot me door dat zoiets echt niet mogelijk was, en dat er dus een dieper patroon van ontwikkelingen gaande moest zijn dan ik had doorzien. Daar moest ik mezelf dus aan overgeven, ook al had ik er geen benul van.'

Ik had mijn hoofd op mijn armen gelegd, maar zodanig, dat ik de nar tijdens zijn relaas had kunnen aankijken. Nu zuchtte ik en zocht een gemakkelijker zithouding. Hij kwam half onder de dekens uit om een bodempje thee in de beker en de kom te schenken, waarna hij gebaarde dat ik mocht kiezen welke ik wilde hebben. De theepot was duidelijk voor slechts één persoon bedoeld en het roerde me dat de nar niettemin aanbood dat weinige met me te delen. Ik koos de kom en nam een slokje. Het smaakte naar bloemen – een mondvol zomer in dit land waar het eeuwig winter was. De warmte ervan verdween snel, maar verwende via het aardewerk heel even

mijn handen. De nar sloeg zijn lange, elegante vingers om de beker waaruit hij zijn portie dronk.
'Ga door,' moedigde ik hem aan toen hij de stilte weer liet voortduren. Ik wist dat het een truc van verhalenvertellers was en ik nam het hem niet kwalijk.
'Wel, mijn tweede groep schuldeisers had geleerd van de eerste groep en kwam dus nu achter me aan. Ik rende weg, en hard, maar de opvallende kleren van heer Gouden waren niet bepaald een hulp om in de menigte te verdwijnen. Je herinnert je die plek buiten de stad waar de Doem-Stenen staan?'
'Natuurlijk.' Het intrigeerde me. Dit was wel de laatste plek waarheen *ik* gevlucht zou zijn. De kale zwarte stenen staan daar al sinds mensenheugenis op de barre helling, verweerd en onaantastbaar. Het volk van de Zes Hertogdommen heeft ze vaak gebruikt als een heilig decor om een eed bij af te leggen of om iemand je liefde te verklaren. Men zegt ook dat in de duels die daar worden uitgevochten alleen diegene kan winnen, die het gelijk aan zijn zijde heeft. De goden zelf zien daarop toe. Het is een plek die inderdaad iets heiligs heeft. Er zijn echter geen struiken of bomen, dus het is onmogelijk om je daar te verstoppen. 'Waarom dáár?'
Hij haalde een schouder op. Het was een welsprekend gebaar. 'Ik wist dat ik niet ver zou komen. Als ze me te pakken kregen, zou ik ongetwijfeld verplicht worden om het restant

van mijn schulden door middel van dwangarbeid terug te betalen. Ikzelf en mijn missie in deze wereld zouden ten einde zijn. Dus ik besloot te vertrouwen op mijn lot en een idee uit te proberen dat ik al lang geleden had bedacht. De Doem-Stenen zijn reispoorten, Fitz, precies zoals de Vermogenszuilen die jij hebt gebruikt om in geval van nood te vluchten. Met dit verschil, uiteraard, dat iemand in het verleden heeft besloten alle runen van de Doem-Stenen te verwijderen. Of misschien zijn ze zo oud dat die tekens verweerd zijn. Hoe dan ook – de richtingwijzers zijn weg, op een paar vage sporen in de wanden na. Toen ik erheen rende, met mijn zware rugzak om, herinnerde ik me wat je me had verteld over je avontuur met prins Plicht op het Schatteneiland. Ik wist dat ik een verkeerde plek kon kiezen en dan ergens diep in ijskoud water terecht kon komen.'

Ik richtte me op. 'Nar, het is nog veel erger! Een zuil kan zijn omgevallen! In dat geval kom je in aarde of massief rotsgesteente terecht! Of je had een bestemming kunnen kiezen waarvan de steen allang verbrijzeld was en…'

'Ja, zulke gedachten schoten door me heen toen ik die kant op rende. Gelukkig had ik geen tijd om er lang over na te denken. En ook niet over de vraag of er nog genoeg Vermogen aan mijn vingers zat om de steen in werking te stellen. Ik raakte het oppervlak aan met al mijn vingertoppen en maar één gedachte in mijn hoofd: ik moest, *moest* daar

onmiddellijk weg!'
Hij zweeg. Ik had me geagiteerd naar hem toe gebogen. Mijn hart klopte in mijn keel. Ik had het altijd moeilijk gevonden een Vermogenspoort te gebruiken. We wisten er zo weinig van! Alleen dat deze zwarte zuilen ons, die het Vermogen bezaten, na een aanraking zo maar opeens naar een verre plek konden verplaatsen. Ik had ze hoogstens tien keer in mijn leven gebruikt, en nooit zonder angst en onbehagen. Sommige van Regaals onervaren Vermogengebruikers hadden hun verstand verloren, nadat ze gedwongen waren zulke Vermogenspoorten te gebruiken. Een van die poorten had Plichts herinneringen aan ons gezamenlijke verblijf op het Schattenstrand misvormd, en ons beiden uitgeput.
De nar glimlachte liefjes. 'Kijk niet zo. Je weet dat ik nog leef.'
'Tot welke prijs?' vroeg ik. Er was vast een zeker een prijs geweest.
'Uitputting. Ik kwam ergens terecht. Geen idee waar het was. Nooit eerder gezien. Een stad die in puin lag. Doodstil en uitgestorven. Er liep een rivier langs. Meer kan ik je er niet over vertellen. Ik sliep – ik weet niet hoe lang. Toen ik wakker werd was het dag. En zag ik de Vermogenszuil die naast me oprees. Geen spoortje van mos of schimmel – de runen waren zo scherp alsof ze pas de vorige dag in het gesteente waren gehakt. Ik bestudeerde ze heel lang, vol

angst. Maar ik wist dat ze mijn enige hoop waren. Ik selecteerde er uiteindelijk twee die me vaag bekend voorkwamen. En toen maakte ik opnieuw gebruik van de magie.'

'Nee,' kreunde ik.

'Precies zo voelde ik mij op dat moment ook, ja. En toen ik op mijn volgende bestemming opdook voelde ik me alsof iemand me vreselijk had afgerammeld. Maar ik had de juiste plek gekozen.'

Hij genoot ervan mij te laten vragen: 'Waar dan?'

'Herinner je je dat geruïneerde plein nog? Een oude, ronde markt? Die inmiddels werd belaagd door een oprukkend bos? Ik heb daar op een afgebroken zuil gestaan en heel even, als in een droom, droeg ik daar de Hanenkroon. Jij hebt het gezien. Je weet het vast nog wel.'

Ik knikte. 'We waren toen op weg naar de Beeldentuin. Waar de stenen draken sliepen, voordat we ze wekten om tegen de Rode Kapers te vechten. En waar ze nu weer liggen te slapen, deze keer met Veritas-als-Draak in hun midden.'

'Precies. Ik heb dat pad door het bos weer gevolgd en heb hem onderweg gezien. Maar hij was niet degene die ik zocht. Ik vond er ook Meisje-op-de-Draak. Ze lag er te slapen met haar armen om de hals van haar draak geslagen, exact zoals je mij had verteld. En ik heb haar gewekt en haar uitgelegd dat ik dringend hierheen moest. En toen ben ik achter haar op de

draak geklommen en hebben ze me hier naar toe gebracht. En achtergelaten. Dus je ziet het, oude vriend, ik ben hierheen komen vliegen.'

Ik zat nu recht overeind, opeens klaarwakker. Er drongen zich wel honderd vragen aan me op, maar ik begon met de belangrijkste. 'Hoe heb je haar gewekt? Er was Wijsheid, Vermogen en bloed nodig om een versteende draak tot leven te wekken! Ik weet er alles van!'

'Klopt. Nog steeds. Het Vermogen had ik op mijn vingertopjes en aan bloed kon ik gemakkelijk komen.' Hij wreef over zijn pols, alsof hij zich een oud sneetje herinnerde. 'De Wijsheid had en heb ik niet. Maar je weet natuurlijk nog wel dat ik zo stom ben geweest delen van mezelf in Meisje-op-de-Draak te stoppen toen ik bezig was haar beeld te voltooien om het tot leven te wekken.'

'Ja, net als ik,' herinnerde ik me schuldbewust.

'Weet ik, ja,' zei hij zacht. 'Het zit nog steeds in haar. Je hebt haar herinneringen gegeven die je niet wilde bewaren en een paar emoties die je niet meer wilde voelen. Je gaf haar je moeder, die je in de steek heeft gelaten, en het feit dat je je vader nooit hebt gekend. Je gaf haar je martelingen in Regaals kerkers. En vooral heb je haar de pijn gegeven van het verlies van Mollie en je kind, uitgerekend aan Burrich. Je hebt je woede aan haar gegeven, je gekwetstheid, je gevoel verraden te zijn.' Hij zuchtte even. 'Het is allemaal nog

steeds in haar. De gevoelens die jij jezelf niet meer wilde toestaan.'
'Ik heb dat alles lang geleden achter me gelaten,' zei ik langzaam.
'Je hebt een deel afgesneden van jezelf en bent verdergegaan in een gereduceerde versie.'
'Zo zie ik het niet,' zei ik stijfjes.
'Zo kún je het ook niet zien,' repliceerde hij kalm. 'Want je kunt je niet meer echt herinneren hoe afschuwelijk die dingen waren. Omdat je ze allemaal in Meisje-op-de-Draak hebt opgeborgen.'
'Kunnen we dit laten rusten?' vroeg ik, half bang, half boos, maar zonder precies te weten waarom ik bang of boos zou moeten zijn.
'We moeten wel. Want je hébt het al laten rusten, lang geleden. Alleen *ik* zal ooit ten volle weten hoe intens je gevoelens over deze onderwerpen vroeger zijn geweest, want wij tweeën zijn met elkaar verbonden, niet alleen door het Vermogen en het lot, maar ook doordat we beiden deels voortleven in Meisje-op-de-Draak. Omdat ik wist wat in haar wezen was opgenomen, was ik in staat haar te bereiken en te wekken. Ik kon haar duidelijk maken hoe wanhopig mijn wens was. En toen heeft ze me naar Aslevjal gebracht. Het was een vreemde reis, wild en schitterend. Ik had al eens eerder op de rug van die draak gezeten, weet je – toen ze samen met de

andere draken niet alleen de Rode Kapers aanviel die de Zes Hertogdommen teisterden, maar ook de Witte Schepen die de wrede werktuigen waren van de Bleke Vrouw. Het was toen voor mij een vreemde ervaring om in een echte strijd verzeild te zijn. Het beviel me absoluut niet!'

'Het bevalt niemand,' verzekerde ik hem. Ik legde mijn voorhoofd weer op mijn knieën en sloot mijn ogen.

'Dat geloof ik graag. Maar deze keer was het meevliegen op haar rug een heel andere ervaring. Ik hoefde geen moord en doodslag aan te zien en er vlogen geen andere draken bij ons in de buurt. Alleen zij en ik. Ik zat achter haar en hield mijn armen om haar slanke middel geslagen. Ze is namelijk een deel of een verlengstuk van de draak, moet je weten – echt geen afzonderlijk schepsel. Ze praatte niet, maar af en toe glimlachte ze naar me. Dan keek ze om en wees met haar hoofd naar dingen in de wereld onder ons waar ze me op wilde attenderen. Ze vloog onvermoeibaar voort. Vanaf het moment dat ik achter haar op de rug van de draak klom en deze met zijn machtige vleugels tussen de boomtakken door naar de hemel vloog tot we uiteindelijk landden op het zwarte zandstrand van Aslevjal heeft ze geen rust genomen. En ik ook niet. Eerst vlogen we door de blauwe zomerluchten van de landen achter het Bergrijk. Daarna gingen we hoger vliegen, tot mijn hart bonkte en ik duizelig werd in mijn hoofd – over de besneeuwde pieken en vertrapte passen heen

– waarna we weer in de zomer terugkeerden en over de dorpen van het Bergrijk zelf scheerden. De mensen daar hebben zich gevestigd op de flanken en de glooiingen van de bergen, en overal zie je steile groene weiden die bespikkeld zijn met vee – als bloesems op de bodem van een boomgaard na een lentestorm.'

Ik zag het allemaal voor mijn geestesoog, ook toen hij beschreef hoe ze vroeg in de morgen over een dorpje in de Zes Hertogdommen waren gevlogen, en een jongen naar boven had gekeken en de draak had gezien en joelend naar huis was gelopen om de anderen te waarschuwen. En hij praatte maar door – over rivieren die als spiegelende linten in het landschap lagen en akkers die vanuit de lucht op lapjesdekens leken en de oceaan die deed denken aan gekreukeld papier dat met zilververf was beschilderd. In mijn gedachten vloog ik met hem mee.

Ik moet in slaap zijn gevallen, begoocheld door zijn vreemde vertelling. Toen ik wakker werd was het midden in de nacht. Het kamp om ons heen was stil, een laatste vlammetje aan de lont van de kaars flakkerde zacht. Ik lag schuin op het onderste deel van het veldbed en had een van zijn dekens over me heen. De nar zelf lag ineengerold te slapen op de bovenste helft van het bed, bijna als een poes, met zijn voorhoofd vlak bij het mijne. Hij ademde langzaam en regelmatig. Een van zijn lange handen lag met de palm naar

boven op zijn deken, alsof hij me iets aanbood – of iets van me vroeg. Ik voelde een merkwaardige vrede in me. Ik sloot mijn ogen en liet me wegzakken in een diepe, droomloze slaap.

Hoofdstuk 19

Onder het ijs

De Buiteneilanders zijn altijd rovers geweest. In de jaren voor de oorlog met de Rode Kapers vonden er dikwijls overvallen op de kusten plaats, zoals in het verleden altijd het geval was geweest. Een of twee schepen, geleid door de kaempra van een clan, vielen dan een dorpje aan, roofden het vee en de oogst, en voerden soms ook gevangenen mee. Het was Holt dat de meeste van deze invallen te verduren had en ze waren eraan gewend, zoals Schoof gewend was aan zijn eeuwige grensgeschillen met Kwarts. De hertog van Holt leek het normaal te vinden dat de invallen zijn probleem waren en klaagde maar zelden dat hij degene was die de last te dragen had.
Maar bij het verschijnen van de schepen van Kebal Rauwbrood met hun rood geverfde rompen

veranderden de regels van de strijd. Opeens kwamen de schepen in grotere aantallen tegelijk. De bemanning leek meer uit op verkrachting en vernieling dan op een snelle roof van buit. Wat ze niet konden meenemen verbrandden ze of maakten ze kapot of onbruikbaar, vee doodden ze, graan op de velden en in de schuren staken ze in brand. Ze doodden zelfs de dorpsbewoners die zich niet tegen hen verzetten. Ze schenen een nieuw soort vreugde te scheppen in deze overvallen – een vreugde die zich niet alleen baseerde op diefstal, maar zich vooral voedde met vernieling en verderf.
Op dat moment hadden zij nog geen notie van de Bleke Vrouw en haar invloed op Rauwbrood.
Klerk Fedwren, 'Een geschiedenis van de oorlog met de Rode Kapers'.

Toen we de volgende morgen de rand van onze kuil bereikten begonnen Raadsel en ik meteen te kreunen. Daarna gingen we aan het werk en schepten we de sneeuw naar boven die naar binnen was geblazen en het gat tot halverwege had gevuld.

Het was lichte, losse sneeuw, maar toch was het opruimen ervan een frustrerend klusje. Het was zoiets als het opscheppen van veren – de helft van wat je naar boven tilde waaide meteen weer terug. Het was al bijna middag toen we het niveau hadden hersteld waar we de vorige dag waren gebleven. Vanaf dat moment gingen we opnieuw met houwelen aan de slag.

Aanvankelijk had ik overal pijn, toen niet meer, en ten slotte weer wel, maar nu op andere plaatsen. Die nacht viel ik als een blok in slaap, ver buiten het bereik van spijt of van dromen. Ook waaide het weer die nacht. Het waaide élke nacht. Elke ochtend moesten we dus beginnen met het opruimen van de naar binnen geblazen sneeuw. Maar toch werd onze kuil langzaam maar zeker dieper. Toen ik niet meer met mijn hoofd boven de rand uit kon kijken moesten we wachten met graven tot we een helling naar boven hadden uitgehakt. Daarna schepten we het losgekapte ijs op de slede die via die helling voor de afvoer zorgde. Het was allemaal een trage en saaie bedoening. En we vonden onder de bodem nog steeds geen spoor van een draak. Erger nog: mijn Wijsheid voelde hem steeds zwakker, niet sterker.

De ploeg die meewerkte groeide wel. De eerste aanvulling was prins Plicht, die zijn mouwen oprolde en een houweel ter hand nam. Chade beperkte zijn medewerking tot een vorm van zogenaamde supervisie. Zijn rol deed me denken aan die van

Civils kat, die ons vanaf de rand van de kuil met een hooghartig gebrek aan belangstelling zat op te nemen.
Toen de narkieza zich in de kuil vertoonde waarschuwde Plicht haar dat ze geraakt kon worden door rondvliegende brokken ijs. Ze schonk hem een merkwaardig glimlachje – iets tussen weemoed en flirt in – en waarschuwde hem voor de brokken die ze met háár houweel om zich heen zou smijten. En toen ging ze aan het werk en zwaaide haar houweel met de competentie van een boerenmeid. 'Ze hielp vaak bij het verwijderen van rotsgesteente uit terrein waarop we nieuwe akkers wilden aanleggen,' merkte Peottre op. Toen ik me omdraaide zag ik dat hij haar bekeek met een mengsel van trots en afkeuring. 'Geef me je schop maar, dan kun je even uitrusten.'
Ik begreep wat zijn bedoeling was en gaf hem mijn schop. Daarna bleven Peottre en de narkieza ons helpen, waarbij Peottre ervoor zorgde dat hij nooit ver bij zijn beschermeling uit de buurt was. De narkieza scheen ervoor te zorgen dat ze nooit ver bij de prins uit de buurt was. Ze praatten met elkaar, in korte, ademloze zinnetjes, tussen het hakken door, en brachten hun rustperioden gezamenlijk door. Peottre zag het aan met een mengsel van reserve en weemoed. Ik denk dat hij onze prins tegen zijn zin in toch steeds sympathieker was gaan vinden.
De coterie van Wijzen besloot dat het een goed idee was de

draak te bevrijden en dat het dus geen kwaad kon bij het graven te helpen. Toen de nar zijn taaie kracht inzette om te helpen bij het hakken en het afvoeren van het ijs kwamen de vertegenwoordigers van de hetgurd achterdochtig poolshoogte nemen. Vanaf de derde dag hielpen ze bij het afvoeren van de naar boven gebrachte hoeveelheden sneeuw en ijs. Waarschijnlijk waren ze vooral *nieuwsgierig* naar de begraven draak.

Op de vijfde dag stuurde Chade Raadsel en de jonge Hest terug naar ons eerste kamp. Peottre had er moeite mee en drukte de twee met veel nadruk op het hart dat ze heel nauwkeurig de afgebakende route moesten volgen. Hij keek ongerust toen ze ten slotte vertrokken. Ze namen een slee mee, want ze moesten voedsel halen, plus de resterende schoppen en houwelen, nu meer mensen meewerkten. Ook moesten ze alle tentzeilen meebrengen. Chade hoopte een windscherm te kunnen oprichten om te voorkomen dat er 's nachts steeds opnieuw sneeuw in de kuil waaide. Ik vermoedde dat ze ook de tonnetjes met plofpoeder moesten halen. Ik wilde daar niets mee te maken hebben wanneer ik er 's avonds aan dacht, maar overdag, wanneer we in dat keiharde ijs stonden te bikken, keek ik verlangend uit naar de wonderen die ze misschien zouden kunnen verrichten.

We groeven voort. Als ik tijdens rustige momenten naar de ijswanden van de kuil keek, zag ik daarin de lagen van de

opeenvolgende winters afgetekend. Jaar na jaar had zich een nieuwe laag sneeuw op de vorige gedrukt. Zo bezien leek het alsof we nu bezig waren door de tijd zélf te graven. En dan vroeg ik me af wanneer het ijs waar ik op stond als sneeuw naar beneden was gevallen. Hoe lang lag IJsvuur hier al begraven? Hoe was hij hier trouwens teréchtgekomen?

Maar hoewel we al gravende steeds dieper in het ijs binnendrongen, was er nog steeds geen spoor of schub van een draak te zien. Af en toe overlegden Chade en Plicht met de coterie van Wijzen. Steeds verzekerden ze de prins en zijn adviseur dat ze de draak nog steeds konden voelen, dat hij nog steeds in leven was. Ik was het met hen eens. Tevens besefte ik steeds beter dat mijn eigen Wijsheidsmagie veel sterker was dan die van Plicht. Ik was niet zo begaafd als Web, maar toch minstens op gelijk niveau met Vlug. Kokkel was vermoedelijk iets sterker dan Plicht, en Civil was sterker dan de minstreel, maar minder gevoelig dan ik. Het was een merkwaardige ervaring – te kunnen opmerken dat iemands talent voor de Wijsheid groot of minder groot was. Ik had vroeger altijd gemeend dat het een magie was die je gewoon wel of niet bezat, maar nu bleek het zoiets te zijn als een talent voor muziek of tuinieren. De gradaties in de vaardigheid waren zeer groot, zoals ook het geval was bij het Vermogen.

Misschien kwam het door Bolles overvloedige

Vermogenstalent dat hij zo onwrikbaar aan de draak gekoppeld bleef. De kleine man leek volledig idioot te zijn geworden – hij staarde alleen nog maar met een lege blik voor zich uit, al neuriënd. Af en toe hield hij daar even mee op. Dan maakte hij gebaartjes met zijn handen. Noch de melodieën die hij neuriede, noch de gebaartjes die hij maakte hadden voor mij enige betekenis. Toen ik eens na een poos graven naast hem was gaan zitten om uit te rusten, legde ik aarzelend mijn hand op zijn schouder om nog eens te testen hoe het met mijn Vermogen stond. Misschien dat zijn vlammende talent weer een eerste vonkje van het mijne zou kunnen ontsteken. Maar er gebeurde niets, behalve dat Bolle na een poosje mijn hand van zich af schudde zoals een paard dat doet met een lastige vlieg op zijn vacht. Zelfs zijn belangstelling voor voedsel was verflauwd, en dat baarde me nog de ernstigste zorgen. Niet alleen Galen, mijn eerste leraar in het Vermogen, maar ook Veritas had me gewaarschuwd voor het gevaar dat je té diep in het Vermogen kon wegzinken. Dat was eigenlijk de eerste grote horde die alle nieuwelingen moesten nemen, en voor velen was het een dodelijke horde geweest. In de oude teksten over het Vermogen waren vele tragische verhalen te lezen over begaafde studenten die waren meegesleurd door de Vermogensrivier. Zij hadden alle contact met de werkelijkheid verloren en waren volledig opgegaan in de

unieke bevrediging die de magie kon bieden. Ten slotte waren zulke slachtoffers zo begoocheld geraakt door de Vermogensmagie dat ze geen belangstelling meer hadden voor eten en drinken, of voor gesprekken met vrienden, of voor welke lichamelijke of geestelijke behoefte ook. Ze eindigden dan als grote kwijlende baby's. Dit was precies waar het met Bolle nu naar toe leek te gaan. Ik had altijd gemeend dat het gevaar bestond uit een fascinatie voor het Vermogen als zodanig, want die aandrang had ik persoonlijk menigmaal ervaren. Maar als Chade en Plicht gelijk hadden, werd Bolle momenteel niet in verleiding gebracht door de magie zelf, maar door een andere, machtiger geest. Ik ondernam verschillende vruchteloze pogingen om hem tot een gesprekje te verleiden, maar dit leverde slechts minimale reacties op. Ten slotte stuurde hij me geërgerd weg. 'Laat me met rust! Het is onbeleefd iemand die het druk heeft zo lastig te vallen!' Waarna hij voortging met voor zich uit staren en heen en weer wiegen.

En mijn eigen Vermogen bleef dood.

Dat was des te frustrerender, omdat Plicht contact had gekregen met Netel. Twee keer had zijn geest de hare geraakt en had hij geprobeerd haar duidelijk te maken wie hij was en wat hij wilde. De eerste keer had ze haar afweerwanden opgetrokken en gezegd dat ze niet in de stemming was voor rare praatjes. Waarom zou een prins proberen in een droom

met haar in contact te komen? De tweede keer was ze iets toegankelijker geweest, ik denk omdat hij haar nieuwsgierigheid had geprikkeld. Ze had zelfs geprobeerd – zonder veel succes – Bolle uit zijn preoccupatie los te weken, zij het meer uit bezorgdheid om Bolle, denk ik, dan om Plicht een plezier te doen. De prins begeleidde haar tijdens die poging, maar hij begreep weinig van het dromendecor dat zij daarbij gebruikte. Hij kon me slechts uitleggen dat Bolle naar een plaats leek te zijn gegaan, waar zijn liedje deel uitmaakte van een veel gecompliceerder muziekstuk, en vanwaar hij weg te trekken was. Het was een frustrerende vergelijking, vond ik. Wat betreft het doorgeven van berichten aan de koningin, had Netel toegezegd dat ze melding zou maken van haar 'gekke dromen' wanneer zich daarvoor een gelegenheid zou voordoen tijdens een privé-moment met hare majesteit, maar dat ze absoluut niet van plan was zichzelf voor gek te zetten door erover te beginnen in aanwezigheid van hofdames of anderen. Dat was haar al vaak genoeg overkomen, wegens haar gebrek aan hoofse manieren, en ze wilde niet voor meer amusement zorgen dan strikt onvermijdelijk was.

Er ging een steekje door me heen. Als ik haar eerder had gezegd wie ze was en haar had toegestaan het hof te bezoeken, zou ze zich nu niet hoeven te schamen voor haar gebrek aan verfijnde manieren. Liet Kettricken haar

inmiddels bijscholen? Tenslotte was Netel de tweede in de rij van troonopvolgers. Ik zou dolgraag met Netel hebben gesproken om te horen wat ze ondertussen had vernomen over haar afkomst en om haar uit te leggen waarom ik haar door Burrich had laten opvoeden, maar het verdwijnen van mijn Vermogen had me het zwijgen opgelegd. Ik kon alleen maar hopen dat de prins voorzichtig zou zijn in wat hij haar vertelde.

Dagenlang gingen we door met graven. Het werk was uitputtend en ons voedsel was karig en eentonig. De nachten waren koud en winderig. We verheugden ons op de terugkeer van de mannen met zeilen – maar ze bleven weg. Chade gunde ze een extra dag. En toen een tweede. De hetgurdmannen beweerden dat ze 's nachts de Zwarte Man om ons kamp heen hadden zien sluipen, maar hun offergaven werden nooit aanvaard en de opgewaaide sneeuw bedekte de sporen die hij eventueel zou hebben nagelaten. Tijdens een van onze avondgesprekken zei de nar dat hij diverse keren de aanwezigheid van de Zwarte Man had gevoeld. Hij vermoedde dat we in het oog werden gehouden. Zelf had ik het onaangename gevoel bekeken te worden ook verschillende keren ervaren, maar ik had geen spion kunnen ontdekken. Ik vermoedde dat Web hetzelfde overkwam, want hij liet Risico twee keer terugkeren van de zee om over ons kamp heen te vliegen. Hij zei me echter dat zijn vogel niets bijzonders had

gezien – alleen sneeuw, ijs en een paar naar boven stekende rotspunten.

Tijdens de schaarse momenten dat we niet aan het graven, eten of slapen waren vond Web gelegenheid om me lessen te geven in de Wijsheid. Hij zei, zonder het kwaad te bedoelen, dat het goed uitkwam dat ik momenteel geen partner had, want daardoor kon ik me gemakkelijker op de magie zelf concentreren. Hij merkte op dat deze overweging ook gold voor Vlug, waaruit ik opmaakte dat de jongen nog steeds les van hem kreeg. Bij mij concentreerde Web zich op het gegeven dat de Wijsheid álle levende wezens met elkaar verbindt – niet alleen degenen van het Oude Bloed, maar iederéén. Hij toonde me hoe hij in staat was met zijn Wijsheid Bolle te omvatten, om zo een beter inzicht te krijgen in diens gevoelens en behoeften, zelfs zonder dat Bolle daar iets van merkte. Het was geen vaardigheid om gemakkelijk onder de knie te krijgen, want je moest je eigen gevoelens en behoeften tijdens die bezigheid geheel weten weg te cijferen. Het was een onbaatzuchtige manier van *kijken* naar een ander. 'Zoals een moeder haar baby ziet, élke moeder – menselijk of dierlijk. Dan zie je dit op het simpelste, aangeboren niveau gebeuren. Als je bereid bent je ervoor in te zetten kun je deze vorm van perceptie ook op een ander richten. Het is waardevol om dat te proberen, want het geeft je een begrip van die ander waarin haat bijna

onbestaanbaar wordt. Slechts zelden kun je iemand haten wanneer je die iemand volkomen begrijpt.'
Ik betwijfelde of ik dat niveau ooit zou kunnen halen, maar ik deed mijn best. Op een avond, toen ik in hun tent zat te eten met Plicht en Chade, probeerde ik Chade met mijn Wijsheid te omvatten. Ik zette mijn honger en mijn pijnlijke rug en mijn zorgen om mijn verdwenen Vermogen zo goed mogelijk van me af en concentreerde me volledig op de oude man. En ik zag hem zo helder voor me alsof hij een prooidier was. Ik bestudeerde hoe hij zat, met zijn rug recht – alsof hij te verkrampt was om zich naar voren te kunnen buigen – en zag dat hij zijn handschoenen aanhield bij het oplepelen van de bleke brij die we die avond mochten nuttigen. Zijn gezicht was een toonbeeld van contrasten, gezien de rode neus en wangen, en het voorhoofd dat wit was van de kou. En toen zag ik opeens een schaduw om hem heen, een eenzaamheid, die hem vanaf zijn prilste jaren moest hebben begeleid. En opeens voelde ik ook de druk van zijn leeftijd en de grilligheid van een lot dat hem dwong op zijn oude dag hier te moeten kamperen op een gletsjer, samen met de jongen die hij tot koning zou maken.
'Wat?' vroeg hij me opeens. Ik schrok op, want ik besefte dat ik onbeschaamd naar hem had zitten staren.
Ik improviseerde een antwoord. 'Ik dacht terug aan alle jaren en keren dat ik tegenover u heb gezeten, en vroeg me af of ik

u ooit écht had waargenomen.'
Hij sperde zijn ogen open – bijna alsof het een gedachte was die hem beangstigde. Toen trok hij een lelijk gezicht. 'Ik hoopte nog wel dat je met iets núttigs voor de draad zou komen! Enfin, hoor maar eens waar *ik* over pieker. Raadsel en Hest zijn nog niet terug met de spullen. Ze hadden al hier moeten zijn en ik maak me zorgen. Ik hoop dat ze geen ongeluk hebben gehad. In elk geval moeten we anderen op weg sturen, niet alleen om die twee te zoeken, maar ook om de voorraden te halen. Langwiek zei me vanavond dat we nog voedsel hebben voor vier dagen. Of vijf, als hij de rantsoenen kleiner maakt.' Hij wreef zich in zijn gehandschoende handen. 'Ik had nooit verwacht dat het zo lang zou duren om de draak uit te graven. Volgens alle rapporten moest hij zich vrij dicht onder het oppervlak bevinden. Een paar jaar geleden was hij zelfs nog zichtbaar. Toch graven en graven we maar, zonder iets te zien.'
'Hij is er echt,' verzekerde de prins hem. 'En we komen elke dag dichterbij.'
Chade snoof. 'Als ik elke dag een stap in zuidelijke richting zette, kwam ik dichter bij de Hertenhorst, maar niemand zou me kunnen zeggen hoe lang het duurt voor ik daar arriveer.' Hij ging kreunend staan. Het zitten op het koude ijs, zelfs op een stapel dekens, was kennelijk te ongemakkelijk voor hem. Hij liep langzaam heen en weer en strekte voorzichtig zijn

rug en zijn benen. ‘Morgen stuur ik Fitz op weg om te kijken wat er met Raadsel en Hest is gebeurd. En ik wil dat je Bolle en de nar meeneemt.’
‘Bolle en de nar? Waarom?’
Voor hem was het evident. ‘Wie kan ik beter missen bij het graven? En als Bolle uit de buurt van de draak komt wordt hij misschien weer zichzelf. Zo ja, laat hem dan op het strand achter bij Surrie en Drub. Laat hem daarvandaan contact met ons houden via zijn Vermogen.’
‘Maar waarom de nar?’
‘Omdat er twee mannen nodig zijn om die slee te trekken als hij beladen is. Bolle zou daarbij van weinig nut zijn, vrees ik. Ik denk zelfs dat je hem op de slee moet zetten om hem hier wég te krijgen. Jij bent een van de weinigen die een beetje kan omgaan met Bolle, dus jij moet een van degenen zijn die met hem mee gaat. Fitz, het is geen klus die je uit jezelf zou kiezen, maar wie kan ik ánders sturen?’
Ik hield mijn hoofd schuin en keek hem aan. ‘Dus u probeert niet gewoon de nar en mij uit de buurt te hebben voordat de draak wordt opgegraven?’
Hij zuchtte. ‘Als ik jou stuurde, maar niet de nar, zou je vragen of ik jullie van elkaar probeerde te scheiden. En als ik de nar stuurde, maar jou niet, zou je natuurlijk dezelfde vraag stellen. Ik zou misschien Web en een andere man kunnen vragen Bolle mee te nemen, maar Web heeft onvoldoende

begrip van Bolles Vermogen en…' Hij stak zijn handen in de hoogte, een teken van overgave. 'Doe maar wat je wilt, Fitz. Dat doe je tóch, maar de nar gaat alleen mee als jij het hem vraagt. Ik kan hem nergens naar toe stúren. Dus de keuze is aan jou.'

Ik voelde me schaapachtig. Misschien had ik spijkers op laag water gezocht. 'Ik ga wel. En ik zal de nar vragen om mee te gaan. Eerlijk gezegd trekt het me wel aan eindelijk weer eens iets anders te doen dan te graven. Maak een lijst van wat ik moet meebrengen.' In gedachten besloot ik alle wrakhout mee te brengen dat ik kon vinden, hoe zwaar de last ook mocht wezen. Chade had behoefte aan een flink vuur, al was het maar één avond.

'Vertrek dan bij het ochtendgloren,' vroeg Chade me.

De nar was minder blij met het vooruitzicht niet meer te hoeven graven. 'En als ze de draak tijdens onze afwezigheid bereiken? En ik niet hier ben om hem te verdedigen?'

'De hetgurdmannen en de coterie van Wijzen verzetten zich even hard tegen zijn dood als jij. Zou dat niet genoeg zijn?'

We waren samen naar bed gegaan en lagen rug aan rug voor de warmte, zoals we in het Bergrijk jaren geleden zo vaak hadden gedaan. Zelf had ik daar niet veel baat bij, om de waarheid te zeggen, want het lichaam van de nar had altijd al koel aangevoeld. Het leek een beetje op naast een hagedis liggen, bedacht ik. Maar al gaf hij niet veel warmte af, het

stevige gevoel van zijn rug tegen de mijne was een geruststellend blijk van kameraadschap, dat ik sedert de dood van Nachtogen nooit meer had ervaren. Het geeft je een veilig gevoel, een vriend achter je rug te weten, ook al is die vriend diep in slaap.

'Ik weet het niet. Ik ben te dicht bij het punt waar al mijn visioenen eindigen.' Hij zweeg even, alsof hij van mij een vraag om toelichting verwachtte, maar ik had helemaal geen zin om dat onderwerp nader uit te diepen. 'Vind je dat we zouden moeten gaan?' vroeg hij toen voorzichtig.

Ik ging verliggen en kreunde namens mijn gepijnigde spieren. 'Ik geloof dat ik er niet diep over heb nagedacht. Chade heeft me al zó lang verteld wat ik moet doen en laten, dat ik automatisch heb aangenomen dat ik moest gaan. En ik wil graag weten wat er met Raadsel en Hest is gebeurd. Bovendien ben ik benieuwd of Bolle zich herstelt als hij uit de buurt van de draak wordt gebracht. En…' Ik ging weer anders liggen en kreunde nogmaals. 'Een paar dagen *niet* te hoeven graven lijkt me ook wel iets.'

Hij zweeg. Ik ook – peinzend over zijn stilzwijgen. Waarom moest hij zo lang nadenken? Toen begon ik hardop te lachen. 'Aha! Dat was ik bijna vergeten. Ik ben je Katalysator, degene die veranderingen in gang zet. En dit zou een verandering zijn in wat jij denkt dat je zou moeten doen. Dus je kunt niet beslissen of je ervoor of ertegen moet zijn.'

De stilte duurde zo lang voort, dat ik meende dat de nar in slaap was gevallen. Het was de warmste dag tot dan toe geweest en dat had onze inspanningen alleen maar zwaarder en zweteriger gemaakt. Ik luisterde naar de wind en hoopte dat het die nacht zo koud zou zijn dat de sneeuw op de gletsjer bevroor en niet in onze kuil zou waaien. Ik was bijna zelf in slaap gesukkeld toen hij opeens zei: 'Soms maak je me bang. Dan spreek je zomaar opeens mijn eigen gedachten uit. We zullen morgen vertrekken. En we nemen deze tent mee voor onze beschutting onderweg, goed?'

'Dat lijkt me een uitstekend idee,' zei ik, vlak voordat ik in slaap viel.

Dus we vertrokken de volgende morgen. Langwiek gaf ons voor drie dagen proviand mee. Dat moest ruim voldoende zijn om het strand te bereiken, zei hij erbij. We braken de elegante tent van de nar af en laadden hem op de slede, terwijl Langwiek ons zijn laatste instructies gaf. Als we het strand bereikten zonder de anderen te zijn tegengekomen, moesten we de wachters daar waarschuwen dat we hier de Zwarte Man hadden waargenomen. Als we onderweg tot de conclusie zouden komen dat de anderen rottigheid waren tegengekomen, moesten we meteen terugkeren en rapport uitbrengen. Als we de anderen tegenkwamen tijdens hun terugkeer, moesten we ons omdraaien en met hen mee komen. Ik knikte, terwijl ik ondertussen de tent van de nar en

beddengoed voor ons drieën op de slee bond. Mijn stemming werd grimmiger. Zoals Chade had voorspeld, moesten we Bolle op de slee laden. Hij kon niet worden overgehaald om te lopen. Hij zette dan wel een paar stappen, maar ging vervolgens weer helemaal op in zijn gemijmer. Plicht en Chade kwamen beiden om afscheid van ons te nemen. Plicht trok Bolles muts strakker over diens oren. Ik wist dat de prins wanhopig probeerde om Bolle via het Vermogen te bereiken. Zelf kon ik het niet voelen, maar ik zag het aan de intense spanning op Plichts gezicht. Bolle draaide zijn hoofd langzaam in de richting van de prins. 'Mij mankeert niets,' zei hij met dubbele tong, waarna hij weer in de verte staarde.
'Zorg goed voor hem, Tom,' droeg de prins me met schorre stem op.
'Dat doe ik, mijn heer. We zullen proberen er een snelle trip van te maken.' En na die woorden – Bolle zat als een reuzencocon op de grote slee – pakte ik de touwen vast en begon te trekken.
De zware, met was ingewreven glijders bewogen zich gemakkelijk over de sneeuw. Bijna té gemakkelijk, want we gingen nu bergaf. Ik moest de rem half aantrekken om te voorkomen dat het gevaarte me overhoop zou stoten. De nar liep voor ons uit, met zijn rugzak die tot boven zijn schouders omhoog stak, en porde in de sneeuw om de stevigheid te controleren, al volgden we nauwkeurig het spoor van stokken

dat Peottre voor ons had uitgezet.
Het was een warme dag en de sneeuw plakte aan mijn laarzen. Toen we een poosje op vlak terrein waren geweest werden de glijders stroever. De slee trok een dieper spoor over het oude heen en overal begon de sneeuw op een hinderlijke manier aan te koeken. Maar het was een aangename dag en het voorttrekken van de slee met Bolle erop was nog altijd minder inspannend dan het continu maar bikken en opscheppen van ijs. Het opzichtige zwaard dat de nar me had geschonken bungelde onder het lopen tegen mijn zij aan, want Langwiek had erop gestaan dat *ik* in elk geval gewapend diende te zijn. We reisden nu aanzienlijk sneller dan op de heenweg, want de route was duidelijker gemarkeerd en voerde het grootste deel van de tijd enigszins bergaf. Bolles geneurie, het wrijvende geluid van de glijders en het knersen van onze voetstappen op de sneeuw waren niet de enige klanken die we hoorden. De warmte had het ijs van de gletsjer verzwakt. We hoorden in de verte een donderend gekraak dat geruime tijd voortduurde, en later nog soortgelijke geluiden, minder luid, en altijd ver weg.
De nar begon te fluiten en het deed me bijzonder veel deugd dat Bolle zijn oren spitste en de muziek bleek op te merken. Hij neuriede nog steeds voor zich uit, maar ik maakte nu af en toe een opmerking over het landschap om ons heen, dat overigens wit was en wit bleef, en wist hem een enkele keer

zelfs een reactie te ontlokken. Het kikkerde me op, maar zette me ook aan het denken. Het Vermogen was niet een magie die afhankelijk was van afstanden, maar toch leek Bolle meer van zijn eigen waarneming van de wereld te hervinden naarmate we verder bij de begraven draak vandaan kwamen. Ik had geen antwoord op de vraag waarom dat zo kon zijn en ik zou het graag hebben besproken met Chade en Plicht.

Diverse keren probeerde ik vergeefs hen via het Vermogen te bereiken, maar het bleef zoiets als een poging van een man zonder benen om aan hoogspringen te doen. De magie was gewoon verdwenen. Als ik daar dieper over nadacht, voelde ik een ijsblok in mijn buik, dus dat vermeed ik met kracht. Ik kon er op dat moment tóch niets aan doen.

De dagelijkse cyclus van warmte en wind overdag en kou en wind 's nachts had de sporen van onze heenreis vervaagd en afgerond. Hoe ik me ook inspande, ik kon niet met zekerheid vaststellen of ook Raadsel en Hest deze route hadden gevolgd. We hadden een weids uitzicht over het sneeuwlandschap onder ons, maar we zagen er niets bewegen – zeker niet iets dat zo groot was als een slee met twee mannen erbij. Het was mogelijk dat ze aan het strand waren blijven treuzelen, hield ik mezelf voor ogen, of dat een of andere tegenslag daar hun terugkeer had vertraagd. Ik probeerde hun verdwijning vooral *niet* in verband te brengen

met het wegvallen van mijn Vermogen of het feit dat de Zwarte Man was gesignaleerd. Ik beschikte over te weinig feiten om tot welke conclusie dan ook te kunnen komen. Liever genoot ik van de mooie dag. Op een gegeven moment hoorde ik boven ons de schrille kreet van een zeevogel en toen ik omhoogkeek zag ik daar een meeuw een wijde cirkel vliegen. Ik zwaaide met mijn hand ter begroeting en vermoedde dat Web de boodschap wel door zou krijgen. Echt iets voor hem om discreet na te gaan hoe we vorderden.

Toen we bij ons vorige kamp kwamen hadden we nog licht en energie genoeg om verder te gaan, dus dat deden we. Die nacht zetten we onze tent pal achter de slee op. Bolle neuriede nog steeds, maar toonde tevens belangstelling voor de maaltijd, en teleurstelling toen het door mij bereide avondeten zeer karig bleek. De tent was wat voller met ons drieën, maar werd wel lekker snel warm. De nar vertelde een paar eenvoudige kinderverhalen, tot we alle drie hard toe waren aan slaap. Bij elk volgend verhaaltje neuriede Bolle minder en stelde hij meer vragen. Elke andere keer zouden die voortdurende onderbrekingen van het verhaal me hebben geïrriteerd, maar nu voelde ik alleen maar opluchting.

'Wil je Chade en Plicht namens mij welterusten wensen?' vroeg ik Bolle toen hij onder zijn dekens kroop.

'Doe het zelf,' suggereerde hij mopperig.

'Kan ik niet. Ik heb iets verkeerds gegeten en nu kan ik hen

niet meer vinden.'
Hij steunde op een elleboog en keek me aan. 'O ja, nu weet ik het weer. Je bent weg. Erg jammer.' Hij zweeg even en vervolgde toen: 'Ze zeggen: ook welterusten, en bedankt voor het bericht. En dat ik misschien op het strand moet blijven, maar dat zullen ze later beslissen.' Hij haalde diep adem, tevreden, en kroop nu echt onder de dekens.
Deze keer richtte ik me op. 'Bolle, je hoest niet meer!'
'Nee.' Hij rolde zich op zijn zij, waarbij hij me al doende een schop verkocht. Ik wilde me beklagen maar hij vervolgde: 'Hij zei: genees jezelf. Doe niet zo stom, zei hij, genees jezelf. En wees niet zo vervelend. Dus dat heb ik gedaan.'
'Wie heeft je dat gezegd?' vroeg ik, maar tegelijk had ik een acuut schuldgevoel. Waarom hadden Chade en Plicht en ik zélf niet bedacht dat we Bolle zouden kunnen genezen? Achteraf gezien lag het zo voor de hand! Ik schaamde me.
'Tja,' zuchtte Bolle slaperig. 'Zijn naam is een verhaal dat te lang is om nu te vertellen. Ik heb slaap. Praat niet meer tegen me.'
En dat was dat. Hij zakte meteen weg in een diepe slaap. Ik vroeg me af of IJsvuur nog een andere naam had, een drakennaam.
Ik werd die nacht een keer wakker, omdat ik buiten de tent voorzichtige voetstappen meende te horen. Ik kroop naar de tentflap en stapte toen met tegenzin de koude nacht in. Ik zag

niets en niemand, hoewel ik helemaal om de tent heen liep.
De volgende morgen liep ik een ruimere ronde om ons kampje, terwijl de nar probeerde water te warmen voor een potje thee. Bij mijn terugkeer had ik nieuws voor mijn metgezellen. ‘Iemand is ons vannacht komen bezoeken,’ zei ik, en ik probeerde mijn stem luchtig te laten klinken. ‘Hij liep in een grote cirkel om ons kamp heen. Toen is hij een eindje verderop een poos in de sneeuw gaan liggen. En daarna is hij vertrokken, die kant op, dezelfde kant waar hij vandaan was gekomen. Vinden jullie dat ik moet gaan kijken waar hij heen is?’
‘Waarom?’ vroeg Bolle, terwijl de nar tegelijkertijd een antwoord gaf: ‘Ik denk dat heer Chade en prins Plicht dat graag willen weten.’
‘Dat lijkt mij ook,’ zei ik, en ik keek Bolle aan. Hij zuchtte vermoeid en zijn blik keerde zich naar binnen.
Even later zei hij: ‘Ze zeggen: ga naar het strand. Plicht zegt dat hij gelooft dat hij nog wat ahornzuurtjes in een tas daar heeft zitten. Ze zeggen dat we ons daarheen moeten haasten en de spullen moeten halen en de wachters daar moeten zeggen dat ze met ons mee moeten komen. En dat je niet nu meteen moet gaan kijken waar de voetstappen naar toe leiden.’
‘Dan doen we dat,’ zei ik. Hoe graag zou ik in staat zijn geweest zélf te horen wat Chade van dit alles dacht!

We braken de tent af en bonden hem op de slee. Bolle klom er ook op – alsof het de gewoonste zaak van de wereld was. Ik dacht even na en concludeerde dat dit misschien de simpelste manier was om met hem te reizen. Je kon hem beter op een slee achter je aan trekken dan voortdurend te moeten wachten op zijn getreuzel. De nar ging ons weer voor om het pad te controleren. Het was een mooie dag en er waaide een warm briesje over het besneeuwde oppervlak van de wereld. Ik verwachtte dat we het strand de volgende middag zouden bereiken, als we dit tempo konden volhouden. Bolle sprak opeens.

'Netel zei dat ze je heeft gemist. Ze vroeg of je haar haatte.'

'Háátte? Wanneer? Wanneer vroeg ze dat.'

'In de nacht.' Hij wuifde vaag met zijn hand. 'Ze zei dat je gewoon verdween en nooit meer terug was gekomen.'

'Maar dat was omdat ik verkeerd voedsel had gegeten. Ik kon haar niet meer bereiken.'

'Ja.' Bolle deed er wel érg nonchalant over. 'Ik heb haar gezegd dat je niet meer met haar kunt praten. Ze was blij het te horen.'

'Was ze *blij*?'

'Ze had gedacht dat je dood was. Of zoiets. Ze heeft nu een vriendin, een nieuw meisje. Houden we nu gauw halt om te eten?'

'Pas vanavond. We hebben niet veel voedsel bij ons, dus we

moeten het kalm aan doen. Bolle, heeft ze…'
Mijn woorden werden afgekapt door een schrille kreet van de nar. Zijn porrende stok was deze keer diep in de sneeuw weggezakt. Hij trok hem terug, deed twee stappen naar links en stak de stok opnieuw in de sneeuw. Weer zonk de punt diep weg.
'Blijf stil zitten,' droeg ik Bolle op. Ik pakte een van de andere stokken van de slee en ging naast de verblufte nar staan. 'Zachte sneeuw?' vroeg ik.
Hij schudde zijn hoofd. 'Het voelt aan alsof er een sneeuwlaagje is met daaronder verder niks meer. Als ik de stok niet had vastgehouden zou hij helemaal naar beneden zijn gevallen.'
'Laten we erg voorzichtig zijn!' Ik pakte hem bij zijn mouw. 'Bolle, blijf op de slee!' bracht ik hem nog eens in herinnering.
'Ik heb honger!'
'Het voedsel zit in de zak achter je rug. Blijf stil zitten en eet iets.' Het leek me de gemakkelijkste manier om hem rustig te houden. Ik trok de nar mee en bewoog me drie stappen naar rechts. Deze keer was ik het die met mijn stok porde. Ik voelde precies wat de nar had beschreven: het bovenlaagje van sneeuw verzette zich tegen de punt van de stok, maar vlak onder dat laagje volgde abrupt een leegte.
'Peottres stokkenroute gaat er dwars overheen,' merkte de

nar op.
'Het is geen kunst om die stokken te verplaatsen,' repliceerde ik.
'Maar wie dat heeft gedaan moet er óók dwars overheen zijn gegaan.'
'Misschien is de sneeuwkorst 's nachts veel sterker. Denk ik.'
Ik kon niet beslissen of we op een natuurlijke barrière waren gestoten dan wel door verplaatste stokken naar een val waren geleid. 'Laten we terugkeren naar de slee,' zei ik.
'Lijkt me een uitstekend idee,' gaf de nar toe.
En zo kwam het dat we bij het achterwaarts weglopen van het verborgen ravijn samen door de sneeuwlaag stortten. We zakten beiden weg, ik tot mijn knieën en de nar tot zijn heupen, en we schreeuwden beiden van angst. Meteen daarna begon ik hard te lachen om onze schrikachtigheid. We waren alleen maar in een ondiepe holte weggezakt. 'Geef me je hand,' zei ik tegen de nar, die zich inspande om weer op het harde bovenlaagje van de sneeuw te klauteren. Hij pakte mijn uitgestoken hand beet, maar toen hij zich met zijn voeten schrap wilde zetten zakten we beiden door de tweede sneeuwkorst waar we op stonden en stortten naar beneden.
Heel even ving ik een glimp op van het gezicht van Bolle, dat door een grimas van paniek werd misvormd, en toen werd zijn jammerkreet gesmoord in de stortvloed van sneeuw en ijs om ons heen. Ik hield de hand van de nar omkneld en

graaide met mijn andere hand wanhopig naar houvast, het kon niet schelen wat. Maar er wás geen houvast. Alles om ons heen was wit en nat en koud, en we stortten in een eindeloze val naar beneden in een werveling van losse sneeuw en brokken ijs.

Sneeuw lijkt licht en luchtig als je de vlokken op een heldere dag naar beneden ziet dwarrelen, maar als die vlokken samenklonteren tot een soort pap krijg je geen lucht meer naar binnen. De sneeuw kroop tussen mijn huid en mijn kleren, en stal mijn warmte. Ik bracht mijn vrije arm omhoog en hoekte hem beschermend voor mijn gezicht. We stortten steeds dieper de sneeuwlawine in en een hoekje van mijn geest wist dat een andere lawine achter ons aan viel. Toch bleef ik de hand van de nar vasthouden. Ondertussen besefte ik dat hij met zijn vrije hand niet zijn gezicht beschermde, maar zich vastklampte aan mijn schouder. Er leek geen lucht beschikbaar om in te ademen.

Maar toen was het opeens alsof we door de smalle tuit van een trechter heen waren geschoten. Onze val werd vrijer en sneller. Ik bewoog mijn benen en ik voelde dat ook de nar naast me zulke zwembewegingen maakte. Langzamerhand kwamen we in een glijdende beweging tot stilstand. Het was koud, nat en donker om ons heen. Ik maakte de laatste stuiptrekkingen die een lichaam in doodsnood instinctief van ons afdwingt – en tot mijn grote verrassing was ik opeens

bevrijd van de sneeuw. Ik zoog een teug bijna zuivere lucht naar binnen, zwaaide met mijn vrije arm in de richting van die ongeziene opening en sleepte de nar achter me aan. Zijn lichaam voelde slap aan en ik vreesde dat hij misschien al gestikt was.

Nog steeds was het donker en koud om me heen, nog steeds was ik omringd door verschuivende massa's sneeuw en ijs, maar ik was nu boven mijn heupen vrij, en even later, terwijl ik de nar nog achter me aan trok, waadde ik zelfs nog maar kniediep door de sneeuw. Ik kon me steeds gemakkelijker bewegen, tot ik uiteindelijk uit de sneeuw was geraakt. Juist op dat moment hoorde ik de nar piepend ademhalen. Ik bleef staan om op adem te komen. Er zweefden ijskristallen in de koude lucht, en het was pikdonker om ons heen, maar als geheel was de situatie een duidelijke verbetering!

Ik schudde de sneeuw uit mijn haren en veegde hem van mijn kraag en schouders. Mijn muts was verdwenen, en ook een van mijn laarzen. Alles was donker om ons heen en we hoorden alleen het krakende geluid van de sneeuwmassa's, die bijna tot rust waren gekomen, en onze eigen schorre ademhaling. 'Waar zijn we?' hijgde ik. Mijn gesmoorde stem klonk als het gepiep van een muis in een volle graanschuur.

De nar hoestte. 'Hier in de diepte.' We hadden elkaar nu losgelaten, maar onze lichamen raakten elkaar nog aan. Hij zat in elkaar gedoken aan mijn voeten en ik voelde dat hij iets

aan het doen was, en even later verscheen er een bleek, groenachtig licht vanuit zijn handen. Ik knipperde met mijn ogen. Aanvankelijk zag ik alleen de gloed, pas daarna zag ik dat deze uit een doosje in zijn hand afkomstig was. 'Dit zal niet lang duren,' waarschuwde hij me. Zijn gezicht zag er lijkachtig uit in het onnatuurlijke licht. 'Hoogstens een dag. Het is Ouderlingenmagie van de zeldzaamste en duurste soort. Ik heb niet héél mijn fortuin aan drank en gokken besteed. Een deel ervan heb ik nu nog bij me.'

'Laten we de goden daarvoor bedanken,' zei ik uit de grond van mijn hart. In mijn achterhoofd vroeg ik me af of dit misschien het enige gebed was dat ik ooit door Web had horen uitspreken. Hoe gedempt het licht ook was, voor mij was het een immense opluchting. Het was juist krachtig genoeg om ons beider gezichten te verlichten. We keken elkaar aan. De nar had zijn muts nog op. Zijn rugzak hing aan een riem te bungelen; de andere riem was losgeschoten. Het verbijsterde me dát hij de rugzak nog bij zich had. Mijn zwaard en zwaardschede waren verdwenen. De nar bond zijn rugzak ondertussen weer stevig op zijn rug. We zeiden een hele poos niets en schudden de sneeuw van onze kleren, waarna we de tijd namen om de omgeving te bestuderen.

Daar waren we snel mee klaar. Ons licht was te zwak om ons meer te laten zien dan de sneeuwhoop waaruit we waren opgedoken en onszelf. We waren in een holte of een grot

onder het ijs, maar het Ouderlingenlampje wist de wanden daarvan niet te bereiken. Er viel ook geen licht van boven naar beneden. Ik concludeerde dat de sneeuwlawine die achter ons aan was gekomen eventuele scheuren in het ijs moest hebben gedicht. Toen dacht ik aan Bolle. 'Bij Eda! Ik hoop dat Bolle zo verstandig is Plicht en Chade te waarschuwen! En dat hij vooral rustig op zijn slee blijft zitten. Maar hoe moet hij de nacht doorkomen? Bolle!' Het laatste woord schreeuwde ik uit, zo acuut was mijn zorg om de kleine man, die moederziel alleen in een wereld van ijs was achtergebleven.

'Sst!' maande de nar me geschrokken. 'Als hij je hoort schreeuwen stapt hij misschien van de slee en gaat op onderzoek uit! Beheers je. Hij heeft minder te duchten dan wij en ik vrees dat hij zijn eigen boontjes moet doppen. Hij zal heus wel zijn Vermogen gebruiken. Zijn geest is misschien niet erg snel, maar hij heeft tijd genoeg om te overwegen wat hij het beste kan doen.'

'Misschien,' gaf ik toe, maar mijn hart bleef angstig. Wat kwam het slecht uit dat ik uitgerekend nú mijn Vermogen moest missen! En het volgende moment voelde ik een ander schrijnend gemis: Nachtogen! Wat zouden zijn overlevingsinstinct en zijn scherpe zintuigen me goed van pas zijn gekomen! Ik voelde me eenzaam en alleen.

En je zwelgt weer in zelfmedelijden! Het sarcasme was zo bijtend alsof de gedachte werkelijk van Nachtogen afkomstig

was. *Verman je en doe iets! Het leven van de nar is in jouw handen, en dat van Bolle misschien ook!*
Ik haalde diep adem en keek met nieuwe ogen om me heen. Het licht uit het doosje toonde me niet veel, maar dat wilde niet zeggen dat er niets te zien wás. Als er geen andere uitweg was, zouden we moeten proberen ons een weg naar boven te graven – met alle risico's van een nieuwe sneeuwlawine. Als er wél een uitweg was, moesten we proberen die te vinden. Zo simpel was het. Hier staan janken als een verdwaalde puppy, daar schoot ik niets mee op. Ik stak mijn hand uit en trok de nar overeind. 'Kom. We kunnen niet regelrecht terug naar boven. Laten we eens kijken waar we zijn. In beweging zijn zal ons warm houden.'
'Goed idee.' Zijn woorden getuigden van zoveel vertrouwen, dat mijn hart bijna brak.
Ik zou graag een van onze stokken bij de hand hebben gehad, maar ik had geen idee waar ze begraven lagen. Dus hield de nar zijn doosje met licht voor zich uit en liepen we daar voorzichtig achteraan.
We kwamen niets en niemand tegen. Soms bleven we staan en hielden onze adem in, en dan hoorden we verre druppelgeluidjes en de oneindig trage ademhaling van het ijs om ons heen. Het ijs onder onze voeten voelde stroef aan. We zagen geen ijsplafond boven ons, slechts een zwarte leegte. Ons enige contact met de wereld was de stevige

bodem waarop we liepen, en elkaars aanwezigheid. We zagen zelfs de zwartheid van een wand voor ons uit niet – tot we er tegenaan botsten.
We betastten de wand, maar zeiden niets tegen elkaar. In die stilte werd ik me opeens bewust van het beven van de nar en het huiveren van zijn ademhaling. 'Waarom heb je me niet gezegd dat je verrekt van de kou?' vroeg ik hem.
Hij trok zijn neus op en lachte zwak. 'Jij niet dan? Het leek me een overbodige mededeling.' Na een schorre zucht vroeg hij: 'Is dit ijs of gesteente?'
'Houd het licht eens wat hoger.'
Hij deed het. 'Ik kan het nog steeds niet zeggen. Maar we kunnen er niet doorheen. Dus we moeten naar links of naar rechts.'
'Zo komen we misschien terug op ons beginpunt.'
'Mogelijk. Daar is dan niets aan te doen. En we kunnen natuurlijk ook weer *hier* terechtkomen, als er geen uitweg is. Wacht even.' Ik steunde met mijn hand op zijn schouder en tastte met de andere naar mijn mes. Dat was weg. Natuurlijk. Maar de nar had het zijne nog en ik leende het om een duidelijke kras op de wand te maken. Misschien was het een futiel gebaar, maar in elk geval zouden we dan weten dat we hier al eens waren geweest.
'Links of rechts?' vroeg ik hem daarna. Ik had geen idee van noord of zuid.

‘Links,’ zei hij, en hij wees vaag in die richting.
‘Wacht even,’ zei ik weer, en ik trok mijn jas uit. Hij probeerde me af te weren toen ik deze over zijn schouders legde.
‘Je zult het koud krijgen!’ protesteerde hij.
‘Ik héb het al koud. Maar mijn lichaam heeft altijd beter tegen kou gekund dan het jouwe. Als je bevroren tegen de vlakte valt hebben we daar allebei niets aan. Maak je geen zorgen, als ik hem dringend nodig heb zal ik je waarschuwen. Trek hem nu voorlopig maar aan.’
Ik besefte pas *hoe* koud hij het had, toen hij hier onmiddellijk mee instemde. Hij deed zijn rugzak af en gaf mij het Ouderlingenlicht, waarna hij mijn jas aantrok. Hij stond te beven op zijn voeten. Ik hield het lichtje wat hoger en zag dat de nar er niet alleen wegens de groenachtige tint van dat licht zo grauw uitzag. Hij gaf me een zielig glimlachje. ‘Nog lekker warm van je lichaam. Bedankt, Fitz.’
‘Laten we op weg gaan,’ zei ik, en ik raapte zijn rugzak op voordat hij de kans kreeg. ‘Wat heb je hier verder nog in zitten?’
‘Weinig dat van nut is, vrees ik. Een paar persoonlijke dingen die ik nooit kwijt zou willen raken. Onderin zit een flesje brandewijn. Met een paar honingkoekjes, geloof ik. Voor noodgevallen. Of misschien als een traktatie voor Bolle.’ Zijn lachje klonk gesmoord. ‘Noodgevallen! Maar niet dit.

Volgens mij kunnen we ze beter zo lang mogelijk achter de hand houden.'
'Volgens mij ook. Kom.'
Hij maakte geen aanstalten om het lampje van me terug te nemen, maar hield zijn armen om zijn lichaam geslagen. Ik hield het licht voor me uit toen we de zwarte wand naar links begonnen te volgen. Ik zag aan zijn manier van lopen dat zijn voeten totaal verdoofd waren. Ik voelde een opkomende wanhoop, maar de wolf in mij wuifde dat weg. We leven nog en we zijn in beweging. Er is nog hoop.
We sjokten voort. Eindeloos. Tijd werd beweging – stap na stap in het donker. Soms deed ik mijn ogen dicht om ze rust te gunnen van het onnatuurlijke licht, maar zelfs dan leek ik het nog te zien. Op een van die momenten vroeg de nar nerveus: 'Wat is dat?'
Ik opende mijn ogen. 'Wat is wát?' vroeg ik. Blauwe nabeelden dansten op mijn netvlies. Ik knipperde met mijn ogen. De nabeelden bleven.
'Dat daar. Is het licht? Doe het doosje eens dicht. Kijk eens of we dan nog iets zien – anders moet het een weerspiegeling zijn geweest.'
Het viel niet mee het doosje te sluiten. Mijn vingers waren verstijfd en mijn laarsloze voet hing als een pijnlijke ijsklomp aan mijn ene been. Maar toen ik het doosje dicht had zagen we nog steeds een blauw scherfje van licht. Het had

een onregelmatige vorm en leek op een rare manier zonder randen te zijn. Ik tuurde ernaar, maar kon niet goed bepalen wat het kon wezen.
'Raar, vind je ook niet? Laten we erheen gaan.'
'En de wand verlaten?' vroeg ik, met een vreemde tegenzin.
'Het is niet te zeggen hoe ver weg het is.'
'Licht moet érgens vandaan komen,' bracht de nar me in herinnering.
Ik haalde diep adem. 'Vooruit dan maar.'
We gingen de kant van het licht op. Het leek niet groter te worden. De bodem werd minder effen en ons sjokken werd strompelen, mede doordat onze voeten gevoelloos waren geworden. Maar na een poosje kwam er opeens een verandering in ons perspectief. Een wand aan onze linkerkant bleek ons uitzicht geblokkeerd te hebben, waardoor we geen licht hadden gezien, maar alleen de reflectie van licht op een wand van ijs. Nu we die reflectie passeerden bleek het licht afkomstig te zijn uit een lokkende passage tussen blauw en wit ijs door. Onze hoop flakkerde op en we versnelden onze tred. We haastten ons om een bocht in de wand van ijs en zagen toen opeens een breed panorama van blauw en wit voor ons. Mijn ogen moesten wennen aan wat we zagen en pas nadat we een vernauwing in de gang waarin we liepen waren gepasseerd kreeg ik een goede indruk van de wereld van licht en ijs die voor ons lag.

Het licht scheen bronloos te zijn, alsof het via ramen en spiegels en prisma's van ijs had gedwaald alvorens ons te vinden. We betraden een doolhof van scheuren en kloven in een wereld die bestond uit blauwe ijsmuren. Soms waren de doorgangen smal, soms waren ze breed. De bodem onder onze voeten was nooit vlak. Soms leek het alsof we door een verse scheur in het ijs liepen, die pas gisteren was ontstaan, soms leek het alsof smeltwater in een traag proces van eeuwen de kronkelige weg had gebaand die we volgden. Wanneer we plekken bereikten waar onze route een aftakking naar links of rechts had, volgden we steeds de breedste passage. Vaak genoeg werd deze echter al snel na het keuzemoment veel smaller…

Ik heb niet tegen de nar gezegd wat ik in mijn hart vreesde: dat we toevallige scheuren in het ijs van de gletsjer volgden en dat er geen enkele reden was om te verwachten dat een ervan ergens naar toe zou leiden.

Maar op een gegeven moment begon ik subtiele aanwijzingen waar te nemen dat anderen hier al eerder waren gepasseerd. Aanvankelijk vreesde ik dat ik bezig was mezelf iets wijs te maken. Waar de bodem minder glad was doordat er wat zand was gestrooid, bijvoorbeeld, schreef ik dat toe aan barstjes in de rotswanden. Maar op een gegeven moment rook ik toch echt de geur van menselijke ontlasting. En juist op dat moment zei de nar opeens: 'Het lijkt alsof er hier treden in

het ijs zijn gehakt.'
Ik knikte. Onze weg leidde voelbaar omhoog en ik zag dat er brede, lage treden waren uitgehakt in de ijsbodem voor ons uit. Tien of vijftien stappen verderop passeerden we een kamertje dat rechts van ons in het ijs was uitgehold. Een natuurlijke scheur daarbinnen was verbreed tot een afvalgroeve, waarin kamerpotten werden leeggekieperd. En die tevens diende als graf voor degenen die hier ellendig waren gecrepeerd. Ik zag een naakte voet – obsceen in zijn bleke beenderigheid – vanuit het midden naar boven steken. Een ander lichaam lag er dwars overheen, met het gezicht naar beneden. Benige ribben staken tussen de dunne vodden van kleren door. Alleen de kou maakte de stank draaglijk. Ik bleef staan en vroeg de nar fluisterend: 'Vind je dat we verder moeten gaan?'
'Het is de enige weg,' zei hij met trillende stem. 'Dus we moeten wel.'
Hij beefde weer over zijn hele lichaam. 'Heb je het nog steeds zo koud?' vroeg ik. In deze verlichte gangen leek het me iets minder koud dan het in de duisternis was geweest.
Zijn glimlach zag er griezelig uit. 'Ik ben bang,' zei hij. Hij kneep zijn ogen dicht en duwde onvergoten tranen tegen zijn gouden wimpers aan. 'Kom, we gaan verder,' hernam hij toen met vastere stem. Hij stapte langs me heen om voorop te gaan. Ik volgde hem, vol angst.

Wie er ook verantwoordelijk was voor het opruimen van het afval en het legen van de potten, het moest een slordig iemand zijn, want de vloer en de wanden van ijs zaten onder de knoeivlekken. Hoe verder we kwamen, hoe duidelijker het werd dat deze gangen door het ijs door mensen waren gemaakt en bewerkt – en in elk geval door mensen werden *gebruikt*. De bron van het blauwe licht werd ons onthuld toen we een bleke bol passeerden, die hoog aan de wand hing. Hij was groter dan een pompoen en hij gaf wel licht, maar geen warmte af. Ik bleef met open mond naar boven staan kijken, maar toen ik nieuwsgierig mijn hand uitstak pakte de nar me bij de mouw en trok mijn arm naar beneden. Hij schudde zijn hoofd bij wijze van stille waarschuwing.

'Wat is het?' vroeg ik fluisterend.

Hij haalde een schouder op. 'Weet ik niet. Maar ik weet dat het van háár is. Blijf eraf, Fitz. Kom mee, we moeten ons haasten.'

En zo geschiedde.

Tot we bij de eerste kerker kwamen.

Hoofdstuk 20

Gangen

Men zegt dat er op het eiland Aslevjal ooit een zieneres of orakel heeft gewoond. Dit verhaal schijnt zeer oud te zijn. Sommigen zeggen dat het er slechts één was, die daar vele generaties heeft geleefd, maar zelf jong bleef, en ravenzwarte haren en zwarte ogen bezat. Anderen zeggen dat er een heel moederhuis van orakels was, met een Grote Moeder die haar gaven als zieneres telkens doorgaf aan haar oudste dochter, zodat er een opeenvolging van orakels beschikbaar was. Iedere bron heeft gezegd dat dit lang voor het leven van zijn of haar grootmoeder is geschied. Er zijn geen levende getuigen van deze traditie. Er werd gezegd dat de zieneres binnen de gletsjer woonde en dat ze alleen tevoorschijn kwam om de offers te aanvaarden die de bezoekers aan

IJsvuur waren komen brengen. Als een van de waarheidzoekers een offerdier had meegebracht, was het de zieneres die het kwam slachten en die de ingewanden dan in de lucht gooide en ze dampend op het ijs liet vallen. En op basis van de wijze waarop de ingewanden van het schaap of het kalf op de sneeuw lagen uitgespreid voorspelde zij dan de toekomst van de bezoeker. Waarna ze het geslachte dier in naam van de draak voor zich opeiste.
Soms verschenen er vrouwen of krijgers die daar diensten kwamen aanbieden, in plaats van een offerdier. Slaven of gevangen konden aan de zieneres geschonken worden. Soms werd haar ook zeven jaar arbeid van een zoon uit eigen familie geofferd. Het verhaal gaat dat zulke bedienden haar van dienst waren in een groot paleis onder de gletsjer. Vooral de diensten van steenhouwers werden bijzonder op prijs gesteld, naar het schijnt.
'Verzamelde Buiteneilandse verhalen', Kokkel.

De deur was bijna onzichtbaar. De nar was er al voorbij, maar

ik zag wat het was en hield mijn vriend tegen door even op zijn schouder te tikken. Ofwel de deur was van ijs, ofwel er zat een zo dikke laag ijs op dat het eigenlijke materiaal niet meer te zien was. De scharnieren waren vage bulten in de wand. Ik zag geen klink of hendel. Dat verbaasde me. Wel was er ter hoogte van mijn middel een spleet in de deur. Ik bukte me om er doorheen te kijken en zag tot mijn ontsteltenis een gehavende, in lompen geklede man in een ijzige hoek van de cel zitten. Hij staarde mijn kant op, stom, met een afgestompte uitdrukking op zijn gezicht. Ik slaakte een kreetje en strompelde achteruit.

'Wat is er?' vroeg de nar, maar hij bukte zich al om zelf te kijken. Hij bleef in die houding staan, maar zijn gezicht werd een masker van afschuw. 'We moeten ze naar buiten halen. Op een of andere manier.'

Ik schudde heftig van nee. Het duurde even voordat ik mijn spraak terugvond. 'Nee, Nar. Geloof me, alsjeblieft. Ze zijn ontzield. Hoe wreed het ook lijkt om ze in deze cel te laten, het zou gevaarlijk en onverantwoord zijn om ze te bevrijden. Dan zouden ze achter ons aan komen – voor onze huid, onze kleren, of zo maar voor de sport. Dat mogen we niet riskeren.'

'Je hebt ze niet allemaal gezien, is het wel? Raadsel is erbij. En Hest.'

Ik wilde niet kijken, maar ik moest. Met bonkend hart en

hortende ademhaling bukte ik me weer voor de spleet en tuurde naar binnen.
Daar had het licht dezelfde bleekblauwe gloed als in de gangen. Ik liet mijn ogen eraan wennen tot ik de hele cel kon overzien. Het was een holte die in de gletsjer was uitgehakt. De bodem was bedekt met afval en viezigheid. Er zaten vijf ontzielden in de cel. Meer was er niet te zien. Vier van hen hadden een positie in een van de verdedigbare hoeken gekozen, waar ze met hun rug tegen de wand zaten. Hest, die verzwakt leek door verwondingen, lag in het midden van de cel languit op de grond. Kennelijk durfde geen van de ontzielden hem daar aan te vallen, want daardoor zouden ze hun eigen rug blootstellen aan gevaar. De drie vreemdelingen in de cel waren Buiteneilanders. Ze zagen er uitgehongerd uit, zaten vol littekens en droegen kleren die aan flarden waren. Hest en Raadsel waren beroofd van hun zware bontjassen, maar niettemin waren ze er beter aan toe dan de andere drie: zij hadden hun laarzen nog aan. Ik reikte wanhopig naar hen via mijn Wijsheid en hoopte met alles wat in me was dat ik een spránkje leven zou mogen voelen. Maar er was helemaal niets. Ze zaten elkaar daar allemaal met primitieve vijandigheid te beloeren, als minder dan dieren. Hun verbinding met de wereld en de samenleving was hun ontrukt.
Ik liet me voor de deur in elkaar zakken tot ik op de koude

ijsvloer zat. Ik voelde me ziek en ellendig. Verschrikkelijke herinneringen, herinneringen die ik dood en begraven had gewaand, staken hun schurftige klauwen naar me uit. Ik geloof niet dat de nar de afgrondelijke diepte van mijn weerzin had kunnen begrijpen. Hij kon hun zielloosheid, hun onmenselijke status niet zo intens voelen als ik dat kon.

Er verscheen iets dat misschien een sarcastische glimlach leek op mijn gezicht. Ik beet mijn tanden op elkaar en weigerde toe te geven aan de wanhoopsgevoelens die me dreigden te overmannen. Ik wilde hier niet te diep over nadenken. Dat hád ik al gedaan, lang geleden, en ik kende alle vragen en alle definitieve antwoorden. Zinloos om mezelf nog eens te kwellen met lessen die ik al had geleerd. Ik sprak bijna toonloos. 'Ik zou hen kunnen doden. Misschien. Vier zijn er nog op de been, al zijn drie ervan zo te zien uitgehongerd en verzwakt. Maar ik heb meegemaakt dat ontzielden zich verenigden en sámen tegen een vijand vochten. Tijdelijk – tot er buit te verdelen was. Ik weet niet of ik ze alle vier zou kunnen doden voordat ze mij te pakken krijgen. Raadsel is een sterke vent. En nog gezond.'

'Maar… Raadsel en Hest?' pleitte hij.

De nar had beter moeten weten. 'Nar, dat *zijn* Raadsel en Hest niet meer! Hun lichamen zijn hier, en alle dingen die ze wisten zijn hier, maar dat is alles. Zij geven nu om niets en niemand meer. Ze denken alleen nog aan hun eigen fysieke

behoeften en wensen. Zou de echte Raadsel zijn vriend Hest daar gewond en weerloos op de vloer laten liggen? Geen sprake van! Dit *is* Raadsel niet. Nu niet meer.'
'Maar… we moeten iets *doen*!' fluisterde hij dringend.
Ik zuchtte. 'Als we deze deur openen, moet ik ze doden. Ze zullen me ertoe dwingen, tenzij ik bereid zou zijn mezélf te laten doden.'
'Dus we hebben geen keuze?'
Ik glimlachte wrang. 'Er is altijd een keuze. Maar soms zijn er alleen slechte keuzes. Ik dood hen of zij doden mij. Of we lopen weg.'
De nar bleef nog een hele poos zwijgend naast me staan. Toen draaide hij zich om en liep langzaam bij de celdeur vandaan. En ik volgde hem.
De ijsgangen begonnen meer gebruikssporen te tonen. De vloer was vuil en oneffen, de wanden zaten vol krassen. We passeerden meer kerkers, allemaal precies gelijk aan de eerste. Ik keek telkens naar binnen, ziek van afschuw, maar we spraken niet meer over de mensen die we binnen zagen. Het ergste vond ik de twee cellen met een vrouw en een meisje erin. Die waren voorzien van stro en een soort veldbed. Kennelijk moest het leven van deze twee gevangenen worden gerekt. Dat leek me een wreder lot dan wat Raadsel, Hest en hun celgenoten moesten doorstaan. Hun dood zou niet snel komen, maar kou sloopt een mens even

gestaag als het ontbreken van voedsel. Ze zouden niet lang hoeven te lijden. Aan de lengte van het onverzorgde haar en de vuile nagels van de vrouw te oordelen moest ze hier al lange tijd opgesloten zijn. Gehuld in een smerig berenvel zat ze gehurkt in een hoek en staarde naar de wand. In de cel ernaast zat een meisje van ongeveer zeven jaar aan de wondkorsten op haar enkels te pulken. Haar blik flitste even mijn kant op toen ik door de spleet in de deur naar binnen keek. De enige emotie die ik op haar gezicht zag was achterdocht.

Ten slotte kwam er een einde aan de rij kerkers. De gang werd breder en er hingen grotere aantallen van die bleke blauwe lichtbollen. De gangen waren met meer zorg in het ijs uitgehakt en de gewelfde plafonds hadden de sierlijkheid van bevroren golfbewegingen. De vloer was schoon en er was zand op gestrooid tegen de gladheid. Dit deel leek me ouder. Het scheen berekend op grotere aantallen bezoekers, maar we hadden nog steeds geen levende ziel ontmoet.

We kwamen bij een splitsing die ons drie mogelijkheden bood. De hoofdgang liep rechtdoor. Links leidde een brede gang via treden naar beneden en een bocht om. Rechts ging een uitgehakte trap steil naar boven. Beide afslagen leken ouder en vaker betreden dan de gang waar we doorheen liepen. De nar en ik wisselden vragende blikken uit.

Vanuit de opening aan de linker kant drong een vaag zuigend

geluid tot me door. Ik spitste mijn oren. De nar fluisterde: 'Het lijkt op de ademhaling van iets heel groots.'
Ik opende mijn neusgaten en zoog de lucht op. Wat ik rook vervulde me met hoop en maakte meteen duidelijk wat we hoorden. 'Nee, het zijn golven. Het is de zee. Deze weg leidt naar het strand. Kom mee!'
Hij keek als een man die zojuist gratie heeft gekregen van de doodstraf. 'Ja!' zei hij enthousiast. Hij haastte zich met grote, snelle stappen naar beneden. Ik volgde hem en pakte hem bij de schouder, waarna ik hem naar de binnenzijde van de bocht trok. 'Blijf dicht bij deze wand,' zei ik zacht. 'Als we dan iemand naar boven horen komen hebben we éven de kans om hem te verrassen.' Ons enige wapen – zijn mes – had ik al in de hand.
We waren vermoeid en hadden geen idee hoe lang we al in de doolhof van ijs ronddwaalden. De treden waren laag en op een gékmakende manier onregelmatig. Ook waren ze gekarteld, alsof over deze trap zware voorwerpen naar beneden of naar boven waren gesleept. Naarmate we dieper kwamen werd de geur van de zee sterker en de lucht vochtiger. De treden werden glibberig en na een poosje hadden ze allemaal een dun vliesje water over zich heen. Iemand had hier zand gestrooid, maar op een slordige, ongelijkmatige manier, waardoor je op de onverwachtste momenten kon uitglijden over een bobbel van ijs. Het dwong

ons tot een trager tempo. Al spoedig dropen de wanden van het vocht en vielen er van boven druppels op ons neer. De geur van zout water werd indringender, maar het licht was nog steeds het bleke blauw van de bollen.
Toen hadden we de beschadigde onderste trede bereikt en zagen we dat onze hoop vergeefs was geweest. We stonden in een grot. Achter het ijs begon een helling van verweerd zwart gesteente die toegang gaf tot een strand van zwart zand. Daar waren diverse metalen paaltjes in de grond geslagen, misschien bestemd om er boten aan vast te leggen. De golven kabbelden af en aan, maar kwamen meedogenloos naderbij. En hoog in de grot waarin we ons bevonden, in het bleke licht van de laatste bol, zagen we een plafond van glimmend ijs.
'Als we een boot hadden en het zou eb zijn, dan zou ik het wagen,' zei ik.
'Ja, áls,' zei de nar met een snik. Ik keek hem geschokt aan. Hij zag er vreselijk uit en dat kwam niet alleen door het blauwachtige licht. Hij nam zijn rugzak van me over en liet er zich mee op de trap zakken. Even koesterde hij de zak alsof het een kind was, toen begon hij erin te zoeken en haalde tenslotte een flesje brandewijn tevoorschijn. Hij deed de kurk eraf en bood mij het flesje aan.
Ik voelde het gewicht in mijn hand en dronk niet meer dan een kwart. Het was dezelfde abrikozenbrandewijn die hij destijds had meegebracht naar de hut waarin Pé en ik

woonden. Ik slikte de warmte van een zomerdag en ademde uit met mijn mond wijdopen, om de smaak van abrikozen en vriendschap alle ruimte te geven. Ondertussen gaf ik hem de fles en kreeg ik er een vierkant brokje zwart brood in ruil voor terug, niet groter dan de helft van mijn handpalm. Ik ging naast hem zitten en begon langzaam te eten. Er zaten noten en rozijnen in. Het was een sneetje compact en zoet brood, dat me vooral duidelijk maakte dat ik hónger had, ook al had ik geprobeerd dat te negeren. We aten langzaam en in stilte. Nadat ik de laatste kruimels van mijn handpalm had gelikt, keek ik naar hem op. 'Naar boven?' stelde ik voor.

'Zo komen we niet naar buiten,' antwoordde hij zacht. 'Denk maar eens terug aan de driesprong en aan de legenden die we van de Buiteneilanders kennen. Dit is de plek waar ze heen kwamen om onder het ijs door naar de draak te gaan. Die steile trap naar boven, dat moet de route naar IJsvuur zijn. Waarom zou er ánders een trap naar boven leiden?'

'Misschien omdat je op die manier buiten kunt komen,' hield ik vol. 'Dat weten we pas nadat we het hebben geprobeerd. Misschien leidt die derde, bredere gang naar de draak. Dat lijkt me logischer.'

Hij schudde zijn hoofd. 'Nee. De draak moet ergens bóven ons zijn, want vroeger kon je hem vlak onder het oppervlak van het ijs zien liggen. Die trap gaat naar de draak. Niet naar buiten.' Hij duldde geen tegenspraak. Toen legde hij zijn

hoofd tegen de wand van ijs. 'Er is voor mij geen uitweg. En ik heb het altijd geweten.'
Ik hees me overeind. Het zitvlak van mijn broek was nat. Ook dat nog. 'Sta op,' commandeerde ik.
'Dat heeft geen zin.'
'Sta op!' herhaalde ik, en toen hij zich niet verroerde pakte ik hem bij zijn kraag en hees hem omhoog. Hij verzette zich niet, maar keek me treurig aan.
'We zijn samen tot hier gekomen, in vele jaren en over vele wegen en paden, en als we hier moeten eindigen, onder het ijs van Aslevjal, dan wil ik die verdomde draak toch minstens wel eens met eigen ogen *zien*! En jij ook.'
Bestaat er iets vermoeienders dan lage treden? Misschien gládde lage treden. Niettemin strompelden we naar boven. Net als tijdens de afdaling bleven we dicht bij de binnenwand en hielden we onze oren gespitst. En net als tijdens de afdaling hoorden we niets – behalve dat het geluid van de golven en de vallende druppels onder ons steeds zwakker werd. Tenslotte waren we terug bij de driesprong. We bleven daar staan luisteren, maar we hoorden niets.
Ik was moe. Volgens mij hadden we een volle periode van nachtrust overgeslagen. Mijn hoofd zat volgepropt met vilt en zoemende vliegen. De nar leek er nog veel erger aan toe. De man was doodsbang. Hij was ervan overtuigd dat zijn dood nabij was, en dat besef was niet alleen een aanslag op zijn

kracht, maar ook op zijn doorzettingsvermogen. We liepen naar de steile trap en hij volgde me langzaam over de smalle treden. Het was een wenteltrap. Meteen na de eerste bocht, toen we de hoofdgang onder ons niet meer konden zien, hield ik de nar staande. 'Nar, drink nu de rest van de brandewijn. Het zal je verwarmen en misschien wat opkikkeren. In elk geval is het spul nuttiger in jouw lijf dan in de fles.'
'Mag ik even gaan zitten?' vroeg hij.
'Nee. Dan krijg ik je misschien niet meer in beweging,' zei ik harteloos, maar hij had zich al laten zakken. Nadat hij de fles had geopend bood hij hem eerst aan mij aan. Het was geen ruzie waard, dus ik bevochtigde mijn lippen en gaf hem toen de rest. 'En nu alles opdrinken.'
Dat deed hij, in een enkele lange teug. Het leek een eeuw te duren voordat hij de stop in de fles had en deze had opgeborgen in de rugzak. 'Dit is moeilijk,' zei hij, maar het leek alsof hij zich niet specifiek tot mij richtte. 'Ik ben te dicht bij het einde. Ik heb hier glimpen van gezien, maar nooit een helder beeld. En nu weet ik slechts dat ik verder moet gaan en dat elke stap die ik zet me dichter naar mijn dood brengt.'
Ik glimlachte. 'Welkom bij de mensheid! Kom, laten we eens naar de draak gaan kijken. Je bent tenslotte dat hele eind hierheen gekomen om hem te redden.'
'En dan? Moet ik hem zeggen dat ik heb gefaald?'

‘Waarom niet? Iemand moet hem vertellen dat we het hebben geprobéérd.’
Nu was het de nar die glimlachte. ‘Dat kan hem niets schelen. Draken hebben geen belangstelling voor goede bedoelingen of mislukte pogingen. Hij zal ons alleen maar verachten. Als hij ons al ópmerkt!’
‘Aha! Dát zou voor ons beiden een totaal nieuwe ervaring zijn!’
Daar moest hij om lachen, en ik ook, niet luid, maar ingetogen – zoals iemand lacht wanneer hij vermoedt dat het misschien de laatste keer is dat hij een grapje deelt met een vriend. We waren niet dronken, althans zeker niet van de brandewijn. Als de nar gelijk had, dronken we misschien de droesem van ons leven. Wanneer een mens zich dat realiseert, denk ik, probeert hij te genieten van elk pleziertje dat zich nog aandient.
En toen gingen we naar boven. Het was een nauwe trap en ik vroeg me af welke gek hem had uitgehakt. Was hier een natuurlijke schacht geweest, die door iemand tot een wenteltrap was bewerkt, of had de maker deze fantasie van ijs helemaal zelf verzonnen? En hoger. Bij een bepaald gedeelte waren de wanden versierd met ijsreliëfs, die echter vernield waren, zo te zien met opzet. De hoofden waren weggehakt, je zag alleen nog stukken van benen, of een tot vuist gebalde hand, of de lippen en kin van een vrouw. Ik begon me steeds

meer te ergeren aan mijn ongelijke tred – een voet met laars, een voet zonder, slechts met een ijzige sok. Toen we weer halt hielden om even te rusten liet ik de nar zitten. Hij leunde met zijn rug tegen de wand en ik meende dat hij wegdutte, maar toen ik tranen op zijn wangen zag verschijnen stootte ik hem aan. 'Daar hebben we nu niets aan. Kom op, we gaan verder.'

Mijn stem klonk minder bars dan die woorden waren. Hij knikte en kwam langzaam overeind. We vervolgden onze klim. De treden draaiden steeds maar verder naar boven, als een eindeloze nachtmerrie. Niet elk hoekje van de smalle koker werd even helder verlicht door de bleke bollen. Onderweg zagen we alle tinten wit en blauw die er bestaan, in een koude en vermoeiende opeenvolging. Voor de schoonheid ervan hadden wij geen oog. We klommen een eind, rustten even uit, en klommen dan weer verder. Ten slotte meenden we dat we toch werkelijk elk moment boven het ijs uit moesten komen.

En toen bereikten we een horizontale gang die in het ijs was uitgehouwen.

En de draak.

Er bevond zich nog een dikke laag ijs tussen hem en ons. Daardoor zagen we hem vrij wazig en misvormd, maar desondanks was hij adembenemend. Langzaam liepen we de hele gang door, die parallel liep aan IJsvuur. Hij was langer

dan twee schepen. Zijn vleugels waren tegen zijn lichaam aan gevouwen en hij had zijn staart om zich heen gekruld. Zijn hoofd was naar achteren gedraaid aan het einde van zijn lange nek, die bij ons vandaan was gebogen. We zagen hem vol ontzag aan. De pijn in het hart van de nar was te lezen in zijn ogen. De immense omvang van dit leven was bijna te overweldigend voor mijn Wijsheid. Nooit eerder was ik bij een levend wezen van zo grote omvang in de buurt geweest.

Toen kwamen we bij een ruw uitgehakte tunnel door het ijs die naar het hart van de draak leek te leiden. Ik bukte me en keek naar binnen. Aan het einde zag ik slechts de duisternis van de zwarte draak. Ik haalde diep adem. 'Leen me je Ouderlingenlamp,' vroeg ik de nar.

'Ga je erin?'

Ik knikte langzaam, niet in staat uit te spreken waarom ik het *moest*.

'Dan ga ik met je mee.'

'Daar is het te smal voor. Blijf hier en rust uit. Ik zal je vertellen wat ik aantref.'

Hij leek verscheurd tussen uitputting en nieuwsgierigheid. De nar liet zijn rugzak op de grond zakken en maakte hem open. Toen hij me het doosje overhandigde zei hij: 'Ik heb nog twee sneetjes van dat brood. Zullen we ze nu opeten?'

'Eet jij het jouwe maar, dan neem ik het mijne wanneer ik terug ben.' Alleen al het hóren van het woord brood bracht

me het water in de mond. Opeens moest ik aan Bolle denken. Had hij via het Vermogen contact opgenomen met Chade en Plicht, of zat hij triest en passief op onze terugkeer te wachten? Of was hij achter ons aan gegaan en eveneens in een lawine van sneeuw naar beneden gestort? Ik zette die nutteloze vragen met kracht van me af. Ik opende het doosje, dat meteen zijn eigenaardige groene schijnsel begon te verspreiden.

'Blijf niet te lang weg,' waarschuwde hij me toen ik de tunnel in kroop. 'Ik wil graag horen wat je vindt!'

Ik kroop door de tunnel en hield het doosje met licht voor me uit. Het blauwe licht van de gang achter me vervaagde al spoedig en toen had ik alleen nog het bleke groene schijnsel om me heen, dat op een griezelige manier werd weerkaatst door het glanzende ijs van de wanden. Ondertussen begon ik de draak steeds nadrukkelijker te ruiken, en verderop als het ware zelfs te proeven. Het deed me sterk denken aan de stank van een bepaald type koraalslangen, die ik als jongen had gevangen. De tunnel werd steeds smaller. Degenen die hem hadden gegraven hadden waarschijnlijk haast gehad om bij de draak te komen. Niemand had zich bekommerd om de fraaiheid of gelijkmatigheid van het hakwerk.

En hij eindigde bij een muur die bestond uit de draak zelf – althans zijn glimmende zwarte schubben, waarvan de kleinste zo groot waren als mijn gespreide hand. Er vlak voor lag op

de ijsvloer een leren rol met instrumenten – beitels, priemen, messen en hamers, keurig gesorteerd. Twee messen waarvan het lemmet was gebroken of te bot geworden waren een eindje opzij gelegd. Ik hield het Ouderlingenlicht dichter bij de draak en mijn maag draaide zich om toen ik mijn vermoeden bevestigd zag: iemand was door deze tunnel gekropen en had geprobeerd met de werktuigen een weg tot in het hart van de draak te boren.

Zo te zien hadden de keiharde schubben die aanval weerstaan. Sommige zagen er beschadigd uit, maar het leek erop dat geen van de metalen instrumenten het onderliggende vlees had weten te bereiken. Een soort wig zat nog in de spleet tussen twee schubben geklemd en leek daar een zwakke plek te hebben gevonden, maar toen ik mijn licht dichterbij hield zag ik onder die spleet een tweede laag schubben, nu crèmekleurig, in een patroon dat haaks op dat van de bovenste laag stond. Een ijspriem was onder een van die onderliggende schubben gestoken en had zich in de leerachtige huid eronder naar binnen gedrongen, maar er had geen bloed of andere vloeistof gevloeid. Waarschijnlijk was het zoiets geweest als een nagel in een paardenhoef, in principe dus iets dat geen pijn deed, maar de geniepige wreedheid van alleen al de póging choqueerde me hevig. De draak leefde immers! En toch had iemand hier geprobeerd zich als een worm in zijn hart naar binnen te wroeten, terwijl de draak hulpeloos vastzat

in het ijs!
Hoe sterk het natuurlijke pantser van de draak was bleek me nog duidelijker toen het me al mijn kracht kostte om de priem uit zijn vlees los te wrikken. Ik had daarbij zelfs de hulp van zijwaartse tikken met een hamer nodig. Meteen nadat ik de priem had losgetrokken sloten de twee lagen schubben zich daar over het gat en precies op dat moment leek mijn Wijsheidsbesef van zijn leven sterk op te flakkeren. Dat duurde slechts heel even. Daarna leek de wand van schubben die ik voor me zag nog het meeste op een metalen harnas. Ik aarzelde even, maar waagde het toen met mijn hand over de schubben te wrijven. Ik kon zelfs geen vingernagel onder een rand wurmen, zo strak lagen ze nu over elkaar. Ze voelden koud aan, even koud als het ijs waarin de draak was opgesloten.
Ik verzamelde de martelwerktuigen in hun leren rol en nam ze mee toen ik achterwaarts terugkroop naar de nar – er was geen ruimte om me om te draaien. Toen ik in de gang terug was zweette ik hevig en was ik misselijk van de reptielachtige stank.
De nar bleek diep in slaap. Hij lag aan het einde van de gang dat zich naast de kop van de draak bevond. Hij zat op het ijs, met zijn knieën opgetrokken tegen zijn borst en zijn gouden haren er los overheen. De haren vormden een sluier voor zijn gezicht. Kennelijk had zijn uitputting het gewonnen van zijn

nieuwsgierigheid. Ik ging naast hem zitten en leunde met mijn rug tegen de wand van ijs. De nar mompelde iets in zijn slaap en bewoog zijn lichaam toen tot het tegen het mijne aan leunde. Ik liet hem begaan. Ik vroeg me af waarom de belager van de draak niet hier een tunnel had uitgehakt, dichter bij het hoofd. Was hij bang geweest dat de draak zich in dat geval nog had kunnen verdedigen, ook al zat hij vast in het ijs?
Ik keek naar het ijsplafond boven mijn hoofd. Het was van een bodemloze donkerblauwe kleur, de kleur van zeer diep water. Ergens daar in de hoogte, zo hield ik mezelf voor ogen, was prins Plicht aan het graven met zijn coterie van Wijzen. Ik vroeg me af hoe dik de ijslaag was die ons van elkaar scheidde. Hoe lang zouden de nar en ik hier moeten zitten voor we het geluid van hun houwelen hoorden en de voortgang van hun inspanningen zagen? Een eeuwigheid, concludeerde ik. Ik hoorde nog helemaal *niets* van houwelen, laat staan van stemmen, en ik zag nog geen *flintertje* ijs bewegen! Wat mij betreft konden ze net zo goed aan de andere kant van de wereld bezig zijn.
Ik drukte me iets dichter tegen de nar aan. Zijn lichaam zoog van die kant mijn warmte naar binnen. Zelf voelde ik me vreselijk moe en hongerig. Met een van mijn nieuwe werktuigen kapte ik een brokje ijs uit de wand, dat ik in mijn mond liet smelten. Ik stopte het doosje met Ouderlingenlicht weer in de rugzak van de nar. Daar vond ik het sneetje brood

dat hij voor me had bewaard en ik at het op. Het was erg lekker, maar heel klein. Toen liet ik mijn hoofd rusten op dat van de nar en sloot mijn ogen om een poosje te rusten. Ik denk dat ik in slaap ben gevallen.

Ik werd wakker door mijn eigen beven. Het leek alsof mijn botten probeerden zich uit hun gewrichten te rammelen. Het deed pijn toen ik mijn lichaam strekte. De nar gleed traag onder me uit en viel languit op het ijs, terwijl ik met mijn armen zwaaide en met mijn voeten stampte om er weer enig gevoel in te krijgen. Daarna knielde ik naast hem neer en porde hem met mijn handen, die nog te stijf waren om hem overeind te helpen. Zijn gezicht had een akelige kleur en toen hij zachtjes kreunde zuchtte ik van opluchting. 'Sta op,' commandeerde ik. Ik zei het zachtjes, want ik vond het erg stom van me dat we op een zo opvallende plek in slaap waren gesukkeld. Als iemand via de trap naar boven zou zijn gekomen had hij ons onverhoeds overvallen. En dan hadden we in een hoek gezeten. 'Kom mee, we willen nog altijd een uitweg vinden!'

Hij jammerde zachtjes en dook dieper in elkaar. Ik porde hem weer, nu uit een mengsel van kwaadheid en wanhoop. 'We mogen het nog niet opgeven! Sta op, Nar. We moeten verder!'

'Alsjeblieft.' Het was een fluistering. 'Een kalme dood. Stilletjes wegglijden.'

'Nee! Sta op.'

Hij opende zijn ogen. Iets in mijn gezicht moet hem duidelijk hebben gemaakt dat ik hem niet met rust zou laten. Hij ontvouwde zijn ledematen met een houterigheid als van de marionetten die hij vroeger had gesneden. Hij hield zijn handen voor zich uit en keek ernaar met een verwezen blik. 'Ik kan ze niet voelen.'

'Sta op en kom in beweging. Dan komt het gevoel wel weer terug.'

Hij zuchtte. 'Het was zo'n mooie droom… Ik droomde dat we hier allebei doodgingen en dat alles toen voorbij was. We konden verder niets meer doen en iedereen was het erover eens dat we het hadden geprobeerd en dat het eigenlijk niet onze schuld was. Ze spraken heel vriendelijk over ons.' Hij sperde zijn ogen iets verder open. 'Hoe heb jij kunnen opstaan?'

'Weet ik niet. *Doe* het nu maar gewoon.' Ik was niet in een bui voor geduld.

'Ik probeer het.'

Terwijl hij zich inspande vertelde ik hem wat ik aan het einde van de tunnel had gezien. Ik toonde hem de gereedschappen die ik had meegebracht, en hij rilde. Bij elk woord dat ik sprak kwam hij ietsje verder tot zichzelf. Ten slotte stond hij op en zette een paar schuifelende stappen. We rilden allebei van de kou, maar ik had enig gevoel terug in mijn handen. Ik wreef ruw over de zijne, ondanks zijn gehijgde protesten

tegen de pijn. Toen hij weer in staat was zijn vingers te bewegen gaf ik hem een mes. Hij pakte het op een onbeholpen manier aan, maar knikte bevestigend toen ik hem opdroeg het nu steeds in gereedheid te houden.
'Als we aan de voet van de trap zijn gekomen,' zei ik, blijmoedig negerend welke toer dát al zou zijn, 'moeten we de hoofdgang gaan volgen. Dat is nu onze laatste hoop.'
'Fitz,' begon hij, maar toen hij mijn reactie zag zweeg hij abrupt. Ik wist dat hij me had willen vertellen hoe hopeloos onze situatie was. Dat hoefde ik niet nóg eens te horen. Ik keek langdurig naar de draak om afscheid van hem te nemen. Hij was weer diep in slaap, zijn levensvlam was nu zelfs buiten het bereik van mijn Wijsheid. Waarom, vroeg ik me in stilte af, waarom moet Elliania zo nodig jouw kop hebben? Toen draaide ik me om en de nar volgde me. Samen begonnen we aan de lange afdaling van de wenteltrap.
Die was eigenlijk nog ellendiger dan de beklimming was geweest. We waren nog steeds moe, we hadden nog steeds honger en dorst. Ik raakte de tel kwijt van het aantal keren dat ik uitgleed en viel. De nar bezat geen spoor meer van zijn natuurlijke souplesse. Hij struikelde en viel even vaak als ik. Ik verwachtte elk moment iemand tegen te komen die op weg was om de draak te gaan martelen, maar het bleef stil, blauw en ijskoud in het krappe trappenhuis, dat zich niets aantrok van ons lijden. Wanneer de dorst ons te veel werd kapten we

stukjes ijs uit de wand om erop te zuigen. Dat was het enige beetje troost dat we onszelf konden verschaffen.
Ten slotte bereikten we de onderste trede – toch nog onverwacht, na een laatste bocht. Voorzichtig liepen we de laatste meters en keken om het hoekje. Ik voelde geen aanwezigheid, maar het zien van de ontzielden in de kerkers had me herinnerd aan het feit dat er gevaren bestonden die zich aan mijn Wijsheid onttrokken. Maar de brede gang was leeg en stil. 'Kom mee,' fluisterde ik tegen de nar.
'Zo komen we niet naar buiten.' Hij sprak de woorden op een normale toon. Ik zag een ongezonde dofheid in de gouden tint van zijn huid, alsof het leven al bezig was zich van hem te distantiëren. Zijn stem klonk bijna doods. 'Deze gang leidt naar háár. Dat kan niet anders. Als we deze richting volgen gaan we onze dood tegemoet. Niet dat we veel alternatieven hebben. Zoals je een tijdje geleden zelf al zei: soms zijn alle keuzes die je hebt gewoon slécht.'
Ik zuchtte. 'Wat stel je dán voor? Dat we terugkeren naar het strandje met de palen en hopen dat er iemand met een boot zal komen en dat wij hem kunnen doden voordat hij óns doodt? Of dat we naar de ontzielden gaan en ons aan hen overgeven? Of dat we helemaal teruglopen naar de plek waar we naar beneden zijn komen vallen?'
'Ik denk…' begon hij onzeker, maar toen verstijfde hij. Ik draaide me onmiddellijk om naar wat hij achter mijn rug

aanwees. ‘De Zwarte Man!’ hijgde hij.
En die was het. Het was de persoon van wie Bolle en ik eerder een glimp hadden gezien. Hij stond voor een bocht in de wijde gang die voor ons lag en had zijn armen over elkaar geslagen alsof hij daar kalm stond te wachten tot we hem zouden opmerken. Hij was geheel in het zwart gekleed – tuniek en broek en laarzen. Zijn haren waren zwart, en ook zijn ogen en zijn huid, alsof hij helemaal was vervaardigd uit en gekleed in één enkele substantie. En evenmin als de vorige keer nam mijn Wijsheid ook maar de geringste impressie van hem waar. Even bleef hij naar ons staan kijken, toen draaide hij zich om en liep met snelle stappen weg. ‘Wacht!’ riep de nar hem na en hij rende achter hem aan. Ik wist niet waar mijn vriend die energie opeens vandaan haalde. Ik sjokte achter hem aan en mijn verdoofde voeten deden pijn bij elke bonkende stap die ze zetten. De Zwarte Man keek om, maar vluchtte toen verder. Het leek alsof hij moeiteloos voortrende, maar toch werd zijn voorsprong op ons niet groter. Zijn voeten maakten geen geluid.
De nar rende een poosje met behoorlijke snelheid voort en ik moest me inspannen om hem bij te houden, maar toen was zijn uitbarsting van energie opeens over en minderde hij vaart. Nog steeds werd de voorsprong van de Zwarte Man geen meter groter. Hij bleef duidelijk zichtbaar op korte afstand voor ons uit lopen – een tartend fantoom. Ondanks de

enorme teugen lucht die ik via mijn mond en neus naar binnen zoog, ving ik niet het geringste geurtje van hem op.
'Hij is niet echt. Hij is magie, hij is een soort truc!' hijgde ik naar de nar, maar deze geloofde me niet.
'Nee, hij is belangrijk.' De ademhaling van de nar kwam met horten en stoten, en hij strompelde meer dan hij liep. Hij pakte me bij mijn mouw en leunde even op mijn arm, maar dwong zichzelf toen verder te lopen. 'Ik heb nooit eerder zo veel significantie in iets of iemand gevoeld! Alsjeblieft, Fitz, help me. We moeten hem volgen. Hij wil dat we hem volgen, dat begrijp je toch wel?'
Ik begreep alleen dat we hem niet schenen te kunnen inhalen. We renden hijgend en rochelend achter hem aan, zonder hem in te halen, maar ook zonder hem uit het oog te verliezen. De gangen waar hij ons doorheen leidde werden breder, het gangenstelsel werd ingewikkelder. Hier en daar liepen we onder ijzige boogpoorten door, die met ranken en bloemen van ijs waren opgesmukt. De Zwarte Man keek niet om zich heen en gaf ons geen tijd om dat te doen. Vanuit mijn ooghoeken ving ik glimpen op van kamers met meubels van ijs, waaroverheen bleekblauwe dekens en spreien gedrapeerd lagen. In een van die kamers zag ik een vaas met bleekblauwe bloemen – allemaal van ijs – midden op een ronde tafel van ijs staan. Eromheen stonden banken van ijs, met heel veel witte en blauwe kussens erop. In een andere kamer zag ik een

rond bassin, met daarin een spuitende fontein die tot gestolde pracht bevroren was. We renden door de ruime en magnifieke gangen van een schitterend ijspaleis, maar zagen geen levende ziel en voelden geen zuchtje warme adem.
We minderden ons tempo tot een kalm drafje, dat we alleen even versnelden wanneer de Zwarte Man achter een bocht uit ons zicht dreigde te verdwijnen. Geen van beiden hadden we genoeg lucht om vragen te stellen. Ik denk dat de nar maar één gedachte in zijn hoofd had: bij hem blijven. Het had geen zin hem te vragen waarom, want zelfs al had ik de adem daarvoor gehad, de nar zou toch geen antwoord hebben gegeven. Mijn mond was droog, mijn hart bonkte in mijn oren, maar we bleven achter de Zwarte Man aan rennen. Hij leek zijn weg door de doolhof van gangen zonder aarzeling te kunnen vinden, maar ik vroeg me af waar we heen gingen. En met welk doel.
Toen leidde hij ons de hinderlaag binnen.
Zo leek het me. Hij was weer achter een hoek verdwenen en toen de nar en ik onze pas versnelden om hem niet uit het oog te verliezen sloegen wij diezelfde hoek om en liepen in volle vaart tegen zes gewapende mannen aan. Ik zag een laatste glimp van de Zwarte Man, een heel eind verderop in de gang, en toen de zes krijgers kreten van verrassing slaakten en zich op ons stortten, vluchtte hij weg.
Er was geen sprake van zelfverdediging onzerzijds. We

hadden te lang gerend, en te weinig gegeten, gedronken en geslapen. Ik zou niet eens een boos konijn hebben kunnen afweren. Toen ze de nar vastpakten leek alle leven uit hem weg te vloeien. Zijn mes viel meteen uit zijn krachteloze hand. Zijn mond zakte open, maar hij kreeg niet eens een kreetje over zijn lippen. Ik stootte het lemmet van mijn mes in de jas van wolfsvel die de voorste aanvaller droeg, en het bleef daarin steken toen hij me tegen de grond wierp. Ik bonkte met mijn achterhoofd tegen de harde ijsvloer en zag alleen nog een flits van wit licht voor mijn ogen.

Hoofdstuk 21

In het domein van de bleke vrouw

De religie van de Witte Profeten heeft in de noordelijke landen nooit veel volgelingen gehad, maar een poosje is ze een modieus tijdverdrijf geweest onder de edelen aan het Jamailliaanse hof. Satraap Esclepius was namelijk nogal gecharmeerd van boeken over profeten en betaalde royale sommen aan handelaren die hem zeldzame manuscripten bezorgden. Deze gaf hij dan aan de priesters van Sa, die vervolgens meer kopieën van die teksten voor hem maakten. Er werd gezegd dat hij die teksten vaak raadpleegde. Daartoe bracht hij dan eerst een offer aan Sa, stelde zijn vraag en koos dan een willekeurige passage uit een van de oude teksten. Daarna mediteerde hij dan zo lang over die tekst, tot hij meende een oplossing gevonden te hebben.

De edelen aan zijn hof – altijd graag bereid om hun heerser na te apen – schaften zich ook kopieën van teksten van de Witte Profeten aan en begonnen ze op soortgelijke manier te gebruiken. Een periode lang was dit tijdverdrijf zeer populair aan het hof, tot de priesters van Sa begonnen te verkondigen dat deze bezigheid moest worden gezien als een voorloper van afgodendienst en blasfemie. Op hun aandrang werden daarna de meeste van deze teksten verzameld, en vervolgens vernietigd of onder de hoede van de priesters gebracht.

Het gerucht ging evenwel, dat de voorkeur van de satraap voor dit soort teksten niet vreemd was aan het feit dat hij zijn protectie schonk aan een jongen met een buitengewoon bleke huidskleur, die op slinkse wijze een audiëntie met hem had weten te regelen. Onder de indruk van het gemak waarmee de jongen in staat was hele lappen tekst uit de heilige geschriften te citeren, en ervan overtuigd geraakt dat zijn hulp aan deze jongen in diverse teksten die de jongen hem uitlegde was voorspeld, hielp de satraap hem inderdáád, en wel door hem vrije passage toe te staan op een van de slavenschepen met als bestemming Kwarts.

‘Culten van de Zuidlanden’, auteur onbekend.

Ik was al twee keer tot bewustzijn gekomen, maar pas de derde keer lukte het me dat te bestendigen. De eerste keer werd ik door twee mannen, een aan elke arm, door een ijzige gang gesleept. De tweede keer merkte ik dat ik op mijn buik lag en dat iemand bezig was mijn polsen achter mijn rug bij elkaar te sjorren. De derde keer werd ik wederom meegesleurd door twee bewakers. Deze keer spande ik me koppig in om bij bewustzijn te blijven, hoe pijnlijk het ook was. We waren in een paleiszaal gekomen. Deze was in de gletsjer uitgehakt. De gecanneleerde pilaren die het hoge plafond droegen waren blauw. Aan de wanden zongen reliëfs in het ijs meermalen de lof van steeds weer dezelfde vrouw. Ze werd afgebeeld met een zwaard in de hand, op de boeg van een schip – en haar haren waaiden golvend naar achteren in de wind. Of ze stond naast een verslagen vijand, met haar voet op zijn keel. Of ze zat op een troon en wees met haar straffende vinger naar de verworpelingen die sidderend aan haar voeten knielden. Al die figuren waren vele malen hoger dan levensgroot, en in alle gevallen getuigde het uitgehouwen reuzengelaat van meedogenloosheid en wraakzuchtigheid. We

waren in het domein van de Bleke Vrouw binnengetreden.
Maar zelfs hier, in het hart van haar koninkrijk, had ze een rivaal. Boven het glazige plafond van de zaal, achter het nevelige blauw van een dikke laag ijs, zag ik eindelijk de volledige contouren van degene die we van zo ver weg hier waren komen zoeken. We bevonden ons recht onder IJsvuur. Ik meende in het wazige geheel zelfs een rechthoek van een iets lichtere tint te ontwaren – misschien het effect van onze kleine uitgraving. Ik vroeg me af of onze vrienden nog steeds bezig waren zich een weg te hakken naar de opgesloten draak. Schreeuwen in die richting zou zinloos zijn – het ijs daar was altijd nog dikker dan twee of drie kasteelmuren.
Tientallen volgelingen van de Bleke Vrouw hadden zich verzameld om getuige te zijn van onze voorgeleiding. Enorme witte bollen aan zware, met ijs beklede kettingen verlichtten de zaal met een onnatuurlijk blauwachtig wit schijnsel. Haar Buiteneilandse krijgers, hoe dik ook ingepakt in vellen en vachten, leken binnen de overweldigende maten van dit ijspaleis slechts dwergen. Ze waren stil en hun gezichten stonden onbewogen toen we voor hen langs werden gesleept. Hun clantatoeages waren weggewist door middel van zwarte vlekken. Enkelen droegen het embleem van hun nieuwe vrouwe – in de vorm van een slang of een draak – maar ook zij bekeken ons zonder medelijden of haat of zelfs maar echte nieuwsgierigheid. Ze leken niet meer tot

gevoelens of passies in staat, en de dofheid die ik in hun ogen zag overtrof zelfs de afgestompte berusting die ik kende van mishandelde dieren. Zelfs met mijn Wijsheid nam ik ze slechts in een gesmoorde vorm waar. Had ze misschien een minder drastische vorm van ontzieling ontdekt, een vorm die weliswaar de hoofdzaken van wat menselijk is wegnam, maar voldoende besef van angst liet voortbestaan om hen tot haar slaven te maken? Een ervan herkende ik. Het was de vrouw Henja. Zij was in de Hertenhorst een dienstmeisje van de narkieza geweest, maar hier keek ze even ongeïnteresseerd voor zich uit als alle anderen. Ik draaide mijn hoofd om nog eens goed te kijken, maar ze was het echt. Ik had haar na de Hertenhorst nog twee keer kort gezien – een keer in de stad, toen de Bonten me bijna hadden gedood, en een keer toen ze de prins en de narkieza bespioneerde tijdens hun ponyrit op het eiland Mayle. Hoe paste zij in dit geheel? Ik had geen idee van haar rol, maar wist met een plotselinge zekerheid dat ze steeds een werktuig van de Bleke Vrouw was geweest. Mijn prins was evenzeer in gevaar als ikzelf!

Ik wist mijn voeten onder me te krijgen, maar kon het hoge looptempo van mijn bewakers niet bijhouden, dus ik strompelde maar wat tussen hen beiden in en werd eigenlijk half gedragen. Ik verzette me ook niet toen ze ten slotte bleven staan en me dwongen voor haar te knielen. Ik was nog steeds draaierig in mijn hoofd. Ik zocht rust in wélke houding

ze ook maar wensten, zo lang ik me maar niet hoefde te bewegen. Wel probeerde ik mijn hoofd te draaien om de nar te zien. Ik ving een glimp van hem op – zijn hoofd hing slap opzij, terwijl zijn bewakers zijn ineengezakte lichaam in een geknielde houding voor hun meesteres probeerden te tillen – maar toen dwong een harde klap van een van mijn cipiers me om voor me uit te kijken.

Zij was wit, zoals ook de nar ooit wit was geweest, en haar haren vielen los over haar schouders. Haar ogen waren kleurloos, zoals ook de ogen van de nar dat waren geweest toen hij een jongen was. Haar gezicht was het zijne, maar verzacht tot meer vrouwelijke curven. Haar schoonheid was onaards, en zo koel als het ijs dat haar omringde. Ze zat op een stapeltje bontvellen – witte beer, witte vos, hermelijn – op een troon die was uitgehakt in ijs. Haar gewaad was van het puurste wit en verhulde niet de vrouwelijke vormen van haar lichaam. Om haar keel droeg ze een halssnoer van in ivoor uitgesneden bloemen, ieder met een stralende diamant in het midden. Haar langvingerige handen rustten ontspannen op de bontvellen waarmee de leuningen van haar troon waren bekleed. Aan haar vingers droeg ze menige zilveren ring en in elk van die ringen was een glinsterende witte edelsteen gevat. Ze keek op ons neer, zoals we daar op onze knieën gedwongen voor haar zaten, en toonde zich noch vergenoegd, noch verrast. Misschien had ook zij – net als de nar – altijd

geweten dat het ooit zo ver moest komen.
Haar troon was genesteld binnen het gebogen lijf van een roerloze, uitgehakte draak van steen. Het zwart-en-zilveren geheugengesteente van zijn glinsterende torso verhief zich achter haar troon. Hij hield zijn vleugels dik en zwaar tegen zijn lichaam aan gevouwen. Deze draak bestond echter niet uit één blok gesteente, maar uit een groot aantal losse blokken, die waarschijnlijk ten koste van gigantische inspanningen hierheen waren gesjouwd vanuit de steengroeve aan het andere eind van het eiland. De dunne naden tussen de zorgvuldig aaneengevoegde blokken waren nauwelijks te zien. De slapende draak was enorm, groter dan Veritas-als-Draak was geweest, maar toch lang niet zo groot als IJsvuur. En hij was onaf – zacht en vaal en zonder details. Meer een onvoltooide suggéstie van een draak dan een echte draak. De vierkante kop aan zijn lange gebogen nek rustte voor het verhoogde voetstuk van de troon op de vloer, als een trede. Zijn ogen waren dicht, maar desondanks rilde ik bij het zien van zijn wrede kop. Met mijn Wijsheid ving ik woeste, tegenstrijdige emoties op – angst, haat, pijn, lust, wraak. En allemaal zaten ze in de val binnen dat ruw bewerkte gesteente. Het was geen vraag wat de herkomst was van deze kolkende collage, die bezig was langzaam tot een persoonlijkheid van de draak uit te groeien. Diverse Buiteneilanders – zo te zien op sterven na dood – waren aan zijn flanken vastgeketend. De

gevangenen droegen de merktekens van martelingen en verwaarlozing – ongetwijfeld de methode die de Bleke Vrouw gebruikte om haar slachtoffers felle, bruikbare emoties af te dwingen. Het waren immers emoties en herinneringen die de leden van een Vermogenscoterie aan hun stenen draak voedden om deze toe te rusten om ten slotte hun gezamenlijke bewustzijn te bevatten en te bewaren. Ik kon absoluut niet begrijpen hoe de Bleke Vrouw kon menen dat een schepsel dat op déze manier met emoties was gevuld, en met de verwrongen herinneringen van mishandelde menselijke wrakken, ooit een denkend wezen zou kunnen worden. Wat zou hun bindmiddel moeten zijn? Waar moest de intense doelbewustheid vandaan komen om hiervan een vliegende draak te maken? De stenen draken die ik had gezien waren stuk voor stuk het product geweest van uitzonderlijk standvastige en doelgerichte toewijding, een ware bekroning van de glorie van de coterie door wie ze geschapen waren. Daarin was schoonheid geïnvesteerd, ongeacht de soms bizarre gestalte die een coterie voor de uiterlijke vorm had gekozen. Zelfs het Gevleugelde Everzwijn was tijdens het vliegen in zekere zin een wonder van elegantie geweest. Maar dit schepsel van haar zou een mozaïek van gestolen pijnflarden worden! Wat voor een temperament zou dat wezen hebben? Uit mijn Wijsheidswaarneming wist ik dat deze gevangenen al ontzield waren – hun ziel en hun

menselijkheid waren hun al ontnomen en in de draak gestopt. Wat ze de draak nu nog voedde was de gekweldheid van schepsels die minder dan dieren waren geworden. Pijn, haat, wreedheid – wat voor een draak moest dit worden?

Tussen de voorpoten van de draak stond een tweede troon, eveneens van ijs, eveneens bekleed met bontvellen. Dit ijs en deze vachten waren echter bezoedeld door vuil en menselijke uitwerpselen. En er zat een karikatuur van een mens op, met boeien om zijn enkels, polsen en keel, die diep verankerd waren in het ijs van de koninklijke troon. De zwarte kroon die hij droeg leek pijnlijk strak om zijn hoofd te zitten, alsof hij in zijn voorhoofd was geschroefd, en de koninklijke kleren die hij aan had waren gevlekt en gescheurd. Hij droeg zilveren snoeren om zijn nek en de kettingen waarmee hij vastgeketend was waren versierd met juwelen, om zijn gevangenschap te bespotten. Zijn haren en baard waren lang en mat, zijn vingernagels geel en korstig. De topjes van zijn vingers en blote tenen waren zwart van bevriezing. Op de vloer naast de troon lagen afgekloven botten. Een ervan leek me een menselijk spaakbeen. Ik wendde mijn blik af – ik wilde niet weten wat ze hem te eten gaven. Ook hij was ontzield, maar niet geheel en al. Ik kon nog steeds zijn haat voelen, zijn brándende haat. Misschien was dat het enige gevoel dat nog in hem voortleefde. En toen voelde ik opeens een tinteling van mijn Vermogen – alsof een slapend been

weer tot leven kwam. Ik draaide mijn hoofd, alsof ik dan meer zou kunnen opvangen – zoals je dat doet wanneer je een geluid probeert te lokaliseren. In dit geval werd de gewaarwording niet sterker, maar was ik in staat de bron op te sporen. Het was de gekke koning, die me met zijn Vermogen probeerde te raken. Hij had zijn gele tanden blikkerend ontbloot en zijn diepliggende ogen staarden me aan. Heel even voelde ik de volle kracht van zijn haat, en die Vermogensgolf raakte me als een klap. Toen was de ervaring abrupt voorbij, niet omdat ik mezelf had beschermd, maar omdat mijn vaardigheid om het Vermogen te voelen weer verdwenen was. Ik haalde hijgend adem. Misschien dat Bolle hem had aangekund qua Vermogenskracht. Ik niet, dat wist ik zeker.

Hij staarde nog steeds mijn kant op, maar zijn haat gleed langs me heen. Deze keer was ik dankbaar dat mijn Vermogensmagie buiten werking was. Het lukte me mijn hoofd weer naar de vrouw te draaien en tot mijn verrassing zat ze glimlachend naar me te kijken. Ze had op haar gemak zitten wachten tot ik mijn eigen conclusies zou hebben getrokken. Met haar lange, sierlijke hand wees ze naar de gevangen koning. ‘Kebal Rauwbrood. Maar je had ongetwijfeld al geraden dat alleen mijn mislukte Katalysator een dergelijke straf waard kon zijn, FitzChevalric Ziener. Nee, kijk maar niet zo geschokt naar mij. Ik maak slechts af

waar jouw draken uit de Zes Hertogdommen al mee waren begonnen. Hij was zo stom om zich naar buiten te wagen en zijn pijlen te richten op een vlucht draken in de lucht. Alleen al het passeren van al die draken zoog veel van zijn geheugen en intelligentie op. Niet dat hij daar veel van hád, trouwens. Maar hij is een tijd lang een nuttig instrument voor me geweest. Hij was sluw, had ambitie en wist wat oorlogvoeren was.'

Ze ging staan en daalde van haar podium af. Een van de treden waar ze op stapte was de kop van de draak. Ze liep naar de smerige troon en de bevuilde monarch die erop zat, en keek de ongelukkige peinzend aan. 'Niettemin heeft hij uiteindelijk gefaald.' Ze stak haar slanke hand naar hem uit. Zijn neusvleugels begonnen te trillen en hij ontblootte zijn tanden nog wat verder, alsof hij van plan was naar haar te bijten. Ze schudde haar hoofd, maar op een welwillende manier – zoals na een constatering dat een hengst toch echt nog te wild is om bereden te worden. Met een lief stemmetje vroeg ze: 'Zal ik nog een stukje van jou aan de draak voeren, schatje? Zou je dat fijn vinden?'

Ik zag dat Rauwbroods voorhoofd zich rimpelde, alsof hij zich bijzonder inspande om zich iets te herinneren. En toen deinsde hij achteruit en trok hij een schouder op, in een gebaar dat misschien bedoeld was als zelfbescherming. 'Nee!' kreunde hij. Het was een lage, langgerekte en

kreunende smeekbede.
‘Niet nu meteen, misschien. Maar uiteindelijk zal hij je natuurlijk helemáál krijgen. En als we niets meer uit je kunnen wringen zal ik je op zijn rug laten vastbinden en dan zullen we zien hoe je met hem versmelt. Want zo gebeurt het, is het niet?’ Het laatste was opeens tot mij gericht geweest. Ze draaide zich naar me toe. ‘Worden bij het finale tot leven wekken van de draak niet alle offers volledig geabsorbeerd? Als ze aan een draak worden gegeven, die Vermogenscoterieën van jullie, gaan ze dan niet geheel en al op in zijn lichaam?’
Ik hield mijn lippen stijf op elkaar, niet alleen uit gechoqueerdheid, maar ook omdat ik haar deze informatie wilde onthouden. Ze scheen te denken dat een coterie aan een draak werd geófferd, in plaats van er vrijwillig in op te gaan. Laat haar dat waanidee maar behouden! Een van mijn bewakers hief grommend zijn vuist omhoog, maar zij schudde haar hoofd en knipte met haar vingers. Kennelijk vond ze mijn zwijgen irrelevant.
Toen richtte ze haar blik op de nar, die bewusteloos tussen zijn twee cipiers hing. Voor het eerst zag ik een frons op haar gezicht verschijnen. ‘Jullie hebben hem toch niet beschadigd? Ik heb uitdrukkelijk gezegd dat hij ongedeerd moest blijven! Hij is het zeldzaamste wat er ter wereld bestaat, iets wat nog nooit is vertoond – een válse Witte

Profeet! Hoewel hij die titel nu nog maar nauwelijks verdient. Kijk eens, hij is bijna zo bruin als bedorven meel. Is hij dood?'
'Nee, allerhoogste dame. Hij is alleen maar flauwgevallen.' De bewaker die had gesproken klonk nerveus.
'Ik geloof het niet. Schud hem eens door elkaar. Hij heeft de taaiheid van een kat en volgens mij is hij even moeilijk te doden als een kat. Doe je ogen open, Geliefde. Zeg me nog eens gedag, met een glimlach en een kleine buiging, zoals je dat ooit hebt gedaan toen je nog een bleekscheet van een jongetje was. O, wat was je toen een lief knulletje. Het leek wel alsof je helemaal van opgeklopt eiwit en melk en suikerkorreltjes was gemaakt. Een pláátje! Met de tong van een adder!' Ze boog zich opeens naar voren en er zat gif in haar stem, en het leek wel alsof de nar dit had gevoeld, want hij verroerde zich, draaide zijn hoofd van links naar rechts en keek niet-begrijpend om zich heen. Toen drong de situatie tot hem door. Ik dacht dat hij zou gaan gillen, maar zijn gezicht bevroor in een kramp. En daarna kreeg het een bijna vredige uitdrukking. Hij keek me aan en sprak uitsluitend tegen mij. 'Het spijt me zo. Het spijt me vreselijk.'
Zij draaide zich abrupt van ons vandaan en liep terug naar haar troon. Ze nam de tijd om een gemakkelijke houding te kiezen en de bontvellen recht te trekken. Toen dat allemaal was gebeurd deelde ze haar bevelen uit. 'Op deze dag heb ik lang

moeten wachten. Het heeft geen zin om me nu overmatig te haasten, noch om mijn genot langer uit te stellen. Eerlijk gezegd had ik al een jaartje geleden verwacht jullie hier voor me te hebben staan. Ik had de Bonten veel goud beloofd, maar alleen als ze jullie beiden ongedeerd aan me zouden overhandigen. Daar schenen ze niet toe in staat te zijn. Een of andere poging tot persoonlijke wraakneming gooide roet in het eten. Mijn plannen gingen de mist in. Het bleken onbetrouwbare bondgenoten, met al die vieze beesten die ze bij zich hadden. Ze bezoedelden hun geest met de gedachten van dieren – dat is zoiets als mannen die het met schapen doen! Geen wonder dat ze niks konden presteren. Daar had ik mijn tijd niet aan moeten verspillen. Enfin, dat doet nu niet meer terzake. Ik heb jullie hier en het is me deze keer op eigen kracht gelukt dat te regelen. Dat maakt het resultaat des te zoeter.' Ze leunde achterover, zette de vingertopjes van haar slanke handen tegen elkaar en nam ons met tevredenheid op.

'Ik heb al geruime tijd een onderkomen voor jullie in gereedheid. Wachters, breng mijn beide gasten ieder naar zijn eigen ruimte en zorg dat ze er ten volle gebruik van maken. Rust uit en ontspan je, FitzChevalric. Ik zal spoedig contact met je opnemen. Heb je misschien alvast een paar vragen voor me? Nee? Jammer. Slechts zelden bied ik aan vragen te beantwoorden, maar voor jou zou ik het doen. Hoe meer je

weet, moet je namelijk beseffen, hoe beter je zult begrijpen hoe je door ons lieve Witte bedriegertje bent misleid en bedrogen. Neem ze mee, maar voorzichtig, rustig, zonder een haar op hun hoofd te krenken.'

Buiten de toegangsopening van de grote zaal werden we van elkaar gescheiden. De nar werd door zijn cipiers naar de ene kant meegevoerd en ik naar de andere. 'Fitz!' riep hij opeens. Mijn bewakers grepen me steviger vast. Een ervan draaide mijn arm hoger achter mijn rug en samen sleepten ze me meedogenloos mee, hoewel ik probeerde me schrap te zetten tegen het ijs. Ik hoorde nog wat de nar me nariep. 'Ik kende mijn lot! Ik heb het zelf gekozen! Blijf standvastig en twijfel niet. Alles zal zijn zoals…' Maar daarna werden zijn woorden gesmoord en werd ikzelf een hoek om gesleurd, een andere ijzige gang in.

'Waar brengen ze hem heen?' vroeg ik, waarna ik een nieuw staaltje kreeg van wat de Bleke Vrouw onder voorzichtig, rustig verstond, toen een gehandschoende vuist me vol in mijn maag trof. Ik was pas weer volledig op adem toen we bij een ijzige deur waren blijven staan. Een van de bewakers haalde een lange pen tevoorschijn, die hij diep in een klein gaatje in het ijs stak. Ik hoorde een grendel of een slot bewegen, waarna hij de deur open kon trekken. Ze stootten me naar binnen en ik viel voorover op een paar hertenhuiden die op de vloer lagen. Een van de bewakers kwam achter me

aan en ik liet me opzij rollen, want ik verwachtte een of andere straf, maar de man pakte alleen mijn aan elkaar gebonden polsen vast, trok ze hardhandig in de hoogte en liet ze toen opeens los. Het mes waarmee hij nonchalant de boeien had doorgesneden schramde mijn hand, maar dat interesseerde hem niet. 'Maak geen lawaai!' waarschuwde hij me. 'Daar houdt ze niet van en ik heb geen zin om hierheen te moeten komen om je tot stilte te dwingen.'

De ijzige deur sloot zich achter hem voordat ik een repliek had kunnen verzinnen. De vuistslag in mijn maag had me draaierig gemaakt. Ik tilde mijn hoofd een klein eindje omhoog om te kijken of ik alleen was. Toen ik had vastgesteld dat er geen ontzielden op de loer lagen liet ik mijn hoofd weer op het haveloze hertenleer vallen – het was kennelijk gelooid in urine. Toen sloot ik mijn ogen om na te denken.

En ik deed ze weer open. Er was een minuut om. Of een dag. Of een week.

Het licht in de kamer was nog hetzelfde. Ik had geen nuttige gedachten gehad. Misschien had ik geslapen. Ik voelde diverse pijntjes, maar ze werden weggevaagd door een plotselinge golf van bezorgdheid om de nar. Waar hadden ze hem naar toe gebracht, wat was zijn lot? Opeens begreep ik niet meer waarom we ons niet heviger hadden verzet toen we van elkaar werden gescheiden.

Met het doorzoeken van mijn cel was ik snel klaar. Het bed was een houten geraamte met stro erin en een aantal dekens erop. In een hoek stond een emmer voor afval. Een tweede emmer bevatte water, met een dun laagje ijs erop. Er lag een lap naast. Misschien was dit bedoeld als waswater. Een paar losse hertenvellen op de vloer. Ik betastte mijn kleren. Mijn bewakers moesten me het leren etui met priemen, messen en andere werktuigen hebben afgepakt toen ik bewusteloos was. Ik had geen wapens, zelfs het mesje van de nar was weg. Geen vensters. Alleen een spleetje laag in de deur. Een lichtbol aan het plafond, ver buiten mijn bereik. Geen voedsel. Geen manier om de tijd of de voortgang van de tijd te meten. Ik verplaatste mijn lichaam van de vloer naar het bed. Ik herinnerde me Nachtogens oude advies: als slaap het enige comfort is dat je is gegund, profiteer er dan van. Het maakt je beter voorbereid op wat er daarna kan komen.

Ik sloot mijn ogen en probeerde te slapen. Het lukte niet. Ik probeerde mijn Vermogen te gebruiken. Geen resultaat. En daarna mijn Wijsheid. Ik voelde een vage aanwezigheid van andere mensen in de omgeving, en de dominante aanwezige was de draak. Maar even later was IJsvuur weer verdwenen. Dat maakte me niet wijzer. Ik ging rechtop zitten en leunde met de pijnlijke kant van mijn achterhoofd tegen het ijs van de celwand. Dat verzachtte de bonkende pijn die ik daar voelde. Ik moet zijn weggedoezeld, want toen ik ontwaakte

waren mijn haren aan de ijswand vastgevroren. Ik trok me voorzichtig los en kreunde van ergernis.
Ik had de spleet in de deur en de naden rondom de deur al diverse keren bestudeerd voordat de bewakers terugkeerden. Ik zat op de vloer en tuurde door de deurspleet naar buiten. Ik vroeg me af of ik me gevleid moest voelen door het feit dat ze maar liefst drie bewakers had gestuurd om me te halen. Het waren anderen dan die ons gevangen hadden genomen. 'Ga met je gezicht naar de bodem liggen!' beval een van hen me door de spleet.
Ik gehoorzaamde. Een gevecht met drie mannen zou mijn fysieke conditie op dat moment bepaald niet hebben verbeterd. Ik hoorde hoe ze binnenkwamen. Een van hen zette nonchalant zijn knie op mijn rug om me in bedwang te houden, terwijl hij mijn polsen weer aan elkaar knoopte. Ze gebruikten dat touw en mijn haren om me overeind te hijsen. Ze waren een ervaren team en hoefden geen woorden te wisselen toen ze me uit mijn cel de gang in trokken en me meenamen.
'Waar is mijn metgezel? De bruine man die bij me was?'
Een gemene por in mijn linkerzij, vlak onder mijn ribben, was het antwoord. Ze sleepten me een stukje mee, tot ik zelf weer kon lopen. We kwamen niemand tegen en ik besefte dat ik geen idee had waar ik me bevond. Deze ijsgangen leken allemaal sprekend op elkaar. Zelfs als ze me op dat moment

hadden losgelaten, zou ik niet hebben geweten waar ik moest beginnen om de nar te zoeken of een uitgang te vinden. Voorlopig had ik geen andere optie dan meegaan.
We bereikten een dubbele houten deur onder een boog van ijs. Een van mijn cipiers klopte aan. Een vrouwenstem riep dat we naar binnen mochten. De deuren werden geopend. We betraden de slaapkamer van de Bleke Vrouw.
In het midden van de kamer brandde een rookloos komfoor, dat tevens een vleugje warmte verspreidde. De witte bollen die voor licht zorgden bevonden zich op vreemde plekken – een op de vloer en een op een laag tafeltje – en beschenen alleen het centrum van de kamer. De rest van de ruimte was in schaduwen gehuld. Ik zag aan de rand van het lichtschijnsel een groot bed en een rij bedienden die zwijgend stonden te wachten tot ze geroepen zouden worden. Ik kon niet zien hoe groot de kamer was. De Bleke Vrouw was zojuist uit een tobbe met dampend water gestapt. De tobbe leek me van dik glas te zijn. Het water erin was melkachtig wit en in de dampen rook ik een zomers aroma. Ze stond naakt op een weelderige witte berenhuid en keek kalm mijn kant op, terwijl twee onverschillige dienstmeisjes haar huid droog depten en wreven. Ze scheen het geen probleem te vinden dat ze poedelnaakt voor ons stond. Ze was over haar hele lichaam effen wit. Een vrouw van sneeuw. Of van marmer. Haar witte haren plakten nat op haar schedel en er druppelde water van

de spitse punten van haar vlechten. In de opgerichte tepels op haar ronde borsten was een glimpje roze te zien, maar de haren in haar schoot waren even wit als die op haar hoofd. Ze had even lange ledematen en een even slank middel als de nar, met daarbij echter de weelderige golving van haar heupen en borsten. Geen man kon haar zien zonder een opkomende lust te voelen. En dat wist ze. Toch toonde ze zich zo aan ons – zowel aan haar gevangene als aan zijn bewakers – alsof ze door het etaleren van haar blote lijf, zonder ongewenste intimiteiten te hoeven vrezen, nog eens goed wilde benadrukken dat ze ons allen in haar macht had. Haar bewakers toonden trouwens geen reactie op haar naaktheid. Ze keken als met gebeeldhouwde koppen onbewogen voor zich uit – de twee aan weerszijden van me en de derde achter mijn rug.

Haar kamermeisjes brachten haar zachte bontsloffen en trokken haar een dun gewaad van fijne zijde aan, en daaroverheen een zwaardere wollen japon die was afgezet met wit bont. Vervolgens nam ze in alle rust plaats op een troonachtige stoel van donker hout, met een lage rugleuning. Er verscheen een nieuwe Buiteneilandse vrouw. Ik zag dat het Henja was, maar zij gaf geen blijk dat ze me herkende. Ze liep met een handdoek, borstels en spelden tot achter de troon en begon het vochtige haar van de Bleke Vrouw te verzorgen. De dame zelf had nog steeds geen woord

gesproken. Ze liet zich Henja's attenties met kennelijk genoegen welgevallen. Ze kneep haar ogen bijna helemaal dicht, terwijl Henja met trage bewegingen haar lange haren uitkamde en borstelde. Toen ze er tenslotte een serie lange vlechtjes van had gemaakt en die met spelden had vastgezet, deed de Bleke Vrouw haar ogen weer open. Ze keek om zich heen en deed alsof ze nu pas zag dat ik aanwezig was. Ze fronste heel licht haar voorhoofd.

'Hij is ongewassen. Heb ik niet gezegd dat jullie hem waswater moesten geven voordat je hem hierheen bracht?'

De bewakers krompen ineen. 'Dat hebben we gedaan, mijn vrouwe,' zei de ene snel. 'Water en een lap om zich te wassen. Maar hij heeft het genegeerd.'

Ze schudde haar hoofd. 'Hij stinkt als een ontzielde. Ik had gedacht dat mannen uit de Zes Hertogdommen properder waren. Wel, wachters, daar hadden jullie voor moeten zorgen. Laat het niet nóg eens gebeuren, anders weet ik wel minder aangename taken voor jullie. Maak het nu goed. Het water in mijn tobbe is nog warm.' Ze richtte haar blik plotseling op mij. Ik zag de uitdaging die erin besloten was. 'Ga je wassen, FitzChevalric. Je gaat met me dineren en ik wil het voedsel ruiken, niet jou.'

Ik bewoog me niet. Ze glimlachte loom.

'Ben je bang je waardigheid te verliezen als je je hier uitkleedt en wast in ons aller aanwezigheid? Geloof me, de

meesten van mijn bedienden weten niet eens meer wat "waardigheid" betékent, laat staan dat ze zich om de jouwe bekommeren. Maar ik beloof je dit: als je tot een bad gedwóngen moet worden, raak je veel meer kwijt dan je waardigheid. Dus maak snel een keuze. Ik ben niet geduldig en ik verdraag geen stank aan mijn tafel.'

'Mijn handen zijn gebonden,' merkte ik stijfjes op. Mijn geest zocht koortsachtig naar een uitweg of naar een voordeel in de situatie, maar kon niets verzinnen. En haar woorden hadden me ingepeperd dat ik écht stonk. Ik had te lang het uniform van een gardist gedragen. Ik voelde een moment van schaamte, maar tegelijkertijd herkende ik haar tactiek. Chade had me lang geleden al eens uitgelegd hoe nuttig het was om de trots en het zelfrespect van een man te breken voordat je hem ging ondervragen. Bij sommige mannen werkte zoiets effectiever dan martelen. Ontneem een man zijn waardigheid, zet hem gevangen als een beest, en wanneer je hem dan de kleine genoegens van de beschaving offreert zal hij zich vaak buitensporig dankbaar tonen. Soms kun je zo iemand met kleine vriendelijke gestes aan je zijde krijgen. Als hij in een koude, donkere cel opgesloten heeft gezeten, zonder voedsel, zal een man een simpele kaars en een kom soep al zien als een verlossing, als genade, als amnestie. Het is minder werk en levert vaak betere resultaten op dan martelen.

Ze glimlachte naar me. ‘Ja, inderdaad, het is niet gemakkelijk om je te wassen als je handen gebonden zijn. Breng hem naar de tobbe en snij hem los.’
Ze duwden me in de richting van de tobbe op een manier die geen twijfel liet aan hun bereidheid om alles te doen wat ze wenste. Een weigering mijnerzijds zou de bewakers alleen maar een goede smoes geven om me te mishandelen. Als ik meewerkte zou ik tenminste het voordeel hebben dat ik mijn handen vrij kreeg. Ik beet op mijn tanden en zei mijn waardigheid vaarwel. Toen mijn boeien waren doorgesneden draaide ik me met mijn rug naar haar toe, trok mijn kleren uit en stapte in het water. Ik waste me snel en liet me niet te lang sussen door het comfort van het warme bad. Een van de vrouwen bracht me een kommetje vloeibare zeep. Ik bedankte haar ernstig – vraag me niet waarom – maar zij reageerde niet. Toen ik me oprichtte was het badwater grauw geworden. Twee vrouwen kwamen me ieder een handdoek brengen. Ik nam de doeken aan en droogde mezelf af, met mijn rug naar de Bleke Vrouw toe. De dienstmeisjes waren snel weer terug, nu met sloffen van vilt en een schoon wollen gewaad. Mijn eigen vieze kleren waren verdwenen. Ik trok aan wat ze me gaven en wendde me toen tot mijn publiek. De Bleke Vrouw had haar troon laten draaien om mijn activiteiten beter te kunnen bekijken. Ze glimlachte nu als een tevreden kat en zei: ‘Je hebt interessante littekens. En het lichaam van een

krijger. Scheer hem, Henja. Ik wil het hele gezicht zien van de man die bijna een koning was geweest.'
Het schokte me die woorden te horen. Zo had ik mezelf nooit bekeken. Even leek het me bijna wáár. Maar toen verwierp ik het. Dit was gewoon weer een tactiek van haar. De vrouwen keerden terug met een stoel en Henja verscheen met een kom water, zeep en een scheermes. 'Ik doe het zelf wel,' zei ik vlug. Het idee van een scheermes in de hand van *die* vrouw, vlak bij mijn keel, was onverdraaglijk.
'Geen sprake van,' zei de Bleke Vrouw. Ze glimlachte vaag. 'Ik onderschat je niet, FitzChevalric. Ik weet waartoe je bent opgeleid. Je familie heeft geen prins van je gemaakt, maar een moordenaar. Ze hebben je nooit datgene laten zien waarvan ze je met list en bedrog hebben beroofd. Dat zal *ik* doen. Ik zal je tonen welk rechtmatig erfdeel ze je hebben ontstolen. Maar voordat ik heb vastgesteld dat je werkelijk ten volle beseft wat ik je aanbied, zal ik geen wapen in je hand dulden. Dus blijf stil zitten. Henja is een ervaren lijfbediende, maar als je je beweegt zal ik háár niet de schuld geven.'
Zelden in mijn leven heb ik me slechter op mijn gemak gevoeld. Terwijl Henja mijn baard verwijderde en daarna mijn natte haren kamde en tot een staart bond, bekeken de andere vrouwen mijn handen, maakten mijn nagels schoon en knipten ze. En al die tijd zat de Bleke Vrouw me te beloeren zoals

een kat naar een vogeltje loert. Niemand had me ooit zo verwend, maar in mijn beleving was deze luxe eerder vernederend dan lekker. Ik opende slechts een keer mijn mond. 'Waar is de nar?' vroeg ik, maar Henja's scheermes kreeg meteen een extra duwtje. Ik voelde een straaltje bloed over de zijkant van mijn nek druipen. Henja drukte er een handdoek tegenaan om het bloeden te stelpen, terwijl de Bleke Vrouw antwoordde: 'Ik geloof eigenlijk dat we hem recht voor ons zien.'

Ik wist op dat moment geen weerwoord te bedenken. Mijn bewakers grinnikten waarderend, maar een blik van hun meesteres legde hun acuut het zwijgen op. Terwijl haar dienstmeisjes aan me frunnikten en de bewakers met een kille blik stonden toe te kijken, brachten andere bedienden een tafel binnen, die ze dekten met een wit laken en met zwaar zilveren tafelgerei. In het midden plaatsten ze een kandelaar, waarvan de zes grote witte kaarsen werden ontstoken. Vervolgens brachten ze dekschalen en terrines. Heerlijke etensgeuren bereikten mijn neus. Er werd ook wijn gebracht. Glazen stonden klaar. Tenslotte werden aan de einden van de tafel beklede stoelen geplaatst. Henja veegde mijn gezicht droog, deed een stap opzij en boog voor haar meesteres. De Bleke Vrouw kwam dichter naar me toe, maar bleef buiten mijn handbereik. Ze hield haar hoofd schuin en nam me koelbloedig op, van top tot teen, alsof ik een paard

was dat ze overwoog te kopen. ‘Niet slecht van bouw,’ merkte ze op. ‘Als je familie niet had toegestaan dat je mishandeld werd, zou je misschien knap zijn geweest. Enfin. Zullen we dineren?’

Ze liep naar haar stoel, die door een van de bewakers achteruit was geschoven. Ik stond op en volgde haar naar de tafel. Ik was me ervan bewust dat een van de bewakers me schaduwde. Met een wuiven van haar hand beduidde ze dat ik op de andere stoel moest plaatsnemen. Toen ik zat wuifde ze nogmaals, waarna de bewaker die me schaduwde zich verder terugtrok. Het schijnsel van de bleke lichtbollen in de zaal werd op haar bevel gedempt. Alleen de gele gloed van de kaarsen bleef als een eilandje over, waardoor de ruimte opeens veel kleiner leek. Ook werd er een valse intimiteit door opgeroepen, want ik wist dat de bewakers en bedienden achter het randje van het kaarslicht in gereedheid stonden en ons in het oog hielden.

De tafel was klein. Ze schepte soep in een diep bord, dat ze me overhandigde, waarna ze voor zichzelf opschepte uit dezelfde terrine. ‘Dat je niet denkt dat ik je wil vergiftigen of verdoven,’ legde ze uit, terwijl ze haar lepel oppakte. ‘Eet, FitzChevalric. Je zult merken dat het lekker is en ik weet dat je honger moet hebben. Ik zal je niet meteen lastigvallen met gepraat.’ Niettemin wachtte ik tot ik haar twee happen had zien nemen alvorens ik mijn eigen lepel ter hand nam.

Het was een dikke, crèmeachtige soep met brokjes groente en mals vlees erin, het lekkerste dat ik sedert mijn vertrek uit de Hertenhorst had geproefd. Ik zou de soep naar binnen hebben geschrokt, maar ik bewaarde mijn goede manieren. Deze zelfcontrole leek het enige schild dat ik nog bezat, dus ik dwong mezelf om langzaam te eten, en brood te nemen van het schaaltje dat ze me aanreikte, en boter van een bordje. Ze schonk witte wijn voor ons in en bood me na de soep plakjes mals gevogelte aan op een schaal. Ook dit smaakte heerlijk en het voedsel suste mijn lichaam, hoewel mijn geest wist dat ik voor haar op mijn hoede moest blijven. Als dessert kregen we een witte pudding, die naar vanille geurde en voorzien was van gekruide vruchtjes. We aten alles op en zij bleef me de gehele tijd zwijgend en nieuwsgierig aankijken. De wijn zoemde in mijn bloed, ik voelde me heerlijk ontspannen. Ik verzette me ertegen, maar gaf het toen op. Ik haalde diep adem en ontspande me. Dit was niet het moment voor verzet.

Ze glimlachte. Had ze mijn overgave bespeurd? Ik werd me scherper bewust van haar. Ze had een parfum op – het rook naar narcissen.

Toen we klaar waren stonden we op. Ze wenkte de ongeziene bedienden, die de tafel begonnen af te ruimen. Het vuur in het komfoor werd van een nieuw houtblok voorzien. Er stond nu een halfronde zitbank naast. De Bleke Vrouw liep erheen en ging zitten. Ze klopte op de kussens naast haar om me mijn

plaats te wijzen. Ik liet me op de weelderige zachtheid zakken. Haar vriendelijkheid was mijn behoedzaamheid aan het ondermijnen. Het voedsel en de wijn hadden me minder alert gemaakt. Ze zou proberen me met onschuldige vragen allerlei informatie te ontlokken. Ik probeerde mijn gedachten klein te houden. Het was mijn taak om op mijn hoede te zijn en informatie uit haar los te peuteren, zonder zelf al te veel prijs te geven. Ze glimlachte naar me en ik vreesde dat ze precies wist wat ik van plan was. Maar toen trok ze haar benen onder zich op, precies zoals de nar dat vaak had gedaan, en boog zich naar me toe. Haar ronde knieën wezen mijn kant op. 'Doe ik je aan hem denken?' vroeg ze opeens.
Het leek me zinloos dit te ontkennen. 'Ja, dat doe je. Waar is hij?'
'Op een veilige plek. Je bent dol op hem, geloof ik. Hou je van hem?' Ze gaf al antwoord voordat ik het kon doen. 'Natuurlijk hou je van hem. Dat effect heeft hij nu eenmaal op mensen, als hij daar op uit is. Hij is erg boeiend, erg charmant. Voel je je niet gevleid door het feit alleen al dat je hem mag kénnen? Hij danst aan de randen van jouw begrip van zijn persoon en laat je af en toe glimpjes zien van zijn ware wezen, zoals je een hond af en toe een snoepje geeft. Ondertussen perst hij elk brokje kennis uit je dat hij nodig heeft, en stort je in ellende en gevaar voor zijn eigen doeleinden, en pikt ten slotte alles in wat je hem te bieden

hebt.'
'Hij is mijn beste vriend. Ik zou hem graag zien, om na te gaan of hij goed wordt behandeld.'
Mijn woorden klonken stijf en plichtmatig. Mijn moed zonk in mijn schoenen. Haar beschrijving van de nar was van een wrede accuraatheid geweest. Het demoraliseerde me, en ik zag dat zij dit aanvoelde.
'Dat snap ik. Misschien later. Nadat we hebben gepraat. Zeg eens: geloof je echt dat hij de Witte Profeet is, die gekomen is om de wereld in een betere koers te dwingen?'
Ik haalde een schouder op. Wat dit betreft was ik nooit tot een onwankelbare conclusie gekomen. Toch voelde ik me trouweloos tegenover de nar toen ik zei: 'Dat heeft hij me altijd verteld.'
'Aha. Maar hij had je evengoed kunnen vertellen dat hij de verdwenen koning van Sprookjeseiland was. Zou je dat ook hebben geloofd?'
'Ik heb nooit een reden gehad om aan hem te twijfelen.' Ik probeerde op fiere toon te spreken, maar de sluipende twijfel die ze had gestuurd knaagde aan mijn hart. Het verkoelde mijn gevoelens voor de nar.
'Nee? Zo. Dan zal ik je een paar redenen moeten géven.' Ze stak haar arm uit en haalde een handvol van het een of ander uit een ongezien vaatje op de vloer. Ze wierp het spul op de vlammen en er verspreidde zich een zoete geur. Ik deinsde

achteruit, maar zij lachte. ‘Ben je bang dat ik je zal bedwelmen? Nergens voor nodig. Je eigen logica en gezonde verstand zullen je overtuigen. Wel. Onze vriend heeft je dus verteld dat hij de Witte Profeet is. Hoewel hij onmiskenbaar *niet* meer wit is. Heeft hij je dan nooit verteld dat echte Witte Profeten hun leven lang wit blijven? Nee? Dan zeg ik je dat bij deze. We stammen af, zoals hij je wel of niet verteld zal hebben, van de echte Witten uit de legenden. Ze waren een wonderbaarlijk volk, dat overigens allang is verdwenen uit deze wereld en alle andere. Zo wit als melk, onzegbaar slim. Want ze waren vooruitwetend. Zelfs de domste mens kan inzien dat de toekomst niet uit steen is gebeiteld. Aan het einde van elk moment bloeit er een knop van een oneindig aantal mogelijke toekomsten op, en al die toekomsten kunnen worden veranderd door het afvallen van één enkele bloesem. Niettemin zijn vele toekomsten aanzienlijk waarschijnlijker dan andere. Sommige zijn zelfs zó waarschijnlijk, dat het tunnels lijken waar de tijd als het ware doorheen dendert. In de oudste tijden, voordat de mensheid kronieken begon bij te houden, zagen wij dit al in, wij Witten. En we begrepen toen ook dat we door bepaalde acties konden beïnvloeden welke van de alternatieve toekomsten werkelijkheid zouden worden. We konden dat natuurlijk nooit garandéren, maar we konden onze kennis benutten door andere personen, van minder gewicht, op plekken te brengen

waar ze de toekomst stapje voor stapje naar veiliger, rustiger banen konden leiden, om eenieders welzijn te bevorderen. Begrijp je wat ik je vertel, FitzChevalric?'

Ik knikte langzaam. Ondanks haar bewering, had ik het idee dat de rook uit het komfoor bedoeld was om me gevoeliger te maken voor haar charmes. Ik was me bewust van haar geurige huid en de prachtige gladde vlechtjes van haar witte haar. Mijn bewustwording van haar lichaamsvormen deed me denken aan bloemknoppen die in de lente opzwellen. Ik zuchtte en zij glimlachte.

'Ja, zucht maar gerust. Bedenk maar eens hoe je hier in mijn burcht kwam binnenlopen, recht in mijn armen. Ik heb altijd geweten dat ik op een zekere dag jullie beiden in mijn macht zou hebben. Maar de manier waaróp dit zou gebeuren is altijd onduidelijk gebleven. Dus ik heb me ingespannen om de toekomst bij te sturen en elk middel aan te wenden om jullie mijn kant op te brengen, of uit te schakelen. Mijn mensen hebben met Regaal gehandeld, jawel, om te zorgen dat bepaalde nuttige hulpmiddelen buiten jullie bereik zouden blijven. De mannen die ontzield werden hadden eveneens een specifiek doel. Ze moesten jou of Veritas vinden, en jullie doden. Dat waren tactieken die hebben gefaald, maar ik bleef doorgaan. Ik heb Henja naar de Hertenhorst gestuurd en we hebben de Bonten omgekocht om jullie beiden te ontvoeren en bij mij af te leveren. Ook die opzet is mislukt. Maar ik

wierp opnieuw een net uit, nu door je een koek te sturen met elfenbast erin. Helaas was jij de enige die ervan heeft gegeten, dus dat plan is mislukt. Ik nam de mannen gevangen die door Chade naar de kust waren teruggestuurd, want ik wist dat jij er dan achteraan zou gaan. Nog voordat ik je te pakken kreeg verdween je uit mijn waarneming. Maar daarna liep je me regelrecht in mijn armen! Dát is de macht van het voortgaan van de tijd, FitzChevalric. Het was bijna onvermijdelijk dat je ten slotte in mijn handen zou vallen. Ik had misschien op het lot kunnen vertrouwen, om dat te bereiken. Maar het ligt nu eenmaal in de aard van een Witte om de toekomst bij te sturen in een gewenste richting. En zelfs toen we eenmaal wisten dat ons ras van de wereld zou verdwijnen, hebben we nog geprobeerd vooruit te denken, om ervoor te zorgen dat we niet al onze invloed op de toekomst zouden verliezen. Immers, doordat de Witten vooruitwetend waren wisten ze dat ze zouden uitsterven en dat de wereld het daarna zonder hun ingrijpen zou moeten stellen. Maar er bevond zich onder hen een vrouw met nog meer visie dan de anderen. Zij zag dat hun invloed kon worden voortgezet indien zij haar bloed mengde met dat van een gewone sterveling. En dat deed ze. Ze zwierf over de wereld en overal waar ze een held vond die haar waardig was, schonk ze hem een kind. Zes zonen en zes dochters bracht ze ter wereld, en allemaal zagen ze er zeer menselijk uit. Maar toen zij de

wereld verliet was ze niettemin zeer tevreden, want ze wist dat telkens wanneer nakomelingen van deze twaalf kinderen met elkaar paarden een Wit kind geboren zou worden. De kennis en de profetische gaven van de Witten zouden op die manier niet verloren gaan voor de wereld. Is dat geen prachtig verhaal?'

'Best wel. De nar zei dat er slechts één Witte Profeet per generatie wordt geboren.'

'De nar – wat een charmante liefdesnaam voor hem!' Ze glimlachte. De curven van haar bleke lippen leken gesneden uit ivoor. 'En zo passend! Het verbaast me dat hij je toestaat hem zo te noemen.' Ze produceerde een zuchtje. 'Misschien moet ik blij zijn dat hij zo eerlijk tegen je was. Inderdaad, er kan slechts één Witte Profeet zijn. En voor het huidige tijdsgewricht ben ik dat, natuurlijk. Hij is een misgeboorte, een kruising die op een verkeerd moment tot stand is gekomen. Daarom is hij nu ook niet meer wit, denk ik. Als ze hem in de tempel hadden gehouden tot zijn kleur donkerder werd, zou hij geen kwaad hebben kunnen aanrichten, maar degenen die hem daar onder hun hoede hadden hebben hem altijd met fluwelen handschoenen aangepakt. Ze werden helemaal ingepakt door het charmante ventje. En zo heeft hij zich daar los weten te wriemelen en kon hij in de wereld verdwijnen om zijn onheil te stichten. Laten we eens zien of we dat een beetje ongedaan kunnen maken, jij en ik. Wat is

het vreselijke lot van de wereld waar hij zo bang voor is, dat hij zijn schamele invloed tegen de mijne probeert in te zetten?'
Ik zweeg een poosje, maar bekende toen: 'Dat weet ik niet precies. Een periode van duisternis en kwaad.'
'Aha.' Het klonk vergenoegd, als het spinnen van een kat. 'Wel, ik zal opener zijn dan hij. Hij vreest een tijdperk voor de mensheid waarin de sterksten zullen heersen en de wanorde en wildheid van de wereld onder hun gezag zullen dwingen. Ik heb nooit begrepen waarom hij dit als een kwaad ziet. Voor mij is het mijn doel. Laten we orde en productiviteit hebben, laten de sterken sterke kinderen en erfgenamen op de wereld zetten. Als ik slaag zal ik ervoor zorgen dat het evenwicht in de wereld wordt hersteld. Mijn arme Buiteneilanders moeten alle goede dingen missen. Ze hebben rotsachtige grond, korte en koude zomers, en een meedogenloze zee om zich heen. Desondanks zijn ze een krachtig volk geworden, dat beter verdient. Ik ben gekomen om hen te helpen. Je kunt niet ontkennen dat ze een verrijking van de wereld zouden zijn. Maar jouw gebruinde vriend meent dat hij betere ideeën heeft. Hij meent – onder meer bespottelijks – dat hij draken moet terughalen naar deze wereld en dat de dominantie van de mensheid een zekere competitie vereist. Heeft hij je dat verteld?'
'Woorden van die strekking, ja.'

‘Echt waar? Dat verrast me. Welk goeds zou er voortvloeien, naar zijn zeggen, uit het binnenhalen van reusachtige roofdieren die de hele aarde als hun jachtdomein zien? Die geen grenzen respecteren en voor wie de mensen, in het beste geval, nuttige hulpjes zijn, zo niet een voedselbron? Zeg het eens. Lijkt het je aantrekkelijk als mensen straks nog slechts vee zijn voor grote geschubde beesten?’
‘Niet bepaald.’ Het was het enige mogelijke antwoord op die vraag, maar wederom voelde ik me een verrader. Haar zorgvuldig gekozen woorden riepen nieuwe kriebelingen van twijfel bij me op.
Ze lachte verrukt om mijn antwoord en kwam iets dichter bij me zitten. ‘Natuurlijk niet. Niemand van ons vindt dat. Ik mag dan een Witte zijn, maar mijn ouders waren mensen.’
Ik probeerde dwars te liggen. ‘Maar je hebt Buiteneilanders opgezet tegen mijn volk. Je hebt Rode Kapers gestuurd om onze mensen te beroven, te vermoorden en te ontzielen, en onze dorpen plat te branden en te verwoesten. Was dát aantrekkelijk?’
‘Jij denkt dat ik ze daartoe heb aangezet? Wat een verwrongen visie! Ik heb hen juist áfgeremd, beste vriend. Ik heb grenzen gesteld. Ik heb hun niet toegestaan de landen op te eisen die ze hadden veroverd. Je hebt Kebal Rauwbrood gezien. Ziet hij er uit als een man die geniet van het resultaat van zijn dromen van verovering en buit? Toch zeker niet! En wie heeft hem in

zijn huidige positie gebracht? Dat heb *ik* gedaan. Hoe kun je dat waarnemen en toch nog denken dat ik de vijand van je volk ben?'

Daar had ik geen antwoord op. Ik wendde mijn blik van haar af en keek naar het komfoor. Ik voelde een kriebeling van mijn Vermogensmagie en ik hoorde – of meende te horen – een vage, verre echo van Bolles muziek. Ik moest het me hebben verbeeld. Mijn Vermogen was immers morsdood. Ik voelde de aanraking van haar koele hand op mijn wang. Ze draaide mijn hoofd en keek me in de ogen. Ik zag de witte zuil van haar hals. Hoe zacht zou deze aanvoelen onder mijn aanraking.

Ze hield mijn blik vast en zei: 'Je nar heeft niet gelogen toen hij zei dat Witte Profeten tot taak hebben de koers van de geschiedenis te veranderen. Ik heb mijn best gedaan. Ik kon geen volledige verandering bewerkstelligen, maar ik heb het geprobeerd. De Rode Kapers hebben jullie kusten geteisterd, maar ze hebben jullie land niet in bezit genomen.' Het klonk eenvoudig en redelijk. Ik had het gevoel dat haar woorden zich als een net om me heen sloten. 'Toen verraders uit je eigen volk aan kooplieden van Kebal boeken hadden verkocht over jullie magie, heb ik hem niet kunnen beletten daar dingen uit op te steken, die hij vervolgens tegen je volk heeft proberen in te zetten. Een deel van die blaam treft je eigen mensen. *Zij* hebben die tekstrollen over het Vermogen

verkocht! En waarom? Omdat een jongere zoon, van onmiskenbaar koninklijke afkomst, voor zichzelf meer macht verlangde. Ik weet dat je niet dol was op Regaal. Hij had de pest aan jou. Een deel van hem begreep dat je een onwaarschijnlijk fenomeen was en dat het enkele feit van je geboorte een knooppunt in de toekomstmogelijkheden betekende. Bijna instinctief heeft hij geprobeerd je uit te schakelen, om al die mogelijkheden af te kappen en de geschiedenis haar gewone loop te laten hebben. Denk eens na. Hij dreef in het geheim handel met de Buiteneilanders. Was hij aan de macht gekomen, dan zou die handel openlijker hebben plaatsgevonden. De mensen van de Buiteneilanden zouden welkom zijn geheten aan jullie kusten, voor handel, niet oorlog, tot wederzijds voordeel. Zou dat zo erg zijn geweest? En dat had kunnen gebeuren, kan ik je verzekeren, als de machinaties van je nar dat niet hadden verhinderd. Ik wil eerlijk tegen je zijn. Die vrede en voorspoed zou hebben vereist dat jouw levensvonk al vroeg gedoofd was. Maar kun je in redelijkheid volhouden dat dat een te hoge prijs zou zijn geweest? Keer op keer ben je bereid gebleken je leven in de waagschaal te leggen ter wille van je familie. Was Regaal dan geen familie? Evenveel Ziener als jij? Als jij een keer voor hem gestorven zou zijn, op een snelle, genadige manier, zou dat dan geen eerbaar offer zijn geweest?'

Ze had mijn kijk op de wereld en mijn familie en de Zes

Hertogdommen op een onnavolgbare manier misvormd. Het zijden gewaad van haar praatjes hulde zich om mijn lichaam en strikte me in een nieuwe waarheid. Ik meende een leemte in haar logica te ontdekken. ‘Als ik niet geboren was, zou mijn vader koning zijn geworden.’

Ze lachte luchthartig en haar glimlach bleef vriendelijk. ‘Je stribbelt tegen, en dat weet je best. Je vader zou kinderloos zijn gestorven na een jachtongeluk, toen hij nog heel jong was. Dat heb ik in ettelijke visioenen zien gebeuren. Veritas zou nooit zijn getrouwd en de volgende winter zou hij aan koortsen zijn overleden. Als jij op het juiste moment gestorven zou zijn, had de troon toen gladjes aan Regaal kunnen komen. Hij zou dan de gunsten en de begeleiding van zijn vader hebben genoten, en een goede koning zijn geworden. Ja, de linie zou daarmee geëindigd zijn, maar in grote luister, in welvaart en vrede, zowel voor de Zes Hertogdommen als voor de Buiteneilanden. Ik heb geen reden om over dit alles te liegen. Die toekomst is nu allang niet meer mogelijk, dus wat zou ik ermee bereiken als ik erover loog?’

Ik wist het niet, en wel. Weer kriebelde mijn Wijsheid aan de rand van mijn bewustzijn. Het was een vluchtige, onbetrouwbare magie. Ik wist het, ik had het altijd geweten. Ik voelde hoe zij me ergens van wilde overtuigen. Besteed er geen aandacht aan. ‘Je brengt me opzettelijk in de war. Je

spreekt jezelf tegen en je verdraait mijn kennis van de waarheid. Je bespot me!'
Ze lachte keelachtig en blij. 'Allicht! Precies zoals je geliefde nar dat doet. En je vindt het heerlijk wanneer hij je helemaal inkapselt met zijn woorden en je wel honderd manieren geeft om naar de wereld te kijken. En op die manier zal ook ik je vermaken, nu je de mijne bent. Want ik neem je. Ik moet wel. We moeten samenwerken om de wereld weer op de goede koers te brengen. Deze keer niet door je dood, maar door het leven dat ik je zal geven. Jij zult voortaan mijn Katalysator zijn, een Katalysator die duizendmaal machtiger is dan Kebal Rauwbrood. En ik zal je duizendmaal meer in verrukking brengen dan je armzalige nar heeft gekund. Want we zijn volmaakt voor elkaar bestemd. We zullen niet slechts Profeet en Katalysator zijn, maar ook mannelijk en vrouwelijk – het geheel dat de wereld draaiende houdt. Ik zal voor jou alles zijn wat hij in het geheim heeft begéérd voor jou te zijn, maar niet heeft kunnen worden. En ik zal foutloos en perfect zijn, anders dan hij. Je zult gaan inzien dat je hem niet verraadt, maar dat je het ware doet tegenover de wereld en alles wat is voorbestemd. Proef maar eens van de zoetheid van de wereld zoals deze bestémd was om te zijn. Proef!'
Haar gezicht was tijdens het praten steeds dichter naar me toe gekomen en nu raakte haar mond de mijne aan. Haar lippen waren een en al zachtheid, haar tong was een plagende

koelte die mijn lippen zachtjes openduwde. En ze sprak de waarheid. Een duizelingwekkende zoetheid, bruisender dan ik ooit had ervaren, verspreidde zich vanaf haar koele aanraking door mijn lichaam. Ik rilde toen ik mijn handen op haar schouders legde en haar mond tegen de mijne aan hield.

Er stroomde begeerte door me heen en de juistheid, het vanzelfsprekende van dit moment, verdreef alle andere gedachten. Het kon me niets schelen dat bedienden en bewakers ons van buiten de kring van kaarslicht in het oog hielden. Ik gaf nergens anders om dan om de glanzende witte perfectie van haar lichaam. Er ontbrak nog slechts één aspect aan de toekomst die ze me aanbood. Ik liet mijn hoop in die richting dwalen.

'Ons kind zal prachtig zijn,' beloofde ze, terwijl ze me losliet en opstond. 'Je zult ervan genieten. Vertrouw me.'

Ik voelde de waarheid in haar woorden en ze zonden een huivering door me heen, als een mengsel van ijs en zilver in mijn bloed. Een kind! Ze zou me een kind schenken dat ik kon vasthouden en liefkozen! Een kind dat me nooit zou worden afgepakt. Ze wist precies wat mijn hart begeerde. En dat bood ze me allemaal aan. Ze creëerde in mijn gedachten de toekomst waar ik altijd naar had gesmacht, helemaal op mijn maat toegesneden. Hoe zou ik dat kunnen weerstaan? Waaróm zou ik het weerstaan?

Ze stond nu rechtop en tilde haar gewaad tot boven haar

hoofd en liet het toen naast de bank op de grond vallen. De zijden plooien vormden een hoopje. Ze stond voor me en liet het gelige licht van het komfoor op haar lichaam spelen. Haar witheid kreeg een gouden glans, de curven van haar lichaam en gezicht kregen een verguldsel. Haar witte borsten waren rond en zwaar. Ze tilde ze omhoog om het te demonstreren – ze woog ze in haar handen en nodigde me uit ze te proeven. Langzaam liet ze zich naast me zakken en boog zich toen achterover, met haar armen en dijen voor mij gespreid. 'Kom bij me. Ik weet precies waar je altijd naar hebt verlangd en ik zal het je allemaal geven.' Ze legde haar hoofd tegen de armleuning van de bank. Haar kleurloze ogen keken dwars door me heen, tot ver achter me.

De waarheid van haar woorden kolkte door me heen, samen met mijn kolkende bloed. Ik ging staan en begon aan mijn hinderlijke kleren te frunniken. Ze sloeg haar ogen neer om alvast te zien wat ik te bieden had.

En op dat moment richtte ik mijn Vermogenswanden steviger op dan ik ooit eerder had gedaan, en blokkeerde de geniepige tentakeltjes waarmee ze me beïnvloedde. Ik wierp me op haar, zoals ze had verwacht, maar mijn handen sloten zich om haar melkachtige keel en ik porde mijn knie hard en scherp in de rondheid van haar buik. Ik voelde dat ze met haar Vermogen en met haar vuisten tegen me aan beukte. Ik wist dat ik maar één kans zou krijgen om haar goed in mijn greep

te krijgen en ik begreep het meteen toen deze kans voorbij was. Meteen toen ik vaststelde hoeveel ze op de nar leek had ik moeten snappen dat ze griezelig sterk was, net als hij. Ze had geen bewakers nodig. Ze ramde haar kin tegen mijn wurgende greep aan, trok toen haar samengeknepen handen omhoog tot tussen mijn ellebogen en zwaaide haar armen met een ruk uit elkaar, waardoor ik haar keel moest loslaten. Ze wierp me achterover van zich af. Ik viel tegen het komfoor aan, waarvan de brandende kolen alle kanten op vlogen. Zij stak haar armen omhoog. Opeens begonnen alle witte lichtbollen te gloeien en was de ruimte hel verlicht. Bewakers stormden uit alle richtingen op me af, een vloed van gewapende mannen. Het was onvermijdelijk dat ze me in bedwang zouden krijgen en ik zou er verstandig aan hebben gedaan om me niet te verzetten. Maar ik had een glimp opgevangen van mijn nar. Hij had een prop in zijn mond en hing als een jachttrofee aan een van de ijswanden. En dat wekte een drift in me op die ik niet meer had gevoeld sedert ik met mijn strijdbijl tegen Rode Kapers had gevochten.

Het omgevallen komfoor brandde mijn handen toen ik het optilde en naar mijn belagers wierp. Ik begon te vechten. Ik verwachtte dat ze me zouden doden, dus ik hield me niet in. Dat is de reden waarom ze nogal wat tijd nodig hadden om me onder controle te krijgen, denk ik. Zij hielden zich wel in en samen brachten ze me minder schade toe dan ik sommigen

van hen. Ik weet dat ik minstens een jukbeen heb gebroken, want dat heb ik duidelijk gehoord, en ik herinner me dat ik een stuk van een oor heb uitgespuwd, maar voor de rest zijn mijn herinneringen vaag en verward, zoals steeds na gevechten die ik in een dergelijke gemoedstoestand heb gevoerd.

Maar ik weet nog helder dat ik de strijd verloor. Ik wist dat het voorbij was toen ik op mijn buik lag, terwijl drie man op me geknield zaten. Ik had bloed op mijn mond, slechts ten dele bloed van mezelf. Ik heb nooit geaarzeld, na het aangaan van de band met mijn wolf, in een gevecht mijn tanden te gebruiken. Mijn linkerarm gehoorzaamde me niet meer. Deze was ofwel gebroken, ofwel uit de kom gedraaid. Toen ze me overeind hadden geholpen viel die arm slap naar beneden. Uit zijn kom gedraaid, concludeerde ik, en ik was al bij voorbaat misselijk van de pijn die zou komen.

Ik had bijna tot bij de voeten van de nar weten te komen. Ik keek nu omhoog. Hij was aan de wand geprikt als een vlinder, met zijn armen wijd uit elkaar. Zelfs zijn hoofd was met een koperen band om zijn keel vastgezet. De prop in zijn mond belette hem om te praten. Vanuit een hoekje van de lippen was bloed gelekt dat op zijn hemd was gedruppeld. Ze moesten zijn bagage hebben doorzocht, want ze hadden de houten Hanenkroon ruw op zijn hoofd gedrukt. Hij had zijn ogen open en ik wist dat hij getuige was geweest van alles wat

de Bleke Vrouw had geënsceneerd om hem te kwellen en dat *hij* het ware doelwit was geweest van haar poging om mij te verleiden. En ik wist ook, toen onze blikken elkaar ontmoetten, dat hij had begrepen dat ik hem geen moment had verraden. Ik zag aan zijn vastgepinde hand een licht trillen van de vingertoppen die destijds met het Vermogen in aanraking waren geweest. Ook hij had kennelijk opgemerkt dat ze me op subtiele manier via mijn herlevende Vermogen had belaagd.

'Ik heb het geprobeerd!' riep ik hem toe. Zijn hoofd zakte naar beneden, zo ver de halsband het toeliet, en zijn oogleden vielen dicht. De bewakers hadden zich met hem geamuseerd. Ik zag bloedvlekken in zijn kleren en in zijn zweterige haren. Nu werd hij bewegingloos en sprakeloos tegen het ijs aan gedrukt, gemarteld door de kou waar hij altijd een hekel aan had gehad. Had hij dit trage en ijzige levenseinde voorzien? Was dat de reden waarom hij altijd bang was geweest voor kou?

'Breng beiden naar mijn troonzaal.' De stem van de Bleke Vrouw klonk als krakend ijs. Ik draaide mijn hoofd om naar haar te kijken. Ze had zich weer aangekleed. Haar onderlip begon op te zwellen en een van haar vlechten was losgeraakt. Dat waren de vruchten van mijn dodelijke aanval! Toch voelde ik een lichte geamuseerdheid toen de bewakers me weer vastgrepen. Ze trokken zich niets aan van armen die slap en

nutteloos aan iemands lijf hangen. De zielige kreten van de nar – hij werd hardhandig van zijn boeien bevrijd – volgden me.
De gangen leken langer en witter dan op de heenweg, alsof de lichten feller brandden wegens de toorn van de vrouw die voor ons uit schreed. We kwamen weinig mensen tegen, maar iedereen die we zagen kromp ineen en maakte ruim baan voor de Bleke Vrouw. Ik probeerde te onthouden hoe we liepen en welke bochten we maakten. Als de nar en ik konden ontsnappen moesten we immers weten welke kant we op moesten rennen. Maar het was zinloos – zowel de poging tot onthouden als de poging om een vonkje hoop in mezelf levend te houden. Het was gebeurd, dit was ons einde. Punt uit. De nar zou sterven en ik zou aan zijn zijde eveneens sterven. Alles waarvoor hij zich had ingespannen zou in een bloedige en nutteloze afloop teloorgaan. 'Precies alsof ik meteen gestorven zou zijn toen Regaal me voor het eerst zag en aan Veritas voorstelde om mijn leven discreet te beëindigen.'
Ik merkte pas dat ik dit hardop had gezegd toen een van de bewakers me ruw aan mijn schouder schudde en zei: 'Kop dicht. Ze houdt niet van lawaai.'
En zo liepen we verder. Ik kon me moeilijk concentreren en nog moeilijker mijn angst overwinnen, maar ik probeerde de beschermingswanden tegen het Vermogen die ik had

opgetrokken voorzichtig te laten zakken. Ik verzamelde het beetje kracht dat ik had en probeerde Plicht te bereiken om hem te waarschuwen en om hulp te vragen, maar ik kon mijn magie niet vinden. Ik was als een man die overal op zijn kleren klopt om een gestolen beurs terug te vinden. Het Vermogen was weg en ik kon zoeken wat ik wilde: ook dit laatste wapen was me ontnomen.

De Bleke Vrouw zat alweer op haar troon toen we de zaal binnenkwamen. Een paar van haar volgelingen stonden bij de wand opgesteld. Ze keken onbewogen toe toen de nar en ik naar binnen werden gesleept. We moesten blijven staan en op onze knieën zakken, zoals de vorige keer. Ze leek een hele poos na te denken voordat ze sprak. Toen wees ze met haar smalle kin naar de nar. 'Geef hem aan de draak. Hij kan Theldo's plaats innemen. Laat de andere toekijken.'

'Nee!' riep ik, maar een vuistslag tegen mijn oor wierp me languit op het ijs. De nar maakte geen geluid toen ze hem naar voren sleurden. Toen ze vlak bij een van de geboeide gevangenen waren gekomen trok een van de bewakers zijn zwaard en stak het zonder met zijn ogen te knipperen in het arme wrak. Het slachtoffer stierf niet snel, maar maakte weinig ophef of lawaai over zijn dood. Ik vermoedde dat het grootste deel van zijn bewustzijn al was opgeslorpt door de draak en dat hij weinig reden meer had om het verlies van zijn sterfelijke omhulsel te betreuren. Bij het sterven viel hij

tegen de stenen flank van de draak aan, waarna hij een eindje naar beneden gleed. Heel even vormde zijn bloed een duidelijke streep op het gesteente, maar toen werd het naar binnen gezogen – zoals water door zand – en was alleen nog te zien dat de schubben op die plek iets minder dof waren dan voorheen.

Twee bewakers maakten het arme slachtoffer met geroutineerde bewegingen los. Ze pasten goed op dat ze het gesteente van de draak niet aanraakten. Een ervan keek toen naar zijn koningin en na een knikje van haar hakte hij de man een van zijn armen af, vlak onder zijn schouder, met een gemak alsof hij een kip slachtte. Hij keek niet eens die kant op toen hij de arm naar Kebal Rauwbrood wierp. Had ik dat ook maar niet gedaan! De waanzinnige koning richtte zich in zijn volle lengte op in zijn kettingen, griste de tollende, bloedende arm uit de lucht en begon eraan te kluiven met de gretigheid van een hond die een nieuw bot toegeworpen heeft gekregen. Hij was een luidruchtige eter. Ik draaide mijn hoofd opzij, misselijk.

Maar er wachtte me een nog gruwelijker aanblik. Mijn twee bewakers namen me steviger in hun greep en een derde kwam naar voren en pakte me bij mijn krijgersvlecht vast. De nar werd door zijn bewakers dichter naar de draak gesleept. Hij verzette zich niet. Zijn gezicht zag er uit als dat van een man die bijna was doodgebloed – alsof hij geen angst of pijn meer

kon voelen, alleen het naderen van de dood. Ze boeiden hem met zijn enkels en polsen aan de draak vast. Door zich in een half gebukte houding opgericht te houden, met zijn knieën en ellebogen naar buiten gestoken, kon de nar zich aan de aanraking met het zuigende gesteente onttrekken, maar dit was een houding die op zichzelf al een marteling was en die geen mens lang zou kunnen volhouden. Vroeg of laat zou hij te moe worden, en dan zou hij tegen de draak aan vallen en iets van zichzelf moeten prijsgeven.

De nar zag een langzame dood door ontzieling tegemoet.

'Nee,' fluisterde ik, toen het besef echt tot me doordring. 'Néé!' brulde ik toen naar de Bleke Vrouw. Ik draaide mijn hoofd om haar aan te kunnen kijken, zonder te letten op de haren die hierbij uit mijn hoofd werden gerukt. 'Alles!' beloofde ik haar. 'Alles wat je maar wilt, als je hem laat gaan!'

Ze leunde achterover op haar bontvellen. 'Wat saai. Je capituleert veel te snel, FitzChevalric Ziener. Je hebt niet eens een eerste demonstratie afgewacht. Maar ik wil me dat genoegen niet ontzeggen. Dret! Stel hem voor aan mijn draak.'

De genoemde bewaker stapte naar voren en trok zijn zwaard. 'Nee!' brulde ik weer, terwijl ik hulpeloos kronkelde in de greep van mijn bewakers. Dret duwde de punt van zijn zwaard tegen de onderkant van de rug van de nar en dwong hem zo

tegen de stenen draak aan.
Hij hield hem daar slechts een momentje. De nar schreeuwde niet. Misschien dat zijn lichaam geen pijn heeft gevoeld. Maar toen de bewaker zijn zwaard had teruggetrokken rukte de nar zich los van de draak zoals een hand dat doet van een gloeiende kachelwand. Hij liet zich trillend, maar geluidloos, in zijn ketenen hangen. Op het lichaam van de draak zag ik heel even de contouren van het lichaam van mijn vriend afgetekend. De draak had een deel van zijn herinneringen en gevoelens opgezogen. Toen verdwenen die contouren weer.
Ik vroeg me af wat de nar tijdens deze korte kus van steen was kwijtgeraakt. Een zomerdag uit zijn jeugd? Een aanblik van een gesprekje tussen koning Vlijm en Chade bij het haardvuur in de kamer van de oude koning? Was het een moment geweest dat hij en ik met elkaar hadden gedeeld, dat nu van hem was afgepakt en voor eeuwig verloren was? De ontzieling zou al dit soort herinneringen uit zijn geest wissen. Hij zou nog weten dat zulke dingen hadden plaatsgevonden, maar ze zouden voor hem geen enkele betekenis meer hebben. Onze vriendschap en alles wat we voor elkaar hadden betekend zouden langzaam uit zijn geest worden geroofd. En wanneer hij stierf zou hij niet eens meer de troostrijke herinnering hebben dat er ooit iemand van hem had gehouden. Ik merkte dat er tranen over mijn gezicht liepen. Ik richtte mijn blik op de Bleke Vrouw. Ik denk dat ze

mijn ontzetting opzoog zoals de draak dat met de gestolen herinneringen van de nar deed.
'Wat wil je van me?' vroeg ik.
Ze sprak kalm. 'Slechts dit: dat je tijdens de komende gebeurtenis de meest waarschijnlijke rol zult spelen. Het zal voor jou niet moeilijk zijn, FitzChevalric. In bijna alle toekomsten die ik voor me heb gezien heb je aan dit verzoek van mij voldaan. Doe wat je prins van je vraagt. Sla IJsvuur zijn kop af. Dat is alles. Bedenk eens hoe tevreden iedereen zal zijn. Chade zal blij zijn en je koningin zal haar bondgenootschap met de Buiteneilanden hebben verzekerd. Jij zult in hun ogen een held zijn. Plicht en de narkieza kunnen uitdrukking geven aan hun liefde voor elkaar. Ik vraag niets moeilijks van je, alleen dat je zult doen wat zoveel van je vrienden hópen dat je zult doen.'
'Maak IJsvuur niet dood!' smeekte de nar met een zwakke kreet.
De Bleke Vrouw zuchtte, precies alsof ze in de rede was gevallen door een brutaal kind. 'Dret, hij wil de draak nog eens kussen. Help hem.'
'Alsjeblieft!' riep ik toen de man traag zijn zwaard trok. Ik rukte mijn hoofd los uit de greep van mijn bewaker en boog het voor haar. 'Niet doen, alsjeblieft! Ik zal IJsvuur doden! Echt waar!'
'Natuurlijk zul je dat doen,' beaamde ze liefjes, terwijl de

punt van het zwaard in de rug van de nar werd geprikt.
Hij verzette zich en er verscheen een nieuwe bloedvlek in zijn hemd. ‘Ze houdt de moeder en de zus van de narkieza hier gevangen. We hebben ze gezien, Fitz. Ze zijn ontzield. Elliania en Peottre doen alles wat ze wil om hun dood te kopen!’ En toen slaakte de nar een woordloze kreet en liet hij zich door de zwaardpunt tegen de draak aan drukken. Hij kronkelde zijn lichaam, maar de bewaker leek hem deze keer een eeuw op die plek te houden. Ik zou mijn handen voor mijn ogen hebben geslagen, als ik ze vrij had gehad. Nu kneep ik mijn ogen stijf dicht tegen de ondraaglijke aanblik. Toen de kreet afbrak en ik mijn ogen opende stond het lichaam van mijn vriend in zilver afgetekend op de draak. Iets dat kostbaarder was dan bloed was opgezogen door het zielloze gesteente: unieke ervaringen die de nar hadden gemaakt tot wie hij was. Hij stond met verkrampte spieren half rechtop in zijn ketenen en spande zich in om het gesteente niet aan te raken. Ik hoorde het raspen van zijn ademhaling en bad dat hij zo verstandig zou zijn om niets meer te zeggen, maar dat deed hij toch. ‘Ze heeft het me zelf laten zien! Ze wilde me demonstreren wat ze me kan aandoen. Je kunt me niet redden, Fitz. Maar laat niet alles vergeefs zijn geweest! Laat haar niet…’
‘Nog maar eens,’ zei ze, half vermoeid, half geamuseerd door zoveel koppigheid. En opnieuw stapte Dret naar voren. Weer

die zwaardpunt, weer die trage, meedogenloze prik. Ik boog mijn hoofd toen ik mijn vriend weer hoorde gillen. Als ik op dat moment had kunnen sterven, zou ik het hebben gedaan. Dat zou gemakkelijker zijn geweest dan het aanhoren van zijn marteling.

Deze keer keek ik niet op toen zijn kreten waren opgehouden. Ik kon het niet opbrengen. En ik wilde niets meer zeggen – noch tegen haar, noch tegen de nar – dat hem in verleiding kon brengen om te reageren en zich nog meer straf op de hals te halen. Ik zag het zweet van mijn gezicht in druppeltjes op de ijsvloer vallen en verdwijnen. Precies zoals de nar bezig was te verdwijnen in de draak. *Geliefde*. Ik probeerde die gedachte via het Vermogen aan hem over te brengen, om hem zo iets meer kracht te geven, maar het was een futiele poging. Mijn grillige magie, vergiftigd door elfenbast, was weer weg.

'Ik geloof dat ik je heb overtuigd,' constateerde de Bleke Vrouw liefjes. 'Maar ik wil het volkomen duidelijk maken. Je kiest nu: het leven van IJsvuur of dat van je Geliefde. Ik zal je vrijlaten, dan kun je de draak gaan doden. Voer mijn wens uit, dan zal ik je vriend aan je teruggeven. Of wat er nog van hem over is. Hoe sneller je klaar bent, hoe meer er van hem zal resten. Treuzel, en hij kan geheel ontzield raken. Maar niet dood. Dat beloof ik je. Niet dood. Begrijp je me, FitzChevalric Ziener, moordenaarskoninkje?'

Ik knikte zonder haar kant op te kijken. Daarvoor kreeg ik een vuistslag vlak onder mijn ribbenkast. Toen wist ik mijn hoofd op te richten. ‘Ja,’ zei ik zacht. ‘Ik begrijp het.’ Ik durfde niet naar de nar te kijken.

‘Uitstekend.’ De tevredenheid droop van haar stem. Ze richtte haar blik op het plafond van de ruime glazige zaal. Ze glimlachte en sprak met stemverheffing. ‘Hoor je dat, IJsvuur? Hij begrijpt het. Hij zal jou overdragen aan je dood.’ Toen richtte ze haar aandacht weer op mijn bewakers. ‘Breng hem naar buiten via de noordelijke schacht. En laat hem dan gaan.’ Het was alsof ze mijn verwarring bemerkte, want ze ving mijn blik op en glimlachte vriendelijk. ‘Ik weet niet hoe je je mensen zult terugvinden. Ik weet alleen dát je ze vindt. En dat je de draak doodt. Alles is nu zeer helder voor mijn ogen. Er is geen andere route. Ga, FitzChevalric. Vervul mijn wens en koop zo je Geliefde terug. Ga.’

Ik riep geen woord van vaarwel naar de nar toen ze me uit de zaal wegvoerden. Ik vreesde dat hij iets zou terugzeggen en zo een nieuwe kus van steen zou oogsten. Ze leidden me met snelle tred door het ijzige labyrint van haar hol en toen over een eindeloze trap naar boven. Ten slotte kwamen we uit in een soort grot van ijs – een ruimte tussen het rotsgesteente en de gletsjer. Twee hielden me vast, in een geknielde houding, terwijl de derde de opgewaaide sneeuw en afhangende ijspegels verwijderde die de ingang blokkeerden.

En toen gingen ze staan en stootten ze me naar buiten.

Hoofdstuk 22

Hereniging

... dat onze kroonprins Chevalric helemaal niet het soort zoon is waar koning Vlijm hem voor hield. Zoals u zich ongetwijfeld kunt voorstellen heeft dit mijn goede echtgenoot buitengewoon veel verdriet gedaan, maar zoals steeds heeft prins Regaal zich tot het uiterste ingespannen om zijn geliefde vader tot troost te zijn. Het was mijn droeve plicht zowel mijn heer als onze onberekenbare prins te informeren dat de laatste, gezien het feit dat hij het hele platteland bezaaide met bastaarden (want waar er één is zouden er beslist ook andere zijn), volgens mijn hertogen in de Binnenhertogdommen niet waardig werd geacht zijn vader als koning op te volgen. En in het licht daarvan is Chevalric toen overgehaald om afstand te doen van de troon.

Ik heb minder succes gehad met mijn poging om mijn heer over te halen tot het besef dat de pure aanwezigheid van deze bastaard in de Hertenhorst een belediging is voor mijzelf en elke fatsoenlijk gehuwde vrouw. Als dat kind in de stallen blijft en onder de hoede van de stalmeester, zo houdt hij vol, hoeven de andere bewoners van de burcht zich niet druk te maken over dit permanente blijk van heer Chevalrics losse zeden. Ik heb vergeefs om een meer permanente oplossing gesmeekt…

Brief van koningin Désirée aan vrouwe Pioen van Gaarde.

We waren naar buiten gekomen uit een holte die uitkwam op een steile helling. Mijn bewakers lachten. Nog voordat ik de reden kon raden vloog ik door de koude duisternis naar voren, waarna ik op bevroren sneeuw landde. Ik brak door de bovenste laag, tolde naar beneden en liet me langzaam uitrollen tot ik kon gaan staan. Het was donker om me heen en bij elke stap die ik zette struikelde ik, viel ik of gleed ik weg. En dan stond ik op en struikelde of viel opnieuw. Ik had

alleen het wollen gewaad en de vilten pantoffels aan die de Bleke Vrouw me had gegeven. Dat was slechts een schamele bescherming. Sneeuw wist me te vinden en bleef overal aan me plakken. Of smolt op mijn gezicht en vroor dan vast. Mijn linkerarm was een voorwerp dat hinderlijk tegen me aan bungelde. Pas toen ik dit nutteloze voorwerp met mijn andere arm tegen me aan gedrukt hield lukte het me enigszins stabiel te lopen. Ik keek om me heen. Wolken verduisterden de nachtelijke hemel, en natuurlijk waaide het. Ik kon de ingang tot de grot van de Bleke Vrouwe al niet meer zien. Spoedig zouden mijn sporen verwaaid zijn. Als ik niet nu meteen terugkeerde, zou ik die grot nooit meer kunnen vinden.
Maar als ik terugkeerde, wat kon ik dan doen? Mijn linkerarm was onbruikbaar en ik had geen enkel wapen.
En de nar werd langzaam verslonden door een stenen draak.
Ik strompelde over de helling naar boven en probeerde het spoor van mijn glijpartij terug te vinden. De helling werd te steil. Ik merkte dat ik niet meer vooruit kwam, terwijl ik het steeds kouder kreeg. Ik verliet die plek en probeerde een eind verderop naar boven te komen. De wol van mijn gewaad was nat van de sneeuw en bood ook verder geen bescherming aan mijn blote benen. Ik verloor mijn evenwicht, viel en rolde naar beneden – waarbij ik mijn gewonde arm strak tegen mijn borst hield. Een poosje bleef ik alleen maar liggen hijgen. Juist toen ik me overeind werkte om het nog eens bergop te

proberen zag ik onder me in de vallei een petieterig geel lichtje.
Ik stond ernaar te staren en probeerde te raden wat het kon zijn. Het bewoog zich met een ritme dat aan een lopende man deed denken. Het was een lantaarn. Iemand kwam mijn kant op. Ik rilde van de kou. Mijn arm hing verdoofd langs mijn zij, maar mijn schouder brandde nu van de pijn. Ik probeerde vast te stellen wat wijsheid was. Het kon een van de mensen van de Bleke Vrouw zijn. Maar wat kon ze me nog erger aandoen dan ze al hád gedaan? Het kon iemand van onze eigen groep zijn. Of een wildvreemde.
Ik schreeuwde boven de wind uit. De lantaarn bewoog zich niet meer. Ik schreeuwde nog eens en nog eens en nog eens. Plotseling kwam de lantaarn weer in beweging. Mijn kant op. Ik fluisterde een gebed, gericht aan elke willekeurige god die bereid was me te helpen, en begon me strompelend en glijdend in de richting van het licht te bewegen. Voor elke stap die ik zette gleed ik er drie weg, en ten slotte was ik bergaf aan het rennen in een wanhopige poging om niet voorover te vallen en weg te glijden. De lantaarndrager was aan de voet van de helling blijven stilstaan. Af en toe gilde ik nog eens om te laten weten dat ik in aantocht was.
Maar juist toen ik zo dichtbij was gekomen dat ik de gestalte van de man met de lantaarn kon onderscheiden, hervatte het licht zijn dansende bewegingen. De man liep weg en liet me

achter. Ik schreeuwde nog eens, zo hard als ik kon, maar hij wachtte niet. Er welde een verstikkende snik in me op. Ik kon op eigen kracht niet meer verder, maar toch moest het. Mijn tanden klapperden en mijn hele lichaam deed pijn van de kneuzingen die ik tijdens het gevecht had opgelopen en waar de kou nu vat op kreeg. En hij liet me hier staan! Ik strompelde achter hem aan. Ik gilde nog twee keer, maar het licht ging verder. Ik probeerde me te haasten, maar het lukte me niet dichterbij te komen. Ik kwam bij een plek waar de lantaarndrager kennelijk een moment had gepauzeerd en daarna kon ik zijn spoor door de sneeuw volgen en ging het lopen iets gemakkelijker.

Ik weet niet hoe lang ik zo geploeterd heb. Door de duisternis, de kou en de pijn in mijn schouder leek het een eindeloze wanhoopstocht door de nacht en de wind. Mijn voeten deden pijn en raakten daarna verdoofd. Mijn kuiten leken wel bevroren. Ik volgde hem over een heuvel heen, toen over een richel, en daarna naar de overkant van een smal dal, waar de sneeuw dikker lag, en via een lange, glooiende helling bergop. Ik kon mijn voeten niet meer voelen en ik wist niet of ik de vilten pantoffels nog aan had. Het gewaad dat ik droeg fladderde om me heen. De bevroren zoom zwiepte bij elke stap tegen mijn kuiten. En ondertussen wist ik bij elke stap dat de nar aan de draak was vastgeketend en dat hij zich met pijn en moeite bij het gesteente vandaan

probeerde te buigen om niet van zijn menselijkheid beroofd te worden.
Maar toen, o wonder, kwam het licht tot stilstand! Wie mijn gids ook mocht wezen, hij wachtte op me, daar op de top van de glooiende helling die we hadden beklommen. Ik riep iets naar hem met mijn schorre keel en verdubbelde mijn inspanningen. Ik naderde hem dichter en dichter, mijn hoofd gebogen tegen de striemende wind. En toen ik het weer ophief om te kijken hoe ver ik was gevorderd zag ik duidelijk wie me daar met een lantaarn in de handen stond op te wachten.
Het was de Zwarte Man.
Een naamloze vrees vervulde me, maar ik had hem tot hier toe gevolgd, dus wat kon ik ánders doen? Ik kwam dichterbij, zo dichtbij dat ik zijn vogelachtige trekken binnen zijn zwarte hoofdkap zag toen hij de lantaarn wat hoger hield. Daarna zette hij de lantaarn naast zich op de sneeuw en wachtte. Ik klemde mijn arm tegen mijn borst en bleef koppig naar boven klimmen. Het licht leek feller te worden, maar ik kon de Zwarte Man er niet meer naast zien staan. Toen ik boven was gekomen zag ik dat de lantaarn op een stukje rotsgesteente stond. En dat de Zwarte Man verdwenen was.
Ik gebruikte mijn rechterhand om mijn linkerarm voorzichtig langs mijn lichaam te laten zakken. Mijn linkerschouder gilde van de pijn toen hij het gewicht moest dragen, maar ik beet

mijn tanden op elkaar en negeerde het protest. Toen pakte ik de lantaarn op, hield hem in de hoogte en schreeuwde. Ik zag geen Zwarte Man. Ik zag niets meer, alleen sneeuw. En zijn spoor. Wankelend volgde ik het, maar het liep dood op een blootliggend stuk rotsgesteente. Daarachter, meteen in de volgende vallei, zag ik echter de twinkelende lichten van ons kamp. Meteen zette ik alle gedachten aan de Zwarte Man van me af. Daar beneden bevonden zich vrienden. Daar was warmte te vinden! En misschien ook redding voor de nar! Ik strompelde door de sneeuw naar de tenten en riep de naam van Chade. Na mijn tweede roep hoorde ik Langwiek brullen: 'Wie daar?'

'Ik ben het, Fitz. Nee, Tom, bedoel ik. Ik ben het!' Ik betwijfel achteraf of hij er een woord van heeft kunnen verstaan. Ik was schor van het schreeuwen en er waaide een gure wind. Ik herinner me mijn diepe opluchting toen ik andere mannen met lantaarns uit de tenten zag komen. Ik kwam strompelend en glijdend naar beneden. Ik herkende het silhouet van Chade en dat van de prins. De gedrongen gestalte van Bolle ontbrak en ik voelde een knoop van verdriet in mijn maag. Mijn geroep was een gefluister geworden: 'Ik ben het, Tom. Laat me door, laat me binnen, ik heb het zo koud. Waar is Bolle, hebben jullie Bolle gevonden?'

Toen kwam er uit hun midden een man met brede schouders naar voren, langs Langwiek, die nog even probeerde hem

tegen te houden. Hij kwam met drie, vier grote schreden naar me toe, en ik haalde diep adem, uit puur ongeloof, toen ik zijn geur herkende, vlak voordat hij me op zijn berenmanier omarmde. Ondanks de pijn in mijn schouder verzette ik me niet. Ik liet mijn hoofd op zijn schouder zakken en stond hem toe me te helpen. Ik voelde me veiliger dan ik me in jaren had gevoeld. Opeens leek het alsof alles in orde zou komen, alsof alles hersteld kon worden. Hart van de Troep was hier. Hij had nog nooit toegestaan dat ons iets ergs overkwam.
Van boven mijn gebogen hoofd richtte Burrich zich kwaad tot Chade. 'Kijk hem nou eens! Ik heb altijd geweten dat ik hem nooit aan u had mogen toevertrouwen. Nooit!'
In de chaos die om me heen was ontstaan stond ik nog steeds op mijn gevoelloze voeten. Ik negeerde de kreten om me heen. Burrich zei in mijn oor: 'Rustig maar, jongen. Ik ben hier om jullie mee naar huis te nemen, jullie beiden, jou en mijn Vlug. Je had al jaren geleden naar huis moeten komen. Wat heb je gedácht? Wat dácht je?'
'Ik moet de draak doden,' zei ik tegen hem. 'Zo snel mogelijk. Als ik de draak dood, laat ze de nar leven. Ik moet IJsvuur zijn kop afhakken, Burrich. Dat *moet* ik.'
'Als je het moet, dan zul je het doen,' zei hij troostend. 'Maar niet meteen op dit moment.' En tegen iemand anders: 'Ga uit de weg. Hij heeft onderdak nodig, heet voedsel, warme drank, droge kleren. Haal die spullen en loop me niet in de weg.'

Daarna gaf ik me volledig over aan de sterke handen die ik altijd had vertrouwd. Hij bracht me naar de tent van de prins, waar mijn hart bijna brak van opluchting toen ik Bolle slaperig op zijn veldbed zag zitten. Hij leek me vrijwel ongedeerd en toonde zelfs enige blijdschap dat hij me zag – tot hij hoorde dat hij zijn bed die nacht aan mij moest afstaan. Hij verliet de tent onder de hoede van Kokkel, maar met grote tegenzin. Al op dat moment, denk ik, heeft iemand me gezegd dat Webs vogel de kleine man eenzaam en alleen op de slee had zien zitten, waarna Chade onmiddellijk Langwiek en Kokkel op pad had gestuurd om hem terug te halen. Er was geen spoor geweest van heer Gouden en mij, afgezien van een massa sneeuw die een kloof had gevuld.

Op een ander moment moet Burrich me hebben gezegd dat hij had besloten Vlug en mij naar huis te halen. Daarna was hij zo snel mogelijk gekomen en het speet hem vreselijk dat het zo lang had geduurd. De koningin zelf had hem geholpen om een schip te vinden dat naar Aslevjal voer, maar geen van de bemanningsleden had een voet op het eiland willen zetten. Toen had hij geprobeerd de twee gardisten die Chade bij het strand had achtergelaten over te halen om hem naar ons toe te brengen, maar die hadden dat natuurlijk geweigerd. Ze mochten niet weg bij de tent en de voorraden die ze bewaakten. Dus toen was hij op eigen houtje gekomen, geleid door de paaltjes die Peottre in het ijs had geslagen. Hij was

bijna tegelijk met Kokkel en Langwiek bij Bolle en zijn slee gearriveerd. Alleen hun waarschuwingskreten hadden verhinderd dat hij in hetzelfde ravijn stortte dat de nar en mij had verzwolgen. Nadat hij een veilig oversteekpunt had gevonden, was hij met Kokkel en Langwiek naar het kamp gekomen.

En met het treurige nieuws van het verlies van Tom Dassenkop en heer Gouden. Pas op dat moment had Chade hem meegedeeld dat die twee namen behoorden bij de nar en mij. Burrich had gemeend dat hij voor niets van zo ver was gekomen – alleen om wéér te horen dat ik dood was. Ik herinner me weinig van de gesprekken waarin dit alles me duidelijk werd gemaakt. Zelf bleef ik koortsachtig proberen Chade of Burrich in te lichten over de Bleke Vrouw en de nar en Hest en Raadsel, en duidelijk te maken hoe belangrijk het was dat we de draak snel zouden doden, maar telkens dook er weer iemand op in de tent om iets te brengen dat door Burrich of Chade was gevraagd. Ze behandelden me alsof ik ijlde, en misschien was dat ook zo. Na een poosje gaf ik mijn pogingen op. Ik zou een rustiger moment afwachten om verslag uit te brengen. Chade had me aan de handen van Burrich toevertrouwd en zat in een hoekje te wachten en alvast allerlei vragen voor te bereiden. Plicht zat op het andere einde van dat veldbed. Zijn donkere ogen leken groter dan anders. Ik zag nieuwe groefjes in het gezicht van mijn

prins en zijn ogen waren gezwollen, alsof hij de laatste dagen veel had gehuild. Ik kon de aanblik nauwelijks verdragen.
Vlug kwam met mijn rugzak en haalde er op bevel van Burrich droge kleren voor me uit. De knul leek niet al te blij met de aanwezigheid van zijn vader, maar gehoorzaamde hem. Burrich zag dat ik de twee observeerde en toen Vlug weg was fluisterde hij tegen mij: 'De jongen keek lelijk op zijn neus toen hij me hier zag verschijnen. Ik heb hem niet het pak rammel gegeven dat hij eigenlijk heeft verdiend, maar ik heb hem een paar keer goed de waarheid gezegd. Hij heeft er weinig tegenin gebracht, want hij wist dat hij het had verdiend. Geef me die natte spullen maar.'
Toen ik nogal moeite bleek te hebben om te gehoorzamen boog Burrich zich voorover en tuurde naar me met zijn benevelde ogen. 'Wat is er? Wat mankeert er aan je arm?'
'Uit de kom getrokken,' zei ik met gesmoorde stem. Ik had een brok in mijn keel gekregen bij het zien van zijn troebele ogen. Ik vroeg me af hoeveel hij nog kon zien. Hoe had hij in hemelsnaam zijn hele weg hierheen door de sneeuw kunnen vinden?
Hij sloot zijn ogen en schudde zijn hoofd. 'Kom eens hier,' zei hij op gespannen toon. Hij draaide me half om en zette me aan zijn voeten op de grond. Zijn vingers betastten mijn schouder. Het deed pijn, maar was tegelijk ook geruststellend. Hij wist wat hij deed. Ik wist dat het pijn zou

doen, maar dat hij me zou genezen. Die zekerheid straalde hij uit, precies zoals toen ik nog een jongetje was geweest, of die keer dat hij me had opgelapt nadat Galen me zowat had gedood.

Web was de tent binnengekomen met een keteltje hete stamppot. Het rook naar biefstuk – niet naar vis, zoals ik had verwacht. Vlug kwam met een potje thee achter hem aan. Ze hurkten neer in de volle tent en Web bekeek Burrich met een intense blik. Burrich zelf commandeerde de prins. Ofwel hij herkende hem niet in het schemerige licht, ofwel het kon hem niets schelen wat zijn rang was. 'Houd hem hier vast, om zijn borst, en zet je schrap. Ik zal een forse ruk moeten geven. Jongen, kijk me niet aan. Kijk recht voor je en ontspan je zo goed mogelijk. Als je verkrampt uit angst voor de pijn zal ik een tweede keer nog harder moeten rukken. Wees kalm. Houd hem stevig vast. Vertrouw me. Rustig maar, op je gemak… nú!'

Ik brulde het uit, en het volgende moment zat Burrich op zijn knie naast me en hielden zijn eeltige handen mijn armen met kracht tegen mijn schouders aan gedrukt. Het deed op een tintelende manier vreselijk veel pijn, maar het was pijn van een goede soort, en ik leunde tegen hem aan en voelde me zwak van opluchting. Terwijl ik zat te hijgen viel mijn blik op zijn lamme been, waarvan het kniegewricht nog amper scharnierde. Ik bedacht wat het hem allemaal had gekost om

hierheen te komen, half lam, half blind, en ik voelde me nederig.
Hij sprak rustig. ‘Je bent een volwassen man, al vele jaren, maar als ik zie dat je pijn hebt, ik zweer het, ben je weer acht jaar en denk ik: “Ik heb zijn vader beloofd dat ik op zijn zoontje zal passen. Ik heb het beloofd.”’
‘Dat hebt u gedáán,’ verzekerde ik hem. ‘Al die tijd.’
Web sprak zacht, met zijn diepe stem. ‘Ik ben verbluft. Dit is een deel van de magie van het Oude Bloed dat ik verloren heb gewaand. Ik heb dit soort heling wel eens op dieren toegepast gezien toen ik een jongen was, voordat de oude Bendry omkwam in de oorlog met de Rode Kapers. Maar ik heb het nooit bij een mens zien gebeuren, en nooit zo moeiteloos. Wie heeft het je geleerd? Waar ben je al deze jaren geweest?’
‘Ik gebruik geen beestenmagie,’ zei Burrich met nadruk.
‘Ik weet wat ik daarnet heb gezien,’ repliceerde Web onverstoorbaar. ‘Maakt niet uit welke scheldnaam je eraan geeft. Je bent er een meester in, op een wijze die bijna verloren was gegaan. Wie heeft het je geleerd? Waarom heb je anderen niet onderwezen?’
‘Niemand heeft me iets geleerd. Ga weg. En blijf bij Vlug uit de buurt.’ Er klonk een donkere dreiging in de stem van Burrich, maar ook iets dat op angst leek.
Web bleef kalm. ‘Ik zal weggaan, want ik denk dat Fitz rust nodig heeft. En hij zal onder vier ogen met je willen praten.

Maar ik zal je zoon niet in onwetendheid laten.'
'Heeft mijn vader de *Wijsheid*?' Vlug leek tot in het diepste van zijn ziel geschokt. Nú pas had hij begrepen waar Web op had gedoeld.
'Het past allemaal bij elkaar,' zei Web rustig. Hij boog zich naar Burrich toe en keek hem aan op een manier die intenser was dan alleen maar oogcontact. 'De stalmeester. En tevens een meester in de Wijsheid. Hoeveel dieren kunnen met je spreken? Honden? Paarden? Welke nog meer? Waar kom je vandaan, waar heb je je verborgen gehouden?'
'Ga weg!' viel Burrich uit.
'Hoe kón u dat doen?' riep Vlug, die opeens in tranen was uitgebarsten. 'Hoe kon u mij het gevoel geven dat ik laag en vies was, terwijl het van ú kwam. U had het zelf óók! Ik zal u nooit vergeven, nooit!'
'Ik heb je vergiffenis niet nodig,' zei Burrich botweg. 'Alleen je gehoorzaamheid. En die zal ik pákken, als het nodig is. En nu naar buiten, jullie beiden. Ik heb werk te doen en jullie lopen in de weg.'
De jongen zette verblind de theepot op de grond en strompelde naar buiten. Ik hoorde zijn hartverscheurende snikken en het knersen van de sneeuw toen hij wegrende. Web ging langzaam staan en zette het keteltje met stamppot zorgvuldig neer. 'Ik ga, man. Dit is niet ons moment. Maar er zal een moment van spreken komen, en dan zul je naar me

luisteren, ook al zouden er eerst klappen moeten vallen.'
Web richtte zich tot mij. 'Welterusten, Fitz. Ik ben blij dat je niet dood bent. En ik treur dat heer Gouden niet mét je is teruggekeerd.'
'Je weet wie hij is?' Burrich kreeg de woorden met moeite over zijn lippen.
'Ja. Ik weet het. En indirect weet ik daardoor wie jij bent. En ik weet wie de Wijsheid heeft gebruikt om hem uit de dood terug te halen en uit zijn graf te laten herrijzen. En zelf weet je dat ook.' Na die woorden vertrok Web. Hij liet de tentflap achter zich dichtvallen.
Burrich staarde hem na en knipperde toen met zijn benevelde ogen. 'Die man is onuitstaanbaar,' constateerde hij kwaad. Vervolgens draaide hij zijn hoofd naar Chade en Plicht. 'Ik heb een strook stof of een riem nodig om zijn arm voor de nacht vast te binden. Dan zal de zwelling verminderen. Wat hebben we?'
'Ik moet rapport uitbrengen aan Chade en prins Plicht.' Ik begon weer in de greep te komen van een gevoel van urgentie. 'Er zijn dingen die ze moeten weten, dingen die meteen gedaan moeten worden.'
'Ik houd je niet tegen. Rapporteer. Dank je.' Hij nam de reep stof in ontvangst die Plicht inmiddels van de zoom van mijn gewaad had gesneden. 'Eet ondertussen met je rechterhand en praat tussen de happen door. Het hete voedsel zal je

vanbinnen warmen. En probeer zo weinig mogelijk te bewegen.'

Ik wierp een blik naar Chade. Hij haalde zijn schouders op en knikte naar me. Plicht had al wat stamppot in een kom gedaan en schonk nu thee voor me in alsof hij mijn page was. Dus ik haalde diep adem en begon aan mijn verslag, waarbij ik me tot het uiterste inspande om alles gedetailleerd en in de juiste volgorde te rapporteren. Ondertussen nam ik eten en drinken tot me. Langzaam kreeg mijn lichaam het warmer, maar tegelijk leek mijn hart steeds verder te krimpen en te verkillen in mijn borst. Hoe langer ik sprak, hoe hulpelozer ik me voelde. Er was niets dat een van ons kon doen om Hest en Raadsel te helpen. Het gezicht van de prins trok doodsbleek weg toen ik over hen sprak. En toen ik hem vertelde over het lot van de nar, en wat hij me had gezegd over de moeder en de zuster van de narkieza, leek hij te wankelen waar hij zat.

En terwijl ik het vertelde werd ikzelf opnieuw bevangen door wanhoop. Er kon geen snelle reddingsactie volgen voor de nar. Zelfs als ik de terugweg kon vinden en iedereen kon overhalen om haar burcht aan te vallen zouden we met te weinigen zijn. Ze kon hem in luttele tijd doden of ontzielen, en dat zou ze ongetwijfeld niet nalaten. Hoe vaak zouden zijn krachten hem al in de steek hebben gelaten in de uren sedert ik hem had verlaten? Hoe vaak was hij al tegen de stenen

draak aan gevallen? Ik kon er niet zeker van zijn dat hij niet al ontzield wás. De Bleke Vrouw had me beloofd dat hij niet zou sterven, maar dat was eigenlijk een dreigement op zichzelf. Hoe langer ik wachtte met het doden van de draak, hoe groter de kans dat mijn vriend ontzield zou zijn wanneer hij bij me terugkeerde. En dan zou mij de taak resten om hem uit zijn lijden te verlossen. Een laf stemmetje in mijn geest fluisterde dat ik in dat geval maar beter mezélf kon doden.

Tegen de tijd dat ik was uitgesproken was het gezicht van de prins asgrauw geworden. Burrich had mijn arm stevig aan mijn bovenlichaam vastgebonden en zat rustig op een veldbed, met zijn manke been in een vreemde hoek voor zich uit gestoken. Chade leek tien jaar ouder te zijn geworden en de bezorgdheid op zijn gezicht was oprecht. Het verhinderde hem echter niet om te zeggen: 'Zo te horen moeten we dan toch nog steeds doen wat we van plan waren te doen: IJsvuurs kop afhakken. En bidden dat we niet te laat zijn om de nar te redden. In elk geval zullen we zo een eerlijke dood kopen voor de moeder en zuster van de narkieza. En het koopt ons tijd. Want zo lang we haar gehoorzamen kunnen we nadenken over hoe we haar nadien moeten aanpakken. Want ze moet natuurlijk worden gedood. Maar ik heb geen idee hoe we bij haar kunnen komen.'

De stem van Plicht klonk dof en neerslachtig. 'Haar moeder en haar kleine zusje. Geen wonder dat Elliania zoveel verdriet

in haar ogen heeft. En waarom onze verloving in haar moederhuis zo eigenaardig verliep. En haar moeder tijdens alle onderhandelingen afwezig was. Ik dacht dat ontzielingen een gruwel uit het verleden waren. Ik had nooit gedacht dat ik er in mijn eigen leven mee te maken zou krijgen.'
'Toch is dat gebeurd. En het verklaart veel van het gedrag van Peottre en de narkieza,' vulde Chade aan.
'En de nar dan?' vroeg ik op dringende toon. 'Het lijkt me duidelijk wat we moeten doen. De vraag is alleen: hoe snel kunnen we bij de draak komen en zijn kop afslaan? Elk moment telt nu.'
Burrich legde een hand zacht op mijn schouder. 'Denk eerst eens goed na,' spoorde hij me aan. Ik hoorde een waarschuwende bijklank in zijn stem.
'We zijn blijven graven tijdens je afwezigheid,' beantwoordde Chade mijn vraag. 'Het ging traag – meer kappen en hakken dan graven. We zien nu een schaduw in de diepte die de kop en de nek van de draak kan zijn. We weten het niet zeker. In elk geval zal het niet echt snél gebeuren. Niet met de werktuigen en mankracht waarover we tot nu toe beschikken.'
Ik dacht dat ik begreep waarop hij zinspeelde, maar er kwam een andere gedachte bij me op, een opvlammende hoop.
'Als we bij de buik van de draak kunnen komen, dan is daar een tunnel in het ijs die naar het hol van de Bleke Vrouw leidt! Zo kunnen we bij haar komen.'

‘Denk na!’ zei Burrich bars. ‘Om die buik te bereiken moet je nog langer graven dan om bij het hoofd te komen. En denk je heus dat de Bleke Vrouw niet weet dat ze van die kant kwetsbaar is? Er zijn trouwens nog veel andere dingen waar ik niets van begrijp – vragen waarop je een antwoord zou moeten zoeken alvorens haar blindelings te gehoorzamen, ongeacht met welke dreigementen ze je chanteert. Waarom heeft ze de draak niet gewoon zélf gedood? Waarom heeft ze jou gevraagd dat te doen, maar je vervolgens naar buiten gegooid, in plaats van je te helpen bij die draak in de buurt te komen?’ In een terzijde tegen niemand in het bijzonder mompelde hij: ‘Ik heb hier de pest aan. Al die intriges, dat gepieker. Altijd de pest aan gehad.’ Hij staarde blind naar een donkere hoek in de schemerige tent. ‘Al die subtiele machtsevenwichten, die ambities, die Zienersbehoefte om krachten in beweging te zetten en bij te sturen. Dat is wat je vader heeft gedood, de beste man die ik ooit heb gekend. En het heeft *zijn* vader gedood, en het heeft Veritas gedood, een man van wie ik met trots zeg dat ik hem heb gediend. Moet ook de volgende generatie weer zo gedood worden, moet de hele linie uitsterven voordat het eens ophoudt?’
Opeens draaide hij zijn hoofd. Deze keer leek het alsof hij de prins wel degelijk zag zitten. ‘Maak er een einde aan, mijn heer. Zelfs ten koste van het leven van de nar. Maak er nu een einde aan. Beperk uw verliezen, die al veel te hoog zijn

opgelopen. U kunt niets doen voor de familie van de narkieza. Laat dit alles achter. Vertrek hier, zeil naar huis, trouw met een verstandige vrouw en heb gezonde kinderen. Laat deze beker vol ellende aan de Buiteneilanders, die zelf voor het brouwsel hebben gezorgd. Alstublieft, mijn prins, bloed van mijn dierbaarste vriend. Laat het hierbij. Laten we naar huis gaan.'

'Konden we dat allemáál maar doen, oude soldaat. Maar dit is geen beproeving die door een van ons is gezocht. Ze is ons ópgedrongen. En de enige manier om ervan af te komen is ze onder ogen te zien.' Peottre was opeens in de tent verschenen. 'Neem me niet kwalijk, prins Plicht, heer Chade. Ik ben gestuurd door de vrouw die we allemaal haten. Ze zegt dat ik gefaald heb en dat ze nu een andere manier heeft gevonden om u te dwingen om te doen wat zij wenst. En dat ze onze afspraak niet meer bindend acht.' Bij de laatste woorden klonk zijn stem gesmoord.

'Heeft ze u bericht gestuurd? Hoe?' vroeg Chade.

'Ze heeft haar manieren,' antwoordde Peottre gespannen. 'En het is me nog steeds verboden daarover te praten. Het spijt me.'

'Het spijt u? Waarom kon u niet vanaf het begin eerlijk tegen ons zijn? Waarom hebt u niet gezegd dat u onder dwang handelde en dat u geen belangstelling had voor een alliantie of een huwelijk? Wat kon ze u erger aandoen dan wat ze al

hád gedaan?' De gekwetstheid en woede in de stem van de prins waren duidelijker dan welke woorden ook. Hij had op dat moment ontdekt dat hij voor de narkieza vanaf het begin slechts een werktuig was geweest, niet iemand om wie zij persoonlijk iets kon geven. Hij was een *ding* voor haar geweest, een middel tot een doel. Dat vernederde hem en het kwetste hem. Ik wist dat hij op haar verliefd was geworden, ondanks alle verschillen tussen hen beiden.

'Mag ik binnenkomen?' De narkieza was achter Peottre verschenen en keek nu om zich heen in de tent. Ik zag een verandering in haar gezicht sedert de laatste keer dat ik haar had gezien. Er was verdriet in te lezen – maar misschien was dat steeds al zo geweest. Maar de schaamte die ze nu toonde had ik nooit eerder gezien. Ik probeerde kwaad op haar te zijn, maar het was moeilijk. Ze leek opeens ook jonger dan ik me herinnerde, maar toch had ze de ogen van een stervende vrouw. 'Ik denk dat er veel is dat ik voor je kan verhelderen. Maar mijn plicht tegenover mijn familie eist dat ik allereerst het volgende tegen je moet zeggen. Mijn moeder en mijn zusje… het is een heilige plicht… dat we…' Haar stem brak. Toen hief ze haar hoofd op en vervolgde stijfjes: 'Hun lichamen moeten terugkeren naar mijn moederhuis. Als… lichamen.'

'Kom binnen,' zei Plicht zacht. 'Ga zitten, als je een plekje kunt vinden. Ik denk dat we nu allemaal in hetzelfde schuitje

zitten.' Hij doelde niet op de tent.
We gingen allemaal verzitten om wat ruimte te maken in de kleine tent. Burrich kreunde toen hij zijn stijve been opzij moest leggen. Terwijl Elliania en Peottre een plaatsje zochten haalde Burrich een hemd uit mijn tas en hielp me bij het aantrekken. Ik moest even glimlachen. Wat er ook gebeurde, Burrich zou nooit toestaan dat ik een dame aanstoot gaf door met ontbloot bovenlijf in haar nabijheid te zijn. Als kleinzoon van een slavin had hij altijd meer gevoel gehad voor sociale nuances dan ik.
Elliania was de eerste die het woord nam. Haar stem klonk zacht en vermoeid. 'Je vraagt wat ze ons verder nog kan aandoen? Veel. We weten niet met zekerheid wie wel of niet haar handlangers zijn. Ze heeft onze mannen al jaren als haar prooi behandeld. Onze krijgers gaan erheen en keren niet terug. Jongens verdwenen tijdens het hoeden van de schapen, van ons eigen grondgebied! Kind na kind heeft ze onze familie afgepakt. Henja was jaren in ons huishouden voordat ze ons verried. We weten nog steeds niet hoe mijn moeder en mijn zusje zo moeiteloos uit ons midden konden worden weggegrist. Maar zoals zij beiden zijn geroofd, zo kan het ook met alle anderen gebeuren. Iedereen is kwetsbaar. Mijn grootmoeder is oud. Haar geest flakkert als een dovende kaars, zoals je hebt meegemaakt. Al haar kennis had inmiddels overgedragen moeten zijn aan mijn moeder. Maar

mijn moeder is er niet. Dus grootmoeder probeert haar lasten nog zo lang mogelijk te dragen, ten nutte van ons huis, ondanks haar gevorderde leeftijd. Misschien vind je haar zielig, maar als zij ons ontnomen werd zou het hart van ons moederhuis verdwenen zijn. Dan zou mijn familie ophouden te bestaan. We hebben nú al vreselijk te lijden onder de afwezigheid van mijn moeder en de tweedracht die daarna is gevolgd. Wat is een moederhuis zonder een moeder?'

Ze sprak op een toon alsof het stuk voor stuk retorische vragen waren, maar de prins schoot opeens overeind. 'Maar toen je naar de Hertenhorst kwam om mijn vrouw te worden,' vroeg hij stroef, 'wist je toch óók dat je je moederhuis zou verlaten? Ik bedoel, wie zou jullie Grote Moeder zijn geweest op het moment dat het jouw beurt was om die rol op je te nemen?'

Ik zag een vonkje woede ontvlammen in Elliania's ogen. Ze sprak met minachting. 'Mijn nicht ziet zichzelf al in die rol, zoals je hebt gemerkt. Ze probeert anderen wijs te maken dat het haar récht is, en niet een toevallige uitkomst.' Even herkende ik in haar weer de zelfverzekerde narkieza die ze op haar eiland was geweest. Toen zuchtte ze zacht en stak hulpeloos haar handen op. 'Maar je hebt gelijk. Ik werd verondersteld die hele toekomst op te geven als ik met jou trouwde. Het zou de prijs zijn die ik moest betalen om de dood van mijn moeder en zusje te kopen, en hun kwelling en

mensonterende vernedering te beëindigen.'
Ze kreeg een naar binnen gekeerde blik. Haar schouders zakten af.
'Waarom heeft ze jullie niet gevraagd de draak te doden? Of waarom doet ze het zelf niet?' Burrich sprak alsof hij het volste recht had om dat te weten. Hij had zich tot de twee Buiteneilanders gericht.
Peottre gaf antwoord. 'Ze gelooft dat ze een grote profetes is, iemand die de toekomst niet alleen kan *zien*, maar ook kan bepalen hoe de toekomst zal *zijn*. Tijdens de oorlog zei ze dat de Zienerslinie helemaal diende uit te sterven, anders zouden de Zieners ervoor zorgen dat de draken bij ons terugkeerden, zoals vroeger. Sommigen geloofden haar en probeerden haar te gehoorzamen. Maar ze faalden en haar woorden kwamen uit. Jullie Zieners hebben de wraak van de draken over ons afgeroepen. Ze hebben onze schepen en dorpen verwoest.'
'Als jullie Rode Kapers ons niet hadden aangevallen…' begon de prins woedend.
Peottre viel hem grof in de rede. 'Nu beweert ze dat we nog een kans hebben om verlossing te vinden. Ze zegt dat onze draak het verdient te sterven, want hij heeft zijn belofte verbroken dat hij ons zou beschermen. Bovendien, zo beweert ze, verdient hij te sterven door een Zienershand, want de Zieners zijn de vijanden tegen wie hij ons had behoren te beschermen. Maar boven alles, zo beweert ze,

moet het een Ziener zijn die IJsvuur doodt, omdat dát is wat zij in al haar visioenen van de toekomst heeft gezien. En wil de toekomst worden zoals zij dat wenst, dan zal het een Ziener moeten zijn die deze daad verricht.'

'Hetgeen mij een uitstekende reden lijkt om dat dus *niet* te doen,' mompelde Burrich naar mij.

De prins had een scherp gehoor. 'Het is niet de énige uitstekende reden om te overwegen dat niet te doen.' Hij keek mij aan bij die woorden, maar ik wist dat hij zich ook tot Burrich richtte. 'Tijdens je afwezigheid is er veel gebeurd. Je moet het weten. Chade heeft al gezegd dat we zijn doorgegaan met hakken en graven. Op een gegeven moment konden we in de diepte een grote schaduwvorm onderscheiden. Vanaf dat moment zijn we in een soort tunnel verder gegaan, waarbij we de richting van zijn rug volgden. Het is moeilijk bikken en scheppen in een krappe ruimte, maar dit gaat sneller dan wanneer we het hele lijf zouden uitgraven. We geloven dat we nu een deel van de nek en de kop van de draak kunnen zien, maar hoe dichter we erbij komen, hoe sterker de hele coterie van Wijzen het gevoel krijgt dat dit niet een wezen is dat wij mogen doden. Het is een schepsel dat leven en intellect bezit, al kan geen van ons er echt contact mee opnemen. Hierdoor is de verdeeldheid in ons midden nog verder aangescherpt.'

'Ik begrijp het niet,' liet Peottre zich weer horen. 'Ik wist dat

er binnen uw groep verzet bestaat tegen het doden van de draak. Maar hoezo "voelen", "contact"?'
'U bent niet de enige met geheimen. Dit is iets dat ik voorlopig voor me houd. Zoals u het geheim bewaart van de manier waarop de Bleke Vrouw contact met u heeft. Ze heeft u gedwongen Fi… Tom te vergiftigen met die dapperheidskoek. Waar of niet?'
Peottre verstrakte en kneep zijn lippen strak op elkaar. Plicht knikte nog even om het te bevestigen. 'Jawel, geheimen,' zei hij. 'Dit is er een dat ik nog niet met u wil delen, behalve om te bevestigen dat u gelijk hebt, Peottre Zwartwater. Velen in mijn gevolg voelen er niets voor om de draak te doden. In feite is op dit punt alleen heer Chade steeds uw bondgenoot geweest. Maar ik kan u nog iets anders vertellen. Er is nóg een wezen, ver in het zuiden, dat zich verzet tegen het doden van IJsvuur en het afhakken van zijn hoofd. Haar naam is Tintaglia. Ze is de draak van Beijerstad. Web heeft zijn vogel naar Beijerstad gestuurd om door te geven wat hier gaande is. Hij is ervan overtuigd dat die draak hierheen zal komen om IJsvuur te beschermen en te helpen.'
'Maar…' Ik keek hem ongelovig aan. 'Maar ik moet de draak doden! Dat *moet* ik, Plicht, om de nar te redden. En jij moet het om de moeder en de zus van de narkieza een waardige dood te schenken.'
'Hetgeen de reden is waarom we snel in actie moeten

komen,' zei Chade snel. 'Niemand hier in de tent heeft een aanleiding om ruzie te maken. We zijn het eens. We weten allemaal dat het moet gebeuren. De prins moet IJsvuurs kop afslaan, niet alleen om zich aan zijn woord als Ziener te houden, niet alleen om de moeder en zus van de narkieza een nette dood en begrafenis te bezorgen, maar bovendien om zijn huwelijk met de narkieza en de alliantie tussen onze landen te bezegelen. Zo is het toch? Als hij dit doet zult u zich aan uw woord houden?'
'Dat doe ik,' antwoordde Elliania. 'Graag.' Bij het laatste woord keek ze de prins aan. Ik vermoed dat Peottre er niet blij mee was, maar hij hield zijn mond.
Chade richtte zijn blik toen op mij. 'En jij moet de draak doden ter wille van je vriend. Om het leven van de nar terug te kopen van de Bleke Vrouw, zo lang het die prijs nog waard is.'
'Ja.'
Naast me ging Burrich verzitten, maar hij bewaarde zijn stilzwijgen.
'Dan komen we in actie. Vanavond nog.' Hij keek ons een voor een aan, en liet toen alle voorzichtigheid demonstratief varen. 'We mogen niet aarzelen, want wie van ons weet hoe snel een draak kan vliegen? Als we gezamenlijk en snel in actie komen, kunnen we de daad misschien voltooien en hiervandaan vertrekken nog voordat Tintaglia arriveert.'
Opeens verscheen er iets dat bijna een blos leek op zijn

gezicht. Ook kon hij een vaag glimlachje niet onderdrukken toen hij vervolgde: 'Ik heb namelijk een poeder ontwikkeld dat de kracht heeft van een bliksemschicht. Ik heb er iets van meegebracht. Niet alles, helaas. Een gedeelte van de voorraad ligt nog bij het strand, maar misschien hebben we genoeg aan wat ik bij me heb. Als we het in een afgesloten tonnetje in het vuur werpen, ontploft het met veel geweld, zoiets als een blikseminslag. Als we dit in ons tunneltje doen zal er een massa ijs worden opgeblazen. Misschien is dat op zich al genoeg om de draak te doden. Maar ook als dat niet gebeurt, dan zullen we in elk geval sneller bij zijn kop kunnen komen.'
Ik ging staan. 'Hebt u een jas die ik kan aantrekken?' vroeg ik Burrich.
Hij negeerde me, maar keek alleen naar Chade. 'Weer zoiets als wat u deed op de avond dat Vlijm stierf? Wát u met die kaarsen ook hebt uitgehaald, het werkte niet zo vlekkeloos als u had verwacht. Wat zijn déze keer de risico's?'
Chades enthousiasme voor de aanstaande test van zijn wonderpoeder kende echter geen grenzen meer. Hij had alle voorzichtigheid uit het oog verloren en gedroeg zich als een jongen die een nieuwe vlieger of boot heeft gekregen. 'Dit is iets heel anders. Toen ging het om iets bijzonder fijnzinnigs, dat ik met veel meer haast heb moeten uitvoeren dan me lief was. Weet je wel hoe moeilijk het is geweest alle kaarsen en brandhout die avond te bewerken zonder dat iemand het

merkte? Niet dat iemand het ooit op waarde heeft geschat, trouwens. Zo min als de vele andere wonderen die ik voor de Zieners heb verricht. Maar enfin, dit is iets anders. Het is iets dat op een veel grotere schaal zal gebeuren en ik kan zoveel poeder gebruiken als me nodig lijkt. Deze keer is er geen sprake van een halve maatregel!'

Ik bewoog mijn linkerhand. Hij deed pijn, maar leek me bruikbaar. Als ik voorzichtig deed. Het vooruitzicht dat de draak die avond nog zou worden gedood had me nieuwe hoop gegeven. Een kalm deel van mijn geest besefte dat ik alleen het woord van de Bleke Vrouw had dat zij de nar zou vrijlaten zodra IJsvuur dood was. Daar kon je niet echt op vertrouwen, maar het was de enige kans die ik had. En als Chades poeder de draak wel doodde, maar niet tot vrijlating van de nar leidde, zou een tweede dosis, vlak naast het lijk van de draak, misschien een opening tot haar ondergrondse ijspaleis kunnen forceren.

'Wat zijn de risico's?' vroeg Plicht nu ook, maar Chade wuifde het weg. 'Ik heb uitvoerige proeven gedaan. Ik heb gaten gegraven in het strand, vuren aangelegd op de bodem ervan en daarin tonnetjes van het poeder tot ontploffing gebracht – waarbij ik natuurlijk op veilige afstand bleef. Er ontstonden enorme kuilen in het zand, groter naarmate de gebruikte hoeveelheid poeder in het afgesloten vaatje groter was. Waarom zou dat bij sneeuw en ijs anders zijn. Ja, dat

spul is zwaarder en dikker, maar daarom zullen we een groter vaatje gebruiken. Wat het vuur betreft…'
'Dat is geen probleem,' zei ik. Ik had Plichts jas gevonden en hem om mijn schouders gelegd. 'Een kom of zoiets. Een grote kookpot. De ketel die we voor het maken van soep en smelten van sneeuw gebruiken. Die is groot genoeg. Wat aanmaakhout om een vuurtje te starten, daarna gieten we er de brandolie van de nar overheen. Die bewaarde hij in zijn tent, dus daarover kunnen we nog beschikken. Ik kruip door de tunnel, steek het vuurtje aan, leg er het vaatje met poeder op en kruip terug naar buiten. Haastig.' Chade en ik grijnsden naar elkaar. Zijn enthousiasme was aanstekelijk. De oude man had me altijd al geïnfecteerd met zijn opwinding over zijn experimenten.
Chade knikte, maar fronste toen zijn wenkbrauwen. 'Maar die ketel is niet groot genoeg om het hele vaatje te bevatten. Laat me even nadenken, even nadeken… Aha, ik heb het! Een paar lagen gelooid leer onder de ketel. Als het vuurtje dan lekker brandt kun je de ketel omkiepen over het leer. Dat houdt het wel – het hoeft maar eventjes. En dán kun je het vaatje op het vuur leggen. En uit de tunnel naar buiten komen. Snél!' Hij grinnikte naar mij alsof we het over een leuke grap hadden. Peottre keek gealarmeerd, de narkieza leek in verwarring. Burrich trok een lelijk gezicht, preciezer gezegd: een gezicht als een pikzwarte onweerswolk. Prins Plicht leek verscheurd

tussen een jongensachtig verlangen naar actie en een koninklijke behoefte om alle beslissingen zorgvuldig af te wegen. Toen hij het woord nam wist ik welke kant had gewonnen.
'Dat hoor *ik* te doen, niet Fi… Tom Dassenkop. Het is immers mijn taak om de draak te doden voor de narkieza, niet de zijn. Ik moet het doen.'
'Nee, jij bent de erfgenaam van de Zienerstroon. We mogen jouw leven niet op het spel zetten!' protesteerde Chade meteen.
'Aha, dus u geeft toe dat het riskant is!' gromde Burrich, terwijl ik bezig was Chades laarzen aan te trekken. Ze waren me te groot. Ik had nooit beseft dat de magere oude man zulke grote voeten had. In mijn geest kolkten allerlei plannen. 'Ik moet de ketel hebben, de brandolie van de nar, een tondeldoos, aanmaakhout en twee dikke lappen leer. En het vaatje met poeder.'
'En een lantaarn. Je hebt daar in het donker licht nodig om te zien wat je doet. Ik neem de lantaarn mee.' Plicht had Chades waarschuwing genegeerd.
'Nee, geen lantaarn. Of misschien een kleintje. We gaan nu, maar we moeten in stilte vertrekken. Als de rest van je Wijsheidscoterie in de gaten krijgt wat we van plan zijn… enfin. Laten we het maar liever voorkomen.' Pas in een laat stadium, namelijk toen ik worstelde met de laarzen, had ik

beseft dat ik een helper nodig had. Mijn schouder kon nog bijna niets verdragen. De prins zou me helpen. Ik zou Plicht naar buiten sturen zodra ik het vuur brandende had. Hij kon dan samen met mij naast de rand van de kuil in het ijs staan wachten tot het vaatje zou ontploffen. Dat moest toch voldoende zijn om zijn woord als Ziener gestand te doen, dat hij de kop van de draak zou afhakken?
'Wijsheidscoterie?' snierde Burrich.
Ik voelde ongeduld. Ik antwoordde terwijl ik tussen de kleren van Chade en de prins aan het zoeken was. Ik pikte Chades muts in. 'Ja, een kring van mensen met de Wijsheid die allemaal samen de Zienerskoning dienen. Dacht u dat alleen de Vermogensmagie op die manier kan worden ingezet? Vraag het maar aan Vlug. Over een poosje zal hij wel een van de leden worden.' Terwijl Burrich me aanstaarde met een mengsel van verbijstering en geschoffeerdheid, richtte ik me tot Chade. 'Laat iemand Langwiek gaan halen. Hij moet het vaatje zelf maar komen brengen. Hij is trouw en houdt zijn mond. We hebben geen behoefte aan beginnende geruchten.'
'Ik haal hem zelf,' zei Plicht. Hij wachtte op niemands toestemming, maar raapte Chades jas op. Bij het weggaan bleef hij even voor Elliania staan. Hij keek haar niet aan, maar beloofde: 'Ik geef je mijn woord. Als ik een nette dood voor je moeder en zuster kan realiseren, dan zal het gebeuren.' Toen was hij weg.

‘Gebruikt de Zienersprins magie?’ vroeg Peottre verbaasd.
Chade verzon haastig een leugen. ‘Dat is niet wat Tom zei. De prins heeft een groep vrienden bij zich die de Wijsheid kunnen gebruiken. In de Zes Hertogdommen wordt deze ook wel de magie van het Oude Bloed genoemd. Ze zijn meegekomen om hem te helpen.’
‘Magie is onfris,’ vond Peottre. ‘Een zwaard is tenminste eerlijk. Een man kan zijn dood dan zien aankomen. Magie is het middel waarmee de Bleke Vrouw ons volk heeft geketend en ons te schande heeft gezet. Magie is nog steeds het middel waarmee ze ons dwingt haar walgelijke opdrachten uit te voeren.’
Burrich knikte bevestigend bij deze woorden. ‘Konden we de magie van het zwaard maar op haar toepassen! Het is nooit geoorloofd dat een sterke man het slachtoffer wordt van list en bedrog, zeker niet de list en het bedrog van een ambitieuze vrouw.’ Ik wist dat hij nu aan mijn vader terugdacht, die het slachtoffer was geworden van de moordintriges van koningin Désirée. Ik weet niet hoe Peottre zijn woorden interpreteerde.
De kaempra van de clan Narwal stond langzaam op, alsof hem iets verontrustends te binnen was geschoten. Hij knikte vaag voor zich uit. Ook de narkieza stond nu op. ‘Zeg prins Plicht dat ik afscheid heb genomen,’ zei ze zacht, tegen niemand in het bijzonder.

‘En ik ook,’ zei Peottre met zijn diepe stem. ‘Het spijt me zeer dat het hiertoe heeft moeten komen. Liever had ik een beter pad voor ons allen gezien.’ Ze vertrokken traag. Peottre liep alsof een zware last op hem drukte. Ik vroeg me af of dit kwam doordat de magie van de prins hem zo had onthutst, maar zette de vraag toen uit mijn gedachten. Chade moest deze verstoorde alliantie maar repareren. Voorlopig had ik andere dingen aan mijn hoofd. Het leven van de nar hing ervan af.

Plicht keerde terug met diverse benodigdheden voor onze missie. Even later kwam Langwiek de rest brengen. Hij bleef daarna staan wachten. Het was duidelijk dat hij vragen wilde stellen, maar er werd hem geen uitleg aangeboden. Chade bedankte hem en stuurde hem toen weg. De man keek bezorgd. Kennelijk bereidden Plicht en ik ons op een of ander tochtje voor. Over mijn terugkeer was binnen de rest van het kamp bijna geen uitleg verstrekt. Maar Langwiek was een goede soldaat en hij aanvaardde het uitblijven van een verklaring als iets dat erbij hoorde.

Er was nog een kort oponthoud, omdat Chade bij nader inzien meende dat een gewoon vuurtje op huiden die op ijs lagen misschien niet heet genoeg zou zijn om het poeder tot ontbranding te brengen. Hij bestudeerde nu de vuurketel zelf om te kijken hoeveel poeder daarin paste. Daarna was een haastig doorzoeken van zijn bagage nodig om een houder te

vinden die in de ketel paste en waar het poeder stevig in verzegeld kon worden. Uiteindelijk werd het een bus thee die was afgesloten met een stop. Het was kennelijk een van Chades lekkerste theesoorten, want hij leegde de bus met zichtbare tegenzin in een kom. Daarna vulde hij hem tot de rand met grof poeder uit het vaatje dat door Langwiek was gebracht – veilig uit de buurt van ons kaarsvuur – en drukte de inhoud stevig aan met zijn vingers. 'Het poeder is een beetje vochtig,' mompelde hij, terwijl hij me de nu weer afgesloten bus overhandigde. 'Maar die leren fles die we destijds in je haard hebben gelegd was ook een beetje vochtig van binnen, en heeft niettemin gewerkt. Met een hardere knal dan ik had voorzien, weliswaar, maar tja, dat is de manier om dit soort dingen onder de knie te krijgen, nietwaar? Wel, houd deze bus uit de buurt van de ketel tot het vuur echt goed brandt en naar jouw oordeel zo heet mogelijk is. Leg hem dan midden in de ketel op het vuur en maak je dan zo snel mogelijk uit de voeten.'

Deze instructies waren voor mij bestemd. Tegen de prins vervolgde hij: 'Jij gaat naar buiten zodra het vuur in de ketel aan het branden is. Wacht niet tot het zo heet mogelijk is geworden en Fitz er het poeder op legt. Haast je door de tunnel naar buiten en wacht een flink eind van de rand van de kuil tot Fitz naar buiten komt. Begrepen?'

'Ja, ja,' antwoordde Plicht ongeduldig. Hij pakte al onze

stookbenodigdheden bij elkaar in een zak.
'Beloof het me dan. Beloof me dat je naar buiten gaat zodra het vuur in de ketel brandt.'
'Ik heb beloofd dat ik de draak zou doden. Ik moet toch minstens zien dat het poeder in het vuur wordt gelegd!'
'Hij vertrekt voordat de bus op de vlammen wordt gelegd,' beloofde ik Chade. 'Dat beloof ik u. Kom mee, Plicht. We hebben niet de hele nacht de tijd en ik wil niet dat iemand ons onderweg vragen komt stellen.'
Terwijl we ons naar de deurflap begaven stond Burrich op. 'Zal ik iets dragen?' vroeg hij me.
Ik keek hem niet-begrijpend aan, maar toen snapte ik het. 'U gaat niet mee, Burrich. Wacht hier op ons. Het zal niet lang duren.'
Hij ging niet zitten. 'We moeten praten. Jij en ik. Over veel dingen.'
'En dat zullen we ook zeker doen. Langdurig. Er is ook heel veel wat ik aan u wil vertellen. Maar na al die jaren kan het nog wel even wachten tot deze taak is verricht. Daarna zullen we tijd genoeg hebben om bij elkaar te gaan zitten. Onder vier ogen.' Ik zei het laatste met nadruk.
'Jonge mensen schijnen er altijd van overtuigd te zijn dat er later meer tijd zal komen,' merkte Burrich op. Hij zei het tegen Chade en hielp Plicht ondertussen op nonchalante wijze van zijn fles met brandolie af. 'Oude mannen weten wel

beter. We herinneren ons vroegere momenten waarop we hebben gedacht dat er meer tijd zou komen, en dat die tijd niet kwam. Alle dingen die ik me had voorgenomen om tegen uw vader te zegen, op een dag. Laten we gaan.'

Ik zuchtte. Plicht stond nog bij de tentopening. Zijn mond hing een beetje open. Ik haalde mijn schouders op. 'Het heeft geen zin om met Burrich in discussie te gaan,' zei ik tegen de prins. 'Dat is zoiets als discussiëren met je moeder. Laten we maar gaan.'

We verlieten de tent en bewogen ons stilletjes door de duisternis. We bewogen ons zo geruisloos als alleen Wijzen dat kunnen, zelfs al hadden we iemand bij ons die niet wilde toegeven dat hij de Wijsheid bezat. Burrich liet zijn hand licht op mijn goede schouder rusten. Dat was zijn enige concessie aan zijn haperende gezichtsvermogen en ik zei er niets over. Ik keek een keer om en zag Chade in zijn nachthemd achter de geopende tentflap staan om ons na te kijken. Hij leek zich te generen dat ik hem betrapte, want hij liet de lap zeil naar beneden vallen. Maar ik wist nu dat hij werkelijk bezorgd was en vroeg me maar liever niet af hoe goed hij zijn plofpoeder had uitgetest. Ik vermoedde dat Langwiek ons vanuit zijn gardistentent eveneens nakeek.

De route naar de kuil voerde bergop. Ik had het nooit een moeilijke klim gevonden, maar nu betaalde ik de tol voor mijn inspanningen in de afgelopen dagen. Ik had het zwaar en

toen we de helling die vanuit de kuil naar boven leidde hadden bereikt was ik buiten adem. Daar bleven we even staan. Ik nam de fles met olie over van Burrich, en merkte dat het ding verrekt zwaar was.
'Wacht hier op ons.'
'Je hoeft niet bang te zijn dat ik jullie na zal komen. Ik weet best dat mijn gezichtsvermogen aan het verdwijnen is. Ik wil jullie niet in gevaar brengen door mee te gaan. Maar ik wil graag een paar woorden met je wisselen voordat je verdergaat. Onder vier ogen, als het mag.'
'Burrich, elk moment dat we treuzelen verliest de nar misschien een deel van zichzelf aan de draak.'
'Zoon, je weet in je hart dat het te laat is om hem te redden. Maar ik weet ook dat je moet gaan en dit niet mag nalaten.'
Hij draaide zijn hoofd. Hij keek niet naar de prins, maar 'zag' hem. De prins liep een aantal passen bij ons vandaan om Burrich de privacy te geven die hij vroeg. 'Ik ben hier om te doen wat ik Netel heb beloofd. Elke draak te doden die haar zou bedreigen. In zekere opzichten is ze nog een kind. Ze gelooft nog steeds dat papa haar tegen alles kan beschermen. Ik zou graag willen dat ze dat bléef geloven.'
Ik wist niet precies wat hij van me verlangde, maar ik had te veel haast om daarover in discussie te gaan. 'Ik zal mijn best doen om het zo te houden,' verzekerde ik hem. 'Burrich, ik moet nu echt gaan.'

‘Ik weet het. Maar… je weet dat we allebei geloofden dat je dood was. En dat we uitsluitend handelden vanuit die overtuiging. Dat weet je toch?’
‘Natuurlijk weet ik dat. Misschien moeten we er later eens over praten.’ Maar op grond van de woede en het verdriet die zijn woorden acuut in me opwekten wist ik toen opeens zeker dat ik er nóóit over zou willen praten. Dat ik er niet eens aan zou willen dénken om er ooit met hem over te praten. Ik haalde diep adem en sprak de woorden uit die ik al zo vaak tegen mezelf had gezegd. ‘U was de betere man voor haar. Ik kon ’s nachts rustig slapen, want ik wist dat u er was voor haar en voor Netel. En later… ben ik niet teruggekeerd. Want ik wilde nooit dat u het gevoel zou krijgen dat… dat…’
‘Dat ik je had verraden,’ maakte hij de zin zachtjes voor me af.
‘Burrich, het is bijna zonsopgang. Ik moet gaan!’
‘Luister naar me!’ snauwde hij. ‘Luister naar me en laat me dit uitspreken. De woorden verstikken me al vanaf het moment dat ik te horen kreeg wat ik heb aangericht. Het spijt me, Fitz. Ik heb spijt van alles wat ik je heb afgepakt, zonder te weten dat ik het afpakte. Het spijt me van de jaren die ik je niet kan teruggeven. Maar… ik kan geen spijt voelen voor het feit dat ik Mollie mijn vrouw heb gemaakt, of voor onze kinderen, of voor het leven dat we samen hebben geleid. En leiden. Dat kan ik niet. Want ik wás de betere man voor haar.

Juist zoals Chevalric de betere man was voor Patience, toen hij haar zonder enig benul te hebben van me afpakte.' Opeens zuchtte hij diep. 'Bij Eda en El, wat een rare, wrede rondedans hebben we allemaal samen uitgevoerd!'
Mijn mond zat vol as. Er was niets te zeggen.
Heel zacht vroeg hij me toen: 'Kom je terug om haar van me af te pakken? Want dat zou je kunnen. Ik weet het. Ze heeft nog altijd een plek in haar hart voor de wilde jongen van wie ze heeft gehouden. Ik… ik heb nooit geprobeerd dat te veranderen. Hoe zou ik dat kunnen? Ik hield óók van hem!'
Een heel mensenleven waaide voorbij in de suizende wind. Een fluistering van wat had kunnen zijn, had moeten zijn. Of alsnog zou kunnen zijn. Maar niet zou gebeuren. Het duurde even voordat ik weer sprak. 'Ik kom niet terug om haar van u af te pakken. Ik kom helemáál niet terug. Dat kan ik niet.'
'Maar…'
'Burrich, dat kan ik niet. Dat kunt u niet van me vragen. Stelt u zich eens voor – ik kom u opzoeken, ik zit aan tafel en drink een kop thee, speel met uw jongste zoontje, bekijk de paarden in de stal, zonder daarbij te denken aan… te denken…'
'Het zou moeilijk zijn,' onderbrak hij me vurig, 'maar je zou het kunnen léren! Zoals ook ik heb geleerd het te verdragen. Al die keren dat ik achter hen aan heb gereden, wanneer ze samen gingen paardrijden, en ik ze daar zag en…'

‘Burrich, ik moet gaan. De nar rekent op me.’
‘Ga dan maar!’ Er klonk geen kwaadheid in zijn stem, alleen vertwijfeling. ‘Ga, Fitz. Maar we zullen hierover blijven praten, jij en ik. We gaan dit op een of andere manier ontwarren. Dat kan ik je verzekeren. Ik wil je niet nóg eens verliezen.’
‘Ik moet gaan,’ zei ik voor de laatste keer. Ik draaide me om en vluchtte van hem weg. Ik liet hem daar staan, half blind, in die gierende wind. Maar hij bleef rustig staan, in het vertrouwen dat ik zou terugkomen.

Hoofdstuk 23

Geest van een draak

De Ouderlingen waren een wijdverbreid volk. Hoewel er weing geschriften uit hun tijd bewaard zijn gebleven en we hun runen niet allemaal kunnen lezen, zijn verschillende van onze eigen letters afgeleid van de tekens die zij op hun kaarten en zuilen hebben gebruikt. Het weinige dat we van ze weten is dat ze zich onder gewone mensen gemengd schijnen te hebben en soms steden met hen hebben gedeeld. Veel van onze kennis is juist uit die associatie afkomstig, zo wordt vermoed. Het Bergvolk bezit oeroude kaarten die echter op hun beurt, naar alle waarschijnlijkheid, slechts kopieën zijn van nóg oudere bronnen. Daarin wordt blijk gegeven van een vertrouwdheid met een aanzienlijk groter gebied dan het Bergrijk tegenwoordig omvat. De wegen en

steden op die kaarten bestaan tegenwoordig niet meer, of ze liggen zo ver weg dat ze mythisch zijn. Het vreemdste van alles is misschien, dat op minstens een van die oude kaarten steden staan gemarkeerd die zo ver noordelijk liggen als het huidige Holt en zo ver zuidelijk als de Gedoemde Kust.
'Verhandeling over een verdwenen volk', Fedwren.

Ik sprak geen woord toen ik me weer bij Plicht voegde en hij van zijn kant stelde geen vragen. Hij ging me voor, met een dansende kleine lantaarn in zijn hand, over de helling die naar de bodem van de kuil daalde, die veel dieper en smaller was geworden dan toen ik er de laatste keer in had staan hakken. Ik zag ook duidelijk dat ze hun inspanningen op een bepaald deel van de zijkant hadden geconcentreerd, nadat ze de schaduwvorm van het opgesloten wezen in de diepte hadden opgemerkt. Mijn besef van de levende IJsvuur zwol even aan – als een aanrollende golf – en verdween toen weer. Ik begon al bijna gewend te raken aan de wisselvallige aanwezigheid van de draak.
Ik volgde Plicht, die me naar de hoek van de kuil bracht die

zich voortzette als een tunnel. In het begin was deze meer dan manshoog en kon je er met twee man naast elkaar lopen, maar al spoedig werd hij smaller en moest ik me bukken. Dat maakte de pijn in mijn schouder niet minder.
Terwijl ik de prins volgde, viel opeens iets dat Burrich had gezegd alsnog op zijn juiste plekje. Burrich was hierheen gekomen om een draak te doden, of op zijn minst te verslaan, want hij geloofde dat het uitschakelen van IJsvuur op een of andere manier zou helpen Netel te beschermen tegen het binnendringen van Tintaglia in haar dromen. Netel had tegen Bolle gezegd dat haar vader was weggegaan om een draak te doden. Ik had daaruit begrepen dat ze *mij* bedoelde, maar nu werd de ware betekenis van die woorden me duidelijk: ze had bedoeld dat Búrrich ten strijde was getrokken. Netel wist dus niets over mij. Ik voelde me verscheurd tussen opluchting over het feit dat ik haar nog niets had verteld en een akelig voorgevoel dat ik nooit een echte plek in haar leven zou krijgen. Ik zou sterven en mijn dochter zou me nooit 'vader' hebben genoemd. Opeens leken de kou en de duisternis om me heen verstikkend en beklemmend, en gedurende één adembenemend moment had ik het gevoel in een dodelijke val te zitten en wenste ik dood te zijn, terwijl ik tegelijkertijd wist dat ik zelfs dát niet voor elkaar kon krijgen. Dezelfde doodsgedachte vervulde me van schaamte.
Maar toen was het zwarte moment voorbij en liep ik verder.

Ik zette Netel, Burrich en Mollie uit mijn gedachten, en heel mijn verleden, en keek alleen nog vooruit. Er was iets dat ik onmiddellijk moest doen: de draak doden en de vrijheid van de nar verdienen. Ik volgde Plicht steeds dieper het ijs in en hield me voor ogen dat ik de nar misschien nog kon redden. Zelfbedrog.

Het licht van Plichts kleine lantaarn toonde niets anders dan het gladde glimmen van de ijswanden en Plichts silhouet voor me uit. De tunnel kwam abrupt tot een einde. Plicht draaide zich om en hurkte neer. 'Daar is het hoofd, in de diepte. Denken we.' Hij wees schuin naar beneden.

Ik staarde naar het ijs waarop hij gehurkt zat. 'Ik zie niets.'

'Met een grotere lantaarn en daglicht achter je rug zou je het zien. Geloof me maar op mijn woord. Het hoofd bevindt zich hieronder.' Met onhandige bewegingen ontdeed hij zich van zijn rugzak. Ik hurkte naast hem. Er zou voor hem net genoeg ruimte zijn om over de ketel met het vuur heen te stappen om daarna gebukt naar buiten te lopen.

De kou had mijn gewonde schouder doen verstijven en mijn gehavende gezicht was een koud, pijnlijk masker geworden. Het was niet van belang. Ik had mijn rechterhand nog. Hoe moeilijk kon het zijn een vuurtje te maken en die bus daar op te leggen? Zelfs *ik* moest daartoe in staat zijn.

Eerst legde hij de huiden op het ijs, tussen ons beiden in, alsof we soldaten waren die een partijtje gingen dobbelen.

Het waren dikke vachten, een van een ijsbeer, een van een zeekoe. Ze stonken allebei. Ik zette de ketel in het midden en de fles met brandolie een eindje ernaast. En de bus met plofpoeder ietsje verderop. Ik maakte op de bodem van de ketel een nestje van houtkrullen en wat geschroeid linnen, maar ik had al drie keer vergeefs een vonk geslagen toen Plicht me nieuwsgierig vroeg: 'Kunnen we niet gewoon het vuur van de lantaarn gebruiken?'

Ik sloeg mijn ogen naar hem op en heb waarschijnlijk nogal onheilspellend gekeken. Hij begon tenminste breed te grijnzen. Het licht benadrukte de roodheid van zijn wangen en de kloofjes in zijn lippen. Ik had eigenlijk geen glimlach meer over, maar wist er voor hem toch nog een te produceren. Ik bedacht een moment dat ook zijn jonge schouders zware lasten torsten, waaronder, niet als geringste, het feit dat het doden van de draak een soort verraad was aan het Oude Bloed en zijn coterie van Wijzen. En hij zou er geen droom van zichzelf door realiseren. Het meisje op wie hij verliefd was geworden was slechts een lokmiddel om hem te verleiden om te doen wat de Bleke Vrouw eiste. Ze had zich aan hem aangeboden, maar niet uit liefde, noch om een alliantie te bezegelen, maar uitsluitend om een genadige dood voor haar moeder en zuster te kopen. Het leek me geen veelbelovende basis voor een huwelijk, maar enfin, dat was de situatie. Ik liet me op mijn hielen zakken. 'Doe jij het

maar,' zei ik. 'En maak dan dat je hier weg komt. O, en breng Burrich wat verder bij de kuil vandaan. Hij ziet niet goed.'
'Echt waar? Ik dacht dat hij blind was.' Het was jongenshumor – grappen over een lot dat nog niet wordt gevreesd. Ik kon er niet meer om glimlachen, maar dat zal Plicht misschien niet hebben opgemerkt. Hij pakte een reepje linnen uit de ketel en hield het bij de vlam van de lantaarn. Deze likte er gretig aan, waarna Plicht het brandende lapje meteen op het aanmaakhout liet vallen. Waar het doofde.
'Het schijnt ons nooit eens mee te zitten,' zei ik, nadat onze derde poging was mislukt.
Daarna hield ik de ketel schuin, terwijl Plicht zijn vingers brandde toen hij ons laatste lapje brandend linnen onder de houtschilfers duwde. We hielden onze adem in en zagen piepkleine vlammetjes opvonken. Ik duwde de houtkrullen de goede kant op en besloot dat het te riskant was om de ketel recht te laten zakken. Dat zou het vuur kunnen doven. Liever stak ik er zo dadelijk de bus met plofpoeder van opzij in – als een brood in de oven. Ik moest even hoesten van de rook die opkringelde.
'Tijd voor jou om te vertrekken,' zei ik tegen de prins.
'Doe het nu maar, dan gaan we samen.'
'Nee.' Ik wilde niet zeggen dat ik hem eerst veilig uit de buurt wilde hebben. In plaats daarvan legde ik uit: 'Die man buiten, Burrich, is erg belangrijk voor mij. En hij is erg trots. Hij zal

wachten tot ik bij hem ben, en dán pas willen vluchten. Pak hem bij de arm en zeg dat ik onderweg ben, dat je me al kunt zien. En breng hem een flink eind bij de kuil vandaan. We weten allebei dat Chade soms dingen bekokstooft die veel meer effect oproepen dan hij had voorzien.'
'Je wilt dat ik tegen hem lieg?' De prins leek gechoqueerd.
'Ik wil dat je hem in veiligheid brengt. Hij heeft een slechte knie. Hij kan zich niet zo snel bewegen als jij en ik. Dus breng hem alvast in beweging. Ik geef je een paar tellen om dat te doen, steek dan de bus met poeder in de ketel en haast me naar buiten.'
Het werkte. De prins zou me nooit hebben verlaten als alleen zijn eigen veiligheid op het spel had gestaan, maar ter wille van Burrich deed hij het. In stilte dankte ik Kettricken voor de opvoeding van haar zoon. Hij stapte voorzichtig over de ketel en dook langs me heen. Ik hoorde zijn voetstappen verdwijnen en ik hoorde hem tegen Burrich praten. Het heeft geen haast, hield ik mezelf voor. Niet nodig om iemand in gevaar te brengen. Over een paar minuten zou de draak dood zijn. En de nar misschien gered.
Ik liet me plat op de ijsvloer zakken om onder de rook te blijven en gaf mijn vuurtje nog wat hout. Ik wilde een flinke bodem van gloeiende kolen. Dan pas zou ik het plofpoeder naar binnen steken. Op dat moment moest ik tevens de brandolie toevoegen, leek me. Dan zouden de vlammen aan

alle kanten om de bus heen lekken. Ik maakte de fles alvast open en zette hem binnen handbereik. Het kon best. Het had destijds een hele poos geduurd voordat die leren fles in mijn haardvuur was ontploft. Dat was natuurlijk lang voordat Chade zijn poeder had vervolmaakt.

Niet aan denken. Niet denken aan doodgaan, verbranden, verpletterd worden. Nee. Ik zou in het ijs bekneld kunnen raken, en dan langzaam worden bevangen door de kou en de duisternis, tot ik ten slotte mijn bewustzijn zou verliezen. Misschien zou het een gemakkelijke dood zijn. Misschien wel de best denkbare. Ik voelde me laf.

Een koude druppel viel vanaf het plafond precies in mijn nek en haalde mijn gedachten met een ruk terug naar de taak waarmee ik bezig was. In een hoekje van mijn geest vroeg ik me af waarom mijn geest zo was afgedwaald. De huiden onder de ketel schroeiden door de hitte en stonken afschuwelijk. Ik verbrandde mijn vingers toen ik de ketel iets rechter duwde om er zo dadelijk meer olie in te kunnen gieten. Ik vloekte en hield ze tegen de koude ijsvloer om de pijn te verzachten. En op dat moment ging de draak als een vloedgolf door me heen.

Ik geloof niet dat hij het met opzet deed. Ik denk dat hij was als een man die zijn adem inhoudt met de bedoeling zijn leven te doven, maar van wie de geestkracht op het laatste moment wordt overweldigd door de instinctieve krachten van

het lichaam, die hem dwingen tóch diep adem te halen. Het lichaam kiest altijd voor het leven, als het de kans krijgt. Maar op dat ene moment waarop hij de controle verloor raakten we elkaar aan. Niet via de Wijsheid of het Vermogen, maar op een andere manier. Ik herkende het, het was de drakenmanier. Ik had deze aanraking ervaren tijdens Tintaglia's bezoek aan mijn dromen, via Netel. Ik had toen gemeend dat het iets specifieks voor die ene draak was, maar het bleek dat IJsvuur een soortgelijke manier van communiceren had. Tintaglia was er beter in, of misschien had ze alleen meer ervaring in de omgang met mensen. Het was geen Vermogen, want Vermogen reikt van mens naar mens. Ook was het niet de Wijsheid, die alle levende wezens met elkaar verbindt. Ik had hem bespeurd met mijn Wijsheid, maar deze wederzijdse aanraking van onze geesten was iets anders. Ik weet geen geschikt woord om het te beschrijven. De draak kwam mijn geest binnen. Het was niet zo dat hij me kwam opzoeken – zo min als een man die om hulp roept zich tot een specifieke toehoorder richt. Ook was zijn kreet niet geformuleerd in menselijke woorden of beelden. Eerder was het een uitbarsting van gedachten en emoties, en in dat ene moment kwam ik veel meer over hem te weten dan me lief was. Mijn ellebogen gleden weg en ik viel met mijn borst plat op het ijs, met mijn gezicht onaangenaam dicht bij de hete ketel. Zo lag ik nog toen de draak zich verwijderde uit mijn

geest en me terugwierp in mijn individualiteit.
Ik probeerde te begrijpen wat ik had ervaren. Het was evident dat IJsvuur nog leefde. En dat hij een bewustzijn had, hoewel hij dit tot in zijn diepste kern had teruggetrokken. Hij verlangde naar de dood. Hij had de dood gezócht, toen hij vele decennia geleden hierheen was gekomen. Draken gaan niet gemakkelijk dood. Ze kunnen sterven aan een ziekte. Of aan verwondingen die ze in gevechten met hun eigen soort hebben opgelopen. Maar afgezien daarvan weet eigenlijk niemand hoe oud ze kunnen worden. IJsvuur was nog sterk en gezond geweest, maar de hemel was leeg, er waren geen soortgenoten meer overgebleven, en de slangen die hadden moeten terugkeren om voor nieuwe draken te zorgen waren eveneens verdwenen. De draken en de meesten van hun dienaren, de Ouderlingen, waren omgekomen toen de aarde had gebeefd, en zich had gespleten, en toen de bergen rook en vlammen en giftige dampen hadden gebraakt. De stormvlagen hadden de bomen ontworteld en alle groen op de aarde verschroeid.
Veel van de draken en hun verzorgers waren tijdens de eerste dagen van die rampspoed omgekomen. Ze waren verbrand of gestikt of bedolven onder de asregens. Andere waren pas in de barre dagen daarna gestorven, want er kwam dat jaar geen lente en de voorheen zo vruchtbare rivier was een riool vol as en afval geworden. Er was geen wild, de weiden waren

verbrand, de weinige planten die het hadden overleefd waren schraal en bestoft.

Het waren bittere tijden geweest. Van de draken die nog leefden zeiden sommige dat ze hun voorouderlijke landen van herkomst moesten verlaten. Enkele hebben dat ook werkelijk gedaan, maar wat hun lot werd weet niemand, want ze zijn nooit teruggekomen. De strijd om voedsel en prooi verzwakte en doodde veel draken. Het vruchtbare land was met dikke lagen as bedekt. Er groeiden geen nieuwe gewassen bovenuit. De mensen waren daar uitgestorven en zelfs het verwante ras van de Ouderlingen kwijnde langzaam weg. En zo verdwenen ook de kudden, samen met hun tweebenige hoeders. De weinige steden die niet waren afgebrand stonden als lege ruïnes in de wildernis – als verstoorde en vernielde nesten met dorre, leeggepikte eieren.

Toch had zelfs op dat moment niemand het einde van de drakensoort gevreesd. Mensen en Ouderlingen konden omkomen, bomen en prooidieren konden uitsterven, maar draken niet. Er waren vijf generaties slangen in de zee. Er zouden vijf seizoenen van migratie volgen, vijf opeenvolgende perioden van ontpopping. De slangen zouden ontbolsteren als draken en uiteindelijk zou ook het landschap genezen. Dat was wat IJsvuur had geloofd. En zelfs nadat het ene seizoen na het andere was voorbijgegaan, en ten slotte

alleen hijzelf zijn vleugels nog spreidde in de lege luchten, was hij blijven wachten op de terugkeer van de slangen. Maar ze waren niet verschenen. Ze waren niet teruggekeerd naar de broedplaatsen van de cocons. Hij was trouw blijven wachten, vaak zonder op zoek te gaan naar voedsel, uit angst dat ze juist op dat moment zouden komen en dan geen draken zouden aantreffen om hen te helpen bij het spinnen van de cocons – een mengsel van het zwarte zand van het rivierstrand en hun eigen speeksel. Zijn eigen speeksel en vergif zou daarmee vermengd moeten worden, want dat bevatte zijn herinneringen, de herinneringen die veel verder teruggingen dan alleen zijn eigen levensperiode. De nieuwe draken zouden zonder hem verloren zijn. Alleen *hij* kon ervoor zorgen dat ze over de volledige herinneringen van de drakensoort beschikten wanneer ze tijdens de hitte van de zomer als jonge draakjes uit hun cocons zouden barsten.
Maar de slangen waren nooit gekomen.
En toen hij besefte dat ze niet zouden komen, dat ze nooit zouden terugkeren, toen hij begreep dat hij de laatste van zijn soort was, begon hij na te denken over zijn einde. Dat mocht niet onwaardig zijn. Niet een hongerdood na een ongeluk bij het jagen, waarna zijn lichaam een prooi van aasdieren zou worden. Nee. Hij zou zelf het uur en de plaats van zijn dood kiezen, en hij wilde sterven op een manier die zijn lichaam intact zou laten.

Dat waren zijn plannen toen hij naar het ijzige Aslevjal kwam. Ik zag het zoals hij het had gezien, een eiland dat nagenoeg volledig onder het ijs zat opgesloten. Ik herinnerde me zijn teleurstelling bij die constatering, al begreep ik de reden daarvan niet. Misschien was de waterstand in de zee destijds lager, of misschien waren de winters toen kouder, want er lag een laag ijs om het eiland heen, zodat hij de zee onder dat ijs niet kon zien. Hij kon de ingang die hij zocht niet vinden en nam ten slotte genoegen met een kloof in het ijs, waar hij zich zo diep mogelijk in naar binnen drong. Toen gaf hij zich over aan de slaap. Hij wist dat de overgang van een ijskoude slaap naar de dood voor zijn soort slechts een kleine stap was.

Maar een lichaam kiest altijd voor het leven. En zeker een lichaam dat weet dat het voortbestaan van zijn hele soort afhangt van zijn voortleven klampt zich vast aan het leven, tegen alle hoop en logica in. Hij verving zijn leven door zoiets als een opgeschort leven, maar kon het niet scheiden van zijn lichaam. Of hij het wilde of niet, af en toe flakkerde zijn bewustzijn weer op. Op zulke momenten, lánge momenten, besefte hij dat hij het koud had, dat hij verstijfd was, uitgehongerd. En op sommige momenten was hij zich bewust geweest van mensen die naar hem staarden, die tot hem spraken alsof hij een van hun goden was, die afspraken met hem probeerden te maken over ongelooflijk triviale

dingen. Hij had ze genegeerd. En was blijven proberen dood te gaan. Het ijs sloot zich verder om hem heen en beknelde zijn lichaam, maar brak het niet. En zelf kon hij het evenmin breken.

Hij verlangde ernaar om dood te gaan. Hij droomde ervan om dood te gaan. Keer op keer had het geleken alsof hij was weggedoken in de dood, maar telkens had zijn verraderlijke lichaam hem weer gewekt, had hij weer even ademgehaald, had zijn domme hart weer een paar keer geklopt. Mensen zwermden om hem heen als vliegen om een stervende stier. Sommigen probeerden zijn geest te bereiken, anderen trachtten zijn huid te doorboren. Allemaal nutteloze activiteiten. Zelfs met dóódgaan konden ze hem niet helpen.

Ik haalde adem – hoe lang had ik mijn adem ingehouden? Ik had me zo sterk met de draak vereenzelvigd, dat ik hem een hele poos was gewéést. Het was alsof iemand alle vensterluiken van een herberg voor me had geopend, zodat ik alles kon zien wat zich binnen afspeelde, en ze daarna even abrupt weer had dichtgeklapt. Het duizelde me van alles wat ik in één flits over hem te weten was gekomen. Ik lag daar op het ijs, ondergedompeld in een ongewenst besef van het intellect van het bevroren wezen dat een eindje onder me in de val zat.

Zijn doodswens vervulde me echter met opluchting. Ik deed immers wat hij *wilde* dat ik deed. Dit schepsel wenste te

sterven en ik zou hem de dood schenken. Het was een genade, een gunst, een royaal gebaar mijnerzijds. Ik werkte me op mijn knieën, waarbij ik kreunde toen ik mijn schouder zwaarder belastte dan de bedoeling was geweest. Ik keek naar mijn keteloventje en bukte me om het vuur aan te blazen. Het brandde rood. Ik deed er nog wat stukjes hout in en arrangeerde ze voor de ontvangst van de bus met poeder.

Ik had me in de positie bevonden waarin de draak nu verkeerde. Ik wist nog goed hoe ik naar de dood had gesnakt toen Regaal me in zijn macht had. Gemarteld, verkleumd, eenzaam als ik was, zou ik toen een snelle dood, in welke vorm ook, met open armen welkom hebben geheten. Ik bood de draak dus simpelweg de genade waaraan hij behoefte had. Ik pakte de bus met plofpoeder op en gebruikte een stuk hout om een holte in de gloeiende kolen te duwen. Wat voor verschil kon één draak maken voor een hele wereld? Hij was nu vermoedelijk toch al te zwak om in leven te blijven, zelfs als we hem zouden bevrijden.

Als ik in Regaals kerker was gestorven, zoals ik toen hoopte, zou Kettricken naar alle waarschijnlijkheid nooit Veritas hebben gevonden en waren ook de draken niet gewekt die de Zes Hertogdommen hebben verdedigd. Ach, ik moest mezelf niet zo belangrijk maken. Natuurlijk zou ze tóch wel achter haar man aan zijn gegaan. Maar had zij die draken kunnen wekken, als Nachtogen en ik er niet bij waren geweest? Als

wij haar niet hadden begeleid, als Nachtogen niet voor vlees voor ons allemaal had gezorgd, zou het haar dan gelukt zijn? Zou Ketel in leven zijn gebleven om Veritas te helpen bij het uithakken van zijn draak? Was het lot van de wereld, zoals de nar me zo vaak had bezworen, dan élke dag werkelijk afhankelijk van wat élke man deed of naliet?

De gloeiende kolen in de ketel wachtten en ik had het plofpoeder al in mijn handen. Ergens onder me, in een zaal van de Bleke Vrouw, probeerde de nar uit de buurt te blijven van het zwarte geheugengesteente dat bezig was hem te ontzielen om zodoende haar eigen stenen draak tot leven te wekken. Was zijn leven niet even belangrijk als dat van deze levende draak? Waarom zou ik niet geloven dat het redden van hém even belangrijk was als de redding van dit wezen, dat hier al langer dan sinds mensenheugenis halfdood had liggen zijn? Waarom mocht ik niet degene redden van wie ik hield, in plaats van degene die mijn vriend *wilde* dat ik zou redden?

Zoals hij had voorspeld, kwam het uiteindelijk allemaal op mij neer. Naar mijn willekeur. Maar ik *wilde* niet degene zijn die moest beslissen. Geen van beide keuzen beloofde me iets. De dood van de draak zou misschien het leven van mijn vriend redden. Maar ik kon ook proberen de draak te redden. Dan zouden we de krankzinnige ambities van de Bleke Vrouw misschien kunnen dwarsbomen en dan zou de droom van de nar wellicht voortleven in IJsvuur. Maar de moeder en de zus

van de narkieza zouden voortleven als gekwelde ontzielden en de zorgvuldig uitonderhandelde vrede tussen de Buiteneilanden en de Zes Hertogdommen zou in gevaar komen. Waarom? Ter wille van een schepsel dat niet eens in leven *wilde* blijven?

Want hij dacht dat hij de laatste van zijn soort was. Want hij dacht dat hij zijn kansen om de wereld te veranderen had verspeeld. Zoals ikzelf ooit had geloofd – in de kerkers van Regaal. Maar toen Nachtogen en Burrich me de keuze hadden aangeboden om verder te leven had ik die kans gegrepen. En dat was de gedachte die me de uitweg wees. Ik zou deze keuze niet maken. Het was niet aan mij om dit te beslissen.

Het was aan de draak. Mijn enige rol was dat ik hem de keuze moest geven.

Toen wierp ik mezelf plat tegen het ijs en richtte mijn bewustzijn met elk vezeltje van mijn kracht op de draak, heel mijn Wijsheid, heel mijn Vermogen.

Mijn Vermogen was als een fladderende mot, maar mijn Wijsheid was sterk. Ik voelde dat IJsvuur zich van mij bewust werd. Ik voelde ook het gevaar van zijn blik – als een roofdier dat een prooi heeft ontdekt. Ik deinsde echter niet achteruit, maar probeerde kracht uit te stralen, zoals een roofdier dat een ander roofdier zijn territorium aanwijst. Met mijn Wijsheid kon ik geen gedachten aan hem overdragen, maar misschien zou hij naar me reiken. Misschien zou hij tijdens

een nieuwe aanraking van onze geesten te weten komen wat ik wist – dat er nog een andere draak was, een vrouwelijke, die misschien al op weg hierheen was, geleid door een zeemeeuw.
Ik wist dat hij me voelde, maar voor hem was ik zoiets als een kraai – noch een prooi, noch een bedreiging. Gewoon te onaanzienlijk voor zijn aandacht. Zijn bewustzijn maakte zich van me los en dreigde zich in een nieuwe duik naar de dood en de vergetelheid te storten.
Ik raakte in paniek. Juist nu ik het Vermogen het hardste nodig had was dit verzwakt tot een smeulend vuurtje in mijn binnenste. Mijn magie was niet sterk genoeg meer om de draak te bereiken, zeker niet nu deze vastbesloten was zich weer in het gapende niets te storten. Ik probeerde het opnieuw en deed mijn best om al mijn Vermogenskracht te concentreren in één punt, één richting.
Dáár ben je! Ik dacht dat je dood was. Ik ben nu al dagenlang elke nacht naar je op zoek geweest. Wat is er verkeerd, waarom ben je verdwenen?
Netel, niet nu! Ga weg. Ik heb nu geen tijd voor je.
Maar meteen daarna, juist toen ze gekwetst en beledigd wilde vluchten, zag ik mijn stupiditeit in. *Nee, wacht even!* riep ik uit. *Ik heb je nodig!*
Ze aarzelde aan de rand van mijn bewustzijn. Ik zag fladderende rafels van haar droom. Ze was een jageres. Ze

had haar haren naar achter gebonden en droeg een net voor haar prooi bij zich. Ik sprak haar smekend aan. *Kom terug, alsjeblieft! Ik heb je hulp nodig.*

Waarvoor? De vraag klonk uiterst koel.

Ik had haar gekwetst door haar na mijn lange afwezigheid zo bruusk weg te jagen. Ik betwijfel of zij zich herinnerde dat *zij* in eerste instantie degene was geweest die zich voor mij had afgesloten. Voor haar jeugdige gevoelens telde op dit moment alleen nog maar het feit dat ze mij met blijdschap had begroet en dat ik haar had afgestoten. Ik zou willen dat ik tijd had voor uitleg, maar dat had ik niet. Ik was al te lang in de tunnel. Plicht en Burrich moesten gealarmeerd zijn. Als ik deze beslissing aan mezelf wilde houden, moest ik me haasten. En tot mijn opluchting *wilde* ik nu dat het mijn beslissing zou zijn: niet of ik de draak wel of niet doodde, maar dat ik de keuze aan de draak liet.

Help me een draak te wekken! smeekte ik haar. *Hij duikt diep weg in zijn dromen en zoekt de dood. Maar als jij in die slaap bij hem kunt komen, kun je misschien ook in zijn droom van de dood binnendringen en hem daarvandaan halen.*

Maar… Schaduw Wolf, ben jij het echt? Je vraagt me dit? Tot nu toe heb je me steeds gewaarschuwd voor de draak. Ik mocht zelfs haar naam niet uitspreken. En nu wil je dat ik haar voor je wek?

Het is een andere draak. Ik wist hoe weinig tijd er nog was, dus ik besloot een pad te betreden waar ik nog niet eerder was geweest. *Alsjeblieft, doe dit voor mij, vertrouw me, vraag me nu niet naar mijn redenen. Er is nog maar heel weinig tijd. Ik zou je alles uitleggen als er tijd was, maar dat zal nu moeten wachten tot het voorbij is. Ik vraag je alleen mij te vertrouwen. Wek deze draak. Help me met hem te spreken.*

Welke draak?

Déze hier! Ik wees geagiteerd zijn kant op, met mijn Wijsheid en Vermogen, maar IJsvuur was weer verdwenen. *Wacht, wacht!* riep ik smekend. *Hij duikt nu weer diep weg, maar hij is echt hier, geloof me. Wacht even met mij. Dadelijk is hij weer terug.*

Is alles goed met je? Waarom ben je nog niet naar buiten gekomen? Heb je het poeder al geplaatst? Het was een paniekerige Plicht die zich met zijn Vermogen tussen mij en Netel in wrong,

Nog heel even, mijn prins. Er is iets dat ik hier moet doen. De draak onder mij was opeens weer te bespeuren. Meteen riep ik Netel. *Daar! Daar is hij! Maak hem wakker, zorg dat je hem kunt bereiken. Zeg hem dat hij niet de laatste van zijn soort is, vertel hem over Tintaglia. Zeg hem dat ze naar hem onderweg is, dat ze hem wil wekken, dat ze met hem de aarde en de hemel weer met draken wil vullen!*

Chade meldde zich met een woedende tirade. *Fitz, wat doe je nou? Je wilt ons toch zeker niet verráden? Wil je de Zienerstroon en je eigen bloed verraden?*

Ik doe wat ik moet doen! antwoordde ik furieus. Ik voelde hoe zwak en wisselvallig de kracht van mijn Vermogen was en wist niet of iemand me had kunnen verstaan. Ik lag nog steeds plat op het ijs van de tunnel. De draak was weer geweken. De ketel voor mijn hoofd was nu roodgloeiend. Ik had de bus met plofpoeder bij de hand. Ik riep mijn magie op, hamerde erop alsof het roodgloeiend ijzer was en wierp de boodschap van me af: *Zeg hem dat hij moet kiezen!* Ik hoopte vurig dat Netel mijn smeekbede kon horen. *Als hij de dood kiest, heb ik deze voor hem bij de hand. Een snelle, gewelddadige dood, als hij dat verkiest. Maar hij kan ook voor het leven kiezen. Voor strijd en inspanning en verdriet en alles dat bij het mooie, mooie leven hoort. Praat met hem en zeg hem dat Tintaglia nog in leven is. Spreek namens mij met hem.*

Ik zal het proberen, zei ze aarzelend. Ik kon haar nog voelen, maar zag haar niet meer. *Ik zie de draak niet, waar je het over hebt. Maar als je zijn droom aan me kunt tonen, kan ik daar misschien in binnendringen om hem te bereiken.*

Ik hield een zwak afweerscherm in stand tegen Chades dreigementen, smeekbeden en vervloekingen, en tegen Plichts verwarde gevoelens, en drukte me tegen de ijsvloer

aan en zocht naar de draak die zich niet van mijn aanwezigheid bewust leek. Ik kon hem niet bereiken. De tijd vloog voorbij en leek tegelijk een eeuwigheid in beslag te nemen. Ik moest de draak snel bereiken, voordat Chade tegen me in actie kon komen, fysiek dan wel via het Vermogen. Hij zou me tegenhouden als hij het kon, dat betwijfelde ik geen moment.

Ik herinnerde me dat er een plek was geweest waar onze geesten elkaar hadden aangeraakt – die van de draak en de mijne. Ik wilde niet terugkeren naar dat moment en die herinnering. Het was een keerpunt in de tijd geweest, vergelijkbaar met *dit* moment, realiseerde ik me opeens. Het was een van de kruispunten geweest waar de nar het vaak over had, een plek waar door één persoon een beslissing werd genomen die voor allen alles veranderde wat volgde. Burrich had uit liefde voor mij gekozen een magie toe te passen waarvan hij walgde. Ik had gekozen de wolf te vertrouwen en een dood te omhelzen die geen dood was. En door dat te doen had ik zonder het te weten voor het voortleven gekozen.

Ik vond die plek terug – de plek waar mijn ervaring identiek was geweest aan die van IJsvuur nu. Ik hervond de kou en het donker en de wanhoop. Ik hervond het snakken naar een dood, die ik niet op eigen kracht kon afdwingen. Ik keerde met mijn ziel terug naar Regaals kerker, naar de martelingen, naar de eenzaamheid.

Het was één ding om je te herinneren dat je daar ooit was geweest. Het was iets heel anders om ernaar te reiken, om het oude bloed rond je losse tanden weer te proeven, de stank van je zwerende wonden weer te ruiken, de verdovende kou van de stenen muren weer te voelen – niet zó verdovend dat je er de pijn van je gemartelde vlees niet door voelde. Ik bracht mijn ziel weer terug in dat lichaam, dat hulpeloos in de val zat, en ik voelde weer de wanhoop van het hunkeren naar een dood die buiten mijn bereik bleef. Ik probeerde het leven uit mijn lichaam te verdrijven en van me weg te houden, maar telkens wanneer ik mijn aandacht even liet verslappen kroop dat leven meedogenloos terug in mijn vlees.

Zoete Eda, heb jij werkelijk zélf zo in de val gezeten? Ik dacht dat het alleen maar een van je nachtmerries was!

Netels geschokte reactie rukte me bijna los uit mijn herleefde wanhoop, maar juist op dat moment werd ik mij weer bewust van de draak. En we raakten elkaar aan en we weerspiegelden elkaar. Mijn nachtmerrie en de zijne waren heel even identiek geworden, en op dat moment voelde ik Netels aanwezigheid uit mijn nachtmerrie verdwijnen en naar de duistere dromen van de draak verhuizen.

Vrijwel meteen daarna begreep ik de ernst van mijn fout. Zijn droom sloot zich om haar heen en nam haar mee toen hij weer uit het leven weg probeerde te duiken. Ik hoorde Netels wegstervende kreet van schrik wegens de complete

vreemdheid van het bewustzijn dat haar nu omsloot.
Ik had amper tijd om naar adem te happen. Toen was ze weg, verzwolgen door een inktzwarte duisternis.
Vergeefs tastte ik met mijn Vermogen naar haar. Het was als woelen in een poel vol ijskoud zwart water. Even later werd zelfs mijn bewustzijn van de draak me ontrukt, en werd mijn dochter door de draak meegesleurd naar de dood die hij zo wanhopig zocht.
Ik had ooit een vliegende vis boven het water zien verschijnen, die met één hap een vogeltje had verslonden en ermee in de diepte was gedoken. Dat was nu ook gebeurd. Het ene moment was Netel nog bij me geweest, bereid om te doen wat ik haar had gesmeekt, en het volgende moment was ze verdwenen, meegevoerd naar een plek die ik me niet eens kon voorstellen. Ik had haar leven op het spel gezet – zonder dat ze gewapend was, of zelfs maar getraind in het Vermogen. Ik had het haar gevraagd. Het was een kolossale blunder. Ik kon niet meer ademen. Ik kon niet eens meer met mijn ogen knipperen.
Ik had mijn dochter aan een draak gevoerd.
Even probeerde ik mezelf wijs te maken dat het niet was gebeurd. Ik probeerde zelfs de tijd terug te draaien. Het was immers ondenkbaar dat iets zo verschrikkelijks zomaar, in een oogwenk had kunnen gebeuren? En dat een zo afschuwelijke fout onomkeerbaar was? Dat was te

onrechtvaardig voor woorden! Zij had niets gedaan om een dergelijk einde te verdienen. Het was mijn schuld, het had *mij* moeten treffen. Ik had een hol gevoel van afschuw, maar mijn klauwen krasten over het harde staal van de werkelijkheid. Ik kon dit moment van stupiditeit niet ongedaan maken. Wat had me bezield? Waarom had ik niet even nagedacht voordat ik haar naar de droom van de draak haalde?

Vaag werd ik me bewust van de anderen.

Waar is ze heen? Wat is er gebeurd? Dit kwam van Plicht.

Ze is in de draak. Ik ben daar geweest. De muziek is groot, maar hij laat je niet gaan. Hij merkt je ook niet op, het kan hem niets schelen. Je moet zijn eigen muziek zijn, daar beneden. Geen ruimte voor muziek van jezelf. De Vermogensboodschap van Bolle was vol angst en ontzag.

Maar het ergste was Chades klagende: *O Fitz, wat heb je gedaan? Wat heb je gedaan?*

Ik wilde sterven, als sterven mijn schaamte en wroeging zou kunnen uitwissen. Ik *moest* wel sterven, want het waren geen gevoelens waarmee ik kon leven.

Maar op dat afgrijselijke moment raakte ik de draak nogmaals. Raakte hem aan en besefte, dat hij mijn boodschap via Netel had vernomen. Maar dat hij meer van haar had willen weten, dingen die zij niet wist. Dat hij haar binnenstebuiten had gekeerd, een onbruikbaar vrouwelijk mensenkind, dat alleen maar triviale dingetjes wist en dacht.

En dat hij haar toen had weggegooid, of liever gezegd: uitgehoest met zijn Vermogen, als een hinderlijk propje in zijn keel. Zoals een onnadenkende kleuter de vleugels van een dode vlinder kan verfrommelen door ze in zijn dikke knuistje te pakken. En onvoorbereid als ze was, vervluchtigde ze, als een druppel bleke inkt in stromend water.
Maar hierna vond de draak *mij*. Woordeloos brullend drong hij mijn wezen binnen en scheurde me open voor het Vermogen, alsof hij een oud litteken opensneed. Niet het soort Vermogen waarmee wij contact leggen tussen menselijke geesten, maar een variant daarvan, een vreemde variant. En vanaf dat moment was mijn invloed nihil. Want ik bezat de informatie die hij nodig had, en hij pákte die informatie.
Hij scheurde mijn geest open alsof het een oude beurs was, keerde mijn geheugen om alsof het een pot met rommeldingetjes was en zocht ongeduldig mijn hele leven af naar details die hij wilde weten. En zelfs nog voordat hij daarmee klaar was, was ons lot, het lot van alle mensen, bezegeld, want opeens was Tintaglia opgedoken. Ze kolkte als een orkaan in mijn geest, want ze had via mij IJsvuur weten te vinden. En het was alsof die twee nu in mijn lichaam met elkaar versmolten. Ik was heel even het gezamenlijke knooppunt geweest, maar al spoedig hadden ze elkaar herkend en daarna klonken ze hun geesten aan elkaar en

wierpen mij van zich af – niet meer nodig, onopgemerkt, onbelangrijk. Maar voordien hadden ze me wijd geopend en grondig doorzocht en geledigd in de wilde stromen van het Vermogen. Ik kon mezelf niet meer vinden en had ook geen zin om me daarvoor in te spannen.

Ik voelde me ongeveer als een gevilde vis die in een woelige stroom van het Vermogen lag, die stukjes en beetjes van me meevoerde. Ik had opeens het idee dat al mijn beschermingswanden eigenlijk geen bescherming waren geweest, maar juist barrières, die me hadden opgesloten en die me van het beste hadden weggehouden. Deze Vermogensrivier was niet bedwelmend of bruisend, maar leek veeleer iets onvermijdelijks, een einde dat altijd al mijn bestemming was geweest. Ik zou hier worden uitgewist. De stroom zou me alles doen vergeten wat ik geweest was en gedaan had. Dat leek een nogal onpersoonlijke gunst, maar het was iets waarnaar ik verlangde.

Veritas was hier ook ergens. Ik bespeurde hem als een geurtje dat je bijna vergeten bent, tot het op een zekere dag toevallig weer ergens in je neus waait. Veritas, ja, en anderen – ouder en wijzer en kalm. Vooral kalm. Wat wáren ze kalm, de Ouderlingen in de Vermogensrivier. Alles was vredig. Maar toen ontstond er beroering en praatte iemand tegen iemand anders, maar zo snel dat ik de gedachten nauwelijks kon volgen. Ze zochten naar iemand die verdwaald was, of

verdwenen, een meisje, nee, een man, nee, een meisje én een man, die waren meegesleept door het getij. Wat jammer, maar niet iets dat mij aanging. Ik zou willen dat ze ophielden zich daar zorgen over te maken, en dat ze zich lekker lieten gaan, en zich bij ons voegden. Waarom verzetten ze zich zo hevig tegen de vrede en eensgezindheid die hier binnen het bereik waren?

Schaam je! Hij zette zijn tanden in me en beet stevig door. *Schaam je, dat je die welp laat verdrinken! Jij zou achter mij aan zijn gegaan en ik achter jou. Schaam je, dat je haar laat gaan! Zijn we dan geen troep? Als je dit doet, raak je mij kwijt. Weet je dat? Kan het je iets schelen? Ben je wel ooit een wolf gewéést?*

Het was die laatste vraag die me meer pijn deed dan tanden of klauwen, en die me bij bewustzijn bracht. Chade en Plicht en Bolle waren als coterie met elkaar verbonden, en ze zochten naar ons. Maar ze deden dat helemaal verkeerd, ongeveer zoals een man die een zeef door zeewater haalt in de hoop zo een vis te vangen. Chade zocht in het wilde weg naar Netel, want hij had geen idee hoe zij er in deze Vermogensomgeving uitzag. Bolle wist het, maar noch Chade, noch de prins was op het idee gekomen hem te vragen haar op te sporen. Ik moest worstelen om voldoende van mezelf te hervinden om hen te bereiken. Het was zoiets als werken in een droom, wanneer de volgorde van de flarden zonder logica is en het decor elk

moment verandert. Uiteindelijk wist ik Bolle als het ware geestelijk aan zijn mouw te trekken, zachtjes, fluisterend. *Vind de vrouw die het katje heeft geholpen. Zó ziet ze er hier uit. Zoek haar!*

En dat deed hij. We hadden geweten dat hij sterk was, maar we hadden hem nooit zien optreden in deze omgeving, waar zijn navigatie binnen het Vermogen het enige was dat telde. Hij zong het lied dat Netel was en zij stolde rondom de noten. Hij zócht haar eigenlijk niet eens, maar riep haar simpelweg naar zich toe om de ruimte te vullen die hij voor haar had gereserveerd. En daarna repareerde hij haar heel zorgvuldig, alsof ze een glazen beeldje uit een vitrine was. Was ooit eerder een vrouw als iets zó kostbaars behandeld? Even zag ik het interieur van een huifkar voor mijn geestesoog. Het katje op het brede bed zei tegen de vrouw die slap naast hem lag uitgespreid: *Nu is alles weer in orde. Rust lekker uit. Je weet hiervandaan de weg naar huis. Rust even uit en ga dan naar huis. Je bent in veiligheid. Je weet dat ik van je houd.*

Ik had slechts een enkel moment om me te verwonderen over wat hij had gedaan, en nog wel zo moeiteloos, want toen leek hij mijn aanwezigheid op te merken en gooide me zijn droom uit. Ik hoorde daarin niet thuis. Maar de daad zelf was tevens een bevestiging van mijn vorm, mijn gestalte. Hij had me mijn gestalte teruggegeven om me uit hun droomwereld te

verwijderen. En nu was het Plicht die me vastgreep. *Fitz! Daar ben je! We dachten dat we je kwijt waren.*
Waarom heb je ons verraden? Wat heb je gedaan? Waar is het meisje? vroeg Chade op hoge toon.
Netel is in orde. Ik heb haar gerepareerd. Nu ga ik hem ook repareren, liet Bolle op pragmatische toon weten.
En zonder er verder nog een woord aan vuil te maken perste hij me terug in mijn lichaam.
Ik lag hijgend op de ijsvloer van de tunnel. Toen ik mijn ogen had gevonden en ze opende zag ik een wereld die rood en zwart was. Ik realiseerde me dat ik naar de gloeiende inhoud van de ketel keek. Ik voelde de bus met plofpoeder in mijn vingers. Hij schoof onder mijn hand vandaan toen ik van de hitte weg krabbelde. Ergens over nadenken leek me te veel moeite. Ergens – om me heen, in me, onder me – spraken de draken met elkaar. Hun communicatie voelde aan als donderslagen in mijn longen. Ik wilde niets te maken hebben met die communicatie. Ik was er al bijna aan gestorven! Ik verzamelde al mijn krachten en wist me op mijn knieën te werken. Nu kon ik kruipen, meende ik. Naar buiten kruipen.
Er gebeurden drie dingen tegelijk. Ik hoorde Plicht naar me schreeuwen vanuit de ingang van de tunnel. Ik voelde een scheur in het ijs onder mijn hand, die zich in een snelle zigzagbeweging uitstrekte in de richting van het vroege daglicht in de verte. En de Bleke Vrouw drong mijn geest

binnen.
Zij bezat het Vermogen. Dat had ik moeten weten. Ik had voorzichtiger moeten zijn. Nu keek ze met haar kleurloze ogen dwars door mijn ziel en doorboorde me met haar haat. Haar woorden waren als zweepslagen. *Je hebt gekozen, bastaardkoning. Je hebt een draak verkozen boven je Geliefde. En je zult met die keuze moeten leven. Zoals hij. Voorlopig, althans. Tot ik je laat zien wát je hebt gekozen!*
En toen was ze verdwenen. Ik voelde me uitgeput en bezoedeld na het contact met haar geest. Haar schroeiende haat scheen geen grenzen te kennen en ik begreep dat de nar zou kunnen rekenen op de gruwelijkste folteringen die zij voor hem zou kunnen verzinnen, voordat zijn geest verdwenen was. Mijn benen werden als pudding. Ik lag languit op de grond en had noch de wil, noch de kracht om weer in beweging te komen. Weer voelde ik vage bewegingen onder me en hoorde ik het zachte kraken van protesterend ijs. Toen was alles weer stil. Ik verlangde ernaar om in een kloof weg te zakken en de dood te zoeken, zoals IJsvuur had gedaan, maar toen verscheen Plicht naast me. Hij schudde me ruw door elkaar.
'Opstaan, Fitz! Sta op! We moeten naar buiten. De draak beweegt zich en het ijs begint te scheuren. Straks stort alles in. Sta op!'
En toen ik daartoe niet in staat bleek pakte hij me bij mijn

kraag en sleepte me door de tunnel naar de kuil en daarvandaan over de helling naar de wereld van licht en mensen.

Hoofdstuk 24

Tintaglia's bevel

En toen de herder die krijger was geworden zich had uitgeput in zwaardstoten tegen de ondoordringbare huid van de draak, trok hij zich zwetend en hijgend een eindje terug. Maar zodra hij weer adem had om hem te vervloeken deed hij dat, en zwoer dat hij zich drievoudig zou wreken op het wezen dat zijn hele kudde had opgevreten.

Bij die woorden leek de draak te ontwaken uit de slaap van zijn verzadiging. Trager dan een zonsopgang verhief hij zijn hoofd en opende zijn ogen. Hij keek neer op de man en zijn zwaard, en zijn grote groene ogen draaiden en tolden. Sommigen zeggen dat ze op kolken in de zee leken en dat ze Herderszoons ziel meesleurden naar hun diepte en hem daar tot slaaf van de draak maakten. Anderen

zeggen, nee, Herderszoon wist de blik van de draak fier te weerstaan, en het gebeurde pas toen de draak over hem uitademde en Herderszoon die adem naar binnen zoog dat hij aan het schepsel onderworpen raakte. Het is moeilijk om dit met zekerheid vast te stellen, want degenen die waren gekomen om getuige te zijn van Herderszoons aanval op de draak hadden niet verder durven te komen dan de uiterste rand van zijn weiland.

Maar of het nu door de blik kwam of door de adem, de man werd in zijn hart getroffen. Hij wierp meteen zijn schild en zwaard van zich af en riep uit: 'Vergeef me, o smaragdgroene, o juweel van vlammen en waarheid. Ik heb bij mijn nadering niet beseft hoe groot uw glorie en uw macht zijn. Vergeef me, en sta me toe u voortaan immer te dienen en eeuwig uw lof te zingen.'

Het verhaal van de Drakenslaaf.

De wereld was een felwitte en koude plek. Ik vond mijn voeten, wist op te staan en herinnerde me na een poosje hoe

ik ze kon gebruiken om ermee te lopen. Ergens vandaan dook Burrich op. Hij pakte me bij mijn andere arm. Samen strompelden Plicht, Burrich en ik in het ochtendlicht over de sneeuwhelling naar ons kleine tentenkamp beneden. Ik zag dat Chade en Bolle ons tegemoetkwamen. Langwiek en de overgebleven gardisten volgden hen. De leden van de coterie van Wijzen verschenen halfgekleed voor hun tent, wezen onze kant op en trokken gehaast hun kleren en laarzen aan. De hetgurdstrijders stonden een eind verderop naar ons te kijken. Ze knikten elkaar toe alsof ze dit ongeluk allang hadden zien aankomen. IJsvuurs poging om zich los te wrikken had een kleine aardbeving veroorzaakt. Hij bleef zich inspannen, terwijl wij ons bij de kuil uit de buurt haastten. We hoorden en voelden zijn geweld achter ons. Het ijs kraakte en kreunde, maar het leek me dat zijn tweede krachtsinspanning toch iets zwakker was dan de eerste was geweest. Toen we halverwege waren hield het kraken op. Mijn Wijsheidsbesef van IJsvuur was nog even sterk aanwezig, maar ik voelde nu een wezen dat zich totaal had uitgeput en dat op het punt van instorten stond.

'Het zou erg ironisch zijn,' zei ik hijgend tegen Burrich en Plicht, 'als hij na jaren van pogingen om dood te gaan nu ten slotte sterft bij een poging om in léven te blijven!'

'We sterven allemáál bij onze laatste poging om in leven te blijven,' gromde Burrich.

‘Chade is woest op je,’ fluisterde Plicht me toe. We zagen hem komen. Ik moest glimlachen. Zelfs iemand die zo blind was als Burrich kon wel zien dat de oude man kookte van woede. Mijn vroegere mentor beende met grote stappen naar me toe en trilde van kwaadheid.
‘Hoe kon je dat doen?’ wilde hij weten toen hij genaderd was. Zijn stem trilde ook. ‘Hoe kon je je eigen bloed zo verraden? Je bent op weg gestuurd om de draak te doden. Welk recht heb je om iets ánders te beslissen? Waarom heb je je tegen je familie gekeerd?’
Ik wilde antwoorden dat ik het had gedaan ter wille van een vriend die me even lief was als welk familielid ook. Maar ik hield het voor me. Het was méér dan dat geweest, wist ik. En ik wist ook dat deze keuze me voor altijd van Chade zou scheiden en dat het tussen ons beiden misschien nooit meer zoals vroeger zou worden. ‘Ik koos voor het leven,’ zei ik. Ik praatte zacht, maar ik wist dat hij me verstond. ‘Ik koos ervoor om de draak zijn kans op leven aan te bieden, in plaats van hem de dood toe te dienen. Ik heb mijn buik vol van de dood, Chade. Ik heb té lang té dicht bij de dood geleefd.’ Ik zweeg. Nu pas keek ik hem recht aan.
‘Mooie woorden!’ schuimbekte hij. ‘Edele woorden! Maar je hebt geen idee wat je hebt gekozen, en ik evenmin! Als dat monster uitbreekt en honger heeft, zal het dan ook voor óns het leven kiezen? Of liever voor een hartige maaltijd? Nee,

het leven dat jij hebt gekozen is niet dat van je vriend, noch dat van welke mens ook, hier aanwezig. Dus wie zal je straks dankbaar zijn, FitzChevalric, als deze lange dag ten einde zal zijn?'

'FitzChevalric?' hoorde ik Civil ongelovig uitroepen. Hij was achter Chade komen staan. 'FitzChevalric? Is dat degene die hij bedoelt? Is Tom Dassenkop FitzChevalric, de Wijze Bastaard?' Hij draaide zich om en pakte Web bij zijn arm om een antwoord te eisen. Hij had grote ogen en was duidelijk gechoqueerd. Hij staarde me aan alsof hij me nooit eerder had gezien, maar er stond geen bewondering in zijn ogen. Hij keek als iemand van wie een legende was afgepakt, iemand die gewone aarde te zien krijgt in plaats van de verwachte glinstering van goud.

'Sst.' Het was Web die het geheim weer even bedekte met een lijkwade. 'Niet nu. Later zal ik het uitleggen. Er is nu geen tijd. We moeten een draak bevrijden. Kom mee.'

Nu pas zag ik dat de leden van de coterie van Wijzen hun houwelen, priemen en schoppen hadden meegebracht. Ze waren al aan de slag gegaan en leken door een geheel nieuw doel begeesterd te zijn. Vlug en Kokkel gebruikten de slee om sneeuw en ijs af te voeren. Vlug keek in het langskomen noch naar mij, noch naar Burrich. Niettemin zei Burrich onverstoorbaar: 'Wees voorzichtig, zoon. Niemand weet wat we daar beneden hebben gewekt of hoe het zich tegenover

ons zal gedragen.'
Daarna richtte Burrich zijn ogen op mij. Ik had nooit geweten dat een benevelde blik toch nog borend kan zijn. 'Wat heb jij gedaan? En waarom?'
Ik haalde diep adem. 'Ik wist dat hij in leven was. Een kort moment hebben onze geesten elkaar aangeraakt. Ik begreep toen dat hij naar de dood verlangde, maar uitsluitend omdat hij meent dat hij de laatste van zijn soort is. Het leek me niet juist…'
'Het komt door de nar!' onderbrak Chade me kwaad. 'Die heeft een vriendschap van vele jaren misbruikt om Fitz weg te halen van zijn plicht en zijn eigen familie. Vanaf het eerste moment dat er sprake was van deze queeste heeft hij zich verzet tegen het voornemen om de draak te onthoofden. Het is een deel van zijn Witte Profeet-onzin – hij wilde de draak wekken en bevrijden.' En in mijn richting vervolgde hij wreed: 'Heb je nagedacht over waartoe je hém veroordeelt met deze daad? En jezelf? Hoe kan een dier het leven van je vriend waard zijn?'
'Netel heeft hem gewekt,' verklaarde Bolle tevreden. Hij was eindelijk tot bij ons komen sloffen. 'En ik heb haar gered en in veiligheid gebracht. Ze houdt van me.'
'Wát?' Deze uitbarsting kwam van Burrich. Een kreet van woede en verdriet. 'Netel? Mijn Netel? Heeft de Wijsheid? Dat kan niet, dat is onmogelijk!'

‘Nee, geen Wijsheid. Het Vermogen.’ Chade klonk ongeduldig. ‘Maar niet geoefend. Gevaarlijk ongeoefend. Ook iets waar we Fitz en zijn grillen voor mogen bedanken. We raakten haar bijna kwijt in de Vermogensrivier, maar Bolle kende haar goed genoeg om haar terug te vinden en eruit te halen. Ze is nu in veiligheid, Burrich. Misschien erg verward door wat haar zojuist is overkomen, maar in elk geval in veiligheid.’

‘Het wordt me te veel. Ik kan dit niet verwerken.’ Weer pakte Burrich mijn arm vast, maar deze keer om steun te zoeken. Hij haalde rillend adem. ‘Ik vermoedde al dat ze iets van Chevalrics magie in zich had. Dat vermoedde ik allang. En toen ze me vertelde over haar wolfsdroom… Ik ben naar Kettricken gegaan om te vragen wat het betekende en om te regelen dat Netel les zou krijgen. Haar dromen waarin een dreigende draak voorkwam gaven de doorslag. Ik beloofde dat ik haar tegen die magie zou beschermen, ook al wist ik dat ik haar dan aan de Hertenhorst moest afstaan. Ik wilde dat niet, maar ik had van Chev vaak gehoord dat het Vermogen heel gevaarlijk kan zijn voor een gebruiker die er niets over heeft geleerd. En toen ik van Kettricken had gehoord dat zowel Vlug als Fitz op weg was naar deze draak, en dat het schepsel écht zou kunnen zijn, wist ik dat ik meteen hierheen moest gaan. Maar ik had nooit gedacht…’

Toen werden we allemaal getroffen door een soort

stormvlaag. Chade wankelde ook letterlijk en zakte toen op zijn knieën. Het was drakenspraak die onze geesten bereikte. Tintaglia had ons gevonden.

Ga hem helpen! Graaf IJsvuur uit en doe hem geen kwaad! Ik kom zo snel als een vlam, want nu onze geesten contact met elkaar hebben weet ik waar hij is en heb ik geen vogel meer nodig om me de weg te wijzen. Ik waarschuw jullie! Ik ben niet ver weg en bij mijn aankomst verwacht ik dat hij klaarstaat om me te begroeten. Zo niet, dan wee jullie allen!

Het was noch Wijsheid, noch Vermogen, maar het toeterde in mijn geest als een krachtige eruptie van het Vermogen. Ik vermoedde daarom dat degenen onder ons die het Vermogen bezaten vatbaarder waren voor Tintaglia's gedachten dan de anderen. De leden van Plichts Vermogenscoterie werden zeker bereikt. De leden van zijn Wijsheidscoterie reageerden op verschillende manieren. Sommigen leken alles gehoord te hebben, sommigen leken in verwarring en Kokkel leek helemaal niets te hebben gemerkt. Civil riep naar ons. 'Jullie hebben het gehoord! Tintaglia beveelt dat we IJsvuur moeten uitgraven. Kom op!' Hij rende over de helling naar boven alsof hij een charge tegen een vijand leidde.

Minstens een van de Buiteneilanders had zich languit op de sneeuw geworpen. Hij geloofde dat een god of een demon tegen hem had gesproken. Twee anderen keken wazig naar de

verte, alsof ze stonden te dagdromen. De overigen toonden geen zichtbare reactie. Burrich, die lang geleden door mijn vader uit zelfbescherming was geïsoleerd van het Vermogen, keek verwonderd, alsof hij zich zojuist iets had herinnerd. Ik vermoedde dat het zijn Wijsheid was die hem bewust had gemaakt van een contact, waarvan hij de inhoud niet kon bevroeden.

Dit alles drong in een flits tot me door, en toen rende Bolle bij ons weg, met een brede, blije grijns op zijn gezicht, bergop, zo hard zijn korte beentjes hem konden dragen. 'Ik kom!' riep hij. 'Ik kom je uitgraven, IJsvuur!'

Ik schreef zijn enthousiasme toe aan IJsvuurs eerdere invloed op zijn simpele geest en zijn euforie over het redden van Netel. Dat moest voor hem een stimulerende ervaring zijn geweest. Ik liep achter hem aan, met Plicht naast me en Chade in ons kielzog. Plicht mompelde: 'We hebben veel ijs boven zijn rug verwijderd. Daar zal hij het eerste een doorbraak maken. Daar hoeven we weinig meer voor te doen.' Pas op dat moment realiseerde ik me dat ook *hij* kennelijk enthousiast was voor de taak.

'Ik dacht dat je wilde dat ik deze draak dóódde, om zijn kop naar Elliania's moederhuis te kunnen brengen?'

'Ja. Klopt. Maar dat was… eerder. Voordat Netel hem wekte. Nee. Voordat… maar Tintaglia beveelt dit. Tintaglia…' Hij vertraagde zijn tred en keek me gealarmeerd aan. 'Dit is… dit

was net als toen jij me commandeerde door middel van het Vermogen! Maar tegelijk ook niet. Ik kan dit negeren. Geloof ik.' Hij pakte me bij een arm en hield me staande. Hij had een vreemde uitdrukking op zijn gezicht. 'Ze commandeerde het. Heel even kon ik aan niets anders denken dan dat ik haar moest gehoorzamen. Merkwaardig. Is dát wat ze bedoelen met de onweerstaanbare charme van een draak?'

Burrich verraste me. Ik was hem bijna vergeten, maar hij had ons weten bij te houden en sprak nu tot ons. 'Volgens de oude verhalen komt de charme van een draak uit zijn adem. Wat heb ik gemist? Een Vermogensboodschap?'

'Zoiets, ja,' zei Plicht peinzend. 'Bijna een Vermogenscommándo, geloof ik, maar ik weet het niet zeker. Ik denk dat ik IJsvuur al wilde helpen voordat zij het opdroeg. Het leek me een gedachte van mezelf. Maar toch…'

En toen passeerde Chade ons. Hij mompelde voor zich uit: 'Het poeder. Het poeder kan ervoor zorgen, dat zal hem bevrijden. We moeten het alleen op een andere plek laten ontploffen. Of misschien in kleinere hoeveelheden verdelen…'

Plicht en ik wisselden een blik en liepen toen snel achter hem aan. Ik pakte hem bij een mouw, maar hij rukte zich los. Toen sloot ik mijn hand om zijn arm.

'Chade, u kunt hem nu niet meer doden. Het is te laat. Tintaglia is bijna hier en te veel van onze mensen zijn

vastbesloten om hem uit te graven. Het gaat echt niet meer.'
'Ik? Hem dóden?' De gedachte leek hem te choqueren. 'Nee, niet doden. Hem naar de *vrijheid* knallen, gek!'
Ik wisselde weer een bezorgde blik met de prins. 'Waarom?' vroeg ik Chade toen voorzichtig.
Hij keek alsof mijn onwetendheid hem bijzonder verbaasde. Maar even, heel even, zag ik ook een andere uitdrukking op zijn gezicht voorbijflitsen, een die me bang maakte. Hij tastte in het duister! Maar hoezeer Tintaglia zijn geest ook beneveld mocht hebben, Chade was buitengewoon ervaren in het verzinnen van smoezen om mij te laten doen wat hij wilde dat ik deed. 'Is het je ontgaan dat een boze vrouwelijke draak hierheen onderweg is. En dat ze precies weet waar we zijn, dankzij jou? Wat kunnen we dan ánders doen? Als we hem nu doden, zal zij óns allemaal doden. Dat heeft ze min of meer aangekondigd. Een dode prins kan met niemand trouwen. Voorlopig moeten we de alliantieplannen dus even van ons af zetten en er allereerst voor zorgen dat we in leven blijven. Helaas houdt dit in dat we ons nuttig moeten maken voor de draken. Als we IJsvuur boven het ijs krijgen voordat Tintaglia hier arriveert, zal ze dat misschien zien als een blijk van goede wil onzerzijds. Zo lang we niet weten hoe sterk ze is, lijkt het me beter haar te vriend te houden. Vind je ook niet?'
'En u denkt dat we hem kunnen bevrijden met hulp van uw poeder?'

‘Eén grote knal doet het werk van tien mannen met houwelen. Vertrouw me maar, Fitz, ik weet wat ik doe.’ Maar hij ontweek mijn blik toen hij dit zei en ik vroeg me af of hij helemaal oprecht was. Ook verwonderde het me dat hij opeens niet meer kwaad op me leek. Hoe hard had Tintaglia’s bevel hem getroffen? Had het voor hem de kracht van een Vermogenscommando gehad – een bevel dat je onvoorwaardelijk moest gehoorzamen, desnoods dwars tegen je eigenbelang in? Ik had de effecten van zulke Vermogenscommando’s vaak genoeg gezien. Galen was op die manier gedwongen mijn vader te vereren. Volgens mij was zijn innerlijke wrok wegens die dwang een belangrijke bron geweest van zijn giftige haat tegenover *mij*. Geloofde Chade werkelijk dat hij de draak met zijn plofpoeder kon bevrijden? Of was een deel van hem stiekem van plan het wezen ‘per ongeluk’ tóch nog te doden?

Zou de nar inmiddels al ontzield zijn? Of dood? Het was een gedachte die als een golf koud water over me heen plensde en mijn actuele zorgen verdreef. Ik wankelde. Ik had gedaan wat hij had gewild dat ik zou doen. Ik had de draak gewekt en nu waren we met vereende krachten bezig hem te bevrijden en hem met Tintaglia te verenigen. Het had ook aangevoeld als de *juiste* keuze, op het moment dat ik het deed. Maar nu piekerde mijn ziel over de meedogenloosheid van de tijd. Ik kon niet terugkeren om de beslissing te veranderen, maar

achteraf leek het voor mij opeens een veel te zware en ingrijpende ingreep om mijn leven lang mee te torsen.
Maar mijn voeten voerden me mee met de rest van het gezelschap. Toen we de kuil bereikten merkten we dat de hevige inspanningen van de draak nog maar weinig hadden uitgericht. Het ijs boven zijn rug was gebarsten en gescheurd, en een stukje van de tunnel die boven zijn hoofd en nek was gegraven was ingestort. De coterie van Wijzen had zich al met veel inzet maar weinig mankracht op de scheuren in het ijs gestort. Toen wij naderden voegden de hetgurdmannen zich bij hen. Voor het eerst waren alle bewoners van ons kamp verenigd in de taak de draak levend uit het ijs te graven. Maar hoe enthousiast iedereen ook meewerkte, de opgave werd er niet minder veeleisend door.
Chade maakte me uit voor een idioot toen we samen vaststelden dat ik het poeder had achtergelaten toen ik wegvluchtte. Hij stuurde er twee man op uit om de tunnel weer te openen en bracht de achterdochtige leden van de Wijsheidscoterie vervolgens compleet in verwarring door hen aan weerszijden van de draak kleine, maar diepe putjes te laten graven. ‘We verdelen het poeder in kleine porties aan weerszijden van de breuken die hij heeft geforceerd. Zelf zal hij daar geen last van hebben, maar we verzwakken zo het ijs, zodat hij het gemakkelijker kan wegbreken. Fitz, ik heb jouw hulp nodig bij het afmeten en inpakken van de porties. Jou

ook, Plicht. En laat Langwiek halen. We hebben dozen en bussen nodig om het poeder in te stoppen. Het wordt een beetje riskant om ze tot ontsteking te brengen, maar ik ben ervan overtuigd dat het effect het grootste zal zijn wanneer ze min of meer tegelijk ontploffen.'

Chade was in zijn element. Organiseren en improviseren, dat vond hij leuk. Hij genoot ervan zijn ideeën in de praktijk uit te proberen. Ik besefte toen dat hij op zijn manier een goede soldaat en strateeg zou zijn geweest, net als Veritas. De keren dat ik Chade tijdens mijn leven het meest lévendig had meegemaakt waren de momenten geweest waarop hij alle schroom van zich had afgeworpen en zijn gedachten in daden had omgezet.

Burrich was meegekomen toen we terugkeerden naar Chades tent, want hij kon bij het graven weinig van nut zijn. Het was triest te weten dat hij dit uit zichzelf besefte. Hij deed me in zekere zin denken aan een oude hond, die weet dat hij niet snel genoeg meer is om de meute te volgen en die daarom maar bij de stijgbeugel van zijn meester blijft, in het vertrouwen dat hij in elk geval bij het áfmaken aanwezig zal zijn. Ik zag hem zo, toen hij op Chade's veldbed was gaan zitten. Chade was een tweede vaatje van zijn poeder aan het openen. Ik knielde op de grond en mat op een uitgespreid stuk leer keurige hoopjes plofpoeder af, stuk voor stuk ter grootte van de portie die Chade mij had meegegeven. De

ongelijkheid van het poeder baarde me enige zorgen. Sommige delen hadden een afwijkende kleur of leken minder grof van samenstelling dan andere delen, maar Chade had al mijn bezwaren al weggewimpeld. ‘Dat moet ik te zijner tijd nog verbeteren, maar voorlopig werkt het allemaal goed genoeg, en daar gaat het om. Waar is de prins? Ik heb hem gevraagd in alle tenten naar bussen en dozen te zoeken die strak gesloten kunnen worden. Hij had al terug moeten zijn. En Langwiek ook, met de ketels. Het vergt passen en meten, wat we gaan doen, en hoe eerder we beginnen, hoe beter.’
‘Ze kunnen elk moment komen,’ zei ik, en tegen Burrich: ‘Wat bent u stil. Is dat omdat we de draak gaan redden die u kwam verslaan?’
Hij fronste zijn donkere wenkbrauwen. ‘Dacht je dat ik ben gekomen om een draak te doden?’ vroeg hij verbaasd. Hij schudde zijn hoofd. ‘Ik geloofde niet eens in deze draak. Ik hield hem voor een nachtmerrie van mijn meisje en kon Netel dus gemakkelijk beloven dat ik haar zou beschermen. Ik nam haar mee naar de Hertenhorst en vernam pas daar dat hier werkelijk een draak in het ijs lag. Maar toen ik hierheen kwam was dat om jullie naar huis te halen, jou en Vlug. Want wat het jou ook zou kosten, of mij, dáár behoor je te zijn.’ Hij zuchtte. ‘Ik ben altijd een gewone man geweest, Fitz, die gewone oplossingen voor zijn problemen zocht. Moet je me hier nu zien zitten, bij mijn pogingen om te zien hoe ik de

warboel zou kunnen rechttrekken die jij en ik hebben aangericht, en ook nog om Netel tegen een draak te beschermen en Vlug gezond verstand bij te brengen met betrekking tot de beestenmagie. Ik heb altijd gedacht dat jij was gestórven aan de Wijsheid, moet je bedenken. De koningin heeft geprobeerd me dat verhaal duidelijk te maken, voorzover zij het kende. Dat een ontzielde een hemd droeg dat ik voor je had genaaid, met de speld van koning Vlijm nog in de kraag… Als ik terugdenk aan het verdriet dat ik voelde toen ik die arme stakker begroef…'

Zijn herinneringen werden abrupt onderbroken doordat Plicht als een wervelwind de tent binnenkwam. 'Ze zijn weg! Nergens te vinden!'

'Bussen om plofpoeder in te doen?' vroeg Chade, die nergens anders aan kon denken. 'Allemaal verdwenen?'

'Nee! De narkieza en Peottre! Ze zijn weg. Hun bedden zijn onbeslapen. Ik denk dat ze gisteravond, na ons gesprek, niet naar hun tent zijn teruggekeerd. Ik denk dat ze…'

'Als dat klopt is er maar één plaats waar ze naar toe kunnen zijn gegaan.' Hoewel Chade daarnet nog had beweerd dat het geen verschil maakte, zat hij de hoopjes met het minder grove poeder inmiddels zorgelijk te bekijken en te betasten. 'Dan zijn ze naar de Bleke Vrouw. En hebben haar verteld dat Fitz bij ons is teruggekeerd en dat we nu weten waar alles om draait. En ze hebben haar verteld hoe wij over de Bleke

Vrouw denken en wat onze kwetsbare punten zijn.'
'Waarom zouden ze dat doen?'
'Geen idee. Maar dat is waar we van moeten uitgaan. Dat ze alles weet wat we hier gisteravond hebben besproken. En we moeten nagaan in welke opzichten we daardoor kwetsbaar zijn geworden.'
'Maar alles is ondertussen veranderd! Gisteravond waren Fitz en ik nog van plan te doen wat ze wilden. Waarom zouden zij naar de Bleke Vrouw willen gaan om haar dat te vertellen? Waarom wachtten ze niet tot de taak was vervuld?' Plicht trok een lelijk gezicht. 'Toen ze ons gisteren verlieten leek Peottre me niet een man die gemakkelijk voor een vijand terugdeinst.'
'Ik weet het niet.' Chade concentreerde zich onverstoorbaar op de hoopjes poeder. 'Bij het fijnere poeder moet je de hoopjes iets kleiner maken, Fitz.' Hij wees me een voorbeeld aan. 'Ik weet het niet, Plicht,' vervolgde hij toen. 'Maar het is mijn plicht om vooralsnog aan te nemen dat ze je kwaad willen doen en om intriges te bedenken die zij in gedachten kunnen hebben, om ze vervolgens te dwarsbomen.' Hij maakte een van de stapeltjes wat kleiner met behulp van een lepel. 'Nadat de draak is bevrijd,' voegde hij eraan toe, min of meer tegen zichzelf. Toen richtte hij zijn blik op de prins. 'Maar die bussen en dozen hebben we nog steeds nodig.'
'Ik ga ze halen,' antwoordde de jongen zacht.

‘Mooi. Zet het meisje en Peottre voorlopig van je af. Als ze gisteravond al zijn vertrokken zijn ze ver weg, te ver om er nu meteen iets aan te kunnen doen. Laten we eerst afrekenen met de crisis van *dit* moment en ons daarna concentreren op de volgende.’

Plicht knikte verstrooid en vertrok. Ik leefde van harte mee met de jongen. ‘Misschien hadden ze verworven wat ze écht van ons wilden hebben, en beseften ze dat. Misschien zagen ze geen reden om hier langer te blijven rondhangen, omdat ze meenden dat ze de toegezegde beloning konden gaan opeisen.’

‘Misschien. Maar ik denk van niet. Er heeft vanaf het begin méér achter deze zaak gestoken dan wij hebben geweten. Maar vooralsnog hebben we een taak. Wanneer we daarmee klaar zijn zullen we nog eens diep gaan nadenken.’

Langwiek kwam als eerste met de ketels, Plicht daarna met dozen van uiteenlopende grootten. Chade stuurde hem meteen door naar de kuil om te kijken hoe het werk aan de zes gevraagde schachtjes vorderde. Volgens mij deed hij het alleen om Plicht druk bezig te houden. Bij de keuze van de poederhouders was hij bijzonder kieskeurig. Eerst bekeek en betastte hij de bussen en flessen een voor een, en testte persoonlijk hoe strak de stoppen of deksels gesloten konden worden. Daarna zocht hij bijpassende ketels uit. Ik bood hem mijn hulp aan, maar dat weigerde hij. ‘Op een dag zal ik de

volmaakte houder voor mijn poeder ontwerpen. Het moet er een zijn die toegeeft aan vuur, maar niet al te snel, want degene die het vuur aansteekt moet tijd hebben om weg te komen. En hij moet zo goed gesloten kunnen worden, dat er geen vocht bij het poeder kan komen. Bovendien moet hij netjes gevuld kunnen worden, zonder dat er restjes van het poeder aan de buitenkant blijven plakken. Ik zal op de duur ook een betere manier bedenken om het spul te doen ontbranden…'

Hij was nu compleet verdiept in zijn bezigheden: een meester die een van zijn uitvindingen aan het vervolmaken was, niet bereid een deel van dat werk aan een van zijn gezellen over te laten. Ik verwijderde me een eindje en ging naast Burrich op het veldbed zitten. Deze leek diep in zijn eigen gedachten verzonken. Zelf had ik nog steeds een overweldigend gevoel van urgentie, een hevig verlangen om dit alles snel achter de rug te hebben. Ik kon niet uitmaken of dit kwam door Tintaglia's bevel of door mijn eigen angsten om de nar. Aan hem moest ik telkens weer denken. Ik probeerde me *niet* af te vragen wat hij moest doorstaan, en of hij de fase van doorstaan misschien al voorbij was. De ijle Vermogensband tussen ons beiden was beschadigd door de elfenbast, maar toch voelde ik met zekerheid iets van een zwakke aanwezigheid, een gedachte of een geestelijke aanraking. 'Ik doe wat je me hebt gevraagd te doen,' beloofde ik de nar heel

zacht. ‘Ik zal proberen de draak te bevrijden.’
Chade ging op in het vullen van de dozen en bussen. Hij leek me niet te horen, maar Burrich had het verstaan. Misschien dat zijn gehoor was aangescherpt nu zijn gezichtsvermogen verminderd was. Ze zeggen het. Hij legde zijn hand op mijn schouder. Als Web er nooit over gesproken had zou ik het misschien niet hebben opgemerkt. Maar hij had gelijk gehad. Ik voelde Burrichs kalmte in me naar binnen vloeien. Het was niet zijn gedachtewereld die me bereikte, maar er was een gevoel van verbondenheid met zijn wezen. Het was minder sterk dan de specifieke Wijsheidsband tussen een man en zijn partnerdier, maar er wás iets. Hij sprak zacht. ‘Daar ben je nu al heel lang mee bezig, jongen. Dingen doen die anderen willen dat je doet. Taken op je nemen die niemand anders wilde hebben.’ Het was een constatering, niet een oordeel.
‘Net als u.’
Hij zweeg even. ‘Ja,’ zei hij toen. ‘Dat is waar. Als een hond die een baas nodig heeft. Zo heeft iemand het me ooit beschreven.’
Het snijdende verwijt dat ik hem ooit in het gezicht had gesmeten riep nu bij ons beiden een bittere glimlach op. ‘Misschien heeft dat ook voor mij gegolden,’ gaf ik toe.
We zaten in stilte naast elkaar, een tijdelijk oog van rust in de orkaan om ons heen. Buiten hoorde ik gedempt de geluiden van de mannen die aan het werk waren. De stemmen kwamen

van ver door de kou. Ik hoorde het geluid van metaal op ijs en de ploffen van brokken ijs die op de houten sleden werden geworpen. Ik tastte naar de draak. Hij was er nog, maar mijn Wijsheidsbesef van zijn wezen was slechts zwak. Het leek alsof hij zijn laatste reserves had opgebruikt en nu niets anders meer voor zichzelf kon doen dan in leven blijven en op zijn redding wachten.

'Wat gaat u doen met Vlug?' vroeg ik hem, voordat ik zelfs maar besefte dat ik iets wilde gaan zeggen.

Burrich antwoordde op bijna nonchalante toon. 'Ik breng mijn zoon naar huis. En probeer hem op te voeden tot een rechtschapen man.'

'U bedoelt: die zijn Wijsheid niet gebruikt.'

Burrich maakte een geluid dat als een bevestiging kon worden uitgelegd, of als een verzoek om het onderwerp te laten rusten. Dat kon ik niet.

'Burrich, al die jaren in de stallen, dat talent van u om dieren te genezen, te kalmeren, te trainen… Was dat de Wijsheid? Had u een band met Vosje?'

Hij nam de tijd alvorens te antwoorden en kwam ten slotte met een wedervraag. 'Wat je eigenlijk vraagt is: deed ik het ene en eiste ik van jou het andere?'

'Ja.'

Hij zuchtte. 'Fitz. Ik ben een dronkeman geweest. Zo wilde ik jou en mijn zonen nooit zien worden. Ik heb ook toegegeven

aan andere ondeugden, in het volle besef dat daar niets goeds uit kon voortkomen. Ik ben maar een man, ik ben maar een mens. Maar dat wil nog niet zeggen dat ik zulke dingen zou toestaan of aanmoedigen in mijn jongens. Zou jij dat doen? Kettricken heeft me gezegd dat je een pleegzoon hebt. Ik was blij te horen dat je niet helemaal alleen bent geweest. Maar heb je door hem op te voeden niet tevens iets over jezelf geleerd? Dat de fouten die je in jezelf veracht nog veel verachtelijker zijn wanneer je ziet dat ze zich manifesteren in je zoon?'

Zo kwam hij niet van me af. Ik haalde hem terug naar het uitgangspunt. 'Hebt u als stalmeester de Wijsheid gebruikt?'

Hij zuchtte even en antwoordde toen kortaf: 'Ik heb verkozen om dat niet te doen.' Ik meende dat hij het hierbij zou laten, maar hij schraapte zijn keel en praatte door. 'Het is zoals Nachtogen jou lang geleden eens heeft duidelijk gemaakt. Ik kon kiezen geen antwoord te geven, maar ik kon niet kiezen dóóf te zijn. Ik wist hoe de jachthonden me noemden. Ik heb het zelfs ooit van jouw eigen lippen horen komen. Hart van de Troep. Ik wist hoe ze me noemden en was me bewust van hun… achting voor me. Ik kon tegenover de honden ook niet verbergen dat ik me van ze bewust was wanneer ze uitgelaten van blijdschap op jacht waren en hun prooi te pakken kregen. Ik deelde die vreugde, en dat wisten ze. Lang geleden heb je me gezegd dat je Nachtogen niet hebt gekozen, maar dat hij

jou koos en een band met je sloot, en dat je daarin maar weinig keuze had. Zo was het ook met Vosje en mij. Ze was een ziekelijke puppy, het misbaksel in een verder gezond nest. Maar ze had… had iets bijzonders. Hardnekkigheid. En een geest die voor elk probleem een oplossing vond. Niet tegen haar moeder jammerde ze wanneer haar broers haar van haar speen wegdrukten, maar tegen mij. Wat kon ik doen? Veinzen dat ik niet kon horen hoe ze smeekte om een eerlijk aandeel, een kans op leven? Dus ik zorgde ervoor dat ze toegang hield tot de melk. Maar tegen de tijd dat ze groot genoeg was om voor zichzelf te zorgen had ze zich aan mij gehecht. En na verloop van tijd, moet ik bekennen, begon ik op haar te rekenen.'

Op een zeker niveau had ik het al geweten. Ik weet niet waarom ik wilde dat hij het bekende. 'Dus u hebt me iets verboden wat uzelf deed.'

'Zo kun je het zeggen.'

'Hebt u enig idee hoe ongelukkig mij dat heeft gemaakt?'

Hij gaf geen krimp. 'Ongeveer even ongelukkig als jij *mij* hebt gemaakt toen je het verbod negeerde. Maar vermoedelijk heb je geen idee waar ik het over heb. Jij hebt jouw Pé ongetwijfeld nog nooit iets verboden waaraan jij jezelf schuldig hebt gemaakt. En ik weet zeker dat hij altijd braaf luistert naar je verstandige raad.' Hij was erg goed. Je moest goed luisteren om het sarcasme achter zijn woorden te

horen.
Even legde dat me het zwijgen op. Toch was er nog een laatste vraag. ‘Maar waaróm, Burrich? Waarom hebt u de Wijsheid zo veracht, waarom doet u dat nog stéédsʔ Web, een man voor wie ik veel bewondering heb, ziet geen kwaad of gevaar in zijn magie. Hoe kunt u zo walgen van wat toch uw *eigen* magie is?’
Hij streek zijn haren van zijn voorhoofd en wreef zich toen in zijn ogen. Hij antwoordde met tegenzin. ‘Ach, Fitz, dat is een lang, oud verhaal. Toen mijn grootmoeder ontdekte dat ik bezoedeld was schrok ze zich te pletter. Haar vader had het ook gehad. En toen hij op een gegeven moment voor de keuze stond om zijn vrouw en kleine kinderen te redden van slavenhalers óf zijn Wijsheidspartner te redden uit een brandende schuur, koos hij voor zijn Wijsheidspartner. En de anderen werden als slaven afgevoerd. Mijn overgrootmoeder heeft daarna nog een kort, ellendig leven gehad. Mijn grootmoeder heeft me gezegd dat het een erg mooie vrouw was. Dat is voor een slavin het ergste wat je kan overkomen. Haar meesters gebruikten haar en haar meesteressen mishandelden haar uit jaloezie. Mijn grootmoeder en haar twee zusters waren van dat alles getuige. En groeiden zelf eveneens op als slavinnen, gebruikt en mishandeld. En dat alles omdat een man die primair een band had moeten hebben met zijn vrouw tóch een paard verkoos boven haar en zijn

kinderen.'
'Eén man, Burrich. Eén man die een slechte beslissing neemt. En wie weet wat er door zijn hoofd is gegaan? Was hij van plan dat paard te halen om zijn vrouw en kinderen in veiligheid te kunnen brengen? Of om beter tegen de slavenhalers te kunnen vechten? Weten we dat? Maar het was in ieder geval maar één man. Dat lijkt me een smalle basis om álle Wijzen te veroordelen.'
Hij snoof. 'Fitz, die ene beslissing veroordeelde drie generaties van zijn familie. Het leek geen smalle basis voor degenen die de last moesten dragen. Mijn grootmoeder was bang dat ik ooit hetzelfde zou doen. Een partnerdier vinden, een band aangaan en deze vervolgens zwaarder laten wegen dan al het andere. En na haar dood heeft ze een tijdje gelijk gekregen. Want dat was precies wat ik heb gedaan. Zoals jij ook. Heb je nooit teruggekeken op je leven en je afgevraagd hoe het zonder de Wijsheid zou zijn verlopen? Denk eens na. Als Snoet niet tussen jou en mij was gekomen, zouden we dan tijdens je jongensjaren geen hechtere band hebben gehad? En als je geen band had gehad met Roetje, zou je dan niet beter hebben gepresteerd in je Vermogenslessen? En als Nachtogen niet in je leven was geweest, zou Regaal dan een excuus hebben gevonden om je te veroordelen?'
Even zat ik met mijn mond vol tanden, maar toen antwoordde ik: 'Maar als de Wijsheid niet voor iets schandelijks was

aangezien, zou dat allemaal niet waar zijn geweest. Als u het me had beschreven als het Oude Bloed en als deze magie even hoog was aangeslagen als die van het Vermogen, zou alles in orde zijn geweest.'

Hij liep rood aan. Even zag ik een glimp van zijn oude drift. Maar hij moest wat meer geduld hebben aangeleerd – alleen het voortgaan der jaren kan daarbij helpen – want hij zei rustig: 'Fitz, het is iets dat me vanaf het allereerste begin door mijn grootmoeder met de paplepel is ingegeven, vanaf het moment dat ze mijn bezoedeling had ontdekt. De Wijsheid is een verachtelijke magie en ze maakt de man die haar beoefent te schande. Jij spreekt nu over mensen die de magie openlijk bedrijven en daar geen kwaad in zien. Wel, ik heb horen praten over landen waar mannen met hun zusters trouwen en samen kinderen op de wereld zetten, en waar vrouwen met blote borsten rondlopen, en waar het geen schande is na jaren huwelijk je echtgenote aan de kant te zetten omdat je liever een jongere neemt. Zou jij je kinderen willen leren dat dit correct gedrag is? Of leer je ze liever om te leven zoals het jezélf is geleerd?'

Chade verraste me door het woord te nemen. 'Er zijn in elke samenleving onuitgesproken regels. De meesten van ons zetten daar nooit vraagtekens bij. Maar je moet toch zelf ook wel eens hebben nagedacht over wat je allemaal is geleerd, Burrich. Ben je nooit tot de conclusie gekomen dat je zélf

wilde uitmaken of de magie het bezitten waard is?'
Burrich keek met zijn benevelde ogen in de richting van Chade. Wat zag hij daar? Een vorm, een schaduw? Of slechts zijn Wijsheidsimpressie van de oude man?
'Ik heb altijd geweten dat ze het bezitten waard is, oude man. Maar ik was volwassen en ik wist wat de kosten zouden zijn. Uw prins, die buiten aan het werk is, wat zou *hij* moeten betalen voor zijn nuttige, waardevolle magie, als het bekend werd dat hij de Wijsheid bezit? U weet dat de magie niet in staat is om hem tegen haat en vooroordelen te beschermen. Neemt u mij kwalijk dat ik heb geprobeerd Chevalrics zoon te beschermen?'
Chade keek naar het werk dat hij onder handen had en gaf geen antwoord. Hij was klaar. Zes houders – allerlei soorten, van drankflessen tot bussen voor zout – waren gevuld met zijn plofpoeder en lagen klaar in ketels of potten. 'Ik ben zo ver,' zei hij. Hij richtte zijn blik op mij en glimlachte op een eigenaardige manier. 'Laten we de draak gaan bevrijden.'
Ik kon de uitdrukking in zijn groene ogen niet interpreteren. Ik wist werkelijk niet of hij echt van plan was de draak uit het ijs te helpen, dan wel om hem te doden. Misschien wist hij het zelf ook niet. Maar zijn vastberadenheid was aanstekelijk, want ik voelde nu ook een sterke aandrang om in actie te komen.
'Hoe gevaarlijk is dit?' vroeg Burrich.

‘Even gevaarlijk als het gisteravond was,’ antwoordde Chade gepikeerd.
Burrich stak zijn hand uit en streek over een van de ketels. ‘Niet zes keer zo gevaarlijk?’ vroeg hij. ‘Hoe wilt u het aanpakken? Steekt een man ze alle zes aan, of zijn er zes man nodig?’
Chade dacht even na. ‘Het laatste. Zes mannen steken ieder het vuur in een ketel aan en dan loopt Fitz de rij langs en steekt in alle zes een houder met poeder.’
Ik knikte instemmend. Dit leek me een verstandige aanpak. Als je zes mannen allemaal zelf het juiste moment liet bepalen om het poeder in het vuur te leggen en weg te rennen riskeerde je een chaos. ‘Dat is goed.’
Ik droeg drie ketels en Chade de andere drie. Burrich droeg een zak brandhout en een ketel met hete kolen van ons kampvuur. Toen we bergop liepen leek de dag me ongewoon helder. Het was ook warm, althans voor die plek, en het zonlicht deed de sneeuw glinsteren. Onderweg vroeg Burrich: ‘Weet je zeker dat Netel nu in veiligheid is? Ik weet niet goed welk risico ze heeft genomen, maar jullie leken allemaal doodsbang te zijn.’
Ik slikte even, maar bekende toen schuld. ‘Ik heb haar gevraagd in de droom van de draak binnen te gaan en hem te wekken. Haar sterkste Vermogenstalent is het manipuleren van dromen. Ik had er geen moment bij stilgestaan dat dit wel

eens gevaarlijk zou kunnen zijn, want dromen van een draak zijn natuurlijk heel iets anders dan dromen van mensen.'
'Maar toch is ze gegaan?' Er klonk stille trots in Burrichs stem.
'Ja. Omdat ik het haar vroeg. Maar ik schaam me dat ik haar dat risico heb laten lopen.'
Hij bleef een paar stappen zwijgen en zei toen: 'Zo, dus ze kent je. En goed genoeg om je te vertrouwen. Hoe lang al?'
'Ik weet het niet precies. Het is moeilijk uit te leggen, Burrich.' Ik voelde een blos op mijn wangen komen, maar praatte toch door. 'Ik keek vroeger… niet vaak… wel eens naar je huishouden. Alleen wanneer ik erg… Het was fout van me.'
Zijn stilte duurde lang. Toen zei hij: 'Dat moet een bijzondere kwelling voor je zijn geweest. Meestentijds waren we gelukkig.'
Ik haalde diep adem. 'Ja. Dat was het. Maar ik heb me nooit gerealiseerd dat ik Netel hierdoor… committeerde. Ze was mijn… ik weet het niet goed, mijn brandpunt, zou je kunnen zeggen. En na een tijd werd ze zich van mij bewust. Ze leerde me kennen via haar dromen, als een wolfman. Schaduw Wolf, noemde ze me.' Ik zweeg gegeneerd.
Burrich hield de geamuseerdheid uit zijn stem en merkte droog op: 'Wel, dat verklaart een stel heel rare nachtmerries van toen ze klein was.'

‘Ik wist niet dat ik het deed. Maar na een poos werd ik me van haar bewust. In mijn dromen. Daar praatten we met elkaar, in de droomwerelden die zij schiep. Het duurde een hele tijd voordat ik besefte dat dit een blijk van het Vermogen was, een vorm die ik vóór haar nog nooit had zien gebruiken. Maar ik heb haar nooit… Ik bedoel… ze weet niet…’ Ik kon opeens niet verder praten. Mijn keel zat dicht.
‘Ik weet het. Als je haar had verteld dat ik niet haar vader ben, zou ik het hebben geweten.’
Ik knikte woordloos. Het was interessant om te zien hoe hij het verhaal bekeek. Ik zag het als een vertellen van wie haar vader was, Burrich als een vertellen van wie *niet* haar vader was.
Hij schraapte zijn keel en veranderde van onderwerp. ‘Ze zal moeten leren hoe ze haar magie moet gebruiken, anders kan het Vermogen haar geest aantasten. Dat weet ik van Chevalric.’
‘Netel zou les moeten krijgen,’ gaf ik toe. ‘Het wordt gevaarlijk voor haar om zonder instructies verder te gaan. Maar dat zal ze toch doen, als we niet tussenbeide komen. Ze moet het leren.’
‘Van jou?’ vroeg hij snel.
‘Van iemand,’ zei ik vaag. En daar lieten we het bij. Ik luisterde naar het geluid van de houwelen en het eeuwige suizen van de wind over de gletsjer. Het was als een vreemde

achtergrondmuziek bij de stemgeluiden waarmee de werkers elkaar aanspoorden. Toen we bij de kuil arriveerden hield iedereen op met graven.
Chade ging aan de rand van de groeve staan en sprak iedereen toe. Hij legde uit wat hij met de ladingen plofpoeder van plan was. Ik voelde me op een vreemde manier onthecht. Ik bekeek de gezichten een voor een. Ik zag de bezorgdheid op dat van Web, de nieuwsgierigheid op dat van Kokkel. Sommige van de mannen reageerden uitgesproken jongensachtig op de spanning van dit experiment met knalpoeder. Chade en ik liepen met de ketels om de kuil heen en inspecteerden de gaten die Plicht en Langwiek hadden laten graven. Een van de gaten moest worden uitgediept en een ander gat moest volgens Chade worden vervangen door een gat dat dichter bij de tunnel uitkwam. Alle gaten bevonden zich aan weerszijden van de scheur die de draak in het ijs had geforceerd. Daar achtte Chade de kans op effect het grootste. Hij koos zes man om voor de vuren in de ketels te zorgen. Burrich reikte aan ieder brandhout uit en een vurige kool uit zijn ketel, waarna Chade hem uit de kuil wegstuurde. Zelf bleef hij nog om de vuren stuk voor stuk te inspecteren, vooral om te kijken of er voldoende ruimte was voor de naar binnen te steken houder met poeder. Verschillende keren herhaalde hij hierbij zijn opmerking dat het eigenlijk slechts om kleine porties ging, die niet groot

genoeg waren om de draak te kunnen deren, maar wel zouden helpen om de scheur in het ijs te verbreden, zodat we gemakkelijker verder konden met graven.
Elke man ging staan op het moment dat hij meende dat zijn vuur heet genoeg brandde. Chade ging dan kijken, voegde nog wat brandhout toe en stuurde de man de kuil uit. De houders met poeder lagen op een metertje van de vuren al klaar op het ijs. Toen ten slotte alleen Chade en ik nog in de kuil waren overgebleven kwam hij naar me toe en zei met gedempte stem: 'Ik ga nu bij de anderen bij de rand van de groeve staan. Als ik een knikje geef moet je snel naar de ketels lopen en er de juiste houder in steken. En dan meteen naar ons toe komen! Het zal even duren voordat het vuur door de houders heen is gebrand, maar ik wil toch dat je geen moment treuzelt.'
'Ik ook niet!'
Het leek alsof hij nog iets wilde zeggen, maar toen schudde hij zwijgend zijn hoofd. Ik vroeg me nog steeds af wat hij in zijn hart nu eigenlijk wilde bereiken met deze actie. Ik zag hem over de helling naar boven lopen en zich bij de rij mannen voegen die naast de kuil al stonden te wachten. Ze keken nu allemaal naar mij. Het viel me op dat de scheidslijnen binnen ons gezelschap nu geheel verdwenen waren. Hetgurdkrijgers, gardisten en leden van de coterie van Wijzen – ze stonden door elkaar heen. Burrich stond naast

Chade, Vlug naast Web. Civils kat lag op zijn buik op het ijs en keek nieuwsgierig naar mijn bewegingen.
Ik haalde diep adem, liep naar het einde van de kuil en raapte de eerste houder met poeder op. Ik stak hem in de ketel en zag de vlammen eromheen opflakkeren. Bij de tweede ketel gebeurde hetzelfde. In het derde geval moest ik de houder na een eerste poging dieper het vuur in duwen. Ik hoorde de toeschouwers mompelen toen ik dat deed. Nummer vier was gemakkelijk. De vijfde houder was aan het ijs vastgevroren en ik moest een eeuwigheid rukken om hem los te trekken. Daarbij ging de stop los en knoeide ik wat poeder. Ik deed de stop er weer vast op en veegde de houder schoon. Toen ik hem in het vuur stak knetterden er wat restjes van het poeder en ontstonden er een paar witte vonkjes. Ik bracht mezelf in herinnering dat het erg lang had geduurd voordat Chades leren fles in mijn haardvuur was ontploft. Nummer zes was even gemakkelijk als de eerste en hierna kon ik toegeven aan mijn instinct en zo hard mogelijk wegrennen. Ik stoof over de helling naar boven en voegde me bij de anderen die aan de rand van de kuil stonden. Het was de vijfde ketel die vervolgens in een fontein van vonken en zwavelachtige vlammen als eerste uiteenspatte. Ik hoorde kreten van verwondering en angst om me heen, maar de witte vuurzee doofde uit. De ketel barstte nog wel uit elkaar, maar verder gebeurde er niets. Wel hoorden we het sissen van smeltend

water.
Ik was bij Chade gekomen. Hij schudde zijn hoofd. ‘Die kunnen we vergeten,’ constateerde hij op gespannen toon. ‘Bij Els ballen! Had ik maar meer tijd gehad om aan het poeder te werken en goede houders te construeren! Maar heb je gezien hoe die vlam naar het poeder lekte? Daar kunnen we gebruik van maken. Ik had gedacht dat alle poeder *in* de houder moest zijn…’
Maar toen vond de eerste echte ontploffing plaats. Het was niet ketel nummer een, maar de tweede, meen ik. De vlammen daarvan hadden zich kennelijk sneller door de houder heen gevreten. Het was moeilijk uit te maken, want nog terwijl restanten van de houder en de ketel door de lucht vlogen ontplofte een van de andere porties – of misschien wel twee tegelijk.
Deze keer was de knal oorverdovend. Zoiets had ik nog nooit gehoord. Het leek alsof de lucht zélf me een klap in mijn gezicht gaf. Mijn oren leken dichtgestopt. Fijne ijsdeeltjes prikten in mijn huid. Ik knipperde met mijn ogen, want ik dacht even dat ik blind was geworden, maar het bleek een fijne nevel van sneeuw te zijn die het zicht belemmerde.
Om me heen hoorde ik kreten van angst en kwaadheid, terwijl alle mannen zich bij de rand van de kuil weg haastten. Civils doodsbange kat schoot rakelings langs me heen en zijn meester rende er in volle vaart achteraan. Ook de begraven

draak straalde een mengeling van angst en woede uit. *We proberen je te bevrijden!* liet ik hem via het Vermogen weten, maar ik ontving geen reactie. Burrich had me inmiddels bij mijn schouder gepakt en keek blind om zich heen. Er stond paniek op zijn gezicht.

Ik pakte hem bij de arm en leidde hem verder bij de rand van de kuil vandaan, maar daar rukte hij zich van me los. 'Vlug! Waar is mijn zoon?' riep hij uit, terwijl een volgende ontploffing het ijs onder mijn voeten deed beven. Ik zat opeens op mijn knieën, net als Burrich, die naast me was neergeploft. De lucht om ons heen was dik van ijzige sneeuwvlokken en Burrich leek moeite te hebben om adem te krijgen. 'Vlug, Vlug, waar ben je, jongen?'

'Hier, papa!' riep de jongen. Hij kwam door de sneeuwmist naar ons toe en stortte zich in Burrichs armen. Zijn ogen waren wijd opengesperd.

'Eda gedankt dat je in veiligheid bent! Blijf nu dicht bij me. Die verdomde ogen van me! Wat gebeurt er, Fitz? Wat heeft die waanzinnige uitgericht?'

'Zoiets als het knappen van een houtblok in de haard, Burrich. Meer is het niet. Het poeder is ontploft en daardoor is de scheur in het ijs breder gemaakt. Ik wist ook niet dat het dit effect zou hebben, maar het is nu over. Rustig maar.' Maar ik was nauwelijks uitgesproken, in mijn poging hem en mezelf te kalmeren, of het ijs onder onze knieën begon weer te

schudden. Tegelijk voelde ik een furieuze geestelijke aanslag. *Hiervoor zullen jullie boeten, miezerige verraderlijke onderkruipsels! Ik zal jullie bloed vergieten, een hele emmer voor elke schub die jullie van hem hebben gekrenkt! Ik kom! Tintaglia zal wraak nemen! Jullie zullen allemaal sterven!*

'We proberen hem juist te hélpen!' schreeuwde ik ten antwoord, met mijn stem en met het Vermogen en de Wijsheid. Maar ze antwoordde niet.

Maar toen ik me door met mijn ogen te knipperen had bevrijd van de ijzige sneeuwvlokken die aan mijn wimpers plakten zag ik in de diepte van de kuil iets bewegen. Het was niet goed te onderscheiden in de nevel, maar er verhief zich daar, zwoegend en schokkend, iets donkers – als een kolossale walvis die boven water kwam. Ik hoorde het kraken en knallen van barstend ijs en ik rook een stank van aangetast vlees, vlees dat veel te lang geen licht en lucht heeft gehad. Het was een reptielachtige stank. Ik krabbelde overeind en waagde me dichter bij de rand van de groeve.

Er vond daar in de diepte een trage titanenstrijd plaats. Delen van de rug van de ingesloten draak waren nu zichtbaar. Hij kronkelde met zijn staart, die bijna een afzonderlijk schepsel leek, dat zich met zwiepende slagen uit het ijs probeerde los te maken. Een van de enorme achterpoten was vrij en de gigantische klauwen trokken diepe groeven in het ijs toen de

draak zich schrap zette om zijn hele lijf naar boven te duwen. Toen ontplooide zich een vleugel, als het zeil van een aan de grond gelopen schip, en vlogen er brokken ijs alle kanten op. Hij fladderde hulpeloos met die vleugel en de geur van een ziek, uitgeteerd dier waaide ons toe. IJsvuur worstelde voor wat hij waard was, zijn hoofd en nek nog steeds in het ijs opgesloten. Toen de sproeiregen van ijsdeeltjes ophield verzamelden we ons bij de rand van de groeve. Sommigen stonden met open mond van verbazing, anderen waren verstijfd van schrik. Chades gezicht bood een aanblik die voor mij niet te ontcijferen was. Was het ontzag voor de kracht van zijn poeder of voor het machtige formaat van het schepsel dat hij er ten dele mee had bevrijd?

Burrich sprak als eerste. 'Dat arme beest!' Hij stak zijn handen omhoog, met de vingers gespreid, en duwde zachtjes tegen de lucht voor hem uit. Dit gebaar had ik hem vaak zien maken wanneer hij een onrustig paard benaderde. Nu vroeg ik me af of er vanuit zijn vingers een sussende kracht werd uitgestraald. Hij verhief zijn stem. 'Hij heeft onze hulp nodig. Houwelen en schoppen, maar wees allemaal erg voorzichtig. Het is nu even gemakkelijk hem te verwonden als hem te helpen. Zorg dat hij niet in de verleiding komt om zich in te spannen.' Zijn ene hand zocht steun op Vlugs schouder en de andere hield hij een eindje voor zich uit. Zo liep hij naar de rand van de kuil. 'Kalm maar, daar beneden,' riep hij. De

woorden, beladen met geruststellende Wijsheid, waren voor de draak bestemd. ‘We zijn onderweg. Worstel niet meer, daarmee doe je jezelf alleen maar pijn. En ons. Wacht rustig af. We komen je helpen.’
Weer was ik me sterk bewust van de kalmerende invloed die van zijn woorden uitging. Ook de draak leek erdoor beïnvloed. Of misschien kwam het door zijn uitputting dat hij zich steeds minder verroerde.
‘Pas op voor de diepte, man. De helling is die kant op. Vlug, help je vader naar beneden. We zullen hem daar nodig hebben.’ Webs voorhoofd bloedde. Daar had een scherp brok ijs hem geraakt. Hij snelde langs ons heen, zonder op zijn verwonding acht te slaan, met een schop in zijn hand. Nu pas merkte ik dat de ontploffingen sommigen van ons hadden verwond. Een van de hetgurdmannen lag bewusteloos op de sneeuw. Er sijpelde bloed uit zijn neus en oren. Een van zijn makkers zat ontdaan naast hem geknield. Civil had zijn sissende kat gevangen en probeerde het tegenstribbelende dier door middel van een onbeholpen omhelzing te kalmeren. Ik zocht Plicht en zag dat hij zich al over de helling naar beneden haastte. Hij gebruikte een ijspriem om zich te ondersteunen. De vloer van de kuil was op verschillende plaatsen gebroken. Ik moest denken aan ijsschotsen op een woelige zee.
‘Mijn prins! Wees voorzichtig! Hij kan gevaarlijk zijn!’ brulde

Chade hem na, waarna ook hij zich over de helling naar beneden begaf. Wijzen en niet-Wijzen dromden nu samen bij het opgesloten dier en begonnen de losgeknalde brokken ijs te verwijderen. Het was gevaarlijk, want de draak produceerde af en toe weer een stuiptrekking om zichzelf te bevrijden.

De stank was vreselijk. Bederf en een dorre slangengeur vervuilden de lucht. Burrich scheen er zich niets van aan te trekken. Hij was naar voren gestapt en had zijn handen onvervaard op de zwarte geschubde huid van het schepsel gelegd. 'Rustig nu maar. Laat ons het puin maar wegruimen, span je niet meer in. Het zou niet helpen als je nu een vleugel brak.'

Hij kalmeerde het dier. Niet via het Vermogen, maar via de Wijsheid drong het besef tot me door dat de draak paniekerig vreesde te stikken. Ik voelde ook dat IJsvuurs aandacht nu mede op iets anders was gericht en ik vermoedde dat hij contact had met Tintaglia. Hopelijk maakte hij haar duidelijk dat we probeerden hem te helpen.

'We moeten zijn hoofd bevrijden. Hij krijgt niet genoeg lucht om zich in te spannen,' zei Burrich tegen mij toen ik hem naderde.

'Ik weet het. Dat voel ik ook.' Ik kon het niet laten en riep meesmuilend: 'Ook ik heb de Wijsheid, moet u weten.'

Het was me ontgaan dat Vlug me zou kunnen verstaan. Mijn

oren tuitten nog na van de knallen, dus ik heb de woorden waarschijnlijk naar Burrich *geschreeuwd*. Nu staarde de jongen me met een gretige, intense blik aan. 'Dan bent u dus écht FitzChevalric, de Wijze Bastaard. En het is waar dat mijn vader u heeft opgevoed in zijn stallen.' Er was een vreemde bijklank in zijn stem, alsof hij opeens in zijn eigen familie een relatie met faam en roem had ontdekt. Dat was ook zo, neem ik aan, maar ik betwijfelde of hij er blij mee moest zijn.

'Daar praten we later over,' zeiden Burrich en ik nagenoeg gelijktijdig. Vlug staarde ons met open mond aan en lachte toen gesmoord.

'Kap het ijs weg bij zijn linkerschouder,' riep Web, die bij ons was gekomen, met een houweel in zijn hand. De mannen kwamen in beweging om hem te gehoorzamen. Vlug ook, maar Web hield hem met een handbeweging tegen. Tegen Burrich zei hij zacht: 'Later zal niet eeuwig blijven wachten, voor geen van jullie beiden. Er zal echt een moment komen dat jullie je tegenover deze knul moeten uitspreken.' Hij liet het niet klinken als een verwijt. Ik geloof zelfs dat ik een flauw glimlachje om zijn lippen zag toen hij deze woorden tegen ons zei. Hij maakte een kleine buiging voor Burrich toen hij vervolgde: 'Neem me niet kwalijk als ik iets verkeerd zeg. Ik weet dat je gezichtsvermogen je in de steek laat, maar je schouders en rug lijken me nog sterk genoeg.

Als je zoon je gidst kun je heel nuttig zijn bij de slee die de ijsbrokken afvoert. Wil je ons helpen, Burrich?'
Ik dacht dat hij zou weigeren. Ik wist dat hij Web en alles waar die man voor stond nog steeds zou willen ontwijken. Maar het verzoek was beleefd geformuleerd en het was inderdaad een taak waarbij Burrich zich nuttig kon maken. Ik wist dat hij zich zou staan opvreten als hij werkeloos moest staan wachten bij een hulpeloos opgesloten dier, terwijl anderen zwoegden om het te helpen. Ook bracht Webs voorstel Vlug aan Burrichs zijde en onder zijn ouderlijk gezag. Ik zag dat Burrich een moeilijk compromis sloot. Hij sprak niet tegen Web, maar tegen Vlug. 'Wijs me de weg naar de slee, jongen, en laten we aan het werk gaan.'
Ik bleef alleen achter toen Burrich en Vlug, vader en zoon, vertrokken om aan Webs wens te voldoen. Ik zag dat ze met Civil en Kokkel aan de touwen van de slee begonnen te trekken en hun ruggen kromden, en dat Burrich, ondanks zijn slechte been, verreweg de sterkste van de vier was. De slee gleed soepel over de helling naar boven. Het was handig gedaan, die gedwongen samenwerking, waarvan ik denk dat Burrich er even blij mee was als Vlug er ónblij mee was. Probeerde Web de breuk tussen hen beiden te lijmen, zoals hij tevens probeerde Burrichs houding tegenover de Wijsheid te verzachten?
Ik stond nog te peinzen over dat soort dingen toen de laatste

knal kwam.
Achteraf geloof ik dat dit de ketel was die ik zo slordig had laten smeulen toen ik van de schacht bij de drakenkop terugkeerde. Waren de huiden in brand gevlogen, en toen de olie, en was daardoor het plofpoeder alsnog aangestoken? Of waren de ketel en de olie omgevallen na de eerste ontploffingen? Aan dat soort vragen heb ik in mijn leven veel te veel tijd verspild.
Hoe dan ook: het was een veel grotere portie van het poeder. Bedoeld om te doden. De explosie blies een groot deel van de tunnel op en slingerde ijsbrokken de kuil in waarin we allemaal aan het werk waren. Zelf werden we door de kracht van de ontploffing omvergeblazen. Meteen daarna regende het spitse ijsbrokken, die sommigen van ons lelijk verwondden. Ik voelde die regen, maar verder was alles wit voor mijn ogen. Ik dacht dat ik deze keer blind én doof was geworden, maar toen begon de ondoordringbare mist langzaam op te trekken en zag ik de geluidloze chaos om me heen. Ik zag Web langs me heen strompelen. Hij hield zijn handen tegen zijn oren gedrukt. Ik zag Adelaar als een verfrommeld hoopje onder een reusachtige stapel ijsblokken liggen. Ik zag dat mannen schreeuwden, maar kon ze niet horen. Ik vroeg me af of ik ooit nog iets zou horen.
Ik keek naar boven. Chade en Plicht stonden vol afschuw naar beneden te kijken. Zij waren niet in de kuil geweest en

meteen daarna besefte ik dat de mannen aan de slede eveneens aan de ergste gevolgen van de knal ontsnapt moesten zijn. Maar juist toen ik overeind was gekrabbeld en vaststelde dat geen van mijn botten gebroken was, volgde er een tweede beving. Het ijs onder mijn voeten verschoof, werd opgeheven, vormde nieuwe scheuren. En toen werd één van die scheuren steeds breder, waarna hij plotseling openbrak. En daar, vanuit het verbrijzelde ijs, dook toen zwart vlees op.

Vrij!

Het was de meest coherente gedachte die ik tot dan toe van IJsvuur had opgevangen. Eigenlijk was het meer een expressie van triomf dan een woord.

Zijn enorme zwarte hoofd rustte op een slangachtige nek. Zijn vleugels, nu half geopend, dienden als extra ledematen toen hij zich vanuit het ijs verder omhoogdrukte. De stank van zijn zo langdurig opgesloten lichaam was mensonterend, maar zelfs te midden van de verschrikkingen die onder mijn metgezellen waren aangericht wekte de aanblik van de draak diep medelijden bij me op. Hij had nog maar nauwelijks vlees op zijn botten en zijn geschubde huid hing los en rafelig om hem heen als een verzameling slecht aan elkaar genaaide vodden. Toen hij zijn vleugels verder opende bleken daar scheuren en gaten in te zitten – als een overjas die is aangevreten door motten.

Hij kwam langzaam omhoog uit het ijs en pauzeerde verschillende keren om op krachten te komen of om een vleugel of een poot los te trekken. Hij leek geen aandacht te besteden aan de mannen die vlak voor hem op het ijs lagen, maar dat stelde me niet gerust, want zijn acute hongergevoel straalde me als de hitte van een oven tegemoet. Voor het eerst begreep ik op een instinctief niveau dat ik voor dit veel grotere roofdier een próói was. Mijn woorden zouden even weinig invloed hebben op zijn gedachten als de paniekerige gedachten van een konijn op de bedoelingen van een wolf. Nachtogen en ik hadden nooit zelfs maar een póging gedaan om met onze levende prooi te communiceren, en dat zou dit schepsel ook niet doen. 'Nar, wat heb je op de wereld losgelaten?' kreunde ik.

De draak verhief zich met enkele schokkende bewegingen nog iets verder boven het ijs. Zijn omvang werd er alleen maar indrukwekkender door. Nu IJsvuur meer houvast had op het ijs rondom zijn voormalige tombe lukte het hem om zijn staart los te trekken. Die bléép maar komen, een onmogelijk lang eind, tot hij als een gekrulde zweep om zijn torso heen lag. Toen wierp hij opeens zijn hoofd naar achteren en slaakte een wilde kreet, die begon als een diep gebrul, maar steeds hoger en schriller werd, tot buiten het bereik van mijn oor. Het was het eerste geluid dat ik na de laatste knal hoorde, en het getrompetter teisterde niet alleen mijn trommelvliezen,

maar leek ook mijn longen door elkaar te schudden.
Toen zag ik zijn neusvleugels trillen en zijn wigvormige kop naar beneden komen, op weg naar Adelaars lichaam. Hoewel de man dood was, was zijn aanstaande lot me toch een gruwel. IJsvuur snuffelde aan het lichaam en duwde het los van de ijsklompen waaronder het deels begraven had geleden. Toen likte hij er zorgvuldig aan, tilde het op om de laatste restjes ijs af te schudden, zoals Nachtogen dat had gedaan met dode bladeren die aan een vis waren gaan plakken. En toen at de draak de hetgurdkrijger op en liet hij de man heelhuids door zijn keel glijden, zoals een vis dat doet, nadat hij zijn muil wagenwijd had opengesperd. En hij slikte pas toen Adelaar tot in zijn strot was gezakt, waarna de prooi nog slechts te zien was als een verdikking in de lange keel van het dier.
De wolf in me stelde neutraal vast dat een dode man net zo goed als voedsel kan dienen. De draak had niets anders gedaan dan wat aas eten. Dat had ik zelf in tijden van nood ook wel eens gedaan – bijvoorbeeld door een deel van de prooi van een beer te stelen, wanneer de beer in een roes van verzadiging lag te slapen. Maar Adelaar was een mens geweest, en zelfs een leider van mensen. Iemand die naast me aan het haardvuur had gezeten, met wie ik gegeten had. Het zette mijn kijk op de wereld op zijn kop dat zo iemand opeens slechts *voer* was voor het wezen dat we hadden

gewekt.
Op dat moment drong vaag tot me door van welke orde van grootte de verandering was die wij door onze actie aan de wereld oplegden. Dit was geen stenen draak, doordrenkt met de zielen van helden, die eventueel gewekt kon worden om ons te helpen. Dit was een kolossaal schepsel van vlees en bloed, met voorkeuren en aandriften die primair het eigen leven en voortbestaan tot doel hadden, ongeacht wat het de mensen zou kosten.
Ik keek een beetje verdwaasd om me heen of er een vluchtweg was. Ik bevond me niet regelrecht in zijn blikveld, maar behoorde wel tot zijn meest nabije prooien. Ik keek gechoqueerd naar de rij bebloede mannen die tot bij de rand van de kuil waren komen strompelen en nu verbijsterd naar het wezen staarden dat ze hadden helpen bevrijden. Burrich was er ook bij. Met zijn ene hand greep hij zich aan Vlugs schouder vast. Ook zag ik Kokkel, met zijn gretige minstrelenblik, en Civil. De kat aan zijn voeten was twee keer zo groot als normaal, al zijn haren stonden overeind. Rechts van me zag ik een laars onder de sneeuw uit steken. Ik hoopte dat de rest van het lichaam er nog aan vast zat. Wie was het?
Ik zag dat Vlug naar mij wees en zich toen dringend tot Burrich wendde. Die grote stommeling bewoog zijn mond en ik zag dat hij riep: ‘Fitz! Fitz, kom naar boven! Vlucht!’
En de draak draaide zijn kop in de richting van die schreeuw.

Ik zag dat zijn ogen van zilver en zwart zich richtten op de man die mij had opgevoed. Ik zag ook dat hij zijn hoofd aan het einde van die lange nek hoger tilde. 'Nee!' brulde ik, al klonk het in mijn eigen oren slechts als een gefluister.
Burrich scheen te beseffen dat hij de aandacht van de draak op zich had gevestigd, want hij had zich omgedraaid en Vlug zonder pardon omvergeduwd, zodat de jongen nu languit op de sneeuw lag. Burrich, ongewapend, wendde zich weer tot de draak.
En toen bracht een nieuwe schok me aan het wankelen. Het was alsof de aarde onder me wegviel. Ook IJsvuur moest zich inspannen om overeind te blijven. Mannen grepen de kans aan om voor hem weg te vluchten, terwijl hij met zijn klauwen houvast zocht op het ijs, dat vlak naast hem was ingestort en een enorme gaping vertoonde. En terwijl ik naar de rand van de kuil krabbelde besefte ik in een hoekje van mijn geest wat er was gebeurd. IJsvuurs worsteling om zich te bevrijden en misschien ook Chades plofpoeders hadden het plafond van de grote troonzaal van de Bleke Vrouw vernield. Haar dak kwam naar beneden!
Ik hoopte boosaardig dat ze vermorzeld zou worden. Ik keek naar de grote neerstortende blokken ijs, die met veel kabaal in haar ijspaleis naar beneden donderden. Ik vroeg me af of er misschien ergens een opening naar de troonzaal zou ontstaan en of ik daardoor naar binnen zou kunnen. Kon ik de ijslawine

overleven en de nar bevrijden, nu hij misschien nog in leven was? Het was veel waarschijnlijker dat de instorting alles en iedereen in die zaal zou bedelven en verpletteren. Dat zou tenminste een snel einde voor hem zijn, overwoog ik in een hoekje van mijn geest, maar hardop brulde ik: 'Nee, nee! Geliefde nar! Nee!'

Als in antwoord op mijn kreten voelde ik het ijs onder me bewegen. Ik staarde ernaar, niet in staat om te begrijpen welke onvoorstelbare krachten deze beroering mogelijk maakten. Toen stokten de bewegingen.

Ik was bij de rand van de kuil gekomen. Plicht greep me bij mijn pols. 'Kom naar boven,' riep hij, en ik besefte opeens dat hij al een poos moest hebben klaargestaan om me naar boven te trekken, terwijl mijn aandacht in beslag werd genomen door de draak en het barstende ijs. IJsvuur had zich nu ook grotendeels uit de kuil omhooggewerkt. De mannen in de kuil hadden kennelijk kunnen vluchten, op twee roerloze gestalten na, die ik zo snel niet kon identificeren.

Ik liet me door Plicht over de rand van de groeve tot op de ijsbodem trekken. 'Waar is Chade? We moeten vluchten!' riep ik naar de prins. Hij maakte een wild gebaar waaruit ik afleidde dat de anderen over de helling naar beneden waren gevlucht, maar toen zag ik dat hij zijn ogen opeens vol schrik en afschuw opensperde. Ik keek over mijn schouder naar de kuil en begreep zijn consternatie: op de bodem van de

ingestorte kuil wrong zich als een reusachtige pad de ijzige kop van de stenen draak naar boven. De draak van de Bleke Vrouw! Dat hij nu leefde had hem geen greintje eleganter gemaakt. Het was nog steeds een primitief gebeeldhouwd monster, grijzig als ongebakken klei, tot leven gewekt met behulp van een groot aantal uiteenlopende persoonlijkheden. Mijn Wijsheidszintuig ving een mateloos hongergevoel op. Hij was hol van de honger en ik wist dat hij alles zou verslinden wat hij op zijn weg vond. Toen raakte hij me vol met een uitbarsting van zijn Vermogen. Ik kromp ineen. Dit was niet gewoon de honger van een vraatzuchtig beest. In de draak die daar beneden worstelde en ploeterde had één persoonlijkheid de overhand gekregen. Ik begreep dat zij hem aan de draak geofferd moest hebben in een laatste wanhopige poging om het geheugengesteente tot leven te wekken. En het was de Bleke Vrouw gelukt!

Rauwbrood komt! Ik kom om te veroveren en te doden en te verslinden! Ik honger naar boerenvlees! Vandaag zal aan mij de wraak zijn! Hij draaide zijn lelijke kop naar IJsvuur. *Jij, draak uit de Zes Hertogdommen, zult vandaag sterven!* De stenen draak rekte zijn lange nek en zijn reusachtige kaken sloten zich om het einde van IJsvuurs staart. Toen zette hij zijn dikke korte poten schrap en begon de zwarte draak in de groeve terug te trekken.

Hoofdstuk 25

Draken

Tijdens de oorlog met de Rode Kapers hebben vele moederhuizen tegen hun wil tribuut betaald aan Kebal Rauwbrood en de Bleke Vrouw, in de vorm van mannen van hun clan die ze afstonden ter wille van zijn leger. Degenen die zich tegen Rauwbroods ronselpraktijken verzetten werden gestraft door het proces dat in de Zes Hertogdommen 'ontzieling' werd genoemd. Deze ontzieling werd meestal uitgevoerd op de vrouwen en de meisjes van die clan. Daardoor hielden de mannen geen geschikte huwelijkskandidaten over. De ontzielde vrouwen en kinderen waren een schande en een last voor de clan, maar geen enkel moederhuis kon toestaan dat een man van het huis een vrouw van dat huis doodde, zonder hetzelfde lot aan hém toe te delen. Daarom

was het beter mannen af te staan voor het leger van Rauwbrood dan het algehele uitsterven van de clan te riskeren. De mannen die uiteindelijk terugkeerden in hun moederhuizen waren echter sterk veranderd. Velen van hen schijnen na de oorlog in hun slaap te zijn gestorven. Sommigen zeggen dat ze door de vrouwen van hun eigen moederhuis vergiftigd zijn, omdat ze geen rechtzinnige opvattingen meer hadden.

Kokkel, 'Korte geschiedenis van de Buiteneilandse Rode Kapers'.

Ze kwam als een blauw-met-zilveren bliksemschicht uit de heldere hemel en dook regelrecht de groeve in, één en al zwiepende staart en draaiend hoofd, met rijen dolkscherpe tanden in haar opengesperde muil. En ze stortte zich als een blazende kat op de draak die Kebal Rauwbrood was geweest. Haar kaken sloten zich vlak onder zijn vierkante kop om zijn nek en haar klauwen krasten krijsend over zijn schubben, waar ze met haar poten houvast zocht op zijn rug. Door de abrupte aanval werd zijn aandacht van IJsvuur afgeleid. Hij opende

zijn muil om te brullen en IJsvuur wist zich van hem los te rukken.

Ga bij hem uit de buurt! Klim naar boven, vlucht! Probeer niet hem hier op de grond te bestrijden!

De geluiden waren afkomstig van Tintaglia. Een taal was het niet, maar ik begreep wat ze zei en vatte het op als woorden. Ik denk niet dat alle mensen die daar aanwezig waren begrepen dat ze iets zei, maar IJsvuur hoorde dat ze iets had gezegd en hij toeterde iets ten antwoord, al heb ik de betekenis daarvan niet helemaal kunnen doorgronden. Misschien kon ik Tintaglia beter begrijpen doordat ik al diverse keren contact met haar had gehad. Wat de reden ook geweest moge zijn, ik zag de gehavende draak traag naar de rand van de groeve krabbelen, weg bij de woeste worsteling tussen de echte draak, Tintaglia, en de stenen draak, Rauwbrood. Ik wist dat Tintaglia niet in staat zou zijn Rauwbrood lang tegen te houden. Zij was vrouwelijk en ik vermoedde dat het geslachtsverschil verklaarde waarom ze zoveel kleiner was dan IJsvuur.

De stenen draak was massief en vierkant, plomp, waar Tintaglia slank en soepel was, zwaar waar zij licht was. In verhouding tot Rauwbrood leek het alsof zij een valk was die het tegen een stier opnam. Ze was de snelheid zelf, maar het leek haar niet te lukken hem schade toe te brengen. Ze beet haar tanden diep in zijn nek, maar ik zag geen druppel bloed

verschijnen. Ook haar scherpe klauwen lieten alleen witte krassen achter op zijn flanken – alsof een jongen daar met een steen iets op het gesteente had gekrast. Hij leek er volstrekt geen last van te hebben. Hij schudde zijn machtige lijf in een poging om haar van zich af te werpen, maar ze wist zich nog vast te klampen en bleef hem bestrijden met haar wapens, al konden die hem kennelijk niet deren. Haar klauwen waren als de vingernagels van een vrouw op de wapenrusting van een krijger. Hád hij eigenlijk wel bloed, vroeg ik me opeens af, of bestond hij puur uit gesteente, dat door wilskracht tot beweging kwam?

En hoe zou je een stenen draak als deze kunnen doden? Als de huid zelfs onkwetsbaar was voor een machtig schepsel als Tintaglia, hoe zou je hem dan kunnen tegenhouden?

Rauwbrood straalde ondertussen de ene haatgolf na de andere uit. Ik voelde de verwarring en frustratie in zijn pogingen om zich aan zijn plompe, maar machtige lijf aan te passen. Hij mocht dan tot leven zijn gekomen, maar in bepaalde opzichten was hij nog onvolledig. Zijn poten bewogen zich wild, maar machteloos over het ijs. Hij had een van zijn vleugels een eindje uitgeklapt, maar leek niet in staat hem verder te ontplooien, of zelfs maar weer op te vouwen. Het ding hing halfopen en nutteloos aan zijn torso. Hij zwaaide zijn hoofd met woeste zwaaien heen en weer in een futiele poging om het hardnekkige vrouwtje van zich af te schudden.

Tintaglia hield ondertussen met haar zilveren ogen bij hoe IJsvuur vorderde. Dat ging met een zielige traagheid. Hij wist zich uit de groeve naar boven te hijsen, maar toen hij zich daar op zijn achterpoten liet zakken was de ravage die door zijn lange opsluiting was aangericht des te duidelijker zichtbaar. Ik zag de uitsteeksels van zijn borstbeen achter het slappe laagje van zijn geschubde huid. Het deed me denken aan het karkas van een vogel, dat bijna helemaal was weggevreten door mieren. Hij sloeg zijn voddige vleugels uit en toen hij er voorzichtig mee wapperde steeg er een ziekelijke geur van dierlijk bederf op. Hij boog zijn lange nek en experimenteerde even met wat zwiepende bewegingen van zijn staart, als een man die kleren van lang geleden nog eens past. Het leek alsof hij voor dit alles rustig de tijd nam en of de worsteling in de groeve hem helemaal niets aanging. Hij snuffelde aan zijn vleugels, bijna als een vogel die zijn veren glad strijkt. Toen spreidde hij de vleugels en fladderde ermee zoals een bedelaarskraai dat na het gladstrijken doet. Dit herhaalde hij een keer, twee keer, voorzichtig, en toen een derde keer, maar nu met een kracht die de sneeuw om hem heen deed opstuiven. De scheuren en gaten in zijn vleugels veroorzaakten een fluitend geluid. Daarna steunde hij op zijn vleugels en zijn achterpoten en toen nam hij een korte aanloop en kwam hij langzaam van de grond, als een vogel die leert vliegen. Maar toen zijn klauwen eenmaal van het ijs

waren leek het alsof hij uit zijn boeien bevrijd was, en klom hij steeds hoger in de lucht.
Ik ving een glimp op van Risico, die hoog boven ons rondjes draaide, en vroeg me af hoe zij zich moest voelen bij het zien van een zo reusachtig wezen dat haar kant op kwam. Tintaglia concludeerde kennelijk dat IJsvuur nu veilig uit de buurt was van de onbeholpen stenen draak. Ze liet Rauwbrood los en sprong licht als een hagedis naar boven. Ze spreidde haar zilver-met-blauwe vleugels wijd en wiekte in twee ferme slagen sierlijk hemelwaarts.
Rauwbrood leek toen pas te merken dat ze hem niet meer aanviel. Hij wierp zijn hoofd naar achter, brulde ons zijn haat toe en kromde toen zijn nek om met zijn modderkleurige ogen naar de hemel te turen. Zijn nek was korter en dikker dan die van de echte draken. Er kwam een gorgelend, vochtig geluid uit zijn keel.
De Vermogensuitbarsting van de Bleke Vrouw was een samenballing van woede. Ze was niet op mij gericht, maar ik voelde de kracht en verstond de boodschap. Haar Vermogenskracht leek me overigens minder sterk dan de vorige keren. Misschien had het scheppen van de draak haar uitgeput.
Dood de draken, allebei, of een ervan, minstens één! Vergeet die mensen daar. Ze kunnen je geen kwaad doen. Later kun je ze verslinden. Maar neem nu eerst wraak op

de Zes Hertogdommen. Dood hun draken!

En precies op dat moment stak hij zijn hoofd uit en hapte naar Tintaglia's staart, waarvan hij de zwiepende punt nog juist tussen zijn stenen kaken wist te vangen. Het rukte haar vanuit haar sierlijke opvliegen in een tuimelende val. Ze slaakte een wilde kreet en ik zag dat IJsvuur zijn vleugels stil hield en vanuit de hoogte naar beneden staarde. Toen schoot hij als een pijl naar beneden. De stenen draak had eindelijk ontdekt hoe hij zijn beide vleugels kon ontplooien. Hij was nu allereerst voornemens om Tintaglia's vlucht te verhinderen, maar tijdens de fladderende bewegingen die hij daartoe maakte scheen hij een notie van het echte gebruik van de vleugels op te doen. Zonder Tintaglia's staartpunt los te laten begon hij fanatiek met zijn vleugels te slaan en deed hij pogingen om van de grond te komen. De tegenstribbelende drakenkoningin was als een vlieger aan een touw. Ze krijste zo schril als een zwaard dat uit de schede wordt getrokken en wierp zich opeens weer op haar aanvaller. Dat was een fout. Hoe groot ze ook was, in verhouding tot de stenen draak was ze een vlinder die een hagedis aanviel. Klauwen die elk ander wezen in stukken zouden hebben gescheurd schampten af op zijn rotsachtige huid. De wind die werd opgewekt door haar woest fladderende vleugels blies sneeuw in mijn gezicht en bracht me aan het wankelen, maar had op Rauwbrood geen enkel effect. Hij weerde haar met zijn zware wiekslagen

moeiteloos af. De klappen die hij uitdeelde klonken als het hakken van slagers in een slachthuis.
Hij zou haar doden.
En meteen drong het tot me door wat dat zou betekenen. Dan had de Bleke Vrouw alsnog gewonnen! Dan zou ze tóch hebben bereikt dat de draken uit onze wereld verdwenen. En geen mens kon dat nu nog tegenhouden. Als Tintaglia's klauwen al niet doordrongen in de stenen huid van deze draak, wat konden wapens van mensen dan uitrichten?
Een heel leven ging in één hartenklop voorbij. Ik besefte opeens dat de prins als aan de grond genageld naast me stond. Ik vervloekte mijn onoplettendheid. Ik schudde hem door elkaar en riep: 'Ga weg hier! We kunnen niets doen. Rennen!' Maar hij bleef met open mond staan kijken, gefascineerd door de strijd die we voor ons zagen.
Toen sloeg IJsvuur in als een zwarte bliksemschicht. De inslag van zijn zware lichaam deed de aarde beven zoals Chades explosies dat hadden gedaan. Plicht en ik werden tegen de grond geworpen. Toen ik me op mijn knieën had opgericht en weer kon zien zag ik dat Tintaglia zich uit de strijd had losgemaakt. Ze kroop weg. Haar vleugels sleepten over de sneeuw en waar haar bloed viel dampten er wolkjes omhoog. Met mijn Wijsheid voelde ik de pijngolven die door haar heen gingen. Ik geloof niet dat ze ooit eerder zo hevige pijnen had moeten verduren en de woede en angst die ze

voelde verbijsterden haar.
De twee strijdende mannelijke draken verhieven zich ondertussen met slaande klauwen en vleugels uit de groeve. Het geweld van hun wiekende vleugels sloeg de prins en mij bijna wederom tegen de grond en we konden ons met moeite uit de voeten maken. Ik trok de prins mee en riep hem toe: 'Als je te lang in de schaduw van een stenen draak blijft kan hij je ontzielen! We moeten vluchten!' Toen werd het gewapper van de wieken minder sterk. Plicht struikelde, nadat ik hem naar voren had geduwd, maar zelf bleef ik staan en keek om. En omhoog.
Nog steeds in een hevige strijd verwikkeld vlogen ze samen omhoog, met bijna eenparige vleugelslagen. Het leek alsof ze een bizarre, kronkelige dans uitvoerden, met hun klauwen in elkaars vlees verzonken en koppen die ze regelmatig als vechtende slangen tegen elkaar beukten. Het was veel meer de kracht van IJsvuurs gehavende vleugels die het duo droeg dan de onbeholpen inspanningen van de stenen draak. Nauw met elkaar verstrengeld, krijsend, stegen ze steeds hoger omhoog tot ze nog slechts zwarte silhouetten aan de hemel waren.
'Fitz! Kijk!' Plichts kreet klonk slechts als een gefluister in mijn geteisterde oren, maar hij schudde me tevens door elkaar en dát kon me niet ontgaan. De sufferd was teruggekomen. Hij wees naar de groeve met de brokstukken

van ijs. Aan een zijde was een opening blijven bestaan, die toegang bood tot de troonzaal van het ijspaleis en door die opening, over de gladde helling, kwam Elliania naar boven, met koppige, ploeterende bewegingen. Ze trok een gillend, tegenstribbelend meisje mee aan de ketenen waarmee haar polsen geboeid waren. Het meisje had doffe, smerige haren die aan haar hoofd plakten en haar gerafelde hemd bedekte haar nauwelijks, maar desondanks was de familiegelijkenis goed te zien. Elliania had haar zusje gehaald. Peottre kwam half kruipend een eindje achter haar aan. Hij had een bebloed zwaard in de hand en sleepte het uitgeteerde, slappe lichaam van een vrouw achter zich aan. Zijn gezicht zat aan een kant onder het bloed wegens een hoofdwond. Zodra hij zich kon oprichten probeerde hij lopend verder naar boven te komen, maar hij struikelde telkens over de scheuren of gleed weg op het ijs. Hij hijgde alsof hij bijna aan het eind van zijn krachten was. Terwijl wij toekeken liet hij de vrouw opeens op het ijs vallen en draaide zich om naar de aanvallers die op handen en knieën achter hem aan kwamen kruipen. Even later zakte Oerttre Zwartwater, Elliania's moeder, slap op het ijs – bewusteloos of dood – en begon ze langzaam naar beneden te glijden.

Elliania had ons bereikt. Ze keek om en gilde toen ze zag dat haar moeder weggleed. 'Hou vast!' commandeerde ze Plicht en ze wierp hem het einde van de ketting toe. Hij ving het in

een reflex op, nog steeds verbluft door het zien van zijn verfomfaaide verloofde. Uit een van haar neusgaten was bloed naar buiten gevloeid, dat nu om de buitenkant van haar mond geronnen was, en haar losse haren hingen wanordelijk om haar gezicht. Toen draaide ze zich van hem af, met een kort zwaard in haar hand, en liep terug in de richting van Peottre. Plicht stond daar met het ontzielde meisje aan de ketting.

'Hou vast!' echode hij toen, en wierp mij het einde van de ketting toe. Het viel op het ijs, maar ik kon er juist op tijd mijn voet op zetten voordat het meisje kon vluchten. Maar ze *wilde* ook niet vluchten. In plaats daarvan sperde ze haar mond open en stortte zich op mij. Volgens mijn Wijsheid was ze er niet, maar toen ik haar opving en haar aanval afweerde kon ik de echtheid van haar klappen voelen. Ik heb met veel mannen gevochten, maar wie had gedacht dat ik me ooit zou moeten verweren tegen een uitgemergeld meisje van tien, dat zich absoluut niets gelegen liet liggen aan zelfbescherming of angst voor haar eigen lot? Ze gebruikte haar tanden, nagels en knieën, en ze was erop uit om het vlees van mijn botten te rijten en bij haar aanval op mijn gezicht was ze daar bijna in geslaagd. Ze beet me in mijn pols, maar ik wist haar toch tegen de sneeuw te werpen, waar ik haar met mijn volle gewicht tegen de grond gedrukt hield en haar op haar buik rolde. Daarna reikte ik onder haar lichaam, pakte haar

ellebogen beet, kruiste ze voor haar borst. Ze kon toen alleen nog maar schoppen, maar ze had blote voeten en het dikke leer van mijn broek dempte de kracht van die trappen. Ze draaide haar hoofd en zette haar tanden in mijn mouw, alsof deze de huid van een prooidier was. Aangezien ze alleen maar stevige wol tussen haar tanden kreeg, liet ik haar begaan. Toen ze met bijten niet verder bleek te komen begon ze met haar hoofd tegen mijn borst te slaan. Het was niet aangenaam, maar zo lang ik mijn kin bij haar uit de buurt hield had ik er weinig last van.

Nu ik mijn magere opponent zo dapper had uitgeschakeld draaide ik mijn hoofd om te kijken wat er beneden mij gebeurde. Elliania had in de groeve haar moeder bereikt. Ze zat bij haar gehurkt, met haar zwaard in de aanslag, als laatste verdedigingslinie, terwijl Peottre met twee van de bleekogige lijfwachten van de Bleke Vrouw vocht. Ik wist niet of Elliania van plan was de twee aanvallers te weerstaan of dat ze allereerst haar moeder wilde doden, om te voorkomen dat ze opnieuw gevangen zou worden genomen. Een ademloos moment kon ik Plicht niet ontwaren, maar toen zag ik hem achter Peottre. Hij stond pal voor de gapende opening waaruit de narkieza en Peottre naar buiten waren gekomen. Zijn mes zag rood en degene die daar op het ijs lag had niet langs hem heen kunnen komen.

We worden aangevallen! Chades waarschuwing via het

Vermogen bereikte me op hetzelfde moment als de eerste kreten van achter mijn rug. Ik keek om, in de richting van het kamp. Ergens vandaan waren handlangers van de Bleke Vrouw opgedoken, die nu het uitgedunde, gehavende restant van ons gezelschap aanvielen. Het leek vooral de bedoeling dat niemand Tintaglia te hulp mocht komen, want zelf waren ze nog niet dapper genoeg om de gewonde draak aan te vallen. Ik zag mijn oude mentor zoals ik hem nooit eerder had gezien, namelijk met zijn voeten schrap gezet en zijn zwaard in de hand – pal naast Langwiek. Bolle zat ineengedoken en jammerend achter die twee, met zijn handen beschermend om zijn hoofd geslagen.

Bolle! Duw ze weg, zoals je mij hebt weggeduwd! Ze zullen zich niet allemaal láten wegduwen, maar sommigen wel. Vecht terug! Zeg dat ze moeten gaan, dat ze ons niet kunnen zien! Alsjeblieft, Bolle! Er kwam wanhoop bij me op. Ik moest nog steeds het worstelende meisje in bedwang houden. Ik durfde haar niet te laten gaan, maar kon daardoor niets nuttigers doen.

Bolle had niet gereageerd op mijn suggestie, meende ik, maar toen zag ik de kleine man opeens een van zijn armen optillen en als een bang kind naar zijn omgeving gluren. En toen trok hij een verkrampt gezicht en voelde ik een zwakke echo van zijn Vermogensboodschap aan de aanvallers. *Ga weg, ga weg, ga weg!* Minstens twee krijgers van de Bleke

Vrouw déden dat gewoon. Ze draaiden zich om en liepen weg, alsof ze zich opeens dringende taken elders hadden herinnerd. Anderen leken minder fanatiek te zijn geworden. Ze beperkten zich tot zelfverdediging en leken zich af te vragen waarom ze daar eigenlijk aan het vechten waren.

Doe het nog eens, Bolle! Help me! Ik voelde in die Vermogensinspanning dat Chade buiten adem raakte. Zijn zwaard woog hem loodzwaar in de hand en hij had het nooit aangenaam gevonden zijn slachtoffers in de ogen te kijken wanneer hij ze moest doden. En toen voelde ik een rode golf van pijn door hem heen gaan. Een zwaardpunt had in zijn onderarm gesneden. Ik zag dat Bolle achteruitdeinsde en meteen naar zijn eigen onderarm greep.

Chade! Blokkeer uw pijn! Bolle voelt hem. Bolle! Zeg dat die pijn moet weggaan. Geef hem door aan de slechte mannen! Jij kunt dat!

Toen deed een wervelwind me in elkaar duiken zoals een veldmuis dat doet voor de wiekslag van een uil boven hem. De draken waren terug. IJzig stil was hun gevecht, op het fladderen van hun vleugels na, en het doffe bonken van de klappen die ze elkaar uitdeelden. Hoog waren ze in hun tweestrijd ten hemel gestegen, maar nu ik vanuit mijn ineengedoken houding opkeek meende ik Rauwbroods strategie te begrijpen. Hij klampte zich aan IJsvuur vast. Zijn kaken hielden een deel van diens nek in een onwrikbare

omklemming. Zo moest IJsvuur het grootste deel van zijn energie besteden aan inspanningen om niet naar beneden te storten, want op de grond, dat wist hij, zou hij de stenen draak nooit kunnen verslaan. De magere, verzwakte draak kronkelde zich in pogingen om zich aan de dodelijke greep van het stenen monster te ontworstelen.
En ze zouden boven op ons kunnen vallen!
'Kom naar boven!' brulde ik naar Plicht. 'De draken vallen!'
Plicht keek verrast naar boven en moest toen opzij springen om het zwaard van zijn tegenstander te ontwijken. De prins schreeuwde iets naar Peottre en de narkieza. Peottre had een van zijn mannen uitgeschakeld en de andere vluchtte voor hem weg. De narkieza greep haar moeder bij een enkel en begon haar naar boven te trekken, terwijl ze met haar andere hand haar zwaard in de aanslag hield. Ik stak mijn hand uit en trok haar aan de pols van haar zwaardarm tot over de rand van de kuil. Ze hees daarna haar moeder omhoog. Onbevallig. Zelf moest ik me weer even inspannen om haar rebelse zusje onder controle te krijgen. Elliania trok haar moeder verder bij de rand vandaan en gilde toen: 'Ga weg daar! Ze vallen!'
Ze had gelijk. De knoop van de worstelende draken stortte nu duidelijk naar beneden. Peottre en Plicht lieten hun tegenstanders staan en probeerden strompelend en glijdend over de gladde helling van de ingestorte groeve naar boven te krabbelen. Elliania had haar moeder bij de enkels gepakt en

probeerde verder weg te komen, terwijl ze ondertussen Peottre en de prins schreeuwend aanspoorde om zich te haasten. Ik bukte me, tilde haar zusje op en rende achter haar aan. Ik wist dat ik geen andere keuze had, maar voelde me toch een lafaard. Toen werd ik gepasseerd door Plicht. Zijn laarzen bonkten over de sneeuw. Onder het rennen bukte hij zich, tilde Elliania's moeder op en legde haar over zijn schouder. Even later voelde ik Peottres hand op mijn eigen schouder. Hij spoorde me aan om nog harder te rennen. De schaduwen van de drakenvleugels vielen al over ons heen. Even voelde ik me verdwaasd en suf, toen rende ik verder. We haalden Plicht en de vrouwen in. Elliania wees woordloos naar boven. Ik zag een vallende draak.

IJsvuur had zich weten los te rukken van Rauwbrood. Het leek alsof zijn bewegingen in de lucht geheime krachten vrijmaakten, die in zijn uitgeteerde lijf hadden liggen sluimeren. Of was de verleidelijke aanwezigheid van Tintaglia op zichzelf al voldoende om hem nieuwe energie te geven? Zijn wild wiekende vleugels brachten hem weer hoger en hoger, terwijl Rauwbrood nu als een steen naar beneden stortte. Zijn fladderende vleugels waren tot weinig méér in staat dan een zwakke poging om de onvermijdelijke val te breken.

De klap deed de hele aarde beven. Hij landde half in de groeve en half op de rand waar ik zojuist nog had gestaan. Ik

hoopte dat hij dood was, maar hij liet zich langzaam op zijn poten rollen en schudde zijn vleugels uit. Zijn plompe kop op zijn dikke nek draaide naar links en naar rechts. Toen kwamen zijn machtige poten in beweging en bevrijdde hij zich uit de groeve – zoals een dikke hagedis zich uit een modderpoel naar boven werkt – waarbij hij met zijn staart woedend zwiepte naar de sneeuw om hem heen. Hij leek pal mijn kant op te kijken en mijn ingewanden bevroren onder die blik. Ik was prooi!

Maar toen was het alsof iemand een scherpe ruk aan zijn onzichtbare teugels had gegeven. Hij wierp zijn hoofd naar achter en schudde het toen – alsof hij zich gefrustreerd voelde. De blik van zijn ogen – dof, in scherp contrast met het kolkende zilver van Tintaglia's ogen – richtte zich op een punt achter mij. Op de neergestorte Tintaglia. Hij veranderde van richting en waggelde die kant op. Ik werd mij bewust van de Vermogensaansporingen door de Bleke Vrouw: Rauwbrood moest het vrouwtje doden, dan was alles in orde en kon hij daarna naar hartelust zijn honger en woede koelen op de aanwezige mensen. Maar eerst dat vrouwtje doden! Niets stond er nu nog tussen hem en zijn triomf. Ze kon geen verzet meer bieden.

Maar daarin vergiste de Bleke Vrouw zich. Met schrik in mijn hart zag ik dat Tintaglia nog steeds twee verdedigers had. De ene was de blinde Burrich, die naast haar stond en zijn

opgevouwen jas hard tegen haar nek gedrukt hield, alsof hij probeerde een bloeding te stelpen. De dampen die van de stof opwalmden deden me afvragen uit welk materiaal drakenbloed bestond. Burrich ging helemaal op in zijn taak en Tintaglia had haar hoofd op haar lange nek beschermend zo dicht mogelijk tegen zich aan getrokken. Beiden leken zich niet bewust van de dood, die daar zwaar waggelend over de helling naar beneden kwam.

Maar vlug, de tweede verdediger, zag die nadering wél. Hij stond voor Tintaglia, een mier die een kasteel beschermde. Een pijl verliet zijn boog en spleet nutteloos uiteen op de stenen draak. Niet uit het veld geslagen, haalde hij een tweede pijl uit zijn koker, legde aan en spande het koord. Met een moed die je van een zo kleine jongen eigenlijk niet verwacht zette hij twee stappen naar voren, naar de draak toe, alvorens te schieten. Met hetzelfde zielige resultaat. Maar hij gaf geen krimp en begon kalm een derde pijl uit de koker te trekken. Om bij Tintaglia te komen zou Rauwbrood de jongen moeten vertrappen. Ik zag dat Vlug over zijn schouder een waarschuwing naar zijn vader riep. Toen had hij een derde pijl in de aanslag. Ik kon niets anders doen dan hulpeloos toezien hoe de meedogenloze blik van de stenen draak zich op de jongen fixeerde. Opeens begon Rauwbrood aan een soort schommelende galop. Vlug keek zijn dood in de ogen en zijn mond opende zich wijd voor een schreeuw die tegelijk angst

en uitdaging uitdrukte. Zijn boog trilde in zijn handen en de pijlpunt wees geen moment de goede kant op, maar de jongen bleef op zijn plaats staan.
Burrich hief zijn hoofd op. En draaide zich om. Zelfs nu zie ik al die details nog haarscherp voor me. Ik zag dat hij lucht naar binnen zoog en hoorde toen boven het tuiten van mijn oren uit zijn gebrulde verontwaardiging dat iets het waagde zijn zoon te bedreigen.
Ik had hem nog nooit zo snel zien bewegen. Hij schoot in de richting van Vlug en de draak. Zijn laarzen wierpen onderweg enorme kluiten sneeuw op. Tintaglia richtte haar hoofd een klein eindje op – een doodzwakke getuige van zijn aanval. En toen was Burrich tussen de jongen en de draak. Hij had zijn dolk al getrokken. Het was de belachelijkste en de moedigste aanval waarvan ik ooit getuige ben geweest. En toen hij naar voren sprong, op de verraste draak af, stak hij toe met die dolk. Ik zag hoe het lemmet brak op de stenen huid. Maar op datzelfde moment voelde ik hoe hij zijn Wijsheid gebruikte om het schepsel te *weerstaan*. En het effect daarvan was als een van Chades explosies. Het was de vurigheid waarmee een hengst zijn kudde verdedigt, het was de woestheid waarmee een wolf of een beer zijn jongen beschermt – een samengebalde kracht die meer uit liefde voor het beschermde dan uit haat voor de aanvaller voortkomt. Maar nu trefzeker gericht op de draak. En zó buitensporig sterk, dat

zelfs dit stenen monster wankelde en viel.
Maar tijdens deze val raakte Rauwbrood Burrich met een wilde zwiep van zijn vleugel en de oude stalmeester vloog tollend door de lucht, alsof hij niets was. 'Nee!' schreeuwde ik, maar het was al gebeurd. Hij kwam ongelukkig terecht op de bevroren sneeuw, verkreukeld als een lappenpop, en gleed toen draaiend en kantelend verder naar beneden over de ijzige helling. Rauwbrood verhief zich weer op zijn plompe zwarte poten. Hij schudde zijn zware hoekige kop en ik zag dat hij naar adem hapte. Maar toen trad hij weer naar voren, met zijn muil wijdopen, en naderde Vlug en Tintaglia.
Vlug had zijn hoofd gedraaid om het hulpeloze neerstorten van zijn vader aan te zien, maar nu wendde hij zich weer naar de draak en de rauwe kreet die zijn keel verliet drukte pure haat uit, anders niets. En met de kracht van die haat trok hij het koord van zijn boog zo strak aan dat ik vreesde dat het hout zou knappen, maar Vlug bleef roerloos staan, als een rots, en was één met zijn pijl. En hij keek de draak die waggelend naderde recht in de ogen, onversaagd.
En gaf de pijl toen vrij baan.
En het glimmende grijze projectiel trok een kaarsrechte streep door de lucht. Het trof het oog van de draak en boorde zich tot aan het einde van de schacht naar binnen. Ik zag dat Rauwbrood aanstalten maakte om er met zijn voorpoot naar te reiken, maar die beweging stokte abrupt – alsof hij naar

iemand luisterde. En ik was me bewust van een Vermogensboodschap van de Bleke Vrouw, voor hem bedoeld, die hem opdroeg de boogschutter te doden, en dan de vrouwelijke draak. En daarná mocht hij doen waar hij zin in had, alles wat hij maar wilde. Ik dacht dat Rauwbrood even pauzeerde om naar haar te luisteren, maar hij bewoog zich niet meer. Zijn grauwe levenskleur trok weg uit zijn huid en maakte plaats voor het patina van geheugengesteente. Hij bleef bevroren in zijn houding: de vleugels half geheven, een voorpoot onderweg om de pijl uit het oog te klauwen, de kaken wijd open. Alom heerste een ongelovige stilte. De stenen draak was dood.

En een paar tellen later kwam het meisje in mijn armen echt tot leven. Mijn Wijsheidsbesef van haar bloeide open als een bloem. Ze was opgehouden zich te verzetten op het moment dat de draak gestorven was en nu rolde ze zich op in mijn armen. 'Ik heb het koud. Ik heb honger,' jammerde ze, en terwijl ik verbijsterd naar haar keek barstte ze uit in kinderlijke tranen.

'Eventjes nog, eventjes nog,' zei ik, en tot mijn verdriet moest ik haar met haar blote voetjes op de koude sneeuw zetten. Ik trok Chades jas uit en hing hem om haar heen. Hij reikte tot haar tenen, maar toen ik haar weer optilde trok ze haar benen dankbaar op en nestelde zich als een huiverend bolletje in mijn armen.'Geef haar aan mij, geef haar aan mij!'

eiste Peottre. Er liepen tranen over zijn bebloede wangen.
'O visje, o mijn Kossi! Elliania, kijk eens, kijk eens, onze Kossi is bij ons terug! Ze is weer zichzelf!' De oude krijger draaide zich naar zijn nichtje, maar liet zich toen op zijn knieën vallen, alsof de vreugde zijn laatste krachten had gekost, hield het kind tegen zijn borst aan gedrukt en mompelde onverstaanbare woorden.
Elliania keek onze kant op, met ontroering in haar blik, en keek toen naar de vrouw die in de sneeuw aan haar voeten lag. Ze liet zich op haar knieën zakken en zei in tranen: 'We hebben een van hen gered. Tenminste één. Moeder, ik heb mijn best gedaan. We hebben zó ons best gedaan!'
Plicht zat aan de andere kant van de liggende vrouw geknield. Zorgzaam als een verpleegster wreef hij haar smerige haren uit haar uitgeteerde gezicht. 'Nee,' zei hij toen. 'Je hebt beiden gered. Ze is bewusteloos, Elliania, maar ook zij is terug. Ik voel het met mijn Wijsheidszin. Ook je moeder is nu bij je teruggekeerd.'
'Maar… hoe kun je dat weten?' Ze staarde naar het gezicht van de vrouw en durfde nog niet te hopen.
Plicht glimlachte naar haar. 'Ik verzeker je dat het zo is. Het is een oude Zienersmagie, een talent uit mijn linie aan vaders kant.' Hij stond op, bukte zich en tilde het slappe lichaam van de vrouw van de sneeuw. 'Laten we warmte en onderdak zoeken. En voedsel. De strijd lijkt over. Voorlopig.'

Toen de draak stierf hielden ze allemaal op met vechten, bevestigde Chade mij. Ik keek uit over het slagveld onder ons. *Alsof ze opeens niet meer durfden.*

Nee. Omdat ze opeens weer tot léven kwamen! Het is moeilijk uit te leggen, Chade, maar ik voel het met mijn Wijsheid. Haar bedienden waren voor een deel ontzield, maar na de dood van de draak kwam alles wat hun was ontnomen en in de draak was gestopt weer terug in hun eigen lichaam en geest! Hetzelfde is gebeurd met de zus en de moeder van de narkieza. Ze zijn geen ontzielden meer! Vraag de Buiteneilanders om zich te ontfermen over onze tegenstanders. Heet hen welkom, bied voedsel aan. En troost. Ze zullen wel érg in de war zijn!

Ik liet mijn blik gaan over het slagveld op de helling onder ons en zag de waarheid van mijn vermoeden. De krijgers van de Bleke Vrouw hadden inderdaad allen hun wapens neergelegd. Een van de mannen stond te huilen, met zijn handen tegen zijn oren gedrukt. Een andere had een van zijn lotgenoten bij zijn schouders gepakt en sprak met hem, ondertussen onbeheerst lachend. Een groepje had zich rond de stenen draak verzameld. De levenloze brokstukken waren een lelijk, misvormd standbeeld op de gletsjer geworden.

Maar het vreemdste van alles was dat Tintaglia overeind was gekomen. Ze liep met stijve poten – als een sluipende kat – naar de stenen draak. Voorzichtig stak ze haar hoofd op haar

sierlijke nek naar voren en even voorzichtig snuffelde ze aan het verslagen stenen monster, maar toen opeens gaf ze diens stenen kop een harde klap met de klauwen van haar voorpoot. De kop van de dode draak wankelde even, maar viel niet om. Niettemin stak Tintaglia haar kop hoog in de lucht en trompetterde haar triomf uit. Ze bloedde nog uit de beten en sneden die hij haar had bezorgd, maar ze riep zichzelf uit tot overwinnaar. En om haar heen verhieven mensen hun stem om hun triomfkreten bij de hare te voegen. Als er ooit een vreemdere aanblik te zien was geweest dan deze triomfantelijke draak te midden van juichende mensen, dan hebben de minstrelen verzuimd daarvan gewag te maken!

Hoog in de lucht kreeg haar jubelkreet een echo. IJsvuur, gekwetst en toegetakeld, draaide in grote kringen boven ons hoofd. Hij trok nu zijn vleugels in en kwam in een glijvlucht verder naar beneden, tot vlak boven de grond. Daar wierp Tintaglia haar hoofd weer naar achteren en hief een luid getetter aan. Schubben rond haar hals gingen opeens rechtop staan, als reusachtige manen, en een kam op haar hoofd, voordien vrijwel onopvallend, kwam als een glimmende zilveren kroon overeind. En over haar hele lichaam verscheen een regenboog van kleuren, vanaf het diepste blauw tot het stralendste zilver. De mannen die om haar heen waren samengedromd weken achteruit. En toen ze van de grond sprong en het luchtruim koos gebeurde dat met het achteloze

gemak van een kat die op een tafel springt. Haar vleugels openden zich tijdens de sprong en na slechts twee of drie moeiteloze wiekslagen vloog ze gelijkmatig naar boven.
IJsvuur begon meteen wild met zijn vleugels te klapperen, maar het vrouwtje bleef hem gemakkelijk voor tijdens het klimmen. Hij trompetterde bronstig, maar zij nam niet de moeite om te reageren. In plaats daarvan liet ze zich door haar vleugels steeds hoger brengen, tot ze voor mijn ongeoefende ogen nog maar een zilvermeeuw op grote hoogte leek. IJsvuur, die dubbel zo groot was, plus uitgehongerd en gewond, had alle moeite om haar te kunnen volgen. Ik knipperde met mijn ogen toen ze voor de zon langs vlogen.
Ze spiraalden samen aan de hemel. Zijn woeste kreten waren een uitdaging aan de hele wereld, maar haar schrillere replieken waren plagerij en bespotting van hem alleen. Hij wist heel even boven haar te komen, maar zij kantelde haar vleugels en draaide gemakkelijk bij hem weg. Dacht ik. Maar hij trok zijn vleugels tegen zijn lichaam aan en stortte zich op haar. Zijn wijd--open muil was zo stralend rood dat ik het zelfs op die hoogte kon zien. En toen sloot hij zijn kaken om haar nek en overschaduwde met zijn veel grotere vleugels de hare, waarna ze opeens in precies gelijke maat voortfladderden. Hij trok haar dicht tegen zich aan en zijn langere staart wikkelde zich om die van haar, terwijl hij zijn

lichaam om het hare kromde.
Ik wist waarvan ik ooggetuige was. Na deze paringsdans zouden er weer draken in onze hemel komen. Ik staarde omhoog naar die wonderbaarlijke en toch zo nonchalante gebeurtenis, die een hele soort een nieuwe levensstart gaf. En tegelijk vroeg ik me af wát we de wereld nu eigenlijk hadden teruggegeven.
'Ik begrijp het niet!' riep de narkieza vol afschuw uit. 'Ze kwam het hele eind hierheen om hem te redden en nu valt hij haar aan! Kijk eens hoe ze vechten!'
Plicht schraapte zijn keel. 'Ik geloof niet dat ze vechten.'
'Maar… jawel, ze vechten! Kijk maar hoe hij haar bijt! En waarom pakt hij haar zo vast, als het niet is om haar pijn te doen?' Elliania schermde haar ogen met een hand af tegen het zonlicht en keek verwonderd naar het paar in de hoogte. Haar donkere haren vielen los, verward over haar schouders en haar naar boven geheven kin maakte de ranke rechtheid van haar hals goed zichtbaar. Haar tuniek spande zich over haar borsten. Plicht liet een gesmoord keelgeluidje horen. Hij had naar haar gestaard en richtte zijn blik nu even op Peottre en daarna op mij. Haar oom had zijn ene arm om de schouders van zijn zuster en hield Kossi vast met de andere. Ik vermoed dat de prins concludeerde dat onze opinie over zulke zaken hem niet meer aanging. Hij stapte naar Elliania toe en nam haar in zijn armen. 'Ik zal het je laten zien,' zei hij tegen het

verblufte meisje. Hij omhelsde haar krachtig en liet zijn mond zakken tot op de hare.
Ondanks alles wat me die dag was overkomen, ondanks de verliezen die ik had geleden, moest ik glimlachen. Dat wat daar boven tussen de draken ziedde kon niet zonder invloed blijven op iedereen die de Wijsheid bezat. De narkieza verbrak de kus ten slotte. Ze liet haar voorhoofd tegen zijn schouder zakken en lachte zachtjes. 'O,' zei ze, en toen hief ze haar gezicht omhoog om zich nog eens te laten kussen. Deze keer keek ik naar opzij.
Haar moeder Oerttre niet. Ze was diep geschokt. Ondanks de lompen waarin ze gekleed was reageerde ze met een koninklijk air. 'Peottre! Sta jij toe dat een boer onze narkieza kust?'
Hij lachte hardop. Ik besefte met een schok dat ik de man nooit eerder had horen lachen. 'Nee, zuster van me. Maar ze wil het zelf en ze geeft hem wat hij heeft verdiend. Er moet je nog veel worden uitgelegd, maar ik garandeer je alvast dat dit niet tegen haar wil gebeurt.' Hij glimlachte. 'En welke man zou het wagen zich tegen de wil van een vrouw te verzetten?'
'Het is niet gepast,' antwoordde Oerttre preuts. Ondanks haar vuile kleren en plakkerige haren zei ze het op de toon van een narkieza van de Buiteneilanden. Het viel me op hoe snel en volledig ze zichzelf had hervonden.

Opeens schoot me een gedachte te binnen. Als de nar nog in leven was, zou ook *zijn* ontzieling door de dood van de draak ongedaan zijn gemaakt! Er vlamde een wilde hoop in me op. De wereld leek om me heen te tollen. 'De nar!' riep ik uit, en toen Peottre me misprijzend aankeek – misschien meende hij dat ik de prins bespotte – verklaarde ik me nader: 'De bruine man. Heer Gouden. Hij is misschien nog in leven!'

Ik draaide me om en rende over de opgevroren sneeuw. Ik bereikte de rand van wat onze kuil was geweest en probeerde een veilige weg naar beneden te vinden. Het gevecht van de draken had voor allerlei instortingsgevaar gezorgd. Het gat waaruit de narkieza en Peottre waren verschenen was niet meer te zien. Het was na Rauwbroods finale neerstorten onder het ijspuin verdwenen. Maar ik wist waar het zich had bevonden en het kon toch echt niet érg diep begraven zijn. Ik glibberde over de helling naar beneden. Ik probeerde op de been te blijven, maar wilde me tegelijk haasten. Anderzijds was elk blok ijs dat nu losraakte er een dat ik weer zou moeten verwijderen. De opening had zich aan de achterste, diepste kant van de groeve bevonden. Daar was ik bijna aangekomen toen ik iemand mijn naam hoorde roepen. Ik bleef staan en keek om. Peottre stond bij de rand van de kuil. Hij keek op me neer en schudde zijn hoofd. Zijn blik was vol medelijden. Hij sprak ronduit.

'Geef het op, Dassenkop. Hij is dood. Je vriend is dood. Het

spijt me. We zagen hem toen we de cellen zochten waarin onze mensen zaten opgesloten. Ik had me voorgenomen ook hem te stelen, als hij nog in leven zou zijn geweest. Maar dat was hij niet. We waren te laat. Het spijt me.'

Ik stond naar hem op te kijken. Opeens kon ik hem niet meer zien. Het contrast tussen de helderheid van de hemel en de zwartheid van zijn silhouet leek me te verblinden. Ik voelde kou in me omhoogkruipen, gevolgd door een gevoel als van verdoving. Ik dacht dat ik zou flauwvallen. Ik liet me heel langzaam op het ijs zakken. Ik haatte de domme woorden die van mijn lippen kwamen. 'Weet u het zeker?'

Peottre knikte en zei toen met tegenzin: 'Heel zeker. Ze hadden…' Maar toen hield hij abrupt op met praten. Even later vervolgde hij met effen stem: 'Hij was dood. Hij kon dat niet hebben overleefd. Hij was dood.' Hij haalde diep adem en blies de lucht langzaam uit. 'Ze roepen je, ginds in het kamp. De jongen, Vlug, is bij de stervende man. Ze willen dat je komt.'

De stervende man. Burrich. Hij keerde als een van de explosies van Chade terug in mijn gedachten. Ja, ik zou ook hem verliezen. Het was te veel, veel te veel. Ik begroef mijn gezicht in mijn handen, kromp ineen en liet mijn bovenlichaam heen en weer deinen. Te veel. Te veel.

'Ik denk dat je haast moet maken.' Peottres stem bereikte me van ergens ver weg. Toen hoorde ik een andere stem rustig

zeggen: ‘Ga uw eigen mensen maar helpen. Ik zorg voor de mijne.’
Ik hoorde dat iemand over de helling mijn kant op kwam. Het kon me niets schelen. Ik bleef daar passief zitten. Ik zou willen sterven, ik zou dit leven willen verlaten – een leven waarin ik had gefaald tegenover iedereen van wie ik hield. Toen een hand op mijn schouder, zwaar. ‘Sta op, FitzChevalric,’ zei Web. ‘Vlug heeft je nodig.’
Ik schudde mijn hoofd. Heel kinderachtig. Ik wilde niet dat iemand nog ooit afhankelijk van me zou zijn.
‘Sta op,’ herhaalde hij, nu strenger. ‘We zijn vandaag al genoeg mensen kwijtgeraakt. We willen jou niet óók nog verliezen.’
Ik hief mijn hoofd omhoog en keek hem aan. Ik voelde me ontzield. ‘Ik ben al heel láng verloren,’ zei ik. Toen haalde ik diep adem, stond op en volgde hem.

Hoofdstuk 26

Genezing

De in Kwarts bestaande gewoonte om je slaven een tatoeage van je eigendomsmerk te geven begon als een mode onder de adel. In de vroegste periode werden alleen de kostbaarste slaven aldus getekend, de slaven van wie je verwachtte dat ze hun leven lang bij je zouden blijven. De gewoonte schijnt als het ware geëscaleerd te zijn toen heer Grart en heer Porte – beiden machtige edelen aan het hof van Kwarts – in rivaliteit met elkaar begonnen te pronken met hun rijkdom. Juwelen, paarden en slaven waren in die tijd de tekenen van rijkdom, en heer Grart besloot al zijn paarden permanent te brandmerken en al zijn slaven te tatoeëren. Hele stoeten van beide begeleidden hem overal waar hij verscheen. Men zegt dat heer Porte in imitatie van

zijn rivaal honderden goedkope slaven kocht – helemaal geen ambachtslieden of klerken – om ze te laten tatoeëren en er daarna mee te pronken.
In diezelfde tijd was het in Kwarts sommige slaven toegestaan opdrachten van derden te aanvaarden. Het gold voor bekwame vaklieden, kunstenaars en courtisanes. Soms wisten deze geprivilegieerde slaven op deze manier zoveel geld te verdienen, dat ze hun vrijheid konden kopen. Vele meesters hadden natuurlijk moeite om zo waardevolle slaven te laten vertrekken. Aangezien tatoeages van de eigenaar moeilijk te verwijderen waren zonder dat er lelijke littekens ontstonden en omdat akten van vrijheid gemakkelijk te vervalsen waren, hadden voormalige slaven vaak een probleem om te bewijzen dat ze hun vrijheid eerlijk hadden verworven. Dit was iets waar slavenhouders van profiteerden door dure 'vrijheidsringen' te bedenken – oorringen van goud of zilver, vaak met edelstenen, en per familie van een uniek ontwerp – waarmee werd aangeduid dat deze specifieke slaaf zijn vrijheid had verdiend. Vaak kostte het een slaaf nog jaren van dienstbaarheid ná zijn vrijlating om de dure ring af te betalen die zijn vrijheid moest bewijzen. Pas dan was hij vrij om ongehinderd en naar eigen voorkeur door Kwarts te

reizen.
'Geschiedenis van de slavenpraktijken in Kwarts', Fedwren.

Ik ben niet onbekend met de naweeën van een strijd. Ik heb over bebloede aarde gelopen, ben over verminkte lijken heen gestapt. Toch was ik nooit ergens geweest waar de zinloosheid van oorlog zo treffend werd geïllustreerd. Mannen verbonden wonden die ze elkaar hadden toegebracht en Buiteneilanders die tegen ons hadden gevochten informeerden nu gretig bij de hetgurdmannen naar nieuws over hun clans en verwanten. Als mannen die jarenlang hadden geslaapwandeld probeerden ze nu een kloof van jaren te overbruggen. Het was overigens maar al te duidelijk dat ze nog goed wisten wat ze in dienst van de Bleke Vrouw allemaal hadden verricht. Ik herkende een van de bewakers die me tot voor haar had gesleept. Hij wendde haastig zijn blik af toen hij me zag kijken en ik zag af van een confrontatie. Het enige dat ik per se moest weten was me door Peottre al gezegd.
Ik bewoog me door ons kamp. Het werd met een

ogenschijnlijk ongepaste haast afgebroken. Twee zwaargewonde mannen, beiden van het legertje van de Bleke Vrouw, lagen op de sleden. De tenten werden opgevouwen. Er was een geïmproviseerde grafheuvel van ijs opgericht op de lijken van drie doden – ook zij hadden voor de Bleke Vrouw gewerkt. Adelaar, de hetgurdman, was opgegeten door IJsvuur. Voor hem zou er geen graf zijn. De twee andere mannen die we hadden verloren, Vos en Kien, lagen begraven onder het puin in de groeve. Het had geen zin om ze op te graven en dan weer te begraven, neem ik aan. Het leek me alles bij elkaar toch een wat overhaaste en oneerbiedige manier om met onze doden om te gaan, maar ik had wel begrip voor de emoties die erachter staken. Er hing een aura van gejaagdheid om ons vertrek, omdat we des te eerder de Bleke Vrouw tot een creatuur uit het verleden konden verklaren, naarmate we deze plek sneller achter ons konden laten. Ik hoopte van harte dat ook zij onder een lawine van ijsblokken verpletterd was.

Ik maakte optelsommen, voornamelijk omdat ik het mijn geest niet bleek te kunnen verhinderen. Mijn prins had een dozijn mannen hierheen geleid, plus Vlug en Bolle. Zes hetgurdmannen waren meegekomen om toezicht op ons te houden. Twintig man in totaal. Plus de nar en Burrich. Tweeëntwintig. De Bleke Vrouw had Hest en Raadsel en de nar gedood. Burrich, zeiden ze, zou sterven aan de wond die

de draak hem had bezorgd. Adelaar was gedood door de stortregen van ijspuin van Chades explosies. Ook Vos en Kien waren op die manier aan hun einde gekomen. Vijftien van ons zouden terugkeren naar Zylig – aangenomen dat Surrie en Drub hun eenzame wake op het strand hadden overleefd. Ik haalde diep adem. We brachten de moeder en de zuster van de narkieza naar huis. Zeker, dat telde. En acht Buiteneilanders zouden terugkeren naar hun familie, mannen van wie de verwanten lang hadden geloofd dat ze dood waren. Ik probeerde een zekere mate van tevredenheid te voelen, maar het lukte me niet.

Web liep naast me en Chade haastte zich naar me toe. Iemand had zijn arm verbonden. 'Hierheen,' zei hij, en hij bracht me naar de plaats waar Burrich op de sneeuw was gevallen. Vlug knielde naast hem. Ze hadden geen poging gedaan om hem te verplaatsen. Zijn lichaam lag in een akelige, onnatuurlijke hoek op de grond. De rug van een mens is niet berekend op zulke hoeken. Ik liet me naast hem op mijn knieën vallen. Tot mijn verrassing had hij zijn ogen open. Zijn hand bewoog zich zwak over de sneeuw. Ik schoof er de mijne onder. Hij ademde oppervlakkig, alsof hij zelfs met lucht uit de buurt wilde blijven van de pijn in de onderste helft van zijn lichaam. Hij wist een enkel woord uit te brengen. 'Alleen.'

Ik keek naar Chade en Web. Ze trokken zich zonder iets te zeggen terug. Burrichs ogen zochten Vlug. De jongen keek

koppig. Burrich zuchtte iets dieper. Zijn huidskleur rond zijn mond en ogen liep donker aan. ‘Even maar,’ zei hij hees tegen zijn zoon. Vlug boog zijn hoofd en liep toen bij ons weg.
‘Burrich,’ begon ik, maar een abrupte beweging van zijn hand tegen de mijne legde me het zwijgen op.
Ik zag dat hij de resten van zijn kracht verzamelde. Hij verbeet zich, verzamelde adem voor elk zinnetje dat hij wilde uitbrengen. ‘Ga naar huis,’ zei hij. En toen, op commanderende toon: ‘Zorg voor ze. Mollie. De kinderen.’
Ik begon al nee te schudden, want hij vroeg het onmogelijke van me, maar op dat moment pakte zijn hand heel even de mijne vast – nog slechts een schaduw van zijn vroegere greep. ‘Ja. Dat zul je. Dat moet je. Voor mij.’ Een nieuwe zucht. Toen fronste hij zijn voorhoofd, alsof hij een belangrijke beslissing nam. ‘Malta met Ruddy. Wanneer ze bronstig wordt. Niet Bruusk. Ruddy.’ Hij bewoog zijn vinger alsof hij me wilde weerhouden om die keuze tegen te spreken. Toen zuchtte hij iets dieper. ‘Dat veulen zou ik graag hebben gezien.’
Hij knipperde langzaam met zijn ogen. ‘Vlug,’ zei hij toen. Het klonk gekweld.
‘Vlug!’ brulde ik. De slenterende jongen keek op en kwam meteen naar ons toe gerend.
Vlak voordat hij bij ons was sprak Burrich weer. Er was een soort glimlach om zijn mond verschenen. ‘Ik was de betere

man voor haar.' Een kleine zucht. En toen gefluisterd: 'Toch zou ze jou hebben gekozen. Als je was teruggekomen.'
Toen wierp Vlug zich naast Burrich op zijn knieën en ik stond mijn plaats aan hem af. Chade en Web waren met een dikke deken teruggekeerd. Web zei: 'We gaan proberen de sneeuw onder je weg te halen, zodat we je in de deken kunnen wikkelen. En dan leggen we je op een slee. De prins heeft de vogel al weggestuurd om schepen te laten komen die ons naar Zylig terugbrengen.'
'Hoeft niet,' zei Burrich. Zijn hand sloot zich om die van Vlug en hij sloot zijn ogen. Een paar tellen later zag ik zijn hand verslappen.
'Verplaats hem nu,' stelde ik voor. 'Zo lang hij bewusteloos is.'
Ik hielp mee met het weggraven van de sneeuw, zodat we de deken onder zijn lichaam door konden trekken. Ondanks onze inspanningen om het voorzichtig te doen kreunde hij toen we hem bewogen. Mijn Wijsheidsbesef van hem werd ietsje zwakker. Ik zei er niets over, maar ik wist dat Vlug het eveneens gemerkt moest hebben. De situatie had geen woorden nodig. We legden hem op een slee, net als de twee andere gewonde mannen. Vlak voordat we vertrokken keek ik naar de hemel, maar er was nergens een spoor van de draken te zien.
'Niet eens een dankjewel,' zei ik tegen Web.

Hij haalde woordloos zijn schouders op. En toen vertrokken we.
De rest van die dag liep ik naast Burrich of hielp ik mee zijn slee te trekken. Vlug liep steeds op een plek vanwaar hij zijn vader kon zien, maar ik geloof niet dat Burrich die dag zijn ogen nog heeft geopend. Bolle reed mee op het achterstuk van de slee. Hij zat ineengedoken, met een deken om zich heen, en staarde in de verte. Kossi en Oerttre reden mee op de andere slee. Ook zij waren dik ingepakt tegen de kou. Peottre trok de slee, onderwijl een liedje neuriënd, terwijl de narkieza en Plicht ernaast liepen. Zij gingen voor ons uit. Ik kon niet verstaan wat de narkieza allemaal tegen haar moeder vertelde, maar ik kon het raden. Ze bekeek Plicht nu met een iets minder afkeurende blik, maar meestal bleven haar ogen vol trots op haar dochter gericht. De overgebleven hetgurdmannen gingen ons als gidsen voor en voelden met hun stokken of de route veilig was.
Web en Chade kwamen een poos bij me lopen. Er was niets te zeggen en dat was wat we zeiden.
Toen de avond al grijs werd liet Peottre ons halt houden en een klein kamp opslaan. We gebruikten twee tenten om een omheining rond de sleden met de gewonden te improviseren, zodat ze konden blijven liggen. De twee andere mannen waren in staat om te praten en te eten, maar Burrich bleef roerloos en stil. Ik bracht Vlug eten en drinken. Ik bleef even

bij hem, maar na een poosje voelde ik dat hij liever alleen wilde zijn met zijn vader. Ik liet hem daar en begon aan een kleine wandeling onder de sterren.

Er zijn geen echt donkere nachten in dat land. Alleen de helderste sterren zijn er te zien. Het was een koude nacht en de eeuwige wind blies hoopjes sneeuw tegen de zijkanten van de tenten aan. Ik kon geen plek bedenken waar ik wilde zijn. En niets wat ik wilde doen. Chade en de prins waren in de overvolle tent bij Peottres familie. Er heerste daar triomf en blijdschap, maar voor mij waren dat onbekende gevoelens. De hetgurdmannen en de wedergeboren Buiteneilanders vierden een soort van reünie. Ik kwam langs een kampvuurtje waar Uil, alsof het de gewoonste zaak van de wereld was, bezig was de gestileerde tatoeage van de draak en de slang in de onderarm van een man weg te branden. Een geur van geschroeid vlees waaide mee met de wind, terwijl de man kreunde en af en toe schreeuwde. Plichts coterie van Wijzen, minus Vlug, had zich eveneens teruggetrokken in haar volle tentje. Ik hoorde Webs diepe stem toen ik erlangs liep en ik ving een glimp op van de kat die naar buiten loerde. Ongetwijfeld deelden ze in de triomf van de prins. Ze hadden de draak bevrijd en hij had de achting van de narkieza verworven.

Langwiek zat in zijn eentje voor de opening van een donkere tent. Ik vroeg me af waar hij de brandewijn vandaan had die ik

rook. Ik was hem bijna voorbijgelopen, na een zwijgend knikje, maar iets in zijn gezicht maakte me duidelijk dat ik vannacht bij hem hoorde. Ik hurkte naast hem neer en hield mijn handen boven het minieme vuurtje. 'Kapitein,' zei ik ter begroeting.
'Van wát?' repliceerde hij. Hij draaide zijn hoofd – het leek alsof zijn nek een beetje kraakte – en zuchtte diep. 'Hest. Raadsel. Drub. Geen pluim voor mij dat ze allemaal dood zijn, terwijl ik nog leef.'
'Ik leef ook nog,' merkte ik op.
Hij knikte. Toen wees hij met zijn kin naar de tent. 'Je halvegare ligt daar te slapen. Hij leek nogal verloren, vanavond, dus ik heb hem maar opgenomen.'
'Bedankt.' Even voelde ik me schuldig. Misschien had ik Burrich alleen moeten laten om voor Bolle te zorgen. Anderzijds was het voor Langwiek beter geweest dat hij iemand had gehad om op te passen. Hij draaide zich naar me toe en bood me zijn drankfles aan. Het was een soldatenfles, gedeukt en gekrast, en gevuld met een geheel eigen brouwsel. Een gift om te respecteren. Ik knikte instemmend, nam een bescheiden slok en gaf hem de fles terug.
'Het spijt me van je vriend. Die meneer Gouden.'
'Ja.'
'Je kende hem al lang.'
'We waren jongens samen.'

‘O ja? Het spijt me.’
‘Ja.’
‘Ik hoop dat die teef langzaam is gestorven.’
‘Ja.’ Ik vroeg me af óf ze wel dood was. Als ze nog leefde, kon ze dan een bedreiging voor ons zijn? Haar draak, Rauwbrood, haar ontzielde bedienden – dat alles was haar afgepakt. Ze bezat het Vermogen, maar ik kon geen manier bedenken hoe ze dit tegen ons allen zou kunnen inzetten. Als ze nog leefde, was ze nu even eenzaam als ik. Vervolgens vroeg ik me een poosje af wat ik fijner zou vinden: dat ze dood was, of dat ze ergens lekker in haar eentje lag te lijden. Mijn gedachten dwaalden af. Eigenlijk was ik te moe om er me druk om te maken.
Even later vroeg Langwiek: ‘Ben je hem echt? Chevalrics bastaardzoon?’
‘Ja.’
Hij knikte langzaam voor zich uit, alsof dit antwoord iets verklaarde. ‘Meer levens dan een kat,’ zei hij zacht.
‘Ik ga naar bed,’ zei ik tegen hem.
‘Slaap lekker,’ antwoordde hij, en we lachten beiden bitter.
Ik haalde mijn tas en slaapzak en nam ze mee naar Langwieks tent. Bolle verroerde zich toen ik mijn bed naast hem legde.
‘Ik heb het koud,’ mompelde hij.
‘Ik ook. Ik kom tegen je rug aan liggen. Dat helpt.’
Ik kroop onder de dekens, maar viel niet in slaap. Ik vroeg me

nutteloze dingen af. Wat had ze met de nar gedaan? Hoe had ze hem gedood? Was hij volledig ontzield geweest voordat ze hem doodde? Als ze hem aan de draak had gegeven, had hij dan een soort laatste pijn gevoeld toen de stenen draak stierf? Stomme, stomme vragen.
Bolle bewoog zich zwaar tegen mijn rug aan. 'Ik kan haar niet vinden,' zei hij zacht.
'Wie?' vroeg ik op scherpe toon. Mijn gedachten werden overheerst door de Bleke Vrouw.
'Netel. Ik kan haar niet vinden.'
Mijn geweten gaf me een draai om mijn oren. Mijn eigen dochter! En de man die haar had opgevoed was stervende! En ik had er niet eens aan gedácht om naar haar te reiken!
Bolle sprak weer. 'Ik denk dat ze bang is om te gaan slapen.'
'Wel, dat is haar niet kwalijk te nemen.' Alleen mezélf.
'Gaan we nu naar huis terug?'
'Ja.'
'We hebben de draak niet gedood.'
'Nee. Dat niet.'
Er volgde een lange stilte en ik hoopte dat hij weer in slaap was gevallen. Maar toen vroeg hij zacht: 'Gaan we terug op een schip?'
Ik zuchtte. Zijn kinderlijke zorgen waren wel het laatste waar ik nu behoefte aan had. Ik probeerde medeleven voor hem op te brengen, maar dat viel niet mee. 'Het is de enige manier

om naar huis te gaan, Bolle. Dat weet je.'
'Ik wil het niet.'
'Dat neem ik je niet kwalijk.'
'Ik ook niet.' Hij zuchtte diep. Na een poosje vervolgde hij: 'Dus dit was ons avontuur. En de prins en de prinses trouwen en leven nog lang en gelukkig, en ze krijgen veel kinderen, die hun oude dag zullen verwarmen.'
Die frase had hij natuurlijk al vaak door minstrelen horen uitspreken.
'Misschien,' zei ik voorzichtig. 'Misschien.'
'En wat gebeurt er met de rest van ons?'
Langwiek kwam de tent binnen. Hij begon stilletjes zijn bed op te maken. Aan zijn manier van bewegen zag ik dat hij de fles brandewijn leeg had gedronken. 'De rest van ons gaat gewoon verder met zijn leven, Bolle. Jij keert terug naar de Hertenhorst en dient de prins. Wanneer hij koning is geworden, zal jij aan zijn zijde zijn.' Ik bedacht een mooie afloop voor hem. 'Je zult het heel fijn hebben, met roze suikertaarten en nieuwe kleren telkens wanneer je ze nodig hebt.'
'En met Netel,' zei hij tevreden. 'Netel woont nu in de Hertenhorst. Ze gaat me leren hoe ik mooie dromen moet maken. Dat heeft ze me tenminste beloofd. Vóór de draak en zo.'
'Echt waar? Dat is mooi.'

Dit leek hem te verzoenen met de nacht. Even later had zijn ademhaling het tragere ritme van de slaap. Ik sloot mijn ogen en vroeg me af of Netel ook *mij* kon leren mooie dromen te maken. Zou ik ooit de moed kunnen opbrengen om haar te ontmoeten? Ik wilde daar nog helemaal niet aan denken. Als ik aan haar dacht, besefte ik meteen weer dat ik haar over Burrich moest inlichten…

'Wat gaat u doen, heer FitzChevalric?' Langwieks vraag uit het donker kwam als een stem uit de hemel.

'Die ben ik niet,' antwoordde ik zacht. 'Ik ga terug naar huis en zal Tom Dassenkop zijn.'

'Het schijnt dat tegenwoordig heel wat mensen uw geheim kennen.'

'Het zijn allemaal mannen die hun mond weten te houden, denk ik. En die het ook zullen *doen*, als prins Plicht het vraagt.'

Hij ging verliggen onder zijn dekens. 'Sommigen doen het misschien alleen op verzoek van heer FitzChevalric zelf.'

Ondanks alles moest ik lachen, maar toen zei ik: 'Heer FitzChevalric zou het zeer waarderen.'

'Goed. Maar ik vind het zonde. U verdient beter. Wat te denken van uw roem? Dat mensen weten wat u hebt gedaan en wie u bent, en u de lof geven die u hebt verdiend met uw succes? Wilt u niet herinnerd worden om uw daden?'

Ik hoefde niet lang na te denken. Welke man heeft dit

spelletje nooit gespeeld, 's avonds, voor het flakkerende haardvuur? Ik had de weg van het 'als' zo vaak bewandeld, dat ik elke kruising, elke kuil kende. 'Ik zou liever zien dat de mensen vergaten wat ze dénken dat mijn daden zijn. En ik zou het allemaal graag weggeven als ik daarna alles kon vergeten waarin ik heb gefaald.'

En daar lieten we het bij.

Ik moet op een gegeven moment toch in slaap zijn gevallen, want ik werd wakker in het grauwe licht van vlak voor de dageraad. Ik kroop behoedzaam onder mijn dekens uit, om Bolle niet te wekken, en ging meteen naar Burrichs ziekbed. Vlug lag ineengerold naast hem te slapen. Hij hield zijn vaders hand vast. Mijn Wijsheid maakte me duidelijk dat de oude stalmeester bij ons vandaan gleed. Hij zou sterven.

Ik ging naar Chade en Plicht en wekte hen. 'Ik wil jullie iets vragen,' zei ik. Plicht keek me slaperig aan vanuit zijn slaapzak. Chade was langzaam rechtop gaan zitten. Hij had aan mijn stem gehoord dat het om een ernstige zaak ging.

'Wat?'

'Ik wil dat de coterie probeert Burrich te genezen.' Toen niemand iets zei vervolgde ik: 'Nu. Voordat hij nog verder wegzakt.'

'De anderen zullen dan begrijpen dat Bolle en jij meer zijn dan wat jullie lijken te zijn,' stelde Chade vast. 'Dat is waarom ik niets aan mijn eigen verwonding heb laten doen.

Niet dat deze vergelijkbaar is met wat Burrich heeft opgelopen.'
'Al mijn geheimen schijnen op dit eiland tóch al te zijn uitgelekt. Als ik voortaan moet leven met de consequenties daarvan, dan wil ik een tegenprestatie. In ruil voor alles wat ik hier ben kwijtgeraakt wil ik Vlug graag met zijn vader naar Mollie terugsturen.'
'Haar echtgenoot,' bracht Chade me zacht in herinnering.
'Denkt u dat ik dat niet weet? Dat ik alle mogelijke consequenties niet heb doordacht?'
'Ga Bolle wekken,' zei de prins, terwijl hij uit zijn slaapzak kroop. 'Ik weet dat je haast hebt, maar ik stel voor dat je hem een stevig ontbijt geeft voordat we dit gaan proberen. Hij kan zich nergens op concentreren als hij honger heeft. En zeker niet zo vroeg in de morgen. Laten we hem goed te eten geven.'
'Moeten we niet eerst nog even nadenken…' begon Chade, maar Plicht onderbrak hem ruw.
'Dit is het enige dat Fitz me ooit heeft gevraagd. En hij krijgt het, heer Chade. En hij krijgt het nú. Althans zo snel als ik het voor elkaar kan krijgen. Zodra Bolle zijn ontbijt heeft gehad.' Hij begon zich aan te kleden. Chade kreunde en schoof toen zijn dekens van zich af.
'Jullie doen alsof ik hieraan nooit heb gedacht. Maar dat heb ik wél. Maar Chevalric heeft Burrich afgesloten van het

Vermogen. Is iedereen dat dan vergeten, behalve ik?' vroeg Chade op vermoeide toon.
'We kunnen het proberen,' antwoordde Plicht koppig.
En dat deden we. Het leek een eeuwigheid te duren om een ontbijt voor Bolle klaar te maken en terwijl hij het op zijn langzame en grondige manier tot zich nam probeerde ik Vlug uit te leggen wat ik wilde doen. Ik was bang hem te veel hoop te geven en tegelijk wilde ik hem graag duidelijk maken hoe riskant de onderneming was. Als onze pogingen om Burrichs kreupele lichaam te genezen té veel van zijn overgebleven krachten en reserves zouden vergen, en hij stierf, wilde ik niet dat de knaap zou denken dat we hem door onze roekeloosheid hadden gedood.
Ik had gemeend dat het moeilijk uit te leggen zou zijn, maar het bleek moeilijker om Vlug tot rust en tot aandacht voor mijn woorden over te halen. Ik probeerde hem onder vier ogen te spreken, want Beer was in de buurt om voor de Buiteneilandse gewonden te zorgen, maar de jongen wilde zijn vaders zijde voor geen moment verlaten, dus tenslotte legde ik het hem ter plekke uit. Meteen toen ik had gezegd dat prins Plicht misschien de Zienersmagie kon gebruiken om zijn vaders lichaam te genezen werd Vlug zo gretig, dat al mijn kanttekeningen en waarschuwingen om op een falen bedacht te zijn als water van hem af gleden. De jongen zag er inmiddels beroerd uit, met dikke donkere wallen onder zijn

diep weggezakte ogen. Het beetje slaap van die nacht had hem kennelijk weinig rust gegeven en toen ik hem vroeg of hij iets had gegeten schudde hij zijn hoofd alsof het idee alléén al hem uitputte.
'Wanneer beginnen jullie?' vroeg hij me nu al voor de derde keer, en ik gaf toe. 'Zodra de anderen hier zijn,' antwoordde ik en juist op dat moment tilde Chade de tentflap op van het ruwe bouwsel dat we over de slede heen hadden opgericht. Plicht en Bolle kwamen achter Chade aan naar binnen. Het grote aantal mensen in de geïmproviseerde tent dreigde het bouwsel fataal te worden, dus Plicht wees er ongeduldig naar. 'Breek dat maar af, we hebben er bij ons werk meer last dan voordeel van.'
En terwijl Vlug van ongeduld op zijn onderlip stond te bijten braken Langwiek en ik de beschutting af en vouwden het zeildoek op voor transport. Tegen de tijd dat we klaar waren hadden de geruchten over wat we van plan waren kennelijk in het hele kamp de ronde gedaan. Iedereen kwam kijken. Ik vond het geen plezierig idee om in het openbaar te werken en iedereen te laten zien hoe intiem mijn band met de prins was, maar er zat niets anders op.
We verzamelden ons rond het lichaam van Burrich. Het was moeilijk om Vlug over te halen opzij te stappen en mij bij Burrich te laten, maar het was Web die dit voor elkaar kreeg. Hij trok de jongen naar zich toe en sloeg zijn armen om hem

heen alsof Vlug een veel jongere knaap was. Met zijn Wijsheid en armen gaf hij de jongen troost en ik wierp Web een dankbare blik toe. Hij bevestigde met een knikje dat hij het had gezien en vroeg me toen om te beginnen.
Chade en Plicht en Bolle gaven elkaar een hand. Het leek alsof ze aan een of ander kinderspel gingen beginnen. Ik huiverde uit angst voor wat we gingen proberen en deed mijn best om de intense nieuwsgierigheid van de omstanders te negeren. Kokkel de minstreel stond gespannen, met grote ogen toe te kijken. De Buiteneilanders, zowel die van de hetgurd als de geredden, leken achterdochtig. Peottre stond op een afstandje, met zijn vrouwen om zich heen. Zijn gezicht had een ernstige, alerte uitdrukking.
Toen ik ongeveer Vlugs huidige leeftijd had, had ik eens op Burrichs voorstel geprobeerd Vermogensenergie aan hem te onttrekken, zoals mijn vader dat vroeger bij hém had gedaan. Ik had gefaald, en niet alleen omdat ik toen niet wist wat ik deed. Mijn vader had Burrich gebruikt als een ‘man des konings’, een soort fysieke versterking tot steun van zijn Vermogensinspanningen. Maar elke man die op die manier wordt gebruikt is gekoppeld aan degene die hem gebruikt. Daarom had Chevalric Burrich afgeschermd tegen andere Vermogensgebruikers, of liever gezegd: blijvend verzégeld, opdat niemand hem kon gebruiken als kanaal om Chevalric te bespioneren of hem aan te vallen. Vandaag wilde ik mijn

kracht en die van Plichts hele coterie tegen die oude, door mijn vader opgerichte barricade in het geweer brengen om te zien of ik erdoorheen kon breken om Burrichs ziel te bereiken.

Ik stak mijn hand uit naar de coterie en het was Bolle die hem aannam. Mijn andere hand legde ik op Burrichs borst. Mijn Wijsheid maakte me duidelijk dat hij nog slechts met tegenzin in zijn lichaam verbleef. Het dierlijke lijf waarin Burrich woonde was hopeloos en dodelijk gewond. Was hij een paard geweest, dan zou Burrich zelf hem inmiddels uit zijn lijden hebben verlost. Dat was een verontrustende gedachte, die ik snel van me af zette. In plaats daarvan probeerde ik mijn Wijsheid te negeren en sleep ik mijn Vermogen tot de scherpte van een zwaard. Ik verbande alle andere gedachten uit mijn geest en zocht een plekje om Burrich te doorboren met dat spitse, doelgerichte bewustzijn. Maar ik vond geen opening. Ik voelde de rest van de coterie, voelde haar bezorgdheid, haar bereidheid om van dienst te zijn, maar ik kon geen plek vinden om al die goede wil naar toe te geleiden. Ik voelde Burrichs aanwezigheid, maar mijn besef van hem gleed over een oppervlakte heen, bleef aan de buitenkant. Ik wist niet op welke manier mijn vader hem had verzegeld en had geen idee hoe ik dat ongedaan kon maken. Ik weet niet hoe lang ik ben blijven proberen om door zijn wanden heen te dringen. Ik weet alleen dat Bolle uiteindelijk

mijn hand liet vallen om zijn eigen handpalm over zijn wambuis droog te wrijven. ‘Die is te moeilijk,’ verklaarde hij toen. ‘Laten we deze gemakkelijke eens proberen.’
Zonder iemands permissie te vragen boog hij zich over Burrich heen en legde zijn hand op de schouder van een van de Buiteneilanders. Ik had niet eens Bolles hand vast, maar toch leerde ik deze Buiteneilander ogenblikkelijk kennen. Hij was een slaaf van de Bleke Vrouw geweest, hij wist niet hoe veel jaren. Hij vroeg zich af hoe het zijn zoon in zijn moederhuis was vergaan en was ook benieuwd naar de drie zonen van zijn zuster. Hij had hun beloofd dat hij ze zou leren met een zwaard te vechten, al die jaren geleden. Had iemand zich gemeld om die plicht van hem over te nemen?
Deze gedachten kwelden hem niet minder dan zijn verwonding, een diepe zwaardsnee die Beer hem had toegebracht. Deze had het vlees van zijn borst opengereten en ook diep in zijn bovenarm gesneden. Hij had veel bloed verloren en dat had hem verzwakt. Als hij de kracht kon vinden om in leven te blijven zou zijn lichaam genezen. En toen begon zijn vlees zichzelf te helen! De man slaakte een kreet en bracht zijn hand naar de wond, die zichzelf aan het sluiten was. Het leek alsof een scheur in een lap stof zichzelf dicht aan het naaien was. Eindjes die dood waren of niet gerepareerd konden worden werden afgestoten. Met een soort afschuw zag ik zijn bolle gezicht ondertussen

vermageren. Gelukkig voor ons was dit een gezette man, die veel overtollige lichaamsvetten bezat die nu in hoog tempo werden opgebruikt.
Hij schoot overeind op zijn veldbed en rukte de windselen van zijn verband van zich af. Alle getuigen zagen het met open mond aan. Zijn nieuwe huid blonk ons toe, niet alleen zonder een litteken, maar met de onbedorven gaafheid van een babyhuidje! Bleek en haarloos was de streep huid die nu dwars over zijn behaarde borst liep. Hij staarde ernaar en begon toen wild te lachen en zich op de borst te trommelen, als om te bewijzen dat alles in orde was. Even later sloeg hij zijn benen naar opzij en sprong van zijn veldbed op de slee af. Hij landde blootsvoets op de sneeuw. Hij pakte Bolle beet, tilde hem op en draaide hem in een ruime kring om zich heen, waarna hij de verbijsterde kleine man weer op zijn voeten zette. Hij bedankte hem in zijn eigen taal en hij noemde hem Eda's Handen, kennelijk een term die onder Buiteneilanders bekendheid genoot. In elk geval wist Beer wat hij ermee bedoelde, want deze liep meteen naar de tweede gewonde Buiteneilander op de slee, sloeg diens dekens omlaag en wenkte Bolle of hij bij hem wilde komen.
Bolle gunde de rest van ons zelfs geen blik. Ik dacht nauwelijks na over wat hij aan het doen was. Mijn ogen waren gefixeerd op Vlug, die mij aankeek met een blik die leeg en wanhopig was. Ik stak hulpeloos mijn hand naar hem uit, met

de handpalm naar boven. Hij slikte en keek een andere kant op. Toen kwam hij – niet naar mij, maar naar Burrich. Hij ging naast zijn vader zitten en pakte diens donker wordende hand op. Hij keek me aan – een vraag in zijn ogen.
'Het spijt me,' zei ik, tegen een achtergrond van kreten van verbazing toen ook de tweede Buiteneilander opstond, genezen van zijn verwondingen. 'Hij is verzegeld. Mijn vader heeft hem afgesloten van andere Vermogensgebruikers. Ik kan niet in hem binnendringen om hem te helpen.'
Hij wendde zijn blik van me af. Zijn teleurstelling was zo intens dat ze grensde aan haat – niet noodzakelijkerwijs op mij gericht, maar op het moment, de situatie, de mannen die waren opgestaan, vernieuwd en wel, en de anderen die zich daarover verheugden. Web had zich van Vlug verwijderd om hem zijn woede te gunnen. Ook mij leek het zinloos op dat moment meer tegen hem te zeggen.
Bolle leek het kunstje van de genezing door middel van het Vermogen nu aardig onder de knie te hebben, en onder lichte supervisie door Plicht lukte het hem de twee mannen te helpen die de vorige avond hun getatoeëerde merkteken van de Bleke Vrouw hadden laten wegbranden. Een tere, bleke huid verving de zwerende, pijnlijke brandblaar. Bolle was opeens geen onaanrakbare, verachtelijke paria meer, maar een hooggeachte verpersoonlijking van Eda's Handen. Ik hoorde Beer prins Plicht om vergeving vragen voor het feit

dat ze zijn dienaar tot dan toe zo weinig respect hadden getoond. Ze hadden niet geweten dat hij Eda's gave bezat en nu begrepen ze ook waarom de prins hem zo waardevol achtte en waarom hij hem had meegenomen op zijn queeste. Het deed me pijn dat Bolle vrolijk glunderde bij die woorden – zoals hij tevoren ineen was gekrompen onder hun minachting. Ik voelde me lichtelijk verraden, doordat hij zo gemakkelijk vergeten leek te zijn hoe ze hem hadden vernederd en bespot. Maar tegelijk was ik blij dat hij daartoe in staat was, hoe tegenstrijdig dat misschien ook klinkt. Kon ik zélf maar zo simpel zijn als hij was. Kon ik zélf nog maar geloven dat de mensen echt meenden wat ze lieten zien.

Chade kwam achter me staan en legde zijn hand licht op mijn schouder. Ik draaide me zuchtend naar hem om. Ik verwachtte een of andere opdracht, maar in plaats daarvan sloeg hij zijn arm strak om me heen. Hij sprak zacht in mijn oor: 'Het spijt me, jongen. We hebben het geprobeerd. En het spijt me ook dat de nar dood is. We waren het niet altijd eens, hij en ik, maar hij heeft voor Vlijm gedaan wat niemand anders had kunnen doen, en hetzelfde ook nog eens voor Kettricken. Als we deze laatste keer tegenover elkaar stonden, wel, weet dan, dat ik die vorige keren echt niet vergeten was. En zoals het nu is, heeft hij toch nog gewonnen.' Hij keek naar boven alsof hij daar elk moment draken verwachtte te zien. 'Gewonnen. En wij zijn overgebleven om te leren omgaan met wat hij

voor ons heeft gewonnen. En wat ongetwijfeld minstens even onvoorspelbaar zal zijn als hij altijd geweest is. Dat zou hem ongetwijfeld veel plezier hebben gedaan.'

'Hij heeft me gezegd dat hij hier zou sterven. Ik geloofde hem niet. Als ik hem wél had geloofd, zou ik dingen tegen hem gezegd hebben.' Ik zuchtte, opeens in het volle besef van de futiliteit van zulke gedachten achteraf – over dingen die ik ooit van plan was geweest en nooit had gedaan.

We trokken die dag verder en de meesten van ons waren in een opperbeste stemming. Burrich lag nu in zijn eentje op de slee, stil en roerloos. Hij werd in de loop van de dag steeds zwakker. Vlug liep aan de ene kant naast hem en ik aan de andere. Wij spraken geen woord. Tijdens de rustpauzes liet ik een paar druppels water tussen Burrichs lippen vallen. Hij slikte ze elke keer door. Niettemin wist ik dat hij stervende was. Ik loog Vlug niets voor.

De avond viel. We sloegen een kamp op, bereidden een maaltijd. Bolle had nu geen gebrek aan vrienden meer. Hij kreeg veel aandacht en genoot daarvan met volle teugen. Ik deed mijn best om me niet door hem in de steek gelaten te voelen. Al die dagen dat ik ernaar had gesnakt om niet voor hem te hoeven zorgen – en nu wás het zo ver, en nu miste ik de afleiding die het me had gegeven! Web kwam naar Vlug en mij toe. Hij bracht de jongen eten en gaf mij met een knikje te kennen dat ik gerust even weg mocht. Maar buiten de

nabijheid van Vlug en Burrich leek de avond alleen maar nóg kouder.
Op een gegeven moment zat ik weer bij Langwiek aan diens vuurtje. Hij deelde zijn oogst aan praatjes met me. Enkelen van de bevrijde Buiteneilanders waren al sedert de oorlog met de Rode Kapers bij de Bleke Vrouw geweest. Vroeger had ze er vele tientallen gehad, maar zij had ze meedogenloos aan de stenen draak gevoerd. Aanvankelijk was haar voornaamste nederzetting bij het strand en de steengroeve geweest, maar na de oorlog had ze angst gekregen dat de Buiteneilanders zich tegen haar zouden keren. Ook was ze vanaf het begin van plan geweest de draak IJsvuur te doden. De zalen en gangen in het ijs bestonden al generaties en waren vroeger een populair pelgrimsoord voor de Buiteneilanders geweest, maar door haar aanwezigheid op het eiland was dat allemaal veranderd. Zij had de binnenkant van de gletsjer tot haar domein gemaakt en er allerlei uitbreidingen in aangebracht, zelfs al tijdens de oorlog. Nadat ze haar nederzetting bij het strand had laten verwoesten, had ze haar bedienden opgedragen de grootste van haar twee stenen draken-in-aanbouw naar de zaal in het ijs te brengen en daar opnieuw aan elkaar te zetten. Het was een gigantische taak geweest, maar het had haar niets kunnen schelen hoeveel levens het kostte of hoe lang het duurde.
In de jaren na de oorlog had ze daar gewoond. Ze had losgeld

gekregen van de clans die haar nog steeds vreesden of die hoopten hun gegijzelden van haar terug te krijgen. Ze sloot wrede overeenkomsten. Voor een scheepslading voedsel kon men één lijk terugkrijgen. Of de belofte dat de gegijzelde nooit zou worden vrijgelaten, dus zijn familie nooit te schande zou maken. Toen ik Langwiek vroeg of naar zijn mening overal op de Buiteneilanden bekend was geweest waar ze woonde, schudde hij zijn hoofd. 'Ik denk dat het een kwestie van schaamte is. Niemand die hier losgeld kwam betalen zal dat aan de grote klok hebben gehangen.' Ik knikte voor me uit. Zelfs binnen de narwalclan zouden niet velen het volledige verhaal van het lot van Oerttre en Kossi kennen. Ze wisten alleen dat de twee vermist werden. Ik wist maar al te goed dat zelfs zeer grote geheimen evengoed *geheim* konden blijven.

Het koninkrijk van de Bleke Vrouw was gevestigd op de slavenkracht van halfontzielde krijgers. Wie te oud werd, of gewond raakte, of onhandelbaar bleek, werd aan de draak gegeven. Vele levens waren aan het gesteente geofferd in een futiele poging om het tot leven te brengen. Bij onze komst was haar macht tanende geraakt. Nog slechts dozijnen bedienden waren overgebleven, waar het er ooit honderden waren geweest. Haar draak en de dwangarbeid hadden vele, vele levens geëist.

De Bleke Vrouw had zelf geprobeerd IJsvuur te doden, maar

ze had hem alleen wat kunnen kwellen. Ze was bang geweest om het ijs te verwijderen dat hem gevangen hield en had nooit een wapen kunnen ontwikkelen dat in staat was door zijn dikke geschubde huid te dringen. De haat en angst die ze voor de draak voelde waren legendarisch geweest onder haar slaven.

'Ik begrijp het nog steeds niet,' zei ik zacht tegen Langwiek, met wie ik naar de stervende vlammen van zijn kampvuurtje zat te kijken. 'Waarom dienden ze haar? Hoe dwong ze de ontzielden gehoorzaamheid af? Degenen die ik destijds in Hertensprong heb meegemaakt waren trouw aan niets en niemand.'

'Ik weet het niet. Ik was tijdens de oorlog met de Rode Kapers soldaat en ik weet wat je bedoelt. De mannen met wie ik heb gesproken zeggen dat hun herinnering aan de tijd waarin ze haar dienden beneveld is. Ze herinneren zich alleen pijn, geen genot, geen geuren, geen smaak van voedsel. En dat ze deden wat ze hun vroeg, want dat was gemakkelijker dan ongehoorzaam zijn. Wie ongehoorzaam was werd aan de draak gevoerd. Ik denk dat dit een wat verder uitgewerkte vorm van ontzieling was dan wat we in de Zes Hertogdommen hebben meegemaakt. Volgens een van de mannen was zij, na al zijn trouw aan zijn clan en familie te hebben afgenomen, eigenlijk nog het enige dat hij trouw kon zijn en kon dienen. En dat dééd hij dus, hoewel zijn vage herinneringen aan wat

hij in haar dienst heeft gedaan hem nu beschaamd maken.'
Toen ik Langwiek verliet en terugliep naar de plaats waar Burrich op zijn slede lag, ving ik tussen de tenten een glimp op van prins Plicht en de narkieza. Ze stonden hand in hand en met hun hoofden dicht bij elkaar. Ik vroeg me af hoe haar moeder tegen het aanstaande huwelijk aankeek. Voor haar moest het een vreemde en abrupte alliantie met een oude vijand lijken. Zou zij het steunen, ook als het betekende dat haar dochter het moederhuis zou verlaten om in een ver land te gaan regeren? Ik vroeg me ook af hoe Elliania zelf daarover dacht. Ze had haar moeder en zus immers nét teruggekregen. Zou ze meteen willen doorreizen naar de Zes Hertogdommen?
Web zat bij Burrich en Vlug. De jongen leek ouder geworden door zijn verdriet. Nu leek hij meer dan ooit op zijn vader. Ik ging zwijgend naast hen op de rand van de slee zitten. Er was een geïmproviseerde tent overheen gezet om de nachtwind buiten te houden. Een enkele kaars zorgde voor wat licht. Ondanks de vele dekens waaronder hij lag, waren Burrichs handen koud toen ik ze in de mijne nam.
Vlug keek bij voorbaat verslagen toen hij me vroeg: 'Kunt u het nog eens proberen? Die anderen… genazen zo vlug! En nu zitten ze met hun makkers bij het vuur te praten en te lachen. Waarom kunt u mijn vader niet genezen?'
'Omdat Chevalric hem jaren geleden heeft afgesloten voor

het Vermogen. Wist je dat je vader prins Chevalric heeft gediend? Hij diende hem als een man des konings, een bron van kracht bij het uitoefenen van zijn magie.'
Hij schudde zijn hoofd, zijn ogen vol spijt. 'Ik weet weinig van mijn vader, behalve dan wat hij als vader was. Hij vertelde nooit verhalen over zijn jonge jaren, zoals mijn moeder ons vertelde over Hertenhorst en haar vader. Hij heeft me veel verteld over paarden en hoe je ze moet verzorgen, maar dat was voordat…' Hij aarzelde, maar dwong zich toen om verder te gaan. 'Voordat hij wist dat ik de Wijsheid heb. Zoals hijzelf. Daarna heeft hij geprobeerd me zo goed mogelijk bij de stallen en de dieren uit de buurt te houden. En dus had ik toen nog maar weinig tijd met hem samen. Maar over de Wijsheid sprak hij ook nauwelijks. Alleen om me te verbieden om geestelijk contact te maken met welk dier ook.'
'Precies zo was hij ook tegenover mij, toen ik een jongen was,' was ik het met Vlug eens. Ik krabde aan mijn nek, opeens onzeker. Wat behoorde mij toe? Wat behoorde Burrich toe? 'Toen ik ouder werd praatte hij meer met me, legde meer dingen uit. Ik denk dat hij je ook meer over zichzelf zou hebben verteld, naarmate je ouder werd.'
Ik haalde diep adem. Ik had de hand van Burrich in de mijne. Ik vroeg me af of hij me zou vergeven wat ik nu ging zeggen. Of zou hij me dankbaar zijn? 'Ik herinner me de eerste keer

dat ik je vader zag. Ik was vijf jaar oud, denk ik. Een van de mannen van prins Veritas nam me mee naar de zaal waar de gardisten aten, in het oude fort Maansoog. Prins Chevalric en het merendeel van zijn garde waren afwezig, maar je vader was achtergebleven, omdat hij nog aan het genezen was van zijn kniewond. De wond die hem nog steeds een beetje mank maakt. De eerste keer dat hij die knie verwondde kwam dat doordat hij tussen een wild zwijn en mijn vader was gesprongen, omdat mijn vader anders doorboord zou zijn door de slagtanden van dat beest. Wel, een eetzaal vol gardisten dus. En Burrich in de kracht van zijn krijgersbestaan, donker en wild en gevaarlijk om te zien. En ik stond daar ook, zomaar opeens aan zijn hoede toevertrouwd, zonder dat een van ons beiden daarop was voorbereid. Zie je het voor je? Zelfs nu vraag ik me nog wel eens af wat er door hem heen moet zijn gegaan toen een gardist me plompverloren op de tafel voor hem zette en openlijk verkondigde dat ik Chevalrics kleine bastaard was en dat Burrich voortaan voor mij zou zorgen.'

Ondanks alles was er een glimlachje om Vlugs lippen verschenen. En zo gingen we de nacht in, terwijl ik verhalen vertelde over de driftkop die Burrich in zijn jonge jaren geweest. De man die mij had opgevoed. Web bleef een poos bij ons zitten. Ik weet niet precies op welk moment hij is weggeglipt. Toen de kaars voor het laatst had geflakkerd

gingen we aan weerszijden van Burrich liggen om hem warm te houden. Ik bleef in het donker doorpraten tot Vlug sliep. Het leek me dat mijn Wijsheidsbesef van Burrich in die uren iets krachtiger was geworden, maar dat kon ook gekomen zijn door de herinneringen die ik ophaalde. Hoe hij me discipline had geleerd, hoe hij me had aangemoedigd. De keren dat hij me terecht had gestraft of geprezen. Ik zag achteraf veel duidelijker hoe hij als jonge man zijn leven had moeten beperken en inkrimpen ter wille van zijn jonge pupil. Het stemde me nederig, dat mijn afhankelijkheid van hem even drastisch had ingegrepen in *zijn* leven als hijzelf in het mijne.
Toen ik Burrich de volgende ochtend een paar druppels water gaf bewogen zijn oogleden zich. Heel even keek hij me aan, hulpeloos en zielig. 'Bedankt,' fluisterde hij hees. Ik denk niet dat hij het water bedoelde. 'Papa?' vroeg Vlug gretig, maar Burrich was alweer buiten bewustzijn.
We schoten die dag goed op en toen de avond naderde besloten we door te gaan in een poging om vóór de nacht viel van de gletsjer af te zijn. We waren vol enthousiasme voor dat idee. Ik denk dat we allen de buik vol hadden van dat kamperen op ijs. Maar het bleek dat we nog verder moesten dan we hadden gedacht. We trokken maar door en door, voorbij de vermoeidheid, en voorbij dat moment van koppigheid – het moment dat je toegeeft dat je een beoordelingsfout hebt gemaakt.

Het was diep in de nacht toen we het strand bereikten. We zagen het hoogst welkome licht van wachtersvuren, en voordat het tot mijn vermoeide geest doordrong dat één kampvuur voor twee gardisten wel genoeg zou zijn geweest, hoorden we Surries 'Wie daar?' al schallen. Prins Plicht gaf antwoord en we hoorden vreugdekreten uit diverse kelen. Niemand van ons was erop voorbereid de stem van Raadsel te herkennen! Toen ik me herinnerde in welke toestand ik hem de laatste keer had gezien gingen mijn nekhaartjes rechtop staan. Ik voelde één moment de onwerkelijke hoop dat ook de nar daar aanwezig zou zijn, maar toen dacht ik terug aan wat Peottre had gezegd en werd ik overweldigd door verdriet. We waren ongeveer de laatsten die het kampje op het strand bereikten. Tegen die tijd was het daar een chaos en praatte iedereen door elkaar heen. Het duurde bijna een uur voordat ik een min of meer coherent verhaal van iemand had kunnen loskrijgen. Raadsel was er, maar verder waren er ook maar liefst zeventien Buiteneilanders die voor de Bleke Vrouw hadden gewerkt. Ze waren op een gegeven moment tot zichzelf gekomen, waarschijnlijk toen de stenen draak was gestorven. Raadsel en zijn medegevangenen waren uit hun kerker verlost door een van de bewakers, nadat deze tot zijn zinnen was gekomen. Ze hadden hun krachten gebundeld om naar buiten te komen en Raadsel had het gezelschap naar het strand geleid. Ze waren allemaal nog behoorlijk verward door

wat ze hadden meegemaakt. Het viel niet mee een samenhangend verhaal over wat dan ook te krijgen.
Chade liet me voor dag en dauw naar zijn tent roepen om aanwezig te zijn tijdens Raadsels volledige verslag aan de prins en hemzelf. Ik luisterde naar zijn verhaal. Hoe soldaten van de Bleke Vrouw hem en Hest hadden overvallen en gevangengenomen. Zij hadden namelijk een van haar mannen uit een geheime toegang boven het ijs zien verschijnen, en die informatie over haar domein mocht natuurlijk de prins niet bereiken. Hij kon niet op begrijpelijke manier beschrijven hoe ze waren ontzield. Het had iets te maken met de draak, maar telkens wanneer hij probeerde meer details te geven begon hij onbeheerst te trillen en kon hij geen woord meer uitbrengen. Op het laatst – en tot mijn opluchting – gaf Chade zijn pogingen om die informatie uit hem los te wringen maar op. Het was trouwens toch maar informatie die beter voor eeuwig verloren kon gaan, vond ik.
Hij was verbluft toen hij hoorde dat de nar en ik hem in zijn kerker hadden gezien. Hij zei dat hij het me niet kwalijk nam dat ik hem daar had achtergelaten, want als ik de deur had geopend zou hij me beslist hebben aangevallen om me mijn warme kleren af te pakken. Toch zag ik iets in zijn ogen, heel diep – een schaamte dat een bekende hem in die toestand had waargenomen. Ik betwijfelde of onze beginnende vriendschap dit zou overleven. Ik zou me nooit meer op mijn gemak

voelen bij het zien van de man die ik had achtergelaten om te sterven. En Raadsel zou nooit meer de luchthartige gardist worden die hij was geweest. Hij had in een donker hoekje van zijn ziel gekeken en zou die herinnering steeds bij zich dragen. Hij gaf tegenover ons allen openlijk toe dat hij degene was die Hest uiteindelijk had gedood. Hij had diens hemd gebruikt om zijn handen tegen de kou te beschermen. Hij kon zich nog goed herinneren dat hij zorgvuldig had gepland de gewonde gardist te doden en zijn spullen in te pikken, terwijl de ontzielde kerkergenoten sliepen. Hij herinnerde zich ook dat de Bleke Vrouw had gezegd dat het verblijf in de kerker een test was. Wie het daar twee weken kon uithouden mocht haar bediende worden en zou regelmatig een maaltijd krijgen. Hij grijnsde waanzinnig tijdens dat deel van zijn relaas. En hij klemde af en toe zijn tanden op elkaar als om te voorkomen dat hij zou braken. Haar dienen en te eten krijgen, bekende hij, was op dat moment voor hem het allerhoogste ideaal geweest.

Twee van de Buiteneilanders die samen met Raadsel waren teruggekeerd behoorden tot de narwalclan. Ze werden al lang vermist en iedereen had gedacht dat ze dood waren. Peottre had ze met open armen welkom geheten. De Bleke Vrouw had hun clan meer dan tien jaar als het ware leeggeplunderd door de mannen te stelen. De terugkeer van deze krijgers zou Peottres status als held van de clan alleen maar versterken.

Toen Chade klaar was met zijn vragen stelde ik de drie die op mijn lippen hadden gebrand. De antwoorden waren stuk voor stuk teleurstellend. Raadsel had de nar tijdens geen moment van zijn gevangenschap gezien, en ook niet tijdens hun ontsnapping. Ook had hij de Bleke Vrouw niet meer gezien, noch haar lichaam, nadat hij uit zijn kerker was bevrijd.

'Maar ik geloof dat we ons over haar geen zorgen hoeven te maken. De man die ons kwam bevrijden, Revke, heeft haar einde gezien. Er was iets waardoor ze opeens waanzinnig werd. Ze krijste dat iedereen haar in de steek had gelaten, iedereen, en dat nu alleen de draak nog in staat was haar overwinning veilig te stellen. Ze liet wel tien of twintig mensen naar voren slepen en die werden stuk voor stuk tegen die stenen draak aan geduwd en toen ter plekke afgeslacht. Revke zei dat hun bloed door het gesteente werd opgeslurpt. Maar zelfs dát stelde haar nog niet tevreden. Ze was nog steeds furieus en gilde dat ze allemaal werden verondersteld helemáál op te gaan in de draak. De draak zou niet tot leven komen voordat iemand er met huid en haar in was binnengegaan.'

Hij keek naar onze gezichten, die intense nieuwsgierigheid uitdrukten. 'Ik spreek de Buiteneilandse taal niet erg goed. Ik weet dat het raar klinkt – dat ze wilde dat iemand de draak zou binnengaan. Maar dat is wat Revke tegen me zei, meen ik. Dat kan ik dus mis hebben.'

‘Nee, ik vermoed dat je helemaal gelijk hebt. Ga verder,’ smeekte ik hem.
‘Ze commandeerde ten slotte dat Kebal Rauwbrood aan de draak gegeven moest worden. Toen ze hem uit zijn boeien haalden, zei Revke, onderschatten de bewakers hoe sterk die oude krijger nog was. En hoe vurig hij de Bleke Vrouw haatte. De bewakers hadden hem vast en sleepten hem naar de draak, maar hij verzette zich hevig. En opeens stortte hij zich een andere kant op, recht naar de Bleke Vrouw toe. Hij greep haar bij de polsen en schreeuwde lachend dat ze samen in de draak naar binnen zouden gaan en dan in triomf over de Buiteneilanden zouden vliegen. Dat was de enige manier om te winnen. En toen trok Rauwbrood haar mee naar de draak, terwijl hij haar sloeg en schopte. En toen…’ Hij zweeg even. ‘Ik vertel alleen maar na wat ik van Revke heb gehoord. Het is niet te snappen, maar…’
‘Ga door!’ commandeerde Chade hees.
‘Rauwbrood liep achteruit de draak binnen. Hij versmolt ermee, zogezegd, maar hij hield de Bleke Vrouw onwrikbaar vast en trok haar met zich mee.’
‘Ze ging op in de draak?’ riep ik uit.
‘Nee. Niet helemaal. Rauwbrood verdween in de draak, helemaal, en hij trok haar met zich mee. Haar handen en polsen waren al binnen. Ze krijste om hulp en ten slotte kwamen er twee van haar bewakers bij. Die trokken haar

achteruit. Maar… haar handen waren weggesmolten. In de draak verdwenen.'
De prins had zijn hand strak tegen zijn mond gedrukt. Ik zat te trillen. 'Is dat alles?' vroeg Chade. Ik vroeg me af waar hij zijn kalmte vandaan haalde.
'Bijna. Wat er over was van haar handen was op een bepaalde manier verschroeid. Het bloedde niet, het was weggebrand. Zei Revke. En ze stond daar maar te staren naar die stompjes. En op dat moment kwam de draak tot leven. Hij hief zijn kop wild omhoog, té hoog, en er kwamen grote brokken ijs naar beneden van het plafond. Revke zei dat iedereen toen vluchtte, zowel voor het neerstortende ijs als voor de draak. En dat ook hij zich probeerde te verbergen voor de draak, maar toen opeens tot zichzelf kwam.' Raadsel zweeg weer even. Het kostte hem moeite om verder te praten. 'Het is moeilijk uit te leggen wat voor gevoel dat is. Ik was in mijn cel en zat met mijn rug tegen de muur, want ik moest proberen wakker te blijven. Anders zouden de anderen me doden. En toen keek ik naar de vloer en zag Hest liggen. Dood. En opeens vond ik het érg dat hij dood was, want hij was mijn vriend geweest.' Hij schudde zijn hoofd en vervolgde bijna fluisterend: 'En toen herinnerde ik me dat *ik* hem had gedood.'
'Daar kon je niets aan doen,' zei de prins zacht.
'Maar ik héb het gedaan. Ik was het, ik ben…'

Ik onderbrak hem. ‘En hoe kwam je buiten?’ vroeg ik zacht.
Raadsel leek bijna dankbaar voor de vraag. ‘Revke maakte de deur voor ons open en leidde ons door haar paleis naar buiten. Het is een groot labyrint onder het ijs. Ten slotte kwamen we door een opening – het leek een gewone scheur in de wand van ijs – op de flank van de gletsjer uit. Toen we daar waren gekomen wist niemand hoe het nu verder moest. De anderen kenden geen plek op het eiland waar ze beschutting konden zoeken, maar ik zag vanaf waar we stonden een glimp van de zee in de verte. Ik zei dat we die kant op moesten lopen en dan het strand konden volgen. Zo zouden we uiteindelijk bij ons basiskamp uitkomen, al moesten we desnoods om het hele eiland heen lopen. Maar het bleek dat we boften. We hadden toevallig de kortste route gekozen en waren hier al voordat jullie arriveerden.’
Ik had nog een laatste vraag, maar die beantwoordde hij al voordat ik hem had uitgesproken. ‘Je weet hoe het ’s nachts altijd waait, Tom. Opgewaaide sneeuw moet ondertussen al onze sporen hebben uitgewist. Zelfs als ik het zou willen – ik zou de weg terug echt niet meer kunnen vinden.’ Hij haalde diep adem en voegde er toen onwillig aan toe: ‘Misschien is een van de Buiteneilanders bereid om het te proberen. Ik niet. Ik wil daar nooit meer in de buurt komen.’
‘Niemand zal het je vragen,’ zei Chade. En hij had gelijk. Ik liet het daarbij.

Het werd al bijna dag toen ik bij Burrich en Vlug terugkeerde. De jongen sliep naast zijn vader. Ik zag dat Burrich zag had bewogen. Een van zijn handen was onder de dekens uit gekomen. Ik wilde hem terugstoppen, maar zag toen dat Burrich met die hand een houten oorring vasthield. Ik herkende het werkstuk van de nar en wist wat er in dat hout verborgen was: de slavenring die Burrichs grootmoeder ten koste van zoveel inspanningen voor zichzelf had verdiend. Dat hij de kracht had gevonden om die oorring af te doen bewees me hoe belangrijk hij dit vond. En ik meende te weten wat hij ermee van plan was.

Plicht had al meteen de postduif losgelaten die de hetgurd in Zylig moest laten weten dat we wilden terugkeren, maar het zou dagen duren voordat schepen hier arriveerden. In de tussentijd moesten we onze schaarse rantsoenen delen met een veel groter aantal mensen. Geen prettig vooruitzicht, maar na alles wat we hadden meegemaakt haalden we onze schouders op over dit kleine ongemak.

Ik vond een rustig moment met Vlug, die naast de steeds verder wegkwijnende Burrich zat. Ik vertelde hem het verhaal van de oorring, terwijl ik ondertussen worstelde om hem uit zijn houten vatting los te wrikken. Tenslotte bleek het handwerk van de nar te sterk voor mij. Ik moest het hout weg-bréken. De oorring, blauw en zilver, glom nog steeds even mooi als toen Patience hem mij voor het eerst had laten zien.

En zoals zij het die dag had gedaan, gebruikte ook ik nu de speld om Vlugs oorlel te doorboren, opdat hij de ring voortaan kon dragen. Ik deed het iets zachtzinniger dan zij, want ik verdoofde de oorlel met sneeuw voordat ik er de pin doorheen stak. 'Draag hem altijd,' droeg ik de jongen op. 'En denk terug aan je vader. Zoals hij was.'

'Dat zal ik doen,' beloofde Vlug zacht. Hij tastte ernaar met voorzichtige vingers. Ik wist nog goed hoe *ik* destijds het gewicht aan mijn pijnlijke oorlel had voelen trekken. Toen veegde hij zijn bebloede vingertoppen af aan zijn broek. 'Het spijt me achteraf dat ik hem gebruikt heb,' zei hij toen. 'Anders had ik hem nu aan u gegeven.'

'Wat?'

'De pijl die ik van heer Gouden had gekregen. Toen ik hem kreeg vond ik het maar een lelijk ding, maar uit beleefdheid heb ik hem dat niet gezegd. Maar alle andere pijlen ketsten van die stenen draak af. Deze grijze niet. Hij drong helemaal naar binnen. Ik heb nog nooit zoiets gezien.'

'Niemand, denk ik,' antwoordde ik.

'Hijzelf wel, misschien. Hij zei erbij dat het een lelijk stuk hout was, maar dat ik er in tijd van nood misschien iets aan zou hebben. Denkt u dat hij heeft geweten dat deze grijze pijl de stenen draak zou kunnen doden?'

Ik wist een glimlach te forceren. 'Zelfs toen hij nog leefde wist ik nooit echt of hij iets van tevoren had geweten, of dat

hij alleen maar slimme dingen zei om me die *indruk* te geven. Maar in dit geval schijnt hij gelijk te hebben gehad.'
'Ja. Maar hebt u mijn vader gezien? Hebt u gezien wat hij heeft gedaan? Hij heeft die draak ter plekke doen stilstaan! Web zegt dat hij nooit eerder zoveel kracht heeft gezien, de kracht om een draak te *weerstaan*.' Hij keek me aan alsof hij me uitdaagde om dat tegen te spreken. 'Hij zegt dat zulke kracht soms voorkomt in families van het Oude Bloed. Dat ik er misschien ook iets van heb geërfd, als ik er verstandig en gedisciplineerd mee omga.'
Ik schulpte mijn hand om zijn kaak. De oorring voelde koel aan tegen mijn handpalm. 'Laten we het hopen. De wereld kan zulke kracht goed gebruiken.'
Langwiek stak zijn hoofd naar binnen. 'Prins Plicht heeft je nodig, Tom,' zei hij verontschuldigend.
'Ik kom meteen,' verzekerde ik hem, en tegen Vlug: 'Als je het niet erg vindt.'
'Nee. We kunnen hier toch niets anders doen dan waken.'
'Ik kom terug,' beloofde ik. Ik stapte naar buiten en volgde Langwiek door ons kamp.
Het was druk in de tent van de prins. Hijzelf, Chade en Bolle waren er, met Peottre, Oerttre, Kossi en de narkieza. Bolle had zijn onderlip naar voren gestoken en ik voelde dat hij van streek was. De narkieza zat op de grond. Ze had een deken om haar schouders en haar rug was naar mij toe gekeerd. Ik

zei iedereen beleefd goedendag en wachtte toen af.
De prins nam het woord. ‘We hebben een probleempje met de tatoeages van de narkieza. Ze zou ze kwijt willen, maar ze reageren nog niet op Bolles Vermogen. Chade denkt dat je misschien kan helpen, gezien je ervaring met je eigen littekens.’
‘Een litteken is geen tatoeage,’ antwoordde ik, ‘maar ik ben bereid om het te proberen.’
De prins boog zich naar haar toe. ‘Elliania? Mag hij ze zien?’
Ze gaf geen antwoord. Ze zat daar met een erg rechte rug en op het gezicht van haar moeder was duidelijk misprijzen te zien. Toen boog Elliania haar hoofd, zonder een woord te zeggen, en liet de deken over haar rug naar beneden glijden. Ik knielde op de grond en hield de lantaarn omhoog om ze beter te zien. En toen knarste ik met mijn tanden, want ik begreep nu waarom ze aan mij hadden gedacht.
De glinsterende schoonheid van de draken en slangen was verdwenen. De tatoeages waren in het vlees van haar rug verzonken en de huid was daar zo strak alsof ze waren ingebránd. Ik vermoedde dat dit een laatste wraakactie van de Bleke Vrouw representeerde. ‘Ze doen haar nog steeds af en toe pijn,’ zei de prins zacht.
‘Ik moet speculeren,’ gaf ik toe. ‘Misschien kan Bolle haar niet gemakkelijk genezen omdat dit geen recente verwondingen zijn. Het is één ding een lichaam te helpen met

pogingen waar het al mee bezig is. Dit zijn oude merktekens en haar lichaam heeft ze aanvaard.'
'Jouw littekens zijn verdwenen toen we je heelden,' merkte de prins op.
'Deze zijn niet van haar,' stelde Bolle op gemelijke toon vast. 'Ik wil ze niet aanraken.'
Ik liet Bolles cryptische opmerking passeren. 'Ik denk dat de nar mij heeft hersteld in de toestand zoals hij me altijd heeft gezien. Zonder littekens.' Ik wilde daar op dat moment niet over uitweiden, en ik denk dat ze dat allen begrepen.
Elliania's stem trilde slechts licht toen ze voorstelde: 'Brand ze dan weg en genees daarna de brandwonden. Het kan me niet schelen wat het me kost. Ik wil ze wég hebben. Ik wil haar merktekens niet op mijn lichaam!'
'Nee!' riep de prins gechoqueerd.
'Wacht, alsjeblieft,' zei ik vlug. 'Laat mij het eens proberen.' Ik stak mijn hand uit en bedacht net op tijd dat ik het moest vragen. 'Mag ik u aanraken?'
Ze liet haar hoofd verder naar voren zakken en ik zag dat al haar rugspieren verstrakten. Toen gaf ze een knikje. Peottre stond als een reus naast ons, met zijn armen over elkaar geslagen. Ik keek naar hem omhoog en ontmoette zijn blik. Toen ging ik achter de narkieza op de grond zitten en legde mijn beide handen voorzichtig vlak op haar rug. Het kostte me wilskracht om ze daar te houden. Mijn handpalmen

voelden gewoon de warme rug van een jong meisje, maar mijn Vermogen voelde een gewroet van slangen en draken onder mijn vingers. ‘Er bevindt zich meer dan inkt onder haar huid,’ zei ik, maar ik wist niet wát ik daar nu eigenlijk voelde.
Elliania sprak met moeite. ‘Ze maakte de inkten van haar eigen bloed. Ze wilde dat ze altijd de hare zouden blijven en haar zouden gehoorzamen.’
‘Ze is slécht,’ verkondigde Bolle duister.
Elliania had ons het brokje informatie gegeven dat we nodig hadden. Niettemin werd het een zeer vermoeiende avond Vermogensgebruik. Ik kende Elliania niet goed en Bolle voelde weerzin om haar aan te raken. Hij gaf ons zijn kracht, maar elk onderdeeltje van de tekeningen moest afzonderlijk uit haar lichaam worden verdreven. Haar moeder en zuster zaten het in stilte aan te zien. Peottre bleef een poosje, ging toen naar buiten om wat rond te wandelen, keerde terug, en ging toen opnieuw naar buiten. Ik kon het hem niet kwalijk nemen. Ik zou zelf ook liever geen getuige zijn geweest. Er kwam stinkende inkt uit de poriën op de rug van de narkieza gesijpeld, heel langzaam, met tegenzin. Erger nog: het proces deed haar pijn. Ze beet haar tanden op elkaar en bonkte met haar vuisten op de grond, woordloos. Haar lange zwarte haar, dat naar voren was getrokken om ons niet in de weg te zitten, was zwaar geworden van haar transpiratievocht. Plicht zat tegenover haar, met zijn handen op haar schouders, terwijl ik

met uiterste zorgvuldigheid elk lijntje van haar tatoeages met mijn vingertop natrok en haar huid en het onderliggende vlees opdroeg elk deeltje door de Bleke Vrouw ingebrachte rottigheid uit te braken. En terwijl ik daarmee bezig was, zag ik voor mijn geestesoog de rug van de nar, die even kunstig en wreed was behandeld, maar gelukkig lang voordat de Bleke Vrouw de magie van het Vermogen had verworven en geperverteerd. Ik begreep niet waarom haar tatoeages ons zo koppig konden weerstaan. Tegen de tijd dat de laatste geklauwde drakenpoot met geweld van haar huid was verwijderd voelde ik me uitgeput. Maar haar rug was nu glad en schoon.

'Het is klaar,' zei ik vermoeid en ik tilde de deken op om haar rug te bedekken. Haar ademhaling veranderde in een soort snikken en Plicht trok haar zonder te aarzelen in zijn armen.

'Dank je,' zei hij zacht tegen mij, en toen tegen Elliania: 'Het is afgelopen. Ze kan je nooit meer kwaad doen.'

Ik voelde een vlaag van ongerustheid. Was dat wel waar? Maar voordat ik mijn twijfel onder woorden kon brengen hoorden we kreten van buiten de tent. 'Zeilen gezien! Twee zeilen. Een heeft het teken van Everzwijn, het andere dat van Beer!'

Hoofdstuk 27

Deuren

Hoe dieper ik in de zaken en relaties van heer en vrouwe Grijsling duik, hoe meer ik ervan overtuigd raak dat uw verdenkingen gefundeerd zijn. Hoewel ze op basis van de uitnodiging door de koningin hebben ingestemd met een verblijf van hun dochter Sydel aan het hof, hebben ze dit niet met blijdschap of gretigheid gedaan. Haar vader was langer voornemens om zijn poot stijf te houden en de uitnodiging te weigeren dan haar moeder. De moeder was zeer gechoqueerd toen hij haar ten slotte wegstuurde zonder geschikte kleren voor zelfs maar een gewone dag in de burcht, laat staan een diner of een bal. De toelage die hij haar heeft gegeven is niet eens toereikend voor een melkmeisje. Ik geloof dat hij hoopt dat ze zich aan het hof zo onmogelijk zal

maken, dat ze haar naar huis sturen.
De vrouw die hij heeft uitgekozen als haar dienstmeisje kan niet worden vertrouwd. Ik stel voor dat er meteen een bezwaar tegen deze Opaal wordt verzonnen en dat ze daarna zo snel mogelijk van de Hertenhorst wordt weggestuurd. En zorgt u ervoor dat haar grijze huiskat mét haar vertrekt.
Sydel zelf lijkt me aan weinig meer schuldig dan dat ze jong en oppervlakkig is. Om die reden geloof ik dat ze niet eens snapt dat haar ouders verklaarde Bonten zijn, laat staan dat ze op de hoogte is van welke intriges ook.
Rapport van een spion, ongesigneerd.

Gunstige stromingen hadden de schepen sneller bij ons gebracht dan we hadden verwacht, maar onze verrassing bij het zien van de schepen viel in het niet bij de verrassing van de bemanningen toen ze de omvang van het wachtende gezelschap in het oog kregen. De sloepen waarmee ze ons kwamen halen waren boordevol met lieden die niet konden wachten om hun nieuwsgierigheid te bevredigen. Van onze

kant waren er zoveel die naar de sloepen liepen dat deze bijna werden opgetild om ze op het droge te brengen. Daarna ontstond er een waar pandemonium, want iedereen uit ons gezelschap had wonderbaarlijke verhalen te vertellen. Er werd gelachen, en op borsten en schouders geklopt, terwijl iedereen probeerde om het nieuws als eerste uit te bazuinen. Boven alles uit klonk het verheugde gebrul van Arkon Bloedsnee toen hij de triomf van de narwalclan vernam. Later zou ik ontdekken dat de narkieza haar vader gouden bergen had beloofd in de vorm van oogstopbrengsten, handel en andere gunsten. Het land van de clan Everzwijn was rotsachtig en steil, geschikt om er zwijnen op te houden, maar niet als akkerland. Bloedsnee zelf had acht jonge nichtjes in zijn eigen clan om voor te zorgen en deze meisjes zouden meeprofiteren van de zege van Narwal.

Op dat moment wist ik echter alleen dat wederom vreugde en triomf waren losgebrand, waardoor het verdriet van Vlug en mij des te schrijnender werd. Erger nog: ik had de vorige avond een beslissing genomen die me zo correct leek, dat ik bij voorbaat wist dat ze onwrikbaar zou zijn. Dus terwijl de mannen om ons heen over hun woorden struikelden van blijdschap en door de haast waarmee ze van alles wilden vertellen, praatte ik zachtjes tegen Vlug in de schemering van de tent die over zijn bewusteloze vader was opgericht.

‘Ik ga niet met jullie mee terug. Kun je zonder mij voor je

vader zorgen?'
'Of ik… wat bedoelt u, niet met ons mee? Wat kunt u ánders doen?'
'Hier blijven. Ik moet terug naar de gletsjer, Vlug. Ik wil een weg naar binnen zien te vinden. Ik wil op zijn minst het lichaam van mijn vriend vinden om het te kunnen verbranden. Hij had er vreselijk de pest aan om het koud te hebben. Hij zou niet voor eeuwig in het ijs begraven willen zijn.'
'En wat hoopt u verder nog? U verzwijgt iets.'
Ik haalde diep adem. Zou ik een leugen verzinnen? Nee, mijn leven had al genoeg leugens gekend. 'Ik hoop ook het lijk van de Bleke Vrouw te vinden. Ik hoop dat ze al dood is. Dan zal ik weten dat ze met haar leven heeft geboet voor alles wat ze ons heeft aangedaan. Maar als ik haar levend aantref hoop ik haar te doden.'
Het was een kleine en simpele belofte, die ik mezelf had gedaan. Maar ik betwijfelde of ze gemakkelijk uitvoerbaar zou zijn. Toch was het de enige troost die ik mezelf kon aanbieden.
'U ziet er heel anders uit wanneer u zulke dingen zegt,' zei Vlug met gedempte stem. Hij boog zich dichter naar me toe. 'Als u zo praat hebt u de ogen van een wolf.'
Ik schudde mijn hoofd en glimlachte. Althans: ik ontblootte mijn tanden. 'Nee. Geen enkele wolf verspilt tijd aan wraak, en dát is wat mij voor ogen staat. Pure wraak, verder niets.

Als mensen er gemeen en kwaadaardig uitzien, is het niet hun dierlijke kant die je ziet, maar hun primitieve ménselijke kant. Als je me ziet in mijn onwankelbare trouw aan mijn familie, dán zie je de wolf in me.'
Hij raakte zijn bungelende oorring aan met het topje van zijn wijsvinger. Toen fronste hij zijn wenkbrauwen en vroeg: 'Wilt u dat ik bij u blijf? U zou hier niet in uw eentje aan moeten beginnen. En u weet nu dat ik niet heb gelogen. Ik ben goed met een boog.'
'Dat ben je zeker. Maar je hebt andere verplichtingen, dringender van aard. Burrich heeft geen enkele kans als hij hier blijft. Breng hem per schip naar Zylig. Misschien hebben ze daar goede dokters. In elk geval zullen ze daar een plek hebben waar hij het warm heeft, en waar ze behoorlijk voedsel en een goed bed voor hem hebben.'
'Mijn vader gaat sterven, FitzChevalric. Laten we niets anders veinzen.'
O, de macht die verscholen ligt in het uitspreken van namen! Ik gaf toe. 'Je hebt gelijk, Vlug. Maar dat wil nog niet zeggen dat hij in de kou moet sterven, onder een fladderende lap tentzeil. Dát kunnen we hem besparen.'
Vlug krabde op zijn hoofd. 'Ik wil doen wat mijn vader in dit geval zou willen. Ik denk dat hij zou zeggen dat ik bij u moest blijven. Dat ik voor hem niet zo nuttig kan zijn als voor u.'
Ik dacht erover na. 'Best mogelijk. Maar ik denk niet dat je

moeder je hetzelfde zou zeggen. Ik vind dat je bij hem moet blijven. Hij kan nog een opleving hebben, voor het einde komt, en de woorden die hij dan tegen je zegt zouden heel kostbaar kunnen zijn, Vlug. Nee, ga met hem mee. Wees bij hem, ook namens mij.'

Hij gaf geen antwoord, maar boog zijn hoofd voor mijn woorden.

Al terwijl we dit bespraken waren de mannen bezig het kamp af te breken en alle spullen aan boord van de schepen te brengen. Ik denk dat het Vlug choqueerde toen het Buiteneilanders bleken te zijn die hem en Burrich kwamen halen. Beer was verschenen. Hij boog ernstig zijn hoofd voor de jongen en vroeg of hij de eer mocht hebben hem en zijn vader aan boord te brengen van het schip van de hetgurd. 'Demondoders' noemde hij hen beiden. Ik denk dat het Vlug evenzeer choqueerde te beseffen, dat ze hem al die tijd in zijn eentje hadden laten rouwen uit respéct, niet uit onverschilligheid. En Uil, hun bard, zong een lied toen ze op weg gingen naar het schip van de Beer, en hoewel de wind veel van zijn moeilijk verstaanbare Buiteneilandse minstrelenwoorden verwaaide, hoorde ik er toch de bijna verstikkende trots in op de man die de draak-demon op de knieën had gedwongen en de jongen die hem had neergeschoten om de gegijzelden van de Bleke Vrouw te bevrijden. Web, zag ik, zat bij hen in de sloep die Vlug naar

het schip bracht. Dat stelde me gerust. Ik wilde niet dat de jongen helemaal alleen onder vreemden zou zijn, ongeacht hoe ze hem waarschijnlijk zouden eren, nadat Burrich gestorven zou zijn. Want ik vreesde dat de oude stalmeester de haven van Zylig niet zou halen.
Toen verscheen de prins aan mijn zijde. Hij wilde weten met welk schip ik zou reizen. 'Je mag kiezen, maar het wordt hoe dan ook een krappe bedoening. Ze hebben niet voorzien dat we met zovelen zouden zijn. We zullen als stenen in een muur zitten. Chade heeft in zijn wijsheid besloten mij van de narkieza te scheiden, dus ik ben op het schip van Beer. Chade gaat met Everzwijn mee, zoals Peottre en zijn vrouwen, want hij hoopt tijdens de reis nog wat puntjes af te ronden van de onderhandelingen over onze alliantie.'
Ondanks alles moest ik glimlachen. 'Je noemt het nog steeds een alliantie? In mijn ogen begint het al aardig op een huwelijk te lijken. Heb je Chade misschien een réden gegeven om jou op de terugweg van de narkieza gescheiden te houden?'
Hij trok een wenkbrauw en een mondhoek op. 'Ik niet! Het was Elliania die heeft verklaard dat mijn reactie op haar uitdaging heeft aangetoond dat ik haar waardig ben en dat ze me nu als haar echtgenoot beschouwt. Ik geloof dat haar moeder daar niet erg blij mee was, maar Peottre heeft Elliania met geen woord tegengesproken. Chade heeft de

narkieza proberen uit te leggen dat ik nog aan haar moet worden toegewijd in *mijn* moederhuis, maar daar wil ze niets over horen. "Wat is een man," heeft ze hem gevraagd, "die zich op dit punt tegen een vrouw verzet?"'

'Ik had graag gehoord wat hij daarop antwoordde,' zei ik.

'Hij zei: "Heus, vrouwe, dat weet ik niet. Maar het is de wil van mijn koningin dat haar zoon niet het bed met u deelt alvorens u in haar huis voor haar en haar edelen bent verschenen en daar hebt verklaard dat hij u waardig is."'

'En dat heeft ze geslikt?'

'Niet zonder tegenstribbelen.' De prins was kennelijk gevleid door de gretigheid van zijn aanstaande bruid. 'En Chade heeft mij de belofte afgedwongen dat ik me terughoudend zal gedragen. Niet dat Elliania het me gemakkelijk maakt! Enfin, dus ik reis op het schip van Beer en zij op dat van Everzwijn, net als Chade. En Bolle ook, denken we, want de Buiteneilanders hebben nu respect voor hem en zijn Handen van Eda. Kom naar Beer, dan ben je bij Vlug en Burrich, en bij mij.'

'Ik zal op geen van beide zijn, maar ik ben blij te horen dat je bij Vlug op het schip bent. Dit is voor hem een zware tijd. Het is voor hem gemakkelijker als hij vrienden om zich heen heeft.'

'Wat bedoel je, geen van beide?'

Tijd om het aan te kondigen. 'Ik blijf hier, Plicht. Ik moet

terug, want ik wil proberen het lichaam van de nar te vinden.'
Hij knipperde met zijn ogen, dacht even na, en aanvaardde toen gewoon dat ik het moest doen. Het was een daad van begrip die mijn hart verwarmde. 'Dan blijf ik natuurlijk bij je. En je zult een paar mannen nodig hebben als je hoopt een tunnel vanuit onze groeve te graven.'
Het ontroerde me dat hij de noodzaak van mijn keuze niet bestreed en dat hij aanbood zijn eigen triomftocht uit te stellen. 'Nee, jij moet vertrekken. Je kunt nu een narkieza claimen en een alliantie creëren. Ik heb niemand nodig, want ik hoop naar binnen te gaan waar Raadsel en de anderen naar buiten kwamen.'
'Dat is onbegonnen werk, Fitz. Dat gat vind je nooit terug. Ik heb even scherp naar Raadsels antwoorden geluisterd als jij.'
Ik glimlachte. 'Jawel, het lukt me, denk ik. In dit soort dingen kan ik erg hardnekkig zijn. Ik vraag je alleen om wat voedsel en warme kleren voor me achter te laten. Het kan even duren voordat ik slaag.'
Hij keek onzeker na het horen van deze woorden. 'Heer FitzChevalric,' zei hij toen, 'vergeef me dat ik het zeg, maar dit kan een ernstig risico voor jezelf zijn, waar weinig winst tegenover staat. Heer Gouden voelt nu niets meer. Er is weinig kans dat je een weg naar binnen zult vinden, laat staan dat je zijn lichaam aantreft. Ik denk dat ik er niet verstandig aan doe om dit toe te staan.'

Ik negeerde het laatste zinnetje. ‘Er is nog een ander argument. Bij je terugkeer zul je al chaos genoeg om je heen hebben. Daarbij kun je de wederopstanding van heer FitzChevalric missen als kiespijn. Ik stel voor dat je de leden van je coterie van Wijzen vraagt hun lippen daarover stijf op elkaar te houden. Ik heb al gesproken met Langwiek en ik denk dat ik me geen zorgen hoef te maken over Raadsel. Alle anderen zijn dood.’

‘Maar… de Buiteneilanders weten wie je bent. Ze hebben je bij die naam horen noemen.’

‘Dat zegt hun niets. Ze zullen mijn echte naam straks niet meer weten, zo min als ik die van Beer of Adelaar ken. Ik ben gewoon de gek die op het eiland is gebleven.’

Hij spreidde zijn armen in een wanhoopsgebaar. ‘Zeg dat wel! Hoe lang blijf je hier? Tot je bent verhongerd? Tot je hebt ontdekt dat je streven even nutteloos is als het mijne was?’

Ik dacht even na. ‘Geef me een maand,’ zei ik. ‘Stuur over twee weken een schip hierheen om me op te halen. Als het me in twee weken niet is gelukt geef ik het op en kom naar huis.’

‘Het bevalt me niks,’ mopperde hij. Ik verwachtte dat hij nog langer zou tegensputteren, maar opeens zei hij: ‘Twee weken. En probeer niet me via het Vermogen om uitstel te vragen, want ik zal niet luisteren. Over twee weken verschijnt hier een schip om je te halen. En dan ga je aan boord, ongeacht of

je hier succes hebt behaald. Nu moeten we ons haasten, want ze zijn klaar met laden.'
Dat bleek wel mee te vallen. In feite werd er ballast van de schepen gelost om meer ruimte te maken voor de passagiers. Chade vervloekte mijn koppigheid, maar gaf ten slotte toe, vooral omdat ik toch niet van mening wilde veranderen en omdat iedereen graag wilde profiteren van de komende vloed om snel te vertrekken.
Het was niettemin een vreemde ervaring om een poos later in mijn eentje op het strand te staan kijken naar de twee vertrekkende schepen. Achter me lag een stapel zeer diverse benodigdheden. Ik had veel meer tenten en sleden dan een man alleen kon gebruiken en een ruime, zij het zeer saaie voorraad voedsel. In de periode tussen het uitzeilen van de schepen en het vallen van de avond doorzocht ik de spullen die ze hadden achtergelaten en stopte alles wat me nuttig leek in mijn gehavende reistas. Ik deed er ook extra kleren in, alle voedsel dat ik dacht nodig te hebben en mijn veren van het Strand van de Anderen. Langwiek had een goed bruikbaar zwaard voor me achtergelaten; ik denk dat het van Surrie was geweest. En ik had Langwieks eigen dolk gekregen. Ook nam ik de tent en de slaapzak van de nar mee, die ik alvast in gereedheid bracht voor de komende nacht, plus zijn kookgerei – niet alleen omdat het dingen van hem waren, maar ook omdat ze het minste wogen. Tot mijn

geamuseerdheid zag ik dat Chade een vaatje van zijn plofpoeder voor me had achtergelaten. Alsof ik daarmee nóg eens zou durven knoeien! Mijn gehoor was nog steeds niet wat het geweest was. Maar uiteindelijk nam ik het toch maar mee.

Die avond legde ik een flink kampvuur aan. Er lag niet veel drijfhout op het strand, maar ik was nu de enige die het nodig had, dus ik verwende mezelf. Ik had verwacht de rust te vinden die geïsoleerdheid meestal in mijn binnenste opriep. Zelfs wanneer ik zeer depressief was, bracht eenzaamheid in de vrije natuur me meestal troost. Maar die avond niet. Het ongedurige zoemen van de stenen draak die daar half onder water lag was als een zeurende pijn die me aan de gruwelen van de Bleke Vrouw herinnerde. Ik zou willen dat er een manier bestond om dat zoemen af te kappen en die brokken beeldhouwwerk weer in puur gesteente te veranderen. Ik maakte een zeer royale ketel hete pap voor mezelf en deed er flink wat van de gerstsuiker op die Plicht voor me had achtergelaten.

Ik had net mijn eerste happen genomen toen ik achter me voetstappen hoorde. Ik verslikte me, sprong op en trok mijn zwaard. Toen stapte Bolle de lichtcirkel van mijn kampvuur binnen. Hij grijnsde schaapachtig. ‘Ik heb honger.’

Ik stond te trillen van schrik. ‘Je kunt niet hier zijn. Je bent op een schip dat onderweg is naar Zylig!’

‘Nee. Geen schepen voor mij. Kan ik iets te eten krijgen?’
‘Hoe heb je kunnen achterblijven? Weet Chade hiervan? En de prins? Bolle, dit is onmogelijk! Ik heb dingen te doen, belangrijke dingen. Ik heb nu geen tijd om op jou te passen.’
‘Ze weten het nog niet. En ik pas wel op mezelf,’ zei hij gepikeerd. Ik had zijn gevoelens gekwetst. Als om te bewijzen dat hij het kon liep hij naar de stapel afgedankte spullen en rommelde er zo lang in tot hij een kom had gevonden. Ik ging weer zitten, keek naar de vlammen en voelde me volledig verslagen door het lot. Hij keerde terug in het licht en ging op een steen tegenover me zitten. Terwijl hij meer dan de helft van de pap in zijn kom schepte zei hij: ‘Het was heel gemakkelijk om hier te blijven. Ik zei *bij Chade, bij Chade* tegen de prins en *bij Plicht, bij Plicht* tegen Chade. Ze geloofden me en gingen aan boord van hun schip.’
‘En verder heeft niemand je vermissing opgemerkt?’ vroeg ik sceptisch.
‘O, tegen alle anderen zei ik *zie me niet, zie me niet*. Dat was niet moeilijk.’ Hij at gretig verder. Kennelijk was hij heel tevreden over zichzelf. Tussen twee grote happen door vroeg hij: ‘Hoe heb jij ze om de tuin geleid?’
‘Ik heb niemand om de tuin geleid. Ik heb gewoon gezegd dat ik hier nog een taak te vervullen heb. Ze komen me over twee weken halen.’ Ik steunde mijn hoofd op mijn handen. ‘Bolle,

je bewijst me een slechte dienst. Ik weet dat je het zo niet hebt bedoeld, maar het is de waarheid. Wat moet ik met je aanvangen? Wat was je zélf van plan toen je besloot hier te blijven?'

Hij haalde zijn schouders op en antwoordde toen met zijn mond vol: 'Niet op een schip te stappen. Dat is wat ik van plan was. Wat was jij van plan?'

'Een lange tocht te maken, terug naar het ijspaleis. Om de Bleke Vrouw te doden, als ik haar kan vinden. En het lichaam van heer Gouden terug te halen, als ik het kan vinden.'

'Goed. Dat kunnen we doen.' Hij keek naar het restant pap in de ketel. 'Eet je dat nog op?'

'Ik denk van niet.' Mijn eetlust was verdwenen, en al mijn vredige gedachten waren ook foetsie. Ik zag hem schransen. Ik had twee keuzen. Ik wist dat ik hem hier niet op het strand kon achterlaten. Dat zou zoiets zijn als een klein kind aan zijn lot overlaten. Ik kon twee weken hier bij hem blijven, tot het door Plicht beloofde schip zou arriveren. Dan kon ik Bolle wegsturen en zelf alsnog aan mijn taak beginnen. Tegen die tijd zou het al herfst zijn in dit barre land. De gevallen sneeuw zou de laatste sporen hebben uitgewist. Ofwel ik kon Bolle met me mee slepen, me aanpassen aan zijn slome, ploeterende tred, en hem in gevaar brengen. Plus hem toelaten tot een deel van mijn leven dat ik voor zeer privé hield. Ik wilde niet dat hij erbij zou zijn als ik het lichaam van

de nar vond. Het was een taak die ik in mijn eentje wilde en moest verrichten.
Toch was hij nu hier. Afhankelijk van mij. En ongevraagd kwam de herinnering bij me op aan Burrich – hoe *hij* had gekeken toen ik zo plompverloren aan zijn zorgen was toevertrouwd. Voor hem was het precies zo geweest als het nu voor mij was. Ik zag Bolle het laatste restje pap uit de ketel schrapen en daarna de plakkerige lepel helemaal aflikken.
'Bolle, het wordt zwaar werken. We moeten vroeg op en snel reizen. We trekken weer de kou in. Zonder veel vuur en met erg saai voedsel. Weet je wel zeker dat je dat wilt?'
Ik weet niet waarom ik hem de keuze aanbood.
Hij haalde zijn schouders op. 'Het is beter dan op een schip stappen.'
'Maar uiteindelijk zul je tóch op een schip moeten stappen. Wanneer die boot me komt halen zal ik dit eiland verlaten.'
'Nee,' zei hij afwerend, 'geen schepen voor mij. Zullen we in de mooie tent slapen?'
'We moeten Chade en de prins laten weten dat je hier bent.'
Hij trok een lelijk gezicht en ik vreesde even dat hij zijn Vermogen zou gebruiken om me tegen te houden, maar ten slotte voegde hij zich bij me toen ik naar hen reikte. Hij verkneukelde zich over de poets die hij hun had gebakken. Ik voelde hoe ze zich aan hem ergerden en hoe ze met mij

meeleefden, maar geen van beiden bood aan om een schip terug te sturen om hem op te halen. Om de waarheid te zeggen: dat kónden ze ook niet. Een verhaal zoals dit moest onverwijld wereldkundig worden gemaakt en daarbij dienden én de prins én de narkieza gelijktijdig voor de hetgurd te verschijnen. Beide schepen moesten dus doorvaren. Chade bood grimmig aan meteen na aankomst in Zylig een schip naar ons toe te sturen, maar ik vroeg hem daarmee te wachten. We zouden Vermogenscontact met hem opnemen zodra we gereed waren om hier te vertrekken. *Niet per schip*, voegde Bolle daar nadrukkelijk aan toe, en geen van ons had de energie om op dat moment met hem in discussie te gaan. Als hij me zag vertrekken zou hij heus wel meegaan, nam ik aan. Tegen die tijd zou hij doodmoe zijn en zijn buik vol hebben van sneeuw en ijs en kou. Ik kon me niet voorstellen dat hij in zijn eentje op dit eiland zou willen achterblijven.

Naarmate de nacht vorderde drong het tot me door dat het voor mij in sommige opzichten misschien wel goed was dat hij me vergezelde. Toen ik me in de tent van de nar te slapen legde leek Bolle even een soort indringer – zo misplaatst als een koe in een klompendans. Maar als hij er niet was geweest zou ik vermoedelijk in een diepe melancholie zijn weggezakt. Bolle zorgde voor ergernis en afleiding, en tegelijk was hij een soort makker. Door voor hem te zorgen kon ik mijn verdriet gemakkelijker op een afstand houden. Ik had zijn

bagage voor hem samengesteld, met daarin vooral warme kleren en alle voedsel dat hij naar mijn mening wel zou kunnen dragen. Toch zag ik onze gezamenlijke tocht over het ijs met angst en vrees tegemoet.
'Ga je nu slapen?' vroeg Bolle toen ik de deken over mijn hoofd had getrokken.
'Ja.'
'Deze tent bevalt me. Hij is mooi.'
'Ja.'
'Doet me terugdenken aan onze wagen, toen ik klein was. Mijn moeder had er ook mooie dingen in gemaakt. Kleuren en linten en kralen.'
Ik zei niets en hoopte dat hij zou wegdoezelen.
'Netel houdt ook van mooie dingen.'
Netel. Een golf van schaamte ging door me heen. Ik had haar in gevaar gebracht, was haar bijna kwijtgeraakt, en had sindsdien geen poging gedaan om haar te bereiken! Mijn optreden beschaamde me, en ook het feit dat niet ik degene was die haar had gered, maar ik zou misschien de moed kunnen opbrengen om haar daarvoor vergeving te vragen. Maar ik had niet de moed om haar te zeggen dat haar vader stervende was. Op een of andere manier voelde het aan alsof dat *mijn* schuld was. Als ik niet hier was geweest, zou Burrich dan zijn gekomen? Zou hij de draak hebben uitgedaagd? Dit was het bewijs van mijn lafheid. Ik kon nu

wel met het zwaard in de hand op weg gaan om de Bleke Vrouw te doden, maar ik durfde de dochter die ik onrecht had aangedaan niet onder ogen te komen!
'Gaat het haar goed?' vroeg ik schor.
'Het gaat wel. Ik zal haar vannacht deze tent laten zien, goed? Die zal ze mooi vinden.'
'Best.' Ik aarzelde en waagde toen een volgend stapje. 'Is ze nog steeds bang om te gaan slapen?'
'Nee. Ja. Wel, niet als ik er ben. Ik heb haar beloofd dat ik haar daar niet meer in zal laten vallen. Dat ik op haar zal passen en haar zal beschermen. Ik ga als eerste slapen. Dan pas komt zij naar binnen.'
Hij praatte alsof ze elkaar in een kroeg ontmoetten, alsof 'slaap' een kamer was, of een dorpje ergens verderop. Toen hij weer sprak moest mijn geest zich inspannen om te begrijpen wat de simpele woorden voor hém betekenden.
'Zo, ik moet nu gaan slapen. Netel wacht op me.'
'Bolle, zeg haar… nee. Ik ben blij. Ik ben blij dat jij op deze manier bij haar kunt zijn.'
Hij duwde zich omhoog op een van zijn vlezige ellebogen en keek me ernstig aan. 'Het komt in orde, Tom. Ze zal haar muziek terugvinden. Ik zal haar helpen.' Hij haalde diep adem en vervolgde op slaperige toon: 'Ze heeft nu een vriendin.'
'O ja?'
'Ja. Sydel. Ze komt van het platteland. Ze is eenzaam en huilt

veel en heeft niet de goede kleren. Dus is ze bevriend met Netel.'
Dat vertelde me meer dan ik had willen weten. Mijn dochter was bang om te gaan slapen, ze was eenzaam en ze was bevriend met een verstoten Bonte. Ik wist opeens zeker dat het Pé even slecht ging als Netel. Mijn humeur kelderde. Ik probeerde me te troosten met de wetenschap dat Kettricken Sydel tenminste uit haar onverdiende isolement had verlost. Maar het was moeilijk.
Het olievuurtje van de nar flakkerde nog even op en doofde toen uit. Duisternis – althans datgene wat in dat deel van de wereld in een zomernacht daarvoor doorgaat – schulpte zich om de tent heen. Ik bleef in de stilte liggen luisteren naar Bolles ademhaling en naar de golfslag in de verte en naar het verontrustende gemompel van de gelede draak in het water. Ik sloot mijn ogen, maar ik denk dat ik bang was om in slaap te vallen – bang dat ik Netel zou aantreffen, of juist *niet*. Na een poos had ik de overtuiging dat slapen eigenlijk een adres was, maar dat ik de weg erheen was vergeten.
Toch moet ik uiteindelijk in slaap zijn gevallen, want ik werd wakker toen het licht van de dageraad de kleuren van de tent in volle glorie liet opgloeien. Ik had veel langer doorgeslapen dan ik van plan was geweest en Bolle sluimerde nog. Ik ging naar buiten, deed mijn ontlasting en bracht vers water mee van het ijzige stroompje. Bolle stond pas op toen hij de

ochtendpap rook. Hij rekte zich uit en vertelde me opgewekt dat hij met Netel de hele nacht op vlinders had gejaagd en dat ze voor hem een hoedje van vlindervleugels had gemaakt, dat vlak voordat hij wakker werd was weggevlogen. Zijn simpele onnozelheid vrolijkte me op, juist omdat ze zo scherp contrasteerde met mijn plannen.

Mijn pogingen om Bolle tot enige haast aan te zetten hadden weinig succes. Hij liep doelloos over het strand te slenteren, terwijl ik de tent afbrak, opvouwde en in mijn rugzak stopte. Het kostte enige overredingskracht om hem over te halen zijn eigen rugzak op te pakken en mij te volgen. Daarna volgden we het strand in de richting vanwaar Raadsel en zijn metgezellen waren gekomen. Ik had goed geluisterd naar Raadsels verhaal. Ik wist dat ze ongeveer twee dagen lang het strand hadden gevolgd. Als ik dat eveneens deed en dan van het strand af boog, kon ik misschien de scheur in de gletsjer vinden waardoorheen hij uit het domein van de Bleke Vrouw naar buiten was gekomen.

Maar ik had buiten de aanwezigheid van Bolle gerekend. Aanvankelijk volgde hij me vrolijk, al bleef hij onderweg vaak staan om kleine poelen zeewater of hoopjes zeewier of losse veren te bekijken. Hij haalde natuurlijk natte voeten, en klaagde daarover, en kreeg algauw honger. Dat had ik wel voorzien, dus ik had beschuit en gezouten vis voor hem in een zakje gedaan. Hij had op meer gerekend, maar toen ik hem

duidelijk had gemaakt dat ik door zou lopen, wat hij verder ook deed, nam hij het zakje van me aan en at terwijl we liepen.
Aan zoet water hadden we geen gebrek, want op diverse plekken bereikten stroompjes ijzig smeltwater het rotsachtige strand. Ik hield het getij in het oog, want ik wilde niet door de vloed worden opgesloten op een stuk strand vanwaar we niet konden ontsnappen. Maar de vloed kwam niet hoog en op een gegeven moment zag ik zelfs voetstappen boven de vloedlijn. Die moesten van Raadsel en zijn metgezellen zijn. De ontdekking kikkerde me op.
Tegen de tijd dat het avond begon te worden namen we het schaarse drijfhout dat we boven de vloedlijn vonden met ons mee. We bouwden er een vuurtje van. Afgezien van mijn sombere gemoed had het een plezierige avond kunnen zijn, want er was wat maanlicht en Bolle voelde zich geïnspireerd om zijn fluitje te pakken en te spelen. Het was voor het eerst dat ik me volledig kon overgeven aan allebei zijn vormen van muziek, want ik hoorde niet alleen zijn fluitje maar ook zijn Vermogensmuziek. De laatste bestond uit de eeuwige wind en het krijsen van meeuwen en het bruisen en klotsen van de golven. De melodie van zijn fluit werd erdoorheen gevlochten als een kleurige draad in een tapijt. Omdat ik toegang had tot zijn geest, was het voor mij begrijpelijke muziek, maar zonder Vermogen zou ik het irritante,

willekeurige klanken hebben gevonden.
We aten een eenvoudige maaltijd, bestaande uit soep van gedroogde vis, aangevuld met beschuit en wat vers zeewier. Het vulde de maag – iets vriendelijkers is er waarschijnlijk niet over te zeggen. Bolle at het spul alleen omdat hij honger had. 'Hadden we maar vers brood uit de keuken,' mijmerde hij weemoedig, terwijl ik de ketel schoon wreef met zand.
'Dat zal pas weer gebeuren als we op de terugreis zijn naar Hertensprong. Op het schip.'
'Nee. Geen schip.'
'Bolle, er is voor ons geen andere manier om thuis te komen.'
'Als we blijven doorlopen komen we er misschien ook.'
'Nee, Bolle. Aslevjal is een eiland. Met aan alle kanten water eromheen. We kunnen niet te voet naar huis. Vroeg of laat moeten we aan boord van een schip.'
'Nee.'
Het was weer zo ver. Hij scheen best veel dingen te begrijpen, maar dit was een feit dat hij weigerde te aanvaarden. Of misschien kón hij het niet aanvaarden. Ik liet het er voor die avond maar bij. We zochten onze slaapzakken op. Weer zag ik hem even moeiteloos in slaap vallen als een zwemmer in het water duikt. Ik had niet de moed opgebracht met hem over Netel te praten. Ik vroeg me af wat ze vond van mijn afwezigheid en of ze die eigenlijk wel had opgemerkt.

Toen sloot ik mijn ogen en zakte weg.
De tweede dag van onze tocht had Bolle genoeg van de saaie routine. Twee keer liet hij me zo ver vooruitgaan dat ik bijna uit het gezicht raakte. Dan kwam hij hijgend en gejaagd achter me aan. Telkens vroeg hij dan waarom we eigenlijk haast hadden. Ik kon geen antwoord bedenken dat hem bevredigde. Eerlijk gezegd wist ik alleen dat ikzélf een gevoel van urgentie had. Als ik me de nar als dood voorstelde, en zijn lichaam daar ergens onder het ijs aanwezig wist, bezorgde me dat een zo acuut verdriet dat ik bijna flauwviel. Ik wist dat ik me zijn dood pas echt zou realiseren wanneer ik hem dood had *gezien*. Het was zoiets als naar een gezwollen, ontstoken voet kijken en weten dat je pas echt kunt genezen nadat deze zal zijn afgezet. Ik haastte me zo, om die beproeving dan maar zo snel mogelijk onder ogen te zien.
Die avond kwamen we uit op een smalle strook zand naast een steile rotswand met ijspegels eraan. Over het rotsgesteente droop smeltwater naar beneden. Ik constateerde dat er juist genoeg ruimte was om een tent op te zetten en dat we hier in veiligheid waren, tenzij een storm de vloed hoog zou opjagen. Dus we zetten de tent op, waarbij we rotsblokjes gebruikten om deze te verankeren, en we stookten een vuur en nuttigden ons schrale rantsoen.
Er was nu iets meer maanlicht en we zaten een poos onder de sterrenhemel naar de zee te kijken. Ik vond tijd om me af te

vragen hoe het met Pé zou gaan en of mijn jongen zijn gevaarlijke verliefdheid op Svanja had kunnen overwinnen, dan wel er zich met huid en haar aan had overgegeven. Ik kon alleen maar hopen dat hij zijn hoofd koel had gehouden en zijn verstand had gebruikt. Ik zuchtte bezorgd en Bolle vroeg meelevend: 'Heb je maagpijn?'

'Nee. Niet echt. Ik maak me zorgen om Pé. Mijn zoon in Hertenhorst.'

'O.' Het klonk niet erg geïnteresseerd, maar toen vervolgde hij, op een toon alsof hij hierover lang had nagedacht: 'Je bent altijd ergens anders. Je doet nooit de muziek van waar je bént.'

Ik keek hem een poosje aan en liet toen mijn eeuwige scherm tegen zijn muziek een eindje zakken. Het was zoiets als het toelaten van de nacht, na het invallen van de schemering, wanneer het een geschikte tijd is om op jacht te gaan. Ik ontspande me en liet me meevoeren door het typisch wolfachtige genot van het moment van nú, zoals ik al veel te lang niet meer had gedaan. Ik was me bewust geweest van het water en de lichte bries, maar hoorde nu ook het zachte ruisen van de opgeblazen sneeuw en daarachter, zacht en -dreigend, het vage kreunen van het ijs van de gletsjer. Ik rook opeens de ziltigheid van de oceaan en de jodiumgeur van het zeewier op het strand en de ijzige adem van oude sneeuw.

Het was alsof ik een deur naar een vroegere plaats en tijd had

geopend. Ik wierp een blik op Bolle en zag hem opeens als iets compleets, als een organisch onderdeel van zijn omgeving, omdat hij zich daaraan overgaf. Zo lang hij hier zat te genieten van de avond ontbrak het hem aan niets. Ik voelde dat een glimlach mijn lippen plooide. 'Je zou een goeie wolf zijn geweest,' zei ik tegen Bolle.

Toen ik die nacht sliep heeft Netel me gevonden. Het kostte me even om me daarvan bewust te worden, want ze zat aan de rand van mijn droom. Ze liet de wind die van de zee kwam haar haren door elkaar blazen en staarde door het venster van wat mijn jongenskamer in de Hertenhorst was geweest. Toen ik eindelijk haar kant op keek stapte ze uit dat venster naar buiten, mijn strand op, en zei slechts: 'Hallo. Hier zijn we nu allebei.'

Ik voelde verontschuldigingen en smoesjes in me opkomen. Allerlei woorden brandden op mijn lippen. Zij ging kalm naast me zitten en keek uit over het water. De wind rimpelde haar haren zoals ook een wolfsvacht door een briesje wordt gerimpeld. Haar kalmte contrasteerde zo sterk met de woelingen in mijn binnenste, dat ik opeens besefte wat een vermoeiende vent ik eigenlijk was – altijd maar druk met woorden, zorgen en waarschuwingen. Ik ging naast haar zitten, met mijn staart om mijn voorpoten heen gekruld, en ik zei: 'Ik heb Nachtogen beloofd dat ik je verhalen over hem zou vertellen, maar dat heb ik nog nooit gedaan.'

Er ontstond een stilte die als een web tussen ons in hing, en toen zei ze: ‘Ik geloof dat ik er vannacht een zou willen horen.’
Dus ik vertelde haar over een onbeholpen wolfsjong dat veel te hoge sprongen maakte om naar muizen te springen en hoe we hadden moeten leren om elkaar te vertrouwen, hij en ik, en om tijdens de jacht hetzelfde te denken en te doen. En ze luisterde die nacht en na sommige dingen die ik vertelde hield ze haar hoofd schuin en zei: ‘Dat weet ik nog, geloof ik.’
Ik werd wakker toen het daglicht naar binnen viel tussen de beesten door die op het tentdoek dartelden, en even vergat ik dat zorgen en wraakgevoelens zwaar op me drukten. Ik zag alleen nog maar een glimmende blauwe draak, die zich met wijd gespreide vleugels zacht deinend liet meedrijven op de wind, terwijl onder hem vuurrode en violette slangen zich door het water kronkelden. Langzaam werd ik mij bewust van de snurkende Bolle. En van het feit dat de golven tot érg dicht bij onze tent kwamen aanrollen. Het laatste geluid alarmeerde me en ik kroop meteen naar de tentflap en keek naar buiten. Aanvankelijk voelde ik me opgelucht, want het water was al bezig zich terug te trekken. We hadden door het echte gevaar heen geslapen. De zee was op slechts twee voetstappen van onze deur geweest!
Ik krabbelde naar buiten, stond op, rekte me flink uit en

tuurde over het water. Ik had een merkwaardig gevoel van vredigheid. Mijn smartelijke missie lag nog steeds voor me, maar ik had een deel van mijn leven herwonnen dat ik verloren of bedorven had gewaand. Ik ging een eind bij de tent vandaan om me te ontlasten en genoot bijna van de kilte van het samengepakte natte zand onder mijn blote voeten. Maar toen ik terugkeerde naar de tent was het gedaan met al mijn gelijkmoedigheid.

Want schuin in het zand, op nog geen twee handbreedten van de tentflap, stak de honingpot van de nar naar boven.

Ik herkende het ding onmiddellijk en herinnerde me nog goed hoe het na mijn eerste nacht op dit eiland op raadselachtige wijze uit mijn tent was verdwenen. Ik zocht met mijn blik snel het strand en de rotswand af, maar zag nergens een teken van leven. Toen liep ik voorzichtig naar de honingpot toe – alsof het een slang was die me elk moment kon aanvallen – en keek onderwijl scherp om me heen. Had degene die in de nacht zo stilletjes gekomen en gegaan was misschien ergens een spoortje nagelaten? Maar de golven van de vloed hadden inmiddels natuurlijk alle eventuele sporen weggespoeld. De Zwarte Man was me wéér ontglipt.

Ten slotte pakte ik het potje op. Ik trok er de stop uit, in de verwachting wie weet wat aan te treffen, maar het ding was helemaal leeg. Er was zelfs geen *geurtje* van de vroegere inhoud in blijven hangen. Ik nam het potje mee de tent in en

stopte het zorgvuldig bij de andere spullen van de nar, terwijl ik ondertussen piekerde over wat dit te betekenen kon hebben. Ik overwoog de merkwaardige ontdekking via het Vermogen te melden aan Chade en de prins, maar uiteindelijk besloot ik er voorlopig maar tegen niemand iets over te zeggen.

Ik vond die morgen bijna geen hout, dus Bolle en ik moesten tevreden zijn met zoute vis en koud water bij wijze van ontbijt. Mijn voorraden, die voor één persoon ruim voldoende hadden geleken, smolten weg als sneeuw voor de zon. Ik haalde diep adem en probeerde een wolf te zijn. Voorlopig hadden we mooi weer en onze buik vol, dus ik moest niet zeuren en gewoon verdergaan. Bolle leek in een joviale bui, tot ik begon de tent af te breken. Toen klaagde hij dat ik niets anders kon verzinnen dan de hele dag maar over het strand te lopen. Ik beet me op mijn tong en liet na hem eraan te herinneren dat hij onuitgenodigd was achtergebleven om zich bij me te voegen. In plaats daarvan zei ik tegen hem dat het nu niet meer ver was. Dat leek hem te bemoedigen, want ik zei er niet bij dat ik dan wel ergens op het strand sporen moest vinden van Raadsel en zijn medevluchters. Raadsel had melding gemaakt van een rotswand, dus ik hoopte dat daar nog wat tekenen te zien zouden zijn van hun passage.

Dus toen gingen we maar weer op weg. Ik probeerde een

beetje te genieten van de frisse lucht en de steeds wisselende aanblik van de zee, terwijl ik tevens de rotswanden achter het strand scherp in het oog bleef houden. Maar het teken dat ik ten slotte opmerkte had niets te maken met Raadsel en zijn makkers, daar was ik zeker van. Het was vers op de rotswand gekrast, niet aangetast door weer en wind. En de betekenis was onmiskenbaar: een ruw getekende draak boog zich over een gekromd serpent. En daarboven wees een pijl recht omhoog.

Degene die ons de weg wees had een vrij gemakkelijke klim voor ons uitgezocht, leek me. Niettemin ging ik eerst in mijn eentje en zonder bagage naar boven, terwijl Bolle geduldig op het strand bleef wachten. Op de rotsen boven bleek een laagje aarde te liggen, waar taaie grassoorten en mossen met elkaar om de ruimte vochten. Erachter bevond zich een kleine, schrale weide, met rotsblokken, maar ook met wat zielige struikjes. Ik had bij het naar boven klimmen mijn dolk tussen mijn tanden meegenomen, maar hier wachtte niemand me op – geen vriend en geen vijand. Er was slechts het gieren van de ijskoude wind, die regelrecht van de ineengedoken gletsjer vandaan kwam waaien.

Ik keerde terug naar het strand om eerst onze bagage en daarna Bolle naar boven te brengen. Hij deed het niet slecht in de klim, hoewel hij gehandicapt was door zijn geringe lengte en gedrongen lichaamsbouw. Ten slotte stonden we

echter samen op de top van de rotsen. ‘Wel,’ zei hij, toen hij was uitgehijgd, ‘en wat nu verder?’
‘Ik weet het nog niet,’ zei ik, en ik keek om me heen. Iemand die ons zo duidelijk de weg naar boven had gewezen zou ons nu toch niet in de steek laten? Het duurde even voordat ik het zag. Ik denk dat het niet de bedoeling was dat ik ernaar moest zoeken, maar onze gids had een luie manier gekozen: een rij kiezelstenen van het strand. De ene kant wees naar de plek waar we omhoog waren geklommen, de andere naar het binnenland.
Ik gaf Bolle zijn rugzak en hing de mijne om. ‘Kom,’ zei ik, wijzend, ‘we gaan die kant op.’
Hij keek in de aangewezen richting. ‘Nee. Waarom? Ik zie daar niets dan gras. En erna sneeuw.’
Ik had geen simpele uitleg bij de hand. Ik zag in de verte inderdaad sneeuw, na de kleine vlakte van ruig, stoppelig gras. En daarachter ijs. En dáár weer achter een rotswand, met een laagje ijs of rijp erop. ‘Nou, dat is in elk geval waar *ik* naar toe ga,’ verklaarde ik, en ik begaf me op weg. Ik koos een rustig tempo, maar keek niet om. Wel tastte ik met mijn Wijsheid om me heen. Zo stelde ik vast dat hij achter me aan kwam, zij het mokkend. Ik ging iets langzamer lopen om hem te helpen me in te halen. Toen hij naast me liep merkte ik kameraadschappelijk op: ‘Wel, Bolle, ik denk dat we nu antwoord krijgen op tenminste een páár van onze vragen.’

‘Wat voor vragen?’
‘Wie of wat is de Zwarte Man?’
Bolle keek koppig. ‘Dat kan me echt niks schelen.’
‘Tja, het is een mooie dag. En we lopen tenminste niet meer op het strand, nietwaar?’
‘We lopen naar de sneeuw.’
Hij had gelijk. Niet lang daarna waren we er. Hier waren de sporen van de Zwarte Man duidelijk te zien – de gaande en de komende. Zonder commentaar begon ik ze te volgen. Bolle kwam met tegenzin achter me aan. Na een poosje merkte hij op: ‘We porren niet in de sneeuw. We kunnen wegzakken!’
‘Zo lang we dit spoor volgen zijn we veilig, denk ik,’ antwoordde ik. ‘We zijn hier nog niet op de gletsjer zelf.’
Vroeg in de middag hadden we via de vlakte van sneeuw en ijs een steile rotswand bereikt. Hoog en intimiderend stond het gevaarte de wind te trotseren, die wel voor enorme ijspegels en kloven in het gesteente had gezorgd. Aan de voet van de rotswand zette het spoor zich voort in westelijke richting. We volgden het. De avond begon de hemel al grijs te maken, maar ik bleef onverdroten voortgaan. Ik gaf Bolle stukken gezouten vis wanneer hij klaagde over de honger. Naarmate het donkerder werd begon echter zelfs mijn energie af te nemen, hoe nieuwsgierig ik ook was. Ik bleef ten slotte staan en zei enigszins schaapachtig tegen Bolle: ‘Ik heb me vergist. Laten we toch maar de tent opzetten voor de nacht, vind je

ook niet?'
Hij pruilde. Ook fronste hij zijn wenkbrauwen, terwijl hij me teleurgesteld aankeek. 'Moet dat?'
Ik keek om me heen. Wat kon ik hem als alternatief aanbieden? 'Wat zou jij dan willen?'
'Daarheen gaan,' riep hij uit. Hij wees met zijn dikke vinger. Mijn adem stokte in mijn keel.
Ik had alleen op het spoor gelet en niet vaak genoeg naar de rotswand naast ons gekeken, maar nu zag ik voor ons uit, op enige hoogte in de wand, een scheur, die door zoiets als een deur van grijs hout was afgesloten. De rest van die spleet was opgevuld met rotsblokken in alle soorten en maten.
En die deur stond op een kier. Erachter was een gelig lichtschijnsel te zien. Er wás daar iemand.
Met verdubbelde energie begonnen we ons spoor te volgen, dat al spoedig inderdaad naar boven leidde. We moesten achter elkaar lopen en onze rugzakken stootten tegen de rotswand toen we het smalle pad naar boven volgden, maar het was een veelgebruikte en puinvrije route. Zelfs de hinderlijkste ijspegels waren weggekapt. Nog niet lang geleden, zo te zien.
Ondanks deze tekenen van een zekere gastvrijheid stond ik toch te trillen op mijn benen toen we ten slotte de deur hadden bereikt. Deze was gemaakt van stukken wrakhout, die met de hand waren bijgeschaafd en moeizaam, maar heel

precies aan elkaar waren vastgemaakt. Er walmde ons warmte en een heerlijk kookluchtje tegemoet. De deur stond op een kier, maar niettemin aarzelde ik nog. Bolle niet. Hij schoof langs me heen en duwde de deur open. 'Hallo?' riep hij hoopvol. 'We zijn hier en we hebben het koud.'

'Kom alsjeblieft binnen,' antwoordde een zachte, aangename stem. De woorden hadden een vreemd accent en de stem leek hees – misschien wegens onbruik – maar er klonk een oprecht welkom in door. Bolle stapte zonder aarzelen naar binnen. Ik volgde hem iets behoedzamer.

Na de donkere avond leek het vuur in de stenen haard een verblindend licht uit te stralen. Eerst kon ik weinig anders onderscheiden dan een silhouet dat voor de haard in een houten stoel zat. Toen ging de Zwarte Man staan en draaide zich onze kant op. Bolles adem stokte hoorbaar, maar toen herstelde hij zich en met een vertoon van zelfbeheersing en beleefdheid dat me van de kleine man verbaasde zei hij voorzichtig: 'Goedenavond, grootvader.'

De Zwarte Man glimlachte. Zijn versleten tanden waren gelig als botten in zijn zwarte, pikzwarte gezicht. Er liepen diepe groeven rond zijn mond en zijn ogen lagen diep in hun kassen, als glimmende schijfjes ebbenhout. Hij sprak, maar het duurde even voordat zijn met een zwaar accent gesproken Buiteneilandse woorden echt tot me doordrongen. 'Ik weet niet hoe lang ik al hier ben. Maar dit ik weet wel. In al die tijd

is dit de eerste keer dat iemand hier binnenkomt en me grootvader noemt.'
Hij was zonder zichtbare moeite overeind gekomen en zijn rug was kaarsrecht. Toch was aan alles te zien dat hij stokoud was. Hij bewoog zich met de trage elegantie van iemand die zijn lichaam tegen onverhoedse schokken wenst te beschermen. Hij wees naar een tafeltje. 'Gasten ik zelden heb, maar mijn gastvrijheid ik bied graag aan, ondanks wat er gemist wordt. Alstublieft. Voedsel ik heb gemaakt. Kom binnen.'
Bolle aarzelde geen moment. Hij deed zijn rugzak af en liet hem zonder spijt op de grond zakken. 'Wij danken u,' zei ik langzaam, terwijl ik langzaam mijn eigen rugzak af deed en hem met die van Bolle tegen een muur zette. Mijn ogen waren een beetje gewend geraakt aan het licht. Ik weet niet of ik die ruimte een hol of een grot zou hebben genoemd. Ik kon geen plafond zien en ik vermoedde dat de rook naar boven ging, maar niet naar buiten. De meubels waren sober, maar zeer degelijk van makelij, getuigend van de vaardigheid en de aandacht van iemand die alle tijd had om zich bekwaamheid eigen te maken en die de rust bezat om deze toe te passen. Ik zag een bedstede in de hoek, een plank met proviand, een emmer, een houten ton, een geweven tapijt. Sommige voorwerpen leken me te zijn aangespoeld op het strand, maar andere waren gemaakt van materiaal dat van het eiland zelf

afkomstig leek. Alles wees erop dat hij hier al heel lang woonde.
De man zelf was even lang als ik, en zo spierwit als de nar ooit was geweest, zo pikzwart was hij. Hij vroeg onze naam niet, noch noemde de zijne, maar schepte soep in drie aardewerken kommen die hij boven het vuur had verwarmd. Aanvankelijk sprak hij weinig. We spraken de taal van de Buiteneilanders, hoewel het voor geen van ons de moedertaal was. De tafel was laag en onze stoelen waren eigenlijk dikke kussens van gevlochten riet, gevuld met droog gras. Maar het was lekker om eindelijk weer eens te zitten. Zijn lepels waren gemaakt van gesneden en gepolijst been. Er zat vis in de soep, maar het was verse vis, zoals ook de meegekookte groenten en kruiden vers waren. Het smaakte heerlijk na al onze dagen van gedroogd en gezouten voedsel. Het platte brood dat hij erbij serveerde verbaasde me hooglijk. Hij grijnsde toen hij zag hoe ik ernaar keek.
'Vanuit haar keuken naar de mijne,' zei hij zonder verontschuldiging. 'Wat ik nodig had, ik heb gepakt. En soms iets meer.' Hij zuchtte. 'En nu is het voorbij. Simpeler, mijn leven zal zijn. Het jouwe eenzamer, denk ik.'
Het leek opeens alsof we midden in een gesprek waren en alsof we beiden, zonder woorden, al hadden begrepen waarom we bij elkaar waren. Dus ik zei gewoon: 'Ik moest terugkeren voor hém. Hij had een gruwelijke hekel aan kou.

Ik kan zijn lichaam niet hier achterlaten. En ik moet zeker weten dat dit voorbij is. Dat ze dood is.'
Hij knikte ernstig voor het vanzelfsprekende. 'Dat moet je pad zijn en dat pad je moet volgen.'
'Ja. Wilt u me dan helpen?'
Hij schudde zijn hoofd, niet spijtig, maar als vanzelfsprekend. 'Jouw pad,' herhaalde hij. 'Het pad van de wisselaar behoort alleen jou toe.'
Er ging een huivering over mijn rug toen hij me zo noemde. Niettemin drong ik aan. 'Maar ik weet de ingang tot haar paleis niet. U moet een weg weten, want ik heb u daar gezien. Kunt u me niet tenminste de entree wijzen?'
'Het pad je zult vinden,' verzekerde hij me, en hij glimlachte. 'In duisternis het kan zichzelf niet verbergen.'
Bolle hield zijn lege kom voor zich uit. 'Dat was lekker!'
'Nog iets, dan?'
'Graag!' riep Bolle uit, en hij zuchtte van genot toen de man zijn kom opnieuw vol schepte. Er werd niet gesproken toen de Zwarte Man ging staan en een gedeukte oude ketel met water in de haard hing. Hij stookte het vuur hoger op en ik zag het drijfhout hier en daar met raar gekleurde vlammen tot ontbranding komen en opflakkeren. Hij liep naar een plank en keek daar aandachtig naar drie houten doosjes. Ik begaf me haastig naar mijn rugzak.
'Laat ons alstublieft iets bijdragen aan de maaltijd. Ik heb

thee bij me.'
Toen hij zich naar me toe wendde zag ik dat ik goed had geraden. Het was alsof ik hem juwelen en goud had aangeboden. Zonder aarzeling opende ik een van de pakketjes van de nar, dat ik hem vervolgens aanbood. Hij rook eraan en er verscheen een verrukte glimlach op zijn gezicht.
'Een vrijgevig hart je hebt,' riep hij uit. 'Er bloeit hier een herinnering op aan bloemen. Niets brengt herinneringen zo goed tot leven als geurtjes.'
'Alstublieft, houd het hele pakketje maar, geniet ervan,' bood ik aan, en hij glunderde van genoegen. Zijn zwarte ogen straalden.
Hij zette de thee met buitengewone zorg. Hij wreef de blaadjes tot poeder en strooide ze toen in een pot die hij strak sloot. Toen hij de thee een poos had laten trekken en de geur ervan zich verspreidde nadat hij het deksel had gelicht, lachte hij hardop van plezier, en zoals mensen dat doen wanneer ze een klein kind horen kraaien van het lachen, deden Bolle en ik spontaan mee met zijn opgetogenheid. Hij had een rechtstreeksheid over zich die bijzonder charmant was, en daardoor was het voor mij bijna onmogelijk om me zorgen te maken of te piekeren. Hij deelde de thee uit en we dronken ervan met kleine slokjes om zo lang mogelijk te genieten van de geur en de smaak. Tegen de tijd dat we klaar waren zat Bolle onbeschaamd te geeuwen, waardoor mijn

eigen vermoeidheid op een of andere manier werd geaccentueerd.
'Een plekje om te slapen,' verkondigde onze gastheer, en hij wees Bolle zijn eigen bedstee aan.
'Alstublieft, we hebben zelf slaapzakken bij ons. U hoeft uw bed niet aan ons af te staan,' verzekerde ik hem, maar hij gaf Bolle een schouderklopje en wees opnieuw naar het bed.
'Daar zul je lekker liggen. Veilig. Fijn om te dromen. Welterusten.'
Meer aansporing had Bolle niet nodig. Hij had zijn laarzen al uit en ging op de rand van het bed zitten. Ik hoorde het gekraak van gevlochten touwen. Hij tilde de dekens op, kroop eronder en sloot zijn ogen. Ik geloof dat hij ongeveer datzelfde moment in slaap viel.
Ik was al begonnen onze slaapzakken naast de haard uit te spreiden. Een deel bestond uit de Ouderlingenstof die de nar bij zich had gehad. De oude man bekeek het spul aandachtig en bevoelde de dunne stof tussen zijn duim en wijsvinger met iets van weemoed op zijn gezicht. 'Zo vriendelijk je bent, zo vrijgevig. Dank je,' zei hij toen. Hij keek me enigszins droevig aan. 'Je pad wacht. Moge het lot goedgunstig zijn, moge de nacht teder zijn.' En toen boog hij voor me. Het was duidelijk een afscheid.
Enigszins in verwarring keek ik naar de deur. Toen ik hem daarna weer aankeek knikte hij langzaam. 'Ik zal de wacht

houden,' verzekerde hij me, na even naar Bolle gewezen te hebben.
Ik keek hem nog steeds vragend aan. Hij zuchtte even en ik zag dat hij zocht naar woorden die ik zou kunnen begrijpen. Hij bracht zijn beide handen naar zijn wangen en draaide hun inktzwarte palmen mijn kant op. 'Ooit was ik de Witte. De Profeet.' Hij glimlachte toen hij zag hoe ik mijn ogen opensperde, maar meteen daarna kwam er weer weemoed in zijn blik. 'Ik heb gefaald. Met de ouden ik ben hierheen gekomen. We waren de laatsten en we wisten het. De andere steden waren al leeg en stil geworden. Maar ik had gezien dat er nog een kans was, een klein kansje, dat alles weer kon worden zoals het was geweest. Toen de draak kwam, aanvankelijk hij gaf me hoop. Maar zelf, hij was vervuld van wanhoop, ziek van wanhoop. En in het ijs hij kroop. Ik heb het geprobeerd. Ik heb hem bezocht, ik heb gesmeekt, ik… heb aangemoedigd. Maar hij wendde zich van me af om de dood te zoeken. En toen was er voor mij niets meer over. Geen hoop. Er bleef me alleen nog het wachten. Heel erg lang ik heb niets gehad. Ik zag niets. De toekomst werd steeds donkerder, de kansen werden kleiner en kleiner.' Hij legde zijn handen tegen elkaar en tuurde door de smalle opening boven zijn handpalmen om me aanschouwelijk te maken hoe beperkt zijn visie was geworden. Daarna richtte hij zijn blik weer op mij. De verwarring op mijn gezicht zal hem wel

hebben teleurgesteld. Hij schudde zijn hoofd. Het kostte hem zichtbaar moeite om verder te praten. ‘Een enkel visioen heb ik nog over. Een blik… nee, een glimp van wat zou kunnen gebeuren. Ik was er niet zeker van, nooit, maar het was een kansje. Er zou een ander kunnen komen. Met een andere katalysator.’ Hij stak zijn hand naar me uit en vormde een kleine opening binnen zijn vuist. ‘Misschien het kleinste kansje dat er is. Heel klein, heel onwaarschijnlijk. Maar toch een kans.’ Hij keek me indringend aan.

Ik dwong mezelf tot een knikje, maar ik wist nog steeds niet of ik wel begreep wat hij allemaal zei. Was hij een Witte Profeet geweest die had gefaald? En had hij voorzien dat uiteindelijk de nar en ik hierheen zouden komen?

Hij voelde zich kennelijk aangespoord door mijn knikje. ‘Zij kwam. Zij is het, ik aanvankelijk dacht. Haar Katalyst ze heeft bij zich. Hoop bevangt me. Ze zegt, ze zoekt de draak. En ik ben stom. Ik wijs haar de weg. Dan het verraad! Ze probeert IJsvuur te doden. Ik ben kwaad, maar zij is sterker. Ze verstoot me, ik moet vluchten, op een manier die zij niet kan volgen. Ze denkt dat ik dood ben en maakt iedereen hier haar slaaf. Maar ik keer terug, ik maak hier een plek voor mezelf. Aan deze kant van het eiland, haar mensen niet komen. Maar ik ben in leven en ik weet dat zij vals is. Ik wil haar doen neerstorten. Maar veranderingen afdwingen is niet mijn rol. En mijn Katalysator…’ Zijn stem werd hees. Hij sprak

moeizaam. ‘Ze is dood. Al vele jaren dood. Wie had kunnen denken dat de dood zoveel langer duurt dan het leven? Dus slechts ik bleef over. En ik kon de verandering niet maken die nodig was. Ik kon alleen wachten. Weer, ik wachtte. Ik hoopte. Toen zag ik hem, niet wit, maar van goud. Ik was benieuwd. Toen kwam jij achter hem aan. Hem heb ik op het eerste gezicht herkend. Jou herkende ik toen je een geschenk voor me achterliet. Mijn hart…’ Hij bracht zijn handen naar zijn borst en stak ze toen omhoog. Hij glimlachte verzaligd. ‘Ik smachtte ernaar om te helpen. Maar ik kan niet de Wisselaar zijn. Zeer beperkt dus, wat ik mag doen. Anders stort alles ineen. Dat begrijp je?’

Ik antwoordde langzaam. ‘Ik geloof van wel. U bent niet gerechtigd om degene te zijn die de veranderingen aanbrengt. U was de Witte Profeet van uw tijd, niet de Wisselaar.’

‘Ja. Zo is het.’ Hij glimlachte naar me. ‘En deze tijd is niet de mijne. Maar het is de jouwe, en het is aan jou om de Wisselaar te zijn en aan hem om de weg te zien en je tot gids te zijn. Je hebt het gedaan. En gevonden is het nieuwe pad. Hij betaalt de prijs.’ Hij zei het met zachte stem, niet uit verdriet, maar als erkenning. Ik boog mijn hoofd voor zijn woorden.

Hij klopte me op mijn schouder en ik keek naar hem op. Hij glimlachte de glimlach van zijn oeroude leeftijd. ‘En nu gaan we voort!’ verzekerde hij me. ‘Nieuwe tijden tegemoet! Naar

nieuwe paden, voorbij alle visioenen. Dit is een tijd die ik nooit heb gezien, en zij evenmin – zij die me bedrogen heeft. Dit, zij heeft nooit gezien! Alleen jouw profeet heeft deze weg gezien, dit nieuwe pad, dat tot na de wedergeboorte van de draken voert!' Opeens zuchtte hij diep. 'Hoog was de prijs voor jou, maar hij is betaald. Ga. Zoek wat er van hem over is. Hem hier te laten…'

De oude man schudde zijn hoofd. 'Dat moet niet gebeuren.' Hij wees naar mijn rugzak. 'Wisselaar, ga. Zelfs nu durf ik niet de veranderaar te zijn. Zo lang je leeft, is het uitsluitend aan jou. Ga nu.' Hij wees nogmaals naar mijn rugzak en toen naar de deur. Hij glimlachte.

Toen kroop hij zonder nog een woord te zeggen in de slaapzak die van de nar was geweest en strekte zich uit voor het haardvuur.

Ik voelde een eigenaardige tweestrijd. Ik was erg moe en de Zwarte Man creëerde eenzelfde eiland van rust om zich heen als de nar dat vaak had gedaan. Maar – misschien juist wegens het contrast – tegelijk voelde ik een hevige aandrang om nu alles definitief af te ronden. Ik zou willen dat ik tevoren had geweten dat ik hem zou verlaten. Dan had ik Bolle kunnen waarschuwen. Maar anderzijds had ik het idee dat hij niet in paniek zou raken als hij *hier* bij het wakker worden zag dat ik verdwenen was.

Het leek me iets onvermijdelijks dat ik hem achterliet. Ik

trok mijn nog steeds kille en klamme bovenkleren aan en hing mijn rugzak om. Ik keek nog een keer om me heen in de kleine woongrot van de Zwarte Man en kon het niet laten deze te vergelijken met de pracht van het ijspaleis van de Bleke Vrouw. Toen moest ik denken aan het lichaam van mijn vriend, dat daar ergens in het ijzige domein voor oud vuil moest zijn achtergelaten, en mijn hart brak bijna. Ik ging stilletjes naar buiten, het grauwe donker van de nacht in, en deed de deur resoluut achter me dicht.

Hoofdstuk 28

Katalysator

Ergens in het stroomgebied van die rivier, bij de hoofdstad van de Wilde Regenwouden, liggen enorme stammen van wat toverhout wordt genoemd. De zeeman vertelde me dat ze een soort cocon zijn. De slangen maken ze tijdens het proces waarin ze zich ten slotte als draken ontpoppen. Aan dit zogenaamde hout worden veel magische krachten toegeschreven. Voorwerpen die ervan vervaardigd zijn kunnen uiteindelijk een eigen leven gaan leiden. Zo wordt gezegd dat de levende schepen van de Beijerstadse vaarders oorspronkelijk van dit hout gemaakt waren. Wanneer je het tot poeder vermaalt en als geliefden met elkaar uitwisselt stelt het je in staat tot gezamenlijke dromen. Wanneer je daarentegen grote hoeveelheden slikt, zo wordt

beweerd, is het giftig. Toen ik vroeg waarom zulk waardevol materiaal in een rivierbedding was achtergelaten antwoordde de zeeman mij dat de draak Tintaglia en haar kroost de stammen bewaakten alsof ze van puur goud waren. Het zou een mensenleven waard zijn, verzekerde hij me, om zelfs maar een schilfer van het materiaal te stelen. Mijn pogingen hem om te kopen teneinde mij een monstertje te bezorgen stuitten keer op keer op een weigering.

Spionageverslag aan Chade Valster, ongesigneerd.

De Zwarte Man had gelijk gehad. Geen nacht kon het pad voor mij verborgen houden.

Niettemin was het een lastige toer om het smalle spoor over de rotswand in de duisternis te volgen. Terwijl ik binnen was hadden opgevroren waterstroompjes de ijsreliëfs van miniatuurslangen gevormd waar ik nu overheen liep. Twee keer was ik bijna gevallen en toen ik beneden stond en naar boven keek verbaasde het me dat ik niet was verongelukt.

En ik zag mijn pad voor me. Althans het begin ervan. Hoger in

de rotswand, een eind verder dan de deur van de Zwarte Man, zag ik een bleek schijnsel van blauw licht uit het door ijs bedekte rotsgesteente komen. Ik huiverde bij het herkennen van de vertrouwdheid van die kleur. Toen zuchtte ik diep en begaf me naar het steile voetpad.

Zelfs bij daglicht zou het een akelige klim zijn geweest. Mijn korte rust in de grot van de Zwarte Man leek mijn energie eerder te hebben aangetast dan vergroot. Meer dan eens overwoog ik terug te keren naar de warmte en geborgenheid van zijn woning, om tot de volgende morgen te gaan slapen. Ik zag het niet als iets wat ik echt zou doen, maar als iets wat ik zou *willen* doen. Nu ik zo dicht bij mijn doel was voelde ik een vreemde tegenzin om ermee geconfronteerd te worden. Ik had een kleine muur van tijd tussen mij en mijn verdriet geplaatst, maar vannacht, zo wist ik, zou ik mijn verlies recht in het gezicht kijken en het volle effect ervan ervaren. Ik zag het aankomen en wilde dat het voorbij zou zijn.

Toen ik ten slotte de scheur bereikte waaruit het zachte schijnsel naar buiten viel bleek de opening amper breed genoeg voor mij. Water dat traag van boven kwam sijpelen vroor tegen de wanden aan en maakte de spleet steeds nauwer. Ik vermoedde dat de Zwarte Man er bijna een dagtaak aan had om deze opening breed genoeg te houden.

Ik trok mijn dolk en kapte de randen van het ijsgordijn weg. Daarna kon ik me naar binnen wurmen, met rugzak en al.

Binnen moest ik de rugzak afdoen en me zijdelings bewegen naar het bleke licht, maar na verloop van tijd werd de gang geleidelijk breder. Toen ik omkeek leek die route me geen veelbelovende uitgang. Als ik niet beter had geweten, zou ik hebben gezworen dat via die weg geen ontsnappen mogelijk was. De scheur vernauwde zich hier weer even, maakte een bocht en kwam toen uit op een gang die in de rotsen was uitgehakt. Hier hing een van de bollen van de Bleke Vrouw te branden – het bleke schijnsel dat me naar deze plek had gewenkt.

Ik keek voorzichtig naar links en rechts voordat ik uit mijn scheur in de gang stapte. Alles was doodstil, in beide richtingen, al hoorde ik ergens het trage druppelen van water en elders het vage kreunen van ijslagen. Mijn Wijsheid zei me dat hier alles uitgestorven was, maar in deze omgeving was dat een schrale troost. Welke zekerheid had ik dat álle ontzielden bevrijd waren? Ik stak mijn neus omhoog en snoof als een wolf, maar ik rook alleen ijswater en een vage rooklucht. Ik stond me af te vragen welke kant ik op zou gaan. Impulsief besloot ik naar links te gaan, maar voor alle zekerheid markeerde ik op ooghoogte de scheur in de wand met een paar duidelijke krassen in het rotsgesteente. Het was een kleine daad om te bevestigen dat ik verwachtte te zullen terugkeren.

En toen begon ik aan een nieuwe tocht door de ijzige

corridors van het domein van de Bleke Vrouw. De wanden kwamen me griezelig bekend voor, maar in hun monotoonheid werkten ze tegelijk ook vervreemdend. Ze herinnerden me aan iets waar ik ooit geweest was, maar dat ik me niet meer voor de geest kon halen. In deze omgeving had ik geen middel om de voortgang van de tijd te meten. Het licht van de bolle lampen was gelijkmatig en overal hetzelfde getint. Ik merkte dat ik stil en lichtvoetig probeerde te lopen en dat ik bij elke bocht voorzichtig aarzelde. Ik had een gevoel alsof ik een graftombe doorzocht, en dat niet alleen omdat ik naar het lijk van de nar op zoek was. Misschien kwam het door de lichte tocht in de gangen, maar het leek alsof er voortdurend iets gefluisterd werd dat ik nét niet kon verstaan.

In dit deel van het domein van de Bleke Vrouw was duidelijk te zien dat het lang niet in gebruik was geweest. De meeste kamers die uitkwamen op de gang waren leeg. In een ervan zag ik een verzameling nutteloos afval – een losse sok, een gebroken pijl, een gerafelde deken en een kapotte kom lagen daar op de vuile stenen vloer. In een andere zag ik een groot aantal blokjes geheugengesteente op de grond verspreid. Kennelijk waren ze van de lange smalle draagplanken gevallen die aan de wanden hingen. Ik vroeg me af wie in deze kamers had gewoond, en wanneer. Was dit een kazerne geweest voor de Rode Kapers, op momenten dat ze niet op

rooftocht waren? Of had de Zwarte Man gelijk gehad toen hij beweerde dat deze kamers door andere mensen uitgehakt en bewoond waren? De sporen van bewoning leken me inderdaad veel ouder dan de periode van onze oorlog met de Rode Kapers. Hoog aan de muur, buiten het bereik van de achteloze vernieling die overal had huisgehouden, zag ik resten van stenen reliëfs van een smal vrouwengezicht, of een vliegende draak, of een lange en een kleine koning. Er waren nog slechts kleine stukken van te zien. Had de Bleke Vrouw opgedragen die beelden te vernielen of hadden de ontzielden het gewoon lollig gevonden om alles wat mooi was kort en klein te slaan? Het inzicht drong slechts langzaam tot me door, maar ten slotte kreeg ik het sterke vermoeden dat ze ernaar had gestreefd alle bewijzen uit te wissen dat deze gangen ooit waren gemaakt en bewoond door Ouderlingen. Waren dat de 'ouden' die de Zwarte Man hier had zien uitsterven?

De gang die ik volgde ging op een gegeven moment naadloos over in een gang die in het ijs was uitgehakt. Na de stenen wanden zag ik nu wanden van blauw ijs, en tien of vijftien passen verderop kwam ik via een gebeeldhouwde poort in een grote, hoge zaal van ijs. Ranken van ijs waren uitgesneden in de dikke zuilen van ijs die het plafond ondersteunden. Langzaam wegsmelten in de loop der tijden had de contouren van die versieringen vervaagd, maar hun elegantie was nog

steeds te herkennen. Het was een schemerige, maanverlichte zaal van ijs, met een grote, helder glanzende maansikkel aan het plafond, omringd door kleinere lichtpunten die de sterren symboliseerden. De Vrouwentuin van de Hertenhorst zou twee keer gepast hebben in deze enorme zaal, die kennelijk bedoeld was als een plek van rust en schoonheid. Maar de begane grond, met zijn fantastisch gebeeldhouwde fonteinen van ijs en zijn schitterende banken, toonde weer overal sporen van een kwaadaardig vandalisme. Het was het soort vernieling dat meer van woede en wrok getuigde dan van onverschillige barbaarsheid. Alleen het torso van een draak die op een pilaar rustte had de vernielingen overleefd. Zijn vleugels waren afgebroken en zijn kop was in tien stukken verbrijzeld. Het rook er naar oude urine en de voet van de zuil waarop hij rustte had veel uitgebeten geelbruine vlekken, alsof de boosdoeners de fysieke vernieling van het ijsbeeld niet eens voldoende hadden gevonden.

Ik liep naar het andere einde van de tuin van ijs en vond daar een wenteltrap die naar beneden leidde. Vermoedelijk waren er ooit fatsoenlijke treden en een leuning geweest, maar nu was het veeleer een verraderlijke helling geworden. Ik viel een paar keer en gleed dan een eind naar beneden. Ik beet op mijn tanden om de pijn in stilte te verduren. De vernielingen in de zaal boven mij hadden me weer eens duidelijk gemaakt tot welke extreme vormen van haat de Bleke Vrouw in staat

was. En nog steeds was ik bang dat ze ergens in dit labyrint van ijs op de loer lag. Ik kwam vol blauwe plekken en ontmoedigd beneden aan, en ik wilde er niet eens aan dénken hoe ik daar ooit weer naar boven zou moeten.

Een brede gang leidde regelrecht naar een blauwe verte. Lichtbollen op regelmatige tussenafstanden maakten lege nissen in de wanden zichtbaar. In een ervan zag ik in het voorbijgaan stompen van benen, in een andere stond de voet van een vaas. Ooit was dit een galerij van beelden en siervazen geweest, nam ik aan. Na een poosje kwam ik bij een brede, open dwarsgang, die ik volgde. Ik was opgelucht al die verwoeste schoonheid achter me te kunnen laten. De nieuwe gang liep geleidelijk naar beneden. Bij de eerstvolgende kruising ging ik naar rechts, want ik meende te weten waar ik was.

Maar dat had ik mis. Ik kwam in een wirwar van elkaar kruisende gangen. In sommige daarvan zag ik deuren in de wanden, maar ze waren allemaal dichtgevroren en zonder openingen om doorheen te kijken. Ik kraste bij alle kruisingen een teken in de wand, maar vroeg me al spoedig af of ik ooit weer de weg naar buiten zou kunnen vinden. Ik probeerde steeds de route te kiezen die het breedste was of het vaakste gebruikt leek. Menselijke gebruikssporen werden frequenter naarmater ik dieper in deze ondergrondse stad doordrong. Want dat was het geweest, daar was ik nu van

overtuigd. Achteraf bezien kon ik me afvragen of de Ouderlingen gewoon hadden geaccepteerd dat hun stad na verloop van tijd door ijs werd overdekt of dat ze hem bewust in het rotsgesteente hadden uitgehakt en later in de gletsjer uitgebreid. Toen ik de gangen en kamers bereikte die de Bleke Vrouw en haar vazallen hadden gebruikt, liet ik de schoonheid en de sierlijkheid van de creaties van de Ouderlingen achter me, en de smerigheid en vernielingen die ik in dit nieuwere gedeelte aantrof vervulden me met schaamte voor de mensheid.

Hier toonden veel kamers tekenen van recente bewoning. Niet geleegde afvalemmers stonden in ruimten die zo te zien als slaapzalen hadden gediend. Huiden en dekens lagen op de grond tussen de rommel die in wachtruimten gebruikelijk is, maar ik zag geen van de details die zo kenmerkend zijn voor soldaten – geen dobbelstenen of amuletten van hun liefjes of netjes opgevouwen overhemden voor de uitgaansavond. De kamers getuigden van een hard en sober leven, op het onmenselijke af. Ontzield. Opnieuw ging er een golf van medelijden door me heen voor de mensen die vele jaren van hun leven hadden verloren in deze abjecte dienstbaarheid.

Meer door geluk dan door mijn geheugen kwam ik bij haar troonzaal uit. Toen ik de dubbele deur herkende werd ik bijna misselijk. Dat was waar ik mijn laatste glimp van de nar had opgevangen. Zou zijn geketende lichaam daar nog languit op

de vloer liggen? Bij die gedachte werd ik duizelig. Even werd alles zwart voor mijn ogen. Ik bleef staan waar ik was, ademde een paar keer diep in en uit en wachtte tot het moment van zwakte voorbij was. Toen dwong ik mijn benen om mijn lichaam verder te dragen.
Een van de hoge deuren stond op een kier. Er was daar een hoop sneeuw en ijs naar buiten gebraakt. Toen ik dat zag bleef mijn hart stilstaan. Misschien eindigde mijn zoektocht hier. Misschien was de troonzaal ingestort en nu helemaal gevuld met sneeuw en ijs. Wat ik voor me zag was een soort helling, die op het bovenste gedeelte na, een derde, schatte ik, de gehele deuropening vulde. Ik krabbelde naar boven en keek de zaal in. Lange momenten bleef ik vervolgens verstijfd en overweldigd door wat ik daar zag in het gedempte blauwachtige licht.
Het middelste deel van het plafond had het begeven. Daar waren massa's sneeuw en ijs naar beneden gedonderd, die het midden van de zaal hoog vulden met een stapel puin, maar de zijwanden niet bereikten. Het licht was afkomstig van een paar overgebleven bollen, waarvan er enkele door spleten in het puin te zien waren. Ik vroeg me af hoe lang die onnatuurlijke lantaarns nog zouden blijven branden. Was hun magie die van de Bleke Vrouw of waren ook zij restanten van het magische kunnen van de vorige bewoners, de Ouderlingen?

Ik doorzocht de zaal zo voorzichtig als een rat. Ik kroop langs de zijwanden, waar de laag naar beneden gestort ijs relatief dun was, en vreesde dat ik op een gegeven moment gewoon niet verder vooruit zou kunnen. Maar ten slotte wist ik toch de troon te bereiken. Daarvandaan had ik een overzicht van wat er van de mooie troonzaal van de Bleke Vrouw was overgebleven.

Het neerstortende puin had juist dat deel van de zaal naar verhouding gespaard. De lawine van ijsbrokken was vlak voor de troon tot stilstand gekomen. De troon was weliswaar omgevallen en in stukken gebroken, maar dat was gebeurd, vermoedde ik, toen de draak tot leven kwam. Hij scheen niet hiervandaan te zijn uitgebroken, maar dwars door het centrum van het plafond. Daar staken twee lijken gedeeltelijk uit het puin naar buiten. Misschien waren het de twee bewakers die door Plicht waren uitgeschakeld, maar misschien ook hadden ze alleen maar de draak in de weg gestaan toen deze in de aanval ging. Ik zag geen spoor van de Bleke Vrouw. Ik hoopte dat zij hun lot had gedeeld.

Het schijnsel van de gevallen en gedeeltelijk bedekte lichtbollen was onzeker. Wat ik om me heen zag was een troebel mengsel van ijs en blauwe schaduwen. Ik liep om de gevallen troon heen en probeerde me te herinneren waar precies de nar aan de draak vastgeketend was geweest. Achteraf gezien leek het onmogelijk dat de draak zo immens

was geweest als ik me hem herinnerde. Ik zocht vergeefs naar losse ketenen van mijn vriend. Ten slotte klom ik op een stapeltje ijspuin en keek daarvandaan om me heen.
En toen zag ik bijna meteen een mengeling van bekende vormen en kleuren. Mijn maag draaide zich om, terwijl ik langzaam naar beneden klauterde en in die richting liep. En toen keek ik op het hoopje neer. Ik was niet in staat enig verdriet te voelen. Alles wat ik voelde was een brandende afschuw. En ongeloof. Het laagje ijs dat eroverheen was gegroeid kon het onderliggende niet verbergen. Uiteindelijk liet ik me op mijn knieën zakken. Ik weet niet meer of ik dat deed om beter te kunnen kijken of omdat mijn benen me niet meer konden dragen.
Het leek op een verfrommelde lap stof, een weggegooid hemd. De verstrengelde draken en slangen waren in de slordige plooien nog steeds goed te herkennen. Sommige contouren hadden een extra contrast gekregen door een randje bloedrode rijp. Ik hoefde het niet aan te raken – daartoe zou ik ook niet in staat zijn geweest – om te weten wat hier aan mijn voeten lag. Wat ooit de warmte van een lichaam had uitgestraald lag nu als een bevroren hoopje vodden op de ijsvloer.
Ze hadden de getatoeëerde huid van de rug van zijn lichaam gestroopt.
Ik knielde ernaast als een man in gebed. Ongetwijfeld hadden

ze hem langzaam en zorgvuldig moeten villen om dit netjes te kunnen doen. Wat nu een onooglijk, verfrommeld hoopje leek was ongetwijfeld een intacte, onbeschadigde lap huid – de huid van zijn hele rug. Het karwei zou niet gemakkelijk zijn geweest. Ik wilde me niet voorstellen hoe ze hem in bedwang hadden gehouden of wie zo liefdevol het zwaard of de dolk had gehanteerd. Een andere gedachte verdrong die afschuwelijke speculatie. Dit was niet hoe zij wraakzuchtig zijn leven had beëindigd, nadat ik haar had verraden door de draak niet te doden, maar hem te wekken. Dit moest ze al eerder hebben gedaan, op haar gemak, puur bij wijze van amusement. Waarschijnlijk was ze al meteen nadat ik was weggeleid uit deze zaal met het villen begonnen! Ik kon mijn blik niet afwenden van de huid die daar als een afgedankt, vuil overhemd aan de vloer was vastgevroren. En ik kon het niet laten me voor de geest te halen hoe hij gestorven moest zijn. Dit was wat hij had voorzien, dit was het einde dat hij had gevreesd. Hoe vaak had ik hem verzekerd dat ik liever mijn eigen leven zou offeren dan dat van hem te laten beëindigen? En toch zat ik hier nu op mijn knieën, levend.

Een poos later kwam ik weer tot mezelf. Ik was niet flauwgevallen en ik wist niet waarheen of hoe lang mijn gedachten waren afgedwaald, maar het leek alsof ik uit een bittere, ondoordringbare zwartheid was ontwaakt. Ik kwam stijf overeind. Ik zou niet proberen deze akelige trofee van

haar los te trekken en mee te nemen. *Dit* was geen deel van mijn nar geweest, maar een wreed merkteken dat zij hem had opgedrongen om hem er dagelijks aan te herinneren dat hij uiteindelijk zou moeten terugkeren bij haar en het lot dat ze op zijn rug had geëtst. Dus ik liet het daar liggen om voor eeuwig bevroren te blijven. Terwijl mijn haat tegenover haar voortdurend hoger oplaaide en mijn verdriet steeds dieper werd, wist ik opeens met onwrikbare zekerheid waar ik het lichaam van mijn vriend zou vinden.

Bij het opstaan zag ik iets grijzigs – een gebogen vorm – niet ver van de plek waar de afgestroopte huid lag. Ik knielde ernaast en krabde een laagje ijs weg. Ik zag dat het een stuk van de uit hout gesneden Hanenkroon was. Een enkel edelsteentje glinsterde op de plek van het oog van een uitgesneden vogelkop. Dit was wél van hem geweest. Ik zou het niet hier achterlaten.

Ik verliet de ingestorte troonzaal en zocht mijn weg door gangen die even ijzig waren als mijn hart. De gangen in alle richtingen leken sprekend op elkaar en ik kon me niet voldoende concentreren om me te herinneren hoe ik naar haar toe was gesleept of waar mijn kerker zich had bevonden, maar ik wist met zekerheid waar ik naar toe moest. Ik moest mijn weg zien te vinden naar de plek waar de nar en ik in haar domein waren binnengedrongen.

Het zoeken kostte me meer dan de rest van de nacht. Ik bleef

rondzwerven tot ik de uitputting voorbij was. De kou probeerde me in zijn greep te krijgen, mijn oren spanden zich voortdurend in om ingebeelde geluiden te horen. Ik zag geen teken van welk levend wezen ook. Toen mijn ogen pijn deden van mijn inspanning om ze open te houden besloot ik tenslotte wat rust te nemen. Ik legde mijn rugzak in de hoek van een kleine kamer, waarin brandhout was opgeslagen. Ik ging in die hoek op mijn rugzak zitten, pakte het gevest van mijn zwaard in de hand en liet mijn hoofd op mijn knieën zakken. Ik zakte weg in een onrustige slaap, waaruit ik door de ene nachtmerrie na de andere werd opgeschrikt. Dat dwong me voort te gaan.

Uiteindelijk vond ik haar slaapkamer, met daarin haar bevroren komforen, waar nu ijspegels aan hingen. De lampen daar brandden nog helder en ik kon de hele kamer goed bekijken, inclusief de kleerkasten van gesneden hout en de elegante tafel met haar spiegel en haar borstels, en haar glinsterende juwelen die aan een soort zilverig boompje waren gehangen. Waarschijnlijk was iemand hier geweest om bij het wegvluchten het een en ander te stelen, want een van de kasten stond open en de inhoud lag half over de vloer verspreid. Hoe hadden ze deze sieraden over het hoofd kunnen zien? Ik bleef er niet treuzelen. Ik had geen zin om naar de lege boeien aan de ijswand naast haar bed te kijken, of naar de bloedvlekken op diezelfde wand.

Vlak naast haar slaapkamer stond een andere deur wijdopen. Ik wierp een snelle blik naar binnen, maar bleef toen staan en liep terug. Er stond een tafel in het midden van de kamer en op planken aan de wand lagen boekrollen. Ze waren keurig opgerold, dichtgestrikt en opgeborgen, op de manier zoals we dat in de Zes Hertogdommen deden. Ik liep erheen. Ik wist wat ik had gevonden, maar voelde een vreemd gebrek aan emotie. Ik pakte een willekeurige rol en opende hem. Inderdaad, een tekst door meester Treeknee. Deze had betrekking op gedragsregels voor kandidaten voor de training. Het was streng verboden om het Vermogen te gebruiken om er grappen mee uit te halen. Ik liet de rol op de ijsvloer vallen en koos willekeurig een andere. Deze was jonger. Ik herkende het handschrift van Solicitas – haar ronde en schuine letters. De tekst danste voor mijn betraande ogen en ik liet de rol naast de andere vallen. Ik keek om me heen. Dit was het ontbrekende gedeelte van de oude Hertenhorstse bibliotheek over het Vermogen, dat door Regaal stiekem was verkocht om zijn verdorven levensstijl in Oversteek te financieren. Handelaren die namens de Bleke Vrouw en Rauwbrood optraden hadden van de jongste prins kennis over de Zienersmagie gekocht. Ons erfgoed was uiteindelijk in deze kamer terechtgekomen. Hier had de Bleke Vrouw geleerd deze magie tegen ons te gebruiken, hier had ze geleerd hoe ze een stenen draak kon maken. Chade zou een

van zijn ogen hebben gegeven om hier een dag te mogen doorbrengen. Het was een schatkamer van verloren gegane kennis. Ik zou hier echter niet kunnen leren wat ik het meeste begeerde – de kans om dingen anders te doen. Ik schudde mijn hoofd, draaide me om en liep weg.

Ten slotte vond ik de kerkers waarin de moeder en de zus van de narkieza gevangen waren gehouden. Peottre had de deuren opengelaten nadat hij de vrouwen had bevrijd. De kerker ernaast toonde een gruwelijker aanblik. Daar lagen drie doden languit op de vloer. Ik vroeg me af of ze als ontzielden gestorven waren, in gevechten met elkaar, of als vrije mensen, nadat de draak was gestorven. In dat geval waren ze omgekomen van honger en kou, maar in het volle bezit van hun geestvermogens.

De deur van de cel waarin Raadsel en Hest hadden gezeten stond open. Hests half ontklede lichaam lag met het gezicht naar boven op de vloer. Ik dwong mezelf hem aan te kijken. De kou en de dood hadden zijn trekken misvormd en verduisterd, maar ik zag nog steeds de jongeman die ik had gekend. Na een korte aarzeling hurkte ik neer en pakte hem bij zijn schouders. Het was zwaar werk, maar ik wist zijn lichaam los te trekken van de vloer, waaraan het was vastgevroren. Ik sleepte hem naar de voormalige cel van de moeder van de narkieza en legde hem daar op het houten bed. Uit die kamer en die van haar dochter haalde ik alles bij

elkaar dat brandbaar leek, inclusief oude dekens en het stro dat op de grond lag. Dat alles legde ik op en om zijn lichaam, waarna ik de helft offerde van de olie die ik had meegenomen om het lichaam van de nar te verbranden. Het duurde even voordat ik het stro aan het branden had gekregen, maar daarna ontstonden er dankzij de olie al snel hoge, vurige vlammen. Ik wachtte tot het lichaam geheel door vlammen was omringd, sneed toen een lok van mijn haren af en wierp hem in het vuur – de traditionele manier om afscheid te nemen van een makker. 'Niet vergeefs, Hest, niet vergeefs,' zei ik, maar toen ik hem op zijn kleine brandstapel alleen liet vroeg ik me af wat we eigenlijk hadden bereikt. Dat zouden we pas na vele jaren kunnen vaststellen. Ik wist nog niet zo zeker of het bevrijden van de draken wel een triomf voor de mensheid zou blijken te zijn.

En toen was er nog slechts één laatste kamer over. Natuurlijk. Dat zou de laatste vernedering zijn die ze voor hem in petto had, haar laatste bespotting, haar triomfantelijke slotafrekening. Die kamer vol menselijk en ander afval. In inderdaad, bij het grof vuil, daar vond ik mijn vriend.

Hij was nog in leven geweest toen ze hem hier dumpte. Ze had natuurlijk gewild dat hij zich bewust zou zijn van de ultieme degradatie die ze hem aandeed. Hij was naar het hoekje gekropen dat het minst smerig was. Daar, ineengedoken onder een vuile en gescheurde deken, was hij

gestorven. Mijn nar was zijn hele leven zo proper geweest op zichzelf en zijn omgeving, dat dit creperen in viezigheid voor hem een extra kwelling moest hebben betekend. Ik weet niet of iemand die deken over hem heen had gelegd of dat hij dit zelf nog had kunnen doen voor hij stierf, maar zijn lichaam lag strak opgerold als een bal op de vloer van ijs. Misschien dat degene die hem hierheen had gebracht het lichaam zo had samengevouwen om het gemakkelijker draagbaar te maken. Er was bloed en ander vocht door het ruwe weefsel van de deken heen gesijpeld en op die plekken was de stof aan het lichaam van mijn vriend vastgevroren. Hij had zijn knieën hoog opgetrokken en hield zijn kin tegen zijn borst gedrukt, en zijn gezicht was verkrampt in een uitdrukking van pijn. Zijn glimmende haren hingen los en verward om zijn hoofd, met hier en daar klontertjes geronnen bloed erin.

Ik legde mijn hand op zijn koude voorhoofd. Ik wist pas dat ik dit ging doen toen ik het daadwerkelijk dééd. Met alle Vermogen dat ik kon vinden en oproepen doorzocht ik hem. Ik vond alleen roerloosheid. Ik legde mijn handen op zijn wangen en drong naar binnen. Ik exploreerde zijn gehele lichaam, baande me een weg door de kanalen waar eens zijn leven moeiteloos doorheen had gestroomd. Ik probeerde ze te helen, ik probeerde ze opnieuw tot leven te wekken. Stróóm, commandeerde ik zijn bloed. Lééf, commandeerde ik zijn vlees.

Maar zijn lichaam was te lang zonder beweging geweest. Met tegenzin moest ik weer leren wat alle jagers weten: vanaf het moment van de dood begint het verval. De kleine deeltjes waaruit het vlees bestaat beginnen te vervallen tot aas, laten elkaar los, geven elkaar de vrijheid om iets anders te worden. Zijn bloed was dik. Zijn huid, die ooit de wereld buiten had gehouden, was veranderd in een zak die het uiteenvallende vlees bij elkaar hield. Ademloos duwde en stootte ik er tegenaan, probeerde er leven in te dwingen, maar het was als rukken aan een scharnier dat was vastgeroest. De onderdelen die ooit afzonderlijk tot bewegen in staat waren geweest waren nu één immobiele entiteit geworden. Hun functies waren bevroren tot roerloosheid. Andere krachten waren hier nu aan het werk. Ze braken de kleinste onderdeeltjes af, vermaalden ze als poeder in een vijzel. Alle minieme haakjes waarmee de stukjes aan elkaar waren vastgemaakt werden een voor een losgerukt. Niettemin probeerde ik het. Ik probeerde zijn arm in beweging te krijgen, ik probeerde zijn borstkas te dwingen om adem te halen.

Wat doe je?

Het was Bolle. Hij klonk licht geërgerd omdat ik hem in zijn slaap had gestoord. Ik was opeens verschrikkelijk blij dat hij bij me was. *Bolle, ik heb hem gevonden, de nar, mijn vriend, heer Gouden. Ik heb hem gevonden. Help me hem te genezen! Alsjeblieft, geef me je kracht om hem te helpen!*

Hij overwoog het met een slaperige welwillendheid. *Goed. Bolle zal het proberen.* Ik voelde dat hij onbeschaamd gaapte. *Waar is hij?*

Hier! Vlak naast me! Met mijn Vermogen wees ik hem het lichaam dat recht voor me lag.

Waar?

Hier, Bolle! Pal onder mijn handen!

Er is daar niemand.

Jawel, echt waar. Ik raak hem aan! Alsjeblieft, Bolle! En in mijn wanhoop breidde ik mijn smeekbede verder uit. *En Plicht, Chade! Leen me jullie kracht en Vermogen voor een genezing. Alsjeblieft!*

Wie is er gewond? Bolle toch niet? Chade was opeens bij me. Hij leek in paniek.

Nee, mij mankeert niets. Hij wil iemand genezen die er niet is.

Hij is hier wél! Ik heb het lichaam van de nar gevonden, Chade. Alstublieft. Jullie samen hebben mij teruggehaald. Alstublieft, help me hem te helen, help me hem terug te halen!

Plicht sprak op een kalmerende toon. *Fitz, we zijn er allemaal en je weet dat we het voor jou willen doen. Het zal misschien moeilijker zijn, nu we van elkaar gescheiden zijn, maar we zullen het proberen. Laat me hem zien.*

Hij is hier! Pal voor me, ik raak hem aan! Ik was opeens

vreselijk ongeduldig. Waarom waren ze allemaal zo stom? Waarom wilden ze me niet helpen?

Ik kan hem niet voelen, zei Plicht na een lange pauze. *Raak hem eens aan.*

Maar ik ráák hem de hele tijd al aan! Ik boog me naar voren en sloeg mijn armen om het opgerolde lichaam. *Ik heb hem vast. Alsjeblieft, help me hem te genezen!*

Dat? Dat is geen persoon. Bolle was duidelijk verwonderd. *Je kunt áfval niet genezen!*

Ik werd woest. *Hij is geen afval!*

Plicht sprak sussend. *Het is goed, Bolle. Raak niet van streek, je hebt niets verkeerds gezegd. Ik weet dat je het niet zo hebt bedoeld.*Toen richtte hij zich tot mij. *Fitz, het spijt me zo, maar hij is dood. En Bolle heeft gelijk, op zijn eigen botte manier. Het lichaam wordt… is bezig iets anders te worden. Ik kan het niet meer voelen als een lichaam. Alleen nog als…* Hij aarzelde, niet in staat het woord uit te spreken. Aas. Bedervend vlees. Afval. Rotting.

Chade meldde zich met een kalmte alsof hij me aan een welbekend lesje herinnerde. *Heling is een functie van het levende lichaam, Fitz. Het Vermogen kan stimulansen geven, maar het lichaam zelf doet het werk. Als het in leven is. Het is niet de nar, die je daar vasthoudt, Fitz. Het is zijn lege huls. Je kunt het niet tot leven brengen, zo min als je een rotsblok tot leven kunt brengen. Je kunt hem niet*

naar zijn huls terugroepen.
Bolle had een praktisch argument. *Zelfs als dat mogelijk was, er is niemand om terug te roepen.*
Op dat moment drong het eindelijk tot me door, denk ik. Dat dit lijk niet langer zijn lichaam was. Dat zijn geest afwezig was.
Er leek een lange, lange tijd voorbij te gaan. Toen sprak Chade weer. Heel zacht. *Fitz, wat doe je nu?*
Niets. Ik zit hier maar. Ik heb gefaald. Alweer. Net als bij Burrich. Hij is gestorven, neem ik aan?
Ik kon de berusting op het gezicht van de oude man bijna *zien*. Ik wist dat hij nu zuchtte en voor de zoveelste keer vond dat ik al mijn verdriet weer eens op één hoop gooide, en per se de hele last tegelijk wilde torsen. *Ja. Hij is gestorven. Met zijn zoon aan zijn zijde. En Web. En we hebben hem allemaal de laatste eer bewezen. We hebben beide schepen stilgelegd toen we hem over boord lieten glijden en afscheid namen. Zoals jij nu de nar moet laten gaan.*
Ik wilde het daar niet mee eens zijn. Ik wilde niet eens ántwoord geven. Levenslange gewoonten zitten diep. Ik probeerde Chades aandacht af te leiden. *Ik heb de tekstrollen over het Vermogen gevonden. De gestolen bibliotheek. Die is hier, in het domein van de Bleke Vrouw. Dat trouwens niet echt van haar was. Ik heb allerlei dingen gezien die bewijzen dat dit eerst een woonplaats van de Ouderlingen*

is geweest.
Chade verbaasde me. *Later, Fitz. Later hebben we nog tijd genoeg om na te denken over het ophalen van die rollen. Luister nu eerst naar mij. Breng het lichaam van je vriend de laatste eer. Hoe je dat ook wilt doen. Laat het gaan. Keer dan met Bolle zo snel mogelijk naar het strand terug. Ik kom mee op het schip dat ik naar jullie toe stuur. Ik heb verkeerd beoordeeld wat je van plan was te doen. Ik geloof dat je niet alleen behoort te zijn met dit soort verdriet.*
Maar hij had ongelijk. Verdriet schept zijn eigen eenzaamheid en ik wist dat ik die zou moeten verduren. Ik bedacht een compromis, want ik wist dat dit de enige manier was om hem te overreden om me alleen te laten. *Bolle en ik zullen op het strand zijn wanneer het schip arriveert. U hoeft niet voor ons terug te komen. Ik zal ervoor zorgen dat ons niets overkomt. Maar voorlopig wil ik liever alleen zijn. Als u het goed vindt.*
Geen schip! sprak Bolle resoluut. *Nooit meer. Ik blijf liever waar ik ben dan dat ik ooit weer op een schip stap. Voor altijd!*
Is Bolle nu niet bij je? vroeg Chade bezorgd.
Nee. Hij zal het uitleggen. Ik heb nog een taak te verrichten, Chade. En bedankt. Jullie allemaal, bedankt voor het proberen. Ik richtte mijn wanden op en sloot me voor iedereen af. Ik voelde dat Plicht nog probeerde me te

bereiken, maar op dat moment had ik zelfs *zijn* vriendelijke aanraking niet kunnen verdragen. Ik sloot iedereen buiten, terwijl Bolle op slaperige toon duidelijk maakte dat de Zwarte Man heerlijk brood bakte. Vlak voordat mijn muren helemaal stonden voelde ik een aarzelend tasten dat misschien van Netel kwam, die me wilde troosten.
Maar er bestond voor mij geen troost en ik wilde haar niet blootstellen aan mijn verdriet. Ze zou al spoedig zélf genoeg verdriet hebben. Ik hield me dus onbereikbaar. Het was nu tijd om af te rekenen met de dood.
Ik plukte het lijk van de nar los van de ijsvloer. Wat er op de plaats waar hij was gestorven over bleef waren een paar blonde haren en de contouren van zijn ineengerolde lichaam. Hij was een koud, massief gewicht in mijn armen, maar als dode leek hij minder te wegen dan als levende, alsof het vertrek van zijn geest een soort fysieke aderlating was geweest.
Ik hield hem tegen mijn borst, met zijn vuile, matte blonde haar tegen mijn kin aan en zijn ruwe deken onder mijn vingers. Ik liep met een leeg hoofd door de ijzige gangen. We passeerden de kamer waarin Hest nog lag te branden. De rook van zijn vlees kringelde langs het plafond voor ons uit en gaf de gang een braadlucht. Ik had het lichaam van de nar aan de brandstapel kunnen toevoegen, maar dat leek me niet het juiste. Mijn vriend moest in zijn eentje worden verbrand, in

een privé-vaarwel tussen hem en mij. Ik liep verder en passeerde ook de deuren van de andere kerkers.
Na een poos merkte ik opeens dat ik hardop tegen hem liep te praten. ‘Waar? Waar zou je willen dat ik het deed? Ik kan je op haar bed leggen en je te midden van haar opgehoopte rijkdom verbranden… zou je dat willen? Of zou je vinden dat elk contact met iets van haar alleen maar een bezoedeling zou zijn? Waar zou ikzelf verbrand willen worden? Onder de blote nachthemel, denk ik. Om mijn eigen vonken naar de sterren te sturen. Zou je dat graag willen, Nar? Of lig je liever in je Ouderlingentent, met je eigen spulletjes om je heen, besloten in de privacy die je altijd zo hebt gekoesterd? Waarom hebben we over dit soort dingen nooit gesproken? Het lijkt me toch iets dat een man zou behoren te weten van zijn beste vriend. Maar maakt het iets uit, als puntje bij paaltje komt? Weg is weg, as is as… maar ik geloof dat ik je rook het liefste zie verwaaien in de nachtwind. Zou je me daarom hebben uitgelachen? Bij de goden, kón je nog maar lachen, om wat dan ook…’
‘Hoe roerend!’
De mengeling van ironie en vlijmscherp sarcasme en het feit dat de stem erg veel op de zijne leek zorgden ervoor dat ik ter plekke bevroor en dat mijn hart een paar slagen oversloeg. Ik trok mijn Vermogensmuren nog wat hoger op, maar van die kant kwam de aanval niet. Ik draaide me om, met ontblote

tanden, om haar het hoofd te bieden. Ze stond in de deuropening van haar slaapkamer. Ze had een mantel van hermelijn aan – wit bont, met daarop een regelmatig patroon van de kleine zwarte staartjes. De mantel hing van haar schouders tot op de vloer en bedekte haar hele lichaam. Ondanks de luxe van die mantel zag ze er voor de rest uit als een oude heks. De volmaakte welvingen van haar gezicht waren weggeschrompeld tot vel over been en haar witte haar hing piekerig en warrig als stro om haar gezicht. Haar kleurloze ogen waren bijna dof. Het waren de ogen van een vis op het droge.

Ik stond vlak voor haar, met het lichaam van de nar tegen mijn borst aan getrokken. Ik wist dat hij dood was en dat zij hem geen pijn meer kon doen, maar toch deinsde ik een stap achteruit alsof hij nog steeds bescherming nodig had. Alsof ik ooit in staat was geweest hem tegen haar te beschermen!

Ze stak haar kin omhoog en ontblootte zo de blanke zuil van haar hals. ‘Laat dat vallen,’ stelde ze voor, ‘en kom me dan doden.’

Was het omdat zij dit nu zelf voorstelde, dat ik mijn eerste gedachte opeens een slecht idee vond? ‘Nee,’ antwoordde ik. Opeens wilde ik niets anders meer dan helemaal alleen gelaten worden. Het was een intieme dood, die ik in mijn armen hield. Zeker zij, van alle mensen, mocht geen getuige zijn van mijn verdriet, laat staan daaraan bevrediging

ontlenen. ‘Ga weg,’ zei ik, en ik had mijn stem nog nooit zo laag en dreigend horen grommen.
Ze lachte – ijspegels die op de vloer verbrijzelden. ‘Ga wég? Is dat alles? Ga wég? Is dat de uitgekiende wraak die FitzChevalric Ziener voor mij heeft verzonnen? Ha, dat zal voortleven in de sagen en liederen. *Daar stond hij, met zijn Geliefde in zijn armen, en sprak hun vijand toe: ga weg, ga weg!’* Ze lachte, maar er was niets muzikaals in die klank. Het geluid was als dat van steenslag dat kletterend van een helling rolt. En toen ik niet reageerde stierf het lachen weg in stilte. Ze staarde me aan en een moment leek ze in verwarring. Ze had werkelijk gemeend dat ik hem zou laten vallen om haar aan te vallen. Ze hield haar hoofd schuin, keek me aan en sprak opnieuw, nu zachter.
‘Wacht even, ik snap het. Je hebt mijn cadeautje voor jou nog niet helemaal uitgepakt. Je hebt nog niet alles gezien wat ik hem heb aangedaan. Wacht maar tot je zijn handen ziet, zijn slimme, soepele vingers. O ja, en ook zijn tong en zijn tanden. De tong waarmee hij zo amusant kon praten. Dat heb ik allemaal voor jou gedaan, FitzChevalric. Om ervoor te zorgen dat je buitengewoon veel spijt zou hebben van je minachtende afwijzing van mij.’ Ze zweeg heel even en vervolgde toen op een toon alsof ze me een geheugensteuntje gaf: ‘Let op, Fitz. Dit is het moment waarop je moet zweren dat je me zult doden als ik je volg.’

Dat waren inderdaad de woorden die ik had willen zeggen. Ik slikte ze in. Ze had ze leeg en kinderachtig gemaakt. Ik verplaatste de last in mijn armen, draaide me om en liep bij haar weg. Ik had mijn Vermogenswanden hoog opgericht, en als ze heeft geprobeerd ze aan te vallen dan heb ik daar niets van gemerkt. Maar ik voelde me onbeschermd in mijn rug en ik beken dat ik graag zou hebben gerénd. Tegelijk vroeg ik me af waarom ik haar niet doodde. Het antwoord leek me te simpel om waar te zijn. Ik wilde het lichaam van de nar dáárvoor niet op het koude ijs leggen! En bovendien, ik wilde helemaal *niks* doen wat zij van mij verwachtte.

'Hij heeft naar je geroepen!' Ze zong de woorden achter me aan. 'Hij dacht dat hij bijna dood was, vermoed ik. Dat was natuurlijk niet zo. Daar ben ik te bekwaam voor. Maar hij meende dat de pijn hem zou doden, dus hij riep je naam. Geliefde! Geliefde!' Ze kon zijn gekwelde stem perfect imiteren en bespotten. De haartjes in mijn nek gingen rechtop staan. Het leek even alsof ik hem vanuit het graf had horen spreken. Ondanks mijn vastbeslotenheid vertraagde ik mijn tred. Ik trok zijn lichaam strakker tegen me aan en boog mijn hoofd dichter naar het zijne toe. Ik vond het vreselijk dat zij erin was geslaagd tranen in mijn ogen te brengen. Ik moest haar doden. Waarom doodde ik haar niet?

'Daarmee bedoelde hij jou, is het niet? Ja, natuurlijk bedoelde hij jou, al weet je dat misschien niet. Ik betwijfel of

je de gewoonten kent van het volk waar hij vandaan kwam. Zij wisselen elkaars namen uit om de levenslange banden die ze aangaan te bekrachtigen. Heb jij hem ooit bij *jouw* naam genoemd, om hem te tonen dat hij je even lief was als je eigen leven? Heb je dat ooit gedaan? Of was je een te grote lafaard om hem dat te laten weten?'

Ik wilde haar op dat moment toch écht doden. Maar dan had ik zijn lichaam op het ijs moeten leggen. En dat wilde ik niet doen. Ze kon niet afdwingen dat ik hem nóg een keer alleen zou laten. Ik wilde hem niet op de vloer leggen en ik wilde niet naar haar omkijken. Dus ik harnaste mijn rug tegen het geselen van haar vragen en liep vastberaden door.

'Heb je het ooit gezegd? Ja of nee? Ja of nee?'

Ik had verwacht dat haar stem minder luid zou worden naarmate ik verder weg liep, maar in plaats daarvan begon ze steeds harder te schreeuwen en werd haar sarcastische vraag steeds bijtender. En tegelijk stelde ik na een poosje vast dat ze kennelijk achter me aan kwam. Haar woorden werden een hees gekrijs dat me deed denken aan het krassen van kraaien die elkaar boven een slagveld attenderen op het aas. 'Ja of nee? Ja of nee?'

Zelfs toen ik haar rennende voetstappen hoorde en begreep dat ze me wilde aanvallen kon ik het niet over mijn hart verkrijgen het lichaam van de nar te laten zakken. Ik hield hem vast, maar draaide me half om en weerde met een

schouder haar waanzinnige aanval af. Ook dit was niet wat ze had verwacht, vermoed ik. Misschien had ze gehoopt dat ik haar met een ontbloot zwaard zou opvangen. Ze probeerde te stoppen, maar gleed uit over het ijs en botste tegen me aan. Ik werd tegen de wand gestoten, maar hield het lichaam van de nar stevig in mijn greep en wist overeind te blijven. Zij niet. Ze viel languit op haar zijde en slaakte een schrille kreet van pijn. Ik keek niet-begrijpend naar haar. Zó pijnlijk kon haar val toch niet zijn geweest? Maar toen ze probeerde op te staan zag ik wat ze tot dan toe voor mij verborgen had gehouden.

Raadsels verhaal was juist geweest. Ik zag de geblakerde, korte stompen van onderarmen die ze probeerde te gebruiken om zich op te richten. Maar ze kon noch opstaan, noch die stompen weer onder haar mantel verbergen. Ik keek haar recht in haar kleurloze ogen en sprak mijn woorden op kille toon. ‘Je bent zélf de lafaard. Op het laatste moment was je niet in staat jezelf op te geven, zelfs niet om het visioen te realiseren van wat de wereld volgens jou moest worden. Jij miste zijn moed. Hij accepteerde de prijs die het lot voor hem had vastgesteld. Hij nam zijn pijn en zijn dood, en hij heeft gewonnen. Hij triomfeerde. Jij faalde.’

Ze maakte een geluid dat iets tussen een gil en een grom in was. Ik hoorde er haat en woede in. Ze beukte nu ook tegen mijn Vermogenswanden, maar kon er niet doorheen komen.

Was haar kracht in die magie ontleend geweest aan Kebal Rauwbrood? Ik zag hoe ze worstelde om overeind te komen. De lange mantel hinderde haar, want ze knielde op de zoom ervan. De zwarte stompen die haar armen en handen waren geweest hadden geen nut voor haar. Vanaf haar ellebogen bestonden ze nog slechts uit geblakerde, spits toelopende botten. Ik zag de restanten van wat haar spaakbenen en ellepijpen waren geweest. Van haar handen en vingers was helemaal niets meer over – *die* had ze tenminste aan de draak gegeven voordat ze haar moed verloor en zich van hem terugtrok. Ik herinnerde me hoe Veritas was verdwenen, en Ketel. Zij waren versmolten met de draak die ze zo liefdevol hadden gebeeldhouwd tot nut van hun volk.

Toen draaide ik me om en liep bij haar weg.

'Stop!' commandeerde ze. Er klonk uitzinnige toorn in haar stem. 'Je doodt me hier! Ik heb het honderd keer in mijn nachtmerries gezien. Je doodt me nu! Dat zou mijn zekere lot zijn als ik faalde. Ik vreesde het, maar nu beveel ik het! Mijn visioenen zijn altijd waar geweest. Het is jouw voorbestemde lot om mij te doden!'

Ik sprak over mijn schouder en dacht amper na over mijn woorden. 'Ik ben de Katalysator. Ik veränder dingen. En de tijd waarin we nu verkeren is trouwens de tijd die door de nar is gekozen. Ik leef nu in *zijn* toekomst. En in zijn visioen van de toekomst loop ik bij je weg. Je sterft langzaam. En alleen.'

Een tiental stappen verderop hoorde ik haar weer krijsen. Ze schreeuwde zich de longen uit haar lijf. En toen hoorde ik haar raspende ademhaling achter me. Ik liep gewoon door.
'Je bent nog stééds de Katalysator!' hoorde ik haar gillen. Er klonk alleen nog maar wanhoop en verwondering in haar stem. 'Als je me niet wilt doden, kom dan terug en gebruik je Vermogen om me te helen! Ik zal in alle opzichten je onderdaan zijn. Je kunt me gebruiken zoals je wilt. En ik kan je alles leren wat ik uit de teksten over het Vermogen heb opgestoken. Jij hebt de kracht om die magie toe te passen. Genees me, en ik wijs je de weg naar de macht. Je zult de rechtmatige koning van de Zes Hertogdommen zijn, en van de Buiteneilanden, en van de Gedoemde Kust! Ik zal al je dromen waar maken, je hoeft alleen maar terug te komen!'
Mijn droom lag dood in mijn armen. Ik liep door.
Ik hoorde het schrapen van haar vogelverschrikkersarmpjes over het ijs. Het deed me denken aan een op zijn rug gevallen kever in een wasbak. Ik keek niet om. Even vroeg ik me af of ze ook dit moment had voorzien. Of ze ooit eerder naar mijn rug had gekeken terwijl ik wegliep. Nee, wist ik opeens. De Zwarte Man had het me gezegd. Ik liep nu in de wereld van de nar, in de toekomst die hij had geschapen. Hieromtrent kon ze niets voorspellen, hierin kon ze niets zien. Deze tijd was niet de hare. Dit was de tijd die *hij* had gekozen.
Ik geloof niet dat ik van nature wreed ben, maar ik heb geen

moment wroeging gehad over wat ik toen deed. Ik hoorde haar nog een keer krijsen – als een dier dat in een val is getrapt – maar ik keek niet eens om. Ik sloeg een hoek om en liep verder terug via de route waarlangs ik was gekomen.
Ik was onuitsprekelijk moe en verkild, maar dat alles vrat niet zo aan me als mijn verdriet aan me vrat. Op een gegeven moment raakte ik in tranen. Ze vielen op het gouden haar van de nar en maakten mijn beeld van de gangen wazig. Ik moet in die mist een van mijn merktekens hebben gemist. Toen ik het besefte en me omdraaide was ik in een onbekende gang beland. Ik kwam daar bij een uitgesleten trap van ijs en probeerde naar boven te klimmen, maar het lukte me niet, mijn last was me te zwaar. Ik liep terug en slofte verder, hopeloos verdwaald.
Op een gegeven moment heb ik mijn mantel over de vloer uitgespreid en heb ik een poosje geslapen, met mijn arm beschermend om zijn bevroren lichaam geslagen. Toen ik wakker was heb ik in mijn rugzak wat beschuit gevonden. Ik dronk uit mijn veldfles en heb met de zoom van mijn jas een beetje vuiligheid en bloed van zijn verwrongen gezicht gewreven. Het lukte me niet de pijnrimpels van zijn voorhoofd af te vegen. Toen stond ik op, nam de nar in mijn armen en liep verder, totaal gedesoriënteerd in dat onveranderlijke bleke licht. Misschien was ik een tikkeltje waanzinnig.

Toen kwam ik bij een plek waar de ene gang door ijs liep en de andere door rotsgesteente. Ik had me moeten omdraaien, maar als een mot die wordt gelokt door licht volgde ik de gang die naar boven leidde. Ik bereikte treden die in het gesteente waren uitgehakt en beklom ze. Het licht van de glimmende bollen veranderde noch van kleur, noch van sterkte, dus ik droeg zijn lichaam naar boven over een wenteltrap die door een tijdloze en eindeloze ruimte leek te voeren. Op een tussenverdieping bleef ik staan om op adem te komen. Ik zag daar een houten deur. Het hout was uitgedroogd en deels versplinterd. Ik duwde de deur open, in de hoop brandstof voor zijn crematie te vinden.

Als ik ooit had getwijfeld dat dit ijzige domein vroeger van de Ouderlingen was geweest, dan werd die twijfel door deze kamer weggenomen. Ik had dit soort meubilair al eens eerder gezien – in die uitgestorven ruïnestad bij de rivier. Daar had ik ook een kaart gezien zoals deze kamer er een had, hoewel het hier niet om een kaart van de stad en het omringende platteland ging, maar om een van de hele wereld. De kaart bevond zich op een tafel en hij was rond, maar niet plat, niet getekend op papier of perkament. Elk eiland, elke kust, elk golfje was in reliëf uitgesneden in het materiaal. Bergketens verhieven zich als kartelige richels en de zee was gerimpeld. En glimmende rivieren meanderden door het vlakke land naar de zee.

Precies in het midden lag een eiland, hoogstwaarschijnlijk Aslevjal. Andere eilanden lagen eromheen. In het zuidwesten zag ik de kust van de Zes Hertogdommen, hoewel deze op veel plaatsen niet helemaal correct was. In het noorden bevond zich een land waarvoor ik geen naam had. Achter een brede strook zee lag aan de oostzijde een kustlijn – hoewel ik altijd had geleerd dat zich daar niets anders dan zee bevond. Op ogenschijnlijk willekeurige plekken was de landkaart versierd met glimmende edelsteentjes, steeds gemarkeerd door een rune ernaast. Sommige van die steentjes leken van binnenuit verlicht te worden. Een ervan – wit – glinsterde op het eiland Aslevjal. Vier, in een klein vierkantje, bevonden zich in Hertensprong, en wel nabij de monding van het Hertenwater. Er was nog een handvol andere steentjes, elders in de Zes Hertogdommen. Sommige glinsterden, andere waren dof. Meer zag ik er in het Bergrijk en ook een hele rij, op regelmatige afstanden, langs de Regen Rivier, hoewel er ook hiervan vele gedoofd waren. Ik knikte zwijgend voor me uit. Natuurlijk.

Vaag was ik me bewust van pijn in mijn armen en rug, maar het kwam geen moment in me op dat ik mijn last zou kunnen neerleggen om een poosje rust te nemen. En even vanzelfsprekend als een zonsopgang zag ik in de kamer een deur die naar een ander trappenhuis leidde. Ik ging erheen. Deze wenteltrap was nauwer dan de vorige en de treden waren

steiler. Ik klom langzaam naar boven, met schuifelende voeten, want ik moest elke trede op de tast vinden. Het licht veranderde geleidelijk naarmate ik hoger kwam. De blauwachtige tint werd steeds zwakker en maakte plaats voor een gedempte vorm van echt daglicht.

Ik kwam uit in een torenkamer met een glazen muur. Een van die ruiten was verbrijzeld en alle andere hadden een rijplaagje. Het plafond was hoog en spits. Ik keek door een spleet in de kapotte ruit. Sneeuw. Rondwaaiende sneeuw. Meer kon ik niet zien.

En in het midden van de kamer stond een Vermogenszuil. De runen op de zijkanten waren nog zo scherp alsof ze gisteren waren uitgestoken. Ik liep langzaam om de zuil heen en vond de rune waarvan ik wist dat hij er zou zijn. Ik knikte. Ik hield de nar dicht tegen me aan en fluisterde tegen zijn met geronnen bloed bevlekte haren: 'Laten we dan maar teruggaan.'

Ik opende mijn handpalm en we liepen de Vermogenszuil binnen.

Misschien was ik door mijn recente ervaringen sterker geworden in het Vermogen, of misschien werkte deze zuil beter dan de andere die ik had gebruikt, maar met de nar in mijn armen stapte ik moeiteloos over van de winter naar de zomer, en van een stenen toren naar de restanten van een marktplein. Om me heen speelde het zonlicht met de randen

van een woud dat steeds verder was opgedrongen. Ik zette twee stappen en liet me toen op mijn knieën zakken, zowel uit dankbaarheid als omdat ik uitgeput was. Hier leek het me opeens géén blasfemie om hem op de schone bodem van stenen en aarde te leggen. Ik ging naast hem zitten en rustte uit. Alles om ons heen was stil, op het zingen van de vogels en het zoemen van de insecten na. Ik keek naar de overwoekerde weg, die als een tunnel door het weelderige groen van het woud voerde. Als ik deze volgde zou ik uitkomen bij de Beeldentuin, waar alle draken van de Ouderlingen sliepen. Ik keek naar de verweerde voet van de pilaar waar de jonge nar ooit op gehurkt had gezeten en ik hem tijdens een kort visioen had zien veranderen in een jong meisje dat de Hanenkroon droeg. 'Dit is een mooie plek,' zei ik zacht. 'Ik ben blij dat we hierheen terug zijn gekomen.' Ik ging op de grond liggen, sloot mijn ogen en viel in slaap.

Het duurde een poos voordat de warmte van de middag in me naar binnen was gesijpeld, maar toen ik wakker werd had ik het te warm. Het bevroren lichaam van de nar lag te ontdooien en te smelten in het zonlicht. Ik trok mijn winterkleren uit – alsof ik een oude huid aflegde – tot ik alleen nog mijn hemd en mijn broek aan had. Nu we hier met ons beiden alleen waren, had het gevoel van urgentie me verlaten. We hadden hier de tijd. Het was tijd die alleen van hem en van mij was, tijd om de dingen op een fatsoenlijke

manier af te handelen.
Ik haalde water uit de beek waaruit we ooit hadden gedronken. Ik waste behoedzaam zijn gezicht, veegde het bloed van zijn lippen, streek zijn haren glad over zijn verscheurde oor. Toen dat mogelijk was pelde ik de deken voorzichtig los van zijn rauwe vlees. Wat ik zag maakte me aanvankelijk duizelig. Ja, ze had gelijk gehad. Ik kreeg alsnog spijt dat ik haar niet de gruwelijke dood had bezorgd die ze had verdiend. Maar terwijl ik zijn lichaam zo goed en zo kwaad als dat ging plat en recht legde, en het geronnen bloed en plakkerige wondvocht van zijn gemartelde en verstijfde ledematen veegde met bladeren en vers gras, vloeiden alle haatgevoelens uit me weg. Dit was mijn nar. Ik had hem niet kunnen redden van de dood, maar ik kon er toch minstens voor zorgen dat hij dit leven met waardigheid verliet.
Hij had zijn laatste schat zo goed mogelijk beschermd: zijn levenloze handen waren om de Hanenkroon geklemd. Ik trok het grijze hout voorzichtig uit zijn nagelloze vingers. Zijn beulen hadden de kroon gebroken – vermoedelijk toen ze hem afranselden – maar hij had de stukken weer aan elkaar geplakt voordat hij stierf. Toen ik zag hoe hij dat had gedaan, namelijk door zijn eigen stollende bloed als lijm te gebruiken, kreeg ik het te kwaad. De cirkel was niet helemaal rond. Dat moet hem verdriet hebben gedaan.
Langzaam haalde ik het ontbrekende stuk uit mijn tas, het

stuk dat ik in de troonzaal op het ijs had zien liggen. Ik doopte de randen in het ontdooide bloed van de nar en zette het fragment toen op zijn plek om de kroon te voltooien. Het paste precies en voegde zich door de lichte zwelling als gevolg van het vocht naadloos tussen de andere stukken. De kroon zag er uit alsof hij nooit gebroken was geweest. Ik wist niet precies waarom dit eigenlijk een schat voor hem was, maar wat de kroon voor hem ook betekend mocht hebben: bij het verlaten van deze wereld zou hij hem dragen!

Ik legde de kroon voorlopig een eindje verderop en begon dode takken, dorre twijgen en vergeeld gras te verzamelen voor zijn brandstapel. Het was bijna avond voordat ik daarmee klaar was. Ten slotte legde ik er mijn jas overheen. De hemel boven mijn hoofd was donkerblauw. Het leek alsof de zomer om ons heen zijn adem inhield en wachtte op de eerste sterren van de avond. Hun vonken zouden zijn branden begeleiden. Ik tilde de nar op en legde hem op mijn jas. Uit ervaring wist ik dat de dode takken die ik had verzameld – ze waren van sparren en dennen – zeer goed brandden en zijn lichaam snel zouden verteren. Met een zwaarmoedig hart liet ik me op een paar stenen naast de brandstapel zakken. Ik legde de Hanenkroon op mijn schoot. Er ontbrak nog slechts één element om deze te voltooien.

Ik haalde het pakketje uit mijn rugzak en rolde de beschermende lap los. Toen legde ik de veren van het Strand

van de Anderen een voor een naast me neer. Terwijl ik ze vasthield verbaasde ik me weer over het verbluffende vakmanschap waarmee ze uitgesneden waren. Ondanks hun lange en zware reis met mij waren ze nog totaal onbeschadigd. Het verbaasde me dat iemand een zo grauwe houtsoort had gekozen om er zulke juweeltjes in uit te snijden. Het hout was even dof en lelijk als dat van de pijl die Vlug van de nar had gekregen.
Het duurde even voordat ik de veren in de juiste gaten had gestoken. Ik zag nu voor het eerst dat ze aan de onderkant ieder een dwarskerf hadden, waardoor ze slechts in één van de openingen pasten. Toen ik de laatste veer in zijn eigen gat had gedrukt leek het voor mijn vermoeide ogen alsof de hele kroon opeens een gloed van kleuren vertoonde. Maar misschien was dat slechts een regenboogeffect in de tranen die opeens weer in mijn ogen waren opgeweld en die ik ongeduldig wegveegde. Hoog tijd om dit alles af te ronden!
De kroon leek onrustig, ongedurig in mijn handen te sissen, als een vlieg die je in je vuistholte gevangen houdt. Ik vroeg me af wat ik nu eigenlijk in mijn handen hield. Welke machtige Ouderlingenmagie zat hier in de val, werd door de dood van de nar nu voor eeuwig het bestaan ontzegd? Even bleef mijn blik hangen aan de uitgesneden hanenkoppen die deel uitmaakten van deze houten kroon. Ofwel de nar had nooit de moeite genomen om ze een kleur te geven, ofwel

verf had op dit hout niet willen pakken. Misschien dat er in de groefjes en hoekjes van het snijwerk van die koppen wat oude verfresten waren blijven zitten. In slechts twee van de uitgesneden oogjes glinsterde nog een edelsteentje, de andere waren kaal en leeg. Ik zag donkere naden op de plekken waar het bloed van de nar de stukken aan elkaar had gelijmd. Ik tikte er zachtjes tegen, onderzoekend, maar de fragmenten leken vrij stevig aan elkaar vast te zitten.

Toen werd ik overweldigd door zo indringende herinneringen aan mijn vriend dat het me duizelde van verdriet.

Ik liet me zwaar op de grond zakken. Door de lijkverstijving lag zijn lichaam nog voor een deel in een beschermende kromming. Daar kon ik niets aan veranderen. Dolgraag zou ik de groeven van pijn en angst van zijn gezicht hebben verwijderd, maar ook dat was me onmogelijk. Ik wreef zijn gouden haren van zijn gebruinde voorhoofd. 'O Geliefde,' zei ik. Ik boog me naar voren en gaf hem een afscheidskus op zijn voorhoofd. En toen kwam er een herinnering bij me op, die opmerking over een vreemde traditie onder zijn volk, waarvan ik nu de zin begreep. Ik moest hem noemen als mezelf. Want wanneer ik hem hier verbrandde, zo besefte ik opeens, zou ik ook mezelf beëindigen. De man die ik geweest was zou dit verlies immers niet overleven. 'Vaarwel, FitzChevalric Ziener,' zei ik dus. Ik nam de kroon in mijn beide handen en zette hem op zijn hoofd. Ik had opeens het

gevoel alsof heel mijn leven één lange trechter naar dit ene moment was geweest. En het leek me van een bizarre wreedheid dat juist de krachtigste onderstroom in mijn leven me naar dit ogenblik van absoluut verdriet en absoluut verlies moest leiden.

Maar ik had geen alternatieven meer. Sommige dingen konden nu eenmaal niet worden veranderd. Het was tijd om de hofnar van de koning te kronen, en hem op zijn weg te sturen.

Ik hield mijn handen stil.

Ik hield ze stil, en toen ik dat deed leek het alsof ik in mijn eentje stelling nam tegen het lot en tegen het voortschrijden van de tijd. Ik wist wat de bedoeling was, wat ik moest doen. Ik moest mijn nar kronen en dan de brandstapel in vuur en vlam zetten met hulp van het restant van mijn brandolie. De eerste vonk, misschien de tweede, zou het droge hout en gras al meteen in de fik zetten. En dan zou hij opbranden tot niets – alleen nog wat rookwolken in de zomerwind van dit land achter het Bergrijk. En ik zou terugkeren naar Aslevjal. Via de zuil. En daar zou ik Bolle ophalen en naar het strand gaan en wachten tot een schip ons kwam halen. Dat was correct, het was onvermijdelijk, dat was het pad door de tijd dat de hele wereld wenste te volgen. Het leven zou doorgaan zonder de nar, want hij was gestorven. Ik zag het allemaal bijzonder helder voor me – bijna alsof ik *altijd* al had geweten dat het

zo ver zou komen.
Hij was dood. Niets kon daar wijziging in brengen.
Maar ik was de Wisselaar.
Ik ging abrupt staan, tilde de venijnig zoemende kroon hoog boven mijn hoofd en schudde ermee naar de hemel. ‘Néé!’ brulde ik. Ik weet nog steeds niet tot wie ik mij richtte. ‘Néé! Laat het anders zijn! Niet zó! Wat u ook van me wilt, pák het! Maar laat niet alles zó eindigen! Laat hem mijn leven nemen en me zijn dood geven. Laat hem mij zijn en mij hem! Ik neem zijn dood over! Hoort u mij? Ik neem zijn dood over voor de mijne!’
Ik hief de kroon omhoog naar de zon. Vanachter mijn tranen zag ik een veelkleurig, trillend waas eromheen. Het leek alsof de veren zachtjes stonden te wuiven. En toen rukte ik hem uit het voorbestemde pad van de tijd – het was bijna een fysieke inspanning – en plantte hem resoluut en krachtig op mijn eigen hoofd.
En terwijl de wereld om me heen begon te tollen, liet ik mijn lichaam languit op mijn eigen brandstapel zakken, sloeg mijn armen om mijn vriend heen en gaf me over aan wát er nu verder ook maar zou kunnen volgen.

Hoofdstuk 29

Pluimen op een zotskap

Ze was het rijkste meisje van de wereld, want ze had niet alleen een edele vader, en ontelbaar veel zijden jurken, en zoveel halssnoeren en ringen dat zelfs een dozijn meisjes ze niet allemaal tegelijk hadden kunnen dragen, maar bovendien een grijs doosje, gesneden uit de baarmoeder van een draak. En in dat doosje bezat ze – in de vorm van een fijn poeder – alle gelukkige herinneringen van de verstandigste prinsessen die ooit hadden geleefd. Dus telkens wanneer ze een heel klein beetje droevig was hoefde ze alleen maar dat doosje open te maken en een snuifje van dat geheugenpoeder te nemen, en hupsakee! Dan was ze weer zo gelukkig als een meisje maar kan zijn.

Oud sprookje uit Jamaillia.

Ik miste een trede in het donker – zo voelde het aan, die onverwachte val. ‘Bloed is geheugen.’ Ik zweer dat iemand dat in mijn oor fluisterde.
‘Bloed is wie we zijn,’ was een jonge vrouw het met hem eens. ‘Bloed herinnert zich wie we zijn. Bloed is hoe we allemaal herinnerd zullen worden. Stop het goed in het baarmoederhout.’
Iemand lachte, een oude vrouw met weinig tanden. ‘Zeg dat eens snel zes keer achter elkaar!’ kakelde ze. En ze deed het. ‘Stop het goed in het baarmoederhout. Stop het goed in het baarmoederhout. Stop het goed in het baarmoederhout. Stop het goed in het baarmoederhout. Stop het goed in het baarmoederhout. Stop het goed in het baarmoederhout.’
De anderen lachten, geamuseerd door de vaardigheid van haar tong. ‘Probeer het maar eens!’ daagde ze ons uit.
‘Stop het goed in het baarmoederhout,’ zei ik gehoorzaam.
Maar ik was het niet.
Er waren vijf andere mensen in mijn binnenste. Ze keken naar buiten met mijn ogen, streken met hun tong over mijn tanden, krabden met hun vuile nagels aan mijn baard. En ze ademden

mijn adem en genoten van de smaak van een woud in de nachtlucht. En schudden met mijn haren, nu ze weer leefden.
Vijf dichters, vijf narren. Vijf tuimelende, jonglerende minstrelen, die dansten en sprongen uit dankbaarheid voor hun vrijheid, die mijn vingers strekten en mijn keel schraapten en ondertussen al kibbelden en concurreerden om mijn aandacht.
'Wat wil je hebben? Een verjaardagsode? Ik heb er massa's in voorraad, het is helemaal geen moeite, helemaal niet, om er de naam van je aanbedene in te verwerken.'
'Plagiaat, schaamteloos plagiaat, dat inpikken en opdelen van oude teksten! Nieuw vlees op oude botten. Geef je stem aan *mij*, dan zing ik een lied dat je krijgers aanvuurt en je meisjes doet trillen van opgelaaide begeerte!' Dit was een man en hij vulde mijn longen alvorens die woorden met galmende stem uit te spreken. Elk groepje woorden, elke stem kwam uit *mijn* ene keel. Ik was een marionet voor hen, een fluit die werd bespeeld.
'Lust is slechts een moment van natheid, een zwelling, een soppend geluidje!' repliceerde ze minachtend. Ze was een jonge vrouw en ze herinnerde zich sproeten aan weerszijden van de brug van haar neus. Vreemd, haar woorden uit mijn keel te horen komen. 'Maar je wilt een echt liefdeslied, wed ik. Een lied dat tijdloos is, ouder dan omgevallen bergen, jonger dan zaadjes die zich in vruchtbare akkergrond

ontbolsteren. Want dat is liefde.'
'Veel geluk!' wenste een ander ons smalend toe. Hij praatte op een aanstellerige toon. 'Hoor eens: tra-laaa-lala-laaa… Hopeloos! Deze heeft de stem van een zeeman en een lijf van hout. Zijn mooiste lied zal lijken op het krassen van een kraai, als het uit déze keel moet komen. En ik wed dat hij van zijn leven nog nooit een radslag heeft gemaakt. Wie is dit? Hoe is hij bij onze schatten gekomen?'
'Minstrelen,' verzuchtte ik op doffe toon. 'Minstrelen, zangers, barden! O nar, echt een schat voor *jou*, ja. Een heel nest vol narren. Hiervan kunnen we geen hulp verwachten.' Ik liet mijn hoofd op mijn handen rusten. Ik voelde het ruwe hout van de kroon tegen mijn vingers aan. Ik duwde ertegen, maar de kroon bleef koppig op zijn plaats zitten. Strak tegen mijn voorhoofd aan.
'We zijn net aangekomen,' protesteerde het tandeloze besje. 'We zijn niet van plan om alweer te vertrekken. We zijn een groots cadeau, een magnifiek cadeau, dat slechts wordt verleend aan degene die de koning het beste is bevallen. We zijn een koor van stemmen, van alle tijden. We zijn een regenboog van de geschiedenis. Waarom zou je ons weigeren? Wat ben *jij* dan voor een artiest?'
'Ik bén helemaal geen artiest.' Ik zuchtte diep. Even kreeg ik weer een volledig besef van mijn lichaam. Ik stond naast de brandstapel. Ik kon me niet herinneren dat ik was opgestaan.

De nacht was donker om ons heen. Sjirpende insecten waren hun instrumentjes aan het stemmen. Ik rook de rijke geuren van het woud in de afkoelende lucht. Het afstervende lichaam van de nar voegde er een eigen, zoet rottingsgeurtje aan toe. Zijn hele leven was hij voor Nachtogen de Geurloze geweest, maar nu hij dood was kon ik hem ruiken. Niet dat het me misselijk maakte. Ik had nog genoeg van de wolf in me om te weten dat iets nu eenmaal ruikt zoals het ruikt. Het was het *verschil* dat me een steek door mijn hart gaf, want dit leverde een onweerlegbaar bewijs dat zijn lichaam bezig was terug te keren naar de aarde en naar de natuurlijke cyclus van bederf en wedergeboorte die overal om me heen gaande was. Ik probeerde hier lang genoeg aan te denken om er wat troost aan te ontlenen, maar de vijf in me hadden geen geduld voor stilte. Ze draaiden me langzaam om, lieten me mijn armen optillen, testten de veerkracht van mijn voeten, vulden mijn longen met lucht. Ik voelde ook hoe zij die in mij waren begerig de nachtlucht oplikten, en de smaak, de geur, de geluiden en de aanraking van het woud via mijn gezicht meebeleefden. Ze smachtten naar het leven.

'Welke hulp heb je nodig?' vroeg het sproetenmeisje. In haar stem hoorde ik medeleven en een bereidheid om te luisteren. En eronder, nauwelijks verhuld, de gretigheid die alle minstrelen hebben om verhalen over andermans ellende te vernemen. Ook dát deel van haar leven zou ze terug willen

hebben. Maar ik wilde mijn verhaal niet met haar delen.
'Nee. Ga weg. Jullie kunnen me niet helpen.' En toen vertelde ik het toch maar, tegen mijn zin. 'Mijn vriend is dood. Ik wil hem weer tot leven brengen. Kan een minstreel daarbij helpen?'
Enkele momenten van respect lang waren ze stil en lieten ze mij naar het lichaam van de nar kijken. Toen zei het sproetenmeisje met een trilling in haar stem: 'Hij is érg dood, is het niet?'
'Ja, dat is hij,' verklaarde de galmstem, maar hij voegde eraan toe: 'Ik kan een lied voor je maken waardoor hij nog duizend jaar na vandaag herinnerd zal worden. Dat is de enige manier voor gewone stervelingen om ons vleselijke leven te verlengen. Geef me je herinneringen aan hem en ik zal meteen beginnen.'
Het besje sprak verstandige taal. 'Als we wisten hoe we de dood ongedaan kunnen maken, zouden we dan zijn wat we zijn – pluimen in een zotskap? We boffen al dat we tenminste *dit* beetje leven nog over hebben. Jammer dat je vriend niet de gunsten van een draak genoot, anders zou ook hij deze beloning misschien hebben verdiend voor hij stierf.'
'Wat zijn jullie?' vroeg ik.
'We zijn lieve bewaarders van liederen, goed opgeborgen, zodat jij in de winter van onze dood nog eens het aroma van onze zomers kunt proeven.' Het was de jongeman, maar hij

was zo vervuld van zijn zelfbeeld dat hij voor mij afviel.
'Iemand anders,' smeekte ik.
'We zijn begunstigd door draken,' zei een kalme stem. Het was degene die nog niets had gezegd. Haar stem was diep en stil als een vijver, maar heser dan die van de meeste vrouwen. Ik hoorde het in mijn geest, maar voelde het ook aan de schorheid van mijn keel. 'Ik woonde naast de rivier van zwart zand in een dorpje dat Junket heette. Ik ging op een dag water halen uit de rivier. Daar ontmoette ik mijn draak. Ze was een jong ding, pas aan het einde van haar eerste zomer, en ik was in de lente van mijn leven. O, wat was ze groen, wel duizend tinten groen! En haar ogen leken diepe kommen vol gesmolten goud. Ze stond in de rivier en het water stroomde aan alle kanten om haar heen. Toen keek ze mij aan en mijn hart zakte weg in die kolking van haar ogen, en is nooit meer naar boven gekomen. Ik moest tegen haar zingen. Gewoon praten zou te armzalig zijn geweest. Zo heeft ze me gecharmeerd. En ik heb voor haar gezongen en zo heb ik haar op mijn beurt ook gecharmeerd. Ik was haar minstreel, haar bard, mijn hele leven lang. En toen mijn moment van het einde naderde kwam ze naar me toe met een cadeau dat alleen een draak mag geven. Het was een schilfer hout uit de baarmoeder van een draak… weet je waarover ik spreek? De wiegen die ze spinnen voor de slangen, de cocons waarin ze verblijven tot ze er als draken uit tevoorschijn komen? Soms

is er een die deze fase van de cyclus niet overleeft. Die sterft in zijn of haar slaap, tijdens de overgang van slang naar draak. Langzaam ondergaat dat baarmoederhout dan een erosie, maar draken verbieden de mensen het aan te raken, tenzij het met hun toestemming gebeurt. Maar voor mij heeft de lieve Rookvleugel een schilfer meegebracht. Ze heeft me gevraagd deze goed te bevochtigen met mijn eigen bloed en het bloed er goed in te wrijven met mijn vingers. En in de tussentijd moest ik voortdurend denken aan een veer. Ik wist wat die gunst betekende. Ze werd maar zelden verleend, ook aan minstrelen die hun draken uitstekend hadden gediend. De veer zou worden geplaatst in de minstrelenkroon, en dat betekende dat mijn liederen en verzen en mijn manier van denken nog lang na mijn dood zouden voortleven. De kroon is het eigendom van de heerser over alle Rivierlanden. Deze heerser mag als enige bepalen wie de kroon draagt en mag zingen met de stemmen van minstrelen die allang dood zijn. Het is een grote eer, want alleen een draak kan je uitverkiezen om een veer te worden en alleen de heerser kan je het recht geven de kroon te dragen. Een bijzondere eer. Ik weet nog hoe ik me aan mijn vader vastklampte toen ik stierf… want sterven dééd ik. Net als je vriend. Jammer dat je vriend niet de gunsten van een draak genoot, anders zou ook hij deze beloning misschien hebben verdiend voor hij stierf.’

De ironie hiervan was als een klap in mijn gezicht. ‘Die heeft hij zéker verdiend! Hij is gestorven om een draak te wekken, de laatste mannelijke draak ter wereld, om deze IJsvuur in staat te stellen op te vliegen en te paren met Tintaglia, de laatste vrouwelijke draak. Waardoor er nu weer draken op de wereld zullen zijn!’
Het moment van stilte dat volgde bewees me dat ik ze had geïmponeerd. ‘Hoor eens, dát klinkt als een fascinerend verhaal! Geef ons je herinneringen en we zullen allemaal een lied voor je maken, want bij zoiets ingrijpends horen wel tien, wel vijftig liederen!’ Het was het oude besje dat dit zei. Mijn mond welfde zich week om haar woorden heen.
‘Maar ik wil geen *lied* over hem. Ik wil de nar zoals hij was, levend en wel.’
‘Dood is dood,’ zei de man met de bulderende stem, maar hij zei het op een vriendelijke toon. ‘Als je je herinneringen voor ons wilt openstellen zullen we liederen voor je weven. Zelfs wanneer je ze met je eigen stem zingt zullen het liederen zijn die voortleven, want als echte minstrelen ze horen zullen zij ze overnemen, en ze ten gehore brengen zoals het moet. Wil je dat doen?’
‘Nee. Alsjeblieft, Fitz, nee. Laat het hierbij. Laat het over zijn.’
Het was een fluistering, zachter dan een zwakke ademtocht. Ik huiverde, want er kwam wilde hoop in me op, en angst.

‘Nar,’ hijgde ik bijna onhoorbaar, en ik bad dat er een reactie zou komen.
Die kwam er ook – maar een andere dan ik had gehoopt. Er ontstond een kakofonie van uitroepen, allemaal door elkaar, van de vijf verenminstrelen, die me allemaal iets toeschreeuwden. Het was buldermans die ten slotte boven iedereen uit wist te komen.
‘Hij is hier! Bij ons. In de kroon zélf, nota bene. Hij heeft zijn bloed in de kroon gestopt!’
Maar van de nar zelf had ik geen kik vernomen. Ik sprak namens hem. ‘De kroon was in stukken gebroken. Hij heeft zijn bloed gebruikt om ze weer aan elkaar te plakken.’
‘De kroon was gebróken?’ Het oudje was verbijsterd. ‘Dat zou voor ons allemaal het einde zijn geweest! Voor eeuwig!’
‘Hij kan niet in de kroon blijven. Hij is niet uitverkoren. En bovendien is deze kroon van ons allemaal. Als hij hem neemt kunnen we niet meer praten, alleen nog via hém.’ De jongeman was buitengewoon verontwaardigd dat de nar het had gewaagd zijn territorium in te pikken.
‘Hij moet weg,’ concludeerde de man met de galmende stem. ‘Het spijt ons erg, maar hij moet gaan. Het is noch juist, noch gepast dat hij hier is.’
‘Hij is niet gekozen.’
‘Hij is niet uitgenodigd.’
‘Hij is niet welkom.’

Ze gaven me geen tijd om mijn opinie uit te spreken. De kroon zat al strak om mijn voorhoofd, maar nu opeens nóg strakker. Ik bracht er mijn handen naar toe, want de minstrelen schenen zich uit mijn lichaam te hebben teruggetrokken naar de kroon om daar te doen wat ze aan het doen waren. Mijn lichaam was weer eventjes van mezelf. Ik probeerde de kroon van mijn hoofd te rukken, maar ik kon niet eens een vingernagel tussen het hout en mijn huid wringen. In een golf van afschuw realiseerde ik me dat hij bezig was met mijn vlees te versmelten – ongeveer zoals de leden van een coterie uiteindelijk versmelten met de stenen draak die ze hebben uitgehouwen. 'Nee!' brulde ik. Ik schudde mijn hoofd en klauwde naar de kroon. Er was geen beweging in te krijgen. Erger nog – het materiaal voelde onder mijn vingers niet eens meer aan als *hout*! Toen ik met trillende vingers naar de veren tastte gaven deze moeiteloos mee, als waren het pluimen van hanenveren geworden. Ik werd misselijk.

Bevend liep ik terug naar de brandstapel, waar ik me naast het lichaam van de nar liet zakken. Ik voelde geen strijd in of vanuit de kroon, maar slechts een gezamenlijke inspanning door de vijf minstrelen. De nar verzette zich niet. Hij wist gewoon niet hoe hij zou moeten doen wat ze van hem eisten. Ik had geen stem in het kapittel. Het was een ruzie aan de andere kant van de markt. Ik hoorde het kabaal, maar was geen

partij. Ze zouden hem naar buiten dwingen en dan zou hij werkelijk verdwenen zijn, voor altijd. En ik kon er niets tegen doen.

Ik nam zijn lichaam op mijn schoot en hield het vast. Het was de stijfheid voorbij en voelde nu slap aan. Zijn ene arm viel naar opzij weg. Ik pakte de pols en legde de arm weer op zijn borst. Er was iets in die levenloze beweging dat een oude herinnering in me opriep. Ik trok een lelijk gezicht. Het was niet *mijn* herinnering, het was er een van Nachtogen. Hij zag dit met de ogen van een wolf. We waren in het schemerlicht van de jachttijd en de kleuren waren gedempt. Toch was ik erbij geweest. Op een of andere manier. En toen kwam dezelfde herinnering scherper bij me terug.

De Grijze, Chade, die op een schop leunt. Zijn adem is wit in de koude lucht. Hij staat een eindje naar achteren, alsof hij ons niet bang wil maken. Hart van de Troep is degene die op de rand van mijn grafkuil zit. Zijn voeten bungelen naar beneden, boven mijn verbrijzelde doodskist. Hij houdt mijn lijk op zijn schoot. Hij wenkt met de hand van het lijk naar mij, hij wenkt de wolf naderbij. Zijn Wijsheid is krachtig, Nachtogen is niet in staat Hart van de Troep ongehoorzaam te zijn. En hij praat tegen ons, Hart van de Troep. Een eindeloze stroom kalmerende woorden. 'Keer hierin terug. Dit is het jouwe, Wisselaar. Keer hierin terug.'

Nachtogen trekt een lip op en grauwt. We herkennen de dood wanneer we hem ruiken. Dat lichaam is dood! Het is aas, niet geschikt voor een eerlijke maaltijd. Nachtogen geeft die opvatting door aan Hart van de Troep. 'Het ruikt slecht. Het is bedorven vlees, we willen het niet. Er is ginds in de beek veel beter voedsel te halen.'

'Kom dichterbij,' vraagt Burrich ons. Even neem ik hem waar als Burrich én als Hart van de Troep tegelijk. Ik glip een klein stukje opzij van hoe de wolf hem ziet en haal mijn menselijke herinnering aan dat moment naar boven. Ik had al vele jaren vermoed dat ik toen echt was gestorven, al had Chade beweerd dat zijn giffen alleen maar een schijndood hadden opgeroepen. Mijn lichaam was toen te gehavend en verzwakt geweest om welk vergif dan ook te doorstaan. En in mijn herinneringen is mijn wolfsneus genadeloos eerlijk. Dat lichaam was dood. Maar het scherpere Wijsheidsbesef van dezelfde wolf leert me nu iets dat ik nooit eerder heb vermoed. Hart van de Troep doet méér dan alleen maar mijn vlees op zijn schoot vasthouden. Hij heeft het ter wille van mij vóórbereid. Het is nu klaar om opnieuw te beginnen, mits het hem lukt mij over te halen om erin terug te keren. En Nachtogen is een gerustellende fluistering die mijn zintuigen zacht beroert.

De Wijsheid!

Niet het Vermogen.

Burrich had het gedaan met behulp van zijn Wijsheid. Maar hij was in die magie veel sterker dan ik. En hij had er veel meer van geweten. Ik streek over de slapper wordende wang van de nar en probeerde af te dwingen dat zijn lichaam in harmonie kwam met het mijne, maar ik kon hem niet bereiken. Zelf bezat hij de Wijsheid niet. Was dat het verschil? Ik wist het niet. Maar ik wist dat er een manier was geweest, ooit. Een plaats, een moment, toen we die band met elkaar wél hadden gehad – die keer bij de beek toen hij me vanuit het lichaam van mijn wolf had teruggesleurd naar dat van mezelf. Ik draaide mijn pols omhoog in het onzekere maanlicht en zag de vage afdruk van zijn vingertoppen. Toen pakte ik zijn gemartelde hand in de mijne. De vingernagels van drie van zijn lange, delicate vingers waren uitgetrokken. Ik zette mijn bewustzijn van de gruwelen die hij had moeten verduren met kracht uit mijn geest. Mijn hand wierp een schaduw over de zijne toen ik zijn vingertoppen precies op de bijpassende vervaagde afdrukken op mijn pols legde. Toen tastte ik naar het ijle Vermogenssnoer dat op deze wijze, zoveel jaren geleden, tussen ons beiden was gesponnen.

En het was er nog. Zo teer als een zijden draadje, maar het was er nog. Ik verzamelde al mijn moed, want ik wist dat ik nu bij de dood zelf naar binnen zou gaan. Maar ik zou het doen. Had ik immers niet daarnet nog uitgeroepen dat ik zijn dood op mij zou nemen? Ik voelde dat zijn kroonminstrelen hem

naar buiten dwongen, hem verdreven naar mijn vlees, maar ik had geen tijd om hem de dingen uit te leggen. Ik haalde diep adem en kroop toen door de Vermogensband, waarbij ik mijn lichaam overliet aan zijn ontwakende bewustzijn en zelf in de ruïne van het zijne binnendrong.

Enkele tellen had ik een dubbel bewustzijn. De nar bevond zich in mijn vlees en keek door mijn ogen. Hij staarde ontzet naar zijn eigen slappe lichaam in mijn armen. Hij bracht een hand naar boven en raakte het baardje op mijn kin aan. 'Geliefde!' kreunde hij. 'O Geliefde, wat heb je gedaan? Wat heb je gedaan?'

'Het is goed,' stelde ik hem gerust. 'Het is goed. Als ik faal, neem dan mijn leven en lééf het. Ik heb dan vrijwillig je dood overgenomen.'

En toen glipte ik vanuit mijn lichaam in het zijne. Beter gezegd: als een steen in de modder, zó zakte ik weg in het levenloze vlees van de nar. Ik was in een lichaam dat dood was, dat al een paar dágen dood was!

Dit lichaam had geen leven meer in zich en derhalve was het niet langer een lichaam. Zo levenloos als rotsgesteente, viel het nu uiteen in zijn samenstellende deeltjes en keerde terug in de aarde. Mijn Vermogen wist geen manier om met een dergelijke situatie om te gaan. Ik zette mijn impulsieve neiging om Bolle en Plicht en Chade te hulp te roepen van me af. Ze zouden ongetwijfeld alleen maar hebben

geprobeerd me naar mijn eigen lichaam terug te dwingen om me te redden.
De Wijsheid is een besef van alle leven om ons heen. Het is een netwerk, een web dat ons met alle levende wezens verbindt. Sommige waren vitale en ingewikkelde dieren, die mijn aandacht afdwongen. Bomen en planten waren een subtieler gewaarwording, maar voor de continuïteit van het leven waren zo nog onmisbaarder dan de wezens die zich voortbewogen. Zij waren de bakermat waaraan de rest van de levende wereld was vastgehaakt. Zonder die plantaardige basis zou de hele rest instorten en wegkwijnen. Niettemin had ik dit deel van het leven steeds met redelijk succes genegeerd, afgezien van af en toe een glimpje belangstelling voor de groenachtige levensschaduw van kolossale oude bomen.
Maar achter dat alles, achter de dieren en de planten, vloeide een nog mistiger vorm van leven.
Het was de dood.
Dood – de knopen in het netwerk dat ons allen met elkaar verbond – wás helemaal niet dood. In al die strak aangetrokken stroppen en knooppunten werd het leven hervórmd, niet vernietigd. Het hele lijf van de nar ziedde van leven, het was een gloeiende ketel waarin nieuw leven sudderend of bruisend bezig was herboren te worden. Elk element dat eraan had bijgedragen om zijn lichaam tot een

levend schepsel samen te voegen was nog aanwezig. De vraag was: kon ik deze deeltjes overhalen om hun oude functie weer op te nemen, in plaats van zich om te vormen tot de simpeler taken waartoe ze zich aan het reduceren waren?
Ademloos, stemloos, zintuigloos, was dát waaraan ik me wijdde. Ik was als het ware een eigen Vermogensriviertje, dat aan de draadjes van het lichaam van de nar plukte en rukte, en dat stukjes van hier naar daar verplaatste, omdat ze op die andere plek nodig waren. Het fascineerde me, dit ordenen, dit afbreken en opbouwen, dit sorteren en herschikken. Het leek een beetje op het kijken naar een snel, knap gespeeld stenenspel. De steentjes verplaatsten zich volgens patronen. Maar als je een van die steentjes probeerde terug te zetten op zijn oude plaats, verzette het zich, glipte het weg en probeerde het zich bij zijn medesteentjes te voegen.
Dit is weer het oude spel. Begrijp je het nu wéér niet? De stenen zijn geen individuele jagers, ze vormen een troep. Je moet je wil niet opleggen aan individuele leden. Daarvan zijn er te veel. Je kunt ze niet tegenhouden. Dus jaag ze op. Gebruik ze! Wat ze nieuw hebben gemaakt, zet dat terug op de plek van het oude.
Dit was het inzicht van een wolf. Zwarte Rolf had het me ooit voorspeld – en het bleek te kloppen. Nachtogen was bij me, niet zoals *hij* was geweest, maar zoals *wij* waren geweest. Het was zijn gezichtsvermogen dat ik deze nacht gebruikte,

en het was zijn simpele besef, dat je bij het eten van vlees niet alleen voedsel, maar ook leven at. Het elegante natuurlijke evenwicht tussen roofdier en prooi was hier evenzeer van toepassing als toen we samen op jacht waren geweest. Dood voedt het leven. Wat het lichaam uit elkaar rukt, zet het ook weer aaneen.

Dit was geen Vermogensgenezing. Het ging hier om een bijsturen van veranderingen, het terugjagen van bouwsteentjes naar de ordening die ik me kon herinneren. Ik betwijfel of ik er zo bekwaam in was als Burrich was geweest toen hij *mij* restaureerde. Telkens opnieuw keerden stromen die ik had verlegd koppig terug naar hun vorige bedding en moest ik op die plekken van voren af aan beginnen. Ook bleek de nar niet volledig menselijk te zijn. Die nacht merkte ik pas goed hoe eigenaardig hij was. Ik had gedacht dat ik hem kende, maar pas in die uren van reconstructie zag ik en accepteerde ik ten volle wie hij was. En dat was op zichzelf een openbaring. Ik had altijd geloofd dat we meer overeenkomsten dan verschillen hadden. Dat bleek gewoon niet waar. Hij was slechts menselijk op de manier waarop ik een wolf was geweest.

Ik bleef fanatiek aan het werk tot op het moment dat ik voelde dat het bloed weer door zijn aderen stroomde en tot het trage besef dat ik hem weer kon dwingen adem toe te laten in zijn longen. Een deel van zijn lichaam was tijdens het

proces niet alleen tot nieuw leven gebracht, maar tevens gerepareerd. Twee van zijn ribben waren gebroken geweest, maar de breuklijnen hadden elkaar gevonden en begonnen zich uit zichzelf aan elkaar te hechten. Zijden draadjes van vlees sloten de diepste sneden in zijn huid. Maar ik kon weinig bereiken op plekken waar vlees of stukjes bot of een nagel simpelweg ontbráken. Voorzichtig zette ik op die plaatsen een zelfgenezing op gang. Ik durfde daar niets te forceren dat het trage proces van reconstructie kon hinderen. Hij had nú al zwaar ingeteerd op de weinige reserves waarover zijn lichaam nog beschikte. Ik verzegelde het rauwe vlees van zijn rug en schermde het af van de ondraaglijk bijtende nachtkou. Ik dwong zijn gespleten tong weer aaneen. Twee van zijn tanden ontbraken, maar daar kon ik niets aan verhelpen. Toen ik wist dat ik al het mogelijke had gedaan voor zijn lichaam liet ik diepere ademteugen binnen in zijn longen. En ik opende zijn ogen.

De nacht begon te wijken voor de dageraad. De zwakkere sterren hadden al plaatsgemaakt voor het licht van de nieuwe dag. Een vogel bracht een ochtendlied ten gehore. Een andere begon er tegenin te zingen. Een insect zoemde vlak bij mijn oor. Ik werd me heel langzaam bewust van mijn lichaam. Er stroomde bloed door me heen en ik proefde de lucht die uit mijn longen werd geblazen. Dat smaakte goed. Ik voelde pijn, veel pijn, maar pijn is een boodschapper van het lichaam: de

waarschuwing dat er iets verkeerd is, dat er reparatie nodig is. Pijn zegt dat je nog in leven bent. Ik had die boodschap hard nodig en ik genoot ervan. Een hele poos had ik daaraan genoeg.

Toen knipperde ik met mijn ogen en verplaatste mijn blik. Iemand hield me wiegend in zijn armen. Zijn ene arm onder mijn rauwe rug voelde aan als een bloedrode las van pijn, maar ik miste de kracht om mijn houding te wijzigen. Ik keek op en ik zag mijn eigen gezicht. Het was anders dan wanneer ik het in een spiegel zag. Ik was ouder dan ik had gedacht. Hij had de kroon afgezet, maar er was een pijnlijke verdikking op mijn voorhoofd waar de kroon had geprobeerd met mijn huid te versmelten. Mijn ogen waren dicht, maar vanonder de oogleden rolden tranen over mijn wangen. Ik vroeg me af waarom ik huilde. Hoe kon iemand huilen tijdens een zo mooie dageraad? Met veel inspanning bracht ik mijn hand omhoog en raakte mijn eigen gezicht aan. Mijn ogen gingen met een ruk open en ik keek er verwonderd naar. Ik had nooit geweten dat ze zo donker waren. En dat ik ze zo wijd kon opensperren. Ik keek ongelovig op mezelf neer. ‘Fitz?’ De ondertoon was er een van de nar, maar de hese stem was de mijne.

Ik glimlachte. ‘Geliefde.’

Zijn armen sloten zich bijna krampachtig om me heen. Ik kromp ineen van de pijn, maar daar leek hij zich niet van

bewust te zijn. Hij snikte, zijn lichaam schokte. ‘Ik begrijp het niet!’ jammerde hij toen naar de hemel. ‘Ik begrijp het niet!’ Hij keek om zich heen. Mijn gezicht was een grimas van onzekerheid en angst. ‘Ik heb dit moment nooit gezien. Ik ben buiten mijn tijd geraakt, voorbij mijn einde. Wat is er gebeurd? Wat is er van ons geworden?’

Ik probeerde te bewegen, maar ik had te weinig kracht. Ik moest zijn huilen een poosje negeren en probeerde mijn eigen toestand te inventariseren. Er was veel schade, maar het lichaam deed zijn best om die te repareren. Ik voelde me vreselijk, onuitsprekelijk zwak. Ik haalde diep adem en zei toen zacht: ‘De huid op mijn rug is nog nieuw en teer.’

Hij hapte naar adem. Met haperende stem protesteerde hij. ‘Maar ik ben gestórven! Ik was in dat lichaam en ze hebben de huid van mijn rug geschild. Ik ben gestorven.’ Zijn stem werd schor. ‘Ik weet het nog. Ik ben gestorven.’

‘Het was jouw beurt om dood te gaan,’ gaf ik toe. ‘En mijn beurt om je terug te halen.’

‘Maar *hoe*? Waar zijn we? Nee, ik weet waar we zijn, maar wannéér? Hoe is het mogelijk dat we hier zijn, levend? Hoe kán dat?’

‘Wees maar kalm.’ Ik had de stem van de nar. Ik probeerde er zijn vleugje van geamuseerdheid in te leggen, en het lukte me bijna. ‘Alles komt goed.’

Ik vond mijn pols met zijn hand. De vingertoppen wisten

precies waar ze moesten zijn. Even hielden we elkaars blik vast, terwijl we weer versmolten tot één. Een enkele persoon. We waren altijd al een enkele persoon geweest. Nachtogen had het lang geleden uitgesproken. Het was fijn om weer verenigd te zijn. Ik gebruikte onze kracht om me omhoog te werken en zijn voorhoofd tegen het mijne aan te drukken. Ik deed zijn ogen niet dicht. Onze blikken bleven aan elkaar geklonken. Ik voelde mijn angstige adem tegen zijn mond aan. 'Neem je lichaam van me terug,' vroeg ik hem zachtjes. En zo gingen we in elkaar over, van de een naar de ander. Een moment lang waren we één geweest. De grenzen tussen ons beiden waren op dat moment volledig weggevallen. *Zonder limiet*. Dat had hij ooit gezegd en nu begreep ik het opeens. Zonder grenzen tussen ons.

Langzaam trok ik me van hem terug. Ik richtte me op en keek naar de nar in mijn armen. Heel even beantwoordde hij mijn blik. Zijn ogen stonden helder, maar zijn gezicht drukte alleen maar verwondering uit. Toen vroeg de pijn van zijn mishandelde lijf al zijn aandacht. Ik zag hoe hij zijn ogen samenkneep, hoe hij ineenkromp van de pijn. 'Het spijt me,' zei ik zacht, terwijl ik hem op mijn mantel legde. De takjes en het gras van zijn beoogde brandstapel waren nu zijn matras geworden. 'Je had niet genoeg reserves om me in staat te stellen je volledig te helen. Misschien over een dag of twee…'

Maar hij sliep al. Ik tilde een hoek van mijn jas op en legde hem over zijn ogen om ze te beschermen tegen het licht van de opkomende zon. Ik snoof de lucht op en concludeerde dat dit een mooi moment was om op jacht te gaan.
Ik nam de hele ochtend voor die jacht en ik keerde terug met een koppel konijnen en wat fruit. De nar lag nog precies zoals ik hem had achtergelaten. Ik stroopte de konijnen, verwijderde de ingewanden en hing het vlees op om leeg te bloeden. Daarna zette ik in de schaduw zijn tent op. Ik vond het Ouderlingengewaad dat hij me ooit had geleend en spreidde dat uit op de grond. Ik ging naar de nar kijken. Hij sliep nog steeds. Ik bestudeerde hem kritisch. Stekende insecten hadden hem weten te vinden. Dat, plus het feller wordende zonlicht op zijn huid, overtuigde me van de noodzaak dat ik hem moest verplaatsen.
'Geliefde,' zei ik zacht. Hij reageerde niet. Ik praatte niettemin door, want ik weet dat we ons soms in de slaap bewust zijn van dingen die we horen. 'Ik ga je ergens anders leggen. Het kan pijn doen.'
Hij antwoordde niet. Ik schoof mijn armen onder de jas en tilde hem zo voorzichtig mogelijk op. Toch schreeuwde hij woordloos van de pijn en kronkelde hij met zijn lichaam. Zijn ogen gingen even open toen ik hem over het voormalige marktplein naar de tent in de schaduw onder de bomen droeg. Hij keek me aan, of liever gezegd: hij keek door me heen. Hij

herkende me niet, was niet echt wakker. ‘Alsjeblieft,’ smeekte hij met een gebroken stem, ‘alsjeblieft, hou op. Doe me geen pijn meer. Alsjeblieft.’
‘Je bent nu in veiligheid,’ troostte ik hem. ‘Het is over. Alles is voorbij.’
‘Alsjeblieft!’ riep hij uit, hardop nu.
Ik moest me op een knie laten zakken om hem de tent binnen te dragen. Hij gilde toen het tentdoek bij die beweging over zijn rauwe rug streek. Ik legde hem behoedzaam neer. ‘Hier ben je uit het zonlicht en buiten het bereik van insecten,’ legde ik uit. Ik geloof niet dat hij het heeft gehoord.
‘Alsjeblieft. Niet meer. Wat je maar wilt, álles wat je wilt. Als je maar ophoudt. Stop ermee.’
‘Het is opgehouden,’ zei ik. ‘Je bent nu in veiligheid.’
‘Alsjeblieft.’ Zijn oogleden trilden nog even, toen viel hij weer in slaap. Hij was niet echt wakker geweest.
Ik ging naar buiten. Ik moest bij hem vandaan zijn. Mijn hart bloedde voor hem. Ook had ik mijn eigen herinneringen aan ondraaglijke martelingen. Regaals methode was ruw, maar effectief geweest. Zelf had ik evenwel een klein schildje bezeten, dat de nar had moeten missen. Ik had namelijk geweten dat ik het alleen maar moest zien *uit* te houden, want zo lang Regaal niet kon bewijzen dat ik de Wijsheid bezat kon hij me niet zomaar doden. Dus ik had een ankerpunt gehad tijdens de aframmelingen en de andere kwellingen. Ik had

geweigerd Regaal te geven wat hij verlangde. Had ik het wel gegeven, dan zou hem dat een vrijbrief hebben verstrekt om me te doden, zonder gewetensbezwaren en met instemming van de hertogen van ons koninkrijk. En toen ik aan het einde had beseft dat ik het niet lang meer kon volhouden had ik die dood uit zijn handen gegrist. Liever had ik vergif geslikt dan hem toe te staan me te breken.

Maar voor de nar was er geen enkel houvast geweest. Hij had niets dat de Bleke Vrouw van hem begeerde, behalve zijn pijn. Wat had ze hem laten smeken? Wat had ze hem beloofd – alleen om hem uit te lachen bij zijn capitulatie, om daarna gewoon door te gaan met martelen? Ik wilde het niet weten. Ik wilde het niet weten en ik schaamde me dat ik zijn pijn ontvluchtte. Door te weigeren volledig te beseffen wat hij had moeten lijden kon ik toch niet veinzen dat het niet was gebeurd?

Ik heb me altijd voor zulke gedachten verscholen door kleine klusjes uit te voeren. Ik vulde mijn waterfles met verse voorraad uit de beek. Ik haalde wat hout van de voormalige brandstapel en legde er een kookvuurtje mee aan. Toen het goed brandde begon ik een van de konijnen te roosteren en liet ik het andere gaarpruttelen in een ketel. Ik klopte mijn winterkleren uit en hing ze te luchten. Op een gegeven moment vond ik ergens de Hanenkroon, die de nar kennelijk in woede van zich af had gegooid. Ik nam hem mee en legde

hem in de tent, vlak achter de ingang. Toen keerde ik terug naar de beek en boende mezelf schoon met gras en bond daarna mijn haar tot een krijgersvlecht. Ik voelde me geen krijger. Ik vroeg me af of ik me beter gevoeld zou hebben als ik haar had gedood. Ik overwoog om terug te keren en de Bleke Vrouw alsnog te vermoorden en haar hoofd mee terug te brengen voor de nar.

Ik vermoedde dat het niets zou helpen, anders zou ik het waarschijnlijk hebben gedáán!

Ik liet de soep in de ketel afkoelen en at zelf het gebraden konijn. Niets is te vergelijken met vers vlees, als je het lange tijd hebt moeten missen. Het was nog wat bloedig bij de botten, en heerlijk mals. Ik at als een wolf en liet me helemaal wegzakken in dat moment en die bezigheid. Maar ten slotte moest ik de afgekloven botjes toch in het vuur werpen en de avond die voor me lag onder ogen zien.

Ik nam de ketel met het gekookte konijn mee de tent in. De nar was wakker. Hij lag op zijn buik en staarde naar een hoekje van de tent. Het lage zonlicht van de namiddag scheen door het tentdoek en zette hem en het interieur in kleur. Ik had geweten dat hij wakker was. Na de hernieuwing van onze Vermogensband was het voor mij onmogelijk om zoiets *niet* te weten. Voor zijn fysieke pijn kon ik me grotendeels afschermen, maar het was moeilijker me af te sluiten voor zijn angst en zijn smart.

‘Ik heb iets te eten voor je meegebracht,’ zei ik.
Nadat hij een poosje was blijven zwijgen vervolgde ik: ‘Geliefde, je moet iets eten. En drinken. Ik heb vers water bij me.’
Ik wachtte. ‘Ik kan thee maken, als je wilt.’
Ten slotte pakte ik een beker en goot daar wat van de afgekoelde bouillon in. ‘Drink dit op, dan zal ik niet langer blijven zeuren. Maar dan moet je dit opdrinken.’
Ik hoorde krekels sjirpen in de schemering. ‘Ik meen het, Geliefde. Ik zal je niet met rust laten tot je tenminste *dit* hebt opgedronken.’
Hij sprak. Zijn stem klonk effen en hij keek me niet aan. ‘Zou je me zo niet willen noemen?’
‘Geliefde?’ vroeg ik verwonderd.
Hij trok een lelijk gezicht. ‘Ja. Zo.’
Ik had de beker met lauwe bouillon met beide handen vast. Na een poosje zei ik stijfjes: ‘Als je dat wilt, Nar. Maar ik ga nog steeds niet weg voordat je dit hebt gedronken.’
Hij bewoog zich in het schemerige, kleurige licht van de tent, draaide zijn hoofd mijn kant op en stak zijn hand uit naar de beker. ‘Ze bespotte me met die naam,’ zei hij zacht.
‘O.’
Hij nam de beker onhandig van me aan en probeerde zijn gemartelde vingertoppen daarbij ongebruikt te laten. Hij hief zich half omhoog op een elleboog, maar rilde van de pijn en

de inspanning. Ik wilde hem helpen, maar wist wel beter dan hem dat aan te bieden. Hij dronk de bouillon in twee lange teugen op en stak me de beker toen rillerig toe. Ik nam hem aan en hij liet zich weer op zijn buik zakken. Toen ik daar bleef zitten wees hij vermoeid naar buiten. 'Ik heb het opgedronken.'

Ik nam de ketel en de beker mee naar buiten, de avond in. Ik goot wat water bij het konijn en zette de ketel op de rand van het vuur om de soep tot de volgende ochtend te laten trekken. Toen begon ik naar het vuur te staren en terug te denken aan dingen waar ik niet aan wilde denken en op mijn duimnagel te kauwen, tot ik dat iets té wild deed en de nagel scheurde. Ik tuurde naar het donkere bos en schudde mijn hoofd. Vroeger was ik in staat geweest me terug te trekken in een wolf. Als wolf was ik nooit vernederd en geminacht. Als wolf had ik waardigheid bezeten en mijn leven zélf kunnen vormgeven. Maar de nar had niets om zich in terug te trekken.

Ik had ook Burrich gehad, met zijn kalme, vertrouwde manieren. Ik had afzondering gekend, en vrede, en de wolf. Ik dacht aan Nachtogen, stond op en ging op jacht.

Mijn geluk van de vorige nacht hield geen stand. Ik kwam na zonsopgang in ons kampje terug, maar zonder vlees. Ik had alleen een hemd vol rijpe pruimen bij me. De nar was weg. Er stond een ketel met thee naast het vuur. Ik weerstond de neiging om luid zijn naam te roepen en wachtte bijna

geduldig bij het vuur tot ik hem ten slotte over het pad vanaf de beek zag naderen. Hij droeg het gewaad van de Ouderlingen en zijn natte haren plakten op zijn schedel. Hij liep zonder elegantie, hinkend, en zijn schouders waren gebogen. Met moeite weerhield ik mezelf ervan hem tegemoet te lopen. Toen hij bij het vuur was gekomen zei ik: 'Ik heb pruimen gevonden.'

Hij nam er plechtig een aan en beet er voorzichtig in. 'Ze zijn zoet,' zei hij op een toon alsof hem dat verraste. Met de voorzichtigheid van een oude man liet hij zich op de grond zakken. Ik zag dat hij met zijn tongpunt over de binnenkant van zijn mond streek en dat hij een grimas trok bij het voelen van de gaping van de twee ontbrekende tanden aan een zijde. 'Vertel me wat er gebeurd is,' vroeg hij kalm.

En dat deed ik. Ik begon op het moment dat haar bewakers me buiten haar domein op de sneeuwhelling hadden geduwd. Ik deed zo gedetailleerd verslag alsof het Chade was die daar bij mijn woorden zat te knikken. Zijn gezicht veranderde langzaam toen ik over de draken begon te praten. Geleidelijk ging hij iets rechter zitten. Ik voelde dat de Vermogensband tussen ons beiden intenser werd, alsof hij in mijn hart naar een bevestiging zocht van wat mijn mond vertelde, alsof klanken alléén onvoldoende waren om hem te overtuigen. Ik zette me vrijwillig geheel voor hem open en liet hem delen in al mijn ervaringen van die dag. En toen ik hem vertelde dat

IJsvuur en Tintaglia hadden gepaard in hun vlucht, en daarna waren verdwenen, schokte zijn lichaam door een paar snikken. Maar hij bleef zonder tranen toen hij me ongelovig vroeg: 'Maar… dan hebben we getriomfeerd! Zij heeft gefaald! Er zullen weer draken aan onze hemel verschijnen!'
'Natuurlijk,' zei ik, en pas op dat moment besefte ik dat hij daar nog geen flauw idee van kon hebben gehad. 'We lopen nu in jouw toekomst. Over het pad dat jij voor ons hebt bereid.'
Hij snikte weer, nu hoorbaar. Hij stond op en zette een paar stappen. Toen draaide hij zich om naar mij. Ik las zijn hart in zijn ogen. 'Maar… ik ben hier blind. Ik heb niets van dit alles voorzien. In alle visioenen van een toekomst heb ik tevens mijn dood gezien. In alle gevallen zou ik sterven.'
Hij hield zijn hoofd schuin, alsof hem iets te binnen was geschoten. 'Ik bén gestorven.'
'Precies,' beaamde ik, maar ik kon een grijns niet verbergen toen ik daarna zei: 'Maar ik heb het je al gezegd in de Hertenhorst: ik ben de Katalysator. Ik ben de Wisselaar.'
Hij stond roerloos als een standbeeld, en toen het besef langzaam tot hem doordrong was het alsof ik een stenen draak tot leven zag komen. Hij begon te beven, maar deze keer aarzelde ik niet om hem bij de arm te pakken en te helpen. 'De rest,' eiste hij rillerig toen hij was gaan zitten. 'Vertel me de rest.'
En dat deed ik, de hele rest van die dag, terwijl we pruimen

aten en zijn thee dronken en het gekookte konijn oppeuzelden. Ik vertelde hem wat ik wist over de Zwarte Man en daarbij zette hij grote ogen op. Ik sprak ook over hoe ik naar zijn lichaam had gezocht en zei hem – met veel tegenzin – hoe ik hem had aangetroffen. Hij wendde zijn gezicht af toen ik dat vertelde en ik voelde onze Vermogensband vervagen, alsof hij het liefste helemaal uit mijn waarneming zou zijn verdwenen. Maar toch vertelde ik het, en ook sprak ik over mijn ontmoeting met de Bleke Vrouw. Hij zat zich over zijn armen te wrijven toen ik daarmee bezig was. En toen hij vroeg: 'Dus ze leeft nog? Ze is niet gestorven?' trilde zijn stem.

'Ik heb haar niet gedood,' gaf ik toe.

'Waarom niet?' vroeg hij schril, ongelovig. 'Waarom heb je haar niet gedood, Fitz? Waaróm niet?'

De uitbarsting choqueerde me. Ik voelde me stom en defensief toen ik zei: 'Dat weet ik niet. Misschien omdat ik dacht dat ze *wilde* dat ik het deed.' Het leken me ontoereikende woorden, maar ik sprak ze niettemin uit. 'Eerst de Zwarte Man en daarna de Bleke Vrouw. Allebei hebben ze gezegd dat ik de Katalysator ben voor dit tijdsgewricht. De veranderaar. Ik wilde geen verandering aanbrengen in wat jij hebt verricht.'

Een poosje bleef er een stilte tussen ons hangen. Hij deinde lichtjes heen en weer, hij ademde door zijn mond. Na een

tijdje leek hij gekalmeerd – of misschien was hij verdoofd geraakt. Met veel inspanning – die hij probeerde te verbergen – zei hij ten slotte: 'Ik weet zeker dat je hebt gedaan wat het beste was, Fitz. Ik neem het je niet kwalijk.'

Misschien meende hij die woorden, maar ik denk dat we het beiden op dát moment moeilijk vonden ze te geloven. Het verduisterde de glorie van zijn triomf een beetje en het wierp een muurtje van schaduw tussen ons beiden op. Maar ik vervolgde mijn verslag en toen ik hem vertelde dat we hierheen waren gekomen via een Vermogenszuil die ik in het ijspaleis had aangetroffen werd hij erg stil. 'Zoiets heb ik nooit gezien,' gaf hij toen op een licht verwonderde toon toe. 'Nooit zelfs maar vermoed.'

De rest was vlug verteld. Toen ik bij de Hanenkroon was aangekomen, en mijn schrik dat deze geen machtige magische talisman bleek te zijn, maar slechts vijf minstrelen die waren bevroren in de tijd, haalde hij een schouder op als om zich te excuseren voor zijn verbondenheid met een zo frivool voorwerp. 'Die heb ik niet voor mezélf gewild,' zei hij zacht.

Ik wachtte een poosje of hij dat nader zou toelichten, maar toen dat uitbleef liet ik het daarbij. Zelfs toen mijn hele verslag was voltooid en hij zich realiseerde hoe volledig zijn overwinning was, bleef hij op een eigenaardige manier ingetogen. Het leek bijna alsof zijn triomf al járen geleden

was, niet pas dagen. En alsof het iets onvermijdelijks was geweest, in plaats van een strijd op leven en dood.
De avond had ons inmiddels beslopen. Mijn verhaal was uit, maar hij maakte geen aanstalten om me te vertellen wat hém was overkomen. Ik had dat ook niet verwacht. Het stilzwijgen was sprekend genoeg. Het vertelde over vernedering, en over de verbijstering dat iemand hem tot schaamte kon brengen. Ik begreep het maar al te goed. Maar als ik hem dat had gezegd, zo begreep ik nog béter, zou het neerbuigend hebben geklonken.
Onze stilte duurde te lang voort. De korte zinnetjes – mijn mededeling dat ik wat hout ging halen, zijn opmerking dat zelfs het geluid van de krekels plezierig was na de eeuwige nachtelijke stilte op de gletsjer – leken op losse luchtbellen die uit een dode poel naar boven borrelen.
Ten slotte kondigde hij aan naar bed te gaan. Hij ging de tent binnen en ik deed de dingen die je 's avonds in een kamp doet. Ten slotte doofde ik het vuur gedeeltelijk, maar zorgde ervoor dat het tot de ochtend zou blijven smeulen. Pas toen ik naar de tent liep zag ik dat naast de ingang mijn jas lag, keurig opgevouwen. Ik maakte mijn bed toen maar op naast het vuur. Ik begreep dat hij nog worstelde en dat hij alleen gelaten wilde worden. Toch stak het me, vooral omdat ik zo graag wilde dat hij beter genezen zou zijn dan hij wás.
Het was een donkere nacht en ik sliep vast toen de eerste

kreet vanuit de tent me wekte. Ik schoot overeind. Mijn hart bonkte en mijn hand ging onmiddellijk naar het zwaard dat naast me op de grond lag. Voordat ik het uit de schede kon trekken kwam de nar paniekerig uit de tent naar buiten, met rollende ogen en verwarde haren. De rukkerigheid van zijn ademhaling deed zijn hele lichaam schokken en zijn mond hing wijdopen om maar zoveel mogelijk lucht naar binnen te zuigen.

'Wat is er?' vroeg ik, en hij deinsde achteruit, opnieuw geschrokken. Toen leek hij een beetje tot zichzelf te komen. Waarschijnlijk had hij mij herkend in het vage licht naast het gedempte kampvuur.

'Niets. Een akelige droom.' Toen pakte hij zijn ellebogen vast en met zijn armen over elkaar begon hij zacht heen en weer te deinen, alsof hij last had van een vreselijke maagpijn. Na een poosje bekende hij: 'Ik droomde dat ze door de zuil hierheen was gekomen. Ik werd wakker en dacht dat ze in de tent over me heen gebogen stond.'

'Ik denk niet dat ze weet wat een Vermogenszuil is, of hoe dat werkt,' zei ik sussend, maar tegelijk hoorde ik dat dit geen waterdichte tegenspraak was. Ik had beter niets kunnen zeggen!

Hij gaf geen antwoord. In plaats daarvan kwam hij rillend dicht naast het vuur staan. Zonder het hem te vragen begon ik er hout op te leggen. Hij bleef zichzelf omarmen en keek

naar het vuur en de nieuwe, opflakkerende vlammen. ‘Ik kan daar vannacht niet terugkeren,’ zei hij verontschuldigend. ‘Ik kán het niet.’

Ik zei niets, maar spreidde mijn jas breder uit over de grond. Hij naderde – zo voorzichtig als een kat. Hij zei geen woord, maar liet zich moeizaam op de grond zakken en strekte zich uit tussen mij en het vuur. Ik bleef stil liggen en wachtte tot hij zich zou ontspannen. Het vuur knetterde zachtjes en mijn oogleden werden zwaar. Juist toen ik ondanks alles bijna in slaap sukkelde begon hij zacht te praten.

‘Ben jij er ooit overheen gekomen? Heb je het van je af gezet?’ Hij wilde weten of er dagen zouden komen zónder deze schaduw.

Ik sprak de hardste waarheid die ik ooit had moeten uitspreken. ‘Nee. Dat gebeurt niet. Dat is me niet overkomen. Het zal jou niet overkomen. Maar je gaat verder. Het wordt een deel van jezelf, als een litteken. Je zult verdergaan.’

Die nacht, toen we daar op mijn oude jas onder de sterren sliepen, voelde ik hem huiveren en beven en worstelen in zijn slaap. Ik draaide me met mijn gezicht naar hem toe. Er rolden glinsterende tranen over zijn wangen en hij verzette zich woest tegen iets onzichtbaars, en hij beloofde de nacht: ‘Alsjeblieft, stop! Stop! Alles wat je wilt, álles! Maar stop alsjeblieft, stop!’

Ik raakte hem aan en hij krijste wild en begon furieus tegen

me te vechten. Maar toen werd hij wakker, hijgend. Ik liet hem los en hij rolde onmiddellijk een eindje bij me vandaan. En toen kroop hij verder weg, op handen en knieën, langs de rand van het pleintje tot aan de zoom van het bos, waar hij als een zieke hond zijn hoofd liet hangen en begon over te geven, keer op keer, in een poging de laffe woorden die hij had gezegd uit te braken. Ik ging niet naar hem toe. Die keer niet.
Toen hij terug was gekomen, lopend, bood ik hem mijn waterfles aan. Hij spoelde zijn mond, spuwde, en dronk toen. Hij hield zijn hoofd afgewend en keek naar de nacht alsof hij daar verdwenen stukjes van zijn ik kon terugvinden. Ik wachtte. Ten slotte kwam hij dichterbij en liet zich stilletjes op de jas zakken. Toen hij ten slotte ging liggen, op zijn zij, ineengedoken als een bal, deed hij dat met zijn rug naar me toe. Ik zag dat er rillingen door hem heen gingen. Ik zuchtte.
Ik strekte me naast hem uit. Ik schoof dicht tegen hem aan en nam hem, ondanks zijn zwakke verzet, op een onbeholpen manier in mijn armen. Hij lag in stilte te huilen en ik veegde met mijn duimen de tranen van zijn wangen. Toen trok ik hem tegen me aan, maar heel voorzichtig, met het oog op zijn rauwe rug, en nestelde zijn hoofd onder mijn kin en sloeg mijn armen om hem heen. Ik kuste hem zacht op de kruin van zijn hoofd. ‘Ga slapen, Nar,’ zei ik met hese stem. ‘Ik ben hier. Ik zal op je passen.’ Zijn handen kwamen naar boven, tussen ons in, en ik vreesde even dat hij me wilde wegduwen.

Maar in plaats daarvan greep hij de voorkant van mijn hemd vast en trok zich strak tegen me aan.
Die hele nacht heb ik hem in mijn armen gewiegd, zo intiem alsof hij mijn kind of mijn geliefde was. Zo intiem alsof ik het zélf was, die zo eenzaam en gewond was. Ik hield hem vast zo lang hij huilde en bleef hem vasthouden toen het huilen was opgehouden. Ik liet hem alle troost grijpen die hij in de warmte en de kracht van mijn lichaam kon vinden. En voel me sindsdien geen greintje minder mannelijk.

Hoofdstuk 30

Compleet

Ik schrijf dit eigenhandig en hoop dat u de Bergrijkse scherpte van mijn letters wilt verontschuldigen. Een formele akte wordt voorbereid door onze gewaardeerde klerk Fedwren, maar deze brief wilde ik persoonlijk schrijven, als weduwe tot weduwe en vrouw tot vrouw, opdat u begrijpt dat ik ten volle besef dat geen geschenk van land of titel het verlies kan verzoeten dat u hebt geleden.
Uw echtgenoot heeft het grootste deel van zijn leven doorgebracht in dienst van het Zienersregiem. Hij had natuurlijk al jaren geleden beloond moeten worden voor alles wat hij ter wille van zijn koningen heeft gedaan. Hij was een lied, dat in alle zalen gezongen had moeten worden. Het was slechts doordat hij zijn leven op het spel zette dat ik die

duistere nacht heb overleefd, waarin Regaal de Pretendent zich tegen ons keerde. In zijn bescheidenheid heeft uw man gesmeekt om zijn daden onbezongen te laten. Het lijkt misschien ongevoelig dat pas nu – nu hij in onze dienst de dood heeft gevonden – de kroon van de Zes Hertogdommen zich alles herinnert wat wij hem verschuldigd zijn.

Ik was juist op zoek naar geschikte kroonlanden om de diensten van Burrich op passende wijze te belonen, toen een koerier van vrouwe Patience arriveerde. Slecht nieuws schijnt vleugels te hebben, want zij wist al dat uw echtgenoot was overleden. Ze schreef me dat hij tot de dierbaarste vrienden van wijlen prins Chevalric heeft behoord. Ze wist met zekerheid dat haar heer graag zou hebben gezien dat zijn goed, het Woeste Woud, aan het rentmeesterschap van uw familie zou worden overgedragen. De bijbehorende titel wordt u met onmiddellijke ingang toegekend en zal voor altijd in het bezit van uw familie blijven.

Brief van koningin Kettricken aan Mollie Kaarsenmaker, weduwe van Burrich.

‘Ik droomde dat ik jou was.’ Hij sprak zacht tegen de vlammen van het vuur.
‘O ja?’
‘En jij was mij.’
‘Wat grappig.’
‘Doe dat niet,’ waarschuwde hij me.
‘Doe wát niet?’ vroeg ik naïef.
‘Wees niet mij.’ Hij ging onder zijn deken naast mij verliggen. De nacht was een koepel boven ons en de wind was zwoel. Hij wreef met zijn magere vingers de gouden haren van zijn voorhoofd. In het zwakke licht van ons kampvuur waren de littekens op zijn gezicht al bijna verborgen, maar zijn kaakbenen waren nog veel te prominent zichtbaar.
Ik wilde hem zeggen dat iemand hem had *moeten* zijn, omdat hijzelf volledig gestopt was dat te zijn, maar in plaats daarvan vroeg ik: ‘Waarom niet?’
‘Ik krijg er de zenuwen van.’ Hij zoog de lucht diep naar binnen en ademde langzaam uit. ‘Hoe lang zijn we hier?’
Het was al de derde keer die nacht dat hij me wekte. Ik raakte eraan gewend. Hij sliep ’s nachts niet goed. Dat begreep ik best. Ik wist nog goed dat ik destijds ook alleen overdag had willen slapen, met Burrich in de buurt, toen ik herstelde van

mijn verblijf in Regaals kerkers. Soms is het troostrijk om in slaap te vallen met zonlicht op je oogleden. En soms kun je 's nachts beter zachtjes met iemand praten dan je ogen sluiten om te slapen, hoe vermoeid je ook bent. Ik probeerde me te herinneren hoeveel tijd er was verlopen sinds ik hem via de zuil hierheen had gedragen. Het bleek om een of andere reden moeilijk te zijn. De steeds onderbroken nachten en de zonnige dagen van rust vormden een merkwaardig snoer. 'Vijf dagen, als we het in dagen tellen. Vier nachten, in nachten gezien. Pieker er niet over. Je bent nog erg zwak. Ik wil de Vermogenszuil pas gebruiken als je bent aangesterkt.'

'Ik wil hem helemáál niet gebruiken.'

'Hm.' Ik liet het instemmend klinken. 'Maar ten slotte zullen we wel moeten. Ik kan Bolle niet eeuwig bij de Zwarte Man laten blijven. En ik heb Chade beloofd dat we op het strand zouden zijn wanneer zijn schip arriveert. Dat zal over een dag of vijf zijn, schat ik.' Ik was in het ijslabyrint de tel van dagen een beetje kwijtgeraakt. Ik zou me daarover eigenlijk wat zorgen moeten maken. Diverse keren had ik een vage aanraking van mijn afweer opgemerkt, maar ik had het steeds vastberaden genegeerd. Waarschijnlijk waren ze ongerust over mij. Om mezelf te overtuigen zei ik hardop: 'Ik heb een leven waarnaar ik moet terugkeren.'

'Ik niet.' Het klonk best tevreden, zoals de nar dit uitsprak. Dat bemoedigde me. Er waren nog steeds momenten, ook

overdag, dat hij stil voor zich uit staarde, alsof hij probeerde te luisteren naar toekomsten die zich niet meer lieten horen. Ik vroeg me af hoe hij zich nu voelde. Zijn leven lang had hij zijn best gedaan om de tijd een pad op te sturen dat hij het beste achtte. En dat had hij nu bereikt. We leefden in de toekomst van zijn keuze. Ik denk dat hij verscheurd werd door tevredenheid over de toekomst die hij had geschapen enerzijds en bezorgdheid over zijn rol daarin anderzijds. Als hij over dat soort vragen nadacht. Vaak zat hij gewoon met zijn mishandelde handen samengevouwen op zijn schoot naar de grond tussen zijn knieën te turen. Dan had hij een verre blik in zijn ogen en was zijn ademhaling zo ondiep dat je nauwelijks een rijzen en dalen van zijn borst kon zien. Ik wist dat hij op zulke momenten zat te zoeken naar de zin van dingen die in wezen zinloos waren. Ik probeerde nooit hem door praten daarvan af te brengen. Maar ik probeerde wel – zoals nu – optimistisch te zijn over de komende dagen.

'Dat klopt. Jij hebt geen leven waarnaar je terug moet, geen last die je weer moet oppakken, geen gareel om in terug te keren. Je bent gestorven. Zie je dat het ook goede kanten heeft om gestorven te zijn? Als je eenmaal gestorven bent verwacht niemand meer dat je een koning bent. Of een profeet.'

Hij duwde zich op een elleboog omhoog. 'Je spreekt uit ervaring.' Hij zei het op een peinzende toon, in strijd met

mijn luchthartigheid.
Ik grijnsde. ‘Jazeker.’
Hij liet zich op de jas naast me op zijn rug zakken en keek naar de hemel. Hij had niet geglimlacht. Ik volgde zijn blik. De sterren vervaagden al. Ik rolde me bij hem vandaan en kwam soepel overeind. ‘Bijna tijd om te jagen. De dag komt. Voel je je sterk genoeg om mee te gaan?’
Ik moest even wachten op zijn antwoord. Toen schudde hij zijn hoofd. ‘In alle eerlijkheid gezegd, nee. Ik voel me vermoeider dan ik ooit van mijn leven ben geweest. Wat heb je met mijn lichaam gedaan? Ik heb me nooit zo zwak en gammel gevoeld.’
Je bent nooit eerder doodgemarteld. Dat leek me geen geschikt antwoord, dus ik slikte het in. ‘Ik denk dat je tijd nodig hebt om te genezen. Als je wat meer vlees op je botten had, konden we het Vermogen gebruiken om je daarbij te helpen.’
‘Nee,’ zei hij botweg. Ik liet het daarbij.
‘In elk geval heb ik genoeg van die Buiteneilandse reisrantsoenen, waar we er trouwens niet veel meer van hebben. Wat vers vlees zou je goed doen. En dat komt niet vanzelf hierheen als ik op mijn luie gat blijf liggen. Als je het gebraden wilt hebben, probeer dan het vuur op te stoken voordat ik terug ben.’
‘Goed,’ zei zacht.

Maar die ochtend jaagde ik beroerd. Zorgen om de nar benevelden mijn geest. Ik stapte bijna op een konijn, dat me niettemin wist te ontkomen, hoe woest ik er ook achteraan sprong. Gelukkig waren er in de beek een paar dikke, zilveren vissen die zich gemakkelijk lieten vangen. Ik had er vier bij me toen ik in het vroege ochtendlicht terugkeerde, nat tot aan mijn schouders. We aten ze op in het licht van de opkomende zon en daarna haalde ik de nar over om met mij naar de beek te lopen om daar het beroete vet van onze handen en gezichten te wassen. Met mijn buik vol was ik klaar om daarna een dutje te doen, maar de nar was in een bedachtzame stemming. Hij ging bij het vuur zitten en porde erin. Toen hij voor de derde keer diep had gezucht rolde ik me op mijn rug en vroeg: 'Wat is er?'

'Ik kan niet terug.'

'Nou, je kunt hier niet blijven. Het is hier nu redelijk aangenaam, maar je kunt me op mijn woord geloven: de winter hier is hard.'

'En dat zeg je uit ervaring.'

Ik glimlachte. 'Ik was een paar valleien verderop. Maar inderdaad, ook nu spreek ik uit ervaring.'

'Voor het eerst van mijn leven weet ik niet wat ik moet doen,' gaf hij toe. 'Je hebt me naar een plek in de tijd gebracht die ná mijn dood komt. Elke keer dat ik wakker word ben ik opnieuw geschokt. Ik heb geen idee wat het volgende zal zijn

dat me overkomt. Ik weet niet wat ik met mijn leven moet aanvangen. Ik voel me als een schip dat stuurloos is geworden.'
'Is dat zo erg? Blijf gewoon een poos dobberen. Rust uit, word weer sterk. De meesten van ons verlangen naar een moment in ons leven om daartoe in staat te zijn.'
Hij zuchtte weer. 'Ik weet niet hoe. Ik heb me nooit eerder zo gevoeld. Ik weet niet eens of het goed dan wel slecht is. Ik heb geen idee wat ik moet doen met dit extra leven dat je me hebt gegeven.'
'Wel, je kunt waarschijnlijk de rest van de zomer wel hier blijven, als je zelf leert te vissen en wat te jagen. Maar je kunt je niet voor je leven en je vrienden *blijven* verstoppen. Uiteindelijk moet je ze weer onder ogen zien.'
Hij glimlachte bijna. 'En dat uit de mond van een man die meer dan een decennium lang dood is geweest! Misschien moet ik jouw voorbeeld volgen. Ergens een rustige hut zoeken en een jaar of twintig als kluizenaar leven. En daarna terugkeren als iemand anders.'
Ik grinnikte. 'Dan kom ik je daar na een decennium wel opsporen. Ik ben dan natuurlijk oud, ondertussen.'
'En ik niet,' constateerde hij zacht. Hij keek me aan bij die woorden en zijn gezicht stond ernstig.
Ik vond het een verontrustende gedachte en veranderde meteen van onderwerp. Ik wilde niet te diep nadenken over

zulke dingen. Ik had al genoeg lastige taken die op me wachtten. De dood van Burrich. Vlug. Netel. Pé. En ten slotte Mollie, Burrichs weduwe. Haar nu vaderloze zoontjes. Complicaties die ik niet wilde en waarvan ik niet wist hoe ik ze moest aanpakken. Het was veel gemakkelijker om er maar gewoon niet aan te denken. Ik zette ze dus van me af en was waarschijnlijk veel beter dan de nar in staat om me van de wereld die me na mijn terugkeer wachtte af te schermen. Ik had er veel meer oefening in.

De twee dagen daarna leefden we als wolven – helemaal in het hier en nu. We hadden vlees en water, en het bleef mooi weer. Er zaten daar veel konijnen en ik had nog een voorraadje beschuit in mijn rugzak, dus we aten goed. De nar genas steeds verder. Hij lachte weliswaar niet, maar op bepaalde momenten zag hij er bijna ontspannen uit. Ik was vertrouwd met zijn behoefte aan privacy, maar hier was er een gemelijkheid in zijn pogingen om me te ontwijken, en dat bedroefde me. Mijn pogingen tot scherts bleven zonder reactie. Vroeger was hij zelfs in de beroerdste omstandigheden grappig en geestig geweest, nu was het bijna alsof ik hem miste – terwijl hij vlak in de buurt was. Maar hij werd sterker en hij begon zich steeds ongedwongener te bewegen. In elk geval was hij aan het genezen, hield ik mezelf voor. Meer kon je eigenlijk niet verlangen. Zelf begon ik rusteloos te worden, dus toen hij op een morgen zei: ‘Ik ben

nu sterk genoeg,' sprak ik dat niet tegen.
We hoefden weinig voorbereidingen te treffen om te vertrekken. Ik wilde beginnen zijn Ouderlingentent af te breken, maar hij schudde bijna paniekerig zijn hoofd en zei toen hees: 'Nee. Laat staan. Laat hem hier.' Dat verbaasde me. Hij had er niet meer in geslapen sedert zijn nachtmerrie, en steeds de grond tussen mij en het vuur verkozen, maar dit had ik niet verwacht. Ik sprak hem evenwel niet tegen. Toen ik er een laatste blik op wierp, en zag hoe de verstrengelde draken en slangen op het tentdoek rimpelden in het zachte briesje, moest ik zelf opeens denken aan de gevilde huid van de nar die ik op het ijs had aangetroffen. Ik rilde.
In het voorbijgaan raapte ik de Hanenkroon op van de grond. Deze was weer gewoon van hout – als het al ooit anders was geweest, behalve in mijn verbeelding. De zilverig grijze veren stonden stram op hun plek in de cirkel. Weer scheen het geheel zacht te zoemen en te fluisteren in mijn hand. Ik stak de kroon zijn kant op en vroeg: 'Wat wil je hiermee? Een rondje narren. Wil je hem nog hebben? Of zullen we hem op de punt van de zuil leggen, ter herinnering aan haar die hem ooit droeg?'
Hij keek me op een vreemde manier aan en zei toen zacht: 'Ik heb het al eerder gezegd, deze wilde ik niet voor mezelf. Het was een ruil die ik heb beloofd, al heel lang geleden.' Hij keek me aandachtig aan en knikte toen bijna onmerkbaar voor

zich uit. ‘De tijd is nu gekomen om me aan de afspraak te houden, geloof ik.’
En vervolgens liep hij niet naar de zuil, maar over het bijna verdwenen pad onder de bomen door, naar de andere kant van de beek, helemaal tot in de Beeldentuin. Ik herinnerde mij deze lange wandeling nog goed, zoals ik me ook de stekende muggen herinnerde die ons in de schaduw belaagden. De nar gaf er geen commentaar bij, maar liep gewoon verder. In de lucht hoorden we vogels fluiten en ook in het bos hoorden we allerlei tekenen van leven.
Ik wist nog goed hoe ik voor het eerst de stenen draken had gezien die hier onder de bomen lagen te slapen. Ik was toen doodsbang geweest – bijna letterlijk verlamd door ontzag. Hoewel ik sindsdien diverse keren tussen ze door had gelopen en zelfs had gezien hoe ze tot leven werden gewekt en waren opgevlogen om voor ons de Rode Kapers te bestrijden, was hun aanblik nog steeds wonderlijk indrukwekkend. Ik tastte voor me uit met mijn Wijsheid en nam ze waar als donkergroene poelen van afwachtend, gedempt leven onder deze schaduwrijke bomen.
Dit was de rustplaats van alle stenen draken die de Zes Hertogdommen te hulp waren gekomen om met de Rode Kapers af te rekenen. Hier hadden we ze aangetroffen, en tot leven gebracht met bloed, Wijsheid en Vermogen. Hierheen waren ze teruggekeerd toen het laatste jaar van de strijd

voorbij was. Ik had ze draken genoemd, en deed dat nog steeds, maar ze hadden lang niet allemaal die vorm. Vele leken op fabeldieren of heraldische dieren. Er groeiden allerlei mossen en ranken over de gebeeldhouwde rotsformaties heen. Het gevleugelde everzwijn, zag ik, had een hoed van oude bladeren op zijn kop. Om te zien waren het rotsen, maar voor mijn Wijsheidszintuig waren het levende wezens, kleurig en rijk aan details. Ik kon het leven voelen dat diep in het gesteente gloeide, maar ik kon dat leven niet tot opstanding brengen.

Ik wist nu veel meer dan de eerste keer dat ik hier was geweest. Ik verbeeldde me zelfs dat ik kon onderscheiden welke draken door de handen van Ouderlingen waren vervaardigd en welke door Vermogenscoterieën uit de Zes Hertogdommen. Die Gevleugelde Hertenbok was er onmiskenbaar een van de laatste soort. Degene die meer op een draak leken, vermoedde ik nu, waren het werk van Ouderlingen geweest.

Ik ging natuurlijk allereerst naar Veritas-als-Draak. Ik vermoeide me niet met pogingen om hem te wekken uit welke stenen droom ook, maar trok mijn hemd uit en veegde zijn geschubde voorhoofd, zijn gespierde rug en zijn opgevouwen vleugels schoon. Daarna glom hij die mijn koning was geweest weer mooi Hertensprongs blauw in het gespikkelde zonlicht dat tussen de bomen door naar beneden

viel. Na alles wat ik de laatste tijd had beleefd leek deze draak me zeer vredig. Ik hoopte dat hij ook écht vrede had.
De nar was uiteraard naar Meisje-op-de-Draak gelopen. Toen ik me daar bij hem voegde stond hij zwijgend voor haar, met de kroon in zijn hand. De andere hand rustte zacht op de schouder van de draak en ik zag dat de nar het gesteente aanraakte met zijn Vermogensvingers. Hij keek met een roerloos, effen gezicht omhoog naar de gestalte van het meisje dat schrijlings op de rug van de draak zat. Ze was adembenemend mooi. Haar haren waren goudkleurig – nog mooier dan die van de nar – en ze vielen over haar schouders en streelden haar rug met hun losse krullen. Haar huid was als room. Ze droeg een wambuis van jagersgroen, maar haar benen en voeten waren bloot. Haar draak was zelfs nog glorieuzer. Zijn schubben glansden groen als smaragden en zijn lichaam had de sierlijke élégance van een slapende jachtkat. Toen ik haar de laatste keer zag had ze in slaap tegen de draak aan gelegen, met haar armen om zijn ranke nek geslagen, maar nu zat ze rechtop als op een rijpaard. Ze had haar ogen dicht, maar hield haar gezicht naar boven gedraaid alsof ze de verstrooide zonnestralen kon voelen die over haar wang speelden. Er hing een bijna onzichtbaar glimlachje om haar lippen. De verpletterde grassprieten en plantjes onder haar kolossale draak verrieden dat ze nog zeer onlangs had gevlogen. Ze had immers de nar naar Aslevjal gebracht en

was daarna teruggekeerd om zich hier bij haar slapende soortgenoten te voegen.
Ik dacht dat ik stilletjes was komen aanlopen, maar de nar draaide zijn hoofd naar me toe en vroeg: 'Weet je nog dat we haar die avond hebben proberen te bevrijden?'
Ik boog mijn hoofd. Nog steeds schaamde ik me een beetje voor die jeugdige overhaastheid.
'Ik heb er steeds berouw van gehad.' Ik had haar met mijn Vermogen aangeraakt, in het vertrouwen dat dit voldoende zou zijn om haar te bevrijden. In plaats daarvan had het haar alleen maar meer kwellingen bezorgd.
De nar knikte langzaam. 'Maar de tweede keer dat je haar aanraakte, weet je dat ook nog?'
Ik zuchtte diep. Die nacht had ik een Vermogensslaapwandeling beleefd – ik had gezien dat Mollie Burrich als haar man aanvaardde. En later diezelfde avond had ik het lichaam van Veritas in gebruik gehad, want hij had het mijne geleend om een zoon te verwekken – Plicht, bij koningin Kettricken. Ik heb toen niet geweten dat dit zijn bedoeling was. In zijn lichaam, dat van een oude man, heb ik toen door de steengroeve gedwaald. Samen met Nachtogen heb ik daar rondgelopen, tot ik op de nar stuitte, die er bezig was met zijn verboden bezigheid: het weghakken van gesteente rond de poten van deze draak, met de bedoeling hem te bevrijden, opdat hij met het meisje zou kunnen

wegvliegen. Ik had medelijden met de nar gehad, zó volledig had hij zich met het schepsel vereenzelvigd. Ik wist ook toen al wat er écht nodig is om een draak tot leven te wekken: niet slechts arbeid van beeldhouwende mensenhanden, maar ook de overgave van het leven en de herinneringen van die mens zélf, plus zijn liefde en verdriet en vreugden. En daarom heb ik toen mijn van Veritas geleende handen, die zilver waren van het Vermogen, op het rotsachtige vlees van Meisje-op-de-Draak gelegd, haar geheugengesteente, en heel veel ellende en pijn van mijn korte leven overgeheveld naar haar. Zij mocht het hebben en houden. Aan deze draak had ik toen de herinnering afgestaan dat mijn ouders me hadden verlaten en me aan de zorgen van een wildvreemde hadden toevertrouwd. En alle herinneringen aan het leed dat mij door Galens toedoen en in de kerkers van Regaal was aangedaan. Ik had die herinneringen aan de draak gegeven, om ze op te nemen en te bewaren en te gebruiken bij het vormen en voltooien van haar eigen entiteit. Ik had haar ook mijn eenzaamheid als kind gegeven. En vooral ook de schrijnende wanhoop die ik die avond zélf had gevoeld. Vrijwillig heb ik dat gedaan, en ik heb mijn pijn en verdriet voelen minderen, terwijl de wereld om me heen iets doffer werd en mijn liefde voor die wereld iets bekoelde. Ik zou veel meer van mezelf hebben afgestaan als de wolf me niet had tegengehouden. Nachtogen had verwijtend gezegd dat hij geen zin had in een band met een

ontzielde. Ik had toen niet ten volle doorgrond wat hij daarmee bedoelde, maar nu ik de krijgers had gezien die voor de Bleke Vrouw werkten begreep ik het des te beter.
Ik meende dat ik ook begreep wat de nar van plan was en waarom hij hierheen was gekomen. 'Doe het niet!' pleitte ik, en toen hij me verbluft aankeek zei ik: 'Ik weet dat je erover denkt haar jouw herinneringen aan de martelingen af te staan. Meisje-op-de-Draak kan ze uit je opzuigen en ze voor altijd ergens opbergen vanwaar ze je nooit meer kunnen bereiken. Het zou werken. Ik weet het. Maar er zijn kosten verbonden aan die manier van wegwerken van verdriet, Nar. Als je pijn verdooft en je ervoor verstopt…' Ik maakte de zin niet af. Ik wilde niet klinken als iemand vol zelfbeklag.
'Verdoof je tevens je vreugden,' zei hij eenvoudig. Hij wendde zijn blik even af, kneep zijn lippen op elkaar. Ik vroeg me af of hij het ene afwoog tegen het andere. Zou hij ervoor kiezen verlost te zijn van deze nachtmerries, ten koste van de nieuwe vreugde bij elke nieuwe ochtend? 'Ik heb het in jou gezien, achteraf,' zei hij toen. 'Ik heb me schuldig gevoeld. Als ik niet aan Meisje-op-de-Draak had staan hakken, zou jij het nooit hebben gedaan. Ik had het graag ongedaan gemaakt. Toen ik je jaren later terugzag in je hut dacht ik: hij zal ondertussen toch wel genezen zijn.' Hij draaide zijn hoofd en keek me aan. 'Maar zo was het niet. Je was gewoon… opgehouden. In sommige opzichten. Ja, je was natuurlijk

ouder en wijzer geworden, neem ik aan. Maar je had zelf geen enkele inspanning gedaan om weer naar het leven te reiken. En zonder je wolf zou het nog veel erger zijn geweest, denk ik. Maar zoals het was woonde je daar als een muis achter een muur en leefde je van de kruimeltjes liefde die Spreeuw je toewierp. Ze heeft een behoorlijk dikke huid, zoals je weet, maar zelfs *zij* had dat in de gaten. Ze gaf je Pé en jij hebt hem opgenomen. Maar als zij hem niet plompverloren voor je drempel had gezet, zou je dan zélf iemand zijn gaan zoeken om je leven mee te delen?' Hij boog zich naar me toe. 'Zelfs nadat je was teruggekeerd naar de Hertenhorst en je oude wereld, hield je jezelf op een afstand. Ongeacht wat ik ook deed of aanbood. Mijnzwarte. Je kon je niet eens hechten aan een paard.'

Ik stond doodstil. Zijn woorden deden me pijn, maar ze waren tevens waar. 'Gebeurd is gebeurd,' zei ik ten slotte. 'Het beste wat ik nu kan doen is je adviseren het *niet* te doen, als dit is wat je van plan was. Dat was het niet waard.'

Hij zuchtte. 'Ik geef toe dat ik het heb overwogen. Dat ik ernaar heb verlangd. Ik durf zelfs te bekennen dat dit niet de eerste keer is dat ik sedert onze aankomst hier naar Meisje-op-de-Draak ben gekomen. Ik heb overwogen haar mijn herinneringen aan te bieden. Ik weet dat zij ze zou aanvaarden, zoals ze de jouwe heeft aanvaard. Maar… in zekere zin… en ondanks het feit dat ik de toekomst niet meer kan zien, lijkt

het me bijna of dat niet de *bedoeling* is. Fitz, wat kun jij je nog herinneren van háár historie?'
Ik haalde diep adem. 'Veritas heeft me verteld dat ze deel uitmaakte van een coterie die een draak aan het maken was. Ik weet ook nog hoe ze heette. Zout. Dat ontdekte ik de avond waarop ik haar mijn herinneringen gaf. Maar Zout was niet in staat zichzelf vrijwillig aan de draak over te geven. Ze wilde een deel van de coterie zijn, maar tegelijk nog iets afzonderlijks blijven, een los meisje op die draak. En zo heeft ze de hele coterie verdoemd. Omdat zij té veel van zichzelf achterhield kreeg de coterie te weinig kracht, te weinig leven om als draak tot stand te komen. Het lukte bijna om op te stijgen, maar toen is de draak neergestort, zoals je hebt gezien. Totdat je hen hebt bevrijd.'
'Totdat *wij* hen hebben bevrijd.' Hij zweeg een hele poos en zei toen: 'Het klinkt voor mij als de echo van een droom. Zout was de leidster van de coterie, en die heette daarom de coterie van Zout. Maar toen puntje bij paaltje kwam was het niet Zout, maar Realder die bereid was zijn hart aan de draak te geven. Iedereen dacht dat de draak ook dan wel tot leven zou komen. En hij zou Realders draak heten.' Hij keek me rustig aan. 'Je hebt haar gezien. Met de Hanenkroon op haar hoofd. Een zeldzame eer, en nog zeldzamer voor een buitenlander. Maar zij had een lange reis gemaakt om haar Katalysator te vinden. En net als ik had zij een rol als artiest

gekozen. Nar, minstreel, jongleur.' Hij schudde zijn hoofd. 'Ik had slechts dat ene moment dat ik háár kon zijn. Die ene korte droom, dat visioen. Toen zij op die pilaar stond. Ik was – zoals ik ben – een Witte Profeet en ik stond hoog boven de menigte en ik kondigde het volk van deze Ouderlingenstad het opvliegen van Realders draak aan. Maar niet zonder spijt. Want ik wist dat mijn Katalysator die dag zou doen wat altijd zijn bestemming was geweest om te doen: hij zou een draak binnengaan om op die manier jaren later een verandering te kunnen bewerkstelligen.' Hij stopte met praten. Er verscheen een bitterzoete glimlach om zijn lippen, de eerste die ik in vele dagen had gezien. 'Wat moet het haar een verdriet hebben gedaan om Realders draak die dag te zien falen. Ze moet hebben gedacht dat het neerstorten te wijten was aan Zouts aarzeling. En ze moet hebben gedacht dat ze ook zélf had gefaald. Maar als Realder geen draak had gemaakt, en als die draak niet was neergestort bij het tot leven komen, en als wij hem daar in de steengroeve niet hadden gevonden… wat dán, FitzChevalric Ziener? Jij keek die dag terug tot diep in het verleden. Je zag een Witte Profeet op de top van een Vermogenszuil staan. Heb jij dat alles voorzien?'

Ik knipperde met mijn ogen. Het was als wakker worden uit een droom, of misschien als *in* een droom belanden. Zijn woorden leken herinneringen op te wekken die ik echt niet kon hébben.

‘Ik zal de kroon aan Realders draak geven. Dat is de prijs die hij me noemde, de eerste keer dat ik op zijn rug meevloog. Hij zei dat hij voortaan altijd de kroon zou willen dragen die de Witte Profeet had gedragen op de dag dat zijn geliefde afscheid van hem nam, vlak voordat hij zijn draak binnenging.’
‘De prijs voor wat?’ vroeg ik, maar hij gaf geen antwoord. In plaats daarvan schoof hij de kroon om een van zijn polsen en begon voorzichtig tegen de draak op te klimmen. Het maakte me verdrietig dat hij zo moeizaam en stijf naar boven kwam. Ik kon de strakheid van zijn nieuwe huid op zijn rug bijna voelen. Maar ik bood hem geen helpende hand, want dat zou het voor ons beiden alleen maar erger hebben gemaakt, denk ik. Toen hij op het bovenbeen van de achterpoot van de draak stond richtte hij zich hoog op en zette het meisje de kroon op het hoofd. Even bleef het voorwerp datgene wat het was, een maaksel van zilverig hout, maar toen vloeiden er vanuit de draak heldere kleuren in: de kroon zelf blonk als goud, de hanenkopjes werden stralend rood en de edelstenen die de oogjes vormden glinsterden. De veren kregen de glans en de textuur van echte hanenveren en verloren al hun stijfheid. Ze wuifden in de wind.
Toen leken de wangen van het meisje een diepere tint rood aan te nemen. Het leek alsof ze een teug lucht naar binnen zoog. Ik was sprakeloos van verbazing. Toen opende ze haar ogen. Ze waren zo groen als de schubben van haar draak. Ze

gunde mij geen blik, maar draaide zich half om in haar zadel en keek naar de nar, die nog steeds op de poot van de draak stond, schuin achter haar. Toen stak ze haar hand uit naar de achterkant van zijn hoofd en trok ze zijn mond tegen de hare aan.

Ze kuste hem innig. Ik moest getuige zijn van de passie die ze uitwisselden. Maar het leek me geen dankbaarheid, en naarmate de kus langer duurde kreeg ik sterker de indruk dat de nar er een einde aan zou hebben gemaakt als hij dat had gekund. Hij verstrakte, de spieren van zijn nek zwollen op. Hij omhelsde haar geen moment, maar drukte zijn handen, die eerst open en afwerend waren geweest, als gebalde vuisten tegen zijn borst. En nog steeds kuste ze hem, en ik begon te vrezen dat hij door deze kus ofwel met haar zou versmelten, ofwel in steen zou veranderen. Ik maakte me zorgen om wat hij haar gaf en nog meer over wat zij van hem pákte. Had hij dan geen woord gehoord van wat ik tegen hem had gezegd? Waarom trok hij zich niets aan van mijn waarschuwing?

En toen liet ze hem los, met dezelfde abruptheid als waarmee ze hem had vastgegrepen. En alsof hij nu in het geheel niet meer terzake deed wendde ze zich van hem af en draaide haar gezicht weer naar het zonlicht. Het leek me dat ze zuchtte, een keer slechts, maar heel diep. Toen deed ze haar ogen dicht. Alles aan haar was weer volmaakt roerloos. En de

Hanenkroon was een onderdeel geworden van Meisje-op-de-Draak.
Maar de nar, eindelijk verlost uit de opgedrongen intimiteit, was verslapt en gleed naar beneden. Ik kon hem nog net op tijd opvangen, anders zouden allerlei juist genezen wonden weer zijn opengegaan. Zelfs nu nog schreeuwde hij van de pijn toen ik mijn armen om hem sloot. Ik voelde hem beven als een man die een koortsaanval heeft. Toen draaide hij zich naar me toe, met blinde ogen, en riep met gekwelde stem: 'Het is te veel! Je bent te ménselijk, Fitz. Ik ben niet geschapen voor zoiets. Neem het van me over, pak het, of ik zal eraan sterven!'
'Wat moet ik pakken?'
Ademloos antwoordde hij: 'Je pijn! Je leven!'
Ik stond daar als bevroren, niet-begrijpend, toen hij zijn mond naar de mijne bracht.
Ik denk dat hij heeft geprobeerd het teder te doen, maar in feite leek het meer op de beet van een slang dan op een lieve kus toen hij zijn lippen op de mijne drukte en het gif van de pijn begon te vloeien. Was niet zijn liefde gemengd geweest met de schroeiende smart en pijnen die hij me teruggaf, dan zou ik eraan gestorven zijn, denk ik – menselijk of niet. Het was een verzengende, ziedende kus, een vloed van herinneringen, en toen deze eenmaal begonnen was kon ik geen kant meer op. Het zou verboden moeten zijn dat een

volwassen man nog eens alle passie opnieuw moet beleven die hij als jongeling heeft aangekund. Onze harten worden zwakker naarmate we ouder worden. Het mijne barstte door deze frontale aanval bijna uit elkaar.

Het was een orkaan van emoties. Ik had mijn moeder niet vergeten, echt niet. Nooit. Maar ik had haar verbannen naar een deel van mijn hart en had geweigerd de deur daarvan nog ooit te openen. En daar was ze nog steeds. Haar lange gouden haren roken naar goudsbloemen. En ik herinnerde me mijn grootmoeder, ook een vrouw uit het Bergrijk, maar mijn grootvader was slechts een simpele soldaat geweest, die te lang daar in Maansoog in garnizoen had gelegen en die Bergrijkse manieren had overgenomen. Dat alles wist ik nu weer in een flits. En ik herinnerde me ook hoe mijn moeder me had teruggeroepen van de weiden, waar ik, zelfs als vijfjarige, had geholpen bij het hoeden van de schapen. 'Keppet! Keppet!' had ze met haar heldere stem geroepen, en dan was ik blootsvoets over het natte gras naar huis gerend.

En Mollie… Hoe had ik mezelf ooit kunnen beroven van het intense besef van hoe ze smaakte en rook, naar honing en kruiden, en hoe haar lach tinkelde als klokjes, nadat ik haar op het strand had nagezet, terwijl haar rode rok om haar blote kuiten wapperde, of hoe haar haren aanvoelden in mijn handen, zachte, sterke, verwarde strengen op het ruwe eelt van mijn handpalmen? Haar ogen waren donker geweest, maar

ik zag er het licht van de kaarsen in vastgehouden wanneer ik tijdens het vrijen in haar dienstbodenkamertje op een hoge verdieping in de Hertenhorst op haar neer keek. Ik had gemeend dat dit twinkelende licht in haar ogen altijd exclusief aan mij zou toebehoren.

En Burrich. Hij was op elke manier die in zijn vermogen lag een vader voor me geweest, en een vriend vanaf het moment dat ik groot genoeg was om naast hem te staan. Een deel van mij begreep nu hoe hij op Mollie verliefd was geworden toen hij meende dat ik dood was, maar een ander deel van mij was onredelijk kwaad en gekwetst dat hij de moeder van mijn dochter tot vrouw had genomen. In zijn ignorantie en passie had hij mijn vrouw én mijn kind van me gestolen.

De ene klap na de andere beukte op me in. Het leek alsof iemand met een smidshamer op het aambeeld van mijn geheugen stond te timmeren. Ik kwijnde weer weg in Regaals kerkers. Ik rook het smerige stro op de vloer en voelde de kou van de tegels tegen mijn verpletterde lippen en wangen, terwijl ik daar lag te hopen dat ik dood zou gaan, omdat hij me dan geen kwaad meer zou kunnen doen. Het was een schrijnende echo van de aframmeling die Galen me jaren eerder had gegeven, op de daktuin die we de Koninginnentuin noemden. Hij had me zowel lijfelijk als via het Vermogen aangevallen en om dat alles af te ronden had hij mijn magie kreupel gemaakt, door me in mijn geest te prenten dat ik er

niets van kon en dat ik mezelf beter kon doden dan voortleven als een schandvlek voor mijn familie. Hij had me zo voor altijd de herinnering meegegeven van wankelen op de rand van een zelfmoord.
Het gebeurde opnieuw, het overkwam me allemaal nóg een keer. Ik stond weerloos in een snijdende, gure wind.
Maar ik keerde terug in de zomer en in de afnemende warmte van een late middagzon. De schaduwen onder de bomen waren donkerder geworden. Ik lag languit op de bosgrond, mijn gezicht verborgen achter mijn handen, en had geen tranen meer over. De nar zat naast me op het gras en de bladeren en klopte me kalmerend op mijn rug alsof ik een baby was. Hij zong een paar vreemde, grappige kinderliedjes in zijn oude taal. Langzaam kreeg dat mijn aandacht. Mijn hortende ademhaling werd rustiger en regelmatiger. Toen ik ten slotte stil was geworden zei hij zacht: 'Nu is het goed, Fitz. Je bent weer compleet. En wanneer we déze keer terugkeren, zal dat helemaal naar je vroegere leven zijn. Héél je vroegere leven.'
Na een poosje merkte ik dat ik weer in staat was om diep adem te halen. Voorzichtig ging ik rechtop staan. Ik bewoog me zo behoedzaam dat de nar me bij mijn arm kwam pakken. Het was echter niet zwakte, waardoor ik zo wankel liep, maar verwondering. Het was alsof ik een blinde was die opeens weer kon zien. De bladeren van alle bomen die ik zag leken

zich scherper af te tekenen tegen de achtergrond, wanneer ik ernaar keek. Ik zag de nerven beter, de gaatjes waar insecten zich hadden gevoed. Mijn Wijsheidsbesef van de vogels in en boven de boomkruinen was zo intens dat ik me niet kon concentreren op de vragen die de nar me zachtjes bleef stellen. De zonnestralen die tussen het gebladerte door schuin naar beneden vielen waren als schachten van gouden pijlen. Af en toe glinsterden hierin dwarrelende stuifmeeldeeltjes. We kwamen bij de beek en ik knielde om te smullen van het koude, zoete water, maar toen ik me vooroverboog ving het water mijn beeld boven de stenen van de bedding en de klare, nu schemerige wereld onder het rimpelende water. Aanslag was daar in dunne laagjes aangekoekt op de gladde kiezels, waterplanten wuifden zachtjes in de kalme stroming. Een zilveren jong visje glipte snel weg tussen een paar plantjes door en verstopte zich achter een bruin blad. Ik porde ernaar met mijn wijsvinger en moest hardop lachen toen hij geschrokken weg schichtte. Ik keek naar de nar, om te zien of hij het ook had opgemerkt, en zag dat hij me liefdevol, maar tegelijk ernstig stond aan te kijken. Hij legde zijn hand op mijn hoofd, als een vader die zijn kind zegent, en zei: ‘Als ik terugdenk aan alles wat me is overkomen, de keten van gebeurtenissen die me hierheen heeft teruggebracht, met jou naast me, knielend bij het water, levend en geheeld, dan… is de prijs niet te hoog geweest. Jou

weer compleet te zien geneest ook *mij*.'
Hij had gelijk. Ik was weer compleet.
We verlieten die avond het pleintje in het bos nog niet. In plaats daarvan legde ik een nieuw kampvuur aan. Alsof ik boekrollen of kruiden aan het sorteren was voor Chade, liep ik alle jaren na sinds ik mijn halve leven had weggegeven. Ik probeerde mijn ervaringen tijdens die periode te inventariseren. Halve passies. Relaties waarin ik niets had geïnvesteerd en met gelijke munt werd terugbetaald. Ontwijkingen, vluchtgedrag. Weglopen. De nar lag naast me en deed alsof hij sliep. Ik wist dat hij de wacht bij me hield. Vlak voor de dageraad vroeg hij: 'Heb ik je iets misdaan?'
'Nee,' zei ik zacht. 'Ik heb mezélf iets misdaan, lang geleden. Jij hebt me de weg gewezen om dat recht te zetten.' Ik wist niet hoe ik het zou aanpakken, maar ik wist dat ik het zou doen.
Die morgen doofde ik ons vuur en verspreidde de as over het plein. We lieten de Ouderlingentent daar staan bollen in de wind. Er zouden die dag zomerse buien volgen. We verdeelden mijn winterkleren onder elkaar en daarna pakte hij me bij de pols om een Vermogensband te vormen en traden we samen de zuil binnen.
En stapten naar buiten in de Vermogenskamer in het ijspaleis van de Bleke Vrouw. De nar hapte naar adem en zakte na twee wankele stappen door zijn knieën. Zelf had ik minder last van

de tocht via de zuilen, al voelde ook ik me een paar tellen duizelig. Bijna meteen werd ik bevangen door de kilte van de plek. Ik hielp de nar opstaan. Hij keek verwonderd om zich heen en omhelsde zichzelf tegen de kou. Ik gaf hem wat tijd om bij te komen en keek zelf door de berijpte ramen naar het sneeuwlandschap om ons heen en naar de Vermogenszuil die de kamer domineerde. Toen zei ik zacht: 'Kom mee.'

We liepen de trap af en kwamen in de kamer met de reliëfkaart. Hij keek naar de afgebeelde wereld. Zijn lange vingers streken over de rimpels van de zee en bleven toen zweven boven Hertensprong. Zonder ze aan te raken wees hij naar de vier glinsterende edelstenen bij Hertenhorst. 'Deze steentjes… representeren Vermogenszuilen?'

'Ik denk van wel,' zei ik. 'In dit geval de Doem-Stenen.'

Met een weemoedige blik in zijn ogen streelde hij de kust van een land dat zich ver ten zuidoosten van Hertensprong bevond. Daar glom geen enkel steentje. Hij schudde zijn hoofd. 'Daar woont niemand meer die me heeft gekend. Dwaas om er zelfs maar aan te dénken.'

'Het is nooit dwaas om te denken aan naar huis gaan,' verzekerde ik hem. 'Als ik het Kettricken vroeg…'

'Nee, nee,' zei hij rustig, 'het was maar een opwelling, Fitz. Ik kan daarheen niet terugkeren.'

Toen we waren uitgekeken op de kaart gingen we via de trap verder naar beneden, het blauwe licht van het ijzige labyrinth

in. Het voelde aan alsof we in een bekende nachtmerrie terugkeerden. Ik zag dat de nar zenuwachtiger werd naarmate we dieper afdaalden. Hij werd bleker, en dat niet alleen door de kou. De half genezen littekens op zijn gezicht waren als waarschuwingen voor de macht van de Bleke Vrouw. Ik probeerde in de stenen gangen te blijven om daarvandaan een uitgang te vinden, maar zonder succes. Bij het bekijken van de ene kamer na de andere voelde ik een groeiende bewondering voor de schoonheid van het complex, maar tegelijk maakte ik me zorgen over de toenemende angst van de nar, die geen woord meer sprak. Misschien hadden we ons vergist en was hij nog niet klaar om geconfronteerd te worden met de omgeving waarin hij zo was gemarteld.

Veel van de kamers op dit in de rotsen uitgehakte niveau waren gespaard gebleven voor het vandalisme en bederf dat ik elders in het ijspaleis had waargenomen. Hier waren tafereeltjes met bomen en bloemen en vissen en vogels liefdevol uitgehakt in de plafondranden en de friezen boven de deuren. De afbeeldingen leken exotisch, buitenlands. De kleuren waren te pastelachtig, te nevelig naar mijn smaak. De gestalten van de mensen waren langgerekt, en ze hadden eigenaardig gekleurde ogen en vreemde merktekens op hun gezicht. Ze deden me denken aan Selden, de Beijerstadse vaarder, met zijn onnatuurlijke lengte en zijn deels geschubde gezicht. Ik merkte dit op tegen de nar en hij knikte

instemmend. Een poosje later, toen we door de zoveelste stenen gang liepen, vroeg hij opeens: 'Heb je ooit een witte roos gezien die vele jaren vlak naast een rode roos heeft gestaan?'

'Waarschijnlijk wel,' zei ik, denkend aan de tuinen van de Hertenhorst. 'Waarom vraag je dat?'

Zijn mond maakte een scheve glimlach. 'Ik denk dat je ernaar hebt gekeken zonder het echt te *zien*. Na jaren van nabijheid komt er een soort uitwisseling tot stand. En dat is het duidelijkste te zien in de witte rozen, want die kunnen dan een rozige blos krijgen of een paar rode steeltjes in hun sneeuwwitte bloesems. Dat komt doordat er een ruil heeft plaatsgevonden van de kernstoffen waaruit ze bestaan.'

Ik keek hem verwonderd aan. Was hij aan het malen? Moest ik me zorgen maken? Hij schudde zijn hoofd. 'Heb geduld. Laat het me uitleggen. Draken en mensen kunnen zij aan zij leven, maar als ze dat langdurig doen, beïnvloeden ze elkaar. In Ouderlingen is te zien welke effecten dit op de lange termijn heeft gehad, want zij hebben vele generaties lang met draken te maken gehad.' Hij schudde zijn hoofd, een tikkeltje droevig, en vervolgde: 'Het is niet altijd een verandering ten goede. Soms is de blootstelling te intens geweest. Dan blijven de kinderen niet lang in leven na hun geboorte, of wordt de gemiddelde leeftijd van mensen lager. Voor sommigen gloort er juist een langer leven, maar ten koste van

hun vruchtbaarheid. De Ouderlingen leefden bijzonder lang, maar ze waren niet erg vruchtbaar. Kinderen waren zeldzaam. Ze werden in de watten gelegd.'

'Wij zijn nu verantwoordelijk voor de terugkeer van draken in deze wereld,' zei ik. 'Zullen zij dit soort veranderingen opnieuw bij ons afdwingen?'

'Jawel.' Hij leek er heel kalm onder te zijn. 'De mensheid zal weer leren dat het een prijs heeft om in de nabijheid van draken te leven. Sommigen zullen die prijs met genoegen betalen. Er zullen weer Ouderlingen zijn.'

We liepen een poosje in stilte voort en toen kwam er een andere vraag bij me op. 'En de draken zelf? Ondervinden zij geen effect van het feit dat ze voortdurend aan óns zijn blootgesteld?'

Deze keer zweeg hij langer. 'Ik vermoed van wel,' zei hij toen. 'Maar ze schamen zich daarvoor en verbannen zulke wezens. Je bent op het Eiland van de Anderen geweest.'

Dat bracht mijn geest even in verwarring. Ik wist niet meteen wat ik moest zeggen. Opnieuw kwamen we bij een kruising van twee gangen, de ene door het ijs, de andere door het rotsgesteente. Ik koos puur willekeurig de gang door het gesteente. Terwijl we daar doorheen liepen probeerde ik het door de nar geschetste beeld van de Ouderlingen te laten rijmen met wat ik van ze wist.

'Ik dacht dat de Ouderlingen bijna goden waren,' zei ik ten

slotte. ‘Veel verhevener dan mensen, in moraal en verstand. Dat was de indruk die ik tijdens mijn ontmoetingen met hen heb opgedaan, Nar.’
Hij keek me vragend aan.
‘In de Vermogensrivier,’ legde ik uit. ‘Lichaamloze wezens, buitengewoon krachtig van geest.’
Opeens spitste hij zijn oren. Ik bleef staan, net als hij, en luisterde mee. Hij keek me aan, zijn ogen waren wijd opengesperd. Ik bracht mijn hand naar mijn zwaard. Een poosje bleven we als bevroren daar staan. Ik hoorde niets. ‘Het is wel goed,’ zei ik toen. ‘Het is erg tochtig in deze oude gangen. Soms lijkt het alsof je iemand in de verte hoort fluisteren.’
Hij knikte, maar het duurde nog een hele poos voordat zijn ademhaling weer kalm was. ‘Ik vermoed dat het Vermogen iets is dat je uit die oude tijden nog hebt bewaard,’ zei hij toen. Dat het een restant is van een talent dat in draken en mensen is ontstaan. Een manier om met elkaar te communiceren. Ik begrijp niet goed wat je bedoelt met die Vermogensrivier, maar misschien is het een vaardigheid die iemand toestaat de noodzaak van een fysiek lichaam te overstijgen. Je hebt me al bewezen dat het een veel machtiger magie is dan ik ooit had vermoed. Misschien was ze een gevolg van het leven met draken, misschien is een restant ervan blijven hangen. Zelfs nadat de draken waren verdwenen

behielden nakomelingen van de Ouderlingen deze vaardigheid en gaven haar door aan hun kinderen. Sommigen kregen daar weinig van mee.' Hij keek me van opzij aan. 'In anderen was het aandeel van het Ouderlingenbloed sterker.'

Toen ik een poos bleef zwijgen vroeg hij bijna plagend: 'Je wilt het nog steeds niet hardop toegeven, geloof ik. Zelfs niet tegenover mij.'

'Ik denk dat je het mis hebt. Zou ik zulke dingen niet wéten, als ze waar waren? Je suggereert dat ik op een of andere manier afstam van Ouderlingen. En dat ik dus voor een stukje zélf een draak ben.'

Hij lachte snuivend. Het was heerlijk dat geluid eindelijk weer eens van hem te horen, al ging het deze keer ten koste van mezelf. 'Alleen jij zou het zó formuleren, Fitz. Nee. Het gaat er niet om of je zelf gedeeltelijk een draak bent, maar om het feit dat op een zeker moment iets draakachtigs in het bloed van je familie is gekomen. Misschien dat een van je voorouders "de adem van een draak heeft ingeademd", zoals oude verhalen dat noemen. En dat jij dit ten slotte hebt geërfd.'

We liepen verder. Onze voeten maakten schuifelende geluiden op het gesteente. De gangen zorgden soms voor rare echo's. De nar keek diverse keren geschrokken over zijn schouder. 'Zoals een katje met een lange staart, na een hele rij nesten met alleen maar katjes met kórte staarten?' vroeg

ik hem.
‘Zo zou je het kunnen zien, denk ik.’
Ik knikte langzaam. ‘Dat zou verklaren waarom het Vermogen soms op de meest onverwachte plekken opduikt. Zelfs onder Buiteneilanders, lijkt het.’
‘Wat is dat?’
Zijn ogen waren altijd scherper geweest dan de mijne. Zijn lange vingers betastten een merkteken dat in het gesteente was gekrast. Ik kwam dichterbij, ongelovig. Het was een van de mijne!
‘Het is de weg naar huis,’ zei ik.

Hoofdstuk 31

Drakenkop

Donkere Oerttre, moeder van allen,
schudde ten slotte haar edele hoofd.
'Nooit kan ons binden,' sprak ze beslissend,
'wat slechts door mannen u werd beloofd.
Hier zal ze blijven, mijn oudste, als vrouwe
en na mij als leidster en hoofd van de stam.
Wordt de narkieza de vrouw van uw koning?
Hoort nu, gij Zieners, welke beslissing ik nam.
Uw prins, op het woord van zijn bloed en zijn eer,
heeft ons de kop van draak IJsvuur beloofd,
hier voor mijn haard, op de stenen plavuizen.
Kom dan, prins Plicht, en tóón ons dat hoofd!
'De Drakenkop', Kokkel Langspoor.

We volgden de door mij uitgezette sporen om de weg terug te vinden en kwamen ten slotte via de scheur in de muur van ijs in een heldere dag terecht. Er stond een flinke wind, die ijskristallen in ons gezicht blies en de bodem onder de opgewaaide sneeuw nog verraderlijker maakte. Het felle daglicht deed mijn ogen tranen. De nar liep voor me uit over het steile pad naar beneden. Hier, waar hij was blootgesteld aan de wind en de kou, viel me opeens op hoe zwak hij nog was. Ik vervloekte mezelf om mijn stomheid. Ik had hem te zwaar belast. Toen hij de tweede keer dreigde weg te glijden greep ik hem resoluut bij de achterkant van zijn hemd en hield hem overeind tot we bij de deur van de Zwarte Man waren gekomen. 'Klop!' zei ik tegen hem, maar hij keek me alleen maar aan met een blik die dof was van uitputting. Ik stak mijn hand langs hem uit en bonkte zelf op het hout.

De deur werd onmiddellijk geopend. Waarschijnlijk hadden ze op ons zitten wachten. De nar bleef stokstijf staan en staarde als een wezenloze naar de glimlachende Zwarte Man die had opengedaan. 'Hij is verkleumd en uitgeput,' verontschuldigde ik mijn vriend, en toen duwde ik hem voor me uit de kamer binnen. Daar sloot ik de deur resoluut achter me dicht en keek dankbaar om me heen in de knusse ruimte.

Ik knipperde met mijn ogen om ze te laten wennen aan het schemerige licht. Ik onderscheidde eerst een klein haardvuur en toen ik op mijn gemak om me heen keek zag ik dat de nar en de Zwarte Man elkaar met wederzijds ongeloof stonden aan te kijken.
'Hij was dood,' verzekerde de Zwarte Man me op vastberaden toon. 'Hij is gestorven.' Zijn ogen stonden zeer wijd open.
'Ja, dat was hij,' bevestigde ik. 'Maar ik ben de Katalysator. Ik veränder dingen.'
En toen sprong Bolle op van zijn zitplaats bij de haard en omvatte me met zijn te korte armen in een omhelzing. Hij danste als een beer en riep: 'Je bent terug! Je bent terug! Ik dacht dat je nooit meer terug zou komen. Chade zei dat het schip onderweg was en ik zei: maar hij is er niet en ik ga niet aan boord van een schip. Maar toen zei hij: het komt desondanks. En het *is* ook gekomen, maar er was niemand en toen is het weer teruggevaren, want ik had gezegd: nee, ik ga niet in mijn eentje dat hele eind lopen naar het strand, en ik wil trouwens tóch niet aan boord van een schip.' Hij hield op met zijn hossende berendans en grijnsde me tevreden toe. 'Ofwel je bent dood, ofwel Chade is zo kwaad op je dat je zou *willen* dat je dood was. Zei hij. Plicht, bedoel ik. O ja, de drakenkop, ik ben het gedeelte over de draak nog vergeten. Het is Netel gelukt! Ze heeft de drakenkop naar het moederhuis gestuurd en dat was een grote verrassing voor

iedereen. Behalve voor mij. Ze zei me dat ze het kon, dat ze Tintaglia kon overhalen en dat die spijt zou krijgen als ze het niet deed. Dus ze heeft het gedaan. En nu is alles weer goed.'
Het laatste zei hij met zoveel overtuiging, dat het me moeite kostte om naar zijn opgewekte gezicht en ronde ogen te kijken. 'Ik geloof dat ik maar de helft snap van wat je me daarnet hebt verteld,' zei ik. 'Maar ik denk nu dat ik langer weg ben geweest dan ik had gedacht. Het is fijn om terug te zijn.' Ik maakte me voorzichtig los uit zijn omhelzing. In de andere helft van de kamer was een vreemde stilte gevallen. De Zwarte Man en de nar keken elkaar nog steeds aan, niet met vijandigheid, maar met ongeloof. Nu ik de twee naast elkaar zag merkte ik een zekere gelijkenis op – zij het meer een van verre afstamming dan van nabije familie. De Zwarte Man was de eerste die iets zei.
'Welkom,' zei hij zwakjes.
'Ik heb u nooit gezien,' zei de nar op een toon waarin verwondering klonk. 'In alle toekomsten waarvan ik glimpen heb opgevangen, in alle mogelijkheden die er waren, heb ik ú nooit gezien!' Hij begon opeens te beven en ik wist dat hij aan het einde van zijn krachten was. De Zwarte Man leek dit ook aan te voelen, want hij schoof een kussen naar de haard toe en wees de nar dat hij moest gaan zitten. De nar stortte veeleer in elkaar. Ik trok hem mijn jas uit en zei dat de warmte hem zo sneller zou bereiken.

‘Zo koud heb ik het niet,’ zei hij zwakjes. ‘Het is meer… ik ben buiten mijn tijd, Fitz. Ik ben een vis in de lucht of een vogel onder water in de zee. Ik ben achter mijn leven terechtgekomen en moet nu in elke dag houvast zoeken. En ik vraag me af wat ik met mezelf aan moet. Dat is moeilijk. Het is voor mij erg moeilijk.’ Zijn stem werd steeds zwakker. Hij keek de Zwarte Man aan alsof hij bij hem hulp zocht. Zijn hoofd knikkebolde op zijn nek.

Ik wist niet wat ik tegen hem moest zeggen. Was hij wrokkig dat ik voor hem meer tijd van leven had gezocht? Het deed me pijn dat alleen al te dénken, maar ik hield mijn tanden op elkaar. Ik zag dat de Zwarte Man naar woorden zocht. ‘Dat, ik kan je leren…’ zei de Zwarte Man. Toen zweeg hij, maar er kwam langzaam een glimlach op zijn gezicht – een glimlach als een opkomende zon. Hij hield zijn hoofd schuin en zei iets in een andere taal tegen de nar.

De nar opende zich voor hem zoals een bloem zich opent voor zonlicht. Een onzeker glimlachje deed zijn gezicht opklaren. Toen antwoordde hij aarzelend in dezelfde taal. De Zwarte Man juichte hardop toen hij het hoorde. Hij wees naar zichzelf en ratelde een paar zinnen af, maar leek zich toen zijn goede manieren te herinneren. Hij pakte de theepot en een beker, schonk in en zette de beker voor de nar neer. Deze bedankte hem uitvoerig. Hun taal leek veel woorden nodig te hebben om eenvoudige dingen te zeggen. Niet dat de taal leek

op enige andere taal die ik ooit had gehoord. De stem van de nar werd krachtelozer. Hij haalde diep adem en maakte toen de zin af.

Ik had het kinderachtige gevoel buitengesloten te zijn. Het leek alsof de nar het aanvoelde, want hij draaide zijn gezicht langzaam naar me toe. Hij veegde met trillende vingers zijn haar uit zijn ogen. 'Ik heb de taal van mijn kinderjaren nooit meer gehoord sinds… wel, sinds ik van huis weg ben. Het is als een balsem voor mij om zulke woorden weer te horen.'

Chade en Plicht moeten via Bolle hebben vernomen dat ik weer was komen opduiken, want er werd opeens zo luidruchtig tegen mijn Vermogensmuren gebonkt dat het wel een belegering leek. Ik besloot met tegenzin dat het tijd werd om hen toe te laten. Ik nam de beker thee aan die de Zwarte Man voor mij had ingeschonken en ging voor zijn haard zitten. Ik zag dat de nar veilig onder de hoede van onze gastheer was, dus ik liet mijn afweerwanden zakken.

Chades uitbarsting van woede, angst en frustratie kwam het allereerste aan. Hij foeterde me uit alsof ik een bediende was die iets buitengewoon stoms had uitgehaald. Maar toen hij was uitgeraasd ergerde het hem nog méér, vermoed ik, dat ik hartelijk moest lachen om zijn explosie – een reactie die Plicht veel plezier deed.

Er kan weinig met je mis zijn als je zo kunt lachen! Ik heb je nog nooit zo zorgeloos meegemaakt! Ik voelde hoe

verbaasd en nieuwsgierig de jongen was.
Even later ervoer ik hetzelfde van de kant van Chade. *Wat is er met je gebeurd? Ben je dronken?*
Nee, ik ben compleet en genezen. En dat geldt ook voor de nar. Maar mijn verhaal zal moeten wachten. Gaat alles goed met jullie? Heeft onze prins nu eerlijk en definitief zijn bruid gewonnen? Bolle heeft me een wild verhaal over een drakenkop voor de haard van het moederhuis verteld. Is dat waar? Wie heeft IJsvuur gedood?
Niemand heeft de draak gedood. Hij heeft daar alleen even zijn hoofd op de grond gelegd. En inderdaad, alles lijkt nu in kannen en kruiken, antwoordde Chade met een grimmige tevredenheid. *Nu we weten dat jij in veiligheid bent kunnen we morgen uitvaren. Dat wil zeggen – als Plicht de moed kan opbrengen zijn bruid te vertellen dat ze met hem mee naar huis moet.*
Ik gun haar alleen wat tijd om vast te stellen of het werkelijk haar eigen wil is dat ze ons in dit opzicht volgt, protesteerde Plicht op serieuze toon.
Ik begrijp het niet. Wil iemand misschien de moeite nemen om me het verhaal vanaf het begin te vertellen?
En dat is wat vervolgens gebeurde. Ik kreeg het te horen van beurtelings Chade en Plicht, met opgewonden interrupties door Bolle. Hoe Netel erin was geslaagd Tintaglia met smeken en dreigen over te halen, door haar dag en nacht

lastig te vallen, tot in haar dromen toe, met de eis dat ze nu iets moest terugdoen voor de onbeduidende mensen die hun leven hadden gegeven om IJsvuur te bevrijden. Tintaglia op haar beurt had IJsvuur voor zich uit gedreven – ongeveer zoals een vrouwtjesduif dat met een mannetjesduif doet – eerst naar Zylig, waar de draken zich aan de aldaar nog verzamelde hetgurd hadden vertoond, en daarna naar het eiland Mayle en Wuislington.

Daar waren de draken vlak naast Elliania's moederhuis neergedaald. Ik vermoed dat er enige schade is aangericht aan het bouwwerk, want IJsvuur had zijn kop naar binnen gedrongen en heel eventjes – en weinig charmant – op de tegels voor de haard gelegd. Hierdoor was Plichts belofte aan Elliania volledig vervuld.

Ik meende dat Elliania zich allang tevreden hád getoond over Plichts daden. Waarom dit gedoe?

Ja, zij is *al een aantal dagen zéér tevreden*, liet Chade me op hatelijke toon weten, en ik vermoedde dat de deugdzaamheid van prins Plicht toch niet geheel bestand was gebleken tegen Elliana's wervende charmes. *Het is haar moeder die moeilijkheden heeft gemaakt, tot groot verdriet van Peottre. Oerttre liet ons al vóór onze aankomst in Zylig weten dat ze de afspraken over haar dochter niet bindend achtte. Ze vindt het ongepast dat Elliania haar huis moet verlaten, zelfs al is het om koningin van alle zes*

de hertogdommen te worden. Ze heeft wel duizend fouten in de overeenkomst aangestipt en zegt vooral dat zij, die als de echte narkieza nog wel degelijk in leven was, géén toestemming heeft gegeven. Ze wil ook niet dat Lestra ooit de titel van narkieza erft. Daarvoor acht ze het meisje ongeschikt. En ze vindt het een afschuwelijk vooruitzicht dat de kinderen van Elliania en Plicht straks in de Zes Hertogdommen zullen blijven.

Behalve wat onze zonen betreft, vulde Plicht aan.

Precies, bevestigde Chade. *Ze was ten volle bereid Plicht toe te staan met Elliania te… zich…* Hij kon zo snel geen delicate formulering bedenken.

Plicht was rechtstreekser. *Haar moeder vindt het best dat ik met Elliania het bed deel. Ze heeft verontwaardigd verklaard dat niemand anders dan Elliania daarover iets te zeggen heeft. En narkieza Oerttre heeft grootmoedig aangeboden dat aldus verwekte mannelijke kinderen aan de Zes Hertogdommen zullen worden aangeboden. Wanneer ze de leeftijd van zeven jaar hebben bereikt.*

Iedereen was een poosje stil om mij de kans te geven die gedachte goed tot me te laten doordringen. Ondenkbaar. Geen van zijn hertogen zou een dergelijke erfgenaam van de troon accepteren.

En nu? IJsvuur heeft Plichts beloftes immers letterlijk waargemaakt?

Narkieza Oerttre was onder de indruk. Dat kán ook moeilijk anders, wanneer een wezen van dat formaat zijn kop naar binnen ramt en voor de haard op de plavuizen legt. Vooral als de omlijsting van de voordeur daarbij nog om zijn nek hangt. Ik kon me levendig voorstellen dat Plicht jeugdig leedvermaak had ervaren bij deze vertoning. *Ik denk dat het nu is afgelopen met haar bezwaren. En ook al was dat niet zo, er zijn genoeg leden van de hetgurd die getuige zijn geweest. Zij zien het inmiddels als een eer dat Elliania zal meegaan naar mijn haard. Om daar 'een nieuw moederhuis te vestigen', zoals zij het uitdrukken.*

Alsof ze de Zes Hertogdommen verórvert door Plichts koningin te worden, klaagde Chade. Maar ik hoorde opluchting in zijn stem. Ik voorzag dat er in de toekomst nog veel problemen zouden volgen, wanneer gewoonten van haar land botsten met gewoonten van ons. Als zij bijvoorbeeld als eerste een zoon baarde, zouden haar verwanten het dan schandalig vinden dat deze zoon de troon zou erven, en niet een dochter? Ik zette die gedachten van me af. Komt tijd, komt raad.

Hoe is dat gekomen?

Vraag het Bolle. Hij en Netel schijnen het te hebben bekokstoofd.

Mijn glimlach verdween van mijn gezicht. Ik moest het weten. *Weet Netel al dat Burrich dood is?*

Ja. Chades antwoord klonk kortaf en grimmig.
Ik zou niet willen dat zulke informatie voor mij werd achtergehouden, zei Plicht geagiteerd. Ik wist dat hij zijn daad zowel tegenover Chade als tegenover mij wilde rechtvaardigen. *Dus ik deed wat mij het beste leek. En mijn moeder had er trouwens ook recht op om het te weten. Dan kan ze zorgen voor de nabestaanden van de man die haar zo trouw en zo lang heeft gediend. En als ik straks levend en wel tegenover mijn nicht sta wil ik geen zak met onfrisse geheimen op mijn rug hebben hangen.*
Het klonk hard en ik vermoedde dat ik het onderwerp van een pijnlijke ruzie tussen Chade en Plicht had beroerd. Het leek me geen geschikt moment om mijn eigen opinie naar voren te brengen. Het was nu trouwens toch te laat om nog iets te veranderen. Daarom probeerde ik van onderwerp te wisselen.
Wel, dus de bruiloft kan nu plaatsvinden.
Ja, nú wel. Plicht heeft erop gestaan hier te blijven tot we iets van jou hadden vernomen. Of tot we moesten concluderen dat je dood was. Dan zouden we Bolle zijn gaan redden. Niet dat hij zin had om gered te worden en op een schip te moeten stappen. Maar nu je terug bent sturen we onmiddellijk een schip voor jullie beiden. En zodra jullie hier zijn reizen we door naar huis.
Geen schip! riep Bolle alvast.
De prins negeerde hem. *Dat we op Fitz hebben gewacht is*

geen verspilde tijd, sprak Plicht Chade tegen. *Het zou niet gepast zijn geweest de narkieza meteen bij haar familie weg te halen. Elliania is te lang gescheiden geweest van haar moeder en haar zusje. Het is een genot om ze samen te zien. En wanneer Elliania van haar zus naar mij kijkt… Fitz, ze denkt dat ik een held ben. De Buiteneilanders schrijven hier liederen over!*

Bijzonder lánge liederen, vulde Chade aan. *We hebben er avond na avond met een brede glimlach om onze lippen naar moeten luisteren.*

Er volgde een tevreden stilte. Mijn prins had zijn bruid gewonnen. Er zou vrede zijn tussen de Zes Hertogdommen en de Buiteneilanden.

Toen vervolgde Plicht op plechtige toon: *En ik was blij dat jij rustig de tijd kreeg om jouw verlies te verwerken. Het spijt me, Fitz.*

Chade vroeg zacht: *Heb je het lichaam van de nar kunnen vinden?*

Dit was het moment voor *mijn* triomf. *Ik heb de nar zélf gevonden!*

Ik dacht dat hij dood was? Plichts ernst maakte plaats voor verbazing.

Dat dacht ik ook, antwoordde ik, en toen besloot ik abrupt mijn uitleg tot deze mededeling te beperken. Ze lieten zich gemakkelijk genoeg afleiden. *Het spijt me dat ik jullie schip*

heb gemist, zei ik. *Maar jullie hoeven geen ander te sturen. Bolle en ik weten een simpeler manier om naar huis te gaan. Zonder dat hij een voet op een dek hoeft te zetten.*

Hun verbazing over mijn onthulling van het bestaan van een werkende Vermogenszuil viel in het niet bij Bolles opgetogenheid. De kleine man had me om mijn middel vastgegrepen en maakte een zo wilde dans met me, dat ik me even niet op mijn Vermogen kon concentreren. De Zwarte Man keek ons geamuseerd en geschrokken aan. De nar was te moe om verbazing te tonen.

'Hij heeft zich zojuist gerealiseerd dat we via de Vermogenszuil naar huis kunnen gaan,' legde ik uit. 'Bolle heeft de pest aan schepen. En hij weet dat we nu snel thuis kunnen zijn, in plaats van pas na vele dagen reizen.'

De Zwarte Man keek me niet-begrijpend aan. Toen legde de nar het hem uit in zijn eigen taal, waarna de man een langgerekt aha-geluid maakte en instemmend knikte. Vervolgens begon hij aan een lang verhaal – misschien over een soortgelijk voorval in het verleden – dat uitsluitend voor de nar bestemd leek.

Bolle bleef opeens staan en hield zijn hoofd schuin. 'Vermogensteksten. Breng de rollen mee, zegt Chade.' Hij fronste zijn voorhoofd en concentreerde zich op wat Chade verder nog doorgaf. 'Maar nog niet meteen. Ga nog niet naar

huis, wacht tot hij een goede uitleg heeft bedacht. Maar spoedig. Netel wordt moe van alle boodschappen. Jij zou dat beter kunnen.'

Ik had Chade veel gegeven om over na te denken en tot mijn opluchting liet hij ons nu alleen om juist dát te gaan doen. Ze hadden nog geprobeerd me uit te leggen hoe Netel erin was geslaagd IJsvuur zijn kop op de tegels te laten leggen, maar Bolle was zo uitgelaten dat de conversatie voortdurend werd gestoord. En ik voelde in de prins een duidelijke rusteloosheid. Ongetwijfeld wist hij leukere dingen te doen dan bij mij te blijven rondhangen. Ik zei nog dat hij voorzichtig moest zijn, maar dat heeft hij ongetwijfeld genegeerd.

Toen ik al mijn aandacht weer op mijn directe omgeving richtte zag ik dat de nar zat te knikkebollen bij een lang verhaal van de Zwarte Man. Het was echt een volmaakt onbekende taal, waarvan ik geen syllabe verstond. Bolle wilde me per se een verslag geven van hoe hij zijn tijd hier had doorgebracht. Hij meldde veel details over het voedsel, vertelde dat Chade kwaad en van streek was geweest, en dat hij ergens verderop een prachtige glijbaan had ontdekt. Ik keek naar zijn ronde gezicht, dat glunderde van tevredenheid, en besefte hoe bijzonder deze kleine man was. Hij accepteerde met alle gelijkmoedigheid dat ik terug was, dat de nar niet meer dood was en dat we binnenkort naar huis

zouden gaan – en niet per schip. Hij was even blij over glijden over de sneeuw als over iets ingrijpends als mijn terugkeer. Hij paste zich bijzonder gemakkelijk aan – niet alleen aan kleine veranderingen, maar zelfs aan wijzigingen in zijn toekomst.

Tijdens zijn gebabbel probeerde ik op een rij te zetten wat de toekomst voor *mij* in petto zou hebben. We zouden terugkeren naar de Hertenhorst en ik had tot taak de geroofde Vermogensteksten daar naar toe te brengen. Nu al maakte ik me zorgen over het aantal tochtjes via de Vermogenszuil dat daarvoor nodig zou zijn. Toch was dit een simpel klusje in vergelijking tot wat er daarna zou volgen. Ik moest me aan Netel bekendmaken. En Mollie onthullen dat ik nog leefde. Bij die gedachte werd ik bevangen door een zo krachtige golf van verlangen, dat het even leek alsof ik geen adem meer kon krijgen. Door het volledige spectrum van mijn herinneringen aan haar te herstellen had de nar me ook het moment teruggegeven waarop ik voor het eerst had beseft dat ik haar kwijt was. Mijn ontdaanheid was nog even groot als toen, mijn liefde voor haar nog even vurig. Ik zag met angst en beven onze eerste ontmoeting tegemoet, en alles wat ik zou moeten uitleggen. Ik was bang haar verdriet om haar echtgenoot te moeten aanzien, maar daar kwam ik niet onderuit, begreep ik. Burrich had na mijn ‘dood’ voor mijn dochter gezorgd. Kon ik dan minder doen voor zijn zoontjes?

Maar gemakkelijk zou het niet worden. Niets zou gemakkelijk zijn. Maar in een hoekje van mijn hart voelde ik een raar soort tinteling – een stiekeme, amorfe verwachting dat ná het verdriet over Burrichs dood, dat we zouden delen, misschien iets anders zou volgen. Ik voelde me oppervlakkig en hebberig toen ik eraan dacht, maar toch… Het leek jaren geleden dat ik voor het laatst kansen en mogelijkheden in mijn toekomst had gezien. Ik wist opeens dat ik verandering wilde. En dat ik wilde léven. En dat ik de gevaren zocht van pogingen om Mollies liefde nogmaals te winnen.

Bolle pakte me bij een schouder. 'Ja?' vroeg hij verrukt. 'Dus je wilt nu mee?'

'Ja,' hoorde ik mezelf zeggen, maar toen ontdekte ik dat ik glimlachend had zitten knikken bij zijn beschrijving van de glijbaan. Ik had beloofd dat we samen gingen glijden. Zijn vreugde was zo oprecht, dat ik het niet over mijn hart kon verkrijgen hem teleur te stellen. En ik had trouwens niets beters te doen, op dat moment. De nar had rust nodig en hij leek te genieten van zijn gesprekken met de Zwarte Man. Dus Bolle en ik kleedden ons warm aan en gingen naar buiten. Ik was van plan geweest een keer of twee, drie met hem te glijden, puur om hem tevreden te stellen, maar hij had werkelijk een uitnodigende, lange helling van sneeuw en ijs gevonden, die hij door zijn eerdere glijpartijen spiegelglad had gemaakt. Daar gleden we op onze buik vele keren vanaf,

als otters, eerst apart en later samen, op mijn jas, en daarbij joelden we als kinderen en trokken we ons niets aan van de kou of de nattigheid.
Het was spelen, verder helemaal niets. Spelen, waar ik nooit tijd voor had gehad, dat ik had afgedaan als overbodig, als hinderlijke onderbreking van een praktisch, goed geordend leven. Wanneer had ik verleerd te genieten om wille van het genieten zélf? Ik ging er helemaal in op en kwam pas weer in de wereld terug toen ik mijn naam hoorde roepen. Ik was juist aan de voet van de helling gekomen toen de nar me riep. Bolle botste van achter tegen me aan en viel half over me heen. De nar bekeek het met een geamuseerdheid en liefde die moeilijk om aan te zien waren. Ook zag ik spijt en weemoed in zijn blik. 'Probeer het zelf eens,' stelde ik hem voor. Ik voelde me een beetje als een schooljongen die bij iets verbodens is betrapt. Ik ging staan en hielp Bolle overeind. Hij grijnsde, ondanks zijn val.
'Mijn rug,' zei de nar zacht, en ik knikte, opeens terneergeslagen. Ik wist dat hij méér bedoelde dan zijn fysieke rug, met zijn nieuwe, nog pijnlijke huid. Door zijn ervaringen had hij meer littekens opgelopen dan alleen de zichtbare. Ik vroeg me af hoe lang het zou duren voor *zijn* geest zijn oude veerkracht herwonnen zou hebben.
'Je zult genezen,' zei ik, terwijl ik naar hem toe liep. Ik had gewild dat ik meer overtuiging in mijn stem kon leggen.

‘Prilkop heeft iets te eten voor ons gemaakt,’ zei hij. ‘Ik kom zeggen dat het klaar is. We hebben het vanuit de deuropening geschreeuwd, maar jullie hebben het niet gehoord.’ Hij zweeg even. ‘De wandeling naar beneden leek gemakkelijk. Maar dat was ze niet. Ik zie op tegen de klim naar boven.’
‘Die is steil,’ gaf ik toe toen we naar boven begonnen te lopen. Bij het horen van het woord ‘eten’ was Bolle op een drafje voor ons uit gegaan. ‘Prilkop?’
‘Zo heet de Zwarte Man.’ De nar sjokte naast me bergop. Hij was nu al bijna buiten adem. ‘Hij moest zelf even nadenken om zich zijn naam te herinneren. Hij heeft heel lang met niemand gesproken en nog langer niet in onze moedertaal.’
‘Jullie leken het allebei heel fijn te vinden,’ zei ik. Ik hoopte dat het niet al te jaloers klonk.
‘Ja,’ gaf hij toe. Hij glimlachte bijna. ‘Hij was al zo lang weg dat hij zich bij het horen van *mijn* jeugdherinneringen al verwonderde over alles wat er veranderd was. En we vragen ons beiden af hoe het er thuis nú uitziet.’
‘Wel, ik denk dat hij nu naar huis kon terugkeren, als hij dat wilde. Ik bedoel, er is geen visioen meer dat hem hier houdt, toch?’
‘Nee.’ We liepen een eindje zwijgend verder. ‘Fitz,’ zei de nar toen zacht, ‘thuis, dat zijn mensen. Het is niet een plaats. Als je er terugkeert nadat de mensen verdwenen zijn, zie je alleen nog maar wat er *niet* is.’ Hij legde zijn hand op mijn arm en ik

bleef staan. ‘Laat me op adem komen,’ smeekte hij, maar hij zondigde zelf door te blijven praten. ‘Jij bent degene die naar huis moet gaan,’ raadde hij me ernstig aan. ‘Nu het nog kan. Nu er nog mensen zijn die je kennen en die blij zullen zijn als je terugkomt. Niet alleen in de Hertenhorst. Mollie. En Patience.’

‘Ik weet het. Ik ben het van plan.’ Ik keek hem verwonderd aan. Had hij dan gedacht dat ik het *niet* zou doen?

Zijn gezicht drukte inderdaad verwarring uit. ‘Van plan? Echt waar?’

‘Natuurlijk.’

‘Je meent het serieus?’ Zijn blik zocht mijn gezicht af. Het leek bijna of ik er een schaduw van teleurstelling in zag, maar toen pakte hij een van mijn handen vast met allebei de zijne en zei: ‘Ik ben blij voor je, Fitz. Echt blij! Toen je zei dat je het zou doen leek het onzeker te klinken. Ik was bang dat je misschien van mening zou veranderen.’

‘Wat zou ik ánders kunnen doen?’

Hij aarzelde even, alsof hij iets op het puntje van zijn tong had liggen om te zeggen, maar toen leek hij zich te bedenken. Hij maakte een snuivend geluidje. ‘Een grot zoeken en een paar decennia de kluizenaar uithangen.’

‘Waarom zou ik dat doen? Als je je terugtrekt uit het leven heb je helemáál geen kans om dingen recht… o.’

En toen werd ik beloond doordat ik zijn oude glimlach

langzaam op zijn gezicht zag verschijnen. ‘Help me verder naar boven,’ vroeg hij, en dat deed ik graag. Hij leunde zwaarder op mijn arm dan ik van hem had verwacht. Toen we in de grot waren vroeg ik de nar om te gaan zitten. ‘Drank? Brandewijn?’ vroeg ik Prilkop, maar nadat de nar mijn verzoek had vertaald schudde de Zwarte Man zijn hoofd. Hij liep naar de nar, boog zich over hem heen en voelde aan zijn voorhoofd.

‘Ik zal thee zetten,’ zei hij toen. ‘Thee die helpt, voor dit doel.’

We aten samen en brachten de avond door met het uitwisselen van verhalen. De nar en de Zwarte Man leken hun behoefte om in hun moedertaal met elkaar te praten een beetje verzadigd te hebben. Ik maakte een veldbed voor de nar en dwong hem dicht voor het vuur te gaan liggen. Ik probeerde Prilkop het volledige verhaal over onze komst naar Aslevjal te vertellen. Hij luisterde aandachtig, met gefronst voorhoofd, en knikte af en toe. De nar zorgde op enkele punten voor verduidelijking van mijn relaas, maar de meeste tijd bleef hij stil liggen luisteren, met zijn ogen dicht. Bij zijn schaarse interrupties verbaasde ik me over de vanzelfsprekendheid waarmee de nar zijn levensverhaal zodanig modelleerde, alsof er voor hem niets anders van belang was geweest dan het wekken van de ware draken om ze in deze wereld terug te halen. Voor hem was dat ongetwijfeld

de realiteit geweest, maar het was eigenaardig om nu ook mijn *eigen* leven helemaal in dat licht te zien.
Het werd erg laat en Bolle was allang weggedoezeld toen Prilkop ons welterusten wenste. Ik voelde me ietwat opgelaten toen ik mijn dekens een eindje naast die van de nar uitspreidde. We hadden genoeg beddengoed, we hoefden hier niets meer met elkaar te delen, maar ik had zoveel nachten vlak naast hem gelegen dat ik me afvroeg of hij mijn aanwezigheid nog nodig had als bescherming tegen de nachtmerries die hem belaagden. Ik wist echter geen manier te verzinnen om dat discreet aan hem te vragen. In plaats daarvan legde ik mijn hoofd op mijn elleboog en keek hoe hij sliep. Zijn gezicht was slap van uitputting, maar niettemin waren er in zijn voorhoofd groeven van pijn afgetekend. Ik wist dat hij, na alles wat hij had doorgemaakt, tijd voor zichzelf nodig had, tijd buiten mijn aanwezigheid, om voor zichzelf opnieuw na te gaan en vast te stellen wie hij was. Toch wilde ik niet – uit puur egoïsme – dat we wéér uit elkaar zouden groeien. Niet alleen mijn liefde voor Mollie was vernieuwd en verjongd, ook mijn jongensachtige liefde en vriendschap voor de nar. Met hem wilde ik weer de beste vriendjes zijn, zonder een punt te maken van de dingen waarin we van elkaar verschilden. Met hem wilde ik weer van de dagen genieten en moeilijkheden gezamenlijk en optimistisch onder ogen zien. Dat alles vertegenwoordigde

hij voor mij en ik nam me heilig voor dit niet meer uit mijn vingers te laten glippen. Hij en Mollie zouden ervoor zorgen dat mijn leven zou worden afgerond zoals het geweest had moeten zijn. En Patience, mijmerde ik. Ook haar zou ik terughalen, wát het me ook mocht kosten.
Misschien kwam het doordat Bolle dicht bij me in de buurt sliep of misschien sliep ik voor het eerst sedert mijn verblijf in het domein van de Bleke Vrouw zo diep dat ik echt kon dromen, maar in elk geval wist Netel me te vinden. Of misschien dat ik háár vond. Het was avond op de plek waar ik mezelf aantrof. Het was een plek die ik me bijna herinnerde, maar die zo ingrijpend was veranderd dat ik het niet zeker wist. Ik zag fleurige bloemperken oplichten in de schemering, ergens kwam het gedempte geluidje van een klaterende fontein vandaan. De avondbries droeg diverse bloemengeurtjes met zich mee.
Netel zat op een stenen bank, alleen. Ze leunde met haar hoofd tegen een muur achter haar en staarde omhoog naar de nachtelijke hemel. Ik schrok toen ik haar zag. Haar prachtige haren waren helemaal van haar hoofd geschoren. Dit was het oudste teken van rouw in de Zes Hertogdommen, maar door vrouwen werd het zelden toegepast. Ik kwam in mijn wolfsgedaante op de stenen voor haar voeten zitten. Ze verroerde zich en keek me toen aan.
‘Weet je dat mijn vader dood is?’

‘Ja. Het spijt me.’
Haar vingers speelden met een plooi van haar donkere rok. ‘Was je erbij?’ vroeg ze ten slotte.
‘Niet toen hij stierf. Wel toen hij zijn dodelijke verwonding opliep, ja.’
Er bouwde zich een stilte tussen ons beiden op. ‘Waarom durf ik het niet goed te vragen, alsof het ongepast is hierover nieuwsgierig te zijn?’ zei ze toen. ‘Ik weet dat de prins het beter vindt om er vaag over te doen en alleen te zeggen dat mijn vader een held was en goed heeft gevochten. Maar voor mij is dat niet genoeg. Ik wil weten hoe hij gewond is geraakt… en gestorven is. Ik wil… ik moet alle details weten, want ze hebben zijn lichaam in de zee geworpen en ik zal hem nooit meer zien, dood noch levend. Weet je hoe dat aanvoelt? Gewoon te horen dat je vader dood is – en dat is dan alles?’
‘Ik weet precies hoe dat voelt,’ zei ik. ‘Zo is het mij ook gebeurd.’
‘Maar uiteindelijk hebben ze het je verteld?’
‘Uiteindelijk hebben ze me de leugen verteld die ze iedereen vertelden. Nee. Mij is nooit verteld hoe hij echt gestorven is.’
‘Het spijt me,’ zei ze, en ze meende het. Ze draaide haar gezicht naar me toe en keek me aan. ‘Je bent veranderd, Schaduw Wolf. Je… galmt. Je klinkt als een grote klok waar

een klepel tegenaan slaat. Hoe heet dat?'
'Alsof ik resoneer?' probeerde ik, en ze knikte.
'Ik kan je veel beter voelen. Bijna alsof je écht bent.'
'Ik bén echt.'
'Hier, bedoel ik. Echt hier.'
Dat had ik graag gewild. 'Hoeveel ervan wil je weten?' vroeg ik.
Ze stak haar kin naar voren. 'Alles. Hij was mijn vader.'
'Zo is het,' moest ik wel toegeven. Ik probeerde me te vermannen. Het was tijd. Toen kwam er opeens een andere gedachte bij me op. 'Waar ben je nu?' vroeg ik. 'Als je wakker zou zijn?'
Ze zuchtte. 'Dat zie je toch? In de Koninginnentuin van de Hertenhorst,' zei ze verdrietig. 'De koningin stond me toe drie dagen naar huis te gaan. Ze verontschuldigde zich tegenover mij en mijn moeder, maar meer tijd kon ze me nu niet gunnen voor mijn rouw. Sinds ik heb geleerd de waarheid te dromen zijn zelfs de náchten niet meer van mezelf. Steeds ben ik in dienst van de Zienerstroon en wordt er van mij verwacht dat ik er mijn hele leven aan geef.'
Ik koos mijn woorden zorgvuldig. 'Wat dat betreft ben je het kind van je vader.'
Ze ontstak opeens in verontwaardiging en was als een bliksemschicht in de tuin. 'Hij heeft hun zijn léven gegeven! En wat heeft hij ervoor teruggekregen? Niets. Ja, een of

ander goed, nu hij dood is, het Woeste Woud. Daar had ik nog nooit van gehoord. En wat kunnen land en titels me schelen? Vrouwe Netel noemen ze me nu, alsof ik de dochter van een edelman ben. En vrouwe Distel noemen ze me achter mijn rug, want ik zeg altijd gewoon wat ik vind. Het kan me niets schelen wat ze van me denken. Ik zal dit hof zo snel mogelijk verlaten en naar huis gaan. Naar mijn echte huis, dat door mijn vader is gebouwd, met stallen en weiden erbij. Wat mij betreft mogen ze dat Woeste Woud houden, of het steen voor steen afbreken. Ik zou liever mijn vader terug hebben.'

'Ik ook. Maar desondanks heb je meer recht op Woeste Woud dan wie ook. Je vader heeft prins Chevalric gediend en dat landgoed was zijn grote favoriet. Het is bijna alsof je nu Chevalrics erfgenaam bent, nu je dat goed hebt gekregen.' En dat was precies wat Patience had bedoeld, dat wist ik zeker. Ze kon de maanden en jaren op haar vingers aftellen, en ze wist dat Mollies oudste kind het mijne was. De oude vrouw had haar best gedaan om een deel van haar grootvaders landerijen via Mollie aan Netel door te geven. Ik vond het hartverwarmend en ik begreep meteen dat Patience had gewacht tot na de dood van Burrich om dit te doen. Dat was omdat ze zijn beweerde vaderschap van Netel had willen respecteren. Niemand was er iets mee opgeschoten als daar vraagtekens bij zouden zijn gezet. Nu zou het lijken alsof deze landerijen door Burrich waren verdiend, in plaats van

een erfenis voor een kleinkind te zijn. De geraffineerdheid van mijn excentrieke stiefmoeder bracht me telkens weer in verrukking.
'Toch zou ik liever mijn váder hebben,' snifte ze, en ze draaide haar gezicht van me af. Met hese stem vroeg ze vanuit het schemerduister: 'Ga je me nog vertellen wat er met hem is gebeurd?'
'Jazeker. Maar ik probeer te bedenken waar ik precies moet beginnen. Het is een heel verhaal.' Ik woog voorzichtigheid af tegen moed, maar herinnerde me toen opeens dat ik had besloten dat niet *mijn* gevoelens de beslissing behoorden te bepalen. Met hoeveel moet een eenzaame en verdrietige jonge vrouw in één keer, zo abrupt geconfronteerd worden? Dit was niet het moment om haar zelfbeeld te wijzigen. Ze had al met meer dan genoeg veranderingen te maken. Laat haar maar rouwen zonder de vragen die door mijn onthullingen zouden worden opgeroepen.
'Je vader liep zijn dodelijke wond op in dienst van het Zienersregiem, dat is waar. Maar toen hij puur door zijn krachtige wil een draak op zijn knieën dwong deed hij dat niet voor zijn prins. Het was omdat de stenen draak zijn geliefde zoon bedreigde.'
Ze keek ongelovig. 'Vlug?'
'Natuurlijk. Vlug was de reden waarom hij daarheen was gekomen. Om zijn zoon te halen en hem veilig naar huis te

brengen. Hij wist niet dat hij te maken zou krijgen met een echte draak.'

'Er is zoveel waar ik niets van begrijp. Je noemt de draak waar hij tegenover stond een stenen draak? Hoezo?'

Ze verdiende het dit te weten. Dus ik vertelde haar een heldensage, over de duistere magie van de Bleke Vrouw en een man, half blind, die in zijn eentje was komen aanzetten ter wille van zijn weggelopen zoon. Ik vertelde haar ook hoe Vlug de aanval van de draak had getrotseerd en de pijl had afgeschoten waardoor hij was geveld. En ik praatte over Vlugs trouw aan zijn vader zo lang deze op zijn sterfbed lag. Ik legde zelfs uit welke oorring Vlug bij zijn thuiskomst zou blijken te dragen. Ze huilde om mijn verhaal. Het waren zwarte tranen, die verdwenen tijdens het vallen. De tuin om haar heen vervaagde en het werd een ijzige gletsjerwind die om ons heen waaide, en ik besefte dat de kracht van mijn vertelling haar alles liet zien door mijn ogen. Pas toen ik klaar was met het verhaal keerde de tuin om haar heen terug. De geuren waren frisser geworden, alsof er zojuist een regenbuitje was geweest. Ik zag een mot langsfladderen.

'Maar wanneer komt Vlug thuis?' vroeg ze bezorgd. 'Het is voor mijn moeder al moeilijk genoeg om te beseffen dat haar man dood is. Ze moet zich geen zorgen hoeven te maken over het lot van haar zoon! Waarom blijven ze daar zo lang hangen, als hun taak voltooid is?'

‘Vlug dient zijn prins. Hij keert terug zodra Plicht terugkeert,’ stelde ik haar gerust. ‘Ze onderhandelen nog over het huwelijk dat onze landen in vriendschap zal verbinden. Die dingen kosten tijd.’
‘Wat mankeert dat meisje?’ vroeg Netel kwaad. ‘Is ze achterlijk of heeft ze geen eer? Ze moet zich houden aan haar woord. Ze heeft die drakenkop op de stenen vloer voor haar haard gehad! Daar heb ik voor gezorgd!’
‘Dat heb ik gehoord,’ zei ik droog.
‘Ik was zó kwaad op hem,’ zei ze op vertrouwelijke toon. ‘Dit was het enige dat ik kon bedenken.’
‘Was je kwaad op IJsvuur?’
‘Nee! Op prins Plicht! Dubben, dubben, dubben. Mág ze me wel, houdt ze van me? Ik wil haar niet dwingen zich aan een afgedwongen overeenkomst te houden, want ó, wat ben ik nobel… Waarom zegt hij niet gewoon tegen die wispelturige Buiteneilandse meid: ik heb tol betaald en nú steek ik over? Dat zou *ik* hebben gedaan, reken maar!’ Maar toen was haar verontwaardiging weer over en vervolgde ze: ‘Je vindt het maar niks dat ik zo over hem praat, is het niet? Ik bedoel het niet respectloos. Ik ben onze illustere prins even trouw als welke onderdaan ook, maar als je met iemand van geest tot geest contact hebt, wil ik maar zeggen, is het moeilijk te onthouden dat hij een prins is en ver boven je gesteld. Soms is hij even stom of stijfkoppig als een van mijn broers, en dan

wil ik hem het liefste door elkaar schudden!' Ondanks haar verzekering dat ze haar toekomstige monarch heus wel trouw was, klonk ze nu toch meer als een meisje dat gék wordt van die stomme knullen.
'Aha. En wat heb je toen gedaan?'
'Wel, in die dagen maakten ze veel drukte over het feit dat die drakenkop niet voor de haardsteen van haar moederhuis had gelegen. Alsof het redden van haar moeder en zuster niet veel meer waard was dan een bloederige dooie beestenkop op de plavuizen voor je haard!' Ik voelde dat ze zich inspande om zich te beheersen. 'Vergeet niet dat ik deze dingen alleen weet omdat ik ze moet doorvertellen aan de koningin. Ik moet elke ochtend voor haar verschijnen om te melden wat voor nieuws ik heb vernomen. Denkt hij dat dat een lolletje is? Maar op een dag, nadat ik mijn koningin in een sombere bui had achtergelaten, omdat zij vreesde dat het huwelijk nu misschien toch niet zou doorgaan, bedacht ik dat *ik* misschien iets kon doen. Ondanks haar poeha en dreigementen, ken ik Tintaglia behoorlijk goed. Misschien vooral dóór haar poeha en dreigementen. Dus precies zoals ze mij had gepest door mijn dromen binnen te dringen, begon ik dat nu met háár dromen te doen. Door al haar komen en gaan had ze een pad uitgesleten dat ik nu gemakkelijk kon volgen. Zo kwam ik simpel bij haar terecht. Als je me kunt volgen.'

‘Ja, hoor. Maar het verwondert me dat iemand zo’n schepsel durft te “pesten”, zoals jij dat noemt.’
‘Ach, in dromenland kunnen we best tegen elkaar op, zoals je zelf hebt kunnen zien. En ik betwijfel of ze het hele eind hierheen zou willen vliegen alleen maar om een onnozel mensje te verttrappen. En, anders dan ik, wil ze na het eten of paren altijd graag slapen als een blok. Dus juist op die momenten viel ik haar dan lastig.’
‘En je vroeg haar IJsvuur over te halen om naar het eiland Mayle te vliegen om daar zijn kop voor de haard van de narkieza te leggen?’
‘Vroeg haar? Nee, ik *eiste* het. En toen ze beweerde dat ze het niet zou doen, stelde ik dat ze het niet kón. Ondanks alles wat de mensen voor hem hadden gedaan, was IJsvuur te kleinzielig om zich schatplichtig te voelen. En zij durfde hem niks te vragen, want ze mocht dan beweren een koningin te zijn, in feite liet ze zich door hem overheersen en koeioneren. Door al dat paren waren haar hersenen aangetast, zei ik. Daar werd ze behoorlijk nijdig om, kan ik je vertellen.’
‘Hoe wist je dat?’
‘Ik wist het niet. Ik was kwaad en zei gewoon wat bij me opkwam.’ Ik voelde dat ze zuchtte. ‘Het is een aangeboren ondeugd van me. Aan het hof heb ik me er niet populair mee gemaakt. Ik ben te rap met mijn tong. Maar het is de beste manier om een draak aan te spreken, denk ik. Als ze IJsvuur

niet kon overhalen om te doen wat correct was, zei ik tegen haar, dan moest ze voortaan maar niet meer zo hoog van de toren blazen. Ik heb er de pest aan als mensen de baas over je proberen te spelen, terwijl ze in wezen geen haartje beter zijn dan je zelf bent.' Ze zweeg even. 'Of draken. In alle legenden zijn ze wijs, ongelooflijk machtig of…'

'Ze *zijn* ongelooflijk machtig,' onderbrak ik haar. 'Dát kan ik je verzekeren.'

'Misschien. Maar Tintaglia is in zekere opzichten zoals… ik. Werk een beetje op haar trots, en ze zal zich inspannen om datgene te doen waarvan jij hebt beweerd dat ze het niet kan. Ze is een zeurpiet of een drammer, als ze denkt haar gang te kunnen gaan. Alleen omdat zij zo lang leeft en zich vanaf haar geboorte zoveel kan herinneren doet ze alsof wij niet meer zijn dan motten of mieren, en onze levens het respecteren niet waard zijn.'

'Zo te horen heb je diverse keren met haar gepraat.'

Ze aarzelde even. 'Tintaglia is een interessant schepsel. Ik geloof niet dat ik haar ooit mijn vriendin zou durven noemen. Zij denkt dat ze het wél is, of preciezer gezegd: ik denk dat ze gelooft dat ik haar trouw en gehoorzaamheid en verering verschuldigd ben, enkel omdat zij een draak is. Maar het is moeilijk om iemand je vriendin te noemen als je weet dat jouw dood voor die iemand hetzelfde betekent als wat een mot die in een kaarsvlam sterft voor *mij* betekent. Pfft, hé,

hij is weg! Jammer. Alsof ik niet meer ben dan een béést!' Ze rukte een bloem uit een perk alsof ze van plan was deze te wurgen om haar woorden kracht bij te zetten.
Ik kromp ineen. Ze voelde het aan.
'Nee, ik bedoel als een insect, of een vis. Niet als een wolf.'
En alsof dit haar op een nieuwe gedachte had gebracht vervolgde ze: 'Je bent niet zoals ik je in mijn geest zie. Dat weet ik nu. Ik weet dat je geen wolf bent. Ik bedoel – ik denk niet aan jou als een dier. Heb ik je gekwetst?'
Ze plakte de losgerukte bloem snel terug aan de stengel.
Ze hád me gekwetst, maar ik kon mezelf niet eens uitleggen hoezo dan wel, laat staan haar. 'Het is wel goed. Ik weet hoe je het bedoelde.'
'En als je terugkeert met de anderen, zal ik je dan eindelijk ontmoeten en in het echt zien?'
'Als ik terugkeer zullen we elkaar waarschijnlijk leren kennen.'
'Hoe zal ik weten dat jij het bent?'
'Ik zal je zeggen dat ik het ben.'
'Goed.' Aarzelend vervolgde ze: 'Ik heb je gemist toen je weg was. Ik wilde met je praten toen ze me hadden gezegd dat mijn vader dood was. Maar ik kon je niet vinden. Waar was je heen?'
'Iemand die voor mij heel belangrijk is zat in de problemen. Ik ben hem gaan helpen. Maar dat is nu allemaal geregeld en

we komen spoedig naar huis.'
'Iemand die voor jou belangrijk is? Zal ik hem leren kennen?'
'Natuurlijk. Ik denk dat je hem graag zult mogen.'
'Wie ben je?'
Ik verwachtte de vraag op dat moment niet. Het verraste me. Ik wilde haar niet zeggen dat ik FitzChevalric was, of Tom Dassenkop. Zonder dat ik het had gepland hoorde ik mezelf zeggen: 'Ik ben iemand die jouw moeder heeft gekend, voordat ze Burrich ontmoette en met hem trouwde.'
Haar reactie was heel anders dan ik had verwacht. 'Ben je zó oud?' Ze was gechoqueerd.
'Ik dacht alleen dat ik een dagje ouder begon te worden,' schertste ik lachend, maar zij lachte niet mee. Haar reactie klonk stijfjes.
'Dan zul je na je terugkeer eerder mijn moeders vriend zijn dan de mijne, neem ik aan.'
Dit was een complicatie die ik niet had voorzien. Ik bespeurde een bijtende jaloezie in haar gedachten. Ik probeerde te blussen. 'Netel, ik geef al heel lang heel veel om jullie beiden. En dat zal ik blijven doen.'
Op nog killere toon vroeg ze nu: 'Ga je proberen mijn vaders plaats bij haar in te nemen?'
Ik voelde me een ontzettende sufferd. Ik zocht wanhopig naar een antwoord en dwong mezelf toen een waarheid onder ogen te zien die ik had ontweken. 'Netel, ze zijn, hoe lang…

zestien jaar samen geweest? Ze hebben samen zeven kinderen gehad. Denk je dan dat iemand zijn plaats bij haar kan innemen?'

'Als je dat maar goed begrijpt,' zei ze, enigszins gesust. En toen kon ik gaan. 'Nu moet je uit mijn dromen verdwijnen, voor het geval dat de prins me wil vinden. Bijna elke nacht heeft hij of heer Chade woorden die ik aan de koningin moet doorgeven. Ik krijg nog maar weinig tijd om dromen voor mezelf te maken. Welterusten, Schaduw Wolf.'

En toen verdwenen haar geurige tuin en vriendelijke schemerwereld, en was ik alleen over in de duisternis. Het duurde even voordat ik besefte dat ik helemaal niet sliep, maar op de vloer lag in de grot van de Zwarte Man en naar schaduwen staarde waarin alleen een vaag schijnsel van de smeulende kolen in zijn haard doordrong. Ik dacht terug aan alles wat ik Mollie had verteld en vond het bij nader inzien erg stom dat ik haar had verteld dat ik Mollie had gekend. En waarom had ik niet voorzien dat Mollies kinderen, inclusief Netel, me zouden kunnen zien als een indringer in hun gezin? Ik voelde een ontmoediging in me opkomen die me ertoe verleidde om alles maar helemaal op te geven.

Maar meteen daarna vond ik een ijzeren vastbeslotenheid. Nee. Ik zou niet vluchten van de chaos die ik van mijn leven had gemaakt! Ik hield van Mollie, nog steeds, en achtte het mogelijk dat zij ook nog wel gevoelens voor mij zou hebben.

En zelfs als ze die niet had – ik had Burrich beloofd dat ik me om het lot van zijn jonge kinderen zou bekommeren. Het kon zijn dat ze me nodig hadden, ook al zou ik aanvankelijk niet welkom worden geheten. Ik zou kunnen falen. Mollie zou me misschien zelfs wegjagen. Maar ik zou deze keer niet opgeven voordat ik het tenminste had geprobéérd!

Hoofdstuk 32

Via stenen

De Doem-Stenen staan sedert onheuglijke tijden, ondanks stormen en aardbevingen, op de Getuigenheuvel bij de Hertenhorst. Er is geen aanwijzing bewaard wie de zuilen heeft opgericht. Volgens sommigen zijn ze zo oud als de fundamenten van de burcht zelf. Anderen zeggen dat ze nog ouder zijn. Er zijn rond deze zuilen enkele tradities ontstaan. Het is voor paren een geliefde plek om er hun huwelijksgelofte uit te spreken, want wanneer men voor de Doem-Stenen onwaarheid spreekt, zo zegt men, zullen de goden zelf dat afstraffen. Ook wordt gezegd dat wanneer mannen daar verschijnen om hun geschil uit te vechten, dat dan de Doem-Stenen afdwingen dat de eerlijke partij de overwinning behaalt.

Er zijn soortgelijke staande stenen in de Zes Hertogdommen en erbuiten. Ze schijnen allemaal gehakt te zijn uit hetzelfde zwarte gesteente. Ook zijn ze allemaal dik en stevig, om bestand te zijn tegen weer en wind. Sommige zijn gedecoreerd met runen, andere lijken effen te zijn, maar bij nader inzien blijkt vaak dat er vroeger runen op gestaan hebben, die ofwel zijn weggekapt, ofwel zijn weggesleten.

Hoewel we ze nergens vermeld hebben gezien in de Vermogensteksten die we bezitten, zijn ze vrijwel zeker door de Ouderlingen gebruikt voor een snel transport van de ene plaats naar een andere. Daarom heb ik een kaart gemaakt van de locaties van alle bekende Vermogenszuilen – zoals ik ze zal noemen. Op deze kaart heb ik aangetekend welke rune bij welke bestemming hoort. Hoewel op sommige zuilen de runen zijn vervaagd, kan een ervaren Vermogensgebruiker deze zuilen toch nog gebruiken om te reizen. Ik wil echter niet suggereren dat jonge Vermogensgebruikers op eigen houtje via de stenen mogen reizen. Ze behoren altijd begeleid te worden door een ervaren persoon en zouden de stenen slechts mogen gebruiken wanneer het niet anders kan. Het is namelijk een zeer belastende ervaring voor een ongeoefende gebruiker, die tot

uitputting kan leiden of zelfs, in het geval van afgedwongen overmatig gebruik, tot waanzin.
'Over Vermogenszuilen', Chade Valster.

De nog broze gezondheid van de nar begaf het tijdens de vroege uren van de nacht. Ik werd in het donker wakker van de geluiden die hij tijdens zijn draaien en woelen maakte. Toen ik hem probeerde te wekken voelde zijn gezicht heet aan en wist ik hem niet uit zijn nachtmerries los te rukken. Ik bleef naast hem zitten, hield zijn hand vast en praatte zachtjes tegen hem, en geleidelijk kwam hij in kalmere dromen terecht. Ik merkte tot mijn ongenoegen dat de Zwarte Man was ontwaakt. Hij lag mij en de nar vanaf zijn bed in stilte te bekijken. Ik kon zijn ogen niet zien, maar voelde dat ze op mij gericht waren. Hij leek ons de maat te nemen, maar ik wist niet waarom.
Tegen de ochtend voelde ik dat Chade zich meldde. Met tegenzin liet ik hem toe. *Jullie kunnen nu naar huis. Dit zal jullie verhaal zijn. De prins en ik hebben jullie alvast met een koopvaarder naar huis laten gaan, omdat Bolle zich hier ellendig voelde en wij de koningin zo snel mogelijk*

bericht wilden sturen. Ik denk dat het geloofwaardig klinkt. Geef maar zo weinig mogelijk details. Ik zal blij zijn als jij daar bent. Netel is een prima meid, maar we moeten erg omzichtig zijn in onze rapporten via haar en ik wil haar niet zwaarder belasten dan ze aankan. Het is erg belangrijk dat ik thuis iemand heb die vitale informatie meteen aan de koningin kan geven.
Ik kan nu niet weg, Chade. De nar is ziek geworden. Hij kan niet reizen.
Chade zweeg een paar tellen en zei toen: *Als ik je goed heb begrepen hoef je hem niet ver te dragen. Alleen maar tot bij die Vermogenszuil. En dan is hij in een flits bij dokters en warmte en veiligheid.*
Was het maar zo simpel. Het pad naar de zuil is erg verraderlijk en koud. En de reis via de Vermogenszuil zelf is voor hem een beproeving. Ik durf het nu niet te riskeren. Hij hééft al zoveel moeten doorstaan.
Aha. Ik voelde dat Chade zijn woorden zorgvuldig woog. *Denk je dat het over een dag beter zal gaan? Ik kan je nog wel een dag geven.*
Ik maakte mijn reactie resoluut. *Dat weet ik niet. Maar ik zal alle dagen nemen die hij nodig heeft, Chade. Ik wil hem niet in gevaar brengen.*
Goed. Ik bespeurde ergernis in zijn reactie, maar ook aanvaarding. *Als het dan moet.*

Het moet echt, antwoordde ik vastberaden. *We reizen zodra de nar sterker is. Niet eerder.*

Die ochtend was ik bijna ziek van bezorgdheid. Ik wist maar al te goed dat veel gewonde krijgers pas na de veldslag stierven, als gevolg van koorts en infecties. De reis hierheen had zijn genezingsproces verstoord en vele dagen van rust ongedaan gemaakt. De nar bleef diep in slaap, tot ver in de middag, en toen hij wakker werd, hologig en doodsbleek, dronk hij een paar slokken water. Prilkop stond erop dat we hem van de vloer haalden en in zijn bed legden. De nar liet zich door ons beiden daarheen helpen en viel uitgeput neer, waarna hij vrijwel meteen als een blok in slaap viel. Zijn huid voelde nog steeds heet aan.

'Misschien is het alleen maar een van zijn wisselmomenten,' zei ik tegen Prilkop. 'Dat hoop ik maar. Het lijkt me minder erg dan een infectie. Hij is dan een paar dagen zwak en koortsachtig, maar dan scheidt hij een laagje van zijn huid af – alsof hij verbrand is. En de nieuwe huid eronder zal iets donkerder zijn. Als dát nu aan de hand is kunnen we weinig anders voor hem doen dan hem goed verzorgen en afwachten.'

Prilkop raakte zijn beide zwarte wangen aan en glimlachte toen naar mij. 'Dit, ik vermoedde al. Sommigen van ons, het overkomt. Het ongemak gaat over.' Hij keek neer op de nar. 'Als dat alles is.' Hij schudde zijn hoofd. 'Zijn verwondingen

waren talrijk.'
Er kwam een vraag bij me op en ik stelde hem in alle vrijmoedigheid. 'Waarom bent u veranderd? Waarom overkomt het de nar? De Bleke Vrouw bleef spierwit.'
Hij stak zijn handen omhoog in een gebaar van vertwijfeling. 'Dat heb ik me al váák afgevraagd! Misschien veranderen we telkens nadat we iets hébben veranderd. Andere profeten, die wit blijven, práten misschien veel, maar wijzigen weinig. Hij en ik, in onze jonge jaren hebben we grote veranderingen voorspeld. Toen zijn we de wereld in gegaan en hebben wijzigingen veroorzaakt. En daardoor onszelf veranderd, misschien.'
'Maar ook de Bleke Vrouw heeft van alles gedaan om te proberen veranderingen te veroorzaken.'
Hij glimlachte. Ik zag een grimmige voldoening. 'Geprobéérd, ja. Maar ze heeft gefaald. Wij hebben gewonnen. Wij hebben veranderd.' Hij hield zijn hoofd schuin en glimlachte me toe. 'Misschien. Dat is wat deze oude man denkt.' Toen keek Prilkop naar de slapende nar en knikte voor zich uit. 'Rust is wat hij nodig heeft. Slaap, en goed voedsel. En stilte. Jij en Bolle, ga vissen. Verse vis zou hem goed doen.'
Ik schudde mijn hoofd. 'Ik wil hem niet alleen laten in deze toestand.'
Prilkop legde zijn hand zacht op mijn schouder. 'Je maakt

hem rusteloos. Hij je bezorgdheid voelt. Om hem rust te geven, je gaat weg.'
Bolle sprak vanaf zijn plekje bij de haard. 'We moeten naar huis. Ik wil naar huis.'
De nar verraste me door schor mijn naam uit te spreken. 'Fitz?'
Ik was meteen bij hem met een beker water. Hij wilde niet drinken, maar ik drong aan. Pas daarna trok ik de beker terug. 'Was er nog iets anders?'
Zijn ogen stonden onnatuurlijk helder door de koorts. 'Ja. Ik wil dat je naar huis gaat.'
'Hij weet niet wat hij zegt,' legde ik Prilkop uit. 'Ik kan hem in deze toestand echt niet meenemen.'
De nar haalde diep adem en praatte toen met moeite. 'Ja. Wel. Ik weet wat ik zeg. Neem Bolle mee. Ga naar huis. Laat me hier.' Hij hoestte en wees toen naar de beker met water. Hij dronk een paar slokjes en haalde toen weer diep adem. Ik liet hem zakken onder zijn deken.
'Ik laat je zo niet achter,' bezwoer ik hem. 'We nemen alle tijd die nodig is. Maak je geen zorgen. Ik ben bij je.'
'Nee.' Hij leek geërgerd – op die vermoeide manier van iemand die ziek is. 'Luister naar me. Ik moet blijven. Hier. Voor een poos. Bij Prilkop. Ik moet leren begrijpen… wanneer ik ben… waar ik ben… Ik moet… Fitz, hij kan me helpen. Je weet dat ik hieraan niet zal sterven. Het is gewoon

mijn wisseltijd. Maar wat ik moet leren… moet ik alléén leren. Ik moet een tijdje alleen zijn. Ik moet nadenken, in mijn eentje. Jij snapt het. Ik weet dat je het snapt. Ik ben jou geweest.' Hij wreef met zijn magere vingers over zijn gezicht en wangen. De uitdrogende bovenlaag van zijn huid liet al bijna los. Op sommige plaatsen zag ik de donkerder huid die eronder klaar lag. Hij draaide zijn ogen in de richting van Prilkop. 'Hij moet gaan,' zei hij, alsof Prilkop me zou kunnen dwingen. 'Hij is thuis nodig. En hij moet thuis zijn.'

Ik ging op de vloer naast zijn bed zitten. Ik begreep het inderdaad. Ik herinnerde me de lange dagen van mijn eigen herstel, na mijn periode in de kerkers van Regaal. Ik herinnerde me de onzekerheid die ik toen had gevoeld. Marteling maakt een man beschaamd. Dat je breekt, dat je schreeuwt, dat je smeekt, dat je van alles belooft… Als je dat nooit zélf hebt meegemaakt, kun je het een ander misschien moeilijk vergeven. De nar had afzondering nodig om met zichzelf in het reine te komen. Ik had toen niet gewild dat Burrich me duizend vragen stelde, ik had niet eens gewild dat hij vriendelijk en zórgzaam voor me was. Op een instinctief niveau had hij dat begrepen. Hij had geduld dat ik dagenlang zonder iets te zeggen voor me uit had zitten staren, buiten, in de heuvels. Het was moeilijk geweest om mezelf toe te geven dat ik een mens was, niet een wolf. En nog moeilijker om toe te geven dat ik nog steeds mezélf was.

De nar stak zijn magere hand naar me uit en klopte me onbeholpen op mijn schouder. Toen wreef hij over mijn baard. ‘Ga naar huis. En scheer je eens.’ Hij wist een glimlachje te forceren. ‘Laat mij rusten, Fitz. Alleen maar rusten.’

‘Zoals je wilt.’ Ik vocht tegen het gevoel dat hij me wegstuurde. Ik wendde me tot Bolle. ‘Dan zal ik je naar huis brengen. Kleed je warm aan, maar verder hebben we geen bagage nodig. Voor deze nacht om is zullen we in de Hertenhorst zijn.’

‘En in de warmte?’ vroeg Bolle gretig. ‘En met lekkere dingen om te eten? Vers brood en boter en melk en appels en zoete koek en rozijnen? Kaas en ham? Vanavond al?’

‘Ik zal mijn best doen. Maak je klaar. En zeg Chade dat we vanavond al naar huis gaan. Ik zal de wachters bij de poort zeggen dat we vroeg in de morgen met een schip zijn aangekomen. Omdat jij het hier te koud vond.’

‘Dat *vind* ik ook!’ beaamde hij hartgrondig. ‘Maar geen schip. Dat heb je beloofd.’

Ik had dat helemaal niet beloofd, maar knikte niettemin. ‘Geen schip. Vooruit, Bolle.’ Toen richtte ik me weer tot de nar. Hij had zijn ogen weer dicht. Ik sprak zacht. ‘Wel, je gaat dus je eigen gang. Zoals je altijd schijnt te doen. Ik zal Bolle naar huis brengen. Ik blijf een dag weg. Misschien twee. Maar dan kom ik terug en dat zal ik voedsel en wijn bij me hebben.

Wat wil je graag hebben? Wat kun je eten?'
'Heb je abrikozen?' vroeg hij met haperende stem. Kennelijk had hij niet helemaal begrepen wat ik daarnet had gezegd.
'Ik zal proberen er een paar mee te brengen,' zei ik, al betwijfelde ik of dat mogelijk was – maar dat verzweeg ik liever. Zijn haar voelde weerbarstig en al te droog aan. Ik keek naar Prilkop en hij beantwoordde mijn onuitgesproken vraag met een langzaam knikje. Voordat ik ging trok ik de deken hoger over zijn schouders en legde ik mijn voorhoofd tegen het zijne. Hij hield zijn ogen gesloten. 'Ik kom snel terug,' beloofde ik. Hij reageerde niet. Misschien sliep hij al. Zo liet ik hem achter.
Prilkop nam in de grot afscheid van ons. 'Pas goed op hem,' vroeg ik de Zwarte Man. 'Ik kom morgen terug. Zorg dat hij iets eet.'
Hij schudde zijn hoofd. 'Niet zo snel,' maande hij me tot voorzichtigheid. 'Al te vaak heb je de zuilen gebruikt, kort na elkaar.' Hij maakte een gebaar alsof hij iets uit zijn borst trok. 'Het haalt dingen uit je, en als je dan niet genoeg meer over hebt voor jezelf kan het je *houden*.'
Hij keek me indringend aan, als om er zich van te vergewissen dat ik hem had begrepen. Dat had ik niet, maar ik knikte niettemin en verzekerde hem: 'Ik zal voorzichtig zijn.'
'Vaarwel, Bolle Man. Vaarwel, Wisselaar van de Nar.' Na een knikje in de richting van de nar vervolgde hij zacht: 'Ik zal

voor hem zorgen. Meer dan dat, geen van ons kan het doen.' En daarna, met duidelijke verlegenheid: 'Hoorde ik de kleine man kaas zeggen?'
'Kaas. Ja. Ik zal kaas voor u meebrengen. En thee en kruiden en fruit. Zoveel ik kan dragen.'
'Als het veilig voor je is om terug te komen, dat zou fijn zijn.' Hij stond te glunderen toen we hem nogmaals bedankten voor alles wat hij voor ons had gedaan, en daarna vertrokken we. Er was een wind opgestoken en de nacht was kil. Bolle had koppig geweigerd zijn rugzak achter te laten. Hij was gehecht aan alle dingetjes die erin zaten en liep dus nu zwaarbeladen achter me over het steile pad naar de scheur in de rotswand. Er was weer ijzel gevormd op het gesteente en ik moest weer mijn zwaard gebruiken om de ijzige obstakels van de toegang weg te hakken. Bolle jammerde over de snijdende wind en bleef zeuren dat hij naar huis wilde, kennelijk zonder te begrijpen dat dit een noodzakelijke fase in die tocht was.
Ten slotte wist ik me naar binnen te wurmen. Ik trok Bolle achter me aan, al bleef hij even klem zitten. Daarna volgde hij me, zij het steeds trager, naarmate we het onnatuurlijke blauwachtige licht naderden. 'Dit bevalt me niet,' waarschuwde hij me. 'Ik geloof niet dat dit de weg naar huis is. We gaan een berg van rotsen in! We moeten omkeren.'
'Nee, Bolle, het is in orde. Dit licht is gewoon een vorm van oude magie. Alles is goed. Loop maar gewoon achter me

aan.'
'Ik hoop dat je gelijk hebt,' zei hij met een grafstem. Hij volgde me, maar keek bij elke stap argwanend om zich heen. Hoe dieper we kwamen, hoe voorzichtiger hij werd. Toen we de eerste beeldhouwwerken van de Ouderlingen bereikten viel zijn mond wijdopen. Hij deed een stap achteruit. 'De drakendromen! Deze waren in de drakendromen!' riep hij uit. En toen praatte hij opeens alsof ik hem voor de gek had gehouden. 'Ik ben hier al eerder geweest, natuurlijk. Nu weet ik het weer. Maar waarom is het hier zo koud? Zo koud was het toen niet.'
'Omdat we hier onder het ijs zijn. Dat maakt alles koud. Kom nu mee. Loop niet zo langzaam.'
'Niet zo koud,' antwoordde hij cryptisch, en hij volgde me weer, maar geen stapje sneller dan tevoren. Ik dacht dat ik de route nu scherp in mijn geheugen had, maar niettemin koos ik twee keer een verkeerde gang. Ik moest dan terugkeren en Bolles vertrouwen in mij kreeg er weer een deuk bij. Ondanks zijn slome tred en mijn haperende geheugen bereikten we ten slotte de kamer met de kaart.
'Raak niets aan,' waarschuwde ik hem. Ik bestudeerde de kaart en de rune die bij de vier edelsteentjes naast de Hertenhorst was aangebracht. Die steentjes vertegenwoordigden de Doem-Stenen, daarvan was ik overtuigd. Al vele generaties werd die plek beschouwd als een oord van macht en waarheid,

als een poort naar de goden. Nu begon ik de oorsprong van die legende te bevroeden. Ik prentte me de rune goed in mijn geheugen. ‘Kom mee, Bolle,’ zei ik toen. ‘We gaan naar huis.’ Hij gaf geen antwoord en zelfs toen ik zijn schouder aanraakte reageerde hij traag. Hij had zich op de vloer laten zakken. Met zijn ene hand had hij een paar bestofte tegels schoongeveegd, waardoor er nu een pastoraal tafereeltje te zien was. Zijn gezicht zag er bijna verdwaasd uit. ‘Het beviel hun hier,’ zei hij dromerig. ‘Ze speelden veel muziek.’

‘Richt je beschermingswanden op, Bolle,’ vroeg ik hem, maar ik had niet het gevoel dat hij me gehoorzaamde. Toen nam ik zijn hand strak in de mijne. Ik wist niet zeker of hij luisterde, maar terwijl we over de wenteltrap naar boven klommen legde ik hem diverse keren uit dat we elkaar goed vast moesten houden en door de zuil moesten lopen, en dan thuis zouden zijn. Zijn ademhaling was traag en zwaar geworden, alsof hij diep in slaap was. Ongerust vroeg ik me af of misschien deze onderaardse stad zélf van invloed op hem was.

Ik gunde mezelf weinig tijd om te piekeren over de vraag of onze oeroude Doem-Stenen nog wel functioneerden als Vermogenszuilen. De nar had er eentje gebruikt, nietwaar, en zijn Vermogen was aanzienlijk geringer dan het mijne. Ik haalde diep adem, kneep Bolle in zijn hand om zijn aandacht te vragen en stapte toen resoluut de zuil in, terwijl ik Bolle

achter me aan trok.
Weer die adembenemend lange pauze in mijn wezen – ik was er al bijna aan gewend. Er scheen gedurende een onbekend aantal tellen een met sterren bespikkelde zwarte ruimte van onbekende omvang voorbij te glijden. En toen stapte ik naar buiten op een grazige helling van de heuvel nabij de Hertenhorst. Bolle was nog bij me. Ik voelde een moment van duizeligheid en toen strompelde Bolle langs me heen en liet hij zich plompverloren op zijn achterwerk vallen. We voelden de warmte van de zomer op onze huid en de geuren van een zomerse avond vulden mijn neusgaten. Ik bleef stil staan en gaf mijn ogen de gelegenheid om zich aan te passen. De vier Doem-Stenen stonden achter me naar de hemel te wijzen. Ik zoog de zwoele lucht diep naar binnen. Ik rook schapen in de nabijheid, en ook de geur van de zee verderop. We waren thuis!
Ik liep naar Bolle en legde mijn hand op zijn schouder. 'Jou mankeert niets,' verkondigde ik. 'We zijn thuis. Heb ik het niet gezegd? Alsof je gewoon door een deuropening stapt.' Toen werd ik overvallen door een duizeling en viel ik languit voorover. Ik bleef rustig liggen, bang dat ik anders zou moeten overgeven.
'Mankeert ons echt niets?' vroeg Bolle op nogal zielige toon.
'Nog een paar momentjes geduld,' stelde ik hem gerust, zelf nog buiten adem. 'Dadelijk voelen we ons weer helemaal de

oude.'
'Dit was even erg als een schip,' zei hij beschuldigend.
'Maar veel korter,' repliceerde ik. 'Het duurde véél korter.'
Ondanks mijn sussende beweringen duurde het wel een poosje voordat we ons goed genoeg voelden om op te staan. Het was nog een aardige tocht van de Doem-Stenen tot de poorten van de Hertenhorst en Bolle liep al ruimschoots voordat we er arriveerden te puffen en te klagen. De ingevroren stad van de Ouderlingen en de sprong via de Vermogenszuilen leken hem gedesoriënteerd en vermoeid te hebben. Ik voelde me een wreedaard toen ik hem niettemin voortdreef, hem ondertussen paaiend met de belofte van heerlijk voedsel, koud bier en een warm, zacht bed. De opkomende zon gaf ons licht genoeg, zodat we niet in kuilen en greppels stapten, maar desondanks droeg ik al spoedig Bolles rugzak, en een poosje later ook zijn jas en muts. Als ik hem toestemming had gegeven zou hij nog meer kleren hebben uitgetrokken. Toen we de poort van de burcht bereikten zweetten we beiden in onze winterkleren.
Ik geloof dat de wachters Bolle eerder herkenden dan mij. Ik was ongeschoren en zag er onverzorgd uit. Ik vertelde dat we alvast naar huis waren gestuurd op een smerig Buiteneilands vrachtschip en dat we vreselijk blij waren dat we thuis waren. Bolle vulde mijn smadelijke opmerkingen over schepen enthousiast aan. De wachters hadden natuurlijk massa's

vragen, maar ik zei dat we al een hele poos onderweg waren en dat ik opdracht had eerst aan de koningin te rapporteren. Pas daarna zou er tijd zijn voor verhalen. Ze lieten ons naar binnen.

Op dat uur waren er alleen wachters en bedienden op. Ik kreeg Bolle niet verder dan de keuken. De wachters hadden geleerd het schoothondje van de prins te tolereren. Ze maakten ruwe grappen met hem, maar ze luisterden naar zijn verhalen en zouden er het hunne van denken. Opschepperij over draken of magische zuilen of Zwarte Mannen zou met vele korrels zout worden genomen. Ik wist dat ik hem alleen moest laten, maar dit was misschien de veiligste plek in de hele burcht. Bovendien vermoedde ik dat hij zijn mond meestal te vol zou hebben om te praten. Ik liet hem daar achter bij een vol bord, na hem te hebben aangespoord om na het eten naar bed te gaan, ofwel Sada op te zoeken, een bad te nemen, en haar met nadruk onder de neus te wrijven dat tijdens deze hele reis echt *niemand* was gestorven aan zeeziekte.

Ik nam zelf een vers broodje mee en at het onderweg naar de barak op. De warme zomerlucht leek na al mijn weken in de kou zwanger van geuren. Ons gardistengedeelte van de barak was stoffig en verlaten. Ik ontdeed me snel van mijn te warme winterkleren. Het liefste zou ik me gewassen en geschoren hebben, maar ik volstond met het aantrekken van een schoon

uniform. Nóg liever zou ik me meteen op mijn bed hebben laten vallen, maar ik wist dat ik me zo snel mogelijk bij de koningin moest melden. Ik wist ook dat zij me nog niet zou verwachten.

Ik volgde de route die langs de voorraadkamers en bijkeukens leidde. Toen daar niemand in het gezicht was dook ik een van die kamers binnen, de kamer met een kast met een valse achterwand. Er hingen ook gerookte hammen en worstjes, en ik hielp mezelf aan een van die worstjes voordat ik via de verborgen deur het donkere labyrint binnenging en begon aan mijn vermoeiende tocht door gangen en over trappen. Ik liep op de tast. Tegen de tijd dat ik de ingang tot Chades voormalige torenkamer bereikte had ik het worstje op. Ik opende het paneel en stapte naar binnen.

Ik werd begroet door duisternis en een schimmelige geur. Ik stootte met mijn heup tegen de werktafel, vloekte zacht en schuifelde toen voorzichtig tot bij de haard. Ik vond de tondeldoos op het hoekje van de schoorsteenmantel. Toen ik eindelijk een vlammetje had branden in de verwaarloosde haard stak ik daarmee snel een paar kaarsen in de meerarmige kandelaar aan om me wat licht te geven. Daarna stookte ik een vuurtje, meer voor het licht dan voor de warmte. De kamer was bedompt en rook onfris nu er vele weken geen vuur had gebrand. De vlammen zouden voor een soort luchtverversing zorgen.

Ik was me vlák voordat hij naar binnen stormde al bewust van Gilly's komst. Hij kwam uit een van zijn schuilplaatsen en was natuurlijk dolenthousiast dat een van zijn worstjesbrengers eindelijk was teruggekeerd. Toen hij ontdekte dat ik alleen de ademlucht van een worstje plus een paar veegjes vettigheid op mijn vingers bij me had, maakte hij me een licht verwijtje, maar hij probeerde niettemin over mijn been naar boven te klimmen.

'Niet nu, vriendje. Ik breng je straks wel lekkere hapjes. Eerst moet ik bij de koningin op bezoek.' Ik streek haastig mijn haren glad en bond ze tot een krijgersvlecht. Ik zou willen dat ik tijd had om mezelf beter te verzorgen, maar ik wist dat Kettricken minder problemen zou hebben met mijn viezige uiterlijk dan met enig uitstel om daarin verandering te brengen. Ik volgde de geheime gangen die naar de toegang tot haar privé-vertrekken leidden, en daarvandaan naar haar zitkamer. Ik bleef voorzichtig bij de deur staan luisteren om te horen of er misschien iemand bij haar was, en ik viel bijna naar binnen toen Kettricken de deur openrukte.

'Ik heb je voetstappen gehoord. Ik heb op je gewacht, o, ik weet niet hoe lang al! Wat ben ik blij dat je thuis bent, Fitz! Eindelijk zie ik weer eens iemand tegen wie ik vrijuit kan praten!'

Kettricken was niet de kalme en rationele koningin die ik kende. Ze zag er moe en bezorgd uit. In haar gewoonlijk zo

serene kamer was het bijna rommelig. De lonten van de kaarsen die op haar lage tafeltje stonden te branden moesten nodig worden gesnuit. Ook zag ik een vergeten wijnglas staan – nog voor een kwart vol. Er stond ook een pot thee, met kopjes voor ons ernaast, plus wat geknoeide theeblaadjes. En op de hoek van de tafel zag ik twee rollen liggen met teksten over de zeden en gewoonten op de Buiteneilanden.

Later zou me duidelijk worden dat de koningin niet alleen was verontrust door de schaarse en cryptische rapporten die Plicht en Chade haar via Netel hadden gestuurd, maar ook door een soort burgeroorlog tussen het Oude Bloed en de Bonten, die tijdens onze afwezigheid in de Zes Hertogdommen was uitgebroken. De afgelopen drie weken had ze te maken gehad met moorden en vergelding en dan weer nieuwe bloedbaden. Hoewel er de laatste zes dagen geen moorden meer waren gemeld, vreesde ze dat nog steeds, elke keer dat een boodschapper met zijn stokje op haar deur klopte. Het was een wrange ironie dat ze haar edelen tot gematigdheid had gedwongen, maar dat de Wijzen nu elkáár belaagden.

Maar die ochtend hebben we dat niet besproken. Ze wilde graag een volledig verslag van mij, dan zou ze beter kunnen oordelen over de besluiten die Plicht en Chade van haar vroegen. Ik begon er gehoorzaam aan, maar werd al vrijwel meteen onderbroken door gretige vragen over mijn ervaring

met de hetgurd en of het volk van Elliania ons kwalijk zou nemen dat we haar weghaalden om hier koningin te worden en of Elliania zelf van harte met Plicht wilde meekomen.
Na de vijfde of zesde onderbreking betrapte ze er zichzelf op. 'Neem me niet kwalijk.' Ze was op een lage bank naast de tafel gaan zitten. Ik zag hoe gefrustreerd ze was dat ik geen getuige was geweest van Plichts triomfantelijke terugkeer naar Elliania's moederhuis. Ik kon haar geen verslag geven van hoe de Buiteneilanders op de draken hadden gerageerd, want dat had ik niet gezien.
Toen ze aan de zoveelste vraag begon stak ik mijn hand op. 'Waarom laat u me geen contact opnemen met prins Plicht of heer Chade? Dat is de reden waarom ik al naar huis ben gekomen. Zij kunnen dan rechtstreeks reageren op uw vragen en daarna kan ik desgewenst nog altijd alles rapporteren wat ik heb gezien en gedaan.'
Ze glimlachte. 'Jij beschouwt de magie inmiddels als iets vanzelfsprekends. Mij verbaast ze nog steeds. Netel heeft haar best voor ons gedaan en ze is een bekwame jonge vrouw, maar Chade is zo gesloten en Plichts boodschappen leken me nogal onbeholpen. Als je naar mijn zoon wilt reiken? Alsjeblieft?'
En daarna volgde een van de vermoeiendste Vermogenscontacten die ik ooit zo vroeg in de morgen heb meegemaakt. Ik had enig uithoudingsvermogen in de magie

opgebouwd, maar pas die ochtend begreep ik goed waarom vroeger een hele coterie nodig was geweest om een koning te bedienen. Ik wist dat hij haar het liefste was, dus ik reikte eerst naar Plicht, die opgetogen was toen hij hoorde dat ik veilig thuis was. Daarna overstelpte hij zijn moeder met zoveel informatie dat ik het nauwelijks kon bijhouden. Aanvankelijk voelde ik me daarbij ongemakkelijk, want hij sprak als zoon tot moeder, met een vertrouwelijkheid die bij zulk een relatie hoort, maar voor mij problematisch was. Ook moest ik me inhouden om hem bij sommige punten van zijn relaas niet te verbeteren, want het was onvermijdelijk dat zijn kijk op de zaken niet altijd identiek was aan de mijne.

Hij onthulde dat hij Elliania had aangeboden haar van hun wederzijdse beloften te ontslaan. Dat was nadat ze bijna ruzie hadden gekregen. Zij had geen reden gezien waarom ze niet getrouwd konden zijn en zij tóch de narkieza van de narwalclan kon blijven. Plicht zou dan kunnen komen en gaan, net zoals de andere mannen en minnaars van de vrouwen van de clan dat deden. Het had haar diep gekwetst – deelde hij zijn moeder via mij in diep vertrouwen mee – dat hij had gezegd dat hij zijn troon niet kon opgeven om haar echtgenoot te worden. *Ze vroeg me: waarom niet? Was dat niet hetzelfde als wat ik háár vroeg – om haar huis en haar familie en haar titel op te geven om mijn echtgenote te worden in een vreemd land, en bovendien haar clan te*

beroven van de kinderen die rechtmatig aan de clan behoorden? Het was moeilijk, moeder. Ze liet me dit alles in een heel nieuw licht zien. Zelfs nu vraag ik me nog wel eens of het goed is wat we doen.

'Maar ze zou hier *koningin* zijn! Hebben ze dan geen oog voor de eer en de macht die aan deze titel verbonden zijn?'

Nadat ik Kettrickens woorden aan haar zoon had doorgegeven voelde ik zijn spijt in zijn reactie. *Ze zal niet meer van de clan Narwal zijn. Toen haar moeder haar niet wilde laten gaan, was Elliania daar aanvankelijk woedend om. Ze dreigde de clan te verlaten zónder de toestemming van haar moeder. Dat was een heel vervelend moment. Peottre steunde haar, maar bijna alle vrouwen van de clan verzetten zich tegen Elliania. Als ze dat deed, zei haar moeder, en de clan verliet en verzaakte, dan zou ze een… enfin, ze hebben er een woord voor. En geen fraai woord. Het verwijst naar een vrouw die iets van haar clan heeft gestolen om het aan vreemden te geven. In veel van hun regels, zoals die met betrekking tot hun vorm van gastvrijheid, is het essentieel dat allereerst voor de eigen familie gezorgd moet worden. Dus die benaming is een zware belediging.*

Ik gaf Kettrickens bezorgdheid door. *Maar is dat nu opgelost? Kan ze haar volk verlaten, zonder dat haar eer is aangetast?*

Ik geloof van wel. Haar moeder en grootmoeder hebben toegestemd. Maar u weet dat dingen in woorden kunnen worden uitgesproken die het hart niet meent. Zoals sommigen van onze edelen het Oude Bloed nu tolereren. Volgens de letter van de wet, maar zonder een innerlijke behoefte om ze eerlijk te behandelen.

Ik weet goed wat je bedoelt. Het is hier moeilijk geweest, Plicht, tijdens jullie afwezigheid. Ik heb mijn best gedaan, maar zie uit naar Webs terugkeer. Er is een afschuwelijk bloedvergieten geweest. Veel van mijn lagere edelen klagen nu dat ze het wel hebben voorspeld, dat Wijzen weinig beter zijn dan de beesten waarmee ze het doen, en dat ze elkaar maar al te graag uitroeien, nu ze straffeloos hun gang kunnen gaan. De ijver van het Oude Bloed om de Bonten te elimineren heeft de reputatie van de Wijzen eerder bezoedeld dan opgepoetst.

En zo meanderde het gesprek voort, van het ene onderwerp naar het andere. Na een poos leek het bijna alsof ze vergeten waren dat ik erbij was. Ik werd hees van het doorgeven van wat Plicht allemaal tegen Kettricken wilde zeggen. Ik voelde zijn opluchting dat noch Chade, noch Netel getuige was van dit gesprek. Hij bekende allerlei twijfels, maar vertelde ook de kleine, zoete overwinningen uit zijn hofmakerij. Ze hield van een specifieke tint groen en hij deed erg zijn best om deze te beschrijven, want hij hoopte dat ze in haar nieuwe

kamers in de Hertenhorst die kleur zou terugzien. Hij had veel kleine klachten over hoe Chade de laatste ronde van onderhandelingen had aangepakt en vond van veel dingen dat de koningin haar raadsheer moest corrigeren. Hier waren de koningin en de prins het niet geheel eens met elkaar, en ik moest me inspannen om slechts als tussenpersoon op te treden en mijn eigen gedachten voor me te houden.

Maar terwijl ze mijn magie inzetten tot nut van de Zienerstroon werd ik me geleidelijk bewust van de Vermogensrivier. Deze trok me mee naar een nieuwe kant, niet de verleiding van een impulsieve duik naar beneden en laat je meeslepen, welke verleiding ik zo goed kende, maar die van muziek in een aangrenzende kamer, heerlijke muziek, die je aandacht afleidt van wat je eigenlijk behoort te doen en waar je ten slotte helemaal in opgaat. In het begin klonk het van ver, als het vage geruis van een waterval, terwijl je zelf nog in een rustig deel van de rivier drijft. Het trok me aan, maar niet met kracht. Ik dacht dat ik het kon negeren. De woorden van de prins en de replieken van de koningin stroomden via mij, maar ik hoefde nauwelijks aandacht te schenken aan wat ik zei of aan de gedachten die ik naar Plicht doorstuurde.

Het leek eigenlijk alsof de Vermogensrivier zélf nu door me heen stroomde, of dat ik die rivier wás, en ik was pijnlijk getroffen toen de koningin zich plotseling naar voren boog

en me hard door elkaar schudde.
'Fitz!' riep ze. *Fitz!* gaf ik braaf aan Plicht door.
'Wek hem, op welke manier ook! Gooi water in zijn gezicht, knijp hem. Als ik me nu terugtrek, zakt hij er helemaal in weg, vrees ik.'
En nog terwijl ik deze woorden doorgaf aan mijn koningin pakte Kettricken haar kopje afgekoelde thee op en gooide me het vocht in het gezicht. Ik sputterde tegen, hoestte een keer en was me toen weer volledig bewust van mijn omgeving.
'Het spijt me,' zei ik, terwijl ik mijn gezicht afveegde met een mouw. 'Het is me nooit eerder gebeurd. Niet op deze manier, tenminste.'
De koningin bood me een zakdoek aan. 'We hebben wat probleempjes van deze aard gehad met Netel. Het was een van de redenen waarom Chade je zo snel mogelijk hier wilde hebben.'
'Hij heeft zoiets gezegd, ja. Was hij maar specifieker geweest, dan zou ik een manier hebben gevonden om eerder te komen.'
'Ze moet onderwezen worden in het Vermogen, Fitz. Het moet snel beginnen. Het zou eigenlijk al lang geleden begonnen moeten zijn.'
'Dat weet ik – nu,' gaf ik nederig toe. 'Veel dingen hadden al lang geleden begonnen moeten zijn. Maar nu ben ik thuis en ik ben van plan er snel mee te beginnen.'

‘Waarom niet nú?’ vroeg Kettricken botweg. ‘Ik kan mijn kamermeisje roepen en Netel laten halen. Je kunt haar meteen ontmoeten.’
Ik moest er niet aan denken! ‘Nog niet!’ Ik legde het uit. ‘Niet zo, mijn vrouwe. Alsjeblieft. Ik wil me wassen en scheren. Ik moet uitrusten.’ Ik haalde diep adem. ‘En iets eten,’ besloot ik, en ik hoopte dat het niet al te verwijtend klonk.
‘O Fitz, het spijt me. Ik heb mijn eigen behoeften en verlangens voorrang gegeven boven de jouwe. Een egoïstische actie. Ik verontschuldig me.’
‘Een noodzakelijke actie,’ stelde ik haar gerust. ‘Zal ik weer contact opnemen met Plicht? Of Chade? Er is ongetwijfeld nog veel te melden van die kant.’
‘Niet meteen. Ik denk dat je het Vermogen beter een poosje ongebruikt kunt laten.’
Ik knikte. Nu ik mijn geest weer voor mezelf had, voelde ik daarin een soort leegte en leek het alsof ik geen eigen gedachtereeks meer kon opbouwen. Het moet aan mijn gezicht te zien zijn geweest, want ze boog zich naar voren en legde haar hand op de mijne. ‘Een slokje brandewijn, heer FitzChevalric?’
‘Alsjeblieft,’ zei ik, en mijn koningin stond op om voor ons een drankje te halen.
Een poosje later deed ik met moeite mijn ogen open. Er was een sjaal over me heen gelegd en mijn kin rustte op mijn

borst. Mijn brandewijn stond onaangeroerd te wachten. Kettricken zat rustig naast de tafel. Ze keek naar haar gevouwen handen. Ik wist dat ze mediteerde en wilde haar niet storen, maar ze scheen te hebben opgemerkt dat ik wakker was geworden. Ze had gezien dat ik mijn ogen opende.

'Neem me niet kwalijk, mijn vrouwe.'

'Je hebt lang geen rust gehad.' Ze onderdrukte zelf een beschaafd geeuwtje en zei toen: 'Ik heb ontbijt besteld en mijn dienstmeisje heeft me horen zeggen dat ik uitgehongerd ben. Ze zal de kamer een beetje willen opruimen voor ze het ontbijt op de tafel zet. Verberg je even, tot je me hoort kloppen.'

Daarom bracht ik enige tijd in het donker door, zittend op een trap in het labyrint. Ik deed mijn ogen dicht, maar viel niet in slaap. Het waren niet de lasten van de Zes Hertogdommen die me bezwaarden. In dat grote geheel was ik slechts een werktuig. Ik zou ontbijten met de koningin, daarna het stoombad bezoeken en me scheren, dan een poosje slapen en ten slotte een manier vinden om uit de burcht weg te glippen en naar de Doem-Stenen terug te gaan. Tevoren zou ik de voorraadkamers plunderen, en zoveel mogelijk kaas en fruit en wijn meenemen voor de nar en de Zwarte Man. Misschien zouden ze vers brood ook wel lekker vinden. Ik glimlachte voor me uit. De verandering van voedsel zou hun

ongetwijfeld bijzonder bevallen! Misschien was de nar wat opgeknapt en kon hij nu reizen. In dat geval zou ik hem meenemen naar de Hertenhorst, want hier zou hij in veiligheid zijn. En dan zou ik eindelijk vrij zijn om naar Mollie te gaan en de breuk van vele jaren te helen. Ik hoorde dat de koningin op het geheime paneel klopte.

Ze had de tijd benut om haar haren te kammen en een andere jurk aan te trekken. Er stond een maaltijd op de lage tafel. Genoeg voor twee personen. Een theepot met een bloemetjespatroon stond ernaast te dampen. Ik rook vers brood en boter die smolt op warme pap naast een pot dikke, gele room.

'Tast toe,' zei ze uitnodigend. 'En als je keel nog woorden kan maken, vertel me dan wat je hebt meegemaakt en hoe jij en Bolle een zo snelle manier van reizen hebben ontdekt.'

Ik besefte toen hoe diep haar vertrouwen in mij was. Veel dingen waren haar niet meegedeeld via Netel, omdat Chade altijd van alles geheim wilde houden. Slechts via subtiele suggesties was de koningin te kennen gegeven dat ze mijn komst mocht tegemoetzien. En toch had ze zonder aarzeling aangenomen dát ik zou komen. En dus bracht ik haar tijdens het ontbijt opnieuw rapport uit. Ze had altijd goed kunnen luisteren en in de loop van de jaren had ik meermaals mijn hart bij haar uitgestort. Misschien dat ik daarom nu een groter deel van de waarheid vertelde dan ik anderen had

bekend. Ik vertelde haar hoe ik de stad onder het ijs had afgezocht naar het lichaam van de nar en er rolden tranen over haar wangen toen ik beschreef waar en hoe ik hem had aangetroffen. Haar bleke ogen straalden van verwondering toen ik vertelde hoe we naar dat voormalige marktplein bij de rand van het bos waren teruggekeerd. Háár alleen heb ik mijn gewaagde tocht in de dood toevertrouwd. Háár alleen heb ik volledig verslag gedaan van ons bezoek aan de draken en de reconstructie van de Hanenkroon.

Slechts één keer heeft ze me onderbroken. Ik had verteld dat ik de schubben van Veritas-als-Draak had ontdaan van vuil en dode bladeren. Op dat moment stak ze onmiddellijk haar hand uit en nam de mijne in een koele, strakke greep.

'Als je mijn hand vasthield, kun je me dan via deze zuilen naar hem toe brengen? Al was het maar één keer? Ik weet… ik weet, dat het allemaal niet voor mij bestemd is. Maar als ik het gesteente kon aanraken waarin hij besloten ligt… O Fitz, je hebt geen idee wat dat voor mij zou betekenen!'

'Een persoon zonder Vermogen meenemen via een zuil… ik weet niet precies welke tol dat van de geest zou vragen. Het zou gevaarlijk en belastend kunnen zijn, mijn koningin.' Ik voelde er weinig voor, maar nog minder beviel het mij haar te moeten teleurstellen.

'En Plicht,' vervolgde ze, alsof ze mijn waarschuwing helemaal niet had gehoord. 'Plicht moet naast de draak van

zijn vader staan, al is het maar één keer. Dat zou zijn vaders Offer voor hem écht maken en daarna zal hij het zijne misschien in een aangenamer licht bekijken.'
'Het zijne?'
'Heb je niet gehoord wat hij niet letterlijk kon uitspreken? Dat hij als man gewoon bij Elliania had kunnen blijven en door haar familie met open armen zou zijn ontvangen? Maar als prins kan hij dat niet. Dat is geen gering Offer, FitzChevalric. Elliania zal hem hierheen volgen, dat is waar. Maar het zal altijd een muurtje tussen hen beiden blijven. Je hebt zelf ervaren hoe pijnlijk het kan zijn de vrouw van wie je houdt te moeten teleurstellen wegens de plichten die je tegenover je volk hebt.'
Ik zei het zonder me af te vragen of dat verstandig was. 'Ik ga nu voor haar terug. De tijd voor dat offer is voorbij. Burrich is dood en staat niet meer tussen ons in. Ik wil Mollie weer voor mezelf gaan nemen.'
Er volgde een stilte op mijn woorden. Ik besefte dat ik haar had gechoqueerd. Toen zei ze voorzichtig: 'Ik ben blij dat je uiteindelijk tot dat besluit bent gekomen. Ik spreek nu als vrouw, en als je vriendin. Ga niet te snel naar Mollie. Laat eerst haar zoon bij haar terugkeren. Laat haar gezin genezing zoeken van deze vreselijke wonde. En benader haar dán pas, maar als jezelf, niet als een man die is gekomen om de plaats van Burrich in te nemen.'

Ik begreep onmiddellijk dat ze verstandige woorden sprak, maar mijn hart snakte ernaar om zo snel mogelijk naar Mollie te gaan en de tijd in te halen die we hadden verloren. Ik wilde haar troosten in haar verlies. Ik boog mijn hoofd, want ik begreep nu hoe zelfzuchtig die impuls was. Het zou moeilijk voor me zijn om aan de zijkant te staan wachten, maar dat was wat ik moest doen – ter wille van Burrichs zonen.

'En dat geldt ook voor Netel,' vervolgde Kettricken meedogenloos. 'Ze zal snel genoeg merken dat er iets is veranderd, want ik hoef haar niet meer te roepen om me boodschappen van Plicht door te geven. Maar als je mijn advies wilt horen, benader haar niet overhaast. En probeer vooral niet haar vader te vervangen. Want dat wás Burrich voor haar, Fitz, zonder dat jou daarover iets te verwijten valt. En dat zal hij altijd blijven. Jij zult een andere rol in haar leven moeten vinden, en daarmee tevreden moeten zijn.'

Het waren voor mij bittere woorden om te horen en nog bitterder was het om de waarheid ervan te moeten beamen. 'Ik weet het.' Ik zuchtte. 'Ik zal haar lesgeven in het Vermogen. *Die* tijd zal ik met haar delen.'

Ik hernam mijn verslag aan mijn koningin en tegen de tijd dat ik was uitgesproken was de theepot leeg. Een beetje beschaamd stelde ik vast dat ik alles had opgegeten. Volgens mij heeft Kettricken hoogstens een paar kleine hapjes

genomen. Ik knipperde met mijn brandende ogen en probeerde een geeuw te onderdrukken. Ze glimlachte vermoeid naar me.
'Ga slapen, Fitz.'
'Dank u. Dat zal ik doen.' Er schoot me iets te binnen. 'Als u een woordje zou willen spreken met Chades nieuwe leerling,' vroeg ik de koningin, want ik was niet vergeten dat ik werd geacht de identiteit van die leerling niet te kennen, 'zou me dat goed helpen. De derde voorraadkamer in de oostelijke vleugel is de plek waar hij de spullen liet leggen die dan door Bolle naar zijn torenkamer werden gebracht. Zodra de nar kan reizen wil ik hem naar de Hertenhorst halen. De torenkamer is voor hem misschien de beste plaats om te verblijven, tot hij zijn identiteit als heer Gouden heeft kunnen afleggen. Chades leerling kan de kamer inrichten, als ze tenminste…' Ik beet op mijn tong. In mijn vermoeidheid had ik mezelf verraden.
Koningin Kettricken glimlachte welwillend. 'Ik zal vrouwe Rosemarie vragen het te regelen. En als ik jou nodig heb?'
Ik dacht even na en kwam toen op het voor de hand liggende. 'Vraag Netel contact op te nemen met Bolle.'
Ze schudde haar hoofd. 'Ik ben van plan Netel een poos naar huis te sturen. Ze hebben haar nodig. Het is niet eerlijk het gezin op dit moment gescheiden te houden.'
Ik knikte. 'Bolle is hier. Houd hem aan uw zijde. Dan heeft hij

iets te doen en het weerhoudt hem er misschien van om wilde verhalen over zijn wijze van terugkeer rond te bazuinen.'
Ze knikte ernstig. Ik maakte een buiging. Ik voelde me opeens uitgeput.
'Ga nu, Fitz. En neem mijn dank met je mee. O ja!' De scherpte in haar stem waarschuwde me.
'Wat is er?'
'Vrouwe Patience wordt hier verwacht. Ze heeft haar komst aangekondigd, in dezelfde brief waarin ze schreef dat ze het goed Woeste Woud aan Mollie wilde overdragen. Ze schreef tevens dat ze nu een aantal serieuze zaken met betrekking tot bepaalde erfenissen met me wil bespreken.'
Het had weinig zin om er omheen te draaien. 'Ik weet zeker dat Patience weet dat Netel mijn dochter is. Eda moge het arme kind helpen als Patience heeft besloten haar opvoeding ter hand te nemen!' Ik glimlachte weemoedig bij mijn herinnering aan hoe ze *mijn* opvoeding destijds had aangepakt.
Kettricken knikte. 'Hoe luidt het gezegde?' vroeg ze ernstig. 'Je krijgt al je trekken thuis, of zo?'
'Zo heet het, ja. Maar ik moet zeggen, mijn vrouwe en koningin, dat ik ze welkom heet.'
'Ik ben blij dat te horen.' Met een knikje liet ze me weten dat ik mocht gaan.
Ik verliet haar kamer. De klim terug naar Chades toren leek

eindeloos te duren. Toen ik daar kwam liet ik me meteen op het bed vallen. Ik sloot mijn ogen en probeerde te slapen, maar opeens leek de Vermogensrivier heel nabij. Misschien kwam het door mijn langdurige bezigheden die ochtend. Ik opende mijn ogen en merkte dat ik mezelf kon ruiken. Ik zuchtte diep en concludeerde dat het geen slecht idee was om toch maar eerst een bad te nemen voordat ik ging slapen.
Weer zocht ik me een weg door de immense oude burcht. Ik vermeed de wachtruimte en de onvermijdelijke stortvloed van vragen. Het stoombad was tamelijk verlaten op dat moment van de dag. De twee gardisten die ik er tegenkwam kenden mij niet. Ze begroetten me collegiaal, maar stelden geen vragen. Ik voelde me opgelucht dat ik me eindelijk weer eens kon scheren. Daarna heb ik me grondig geschrobd en afgeboend. Heerlijk schoon voelde ik me daarna. Nu echt helemaal klaar om lekker naar bed te gaan.
Maar buiten het badhuis stond Netel op me te wachten.

Hoofdstuk 33

Familie

Dus ik zal hartje zomer naar de Hertenhorst moeten reizen, want ik durf mijn boodschap en de bijbehorende voorwerpen niet aan een koerier toe te vertrouwen. Mijn oude Dentelle heeft gezegd dat ze met me mee wil reizen, al heeft ze de laatste tijd last van haar longen. Ik hoop ter wille van haar dat je kamers voor ons hebt waarvoor ze niet te veel trappen hoeft te klimmen.
Ik zal een gesprek onder vier ogen met je vragen, want het moment is gekomen om een geheim te onthullen dat ik vele jaren heb bewaard. Aangezien je geen domme vrouw bent, heb je een deel ervan vermoedelijk al geraden, maar ik wil graag rustig met je bespreken wat nu het beste kan worden ondernomen met het oog op het welzijn van de

betrokken jonge vrouw.
Brief van vrouwe Patience aan koningin Kettricken.

Ik herkende haar meteen aan haar stoppelige kale schedel, maar daarmee hield haar overeenkomst met mijn droombeeld van haar op. Ze had een reisjurk aan die groen was, geschikt voor op een rijpaard, en ze droeg er een eenvoudige mantel van bruine wol overheen. Kennelijk vond ze zichzelf op haar moeder lijken, want zo was ze in mijn dromen aan me verschenen, maar in mijn ogen leek ze meer op Mollies vader, met een aantal Zienerselementen op de koop toe. Het was in elk geval een typische Zienersblik waarmee ze me opnam toen ik naar buiten kwam. Ik kon het wel vergeten haar onopgemerkt te passeren. Ik bleef stokstijf staan.
En wachtte op wat komen zou. Ze bleef me met een onbewogen blik fixeren. Na een poosje zei ze zacht: 'Denk je dat ik je niet kan zien, als je maar roerloos blijft stilstaan, Schaduw Wolf?'
Ik glimlachte schaapachtig. Ze had een diepe stem, dieper dan je van een meisje zou verwachten, net als Mollie, op die

leeftijd. ‘Ik… nee, natuurlijk niet. Ik weet dat je me kunt zien. Maar… hoe wist je wie ik ben?’
Ze kwam twee stappen dichterbij. Ik keek om me heen en begon toen bij het badhuis weg te lopen. Een jonge edelvrouwe die zo ongedwongen met een oudere gardist stond te praten – dat kon tot praatjes leiden. Ze liep zonder vragen te stellen naast me mee naar een bankje in de Vrouwentuin. ‘O, dat was gemakkelijk. Je had me beloofd dat je je zou melden, nietwaar? Ik wist dat je thuiskwam. Plicht zei het de laatste keer – dat ik binnenkort een poos van deze taak bevrijd zou zijn. Dus toen de koningin me liet roepen en zei dat ik naar huis mocht, om mijn moeder te troosten, wist ik wat dat betekende. Dat je hier was.’ Er verscheen een oprechte glimlach op haar gezicht. ‘En ik kwam Bolle tegen. Hij was op weg naar de koningin, juist toen ik bij haar wegging. Ik herkende hem aan zijn muziek en zijn naam. En hij herkende mij op het eerste gezicht. Wat héét hij me omhelsd! Vrouwe Sydel was totaal gechoqueerd, maar daar komt ze wel overheen. Ik vroeg Bolle waar zijn reisgezel was. Hij deed even zijn ogen dicht en zei toen: in het stoombad. Daarom heb ik daar op je gewacht.’
Ik had liever gezien dat Bolle me had gewaarschuwd. ‘En je herkende me meteen toen je me zag?’
Ze maakte een snuivend geluidje. ‘Ik zag je schrik dat je ontdekt was. Geen van de andere mannen die naar buiten

kwamen keek op die manier naar mij!' Ze keek me van opzij aan, heel tevreden met zichzelf, maar ik zag ook vonkjes in haar ogen. Had ik die ook, als ik boos was? Ze sprak kalm en competent, zoals Mollie dat soms ook had gedaan, wanneer ze brandstof verzamelde voor een woedeaanval. Eigenlijk had ze wel een beetje recht om zich aan mij te ergeren. Ik had beloofd me aan haar kenbaar te maken en in plaats daarvan had ik geprobeerd haar te ontwijken.

'Wel, nu heb je me gevonden,' zei ik slap. Dat had ik beter niet kunnen zeggen, snapte ik meteen.

'Ja, óndanks jou!' Ze liet zich op de bank zakken. Ik bleef staan. Tenslotte was ik niet van haar stand. Ze keek naar me op, maar zo klonk het niet toen ze me vroeg: 'Wat is je naam, meneer?'

Dus ik moest haar de naam geven die de drager van dit gardistenuniform gebruikte. 'Tom Dassenkop, mijn vrouwe. Van de garde van de prins.'

Ze leek opeens op een kat die in muis in haar klauwen heeft. 'Dat komt dan mooi uit. De koningin heeft gezegd dat ik op weg naar huis een gardist moet meenemen. Dan kies ik jou.' Het klonk als een uitdaging.

'Ik ben niet vrij om te gaan, mijn vrouwe.' Het klonk als een smoesje, dus ik legde het haastig uit. 'Ik neem jouw verplichtingen over, zoals je hebt geraden. Ik zal optreden als tussenpersoon voor heer Chade, prins Plicht en hare

majesteit de koningin.'
'Dat kan Bolle ook.'
'Zijn magie is krachtig, maar hij heeft zijn beperkingen, mijn vrouwe.'
'Mijn vrouwe!' imiteerde ze me, hatelijk. 'Hoe zal ik jou eens noemen? Heer Wolf misschien?' Ze schudde haar hoofd, ten einde raad. 'Ik weet dat je nu de waarheid spreekt. Des te erger voor mij.' Haar schouders zakten en opeens werd het duidelijk hoe jong en verdrietig ze was. 'Het is geen gemakkelijk verhaal, dat ik mijn moeder en mijn broertjes moet gaan vertellen. Maar ze verdienen het te weten hoe onze vader gestorven is. En dat Vlug hem niet in de steek heeft gelaten.' Zonder erbij na te denken bracht ze haar handen omhoog en streek over haar kortgeknipte haren, die in rare, onregelmatige piekjes op haar hoofd stonden. 'Deze magie van het Vermogen is voor mij een hele last geweest. Ik werd ervoor van huis weggehaald en ze heeft me hier gehouden toen mijn moeder me het hardste nodig had.' Ze keek me aan en vroeg beschuldigend: 'Waarom heb je uitgerekend *mij* uitgekozen om die magie aan te geven?'
Het schokte me. 'Ik heb je niet gekozen. Je hád haar, de magie is je aangeboren. En om een of andere reden kregen we contact met elkaar. Ik wist niet eens dat je er wás, en dat je mijn leven bekeek, al die tijd.'
'Er waren momenten waarop dat duidelijk was,' merkte ze op,

maar voor ik me kon afvragen wat ik nú weer van mezelf had blootgegeven vervolgde ze: 'En nu héb ik haar, als een soort ziekte, en komt het erop neer dat ik voortdurend in dienst van de koningin zal zijn. En straks van koning Plicht, nadat hij haar heeft opgevolgd. Je hebt natuurlijk geen flauw idee wat een last dat voor mij zal zijn.'
'Ik heb een vaag vermoeden,' zei ik. En toen ze roerloos op de bank bleef zitten vroeg ik: 'Moet je niet weg? Je kunt het beste bij daglicht reizen.'
'We hebben elkaar net ontmoet en nu wil je me alweer weg hebben.' Ze keek naar de grond tussen haar voeten. Opeens was ze de Netel van onze dromen, toen ze haar hoofd schudde en zei: 'Ik had me onze eerste ontmoeting heel anders voorgesteld. Ik dacht dat je blij zou zijn me te zien. Dat we zouden lachen, dat we vrienden zouden zijn.' Ze kuchte even en gaf toen op verlegen toon toe: 'Soms stelde ik me voor dat je van mijn leeftijd was, en knap, en dat je me mooi zou vinden. Dwaas, vind je niet?'
'Het spijt me dat ik je teleurstel,' zei ik behoedzaam. 'Maar ik vind je écht erg mooi.' Ze keek me aan op de manier die duidelijk maakte hoe ze over zulke complimenten door een gardist op leeftijd dacht. Haar illusies over mij hadden een barrière gevormd die ik niet had voorzien. Ik zette een stap naar haar toe, hurkte neer en keek haar in de ogen. 'Kunnen we misschien opnieuw beginnen?' Ik stak mijn hand naar haar

uit. ‘Mijn naam is Schaduw Wolf. En je kunt je niet voorstellen, Netel, hoeveel jaren ik er al naar snak om je te ontmoeten.’ Zo maar opeens kreeg ik een brok in mijn keel. Ik hoopte dat ik mijn ogen droog kon houden. Mijn dochter aarzelde, maar toen legde ze haar hand in de mijne. Het was een smal handje, zoals de hand van een dame behoort te zijn, maar het was bruin van de zon en op haar handpalm voelde ik een laagje eelt. De aanraking versterkte onze Vermogensband en het was alsof ze mijn hart betastte, niet slechts mijn vingers. Zelfs als ik had willen verbergen wat ik voor haar voelde, zou ik dat niet hebben gekund. Ik denk dat het een muur doorbrak die zij overeind had gehouden.

Ze keek naar mijn gezicht, dat nu op gelijke hoogte was met het hare. We keken elkaar in de ogen en opeens begon haar onderlip te trillen als die van een baby. ‘Mijn papa is dood,’ stamelde ze. ‘Mijn papa is dood en ik weet niet wat ik moet doen! Hoe kunnen we verder? Chevalric is nog maar een jongen en mama weet niets van paarden. Ze heeft het nu al over verkopen en naar een stad verhuizen. Ze zegt dat ze niet wil blijven op de plek waar ze papa elke dag zo zal missen!’ Ze snikte en vervolgde toen ademloos: ‘Het valt allemaal uit elkaar! En ik ook! Ik kan niet zo sterk zijn als iedereen van me verwacht. Maar ik *moet* wel!’ Toen rechtte ze haar rug en keek me aan. ‘Ik moet sterk zijn,’ herhaalde ze, alsof die woorden haar botten in staal zouden veranderen. En het leek

te werken. Geen tranen. Ze bezat de moed der wanhoop. Ik nam haar in mijn armen en trok haar tegen me aan. Voor het eerst in ons leven hield ik mijn dochter vast. Haar borstelige haren wreven tegen mijn kin aan en ik kon nergens aan denken dan aan hoeveel ik van haar hield. Ik opende mezelf voor haar en liet al die liefde in haar naar binnen vloeien. Ik voelde dat ze geschokt was, zowel door de intensiteit van mijn liefde als door mijn manier van omhelzen. Ik was immers maar een halve vreemdeling voor haar. Ik probeerde het uit te leggen.

'Ik zal voor jullie zorgen,' zei ik. 'Ik heb jullie papa beloofd dat te doen. Dat ik op jou en je broertjes zou passen. En dat zal ik doen. Echt waar.'

'Ik denk niet dat je het kunt,' zei ze. 'Niet zoals hij het deed.' In een poging haar woorden te verzachten vervolgde ze: 'Ik geloof wel dat je het wilt proberen. Maar er is niemand zoals mijn papa in de wereld. Niemand.'

Ze liet me haar nog even vasthouden, maar toen maakte ze zich behoedzaam van me los. Ze klonk timide toen ze zei: 'Mijn paard is al gezadeld en wacht op me. En de gardist die door de koningin is aangewezen staat ook al klaar.' Ze haalde diep adem en blies de lucht langzaam uit. 'Ik moet gaan. Er zal thuis veel te doen zijn. Nu papa weg is kan mama minder tijd besteden aan de kleintjes. Ze heeft me nodig.' Ze haalde een zakdoek tevoorschijn en depte de onvergoten tranen uit

haar ogen.
'Ja, dat spreekt vanzelf.' Ik aarzelde even, maar zei toen: 'Ik heb nog een boodschap. Van je vader. Je vindt het misschien raar of triviaal, maar voor hem was het heel belangrijk.'
Ze keek me vragend aan.
'Wanneer Malta bronstig wordt moet Ruddy haar dekken.'
Ze bracht een hand naar haar mond om een giechel te onderdrukken. Toen ze weer op adem was gekomen zei ze: 'Vanaf het moment dat de merrie bij ons is hebben hij en Chevalric daarover geruzied. Ik zal het hem zeggen.' Ze zette twee stappen bij me vandaan en herhaalde het. 'Ik zal het hem zeggen.' En toen liep ze met zwierige bewegingen weg.
Ik bleef nog een poosje staan. Ik voelde me eenzaam en in de steek gelaten, maar toen kwam er een droeve glimlach op mijn gezicht. Ik ging op de stenen bank zitten en keek in de Vrouwentuin om me heen. Het was zomer. De lucht rook naar bloemen en kruiden, maar het was toch vooral de geur van de haren van mijn dochter die in mijn neus hing, en waarvan ik genoot. Ik keek over de kruin van een sering naar de verte. Het zou me meer tijd kosten dan ik had verwacht, om mijn dochter te leren kennen. Misschien zou er nooit een geschikt moment komen om haar te zeggen dat ik haar vader was. Dat stukje informatie leek me opeens ook minder belangrijk dan ik altijd had gedacht. Het leek me belangrijker dat ik eens leerde om in het leven van mensen binnen te komen zónder

pijn en ellende te veroorzaken! Dat zou niet gemakkelijk zijn. Maar ik ging het proberen. Hoe dan ook.
Ik moet daar in slaap zijn gevallen. Het was laat in de middag toen ik wakker werd. Even kon ik me niet herinneren waar ik was – alleen dat ik me gelukkig voelde. Dat was voor mij een zo zeldzame ervaring, dat ik een hele poos zo maar naar de blauwe lucht bleef liggen staren, die tussen de groene bladeren door te zien was. Toen drong het besef tot me door dat ik een stijve rug had en dat ik languit op een stenen bank had liggen slapen en dat ik me had voorgenomen vandaag nog voedsel en drank naar de nar te brengen. Nou, daar was het nog niet te laat voor, hield ik mezelf voor. Ik stond op en rolde met de spieren van mijn rug en schouders.
Het paadje naar de keuken voerde me door de kruidentuin. In dat seizoen staan lavendel, dille en venkel hoog, en dit jaar nog hoger dan anders, zo leek het wel. Ik hoorde een vrouw op misprijzende toon tegen een andere zeggen: 'Kijk eens hoe ze de tuin verwaarlozen! Foei! Trek dat onkruid eens uit, als je erbij kunt.'
En toen ik dichterbij was gekomen herkende ik de stem van Dentelle. 'Ik geloof niet dat het onkruid is, lieve,' hoorde ik haar zeggen. 'Volgens mij is het een goudsbl… enfin, nu is het te laat, je hebt het met wortels en al uit de grond gerukt. Geef maar, dan gooi ik het in de struiken. Daar zal niemand het zien.'

Daar waren ze dan, de twee lieve oude dames. Patience droeg een hoed en een zomerjurk die waarschijnlijk geen daglicht meer hadden gezien sedert mijn vader kroonprins was. Dentelle had een gewone dienstbodejurk aan, zoals steeds. Patience droeg haar slippers in een hand en de uitgerukte goudsbloem in de andere. Ze keek me met haar bijziende ogen aan. Misschien zag ze alleen het blauw van mijn gardistenuniform toen ze op strenge toon zei: 'In elk geval hoorde het daar niet te staan!' Ze schudde met de aanstootgevende plant. 'En dat is wat onkruid is, jongeman. Een plant die op de verkeerde plaats groeit, dus je hoeft me niet zo aan te staren. Heeft je moeder je geen manieren geleerd?'

'O, lieve Eda-van-de-Velden!' riep Dentelle uit. Ik dacht dat ik misschien kon wegkomen, maar Dentelle, de stoere, gezette Dentelle, zakte traag in elkaar en viel languit in de lavendel.

'Wat doe je daar, lieve? Heb je iets laten vallen?' riep Patience, terwijl ze naar haar vriendin tuurde. Maar toen ze zag dat Dentelle bewusteloos was en zich niet verroerde wendde ze zich tot mij en zei verontwaardigd: 'Kijk nu eens wat je hebt aangericht! Je hebt die arme oude vrouw de stuipen op het lijf gejaagd! Nou, blijf daar niet zo staan, sufkop! Haal haar van die lavendel af voordat ze alles heeft verpletterd!'

'Ja, mevrouw,' zei ik, en ik bukte me en tilde haar op.

Dentelle was altijd een volslanke vrouw geweest en ze was in de loop van de jaren niet magerder geworden. Niettemin wist ik haar omhoog te tillen. Ik droeg haar zelfs naar een beschaduwd plekje voordat ik haar op het gras liet zakken. Patience had ons gevolgd, mopperend over mijn onhandigheid.

'Valt tegenwoordig al flauw als haar hoed afwaait. Arme oude schat. Voel je je nu wat beter?' Ze ging naast haar gezelschapsdame op het gras zitten en klopte op haar hand. Dentelles oogleden trilden.

'Zal ik wat water halen?'

'Ja. En haast je. En haal het niet in je hoofd weg te rennen, jongeman. Dit komt allemaal door jou, namelijk.'

Ik holde naar de keuken om een beker te halen en vulde deze op de terugweg bij de bron. Toen ik bij de dames kwam zat Dentelle rechtop en wuifde Patience haar oude dienstmeisje koelte toe met een waaier, waarbij ze haar beurtelings verwijten maakte en medeleven toonde. 'Je weet net zo goed als ik dat onze ogen soms rare trucs met ons uithalen, op onze leeftijd. Vorige week nog heb ik geprobeerd mijn sjaal van mijn tafel te jagen. Ik dacht dat het de kat was. Door de manier waarop hij opgerold lag, natuurlijk.'

'Nee, nee, mijn vrouwe. Hij is het. Of het is zijn geest. Hij ziet er precies uit als zijn vader op die leeftijd. Kijk nou eens goed naar hem!'

Ik hield mijn blik neergeslagen toen ik voor haar knielde en de beker aan haar gaf. ‘Een slok water, mevrouw, dan voelt u zich vast weer wat beter. Het komt door de hitte, denk ik.’ Maar terwijl Dentelle de beker van me aannam, stak Patience haar hand uit en pakte mijn kin vast. ‘Kijk me aan, jongeman. Kijk me aan, zei ik!’ Ze boog zich dichter naar me toe en riep toen uit: ‘Mijn Chevalric had niet zo’n neus. Maar zijn ogen… zijn ogen doen me denken… O! O, mijn zoon, mijn zoon! Het kan niet waar zijn. Het kan niet.’

Ze liet me los en ging recht zitten. Dentelle gaf haar de beker en Patience nam verstrooid een slok. Ze wendde zich tot Dentelle en zei kalm: ‘Dat zou hij niet durven. Dat heeft hij niet gedaan.’

Dentelle zat nog steeds naar me te staren. ‘U hebt dezelfde geruchten gehoord als ik, mijn vrouwe. En die Wijze minstreel heeft dat lied voor ons gezongen, over draken en de Wijze Bastaard, die uit zijn graf was opgestaan om zijn koning te dienen.’

‘Dat zou hij nooit doen,’ herhaalde Patience. Ze staarde me aan en mijn tong lag vastgevroren in mijn mond. ‘Help me opstaan, jongeman,’ zei ze toen. ‘En ook Dentelle. Ze heeft vaak van deze flauwtes, de laatste tijd. Ze eet te veel vis, daardoor komt het, denk ik. Zoetwatervis nog wel. Dat maakt haar wankel en zwak. Dus je brengt ons wel even naar onze kamers, zeker?’

‘Ja, mevrouw. Met genoegen.’
‘Natúúrlijk met genoegen. Tot we je achter gesloten deuren hebben. Pak haar bij de arm en help haar.’ Dat was gemakkelijker gezegd dan gedaan, want Patience klampte zich aan mijn andere arm vast alsof ik haar laatste boei in een stormachtige zee was.
Dentelle liep inderdaad op een wankelende manier, dus ik had wroeging dat ik haar zo had laten schrikken. Geen van beiden zei nog een woord tegen me, hoewel Patience tot twee keer toe een rups in de rozen aanwees en erbij zei dat zoiets vroeger nooit zou zijn toegestaan. Binnen moesten we een heel eind wandelen door de lange gang en de grote zaal en over de brede trap. Ik was blij dat het maar één verdieping was, want Patience mopperde lelijke woorden bij elke trede en Dentelles knieën kraakten verontrustend. In de gang wees Patience me de deur aan. Het bleek een van de beste kamers in de burcht te zijn en het deed me meer genoegen dan ik kon zeggen dat koningin Kettricken haar dit respect toonde. De reiskoffer van vrouwe Patience stond al geopend in het midden van de kamer en er lag een hoed op de schoorsteenmantel. Kettricken had zich zelfs herinnerd dat Patience het liefst in haar kamer at, want er was een tafeltje met twee stoelen voor het diep verzonken venster geplaatst.
Ik wachtte rustig tot ze beiden in een van die stoelen hadden plaatsgenomen en vroeg toen of ik nog iets kon halen.

‘Zestien jaar,’ snauwde Patience. ‘Zestien jaar kun je voor me halen! Sluit die deur. Dit lijkt me niet voor de hele Hertenhorst bedoeld. Zestien jaar, en geen kik, geen suggestie! Tom, Tom, wat heb je daarbij gedácht?’
‘Hoogstwaarschijnlijk héέft hij niet gedacht,’ meende Dentelle. Ze keek me aan met een gekwelde blik. Het stak me, want wanneer ik als kind problemen had met Patience had Dentelle altijd mijn kant gekozen. Ze leek me aardig opgeknapt van haar flauwte. Ik zag rode vlekken op haar wangen. Ze stond zwaarlijvig op uit haar stoel en liep naar de aangrenzende kamer. Toen ze terugkwam had ze drie theekopjes en een fles brandewijn op een dienblaadje bij zich. Ze zette het op het tafeltje tussen hen in. Het deed me verdriet haar stroeve en kromgetrokken vingers en knokkels te zien. Ooit hadden ze urenlang het fijnste kantwerk vervaardigd, deze handen. ‘Ik denk dat we allemaal een slokje kunnen gebruiken. Niet dat je het hebt verdiend,’ voegde ze er koel aan toe. ‘Je hebt me een doodsschrik bezorgd, daar in de tuin. Om over de vele jaren van verdriet nog te zwijgen.’
‘Zestien jaar,’ preciseerde Patience, voor het geval het me gelukt mocht zijn dat alweer te hebben vergeten. Toen zei ze tegen Dentelle: ‘Ik heb je gezégd dat hij niet dood was. Toen we zijn lichaam voorbereidden om begraven te worden en we zijn koude benen wasten. Ik zei al dat hij niet dood kon zijn. Ik weet niet hoe ik dat wist, maar ik wist het. En ik had

gelijk.'
'Hij was dood,' sprak Dentelle haar resoluut tegen. 'Mijn vrouwe, hij had geen adem meer om een glasscherf te bewasemen, zijn hart klopte niet.' Ze wees met een vinger naar me. Deze trilde licht. 'En nu ben je het niet. Daar kun je maar het beste een *goede* verklaring voor hebben, jongeman!'
'Het idee kwam van Burrich,' begon ik, maar voordat ik nog een woord kon zeggen wierp Patience haar armen in de hoogte en riep uit: 'Aha! Ik had moeten raden dat die man de bron van dit alles is. En hij heeft al die jaren jouw meisje opgevoed, is het niet? Drie jaar nadat we je hadden begraven hebben we een gerucht vernomen. Van die ketellapper, Kottels, die altijd goede naalden verkoopt. Hij vertelde dat hij Mollie ergens in een stad had gezien met een klein meisje aan haar hand. Hoe klein precies? Dat vroeg ik me meteen af, want ik had al tegen Dentelle gezegd, veel eerder, dat Mollie, toen ze mijn dienst zo abrupt verliet, vaak moest overgeven, en dat ze sliep als een zwangere vrouw. En ze was al verdwenen voordat ik haar kon aanbieden haar te helpen met het kind. Jouw dochter. Mijn kleinkind. Maar later hoorde ik dat Burrich met haar mee was gegaan en toen ik navraag deed bleek hij alle kinderen te claimen als van hemzelf. Ja, ik had het kunnen weten. Ik had het moeten weten.'
Ik was er niet op voorbereid dat Patience zo goed op de hoogte bleek. Maar dat was stom van me. In de dagen na mijn

dood had Patience deze hele burcht bestierd en een omvangrijk netwerk gevormd van mensen die aan haar verslag kwamen uitbrengen. 'Ik denk dat ik wel wat brandewijn kan gebruiken,' zei ik zacht en ik stak mijn hand uit naar de karaf. Patience sloeg mijn hand opzij.

'Dat doe *ik* wel!' zei ze botweg. 'Denk je dat je dood kunt zijn en zestien jaar uit mijn leven verdwijnen, en dan hier naar binnen kunt lopen en zelf een glas van mijn goede brandewijn inschenken? Wat een onbeschaamdheid!'

Ze trok de stop met moeite los en probeerde een glas in te schenken, maar haar hand trilde zo dat ze dreigde het hele tafeltje onder te gieten. Ik nam de karaf van haar over en schonk ons alle drie in. Toen ik de karaf neerzette zat Patience te snikken. Haar haren, die nooit lang netjes bleven zitten, waren half los geraakt. Waar kwam al dat grijs vandaan? Ik knielde voor haar neer en dwong me haar recht in haar benevelde ogen te kijken. Ze bedekte haar gezicht met haar handen en begon nog harder te snikken. Voorzichtig trok ik haar handen van haar gezicht. 'Alstublieft, geloof me. Het was nooit mijn vrije keus, moeder. Als ik bij u had kunnen terugkomen zonder de mensen van wie ik hield in gevaar te brengen, zou ik het zeker hebben gedaan. Dat weet u. En de manier waarop u mijn lichaam hebt voorbereid voor de begrafenis heeft waarschijnlijk mijn leven gered. Dank u.'

'Een mooi moment om me "moeder" te noemen, na al die

jaren,' snifte ze, en toen: 'Wat weet die Burrich nou helemaal van iets dat geen vier poten en hoeven heeft?' Maar ze legde haar nat-betraande handen op mijn wangen en trok me naar zich toe om me op mijn voorhoofd te kussen. Toen leunde ze achterover en keek me streng aan. Het puntje van haar neus was zeer roze. 'Ik moet je nu vergeven. Eda weet dat ik morgen dood kan neervallen. Hoe kwaad ik ook op je ben, ik zou niet willen dat je de rest van je leven moest rondlopen in de wetenschap dat ik je voor mijn overlijden niet had vergeven. Maar dat wil niet zeggen dat ik ophoud met kwaad op je te zijn, of dat Dentelle moet ophouden met kwaad op je te zijn. Je hebt het verdiend.' Ze snoof luidruchtig. Dentelle gaf haar een zakdoek. De oude dienstmeid keek me verwijtend aan toen ze weer op haar stoel ging zitten. Duidelijker dan ooit zag ik dat de tijd de oude scheidslijnen tussen dame en meid had uitgewist.

'Ja, dat is zo.'

'Nou, sta op. Ik heb geen zin om kramp in mijn nek te krijgen door de hele tijd naar beneden te moeten kijken. Waarom ben je in hemelsnaam gekleed als een gardist? En waarom ben je zo dom geweest om naar de Hertenhorst terug te komen? Weet je dan niet dat er nog steeds mensen zijn die je dolgraag dóód zouden willen zien? Je bent hier niet veilig, Tom. Wanneer ik terugkeer naar Oversteek moet je meekomen. Misschien kan ik je laten doorgaan voor een tuinman of voor

de zoon van een verre neef. Niet dat je mijn planten mag aanraken. Je hebt geen benul van tuinen en bloemen.'
Ik kwam langzaam overeind en kon het niet laten te zeggen: 'Ik zou kunnen helpen met het wieden van onkruid. Ik weet hoe een goudsbloem eruitziet, zelfs als hij niet in bloei staat.'
'Toe maar! Hoor je dat, Dentelle? Heb ik hem vergeven, en meteen daarna begint hij me voor de gek te houden!' En toen bracht ze haar hand schielijk naar haar mond, alsof ze een nieuwe snik moest onderdrukken. Ik zag hoe de pezen en de blauwe aderen zich aftekenden onder de bleke rug van de hand. Erachter zoog ze hoorbaar adem naar binnen. 'Ik denk dat ik nu maar een slok neem.' Daarna keek ze me over de rand van het kopje aan. Er rolden nieuwe tranen over haar wangen en ze zette het kopje haastig neer. Toen schudde ze haar hoofd. 'Je bent hier, je bent in leven. Ik weet niet wat ik heb om over te huilen. Behalve zestien jaar en een verloren kleinkind. Hoe heb je dat kunnen doen, ellendeling? Leg dat eens uit. Verklaar ons eens wat er zo ontzettend belangrijk was dat je niet bij ons terug kon keren.'
En opeens leken alle goede redenen die ik daarvoor had gehad me alleen maar triviaal. Ik had best een manier kunnen bedenken. Ik hoorde mezelf hardop zeggen: 'Als ik mijn verdriet niet aan de stenen draak had gegeven, zou ik een manier hebben gevonden, denk ik. Hoe riskant ook.

Misschien is het nodig je verdriet en je verlies te behouden om te weten dat je alles kunt overleven wat het leven je aandoet. Want als je je pijn en verdriet géén juiste plek in je leven geeft, word je een soort lafaard.'
Ze sloeg op het tafeltje en slaakte een kreetje van pijn, omdat ze haar oude vingers bezeerde. 'Ik vroeg geen lesje moraal, ik vroeg een verslag!'
'Ik ben nooit de appels vergeten die u me door de spijlen van mijn celraampje hebt toegeworpen. Het was ongelooflijk dapper van u en Dentelle om me in de kerker op te zoeken en mijn partij te kiezen toen maar weinig anderen dat durfden.'
'Stop daarmee!' zei ze verontwaardigd, terwijl haar ogen zich weer vulden met tranen. 'Is dit je nieuwe manier van vermaak? Oude dames aan het huilen maken over jou?'
'Het is niet mijn bedoeling.'
'Vertel me dan wat er met je is gebeurd. Vanaf de laatste keer dat ik je heb gezien.'
'Mijn vrouwe, dat zou ik heel graag doen. En ik zál het ook doen, dat beloof ik. Maar toen ik u tegenkwam was ik op weg voor een dringende zaak. Die ik moet afronden zo lang het nog licht is. Laat me gaan, dan kom ik morgen terug, eerlijk beloofd, om een volledig verslag te geven.'
'Nee. Natuurlijk niet. Wat voor dringende zaak?'
'Herinnert u zich mijn vriend, de nar? Hij is ziek geworden. Ik moet hem wat kruiden brengen om zijn lijden te verlichten.

En voedsel en wijn.'
'Die knul met dat bleke gezicht? Zag er nooit erg gezond uit. At te veel vis, als je het mij vraagt. Daar krijg je dat van.'
'Ik zal het hem zeggen. Maar ik moet naar hem toe.'
'Wanneer heb je hem voor het laatst gezien?'
'Gisteren.'
'Nou, *mij* heb je zestien jaar niet gezien. Hij kan op zijn beurt wachten.'
'Maar hij is er beroerd aan toe.'
Ze zette haar theekop luidruchtig op het schoteltje. 'Ik ook!' riep ze uit. Ik zag nieuwe tranen opwellen.
Dentelle liep naar haar toe en begon klopjes op haar schouders te geven. Over Patiences hoofd heen zei ze tegen mij: 'Ze is niet altijd rationeel, vooral niet wanneer ze moe is. We zijn pas vanmorgen aangekomen. Ik heb gezegd dat ze moest rusten, maar ze wilde eerst even de tuin bekijken.'
'En wat is daar irrationeel aan?' vroeg Patience bits.
'Niets,' zei ik snel. 'Helemaal niets. Kom, ik heb een idee. Ga op bed liggen, dan kom ik bij u zitten terwijl u uitrust. Ik begin te vertellen. Als u in slaap valt zal ik stilletjes wegglippen. Morgen kom ik dan terug om verder te vertellen. Zestien jaar kunnen niet worden samengevat in een uur.'
'Het kost zestien jaar om zestien jaar na te vertellen,' zei Patience streng. 'Help me dan maar overeind. Ik ben stijf van de reis, moet je weten.'

Ik gaf haar mijn arm en escorteerde haar naar haar bed. Ze kreunde toen ze erop ging zitten, en toen de veren matras te veel wegzakte klaagde ze: 'Te zacht. Hier zal ik nooit op kunnen slapen. Denken ze dat ik een broedse hen ben en een nest nodig heb?' Toen ze zich op haar rug had laten zakken en ik haar had geholpen haar benen op het bed te trekken zei ze: 'Je hebt mijn verrassing aardig verpest, jongeman. Ik was van plan mijn kleinkind bij me te roepen en haar te zeggen dat ze van edele afkomst is. En ik wilde haar een paar souvenirs van haar vader geven. Help me eens met het uittrekken van de schoenen. Sinds wanneer zitten mijn voeten zo ver van mijn handen?'

'U hebt geen schoenen aan. Ik denk dat ze nog in de tuin liggen.'

'En wiens schuld is dat? Ons zo te laten schrikken! Nog een wonder dat ik mijn hóófd daar niet heb laten liggen!'

Ik knikte. Ik zag, maar zei er niets over, dat ze twee verschillende kousen droeg. Patience had nooit veel gegeven om zulke details. 'Wat voor souvenirs?' vroeg ik.

'Dat doet nauwelijks meer ter zake. Aangezien je nog in leven bent, zal ik ze houden.'

'Maar wat was het?' drong ik aan, steeds nieuwsgieriger geworden.

'O, een schilderij dat je me ooit hebt gegeven, weet je nog? En toen je dood was heb ik een lok van je haren geknipt. Die

heb ik in een medaillon steeds bij me gedragen.'
Ik was sprakeloos, maar zij duwde zich omhoog op een elleboog.
'Dentelle, kom even bij me liggen. Je weet dat ik je graag in de buurt heb, voor als ik je nodig heb. En je gehoor is niet meer zo best.' Tegen mij zei ze op vertrouwelijke toon: 'Ze hebben haar een smal bedje in een klein kamertje gegeven. Dat is best als je meid een rank meisje is, maar niet geschikt voor een rijpe vrouw. Dentelle!'
'Ik ben hier, lieve. Je hoeft niet te schreeuwen.' Het oude dienstmeisje liep naar de andere kant van het bed. Ze keek wat ongemakkelijk bij het vooruitzicht dat ze onder mijn ogen op het bed moest gaan liggen, alsof ik het ongepast zou kunnen vinden dat zij het bed van een dame deelde. Voor mij was dat volkomen normaal. 'Ik ben moe,' gaf ze toe, terwijl ze ging zitten. Ze had een sjaal meegebracht, die ze nu over Patiences benen spreidde.
Ik haalde een stoel die ik naast het bed zette. 'Waar zal ik beginnen?' vroeg ik Patience.
'Ga om te beginnen eens behoorlijk op die stoel zitten!' Nadat ik dat had gecorrigeerd zei ze: 'Vertel me niet wat die pretendent heeft uitgevreten om je te doden. Ik heb daarvan genoeg bewijzen op je lichaam gezien, en daar kon ik *toen* al niet tegen. Zeg me liever hoe je het hebt kunnen overleven.'
Ik dacht heel even na. 'U weet dat ik de Wijsheid heb?'

‘Dat heb ik wel vermoed,’ gaf ze toe. Ze gaapte. ‘En?’
Zo begon ik mijn relaas. Ik vertelde hoe ik tijdelijk mijn toevlucht had gezocht in mijn wolf, en hoe Burrich en Chade me hadden teruggehaald naar mijn eigen lichaam. En over mijn trage herstel en over Chades bezoek. Ik dacht dat ze toen was weggedut, maar toen ik voorzichtig opstond deed ze haar ogen open. ‘Ga zitten!’ commandeerde ze, en daarna pakte ze mijn hand vast, als om te voorkomen dat ik zou weglopen. ‘Ik luister. Ga door.’
Ik vertelde haar over het vertrek van Burrich en over de ontzielden. En legde uit waarom Burrich ervan overtuigd was geraakt dat ik daar was omgekomen. En dat hij toen naar Mollie was gegaan om haar en haar ongeboren kind te beschermen. Ik vertelde haar over mijn lange reis van Hertensprong naar Oversteek, en over Regaals Koninklijke Arena daar. Ze opende een oog. ‘Dat is nu allemaal tuin geworden. Ik heb er planten en struiken en bloemen uit alles zes de hertogdommen laten zetten. Apenstaartranken uit Jamaillia, blauwe naaldbomen van de Specerijen Eilanden. En een rond kruidentuintje, precies in het midden van wat de arena was. Het zal je bevallen, Tom. Dat zul je zien, als je bij me komt wonen.’
‘Het zal vast heel mooi zijn,’ zei ik, zorgvuldig vermijdend me uit te laten over waar ik in de toekomst wel of niet zou wonen. ‘Zal ik verdergaan of wilt u een dutje doen?’ Van de

kant van Dentelle hoorde ik een beschaafd snurkgeluidje.
'Ga door. Ik heb helemaal geen slaap. Praat verder.'
Halverwege mijn verslag van hoe ik had geprobeerd Regaal te doden doezelde ze echter weg. Ik bleef nog een poosje zitten en wachtte tot de greep van haar hand zo verslapt was, dat ik me er veilig uit kon lostrekken.
Ik liep stilletjes naar de deur. Toen ik de grendel verschoof duwde Dentelle zich op een elleboog omhoog. Er was niets mis met haar gehoor en ik denk dat ze, ondanks haar gekromde vingers, nog steeds een mes in haar mouw verborgen hield. Dus ik gaf haar een knikje en liet de dames achter.
Ik ging naar de wachtruimte en at daar een stevige maaltijd. Er is niets geschikter dan een vast dieet van zoute vis om je de geneugten bij te brengen van brood en boter en gebraden gevogelte. Mijn genot werd enigszins gedempt door de wetenschap dat de avond naderde. Gardisten hebben altijd honger, dus niemand had commentaar toen ik een half brood en een flinke homp kaas meenam. Na het eten ging ik meteen naar een voorraadkamer, waar ik mezelf aan een draagmand hielp, plus twee flinke worsten. Ik deed ook het brood en de kaas in de mand. Die hele schat nam ik mee naar Chades torenkamer. Bolle was er al geweest. Hij had de tafel en de schoorsteenmantel oppervlakkig gepoetst en een schaal met fruit klaargezet. Er brandde een vuurtje in de haard. In de

mand ernaast lag een voorraadje brandhout. Op de tafel lagen kaarsen klaar, de emmer was gevuld met water. Ik schudde verwonderd mijn hoofd. Na alles wat hij had doorgemaakt had Bolle meteen al de eerste dag na zijn thuiskomst precies geweten wat zijn oude plichten waren. Ik stopte een half dozijn gele en rode pruimen in mijn mand en nestelde een fles van Chades wijn tussen het brood en de kaas. Ik was juist bezig wat koortsmin en gedroogde wilgenbast in een papiertje te vouwen toen ik Chade aan mijn geest voelde plukken.

Wat is er?

Ik moet met de koningin praten, Fitz.

Kunt u geen gebruikmaken van Bolle? Ik sta op het punt om naar de Doem-Stenen te gaan.

Dit zal niet lang duren.

Maar ik moet een manier vinden om discreet bij de koningin te komen.

Ik had inmiddels al contact met haar opgenomen, via Bolle. Hij liet me weten dat ik onmiddellijk kon komen. Ze zou zich in haar privé-vertrekken bij me voegen.

Goed.

Je klinkt nors.

Ik maak me zorgen over de nar. Ik heb hier wat dingen die ik hem graag wil brengen. Vers fruit, kruiden tegen de koorts.

Dat begrijp ik, Fitz. Maar dit duurt echt niet lang. Daarna kun je de rest van de nacht slapen en meteen in de ochtend naar de nar gaan.

Goed. Ik verbrak ons contact. *Goed* – wat had ik anders kunnen zeggen? Chade had gelijk. Veel van de gedachten die Plicht aan zijn moeder wilde doorgeven waren voor Bolle moeilijk te bevatten, laat staan te reproduceren. Ik probeerde niet wrokkig te zijn over de tijd die me werd ontnomen. Het ging best wel goed met de nar, mocht ik aannemen. Hij had zulke wisselingen eerder meegemaakt en wie kon hem beter verzorgen dan de Zwarte Man? En hij had me zelf gezegd dat hij alleen wilde zijn, dat hij tijd moest hebben om na te denken. Na te denken, zonder de hele tijd het gezicht te zien van degene die getuige is geweest van alles wat hem is overkomen. En het was beter dat *ik* het deed dan dat Netel hiervoor moest opdraaien, hield ik mezelf streng voor ogen. Zij behoorde thuis te zijn, bij haar familie. Daar hadden ze haar harder nodig dan wij hier. Ik vond een schoon doekje en wikkelde er het brood in. Toen ging ik door de lange donkere gangen en wachtte tot de koningin me riep.

Het duurde wél lang. Chade en Plicht hadden ruzie en Chade had geprobeerd voordeel te behalen door als eerste een gesprek met de koningin te vragen. Hij en de prins zouden morgen aan boord gaan van het schip dat hen naar huis zou brengen. De narkieza zou meegaan, maar eerder die dag was

ze bij Plicht geweest en had hem gesmeekt of ze nog drie maanden bij haar familie mocht blijven. Daarna zou ze naar de Hertenhorst komen. De prins had het haar toegestaan, privé, zonder Chade te consulteren.

Zéér privé, preciseerde Chade ziedend. Ik vroeg me af of hij werkelijk beoogde dat ik de koningin zou suggereren dat het vragen en toestaan van deze gunst in een sfeer van ontoelaatbare intimiteit – althans volgens Chade – had plaatsgevonden.

'De kwestie is zeer discreet besproken tussen de prins en de narkieza alleen,' vertaalde ik.

'Ik begrijp het,' zei ze, maar ik vroeg me af of dat zo was.

Tot nu toe is het niet publiekelijk verkondigd. Het is nog niet te laat om de toestemming in te trekken. Ik vrees dat het al onze plannen kan bederven, als het meisje wordt toegestaan hier te blijven. Om te beginnen zal het dan winter zijn als ze komt – áls ze komt! – en moet ze over een stormachtige zee komen en zal de bruiloft plaatsvinden tijdens de najaarsoogst. De prins keert bij zijn edelen terug zonder een bruid of zelfs maar iets anders om te bewijzen dat de kosten en de tijd van deze expeditie de moeite waard zijn geweest. Als u van plan was hem door de edelen alvast tot kroonprins te laten uitroepen, zal dit roet in het eten gooien. Verhalen over geredde draken en drakenkoppen voor een haard zullen voor edelen slechts

een wankele basis vormen, als ze zelfs geen schúb van een draak te zien krijgen, laat staan de bruid die op deze dappere manier gewonnen zou zijn. En hoe langer de narkieza hier onder deze vrouwen blijft, hoe geringer haar animo wordt om te vertrekken, wed ik. En van hun kant worden ze steeds weerspanniger om haar te laten vertrekken. Ze rouwen alsof ze doodgaat, alsof ze voor eeuwig uit hun wereld verdwijnt.

Nadat ik al deze overwegingen aan de koningin had doorgegeven stelde ze Chade voor: 'Misschien is het dan verstandig haar wat meer tijd te geven om afscheid te nemen van haar volk. En voeg daar mijn verzekering aan toe dat bezoekers hier altijd welkom zullen zijn en dat zij periodiek kan terugkeren om haar moederhuis te bezoeken. Hebt u gezegd dat ze gerust iemand van haar clan kan meenemen, niet alleen om getuige te zijn van het huwelijk, maar om bij haar te blijven, zodat ze zich niet helemaal alleen hoeft te voelen?'

Terwijl ik deze woorden doorgaf aan Chade herinnerde ik me scherp hoe eenzaam Kettricken zelf was geweest toen ze vanuit het Bergrijk hierheen reisde, zonder zelfs maar een persoonlijk dienstmeisje als gezelschap. Wist ze nog hoe alleen ze was geweest aan dit vreemde hof, waar niemand haar moedertaal sprak of haar gewoonten kende?

Dat is een deel van het probleem. Zoals ik het begrijp, is

de band tussen een vrouw en haar land hier iets heiligs. De vrouwen die in aanmerking komen om hun moederhuis te regeren verlaten hun thuisland zelden of nooit. Ze leven er, sterven er en worden erin begraven. Alles wat een vrouw in gaat of uit haar voortkomt wordt geacht bij dat land te behoren. Dus geen enkele vrouw van enige status wil met haar mee naar de Hertenhorst. Peottre zal haar vergezellen. Misschien ook een paar van haar neven. Arkon Bloedsnee zal ook komen, plus leiders van andere clans, maar alleen om de handelsafspraken te bevestigen die ze hebben gemaakt met onze edelen. Zij zal geen entourage van dienstmeisjes en gezelschapsdames hebben.

'Ik begrijp het,' zei Kettricken weer, nu na enige aarzeling. We waren alleen in haar zitkamer. Ze had wijn voor ons ingeschonken, maar de glazen stonden vergeten op de lage tafel. De kamer was na mijn laatste bezoek in de oude staat teruggebracht. Kettricken zwoer bij eenvoud en soberheid. Een enkele bloem dreef in een aardewerken schaal met water. De kaarsen waren afgeschermd met getinte glazen kapjes. Ze verspreidden een kalmerende geur, maar Kettricken was zo gespannen als een kat in het nauw. Ze zag dat ik keek naar hoe haar handen zich vastklampten aan de rand van de tafel, en ontspande ze toen langzaam. 'Hoort Chade alles wat ik tegen je zeg?' vroeg ze zacht.

‘Nee. Hij is niet op die manier bij me, niet zoals Veritas bij me was. Daar is erg veel concentratie voor nodig. En het vergt een totaal wegvallen van de privacy van je gedachten. Ik hem hem daartoe niet uitgenodigd. Dus hij hoort alleen wat u zegt dat ik hem moet vertellen.’
Haar schouders zakten een beetje. Ze ontspande zich. ‘Soms hebben mijn raadsheer en ik botsende meningen. Toen we nog via Netel met elkaar spraken… wel, dat was moeilijk, want Chade en ik moesten allebei erg voorzichtig zijn om haar niet te betrekken bij dingen die ze niet kan of moet begrijpen. Maar nu ben jij hier.’ Ze tilde haar hoofd iets hoger op en glimlachte bijna. ‘Ik ontleen kracht aan je, FitzChevalric. Als je je Vermogen voor me inzet, dien je me ongeveer als een man der koningin.’ Ze rechtte haar rug. ‘Zeg Chade dat in dit geval niet zal worden getornd aan het woord van de prins aan zijn verloofde. Als Chade het gevoel heeft dat een huwelijk in de winter geen gunstige voortekenen biedt, laat ons dan voorstellen het uit te stellen tot de lente. Dan is de overtocht per schip ook veiliger en aangenamer voor de narkieza. En die kwestie van het kroonprinsschap, dat is altijd een zaak geweest voor zijn hertogen. Als hij een vrouw als trofee naar huis moet brengen om hun instemming te krijgen, dan heeft die titel voor mij slechts weinig betekenis. Hij zal uiteindelijk over hen regeren. Het is mijn opinie dat zijn welwillendheid en zijn begrip voor zijn

toekomstige bruid op de duur deze alliantie eerder zullen versterken dan verzwakken.' Ze zweeg even, leek na te denken, en kneep toen haar lippen vastberaden op elkaar. Toen keek ze mij aan. 'Geef hem dat door, alsjeblieft.' En ze pakte haar wijnglas op en nam een slok.

Dat is niet verstandig, Fitz. Kun jij haar niet overhalen? De prins is in de ban van Elliania. Hij moet gaan inzien dat het belangrijker voor hun beider toekomst is dat hij nu oog heeft voor de wensen van zijn hertogen dan voor die van de moeder van de bruid. Hoe eerder het huwelijk een realiteit is, des te eerder ze hem zien als een man die bijna koning is, in plaats van als jongen en prins. Hij is te impulsief. Hij volgt de ingeving van zijn hart, terwijl het belang van de Zes Hertogdommen eist dat hij alleen zijn hoofd gebruikt om deze beslissing te nemen. Breng haar aan het verstand, Fitz, dat we al de hele zomer bezig zijn de narkieza haar zin te geven. Nu is het tijd dat zijn hertogen duidelijk wordt gemaakt dat hij nog steeds hun belangen voor ogen heeft. Hun achting is veel belangrijker voor hem dan alle welwillendheid op de Buiteneilanden bij elkaar.

Ik dacht even na over die woorden en opende toen mijn ogen. De koningin keek me ongerust aan. 'Dit is wat Chade denkt,' zei ik, en pas daarna gaf ik een resumé van zijn opvattingen.

De nuance ontging Kettricken niet. 'En wat denk *jij*,

FitzChevalric?'
Ik boog mijn hoofd voor haar. 'Ik denk dat u de koningin bent. En dat prins Plicht op een dag koning zal zijn.'
'Dus je raadt me aan het advies van mijn raadsheer te negeren en mijn zoon te steunen?'
'Mijn vrouwe en koningin, ik ben erg blij dat ik u op dit punt niet hoef te adviseren.'
Ze glimlachte bijna. 'Maar je doet het als ik erom vraag.'
Ik bleef een hele poos zwijgen en dacht koortsachtig na.
'Is die stoel zo ongemakkelijk?' vroeg ze quasi-bekommerd. 'Je zit te draaien alsof je op een mierennest zit.'
Ik leunde resoluut achterover. 'Ik zou een tussenweg zoeken, mijn vrouwe. Het zou zijn hertogen plezieren als de prins huwde en een erfgenaam verwekte, maar hij is nog erg jong – niet eens van de leeftijd om kroonprins te zijn. De bruiloft en die titel kunnen misschien wachten. Laat de narkieza haar tijd hebben bij haar moeder en zuster. Ik ben daar geweest en heb gezien hoe macht wordt uitgeoefend. Hoewel Oerttre nog de narkieza is, want ze leeft immers nog, is het vertrekken voor Elliania een even zwaar offer als zijn abdicatie voor mijn vader is geweest, toen hij zijn kroon doorgaf aan Veritas. Er zal ook een discussie zijn wie de titel moet erven. Zo lang zij aanwezig is, kan ze zich inzetten ten gunste van de claim van haar zusje. En het lijkt me in het belang van de Zes Hertogdommen dat die familie daar stevig aan de macht

blijft. Onze hertogen kunnen op een andere manier worden tevredengesteld. Handel is het middel om hun geldkoffers te vullen. Niet alleen de clans Narwal en Everzwijn hebben belangstelling voor wat wij te bieden hebben. Zet de poorten wijdopen. Inviteer hun kaempra's, dat zijn hun oorlogsleiders. Het zijn allemaal mannen. Zij hebben er geen probleem mee om hun moederhuis te verlaten, zeker niet als ze daardoor handelsvoordelen kunnen behalen. Laat dat hetgene zijn wat we bij de komende najaarsoogst vieren. Ontwikkel een plan om tijdens het Oogstfeest uitgebreid te etaleren welk een variatie aan rijkdommen de Zes Hertogdommen te bieden hebben. Moedig de hertogen aan om bij dit feest aanwezig te zijn, met hun gezin en de edelen uit hun hertogdom. Vier nu de handelsovereenkomsten en laat het huwelijk straks de culminatie zijn van alles.'

Kettricken leunde achterover in haar stoel en keek me bedachtzaam aan. 'Sinds wanneer heb jij geleerd zo vernuftig te zijn, FitzChevalric?'

'Een wijze oude man heeft me geleerd dat diplomatie het fluweel is dat de ijzeren vuist van de macht omhult. Overreding, niet machtsvertoon, werkt het beste en het langste. Maak deze alliantie een kernbelang voor alle hertogen, dan zullen ze maar al te gretig zijn om de narkieza te eren en welkom te heten wanneer ze komt.'

Ik vertelde er niet bij dat hij me dit had onderwezen toen hij

zich nog achter de muren van de Hertenhorst verschool en zich tevredenstelde met manipulaties van achter de schermen.
'Het zou mooi zijn als hij zich dat nog herinnerde. Geef hem je gedachten door, maar formuleer ze alsjeblieft alsof ze de mijne waren.'
Ik was liever geen partij geweest in Chades onderhandelingen met de koningin, maar ik kwam er niet onderuit. Ik merkte duidelijker dan me lief was hoe ze op subtiele manieren om de ware macht achter de Zienerstroon concurreerden. Leeftijd en ervaring in de Zes Hertogdommen stonden aan Chade's zijde. Ik was diverse keren pijnlijk getroffen wanneer Chade weer eens opmerkte dat Kettrickens opvoeding in het Bergrijk haar verblindde voor het feit dat aan deze Buiteneilanders nu toch echt eens wilskracht gedemonstreerd moest worden. Ik wist dat Chade zelf heel wat macht had vergaard. Ik geloof niet dat hij iets kwaads in de zin had. Hij meende werkelijk dat hij de belangen van de Zes Hertogdommen zo op de beste manier behartigde. Als ikzelf de krachten achter de troon zo lang had gemanipuleerd als hij, zou ook ik ongetwijfeld het gevoel hebben gekregen dat die macht me rechtens toekwam. Maar als Kettricken geen weerstand bood, dat zag ik maar al te duidelijk, zou Plicht straks een uitgehold koningschap erven.
En dus begon ik – eigenlijk tegen mijn wil – Kettricken van

suggesties te voorzien om Chade af te troeven en mijn kracht bij de hare te voegen. Het duurde niet lang voordat Chade dit in de gaten kreeg, durf ik te wedden, maar de sluwe oude vos leek het spel van bezwaren en tegenwerpingen daarna alleen nog maar leuker en spannender te vinden. De nacht duurde maar voort en het dreigde al bijna ochtend te worden. De oude man leek onvermoeibaar in zijn argumenteren, maar ik was dat niet en ik zag dat mijn koningin ook steeds bleker werd.

Op een gegeven moment, toen we in een ingewikkelde discussie waren beland en Chade hertogen en kaempra's in groepjes bij elkaar had gevoegd om te voorspellen hoe ze op elkaar zouden reageren, kreeg mijn vermoeidheid de overhand.

'Zeg gewoon néé,' stelde ik de koningin voor. 'Zeg dat de prins zijn woord heeft gegeven aan zijn verloofde, en dat het noch aan u, noch aan Chade is om daarop terug te komen. Als het een fout is, dan een fout van de prins. Leren van je fouten is de beste scholing die een jonge heerser kan krijgen.'

Mijn keel was schor en mijn mond droog van al dat praten. Mijn hoofd leek te groot en te zwaar voor mijn nek, en mijn oogbollen leken door stuifzand te zijn gerold. Ik reikte naar de wijnfles om ons nog een slokje in te schenken, maar Kettricken omvatte mijn hand met haar beide handen. Ik keek haar verrast aan. Haar blauwe blik brandde zoals ik hem nog

nooit eerder had zien branden. Haar ogen leken er donker door, en ietwat wild.
'Zeg jij hem dat, Offer. Zeg niet dat het van mij komt. Ik wil dat je hem zegt dat het jouw besluit is. Dat dit is wat jij, als rechtmatige, zij het ongekroonde koning, nu decreteert.'
Ik knipperde met mijn ogen. 'Dat… kan ik niet.'
'Waarom niet?'
Mijn antwoord gaf me niet een gevoel van dapperheid. 'Als ik eenmaal die positie kies, kan ik er niet meer vanaf. Als ik me tegenover Chade één keer zo opstel, moet ik dat recht, het recht van het laatste woord, voortdurend tegenover hem blijven hoeden.'
'Totdat Plicht gekroond is. Ja.'
'Dan heb ik nóóit meer een leven voor mezelf.'
'Dit is het leven dat altijd op je heeft gewacht. Dit *is* je leven, je eigen leven, dat je nooit hebt opgepakt. Pak het nú op.'
'Hebt u dit met Plicht besproken?'
'Hij weet dat ik je beschouw als Offer. Toen ik hem dat zei sprak hij het niet tegen.'
'Mijn koningin, ik…' Ik drukte mijn handen tegen mijn bonkende slapen. Ik wilde zeggen dat ik een dergelijke rol nooit zelfs maar had overwógen. Maar dat had ik wél. Ik was er slechts een haartje van verwijderd geweest in de nacht waarin koning Vlijm was gestorven. Toen was ik bereid geweest om naar voren te stappen en de macht van de kroon

op te eisen. Niet voor mezelf, maar om deze veilig te stellen voor de koningin, tot Veritas teruggekeerd zou zijn. Ik overwoog een moment om de schaduwkroon die ze me aanbood te aanvaarden. Maar was het echt aan háár om dat aan te bieden?

Chade drong zich mijn gedachten binnen. *Het is laat en ik ben een oude man. Genoeg hierover. Zeg haar…*

Nee. Het was niet aan haar om de kroon te geven. Het was aan mij om hem te némen. *Nee, Chade. Onze prins heeft zijn woord gegeven en daaraan zal niet worden getornd, door niemand van ons. Als het een fout is, dan een fout van de prins. Leren van je fouten is een van de beste vormen van scholing die een jonge heerser kan krijgen.*

Dat zijn niet de woorden van de koningin.

Nee. Het zijn de mijne.

Er volgde op mijn woorden een lange afwezigheid van gedachten. Ik kon Chades aanwezigheid wel voelen, ik bespeurde zijn regelmatige ademhaling, terwijl hij mijn woorden woog en ze van alle kanten bekeek. Toen zijn geest ten slotte de mijne weer aanraakte voelde ik zijn glimlach en, vreemder nog, een aanzwellen van zijn trots. *Zo! Hebben we na vijftien jaar eindelijk weer een echte Ziener op de troon?*

Ik bewaarde mijn zwijgen. Ik wachtte. Wachtte op spot, of uitdaging, of verzet.

Ik zal de prins zeggen dat zijn beslissing is bevestigd. En ik zal alle kaempra's op de Buiteneilanden van harte uitnodigen. Zoals je wenst, koning Fitz.

Hoofdstuk 34

Verplichtingen

Ons verlies is groot, en dat allemaal wegens de domheid van novicen met niet meer verstand dan kinderen! In opdracht van Vermogensmeester Treeknee zullen alle markeringen worden verwijderd van de Doem-Stenen. En in opdracht van meester Treeknee is het voortaan alle Vermogenskandidaten en -leerlingen verboden om naar de Doem-Stenen te gaan, tenzij de Vermogensmeester hen begeleidt. In opdracht van Vermogensmeester Treeknee zal alle kennis over het gebruik van de Doem-Stenen voortaan beperkt zijn tot degenen die de status van kandidaat-meester reeds hebben bereikt.
Herontdekte Vermogenstekst.

Toen ik die morgen terug was geklommen naar Chades oude torenkamer was ik alle vermoeidheid voorbij. En leek ik niet meer in staat om ook maar één coherente gedachte te vormen. Chade en prins Plicht zouden deze middag aan hun terugreis beginnen. De uitnodiging voor het Oogstfeest zou aan alle kaempra's worden doorgegeven en Kettricken zou de voorbereidingen laten beginnen voor het grootste feest dat de Hertenhorst ooit had gezien. Een hele waslijst van taken wachtte haar: de invitaties aan de hertogen en hun edelen, het zoeken van minstrelen en poppenspelers en jongleurs, het inkopen van voedsel, in gereedheid brengen van de gastenverblijven. Het duizelde me en het liefste zou ik meteen naar bed zijn gegaan. Maar in plaats daarvan legde ik wat hout op het smeulende haardvuur, goot water uit de emmer in de oude wasbak en dompelde daar mijn gezicht in onder. Daarna wreef ik in mijn ogen tot ze minder zanderig aanvoelden en veegde mijn gezicht droog. Toen keek ik in de kleine spiegel die Chade daar altijd had liggen en vroeg me af wie me vanuit het glas aankeek.

Ik begreep opeens iets wat de nar eerder tegen mij had gezegd. Ik was gereisd naar een plaats en een tijd die ik nooit had voorzien – een oord dat achter mijn dood lag.

Toekomsten die ik me nooit had voorgesteld lagen nu opeens voor me, maar ik had geen idee welke daarvan ik zou moeten nastreven. Ik had een stap gezet in de richting van het opeisen van een troon, zo niet openlijk, dan toch in feite. Ik vroeg me af of ik hierdoor mijn eventuele samenleven met Mollie niet al meteen weer uit de mogelijke toekomsten had verwijderd.
Chevalrics zwaard lag nog waar ik het had achtergelaten: op de schoorsteenmantel. Ik pakte het op. Het lag in mijn hand alsof het speciaal voor mij was gemaakt. Ik plaatste een aantal schijnstoten en vroeg de lege kamer toen: 'Wel, wat denk je nú van je bastaardzoontje, koning Chevalric? Maar ik zou het bijna vergeten – zelf heb je de kroon ook nooit gedragen. Niemand heeft je ooit koning Chevalric genoemd.'
Ik liet de punt van het zwaard tot op de vloer zakken en erkende het lot. 'Evenmin zal iemand ooit voor *mij* zijn knie buigen. Toch ben ik van plan een paar sporen van mijn aanwezigheid na te laten.'
Er ging een vreemde rilling door me heen, en daarna voelde ik me volkomen kalm. Ik legde het zwaard haastig terug op zijn plekje en veegde mijn vochtige handpalmen af aan de voorkant van mijn hemd. Een mooie koning ben jij, dacht ik. Veegt zijn bezwete handen af aan een gardistenuniform!
Ik had slaap nodig, maar nog niet meteen. Koning Fitz, de bastaardmonarch. Ik nam een besluit en weigerde er nog langer over na te denken. Ik voegde een fles goede

brandewijn toe aan mijn mandje, legde er een servet over, nam een zware mantel mee en vluchtte.
Ik liet de geheime gangen achter me en vertrok via de wachtruimte. Ik kwam langs de keuken en was bijna gestopt om iets te eten. In plaats daarvan nam ik alleen een zoet broodje mee, dat ik onderweg opat. Bij mijn vertrek kreeg ik slechts een knikje van de slaperige poortwachter. Ik bedacht dat ik die alertheid zou kunnen verbeteren, maar zette de gedachte toen van me af. Ik liep verder. Ik nam de afslag van de weg naar Hertenhorst en volgde deze door het bos en later over de glooiende helling van de heuvel. De Doem-Stenen stonden al op me te wachten. Ik zag ze afgetekend tegen de blauwe hemel. Schapen graasden op de grasvelden eromheen. Bij mijn nadering bekeken ze me met dat gebrek aan nieuwsgierigheid dat soms wordt verward met stompzinnigheid. Ze maakten langzaam plaats voor me.
Ik liep langzaam een rondje om de stenen heen. Vier zuilen. Vier zijden aan elke zuil. Minstens zestien mogelijke bestemmingen. Of waren deze zuilen replica's van elkaar? Hoe vaak waren ze gebruikt in de loop der jaren? Ik stond op de top van de heuvel en keek om me heen. Gras en bomen. Ginds, als je goed keek, de sporen van een oude weg. Misschien hadden daar ooit ruïnes van huizen gestaan, maar die waren dan allang verzwolgen door de aarde – of afgebroken om elders als bouwmateriaal te dienen.

Met mijn handen achter mijn rug bestudeerde ik de zijkanten van de zuilen. Ik concludeerde dat de runen opzettelijk verwijderd waren, lang geleden. Ik vroeg me af waarom en ik betwijfelde of ik het ooit te weten zou komen. In zekere zin was dat een soort troost.

De mand aan mijn arm begon zwaar te worden en de zon werd me te warm naar mijn smaak. Ik sloeg de mantel om mijn schouders, legde mijn hand tegen de zijkant die naar het noorden was gericht en stapte in de zuil.

En kwam enigszins wankelend in de kamer met de Vermogenszuil terecht. Toen werd ik bevangen door duizeligheid. Ik ging op de bestofte tegels zitten tot het over was. 'Niet genoeg geslapen en te snel achter elkaar voor de tweede keer een Vermogenszuil gebruikt. Dat is niet goed,' wees ik mezelf streng terecht. 'Dat is niet verstandig.' Ik probeerde op te staan, maar besloot toen dat ik beter kon blijven zitten tot de toren ophield met ronddraaien. Het duurde een hele poos voordat ik iets evidents eindelijk opmerkte. De vloer was niet meer koud. Ik legde er allebei mijn handen plat op, als om mezelf het bewijs te leveren. Warm kon je het niet noemen, veeleer iets neutraals – niet warm en niet koud. Ik ging staan en zag nu ook dat de vensters een deel van hun rijp kwijt waren geraakt. Ik meende dat ik achter me gefluister hoorde en draaide me snel om. Niemand te zien. Misschien tocht. Of een binnenwaaiend briesje,

ergens van buiten vandaan. Toch raar. Ik had geen tijd om er lang over na te denken.
Ik verliet de zuilkamer met de mand aan mijn arm en probeerde me door het ijzige labyrint te haasten. Ik had me de verandering van temperatuur niet verbeeld. In een van de gangen zag ik zelfs een smal stroompje smeltwater kabbelen. De lauwe warmte in de kamers en gangen verkoelde weer naarmate ik dichter bij het gedeelte kwam waar de stenen gangen plaatsmaakten voor gangen in het ijs. Op het snijpunt van die twee werelden zag ik zwarte vlekken voor mijn ogen. Ik bleef staan en legde mijn voorhoofd tegen de ijsmuur om even uit te rusten. De vlekken verdwenen van mijn netvlies en langzaam kwam ik weer tot mezelf. De koelte scheen me daarbij te helpen. Tegen de tijd dat ik via de scheur in het ijs op het pad stapte dat me naar de Zwarte Man zou brengen had ik mijn mantel strak om mezelf en mijn mand heen gewikkeld.
Ik zocht voorzichtig mijn weg naar beneden over het steile pad en klopte aan op de deur van de Zwarte Man. Geen antwoord. Ik klopte nog eens, aarzelde een poosje en probeerde toen de deur zelf. Deze liet zich moeiteloos openen. Ik stapte naar binnen.
Het duurde even voordat mijn ogen zich hadden aangepast aan het schemerige licht. Het vuur brandde laag. De nar was diep in slaap op een veldbed voor de haard. Prilkop was nergens te

zien. Ik deed de deur zacht achter me dicht, zette mijn mand op Prilkops lage tafel en trok mijn jas uit. Toen liep ik stilletjes naar de nar, hurkte neer en bestudeerde zijn slapende gezicht. Het was al te zien dat zijn huid een graadje donkerder was geworden. Ik wilde hem wekken om te vragen hoe het hem ging, maar ik wist die impuls te bedwingen. In plaats daarvan haalde ik de spullen uit de mand, nadat ik een plank voor het brood en de kaas en een mandje voor het fruit had gevonden. Prilkops waterton was bijna leeg. Ik zette water op het vuur voor thee en nam twee emmers van de Zwarte Man mee naar de plek waar smeltwater van het rotsoppervlak naar beneden kwam gesijpeld. Ik wachtte tot de emmers vol waren en sleepte ze toen naar boven. Tegen die tijd was het water heet en kon ik een potje geurige kruidenthee zetten.

Ik denk dat het aroma van de thee de nar heeft gewekt. Hij opende zijn ogen en lag een poosje roerloos naar het opgestookte vuur te kijken. Hij bewoog zich pas toen ik vroeg: ‘Nar, gaat het je wat beter?’

Het leek alsof hij schrok. Hij draaide zijn hoofd met een ruk mijn kant op en kromde zijn lichaam tot een defensieve bol. Het speet me dat ik hem bang had gemaakt. Ik begreep zijn reflex heel goed. Ik gaf er dan ook geen commentaar op en zei alleen: ‘Ik ben teruggekomen en heb voedsel bij me. Heb je honger?’

Hij schoof zijn dekens een eindje naar beneden en kwam half overeind, maar liet zich toen weer op zijn beddengoed zakken. 'Het gaat beter. De thee ruikt goed.'
'Geen abrikozen. Maar ik heb pruimen voor je meegebracht.'
'Abrikozen?'
'Ik dacht dat je geest een beetje dwaalde toen je me vroeg abrikozen mee te brengen. Door de koorts natuurlijk. Als ze er waren geweest zou ik er een paar voor je hebben meegenomen.'
'Dank je,' zei hij. Toen keek hij me aandachtig aan. 'Je ziet er anders uit. Niet alleen gewassen en geschoren, bedoel ik.'
'Ik voel me ook anders. Maar schoon zijn helpt aardig mee. Ik zou graag een stoombad voor je hebben meegebracht. Dat zou je goed doen, denk ik. Maar zo gauw je weer een beetje kunt lopen ga je mee naar huis. Ik heb Kettricken gezegd dat we je een poos in Chades oude kamer zullen zetten, tot je helemaal genezen bent en hebt besloten wat je hierna wilt worden.'
'Wat ik hierna wil worden?' Hij liet het geamuseerd klinken. Ik kon geen goed mes vinden om het brood te snijden, dus ik brak een brokje voor hem af. Dat brood bracht ik hem, met wat kaas en een pruim, en toen de thee voldoende had getrokken schonk ik hem een beker in. 'Waar is Prilkop?' vroeg ik toen hij zijn eerste slok nam. Het ergerde me een beetje dat hij de nar hier in zijn eentje had laten liggen.

‘O, op onderzoek. Hij wil weten wat er in de Ouderlingenstad allemaal veranderd is. We hebben na je vertrek wat tijd gehad om te praten, op momenten dat ik wakker was. Dat waren er niet veel, denk ik. Hij heeft me verhalen over de oude stad verteld, maar die lopen door elkaar heen met mijn dromen, geloof ik. In elk geval moet hij daar ergens zijn. Vermoedelijk heeft hij vroeger dingen gedaan om de stad onbewoonbaar te maken, in de hoop haar weg te jagen. Nu is hij van plan ze ongedaan te maken. “Voor wie dan wel?” vroeg ik hem. “Misschien alleen om de zaken recht te zetten,” heeft hij geantwoord. Hij heeft hier vele jaren in zijn eentje gewoond, nadat alle anderen gestorven waren. Een paar generaties lang, misschien. Hij heeft de jaren niet geteld, maar het moeten er heel veel zijn geweest. Hij heeft de Bleke Vrouw bij haar komst aanvankelijk welkom geheten, want hij dacht dat ze met haar Katalysator was gekomen om Prilkops doeleinden te realiseren.’

Hij haalde een paar keer diep adem en dronk nog een slok thee. ‘Eet eerst en vertel me daarna je verhalen,’ stelde ik hem voor.

‘Vertel me dan het jouwe terwijl ik eet. Er is iets belangrijks met je gebeurd. Ik zie het aan je houding en je ogen.’

En toen vertelde ik hem, zoals ik dat tegenover niemand anders had kunnen doen, alles wat me was overkomen. Hij glimlachte, maar leek toch vooral bevangen door droefenis.

Ook knikte hij vaak, alsof ik alleen maar bevestigde wat hij al wist. Toen ik klaar was gooide hij de pruimenpit in het vuur en zei: 'Wel, het is fijn om te weten dat mijn laatste visioen bewaarheid is.'

'Dus ik leef nu nog lang en gelukkig, zoals de minstrelen zingen?'

Hij trok een scheve mond en schudde zijn hoofd. 'Je leeft onder mensen die van je houden en die verwachtingen van je hebben. Dat zal je leven afschuwelijk ingewikkeld maken en de helft van de tijd zul je ziek zijn van de zorgen. En de andere helft zullen ze je ergeren. En in verrukking brengen.'

Hij draaide zijn hoofd opzij en keek als een haagheks naar het binnenste van zijn beker, alsof hij in de theeblaadjes iets kon lezen. 'Het lot geeft het op met jou, FitzChevalric Ziener. Je hebt gewonnen. In de toekomst die je nu hebt gevonden is het veel waarschijnlijker dat je een gezegende oude leeftijd zult bereiken dan dat het lot nog steeds zou blijven proberen je bij elke zet van het speelbord te zwiepen.'

Ik probeerde luchtig te reageren. 'Ik werd het ook een beetje beu om telkens weer van de drempel van de dood te worden weggehaald.'

'Dat is rot. Ik weet nu zelf hoe rot het is. Dat heb je me laten zien.' Hij had bijna zijn oude glimlachje toen hij zei: 'Zullen we zeggen dat we nu quitte staan? Dat je met deze ene keer alle andere hebt terugbetaald?'

Ik knikte instemmend. En toen vervolgde hij meteen, alsof hij bang was dat ik hem anders zou interrumperen: 'Prilkop en ik hebben gesproken over wat er nu zou moeten gebeuren.'
Ik glimlachte. 'Een nieuw plan om de wereld te redden? Een plan waarin ik niet meer zo vaak hoef te sterven?'
'Eentje waar je helemáál niet in voorkomt,' zei hij zacht. 'Je zou kunnen zeggen dat we in zekere zin naar huis gaan. Terug naar de plaats die ons heeft geschapen.'
'Je hebt gezegd dat niemand daar zich jou nog kan herinneren. Dat het weinig zin heeft om daarheen terug te keren.' Ik begon een gealarmeerd gevoel te krijgen.
'Niet naar de plaats waar ik geboren ben. Daar kan niemand zich mij nog herinneren, dat weet ik zeker. Maar naar de plek waar wij beiden zijn voorbereid om ons lot onder ogen te zien. Het was een soort school, zou je kunnen zeggen. Ik weet dat ik je er al eerder iets over heb verteld. Dat ik daar ben weggelopen toen ze weigerden de waarheid te erkennen van wat ik hun vertelde. Daar zullen ze zich mij herinneren. En Prilkop ook. Elke Witte Profeet die daar ooit heeft verbleven wordt er terdege herinnerd.'
'Laat ze zich dan tevreden stellen met die herinnering! Ze hebben je daar beroerd behandeld, zou ik zeggen. Waarom ga je dan terug?'
'Om te zorgen dat geen enkel kind ooit nog zoiets wordt aangedaan. Om te doen wat nooit eerder is gedaan:

terugkeren. Terugkeren en de oude profetieën verklaren in het licht van wat we nu weten. En om uit hun bibliotheek alles te verwijderen wat daar door de Bleke Vrouw is binnengehaald, of tenminste die teksten in een ander licht te zetten. En om onze ervaringen met de wereld daarheen terug te brengen.'
Ik bleef een hele poos stil. 'Hoe wil je daar komen?'
'Prilkop zegt dat hij de zuilen kan gebruiken. Samen kunnen we zo een heel eind in zuidelijke richting komen voordat we een andere manier van reizen nodig zullen hebben. Maar we komen er wel. Uiteindelijk.'
'Kan hij de zuilen gebruiken?' vroeg ik stomverbaasd. 'Waarom is hij dan al deze jaren hier gebleven, in kou en afzondering?'
De nar keek me aan alsof ik iets evidents over het hoofd zag. 'Ik denk dat hij ze kan gebruiken, maar dat hij báng was om dat te doen. Er zijn zaken met betrekking tot de Ouderlingen die hij me zelfs in onze moedertaal niet goed kan uitleggen. De magie van deze zuilen pakt iets van je af, telkens wanneer je er gebruik van maakt. Zelfs de Ouderlingen gebruikten ze niet lichtvaardig. Een koerier met een belangrijk bericht zou een of twee keer van een zuil gebruikmaken, maar de taak dan doorgeven aan een ander. Dat is overigens niet de enige reden waarom hij hier gebleven is. Hij wilde ook de draak beschermen. En wachten op de Witte Profeet en de

Katalysator – degenen van wie hij had voorzien dat ze *misschien* zijn taak zouden komen voltooien. Dat was tenslotte het doel van zijn hele leven.'
'Ik kan me een zo extreme toewijding nauwelijks voorstellen.'
'Nee? Ik wel.'
Ik hoorde geluid bij de deur en Prilkop kwam binnen. Hij leek verbaasd me te zien, hetgeen me normaal leek, maar hij riep iets naar de nar. Deze vertaalde het voor mij. 'Het verrast hem dat je zo snel terug bent en hij vraagt welke noodzaak je dwingt om zo snel al weer de zuilen te trotseren.'
Ik maakte een afwerend gebaartje en zei tegen Prilkop: 'Ik wilde jullie voedsel brengen. Ik heb hier brood en kaas, zoals u graag wilde, en wijn en pruimen. Ik had gehoopt dat jullie beiden klaar zouden staan om met me mee te gaan naar huis, maar de nar lijkt me nog te zwak.'
'Naar huis met jou?' vroeg hij. Ik knikte glimlachend.
Hij wendde zich tot de nar en sprak een hele poos zacht met hem in hun eigen taal. De replieken van de nar waren korter. Ten slotte richtte de nar zich tot mij en sprak met kennelijke tegenzin: 'Fitz, vriend, alsjeblieft. Kom naast me zitten bij het vuur. Ik moet met je praten.'
Hij stond met stijve bewegingen op, sloeg een deken losjes om zijn schouders en bewoog zich langzaam naar het met gras gevulde kussen voor de haard. Hij liet zich er langzaam

op zakken. Ik nam het kussen naast het zijne. Prilkop was het voedsel aan het inspecteren. Hij brak een stukje kaas af, stak het in zijn mond en sloot verzaligd zijn ogen. Toen hij ze weer open had maakte hij een buiginkje van dankbaarheid voor mij. Ik antwoordde met een knikje. Ik vond het fijn hem een plezier te hebben gedaan. Toen keek ik de nar weer aan. Deze haalde diep adem en begon te praten.
'Prilkop is niet van plan met jou naar de Hertenhorst te gaan. En ik ook niet.'
Ik staarde hem aan en probeerde zijn woorden goed tot me te laten doordringen. Ze sloegen nergens op. 'Waarom niet? Zijn taak hier is afgerond, zoals ook de jouwe. Waarom dan op zo'n barre plek gebleven? Het is hier koud, bij ons is het zomer. Het leven is hier hard en sober. Wanneer het winter wordt… ik moet er niet aan denken! Er is geen reden voor jullie om hier te blijven, geen enkele, en er zijn massa's redenen om naar de Hertenhorst te komen. Waarom wil je dan toch hier blijven? Ik weet dat je naar je school wilt terugkeren, maar je kunt toch eerst wel een tijdje naar de Hertenhorst komen? Om uit te rusten en te genezen. Vandaar kun je per schip verder reizen.'
Hij keek naar zijn lange, smalle handen, die hij ontspannen op zijn schoot had liggen. 'Ik heb dit uitvoerig met Prilkop besloten. Er is érg veel in onze situatie dat wij geen van beiden begrijpen, hij en ik. Ik bedoel het voortleven na onze

periode als Witte Profeet. Hij heeft daar langer ervaring mee dan ik. Hij bleef hier omdat dit de laatste plek was waar hij zichzelf in een visioen had gezien. Hij bleef hier in de hoop dat zijn laatste visie van een andere profeet met een andere katalysator hier ooit bewaarheid zou worden. En dat is gebeurd. Zijn laatste visioen was waar.' Hij keek naar het vuur en boog zich toen naar voren om een half brandend stuk wrakhout verder naar het midden te duwen. 'Ook ik had een laatste visioen. Van wat er zou zijn na mijn dood.'
Ik wachtte.
'Ik zag jou, Fitz. Ik zag jou in het centrum van wat je momenteel aan het opbouwen bent. Ik had niet het idee dat je voortdurend gelukkig was, maar wel dat je completer was dan vroeger.'
'Wat heeft dat ermee te maken?'
'Het heeft te maken met wat ik *niet* heb gezien. Ik zou immers dood zijn. Ik had in alle helderheid gezien dat mijn dood een deel van jouw toekomst was. Nee, dat klinkt wreed, alsof jij mijn dood gepland zou hebben, of zoiets. Laten we liever zeggen dat mijn dood een mijlpaal was op de weg die jij had ingeslagen. Jij was mijn dood gepasseerd en in dat leven voortgegaan.'
'Ik ben jouw dood gepasseerd. Maar ik ben een Katalysator, zoals je me zelf vaak genoeg hebt gezegd. Ik heb je teruggehaald.'

‘Ja, dat heb je gedaan. Zoiets heb ik nooit voorzien. En Prilkop ook niet. En in alle documenten die we hebben bestudeerd en van buiten geleerd tijdens onze opleiding hebben we geen van beiden ooit iets opgemerkt dat zelfs maar een vage voorafschaduwing van een dergelijke gebeurtenis lijkt.’ Hij glimlachte bijna. ‘Ik had eigenlijk moeten voorzien dat alleen *jij* een zo ingrijpende verandering zou kunnen veroorzaken – een verandering die ons misschien tot buiten elke toekomst heeft gebracht die ooit door Witte Profeten is voorzien.’

‘Maar…’ begon ik, maar hij stak zijn lange wijsvinger waarschuwend op.

‘Prilkop en ik hebben dit besproken. We denken allebei dat ik niet moet riskeren al te dicht bij je in de buurt te zijn. Ik zou een ernstige fout kunnen maken. Er is veel minder kans dat ik een fout maak als ik niet met je mee terugga.’

‘Dat begrijp ik niet. Wat voor fout? Je hebt nog koorts en slaat wartaal uit.’ Ik was bezorgd en geïrriteerd tegelijk. Ik ging boos verzitten, maar hij legde zijn arm op mijn pols. De aanraking was bijna koel. Hij was nog zwak wegens zijn huidwisseling, maar hij leek me vrij van koorts. Zijn stem klonk nu bijna streng, alsof hij een oude man was en ik een weerbarstige jongeling.

‘Ja, je begrijpt het best. Je wilt het niet onder ogen zien, maar je weet het. Jij bent nog steeds de Wisselaar, de Katalysator.

Zelfs in de korte periode dat je in de Hertenhorst bent geweest heb je dat al bewezen. Veranderingen cirkelen als in een draaikolk om je heen. Nu je weer compleet bent ontvlucht je dat fenomeen niet meer, maar lijk je het veeleer áán te trekken. Maar ik ben inmiddels blind geworden. Ik heb geen idee meer welke enorme gevolgen mijn invloed op jou zou kunnen hebben. Dus.' Hij zweeg even. Ik wachtte af. 'Dus ik ga niet met je mee. Nee, wacht, laat me rustig uitpraten.'
Maar in plaats van verder te praten zei hij opeens geen woord meer. Ik zat naar hem te kijken en bedacht hoe sterk hij veranderd was. De maanbleke jongen, mager en lenig, was nu een jongeman geworden. De recente ontberingen hadden zijn gezicht wat hoekiger gemaakt en rondom zijn ogen waren de sporen van zijn martelingen nog waar te nemen. Maar dan had ik het alleen over zijn lichaam. Zijn blik was donkerder geworden en zijn ernst leek me minder een tijdelijke stemming dan een nieuwe grondtoon van zijn gemoed. Ik gaf hem alle tijd om zijn volgende woorden met zorg te kiezen. Ik vermoedde dat hij aan een beslissing werkte en dat hij, hoe zelfverzekerd hij misschien ook mocht klinken, in zijn hárt misschien nog niet overtuigd was.
'Fitz, ik heb mijn dood onder ogen gezien. Niet dapper misschien, maar met volharding. Want ik had gezien hoe de toekomst er ánders zou uitzien. Ik achtte het offer de moeite waard. Ik besloot naar dit eiland te komen en de beweging in

gang te zetten die zou eindigen in het herrijzen van de draak. Ik wist dat ik zou sterven, op een gruwelijke manier, met veel pijn en in de kou. Maar ik zag anderzijds de kans voor de wereld om de draken weer te leren kennen. Voor de terugkeer van wezens die even arrogant en innemend zijn als mensen, waarna de twee soorten elkaar een beetje in evenwicht kunnen houden. Ik droomde van een wereld waarin de mens niet de héle natuur zou opeisen en naar zijn hand zetten. Het zal geen vredige wereld zijn. Misschien dat mensen me ooit zullen vervloeken om mijn rol in wat hier is geschied. Maar het zal een wereld zijn waarin draken en mensen het zo druk hebben met elkaar, dat ze geen van beiden de héle natuur kunnen domineren. Dat was het ruimere doel dat mij steeds voor ogen heeft gestaan.'

'Mooi!' Ik had genoeg gehoord over draken en voelde me nog steeds ongerust over wat we op de wereld hadden losgelaten. 'Dus er zullen voortaan weer draken zijn. En bij de vleet, te oordelen naar wat we boven het slagveld hebben zien gebeuren. Maar waarom kun je dan niet…'

'Stil nou maar,' onderbrak hij me. 'Denk je dat het voor mij gemakkelijk is? Dat de verheven reden mijn enige grond is? Dat het me niet aan het hart gaat van jou te scheiden? Nee. Er is ook nog een persoonlijk argument om mijn pad van het jouwe te scheiden. Het is gebaseerd op een waarneming van een veel kleinere dimensie. Ik heb gezien hoe je, na mijn

dood, bevrediging ontleende aan dingen en mensen die je jezelf zo lang had ontzegd. Aan het leven van het leven dat voor jou bestemd was, na mijn dood. Je gaf mij een nieuw stuk van het leven. Moet ik dat gebruiken om jou van het jouwe te beróven?' Trager vervolgde hij: 'Ik kan van je houden, Fitz, maar ik kan niet toestaan dat die liefde jou en wat je bent vernietigt.' Hij wreef vermoeid over zijn gezicht en reageerde geërgerd op de vellen huid die onder zijn vingers los kwamen. Hij schudde ze van zijn handen, maar wreef toen nogmaals over zijn hele gezicht, met dubbele kracht. Daarna legde hij zijn handen weer op zijn schoot en staarde naar het haardvuur. Ik keek kwaad zijn kant op, wachtend, in de war.

Achter ons bewoog Prilkop zich stilletjes door de kamer. Ik hoorde een klikkend geluid en keek om. Hij had een zakje geopend en haalde er kleine steentjes uit. Ik herkende ze meteen. Het was geheugengesteente en het was tot allemaal gelijke vierkante blokjes gesneden, zoals de steentjes die ik in een Ouderlingenkamer had gezien. Ik zag dat hij een ervan een moment tegen zijn slaap drukte, toen glimlachte, en het steentje opzij legde. Hij herhaalde dit diverse keren met andere steentjes. Het was duidelijk dat hij ze aan het sorteren was. Toen hij zag dat de nar en ik naar hem zaten te kijken glimlachte hij en hield een van de steentjes omhoog. 'Muziek.' Een ander steentje. 'Verzen.' Weer een steentje.

‘Geschiedenis. En weer muziek.’ Hij bood er mij een aan, maar ik weerde het af, slecht op mijn gemak. De nar reikte er echter wel naar en raakte het aan met een van zijn Vermogensvingertoppen. Hij trok zijn hand meteen terug, alsof hij zich had verbrand, maar zei toen glimlachend: ‘Inderdaad muziek. Als een stortvloed. Je moet het eens proberen, Fitz.’

‘We waren in gesprek,’ bracht ik hem bot in herinnering. ‘Over je meegaan met mij. Naar de Hertenhorst.’

‘Nee. Over mijn *niet* meegaan.’ Zijn glimlach mislukte nogal. Ik keek hem alleen maar aan. Even later zei hij iets – een vraag – tegen Prilkop, en bijna op hetzelfde moment voelde ik Chade aan mijn geest plukken. *Ik wil graag met de koningin praten.*

Ik kan nu niet. Probeer Bolle.

Je kent alle redenen waarom dat niet zou werken. Alsjeblieft, Fitz. Het zal niet lang duren.

Dat beweerde u de vorige keer ook. Ik ben trouwens niet in de buurt van de koningin. Ik ben via de zuil teruggegaan. Ik ben bij de nar.

Wat? Zonder iemand te waarschuwen of ons te consulteren?

Ik geloof dat mijn leven nog steeds van mezelf is.

Nee. In Chades ontkenning klonk geen enkele aarzeling. *Nee, dat is het niet, meneer. De afgelopen nacht heb je*

tegenover mij een duidelijke streep getrokken. Ik voelde aan dat je het deed met instemming van de koningin. Je kunt niet het ene moment die autoriteit opeisen en op een ander moment ervoor weglopen. Zo gemakkelijk kun je een kroon niet op- en afzetten!
Ik ben niet echt de koning, dat weet u best.
Het is te laat om die houding aan te nemen, Fitz! Nu klonk Chade kwaad. *Te laat! De koningin heeft je de autoriteit aangeboden en jij hebt haar aanvaard.*
Ik capituleerde niet. Ik kon niet goed beslissen of ik het wel of niet met hem eens was. *Geef me wat tijd. Jullie moeten inmiddels op zee zijn. Wat kan er zo dringend zijn nu jullie zijn uitgezeild?*
Het kan wel even wachten, dat is waar. Maar hierna, Fitz, moet je niet meer verdwijnen zonder ons tevoren te waarschuwen.
Ben ik een bediende, die geen eigen tijd heeft?
Erger nog. Je bent een koning. En een 'Offer' voor ons allemaal.
Hij maakte zijn geest los van de mijne voordat ik een passende repliek kon bedenken. Ik knipperde met mijn ogen en besefte opeens dat ik zojuist de deur had horen sluiten. Prilkop had ons verlaten. De nar keek me aan. Hij had kennelijk gemerkt dat ik een Vermogenscontact had en wachtte tot ik mijn aandacht weer op hem richtte. 'Het spijt

me. Chade, altijd gehaast, eiste contact met de koningin. Hij beweert dat ik de verplichtingen en verantwoordelijkheden van een gekroonde koning heb, omdat ze me één keer als "Offer" heeft erkend. Belachelijk.'

'Vind je?'

'Natuurlijk!'

Mijn verontwaardigde verdediging leek een stortvloed van woorden bij hem los te maken, alsof hij die woorden tijdens het wachten in een groot stuwmeer bij elkaar had laten komen.

'Fitz, keer terug naar het leven dat voor jou bestemd was. Geniet ervan, zonder voorbehoud. Dat is wat ik je heb zien doen!' Hij lachte op een manier die een tikje hysterisch leek. 'Het was voor mij zelfs een *steun* toen ik lag te sterven. De wetenschap dat jij dat leven zou voortzetten na mijn dood. Als ik mijn pijn niet meer kon dragen haalde ik me jouw toekomst voor mijn geestesoog en liet me daarin wegzakken!'

'Maar… ze zei dat je om mij hebt geroepen. Toen ze je martelde.' Ik sprak de woorden, maar wenste onmiddellijk dat ik ze kon intrekken. De nar zag er opeens ziek en oud uit.

'Waarschijnlijk heb ik dat wel gedaan,' gaf hij toe. 'Ik heb nooit beweerd dat ik een held ben. Maar het feit dat ze me zulke uitroepen kon ontlokken verandert niets, mijn vriend. Helemaal niets.' Hij keek naar de haard, alsof hij daar iets had

verloren, en ik schaamde me dat ik hem aan zijn kwellingen had herinnerd. Niemand behoort herinnerd te worden aan het feit dat hij het van pijn en angst heeft uitgeschreeuwd in aanwezigheid van iemand die daarin zwelgt. 'Dat moest een les voor me zijn, denk ik, dat ik in veel opzichten niet zo sterk ben als ik zou willen zijn. En dat ik mezelf niet in een positie moet brengen waarin mijn zwakte ons beiden schade kan doen.'

Hij pakte opeens mijn hand vast. Het verraste me en toen ik hem aankeek hield hij mijn blik vast. 'Fitz, alsjeblieft! Probeer niet me te verleiden om je te volgen en me te mengen in de toekomst die ik voor jou heb gezien. Probeer niet me te verleiden om uit mijn tijd te stappen en iets te pakken dat nooit voor mij bestemd is geweest.' Hij rilde opeens, alsof hij kou had gevat. Hij liet mijn hand los en boog zich dichter naar het vuur. Hij stak zijn handen uit. De nagels waren nog maar net begonnen weer aan te groeien. Toen wreef hij zijn handen over elkaar. Schilfers oude huid vielen in de vlammen. De nieuwe huid eronder deed me denken aan geboend hout. Heel zacht vroeg hij me: 'Had je ermee tevreden kunnen zijn om met Nachtogen onder de wolven te leven?'

'Ik zou bereid zijn geweest het te proberen,' zei ik koppig.

'Zelfs als zijn vrouwtje jou nooit volledig had kunnen aanvaarden?'

‘Kun je voor de afwisseling niet één keer eens rechtuit zeggen wat je probeert duidelijk te maken?’
Hij keek me aan en wreef over zijn kin, alsof hij die mogelijkheid serieus overwoog. Toen glimlachte hij droevig. ‘Nee. Dat kan ik niet. Niet zonder iets te beschadigen dat voor mij kostbaar is.’ Alsof hij helemaal niet van onderwerp veranderde vroeg hij toen: ‘Zul je Plicht ooit vertellen dat jouw lichaam het zijne heeft verwekt?’
Ik hoorde hem zoiets niet graag hardop uitspreken, zelfs niet als we onder vier ogen waren. Door mijn sterke Vermogensband met Plicht voelde ik hem altijd in mijn nabijheid, als het ware. ‘Nee,’ zei ik kortweg. ‘Hij zou te veel dingen in een ander licht gaan zien. Het zou hem kwetsen, maar zonder zin. Het zou zijn beeld van zijn vader beschadigen en zijn gevoelens voor zijn moeder en zelfs zijn gevoelens voor mij. Wat zou het dan voor nut hebben?’
‘Precies. Dus jij zult altijd van hem houden als van een zoon, maar hem behandelen als je prins. Een stapje verwijderd van waar je verlangt te zijn. Want zelfs als je het hem vertelde, zou je nooit zijn vader kunnen zijn.’
Ik begon weer kwaad te worden. ‘Je bent mijn vader niet.’
‘Nee.’ Hij staarde naar het vuur. ‘En ik ben ook niet je minnaar.’
Ik voelde me opeens moe en geërgerd. ‘Gaat het daarom? Met me naar bed gaan? Je wilt niet mee naar de Hertenhorst

omdat ik niet met je naar bed wil?'
'Nee!' Hij schreeuwde het woord niet uit, maar er was iets in zijn stem dat me dwingend het zwijgen oplegde. Zijn stem klonk zacht, bijna hees toen hij vervolgde: 'Jij herleidt het altijd weer tot dát, alsof dat de enig mogelijke culminatie van liefde is.'
Hij zuchtte en leek zich toen te ontspannen. Hij keek me nieuwsgierig aan en vroeg: 'Zeg me eens, hield je van Nachtogen?'
'Natuurlijk.'
'Zonder reserve?'
'Ja.'
'Dus volgens jouw logica wilde je met hem paren?'
'Ik wilde… nee!'
'Aha. Maar dat was alleen omdat ook hij een mannetje was? Het had niets te maken met de andere verschillen tussen jullie beiden?'
Ik keek hem verbluft aan. Hij wist zijn gezicht nog even een uitdrukking van oprechte nieuwsgierigheid te laten behouden, maar toen lachte hij me uit. En het was een opener lach dan ik in lange tijd van hem had gehoord. Ik wilde me gekwetst voelen, maar ik was zo opgelucht hem te horen lachen, al was het ten koste van mij, dat het me niet lukte.
Toen hij was uitgelachen verklaarde hij: 'Dat is het nu, Fitz. Helder en duidelijk. Ik heb gezegd dat ik geen grenzen stel

aan mijn liefde voor jou. Dat doe ik ook niet. Maar ik heb nooit verwacht dat jij me je lichaam zou aanbieden. Wat ik zocht was je hele hárt, en helemaal voor mij alleen. Ook al heb ik daar nooit een recht op gehad. Want je had je hart al vergeven voordat je mij ooit had gezien.' Hij schudde zijn hoofd. 'Lang geleden heb je me ooit gezegd dat Mollie jouw band met de wolf nooit zou kunnen tolereren. Dat ze jou zou dwingen tot een keuze tussen hem en haar. Geloof je dat nog steeds?'

'Ik acht het waarschijnlijk,' moest ik zacht bekennen.

'En hoe zou ze op *mij* reageren, denk je?' Hij wachtte één hartklop. 'En wie zou je kiezen? En wat zou je verliezen, in beide gevallen, als je gedwongen werd tot zulk een keuze? Dat zijn de vragen waarover ik heb moeten nadenken. Als ik met je mee terugging en die keuze een onderdeel van je toekomst maakte, wat zou mijn Katalysator dan vérder nog allemaal veranderen door zijn keuzes? Stel eens dat je samen met mij de Zes Hertogdommen zou verlaten, welke toekomst zouden we dan in beweging zetten, zonder enig benul te hebben?'

Ik schudde mijn hoofd en wendde mijn blik van hem af, maar zijn woorden bleven meedogenloos komen en mijn oren hoorden ze.

'Nachtogen heeft gekozen. Hij koos tussen een troep wolven die hem geaccepteerd zouden hebben en zijn band met jou. Ik

weet niet of je ooit met hem hebt besproken wat die beslissing hem heeft gekost. Ik betwijfel het. Uit het weinige dat ik van hem weet leid ik af dat hij die keuze bewust heeft gemaakt en daarna gewoon vanuit dat vertrekpunt verder is gegaan. Ik wil je niet beschaamd maken. Maar is het niet de waarheid dat Nachtogen een hogere prijs heeft betaald voor jullie onderlinge band, voor de liefde die jullie met elkaar deelden, dan jij hebt betaald? Wat heeft het Nachtogen gekost om zijn band met jou te behouden? Geef eens eerlijk antwoord.'

Ik moest mijn blik afgewend houden, want ik voelde me inderdaad beschaamd. 'Het kostte hem een leven in een troep, en volop een wolf te kunnen zijn. Het kostte hem een vrouwtje en jongen te hebben. Precies waarvoor Rolf ons later heeft gewaarschuwd. Omdat we geen grenzen stelden aan onze band.'

'Jij hebt de verrukking gekend dat je zijn wolf-zijn met hem hebt kunnen delen. Dat je zo dicht bij het wórden van een wolf bent gekomen als voor een mens maar mogelijk is. Maar… vergeef me dat ik het zeg… ik geloof niet dat hij ooit even vurig naar het mensachtige in hemzelf heeft gezocht als jij naar het wolfachtige in *jouw* aard.'

'Nee.'

Hij pakte mijn hand weer en vouwde allebei de zijne eromheen. Hij keek naar zijn vage vingerafdrukken, die ik nu

al zoveel jaren meedroeg op mijn pols. 'Fitz. Ik heb hier lang over nagedacht. Ik wil jou je vrouwtje en je jongen niet afpakken. Mijn jaren zullen nog talrijk zijn. Naar verhouding heb jij er nog maar weinig over. Ik wil de jaren die Mollie en jou nog resten niet van jullie afpakken. Want ik weet zeker dat jullie weer samen zullen zijn. Je weet wat ik ben. Je bent in dit lichaam geweest en ik in het jouwe. En ik heb gevoeld – en mogen de goden me beschermen tegen die herinnering! – ik heb gevoeld wat het betekent mens te zijn, volledig menselijk, in de paar momenten dat ik al je liefde en verdriet en verlies in me bewaarde. Je hebt me toegestaan zo menselijk te zijn als voor mij maar mogelijk is. Alles wat mijn leraren me hadden afgenomen heb jij me tienvoudig teruggegeven. Bij jou ben ik kind geweest. Bij jou ben ik opgegroeid tot volwassene. Bij jou… Precies zoals Nachtogen *jou* heeft toegestaan een wolf te zijn.' Hij was steeds zachter gaan praten en ten slotte zweeg hij, alsof zijn woorden op waren. Maar mijn hand liet hij niet los. De aanraking verscherpte mijn besef van de Vermogensband tussen ons beiden. Ik voelde ook dat Plicht mijn aandacht probeerde te trekken, maar ik negeerde hem. Dit was belangrijker. Ik probeerde te begrijpen waar de nar nu eigenlijk bang voor was.

'Je denkt dat het mij kwaad zou doen als je meeging naar de Hertenhorst. Dat het me zou weerhouden van het leven dat jij

voor me hebt gezien.'
'Ja.'
'Je vreest dat ik oud word en sterf. En jij nog lang niet.'
'Ja.'
'En als ik dat niet erg zou vinden? Die prijs wil betalen?'
'Dan zou *ik* het nog erg vinden.'
Ik stelde mijn laatste vraag, met angst in mijn hart en bij voorbaat gekwetst, wát hij ook zou antwoorden. 'En als ik zei dat ik met *jou* zou meegaan? Als ik dit nieuwe leven achter me liet en jou zou volgen?'
Ik denk dat de vraag hem verraste. Hij haalde twee keer diep adem voordat hij met een schorre fluisterstem antwoord gaf. 'Dat zou ik niet toestaan. Dat zou ik niet kúnnen toestaan.'
Daarna zaten we een hele poos in stilte naast elkaar. Het hout in de haard was bijna opgebrand. Mijn allerlaatste vraag was akelig, maar onvermijdelijk. 'Als ik je nu verlaat, zie ik je dan ooit nog terug?'
'Waarschijnlijk niet. Het zou onverstandig zijn.' Hij tilde mijn hand omhoog en gaf een tedere kus op de eeltige palm, waarna hij mijn hand weer omvatte met de zijne. Het was een afscheid, en ik wist het, en ik wist dat ik niets kon doen om het te verhinderen. Ik voelde me alsof ik van binnen werd uitgehold en langzaam verkilde – alsof Nachtogen weer aan het doodgaan was. Ik was bezig hem te verliezen. Hij was bezig zich terug te trekken uit mijn leven en ik had het gevoel

dat ik bezig was dood te bloeden. Mijn leven vloeide uit me weg. Opeens besefte ik dat dit ook letterlijk een beetje waar was.

'Stop!' riep ik, maar het was te laat. Hij liet mijn hand al los voordat ik hem kon losrukken. Mijn pols was bloot en littekenloos. Zijn vingerafdrukken waren verdwenen. Hij had ze op een of andere manier teruggepakt en onze ijle Vermogensband was weg, doorgeknipt.

'Ik moet je loslaten,' zei hij in een bijna onverstaanbare fluistering. 'Nu ik het nog kan. Gun me dat, Fitz. Gun me dat *ik* de band verbrak. Dat ik niet heb gepakt wat niet het mijne is.'

Ik tastte naar hem. Ik kon hem zien, ik kon hem voelen, maar eigenlijk ook *niet*. Geen Vermogen, geen Wijsheid, geen geur. Geen nar. De makker uit mijn jeugd was verdwenen. Hij had dat facet van zijn wezen van me af gedraaid. Nu zat hier een man met een bruine huid en hazelnootkleurige ogen meelevend naar me te kijken.

'Dat kun je me niet aandoen,' stamelde ik.

'Het is gebeurd,' stelde hij vast. 'Klaar.' En bij dat woord leek zijn kracht hem te verlaten. Hij draaide zijn hoofd opzij, alsof hij zo kon verhinderen dat ik wist dat hij huilde. Ik zat zo verdoofd alsof ik zojuist dodelijk gewond was.

'Ik ben alleen maar moe,' zei hij met een zachte, trillende stem. 'Nog erg moe. Dat is alles. Ik denk dat ik maar weer ga

liggen.'
Fitz. De koningin wil je spreken. Bolle drong zich moeiteloos in mijn geest binnen.
Zo dadelijk. Nu ben ik bij de nar.
Het gaat over het Oude Bloed. Vlug alsjeblieft, vraagt ze.
Zo dadelijk, herhaalde ik versuft.
Nauwelijks was Bolle weg, of Chade meldde zich met een geestelijk tikje op mijn schouder. Ik gaf hem mijn aandacht.
Nu je tóch daar bent kun je misschien alvast een paar van de Vermogensteksten meebrengen die je hebt gevonden. We zullen ze hard nodig hebben, denk ik.
Doe ik, Chade. Alstublieft. Een paar momenten voor mezelf. Alstublieft.
Goed. Het klonk niet van harte, maar toen hernam hij zich en vroeg op vriendelijker toon: *Wat is het probleem? Is hij ziek?*
Nee, het gaat eigenlijk wel beter met hem. Maar ik heb wat tijd nodig voor mijn eigen gedachten.
Goed, goed.
Ik wendde me weer naar de nar, maar hij was ofwel echt in slaap gevallen, ofwel deed zo overtuigend alsof, dat ik het niet over mijn hart kon verkrijgen om hem wakker te maken. Ik had tijd nodig om na te denken. Ik dacht dat er best wel een manier moest zijn om hem van mening te laten veranderen, als ik maar eens rustig kon nadenken.

‘Ik zal terugkomen,’ zei ik in zijn richting en toen sloeg ik mijn jas over mijn schouders en ging naar buiten. Ik was van plan een tochtje door het labyrint van de Ouderlingen te maken om een aantal Vermogensteksten te halen. Dan had ik iets nuttigs te doen tijdens het nadenken. Ik ben nooit sterk geweest in nadenken tijdens het stilzitten. Ik klom over het steile pad naar boven en zag dat ik minder ijs uit de scheur hoefde weg te kappen om me naar binnen te kunnen dringen. Misschien dat mijn voortdurende komen en gaan daarvoor had gezorgd. Ik was nog niet ver gekomen in het namaaklicht van de Ouderlingenbollen toen ik iemand zag naderen. Het verbaasde me een moment, maar toen herkende ik de Zwarte Man. Hij droeg een grote gerookte ham op zijn schouder en toen we elkaar tegenkwamen legde hij deze voorzichtig op de grond

‘Haar voorraden, ik stal. Heel vaak. Niet op deze manier. Een beetje hier, een beetje daar. Nu, wat ik wil, ik neem.’ Hij hield zijn hoofd schuin. ‘En jij?’

‘Ongeveer hetzelfde. Jaren geleden zijn speciale geschriften gestolen van mijn koning. Ze heeft ze hier ergens, in een kamer naast haar slaapkamer. Ik moet ze naar huis brengen.’

‘O, die. Ik heb ze lang geleden gezien.’

‘Ja.’

‘Ik zal helpen.’

Ik wist niet of ik wel hulp wilde, maar er scheen geen

beleefde manier te zijn om dat af te slaan. Ik knikte als teken van dank, waarna we als kameraden door de gangen liepen. Hij schudde zijn hoofd over het verval van de reliëfs en het verdwijnen van de kunstwerken die in de nu lege nissen hadden gestaan. Hij vertelde me over het volk dat hier had gewoond toen hij hier arriveerde. Bolle had gelijk gehad. Ooit waren deze gangen en kamers verwarmd geweest. Ouderlingen waren hier op bezoek gekomen om te genieten van de wonderen van sneeuw en ijs, die hun eigen land nooit bereikten. Ik probeerde me voor te stellen hoe je plezier kon beleven aan een zo koude streek, maar het idee bleef me vreemd.

Hij had de magie die het gesteente verwarmde op een of andere manier weten uit te schakelen. Ook had hij geprobeerd de Bleke Vrouw te beroven van het Ouderlingenlicht, maar dat was hem niet gelukt. Maar zelfs zonder de warmte was ze gebleven. Ze had Prilkop naar een schuilplaats verdreven en haar minachting voor hem en de aan draken gelieerde Ouderlingen gedemonstreerd door de kunstwerken te vernietigen.

'Maar ze heeft de kamer met de kaart intact gelaten,' merkte ik op.

'Daar wist ze niets van, misschien. Of ze hechtte er geen belang aan. Van de reispoorten, ze wist niets. Een keer slechts, om te vluchten, heb ik er een gebruikt.' Hij schudde

zijn hoofd bij de herinnering. ‘Zo zwak, zo ziek, zo…’ Hij bracht zijn vuisten naar zijn slapen en imiteerde bonkende bewegingen. ‘Vele dagen lang, ik kon niet terugkeren. Toen het me eindelijk lukte…’ Hij haalde zijn schouders op. ‘Ze had de stad de háre gemaakt. Maar nu neem ik hem terug.’

Hij kende zijn stad op zijn duimpje. Hij leidde me via een andere route en smallere gangen, die vroeger misschien voor bedienden en leveranciers waren geweest. In minder tijd dan ik voor mogelijk had gehouden bereikten we de gang met haar slaapkamer. Ik wierp een blik naar binnen. Er was iemand daar geweest sedert mijn vorige bezoek. Ik bleef staan kijken. Alles wat in die kamer verzet of verschoven kon worden wás ook verzet of verschoven. Uit een juwelenkistje was een verzameling parels en snoeren over de vloer verstrooid. Een deel ervan lag nu in plasjes smeltwater. Prilkop zag me staren en stapte kalm de kamer binnen. ‘Dit zal werken,’ zei hij, en hij trok een zilverachtige sprei van haar bed. Terwijl ik toekeek bond hij de punten daarvan samen, zodat er een soort draagzak ontstond. Nu ik begreep wat de bedoeling was zocht ik een tweede sprei en volgde zijn voorbeeld. Daarna liepen we naar de kamer met de handschriften, allebei met een draagzak over onze schouder.

Ik was niet voorbereid op de aanblik die me daar wachtte. De rekken met de rollen en boeken waren naar het midden van de kamer geschoven en daar naar elkaar toe omvergeduwd. De

inhoud lag daardoor in een slordige hoop min of meer op elkaar. Er lag een gebroken karaf naast en een deel van de rollen was in olie gedrenkt. De Bleke Vrouw lag op de ijsvloer ernaast. Ze was bijzonder dood. Haar geblakerde stompjes van armen deden me aan de pootjes van een vlieg denken. Bevriezing en de dood hadden haar gelaatstrekken gewijzigd. Ze had haar hoofd naar achteren geworpen, met open mond, en leek zo op een grauwende kat. Een losgerukte Ouderlingenlamp lag naast de in olie gedrenkte teksten. Zo te zien was er tegen de bol geslagen en geschopt. Maar vergeefs. Een poosje bleven Prilkop en ik er zwijgend naar staan kijken.

'Ze heeft geprobeerd een vuur te stoken om zich te warmen,' gokte ik. 'Ze dacht dat de inhoud van de bol de olie in brand zou steken.'

Hij schudde walgend zijn hoofd. 'Nee. Om te vernietigen. Haar hele begeren, dat was. Andere profeten vernietigen. Schoonheid vernietigen. Kennis.' Hij porde tegen een van de perkamentrollen die vlak naast haar lichaam lagen. 'Wat ze niet kon overheersen of bezitten, ze vernietigde.' Hij keek me in de ogen en zei: 'Ze kon jouw nar niet overheersen.'

Samen gingen we aan het werk. De onbeschadigde boeken en rollen deden we in de ene zak. We deden dat heel voorzichtig, want vele waren oud en broos. Degene die in olie gedrenkt waren hield ik apart van de andere. Ik merkte dat we allebei

uit de buurt van de Bleke Vrouw probeerden te blijven. Toen ik haar lijk moest verplaatsen om bij de rollen te komen waar ze op lag deinsde Prilkop een eindje achteruit en wendde zijn blik af. Toen we alle rollen tot de laatste toe hadden gered keek ik nog eens naar de dode. 'Wilt u dat ik iets doe met haar lijk?' vroeg ik hem zacht.
Hij staarde me eerst niet-begrijpend aan, maar knikte toen langzaam.
En zo kwam het dat ik haar in een van de weelderige dekens van haar bed wikkelde en door de gang achter me aan sleepte. Hij wees me een deurtje, dat ik uit mezelf niet ontdekt zou hebben. Het kwam uit op een koker, waarin vanuit de verte het klotsen van golven te horen was. Daar liet hij me haar lijk in duwen. Ze verdween uit het gezicht en dat scheen Prilkop veel bevrediging te verschaffen.
We keerden terug om onze buit op te halen en liepen toen door de gangen. We trokken de geïmproviseerde zakken meer achter ons aan dan dat we ze droegen. Ik trok bij elke bonk op de trappen een lelijk gezicht, want ik kon me levendig voorstellen wat Chade zou zeggen als hij zag hoe zijn schatten werden behandeld. Enfin, hij wist natuurlijk niet in welke conditie ze waren toen we ze vónden. Met Prilkops hulp kreeg ik de zakken zo naar de kamer met de zuil gesjouwd. Daar pauzeerden we om op adem te komen. Ondanks zijn vele jaren leek de oude man zo fit als een

jongeling. Voor het eerst vroeg ik me af hoe oud de nar eigenlijk zou kunnen worden. En toen kwam er een nog vreemdere vraag in me op: in welke fase van zijn leven bevónd hij zich nu? Was hij nog steeds een jongeling? Ooit had hij me gezegd dat hij ouder was dan Nachtogen en ik bij elkaar… Ik zette de gedachte met onbehagen van me af. Ik wilde niet nadenken over hoe verschillend we waren, hoe verschillend we altijd waren gewéést. Onze vriendschap had die lijn overschreden en ons verenigd.

Zoals mijn band met Nachtogen óns had verenigd. Maar toch. Ik zuchtte toen ik de Zwarte Man over de trappen naar de kamer met de kaart volgde. Tegelijk had het ons niet hetzélfde gemaakt. Ik was een mens, met de zorgen die een mens in zijn wereld heeft. Ik was niet in staat geweest ten volle in het nu te leven, zoals Nachtogen dat deed. Noch was ik in staat geweest zijn jaren van leven langer te rekken dan bij een wolf past.

Was dat hoe de nar mij zag?

Ik kon een vreemd keelgeluidje niet onderdrukken. Prilkop keek mijn kant op, maar zei niets. In de kamer bleef hij bij de reliëfkaart staan. Hij wreef in zijn handen, maar na een poosje wees hij ernaar.

Ik raakte het groepje van de vier edelsteentjes bij de Hertenhorst aan. ‘Mijn thuis,’ zei ik. ‘De Hertenhorst.’

Hij knikte ernstig. Toen raakte hij de kustlijn van een land in

het verre zuiden aan, zoals ook de nar had gedaan. 'Thuis,' zei hij. Daarna wees hij naar een inham in de kust van dat land. 'Clerres,' zei hij.
'Uw school?' raadde ik. 'Waarheen u wilt terugkeren?'
Hij hield zijn hoofd schuin, aarzelde even en knikte toen. 'Ja. Onze school.' Hij keek me op een trieste manier aan. 'Waarheen we moeten terugkeren. Om te laten optekenen wat we hebben geleerd. Voor anderen, die nog zullen komen. Zeer belangrijk, dat is.'
'Ik begrijp het.'
De Zwarte Man keek me vriendelijk aan. 'Nee. Je begrijpt niet.' Hij keek nog eens naar de kaart en vervolgde toen op een toon alsof hij tegen zichzelf sprak: 'Het laten gaan is moeilijk. Toch, dit moet je doen. Jullie beiden. Laat gaan. Zo niet, jullie zullen meer veranderingen veroorzaken. Blindelings. Als er op die manieren veranderingen ontstaan, wat komt er dan van? Niemand kan het zeggen. Zelfs een kleinigheid. Je brengt hem brood. Hij eet. Als je hem niet dit brood brengt, iemand anders eet het. Zie je? Een verandering. Een kleinigheid. Aan hem geef je tijd, woorden, vriendschap. Wie ontvangt *niet* die tijd van je? Hm? Een grote verandering, misschien. Denk ik. Laat gaan, Wisselaar van de Nar. Jullie tijd samen is voorbij. Klaar.'
Daar had hij niets mee te maken en bijna had ik dat hardop tegen hem gezegd, maar hij keek me zo vriendelijk en

meelevend aan dat mijn kwaadheid even snel weer zakte als ze was opgelaaid.
'Laten we terugkeren,' stelde hij voor. Ik wilde instemmend knikken, maar toen drong Bolle in mijn gedachten binnen.
Fitz? Ben je nog niet klaar? De koningin wacht nog steeds.
Ik zuchtte vermoeid. Ik kon het beste die zaak gaan regelen en daarna een poosje vrij vragen. *Ik ben klaar. Ik breng deze keer de teksten over het Vermogen mee naar huis. Haal me op bij de Doem-Stenen en help me ze te dragen.*
Nee! Ik eet bramentaart. Met slagroom.
Kom dan na de taart. Ik voelde opeens alle begrip voor Bolles onwil om zijn taart te laten staan en zich naar mij toe te haasten. Prilkop was naar de trap gelopen en keek me nu vragend aan. 'Ik moet een poosje naar huis terug,' legde ik hem uit. 'Zeg de nar alstublieft dat ik zal terugkomen zo snel ik kan. Ik zal dan meer voedsel meebrengen. En vers fruit en brood.'
Prilkop keek geschrokken. 'Niet door de stenen poorten? Zo snel? Niet verstandig, dat is. Dom zelfs.' Hij wenkte me. 'Kom mee naar Prilkops woning. Een nacht, een dag, een nacht, een dag. Keer dan terug door de stenen. Als het echt moet.'
'Ik vrees dat het nú moet.' Ik wilde de nar pas weer zien en spreken zodra ik een weerwoord op ál zijn argumenten had kunnen bedenken.

‘Wisselaar? Jij kunt dit? Je hebt het eerder gedaan?’
‘Verschillende keren.’
Hij kwam een paar stappen naar me toe, zijn voorhoofd gegroefd door bezorgdheid. ‘Nooit heb ik dit zo vaak zien doen, zo kort achter elkaar. Wees voorzichtig, dan. Kom niet te snel terug. Rust uit.’
‘Ik heb dit al eerder gedaan,’ hield ik vol. Ik herinnerde me hoe ik tijdens die lange dag via de ene zuil na de andere met Plicht was gevlucht van het Strand van de Anderen. ‘Heb geen angst om mij.’
Ondanks mijn dappere woorden vroeg ik me stiekem af of het niet inderdáád stom was om zo snel weer een Vermogenszuil te gebruiken. Als ik terugkijk op dat moment, vraag ik me af wat me heeft bezield. Was het mijn gekwetstheid omdat de nar onze Vermogensband had verwijderd? Ik denk eerlijk gezegd van niet. Ik denk dat ik gewoon een aantal nachten achter elkaar te weinig slaap had gehad.
Ik beklom de treden naar de kamer met de Vermogenszuil. De Zwarte Man volgde me, nog steeds bezorgd. ‘Weet je het zeker? Heel zeker?’
Ik bukte me en pakte de strikken van onze twee zakken met teksten vast. ‘Het komt in orde,’ verzekerde ik hem. ‘Zeg de nar dat ik terug zal komen.’ Toen pakte ik beide strikken met een hand vast, opende de palm van de andere hand wijd en legde hem tegen de zuil aan. En stapte een met sterren

bespikkelde nacht binnen.

Hoofdstuk 35

Afscheid van de spijt

In die laatste dans van kansen
zal ik niet je partner zijn.
Jij zult met die ander dansen,
op dat laatste dansfestijn.

In die laatste dans van kansen
zeg ik jouw bestaan vaarwel.
Jij zult met die ander dansen,
één opnieuw verbonden stel.

In die laatste dans van kansen
zie ik je met weemoed gaan.
Jij zult met die ander dansen,
ik blijf in de verte staan.

In die laatste dans van kansen
raak ik je voor eeuwig kwijt.
Jij zult met die ander dansen,
ik neem afscheid van mijn spijt.

Het lot veroorloofde zich een laatste gril met mij. Zo ben ik het achteraf gaan bekijken. Misschien wilden de goden Prilkops waarschuwing aan mij eens even flink wat kracht bijzetten.
Ik voelde me slechts lichtelijk verbaasd. Ik zag een eeuwige duisternis en een ongeordende verzameling lichtpuntjes van uiteenlopende helderheid. Ik lag op mijn rug op de top van een toren en staarde omhoog naar een zomerse hemelkoepel. Niet dat ik het op dat moment meteen zo zag – op het moment zelf meende ik dat ik tussen de sterren zweefde. Maar ik viel niet. Ik dacht niet na, ik verwonderde me niet. Ik wás er gewoon. Een van de sterren was helderder dan de andere en ik kwam er dichterbij. Of ik erheen zweefde, dan wel de ster naar mij, dat wist ik niet. Ik wist eigenlijk niks, want alles om me heen leek me van geen enkel belang. Het was alsof mijn leven was opgeschort, alsof al mijn

interesses, al mijn gevoelens voor onbepaalde tijd waren opgeschort. Toen ik eindelijk vlak bij de ster was probeerde ik me eraan vast te hechten. Deze daad leek geen wil of bewuste bedoeling mijnerzijds te vergen. Ik leek een klein waterdruppeltje dat door een grote waterdruppel werd aangetrokken en al bijna was ingelijfd. Maar toen plukte ze mij weer van zich los en hield me een eindje bij zich vandaan en bekeek me. En in die momenten kreeg ik weer bewustzijn van mezelf.

Wel, wel. Jij weer? Ben je werkelijk zo vast van plan hier te blijven? Je bent veel te klein, moet je weten. Onvoltooid. Je hebt te weinig omvang om hier op eigen kracht te kunnen bestaan. Weet je dat?

Weet je dat? Ik echode haar laatste woorden als een kind dat de taal aan het leren is en probeerde er een betekenis aan te verbinden. Haar vriendelijkheid tegenover mij fascineerde me en ik verlangde ernaar me helemaal in haar te laten opgaan. Voor mij leek ze te bestaan uit pure liefde en aanvaarding. Ik kon mijn grenzen laten wegvallen, als ze het me wilde toestaan, en alles wat ik geweest was simpelweg met haar laten samenvloeien. Ik hoefde daarna niets meer te weten, niets meer te denken, niets meer te vrezen.

Ik had niets gezegd, maar ze bleek precies te weten wat ik had gedacht. *En is dat wat je écht wilt, kleine? Ophouden jezelf te zijn, zelfs nog voordat je jezelf hebt voltooid? Je kunt*

nog tot zoveel groters uitgroeien.
Uitgroeien, papegaaide ik, maar opeens kreeg het woord een betekenis. Ik bestónd weer. Ik ondervond een moment van volledige helderheid, alsof ik na een lange duik in de diepte boven water was gekomen en een flinke teug lucht naar binnen kon zuigen. Mollie en Netel, Plicht en Pé, Patience en Bolle, Chade en Kettricken – allen zwermden om me heen in een vloedgolf van mogelijkheden. Angst mengde zich met een onbeheerste hoop. Wat zou ik in hun midden wel allemaal kunnen wórden?
Aha. Ik dacht al dat er voor jou nog wat meer te halen was. Dus je wilt toch wel teruggaan?
Teruggaan.
Waarheen?
Hertenhorst. Mollie. Netel. Vrienden.
Ik denk niet dat de afzonderlijke woorden voor haar enige betekenis hadden. Ze was dat stadium ver voorbij, ver voorbij de fase waarin liefde werd opgedeeld in partjes voor afzonderlijke personen, afzonderlijke plekjes. Maar ik denk dat ze mijn verlángen heeft kunnen interpreteren.
Goed. Dan ga je terug. Wees de volgende keer voorzichtiger. Of liever: laat er geen volgende keer zijn. Pas wanneer je klaar bent om hier te blijven.
En van het ene moment op het andere had ik weer een lichaam. Ik lag op mijn buik op het koude gras van een

helling. De twee namaakzakken die over mijn schouders hingen had ik nog steeds vast. Ze drukten op me. Ik deed mijn ogen dicht. Het gras kriebelde in mijn gezicht en er zat wat aarde in mijn neus. Ik rook de intieme geuren van gras en grond, van schapen en mest, en mijn verbazing over hun onderlinge samenhang hield alle verdere gedachten bij me weg. Ik denk dat ik in slaap ben gevallen.

Het was ochtend toen ik wakker werd. Ik rilde van de kou, ondanks de dekens vol met boeken en perkamentrollen op mijn rug. Ik was verstijfd en mijn huid was nat van de dauw. Ik ging kreunend rechtop zitten, maar de wereld draaide traag om me heen, dus ik ging maar weer liggen. De schapen die verrast hadden opgekeken toen ik me bewoog waren dik van de wol. Ik werkte me op handen en knieën omhoog en keek om me heen. Ik voelde me een piepjong veulen, voor wie alles nieuw was. Ik haalde een paar keer diep adem, maar bleef me misselijk voelen. Ik besloot dat ik voedsel en een echt bed nodig had om tot mezelf te komen, en dat ik dus naar de Hertenhorst moest.

Ik hing een zak over mijn schouder en trok de andere achter me aan. Dat was tenminste mijn bedoeling. Helaas stortte ik al na drie stappen ter aarde. Ik voelde me zo mogelijk nog beroerder dan toen ik net uit de zuil naar buiten was gewankeld. Prilkop had gelijk, moest ik met tegenzin bekennen. Ik vroeg me nu al ongerust af hoe lang het zou

duren voordat ik via de Vermogenszuil zou durven terugkeren. Maar voorlopig had ik acuter problemen aan mijn hoofd.
Ik tastte om me heen met het Vermogen. Ik kon me amper concentreren, en toen ik Bolles muziek vond en even later Bolle zelf was hij al in contact met Chade en Plicht. Ik probeerde in te breken, maar dat lukte niet. Hun gedachten kletterden tegen de mijne aan. Ze waren niet bezig informatie uit te wisselen, maar probeerden een of andere Vermogensoefening uit. Ik werd me ook bewust van Netel, die als een zoet parfum in de lucht hing. Ze zweefde in hun kring, leek daar te blijven hangen, maar zweefde dan weer verder. In de teleurgestelde stilte die volgde op haar mislukte poging vond ik eindelijk een beetje ruimte voor mijn eigen zwakke Vermogensbericht.
Bolle, ik voel me niet goed. Kun je me komen halen bij de Doem-Stenen? Breng een pony mee. Of liever nog een ezelwagen. Ik weet niet zeker of ik sterk genoeg ben om te rijden. Ik heb twee grote zakken met boeken en rollen over het Vermogen bij me.
Ik voelde een sprakeloze verbijstering van allen. En daarna een stortvloed van vragen. *Waar ben je?*
Waar ben je geweest?
Ben je gewond? Ben je door iets aangevallen?
Gevangen gehouden?
Ik ben zojuist gearriveerd via de zuil. Ik voel me zwak.

Ziek. Prilkop had me al gewaarschuwd dat ik de Vermogenszuilen niet te vaak moest gebruiken.
Daar liet ik het bij, want ik voelde me misselijk en duizelig. Ik ging op mijn zij op het gras liggen. De ochtend was koud en ik trok een van de zakken half over me heen. Zo bleef ik daar rillend liggen.
Ze kwamen allemaal. Ik hoorde geluiden en opende mijn ogen en zag Netels schoenen en rijrok. Een genezer ergerde me door mijn hele lichaam te betasten om na te gaan of ik iets had gebroken. Hij keek me diep in mijn pupillen en vroeg of ik was aangevallen. Het lukte me om nee te schudden. 'Vraag hem waar hij de afgelopen maand geweest is,' zei Chade. 'We verwachtten deze teksten al hier vóórdat we zelf in de Hertenhorst terug waren.' Ik sloot mijn ogen en hield mijn mond. Daarna legden de genezer en zijn assistent me op de kar. De zakken met teksten werden naast me gelegd en daarna reden we over de hobbelige helling naar beneden. Plicht en Chade reden aan een kant naast de kar. Ze keken ernstig. Bolle reed achter ons op een gedrongen ezel. Het leek hem aardig af te gaan. Netel bereed een merrie, kennelijk een uit de stallen van Burrich. Diverse gardisten te paard begeleidden ons. Ze hadden de alerte blik in hun ogen van mannen die eigenlijk een vijand hadden willen zien en die de hoop op een schermutseling nog niet helemaal hadden opgegeven. Ik had zo weinig gezegd, omdat ik niets wilde

loslaten dat niet voor hun oren bestemd was.
Ondertussen kolkte het in mijn geest alsof daar een span paarden vastzat in de modder. Ik haalde oude legenden over staande stenen op uit mijn geheugen. Minnaars vluchtten via die stenen voor hun ouders en kwamen pas een jaar of tien later terug, als alles vergeten en vergeven was. Het waren ook de poorten naar het land van de Schimmen, waar een jaar voorbijging alsof het een dag was, of omgekeerd. Ik herinnerde me dat ik een hele poos naar de met sterren bespikkelde zwartheid had liggen kijken. Hoeveel tijd was er verstreken? Een paar weken? Chade had het over een maand gehad. In elk geval was er zoveel tijd voorbijgegaan dat ze hadden kunnen terugkeren naar de Hertenhorst. Want ze waren hier. Ik glimlachte zwak om dit verbluffend bewijs van mijn logische vermogens.
Toen we de Hertenhorst hadden bereikt stuurde Chade de gardisten weg en gaf ze de Vermogensteksten mee. De prins pakte mijn handen vast en bedankte me voor mijn goede werk, alsof ik een willekeurige gardist was die zich met gevaar voor zijn leven had ingezet. Maar terwijl hij mijn hand vasthield bereikte hij me via het Vermogen. Ik kon hem bijna niet verstaan. *Ik kom je snel opzoeken. Rust nu uit.*
Netel en Bolle volgden hem toen hij wegliep. Ik werd naar de ziekenboeg geholpen, waar ik met genoegen doodstil bleef liggen en nergens aan dacht. Ik geloof dat daar diverse dagen

voorbij zijn gegaan. Het was moeilijk om het verloop van de tijd bij te houden. De hoofdpijn en de duizeligheid verdwenen, maar de vaagheid van mijn gedachten bleef hangen. Ik had iets geweldigs meegemaakt, ergens op een eigenaardige plek – dat wist ik nog wel. Maar ik kon er geen woorden voor vinden, ik wist het mezelf niet uit te leggen. Het was een zo buitenissige en overweldigende gebeurtenis geweest, dat het voor alle betekenis en ordening die ik aan mijn verdere leven wilde geven een echte uitdaging betekende. Het waren kleine dingen die mijn aandacht konden vangen – het dansen van stofdeeltjes in een baan van zonlicht, het weefpatroon van de wol van mijn deken, de nerf van het hout van mijn bed. Het was niet zo dat ik mijn Vermogen niet kon gebruiken, het was veeleer zo dat ik er het nut niet van inzag, en ook de energie en concentratie niet kon opbrengen om het te doen.

Ze gaven me goed te eten en lieten me met rust. Bezoekers kwamen en gingen, maar ze lieten bij mij amper een indruk achter. Een keer opende ik mijn ogen en toen zag ik Patience met strenge afkeuring naar me kijken. Ik deed ze weer dicht. De genezer kon niets voor me doen en verklaarde diverse keren in mijn aanwezigheid dat ik een luie simulant was. Ze brachten een stokoud vrouwtje bij me. Nadat ze me in de ogen had gekeken knikte ze heftig en zei: ‘Jazeker, de Schimmen hebben aan hem geknabbeld. Ze hebben hem

meegenomen naar onder de grond en zich daar aan hem tegoed gedaan. Het is bekend dat ze een hol hebben, daar ergens bij de Doem-Stenen. Ze snaaien vaak een lam of een baby, of zelfs een sterke man, als hij in bezopen toestand daar verdwaalt.' Ze knikte wijs en adviseerde: 'Geef hem muntthee en doe veel knoflook in zijn maaltijden, tot hij ernaar gaat ruiken. Daar kunnen ze niet tegen, de Schimmen, en dan laten ze hem gaan. Als zijn nagels zo lang zijn geworden dat ze moeten worden geknipt, en hij knipt ze dan, zal dat hem bevrijden.'

En dus kreeg ik massa's schapenvlees met knoflook en veel muntthee, en daarna werd ik genezen verklaard en moest ik de ziekenboeg verlaten. Raadsel wachtte me op. Hij zei dat ik er uitzag als een gedrocht. Hij nam me mee naar het stoombad, waar het vol was met luidruchtige gardisten die veel te hard lachten. Bij wijze van ultieme gardistenzuivering bracht hij me aansluitend naar de chaotische eetzaal van de garde, waar hij me gemakkelijk overhaalde om zoveel drank met hem te nuttigen dat ik naar buiten moest wankelen om over te geven. Ondanks het oorverdovende niveau van de conversatie en het gelach daar, voelde ik me merkwaardig eenzaam. Een van de jonge gardisten vroeg me wel zes keer waar ik geweest was, en uiteindelijk zei ik gewoon: 'Ik ben bij mijn terugkeer verdwaald,' hetgeen me aan die tafel een uur lang de verstandigste man van allemaal maakte. Als Raadsel had

gemeend mijn verhaal uit me los te kunnen peuteren had hij zich vergist. Toch voelde ik me na afloop in zekere zin wat beter, alsof het hevige protest van mijn lichaam tegen de drank me had geleerd dat ik toch echt een gewoon mens was, en daarmee rekening moest houden. Nadat ik de volgende dag in onze slaapzaal was ontwaakt, stinkend en bezweet, ging ik meteen weer naar het stoombad. Ik schraapte mijn vieze baard van mijn kin en wangen, schrobde mezelf met zout en waste me van top tot teen met koud water. Daarna trok ik een schoon gardistenuniform aan, want mijn reiskoffer was teruggekomen met de andere spullen die op de expeditie waren meegenomen. Daarna at ik een sober ontbijt van pap in de drukke eetzaal. Toen ik buiten kwam merkte ik dat het in de keuken van de burcht een drukte van belang was en dat er overal hulpjes van buiten rondliepen.

Ik voelde me meer mezelf dan in lange tijd het geval was geweest en begaf me via de geheime deur bij de kamers met linnengoed naar het labyrint van geheime gangen, en zo naar mijn werkkamer.

Ik zag dat op de tafel met olie doordrenkte stukken perkament lagen uitgespreid, klaar om schoongemaakt en gekopieerd te worden. Ook lagen er verse appels in een mandje bij de haard. Er waren geen rijpe appels toen ik hier de vorige keer was geweest. Dat kleine feitje schokte me meer dan ik zou hebben verwacht. Ik ging zitten,

concentreerde me en reikte toen naar Chade. *Waar bent u? Ik moet verslag uitbrengen. Ik heb iemand nodig die me helpt dit uit te leggen.*
Aha! Het is excellent om van je te vernemen! Ik zal je verslag graag horen. We zijn in de kamer van Veritas. Kun je de klim aan?
Ik denk van wel. Maar niet erg snel. Wacht op me.
Ik haalde de klim, maar ze moesten op me wachten. Toen ik van naast de haard naar binnen kwam kreeg ik een schok, want vrouwe Netel, onmiskenbaar *vrouwe* Netel nu, in haar groene jurk met een kanten kraag, zat aan de grote tafel, samen met Chade, Plicht en Bolle. Ze leek slechts matig verrast door mijn verschijning. Ik veegde een spinnenweb van mijn ogen en schudde het boven de haard van mijn vingers. Daarna – onzeker van mijn rol – maakte ik een beleefde gardistenbuiging voor hen allen en bleef staan alsof ik op orders wachtte.
'Gaat het wel?' vroeg Plicht. Hij kwam naar me toe en bood me zijn arm om me naar de tafel te begeleiden. Ik was te trots om de hulp aan te nemen, en zelfs toen ik aan de tafel zat was ik onzeker over hoe ik nu verder moest gaan. Chade zag mijn tersluikse blikken naar Netel, want hij begon hardop te lachen en zei: 'Fitz, ze is nu een lid van de coterie. Dat moet je toch verwacht hebben?'
Ik keek naar haar. Haar blik was als een mes en haar woorden

waren even koud en scherp. ‘Ik ken je naam, FitzChevalric Ziener. Ik weet zelfs dat ik je bastaardkind ben. Mijn moeder heeft nooit een Tom Dassenkop gekend, moet je weten. Dus toen je in de ziekenboeg lag is ze haar zogenaamde oude vriend gaan bezoeken. En toen ze terugkeerde heeft ze me alles verteld. Alles.’

‘Ze wéét lang niet alles,’ protesteerde ik zwakjes, maar verder wist ik niets te bedenken. Chade ging haastig staan, schonk een glaasje brandewijn in en bracht het me. Mijn hand trilde zo dat ik het slechts met moeite naar mijn mond kon brengen.

‘Maar je moeder heeft *jou* wel een passende naam gegeven,’ merkte Plicht hatelijk op tegen Netel.

‘Zoals de jouwe dat met jou heeft gedaan,’ antwoordde ze liefjes.

‘Genoeg nu, allebei! We zetten dit opzij en Fitz vertelt ons waar hij geweest is, toen soldaten het hele koninkrijk naar hem hebben afgezocht.’ Chade sprak op resolute toon.

‘Is Mollie hier? In de Hertenhorst?’

‘Iederéén is hier. Voor het Oogstfeest. Morgenavond.’ Bolle sprak met grote tevredenheid. ‘Ik ga helpen bij de appelpers.’

‘Mijn moeder is hier. En al mijn broers. Die nergens iets van weten, en mijn moeder en ik hebben besloten dat het maar beter zo kan blijven. Ze zijn hier omdat mijn vader tijdens het Oogstfeest zal worden geëerd voor zijn rol in het verslaan

van de draak. Zoals ook Vlug, en de rest van de coterie van Wijzen.'

'Mooi. Daar ben ik blij om,' zei ik, en dat was ik ook, maar mijn woorden moeten dof hebben geklonken. Dat kwam niet alleen door de schok van de ontdekking dat het de volgende dag al Oogstfeest zou zijn, maar ik voelde me beroofd van mijn waardigheid en mijn controle over mijn leven. En op een rare manier ook bevrijd. Het besluit om Mollie wel of niet in te lichten over mijn verleden was me uit handen genomen. Ze had me gezien. Ze wist dat ik nog leefde. Misschien was de volgende zet nu aan haar. En de gedachte die daarop volgde duwde me in een afgrond. Misschien had ze die zet al gedaan! En was ze bij me weggelopen!

'Fitz?' Chade raakte mijn arm aan. Kennelijk had hij me al een paar keer iets gevraagd. Ik werd me weer bewust van de mensen die om de tafel zaten. Plicht keek meelevend, Netel afstandelijk en Bolle verveeld. Chade kneep me zachtjes in mijn schouder. 'Wil je de coterie rapporteren waar je geweest bent en wat er met je is gebeurd? Ik heb vermoedens, maar zou ze graag bevestigd horen.'

Uit gewoonte begon ik vanaf het moment waarop we elkaar voor het laatst hadden gesproken. Ik vertelde hem vrijuit over mijn terugkeer naar het hol van de Zwarte Man, maar voelde opeens tegenzin om alles met hen te delen wat de nar tegen me had gezegd. Dus ik keek naar mijn handen, die op de tafel

lagen, en beperkte me tot een samenvatting. Ik liet zoveel mogelijk intieme details weg. Van degenen die daar aanwezig waren had alleen Chade misschien een benul van wat het afscheid van de nar voor mij betekende. Zonder erbij na te denken besloot ik met: 'Maar ik ben niet teruggegaan. En u zegt dat ik meer dan een maand weg ben geweest. Ik weet niet hoe zij die afwezigheid interpreteren. Ik wil wel terug, maar ik ben nu banger voor de zuilen dan ooit.'

'En terecht, naar wat ik inmiddels heb gelezen in de rollen die je hebt meegebracht. Maar daarover later. Vertel ons eerst de rest.'

En dat deed ik – over hoe we de rollen hadden gevonden en ingepakt, en hoe ik het lijk van de Bleke Vrouw had weggewerkt. Chade was gefascineerd door de magie van de Ouderlingen, zoals hun lampen en verwarming, en hij stelde ook allerlei vragen over de vierkante geheugensteentjes. Ik wist geen antwoorden. Ik zag dat hij popelde om te proberen zelf daarheen te gaan om het verdwenen domein van de Ouderlingen met eigen ogen te zien. Ik vervolgde met mijn afscheid van Prilkop en daarna mijn eindeloze verblijf ergens tussen de Vermogenszuilen in. Toen ik sprak over het wezen dat me had gered ging Plicht opeens kaarsrecht overeind zitten. 'Zoals toen op het Strand van de Anderen!'

'Ja en nee,' zei ik. 'Dáár waren onze geesten in hun wereld, denk ik. Tussen de zuilen was mijn lichaam er óók. En sedert

mijn terugkeer heb ik me… vreemd gevoeld. In sommige opzichten meer lévend. Meer verbónden, zelfs met de kleinste details van de wereld. Maar ook eenzamer.' En toen zweeg ik. Het leek me dat ik niets meer aan mijn verslag had toe te voegen. Ik wierp een zijdelingse blik naar Netel. Ze reageerde met een neutrale manier van kijken, waamee ze uitdrukte dat ik niets voor haar betekende en ook nooit hád betekend.

Chade scheen het gevoel te hebben dat hij nu genoeg had om over na te denken, want hij schoof zijn stoel achteruit als na een copieuze maaltijd. 'Wel, dit verhaal verdient een nadere analyse. Voor vandaag zijn de lessen voorbij. We hebben allemaal verplichtingen tijdens het Oogstfeest. Vanavond is er een feest in de Grote Zaal, met muziek en artiesten en minstrelen. Daar zie ik jullie weer, neem ik aan?'

Maar toen ze allemaal bleven zitten en hem alleen maar aankeken vervolgde hij op ernstiger toon: 'Maar nu wil ik privé met Fitz praten.'

Bolle stond op. Netel ook. 'Nadat ik privé met Fitz heb gepraat,' zei Plicht op kalme toon.

Bolle keek verbijsterd, maar zei toen meteen: 'Ik ook.'

'Ik niet,' zei Netel kil. Ze liep naar de deur. 'Ik kan me niets voorstellen dat ik ooit tegen hem zou willen zeggen.

Bolle stond stokstijf op zijn plek. Zijn blik schoot heen en weer tussen Netel en Plicht. Hij was kennelijk in tweestrijd.

Ik wist een glimlach voor hem te forceren. ‘Jij en ik krijgen later nog tijd genoeg samen, dat beloof ik je.’
‘Ja,’ was hij het toen acuut met me eens, en hij kwam nog juist op tijd bij de deur voordat Netel hem achter zich had dichtgetrokken. Hij verliet de kamer. Plicht keek Chade nadrukkelijk aan, waarna de raadsheer bij het venster ging staan en naar de zee staarde. Dit was duidelijk niet wat Plicht had bedoeld. En het was even duidelijk dat er nog steeds een machtsstrijd gaande was tussen de prins en de raadsheer. Ik keek naar Plicht. Hij nam plaats op de stoel naast de mijne en schoof hem dichter naar me toe. Hij sprak zacht en ik verwachtte een verhaal over zijn zorgen met betrekking tot het huwelijk en de narkieza. ‘Ik heb veel met haar over jou gepraat. Ze is nu boos op je, maar als je haar tijd geeft kan ze voldoende kalmeren om naar je te luisteren.’
Ik moest even omschakelen. ‘Netel?’
‘Natuurlijk.’
‘Je hebt veel met haar over mij gepraat?’ Het werd allemaal steeds beter, dacht ik zuur. Plicht voelde mijn onbehagen aan.
‘Ik moest wel,’ verdedigde hij zich. ‘Ze zei dingen als “hij liet mijn moeder in de steek toen ze zwanger was” en “hij kwam me nooit opzoeken”. Dat kon ik haar toch niet laten zeggen? Laat staan gelóven! Dus ik heb haar de waarheid gezegd, zoals jij me die hebt verteld.’
‘Fitz?’ zei hij, vele tellen later.

‘O, neem me niet kwalijk. Bedankt.’ Ik wist niet eens meer waar ik aan had zitten denken.
‘Haar broers zullen je bevallen. Chevalric is een beetje zelfvoldaan, maar ik denk dat het bluf is. Een compensatie voor zijn verwarring door alle veranderingen die hem overkomen. Vlot is heel anders dan Vlug. Ik heb nooit tweelingen gezien die minder op elkaar lijken. Stavast doet zijn naam eer aan en Eerlijk kletst je de oren van je kop. Haard is de jongste. Hij doet niets anders dan rondrennen en giechelen en proberen zijn broers en Netel over te halen om met hem te worstelen. Hij is bang voor niets en niemand.’
‘Ze zijn allemaal hier voor het Oogstfeest?’
‘Op uitnodiging van de koningin. Omdat Vlug erkend zal worden, en Burrich geëerd.’
‘Natuurlijk.’ Ik keek naar het tafelblad tussen mijn handen. Paste ik hier nog ergens in?
‘Wel, dat is alles wat ik wilde zeggen, geloof ik. Ik ben blij dat je beter bent. En ik denk dat Netel zal bijdraaien, als je haar wat tijd geeft. Ze voelt zich misleid. Ik heb je daarvoor gewaarschuwd. Maar wat haar het kwaadste heeft gemaakt, denk ik, is dat je zomaar opeens verdween. Dat heeft ze om een of andere reden persoonlijk opgevat. Maar ze zal haar mening over jou wel herzien, als je haar de tijd gunt.’
‘Daar heb ik weinig keuze in.’
‘Nee, eigenlijk niet. Maar ik wilde niet dat je dacht dat het

hopeloos was en dat je het zou opgeven en dat je haar zou ontwijken. Jouw plaats is nu hier in de Hertenhorst. En de hare ook.'
'Dank je.'
Hij wendde zijn blik af. 'Ik kan je niet zeggen wat het voor mij betekent haar hier aan het hof te hebben. Ik was nooit bevriend met een meisje zoals ik het met haar kan zijn. Omdat we neef en nicht zijn, denk ik.'
Ik knikte, niet helemaal overtuigd, maar niettemin blij. Als ze de vriendschap van de prins bezat, had ze een machtige beschermer aan het hof.
'Ik moet gaan. Ik heb mijn vorige twee pasbeurten voor het Oogstfeest ook al afgezegd. Ik zweer je dat ze zich wreken op Bolle en dat ze hem zogenaamd per ongeluk prikken, als ik er niet bij ben om hem te beschermen. Dus ik kan nu maar beter gaan.'
Ik knikte weer en even later was hij weg en was het stil in de kamer, zonder dat ik precies had opgemerkt hoe dat was gebeurd. Toen zette Chade nadrukkelijk een glas brandewijn voor me neer. Ik keek er verwonderd naar. En toen naar hem.
'Dat zul je misschien nodig hebben,' zei hij op milde toon, en hij vervolgde: 'De nar was hier, twee weken geleden. Ik moet eens goed laten uitzoeken hoe hij zo ongemerkt hierheen heeft kunnen komen en weer is verdwenen, maar het is hem gelukt. Er werd laat in de avond op de deur van mijn privé-

kamer geklopt en toen ik opendeed stond hij daar voor me. Veranderd, natuurlijk. Zoals je hebt verteld. Zo bruin als de pit van een appel, overal. Hij zag er moe en een beetje ziek uit, maar dat kan van zijn reis via de zuil zijn gekomen. Hij sprak niet over de Zwarte Man. Over niets, eigenlijk, behalve over jou. Hij had kennelijk verwacht je hier aan te treffen. Dat maakte me bang.'

Ik zette het lege glaasje terug op de tafel. Zonder me iets te vragen vulde Chade het bij. 'Toen ik hem zei dat we je niet meer hadden gezien leek hij aangeslagen. Ik legde uit hoe grondig we hadden gezocht en dat mijn eigen idee was geweest dat jij met hem mee was gegaan. Hij gaf me de naam van een herberg waar hij een week zou blijven en vroeg me hem bericht te sturen zodra ik iets van jou vernam. Aan het einde van die week kwam hij weer bij me. Hij zei me dat hij moest vertrekken, maar dat hij iets voor jou wilde achterlaten. Geen van beiden wisten we of je ooit zou terugkeren om het in ontvangst te nemen.'

Ik hoefde er niet om te vragen. Hij legde een verzegeld rolletje perkament voor me neer. Het was niet groter dan een kindervuist. En een tasje, gemaakt van Ouderlingenstof. Ik herkende de stof – dit was waar mijn Ouderlingengewaad van gemaakt was geweest. Ik keek ernaar, maar maakte geen aanstalten om een van beide aan te raken, terwijl Chade me aankeek. 'Zei hij iets? Een boodschap voor mij, bedoel ik?'

‘Ik denk dat deze dingen die boodschap zijn.’
Ik knikte.
‘Pé is je komen opzoeken toen je in de ziekenboeg lag. Wist je dat?’
‘Nee, dat wist ik niet. Hoe wist hij dat ik daar lag?’
‘Ik geloof dat hij tegenwoordig vaak in een herberg van de minstrelen komt. Toen we je zochten hebben we dat natuurlijk door de minstrelen laten rondvertellen. We wilden graag élk gerucht over je eventuele verblijfplaats vernemen, dus Pé wist dat we ene Tom Dassenkop in de Hertenhorst terug hadden verwacht, maar dat hij niet was komen opdagen. Maar toen je was teruggekeerd hebben de minstrelen dat natuurlijk vernomen. En Pé ook. Je zou hem snel moeten opzoeken. Dat zal hem geruststellen.’
‘Komt hij vaak in die herberg?’
‘Dat heb ik vernomen.’
Ik vroeg hem niet van wie, noch waarom de raadsheer van de koningin zich liet informeren over het doen en laten van een timmermansleerling. ‘Bedankt dat u op hem hebt gepast,’ zei ik alleen.
‘Dat had ik beloofd. Niet dat het me goed is gelukt. Het spijt me dat ik het moet zeggen, Fitz, en ik ken de details niet, maar ik begrijp dat hij in de stad in wat moeilijkheden is geraakt en dat hij zijn leerlingschap kwijt is. Hij verblijft nu vooral in het gezelschap van minstrelen.’

Ik schudde bedroefd mijn hoofd. Dat had ik beter moeten doen! Hoog tijd om de jongeman aan de hand te nemen. Ik nam me voor bij Spreeuw te informeren waar ik hem zou kunnen vinden. Ik voelde me schuldig dat ik niet eerder achter hem aan was gegaan.
'Nog meer nieuws dat ik moet vernemen?'
'Vrouwe Patience gaf me een gevoelige tik met haar waaier toen ze had vernomen dat je al diverse dagen in de ziekenboeg lag en dat niemand haar had geïnformeerd.'
Ik moest ondanks alles lachen. 'In het openbaar?'
'Nee. Ze heeft op haar oude dag enige discretie geleerd. Ze liet me bij zich komen in haar kamer. Dentelle ontving me. Ik kwam naar binnen, ze gaf me een kop thee, en toen kwam Patience uit de aangrenzende kamer. En gaf me een tik met haar waaier.' Hij wreef over zijn slaap, boven zijn oor, en zei met enige weemoed: 'Je had me wel eens kunnen zeggen dat ze wist dat je in leven bent, en als gardist vermomd. Dat schijnt ze overigens buitengewoon weerzinwekkend te vinden.'
'Ik had geen andere keuze. Tja. Is ze kwaad op me?'
'Natuurlijk. Maar niet zo kwaad als ze op *mij* is. Ze noemde me een ouwe spin en dreigde me met de zweep te laten geven als ik niet ophield me met haar zoon te bemoeien. Hoe heeft ze een verband tussen jou en mij kunnen leggen?'
Ik schudde langzaam mijn hoofd. 'Ze heeft altijd meer

geweten dan ze liet blijken.'
'Zeg dat wel. Dat was al zo toen je vader nog leefde.'
'Ik zal Patience ook gaan opzoeken. Wel, het lijkt alsof mijn leven nog een even grote warboel is als altijd. Hoe gaan de zaken in het grotere verband van het koninkrijk?'
'Je plannen zijn aardig geslaagd. De hertogen die niemand mee hadden op de reis van de prins naar de Buiteneilanden zijn blij nu contact te krijgen met de kaempra's die hierheen zijn gekomen. Sommigen denken dat er genoeg winst te behalen is om de hetgurd te kunnen overreden om aan alle overvallen een einde te maken. Ik geloof niet dat ze echt de autoriteit hebben om dat voor elkaar te krijgen, maar als alle hertogen vastberaden zeggen dat de handel daarvan afhangt, kan dat een groot effect hebben. Er is zelfs sprake, het zal je verbazen, van voorstellen om huwelijkspartners te wisselen tussen onze adel en de clans van de Buiteneilanden. Tot dusverre gaat het alleen om kaempra's die zich wel willen verbinden aan onze "moederhuizen" en we hebben onze edelen moeten waarschuwen dat ze op de Buiteneilanden nogal anders denken over de duurzaamheid van huwelijken dan wij. Maar in een paar gevallen kan het werken. Diverse edele huizen hebben jongere zonen, die ze best aan een Buiteneilandse clan kunnen aanbieden.'
Hij leunde achterover in zijn stoel en schonk zichzelf nu ook een glaasje brandewijn in. 'Het zou wel eens een duurzame

vrede kunnen worden, Fitz. Vrede met de Buiteneilanden nog tijdens mijn leven. Ik heb eerlijk gezegd nooit gedacht dat te zullen meemaken.' Hij nam een slokje en vervolgde toen: 'Maar laat ik de dag niet prijzen voor het avond is. Er moet nog steeds het een en ander gebeuren. Ik zou Plicht graag tot kroonprins benoemd zien voor deze winter voorbij is, maar dat vergt misschien nog de nodige inspanningen. De jongen is nog steeds impulsief en koppig. Ik heb hem keer op keer gewaarschuwd dat een koning zijn kroon op zijn hoofd draagt, niet in zijn hart. En zeker niet nóg een stukje lager! Hij moet zijn hertogen laten zien dat hij een man van bedachtzame opvattingen is, niet iemand met jongensachtige passies. Zowel Gaarde als Dracht heeft laten weten dat ze hem eigenlijk liever getrouwd zien, of een paar jaartjes ouder, voordat ze hem als kroonprins erkennen.'

Ik stak hem mijn glas toe en hij vulde het bij. 'U zegt niets over de draken. Zijn er dan geen problemen geweest?'

Hij glimlachte wrang. 'Ik denk dat onze mensen in de Zes Hertogdommen eerder nogal teleurgesteld zijn dat ze er nog geen schúb van hebben gezien. Ze zouden het heerlijk hebben gevonden als IJsvuur zich hier had vertoond om zijn kop ook voor ónze koningin op de grond te leggen. Of ze dénken dat ze het heerlijk zouden vinden. Wat mij betreft mag de situatie blijven zoals ze is. Op een afstand zijn draken verbazingwekkende en nobele wezens uit sprookjes en

legenden. Na mijn kennismaking van dichtbij heb ik de indruk dat ze hoogstens nobel *boeren* nadat ze mij hebben opgepeuzeld.'

'Denkt u dat ze zijn teruggegaan naar Beijerstad?'

'Zeer zeker niet. Er was hier vorige week een koerier van de vaarders die kwam informeren naar Tintaglia. Uit de tekst van zijn missive kon ik niet afleiden of de vaarders zich zorgen maakten over haar welzijn of dat ze in paniek raken nu ze als enigen over zijn om voor die niet-vliegende draakjes te zorgen. Ik wilde zeggen dat we geen idee hadden van wat er met ze gebeurd was na hun verschijning bij het moederhuis van de narwalclan, maar toen liet Netel zich horen. Ze zei dat IJsvuur en Tintaglia zich bezighielden met eten en paren, en dat ze door die twee bezigheden volledig in beslag werden genomen. Ze kon niet zeggen waar ze zich bevonden, want haar contact met Tintaglia was sporadisch en draken hebben heel andere ideeën over geografie dan wij. Maar ze voedden zich met beren. Dat betekent dat ze ergens in het noorden zijn. Misschien krijgen we ze nog te zien als ze ooit besluiten om naar Beijerstad terug te vliegen.'

'Ik heb het gevoel dat we nog lang niet van ze af zijn. En dichter bij huis? Is het probleem met het Oude Bloed dichter bij een oplossing gekomen?'

'Het Oude Bloed heeft tijdens onze afwezigheid veel bloed vergoten. En in verschillende van onze hertogdommen is

gechoqueerd gereageerd op de ontdekking dat er heel wat meer Oud Bloed tot hun adel behoort dan ze ooit hadden willen toegeven. Er ging zelfs een gerucht dat Spoed van Holt misschien met dezelfde ogen keek als haar havik. Zeer schokkend. Zulke onthullingen komen tot stand in het kader van vurige wraaknemingen. De ene moordpartij lokt de volgende uit. Kettricken heeft het bijzonder moeilijk gehad om de orde te handhaven. Maar de kern van de zaak schijnt te zijn dat het Oude Bloed zijn eigen huis grondig heeft gereinigd van de Bonten-pest. Web reageerde vol afschuw toen hij het nieuws na onze terugkeer vernam. Hij drong er met meer nadruk dan ooit op aan dat het Oude Bloed een openlijk en respectabel bestaan moest leiden. In zekere zin was dit bloedvergieten voor hem dus een stap achteruit. Het is ironisch dat hij nu heeft voorgesteld een stadje voor het Oude Bloed te reserveren. Wat ze vroeger met kracht hebben afgewezen, uit angst dat het de aanleiding tot een bloedbad kon worden, wordt nu gezien als een methode om te bewijzen hoe ongevaarlijk ze zijn. Tenzij ze geprovoceerd worden. De koningin heeft het in overweging genomen. Over de plek zou nog uitvoerig onderhandeld moeten worden. Velen zijn tegenwoordig banger dan ooit voor Wijzen.'

'Wel, niet alles kan gladjes verlopen, neem ik aan. In elk geval gebeurt een en ander nu meer in de openbaarheid.' Ik zat even na te denken. Spoed van Holt zou de Wijsheid

bezitten? Ik dacht van niet. Maar als ik aan haar terugdacht, kon ik er niet helemaal zeker van zijn.
'En heer FitzChevalric Ziener? Zal hij zich eindelijk in het zonlicht vertonen?'
'Wat, slechts héér? Ik dacht dat ik koning zou zijn!' En toen lachte ik hardop, want zelden had ik Chade zo verbluft gezien.
'Nee,' besloot ik. 'Ik denk dat we heer FitzChevalric Ziener in vrede laten rusten. Degenen die voor mij belangrijk zijn weten het. Dat was alles waar ik ooit om gegeven heb.'
Chade knikte bedachtzaam. 'Ik zou je als een minstreel een mooi einde van je verhaal kunnen wensen, een lang en gelukkig leven, met veel kinderen, maar dat zou toch niet uitkomen, denk ik.'
'Voor u is het ook nooit uitgekomen.'
Hij keek me aan en wendde toen zijn hoofd af. 'Ik heb jou gehad,' zei hij. 'Zonder jou zou ik misschien als een ouwe spin achter mijn muren gestorven zijn. Heb je daar nooit aan gedacht?'
'Nee.'
'Ik heb werk te doen,' zei hij abrupt. Toen hij stond legde hij nog even zijn hand op mijn schouder en vroeg: 'Ben je vanaf nu beter?'
'Zo goed als verwacht mag worden,' antwoordde ik.
'Dan laat ik je alleen.' Hij keek op me neer en voegde eraan toe: 'Wil je proberen voorzichtiger te zijn? Het is voor mij

niet gemakkelijk geweest, in deze dagen dat je vermist was. Ik dacht dat je de Hertenhorst en de plichten van je bloed was ontvlucht. En toen de nar op bezoek was geweest heb ik geloofd dat je ergens lag dood te zijn. Weer.'

'Ik zal even voorzichtig zijn met mezelf als u het bent met úzelf,' beloofde ik hem. Hij trok een wenkbrauw op, maar knikte toen.

Nadat hij was vertrokken bleef ik een poosje naar het pakketje en het briefje kijken. Toen ik het laatste opende was ik een beetje teleurgesteld. Het was geen brief, maar een gedicht. Ik las het twee keer, maar beide keren hoorde ik er alleen een vaarwel in.

Het pakketje voelde tamelijk zwaar aan. Toen ik het lapje had losgewikkeld rolde er een brok geheugengesteente over het tafelblad. Ik wist zeker dat de nar het met zijn Vermogensvingers had gebeeldhouwd. Ik porde er voorzichtig tegenaan, maar voelde slechts steen. Toen tilde ik het op om het van dichtbij te bekijken. Het had drie gezichten, die aan elkaar grensden. Het ene was van Nachtogen, het tweede van mij, het derde van de nar. Pas toen ik het beeldje in mijn hand nam kwam het echt tot leven. Drie simpele afbeeldingen vertoonde het, maar dat hing af van hoe ik het in mijn hand hield. Als mijn vingers de wolf en mezelf omspanden zag ik Nachtogen en mezelf ineengerold op het bed van mijn oude hut liggen slapen. Nachtogen lag languit voor de haard van de

nar in het Bergrijk te slapen wanneer ik zowel de nar als de wolf aanraakte. De laatste afbeelding was aanvankelijk verwarrend. Mijn vingers rustten op de nar en mij. Ik knipperde met mijn ogen bij het zien van de herinnering die me werd gepresenteerd. Ik staarde er een poosje naar voordat ik het herkende: het was hoe ik eruitzag wanneer hij zijn voorhoofd tegen het mijne drukte en me in mijn ogen keek. Ik legde het beeldje op de tafel. Het was nu de spottende glimlach van de nar die naar me omhoogkeek. Ik glimlachte terug en legde impulsief een vinger op zijn voorhoofd. Ik hoorde toen zijn stem – bijna alsof hij bij me in de kamer was. 'Ik ben nooit verstandig geweest.' Ik schudde mijn hoofd. Zijn laatste boodschap aan mij, en ook dát moest natuurlijk weer een van zijn raadsels zijn.

Ik nam mijn schatten mee en vertrok via het geheime paneel en de gangen naar mijn eigen werkkamer, waar ik ze zorgvuldig verborg. Gilly verscheen – vol vragen waarom ik nu wéér geen worstjes bij me had. Ik beloofde dat ik er werk van zou maken. Hij antwoordde dat het hoog tijd werd en beet me stevig in een vinger om me dat in te peperen.

Toen verliet ik mijn kamer en liep naar de grote gangen op de begane grond. Ik wist dat Spreeuw zou rondhangen bij de minstrelen die hier op bezoek waren, dus ik ging naar de zaal waar ze gewoonlijk repeteerden en rijkelijk werden onthaald met drankjes en hapjes. De zaal was gevuld met allerlei

soorten artiesten, die op hun rumoerige en collegiale manier met elkaar wedijverden, maar ik zag geen teken van Spreeuw. Ik zocht ook in de Grote Zaal en een paar kleinere, maar zonder succes. Ik stond op het punt het zoeken op te geven en naar de stad te gaan toen ik haar vanuit de verte in de Vrouwentuin zag. Ze liep daar met een paar andere dames te wandelen. Ik wachtte tot ze me had gezien en liep toen naar een van de meer afgezonderde bankjes. Ik wist zeker dat ze me daar zou weten te vinden. Ik hoefde niet lang te wachten, maar toen ze naast me kwam zitten begroette ze me met een: 'Dit is niet verstandig. Als mensen ons zien, komen er praatjes.'

Ik had haar nooit eerder bezorgdheid op dat punt horen uitspreken en het maakte me sprakeloos. Ook kwetste het mijn gevoelens. 'Dan stel ik mijn vraag en maak dat ik wegkom. Ik wil naar de stad om Pé te zoeken. Ik heb gehoord dat hij vaak in een kroeg voor minstrelen komt. Ik dacht dat jij misschien weet welke.'

Ze keek verrast. 'Nee. Ik ben al in geen maanden in die kroegen geweest. Zeker vier maanden.' Ze leunde achterover, sloeg haar armen over elkaar en keek me verwachtingsvol aan.

'Kun je het misschien raden?'

Ze dacht even na. 'De Pelikaan? Daar gaan jonge minstrelen naar toe. Ze zingen pikantje liedjes en verzinnen er nieuwe

coupletten bij. Nogal een ruige kroeg.' Ze liet het afkeurend klinken. Daar trok ik mijn wenkbrauwen over op, maar ze legde het uit. 'Het is daar best voor jongelui die nieuw zijn als zanger of verteller, maar voor mij is het tegenwoordig echt geen gepaste plek meer.'
'Gepast?' vroeg ik, en ik deed mijn best om mijn grijns te onderdrukken. 'Sinds wanneer maakt het jou iets uit of een kroeg gepást is?'
Ze keek naar opzij en schudde haar hoofd. Ze vermeed mijn blik toen ze zei: 'Je moet niet meer zo familiair tegen me praten, Tom Dassenkop. Ook moet je me niet meer onder vier ogen ontmoeten, zoals nu. Die dagen zijn voor mij voorbij.'
'Wat mankeert je in hemelsnaam?' barstte ik uit, stomverbaasd en behoorlijk gepikeerd.
'Wat me mankeert? Ben je dan blind, man? Kijk eens naar mij.' Ze ging staan en legde haar handen trots op haar buik. Ik had wel bollere buikjes op slankere dames gezien. Het was eerder haar houding dan het formaat van de bolling die me informeerde. 'Je bent in verwachting?' vroeg ik ongelovig.
Ze haalde diep adem. Een onzekere glimlach verlichtte haar gezicht. Opeens sprak ze tegen me alsof ze weer de oude Spreeuw was. De woorden borrelden vrijelijk uit haar op. 'Het is bijna een wonder! De genezeres die heer Visser in dienst heeft om mij te verzorgen zegt dat het heel af en toe

gebeurt, juist wanneer een vrouw bijna geen kans meer heeft om nog zwanger te worden. En bij mij is het gebeurd! O Fitz, ik krijg een baby! Een kind van mezelf! Ik houd er nu al zóveel van, dat ik dag en nacht bijna aan niets anders meer kan denken.'

Ze straalde van geluk. Ik knipperde met mijn ogen. Soms had ze met bitterheid over haar onvruchtbaarheid gesproken, want daardoor werd haar de kans ontnomen een veilig huis en een trouwe echtgenoot te verwerven. Maar nooit had ze een woord gezegd over haar diepe verlangen om een kind te hebben, hoewel ze die wens al die jaren moest hebben gekoesterd. Ik schaamde me. Volledig oprecht zei ik: 'Ik ben blij voor je, Spreeuw. Echt waar!'

'Dat wist ik wel.' Ze raakte kort, licht, de rug van mijn hand aan. De tijden dat we elkaar met een omhelzing begroetten waren voorbij. 'En ik wist dat je zou begrijpen dat ik mijn manier van leven moet veranderen. Geen enkel schandaaltje, geen enkel roddeltje over ongepast gedrag van zijn moeder mag de toekomst van mijn baby verduisteren. Ik moet nu een nette mevrouw worden en me alleen om de zaken van mijn huishouden bekommeren.'

Even voelde ik een schrijnende jaloezie.

'Ik wens je alle geneugten die daarbij horen,' zei ik zacht.

'Dank je. Dus je begrijpt dat we zo uit elkaar moeten?'

'Zeker. Het ga je goed, Spreeuw. Het ga je goed.'

Ik bleef op het bankje zitten en zag haar weglopen. Eigenlijk liep ze niet, maar gléédze, en ze hield haar armen voor haar buik alsof ze haar ongeboren kindje al vasthield. Mijn gulzige, schorre vogeltje werd nu een mama met een nest. Ik voelde een steek van verlies nu ik haar zag weggaan. Op haar eigen manier was ze altijd iemand geweest tot wie ik me in moeilijke tijden kon wenden. Dat was nu voorbij.

Tijdens mijn wandeling naar de stad dacht ik terug aan mijn dagen met Spreeuw. Als ik mijn pijn niet aan de draak had gegeven, zou ik dan ooit iets van mezelf aan Spreeuw hebben afgestaan? Niet dat ik veel met haar had gedeeld. Ik dacht terug aan hoe we elkaar hadden leren kennen en verbaasde me over mezelf.

De Pelikaan bevond zich in een nieuw gedeelte van de stad – eerst een stukje steil omhoog, dan iets naar beneden – en stond gedeeltelijk op palen. Het was een nieuwe kroeg, in die zin dat hij tijdens mijn jeugd nog niet had bestaan, hoewel de balken er al flink berookt uitzagen en de tafelbladen aardig versleten waren, want minstrelen springen bij het minste of geringste op een tafel om te zingen of een epos voor te dragen.

De meeste minstrelen lagen om deze tijd van de dag nog in bed, dus het was bijna uitgestorven in de gelagkamer. De herbergier zat op een hoge kruk bij een met zoutwasem beslagen venster en keek uit over de zee. Ik liet mijn ogen

wennen aan de eeuwige schemering binnen en zag Pé toen in zijn eentje aan een tafel in de hoek zitten. Hij had stukken hout voor zich liggen en bewoog ze alsof hij een of ander spel speelde. Hij had een baardje laten staan, niet meer dan een rafel krullerig haar aan zijn kaak. Ik had er onmiddellijk een hekel aan. Ik liep naar hem toe en bleef voor zijn tafeltje staan tot hij me opmerkte. Hij sprong overeind met een kreet die de doezelende herbergier deed schrikken en liep om de tafel heen om me krachtig te omhelzen. 'Tom! Daar bent u weer! Er werd gezegd dat u vermist was en toen kwam u terug en ben ik op bezoek geweest, maar u sliep als een dode. Heeft de genezer u mijn briefje gegeven?'
'Nee, niets.'
Mijn toon had hem gewaarschuwd. Hij liet zijn schouders iets zakken. 'Aha. Dus u hebt het slechte nieuws over me gehoord, maar het goede niet, durf ik te wedden. Kom zitten. Ik had gehoopt dat u het zou lezen en dat ik het niet meer zou hoeven te vertellen. Ik word er moe van die geschiedenis steeds te herhalen, want dat moet ik de laatste tijd al zo vaak doen. Marn!' riep hij. 'Mogen wij twee bier? En wat brood, als je al verse voorraad hebt.' Tegen mij weer: 'Ga zitten.' Zelf nam hij ook weer plaats. Ik ging tegenover hem zitten. Hij keek naar mijn gezicht en zei: 'Ik zal het kort houden. Svanja nam mijn geld en besteedde het aan goedkope sieraden, waarmee ze de aandacht trok van een oudere man.

Ze is nu mevrouw Pins. Dat is een lakenkoopman die minstens dubbel zo oud is als ik. En rijk. En gevestigd. Een man van gewicht. Dus dat is afgelopen uit.'
'En je leerlingschap?' vroeg ik zacht.
'Heb ik verspeeld,' antwoordde hij even zacht. 'Svanja's vader heeft zich bij mijn meester over mijn karakter beklaagd. Meester Gindast zei me dat ik mijn gedrag moest veranderen of zijn dienst moest verlaten. Ik was stom. Ik heb zijn dienst verlaten. Ik heb geprobeerd Svanja over te halen om met me weg te lopen naar onze oude hut. We zouden het moeilijk krijgen, zei ik haar, maar we konden er leven en onze liefde voor elkaar zou ons rijk maken. Ze was woedend dat ik mijn leerlingschap kwijt was en zei dat ik krankzinnig was als ik werkelijk meende dat ze met mij in een bos zou gaan wonen om kippen te houden. Vier dagen later liep ze aan de arm van meester Pins te paraderen. U had gelijk over haar, Tom. Ik had moeten luisteren.'
Ik beet op mijn tong. Bijna had ik hardop met hem ingestemd. Ik keek naar het tafelblad en vroeg me af wat er nu van mijn jongen moest worden. Ik had hem alleen gelaten op een moment dat hij zijn vader juist heel hard nodig had gehad. Ik vroeg me af wat we moesten doen. 'Ik kan met je meegaan,' stelde ik voor. 'Dan vragen we meester Gindast of hij zich wil bedenken. Desnoods zal ik het hem smeken.'
'Nee!' riep Pé ontsteld. Toen lachte hij. 'U hebt me nog niet

de kans gegeven om de rest te vertellen. Zoals gewoonlijk pakt u meteen het ergste op en geeft dat exclusiviteit. Tom, ik verkeer hier met minstrelen en ik ben gelukkig! Kijk.'
Hij schoof de stukjes hout mijn kant op. De vormen waren nog ruw, maar ik zag dat ze samen een harpje zouden vormen. Ik wist uit mijn tijd met Spreeuw dat het vervaardigen van een elementaire harp zo ongeveer de eerste stap is die een minstreel moet zetten. 'Ik heb nooit geweten dat ik kon zingen. Maar ik kan het. Ik ben half-en-half opgegroeid met Spreeuw en heb vaak naar haar geluisterd en met haar meegezongen. Ik heb nooit beseft hoeveel van haar liederen en verhalen ik uit mijn hoofd ken, ook al heb ik ze haar soms maar één keer horen zingen. We hebben onze meningsverschillen gehad, Spreeuw en ik, en ze keurt het helemaal niet goed dat ik deze richting kies. Ze zegt dat u haar de schuld zult geven. Maar ze staat voor me in en heeft laten weten dat ik haar repertoire mag gebruiken tot ik een eigen repertoire heb.'
Vers, knapperig brood en bekers bier werden ons gebracht. Pé brak het brood in stukken en beet erin, terwijl ik nog bezig was te verwerken wat hij had verteld. 'Dus je wordt een minstreel?'
'Ja! Spreeuw heeft me naar een man gebracht die Zaagtong heet. Hij heeft een vreselijke stem, maar zijn omgang met de snaren lijkt een waar geschenk van de goden! En hij wordt

een dagje ouder, dus hij kan een jonge vent als ik goed gebruiken om zijn tassen te dragen en een kampvuur aan te leggen als we tijdens onze reizen ergens tussen twee herbergen in zijn. We blijven natuurlijk tot na het Oogstfeest in de stad. Hij speelt vanavond voor de kleine haard en ik mag vroeg in de avond een of twee liedjes zingen voor de kinderen. Tom, ik heb nooit geweten dat het leven zo fijn kan zijn. Ik ben dól op wat ik nu doe! En met wat Spreeuw me heeft geleerd, zonder dat we het wisten, heb ik al het repertoire van een gezel. Maar ik lig natuurlijk achter in het maken van mijn eigen instrument. En ik heb ook nog weinig teksten van mezelf. Maar die komen wel. Zaagtong zegt dat ik geduld moet hebben. Ik moet niet proberen liederen af te dwingen, maar moet afwachten tot ze naar me toe komen.'

'Ik had nooit gedacht dat je minstreel zou worden.'

'Ik ook niet.' Hij trok een schouder op en grijnsde. 'Het is geknipt voor me, Tom! Het kan niemand iets schelen wie mijn vader of moeder waren, of niet waren. En of ik twee gelijke ogen heb of niet. En zonder de eindeloze routineklussen die je moet uitvoeren voordat je op het laatst een meubelmaker bent. Ja, ik klaag natuurlijk over de talloze herhalingen die Zaagtong van me vraagt, want hij wil elk woord op maar één specifieke manier horen. Maar het is niet moeilijk. Ik heb nooit geweten dat ik een zo goed geheugen heb!'

‘En na het Oogstfeest?’
‘Tja, dat is het enige droeve gedeelte. Dan ben ik met Zaagtong onderweg. Hij overwintert altijd in Holt. We zingen en spelen onderweg en ginds verblijft hij de hele winter bij de warme haard van zijn patroon.’
‘Maar dat vind je niet erg?’
‘Behalve dat ik het jammer vind dat ik u dan nóg minder zie dan deze zomer.’
‘Maar je bent gelukkig?’
‘Ja, voorzover dat voor een mens mogelijk is. Als je jezelf laat gaan en je lot volgt, in plaats van te proberen je leven in een bepaalde baan te dwingen, zegt Zaagtong, merk je vaak dat het geluk vanzelf achter je aan komt.’
‘Moge het voor jou zo zijn, Pé. Ik hoop het.’
En daarna praatten we nog een poos over van alles en nog wat, en dronken ons bier. Ondertussen verwonderde ik me over de klappen die hij had opgelopen en het feit dat hij zich desondanks overeind had weten te houden. En dat Spreeuw had ingegrepen om hem te helpen, zonder mij daar iets over te zeggen. Dat ze hem toestemming had gegeven om haar repertoire te gebruiken betekende dat ze werkelijk van plan was haar oude bestaan vaarwel te zeggen.
Ik had de hele dag met hem kunnen praten, maar hij keek uit het venster en zei dat hij zijn meester moest gaan wekken en hem zijn ontbijt moest brengen. Hij vroeg of ik die avond zou

meedoen aan het Oogstfeest. Ik zei dat ik het nog niet met zekerheid wist, maar dat ik hem alvast veel plezier wenste. Daar was hij zeker van, zei hij. En toen namen we afscheid van elkaar.
Op weg naar huis liep ik via de markt. Daar kocht ik bloemen bij een kraam en snoep bij een andere en pijnigde mijn geest om nog iets anders te bedenken om er Patience gunstig mee te stemmen. Ik wist niets te vinden en merkte tot mijn schrik dat ik wel erg veel tijd had besteed aan mijn speurtocht langs de talloze kramen. Toen ik naar de Hertenhorst liep was ik een onderdeel van de mensenstroom die dezelfde kant op ging. Ik liep achter een kar met biervaten en voor een groepje jongleurs, die onderweg steeds maar aan het oefenen bleven. Een van de meisjes in de groep vroeg me of de bloemen voor mijn liefje waren, maar toen ik dat ontkende en zei dat ze voor mijn moeder waren lachten ze allemaal meewarig.
Ik trof Patience in haar kamer aan. Ze zat met haar voeten omhoog. Eerst foeterde ze me uit, toen huilde ze om mijn harteloosheid, dat ik haar in de zorgen had laten zitten, en ondertussen zette Dentelle mijn bloemen in een vaas en legde mijn snoepjes bij de thee die ze ons kwam brengen. Mijn verhaal over wat me was overkomen had me weer in haar gunst gebracht, al klaagde ze dat ik over twaalf jaar van mijn leven nog niets had gerapporteerd.
Ik probeerde me te herinneren waar ik was opgehouden met

mijn verslag toen Dentelle zei: 'Mollie heeft ons een paar dagen geleden bezocht. Het was fijn haar weer eens te zien, na al die jaren.' Toen ik verbluft bleef zwijgen merkte Dentelle op: 'Zelfs in de kleren van een weduwe ziet ze er nog steeds heel goed uit.'

'Ik heb haar gezegd dat ze mijn kleindochter niet bij me vandaan had moeten houden,' verklaarde Patience opeens. 'Ja, ze had wel honderd goede redenen, maar niet één ervan goed genoeg voor mij.'

'Hebben jullie ruziegemaakt?' vroeg ik ontsteld. Kon het nog erger?

'Nee, natuurlijk niet. Ze heeft het meisje de volgende dag naar me toe gestuurd. Netel. Wat een stomme naam voor een kind! Maar ze is open en direct. Dat bevalt me in een meisje. Ze zei dat ze Woeste Woud noch iets anders wilde hebben wegens het feit dat jij haar vader bent. Ik zei dat het niets met jou te maken heeft, maar met het feit dat ze de kleindochter van Chevalric is. Aan wie zou ik het anders moeten geven? Enfin, ik denk dat ze gaat ontdekken dat ik koppiger ben dan zij is.'

'Maar niet véél,' merkte Dentelle vergenoegd op. Haar kromme vingers speelden met de rand van de tafel. Ik miste haar eeuwige borduurwerk.

'Heeft Mollie over mij gesproken?' vroeg ik, bang voor het antwoord.

‘Niets wat je graag door mij herhaald zou horen. Ze wist dat je nog leefde. Niet door mijn toedoen overigens. Ze kwam hier om ruzie te maken, denk ik, maar toen ze had gehoord dat ik óók al die jaren had geleden, omdat ik meende dat je dood was, hadden we natuurlijk veel gemeenschappelijks om over te praten. En de lieve Burrich natuurlijk. Die lieve, koppige Burrich. We hebben allebei een traantje om hem geplengd. Hij was mijn eerste liefde, moet je weten, en ik geloof niet dat iemand ooit het stukje hart terugkrijgt dat hij aan zijn eerste liefde heeft geschonken. Ze vond het niet erg dat ik dat zei – dat er nog steeds een deel van mijn hart verliefd was op die vreselijk koppige man. Hoe schandelijk je eerste liefde zich ook heeft gedragen, zei ik tegen haar, hij houdt toch altijd een plekje in je hart. En ze gaf toe dat het waar was.’

Ik zat roerloos op mijn stoel.

‘Dat gaf ze toe,’ bevestigde Dentelle, en ze wierp een blik in mijn richting als om te peilen hoe stom ik nu eigenlijk was.

Patience babbelde nog wat door, maar ik kon me bijna niet concentreren op wat ze zei. Mijn hart was elders – het liep met een meisje in een opbollende rode rok over winderige rotsen. Ten slotte drong het tot me door dat ze aandrong op mijn vertrek, want ze moest zich omkleden voor het feest van die avond en dat kostte haar tegenwoordig meer tijd dan vroeger. Ze vroeg of ik er ook zou zijn, en ik zei van niet,

waarschijnlijk niet, want waar veel edelen bij elkaar waren kon er altijd wel een zijn die me herkende van vroeger. Ze knikte, maar voegde eraan toe: 'Je bent meer veranderd dan je denkt, Fitz. Als Dentelle niet bij me was geweest, zou ik misschien gewoon langs je heen zijn gelopen, zonder je te herkennen.'

Ik wist niet of ik dat moest opvatten als troost of niet. Dentelle begeleidde me tot de deur en zei onderweg: 'Tja, we zijn allemaal sterk veranderd. Mollie zou ik overal herkend hebben, maar zelf ben ik niet meer de vrouw die ik was. Maar ook voor Mollie zijn er veranderingen. "Stel je eens voor, Dentelle," zei ze tegen mij, "ze hebben mij de Violette Kamer in de zuidelijke vleugel gegeven. Ooit was ik een dienstmeid op de bovenste verdieping, en nu heb ik het appartement waar vroeger heer en vrouwe Vikken woonden!"' Weer keken haar oude ogen op een peilende manier mijn kant op.

Ik knikte langzaam.

Hoofdstuk 36

Oogstfeest

Zoals u me hebt verzocht stuur ik deze koerier naar u toe om u te melden dat de blauwe drakenkoningin Tintaglia en de zwarte draak IJsvuur zijn waargenomen. Ze verkeren in goede gezondheid en hebben veel eetlust. We hebben doorgegeven dat u zich zorgen maakte over hun welzijn en het welzijn van de jonge draken die onder uw hoede zijn. We konden niet met zekerheid vaststellen of ze de ernst of de urgentie van uw verzoek om informatie over hen hebben begrepen, zoals u zich waarschijnlijk kunt voorstellen. Ze schijnen bijzonder hevig in elkaar op te gaan en weinig genegen te zijn tot het zoeken of toestaan van contacten met mensen.

Brief van koningin Kettricken aan de Beijerstadse Raad van Vaarders.

Die avond trof me aan op mijn oude positie achter de muur. Deze ene keer spioneerde ik daar uit eigen nieuwsgierigheid en niet in opdracht van Chade. Ik had een fles wijn, brood, appels, kaas, wortels en een fret in het mandje naast me, plus een kussen om op te zitten. Ik hield mijn oog bij de spleet en was getuige van het drukke gewemel waarin de Zes Hertogdommen en de Buiteneilanden elkaar feestelijk ontmoetten.

Er was vanavond weinig formaliteit. Dat zou morgen pas komen. Vanavond stond er een overvloed van voedsel en drank op de tafels, maar die tafels zelf stonden aan de kanten, want er moest veel ruimte zijn om te dansen. Vanavond waren er kansen voor de minder bekende en jongere minstrelen, jongleurs en poppenspelers om hun kunsten te vertonen. Vanavond mengden burgers en edelen zich in alle zalen en tuinen van de burcht. Waarschijnlijk had ik me veilig door de drukte kunnen bewegen, maar ik durfde het niet aan. Dus ik hield me hier verborgen en genoot mee met het genot van anderen.

Ik was vroeg genoeg op mijn post gearriveerd om Pé te horen

zingen. Hij zong voor de kinderen, die daar vroeg bij elkaar waren gehaald om daarna vroeg naar bed gestuurd te kunnen worden, en hij had twee dwaze liedjes uitgekozen, een over de man die op de maan jaagde en een over de vrouw die een beker plantte om wijn te laten groeien, en een vork om vlees te laten groeien, en zo voort. Hij had daar altijd om moeten lachen wanneer Spreeuw ze zong en zijn publiek lachte nu ook. Hij leek daar een groot en oprecht plezier aan te ontlenen, en zijn meester leek me heel tevreden. Ik zuchtte even. Mijn zoon op stap met de minstrelen! Dat had ik nou écht nooit gedacht.

Ik zag ook Vlug, zijn haren kortgeknipt wegens de rouw. Hij liep bij Web. De jongen leek ouder dan toen ik hem de laatste keer had gezien, niet in zijn uiterlijk, maar in zijn houding. Hij bleef dicht bij Web en ik was blij dat die man een mentor voor hem wilde zijn. Mijn blik dwaalde rond en zag onder de dansers de jonge heer Civil. Hij had een meisje in zijn armen en tot mijn schrik was het Netel. Ik zat dat verbeten aan te kijken tot het einde van de dans, toen prins Plicht bij Civil terugkeerde met vrouwe Sydel en de volgende dans met Netel voor zichzelf opeiste. De prins liep er ietwat verloren bij, leek me, ondanks zijn formele vriendelijkheid. Ik betwijfelde of hij wel zo graag met zijn nicht of met de vriendin van zijn vriend wilde dansen. Wat Netel betreft – ze danste goed, maar met zichtbare verlegenheid. Kwam dat uit

onzekerheid over de passen of was ze onder de indruk van de sociale rang van haar partner? Haar kleding was simpel, even simpel als het tenue dat de prins tijdens dit Oogstfeest droeg. Daar herkende ik Kettrickens hand in.

Die gedachte deed me de koningin zoeken. Ze zat op het podium, op een hoge stoel, vanwaar ze de festiviteiten kon overzien. Ze zag er vermoeid, maar vergenoegd uit. Chade zat niet naast haar en ik vond dat merkwaardig, tot ik zag dat ook hij op de dansvloer was. Hij danste met een roodharige schone die nog niet een derde van zijn leeftijd had, schatte ik. Zo zag ik daar een voor een alle personen voor mijn blik verschijnen die de voornaamste draden van mijn leven hadden geweven. Spreeuw, tegenwoordig vrouwe Visser, zat op een stoel met dikke kussens. Haar gemaal stond zorgzaam bij haar en haalde zelf drankjes en hapjes voor haar van de tafel, alsof je aan bedienden zulk een vitale taak niet kon toevertrouwen. Vrouwe Patience kwam binnen. Ze droeg in haar eentje meer kant dan alle andere vrouwen bij elkaar, en had Dentelle aan haar zijde. Ze namen plaats op het einde van een bank bij de poppenspelers en zaten daar te giechelen en te wijzen en elkaar aan te stoten alsof ze jonge meisjes waren. Ik zag vrouwe Rosemarie praten met twee Buiteneilandse kaempra's. Ik wist zeker dat ze met haar charmante glimlach en weelderige boezem heel wat informatie wist los te weken waarover heer Chade morgen

eens rustig zou moeten nadenken.
Arkon Bloedsnee was er ook, in een mantel die was afgezet met bont van een rode vos. Hij stond serieus te praten met de hertogin van Holt, maar ik vroeg me af of welke handelsovereenkomst ook haar houding tegenover de Buiteneilanden ooit echt zou kunnen veranderen. Ik zag drie andere mannen die ik herkende van de hetgurd bij de tafels met voedsel staan, en anderen stonden verbaasd naar een poppenspel te kijken. Mijn ogen vingen Netel weer. Deze keer liep ze alleen door de feestende menigte, maar een gedrongen jongeman benaderde haar. Op grond van zijn kortgeknipte haar concludeerde ik dat dit Chevalric moest zijn, de oudste zoon van Burrich. Ze stonden te midden van het kabaal en gelach met elkaar te praten. Terwijl ik toekeek werden ze benaderd door een vrouw in een simpele jurk van een zeer donkere blauwe kleur. Zij had een tegenspartelend jongetje bij de hand. Ik trok een grimas bij het zien van Mollies geschoren hoofd en ik wist met volle zekerheid dat Burrich nooit zou hebben goedgekeurd wat ze nu had gedaan met haar prachtige lokken. Maar het kale hoofd maakte haar op een vreemde manier ook jóng. Ze greep Haard nog wat steviger bij de hand en wees naar een andere jongen, kennelijk om de hulp van Chevalric in te roepen bij het verzamelen van haar kroost. In plaats daarvan pakte Netel haar haar jongste broertje af en maakte er een paar wilde draaien

mee op de dansvloer, waar zijn kreetjes van plezier om zijn ontsnapping menigeen een glimlach ontlokten. Chevalric stak een kalmerende hand op naar Mollie en knikte bij iets wat ze zei. Toen trad er vlak voor mijn kijkgat een groep jongleurs op, waardoor ik niets meer kon zien, en toen ze klaar waren met hun trucs was Mollie verdwenen.

Ik richtte me op in de schemering. Aan mijn elleboog bedelde Gilly om een worstje.

Ik tastte rond in mijn mand, maar voelde alleen nog maar stúkjes worst. Hij had alle worstjes kapot gebeten in zijn spelletje om ze te doden. Ik vond een stukje dat groter was dan de andere en hij aanvaardde het in dankbaarheid uit mijn hand.

En zo duurde mijn avond voort. Op de dansvloer zag ik degenen die mij lief waren bewegen op de tonen van muziek die ik achter de dikke muur amper kon horen. Ik ging weer even rechtop zitten om mijn pijnlijke rug wat rust te geven. Er viel een smalle strook licht door het kijkgat mijn kant op. Ik stak er mijn hand naar uit en keek een poosje naar het spel van het schijnsel op mijn huid. Een metafoor van mijn hele leven, bedacht ik, maar toen zette ik dat zelfmedelijden van me af.

Bolle verliet een tafel met in elke hand een taartje. Zijn muziek was luid en vrolijk, en hij liep op de maat ervan – dus uit de maat met de muziek die alle anderen hoorden. Maar in

elk geval wás hij daar. In elk geval bevond hij zich te midden van allen en iedereen. Ik kreeg de neiging mijn voorzichtigheid te laten varen en me bij hem te voegen, maar die opwelling verdween meteen weer. Nee.
Mollies kinderen hadden een jongleur gevonden die hun beviel. Ze stonden er in een halve cirkel omheen. Netel hield Haard en Stavast bij de hand. Chevalric droeg Eerlijk in zijn armen. Vlot en Vlug stonden naast elkaar. Ik zag Web een eindje erachter staan – gescheiden, maar toch aanwezig. Mijn ogen zochten de menigte af. En vonden het niet. Ik ging staan. Ik liet mijn mandje en kussen achter voor de fret en bewoog me met vrije handen door de smalle gangen.
Ik wist dat de Violette Kamer een kijkgat had. Dat liet ik echter voor wat het was. Ik verliet het geheime labyrint, vond een kamertje waar ik het stof en de spinnenwebben van mijn kleren kon kloppen en haastte me toen met neergeslagen blik door de drukke gangen van de burcht. Niemand merkte me op, niemand sprak me aan of hield me staande om te vragen hoe het me ging. Ik had net zo goed onzichtbaar kunnen zijn. Toen ik de trap beklom werd het minder druk om me heen en toen ik de verdieping voor vaste bewoners had bereikt bleek deze verlaten te zijn. Iedereen nam deel aan het feest beneden. Iedereen behalve ik, en misschien Mollie.
Ik liep drie keer langs de deur van de Violette Kamer. Pas de vierde keer durfde ik aan te kloppen. Ik deed het harder dan ik

had bedoeld. Mijn hart bonkte en ik stond te trillen op mijn benen. Er volgde alleen stilte. Maar juist toen ik wilde concluderen dat al dit vertoon van heldenmoed verspilde inspanning was geweest hoorde ik Mollie zacht vragen: 'Wie is daar?'

'Ik ben het,' zei ik, stom, stom. En terwijl ik nog stond te bedenken welke naam ik tegenover haar moest gebruiken liet ze me duidelijk weten dat ze wist wie daar voor de deur stond.

'Ga weg.'

'Alsjeblieft.'

'Ga weg!'

'Alsjeblieft.'

'Nee.'

'Ik heb Burrich beloofd dat ik voor jou en je jonge kinderen zou zorgen. Ik heb het hem beloofd.'

De deur ging op een kier open. Ik zag een van haar ogen toen ze zei: 'Grappig. Dat was wat ook hij zei toen hij me dingen begon te brengen. Dat hij jou had beloofd, voor je stierf, dat hij voor me zou zorgen.'

Ik had daar geen antwoord op en de kier begon smaller te worden. Ik zette er mijn voet tussen. 'Alsjeblieft. Laat me binnen. Even maar.'

'Trek die voet terug of ik breek hem.' Ze meende het.

Ik besloot het te riskeren. 'Alsjeblieft, Mollie. Alsjeblieft.

Krijg ik na al die jaren niet één kans om het uit te leggen? Eentje maar?'
'Het moment om het uit te leggen was zestien jaar geleden. Toen het nog een verschil had kunnen uitmaken.'
'Alsjeblieft. Laat me binnen.'
Opeens rukte ze de deur halfopen. Haar ogen vonkten en ze zei: 'Ik wil maar één ding van je horen. Vertel me over de laatste uren van mijn man.'
'Heel goed,' zei ik. 'Dat ben ik je wel verschuldigd.'
'Ja,' zei ze. Ze hield de deur zo ver open dat ik nét naar binnen kon. 'Dat ben je me verschuldigd. En nog veel meer.'
Ze droeg een nachtjapon en een kamerjas. Haar lichaam was voller dan ik het me herinnerde, haar figuur was dat van een vrouw, niet meer dat van een meisje. Het was niet onaantrekkelijk. De kamer rook naar haar, niet alleen naar het parfum dat ze droeg, maar naar haar vlees en naar bijenwas en kaarsen. Haar jurk lag netjes opgevouwen op een kist aan het voeteneinde van het bed. Veldbedden op de vloer naast het bed bewezen dat haar kinderen bij haar zouden komen slapen. Haar borstel en kam lagen op een tafeltje klaar – puur uit gewoonte, want haar kale hoofd had ze niet nodig.
De eerste onzinnige woorden uit mijn mond luidden: 'Hij zou niet hebben gewild dat je je haren afknipte.'
Ze bracht verlegen haar hand naar haar hoofd. 'Wat weet jij daar nou van?' vroeg ze verontwaardigd.

‘De eerste keer dat hij je zag, lang voordat hij je van me afpakte, had hij commentaar op je haar. “Een vleugje rood in haar vacht” noemde hij het.’
‘Ja, zo zou hij het uitdrukken,’ zei ze. En toen: ‘Hij heeft me nooit van je “afgepakt”. We dachten dat je dood was. Je liet ons denken dat je dood was en ik voelde me wanhopig. Ik had niets anders dan een kind, dat voor alles van mij afhankelijk was. Als er sprake was van pakken, dan was ik het die hém pakte. Want ik hield van hem. Want hij behandelde me goed en hij behandelde Netel goed.’
‘Dat weet ik.’
‘Blij dat te horen. Ga daar zitten. Vertel me hoe hij stierf.’
Dus ik ging in een stoel zitten en zij op de rand van de klerenkist, en ik vertelde haar over de laatste dagen van Burrich. Het was wel het laatste onderwerp dat ik in deze situatie met haar had verwacht te bespreken, en ik had er helemaal geen zin in. Maar tijdens het praten voelde ik tevens een geweldige opluchting. Ik had het nodig haar dit soort dingen vertellen, even hard als zij het nodig had ze te vernemen. Ze luisterde gretig, alsof elk woord van mij een moment van zijn leven representeerde dat ze op deze manier kon terughalen. Ik aarzelde om te spreken over zijn Wijsheid, maar het was onmogelijk dit gegeven uit het relaas weg te laten. Ze moet het eerder hebben gehoord, want ze toonde schrik noch afkeer. Ik kon het haar vertellen op een manier

die zelfs Vlug haar niet had kunnen geven, want *ik* kon toevoegen dat het me onwrikbaar duidelijk was geworden hoe zielsveel Burrich van de jongen had gehouden en dat de twee op het moment van zijn sterven geen onenigheid meer hadden. Het was anders dan toen ik het aan Netel vertelde. Mollie begreep de volle betekenis van het feit dat Burrich me had gevraagd voor haar en haar zoontjes te zorgen. Ik herhaalde ook wat hij me had gezegd over zijn mening dat hij op dat moment de betere man voor haar was geweest, en dat ik die mening met hem had gedeeld.

Ze rechtte haar rug en zei bitter: 'Mooi. Dus daar waren jullie het over eens. Heeft een van jullie beiden ooit overwogen om *mij* daarover te raadplegen? Heeft een van jullie ooit stilgestaan bij de gedachte dat die beslissing misschien aan *mij* was?'

Die woorden gaven mij de kans om jaren in de tijd terug te gaan en haar te vertellen wat ik had gedaan en wanneer en hoe ik had ontdekt dat ze zich aan Burrich had gegeven. Ze hield haar blik van me af gewend en kauwde op haar duim terwijl ik sprak. Toen ik ten slotte zweeg zei ze: 'Ik dacht dat je dood was. Als ik had geweten dat het niet zo was, als hij had geweten dat het niet zo was…'

'Dat weet ik. Maar er was geen veilige manier om je bericht te sturen. En nadat je eenmaal… toen was het te laat. Als ik *toen* nog was teruggekomen zou dat ons allemaal uit elkaar

hebben gerukt.'
Ze boog zich naar voren. Ze hield haar handen onder haar kin gevouwen en haar vingers lagen op haar lippen. Ze had haar ogen dicht, maar ik zag tranen onder de wimpers. 'Wat een knoeiboel heb je ervan gemaakt. Wat een zootje hebben we van ons leven gemaakt.'
Er waren wel honderd replieken op die woorden. Ik had kunnen protesteren. Had *ik* de knoeiboel gemaakt die ons allemaal had overvallen? Maar opeens kon ik de kracht niet meer opbrengen. Ik liet alles maar liever gaan. 'En nu is het te laat en zal er nooit meer iets zijn voor jou en mij.'
'Ach, Fitz!' Zelfs in een verwijt was het een zoete ervaring mijn naam van haar lippen te horen komen. 'Voor jou is het *altijd* te vroeg of te laat geweest. Altijd: op een dag. Altijd: morgen. Of: nadat je deze ene laatste plicht tegenover je koning hebt vervuld. Een vrouw heeft de kans nodig om dingen nú te doen, nú te hebben. Ik had die kans nodig. Het spijt me dat we zo weinig van dat nú hebben gehad.'
Even bleven we zo in ons spijtige stilzwijgen bij elkaar zitten. Toen zei ze zacht: 'Chevalric komt zometeen de kleintjes brengen. Ik heb hun beloofd dat ze tot en met het laatste poppenspel mochten blijven. Ze mogen je hier niet aantreffen. Ze zouden het niet begrijpen en ik zou het niet kunnen uitleggen.'
Dus ik vertrok. In de deuropening maakte ik een buiging voor

haar. Ik had niet eens haar hánd aangeraakt. Ik voelde me beroerder dan toen ik bezig was moed te verzamelen om aan te kloppen. Toen waren er nog vage glimpjes van kansen geweest. Nu had ik alleen de werkelijkheid nog over. Te laat.
Ik liep over de trap naar beneden en begaf me in de menigte en het lawaai. Het tumult zwol opeens aan en ik zag dat mensen opgewonden met elkaar praatten en een gerucht doorvertelden. 'Een schip! Van de Buiteneilanden!'
'Zo laat nog?'
'Een vlag met een narwal?'
'De koerier is net gearriveerd! Ik zag zijn stokje.'
Toen kwam ik vast te zitten in de menigte die zich naar de Grote Zaal haastte. Ik probeerde me naar de rand van de gang te dringen, maar dat leverde me alleen vloeken, porren en pijnlijke tenen op. Ik liet me toen maar meevoeren.
Er stond inderdaad een koerier bij de koningin. Het duurde even tot dit bij iedereen in de zaal was doorgedrongen. De muzikanten waren de eersten die ophielden met spelen, daarna stopten de poppenspelers. Ten slotte hielden de jongleurs hun stokken en ringen en ballen stil. Er hing een verwachtingsvol geroezemoes in de zaal. Steeds meer volk drong zich naar binnen. De koerier stond voor de koningin, hijgend, met in zijn hand het stokje dat beduidde dat hij een koninklijke koerier was, die door niets en niemand mocht worden opgehouden. Even later verscheen Chade aan

Kettrickens zijde en toen kwam ook Plicht op het podium naar haar toe. Ze hield het opengerolde stuk perkament zodanig dat zij konden meelezen. Het geroezemoes verstomde.
'Goed nieuws! Een schip met het embleem van de clan Narwal heeft aangemeerd in de haven,' verkondigde de koningin. 'Naar het schijnt zal misschien kaempra Peottre van de narwalclan zich alsnog bij ons voegen voor het Oogstfeest van morgen.'
Dat was uitstekend nieuws en Arkon Bloedsnees vreugdekreet klonk moeiteloos boven het beleefde gejuich van de hertogen en hertoginnen uit. Een Buiteneilander sloeg de hertog van Gaarde op zijn rug. De prins knikte glunderend naar de menigte in het algemeen en gebaarde toen naar de muzikanten, die meteen een vlot en feestelijk nummer inzetten. Er was nauwelijks ruimte om te dansen, maar de aanwezigen leken er genoegen mee te nemen om op de maat van de muziek mee te deinen ter plekke waar ze stonden. Daarna werd het wat rustiger in de zaal, want menigeen ging naar buiten om een luchtje te scheppen en de kans te grijpen om het verhaal verder te vertellen. Het poppenspel was afgelopen en ik zag dat Chevalric en Netel hun kleine broertjes uit de zaal verwijderden. Ook veel andere kinderen werden nu met zachte drang weggebracht. Juist toen ik meende dat alles zodanig was gekalmeerd dat ik onopvallend

kon vertrekken zonder al te veel met mijn ellebogen te hoeven werken, hoorde ik buiten opnieuw een golf van opgewonden kreten onze kant op komen. En bijna meteen begon de Grote Zaal weer vol te lopen. Ik voelde iemand aan mijn mouw trekken en zag dat Dentelle daar stond. 'Kom bij ons zitten, jongen. Wij zullen je verstoppen.'

En zo zat ik opeens op een bank, tussen Patience en Dentelle in, waardoor ik meteen zo onopvallend was als een vos in een kippenhok. Ik liet mijn schouders zakken en verborg mijn gezicht achter een grote beker cider en wachtte af wat dit nieuwe rumoer nu weer te betekenen had.

Het betrof de aankomst van Peottre, dacht ik, toen ik hem in de deuropening zag staan. Maar het lawaai buiten leek alleen maar aan te zwellen en Peottre zelf had die vastberaden uitdrukking op zijn gezicht die iets gewichtigs beduidde. Hij hief zijn armen boven zijn hoofd en riep: 'Maak ruimte, alstublieft! Maak een weg vrij!'

Dat was gemakkelijker gezegd dan gedaan in de drukte, maar de mensen deden hun best. Hij liep voorop, met een trage, afgemeten tred, en achter hem verscheen een aanblik zoals maar weinigen die ooit hadden gezien. Elliania droeg een blauwe mantel met een hoofdkap. De kap was afgezoomd met wit bont, dat haar stralende zwarte ogen en haren bijzonder fraai deed uitkomen. De mantel zelf reikte tot de vloer en sleepte er zelfs een beetje overheen. De kleur was

Hertensprongs blauw, dat was geborduurd met een afwisselend patroon van hertenbokken en narwals in een net iets lichtere tint blauw. De oogjes van de dieren waren glinsterende edelsteentjes, waardoor het leek alsof de narkieza een zomerse nachthemel om zich heen gewikkeld had.

Prins Plicht was op het podium bij zijn moeder gebleven. Hij keek naar zijn verloofde en het kon niemand in de zaal ontgaan hoe verrukt zijn blik was. Hij zei geen woord tegen zijn moeder of tegen Chade en trok zich ook niets aan van de twee treden van het podium, maar sprong enthousiast naar beneden. En toen Elliania hem zag wierp ze haar hoofdkap naar achter en rende hem tegemoet. Ze ontmoetten elkaar in het midden van de Grote Zaal. En toen ze elkaar bij de handen hadden gegrepen schalde haar heldere en blije stem boven alles uit: 'Ik kon niet wachten! Ik kon niet wachten tot de winter en niet tot de lente! Ik ben hier om met je te trouwen en ik zal mijn best doen om volgens jouw manieren te leven, hoe raar ze ook zijn!'

De prins keek op haar neer. Ik zag dat zijn gezicht straalde van vreugde, maar ook dat hij aarzelde. Hij zocht naar goede woorden. Wat moest hij nu zeggen, voor het front van al zijn edelen, zijn hele volk? Elliania keek naar hem op en haar stralende blik leek langzaam doffer te worden, terwijl Plicht naar een verantwoorde repliek zocht.

Ik brúlde naar hem met mijn Vermogen. *Zeg haar dat je óók niet kunt wachten! Zeg haar dat je van haar houdt en dat je haar onmiddellijk wilt trouwen! Liefde die van zo ver komt, en tegen zulke kosten, mag niet worden uitgesteld. Een vrouw wil liefde nú!*

Op het gezicht van Chade verscheen een uitdrukking van afschuw. De koningin ging staan en ik wist dat ze haar adem inhield. Peottre stond roerloos en zijn gezicht was als uit steen gehouwen. Ik wist dat hij in stilte bad dat de prins het meisje niet zou kwetsen of vernederen.

Plicht sprak luid en duidelijk. 'Dan zullen we trouwen, binnen een week! En niet slechts voor mijn hertogen, maar voor allen die hier verzameld zijn! We zullen trouwen en we zullen de oogst binnenhalen als man en vrouw. Zou dat je behagen?'

'El en Eda, de Zee en het Land!' schreeuwde Bloedsnee. 'De Hertenbok en de Narwal! Bij de wending van het jaar! Veel geluk voor ons allemaal!'

'Zo is het!' riep Peottre, en ik zag een soort verwondering op zijn gezicht verschijnen.

'Dat zou me behagen.' Ik zag dat haar lippen de woorden vormden, maar ik kon ze niet horen, want er was om me heen een oorverdovend kabaal ontstaan, nu honderden kelen juichten en door elkaar heen praatten. Chade deed zijn ogen heel even dicht, maar zette toen een glimlach op en keek met ogenschijnlijke genegenheid naar zijn impulsieve, koppige

prins. Maar het verholen misprijzen in zijn blik werd meer dan voldoende verslagen en ontkracht door de verrukte glans in Elliania's ogen. Als zij ooit behoefte had gevoeld aan een bevestiging van haar keuze, dan had Plicht deze nu ondubbelzinnig gegeven. Ik vroeg me af wat het haarzelf en haar clan had gekost dat ze nu hierheen was gekomen. De mantel die ze droeg toonde narwals en hertenbokken, maar ik betwijfelde of ze die helemaal in haar eentje had kunnen maken. Er moest dus ook een zekere steun zijn geweest voor haar beslissing.

'Trouwen ze binnen een week?' vroeg Patience me en ik knikte bevestigend.

'Dit wordt een memorabel Oogstfeest,' merkte ze toen op. 'Stuur maar een stel koeriers naar het platteland. Dit wil niemand missen. De Hertenhorst heeft geen echte bruiloft meer gezien sinds Chevalric en ik hier trouwden.'

'Dat zal niet meer lukken. Ze zijn voorbereid op een Oogstfeest, niet op een bruiloft. De kokkin zal helemaal over haar toeren zijn!' waarschuwde Dentelle.

Ze had natuurlijk gelijk. Ik kon me terugtrekken uit de chaos en vond zelfs nog tijd om een paar uur te slapen in mijn afgelegen werkkamer. Ik vrees dat maar weinig anderen dat gelukt is. De bedienden moesten de hele nacht doorwerken. Het was een geluk dat het Oogstfeest al begonnen was. De hele burcht was al versierd met slingers en groen. Ook waren

de hertogen en hertoginnen gelukkig toch al aanwezig, want het zou heel wat opschudding hebben veroorzaakt als de prins getrouwd zou zijn en een of meer van zijn hoge edelen hadden het feest moeten missen.
Ik was de volgende dag mijn kans bij het kijkgat bijna misgelopen. Ik stond tijdens de gehele langdurige oogstceremonie ergens in de achterste rij van de garde van de prins. Langwiek had onze uitgedunde gelederen inmiddels aangevuld, maar toch was ik me me pijnlijk bewust van de afwezigheid van de collega's die met ons naar de draak waren gaan zoeken. Raadsel stond naast me en hij heeft ongetwijfeld hetzelfde gemis gevoeld. Maar daar stond een grote bevrediging tegenover, namelijk het gadeslaan van onze prins en zijn bruid.
Ze speelden de rol van Oogstkoning en Oogstkoningin. Het was lang geleden dat deze oude gewoonte werd gevolgd, want de Hertenhorst had al lang geen koninklijk paar in residentie gehad. De naaisters moeten die nacht ook hebben doorgewerkt. Elliania droeg haar mantel met narwals en hertenbokken en op een of andere manier was voor de prins een doublet gemaakt dat daar perfect bij paste. Plichts simpele kroontje was vervangen door een pompeuze oogstkroon. Ik zag hierin Chades subtiele hand. Op deze manier toonde hij de prins als een gekroonde vorst aan zijn hertogen. Het mocht dan iets ceremonieels zijn, toch zou het

beslist een indruk nalaten. Ook Elliania was gekroond. Terwijl de prins een kroon droeg van vergulde gevlochten geweien bestond de hare uit een enkele narwalhoorn, die was geëmailleerd in blauw en afgezet met zilveren randen. Toen ze met elkaar dansten, als enigen op de met zand bestrooide vloer, vormden ze een paar dat regelrecht uit een sprookje gestapt leek te zijn.

'Als Eda en El zelf,' vond Raadsel, en ik knikte instemmend.

Edelen en burgers – beide groepen worden meegesleept door pracht en praal. De volgende dagen werden de stad en de burcht overspoeld door meer bezoekers dan in vele jaren was vertoond. De huldiging van de coterie van Wijzen werd door veel meer mensen bijgewoond dan normaliter het geval zou zijn geweest. Kokkel was met het vertellen van de historie belast en hij deed het uitstekend en gaf blijk van veel meer accuraatheid dan ik van minstrelen gewend was. Misschien omdat hijzelf de Wijsheid bezat, maar in elk geval wilde hij de waarheid niet nodeloos opsmukken. Dus hij vertelde het relaas met een ontroerende eenvoud die geen grote woorden besteedde aan de magie van Burrich en de coterie, maar wel aan het feit dat alle leden van de coterie bereid waren geweest om alles voor hun prins op te offeren.

Daarna werden Kokkel, Vlug, Web en Civil formeel erkend als leden van Plichts coterie van Wijzen. Er was daarbij enig gemor te horen, want oudere edelen wisten nog goed dat dit

woord ooit gereserveerd was geweest voor de kring van Vermogensgebruikers die een koning hielp. Chade verzekerde hun dat ook die coterie te zijner tijd zou terugkeren, zodra er geschikte kandidaten gevonden en getest konden worden.

De koningin gaf het Woeste Woud niet rechtstreeks aan Netel, maar aan Mollie, als symbolische beloning voor de diensten die Burrich de kroon had bewezen. Mollie nam het goed plechtig in ontvangst. Ik wist dat de opbrengsten van die landerijen haar en haar kinderen een onbezorgde toekomst garandeerden. Vrouwe Netel werd gepresenteerd als aanwinst onder de gezelschapsdames van de koningin en Vlug werd officieel tot leerling van Wijsheidsmeester Web benoemd. Web zelf sprak kort maar duidelijk over de bijzondere kracht van Burrichs magie, die hij helaas gedwongen was geweest verborgen te houden, zonder dat hij er zijn zoon in had kunnen onderwijzen. Hij hoopte dat zulk een verspilling van talent nooit meer nodig zou zijn. Vervolgens loste Web voor mij het raadsel op dat hij me aan het begin van onze expeditie had opgegeven, want hij vertelde dat Burrich kort voor zijn dood een korte opleving had gehad, waarin hij afscheid nam van zijn zoon en toen stierf met het Krijgersgebed op zijn lippen. Hij had namelijk in zijn laatste ademtocht ‘ja’ gezucht, en iedereen wist dat dit het ultieme gebed was dat men tegenover het leven kon uitspreken. Aanvaarding.

Ik dacht daarover na toen ik die avond in mijn werkkamer zat. Mijn handen waren glad van de lampolie. Deze was in veel van de meegebrachte perkamentrollen opgezogen en maakte de oude letters wazig en moeilijk leesbaar voor mijn vermoeide ogen. Ik duwde de rol waarmee ik bezig was van me af, veegde mijn handen droog aan een lap en schonk mezelf nog wat brandewijn in.

Ik wist niet zeker of ik het wel eens was met Webs stelling, maar het leek me inderdaad waar dat 'ja' het woord was dat Burrich en het leven met elkaar had verbonden. Er leek me ook weinig glorie of bevrediging te behalen door er 'nee' tegen te zeggen. Daar kon ik uit eigen ervaring over meepraten!

Ik had vergeefs naar een nieuwe gelegenheid gezocht om Mollie onder vier ogen te spreken. Ze leek steeds omringd door haar kinderen. Langzaam drong het tot me door, toen ik daar in mijn eentje voor mijn haardvuur zat, dat zij een déél van haar waren. Er zouden *altijd* bijzonder weinig kansen komen om haar ergens los van haar kroost aan te treffen. De kans die ik mezelf zo lang had ontzegd was er nu, en hier, maar dreigde heel snel weer uit mijn handen te glippen.

De volgende morgen, het was inmiddels de dag voor het huwelijk, ging ik in alle vroegte naar het stoombad. Ik waste me en schoor me zorgvuldiger dan ik in jaren had gedaan. In mijn torenkamer bond ik mijn haren naar achter in een

krijgersvlecht en haalde toen de verzameling kleren tevoorschijn die de nar me had opgedrongen. Ik kleedde me langzaam aan in het blauwe doublet en het witte hemd, welke combinatie ik afrondde met de kuitbroek in Hertensprongs blauw. Ik was nu nadrukkelijk iemand uit Hertensprong, maar zag er niet langer uit als een bediende of gardist. Ik bekeek mezelf in de spiegel en glimlachte weemoedig. Dit zou Patience beter bevallen. Ik leek nu gevaarlijk veel op de zoon van mijn vader. Ik daagde mezelf uit en verplaatste de speld met het zilveren vosje toen van de binnenkant van mijn doublet naar de buitenkant. Het leek alsof het vosje me een knipoog gaf en ik antwoordde met een glimlach.

Ik verliet het geheime labyrint en liep door de gewone gangen van de burcht. Verschillende keren voelde ik blikken op me gericht en een keer bleef een man stokstijf staan en bekeek me met half samengeknepen ogen, alsof hij worstelde om zich iets te herinneren. Ik liep hem voorbij. De burcht was een bijenkorf vol bedienden met haastklussen en edelen die zich met elkaar verbroederden. Ik liep naar de Violette Kamer en klopte vastberaden aan.

Netel deed open. Daar was ik niet op voorbereid. Ik had gemeend dat ik allereerst de jonge Chevalric op mijn weg zou vinden. Ze staarde me aan en was zichtbaar verrast toen ze me herkende. Ze zei niets tot ik vroeg: ‘Mag ik binnenkomen? Ik wil met je moeder en broers praten.’

‘Dat lijkt me niet verstandig. Ga weg,’ zei ze, en ze begon de deur te sluiten, maar Chevalric hield dat tegen en vroeg haar: ‘Wie is het?’ En vervolgens zei hij tegen mij: ‘Trekt u zich niets van haar aan, meneer. De kleren van een dame en de manieren van een viswijf.’

De hele kamer leek vol kinderen. Ik had me niet eerder gerealiseerd dat zeven wel érg veel is. Vlot en Vlug zaten op de vloer voor de haard met een stenenspel voor zich uitgespreid. Vlug keek op, zag me, en zijn mond opende zich in een grote O van verbazing. Ik zag dat zijn tweelingbroer hem aanstootte. ‘Wat is er? Jij bent aan de beurt.’ Haard en Eerlijk, die op het bed lagen te ravotten, negeerden me. Ik besefte opeens wat Burrich me had laten beloven – het was minstens het zevenvoudige van wat Chevalric hém had laten beloven toen hij me aan de toenmalige soldaat overdroeg! Voor het leven van de deken tussen de twee jongelui op het bed moest worden gevreesd en de kandelaar op het nachtkastje kon elk moment omvallen. Nog voordat Netel de deur voor me kon sluiten, dan wel Chevalric me kon uitnodigen om naar binnen te komen, verscheen Mollie uit de aangrenzende kamer. Ze bleef staan en staarde me aan.

Ik denk dat ze me naar buiten had gegooid als ze de kans had gehad. Haard stond nu recht op het bed en dreigde zijn broertje te bespringen, maar dit ontweek hem door zich opzij te laten rollen. Ik deed twee snelle stappen en ving de

zesjarige op voordat hij op de vloer kon vallen. Hij worstelde zich meteen van me los en hervatte zijn aanval op zijn broertje. Ze deden me opeens denken aan een nest vol puppy's en ik moest glimlachen toen ik zei: 'Ik heb Burrich beloofd dat ik voor zijn zonen zou zorgen. Ik kan dat niet doen als ik ze niet ken. Ik ben gekomen om me aan ze voor te stellen.'

Vlug stond langzaam op en kwam tegenover me staan. De vraag in zijn ogen was duidelijk. Ik haalde diep adem. En ik vond mijn antwoord. Jawel. 'Ik ben FitzChevalric Ziener. Ik ben opgegroeid in de stallen van de Hertenhorst. Jullie vader heeft me alle dingen geleerd die hij vond dat een man moet weten en kunnen. Ik zou dat willen doorgeven aan zijn zonen.'

Chevalric was aangestoken doordat Netel zich slecht op haar gemak voelde en het horen van mijn naam had dat gevoel versterkt. Hij bewoog zich en plaatste zijn lichaam tussen de kleinste kinderen en mij. Het was een zo instinctieve reactie dat ik weer moest glimlachen, zelfs nog toen hij zei: 'Ik denk dat ik de lessen van mijn vader kan doorgeven aan mijn broertjes, meneer.'

'Vast wel. Maar je zult nog andere dingen aan je hoofd hebben. Wie zorgt er voor het vee en de stallen, nu jullie allemaal van huis zijn?'

'Ossewaard. Het is een man uit ons dorp die bij zware klussen wel eens kwam helpen. Het lukt hem best, een paar

dagen, maar ik zal meteen na het huwelijk naar huis terug moeten.'
'Dat gaat hem niets aan!' riep Netel verontwaardigd.
Ik wist dat ik haar moest trotseren of me anders door haar zou laten wegjagen. 'Ik heb het beloofd, Netel. Vlug was er getuige van. Ik denk niet dat je vader me dit gevraagd zou hebben als hij niet had *gewild* dat zijn kleine zonen me iets aangaan. Dat haalt het uit jouw handen vandaan.'
'Maar niet uit de mijne,' liet Mollie zich nu resoluut horen. 'En wegens vele redenen lijkt me dit niet verstandig.'
Ik haalde diep adem en zette me geestelijk schrap. Ik draaide me half om en richtte me tot Chevalric. 'Ik houd van je moeder. Dat doe ik al jaren, en ook al jaren voordat ze voor jullie vader koos. Toch beloof ik dat ik bij niemand van jullie zal proberen zijn plaats in te nemen. Ik wil alleen doen wat hij me heeft gevraagd. Voor jullie allemaal te zorgen.' Ik keek weer naar Mollie. Haar gezicht was zo bleek dat ik bang was dat ze zou flauwvallen. 'Geen geheimen,' zei ik tegen haar. 'Geen geheimen tussen ons.'
Mollie liet zich zwaar op het bed zakken. Haar twee jongsten kwamen meteen naar haar toe. Haard klom op haar schoot. Ze trok hem instinctief in haar armen. 'Ik denk dat je beter kunt gaan,' zei ze zwak. Stavast kwam naar zijn moeder en sloeg een beschermende arm om haar heen.
'Geen geheimen?' zei Vlug opeens. 'Wilt u hun dan ook

vertellen dat u de Wijsheid hebt?' Het was een uitdaging.
Ik glimlachte naar hem. 'Ik geloof dat je dat zojuist al voor me hebt gedaan.' Ik haalde nog eens diep adem en keek toen Netel aan. 'Ook ga ik je zus les geven in het Vermogen.' Bij het zien van Chevalrics niet-begrijpende blik legde ik uit: 'De koninklijke magie, de oude magie. Zij heeft haar. Ze kan met draken praten. Daar moet je het maar eens met haar over hebben. Dat was aanvankelijk de reden waarom ze naar de Hertenhorst is gehaald, om de prins te dienen. Ik geloof dat je vader ook enige aanleg voor het Vermogen heeft gehad, want hij heeft als man des konings gediend voor kroonprins Chevalric. De man naar wie je oudste broer is genoemd.'
Vlug keek me onzeker aan. 'Web heeft gezegd dat we niet mogen praten over wie u in werkelijkheid bent. Dat er nog steeds een paar mensen zijn die u graag dood willen zien. Dat uw leven in onze handen ligt.'
Ik maakte een kleine buiging voor hem. 'Ja. Ik leg mijn leven in jullie handen.' Ik keek naar Netel en voegde eraan toe: 'Als je me werkelijk uit de weg wilt hebben, zou het tamelijk gemakkelijk voor je zijn.'
'Alsjeblieft, Fitz!' Mollie klonk wanhopig. 'Ga. Ik moet met mijn kinderen praten. Ik zou willen dat je mijn jongsten niet met een zo groot geheim had belast. Ik durf er nauwelijks op te rekenen dat ze elke dag hun nek wassen, laat staan dat ze iets geheim kunnen houden.'

Ik voelde me toen een beetje opgelaten en ik maakte een buiging en zei alleen: 'Zoals je wilt, Mollie,' waarna ik vertrok. Na de deur achter me gesloten te hebben kon ik vijf stappen zetten, maar toen begonnen mijn knieën zo hevig te knikken dat ik even steun moest zoeken bij de muur. Een langskomend dienstmeisje informeerde of ik ziek was, maar ik verzekerde haar dat het alweer ging. Maar toen ik verder door de gang liep betwijfelde ik mijn eigen woorden.

Toen raakte Netels onverwachte Vermogensuitbarsting me als een moker. *De draken komen! Tintaglia vraagt ons levend vlees klaar te zetten op de 'gebruikelijke' plaats!*

Het was een bof dat de draken zich uitgerekend op Plichts huwelijksdag aan ons wilden vertonen, maar het was een geïnspireerd idee van Nétel om de bijdrage in natura die Tintaglia had geëist het Drakenfeestmaal te noemen. Ongelukkige stieren, met blauwe linten om hun nek, werden niet ver van de Doem-Stenen in een omheinde weide gezet om hun droeve lot af te wachten. Tintaglia en IJsvuur waren niet aanwezig tijdens de ceremonie zelf, en dat was maar beter ook. De gasten die waren gekomen om Plicht en Elliania hun trouwbeloften te horen uitspreken bij de Doem-Stenen vulden beide hellingen van de heuvel. Het paar was schitterend gekleed in blauw en wit. Ze stonden tussen de stenen zuilen onder een smetteloos blauwe hemel en spraken hun teksten luid en duidelijk uit.

Ik behoorde tot de rij gardisten die een zekere ruimte rond de omheinde weide vrij hield. Ze verschenen als juweeltjes in de lucht, juist nadat de prins zijn beloften tegenover zijn bruid en zijn hertogen had afgerond. Ze kwamen dichterbij gevlogen en de menigte riep oo en aa alsof het acrobaten waren die speciaal voor haar vermaak waren opgetrommeld. De draken werden echter steeds maar groter en opeens hadden we geen moeite meer om een ruimte rond de weide vrij te houden van publiek, want de mensen begonnen te beseffen hoe gróót die dieren wel waren. Er viel een stilte over de menigte toen de mensen in de gaten kregen dat IJsvuur bezig was Tintaglia op een bronstige manier na te zetten. Boven de Doem-Stenen tuimelden ze stoeiend over elkaar heen, voerden ze schijngevechten en doken ze soms zo laag naar beneden dat de wind van hun vleugels haren en sjaals van de toeschouwers deed opwaaien. En dan verstrengelden ze zich tot een kronkelend zwart en zilverig geheel en schoten ze nagenoeg loodrecht omhoog. Hun paringsdans getuigde van lust en onstuitbare energie, en werd door de verzamelde getuigen opgevat als een buitengewoon goed voorteken voor hun prins en hun nieuwe prinses. Niemand met zelfs maar een miniem druppeltje Vermogen in zijn bloed kon volledig ongevoelig zijn voor de passie van deze grote beesten. Het had een aanstekelijk effect op de menigte en zorgde voor een sfeer van aangenaam amoureus sentiment,

waardoor die avond nog lang in ieders geheugen zou blijven.
De draken trokken zich daar allemaal niets van aan. Ze paarden diverse keren, onder luid getrompetter en snelle plaagstoten naar elkaar toe, en stortten zich daarna op de stieren met een vraatzucht om bang van te worden. De omheining was niet in staat het in paniek geraakte vee te weerstaan en een gardist werd omvergelopen en diverse toeschouwers moesten rennen voor hun leven voordat Tintaglia en IJsvuur klaar waren met hun slachtpartij en aan de maaltijd zelf begonnen. Dat gebeurde op een zo bloederige en gulzige manier dat zelfs degenen die waren achtergebleven om te zien hoe de draken hun prooi zouden doden nu terugkeerden naar de burcht, of althans op een veiliger afstand gingen staan.
Maar hoewel de draken zelf weinig aandacht leken te schenken aan wat er gebeurde, was hun aanwezigheid op zich een triomf voor onze prins. Voordat de hertogen terugkeerden naar hun eigen hertogdommen kwamen ze bijeen en besloten ze Plicht te erkennen als kroonprins. Deze afloop van Plichts queeste was een epos door een minstreel waardig, en zulke epossen werden in de dagen die volgden dan ook in allerlei varianten ten gehore gebracht. De feestelijkheden in de burcht en de stad duurden maar liefst twintig dagen voort, tot de voortekenen van winters weer de edelen ervan overtuigden dat ze beter naar huis konden

terugkeren voordat reizen een ware beproeving zou worden. In de burcht kwam zeer geleidelijk het gewone leven weer op gang, maar die hele winter bleef het een verblijfplaats met meer levendigheid dan in jaren was vertoond. De kroonprins en zijn jonge bruid trokken niet alleen de jeugdige edelen uit het koninkrijk aan, maar ook de jeugdige kaempra's van de Buiteneilanden. Er werden allianties gesloten die niets met handel te maken hadden en huwelijksbanden aangeknoopt die de twee landen met elkaar verbonden. Tot degenen die zich met elkaar verloofden behoorden heer Civil en vrouwe Sydel. Toch was het ook een periode van afscheid. Ik zei vaarwel tegen Pé en zijn meester, want zij zouden hun heer volgen naar zijn winterverblijf. Mijn jongen leek oprecht gelukkig, en hoewel ik het niet prettig vond hem te zien gaan, was ik blij dat hij een bestemming had gevonden die hem zoveel bevrediging gaf. Web nam Vlug met zich mee. Het werd tijd, zei hij, dat de jongen met meer van zijn soortgenoten kennismaakte en daardoor alle nuances van de Wijsheid leerde kennen, waarna hij beter de noodzaak zou inzien om zijn kennis met terughoudendheid in te zetten. Door mijn liefdesverklaring tegenover zijn moeder had ik een nieuwe muur tussen Vlug en mezelf opgetrokken. Ik betwijfelde of het er een was die ik spoedig zou kunnen afbreken, maar toch had ik er een goed gevoel over dat ik eerlijk tegen hem was geweest. Web probeerde me over te halen met hen mee te

gaan, met het argument dat ook ik voordeel zou hebben van wat lessen, maar ik hield het weer af, al beloofde ik dat ik ooit, ooit, écht tijd zou voor hem zou maken. Hij glimlachte en herinnerde me eraan dat het niet aan de mens is om tijd te maken, alleen om de ons gegeven tijd nuttig te gebruiken. Ik beloofde hem dat ik mijn best zou doen en wuifde hem uit toen hij van de poort van de Hertenhorst vertrok.

De draken vertrokken bij de eerste nachtvorst en we waren daar geen moment verdrietig om. Ze aten ieder wel twee dieren per dag. Netel had ons al bij hun komst gewaarschuwd dat we ze maar beter vrijwillig van vee konden voorzien, anders zouden ze het ongetwijfeld zelf van de weiden gaan halen. Ook nu was onze veestapel aardig uitgedund.

Ik werd me in een nacht geamuseerd bewust van een droomtocht van Netel met Tintaglia. De laatste vloog kort achter IJsvuur door de koele nacht onder een met sterren bespikkelde hemel en boven een heerlijk geurende aarde.

En achter die woestijn vinden jullie een paar van de grootste, lekkerste kudden in dit deel van de wereld. Heb ik tenminste horen zeggen. Netel liet haar aanbeveling nonchalant klinken.

Woestijn? Droog zand? Ik verlang al een hele tijd naar een goed zandbad. Er plakt allerlei vochtige grond onder mijn schubben en water verwijdert oud bloed lang niet zo goed van mijn schubben als zandkorrels dat doen.

Dan zal het je daar zeker bevallen. Ik heb gehoord dat de kudden in Kwarts minstens twee keer zo groot zijn als wat wij hier hebben rondlopen, en dat het vlees er zo vet is dat het vlam vat als je het boven een open vuur houdt.
Netels droom werd rijk geïllustreerd met geurige braadlucht en druipend vet. Ik kreeg er bijna zélf honger van. *Ik heb nooit gehoord dat het vee in Kwarts zo groot of vet zou zijn*, wierp ik tegen.
We zijn niet in gesprek met jou, wees Netel me scherp terecht. *En wat ik van Kwarts weet heb ik geleerd van mijn vader. Ik denk dat ze daar heel blij zullen zijn met het bezoek van een paar hongerige draken.* En toen kieperde ze me haar droom uit en werd ik wakker op de vloer naast mijn bed.
Plicht, Chade, Netel, Bolle en ik kwamen vroeg in de morgen vaak bijeen om de theorie en de praktijk van het Vermogen te bestuderen. Netel gedroeg zich beleefd, maar sprak alleen tegen me als het nodig was. Ook die muur liet ik met rust. Ik instrueerde Plicht, Bolle en haar als een groep. Algauw werd het duidelijk dat mijn voorsprong op de anderen niet veel voorstelde en werden we meer één coterie. De teksten die we in de teruggehaalde rollen aantroffen verlaagden ons tempo eerder dan dat ze ons vooruithielpen, want uit alles bleek dat we ons hadden gedragen als jongens met een speelgoedzwaard, zonder goed te beseffen welke gevaren en

mogelijkheden aan de magie verbonden waren. Chade wilde wanhopig graag experimenteren met de Portaalstenen, zoals we ze nu noemden. De steden van de Ouderlingen, met hun verborgen schatten en geheimen, fascineerden hem. Alleen de extreme aversie die zowel Bolle als ik hiertegen had overtuigde hem van de noodzaak om te wachten tot we meer hadden geleerd over die manier van reizen.

Een positief neveneffect was dat Chade er nu in toestemde om in de lente een ouderwetse Oproep te laten plaatsvinden. Uit degenen die zich meldden konden dan kandidaten worden gekozen die over voldoende aanleg voor het Vermogen beschikten. Zij zouden dan volgens de zorgvuldige richtlijnen in de oude teksten worden opgeleid.

Ondanks al mijn verplichtingen sleepte de winter zich voor mij voort. De dag na de bruiloft waren Mollie en vijf van haar kinderen uit de Hertenhorst vertrokken. Ze nam op geen enkele manier afscheid van mij. Ik had drie dagen een bloedend hart en aangezien ik voor hartsaffaires geen andere adviseurs had, legde ik het zielige verslag van mijn domme optreden voor aan Patience en Dentelle. Ze luisterden aandachtig, prezen mijn moed en eerlijkheid, veroordeelden mijn domheid en onthulden ten slotte dat Mollie hun het hele verhaal al had verteld. Na me te hebben berispt voor het feit dat ik overhaast te werk was gegaan, terwijl zij immers hadden geadviseerd dat vooral *niet* te doen, stelde Patience

voor dat ik maar het beste met haar kon meegaan naar Oversteek voor de winter. Dan had ik iets te doen en kreeg Mollie wat tijd. Het kostte me heel wat moeite om me aan dat voorstel te onttrekken. Toch deed het me pijn afscheid van hen te moeten nemen en ik beloofde op bezoek te komen voordat het jaar om was.

'Als we dan nog leven,' zei Patience opgewekt. Ze beloofde dat ze me elke maand een brief zou schrijven, samen met de maandelijkse rapporten die ze de koningin stuurde, en ik beloofde hetzelfde. Ik zag ze wegrijden, tussen de gardisten die de koningin per se als geleide had willen meegeven, want de dames keken ondanks hun leeftijd neer op het comfort van een koets. Ik bleef de twee staan nakijken tot ze achter een bocht in de weg uit het zicht waren verdwenen.

Hoofdstuk 37

En ze leefden voortaan

Laat een Oproep ruim van tevoren aankondigen, want mensen behoren gewaarschuwd te zijn voordat ze voor het eerst worden aangeraakt door de Vermogensmagie. Een onaangekondigde Oproep kan grote angst veroorzaken, want degenen die aanleg hebben voor het Vermogen zullen niet weten wat het is en kunnen dan vrezen dat ze door waanzin of erger zijn getroffen. Dus stuur ruim van tevoren koeriers het land in. Maar laat niet verkondigen op welke dag exáct de Oproep zal plaatsvinden, want er is in het verleden veel tijd verspild aan het ontmaskeren van kandidaten die naar de Hertenhorst waren gekomen met de bewering dat ze iets hadden gehoord, terwijl het in feite gewoon boeren of bakkers of vissers waren die aan hun saaie bestaan wilden ontkomen.

Laat de sterkste coterie in de burcht de Oproep doen uitgaan en zorg voor een zo ruim mogelijk bereik. Een Oproep behoort niet vaker dan eens in de vijftien jaar plaats te vinden.
'Over het oproepen van kandidaten', Treeknee.

Ik heb het geprobeerd. Maar ik kon het niet laten.
Een maand nadat Patience was vertrokken gaf ik toe aan een impuls. Ik stuurde een grote pot ingemaakte groene bessen naar Mollie. Ik benaderde Raadsel met de vraag of hij mijn koerier wilde zijn. Het leek hem te verbazen dat ik vroeg of hij het druk had, want hij had al weken geleden vernomen dat hij zich tot mijn beschikking moest houden. Chade had een paar veranderingen voor mij geregeld sinds ik was begonnen een actievere rol te spelen in de Zienerszaken. De schijn dat ik een gewoon lid van de garde was werd opgegeven. Voortaan was het een publiek geheim dat ik de koninklijke familie op andere manieren van dienst was, heel discreet. Nominaal was ik nog Tom Dassenkop, maar ik droeg nog maar zelden het uniform van de garde en ik had steeds het vossenspeldje op mijn borst.

Raadsel leek nieuwsgierig naar de achtergrond van de boodschap die ik hem opdroeg, maar hij deed keurig wat ik hem vroeg.
'Wat zei ze?' vroeg ik hem gretig na zijn terugkeer.
Hij keek me op een neutrale manier aan. 'Ze zei niets tegen me. Ik gaf het aan de jongen die aan de deur kwam. Maar ik zei erbij dat het voor zijn moeder was. Dat was toch wat je me had gevraagd?'
Ik aarzelde, maar zei toen: 'Ja. Dat was precies wat ik je vroeg. Ja.'
De volgende maand stuurde ik een brief waarin ik schreef dat Netel het heel goed deed in haar studies en dat ze zich steeds beter op haar gemak begon te voelen aan het hof. Ik vertelde ook dat Web ons een vogel had gestuurd om te melden dat hij en Vlug de rest van de winter waarschijnlijk zouden logeren bij de hertog en hertogin van Holt. Web scheen aardig in zijn sas met de jongen en ik nam aan dat Mollie wel wilde weten hoe het hem ging en dat alles in orde was. In de brief had ik het alleen over haar kinderen. Ik stuurde twee trekpoppen, een in hout uitgesneden beer en een zak malrovesnoepjes mee.
Raadsels verslag van de aflevering was deze keer iets bemoedigender. 'Een van de kleine knullen zei dat malrove lekker is, maar toch niet zo lekker als muntsnoepjes.'
De volgende keer liet ik mijn brief aan Netel vergezeld gaan

door een zak met muntsnoepjes én een met malrovesnoepjes, plus wat noten en rozijnen. Dat leverde me een antwoordje van Mollie op, dat ze aan de voet van mijn eigen brief had geschreven. Ze waardeerde nieuws over Netel, maar of ik wilde stoppen met mijn pogingen haar jongens misselijk te maken van het snoepen.

De keer daarop rapporteerde ik haar gehoorzaam over Netel en had ik ook nieuws over Vlug voor haar, want die had samen met veel andere jongelui in de burcht Repel, daar in Holt, vlekkenkoorts gehad, waarvan hij zonder schadelijke gevolgen was hersteld. De hertogin zelf had veel belangstelling voor de jongen en leerde hem veel over de omgang met valken. Persoonlijk vroeg ik me af hoevéél belangstelling, maar die speculatie liet ik buiten de brief. In plaats van snoep stuurde ik deze keer twee zakken met kleurig geverfde lemen knikkers mee, een bijzonder fraaie hoefprikker in een leren holstertje en twee houten oefenzwaarden.

Raadsel rapporteerde geamuseerd dat Haard zijn broertje Stavast al een klap had gegeven met een van de zwaarden nog voordat hij van zijn paard was gestapt, en dat hij had geweigerd het zwaard met Vlot te ruilen voor de zak met knikkers die eigenlijk voor hem bestemd was geweest. Ik vatte het op als een gunstig teken dat Raadsel de jongens inmiddels bij name kende en dat ze kennelijk allemaal naar

buiten waren gekomen om hem te begroeten.
Het briefje van Mollie was minder bemoedigend. Eerlijk had een forse bult op zijn achterhoofd en daarvan gaf ze mij de schuld. De jongens waren teleurgesteld dat er geen snoep bij de brief was en ook daarvan gaf ze mij de schuld. De brieven waren welkom, maar ik moest ophouden haar gezin in wanorde te brengen met ongepaste cadeaus. Er was ook een briefje van Chevalric bij, die me in stijve bewoordingen bedankte voor de hoefprikker. Hij vroeg of ik een adresje wist voor saffraanolie, want een van de merries had een hardnekkige ontsteking in een van haar hoeven en hij meende zich te herinneren dat zijn vader daarvoor die olie had gebruikt.
Deze keer wachtte ik niet. Ik stuurde onmiddellijk saffraanolie naar Chevalric en schreef dat hij alle hoeven van die merrie grondig met azijn moest wassen, dat hij haar vervolgens in een andere stal moest zetten en dat hij alle vier haar hoeven van binnen en van buiten met die olie moest inwrijven. Ik stelde hem verder voor de vloer van haar oude stal met een dikke laag as uit de haard te bedekken. Die moest hij drie dagen laten liggen en daarna moest hij die stal grondig schrobben met azijn en er pas daarna weer paarden in zetten. En samen met de olie en de brief aan Chevalric stuurde ik uitdagend een grote zak zoete gerststokjes, met het advies om ze zodanig onder elkaar te verdelen dat

niemand er buikpijn van kreeg.
Hij stuurde een briefje terug, waarin hij me bedankte voor de olie en bekende dat hij het azijngedeelte van de remedie vergeten was. Hij vroeg ook of ik de juiste verhouding van de bestanddelen van een bepaalde zalf wist die Burrich altijd had gebruikt, maar waarvan de voorraad nu op was. En hij verzekerde me dat het snoepgoed naar verdienste zou worden verdeeld. Mollie stuurde ook een briefje mee, maar daar stond duidelijk op *voor Netel*.
'Maar ik hoorde van Stavast dat ze de muntsnoepjes eigenlijk allemaal lekkerder hadden gevonden,' vertelde Raadsel me toen hij me Chevalrics brief gaf. 'Stavast lijkt me het rustige type. Je weet wel, de rustige knul die tussen de wildere knapen vaak over het hoofd wordt gezien.' Met de grijns van een leugenaar zei hij: 'Zo was ikzelf ook, als kind.'
'Dat zal wel,' reageerde ik sceptisch.
'Weer een antwoord?' vroeg Raadsel, maar ik zei dat ik nog even tijd nodig had om na te denken.
Het kostte me diverse dagen van experimenteren om de zalf exact na te maken. Ik besefte tot mijn schrik dat ik veel dingen al half-en-half vergeten was. Ik vulde een aantal potten met zalf en verzegelde ze goed. Chade bracht me een van zijn schaarse bezoekjes in de oude werkkamer die we vroeger zo vaak met elkaar hadden gedeeld. Hij snoof nieuwsgierig de lucht op en vroeg me wat ik in de zin had.

‘Omkoperij,’ antwoordde ik naar waarheid.
‘Aha,’ zei hij, en toen hij verder geen vragen stelde wist ik dat Raadsel ook nog steeds aan hém rapport uitbracht. ‘Je hebt hier een paar dingen veranderd,’ constateerde hij, om zich heen kijkend.
‘Vooral met een schrobber en veel water. Ik zou een moord doen om hier een venster te hebben.’
Hij gaf me een scheve blik. ‘De kamer hiernaast heb ik altijd leeg gelaten. Die was vroeger van vrouwe Tijm. Volgens de geruchten spookt ze hier nog steeds wel eens rond. Rare geurtjes, snap je. Geluiden in de nacht.’ Hij grijnsde. ‘Ze was een nuttige oude heks. Ik heb de tussendeur jaren geleden laten dichtmetselen. Daar, achter dat wandtapijt. Je kunt de muur daar waarschijnlijk gewoon weg slaan, als je het zachtjes doet.’
‘Zachtjes door de muur gaan?’
‘Het is misschien een beetje moeilijk.’
‘Een beetje? Ik zal het misschien proberen. Ik laat het u weten.’
‘Of je kunt Netel uit je oude kamer hieronder zetten en die zelf weer in gebruik nemen.’
Ik schudde mijn hoofd. ‘Ik hoop nog steeds dat er een tijd zal komen dat ze via de geheime gang hierheen komt om ’s avonds met me te praten.’
‘Nog niet veel vooruitgang?’

‘Nee, helaas niet.’
‘Tja, ze is even stijfkoppig als jij vroeger was. Vertrouw haar maar niet met een fruitmesje in de buurt van de schoorsteenmantel.’
Ik keek naar het mesje dat daar nog steeds buiten stak, door mij in mijn jongensachtige woede zo diep mogelijk in het hout geramd. ‘Daar zal ik aan denken.’
‘Denk er dan ook aan dat je me hebt vergeven, uiteindelijk.’
Ik wilde de zalf via Raadsel verzenden met een zak muntsnoepjes, een paar pakjes kruidenthee en een in hout uitgesneden hert. ‘Dat is niet genoeg,’ vond Raadsel. ‘Doe er in elk geval nog wat speelgoed bij, zodat iedereen iets heeft.’
En dat geschiedde. Hij stelde in zijn onschuld fluitjes voor, maar ik zei dat ik probeerde me geliefd te maken – niet om Mollie te provoceren om me te vermoorden. Hij grijnsde begrijpend. Deze keer bleef hij twee dagen langer weg wegens een sneeuwstorm.
Hij bracht brieven mee terug, een voor mij en een voor Netel, plus het nieuws dat hij met het gezin had gegeten en dat hij die nachten in de stal had geslapen en dat hij beide avonden een hele reeks stenenspelletjes had gedaan met Stavast. ‘Ik heb gunstig over je gesproken, toen Chevalric naar je vroeg. Ik zei dat je elke avond druk bezig bent met oude perkamentrollen en dat je nog eens een klerk zou worden, als je niet oppaste. En toen vroeg Haard dus of je dik

was geworden, want de klerk in het dorp daar schijnt zeer gezet te zijn. Nee, nee, heb ik gezegd. Eerder het tegendeel. Je was de laatste tijd mager en stil geworden. En dat je de hele tijd eenzamer was dan gezond is voor een man.'
Ik hield mijn hoofd schuin. 'Had je het niet iets minder zielig kunnen laten klinken?'
Hij imiteerde de stand van mijn hoofd. 'Is het dan allemaal niet waar?'
Het briefje was van Chevalric. Hij bedankte me voor de zalf en het recept.
Ik weet niet wat er in Mollies brief aan Netel heeft gestaan.
De volgende morgen bleef ze na de Vermogensles treuzelen. Plicht riep om te vragen waar ze bleef, want hij en Elliania en Civil en Sydel wilden gaan rijden, en of ze zin had om mee te gaan. Ze zei dat hij kon gaan en dat ze heus wel op tijd zou komen, want het kostte haar geen eeuw om haar haren op te tutten voor ze uit rijden ging.
Ze draaide zich om en zag dat ik glimlachte. 'Ik praat formeel met hem als er anderen bij zijn,' zei ze. 'Alleen hier praat ik zo met hem.'
'Het bevalt hem. Hij was verrukt toen hij hoorde dat hij een nicht had. Hij zei dat het voor hem heel fijn was een meisje te kennen dat geen blad voor haar mond neemt.'
Dat schokte haar, geloof ik, en ik kreeg bijna spijt van de opmerking, want het leek alsof ik haar van een eerder

voornemen had weerhouden. Maar toen stak ze haar kin naar voren, keek me recht aan en zette haar handen op haar heupen. ‘Aha. Dus ik moet tegenover jou geen blad voor de mond nemen?’
Ik wist het niet zeker. ‘Je zou het kunnen proberen,’ stelde ik voor.
‘Mijn moeder schrijft dat het haar goed gaat en dat mijn broertjes blij zijn met Raadsels bezoeken. Ze vraagt zich af of je bang bent voor mijn broers – dat je niet zelf komt.’
Ik liet me achterover zakken in mijn stoel en keek naar het tafelblad. ‘Ik ben eerder bang voor háár. Vroeger kon ze ontploffen.’ Ik beet op mijn duimnagel.
‘Vroeger was je nogal vaak de steen des aanstoots, heb ik begrepen.’
‘Dat is wel waar, geloof ik. Enfin. Denk je dat ze een bezoek door mij op prijs zou stellen?’
Ze bleef een poosje naar me staan kijken zonder iets te zeggen. ‘Ben je bang dat ik óók kan ontploffen?’ vroeg ze toen.
‘Een beetje,’ gaf ik toe. ‘Waarom vraag je dat?’
Ze liep naar het venster van Veritas’ oude kamer en staarde naar de zee, zoals ook hij dat zo vaak had gedaan. In die houding was ze even nadrukkelijk een Ziener als ik. Ze wreef verstrooid over haar korte haartjes. Eerlijk gezegd mocht ze zich wel *iets* meer bekommeren over haar uiterlijk. De

haartjes stonden overeind als de rugharen van een blazende kat. ‘Ooit dacht ik dat we vrienden zouden worden. Toen ontdekte ik dat je mijn vader bent. Daarna heb je weinig pogingen gedaan om zelfs maar met me te práten.’
‘Ik dacht dat je dat niet wilde.’
‘Misschien wilde ik zien hoe hard je het zou probéren.’ Ze draaide zich om en keek me beschuldigend aan. ‘Je hebt het helemáál niet geprobeerd.’
Ik bleef lange tijd zwijgend zitten. Ze draaide zich om en begon naar de deur te lopen.
Ik ging staan. ‘Je moet weten, Netel, dat ik ben opgevoed door een man onder mannen. Soms denk ik dat een man geen slechtere start kan hebben, als het gaat om de omgang met vrouwen.’
Ze draaide zich om en keek me aan. Ik sprak vanuit mijn hart. ‘Ik weet niet wat ik moet doen. Ik wil dat je me tenminste leert kennen als persóón. Burrich was jouw vader en daar was hij heel goed in. Misschien is het voor mij te laat om die plaats in je leven in te nemen. Ook kan ik voor mezelf geen plaats in je moeders leven vinden. Ik houd nog steeds van haar, evenveel als ik van haar hield toen ze me verliet. Op dat moment was ik ervan overtuigd dat ik, nadat ik al mijn taken had vervuld, haar zou opzoeken en dat we daarna samen gelukkig zouden zijn. En nu zijn we zestien jaar verder en het is me nog niet gelukt mijn weg terug naar haar te vinden.’

Ze was blijven staan, met haar hand al op de deur, en leek slecht op haar gemak. Toen zei ze: 'Misschien zeg je deze dingen tegen de verkeerde vrouw.' En toen glipte ze stilletjes naar buiten en deed de deur achter zich dicht.
Een paar dagen later trof Raadsel me in de eetzaal van de garde aan, waar ik zat te ontbijten. Hij liet zich op de bank tegenover me zakken. 'Netel heeft me een brief gegeven voor haar moeder en broers. Ze vraagt me die af te leveren wanneer ik mijn volgende tochtje maak voor jou.' Hij stak zijn arm uit en pakte een stuk brood van mijn bord. Hij nam een hap en vroeg met volle mond. 'Zal dat gauw zijn?'
Ik dacht na. 'Morgenvroeg,' stelde ik toen voor.
Hij knikte. 'Dat verbaast me niets.'
Ik reed op Mijnzwarte naar de markt in Hertenhorst en ik had het de hele weg met haar aan de stok. Ze was een half jaar onder de hoede geweest van een staljongen wiens idee van in conditie houden erop neer kwam dat hij haar naar buiten bracht, liet rondrennen zo lang ze zin had en dan weer terug naar de stal. Ze was eigenzinnig en brutaal, rukte aan het bit en negeerde de teugels. Ik bezocht de wintermarkt en keerde trug met gekonfijte gember en twee armslengten rood kant. Ik deed alles in een mandje, samen met een fles geconfisqueerde wijn. Ik zat de hele avond met een stuk goed papier voor mijn neus en wist ten slotte drie zinnen te bedenken. 'Ik herinner me dat je een rode rok droeg. Je klom

voor me uit tegen de rotsen achter het strand op en ik zag je blote enkels, waar zandkorrels aan plakten. Ik dacht dat mijn hart uit mijn borst zou springen.' Ik vroeg me af of ze zich die picknick van zo lang geleden nog wel kon herinneren. Ik had haar toen niet eens durven kussen. Ik verzegelde het briefje met een klodder lak. Vier keer maakte ik het zegel weer los en probeerde ik een betere tekst te verzinnen. Ten slotte gaf ik Raadsel het briefje mee zoals het was, waarna ik daar de volgende vier dagen spijt van had.

De vierde avond opende ik de grendel die de deur van Netels slaapkamer afsloot. Ik ging niet naar binnen om haar te roepen, zoals Chade had gedaan, maar ik zette de deur op een kier en plaatste halverwege op de steile trap een brandende kaars. Toen ging ik terug naar boven en wachtte in mijn kamer.

Dat wachten leek eindeloos te duren. Ik weet niet waardoor ze ten slotte is gewekt – door het licht of de tocht – maar uiteindelijk hoorde ik haar aarzelende voetstappen op de trap. Ik had het vuur opgestookt in het gezellige deel van mijn kamer.

Ze keek om het hoekje van de opening van de geheime deur, zag me zitten, maar kwam niettemin zo voorzichtig als een kat naar binnen. Ze liep langzaam langs de werktafel, waarop allerlei perkamentrollen lagen uitgespreid, en nog langzamer langs de werkbank, met zijn rekken vol gereedschappen en

maatbekers en gedeukte kommen en ketels. Ten slotte bereikte ze de stoelen bij de haard. Ze had een nachtjapon aan en een sjaal over haar schouders geslagen. Ze rilde.
'Ga zitten,' nodigde ik haar uit, en ze deed het, maar langzaam. 'Hier werk ik,' legde ik haar uit. Het water was juist aan de kook en ik vroeg haar: 'Wil je een kop thee?'
'Midden in de nacht?'
'Ik doe veel van mijn werk midden in de nacht.'
'De meeste mensen slapen dan.'
'Ik ben niet zoals de meeste mensen.'
'Dat is zo.' Ze ging staan en bekeek de voorwerpen op de schoorsteenmantel. Er stond een houten beeldje van de wolf, dat door de nar was gemaakt, en ernaast zijn driekantig beeldje van geheugengesteente, waarop een soortgelijke afbeelding te zien was. Ze raakte het heft aan van het fruitmesje dat in het hout gestoken was en keek me verwonderd aan. Toen legde ze haar hand op het gevest van Chevalrics zwaard.
'Je mag het vastpakken, als je wilt. Het was van je grootvader. Wees voorzichtig. Het is zwaar.'
Ze trok haar hand terug.
'Vertel me eens over hem.'
'Dat kan ik niet.'
'Is het weer zo'n geheim?'
'Nee. Ik kan je niets vertellen, omdat ik hem nooit heb

gekend. Hij gaf me aan Burrich toen ik vijf of zes was. Ik geloof dat hij me via het Vermogen van tijd tot tijd in het oog hield, door de ogen van Veritas. Maar daar wist ik toen niets van.'

'Dat klinkt als jij en ik,' zei ze langzaam.

'Zo is het,' gaf ik toe. 'Behalve dat ik nu een kans heb om je te leren kennen. Als we beiden het lef hebben die kans te grijpen.'

'Ik ben hier,' constateerde ze, en ze liet zich dieper in haar stoel zakken. En toen zweeg ze en wist ikzelf niets te bedenken wat ik zou kunnen zeggen. Ze wees naar het houten beeldje. 'Is dat je wolf? Nachtogen?'

'Ja.'

Ze glimlachte. 'Hij ziet er precies uit zoals ik toen dacht dat *jij* eruitzag. Vertel me eens meer over hem.'

Dát kon ik wel.

Raadsel kwam drie dagen later terug. Hij klaagde over slechte wegen en de kou. Hij was overvallen door een storm. Ik hoorde nauwelijks wat hij zei, maar pakte het rolletje bastpapier dat hij me gaf en nam het als een schat mee naar mijn kamer, waar ik het voorzichtig openrolde. Op het eerste gezicht leek het een tekening, maar toen zag ik dat het een haastig geschetst kaartje was. Er stonden slechts een paar woorden onder. 'Netel zegt dat je het moeilijk hebt om je weg naar mij terug te vinden. Misschien dat dit helpt.'

Er vielen dikke vlokken natte sneeuw en er hing een zware bewolking. Ik vermoedde dat het voorlopig zo wel zou blijven. Ik stopte vervangende kleren in mijn zadeltas. Toen nam ik via het Vermogen contact op met Chade. *Ik ben een poosje weg.*

Goed. We kunnen vanavond wel verder werken aan die vertaling.

U begrijpt me verkeerd. Ik ben minstens een aantal dágen weg. Ik ga nu naar Mollie.

Hij aarzelde. Ik voelde dat hij graag geprotesteerd zou hebben. Het was erg druk en hij kon me moeilijk missen. We waren bezig met die vertaling, en met een verbetering van zijn plofpoeder, en met de organisatie van de Oproep. Volgens de oude teksten moesten de mensen in het koninkrijk tijdig worden gewaarschuwd dat er een Oproep op komst was, anders zouden de ouders of vrienden van degenen die stemmen hoorden misschien denken dat ze waanzinnig waren geworden. En ze waarschuwden ook dat we de precieze datum van de Oproep geheim moesten houden, anders zouden veel bedriegers de tijd van de Vermogensmeester komen verspillen.

Maar ik zette die overwegingen ongeduldig van me af. En wachtte.

Ga dan. En veel succes! Heb je het Netel gezegd?

Nu was het mijn beurt om te aarzelen. *Ik heb het alleen u*

gezegd. Denkt u dat ik het haar moet vertellen?
De onderwerpen waar jij me advies over vraagt! Nooit degene waarvan ik het hóópte, altijd degene die… enfin. Ja. Zeg het haar. Al was het maar omdat zwijgen op misleiding zou kunnen lijken.
Dus ik reikte naar mijn dochter en zei: *Netel, ik heb een briefje van Mollie gekregen. Ik ga haar bezoeken.* En toen kwam het voor de hand liggende bij me op. *Heb je zin om mee te gaan?*
Het stormt buiten en zo te zien wordt het nog erger. Wanneer ga je?
Nu.
Dat is niet verstandig.
Ik ben nooit verstandig geweest. De woorden riepen een echo op in mijn geest, en ik glimlachte.
Ga dan. Kleed je warm aan.
Doe ik. Tot ziens.
En ik ging. Mijnzwarte was niet echt blij dat ze haar warme, droge stal moest verruilen voor een sneeuwstorm. Het was een koude, zware en natte reis. De ene herberg waarin ik overnachtte zat al vol en ik moest genoegen nemen met een slaapplaats op de vloer voor de haard. De volgende nacht mocht ik van een boer in zijn schuur slapen. De sneeuw bleef vallen en de wind waaien, maar ik zette door.
Ik had het geluk dat het één vallei voor die waarin Burrich had

gewoond ophield met sneeuwen. Ik reed onder een heldere hemel over de met sneeuw bedekte weg naar het huis, dat eruitzag als iets uit een sprookje. Op het huis en de stallen lag een dikke laag sneeuw en er kringelde vanuit de schoorsteen rook op naar de blauwe hemel. Er was al een pad vrijgemaakt tussen het huis en de stallen. Ik hield Mijnzwarte in en zat vanuit het zadel peinzend naar het huis te kijken. Toen opende Chevalric een deur van een van de stallen en kwam naar buiten met een kruiwagen vol vervuild stro. Ik floot even om hem te waarschuwen dat er bezoek was en stuurde Mijnzwarte over de helling naar beneden. Chevalric bleef roerloos staan wachten. Op de voorhof van het huis liet ik Mijnzwarte stoppen. Ik probeerde een passende groet te bedenken. Mijnzwarte rukte twee keer aan haar bit en wierp toen haar hoofd naar achteren.

'Dat paard moet bijles hebben,' constateerde Chevalric op afkeurende toon. Hij kwam dichterbij en bleef toen staan. 'O, bent u het.'

'Ja.' Gevoelloze woorden. 'Mag ik binnenkomen?' Hij mocht dan amper vijftien zijn, maar hij was nu de man des huizes.

'Natuurlijk.' Maar er kwam geen glimlach bij de woorden. 'Ik zal het paard van u overnemen.'

'Dat doe ik liever zelf, als je het niet erg vindt. Ik heb haar verwaarloosd en dat is te merken. Ik moet nog heel wat doen om het ongedaan te maken.'

‘Zoals u wilt. Deze kant op.’
Ik stapte af en wierp een blik in de richting van het woonhuis, maar als iemand daar binnen me had gezien, dan was daar niets van te merken. Ik leidde Mijnzwarte en Chevalric ging me voor naar een keurig ingerichte stal. Vlot en Eerlijk waren bezig met uitmesten. Stavast kwam even later binnen met twee emmers water. Ze bleven allemaal meteen staan toen ze me zagen. Ik voelde me opeens omsingeld en er flitste een schim van een herinnering door me heen: Nachtogen, die aan de rand stond van een troep wolven die zich verzamelde. Dolgraag zou hij zich erbij hebben gevoegd, maar hij wist dat ze hem zouden wegjagen als hij ze op een foute manier benaderde.
‘Ik herken in alles je vaders hand,’ zei ik, en het was de waarheid. Ik zag meteen dat Burrich dit alles zelf had gebouwd, helemaal naar zijn eigen inzichten. De stallen waren ruimer dan die van de Hertenhorst. Wanneer de stormluiken geopend waren zou er licht en lucht naar binnen stromen. Ik herkende Burrich ook in de manier waarop het hooi was opgeslagen en de borstels waren opgehangen. Ik kon zijn aanwezigheid bijna *voelen*. Ik knipperde met mijn ogen en toen ik tot mezelf kwam besefte ik opeens dat Chevalric me stond aan te staren.
‘U kunt haar daar zetten,’ zei hij, en hij wees me een box aan. Daarna gingen zij verder met hun werk, terwijl ik Mijnzwarte

verzorgde. Ik gaf haar water en een kleine portie graan, en ik veegde haar hoofd schoon en droog. Chevalric kwam over de rand van de box naar haar kijken en ik vroeg me af of mijn werk zijn inspectie zou doorstaan. 'Mooi paard,' was alles wat hij zei.

'Ja. Een cadeau van een vriend. Dezelfde die Malta naar je vader heeft gestuurd toen hij wist dat hij haar niet meer nodig zou hebben.'

'Dát is pas een merrie!' riep Chevalric enthousiast, waarna ik hem door de stal volgde om naar Malta te gaan kijken. Ik zag Bruusk, een vier jaar oude hengst van Ruddy. Dit paard had Chevalric willen gebruiken om Malta te dekken. En ik zag Ruddy zelf. Ik denk dat de oude hengst me herkende. Hij kwam naar me toe en legde zijn hoofd een poosje op mijn schouder. Hij was oud en werd moe.

'Dit zal waarschijnlijk zijn laatste veulen worden,' zei ik zacht. 'Het is om die reden dat Burrich hem wilde inzetten, denk ik. Een laatste kans om deze twee lijnen te kruisen. Het was een uitstekende hengst, in zijn tijd.'

'Ik herinner me zijn komst. Vaag. Een vrouw kwam de helling af met twee paarden, die ze zomaar aan mijn vader gaf. We hadden toen niet eens een schuur, laat staan een echte stal. Papa heeft toen alle hout onder een afdakje uit gehaald om de paarden die nacht tenminste een béétje beschutting te geven.'

'Ik wed dat Ruddy blij was hem te zien.'

Chevalric keek me verwonderd aan.
'Wist je niet dat Ruddy lang voordien het paard van je vader was geweest? Veritas liet hem kiezen uit de jonge veulens. Hij koos Ruddy. Hij heeft dit paard gekend vanaf zijn geboorte. De nacht waarin de koningin uit de Hertenhorst moest vluchten voor haar leven heeft Burrich haar op dit paard gezet. Ruddy heeft haar helemaal naar het Bergrijk gedragen. Veilig.'
Hij was zeer onder de indruk. 'Dat wist ik niet. Papa praatte niet veel over zijn jaren in de Hertenhorst.'
En zo kwam het dat ik hielp met uitmesten en het voeren van de dieren voordat ik naar Mollie ging. Ik vertelde verhalen over paarden die ik had gekend en Chevalric liet me met vergeeflijke trots zijn stallen zien. Hij had het allemaal keurig voor elkaar en dat zei ik hem ook. Hij toonde me de merrie met de ontstoken hoef, die nu genezen was, en bracht me toen naar een schuur waar de melkkoe en een tiental kippen werden gehouden.
Tegen de tijd dat Chevalric me naar het woonhuis leidde, met de kleinere knullen in een zwerm achter ons aan, had ik het gevoel op vertrouwd terrein te zijn. 'Moeder, u hebt een bezoeker,' riep Chevalric, terwijl hij de voordeur openduwde. Ik stampte de sneeuw en het stro van mijn laarzen en ging na hem naar binnen.
Ze had geweten dat ik er was. Haar wangen waren roze en

haar korte haren waren geborsteld. Ze zag dat ik ernaar keek en bracht er verlegen een hand naar toe. Op dat moment herinnerden we ons allebei waarom het zo kort was. Even stapte Burrichs schaduw tussen ons in.
'Wel, alle klussen zijn af en ik ga nu naar Stafman,' zei Chevalric, nog voordat ik haar had kunnen begroeten.
'Ik wil mee! Ik wil Kim en de puppy's zien,' verkondigde Haard.
Mollie boog zich naar de jongen toe. 'Je kunt niet altijd meegaan wanneer Chevalric zijn meisje gaat bezoeken,' zei ze verwijtend.
'Maar vandaag wel,' zei Chevalric opeens. Hij keek me zijdelings aan alsof hij wilde zien of ik wel begreep dat hij me een grote gunst bewees. 'Ik zet hem wel achter me. De pony kan wel overweg met deze sneeuw. Maak je snel klaar.'
'Wil je een kop thee, Fitz? Je zult het wel koud hebben.'
'Feitelijk is er niets beters dan werken in de stal om je na een lange rit te warmen. Maar inderdaad, dat wil ik wel.'
'Hebben de jongens je aan het werk gezet? Foei, Chev, hij is een gast!'
'Hij weet om te gaan met een schop,' zei Chevalric, en dat was een compliment. 'Kom op, Haard, haast je,' zei hij toen. 'Ik blijf niet de hele dag op je wachten.'
Er volgden de momenten van rumoerige chaos die onvermijdelijk schijnen te zijn wanneer een zesjarige waar

dan ook naar toe moet, want ik was kennelijk de enige die er zich over verbaasde. Naar verhouding was het in de eetzaal van de garde een dooie boel. Toen de twee eindelijk buiten de deur waren was Stavast al naar de zolder verdwenen, terwijl Eerlijk en Vlot aan de tafel waren gaan zitten. Vlot deed alsof hij zijn nagels schoonmaakte, terwijl Eerlijk me gewoon openlijk aankeek.
'Ga zitten, Fitz. Vlot, schuif je stoel op en maak ruimte. Eerlijk, haal eens wat brandhout bij.'
'U stuurt me alleen naar buiten om me weg te hebben.'
'Goed gezien. Ga nu. Vlot, je kunt hem helpen. Veeg de sneeuw van de houtstapel en leg een deel van het hout in de schuur om te drogen.'
Ze gingen beiden, maar niet zonder protest. Toen de deur zich achter hen had gesloten haalde Mollie diep adem. Ze pakte een ketel van het vuur, goot het hete water in een theepot en bracht deze mee naar de tafel. Ze zette kopjes voor ons klaar en een pot honing. Toen ging ze tegenover me zitten.
'Hallo,' zei ik.
Ze glimlachte. 'Hallo.'
'Ik heb Netel gevraagd of ze mee wilde komen, maar ze had geen zin om met dit weer te reizen.'
'Dat kan ik haar niet kwalijk nemen. En ik denk dat ze het misschien een beetje moeilijk heeft om thuis te komen. Alles is hier veel soberder.'

‘Je zou naar het Woeste Woud kunnen verhuizen. Dat is nu van jou.’
‘Ik weet het.’ Er gleed een schaduw over haar gezicht. Had ik het maar niet gezegd! ‘Maar dat zou neerkomen op te veel veranderingen in te korte tijd. De jongens moeten nog gewend raken aan het idee dat hun vader nooit zal terugkeren. En je hebt gehoord dat Chevalric een vriendin heeft.’
‘Hij lijkt me nog wat jong,’ waagde ik op te merken.
‘Hij is een jonge man met een groot huishouden. Een tweede vrouw in huis zou het voor ons allemaal een stuk gemakkelijker maken. Waarom zou hij wachten, als hij een vrouw heeft gevonden die van hem houdt?’ repliceerde ze. Toen ik daarop geen antwoord had vervolgde ze: ‘Als ze getrouwd zijn zal Vlijt niet ver van haar ouderlijk huis willen verhuizen, denk ik. Ze is zeer nauw verbonden met haar zusje.’
‘Ik begrijp het.’ En zo was het ook. Ik zag opeens in dat Mollie niet meer iemands dochter was, die je uit het huis van haar vader kon ophalen om haar de jouwe te maken. Ze was hier het middelpunt van een wereld, met wortels en banden.
‘Het leven is ingewikkeld, vind je ook niet?’ zei ze tegen mijn zwijgen.
Ik keek naar haar en haar eenvoudige, neutraal gekleurde jurk. Haar handen waren niet meer slank en glad en ze had groefjes in haar gezicht die ze tijdens onze tijd samen niet had gehad.

Haar lichaam was in de loop van de jaren zachter en ronder geworden. Ze was niet meer dat meisje in een rode rok die over het strand voor me uit rende.
'Ik heb nooit in mijn leven iets liever gewild dan ik *jou* altijd heb gewild.'
'Fitz!' riep ze uit, en ze keek snel even naar de zoldering. Ik besefte opeens dat ik hardop had gesproken. Haar wangen gloeiden en ze stak haar handen omhoog en bedekte haar lippen met haar vingertoppen.
'Het spijt me,' zei ik. 'Ik weet dat het te snel is. Dat heb je me gezegd. En ik zal wachten. Ik zal wachten zo lang je me wilt laten wachten. Ik wil alleen graag zeker weten dat je wéét dat ik wacht.'
Ik zag dat ze slikte. Met hese stem zei ze: 'Ik weet niet hoe lang het zal duren.'
'Dat geeft niet.' Ik stak mijn hand uit en legde hem met de palm naar boven op het tafelblad. Ze aarzelde even, maar legde toen de hare erop. En zo bleven we zitten, zonder te praten, tot de jongens binnenkwamen met het brandhout en door hun moeder werden uitgefoeterd omdat ze hun voeten niet hadden geveegd.
Ik bleef tot in de middag. We dronken thee en ik praatte over Netel en het hof, en ik vertelde de jongens verhalen over Burrich – over zijn jonge jaren. Ik zadelde Mijnzwarte en nam afscheid voordat Chevalric en Haard terug waren. Mollie

liep mee naar buiten en gaf me een kus. Op mijn wang. En ik reed in drie dagen terug naar de Hertenhorst.
Raadsel bleef brieven brengen van en naar haar huis. Mollie en de kinderen kwamen allemaal voor het Lentefeest. Het lukte me toen om één keer met Mollie te dansen. Het was de eerste keer dat ik ooit met haar danste en mijn eerste poging om te dansen in vele jaren. Ik danste daarna ook een keer met Netel, die me aanraadde om het nooit meer te proberen. Maar ze glimlachte terwijl ze het zei.
Ik zag Pé in het vroege voorjaar. Hij en Zaagtong waren teruggekomen naar Hertenhorst en zouden hiervandaan hun zomertournee beginnen. Pé was langer en magerder geworden en leek content met zijn leven. Hij had nu hele stukken van Holt gezien en ze zouden binnenkort naar Kolktij en later naar Schoof gaan. Hij had twee eigen liederen geschreven, allebei humoristisch, en ze schenen allebei goed ontvangen te worden toen hij ze voor de kleine haard ten gehore bracht. Web en Vlug kwamen later die maand naar Hertenhorst. Vlug was breder geworden in zijn schouders en leek bedachtzamer dan ik me hem herinnerde. Web logeerde in de stad en Vlug ging een weekje naar huis om bij zijn familie te zijn. Hij keerde terug met het nieuws dat Chevalric over drie maanden ging trouwen.
Ik ging naar de bruiloft. Toen ik hem naast Vlijt zag staan en hem zijn trouwbelofte zag uitspreken, terwijl zij glimlachte

en bloosde en hem nauwelijks durfde aan te kijken, voelde ik een steek van jaloezie. Zij hadden het gemakkelijk. Ze kwamen elkaar tegen, ze werden verliefd op elkaar, ze trouwden. Ik vermoedde dat ze nog voor het einde van het jaar een baby in de wieg zouden hebben liggen. En ik kwam bij Mollie niet verder dan een handaanraking en een kus op de wang.

Het werd een warme en goede zomer. Elliania was zwanger en het hele koninkrijk van de Zes Hertogdommen leek te zoemen van verwachting. De gewassen leken onder mijn ogen te groeien en te bloeien. Mijnzwarte leerde de weg naar Mollies huis en terug. Ik hielp Chevalric met de dakbalken voor de extra kamers die hij toevoegde en ik zag Mollie en Vlijt kameraadschappelijk samen koken. Ik zag hoe Mollie zich door de kamer bewoog tijdens haar eenvoudige taken, en hoe ze lachte en in de soep roerde en haar aangegroeide haren uit haar ogen veegde. Ik was niet zo koortsachtig van begeerte geweest sinds mijn vijftiende. Ik kon 's nachts niet slapen en als ik het toch deed moest ik oppassen voor mijn dromen. Ik kon Mollie zien en met haar praten, maar dat was altijd in het huis van Burrich of met zonen van Burrich om ons heen. Er scheen geen plekje in haar wereld dat *ik* kon claimen, en ik begon tegenover iedereen geprikkeld te raken.

Ik ging Patience en Dentelle opzoeken, zoals ik had beloofd. Ik maakte de lange reis tijdens de heetste en stoffigste dagen

van de zomer, en Chade zei dat ik zo ongenietbaar was dat hij blij was een poos van me verlost te zijn. Ik kon het hem niet kwalijk nemen. Dentelle was zwakker geworden en Patience had twee vrouwen in dienst genomen om haar te helpen bij de verzorging van haar oude bediende. Door de tuinen te lopen, met Patiences broze oude hand in de mijne, en te zien hoe ze Regaals infame Arena had omgetoverd in een plek van natuurlijke schoonheid en vrede, schonk me een rust die ik lange tijd had moeten missen. Ze gaf me een aantal dingen die van mijn vader waren geweest: een onversierde zwaardriem, die hij het liefste had gedragen, brieven van Burrich waarin deze melding maakte van mij, en een ring van jade, die me precies paste. Ik droeg hem tijdens mijn reis naar huis.

Netel bleef de eerste dag na mijn terugkeer na onze Vermogensles treuzelen. Chade ook, maar na een blik van mij zuchtte hij en liet me alleen met mijn dochter. 'Je was lang weg. Weken,' zei ze.

'Ik had Patience al in geen eeuwen gezien. En ze wordt oud.'

Ze knikte. 'Vlijt is zwanger.'

'Dat is heerlijk nieuws.'

'Dat is het. We zijn allemaal erg opgewonden. Maar mijn moeder zegt dat ze het gevoel krijgt dat ze oud is, nu ze binnenkort grootmoeder wordt.'

Ik liet het bezinken.

‘Ze zei tegen mij: de tijd gaat sneller, wanneer je oud bent. Is dat geen vreemde gedachte?’
‘Ik weet het al een hele tijd.’
‘Ja? Volgens mij weten vrouwen zoiets beter.’
Ik keek Netel recht aan, maar zei niets. ‘Of misschien niet,’ zei ze toen, en ze liet me alleen.
Vier dagen later zadelde ik Mijnzwarte om weer naar Mollie te gaan. Chade waarschuwde me streng dat ik op tijd terug moest zijn voor de Oproep en dat heb ik hem beloofd. Het was een mooie dag. Mijnzwarte gedroeg zich keurig en was in een goede conditie voor de reis. De zomeravonden duurden lang en ik maakte de reis in twee dagen in plaats van drie. Ik bleek bijzonder welkom te zijn, want Chevalric was bezig de paaltjes van de omheining van de paardenweide te vervangen. Vlot en Stavast hielpen door de oude verrotte paaltjes uit te trekken, Eerlijk en Haard groeven de gaten uit. Chevalric en ik sloegen er dan ten slotte de nieuwe, sterke paaltjes in. Hij sprak over zijn aanstaande vaderschap en hoe opwindend dat was, tot hij merkte dat mijn stiltes steeds langer duurden. Ten slotte verklaarde hij dat hij de jongens meenam naar de beek om ze daar een poos te laten zwemmen, want hij had voor die dag genoeg van het hete, zweterige werk. Hij vroeg of ik meeging, maar ik schudde mijn hoofd.
Ik goot een emmer koel water uit de bron over mijn hoofd

toen Mollie naar buiten kwam met een mandje onder haar arm. ‘Vlijt doet een dutje. Ze heeft het moeilijk met deze hitte. Geen wonder, als je zwanger bent. Ik dacht dat we haar maar een poosje rust moeten gunnen. Misschien kunnen we eens kijken of er al zwarte bessen rijp genoeg zijn geworden om zoet te smaken.’

We beklommen de glooiende heuvel achter het huis. De geluiden van de jongens die beneden in de beek aan het spetteren waren werden geleidelijk zachter. We kwamen langs Mollies in keurige rijen geplaatste bijenkorven, die zacht gonsden. De bessenstruiken bevonden zich een eindje daarachter en Mollie leidde me naar de buitenste rand. Daar waren ze altijd het eerste rijp, zei ze. De bijen hadden het daar druk, sommige met de bloemen van de struiken, andere met het sap van de bessen. We plukten bessen tot het mandje halfvol was. Toen ik me naar voren boog om een prikkende tak naar beneden te buigen, opdat Mollie bij de bessen kon komen, maakte ik een bij boos. Hij vloog eerst in mijn haren en toen achter onder de kraag van mijn hemd door. Ik sloeg erop en vloekte toen ik zijn steek voelde. Ik strompelde achteruit en mepte naar twee andere bijen, die opeens om mijn hoofd zoemden.

‘Snel weg hier,’ waarschuwde Mollie, en ze nam me bij de hand en trok me mee over de helling. Een tweede bij stak me achter mijn oor, maar daarna gaven ze de achtervolging op.

‘We hebben daar het mandje met alle bessen nog staan. Zal ik proberen het te halen?’
‘Nog niet. Wacht tot ze gekalmeerd zijn. Pas op, wrijf er niet over. De angel zit er nog in, denk ik. Laat me eens kijken.’
Ik ging in de schaduw van een els zitten en boog mijn hoofd naar voren. Ze bekeek de steek achter mijn oor. ‘Het zwelt op. Je hebt de angel dieper in de huid geduwd. Blijf stil zitten.’ Ze pulkte eraan met haar vingers. Ik kromp ineen en zij lachte. ‘Stil zitten! Ik kan er niet bij met mijn nagels.’ Ze boog zich naar voren en bracht haar mond naar de beet. Ik voelde hoe haar tong de angel zocht, waarna ze deze tussen haar tanden ving en uit het vlees trok. Ze plukte hem van haar lip. ‘Zie je? Je had hem helemaal naar binnen geduwd. Heb je er nog een?’
‘Ja, op mijn rug,’ zei ik, en ik hoorde dat mijn stem trilde. Ze keek me aan. En toen nog eens – alsof ze me in lange tijd niet had gezien. Haar stem was hees toen ze zei: ‘Trek dan je hemd uit. Ik zal eens zien of ik hem kan verwijderen.’
Ik voelde me duizelig worden toen haar mond me nogmaals aanraakte. Ook de tweede angel presenteerde ze me. Toen raakte ze met haar vingers het grote litteken op mijn rug aan en vroeg: ‘Wat was dit?’
‘Een pijl. Lang geleden.’
‘En dit?’
‘Dat is recenter. Een zwaard.’

‘Mijn arme Fitz.’ Ze raakte het litteken tussen mijn schouder en nek aan. ‘Ik weet nog hoe je deze hebt opgelopen. Je kwam naar mijn bed, met het verband er nog omheen.’
‘Ja.’
Ik draaide me om naar haar. Ik wist dat ze op me wachtte. Toch vergde het al mijn moed. Heel voorzichtig kuste ik haar. Ik kuste haar wangen, haar keel en ten slotte haar mond. Ze smaakte naar zwarte bessen. Keer op keer kuste ik haar, zo langzaam als ik maar kon. Zo probeerde ik al de jaren weg te kussen die ik had gemist. Ik knoopte haar bloes open en trok hem over haar hoofd, waarna ze bloot onder de blauwe zomerhemel lag. Haar borsten voelden zacht en zwaar aan in mijn handen. Ik koesterde ze. Toen gleed haar rok van haar af – een weggewaaide bloesem op de weide. Ik legde mijn geliefde op het hoge wilde gras en trok haar liefdevol tegen me aan.
Het was een thuiskomst, een voltooiing. En een wonder, dat het waard was herhaald te worden. We doezelden een poosje weg en toen we wakker werden begonnen de schaduwen langer te worden. ‘We moeten naar huis!’ riep ze uit. ‘Nog niet,’ zei ik, en ik nam haar opnieuw in beslag, zo langzaam als ik maar kon opbrengen, en het geluid in mijn oor toen ze onder mij huiverend mijn naam fluisterde was het zoetste geluid dat ik ooit had gehoord.

Epiloog

Het Woeste Woud is een warm dal, met een kalm stromende rivier in het midden en een ruime vlakte tussen zacht glooiende heuvelruggen aan weerszijden. Het is een uitstekende plek om druiven te telen en graan te verbouwen. En ook voor bijen en voor jonge jongens. Het grote huis is niet van steen, maar van hout, en daar moet ik nog steeds aan wennen. Ik slaap nu in een kamer en een bed die ooit aan mijn vader hebben behoord, en de vrouw van wie ik sinds mijn jongensjaren heb gehouden slaapt 's nachts naast me.

Drie jaar zijn we in het geheim geliefden geweest. Dat was moeilijk voor ons, maar in zekere zin ook extra verrukkelijk. De keren dat we een riskant rendez-vous konden regelen waren schaars, maar ik waardeerde ze er des te meer om. Mollie kwam met haar zonen naar het volgende Oogstfeest en toen wist ik haar bij de muziek en de dansers weg te grissen en mee te nemen naar mijn bed. Ik had nooit

gedacht haar daar te krijgen en nog vele nachten daarna bleef haar geur aan mijn kussen kleven en verzoette mijn dromen. Een bezoek aan haar huis leverde me niet meer op dan een paar stiekeme kussen, maar die waren stuk voor stuk de verre reis waard. Ik denk dat we Chevalric niet lang om de tuin hebben geleid en Netels commentaren maakten zonneklaar dat ik haar niet voor de gek kon houden, maar we waren voorzichtig, met het oog op de jonge jongens, en ik heb er nooit spijt van gehad dat ik de tijd heb genomen om hun vertrouwen en achting te winnen.

Niemand was verraster dan ik dat Stavast op de Oproep reageerde. Hij leek aanvankelijk geen sterk Vermogen te hebben, maar we ontdekten al spoedig dat hij verborgen reserves van kracht en kalmte bezat die hem zeer geschikt maakten om een man des konings te zijn. Netel was trots op hem en stelde zich beschermend op, en ik was blij dat het verblijf van deze zoon in de Hertenhorst voor Mollie een excuus was om vaker op bezoek te komen. Stavast en Netel werden de kern van de coterie voor de nieuwe koning, want hun band als broer en zus was sterk. Twaalf anderen gaven gehoor aan de oproep, van wie er vier sterk genoeg waren om lid te worden van

Netels coterie en negen die een wat mindere aanleg bezaten. We stuurden niemand naar huis na die eerste Oproep, want Chade zelf sprak uit dat het soms tijd kost voordat het Vermogen zich volledig manifesteert. Bolle en ik blijven plichten vervullen als seuls. Chade houdt draadjes met ons allen in stand, zoals steeds, en tast ook de grenzen van de magie af, waarbij hij zelf risico's neemt die hij bij ieder ander als waanzin zou veroordelen.

Toen Chevalrics tweede kind was geboren verklaarde Mollie opeens dat het tijd werd dat Vlijt haar eigen huishouden bezat. Ze besloot Haard en Eerlijk mee te nemen naar Woeste Woud. Vlot besloot zelf bij zijn oudere broer te blijven, want het bedrijf was te groot voor één man en hij was altijd dol geweest op paarden. Mollie vertelde me later dat de beslissing waarschijnlijk meer was ingegeven door een bepaalde roodharige – de dochter van een wagenmaker in het nabije stadje.

We huwden in stilte. We legden onze beloften af voor mijn koning, in aanwezigheid van Mollies kinderen, Kettricken, Elliania, Chade, Pé en Raadsel. Chade huilde, omhelsde me toen krachtig en commandeerde me om gelukkig te zijn. Pé vroeg Netel of hij zijn nieuwe zusje mocht kussen en kreeg van haar

lijfwacht Haard meteen een por wegens zijn brutaliteit. Bolle en het jonge prinsje Voorspoed doezelden tijdens het grootste deel van de ceremonie. We gingen bij Patience op bezoek, die zelf niet in staat was geweest de reis te maken, en legden bloemen op het graf van Dentelle. We bleven een maand en ik dacht dat Haard en Eerlijk Patience inmiddels wel zouden hebben uitgeput met hun nieuwsgierigheid en ondeugende fratsen. Twee dagen voor ons geplande vertrek kondigde Patience echter abrupt aan dat ze genoeg had van Oversteek en dat ze trouwens ook te oud was om de zaken daar te blijven regelen, en dat ze bij ons zou komen wonen, in het Woeste Woud. Tot mijn opluchting was Mollie blij met dat vooruitzicht.

Haard en Eerlijk schijnen te genieten van het voorrecht een zo leuke en absurde grootmoeder te hebben. Haard heeft beloofd Mollies toestemming te vragen voor hij nog méér tatoeages laat zetten en Eerlijk heeft een zo warme belangstelling voor planten en kruiden ontwikkeld dat zelfs Patience soms het antwoord schuldig moet blijven. Raadsel verscheen in het Woeste Woud toen we er ons nog amper hadden gevestigd en zei dat Chade hem had opgedragen mijn man te zijn. Ik vermoed dat hij me

nog steeds bespioneert namens de ouwe spin, maar dat vind ik best. Ik wil graag meehelpen om Chade het gevoel te geven dat hij zijn hele wereld nog steeds onder controle heeft. Veel van zijn macht heb ik hem afgepakt, stukje bij beetje, en doorgegeven aan Plicht, zodra deze er klaar voor was. Ik heb dan wel nooit de kroon van de Zes Hertogdommen gedragen, maar ik weet zeker dat ik veel heb gedaan om deze kroon intact door te geven.

Raadsel heeft aangetoond dat hij veel meer weet van het aannemen van personeel en het leiden van een landgoed dan ik ooit zou hebben vermoed. Dat komt goed uit, want Mollie en ik zijn daar nooit voor opgeleid en Patience beweert dat ze veel te oud is om zich om zulke dingen te bekommeren. Het is een degelijke man. De laatste keer dat Netel op bezoek was heb ik hem gezegd dat ik vond dat hij te vrijmoedig tegenover haar was, waarna Mollie me discreet terzijde nam en me opdroeg me met mijn eigen zaken te bemoeien.

Ik word vaak naar de Hertenhorst geroepen. Plicht en Elliania zijn twee keer op bezoek geweest om op valkenjacht te gaan, want dat gaat heel goed op onze graanvelden. Zelf heb ik nooit gehouden van die sport. Beide keren heb ik met hun zoontje gespeeld,

terwijl zij op jacht waren. Voorspoed is een flinke, leuke knul.

Chade bleef vlijtig studeren in de Vermogensteksten. Een keer heeft hij een tocht via de Vermogenszuilen gewaagd. Hij koos voor Aslevjal, want hij wilde met eigen ogen de ruïnes van de Ouderlingenstad zien. Hij bleef tien dagen weg en keerde terug met verwondering in zijn ogen, plus een zak vol geheugensteentjes. Hij heeft de weg naar Prilkops grot niet kunnen vinden, maar als het hem was gelukt zou hij alleen maar leegte hebben aangetroffen, wist ik. Toen de nar de laatste keer bij Chade op bezoek kwam, daar was ik van overtuigd, was hij al op weg naar het zuiden, naar zijn vroegere school, om daar alles op te tekenen wat ze hadden geleerd. En ik betwijfel of hij ooit nog deze kant op zal komen.

Ik mis hem vaak, maar op de manier waarop ik ook Nachtogen mis. Ik weet dat een tweede als hij nooit meer zal komen. Ik prijs me gelukkig om wat ik van beiden heb gekregen. Ik denk niet dat ik ooit nog een Wijsheidsband zal aangaan, of een zo intense vriendschap zal kennen als met de nar. Zoals Burrich ooit tegen Patience heeft gezegd: een paard kan geen twee zadels tegelijk dragen. Ik heb Mollie, en zij is genoeg voor mij, meer dan genoeg.

Ik ben tevreden.

Deze digitale uitgave is gebaseerd op de 3de druk.

Oorspronkelijke titel *Fool's Fate*
Vertaling Peter Cuijpers

ISBN 978-94-609-2181-0

© 2003 by Robin Hobb
© 2003 voor de Nederlandse taal: De Boekerij bv, Amsterdam
Uitgeverij M is een imprint van De Boekerij bv, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.